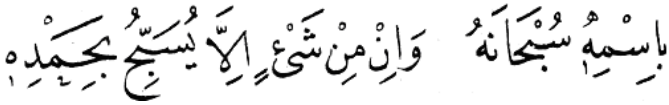

Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti. Dhe prej Atij ne kërkojmë ndihmë.

LETRA E PARË

"Me Emrin e Atij të Cilit i takon lavdërimi." "Dhe s'ka gjë që të mos e lëvdojë lartësinë e Tij."[1]

Kjo Përbëhet Nga Përgjigje Të Shkurtëra Rreth Katër Pyetjeve

■ **PYETJA E PARË:** A është gjallë Hazreti Hizri a.s.? Në qoftë se është gjallë, përse nuk e pranojnë këtë disa dijetarë të rëndësishëm fetarë?

Përgjigjja: Ai është gjallë, por ndodhen pesë shkallë jete, Ai është në shkallën e dytë; për shkak të kësaj disa dijetarë fetarë kanë qenë dyshues rreth saj.

• *Niveli i Parë* i jetës është ai i jetës sonë, i cili është shumë i kufizuar.

• *Niveli i Dytë* i jetës është ai i jetëve të Hazreti Hizrit a.s. dhe e Hazreti Iljasit a.s., e cila deri në një farë shkalle është e lirë, pa kufizime.

[1] Kur'an, 17: 44

Domethënë, ata të dy mund të jenë të pranishëm në vende të shumta në të njëjtën kohë. Ata të dy nuk janë përherë të kufizuar nga kërkesat e gjendjes njerëzore ashtu si ne. Ata të dy mund të hanë e të pinë si ne kur të duan, ata nuk janë të detyruar ashtu si ne. Shenjtorët -evlijatë- janë ata të cilët i zbulojnë dhe i dëshmojnë realitetet e krijimit, dhe njoftimet rreth ngjarjeve të tyre me Hazreti Hizrin janë të njëzëshme, unanimisht, dhe sqarojnë e provojnë këtë nivel jete. Madje ndodhet një shkallë shenjtërie e cila quhet "Shkalla e Hizrit", një shenjtor që e arrin këtë shkallë merr mësim nga Hizri dhe takohet me të. Por disa herë personi që është në këtë shkallë mendohet në mënyrë të gabuar të jetë Hizri.

• *Niveli i Tretë* i jetës është ai i Hazreti Idrisit dhe i Isait (Jezusit) a.s., nivel i cili duke qenë larg nga kërkesat e gjendjes njerëzore futet në një jetë që i ngjason jetës engjëllore dhe fiton një hollësi e përsosuri të ndritshme. Ata janë të pranishëm në qiejt me trupat tokësorë, të cilët kanë hollësinë e trupave prej Botës së shëmbëllesës dhe ndriçimin e trupave si yje.

Hadithi, kuptimi i të cilit është, "Në fund të kohës, Isai (Jezusi) a.s. do të vijë dhe do të veprojë në përputhje me Sheriatin e Muhammedit a.s.m., tregon se në fundin e kohës feja e krishterimit do të pastrohet dhe do të zhvishet nga bestytnitë përballë rrymës së mosbesimit dhe të ateizmit të shkaktuara nga filozofia natyraliste dhe do të transformohet në Islam. Tek kjo pikë, ashtu si personaliteti kolektiv i krishterimit që do ta vrasë personalitetin e frikshëm kolektiv të afetarisë –pafesisë- me shpatën e shpalljes qiellore, po ashtu, duke përfaqësuar personalitetin kolektiv të krishterimit, Hazreti Isai a.s. do ta vrasë Dexhalin, i cili përfaqëson personalitetin kolektiv të afetarisë, domethënë ai do ta vrasë mendimin ateist.

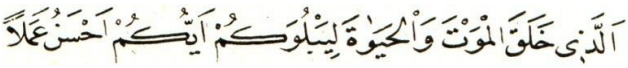
• *Niveli i Katërt* i jetës është ai i shehidëve, martirëve. Sipas Kur'anit, martirët kanë një nivel jete më të lartë se sa ai i të vdekurve të tjerë në varret e tyre. Meqenëse martirët i sakrifikuan jetët e tyre të kësaj bote në rrugën e së vërtetës, Zoti i Gjithëfuqishëm me bujarinë e Tij të plotë u dhuron atyre në Botën e ndërmjetme një jetë që i ngjason jetës së kësaj dynjaje, por pa hidhërime e vuajtje. Ata nuk e dinë se kanë vdekur.. por dinë se vetëm kanë shkuar në një botë më të mirë.. Ata gëzojnë një lumturi të plotë dhe nuk vuajnë dhimbjet e ndarjes dhe shoqërimin e vdekjes. Sigurisht shpirtërat e të vdekurve janë të amshuar, të pavdekshëm, mirëpo ata e dinë se kanë vdekur. Lumturia dhe kënaqësia që ata përjetojnë në 'Berzah', në Botën e ndërmjetme nuk janë të barabarta me ato të martirëve.

Ashtu si, në qoftë se dy burra në ëndrrat e tyre futen në një pallat të bukur i cili i ngjason Parajsës, ku njëri e di se është në ëndërr dhe se kënaqësia dhe gëzimi janë të mangët dhe, ndërkohë mendon me vete: "Sapo të zgjohem, e gjithë kjo kënaqësi do të zhduket," ndërsa burri tjetër nuk e di se është në ëndërr dhe, kështu ai përjeton një gëzim të vërtetë dhe një kënaqësi reale. Mënyra se si martirët dhe të vdekurit e tjerë përfitojnë nga jeta në Botën e ndërmjetme është kështu e ndryshme, është vërtetuar nga ngjarje dhe rrëfenja të panumërta duke dhënë sigurinë më të madhe se martirët arrijnë këtë mënyrë jete dhe mendojnë se ata janë të gjallë. Në të vërtetë, ky nivel jete është ndriçuar e provuar në raste të përsëritura nga shumë ndodhi si Hazreti Hamzai r.a., prijësi i martirëve, duke i mbrojtur ata që iu drejtuan për ndihmë e strehim dhe duke ua plotësuar atyre nevojat e kësaj bote.. dhe duke i nxitur të tjerët për plotësimin e tyre.

Madje edhe unë vetë kisha një nip, djalin e motrës, ai ishte njëri nga studentët e mi dhe quhej 'Ubejd'. Ai u vra në Luftën e Parë Botërore pranë meje në vendin tim dhe u bë një martir, shehid. Atëherë, ndërsa po mbahesha si rob lufte në një vend tri muaj largësi, unë, në një ëndërr të vërtetë, u futa në varrin e tij, i cili ishte në formën e një banese nën tokë, ndonëse unë nuk e dija se ku ishte varrosur ai. E pashë atë të jetonte në nivelin e jetës së martirëve. Ai, në mënyrë të qartë, mendoi se unë isha i vdekur dhe tha se kishte qarë shumë për mua. Ai mendoi se ai vetë ishte i gjallë, por duke u tërhequr nga pushtimi rus, kishte ndërtuar për vete një shtëpi të bukur nën tokë. Kështu, kjo ëndërr e pjesshme me disa kushte dhe shenja –më dha një bindje të plotë– me shkallën e të dëshmuarit dhe të shikuarit, lidhur me të vërtetën e lartëpërmendur.

• *Niveli i Pestë* i jetës është ai i shpirtërave të të vdekurve në varret e tyre. Po, vdekja është një ndryshim banese, një çlirim i shpirtit nga detyrat; ajo nuk është asgjësim, mosekzistencë dhe shkuarje në asgjësi. Shumë dëshmi si ndodhitë e panumërta të shpirtërave të shenjtorëve duke marrë forma dhe duke u shfaqur për ata që zbulojnë realitetet, të vdekurit e tjerë duke pasur lidhje me ne ndërsa janë në gjendje zgjimi apo në gjumë dhe duke na treguar ata prej gjërave që janë në harmoni me realitetin, dëshmi të tilla si këto ndriçojnë dhe provojnë këtë nivel jete. Në fakt, "*Fjala e Njëzet e Nëntë"* rreth pavdekshmërisë së shpirtit të njeriut e demonstron këtë nivel jete me prova të pakundërshtueshme.

■ **PYETJA E DYTË:** Vërseti Kur'anor,

"I Cili ka krijuar vdekjen dhe jetën, me qëllim që të provojë kush nga ju është më i miri në vepra."[2], si dhe vërsete të tjera të ngjashme me këtë nga Kur'ani i gjithurtë, e konsiderojnë 'vdekjen' të krijuar, ashtu si jetën, dhe gjithashtu e konsiderojnë si një mirësi Hyjnore". Por meqenëse në dukje vdekja është një shpërbërje, mosekzistencë, kalbëzim, shuarje e jetës dhe asgjësuesja e kënaqësive, si mund të jetë ajo e krijuar dhe një mirësi?

Përgjigjja: Ashtu siç u pohua në fundin e përgjigjjes së "Pyetjes së Parë", *vdekja është shkarkim nga detyrat e jetës; ajo është një prehje, një pushim, një ndryshim banese, një ndryshim ekzistence, është një ftesë për tek një jetë e amshuar, një fillim dhe parathënia e një jete të pavdekshme.* Ashtu si jeta e cila vjen në botë që është nëpërmjet një krijimi dhe një caktimi prej All-llahut xh.sh., po ashtu largimi nga dynjaja është nëpërmjet një krijimi, një caktimi, një urtësie dhe një drejtimi Hyjnor, sepse vdekja e jetës së bimëve, e nivelit më të thjeshtë të jetës, tregon se ajo është një vepër arti më e organizuar dhe më e madhe se jeta, sepse megjithëse vdekja e frutave, e farërave dhe e kokrrave shfaqet të ndodhë nëpërmjet kalbëzimit, prishjes dhe shpërbërjes, vdekja e tyre është në fakt një zënie brumi, një gatim, i cili përmban një reaksion kimik shumë të mirorganizuar dhe të drejtpeshuar duke u kombinuar e bashkuar nga elementet dhe nga formimi i urtë i grimcave. Kjo vdekje e padukshme, e mirorganizuar dhe e urtë shfaqet nëpërmjet jetës së filizave të reja. Domethënë, vdekja e farës është fillimi i jetës së filizës. Në të vërtetë, meqenëse është si vetë jeta, "kjo vdekje është e krijuar dhe e mirorganizuar aq shumë, ashtu si jeta."

Për më tepër, meqenëse vdekja e frutave të qënieve të gjalla dhe e kafshëve në stomakun njerëzor është fillimi i ngritjes së tyre tek niveli i jetës njerëzore, atëherë mund të thuhet se një vdekje e tillë është krijuar më me shumë organizim se sa jeta e atyre ushqimeve. Kështu, në qoftë se vdekja e jetës së bimëve, që është niveli më i ulët i jetës, është e krijuar, e urtë dhe e organizuar, po ashtu duhet të jetë vdekja që i bie jetës njerëzore, nivelit më të lartë të jetës. Dhe ashtu si një farë e mbjellë nën dhé që bëhet –me vdekjen e saj– një pemë në botën e ajrit, po ashtu një njeri i cili është vendosur në tokë sigurisht do të prodhojë filizat e një jete të përhershme në Botën e ndërmjetme.

Sa për aspektet e shumtë të vdekjes që janë mirësi, ne do të tregojmë katër prej tyre.

• **I pari:** Ajo është një mirësi e madhe sepse ajo është çlirim nga detyrat dhe nga obligimet e jetës, të cilat janë bërë të rënda e të

[2] Kur'an, 67: 2

bezdisshme; sepse ajo është një derë nëpërmjet të cilës për t'u bashkuar e takuar me nëntëdhjetë e nëntë përqind prej të dashurve të cilët tashmë janë në Botën e Ndërmjetme.

• **I dyti:** Ajo është një lirim nga burgu i ngushtë, i mërzitshëm, i trazuar, i errët dhe i turbulluar i kësaj dynjaje dhe, duke manifestuar një jetë të pavdekshme, të gjërë, të gëzueshme, pa mangësi e pa dëshpërim, është të futesh në sferën e mëshirës së të Dashurit të Përjetshëm.

• **I treti:** Ndodhen shumë faktorë si pleqëria të cilët i bëjnë kushtet e jetës të rënda e të vështira dhe e shfaqin vdekjen si një mirësi shumë më të lartë se sa jeta. Për shembull, në qoftë se bashkë me prindërit e tu të moshuar, të cilët të shkaktojnë ty shumë vuajtje e vështirësi, do të ishin tani para teje edhe gjyshërit, paraardhësit e tu me të gjithë gjendjen e tyre të mjerë, ti do ta kuptoje se çfarë fatkeqësie është jeta, dhe çfarë mirësie është vdekja. Gjithashtu, për shembull, kuptohet se sa të vështira janë jetët në kushtet e dimrit për insektet e bukur fluturues, dashuruesit e luleve të bukura.. dhe çfarë mëshire janë vdekjet e tyre.

• **I katërti:** Ashtu si gjumi që është një lehtësim për njeriun, është mëshirë dhe një pushim, veçanërisht për ata që janë goditur nga fatkeqësia, për të plagosurit dhe të sëmurit; po ashtu vdekja, *që është vëllai më i madh i gjumit, është një mirësi e pastër dhe mëshirë për ata që janë goditur nga fatkeqësia dhe vuajnë mundime e prova të rënda të cilat i shtyjnë ata në vetëvrasje.* Ndërsa, ashtu siç është provuar në mënyrë vendimtare në shumë nga "Fjalët", për njerëzit e çudhëzimit e të humbjes, vdekja për ta, ashtu si jeta, është thjesht një torturë e pastër dhe një vuajtje e pastër, por është jashtë diskutimit këtu.

■ PYETJA E TRETË

Ku është Ferri, Xhehennemi?

Përgjigjja قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ [لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ

"Thuaj (o Muhammed), 'Dija është vetëm tek All-llahu'."[3] *"Asnjë përveç All-llahut xh.sh.-nuk e njeh të padukshmen"*

Sipas disa rrëfenjave, Ferri është nën tokë. Ashtu siç e kemi shpjeguar në vende të tjera, me lëvizjet e tij në orbitën e tij vjetore globi tokësor skicon e vijon një rreth rrotull një fushe e cila në të ardhmen do të jetë "Tubimi i madh i ringjalljes dhe Gjyqi i fundit". Kjo do të thotë që Xhehennemi është nën boshtin e orbitës vjetore të tokës. Ai është i

[3] Kur'an, 67: 26

padukshëm dhe i paperceptueshëm për shkak se ai është zjarr pa dritë dhe i mbuluar me perde. Në distancën e madhe që përshkohet nga toka ndodhen shumë krijesa që janë të padukshme për shkak se ato janë pa dritë. Ashtu si hëna që e humbet ekzistencën kur drita e saj hiqet e largohet, po ashtu ne jemi të pamundur të shohim krijesa të shumta dhe trupa qiellorë të pa dritë të cilët janë përpara syve tanë.

Ka dy Xhehenneme (Skëterra). Njëri nga ato është Xhehennemi më i vogël dhe tjetri është Xhehennemi më i madh. Në të ardhmen, Xhehennemi më i vogël do të transformohet në Xhehennem më të madh dhe është si fara e tij; në të ardhmen ai do të bëhet njëri nga vendbanimet e tij.

Xhehennemi më i vogël është nën tokë, domethënë, është në qendrën e tokës, sepse në brendësinë e globit tokësor është qendra e tij. Është e njohur në gjeologji se duke gërmuar teposhtë, nxehtësia tek e shumta, tek pjesa më e madhe, rritet një gradë në çdo tridhjetë e tre metra. Kjo do të thotë, meqenëse gjysma e diametrit të tokës është më shumë se gjashtë mijë kilometra, zjarri në qendrën e tokës është në një temperaturë rreth dyqindmijë gradë, domethënë, dyqind herë më i nxehtë se sa zjarri në perimetër, në rreth; pra është dyqind herë më i fortë se sa zjarri i dynjasë; kjo është në harmoni dhe përputhet me atë që rrëfehet nga hadithet.

Xhehennemi më i vogël kryen shumë nga funksionet e Xhehennemit më të madh në këtë dynja dhe në Berzah -në Botën e ndërmjetme- dhe kjo tregohet në hadithe. Ashtu si në Botën e Ahiretit, që toka do t'i derdhë banorët e saj në fushën e Ringjalljes brenda orbitës së saj vjetore, po ashtu me urdhrin Hyjnor ajo do t'ia dorëzojë Xhehennemin më të vogël brenda saj Xhehennemit më të Madh.

Sa për pohimin e disa imamëve mu'tezilitë të cilët thanë se "Xhehennemi do të krijohet më vonë", ky është një gabim dhe një-kohësisht një marrëzi, dhe buron nga mosqënia plotësisht i hapur i Xhehennemit në kohën e tanishme dhe nga moszbulimi i tij në një formë krejtësisht të përshtatshme për banorët e tij. *Me qëllim që të shikohen me sytë tanë tokësorë vendbanimet e botës së Ahiretit brenda perdes së të padukshmes dhe për t'i demonstruar ato, ose duhet që universi të zvogëlohet në madhësinë e dy krahinave, ose duhet të zmadhohen sytë tanë me madhësinë e yjeve, me qëllim që ne të mund t'i shohim dhe t'i përcaktojmë saktë vendet e tyre.* وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ *"Dija është vetëm tek All-llahu".*

Vendbanimet e Ahiretit nuk janë të dukshëm për sytë tonë tokësore, por siç tregohet nga disa rrëfenja hadithesh, Xhehennemi i cili është në Ahiret ka lidhje me dynjanë tonë. Në një hadith thuhet për vapën – nxehtësinë e madhe të stinës së verës se ajo është مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ *"Nga gjërësia e Xhehennemit." Ajo jep një aluzion të Xhehennemit."* (Buhari). Domethënë, Xhehennemi më i madh nuk është i dukshëm për sytë tanë të vockël e të zbehtë të mendjeve të kësaj bote. Por ne mund të shohim me Dritën e Emrit Hyjnor *"El Hakimu," i Gjithurti*, siç vijon:

Xhehennemi më i madh që ndodhet nën orbitën vjetore të tokës sikur e ka bërë Xhehennemin më të vogël që ndodhet në qendrën e tokës si përfaqësuesin e tij dhe e ka bërë të kryejë disa nga funksionet e tij. Pronat, zotërimet e të Gjithëfuqishmit të Vetëm të Lavdisë janë me të vërtetë shumë të gjëra; kudo që t'ia bëjë me shenjë Urtësia Hyjnore, Xhehennemi i madh vendoset atje. Por Një i Gjithëfuqishëm i Lavdisë, Një i Gjithurtë i Plotësimit, i Cili është pronari i urdhrit كُنْ فَيَكُونُ *"Bëhu!" - dhe ajo është bërë (në çast)",* e ka lidhur hënën me tokën para syve tonë me një urtësi të plotë e me rregull, dhe me madhështinë e Fuqisë së Tij në harmoni me rregullin. Ai e lidhi tokën me diellin dhe e ka bërë diellin të udhëtojë së bashku me planetet e tij me një shpejtësi të përafërt me atë të rrotullimit vjetor të tokës dhe, me madhështinë e Hyjnisë së Tij, sipas një mundësie e bëri atë të udhëtojë drejt diellit të diejve, dhe i ka bërë yjet, të cilët shndrisin si drita elektrike, dëshmitarë të ndritshëm të Sovranitetit të Hyjnisë së Tij; dhe me atë ka treguar Sovranitetin e Hyjnisë dhe madhështinë e Fuqisë. Nuk është larg urtësisë së plotë, fuqisë madhështore dhe sovranitetit të Hyjnisë së këtij të Vetmi të Gjithëlavdishëm që ta bëjë Xhehennemin më të madh si kaldanë – ngrohtoren- e një fabrike ndriçimi elektrik dhe me të të ndezë yjet e qiejve të cilët shikojnë tek Ahireti dhe t'u japë atyre nxehtësi e fuqi. Domethënë, t'u japë dritë yjeve nga Parajsa, Bota e dritës, dhe t'u dërgojë atyre zjarr e nxehtësi nga Xhehennemi dhe, në të njëjtën kohë ta bëjë pjesë të atij Xhehennemi një vendbanim dhe një vend burgimi për ata të cilët duhet të torturohen. Për më tepër, Ai është një Krijues i Gjithurtë i Cili e fsheh një pemë aq të madhe sa një mal në një bërthamë me madhësinë e një thoi të gishtit të dorës. Atëherë, sigurisht, nuk është e pamundur për fuqinë e një të Gjithëlavdishmi të vetëm të tillë që ta fshehë Xhehennemin më të madh në farën e Xhehennemit më të vogël në zemrën e globit tokësor.

***Shkurtazi**: Xhenneti dhe Xhehennemi (Parajsa dhe Ferri) janë dy frutat e një dege të pemës së krijimit të cilat shtrihen drejt përjetësisë;*

vendi i frutave është tek maja e degës. Ato janë dy rezultatet e zinxhirit të universit; dhe vendet e rezultateve janë dy anët e zinxhirit. E ulëta dhe e rënda janë në anën e tij të poshtme; e ndritshmja dhe e larta janë në anën e tij të sipërme. Ndodhen gjithashtu dy rezervuarë -pellgje- për këtë rrymë, lum të ngjarjeve dhe për rezultatin, prodhimin jolëndor të tokës. Vendi i një rezervuari është sipas llojshmërisë së rezultatit; e keqja poshtë, e mira sipër. Ato gjithashtu janë dy pellgjet e rrymës së qënieve të cilat rrjedhin në valët drejt përjetësisë. Sa për vendin e pellgut, ai është aty ku rryma ndalon dhe grumbullohet. Domethënë, e neveritshmja dhe e ndyra poshtë, e mira dhe e pastërta lartë. Ato janë gjithashtu dy vendet e manifestimit, njëri i madhështisë dhe i mëshirës, tjetri ai i zemërimit dhe i lemerisë. Vendet e manifestimit mund të jenë kudo që i Gjithëmëshirshmi Hirplot dhe Detyruesi i Gjithëlavdishëm i vendos vendet e Tij të manifestimit ku të dëshirojë.

Sa për ekzistencën e Parajsës dhe të Ferrit, ato janë provuar në mënyrën më vendimtare në *Fjalën e Dhjetë*, në *Fjalën e Njëzet e Tetë*, dhe në *Fjalën e Njëzet e Nëntë*. Këtu ne themi vetëm këtë: ekzistenca e frutit është aq e sigurt dhe e qartë sa ajo e degës; ekzistenca e rezultatit është aq e sigurt sa siguria e ekzistencës së zinxhirit; ekzistenca e pellgut është aq e sigurt sa siguria e ekzistencës së lumit; ekzistenca e vendeve të shfaqjes është aq e sigurt dhe e qartë sa siguria e ekzistencës së mëshirës dhe e zemërimit.

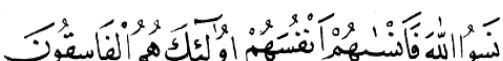
■ **PYETJA E KATËRT:** Ashtu si dashuria metaforike për objektet e dashurisë që mund të transformohet në dashuri të vërtetë, a është e mundur që edhe dashuria metaforike që kanë shumica e njerëzve për këtë dynja të transformohet gjithashtu në dashuri të vërtetë?

Përgjigjja: Po, në qoftë se një i dashur me dashuri metaforike për fytyrën kalimtare të dynjasë e shikon shëmtinë e zhdukjes dhe të përkohshmërisë në atë fytyrë dhe largohet prej saj. Në qoftë se ai kërkon një të dashur të qëndrueshëm, të pavdekshëm, dhe është i suksesshëm në shikimin e dy fytyrave të tjera më të bukura të dynjasë, atë të pasqyrës së Emrave Hyjnorë dhe atë të tokës së kultivuar për Ahiretin, atëherë dashuria e tij e paligjshme metaforike fillon të transformohet në dashuri të vërtetë. Por me një kusht që ai të mos ngatërrojë botën e tij kalimtare e të paqëndrueshme, e cila është lidhur me jetën e tij me dynjanë e jashtme. Në qoftë se, si njerëzit e çudhëzimit dhe të shkujdesjes, njeriu harron vetveten, zhytet në botën e përgjithshme dhe duke e supozuar botën e përgjithshme të jetë bota e tij private bëhet dashuruesi i saj, ai do të binte në moçalin e natyrës dhe mbytet, me përjashtim të atij të cilin e shpëton dora e përkujdesjes dhe e favorit në mënyrë të jashtëzakonshme.

Merre në konsideratë krahasimin e mëposhtëm i cili do ta ndriçojë këtë të vërtetë. Për shembull, në qoftë se në katër muret e kësaj dhome të stolisur bukur ndodhen katër pasqyra të mëdha sa madhësia e murit, atëherë ajo dhomë e bukur do të bëhej pesë dhoma. Njëra do të ishte reale, aktuale dhe e përgjithshme, kurse katër të tjerat do të ishin shëmbëllesa dhe personale... Gjithësecili nga ne do të ishte i aftë të ndryshonte trajtën, formën dhe ngjyrën e dhomës së tij personale me anë të pasqyrës së tij. Në qoftë se ne do ta lyenim a ngjyrosnim me ngjyrë të kuqe, ajo e shfaq dhomën të kuqe; në qoftë se do ta lyenim me ngjyrë jeshile, ajo do ta shfaqte dhomën jeshile. Dhe kështu ne mund t'i japim dhomës gjendje të ndryshme e të larmishme duke bërë ndryshim në pasqyrë dhe përshtatje e rregullime në të; madje ne mund ta bëjmë atë të shëmtuar ose të bukur, dhe mund t'i japim asaj forma të ndryshme. Por ne nuk mund ta ndryshojmë apo ta përshtasim me lehtësi dhomën e jashtme e të përgjithshme. Ndërsa në realitet dhomat e përgjithshme dhe personale janë të njëjta, veçse ama në praktikë ato janë të ndryshme. Ti mund ta shkatërrosh dhomën tënde me një gisht, por ti nuk mund të lëvizësh as edhe një gurë të asaj dhome të përgjithshme.

Kështu, kjo dynja është një shtëpi e zbukuruar. Jeta e secilit prej nesh është një pasqyrë e madhe dhe e gjërë. Gjithësecili nga ne ka dynjanë e tij personale nga kjo dynja e përgjithshme. Dhe secili prej nesh ka botën e tij me të, veçse shtylla, mbështetja e dynjasë sonë, qendra dhe dera e saj, është jeta jonë. Në të vërtetë, ajo botë personale e jona është një faqe, jeta jonë është një penë, që nëpërmjet të cilës shkruhen shumë gjëra të cilat kalojnë në fletën e punëve tona. Në qoftë se ne e duam botën tonë dhe pastaj shikojmë se ajo është kalimtare, e përkohshme dhe e paqëndrueshme ashtu si jeta jonë –pasi ajo është e ndërtuar mbi jetën tonë– dhe ndërkohë e ndiejmë dhe e perceptojmë këtë zhdukje, atëherë dashuria jonë ndaj saj transformohet në dashuri për mbishkrimet dhe skalitjet e Emrave të Bukur Hyjnorë, për të Cilët bota jonë personale është pasqyra dhe të cilët ajo i përfaqëson. Për më tepër, në qoftë se jemi të vetëdijshëm se bota jonë personale është një farishtë, fidanishtë e Ahiretit dhe e Parajsës dhe, në qoftë se i orientojmë ndjenjat tona të forta për të, si: dëshirën, dashurinë e lakminë drejt përfitimeve të Ahiretit, të cilat janë rezultatet e saj, frutat dhe filizat, atëherë ajo dashuri metaforike transformohet në dashuri të vërtetë.

Përndryshe duke shfaqur kuptimin e vërsetit,

"(Dhe mos jini si ata) të cilët harruan All-llahun; dhe Ai i bëri ata të harrojnë vetveten e tyre, ata janë të pabindurit që kalojnë çdo kufi."[4], një person i cili harron vetveten, nuk mendon për natyrën kalimtare të jetës, e supozon botën e tij personale, botën e paqëndrueshme të jetë e qëndrueshme si dynjaja e përgjithshme, dhe e imagjinon vetveten të jetë i pavdekshëm; ai e fikson vetveten mbi dynjanë, e përqafon atë me ndjenja të forta, mbytet në të dhe largohet. Një dashuri e tillë do të ishte një torturim i pakufishëm dhe një vuajtje e madhe për të, sepse ajo dashuri lind mëshirën dhe butësinë, dobësinë e një zemre të dëshpëruar si dëshpërimi i jetimit. Ai do të ketë mëshirë e do t'i vijë keq për të gjitha qëniet e gjalla. Në të vërtetë, atij do t'i vinte keq e do të pikëllohej për të gjitha krijesat e bukura të cilat vuajnë goditjet e zhdukjes dhe dhimbjen e ndarjes, por nuk do të jetë i aftë të bëjë asgjë. Ai do të vuajë një hidhërim absolut të pashpresë.

Megjithatë, njeriu i parë i cili shpëtoi nga pakujdesia, gjen një kundërhelm, një shërim për dhimbjen e asaj dhembshurie të fortë, sepse në vdekjen dhe në zhdukjen e të gjitha qënieve të gjalla për të cilat atij i vjen keq, ai shikon pasqyrat e shpirtërave të tyre të cilat përfaqësojnë manifestimet e përhershme të Emrave të vazdueshëm të të Qëndrueshmit të përjetshëm të cilët janë të pavdekshëm; dhembshuria e tij transformohet në gëzim të përhershëm. Ai gjithashtu shikon prapa të gjitha krijesave të bukura, të cilat i nënshtrohen vdekjes dhe përkohshmërisë, një vulë, një skalitje, një zbukurim, një art një stoli, një dhuratë dhe një ndriçim, të cilat janë të qëndrueshme dhe të cilat bëjnë të perceptueshme një dashuri të jashtëzakonshme dhe një bukuri të shenjtë. Ai i shikon vdekjen dhe përkohshmërinë si përtëritje për qëllimin e shtimit të bukurisë, për rifreskimin e kënaqësisë dhe për shfaqjen e artit. Kjo rrit kënaqësinë e tij, pasionin, çudinë dhe admirimin e tij.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

I Qëndrueshmi i vetëm, Ai është i Qëndrueshmi i Vetëm!

Said Nursi

* * *

[4] Kur'an, 59: 19

LETRA E DYTË

Me Emrin e Atij të Cilit i takon lavdërimi. "Dhe s'ka gjë që të mos e lëvdojë lartësinë e Tij."

[Pjesë e letrës së shkruar si përgjigje ndaj një dhurate prej studentit të mirënjohur të lartëpërmendur][5]

Së treti: Ti më dërgove mua një dhuratë dhe dëshiron të thyesh një rregullin tim tej mase të rëndësishëm! Unë nuk them: "Unë nuk i pranoj dhuratat nga ti ashtu siç nuk i pranoj nga Abdul-Mexhidi[6] dhe nga Abdurr-Rahmani[7], vëllai im dhe nipi, sepse meqenëse ti je më i përparuar

[5] Kjo i referohet Hulus Jahjagil, "studenti i parë i Risale-i Nurit". Nga Elazigu në Turqinë lindore. Ai atëherë shërbente si një kapiten në ushtrinë e dislokuar në Egridir. Ai për herë të parë e vizitoi Bediuzzamanin në pranverën e vitit 1929. Në fjalët e Said Nursit, "zelli dhe serioziteti i tij ishin arsyeja më e rëndësishme për t'u shkruar pjesa e fundit tek Fjalët dhe Letrat. Ai vdiq në vitin 1986 kur ishte 91 vjeç, All-llahu e mëshiroftë (Përkthyesi).

[6] Abdul-Mexhidi ishte vëllai më i vogël i Bediuzzamanit. Ishte mësues i shkencave fetare, në atë kohë myfti. Ai përktheu pjesë të Risale-i Nurit në arabisht, përktheu "Isharatul I'xhaz" dhe Methnevi Nurije nga arabishtja në Turqisht. Ai vdiq në vitin 1967. (Përkthyesi).

[7] Abdurr-Rahmani ishte djali i vëllait më të madh të Bediuzzamanit. Ai u lind në Nurs në vitin 1903. Ishte djali i tij shpirtëror, student dhe asistent; ai iu bashkua xhaxhait të tij në Stamboll pas Luftës së Parë Botërore dhe botoi një biografi të shkurtër për të në atë kohë. Ai vdiq në vitin 1928.

se ata dhe më i afërt me shpirtin tim, atëherë edhe sikur të refuzoheshin dhuratat e çdo personi, dhurata jote nuk mund të refuzohet, vetëm këtë herë. Por në lidhje me këtë, unë do të të tregoj ty arsyen për rregullin tim. Ajo është siç vijon:

Saidi i Vjetër asnjëherë nuk ka pranuar dhurata. Ai preferonte më mirë vdekjen se sa të bëhej borxhli ndaj njerëzve. Ai kurrë nuk e theu këtë rregullin e tij, pavarësisht se vuante vështirësi e mundime të mëdha. Kjo veçori, e cila u la si një trashëgimi nga Saidi i Vjetër për këtë vëllain tuaj të mjerë, nuk është asketizëm, as një vetëmjaftu-eshmëri artificiale, e rreme, por ajo bazohet mbi "katër ose pesë arsye serioze."

• **E para:** Njerëzit e çudhëzimit i akuzojnë dijetarët fetarë se e kanë marrë dijeninë si një mjet jetese. Ata i godasin këta në mënyrë të pandershme e të pabesë duke thënë: *"Ata po i bëjnë diturinë dhe fenë si mjete jetese për vetveten."* Prandaj është e domosdoshme t'i përgënjeshtrojmë ata me vepra.

• **Së dyti:** *Ne jemi të detyruar të ndjekim profetët , paqja qoftë mbi ta, në përhapjen e së vërtetës dhe në përcjelljen e saj.* Kur'ani i Gjithurtë përmend se ata që e përhapin të vërtetën nuk kërkojnë shpërblim nga njerëzit dhe thonë:

[إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ] [إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ] *"Shpërblimi im është vetëm prej All-llahut, Shpërblimi im është vetëm prej All-llahut."*[8]. Fjalia tek sureja Jâsîn, *"Ndiqni ata që nuk kërkojnë nga ju asnjë shpërblim (për vete) dhe që janë të udhëzuar drejt"*[9], është më kuptimplota për sa ka të bëjë me këtë çështjen tonë...

• **E treta:** Ashtu siç është shpjeguar në Fjalën e Parë, njeriu duhet të japë me Emrin e All-llahut dhe të marrë me Emrin e All-llahut xh.sh.. Ndërsa përgjithësisht, personi që jep është i pakujdesshëm dhe jep në emrin e vetes së tij dhe, në mënyrë të nënkuptuar i vendos të tjerët nën detyrim, ose ai që merr është i pavëmendshëm; ai ua jep falënderimet dhe lavdërimet, të cilat janë të posaçme për Mirëbërësin e Vërtetë, shkaqeve të jashtme, dhe gabon.

[8] Kur'an, 10: 72
[9] Kur'an, 36: 21

• **E katërta:** Mbështetja tek All-llahu xh.sh., kënaqësia -mjaftueshmëria- dhe kursimi, janë një thesar i tillë dhe një pasuri saqë ato nuk mund të shkëmbehen e nuk kompensohen me ndonjë gjë. Unë nuk dëshiroj të marrë gjëra nga njerëzit dhe ta mbyll atë thesar të pashtershëm dhe atë depo. Unë i jap qindra e mijëra falënderime Furnizuesit të Gjithëlavdishëm që qysh në fëmijërinë time Ai nuk më ka detyruar që të mbetem nën obligim e të jem i përulur e i poshtëruar. Duke u mbështetur në Bujarinë e Tij, unë shpresoj dhe i lutem Mëshirës së Tij që unë ta kaloj gjithashtu pjesën e mbetur të jetës sime në përputhje me këtë parim.

• **E pesta:** Si rezultat i shumë shenjave dhe eksperiencave që prej një viti ose dy, unë kam formuar një bindje të fortë se nuk jam i lejuar që të pranoj pasuri nga njerëzit dhe, në mënyrë të veçantë, dhurata nga të pasurit dhe zyrtarët. Disa nga ato më bëjnë të sëmurë, madje ato janë bërë të jenë ashtu, ato bëhen të dëmshme me qëllim që unë të mos mundem t'i haj ato. Ndonjëherë ato transformoheshin në një formë që më çrregullonin e më bënin keq. Kjo do të thotë se kjo gjendje në efekt është me qëllim që unë të mos marr pasuritë e njerëzve, pra është një ndalim për t'i marrë ato. Për më tepër, unë kam nevojë për vetmi, unë nuk mund të pres vizita të çdo personi vazhdimisht. Të pranuarit e dhuratave nga njerëzit bën të domosdoshme të marrësh në konsideratë ndjenjat e tyre dhe t'i pranosh ata në kohët që unë nuk dëshiroj dhe nuk e gjej atë të pëlqyeshme. *Unë e gjej më të pëlqyeshme të ha një copë të vogël buke të thatë dhe të vesh rroba të arnuara në njëqind vende, dhe të shpëtoj nga shtirja e servilizmi. Është e papëlqyeshme për mua që të ha cilësinë më të mirë të bakllavasë dhe që të vesh rrobat më të mira nga duart e të tjerëve dhe të jem i obliguar për të marrë në konsideratë ndjenjat e tyre.*

• **E gjashta:** Dhe arsyeja më e rëndësishme për vetëmjaftueshmërinë është ajo që thotë Ibnu Haxheri, dijetari më i besueshëm i shkollës së Sheriatit –sipas medhhebit tonë Shafii– , i cili shprehet: *"Në qoftë se ti nuk je i drejtë, është haram të pranosh diçka që të dhurohet ty me nijetin e drejtësisë –e të qenit i drejtë."*[10]

Kështu, për shkak të lakmisë dhe ambicies, njerëzit e kësaj kohe e shesin dhuratën më të vogël shumë shtrenjtë. Ata e imagjinojnë një person që është për të të ardhur keq dhe gjynahqar si shembulli im, se është i drejtë ose një shenjtor dhe i japin atij një rriskë buke. Në qoftë se Ruajna Zot, unë e quaj veten time se jam i drejtë, kjo do të ishte një

[10] Shiko: Ibn Haxher el Hajthemi el Shafii Tuhfet el Muhtaxhli sherhil Minhaxh, I, 178.

shenjë krenarie dhe vërteton mosekzistencën e drejtësisë. Në qoftë se unë nuk e quaj veten time të drejtë, nuk është e pranueshme t'i pranoj ato pasuri. *Gjithashtu, të marrësh lëmosha dhe dhurata si shpërblim për veprat që orientohen drejt Ahiretit, do të thotë t'i harxhosh e t'i djegësh frutat e përjetshëm të Ahiretit në një formë kalimtare në dynja.*

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

I Qëndrueshmi i Vetëm, Ai është i Qëndrueshmi i Vetëm

* * *

LETRA E TRETË

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Me Emrin e Atij të Cilit i takon lavdërimi. "Dhe s'ka gjë që të mos e lëvdojë lartësinë e Tij."

[Kjo është pjesa e një letre që ia dërgoi studentit të tij të mirënjohur]

Së pesti: Ti më shkrove në njërën nga letrat e tua se dëshiroje të ndash këtu ndjenjat me mua. Atëherë vëri vesh tani vetëm një të mijtës së tyre.

Një natë, tek lartësia e ndërtesës njëqind katëshe në pemën e shtëpisë sime tek maja e një peme cedri, hodha vështrimin tek fytyra e praruar e qiejve dhe e zbukuruar me yje dhe pashë në këtë betim sublim të Kur'anit të gjithurtë:

فَلَآ أُقْسِمُ بِالْخُنَّسِ ۝ الْجَوَارِ الْكُنَّسِ

"Kështu vërtetë që unë betohem për planetet që fshihen (zhduken) gjatë ditës dhe dalin gjatë natës) e për planetët që lëvizin shpejt dhe fshihen"[11], një dritë të lartë mrekullie dhe një sekret brilant elokuence.

Po, vërseti që tregon yjet udhëtues dhe qënien e tyre, të cilët fshihen e shpërndahen, i tregon shikimit ngulmues të vështruesve qëndisjen më të hollë të artit dhe endjen më të lartë dekorative e mësimdhënëse. Këto planete dalin nga sfera e Diellit, komandantit të tyre dhe duke hyrë në

[11] Kur'an, 81: 15-16

sferën e yjeve të fiksuara shfaqin qëndisje të freskëta dhe shembuj arti në qiej. Ndonjëherë ato vijnë sup më sup me një yll tjetër si shembulli i tyre dhe shfaqin së bashku një situatë të bukur. Ndonjëherë tjetër ato futen midis yjeve të vegjël dhe marrin pozitën e komandantit. Veçanërisht në këtë stinë pas mbrëmjes Afërdita në horizont, dhe njëra nga shoqet e saja ndriçuese para Agimit të hershëm shfaqin vërtet një skenë të bukur e të këndshme. Më vonë pasi të kenë zbatuar detyrat e tyre si inspektore dhe duke vepruar si sovajka në endjet e artit, ato kthehen dhe futen në sferën e shkëlqyer të Diellit, mbretit të tyre dhe fshehin vetveten (nga shikimet).

Tani ato demonstrojnë aq shndëritshëm, si Dielli, madhështinë e Hyjnisë duke rrezatuar Sovranitetin Hyjnor të të Vetmit i Cili tjerr e rrotullon këtë tokën tonë dhe planetët e përshkruara si *"Hunnes dhe Kunnes"* në vërsetin e lartpërmendur me rregullin më perfekt në hapësirën e universit si një anije apo aeroplan. Shikoje atë dominim madhështor i Cili ka nën ndikimin e pushtetin e tij anije dhe aeroplanë njëmijë herë më të mëdhenj me vëllim se sa globi tokësor dhe që ecin e lëvizin një mijë herë më shpejt dhe që e përshkojnë distancën prej tetë orësh në një sekond.

Kështu ju mund të krahasoni se çfarë lumturie e lartë, çfarë nderi i madh është të lidhesh me një Sulltan të Tillë nëpërmjet adhurimit dhe besimit e të jesh miku i Tij në këtë dynja.

Atëherë unë vështrova hënën dhe pashë një dritë shumë vezulluese të mrekullisë që deklarohet nga vërseti:

وَٱلْقَمَرَ قَدَّرْنَٰهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَٱلْعُرْجُونِ ٱلْقَدِيمِ

"Edhe Hënës Ne i përcaktuam dhe i matëm asaj vendbanime (faza) t'i përshkojë derisa ajo të kthehet si (të ishte) një kërcell i vjetër i tharë hurme (hëna e re)." Në të vërtetë, përcaktimi shumë i hollë i hënës, rrotullimi i saj përreth tokës, rregullimi, ndriçimi dhe vendosja e saj në lidhje me tokën e diellin me një llogaritje shumë të saktë është kaq e mahnitshme e kaq e mrekullueshme, saqë për të Gjithëfuqishmin e Vetëm, i Cili e drejton dhe e përcakton kështu atë, nuk ekziston absolutisht asgjë që mund të jetë e vështirë për Të. Ky organizim i mrekullueshëm i udhëzon qëniet e arsyeshme të cilët e shikojnë këtë llogaritje të çuditshme të thonë: *"Ai që e bën atë kështu, sigurisht mund të bëjë gjithçka"* dhe ajo ndjek Diellin në një mënyrë të atillë që nuk devijon nga rruga e saj as edhe një sekondë dhe nuk mbetet prapa asnjë thërrime në detyrën e saj. Ajo i bën ata, të cilët e vështrojnë me

vëmendje, të thonë: سُبْحَانَ مَنْ تَحَيَّرَتِ الْعُقُولُ فِي صُنْعِهِ *"Lavdia i takon të Vetmit, arti i të Cilit çudit mendjet!"*

Sidomos në fundin e muajit Maj, kur ajo ndonjëherë futet në bashkim me plejadat në formën e hënës së hollë, kur shfaq formën e një dege të bardhë të lakuar të një hurme, dhe plejadat shfaqen si një vilë rrushi dhe varet në këtë degë hurme duke i zgjuar imagjinatës ekzistencën e një peme të madhe brilante prapa perdes jeshile qiellore. Tamam sikur maja e treguar e njërës nga degët e pemës të kishte shpuar perden dhe të kishte nxjerrë kokën e saj së bashku me vilën e rrushit e të bëheshin plejadat dhe hëna e re, dhe yjet e tjerë të ishin bërë frutat e asaj peme të fshehur.

Kështu shikoje hollësinë dhe elokuencën e metaforës së këtij vërseti: كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ *"...Si gjethi i pemës së hurmës."*

Ndërkohë më erdhi ndërmend ky vërset:

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذَلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا

"Ai e bëri tokën të nënshtruar për ju, kështu kaloni në rrugët e saj"[12], që sugjeron se toka është një anije e nënshtruar ose një mjet i urdhëruar transporti. Nga ky tregues unë pashë veten time lart në një anije të madhe që ecte me shpejtësi përmes hapësirës. Ndërkaq recitova vërsetin:

سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَٰذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ

"Lavdi Atij, i Cili i ka nënshtruar këto për ne, sepse ne kurrë nuk do të kishim mundur ta bënim këtë"[13]. Është sunnet që të recitohet ky vërset kur hipim në mjetet e transportit si kuajt ose anijet.

Gjithashtu unë pashë se me këtë lëvizje globi tokësor kishte marrë pozitën e një aparati duke treguar imazhet si në një kinema; ai u shkakoi lëvizje të gjitha qiejve dhe filloi t'i mobilizojë të gjithë yjet ashtu si një ushtri e madhe. Ai shfaqi skena të tilla të holla e të larta sa që i huton e i mbush me habi ata që mendojnë. Atëherë thashë: **Subhanall-llah** *"Lavdi Zotit".* Sa shumë vepra të mëdha e të çuditshme, të mahnitshme, të holla e të larta po kryhen me shpenzime të vogla. Ndërkaq dy pika të holla, në lidhje me besimin, m'u shfaqën nga kjo.

[12] Kur'an, 67: 15
[13] Kur'an, 43: 13

E para: Para disa ditësh, njëri nga vizitorët e mi më bëri pyetje: Thelbi i pyetjes së tij që tregonte dyshim ishte: Parajsa dhe Ferri janë shumë larg. Nëpërmjet Mëshirës Hyjnore, njerëzit e parajsës do të kalojnë përmes Ringjalljes si shkreptima ose si Buraku e do të futen në Parajsë. Po njerëzit e Ferrit, si do të shkojnë me trupat e tyre të rëndë e me peshat e mëdha të mëkateve të tyre? Me çfarë mjetesh do të udhëtojnë?

Ajo që më erdhi ndërmend ishte sa vijon: Për shembull, ashtu si të gjithë popujt, po t'u bëhej ftesa për të marrë pjesë në një asamble të përgjithshme në Amerikë që çdo popull do të hipte në anijen e madhe dhe të shkonte atje, po kështu anija e tokës e cila është mësuar ta përshkojë një distancë të gjatë prej njëzet e pesë mijë vitesh për një vit në oqeanin e madh të universit, ajo do ta marrë popullin e vet, do t'i çojë në fushën e Mahsherit-Ringjalljes- dhe do t'i zbarkojë atje. Për më tepër, Ferri në qendrën e tokës, i cili tregohet nga fakti se temperatura e tokës rritet 1 gradë në çdo tridhjet e tre metra, do ta derdh zjarrin e tij, temperatura e të cilit është dyqind mijë gradë celsius, është e ngjashme me atë të përshkruar në hadith dhe, po sipas transmetimeve të haditheve, ai do të kryejë disa nga detyrat e Ferrit të madh në këtë botë dhe në botën e ndërmjetme. Atëherë, me një urdhër Hyjnor, toka do të transformohet në një formë më të mirë e të përjetshme dhe do të bëhet një nga vendbanimet e Ahiretit.

Pika e dytë që më erdhi ndërmend: Është zakoni i të Gjithë-fuqishmit të Vetëm, Krijuesit të Gjithurtë dhe të të Vetmit në Njësi, me qëllim që të demonstrojë përsosurinë e fuqisë së Tij, Bukurinë e Urtësisë së Tij dhe provat e njësisë, të kryejë shumë vepra me anë të diçkaje shumë të vogël dhe të përmbushë detyra të shumta nëpërmjet gjërave të vogëla. Ashtu siç kam thënë në disa nga koleksioni i Fjalëve, *në qoftë se të gjitha gjërat i atribuohen Një të Vetmi, ato bëhen aq të lehta e të kollajta deri në shkallën e domosdoshmërisë. Në anën tjetër, po qe se ato u atribuohen shumë autorëve dhe shkaqeve, atëherë do të buronin aq shumë vështirësi sa të jenë të pamundura,* sepse një indvid i vetëm si një oficer i vetëm, ose një ndërtues i shquar, u jep me lehtësi një situatë të vetme shumë ushtarëve apo shumë gurëve me një akt të vetëm, me një lëvizje të vetme dhe arrin rezultatin. Por në qoftë se, me qëllim që të arrihet ajo situatë e rezultat, ato do t'u atribuoheshin ushtarëve në ushtri ose gurëve të asaj kupole pa shtyllë, atëherë do të vështirësohej arritja e atyre rezultateve, madje nuk do të ishte fare e mundur ose me shumë vështirësi e ngatërrese të madhe.

Kështu, në qoftë se aktet si lëvizja marramendëse dhe rrotullimi, ndryshimi, tërheqja, pamjet e holla e skenat e bukura që shprehin lavdërimin, sidomos në katër stinët dhe në ndryshimin e natës e të ditës në univers, unë them në qoftë se këto akte do t'i atribuoheshin Një të Vetmi, atëherë nëpërmjet shtytjes së një globi të vetëm nga një urdhër i vetëm mund të arrihen ato situata të larta e rezultate të mëdha si shfaqja e mrekullive të artit në ndryshimin e stinëve, në çudirat e urtësisë, në ndryshimet e ditës e të natës dhe shfaqjet e bukura në lëvizjet e yjeve, të Diellit dhe Hënës, sepse ushtria e qënieve është e Tij. Nëse Ai dëshiron, Ai mund të caktojë një ushtar, si tokën, në rolin e komandantit për të gjitha yjet, ta bëjë Diellin madhështor një llambë dritëdhënëse dhe të japë nxehtësi; t'i bëjë katër stinët të cilat janë pllakat për skalitjet e Fuqisë Hyjnore si një sovajkë; natën e ditën, të cilat janë si një fletë për të shkruar Urtësinë Hyjnore duke pulsuar; dhe Ai e shndërron Hënën në një kalendar për llogaritjen e kohës të çdo dite.

Ai, ashtu siç u jep yjeve formën e Fanarëve të zbukuruar elegantë e të shndëritshëm në duart e engjëjve të cilët janë të joshur nga gëzimi e kënaqësia, po ashtu Ai demonstron shumë shembuj të urtësisë së tyre në lidhje me tokën. Në qoftë se këto situata nuk do të kërkoheshin nga i Vetmi urdhri i të Cilit, rregulli, ligji dhe sistemi janë orientuar drejt të gjitha qënieve, atëherë të gjithë diejt dhe yjet do të duhej që vetë të përshkonin një distancë të pafund në çdo ditë me një lëvizje aktuale dhe me shpejtësi të pafundme.

Kështu në Njësi ndodhet një lehtësi e pafundme, kurse në shumësi ka vështirësi të pafundme. prandaj, biznesmenët dhe industrialistët japin njësi për shumicën. Domethënë, formojnë midis tyre kompani për të siguruar lehtësi e rehati.

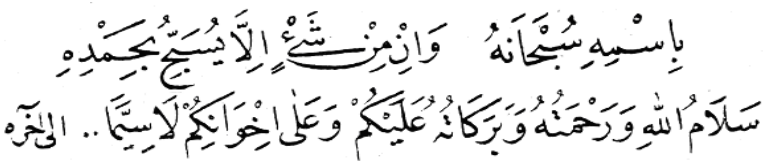
Përmbledhje: Ndodhen vështirësi të pafundme në rrugën e çudhëzimit dhe një lehtësi e pafundme në rrugën e udhëzimit e të Njësisë.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

I Qëndrueshmi i Vetëm, Ai është i Qëndrueshmi i Vetëm

* * *

LETRA E KATËRT

"Me Emrin e Atij të Cilit i takon lavdërimi. Dhe s'ka gjë që të mos e lëvdojë lartësinë e Tij."[14] *Paqja e Zotit, mëshira dhe bekimet qofshin mbi ju dhe mbi vëllezërit e mi në mënyrë të veçantë..."*

Vëllezërit e mi të dashur!

Unë tani jam në një majë të lartë të malit "Çam Dagi", në majën e një peme madhështore pishe, duke qenë fillikat në vetmi, larg nga njerëzit dhe jam mësuar me këtë vetmi. Kur unë dëshiroj të hyj në bisedë me njerëzit, unë ju përfytyroj të jeni këtu me mua dhe flas me ju dhe gjej ngushëllim. Në qoftë se nuk do të ketë ndonjë gjë që ta pengojë, unë do të dëshiroja të mbetem i vetmuar këtu për një ose dy muaj. Në qoftë se unë kthehem në Barla, do të kërkoj ndonjë mjet për bisedë gojore me ju. Unë jam i mallëngjyer për të më shumë se sa ju nëse do ta pëlqenit. Tani unë jam duke shkruar dy ose tri gjëra të cilat më erdhën në mendje këtu në këtë pemë pishe.

• **E para:** Kjo është deri diku, disi private, e fshehtë, është nga sekretet e mia, por asnjë sekret nuk do të mbahet e fshehtë për ty. Ajo është kështu:

Disa nga njerëzit e së vërtetës shfaqin Emrin Hyjnor *"***El Vedud***" "i Dashuri",* dhe nëpërmjet manifestimit të Atij Emri në shkallën më të lartë, ata shikojnë Ekzistuesin e vetëm të domosdoshëm nëpërmjet dritareve të qënieve.Gjithashtu, këtij vëllait tuaj, i cili nuk është gjë për t'u përmendur dhe nuk është asgjë, i është dhënë një gjendje që e bën atë të privilegjuar e të nderuar nëpërmjet shfaqjes së Emrave Hyjnorë *"***Er-Rahimu***",* dhe **"El Hakimu***", "Mëshirëploti* dhe *i Gjithurti",* dhe kjo vetëm kur ai është vënë në punë në shërbim të Kur'anit dhe kur është

[14] Kur'an, 17: 44

lajmëtari duke thirrur për tek ai thesar i madh, çudirat e të cilit nuk mbarojnë kurrë.

Kështu, të gjitha "Fjalët" janë nga shkëlqimet e atij favori. Shpresojmë nga All-llahu xh.sh. që koleksioni i Fjalëve të shfaqë kuptimin e vërsetit *"Dhe atij të cilit i është dhënë Hikmeti, urtësia, vërtet që i është dhuruar mirësi e madhe."*[15]

• **E dyta:** Ky paragraf që lidhet me tarikatin Nakshibendi më erdhi befas në zemër: Në tarikatin Nakshibendi, njeriu duhet të lërë, të braktisë katër gjëra: "braktisja e dynjasë, braktisja e Ahiretit, braktisja e ekzistencës dhe braktisja e vetvetes." Pas këtij paragrafi më erdhi menjëherë paragrafi vijues, i cili është, katër gjëra janë të domos-doshme në rrugën e pafuqisë:

"Varfëria absolute, pafuqia absolute, falënderimet absolute dhe gjithashtu pasioni absolut, o shoku im!"

Pastaj, poema e pasur dhe plot ngjyra që ti ke shkruar "Shiko tek faqja shumëngjyrëshe e librit të universit... deri në fund", më erdhi në mendje. Unë hodha vështrimin tek yjet në faqen e qiejve nëpërmjet saj. Unë thashë me vete, "Ah sikur të kisha qenë poet dhe ta kisha plotësuar atë" dhe, megjithëse nuk pata aftësi të shkruaja poezi dhe vargje, unë përsëri fillova, por ajo nuk ishte poezi dhe varg. Kështu unë e shkrova atë ashtu siç më erdhi në zemër. Ti, trashëgimtari im, mund ta transformosh në poezi dhe ta shkruash në vargje. Dhe kështu, ajo që më erdhi befas në mendje, ishte kjo:

Atëherë dëgjoji yjet, dëgjoje adresimin e tyre të melodishëm e harmonik!

Shiko se çfarë ka zbukuruar shkrimi i ndritshëm i urtësisë mbi ekzistencë. Të gjitha ato së bashku nisin të flasin me gjuhën e së vërtetës, ato i adresohen madhështisë së të Gjithëfuqishmit dhe Sovranitetit të të Gjithëlavdishmit.

Ne jemi provat e ndritshme të ekzistencës së Autorit tonë,

Ne jemi dëshmitarë të Unitetit të Tij dhe të Fuqisë së Tij...

Ne jemi mrekulli të holla që zbukurojmë faqen e qiejve për melekët që të vështrojnë,

[15] Kur'an, 2: 269)

Ne, ashtu si melekët, i shikojmë ato mrekulli të holla të cilat kanë zbukuruar faqen e tokës.

Ne jemi sytë e panumërt të vëmendshëm të qiejve të cilët vështrojnë tokën, që studiojnë Parajsën[16].

Ne jemi frutat e panumërt të bukur që Dora e urtësisë së të Gjithëlavdishmit të vetëm dhe Hirplotit ia ka lidhur pjesës qiellore të pemës së krijimit, Tubasë, dhe të gjitha degëve të Rrugës së Qumështit..

Për banorët e qiejve, secili nga ne është një xhami udhëtuese, një shtëpi rrotulluese, dhe një vendbanim i lartë, secila është një llambë e ndritshme, një anije madhështore, një aeroplan.

Secili nga ne është një mrekulli e fuqisë, një çudi e artit krijues që është krijuar nga i Gjithëfuqishmi i plotësimit, i Gjithurti i lavdisë; Secili është një rrallësi e urtësisë së Tij, një mrekulli e krijimit të Tij, dhe një botë drite.

Ne i demonstruam njerëzimit me qindra e mijëra prova të panumërta, ne i bëmë ata të dëgjojnë me këto gjuhët tona të panumërta; por sytë e mallkuar të verbër të jobesimtarëve nuk i panë fytyrat tona, ato nuk i dëgjuan Fjalët tona. Dhe ne jemi shenjat që flasim të vërtetën...

Stampa jonë është një, vula jonë është një, Ne zotërohemi nga Krijuesi, Furnizuesi ynë, Ne e lavdërojmë Atë nëpërmjet nënshtrimit tonë,

Ne recitojmë Emrat e Tij, secili nga ne është në ekstazë, dhe është një anëtar i rrethit madhështor të Rrugës së Qumështit!..”

[16] Domethënë, meqenëse mrekulli të panumërta të fuqisë janë ekspozuar në faqen e tokës e cila është një farishte, fidanishte dhe tokë e kultivuar për lulet e Parajsës, melekët në botën e qiejve i shikojnë ato mrekulli, ato çudira. Dhe ashtu si melekët, edhe yjet gjithashtu, të cilët janë si sytë e trupave qiellorë, shikojnë krijesat e modeluara bukur në tokë, dhe duke vepruar kështu shikojnë botën e Parajsës. Në të njëjtën kohë ato shikojnë edhe tokën, edhe Parajsën; ato i vështrojnë ato çudira të përkohshme në një formë të qëndrueshme në Parajsë. Domethënë, atje ka pamje për të dyja botët.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

I Qëndrueshmi i Vetëm, Ai është i Qëndrueshmi i Vetëm

* * *

LETRA E PESTË

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

"Me Emrin e Tij, të Cilit i takon lavdërimi! "Dhe s'ka gjë që të mos e lëvdojë lartësinë e Tij."[17]

Në veprën e tij Mektubat, Imam Rabbani[18] r.a., heroi dhe një diell i Tarikatit Nakshibendi ka thënë: *"Unë preferoj zbulimin dhe qartësimin e një çështje të vetme të së vërtetës së besimit mbi mijëra ndriçime, ëndje të thella dhe shembuj kerametesh."*

Ai gjithashtu tha: "Pika përfundimtare e të gjitha tarikateve të Sufizmit është sqarimi dhe zbulimi i të vërtetave të besimit."

Ai gjithashtu tha: "Shenjtëria është tre llojesh: "Njëra është shenjtëria më e vogël; e cila është shenjtëria e mirënjohur. E dyta është shenjtëria e mesme, dhe lloji i tretë është shenjtëria më e madhe. Shenjtëria më e madhe është hapja e rrugës për tek e vërteta në mënyrë të drejtpërdrejtë, pa hyrë në botën e ndërmjetme të Sufizmit dhe kjo nëpërmjet trashëgimisë së profetësisë."

Ai gjithashtu tha: "Udhëtimi shpirtëror në tarikatin Nakshibendi ecën me dy krahë." Domethënë, "Nëpërmjet pasjes besim të qëndrueshëm në të vërtetat e imanit dhe duke zbatuar detyrimet fetare. Në qoftë se ka mangësi në këto dy krahë, rruga nuk mund të kalohet." Domethënë, tarikati Nakshibendi ka tri mbulime;

---

[17] Kur'an, 17: 44

[18] Shejh Ahmed Sirhindi, gjithashtu i njohur si Imam Rabbani dhe Ahmed faruki, i njohur gjithashtu si rifreskuesi i mijëvjeçarit të dytë. Ai jetoi nga viti 1563-1624.

• **E para dhe më e rëndësishmja** është shërbimi i drejtpërdrejtë i të vërtetave të besimit; Imam Rabbani r.a. e përshkoi këtë rrugë në vitet e tij të fundit.

• **E dyta** është shërbimi ndaj farzeve (detyrimeve) fetare dhe sunnetit profetik nën perden e Tarikatit Sufi.

• **E treta** është të punosh për të eliminuar e zhdukur sëmundjen e zemrës nëpërmjet Sufizmit dhe të udhëtosh me hapat e zemrës. *E para* e këtyre rrugëve është e barabartë me farzin, *e dyta* është e barabartë me vaxhibin, e afërt me farzin, dhe e *e treta* është sunneti.

Meqenëse realiteti i çështjes është kështu, *hamendja ime është se në qoftë se një personalitet si Shejh AbdulKadir Gejlani [19] r.a. dhe Shejh Nakshibend [20] r.a. dhe Imam Rabbani r.a. do të ishin gjallë në kohën e tanishme, ata do t'i harxhonin të gjitha përpjekjet e tyre në forcimin e të vërtetave të besimit dhe të parimeve të Islamit, sepse ato janë mjetet e lumturisë së përjetshme. Në qoftë se ka mangësi në to, kjo rezulton në mjerim të përjetshëm. Një njeri pa besim nuk mund të hyjë në Parajsë, ndërsa ata që futen në Parajsë, pa Sufizëm, janë vërtetë shumë. Njeriu nuk mund të jetojë pa bukë, por ai mund të jetojë pa fruta. Sufizmi është fruti, ndërsa të vërtetat e Islamit janë buka, janë ushqimi bazë. Në kohët e hershme, ngjitja për tek disa të vërteta të imanit zgjaste nëpërmjet udhëtimit shpirtëror nga dyzet ditë deri në dyzet vjet. Por tani, nëpërmjet mëshirës së Zotit të Gjithëfuqishëm, ndodhet një rrugë për t'u ngjitur tek ato të vërteta për dyzet minuta! Nuk do të ishte e perceptueshme të mbetesh indiferent ndaj kësaj rruge!..*

Kështu, ata të cilët i kanë studiuar me kujdes tridhjetë e tre "Fjalët", deklarojnë se, ato "Fjalë" kanë hapur para tyre një rrugë Kur'anore të tillë si kjo. *Meqenëse ky është një fakt, unë jam i mendimit se "Fjalët" e shkruara rreth mistereve të Kur'anit janë ilaçi më i përshtatshëm, balsami për plagët e kësaj kohe, drita më e dobishme për tërësinë e Islamit i cili është zbuluar ndaj sulmeve të errësirës dhe udhëzuesi më i vërtetë për ata që bredhin të hutuar e të çoroditur në luginat e çudhëzimit.*

Ju e dini se në qoftë se çudhëzimi buron nga injoranca, kjo do të ishte e lehtë të largohej e të zhdukej. Por në qoftë se ai buron nga shkenca dhe njohja, është e vështirë të eliminohet. Në kohët e hershme, ky lloji i fundit

---

[19] Sejjid Abd El Kadir Gilani (Gejlani) i njohur si Gauth el-A'dham, ishte themeluesi i Tarikatit Kadir. Ai vdiq në Bagdad në vitin 561 sipas Hixhretit.

[20] Muhammed Bahauddin Nakshibend, themeluesi i Tarikatit Nakshibendi vdiq në vitin 791 (1389) në Buhara.

ishte një në njëmijë, dhe nga këto vetëm një në njëmijë mund të udhëzohet, sepse njerëz të tillë pëlqejnë vetveten. Dhe megjithëse nuk dinë, ata supozojnë se dinë. Unë mendoj se Zoti i Gjithëfuqishëm ka dhuruar "Fjalët" në këtë kohë të cilat janë Shkreptimat shpirtërore të mrekullisë së Kur'anit, si një kundërhelm ndaj çudhëzimit ateist.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

I Qëndrueshmi i Vetëm, Ai është i Qëndrueshmi i Vetëm!

* * *

LETRA E GJASHTË

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
سَلَامُ اللهِ وَرَحْمَتُهُ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمَا وَعَلَى إِخْوَانِكُمَا مَا دَامَ
الْمَلَوَانِ وَتَعَاقَبَ الْعَصْرَانِ وَمَا دَامَ الْقَمَرَانِ وَاسْتَقْبَلَ الْفَرْقَدَانِ

"Me Emrin e Tij, të Cilit i takon lavdërimi! "Dhe s'ka gjë që të mos e lëvdojë lartësinë e Tij."[21]

"Paqja e Zotit, mëshira e Tij dhe bekimet qofshin mbi ju (të dy) dhe mbi vëllezërit tuaj sa të vazhdojnë dita dhe nata, sa kohë që shekujt të ndjekin njëri-tjetrin pa ndërprerje, sa të vazhdojnë dielli e hëna dhe sa të jenë dy yjet e ndritshëm në Arushën e vogël përballë njëri-tjetrit."

Vëllezërit e mi të zellshëm, kolegët e mi plot dëshirë dhe mjetet e ngushëllimit në këto toka mërgimi të njohura si dynjaja!

Meqenëse Zoti i Gjithëfuqishëm ju ka bërë ju aksionarë, pjesëmarrës në kuptimet që Ai ia ka dhuruar mendjes sime, sigurisht është e drejta e

[21] Kur'an, 17: 44

juaj të merrni pjesë në ndjenjat e mia. Me qëllim që të mos ju brengos tepër, unë do ta kapërcej e do ta lë në heshtje pjesën më pikëlluese të vetmisë sime në mërgim dhe do t'ju tregoj një pjesë tjetër, sa vijon:

Këto dy ose tre muajt e fundit unë kam qenë shumë i vetmuar. Ndonjëherë në çdo pesëmbëdhjetë ose njëzet ditë unë kam pas një mik me mua, ndërsa në ditët e tjera kam qenë i vetmuar. Dhe përafërsisht njëzet ditë tani nuk ka qenë asnjë prej tyre që punojnë në male pranë meje; ata të gjithë janë shpërndarë...

Një natë në këto male të çuditshme, të heshtura, pa zhurmë dhe i vetmuar në mes të rënkimit të zymtë të pemëve, unë e pashë veten time në pesë mërgime të ngjyrave të ndryshme.

I pari: Për shkak të pleqërisë, unë isha i vetmuar dhe një i huaj larg të gjithë shokëve, të dashurve dhe të afërmve të mi. Unë ndjeva një mërgim pikëllues që ata më kishin lënë dhe ishin larguar për në Botën e ndërmjetme.

Ndërkohë, një sferë tjetër mërgimi u hap brenda këtij mërgimi: Unë ndjeva një ndjenjë trishtimi ndarje dhe syrgjynosjeje meqë më kishin lënë shumica e qënieve me të cilat isha i lidhur, si pranvera e shkuar. Dhe një sferë tjetër mërgimi u hap brenda këtij mërgimi, e cila ishte syrgjynosja nga vendlindja ime, nga të afërmit dhe që isha i vetmuar.

Unë ndjeva një ndjenjë pikëllimi dhe syrgjynosjeje që buronte nga kjo gjithashtu.

Atëherë nëpërmjet kësaj syrgjynosje, vetmia e natës dhe malet më bënë të ndiej një mërgim tjetër të mjerë. Ndërkaq unë e shikova shpirtin tim në një mërgim dërrmues, i cili ishte përgatitur për të udhëtuar drej përjetësisë, si nga ky mërgim po ashtu edhe nga bujtina kalimtare e kësaj bote. Unë befas thashë me vete, O Krijuesi im! Si mund të durohen e përballohen këto mërgime dhe këto shtresa errësire?.. Zemra ime thirri për ndihmë: Zoti im! Unë jam një i huaj, unë nuk kam asnjë, unë jam i dobët, unë jam i pafuqishëm, i paaftë, unë jam i vjetër; unë jam pa zgjedhje; kërkoj ndihmë, kërkoj falje dhe i mbështetem fuqisë nga dera Jote, o Zoti im!

Befas, Drita e besimit, shkëqimi i Kur'anit dhe mirësia e të Gjithëmëshirshmit më erdhën në ndihmë dhe më mbështetën me fuqi çka i transformoi ato pesë lloje mërgimesh të errëta në pesë sfera të ndritshme gëzimi e njohje.

Gjuha ime tha: حَسْبُنَا ٱللَّهُ وَنِعْمَ ٱلْوَكِيلُ

"All-llahu vetëm na mjafton, dhe për ne Ai është Rregulluesi më i mirë i punëve."[22]

Ndërkohë zemra ime recitoi vërsetin:

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ
وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

"Por nëse ata kthejnë kurrizin, atëherë thuaju (o Muhammed): 'All-llahu është më se i mjaftueshëm për mua, nuk ka zot tjetër përveç Atij; tek Ai unë mbështetem plotësisht dhe Ai është Zoti i Arshit madhështor."[23]

Mendja ime gjithashtu iu adresua nefsit tim të dëshpëruar e të tronditur duke kërkuar ndihmë e duke thënë:

Mos bërtit në fatkeqësi, o i mjerë, eja, beso në Zotin! Dije se ankesa përbën fatkeqësi dhe është një gjynah i madh.

Në qoftë se ti do ta gjeje Atë që të sprovon, fatkeqësia kthehet një dhuratë brenda dhuratës si dhe një kënaqësi.

Lëre ankesën e vajtimin dhe jep falënderime; ashtu si bilbili, buzëqesh edhe ti gjithmonë nëpërmjet lotëve të tu! Lulet buzëqeshin nga bukuria e ashikut të tyre, bilbilit.

Në qoftë se ti nuk e gjen Zotin, dije se dynjaja është gjithë dhimbje brenda dhimbjes, përkohshmëri e zhdukje dhe kotësi e humbje.

Kështu, përse vajton për një fatkeqësi të vogël ndërsa mbi ty rëndojnë fatkeqësi sa dynjaja, eja e mbështetu tek Krijuesi.

Beso në Zotin! Buzëqesh në fytyrën e fatkeqësisë; ajo gjithashtu do të buzëqesh. Sa herë që ajo buzëqesh, ajo zvogëlohet; dhe do të ndryshohet dhe transformohet.

Dhe ashtu si *Mevlana Xhelaleddin*[24], njëri nga profesorët e mi që i tha nefsit të tij, edhe unë gjithashtu thashë:

---

[22] Kur'an, 3: 173

[23] Kur'an, 9: 129

[24] Mevlana Xhelaluddin Rumi, u lind në Balkh në 604/1208. U shpërngul për në Konia me babain e tij, ku ai vdiq në 672/1273. Ai ishte autori i Methnevi, dhe autori i Tarikatit Mevlevi.

أَوَلَسْتُ وَتُوَكُفْتِ بَلَى شُكْرِ بَلَى چِيسْتْ كَشِيدَنْ بَلَا
سِرِّ بَلَا چِيسْتْ كِهْ يَعْنِي مَنَمْ خَلْقَ زَنِ دَرْ كَهِ فَقْرُ وَفَنَا

(Në vërsetin) "Ai tha: 'A nuk jam Unë Zoti juaj?' dhe ata thanë: 'Posi", duke e pranuar. Atëherë ku janë falënderimet e tua të 'Po (posi)? Ajo është vuajtja e fatkeqësive. Dhe cili është kuptimi i vërtetë i vuajtjes dhe i sprovës? Ajo do të thotë trokitje tek dera e varfërisë dhe asgjësimi në Zotin xh.sh.."

Atëherë nefsi im gjithashtu tha: *"Po, po.. nëpërmjet pafuqisë dhe mbështetjes tek Zoti xh.sh., nëpërmjet varfërisë dhe të kërkuarit ndihmë Atij, dera e dritës hapet dhe shtresat e errësirës largohen. Lavdi Zotit për dritën e imanit dhe Islamit!"* Unë pashë se çfarë të vërtete të lartë shprehnin rreshtat e të famshmit Hikam Ataijja[25],

مَاذَا وَجَدَ مَنْ فَقَدَهُ ❁ وَمَاذَا فَقَدَ مَنْ وَجَدَهُ

"Çfarë humbet ai i cili gjen Zotin xh.sh.? Dhe çfarë fiton ai që e humbet Atë?

Domethënë, *ai që gjen Krijuesin gjen gjithçka, ndërsa ai i cili nuk e gjen Krijuesin, nuk mund të gjejë asgjë përveç fatkeqësisë.* Ndërkohë unë kapa kuptimin e hadithit, طُوبَىٰ لِلْغُرَبَاءِ *"Tuba (myzhde, lumnim) për të huajt në mërgim." (rrëfen Muslimi),* dhe dhashë falënderime.

Dhe kështu, o vëllezërit e mi, sigurisht këto mërgime të errëta u zhdukën nëpërmjet Dritës së imanit, veçse ama ato përsëri patën ndikim mbi mua deri diku dhe shkaktuan mendimin e mëposhtëm,

"Meqenëse unë jam një i huaj, jam në mërgim dhe do të shkoj në mërgim, kam kurreshtje të di dhe pyes, a ka mbaruar misioni im në këtë bujtinë? A duhet t'jua dorëzoj ju *"Fjalët",* dhe të këpus krejtësisht lidhjet e mia me dynjanë? Për këtë arsye unë ju pyeta ju; në qoftë se *"Fjalët"* që janë shkruar janë të mjaftueshme, apo të mangëta. Domethënë, a ka mbaruar misioni im, me qëllim që ta harroj dynjanë, dhe me zemër të qetë ta hedh veten time në mërgimin e mbushur me dritë, të këndshëm e të vërtetë dhe të them ashtu siç tha *Mevlana Xhelaleddin*:

[25] Ibn Ataijjah el-Iskenderi, Serh el Hikam, al Ataijjah 208.

دَانِی سَماعِ چه بُوَدْ بِی خُوْدْ شُدَنْ زِ هَسْتِی
اَنْدَرْ فَنَایِ مُطْلَقْ ذَوْقِ بَقَا چَشِیدَنْ

A e di ti se ç'është 'Sama'? Është të asgjësohesh në ekzistencë dhe të provosh e të shijosh përjetësinë në një asgjësim absolut.

Duke pyetur, a mund të kërkoj një mërgim të lartë? Unë ju shqetësova ju me pyetje.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

I Qëndrueshmi i vetëm, Ai është i Qëndrueshmi i Vetëm!

* * *

LETRA E SHTATË

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

Me Emrin e Tij, të Cilit i takon lavdërimi! Dhe s'ka gjë që të mos e lëvdojë lartësinë e Tij."[26] *Paqja qoftë mbi ju si dhe mëshira dhe bekimet e Zotit përgjithmonë e përjetë.*

Vëllezërit e mi të dashur!..

Ju e njoftuat Hafiz Shamliun[27] që të më thotë dy gjëra, dy çështje:

*E para: "*Ashtu si shtiracakët në kohët e hershme, njerëzit e çudhëzimit të kohëve moderne gjithashtu e bëjnë martesën e Profetit

[26] Kur'an, 17: 44

[27] Njëri nga studentët e parë të Risale-i Nurit, emri i tij i vërtetë ishte Teufik Gosku. Ai njihej si Shamli meqenëse kishte jetuar në Damask për njëzet vjet, ku babai i tij kishte qenë një oficer në ushri. Ai u lind në Barla.më 1887, dhe vdiq atje në 1965.

a.s.m. me Zejneben një pretekst për kritikë, duke e konsideruar atë se ishte një martesë për të kënaqur dëshirat epshore të nefsit."

Përgjigjja: Ruajna Zot, njëqind mijë herë!.. Dora e dyshimeve të tilla të neveritshme nuk mund ta arrijë atë pozitë të lartësuar nderi! Po, ai ishte i tillë, sa që nga mosha pesëmbëdhjetë vjeç deri në moshën dyzet kur gjaku ishte i ndezur, shumë i gjallë dhe pasionet e nefsit ishin të ndezura, ai u mjaftua dhe ishte i kënaqur me një grua të vetme, gati e moshuar, e cila ishte Hatixheja e Madhe, Zoti qoftë i kënaqur me të, dhe u karakterizua nga një dëlirësi e pastërti e plotë, ashtu siç është rënë dakord me unanimitet si nga miqtë ashtu edhe nga armiqtë. Atëherë, pasja e tij disa gra pas moshës dyzet, domethënë, kur nxehtësia trupore shugatet e bie dhe kur pasionet qetësohen e fashiten, është një dëshmi që provon në mënyrë vendimtare dhe të vetëkuptueshme, madje edhe për ata që janë pak të paanshëm se ato martesa të tilla nuk ishin për të kënaqur dëshirat epshore sensuale, por ato martesa bazoheshin mbi shembuj të tjerë të rëndësishëm urtësie.

Njëri nga ato shembuj urtësie është ky: *Fjalët e Profetit, veprat e tij, gjendjet, sjellja dhe punët janë burimet e fesë dhe të Sheriatit, si dhe autoriteti për urdhëresat e tij. Sahabët e nderuar, Zoti qoftë i kënaqur me ta i transmetuan këto rregulla e veprime që lidhen me aspektin e jashtëm të jetës së tij, a.s.m.. Ndërsa transmetueset dhe rrëfyeset e gjërave private të fesë dhe të urdhëresave të Sheriatit, të cilat u shfaqën nga sjellja e tij private në sferën e tij personale, ishin gratë e tij të dëlira dhe, ato, në fakt, e zbatuan atë detyrë. Ndoshta gjysma e çështjeve private dhe e urdhëresave të fesë erdhën nga ato. Domethënë, disa grave të temperamenteve të ndryshme iu kërkua që ta kryenin këtë detyrë të domosdoshme.*

Tani le ta marrim në shqyrtim martesën e tij me Hazreti Zejneben. Në lidhje me vërsetin,

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَٰكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ

"Muhammedi nuk është babai i ndonjë burri prej jush, por ai është i Dërguari i All-llahut dhe vula (i fundmi) i Pejgamberëve."[28], i cili është njëri nga shembujt e dhënë në Rrezen e Tretë të Dritës së Parë në Fjalën e Njëzet e Pestë, është shkruar se, me aspektet e tij të shumta, një vërset i vetëm tregon kuptime të përshtatshme për shkallët e të kuptuarit të të gjithë njerëzve.

[28] Kur'an, 33: 40

Pjesa e të kuptuarit e një klase prej njerëzve nga ky vërset Kur'anor është ky: Sipas një rrëfenje të saktë dhe të mbështetur nga vetë pranimi i tij, Zejdi r.a., shërbëtori i Profetit fisnik, të cilit Profeti a.s.m. i adresohej duke i thënë "o biri im", e divorcoi gruan e tij krenare e fisnike për shkak se ai nuk e gjeti vetveten të barabartë me të. Domethënë, me perceptueshmërinë e tij, Zejdi kuptoi se Hazreti Zejnebi ishte krijuar me një karakter të lartë të ndryshëm me të tijin dhe se ajo ishte me natyrën për të qenë gruaja e Profetit a.s.m.. Dhe meqenëse ai e gjeti vetveten të jetë nga natyra i pabarabartë me të si bashkëshort, gjë e cila shkaktoi papajtueshmëri shpirtërore dhe mospërputhje, ai e divorcoi atë. Me urdhrin e All-llahut xh.sh., Profeti i Nderuar a.s.m. e mori atë. Domethënë, ashtu siç tregohet nga vërseti,

زَوَّجْنَاكَهَا *"Ne ta dhamë ty atë në martesë."*[29], duke treguar se ajo ishte një lidhje qiellore, ishte një lidhje martesore e jashtëzakonshme dhe mbi lidhjet e jashtme të njohura, sepse ishte me urdhrin e Kaderit Hyjnor.

Kështu, Profeti i Nderuar a.s.m. iu nënshtrua dekretit të Paracaktimit Hyjnor dhe u detyrua të vepronte kështu; ajo nuk ishte nga dëshira e nefsit të tij. Vërseti,

لِكَيْ لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ

"Kështu që (në të ardhmen) të mos ketë vështirësi për besimtarët në lidhje me (martesën me) bashkëshortet e fëmijëve të birësuar"[30], tregon një çështje të rëndësishme të sheriatit, një shembull të përgjithshëm urtësie dhe një dobi gjithëpërfshirëse të vlefshme që ka të bëjë me këtë dekret të Paracaktimit Hyjnor dhe, tregon se të rriturit, të mëdhenjtë, duke i thirrur të vegjëlit: "O biri im" Nuk është haram, e ndaluar, pasi kjo nuk i ndryshon dekretet ashtu si në rastin kur bashkëshorti i thotë gruas së tij: "*Ti je si nëna ime*", në çështjen e "Dhiharit".

Gjithashtu, sundimtarët duke i shikuar nënshtetasit, dhe profetët duke i shikuar komunitetet e tyre dhe duke iu adresuar atyre në një mënyrë atërore, si baba, është për shkak të funksionit të profetësisë; ajo nuk është në lidhje me personalitetet e tyre njerëzore deri sa që duhet të qenka e papërshtatshme për ta që të marrin bashkëshorte prej tyre.

---

[29] Kur'an, 33: 37
[30] Kur'an, 33: 37

Pjesa e të kuptuarit e një klase tjetër nga ky vërset Kur'anor është kjo:

Një sundimtar i madh i shikon nënshtetasit e tij me dhembshuri atërore. Në qoftë se ai është një monark shpirtëror që sundon si në anë të jashtme ashtu dhe në anë të brendshme, atëherë meqenëse dashuria e tij kalon njëqind herë më shumë përtej asaj të babait, nënshtetasit e tij e shikojnë atë si baba dhe e shikojnë vetveten si djemtë e tij të vërtetë. Shikimi i babait nuk mund të transformohet në atë të një bashkëshorti, dhe shikimi i vajzës nuk mund të transformohet lehtë në shikimin e një bashkëshorteje, kështu në këndvështrimin e përgjithshëm, martesa e Profetit a.s.m. me vajzat e besimtarëve do të dukej e papërshtatshme.

Dhe me qëllimin e hedhjes poshtë të një dyshimi të tillë, Kur'ani thotë: *"Profeti a.s.m. sillet me mirësi ndaj jush me syrin e mëshirës Hyjnore dhe ju trajton në mënyrë atërore. Në emrin e Profetësisë së tij ju jeni si fëmijët e tij, por në lidhje me personin e tij njerëzor, ai nuk është babai i juaj, saqë martesa e tij me vajzat tuaja të jetë e papërshtatshme. Edhe në qoftë se ai ju thërret: "O bijtë e mi, o fëmijët e mi!" Ju nuk jeni fëmijët e tij, sipas rregullave të sheriatit..".*

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

I Qëndrueshmi i Vetëm, Ai është i Qëndrueshmi i Vetëm!

Said Nursi

* * *

LETRA E TETË

بِاسْمِهِ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Me Emrin e Tij, që s'ka gjë që të mos e lëvdojë lartësinë e Tij."[31]

[31] Kur'an, 17: 44

Ndodhen shumë shembuj urtësie në dy Emrat الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ***"Er-Rrahman, Er-Rrahim"*** *i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti,* që përfshihen në, بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ *Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi Mëshirëploti,* dhe të cilët përmenden në fillimin e të gjitha gjërave të bukura. Duke e shtyrë shpjegimin e këtyre për një kohë tjetër, unë për tani do të përmend një ndjenjë të veçantë timen:

Vëllai im, unë i shoh dy Emrat, الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ **Er-Rrahman** dhe **Er-Rrahim,** të jenë një dritë aq e gjërë saqë ato përfshijnë të gjithë universin dhe kënaqin të gjitha nevojat e përjetshme të shpirtit, dhe të jenë aq të ndritshme dhe të fuqishme, sa që ato e sigurojnë atë dhe e shpëtojnë nga të gjithë armiqtë e tij të panumërt. Mjeti më i rëndësishëm që kam gjetur për të arritur tek këto dy Emra Hyjnorë, të cilët janë dy drita të mëdha, janë "varfëria me falënderimet" dhe "pafuqia me dhembshuri", domethënë adhurimi dhe të kuptuarit e të qenurit i nevojshëm.

Ajo çfarë më erdhi në mendje lidhur me këtë çështje dhe kjo që them, është në kundërshtim me fjalët e dijetarëve të mëdhenj fetarë, madje kjo është në kundërshtim edhe me Imam Rabbanin, njërin nga profesorët e mi; kjo është sa vijon: *Emocioni i fortë dhe i ndritshëm që ndjente Hazreti Jakubi a.s. për Jusufin a.s. nuk ishte dashuri apo pasion, por dhembshuri,* sepse dhembshuria - mëshira - është më e mprehtë, më e ndritshme, më e lartë, më e pastër dhe më e denjë për rangun e profetësisë se sa dashuria e pasioni i zjarrtë për objektet metaforike të dashurisë dhe për krijesat, ato nuk janë të përshtatshme për rangun e lartësuar të profetësisë. Kjo do të thotë se ndjenjat e Hazreti Jakubit a.s. të cilat i përshkruan Kur'ani i gjithurtë me një aspekt të shndritshëm e vezullues të mrekullisë të cilat ishin mjete për të arritur tek Emri Hyjnor **"Er-Rrahim",** *Mëshirëploti,* ishin në një shkallë të lartë dhembshurie. Sa për dashurinë e pasionuar, të zjarrtë, e cila ishte mjet për të arritur tek Emri Hyjnor **"El Vedud",** *i Dashuri,* ajo ka të bëjë me çështjen e dashurisë së Zelihasë për Hazreti Jusufin a.s.. Domethënë, ndonëse Kur'ani i Shpjegimit të Mrekullueshëm i tregon ndjenjat e Hazreti Jakubit a.s. të jenë më të larta se sa ndjenjat e Zelihasë, dhembshuria shikohet si më e lartë se sa dashuria e pasionuar për atë shkallë.

Profesori im, Imam Rabbani, nuk e konsideroi dashurinë metaforike të jetë krejtësisht e përshtatshme për rangun e profetësisë dhe prandaj tha: "Virtytet e bukurisë së Jusufit ishin virtyte që i përkisnin Ahiretit, kështu dashuria ndaj tij nuk ishte e një lloji metaforik sa të duket

mangësia e defekti në të.” Por, unë them: “O Mësues! Ai është një interpretim artificial, e vërteta e çështjes duhet të jetë kjo: Ajo nuk ishte dashuri, por një shkallë e dhembshurisë, e mëshirës, e cila ishte njëqind herë më e ndritshme, më e shtrirë dhe më e lartë se sa dashuria.” Po, në të gjitha shumëllojshmëritë e saj, dhembshuria është e hollë dhe e pastër. Ndërsa dashuria dhe pasioni nuk denjojnë dhe nuk begenisin në shumë nga llojet e tyre.

Për më tepër, dhembshuria është tej mase e gjërë. Nëpërmjet dhembshurisë, prindi ndjen keqardhje dhe tregon mëshirë për fëmijët e tij; gjithashtu ka dhembshuri për të gjithë të vegjëlit dhe madje për të gjitha qëniet e gjalla dhe kjo vepron si një lloj pasqyre për gjithëpërfshirjen e Emrit Hyjnor **Er-Rahim,** *Mëshirëploti*. Ndërsa dashuria e pasionuar e kufizon shikimin e saj tek i dashuri i saj dhe sakrifikon çdo gjë për të. Ose ndryshe për të ngritur e vlerësuar të dashurin e saj, ajo denigron të tjerët, dhe në efekt i fyen ato dhe shkel e nëpërkëmb nderin e tyre. Për shembull, njëri nga dashuruesit tha: “Dielli e shikoi bukurinë e të dashurës sime dhe u zu ngushtë e u turpërua. Me qëllim që të mos e shihte atë, ai u mbulua me perden e reve.” O dashurues! Me çfarë të drejte e akuzon dhe e bën me turp diellin, i cili është një faqe plot dritë që shfaq Tetë Emrat më të mëdhenj Hyjnorë?

Për më tepër, dhembshuria është e sinqertë, nuk dëshiron asgjë si shpërblim, ajo është e pastër dhe nuk kërkon asgjë si shkëmbim. Dhembshuria vetëflijuese, zemërgjërë dhe altruiste e kafshëve nëna për të vegjëlit e tyre, e cila është shkalla më e ulët e dhembshurisë, është dëshmi për këtë. Ndërsa dashuria e pasionuar dëshiron shpërblim dhe kërkon shkëmbim. Qarjet e dashuruesve të apasionuar, të zjarrtë, janë një lloj kërkese, një shpërblim i dëshiruar.

Atëherë, dhembshuria e Hazreti Jakubit a.s. e cila është drita më vezulluese që shndrit në suren më brilante të Kur’anit, Suren Jusuf, shfaq dy Emrat Hyjnorë **“Er-Rahman** dhe **Er-Rahim”,** *i Gji-thëmëshirshmi, Mëshirëploti.*

Ajo na njofton se rruga e dhembshurisë është rruga e mëshirës dhe, si një balsam, për dhimbjen e dhembshurisë, ajo e bën njeriun të shprehë:

فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ *“Por All-llahu është Ruajtësi më i Mirë dhe Ai është më Mëshirëploti se çdo mëshirues.”*[32]

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

[32] Kur’an, 12: 64

I Qëndrueshmi i Vetëm, Ai është i Qëndrueshmi i Vetëm!

Said Nursi

* * *

LETRA E NËNTË

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

"Me Emrin e Tij, të Cilit i takon lavdërimi! "Dhe s'ka gjë që të mos e lëvdojë lartësinë e Tij."1

[Përsëri pjesë e një Letre që ai ia dërgoi të njëjtit student të tij

të sinqertë.]

Së dyti: Suksesi juaj, përpjekja dhe zelli në përhapjen e dritave të Kur'anit janë një dhuratë Hyjnore, një keramet i Kur'anit dhe një favor Hyjnor. Unë ju përgëzoj. Meqenëse ne kemi ardhur tek diskutimi i kerametit, dhuratës dhe favorit, unë do t'ju tregoj një ndryshim midis kerametit dhe dhuratës. Ai është si kjo:

Për sa kohë që nuk ka domosdoshmëri për të, shfaqja e kerametit është e dëmshme. Ndërsa të shfaqësh dhuratën –mirësinë- është të bësh të njohur një mirësi Hyjnore. Në qoftë se dikush që nderohet me keramet, manifeston me dijeni një çështje të jashtëzakonshme dhe nefsi i tij urdhërues për të liga është këmbëngulës, atëherë në lidhje me të duke u mbështetur mbi vetveten dhe mbi nefsin e tij dhe në atë

çfarë ai ka zbuluar dhe mundësia e rënies së tij në krenari, ndoshta mund të ndodhë që Zoti i Gjithëfuqishëm është duke e tërhequr atë (duke e shkëputur nga e vërteta), pasi së pari i pat dhënë sukses. Në qoftë se ai, pa dijeni, shfaq një akt të jashtëzakonshëm, si për shembull, një person ka një pyetje të pashprehur, të pathënë, dhe në mënyrë të pavullnetshme, ai jep një përgjigje të saktë, dhe pastaj e kupton, kjo i shton besimin e tij , jo në vetvete, por në krijuesin e tij, duke thënë: *"Unë kam një Ruajtës i Cili është duke më ngritur mua dhe duke u kujdesur për zhvillimin tim, më shumë se vetja ime."* Dhe kjo i shton

---

1 Kur'an, 17: 44

mbështetjen e tij tek Zoti xh.sh.. Ky është një lloj i padëmshëm kerameti. Personi nuk është i detyruar ta fshehë atë, por ai nuk duhet ta shfaqë atë qëllimisht, me dashje, për shkak të krenarisë, sepse meqenëse, në dukje, fuqia e njeriut për të vepruar ka ndonjë lidhje me të, ai mund t'ia japë, t'ia atribuojë atë vetvetes. Sa për dhurimin, nderimin, ai është më i shëndoshë se sa lloji i dytë i kerametit dhe, sipas mendimit tim, është më i lartë. Ta shfaqësh atë, është të bësh të njohur një mirësi. Fuqia për të vepruar nuk ka lidhje me të dhe nefsi nuk ia atribuon atë vetvetes.

Dhe kështu, o vëllai im! Mirësitë Hyjnore që lidhen si me veten tënde po ashtu edhe me veten time dhe, në mënyrë të veçantë me shërbimin tonë ndaj Kur'anit, rreth të cilave për një kohë të gjatë, në të shkuarën, kam shkruar dhe kam parë, janë dhurata. T'i shfaqësh ato, është të bësh të njohur një mirësi Hyjnore. Për këtë arsye, unë po të shkruaj suksesin Hyjnor në shërbimin tonë me qëllim që të bëjmë të njohur mirësitë Hyjnore. Unë gjithmonë kam qenë i vetëdijshëm se kjo do të lëvizte tek ti damarin e falënderimeve, dhe jo të krenarisë.

Së treti: *Unë shikoj se njeriu më fatlum në këtë jetë të kësaj dynjaje është ai që e sheh dynjanë si një bujtinë ushtarake dhe e nënshtron vetveten dhe vepron në përputhje me të. Duke e shikuar atë në këtë mënyrë, ai mund të ngjitet shpejt në rangun e kënaqësisë së Zotit xh.sh., rangun më të lartë. Një person i tillë nuk do ta jepte çmimin e një diamanti të përhershëm për diçka me vlerën e një cope qelqi që do të thyhet. Përkundrazi, ai do ta kalonte jetën e tij me ndershmëri, me drejtësi dhe me kënaqësi. Po, çështjet që kanë të bëjnë me këtë dynja janë si copa xhami të dënuara për t'u thyer, ndërsa çështjet e përhershme të Ahiretit kanë vlerën e diamanteve të patëmetë, të padefekt.*

Kureshtja e madhe , dashuria e zjarrtë, lakmia e tmerrshme, dhe dëshirat e forta dhe ndjenjat e tjera të fuqishme në natyrën e njeriut i janë dhënë atij me qëllim që të fitojë çështjet e Ahiretit. T'i drejtosh ato emocione në mënyrë të fuqishme drejt çështjeve të përkohshme të dynjasë, do të thotë të japësh çmimin e diamanteve të përjetshëm për copa qelqi që do të thyhen.

Kjo pikë më ka ndodhur në lidhje me këtë çështje dhe unë do ta tregoj atë. Ajo është si kjo:

Dashuria e pasionuar është një lloj i zjarrtë dashurie. Kur orientohet drejt objekteve të përkohshme, ajo ose i shkakton pronarit të saj torturë e dhimbje të përjetshme, ose, meqenëse i dashuri metaforik nuk është i denjë për çmimin e një dashurie të tillë të fortë e të zjarrtë, ajo e bën pronarin e dashurisë të kërkojë një të dashur të vërtetë të përjetshëm. Atëherë dashuria metaforike transformohet në dashuri të vërtetë.

Kështu, brenda njeriut ndodhen me mijëra ndjenja, secila nga ato ka dy shkallë, ashtu si dashuria e pasionuar, njëra metaforike dhe tjetra e vërtetë.

Për shembull, ndjenja e shqetësimit (ankthit, frikës) për të ardhmen është e pranishme tek gjithësecili; ai është tej mase i shqetësuar për të ardhmen, por ai shikon se nuk ka në dorë asgjë për ta garantuar se do ta arrijë atë të ardhme për të cilën shqetësohet.

Gjithashtu, për sa ka të bëjë me furnizimin (ushqimin, rizkun), ka një garanci për të dhe, e ardhmja që është e shkurtër nuk e meriton një shqetësim të tillë të madh. Kështu ai largohet nga e ardhmja dhe orientohet drejt së ardhmes së vërtetë përtej varrit e cila është afatgjatë dhe e cila për të pavëmendshmit, nuk ka sipërmarrje të garantuar.

Njeriu gjithashtu shfaq ambicie të fortë për pasuri e pozitë... por ai shikon se ajo pasuri kalimtare e cila është vendosur përkohësisht nën mbikëqyrjen e tij, fama e kobshme dhe pozita, të cilat janë të rrezikshme dhe çojnë në hipokrizi, nuk janë të denja për një ambicie të tillë të fortë. ai largohet nga ato dhe kthehet drejt rangut shpirtëror dhe shkallëve në afërsi të Zotit xh.sh., që përbën rangut e vërtetë, drejt përgatitjeve me furnizime për Ahiretin dhe me vepra të mira të cilat janë pasuria e vërtetë. Ambicia metaforike, e cila është një cilësi e keqe, transformohet në ambicie të vërtetë, në një cilësi të lartë.

Dhe, për shembull, me kryeneçësi të fortë, njeriu harxhon ndjenjat e tij në gjëra të rëndomta, kalimtare e të përkohshme. Pastaj ai shikon se me kokëfortësi vazhdon të ndjekë për një vit diçka që nuk është e

denjë as për kryeneçësinë e një minuti. Gjithashtu, në emrin e kokëfortësisë, ai këmbëngul ndoshta në gjëra që janë helmuese dhe të dëmshme. Pastaj ai shikon se kjo ndjenjë e fuqishme nuk i është dhënë

atij për gjëra të tilla dhe se është në kundërshtim me urtësinë dhe me realitetin ta harxhosh atë mbi ato gjëra. Dhe kështu ai e përdor kryeneçësinë e tij të fortë, jo mbi ato çështje të panevojshme, të përkohshme, por mbi të vërtetat e larta dhe të përjetshme të besimit, mbi themelet e Islamit dhe mbi shërbimin dhe detyrat që lidhen me Ahiretin. Kryeneçësia metaforike, kjo cilësi e ulët, transformohet në kryeneçësi të vërtetë, domethënë, në qëndrueshmëri të fortë dhe në vazhdimësi në atë që është një cilësi e drejt, e lartë dhe e mirë.

Kështu, siç tregojnë këto tre shembuj, në qoftë se njeriu i përdor aftësitë shpirtërore që i janë dhënë për llogari të nefsit dhe të kësaj dynjaje dhe sillet në mënyrë të pavëmendshme sikur të qëndronte në dynja përjetësisht, ato aftësi të holla do të bëheshin burime të moraleve të ulëta, të prishjes, të çuarjes dëm dhe të kotësisë. Por në qoftë se ai do ta harxhonte më të lehtën, më të voglën e atyre ndjenjave mbi çështjet e kësaj bote dhe, më të fortën e tyre mbi detyrat shpirtërore dhe mbi ato që i përkasin Ahiretit, atëherë ato bëhen burimi i moraleve të lavdërueshme dhe mjetet e lumturisë në këtë botë dhe në tjetrën në harmoni me urtësinë dhe me realitetin.

Dhe kështu, hamendja ime është se njëra arsye që këshilla dhe qortimet e dhëna në këtë kohë nga këshilluesit kanë qenë të paefektshme e të padobishme, është se ata u thonë njerëzve pa moral: "Mos jini ambiociozë! Mos shfaqni lakmi! Mos urreni! Mos jini kryeneçë! Mos e duani dynjanë!" Domethënë, ata parashtrojnë diçka që, në dukje është e pamundur për ata të cilëve këshilluesit u adresohen duke u thënë: Ndryshoni natyrat tuaja të bashkëlindura. Por në qoftë se këta do t'u thonin atyre: "I ktheni këto ndjenja drejt gjërave të dobishme, ndryshojeni drejtimin e tyre, rrjedhën e tyre", këshilla e tyre do të ishte efektive, do të ndikonte tek ata dhe do të ishte brenda limiteve të dëshirës dhe të zgjedhjes së njeriut.

Së katërti: Ndryshimi midis **"Islamit"** dhe **"Imanit"** ka qenë çështje diskutimi midis dijetarëve islamë. Një grup ka thënë se ato "të dyja janë të

njëjta” ndërsa një grup tjetër ka thënë se “ato të dyja nuk janë e njëjta, veçse ama nuk mund të jetë njëra pa tjetrën.” Ata kanë shprehur mendime të ndryshme të ngjashme me këtë. Unë vetë kam kuptuar ndryshimin e mëposhtëm:

Islami është një preferim, një obligim, ndërsa imani është bindje. Për ta shprehur në një mënyrë tjetër, Islami është të marrësh pjesën e së vërtetës dhe është nënshtrim e bindje ndaj saj, ndërsa imani është pranimi dhe miratimi i së vërtetës. Para shumë kohësh unë pata parë disa njerëz të pafe të cilët me zjarr e pasion mbështesnin urdhëresat e Kur'anit. Domethënë, njerëz të tillë, në një aspekt duke marrë pjesën e së vërtetës shfaqeshin si muslimanë, dhe u quajtën "muslimanë jofetarë". Pastaj më vonë unë pashë disa besimtarë të cilët nuk shfaqën asnjë mbështetje për urdhëresat e Kur'anit, ata nuk morrën pjesë nga ato dhe nuk i zbatuan, dhe kështu ata reflektuan emrin "Besimtarë jomuslimanë".

A mundet Imani pa Islam të jetë mjet shpëtimi në Ditën e Kijametit?

Përgjigjja: Ashtu si Islami pa Iman që nuk mund të jetë mjet shpëtimi, po ashtu, as Imani pa Islam nuk mud të jetë mjet shpëtimi.

I gjithë lavdërimi dhe mirësia i përkasin All-llahut xh.sh., nëpërmjet shkëlqimit shpirtëror të mrekullisë së Kur'anit, krahasimet e Risale-i Nurit kanë demonstruar frutat dhe rezultatet e fesë Islame dhe të të vërtetave Kur'anore në një mënyrë të tillë, sa që në qoftë se do t'i kuptonte ato, madje edhe një njeri i pafe, ai nuk mund të mos ishte përkrahës i tyre dhe solidar me to. Dhe këto *Resa-il –Mesazhe drite*–kanë shfaqur dëshmi e prova të imanit dhe të Islamit në një mënyrë të tillë të fuqishme sa që në qoftë se madje një jomusliman do t'i kuptonte, padyshim ai do t'i besonte ato. Megjithëse do të mbetej një jomusliman, ai do 'i besonte ato.

Po, *"Fjalët"* i shfaqin frutat e imanit dhe të Islamit se janë të ëmbëla dhe të këndshme si frutat e pemës Tuba të Parajsës; ato i shfaqin rezultatet e tyre të jenë të kënaqshme dhe të këndshme si kënaqësitë e lumturisë në këtë botë dhe në tjetrën. Prandaj ato zgjojnë tek ata të cilët i shohin dhe i njohin, një ndjenjë anshmërie (hatri), mbështetjeje dhe nënshtrimi të plotë. Ato kanë demonstruar prova aq të fuqishme për Imanin dhe Islamin si zinxhirët e qënieve, dhe aq të shumta sa grimcat e vockëla, sa që ato japin bindje të pakufishme dhe fuqi besimi.

Madje në disa raste recitoja thënien e Shehadetit, duke dëshmuar besimin, në virdet e Shejh Nakshibendit dhe duke thënë:

عَلٰى ذٰلِكَ نَحْيٰى وَعَلَيْهِ نَمُوْتُ وَعَلَيْهِ نُبْعَثُ غَدًا *"Në përputhje me të ne jetojmë, sipas saj ne do të vdesim dhe në përputhje me të ne do të ringjallemi nesër"*, unë ndjeva një ndjenjë të pafundme anshmërie sa që edhe në qoftë se do të më jepej e gjithë bota, unë nuk do të sakrifikoja as edhe një të vërtetë të vetme të imanit. Do të më shkaktonte një hidhërim të madh të imagjinuarit e përmbysjes së një të vërtete të imanit, madje edhe sikur për një minut. Edhe në qoftë se do të jepej e gjithë bota, nefsi im do të nënshtrohej pa ngurrim për ekzistencën e një të vërteteje të imanit, besimit.

Kur unë them: وَاٰمَنَّا بِمَا اَرْسَلْتَ مِنْ رَسُوْلٍ وَاٰمَنَّا بِمَا اَنْزَلْتَ مِنْ كِتَابٍ وَصَدَّقْنَا "*Ne kemi besuar në atë që Ti ke dërguar nëpërmjet Profetit dhe ne besojmë në atë që Ti ke shpallur nëpërmjet Librit, dhe ne e pranojmë atë"*, unë ndiej një forcë të pafundme besimi. Unë mendoj se e kundërta e të gjitha të vërtetave të besimit është e pamundur me arsye dhe, i shoh njerëzit e çudhëzimit të jenë pafundësisht të çmendur e të rrjedhur.

Unë u dërgoj shumë përshëndetje prindërve të tu dhe u përcjell atyre respektin tim. Dhe shpresoj prej atyre të dyve një dua për mua. Ata janë si nëna ime dhe babai im, meqenëse ti je vëllai im. Dhe unë u çoj përshëndetje njerëzve të fshatit tuaj dhe veçanërisht atyre të cilët të dëgjojnë ty duke lexuar "Fjalët".

I Qëndrueshmi i Vetëm, Ai është i Qëndrueshmi i Vetëm!

Said Nursi

* * *

LETRA E DHJETË

[Kjo përbëhet nga përgjigje rreth dy pyetjeve]

بِاسْمِهِ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

"Me Emrin e Tij, që s'ka gjë që të mos e lëvdojë lartësinë e Tij."[33]

E para është shënimi i Qëllimit të Dytë të Fjalës së Tridhjetë që lidhet me fjalinë e gjatë, e cila përshkruan transformimet e grimcave të vogëla.

"Libri i Qartë" dhe ***"Regjistri i Qartë!"*** janë përmendur në shumë vende në Kur'anin e gjithurtë. Disa komentatorë të Kur'anit thanë se ato ishin "të njëjta," ndërsa të tjerët thanë se ato ishin "të ndryshëm." Pra, shpjegimet rreth kësaj të vërtete janë të ndryshme. Shkurtazi, ata thanë se ato ishin "Tituj për Njohjen Hyjnore."

Por, nëpërmjet shkëlqimit të Kur'anit, unë kam formuar këtë mendim: "Regjistri i Qartë" (El-imamul Mubin) është një titull për shumëllojshmërinë e njohjes Hyjnore dhe urdhërin, meqë ai shikon tek Bota e padukshme më shumë se sa tek Bota e dukshme. Domethënë, ai e shikon të shkuarën dhe të ardhmen më shumë se sa të tashmen. Me fjalë të tjera, ai shikon origjinën, pasardhjen, rrënjët dhe farërat e gjërave më shumë se sa ekzistencën e tyre të jashtme. Domethënë, ai është një regjistër i kaderit Hyjnor. Ekzistenca e këtij regjistri është provuar si në "Fjalën e Njëzet e Gjashtë," po ashtu edhe në një shënim tek "Fjala e Dhjetë."

[33] Kur'an, 17: 44

Po, ky "Regjistër i Qartë" është një titull për një lloj të Njohjes Hyjnore dhe të urdhrit, sepse meqenëse origjina, rrënjët dhe burimet e gjërave rezultojnë në ekzistencat e tyre me rregull të plotë dhe me art të skajshëm, ato tregojnë se ato janë organizuar nëpërmjet një Regjistri të parimeve të Njohjes Hyjnore. Dhe meqenëse rezultatet, pasardhjet dhe farërat e gjërave përmbajnë programet dhe indekset e qënieve që do të vijnë në të ardhmen, ato sigurisht bëjnë të ditur se ato janë përmbledhje të zvogëluara të urdhëresave Hyjnore. Për shembull, mund të thuhet se një farë u ngjason programeve dhe indekseve të cilat do të organizojnë të gjitha pjesët e pemës, dhe ajo është si një mishërim i zvogëluar i atyre urdhërave Krijuese të cilat përcaktojnë indeksin dhe programin.

Shkurtazi: Meqenëse "Regjistri i Qartë" është si një program ose indeksi i Pemës së krijimit ku degët e së cilës janë shpërndarë në të shkuarën, në të ardhmen dhe në botën e padukshme. "Regjistri i Qartë" me këtë kuptim është një fletore e Kaderit Hyjnor dhe një përmbledhje e parimeve të tij. Grimcat e vogëla dërgohen tek detyrat e tyre dhe shtyhen për tek lëvizjet e tyre në trupat e gjërave nëpërmjet urdhërit dhe dekretit të atyre parimeve.

Sa për "Librin e Qartë", ai shikon tek Bota e dukshme më shumë se sa tek Bota e Padukshme. Domethënë, ai shikon tek e tashmja më shumë se sa tek e shkuara dhe e ardhmja. Ai është një titull, një bllok, një regjistër i Fuqisë Hyjnore dhe i Dëshirës më shumë se sa i Njohjes dhe i urdhrit. Në qoftë se "Regjistri i Qartë" është një bllok shënimesh i Kaderit Hyjnor, "Libri i Qartë" është Regjistri i Fuqisë Hyjnore. Domethënë, arti i përkryer dhe rregulli në qëniet, në esencat, në atributet dhe në cilësitë e të gjitha gjërave tregojnë se atyre u vishet trupi nëpërmjet parimeve të një Fuqie të plotë dhe nëpërmjet ligjeve të një vullneti depërtues. Format e tyre përcaktohen dhe specifikohen, secilës i jepet një përmasë e përcaktuar dhe një trajtë e veçantë. Kjo do të thotë se Ajo Fuqi dhe Ajo Dëshirë kanë një përmbledhje universale dhe të përgjithshme ligjesh dhe një regjistër të madh, sipas të cilit, trupat e veçantë dhe format e të gjitha gjërave priten, qepen dhe vishen. Ekzistenca e këtij blloku shënimesh ashtu si "Regjistri i Qartë," është provuar në çështjet që lidhen me "Kaderin Hyjnor dhe me zgjedhjen e njeriut –me vullnetin e njeriut."

Shikoje idiotizmin e njerëzve të çudhëzimit, të pakujdesisë dhe të filozofisë! Sepse ata e perceptuan Pllakën e Ruajtur të Fuqisë Krijuese, manifestimin, reflektimin dhe shëmbëlltyrën në gjërat e atij libri të hollë të Urtësisë dhe të Dëshirës Hyjnore, por, ruajna Zot!, duke e

quajtur atë “Natyrë”, ata e shuan dritën e tij. Kështu, nëpërmjet diktimit të “Regjistrit të Qartë”, domethënë, nëpërmjet dekretit të Kaderit Hyjnor dhe sipas parimeve të tij, Fuqia Hyjnore shkruan dhe krijon zinxhirët e qënieve, ku secili nga ato është një shenjë në krijimin e gjërave, në faqen e kohës, e njohur si “Pllaka e Shfaqjes dhe e Zhdukjes”, dhe krijon e shkakton lëvizjen e grimcave...

Kjo do të thotë se lëvizja e grimcave është një dridhje dhe një lëvizje që buron nga shkrimi dhe kopjimi, gjatë kalimit të qënieve nga Bota e Padukshme për tek Bota e Dukshme dhe nga njohja për tek fuqia.

Sa për “Pllakën e Shfaqjes dhe të Zhdukjes”, ajo është një regjistër përherë i ndryshueshëm, një pllakë për shkrim dhe fshirje, në sferën e mundësisë së Pllakës së Ruajtur më të madhe e cila është e fiksuar dhe e qëndrueshme -domethënë- në qëniet të cilat, në mënyrë të vazhdueshme manifestojnë vdekjen dhe jetën, ekzistencën dhe asgjësimin; ajo është realiteti i kohës. *Po, ashtu si çdo gjë që ka një realitet, që ne e quajmë “kohë”, realiteti i atij lumi madhështor i cili vërshon nëpër univers, është si fleta dhe boja e shkrimit të Fuqisë në Pllakën e Shfaqjes dhe të Fshirjes (Zhdukjes).”*

لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ

“ Askush nuk e di të panjohurën përveç All-llahut xh.sh..”

* * *

Pyetja e dytë: Ku do të ndodhin Tubimi i Madh dhe Gjyqi i Fundit?

Përgjigjja: وَٱلْعِلْمُ عِندَ ٱللَّهِ *“Dhe Dijenia është vetëm me All-llahun.*”

Shembujt e lartë të urtësisë që i shfaq Krijuesi i Gjithurtë në të gjitha gjërat, dhe madje të bashkangjiturit e shembujve vërtet të mëdha të urtësisë edhe gjësë më të vogël, tregojnë qartë se globi tokësor nuk rrotullohet në një rreth pa qëllim, pa kuptim e më kot, por rrotullohet rreth diçkaje të rëndësishme; ai përshkruan, vizaton, vijon dhe tregon perimetrin -rrethin- e një zone të gjërë. Ai udhëton përreth një vendi të madh ekspozite dhe i dorëzon atij produktet e tij jolëndorë, sepse në të

ardhmen prodhimet, rezultatet, do të shfaqen atje përpara shikimeve të njerëzve. Domethënë, ai do të mbush rrethin, perimetri i të cilit është afërsisht prej njëzet e pesë mijë vitesh; Siria, Shami i bekuar, do të jetë si një bërthamë sipas një rrëfenje hadithi[34]. Fusha e Tubimit të madh do të shtrihet nga ai vend, nga Zona e Sirisë. Të gjitha prodhimet jolëndore të tokës janë dërguar sa për tani tek regjistrat dhe pllakat e asaj fushe e cila është nën perden e së padukshmes dhe, në të ardhmen kur të hapet fusha, edhe toka gjithashtu do t'i derdh në të banorët e saj. Prodhimet e saj jolëndore gjithashtu do të kalojnë nga e padukshmja në Botën e Dukshme.

Po, ashtu si një fushë e kultivuar, një burim dhe një peshore, toka ka prodhuar mjaft prodhime për ta mbushur atë arenë të gjërë, dhe krijesat që do ta zënë atë kanë vërshuar nga toka, dhe ato që do ta mbushin atë janë larguar e kanë dalë prej saj. Domethënë, globi tokësor, është një farë dhe Fusha e Ringjalljes, së bashku me ato brenda saj është një pemë, një filizë -kalli- dhe depo. Po, ashtu si një pikë drite që bëhet një vijë e ndritshme ose një rreth me lëvizjen e saj të shpejtë, po ashtu globi tokësor, nëpërmjet lëvizjes së tij të shpejtë e plot urtësi është mjeti i vizatimit dhe i skicimit të një rrethi ekzistenceje dhe, së bashku me atë rreth ekzistence dhe me produktet e tij, ai është boshti për formimin e Fushës së Ringjalljes më të Madhe.

قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ

"Thuaj, dija është vetëm tek All-llahu."[35]

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

I Qëndrueshmi i Vetëm, Ai është i Qëndrueshmi i Vetëm!

Said Nursi

* * *

[34] Shiko El Mustadrak; II, 440, Musnedi; IV, 447, V, 3,5.
[35] Kur'an, 67: 26)

LETRA E NJËMBËDHJETË

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

"Me Emrin e Tij, të Cilit i takon lavdërimi! "Dhe s'ka gjë që të mos e lëvdojë lartësinë e Tij."[36]

[Kjo letër përmban një ilaç të rëndësishëm dhe aludon për katër gurë të çmuar të vegjël të nxjerrë nga thesaret e katër vërseteve.]

Vëllai im i dashur!

Kur'ani Gjithurtësi ia mësoi nefsit tim këto katër çështje të ndryshme në kohë të ndryshme. Unë jam duke i shkruar ato tani me qëllim që ata prej vëllezërve të mi që dëshirojnë, gjithashtu mund të marrin mësim ose një pjesë nga ato. Për sa ka të bëjë me çështjet, me lëndën mësimore, secila është treguar si një model, një xhevahir i vogël, nga thesaret e të vërtetave të katër vërseteve të ndryshme. Secila nga katër çështjet ka një formë të ndryshme dhe dobi të ndryshme.

Çështja e parë: إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا

"Vërtetë komploti i shejtanit është gjithnjë shumë i dobët." [37]

O nefsi im që dëshpërohesh tek dyshimet dhe ngurrimet, kur të mundon ndërgjegjja! Bashkëshoqërimi i ideve, imagjinatat dhe hamendësimet që i ndodhin njeriut, janë një lloj i shprehjes së pavullnetshme ose një lloj përshkrimi. Sa për përshkrimin (pikturimin, pasqyrimin), në qoftë se ai buron nga e mira dhe dritësia, cilësitë e një të vërtete të tillë kalojnë deri në një far mase tek forma dhe tek imazhi i saj, ashtu siç kalon drita e diellit dhe nxehtësia e tij tek forma e tij në pasqyrë... Në qoftë se përshkrimi, pikturimi, është prej diçkaje të keqe dhe të dendur, cilësitë dhe vendimi i origjinalit nuk mund të kalojnë tek forma e tij dhe as tek imazhi i tij. Për shembull, forma e refkletuar në

[36] Kur'an, 17: 44
[37] Kur'an, 4: 76

një pasqyrë prej diçkaje të papastër dhe të prishur nuk është as e papastër, as e prishur. Dhe imazhi i gjarpërit në një pasqyrë nuk të kafshon.

Si një përfundim i kësaj, *të përfytyruarit e kufrit –mosbesimit– nuk është kufr, dhe të imagjinuarit e sharjes që i ndodh njeriut, nuk është sharje.* Në mënyrë të veçantë, në qoftë se është e pavullnetshme dhe është një hamendje hipotetike, kjo është krejtësisht e padëmshme. Për më tepër, sipas shkollës së Ehl-el Sunneh vel xhemaah -që janë njerëzit e së vërtetës-, e keqja ose papastërtia e një gjëje sipas sheriatit është për shkak se ajo është e ndaluar nga All-llahu xh.sh.. Meqenëse gjëra të tilla janë bashkëshoqërime të pavullnetshme idesh dhe imagjinata që i ndodhin dikujt pa pranimin dhe miratimin e tij, atëherë me ato nuk lidhet ndalimi Hyjnor. Çfarëdo forme të shëmtuar dhe të papastër që ato marrin, ato nuk janë të shëmtuara dhe të papastëra.

Çështja e dytë: (Ky ishte "një frut i drurit të pishës, cedrit dhe plepit të zi" në kullotat e maleve në Barla në Tepelixhe, i cili meqenëse është përfshirë tek koleksioni i Fjalëve, nuk është përsëritur këtu.)

Çështja e tretë: Këto dy çështje janë pjesë të shembujve të dhënë në Fjalën e Njëzet e Pestë që tregojnë pafuqinë e qytetërimit modern përpara mrekullisë së Kur'anit; janë dy shembuj nga mijëra të tillë që provojnë se sa i padrejtë është ligji i civilizimit të kohës së sotme i cili kundërshton dekretet e Kur'anit. Ashtu si drekreti Kur'anor:

فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ *"Dhe për mashkullin pjesa (që mer nga trashëgimia) do të jetë e barabartë me atë të dy femrave."*[38]

që është thjesht drejtësi e pastër, po ashtu ai është mëshirë e pastër. Po, ai është drejtësi, sepse siç është në shumicën dërrmuese, burri i cili martohet me një grua merr përsipër shpenzimet për të. Ndërsa gruaja martohet me burrin, shkon tek ai dhe peshën e shpenzimeve të saj ia ngarkon atij. Dhe kjo plotëson mangësinë në atë që ajo ka trashëguar. Pastaj ligji Kur'anor është mëshirë, sepse ajo vajzë e dobët ka shumë nevojë për dhembshuri e mëshirë nga babai i saj. Sipas dekretit Kur'anor, ajo gjen dhembshuri nga babai i saj pa shqetësim. "Babai i saj nuk e shikon atë me ankth e me frikë duke menduar për të si një fëmjë i dëmshëm, që për shkak të të cilës gjysma e pasurisë së tij do t'u kalojë duarve të një të huaji. Ankthi dhe zemërimi nuk përzihen me

[38] Kur'an, 4: 176

dhembshurinë e tij. Ajo gjithashtu merr mëshirën e vëllait të saj dhe merr mbrojtje pa rivalitet e xhelozi. Vëllai nuk e shikon atë si një rivale e cila do t'i shkatërrojë gjysmën e pasurisë së babait të të dyve, duke e vënë një pjesë të rëndësishme të mallit tonë në dorën e dikujt tjetër." Nuk do të ketë urrejtje dhe armiqësi të përziera me ndjenjën e tij të mëshirës dhe mbrojtjen ndaj saj. Kështu, vajza e cila është delikate nga krijimi dhe e dobët nga natyra, në pamje të jashtme privohet nga një pjesë e vogël, por në vend të saj ajo fiton pasuri të pashtershme në formën e mëshirës dhe të dhembshurisë nga të afërmit. T'i japësh asaj më shumë se hakun që i takon me idenë e të qënit më shumë i mëshirshëm ndaj saj se sa mëshira Hyjnore, nuk është mëshirë, por një padrejtësi e madhe.

Në të vërtetë, lakmia e egër e kohës së sotme, e cila të kujton tiraninë e tmerrshme të varrosjes së fëmijëve vajza të gjalla në periudhën e injorancës për shkak të xhelozisë së egër barbare, ndoshta mund t'i hapë rrugën ligësisë së pamëshirshme. Atëherë të gjitha dekretet Kur'anore vërtetojnë ashtu siç vërteton ky dekret Fjalën e Tij xh.sh. وَمَآ أَرۡسَلۡنَٰكَ إِلَّا رَحۡمَةٗ لِّلۡعَٰلَمِينَ *"Dhe Ne nuk të kemi dërguar ty (Muhammed) veçse si mëshirë për të gjitha botët."*[39]

Çështja e katërt: فَلِأُمِّهِ ٱلسُّدُسُ *"Dhe nënës i takon një e gjashta."*[40]

Ashtu siç ka shkaktuar ky civilizim i ulët një padrejtësi duke u dhënë vajzave më shumë se sa hakun që u takon, po ashtu ai madje bën një padrejtësi akoma më të madhe duke mos i dhënë nënës atë që është e drejta e saj. Po, mëshira e nënave është manifestimi më i ëmbël, më i holli dhe më i këndshmi i mëshirës Hyjnore dhe, midis të vërtetave të universit, ajo është më e denja për respekt e nderim.

Nëna personalisht është shoqja më e nderuar dhe e dashur dhe vetëflijuesja më e mëshirshme dhe e dhembshur, madje ajo do të sakrifikonte të gjithë botën e saj, jetën, dhe qetësinë për fëmijën e saj. Madje edhe pula frikacake që përfaqëson nivelin më të ulët e më të thjeshtë të të qënit nënë, do ta hedhte veten ndaj një qeni ose do të sulmonte një luan me qëllim që të mbrojë zogjtë e saj, nëpërmjet mbajtjes së një shkëndije të vogël të asaj mëshire.

---

[39] *Kur'an, 21: 107*
[40] Kur'an, 4: 11

Dhe kështu, ta privosh nënën, e cila është mbajtësja e një të vërteteje të tillë të nderuar e të lartë, nga pasuria e fëmijës së sajë, është një padrejtësi e tmerrshme, një mungesë shumë e theksuar respekti, një akt kriminal, një shkelje ndaj së drejtës së saj dhe mosmirënjohje ndaj mirësive, gjë që i shkakton Fronit Hyjnor të Mëshirës të dridhet dhe i shton helm një ilaçi i cili është më i ndritshmi dhe më i dobishmi për jetën shoqërore të njeriut. Në qoftë se ata përbindësha mosmirënjohës njerëzorë, të cilët pretendojnë se e duan njerëzimin, nuk mund ta kuptojnë këtë, sigurisht njerëzit e vërtetë humanë, mund ta kutpojnë. Ata e dinë se dekreti i Kur'anit të gjithurtë, فَلِأُمِّهِ ٱلسُّدُسُ *"Dhe nënës i takon një e gjashta"*[41], është thjesht vërtetësi dhe drejtësi e pastër.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

I Qëndrueshmi i Vetëm, Ai është i Qëndrueshmi i Vetëm!

Said Nursi

* * *

LETRA E DYMBËDHJETË

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَعَلَى رُفَقَائِكُمْ

"Me Emrin e Tij, të Cilit i takon lavdërimi, Dhe s'ka gjë që të mos e lëvdojë lartësinë e Tij. [42] *Paqja qoftë mbi ju dhe mbi shokët tuaj!"*

[41] Kur'an, 4: 11
[42] Kur'an, 17: 44

Vëllezërit e mi të dashur!

Ju më bëtë një pyetje atë natë, të cilës unë nuk iu përgjigja, sepse *nuk është e lejueshme të polemizosh e të hahesh me fjalë mbi çështjet e besimit.* Diskutimi juaj rreth tyre ishte në formë grindjeje e kundërshtimi. Tani unë po ju shkruaj një përgjigje të shkurtër për tre pyetjet tuaja të cilat ishin themeli i debatit tuaj: Ju do t'i gjeni detajet tek "Fjalët", emrat e të cilave i ka shkruar farmacisti. Veçse nuk më erdhi në mend "Fjala e Njëzet e Gjashtë", që lidhet me Kaderin Hyjnor dhe me vullnetin e lirë të njeriut, me zgjedhjen, dhe prandaj unë nuk ua thashë. Shikoje edhe atë gjithashtu, por mos e lexo atë si një gazetë. Arsyeja për referimin tim tek Farmacisti për studimin e atyre Fjalëve, është kjo: dyshimet rreth çështjeve të atij lloji burojnë nga dobësia e besimit në shtyllat e fesë. Ato Fjalë i provojnë plotësisht të gjitha shtyllat e imanit.

❑ **PYETJA E PARË:** Cila është urtësia lidhur me nxjerrjen e Hazreti Ademit a.s. nga Xhenneti? Dhe cila është urtësia për futjen e disave prej bijve të Ademit në Xhehennem?

Përgjigjja: *Urtësia e saj lidhet ne ngarkimin e detyrave... Ademi a.s. u dërgua në tokë i ngarkuar me një detyrë të tillë dhe me një mision të madh, saqë rezultatet e asaj detyre janë të gjitha llojet e përparimit shpirtëror të njerëzimit, zbulimi i të gjitha mundësive, i potencialeve të njerëzimit, zhvillimi i tyre, dhe bërja dhe qënia e natyrës esenciale të njeriut një pasqyrë gjithëpërfshirëse për të gjithë Emrat e bukur Hyjnorë. Në qoftë se Hazreti Ademi do të kishte mbetur në Parajsë, rangu i tij do të kishte qenë i fiksuar ashtu si ai i melekëve; mundësitë -potencialet- njerëzore nuk do të ishin zbuluar. Ndërsa melekët, rangu i të cilëve është i përcaktuar, janë të shumtë, dhe nuk lind nevoja për njeriun që të kryejë atë lloj adhurimi.* Po, urtësia Hyjnore kërkoi një botë përgjegjshmërie të përshtatshme për mundësitë e njeriut, i cili do të kalonte shkalla e stacione të pafundme, prandaj Ademi a.s. u nxor e u dëbua nga Xhenneti për mëkatin e tij të mirënjohur, mëkat i cili duke qenë kërkesa e natyrës së njeriut dhe në kundërshtim me atë të melekëve; *domethënë, ashtu si nxjerrja e Hazreti Ademit a.s. nga Xhenneti që është thjesht urtësi dhe mëshirë e pastër, po ashtu futja e mohuesve në Ferr është e drejtë dhe drejtësi.*

Ashtu siç u përmend në Treguesin e Tretë të Fjalës së Dhjetë, kafiri, mohuesi, edhe në qoftë se ka bërë vetëm një mëkat në një jetë të

shkurtër, por ama brenda mëkatit ishte një padrejtësi e krim i pafundmë, sepse mosbesimi është një fyerje për të gjithë universin, ai e pakëson vlerën e të gjitha qënieve, ai mohon dëshminë e unitetit Hyjnor të të gjithë krijesave dhe është përçmim ndaj Emrave Hyjnorë, manifestimet e të cilëve shihen në pasqyrat e qënieve. Prandaj, me qëllim që të shpaguhen, të merret haku i të drejtave të qënieve tek jobesimtari, Monarku i qënieve, Detyruesi i Vetëm i Lavdisë, i flak jobesimtarët në Ferr të përhershëm dhe kjo është thjesht e drejtë dhe drejtësi e pastër, sepse një krim i pafundmë kërkon një dënim të pafundmë.

❑ **PYETJA E DYTË:** Përse janë krijuar shejtanët? Zoti i Gjithëfuqishëm i krijoi shejtanët dhe të këqijat, çfarë urtësie është në të? Sepse krijimi i së keqes është e keqe dhe krijimi i të shëmtuarës është e shëmtuar.

Përgjigjja: Ruajna Zot!.. Krijimi i së keqes nuk është e keqe, por dëshira ose prirja për të keqen është e keqe, sepse krijimi dhe sjellja në ekzistencë shikojnë tek të gjitha pasojat dhe tek përfundimet që lidhen me to, ndërsa një dëshirë e tillë shikon tek një rezultat i veçantë, meqenëse ajo është një lidhje e veçantë. Për shembull, ndodhen mijëra pasoja -rezultate- nga rënia e shiut, dhe të gjitha ato janë të mira. Në qoftë se nëpërmjet zgjedhjes së keqe, disa njerëz pësojnë dëm nga shiu, ata nuk mund të thonë, se "Krijimi i shiut nuk është mëshirë," ata nuk mund të pohojnë se "Krijimi i shiut është e keqe." Përkundrazi, ai u bë i keq për shkak të zgjedhjes së keqe të tyre dhe të prirjes që është e keqe për ta. Gjithashtu, ndodhen dobi të shumta në krijimin e zjarrit, dhe të gjitha ato janë të mira. Por në qoftë se disa njerëz pësojnë dëm nga zjarri nëpërmjet keqpërdorimit të tij dhe të zgjedhjes së gabuar të tyre, ata nuk mund të thonë se "krijimi i zjarrit është e keqe." Sepse ai nuk u krijua vetëm për t'i djegur ata. Por ata i fusin duart e tyre në zjarr ndërsa janë duke gatuar ushqimin nëpërmjet zgjedhjes së keqe të tyre dhe e bëjnë armiqësor atë shërbëtor ndaj vetes së tyre.

***Shkurtazi**: E keqja më e vogël është e pranueshme për një të mirë më të madhe. Në qoftë se do të lihej një e keqe e cila të çon tek një e mirë më e madhe, me qëllim që të mos jetë një e keqe më e vogël, atëherë do të ndodhte një e keqe më e madhe.* Për shembull, sigurisht ndodhen disa dëme të vogëla materiale e fizike për ushtarët duke luftuar në atë xhihad, por ndodhet një e mirë më e madhe në xhihad,

pasi shpëton Islami nga sundimi i mohuesve. Në qoftë se do të braktisej xhihadi për shkak të atyre të këqijave më të vogëla, atëherë do të vinte e keqja më e madhe pasi të ketë ikur e mira më e madhe. Dhe ky është një gabim absolut, është pikërisht padrejtësia. Dhe për shembull, të presësh, një gisht i cili është infektuar me gangrenë (brejë) dhe duhet të pritet, është e mirë dhe e drejtë, megjithëse kjo në dukje është e keqe, sepse në qoftë se nuk pritet gishti, atëherë duhet të pritet dora, dhe kjo do të ishte një e keqe më e madhe.

Kështu, krijimi dhe sjellja në ekzistencë, dëmet, vuajtjet, provat e rënda, shejtanët dhe gjërat e dëmshme në gjithësi nuk janë as e keqe, as e shëmtuar, sepse këto janë krijuar për shumë rezultate të rëndësishëm. Për shembull, melekët nuk kanë shkallë apo përparim, dhe kjo për shkak të mossundimit të shejtanëve mbi to, prandaj pozita, shkalla e tyre është e fiksuar, nuk ndryshon. Po kështu kafshët, shkallët e tyre janë të fiksuara e të mangëta për shkak të mossundimit të shejtanëve. Ndërsa në botën e njeriut, shkallët e progresit dhe të rënies janë të pafundme. Ndodhet një distancë tej mase e gjatë nëpërmjet të cilës për të përparuar duke filluar nga Nimrudët dhe Faraonët dhe duke përfunduar tek të vërtetit, evlijatë dhe profetët.

Kështu, nëpërmjet krijimit të shejtanëve dhe nëpërmjet misterit të përgjegjshmërisë së njeriut dhe me dërgimin e profetëve, një arenë prove e sprovimi, lufte e gare është hapur, me qëllim që shpirtërat e ulët si qymyri të mund të dallohen e të ndahen nga shpirtërat e lartë si diamanti. Në qoftë se nuk do të kishte pasur luftë dhe garë, mundësitë në thesarin e humanizmit të cilat janë si diamante dhe qymyri, do të kishin mbetur të barabartë. Shpirti i Ebu Bekrit, të Drejtit, që është tek lartësia më e lartë, do të kishte mbetur tek i njëjti nivel si ai i Ebu Xhehlit tek ultësia më e ulët. Kjo do të thotë se meqenëse krijimi i shejtanëve dhe i të këqinjve shikon tek rezultatet e mëdha dhe universale, sjellja e tyre në ekzistencë nuk është as e keqe, as e shëmtuar. Madje të këqijat dhe të shëmtuarat, të cilat burojnë nga abuzimet dhe nga shkaqet e veçanta të njohura si prirje ose zgjedhje, i përkasin zgjedhjes së njeriut dhe jo krijimit Hyjnor.

Në qoftë se ju pyesni: Shumica e njerëzimit bëhen jobesimtarë për shkak të ekzistencës së shejtanit dhe përqafojnë kufrin -mosbesimin- dhe vuajnë dëm pavarësisht dërgimit të profetëve. Në qoftë se, në përputhje me rregullin "shumica e ka fjalën", shumica vuan të keqen si përfundim, atëherë krijimi i së keqes është e keqe dhe, madje mund të thuhet se dërgimi i profetëve nuk është mëshirë. Apo jo?

Përgjigjja: Sasia nuk ka rëndësi në lidhje me cilësinë. Shumica e vërtetë shikon cilësinë.

Për shembull, në qoftë se ndodhen njëqind bërthama të një druri hurme dhe ato nuk janë vënë poshtë dheut dhe nuk vaditen me ujë, domethënë, në qoftë se nuk ndodh ndonjë reaksion kimik: me fjalë të tjera, në qoftë se nuk shfaqet një luftë për jetën, ato janë vetëm se njëqind bërthama që vlejnë vetëm njëqind lekë. Por në qoftë se ato vaditen dhe i nënshtrohen luftës për jetën, dhe pastaj tetëdhjetë nga njëqind kalben për shkak të përbërjes -natyrës- së tyre të keqe, por njëzet bëhen pemë frytdhënëse, hurmash, atëherë a mund të thuash se "të vaditurit e tyre është e keqe për shkak se shumica e tyre u kalbën?" Natyrisht, ti nuk mund ta thuash atë, sepse ato njëzet bërthama janë bërë si njëzet mijë. Ai që humbet tetëdhjetë por fiton njëzet mijë nuk vuan dëm dhe kjo nuk mund të jetë e keqe.

Dhe, për shembull, në qoftë se një pallua femër bën njëqind vezë dhe ato kanë një vlerë prej pesëqind qindarkash. Në qoftë se pula ngroh njëqind vezë dhe tetëdhjetë prishen, kurse njëzet çelin (zogjtë pallua), a mund të thuhet se "pati një humbje të lartë dhe veprimi ishte i keq, se është e keqe ta vësh pulën që bie klloçkë mbi vezë dhe një e keqe ndodhi?" Jo, nuk është kështu, përkundrazi, kjo është gjë e mirë, sepse specia e pallonjve dhe lloji i vezëve humbën tetëdhjetë vezë me vlerë katërqind qindarka, por fituan njëzet pallonj me vlerën e tetëdhjetë lirave.

Kështu, nëpërmjet dërgimit të profetëve dhe misterit të përgjegjshmërisë së njeriut, nëpërmjet përpjekjes dhe të luftuarit kundër shejtanëve, si shpërblim lloji njerëzor ka fituar qindra e mijëra profetë, dhe miliona evlija dhe miliarda të pastër, të cilët janë si diejt, hënat dhe yjet e botës së humanizmit; njerëzimi ka humbur mosbesimtarët dhe hipokritët, të cilët janë të shumtë në lidhje me sasinë, por të parëndësishëm në lidhje me cilësinë dhe që janë si kafshë të dëmshme.

❑ **PYETJA E TRETË:** Zoti i Gjithëfuqishëm dërgon fatkeqësi dhe jep goditje me prova të rënda e mundime: A nuk është kjo tiranike, një padrejtësi ndaj të pafajshmive në mënyrë të veçantë dhe madje edhe ndaj kafshëve?

Përgjigjja: Ruajna Zot! E gjithë prona është e Tij. Ai vepron në Pronat e Veta si të dojë. Për më tepër, një mjeshtër i aftë të bën ty një model kundrejt një shpërblimi dhe të vesh ty një rrobe të zbukuruar dhe të modeluar në mënyrën më artistike. Pastaj me qëllim që të shfaqë artin dhe mjeshtërinë, ai e shkurton atë dhe e zgjat, e mat dhe e ndreq dhe të bën ty të ulesh dhe të qëndrosh në këmbë. Atëherë a mund t'i tuash ti atij: "Ti e ke bërë rrobën, e cila më bën të bukur, të shëmtuar? Ti më ke shkaktuar shqetësim, duke më bërë mua të ulem dhe të qëndroj në këmbë." Natyrisht, ti nuk mund ta thuash këtë. Në qoftë se e thua, ti do të ishe i çmendur.

Në të njëjtën mënyrë, Autori i Gjithëlavdishëm të ka veshur një trup të zbukuruar artistikisht, me aftësi të holla, si: syri, veshi dhe gjuha. Me qëllim që të shfaqë qëndisjet e ndryshme të Emrave të Tij, Ai të bën ty të sëmurë, të godet me fatkeqësi, të bën të uritur, të ngop, të bën të etur dhe të bën të rrotullohesh në gjendje si këto... Me qëllim që të forcohet esenca e jetës dhe të shfaqet manifestimi i Emrave të Tij, Ai të bën të udhëtosh në shumë rrethana të tilla. Në qoftë se ti thua: "Përse Ai më sprovon me këto fatkeqësi?" Ashtu siç u tregua në krahasimin e kaluar, njëqind shembuj urtësie do të të heshtin ty.

Prandaj qetësia, pushimi, dembelia, monotonia, papunësia dhe ndërprerja nga veprimet, janë forma mosekzistence dhe dëmi. Veprimi dhe ndryshimi janë ekzistencë dhe e mirë. Jeta gjen plotësimin e saj nëpërmjet të vepruarit, ajo përparon nëpërmjet provave dhe mundimeve. Jeta shfaq veprime të ndryshme nëpërmjet manifestimit të Emrave Hyjnorë dhe pastrohet, gjen forcë, zhvillohet, zgjerohet dhe bëhet një penë e lëvizshme për të shkruar rrjedhën e përcaktuar të saj; ajo kryen detyrën e saj dhe fiton të drejtën për të marrë shpërblim në Ahiret.

Kështu, përgjigjjet për të trija pyetjet në debatin tuaj, ishin shkurt këto. Shpjegimet e tyre gjenden në Tridhjetë e tre Fjalët tek koleksioni i "Fjalëve" .

Vëllai im i dashur; Lexoje këtë letër për Farmacistin dhe për ata që e dëgjuan debatin të cilët ti i mendon të përshtatshëm. Dhe jepi përshëndetje studentit tim të ri, farmacistit dhe i thuaj atij çka vijon:

"Nuk është e lejueshme të diskutosh çështje të holla të besimit si ato që u përmendën lart në një tubim shoqëror në formën e një debati të çekuilibruar. Si një debat i pakontrolluar, ndërsa duke qenë një bar - ilaç- për të gjitha sëmundjet, ai bëhet helm. Ai bëhet i dëmshëm si për

ata që flasin, po ashtu edhe për ata që dëgjojnë. Është e lejueshme t'i diskutosh ato çështje të tilla në mënyrë të arsyeshme, me maturi, me drejtësi e me ndershmëri si një shkëmbim idesh." Dhe i thuaj atij: "Në qoftë se të ndodhin dyshime në çështjet e këtij lloji dhe ti nuk mund të gjesh përgjigjen tek Fjalët, atëherë më shkruaj mua privatisht..."

Dhe i thuaj farmacistit: "Kuptimi i mëposhtëm më ndodhi mua lidhur me ëndrrën që ai pati me babain e tij të ndjerë: meqenëse babai i tij i ndjerë ishte doktor, ndoshta ai ka qenë i dobishëm për disa prej atyre që janë të afërm me Zotin xh.sh. dhe në kohën e vdekjes së tij, shpirtërat e atyre njerëzve të bekuar që kanë qenë të kënaqur prej tij dhe patën dobi, u shikuan nga djali i tij më i afërt me të, në formë të zogjve; ajo m'u shfaq se ato erdhën ta takojnë atë me një mirëseardhje që do të ishte ndërmjetësim për shpirtin e tij," Unë u dërgoj përshëndetje të gjithë shokëve që ishin bashkë këtu atë natë dhe bëj lutje për ta.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

I Qëndrueshmi i Vetëm, Ai është i Qëndrueshmi i Vetëm!

Said Nursi

* * *

LETRA E TREMBËDHJETË

بِاسْمِهٖ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهٖ

اَلسَّلَامُ عَلٰى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدٰى وَالْمَلَامُ عَلٰى مَنِ اتَّبَعَ الْهَوٰى

"Me Emrin e Tij që s'ka gjë që të mos e lëvdojë lartësinë e Tij."[43] *"Paqja qoftë mbi ata që ndjekin udhëzimin dhe qortimi qoftë mbi ata që ndjekin dëshirat e nefsit e tyre!"*

Vëllezërit e mi të dashur!

Ju pyesni shumë shpesh për hallin tim dhe si jam; dhe përse nuk u jam drejtuar organeve zyrtare për të kërkuar dokumentet për lirimin tim nga internimi dhe, lidhur me indiferencën time për situatat politike të Botës. Meqenëse ju i keni përsëritur këto tre pyetje në raste të shumta dhe gjithashtu i pyesni ato nga unë, atëherë në kuptim në mos në fakt, unë detyrohem t'u përgjigjem atyre jo si Saidi i Ri, por në gjuhën e Saidit të Vjetër.

Pyetja juaj e parë: Si jeni? A jeni rehat e mirë?

Përgjigjja: Unë i bëj qindra e mijëra falënderime All-llahut Mëshirëplotë që m'i ka transformuar llojet e ndryshme të padrejtësisë, të cilat njerëzit e dhënë vetëm pas dynjasë[44] i kryen kundra meje, në forma të ndryshme mëshire. Ajo është kështu:

Duke i pasë braktisur politikat dhe duke qenë i tërhequr e i mbyllur prej dynjasë, unë po jetoja në një shpellë mali dhe, ndërsa mendoja për Ahiretin, befas njerëzit e dhënë pas kësaj dynjaje më çuan me forcë në internim. Krijuesi Mëshirëplotë dhe i Gjithurtë e shndërroi atë internim në mëshirë; Ai e transformoi vetminë tek mali, e cila ishte e pasigurt dhe e zbuluar ndaj faktorëve që do të dëmtonin sinqeritetin, në një tërheqje e largim për në malet e sigurta të Barlës, që i rrethonin qetësia e sinqeriteti. Kur isha rob lufte në Rusi, formova vendosmërinë time dhe iu luta Zotit xh.sh. që në fund të jetës sime të tërhiqesha e të rrija i vetmuar në një shpellë. Mëshiruesi më i mëshirshëm e bëri Barlan në pozitën e asaj shpelle dhe dhuroi dobitë e një shpelle, por Ai nuk i ngarkoi vështirësitë dhe telashet e një shpelle mbi qënien time të dobët.

Mirëpo në Barla ndodheshin dy apo tre njerëz që ishin dyshues, dhe për këtë shkak të frikësimeve dhe të dyshimeve të pabaza e të pamotivuara unë vuajta tortura. Ishte sikur ata shokë po mendonin për rehatinë time, por për shkak të dyshimeve të tyre, ata i shkaktuan dëm edhe zemrës sime, edhe shërbimit të Kur'anit. Për më tepër, megjithëse njerëzit e dhënë vetëm pas kësaj dynjaje u dhanë të internuarve të

[43] Kur'an, 17: 44

[44] Njerëzit e dhënë vetëm pas dynjasë (Ehlu-ed-Dunja): janë ata që botëkuptimi i të cilëve është kufizuar tek jeta e kësaj bote dhe që e shpërfillin Ahiretin, ose janë ata të cilët e shesin fenë për këtë botë. (Përkthyesi)

gjitha dokumentet e kthimit, i liruan kriminelët nga burgu dhe u dhanë amnisti, ata në mënyrë të padrejtë nuk ma dhanë mua dokumentin. Me qëllim që të më vinte mua më shumë në shërbim të Kur'anit dhe të më bënte t'i shkruaja këto Drita të Kur'anit që quhen "Fjalë", Krijuesi im Mëshirëplotë më la në një mënyrë të qetë e të pashqetësuar në këtë mërgim, dhe e transformoi atë në një shembull të madh mëshire.

Përveç kësaj, megjithëse njerëzit e dhënë pas kësa dynjaje i lanë të gjithë udhëheqësit me influencë dhe autoritarë si dhe shejhët -të cilët mund të ndërhynin në dynjanë e tyre- për të qëndruar në qyteza dhe në qytete të mëdhenj dhe i lejuan ata të takoheshin me të afërmit e tyre dhe me gjithkënd, ata padrejtësisht më izoluan, më dërguan në një fshat dhe nuk i lejuan të afërmit e mi dhe as banorët e fshatit tim –me përjashtim të një ose dy vetave– që të më vizitonin mua. Krijuesi im Mëshirëplotë e transformoi atë izolim në mëshirë të madhe për mua, pasi e bëri këtë izolim një mjet për pastrimin e mendjes sime dhe si mjet për të marrë shkëlqimin nga Kur'ani ashtu siç është i pastër nga çdo ligësi e dashaligësi.

Gjithashtu, njerëzit e dhënë pas kësaj dynjaje i konsideruan dy letrat e mia të zakonshme, të cilat i shkrova gjatë dy viteve në fillim të internimit tim, si të tepruara. Madje edhe tani, ata nuk i shikojnë me sy të mirë njërin ose dy vizitorët që vijnë tek unë një herë në dhjetë ose njëzet ditë apo një herë në muaj, thjesht e vetëm për hir të Ahiretit; ata më kanë bezdisur e më kanë rënë në qafë për shkak të kësaj. Por Mbështetësi im Mëshirëplotë dhe Krijuesi i Gjithurtë e transformoi atë tirani në mëshirë, sepse Ai e transformoi atë në një vetmi të dëshirueshme dhe në një tërheqje të pranueshme për mua gjatë këtyre tre muajve, të cilat do ta bënin njeriun të fitonte një jetë shpirtërore prej nëntëdhjetë vitesh. "Të gjitha falënderimet i takojnë All-llahut për të gjitha gjendjet e rrethanat." Gjendja ime dhe rrethanat e rehatisë sime janë kështu...

Pyetja e juaj e dytë: Përse nuk u drejtohesh autoritarëve për të kërkuar dokumentat e tua të lirimit?

Përgjigjja: *Unë jam i dënuar nga Kaderi Hyjnor në këtë çështje dhe jo nga njerëzit e dhënë vetëm pas kësaj dynjaje.* Prandaj, unë i drejtohem Kaderit Hyjnor për këtë kërkesë. Vetëm atëherë kur të më lejojë kaderi Hyjnor, dhe atëherë kur të më ndërpresë furnizimin, atëherë unë do të ikë.

Realiteti i këtij kuptimi është si më poshtë: Ndodhen dy shkaqe prej çdo gjëje që i bien njeriut, njëri është i dukshëm dhe tjetri real. Njerëzit e dhënë vetëm pas kësaj dynjaje janë shkaku i jashtëm, i dukshëm; ata më sollën këtu. Sa për Kaderin Hyjnor, ai ishte shkaku i vërtetë, real; ai më dënoi mua me këtë izolim e vetmi. Shkaku i jashtëm veproi në mënyrë të padrejtë, ndërsa shkaku i vërtetë verpoi me drejtësi.

Shkaku i jashtëm mendoi në këtë mënyrë: "Ky njeri i shërben diturisë dhe fesë në mënyrë të tepruar, ai mund të ndërhyjë në dynjanë tonë." Për arsye të kësaj mundësie, ai shkak më syrgjynosi, më çoi në mërgim dhe ata bënë një padrejtësi të trefisht. Ndërsa Kaderi Hyjnor shikoi se unë nuk do të mund t'i shërbeja fesë dhe dijes sinqerisht, me të vërtetë, prandaj ai më dënoi mua me këtë mërgim dhe e transformoi tiraninë e tyre të shumëfishtë në një mëshirë të shumëfishtë. Meqenëse në mërgimin tim Paracaktimi Hyjnor është mbisundues dhe Kaderi është i drejtë, unë drejtohem tek ai dhe ia dorëzoj çështjen atij. Sigurisht, shkaku i jashtëm ka disa pretekste dhe gjëra; kjo do të thotë se do të ishte e pakuptim dhe pa dobi t'u drejtohesh njerëzve të dhënë vetëm pas kësaj dynjaje. Në qoftë se ata do të kishin ndonjë të drejtë ose disa shkaqe të fuqishme, ndoshta do t'u isha drejtuar edhe atyre gjithashtu.

Megjithëse unë e kam braktisur krejtësisht dynjanë e tyre, dhe u jam shmangur plotësisht politikave të tyre dhe u shkatërrofshin ato dhe, meqenëse pretekstet dhe dyshimet që ata mendojnë e sajojnë janë natyrisht të pabaza, unë nuk dëshiroj t'i lyej dyshimet e tyre me realitetin duke iu drejtuar atyre. Në qoftë se do të kisha pasur dëshirë për t'u përzier në politikat e botës, frerat e të cilave janë në duart e të huajve, kjo nuk do të kishte mbetur kështu sekret as për tetë orë e jo më tetë vjet; ajo do të kishte dalur dhe do ta kishte zbuluar vetveten. Ndërsa gjatë tetë viteve unë nuk kam pasur dëshirë të lexoj as edhe një gazetë të vetme dhe nuk e kam lexuar. Qysh prej katër vjetësh kam qenë këtu nën mbikqyrje dhe nuk është shfaqur as edhe shenja më e vogël për përzierjen time në politika. Domethënë, shërbimi i Kur'anit të gjithurtë është më epror dhe qëndron më lart të gjitha politikave, gjë e cila nuk më lejon të poshtërohem e ta ul veten në politikat e dynjasë, të cilat përbëhen kryesisht nga gënjeshtra.

Arsyeja e dytë për mosdrejtimin tim tek ata është kjo: Të pretendosh një të drejtë përpara atyre që e pandehin të padrejtën të jetë e drejtë, është një lloj gabimi e padrejtësie. Unë nuk dëshiroj të bëj një padrejtësi të tillë.

Pyetja e juaj e tretë: Përse je kaq indiferent ndaj politikave të dynjasë? Ti nuk e ndryshon fare qëndrimin tënd, madje edhe përballë kaq shumë ngjarjeve që po ndodhin në Botë; a do të thotë kjo se ti i konsideron ato se janë të mira, apo je i frikësuar dhe kështu ti qëndron i heshtur?

Përgjigjja: Shërbimi i Kur'anit të gjithurtë më ka ndaluar rreptë nga Bota e politikave. Madje ai më ka bërë mua të harroj për të menduar rreth saj. *E gjithë historia e jetës sime dëshmon se frika kurrë nuk më ka marrë për dore dhe nuk më ka penguar për të marrë rrugën që unë e konsideroj se është e drejtë, pastaj për çfarë të kem frikë? Unë nuk kam lidhje me dynjanë përveç Exhelit, çastit të fundit të jetës; unë nuk kam as familje me famë dhe as fëmijë që të mendoj për ta, as pasuri nuk kam që të mendoj për të, as nuk mendoj për lavdinë e njerëzve të dhënë vetëm pas kësaj dynjaje dhe as për emrin, të cilat përbëhen nga fama shtinjake dhe e pamerituar. Zoti i bekoftë ata që ndihmojnë në shkatërrimin e famës shoqërore, e cila është hipokrizi dhe famë e rreme, pa zënë në gojë ruajtjen e saj... Ka mbetur vetëm Exheli im dhe ai është në duart e Krijuesit të Gjithëlavdishëm. Kush ka fuqinë të ndërhyjë tek ai para kohës së ardhjes së tij? Megjithatë ne jemi midis atyre që preferojnë vdekje me nder mbi poshtërimin në jetë?* Dikush, duke i ngjasuar Saidit të Vjetër, shprehu vargjet e mëposhtme:

وَنَحْنُ أُنَاسٌ لَا تَوَسُّطَ بَيْنَنَا ۞ لَنَا الصَّدْرُ دُونَ الْعَالَمِينَ أَوِ الْقَبْرُ

"Ne jemi ata për të cilët nuk ka rrugë të mesme;

Për ne është ose vendi i nderit midis njerëzve ose varri."

(Ebu Firas el-Hamadani)

Në të vërtetë shërbimi i Kur'anit më pengon nga të menduarit rreth jetës secialo-politike. Kjo është se jeta njerëzore është një udhëtim. Unë në këtë kohë shikova nëpërmjet dritës së Kur'anit se ajo rrugë ka hyrë në moçal. Karvani i njerëzimit pengohet në ecjen e tij në llumin e ndyrë e të papastër. Por një pjesë e tij po udhëton në një rrugë të sigurt. Një pjesë tjetër e tij ka gjetur disa mjete për ta shpëtuar vetveten, sa të jetë e mundur, nga moçali me llucë. Shumica absolute po udhëtojnë në errësirë në moçalin e ndyrë, të papastër e me llucë. Njëzet përqind e supozojnë llumin e ndyrë se është myshk dhe qelibar për shkak se ata janë të dehur dhe i lyejnë me të fytyrat e tyre dhe, pikërisht ata njëherë ngrihen dhe njëherë bien derisa të mbyten. Ndërsa tetëdhjetë përqind e

dinë realitetin e moçalit, pra e kuptojnë se ai është një moçal i ndyrë dhe e kuptojnë atë si të ndyrë dhe të papastër, por janë të shushatur dhe nuk mund ta shohin rrugën e sigurt...

Kështu ndodhen dy zgjidhje (ilaçe) për këta:

E para: T'i sjellësh më vete njëzet përqind të të dehurve me një topuz.

E dyta: T'u tregosh rrugën e sigurt dhe shpëtimin të shushaturve duke ua shfaqur atyre një dritë (domethënë, nëpërmjet udhëzimit).

Ajo çfarë unë shikoj është se tetëdhjetë burra po u kanosen me topuz atyre që janë njëzet, ndërsa atyre tetëdhjetë të shushaturve e të mjerëve nuk u tregohet siç duhet drita e së vërtetës. Edhe sikur ajo t'u tregohej, meqenëse këta për shkak se mbajnë në të njëjtën dorë edhe shkopin, edhe dritën, kjo bëhet e pavlefshme dhe nuk ngjall besim. Njeriu i shushatur me ankth e shqetësim pyet: "A mos vallë dëshiron të më tërheqë mua me dritën dhe pastaj të më godasë me topuzin?" Dhe ndonjëherë kur, për shkak të ndonjë defekti, topuzi thyhet, drita ikën gjithashtu, ose, ndryshe, ajo shuhet.

Dhe kështu, moçali është jeta e shthurur sociale e njerëzimit, e cila shkakton shkujdesje dhe çudhëzimin. Dhe ata të dehur janë kryeneçët që gjejnë kënaqësi në çudhëzim. Ata të shushaturit e urrejnë çudhëzimin por nuk mund të dalin e të shpëtojnë prej tij; ata dëshirojnë të shpëtojnë por nuk mund të gjejnë rrugë. Sa për topuzët, ato janë rrymat politike. Sa për dritat, ato janë të vërtetat e kur'anit. Drita nuk mund të kundërshtohet e të shkaktohet konflikt ndaj saj, as armiqësi nuk mund të mbahet kundrejt saj. Askush nuk mund ta urrejë atë përveç Shejtanit të mallkuar.

Dhe kështu, me qëllim që të mbaj në dorën time dritën e Kur'anit, unë thashë: أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ *"Unë i kërkoj mbrojtje All-llahut xh.sh. të më ruajë nga shejtani dhe nga politika"* dhe, duke e flakur topuzin e politikave, unë e shtrëngova dritën me të dyja duart. Unë shikova se në rrymat politike, ndodhen dashurues të atyre dritave si në opozitë, ashtu edhe tek pozita, tek mbështetësit. Është e domosdoshme që asnjëra anë dhe asnjëri grup ta shpifë apo të tërhiqet nga dritat e Kur'anit të cilat janë shfaqur dhe nga mësimet e Kur'anit të cilat janë në një pozitë shumë të pastër, larg të gjitha rrymave politike dhe sektarizmit dhe janë të përjashtuara, të pastërta dhe pa konsideratat

e tyre paragjykuese e tendencioze. Këta janë shejtanë në formën njerëzore ose kafshë në veshje (trupa) njerëzore, të cilët e imagjinojnë pafesinë dhe ateizmin të jenë politika dhe i mbështesin ato...

I gjithë lavdërimi i takon All-llahut xh.sh., meqë u tërhoqa nga politikat, unë nuk i ula dhe nuk i katandisa të vërtetat e Kur'anit si diamanti dhe, nuk i bëra ato të çmohen si copa qelqi midis akuzave të propagandës politike. Në të vërtetë, diamantët e rrisin vlerën e tyre para shikimit të çdo grupi në mënyrë të ndritshme.

وَقَالُوا۟ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى هَدَىٰنَا لِهَٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِىَ
لَوْلَآ أَنْ هَدَىٰنَا ٱللَّهُ لَقَدْ جَآءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِٱلْحَقِّ

"Dhe ata thonë: "Gjithë lavdërimet dhe falënderimet janë për All-llahun i Cili na udhëzoi ne për këtë (lehtësi); kurrë nuk do të kishim gjetur ne drejtim, po të mos na kishte udhëhequr All-llahu. Vërtetë që të dërguarit e Zotit tonë erdhën me të vërtetën."[45]

ٱلْبَاقِى هُوَ ٱلْبَاقِى

I Qëndrueshmi i Vetëm, Ai është i Qëndrueshmi i Vetëm!

Said Nursi

* * *

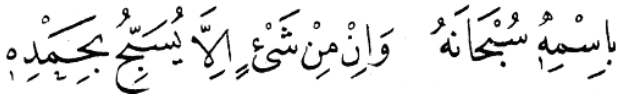
[45] Kur'an, 7: 43

LETRA E KATËRMBËDHJETË

(Kjo Letër nuk është shkruar nga Autori.)

* * *

LETRA E PESËMBËDHJETË

"Me Emrin e Tij, të Cilit i takon lavdërimi! Dhe s'ka gjë që të mos e lëvdojë lartësinë e Tij."[46]

Vëllai im i dashur!

Pyetja jote e parë: Përse sahabët e Profetit a.s.m. nuk i zbuluan ngatërrestarët –korruptuesit– me syrin e shenjtërisë, saqë u shkaktua që tre nga katër kalifët e drejtë të martirizoheshin? Sepse dihet që sahabët më të vegjël janë më të mëdhenj se evlijatë më të mëdhenj?

Përgjigjja: Ndodhen dy Stacione në këtë çështje.

● **STACIONI I PARË:**

Kjo pyetje zgjidhet duke shpjeguar një mister të hollë të shenjtërisë, siç vijon:

Shenjtëria e sahabëve, e njohur si shenjtëria më e madhe, është një shenjtëri e cila buron nga trashëgimia e profetësisë dhe, duke kaluar drejtpërdrejtë nga e jashtmja për tek realiteti pa udhëtuar në rrugën e ndërmjetme, ajo është një shenjtëri që orientohet e shikon tek zbulimi i "afërsisë së menjëhershme Hyjnore". Megjithëse kjo rrugë e shenjtërisë është shumë e shkurtër, ajo është tej mase e lartë. Ndodhitë e jashtëzakonshme- janë të pakta, por veçoritë dhe virtytet e saja janë shumë të larta. zbulesat dhe kerametet hasen rallë në të. Për më tepër, kerametet e evlijave në të shumtën e rasteve janë të pavullnetshme; kerametet shfaqen prej tyre në mënyrë të paparashikuar si një dhuratë Hyjnore. Dhe shumica e këtyre ndriçimeve dhe e kerameteve ndodhin gjatë udhëtimit të tyre shpirtëror, kur ata kalojnë botën e ndërmjetme të tarikatit Sufi; ata i shfaqin këto gjendje të jashtëzakonshme sepse ata janë tërhequr deri diku nga humanizmi i zakonshëm, nga shancet e gjendjeve njerëzore. Sa për sahabët, për shkak të reflektimit, tërheqjes

[46] Kur'an, 17: 44

dhe elikzirit të shoqërimit të profetësisë, ata nuk qenë të detyruar të kalonin sferën e gjërë të udhëtimit shpirtëror që është i pranishëm në tarikatin Sufi. Ata ishin të aftë të kalonin nga e jashtmja për tek realiteti me një hap të vetëm, nëpërmjet një bisedimi me Profetin.

Për shembull, ndodhen dy rrugë për ta arritur Natën e Kadrit, në qoftë se ajo ishte nata e mbrëmshme që kaloi:

Njëra është të udhëtosh e të bredhësh për një vit dhe kështu të vish tek ajo natë; njeriu duhet të përshkojë distancën e një viti me qëllim që ta fitojë këtë afërsi Hyjnore. Kjo është rruga e atyre që marrin rrugën e udhëtimit shpirtëror, të cilën e marrin shumica e atyre që ndjekin tarikatin Sufi.

E dyta është të rrëshqasësh, të jesh i përjashtuar dhe të zhvishesh nga këllëfi i trupësisë, i cili është i kufizuar nga koha, dhe të ngjitesh në shpirt dhe ta shohësh natën e Kadrit, që ishte mbrëmë, së bashku me natën e "E'idit" e festës së Fitër Bajramit që është pasnesër, si të ishin prezente si sot, sepse shpirti nuk është i kufizuar nga koha. Kur ndjenjat njerëzore ngjiten tek niveli i shpirtit, koha e tanishme shtrihet e zgjerohet. Koha që është e shkuara dhe e ardhmja për të tjerët, është si e tashmja për një njeri të tillë. Dhe kështu, sipas këtij krahasimi, me qëllim që të arrihet Nata e Kadrit, që ishte mbrëmë, njeriut duhet të ngjitet tek niveli i shpirtit dhe ta shikojë të shkuarën sikur ajo të ishte e tashmja.

Baza e këtij misteri të errët është zbulimi i afërsisë së menjëhershme Hyjnore. Për shembull, dielli është afër nesh, sepse drita e tij, nxehtësia dhe imazhi janë prezent në pasqyrën tonë dhe në dorën tonë. Por ne jemi larg tij. Në qoftë se ne do ta perceptonim afërsinë e tij nga pikëpamja e dritësisë dhe të kuptonim lidhjen tonë me imazhin e tij në pasqyrën tonë, i cili është një shëmbëllesë; në qoftë se ne do ta njihnim atë me atë mjet ndërmjetësues dhe do të njihnim realitetin e dritës së tij, të nxehtësisë dhe tërësinë e tij, atëherë afërsia e tij e menjëhershme na zbulohet ne dhe e njohim atë si të afërt me ne dhe bëhemi të lidhur me të. Në qoftë se dëshirojmë të afrohemi afër tij dhe ta njohim atë nga pikëpamja e largësisë sonë prej tij, ne do të detyroheshim të bënim një udhëtim shumë të madh me mendje e mendim, me qëllim që nëpërmjet mendimit dhe ligjeve të shkencës, ne mund të ngjitemi në qiejt me mendim dhe ta përfytyronim prej andej diellin dhe, nëpërmjet një hetimi të zgjatur shkencor, ne mund ta kuptojmë dritën dhe nxehtësinë në natyrën e tij dhe shtatë ngjyrat në

dritën e tij. Vetëm pas kësaj ne mund të arrijmë tek afërsia jolëndore me të, ashtu si shembulli i njeriut të parë i cili e arriti me një mendim të vogël nëpërmjet pasqyrës së tij.

Kështu, si ky krahasim, shenjtëria në profetësi dhe në trashëgiminë e profetësisë shikon tek misteri i zbulimit të afërsisë së menjëhershme Hyjnore. Shenjtëria tjetër vazhdon kryesisht mbi bazën e afrimitetit Hyjnor, dhe detyrohet të kalojë shkallë të shumta në udhëtimin shpirtëror para se të arrijë në Mekamin -stacionin- e kërkuar.

● **STACIONI I DYTË**

Ata të cilët ishin shkaku i atyre ngjarjeve dhe që shkaktuan trazirat nuk përbëheshin vetëm nga një numër i vogël çifutësh që duke i zbuluar do të mund të ndalohej ajo trazirë e revoltë, sepse me hyrjen në Islam të njerëzve të shumtë të ndryshëm, rryma të shumta dhe ide të cilat ishin kontradiktore dhe në kundërshtim me njëra-tjetrën e kishin ngatërruar situatën. Në mënyrë të veçantë meqenëse krenaria kombëtare e disave prej tyre kishte marrë plagë të rënda nga goditjet e fuqishme të Hazreti Umerit r.a., ata po prisnin rastin për të marrë hakun e tyre, sepse edhe feja e tyre e vjetër ishte anuluar, shfuqizuar dhe u bë e pavlefshme, edhe sundimi i tyre i vjetër dhe sovraniteti, burimi i krenarisë së tyre, u shpartallua. Me dashje apo pa dashje, me vetëdije apo pa vetëdije, ata ishin emocionalisht me mallëngjim në favor të marrjes hak ndaj kalifatit Islam në fuqi. Dhe prandaj u tha se disa hipokritë të zgjuar intrigantë e komplotues, si çifutët, e shfrytëzuan atë gjendje shoqërore. Domethënë, do të kishte qenë e mundur të parandaloheshin ato ngjarje nëpërmjet reformimit të jetës sociale dhe të ideve të ndryshme të asaj kohe.

Ato ngjarje nuk do të mund të ndaloheshin vetëm duke zbuluar një ose dy ngatërrestarë intrigantë.

Në qoftë se thuhet: Përse Hazreti Umeri, Zoti qoftë i kënaqur me të, nuk e pa vrasësin e tij, Firuzin, i cili ishte afër tij, me atë shikim depërtues të shenjtërisë së tij, në një kohë që ai ndërsa ishte në predikatore i tha njërit prej komandantëve të tij të quajtur Sarija, i cili ishte larg tij në një distancë njëmujore: يَاسَارِيَةُ الْجَبَلَ الْجَبَلَ *"O Sarija, o Sarija! Mba anës së malit! Mba anës malit!"* Duke e bërë Sarijan të dëgjojë dhe në një mënyrë të jashtëzakonshme me keramet shkaktoi një fitore strategjike ushtarake- gjë që tregon se sa depërtues ishte shikimi i tij?

Përgjigjja: Ne përgjigjemi me përgjigjen që dha Hazreti Ja'kubi a.s.[47]. Domethënë Hazreti Ja'kubi a.s. u pyet: "Si e kape dhe e ndjeve erën e këmishës së Jusufit nga Egjipti, në një kohë që ti nuk e shikove atë në pusin pranë teje në tokën e Kaneanit?" Ai u përgjigj: "Gjendjet tona janë si shkreptima -rrufeja; ndonjëherë ajo shfaqet dhe ndonjëherë fshihet. Ndonjëherë është sikur të ishim ulur në vendin më të lartë dhe mund të shohim kudo gjithandej, dhe ndonjëherë tjetër ne nuk mund të shohim madje as anën e sipërme të këmbës sonë."

Shkurtazi: Sado të veprojë njeriu me zgjedhje, me dëshirë, përsëri në përputhje me vërsetin:

وَمَا تَشَآءُونَ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ *"Por ju nuk mund të dëshironi, veçse po deshi All-llahu."*[48]

Dëshira Hyjnore është themelore, Kaderi Hyjnor është mbisundues dhe dëshira Hyjnore e kthen prapa dëshirën njerëzore.

Kjo mbështet thënien: إِذَا جَآءَ ٱلْقَدَرُ عُمِيَ ٱلْبَصَرُ *"Kur vjen Kaderi, verbohet syri","Në qoftë se flet Kaderi Hyjnor, fuqia njerëzore nuk mund të flasë, zgjedhja e njeriut -vullneti i lirë- rri i heshtur.*"

Kuptimi i pyetjes suaj të dytë: Cila ishte natyra e luftërave që nisën në kohën e Hazreti Aliut r.a.,? Në çfarë mënyrë do t'i përshkruanim ne ata që morën pjesë në to, ata që vdiqën dhe ata që u vranë?

Përgjigjja: Lufta u quajt "Ngjarja e Devesë" ndërmjet Hazreti Aliut dhe përkrahësve të tij nga njëra anë dhe, ndërmjet Hazreti Talhasë, Hazreti Zubejrit dhe Aishes (Zoti qoftë i kënaqur me të gjithë) nga ana tjetër. Ajo ishte një betejë midis thjesht **"drejtësisë së pastër"** dhe **"drejtësisë relative"**. Ajo ishte sa vijon:

زمضمرش بوی پیراهن شنیدی
چرا در چاه کنعانش ندیدی [47]
بگفت احوال ما برق جهانست
دمی پیدا و دیگر دم نهانست
گهی بر طارم اعلی نشینم
گهی بر پشت پای خود نبینم

[48] Kur'an, 76:30

Hazreti Aliu mori **“drejtësinë e pastër”** si bazë në drejtimin e tij të kalifatit dhe, sipas ixhtihadit të tij, ai veproi mbi atë bazë, ashtu siç ishte rasti në kohën e kalifëve Ebu Bekrit dhe Umerit. Ndërsa kundërshtarët e tij thanë: Në atë kohë pastërtia e Islamit e lejonte drejtësinë e pastër, por meqenëse me kalimin e kohës njerëz të ndryshëm, islami i të cilëve ishte i dobët, kishin hyrë në jetën islamike shoqërore, të zbatuarit e drejtësisë së pastër do të ishte jashtë mase e vështirë. Për këtë arsye ixhtihadi i tyre duhej të vepronte mbi bazën e ‘Drejtësisë relative’, e njohur si ‘më e vogla e dy të këqijave’. Diskutimi dhe grindja mbi interpretimin e ligjit çoi në luftë midis dy grupeve, meqenëse interpretimet qenë thjesht dhe vetëm për hir të All-llahut xh.sh. dhe për dobinë e Islamit, dhe lufta u shkaktua nga interpretimi i ligjit –ixhtihadi–, ne sigurisht mund të themi se, si ata që vranë po ashtu edhe ata që u vranë fituan Parajsën dhe të dy grupet vepruan me të drejtë.

Pavarësisht se interpretimi i Hazreti Aliut ishte i saktë dhe, sado shumë të ishin në gabim ata që e kundërshtuan atë, ata përsëri nuk meritonin ndëshkim, sepse në qoftë se dikush i cili interpreton ligjin e shenjtë -bën ixhtihad- e gjen të vërtetën, ai përsëri do të fitojë një shpërblim, sevabin e përpjekjes për ixhtihad (interpretimin e sheriatit), gjë e cila është një formë adhurimi; atij i falet gabimi.

Një dijetar i shquar i cili është shumë i mirënjohur midis nesh dhe që flet të vërtetën, shkroi në gjuhën Kurdishte:

ژی ‌شەڕ صحابان نەکە قاڵ وقیل، لورا جنێتنە قاتل وهەم قتیل

“Mos llomotit rreth luftës ndërmjet sahabëve, sepse si vrasësi ashtu edhe i vrari ishin caktuar për Parajsë.”

Sa për ndryshimin midis ‘***Drejtësisë së pastër’*** dhe midis ‘***Drejtësisë relative’***, kjo mund të shpjegohet kështu: Në përputhje me kuptimin aludues -të nënkuptuar- të vërsetit,

مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا

“Nëse ndokush vret dikë jo për shpagim vrasje apo për krime në tokë (pra vrasje të padrejtë), do të ishte sikur të kishte vrarë krejt

njerëzimin,"[49] *të drejtat e një njeriu të pafajshëm nuk mund të shfuqizohen për hir të të gjithë njerëzve. Një individ i vetëm nuk mund të sakrifikohet për të mirën e të gjithëve. Në këndvështrimin e mëshirës së Zotit të Gjithëfuqishëm, e drejta është e drejtë, nuk ka ndryshim midis të madhit dhe të voglit. I vogli nuk mund të anulohet, të shfuqizohet për të madhin. Pa miratimin e tij, jeta dhe të drejtat e një individi nuk mund të sakrifikohen për të mirën e xhematit, komunitetit. Në qoftë se ai pranon t'i sakrifikojë ato në emrin e patriotizmit, atdhedashurisë, ajo është një çështje tjetër.*

Sa për ***"Drejtësinë relative,"*** *një pjesë e veçantë sakrifikohet për të mirën e të përgjithshmes, kjo drejtësi nuk e merr në konsideratë të drejtën e një individi për hir të komunitetit, përballë komunitetit. Një lloj i drejtësisë relative është përpjekja për të zbatuar si 'më të voglën e dy të këqijave'. Por në qoftë se do të ishte e mundur të zbatohej 'drejtësia e pastër', nuk duhet bërë përpjekje për të arritur në drejtësinë relative; sepse nëse do të bëhej përpjekja për të arritur tek kjo, do të ishte padrejtësi.*

Kështu, Imam Aliu, All-llahu qoftë i kënaqur me të, tha: "Drejtësia e pastër mund të zbatohet, ashtu siç ishte në kohën e kalifëve Ebu Bekrit dhe Umerit." Kështu ai bëri përpjekje për ta ngritur kalifatin Islam mbi atë themel të drejtësisë së pastër. Ndërsa, kundërshtarët e tij thonin se kjo 'drejtësi e pastër' nuk mund të zbatohej, meqë ndodhen shumë pengesa dhe vështirësi të mëdha që shfaqen gjatë zbatimit të saj," prandaj ixhtihadi i tyre -interpretimi i tyre i ligjit të shenjtë- duhej të vepronte me 'drejtësinë relative'. Sa për arsyet e tjera që tregohen nga historia, ato nuk janë arsye të vërteta, ato janë pretekste.

Në qoftë se thua: "Cila është arsyeja që Imam Aliu nuk pati sukses lidhur me kalifatin Islamik në krahasim me paraardhësit e tij, pavarësisht aftësive të tij të jashtëzakonshme për të drejtuar, zgjuarsisë së rrallë e të jashtëzakonshme dhe meritës së tij të madhe për pozitën e kalifit?"

Përgjigjja: Imam Aliu, ai personalitet i bekuar, ishte më i vlefshëm për të kryer misione e detyra të mëdha e të rëndësishme përveç politikave dhe sundimit. Në qoftë se ai do të kishte qenë krejtësisht i suksesshëm në politika e në qeverisje, ai nuk do të kishte qenë i aftë të fitonte me të vërtetë titullin "Prijësi i Shenjtërisë". Kurse me një synim

[49] Kur'an, 5: 32

shpirtëror ai fitoi duke tejkaluar jashtë mase kalifatin e jashtëm dhe politik dhe u bë si Profesori i të gjithëve; në fakt, sundimi i tij shpirtëror do të vazhdojë madje deri në fundin e botës.

Sa për konfliktin e Hazreti Imam Aliut me Hazreti Muavijën në Siffin, ajo ishte një luftë mbi kalifatin dhe sundimin. Domethënë, duke i marrë urdhëresat e fesë, të vërtetat e Islamit dhe Ahiretin si baza, Hazreti Imam Aliu sakrifikoi disa nga ligjet e qeverisjes dhe disa kërkesa të pamëshirshme e mizore të politikave për hir të atyre të vërtetave dhe urdhëresave. Ndërsa Hazreti Muavija dhe përkrahësit e tij e lanë mënjanë *"**Azimetin**"* '*vendosmërinë*' dhe miratuan e favorizuan *"**Ruhsatin**" 'lejueshmërinë'* me qëllim që të forcojnë jetën shoqërore islame me politikat e tyre të qeverisjes; ata e pandehën vetveten se ishin të detyruar të vepronin në këtë mënyrë për shkak të kërkesave politike dhe, duke preferuar e zgjedhur '*lejueshmërinë'*, ata ranë në gabim.

Sa për luftën e Hazreti Hasanit dhe Husejnit, kundra Umevijeve, ajo ishte një luftë ndërmjet fesë dhe nacionalizmit. Domethënë, Umevitët u mbështetën mbi nacionalizmin Arab për të fuqizuar shtetin Islamik, preferuan lidhjet e nacionalizmit mbi ato të Islamit dhe i dhanë përparësi nacionalizmit arab mbi të tjerët. Kështu ata shkaktuan dëm në dy drejtime:

I pari: Ata fyen e lënduan kombet e tjerë dhe i frikësuan ata.

I dyti: Meqenëse parimet e racizmit dhe të nacionalizmit nuk e ndjekin drejtësinë dhe të drejtën, ata bëjnë padrejtësi, pasi nuk janë në përputhje me drejtësinë, sepse një sundimtar me prirje raciste preferon ata të të njëjtës racë dhe nuk mund të veprojë me drejtësi, me paanësi. Sipas hadithit -dekretit- të qartë.

اَلْاِسْلَامِيَّةُ جَبَّتِ الْعَصَبِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةَ لَا فَرْقَ بَيْنَ عَبْدٍ حَبَشِيٍّ
وَسَيِّدٍ قُرَيْشِيٍّ إِذَا اَسْلَمَا

"Islami e shfuqizon atë që erdhi para tij. Nuk ka ndryshim midis një skllavi abisinas dhe midis një udhëheqësi të Kurejshitëve, sapo të kenë pranuar Islamin". (Buhariu etj.)

Islami e ka shfuqizuar organizimin fisnor të periudhës së injorancës (periudhës para islamit); lidhjet e nacionalizmit nuk mund të vendosen

mbi lidhjet e fesë; nëse do të ishin, nuk do të kishte drejtësi dhe e drejta do të zhdukej.

Kështu, Hazreti Husejni i mori lidhjet e fesë si baza dhe luftoi me të drejtë kundra atyre si dikush që zbatoi drejtësinë, derisa ai fitoi rangun e martirizimit, pra ra shehid.

Në qoftë se do të thuhej: Në qoftë se Imam Husejni ishte i drejtë dhe me të drejtën, përse ai nuk qe i suksesshëm? Gjithashtu, përse Kaderi Hyjnor dhe mëshira Hyjnore lejuan që ai të kishte një fund tragjik?

Përgjigjja: Nuk ishin përkrahësit më të afërm të Hazreti Husejnit, por ata të kombeve të tjerë të cilët i ishin bashkuar komunitetit të tij, dhe për shkak të krenarisë së tyre nacionale të plagosur, ata ushqyen ndjenjat e hakmarrjes ndaj kombit Arab, ata i shkaktuan dëm mënyrës dhe metodës së pastër e të ndritshme të Hazreti Husejnit dhe të përkrahësve të tij dhe ishin shkaku i shpartallimit të tyre.

Sa për urtësinë lidhur me fundin e tyre tragjik nga këndvështrimi i Kaderit Hyjnor, është kjo: Hasani dhe Husejni, familja e tyre dhe pasardhësit e tyre ishin caktuar për një sundim shpirtëror. Është tej mase e vështirë të bashkosh sundimin e dynjasë dhe atë sundim shpirtëror. Prandaj, kaderi Hyjnor i bëri të ndjehen të neveritur nga dynjaja, i bëri ata t'i kthejnë shpinën dynjasë; ai u tregoi atyre fytyrën e shëmtuar të dynjasë, me qëllim që të mos mbetet për ta ndonjë lidhje me zemër për dynjanë. Ata humbën një sundim të përkohshëm e sipërfaqësor, por ishin caktuar për një sundim madhështor e të përhershëm. Ata u bënë autoritetet e poleve shpirtërorë midis evlijave në vend të qënies qeveritarë të zakonshëm.

Pyetja juaj e tretë: "Cila është urtësia në fatkeqësinë tragjike dhe në trajtimin mizor që goditën ata persona të bekuar?"

Përgjigjja: Ashtu siç u shpjegua më lartë, ndodheshin tre arsye themelore që i dhanë shkas mizorisë së pamëshirshme të kundërshtarëve të Hazreti Husejnit gjatë sundimit Umevij.

• *E para:* Ishte parimi mizor i politikave: "Individët mund të sakrifikohen për mirëqenien e qeverisë së tyre dhe për ruajtjen e rendit publik."

• *E dyta:* Ishte sundimi mizor i nacionalizmit, "Gjithçka mund të sakrifikohet për mirëqenien e kombit", meqenëse sundimi i tyre u bazua mbi racizmin dhe nacionalizmin.

• *E treta:* Meqenëse damari tradicional i rivalitetit të Umevive ndaj Hashimitëve u gjet në disa njerëz si Jezidi, ai shfaqi një aftësi të pamëshirshme e të qënit mizor.

•*Arsyeja e katërt:* Umevitët, duke e marrë nacionalizmin arab si bazë, i shikuan anëtarët e kombeve të tjerë të cilët u gjetën midis përkrahësve të Hazreti Husejnit si "skllevër" dhe kishin plagosur krenarinë e tyre kombëtare. Kështu, meqenëse kombet e tjerë i ishin bashkuar xhematit të Hazreti Husejnit me qëllime të përziera (të pasinqerta për Zotin xh.sh.) dhe për të marrë hak, nacionalizmi fanatik i umevitëve ishte tej mase i fyer në mënyrë të hapur, dhe kombet e tjerë ishin shkaku i mizorisë së skajshme dhe i tragjedisë së pashpirtshme të mirënjohur.

Katër arsyet e përmendura lart janë arsye të jashme. Në qoftë se ne do ta konsideronim çështjen nga këndvështrimi i Kaderit Hyjnor, rezultatet që i përkasin Ahiretit, sundimit shpirtëror, dhe përparimit shpirtëror janë aq të vlefshme saqë ajo tragjedi dhe vuajtjet që hoqën konsiderohen si ngjarje të lehta e të levërdisshme. Ashtu si në qoftë se një ushtar vdes pas një torturimi që zgjat një orë dhe bëhet shehid - martir- gjë e cila e bën atë të fitojë një rang të tillë, saqë dikush tjetër do të mund ta arrinte atë vetëm në qoftë se ai do të përpiqej për dhjetë vjet. Në qoftë se ushtari do të pyetej pasi të kishte vdekur, ai do të përgjigjej se "kishte fituar jashtëzakonisht shumë për diçka të vogël e të pakët."

Kuptimi i pyetjes tënde të katërt: Pasi Hazreti Isai (Jezusi) a.s. e vret Dexhalin në kohën e fundit, shumica e njerëzve do të hyjnë në fenë e vërtetë, por në shumë rrëfenja të tjera thuhet se "Kijameti nuk do të ndodh për sa kohë që të mbeten në tokë ata të cilët thonë, All-llah! All-llah!" (transmeton Muslimi). Atëherë si pasi shumica e njerëzve kanë hyrë në besim, a do të bëhen mosbesimtarë ata?

Përgjigjja: Ata që e kanë besimin të dobët e gjykojnë të pagjasë të ndodhë ajo çfarë rrëfehet në një hadith të saktë se "Hazreti Isai (Jezusi) a.s. do të vijë, do të veprojë në përputhje me Sheriatin Islam dhe do ta vrasë Dexhalin". Por në qoftë se realiteti i rrëfenjës do të shpjegohej, nuk mbetet më asnjë arsye që ta gjykojnë atë si të pamundur. Ajo është siç vijon:

Kuptimi i shprehur nga ky hadith dhe rrëfenjat e ardhura rreth Mehdiut dhe Sufjanit, është ky: Në fundin e kohës dy rryma pafesie -ateizmi- do të fitojnë forcë:

Njëra nga ato: Nën perden e dyfaqësisë, hipokrizisë, një individ i frikshëm i quajtur "Sufjan," i cili do të mohojë profetësinë e Muhammedit a.s.m. do të vijë për të udhëhequr hipokritët, dhe do të përpiqet të shkatërrojë sheriatin Islam. Për ta kundërshtuar atë, një individ i ndritshëm i quajtur Muhammed Mehdi nga Ehli Bejti (familja e Muhammedit a.s.m. do të vijë për të udhëhequr njerëzit e shenjtërisë e të plotësimit të cilët janë lidhur me zinxhirin e ndritshëm të Ehli bejtit dhe, ai do ta vrasë rrymën e hipokritëve, e cila do të jetë personaliteti kolektiv i Sufjanit, dhe do ta shkatërrojë atë.

Rryma e dytë: Një rrymë tiranizuese e shkaktuar nga filozofia natyraliste dhe materialiste do të bëhet e fortë gradualisht dhe do të përhapet në fundin e kohës nëpërmjet filozofisë materialiste, duke arritur në një shkallë të tillë saqë të mohojë Zotin xh.sh.. Një injorant -njeri barbar- i cili nuk e njeh mbretin ose nuk pranon se oficerët dhe ushtarët në ushtri janë ushtarët e tij, ia përshkruan një lloj pushteti mbretëror dhe sundimi çdo gjëje dhe të gjithë ushtarëve. Në të njëjtën mënyrë, anëtarët e asaj rryme, të cilët mohojnë All-llahun xh.sh., secili i përshkruan dhe ia atribuon Hyjninë nefsit të tij si një Nimrud i vogël.

Dhe më i madhi i tyre, Dexhali, i cili do të vijë për t'i udhëhequr ata, do të manifestojë çudira të jashtëzakonshme që u ngjasojnë akteve të magjisë dhe hipnozave, madje ai do të shkojë edhe më tej. Dhe duke e imagjinuar sundimin e tij tiranik dhe sipërfaqësor si një lloj hyjnie, ai do të pretendojë për vetveten hyjninë. Ah, sa loli e çmenduri e qartë është për një njeri të pafuqishëm, i cili mund të shpartallohet nga një mizë dhe madje nuk mund të krijojë as krahun e një mize, të pretendojë hyjninë për veten e tij!

Kështu në një kohë të tillë, kur ajo rrymë duket se është shumë e fortë, *feja e krishterimit të vërtetë e cila përmban personalitetin kolektiv të Hazreti Isait (Jezusit) a.s., do të shfaqet. Domethënë, ajo do të zbresë nga qiejt e mëshirës Hyjnore. Krishterimi i pranishëm do të pastrohet përballë atij realiteti; ai do t'i flakë tutje bestytnitë dhe shtrembërimet dhe do të bashkohet me të vërtetat e Islamit... Feja krishtere në efekt do të transformohet në një lloj Islami... Duke ndjekur Kur'anin, personaliteti kolektiv i krishterimit do të jetë në rangun e ndjekësit, dhe islami në rangun e udhëheqësit.*

Feja e vërtetë do të bëhet një forcë madhështore e fuqishme si rezultat i këtij bashkimi, sepse në kohën kur Islami dhe krishterimi ishin të veçuara –secila më vete– të paafta përpara rrymës ateiste, ato të dyja do të jenë të afta, në sajë të bashkimit të tyre, kundra ateizmit. Atëherë, në këtë kohë, personi i Isait (Jezusit) a.s. i cili është i pranishëm me trupin e tij njerëzor në botën e qiejve, do të vijë për të udhëhequr rrymën e fesë së vërtetë. Këtë e njofton lajmëruesi i lajmeve të sigurta duke u mbështetur në premtimin e Një të Vetmi të Gjithëfuqishëm mbi gjithçka; dhe meqenëse Ai ka njoftuar, atëherë çështja është e vërtetë, nuk ka dyshim për të. Dhe meqenëse këtë e ka premtuar i Gjithëfuqishmi mbi të gjitha gjërat, pa dyshim që Ai do ta realizojë atë.

Në të vërtetë, nuk është e pamundur dhe larg urtësisë së të Gjithurtit të Vetëm të Lavdisë, i Cili vazhdimisht dërgon engjëj në tokë nga qiejt; ndonjëherë i dërgon ato në formë njerëzore (ashtu si Xhebraili që u shfaq në formën e Dihies), dhe dërgon qënie shpirtërore nga Bota e shpirtërave duke i bërë ato të shfaqen në formë njerëzore dhe, madje dërgon shpirtërat e shumicës së shenjtorëve të vdekur me shëmbëllesat e trupave të tyre në dynja, nuk do të ishte larg urtësisë së Tij edhe në qoftë se Hazreti Isai a.s. nuk do të ishte i gjallë dhe i pranishëm me trupin e tij në qiejt e botës, dhe sikur të kishte vdekur e të ishte larguar në skajin më të largët të Ahiretit, që t'i vishte përsëri atij një trup, Isait a.s. dhe ta dërgonte atë në dynja për hir të një rezultati madhështor, që ta sillte fenë e Hazreti Isait a.s. në një përfundim të mirë. Në të vërtetë, Ai e ka premtuar këtë, sepse urtësia e Tij e kërkoi atë të jetë kështu; Ai sigurisht do ta dërgojë atë.

Kur të vijë Hazreti Isait a.s., nuk është e domosdoshme që gjithësecili ta njohë atë se është Isai (Jezusi) i vërtetë. Të zgjedhurit e tij dhe ata që janë të afërt me të do ta njohin atë nëpërmjet dritës së besimit. Ai nuk do të jetë i dukshëm qartë sa që gjithkush ta njihte atë në mënyrë të vetëkuptueshme.

Pyetje: Ndodhen rrëfenja hadithesh që thonë: "Dhexhali ka një Xhennet të rremë në të cilin ai i fut ata që e ndjekin, dhe gjithashtu ka një Xhehennem të rremë në të cilin ai i hedh ata që nuk e ndjekin. Ai madje e ka bërë njërin nga veshët e kafshës së tij si Xhenneti dhe tjetrin si Xhehennemi... Trupi i tij është me përmasa të mëdha kaq e aq..." ato e përshkruajnë Dexhalin kështu si kjo. Cila është domethënia e këtyre rrëfenjave?

Përgjigjja: Dexhali, në mënyrë të sipërfaqshme, është si një qënie njerëzore. Meqenëse ai është arrogant dhe si faraon dhe ka harruar All-llahun xh.sh., ai është një shejtan i çmendur dhe një njeri intrigues i cili e quan sundimin sipërfaqësor e tiranik hyjni. Por rryma e tij e madhe e ateizmit dhe personaliteti i tij kolektiv, të frikshme e gjigante të Dexhalit në rrëfenjat e hadithit aludojnë për atë personalitet kolektiv. Njëherë, komandanti i përgjithshëm i ushtrisë japoneze u pikturua me njërën këmbë në oqeanin Paqësor dhe me tjetrën në kalanë tek Porti Artur që ishte larg të parës dhjetë ditë largësi. Personaliteti kolektiv i atij komandanti të vogël japonez u tregua duke e pikturuar atë në këtë mënyrë.

Por, Parajsa e rreme e Dexhalit janë dëfrimet e tij joshëse, ngashënjimet dhe fantazitë e civilizimit. Kafsha e tij është një mjet transporti i ngjashëm me trenin; në njërin fund të trenit është një furrë zjarri tek e cila ndonjëherë flaket në të ai që nuk e ndjek. Dhe veshi tjetër i asaj kafshe, domethënë, fundi tjetër është i mobiluar si Parajsa dhe ai i ul ndjekësit e tij në të. Me të vërtetë, treni është një kafshë e rëndësishme e civilizimit të shthurur e mizor, pasi sjell një parajsë të rreme për të shthururit e njerëzve të dhënë vetëm pas kësaj dynjaje, ndërsa ai, treni, për njerëzit e fesë dhe të Islamit, me dorën e civilizimit të sotëm është ashtu si Zebanitë (engjëjt) e Xhehennemit që u sjell atyre rreziqe, shkatërrim dhe varfëri.

Sigurisht, me shfaqjen e fesë së vërtetë të Krishterimit dhe me transformimin e saj në Islam, ajo do ta përphapë dritën e saj tek shumica absolute e njerëzve në botë, por kur fundi i botës të jetë i afërt, një rrymë ateiste përsëri do ta shfaqë vetveten dhe do të bëhet sunduese. Në përputhje me rregullin, "Fjala është me shumicën," asnjë nuk do të mbetet sipër tokës që të thotë "All-llah! All-llah!.." Domethnë, "All-llah! All-llah!.." nuk do të shprehet nga një grup i rëndësishëm i cili mban një pozitë të rëndësishme në tokë. Njerëzit e së vërtetës do të shpartallohen, por ata do të mbeten përherë deri në fundin e Botës. Vetëm se gjatë kohës që ndodh Kijameti, si një shenjë e Mëshirës Hyjnore, do t'u merren më parë shpirtrat e besimtarëve me qëllim që të mos shikojnë tmerret e Ditës së Fundit, dhe Kijameti do të shpërthejë mbi kokat e jobesimtarëve.

Kuptimi i pyetjes suaj të pestë: A do të jenë të pikëlluar shpirtërat e pavdekshëm tek ngjarjet e Kijametit?

Përgjigjja: Ata do të jenë të pikëlluar sipas shkallëve të tyre. Ata do të pikëllohen në të njëjtën mënyrë siç pikëllohen tek manifestimet dërrmuese e zemëruese të engjëjve ndaj tyre. Ashtu si lidhur me mendjen dhe ndërgjegjjen e tij, një person preket nga gjendja e atyre që dridhen në borë dhe në të ftohtin jashtë ndërsa ai vetë është brenda në të ngrohtë, po ashtu, meqenëse ato shpirtëra të vetëdijshëm e të qëndrueshëm janë të lidhur me universin, sipas shkallës së tyre, preken nga ngjarjet e tmerrshme të universit. Kur'ani tregon dhe aludon për ndikimin e shpirtërave duke provuar dhimbje në qoftë se ata do të jenë nga njerëzit që meritojnë ndëshkim, ndërsa në qoftë se janë nga banorët e lumturisë, ato preken nga çudia dhe admirimi dhe, madje ndjehen të gëzuar, sepse Kur'ani i gjithurtë gjithmonë i përmend ngjarjet e jashtëzakonshme të Ringjalljes në formën e kërcënimeve; ai thotë: *"Ju do ta shikoni atë...",* Ndërsa ata që do t'i shikojnë ato ngjarje fizikisht janë ata njerëz të cilët do ta arrijnë Kijametin. Domethënë, shpirtërat, trupat e të cilëve janë kalbur në varret e tyre, gjithashtu kanë një pjesë të atyre kërcënimeve Kur'anore.

Kuptimi i pyetjes suaj të gjashtë: A e përfshin vërseti:

كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ *"Çdo gjë do të shuhet e do të shkatërrohet përveç Fytyrës së Tij."*[50] botën tjetër, Xhennetin, Xhehennemin dhe banorët e tyre, apo nuk i përfshin ato?

Përgjigjja: Kjo çështje është diskutuar shumë nga dijetarët, evlijatë dhe nga ata të cilëve u zbulohen realitetet e krijimit. Fjala është e tyre në këtë çështje. Për më tepër, vërseti është shumë i gjërë dhe përmban shumë nivele. Shumica e dijetarëve thanë se ai vërset nuk e përfshin Botën e qëndrueshmërisë, ndërsa të tjerët thanë se edhe ato botëra gjithashtu do të zhduken vetëm për një kohë shumë të shkurtër, për një interval të shkurtër kohor, sa që ajo kohë do të duket si një moment , dhe do të jetë aq e shkurtër sa që nuk do të kuptohet nëse ata janë asgjësuar e rikthyer.

Por asgjësimi absolut i deklaruar nga disa prej atyre të cilëve u zbulohen realitetet e krijimit, idetë e të cilëve janë ekstreme, nuk është i saktë, s*epse meqenëse Esenca më e Pastër dhe më e Shenjtë Hyjnore është e përjetshme dhe e përhershme, gjithashtu edhe Atributet dhe Emrat janë të përjetshëm dhe të përhershëm, atëhere qëniet e*

[50] Kur'an, 28: 88

përhershme dhe ato të pavdekshme në botën e përjetësisë të cilat janë pasqyrat, manifestimet, skalitjet, vulat dhe vendet e reflektimit të Atributeve të Tij dhe të Emrave, nga domosdoshmëria, nuk do të shkojnë në mosekzistencë absolute.

Unë tani do të shkruaj një ose dy pika që më erdhën nga shkëlqimi i Kur'anit të gjithurtë.

E para: Zoti i Gjithëfuqishëm është Zotëruesi i një fuqie të tillë absolute sa që Ai mund të dërgojë e të sjellë në qënie ekzistencën dhe mosekzistencën me aq lehtësi sikur ato të ishin dy shtëpi në lidhje me fuqinë dhe Vullnetin e Tij. Në qoftë se do të dëshironte, Ai mund t'i kthejë ato prej andej për një ditë ose për një çast. Pastaj nuk ka mosekzistencë absolute, sepse asgjë nuk ndodhet jashtë sferës së njohurisë Hyjnore. Mosekzistenca brenda sferës së njohurisë së Tij është mosekzistencë e jashtme dhe një titull për diçka të fshehur por ekzistuese në njohurinë Hyjnore. Disa dijetarë i kanë quajtur këto qënie ekzistuese në njohurinë Hyjnore "Realitete të pazbuluara". Prandaj, shkuarja në asgjësim është të zhvishesh përkohësisht nga veshje të jashtme dhe të hysh në ekzistencë në Njohurinë Hyjnore, ekzistencë në kuptim. Domethënë, qëniet kalimtare e të përkohshme i lënë ekzistencat e jashtme dhe, esencat e tyre vishen në atë që ka kuptimin e ekzistencës; ato kalojnë nga sfera e Fuqisë Hyjnore në atë të Njohurisë Hyjnore.

E dyta: *Ashtu siç e kemi shpjeguar në shumë nga "Fjalët", për sa ka të bëjë me fytyrat e tyre që shohin tek vetvetja, të gjitha gjërat nuk janë asgjë. Ato nuk posedojnë ekzistenca që janë nga vetvetja të pavarura ose të qëndrueshme. Dhe ato nuk posedojnë realitete që ekzistojnë nga vetvetja. Por lidhur me aspektet e tyre që shohin drejt Zotit të Gjithëfuqishëm, domethënë, që tregojnë një kuptim tjetër nga vetvetja e tyre, ato nuk janë më asgjë, sepse në atë aspekt shihen manifestimet e Emrave të përjetshëm Hyjnorë. Ato nuk dënohen me mosekzistencë. Ai aspekt mban hijen e një Ekzistuesi të përjetshëm. Ai ka një realitet, ai është i qëndrueshëm dhe ka një realitet, ai është i lartësuar. Sepse ai është një lloj i hijes së qëndrueshme të një Emri të përjetshëm që ai manifeston.*

Për më tepër, vërseti*:* كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ *"Çdo gjë do të shuhet e do të shkatërrohet përveç Fytyrës së Tij", është një shpatë për të prerë dorën e njeriut nga gjërat përveç Zotit. Ai shikon tek gjërat kalimtare*

të kësaj bote me qëllim që të presë lidhjen për gjërat e përkohshme në këtë dynja të përkohshme, të cilat nuk janë për hir të Zotit të Gjithëfuqishëm. Domethënë, gjëja në qoftë se nuk është për hir të All-llahut, për hir të fytyrës që shikon tek Ai, atëherë koka e saj duhet të pritet me shpatën e këtij vërseti Kur'anor: كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ *"Çdo gjë do të shuhet e do të shkatërrohet përveç Fytyrës së Tij".*

Shkurtazi: Në qoftë se është për All-llahun xh.sh., në qoftë se një person përveç Tij, e gjen All-llahun, atëherë ajo nuk mund të mbetet përveç Tij, që t'i pritet koka. Por, në qoftë se ai nuk e gjen All-llahun dhe nuk shikon për hir të Tij, atëherë çdo gjë është ndryshe përveç Tij, ai duhet të përdor shpatën e كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ *"Çdo gjë do të shuhet e do të shkatërrohet përveç Fytyrës së Tij",* ai duhet të grisë perden derisa ai të mund ta gjejë All-llahun xh.sh...

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

I Qëndrueshmi i Vetëm, Ai është i Qëndrueshmi i Vetëm!

Said Nursi

* * *

LETRA E GJASHTËMBËDHJETË

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ
فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

"Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti. Njerëzit u thanë atyre: 'Vërtetë, populli (pagan) ka grumbulluar kundër jush (një ushtri të madhe), kështu që frikësojuni atyre'. Por kjo në të vërtetë vetëm e shtoi besimin dhe thanë: All-llahu vetëm na mjafton neve dhe për ne Ai është Rregulluesi më i mirë i punëve."[51]

Kjo letër ka manifestuar kuptimin e vërsetit, فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَّيِّنًا *"Dhe i flisni atij butë e shtruar."*[52], dhe nuk u shkrua me vrull e fuqishëm.

Ajo është përgjigjja ndaj një pyetjeje që m'u bë në mënyrë të qartë dhe të nënkuptuar nga shumë njerëz.

[Mua nuk do të më pëlqente kurrë që ta regjistroj këtë përgjigje, as nuk e dëshiroj një gjë të tillë, sepse unë të gjithë çështjen time e kam lënë në dorë të Zotit të Gjithëfuqishëm, dhe jam mbështetur vetëm tek Ai. Por meqenëse nuk jam lënë i qetë që të gjej rehati në botën time dhe, meqenëse ata më kanë drejtuar vëmendjen dhe shikimin drejt dynjasë, unë detyrohem të parashtroj "pesë pika" me gjuhën e Saidit të Vjetër, dhe jo në gjuhën e Saidit të Ri, me qëllim që t'ua shpjegoj realitetin e situatës si shokëve të mi, ashtu edhe njerëzve të dhënë vetëm pas kësaj dynjaje, si dhe atyre në pushtet, dhe në një mënyrë të tillë të shpëtoj jo vetëm veten time, por edhe shokët e mi dhe "Fjalët" e mia nga dyshimet dhe keqtrajtimet e njerëzve të dhënë vetëm pas kësaj dynjaje.]

■ PIKA E PARË

Është bërë pyetja: "Përse ti je tërhequr nga politikat dhe tani nuk ke të bësh fare me to?"

Përgjigjja: Saidi i Vjetër, afërsisht para nëntë ose dhjetë vjetësh u përfshi në politika deri diku. Në të vërtetë, duke menduar se ndoshta do t'i shërbente fesë dhe njohjes nëpërmjet politikave, ai u mërzit dhe u lodh për asgjë. Ai shikoi se ajo ishte një rrugë e rrezikshme e cila ishte e dyshimtë, plot me vështirësi dhe e panevojshme për mua, si dhe formonte një pengesë për detyrat më të domosdoshme. Pjesa më e madhe e saj ishte mashtrime e gënjeshtra dhe ishte një mundësi që personi, pa e ditur, të jetë vegël në dorën e të huajit, kundërshtarit.

Për më tepër, ai që futet në politikë ose është i suksesshëm në pozitë, ose është në opozitë. Sa për të qenurit i suksesshëm, meqenëse unë nuk jam as funksionar shtetëror dhe as deputet në parlament,

---

[51] Kur'an, 3: 173
[52] Kur'an, 20:44

atëherë të merresh me politikë është e panevojshme dhe e pakuptim për mua. Politika nuk ka kuptim për mua që të ndërhyj në të. Në qoftë se do t'i bashkohesha opozitës, unë do ta bëja një gjë të tillë ose nëpërmjet ideve, ose nëpërmjet forcës. Në qoftë se ndërhyrja ime do të ishte nëpërmjet ideve, ajo s'ka nevojë për mua, sepse çështjet janë të gjitha të qarta dhe gjithësecili i njeh ato ashtu si unë. T'i japësh gjuhës më kot, duke e lëshuar pa fre, është e pakuptim.

Në qoftë se unë do t'i bashkohesha opozitës për qëllim force dhe për të nxitur e shkaktuar ndonjë incident, do të ishte mundësia të kryheshin mijëra mëkate me qëllim që të arrihet një objektiv i dyshimtë. Shumë njerëz do të goditeshin me fatkeqësi për shkak të një individi të vetëm. Ndërgjegjja ime nuk do ta pranonte bërjen e mëkateve dhe t'u shkaktonte të pafajshmive të bënin faje e mëkate për shkak të një ose dy mundësive, në dhjetë mundësi. Prandaj Saidi i Vjetër e la cigaren së bashku me gazetat, politikën dhe bisedat rreth politikave të dynjasë. Dëshmia vendimtare për këtë është fakti se për tetë vitet e shkuara unë nuk kam lexuar as edhe një gazetë dhe as nuk kam dëgjuar ndonjë gazetë të lexohet nga dikush. Le të dalë ndonjëri e të thotë se unë kam lexuar ndonjë gazetë apo kam dëgjuar ndonjë duke e lexuar. Ndërsa para tetë viteve Saidi i Vjetër lexonte ndoshta tetë gazeta në çdo ditë.

Përveç kësaj, për pesë vitet që kaluan unë kam qenë nën mbikëqyrje dhe nën kontrollin më të rreptë. Cilido që do të kishte vëzhguar edhe aluzionin më të vogël për aktivitet politik, do ta thonte atë. Por për një njeri që është me nerva si unë, i patrembur, pa frikë, pa lidhje me dikë, i cili e konsideron dredhinë më të madhe në lënien e dredhisë në përputhje me parimin اِنَّمَا الْحِيلَةُ فِي تَرْكِ الْحِيَلِ *"Dredhia më e mirë është ta braktisësh dredhinë."* Ai njeri, gjendja e të cilit do të ishte kjo, idetë e tij nuk do të mbeteshin sekret as tetë ditë, e jo më tetë vite, sepse në qoftë se do të kishte pasur oreks e dëshirë për politika, ai nuk do të kishte lënë asnjë nevojë për hetim e mbikëqyrje dhe do të kishte dhënë zë si e shtëna e artilerisë.

■ **PIKA E DYTË:** *Përse Saidi i Ri u shmanget politikave me një vrull të tillë të fuqishëm?*

Përgjigjja: *Ai u shmanget kështu furishëm për t'i shërbyer imanit dhe Kur'anit, i cili është shërbimi i rëndësisë më të madhe, nevoja më e*

*madhe dhe është më e pastërta dhe më e drejta, me qëllim që të mos sakrifikojë pa qenë nevoja dhe me zell të tepruar për një ose dy vite të dyshimta nga jeta e kësaj dynjaje përpjekjen dhe fitimin e më shumë se të miliarda viteve të jetës së përhershme, s*epse ai thotë: Unë po plakem.. dhe nuk e di sa do të jetoj pas kësaj moshe, *kështu çështja më e rëndësishme për mua duhet të jetë përpjekja për jetën e përhershme, dhe çelësi për lumturinë e përjetshme është besimi, prandaj njeriu duhet të punojë për të.* Por, meqenëse unë jam i detyruar nga Sheriati që t'u shërbej njerëzve lidhur me të mësuarit me qëllim që edhe ata gjithashtu të mund të përfitojnë, unë dëshiroj ta kryej një detyrë të tillë. Megjithatë, një shërbim i tillë i intereson jetës shoqërore dhe asaj të kësaj bote, të cilat unë nuk mund t'i bëj. Gjithashtu në kohë të stuhishme nuk është e mundur ta kryesh një shërbim të tillë plotësisht dhe drejt. Prandaj unë e lashë mënjanë atë aspekt dhe zgjodha aspektin e shërbimit të besimit, i cili është më i rëndësishmi, më i domosdoshmi dhe më i sakti. Unë po e lë atë derë të hapur me qëllim që të vërtetat e besimit që i kam fituar për veten time dhe ilaçet shpirtërore që i kam përjetuar vetë, të mund të arrihen e të fitohen nga të tjerët. Ndoshta Zoti i Gjithëfuqishëm do ta pranojë këtë shërbim dhe do ta bëjë atë si shpërblesë e shlyerje për gjynahet e mia të mëparshme.

Me përjashtim të Shejtanit të mallkuar, askush tjetër, –qoftë besimtar ose jobesimtar, i drejtë apo ateist–, nuk ka të drejtë ta kundërshtojë këtë shërbim. *Sepse mosbesimit nuk i ngjason asgjë tjetër. Në të vepruarit si tiran, si i lig dhe në mëkatet e mëdha ndoshta mund të jetë ndonjë kënaqësi djallëzore e mbrapshtë, por në mosbesim nuk ndodhet absolutisht asnjë lloj kënaqësie. Ai është dhimbje mbi dhimbje, errësirë mbi errësirë dhe torturë mbi torturë.*

Sa në kundërshtim me arsyen do të ishte për një njeri si unë i cili nuk është lidhur me askënd, që është i vetmuar dhe i detyruar të shlyejë gjynahet e tij të mëparshme, që ta linte mënjanë punën për një jetë të amshuar të pafundme dhe të braktiste shërbimin ndaj një drite të shenjtë si besimi dhe ta flakte vetveten në moshë të pleqërisë në lojërat e panevojshme e të rrezikshme të politikave dhe, sa në kundërshtim me urtësinë do të ishte kjo! Kjo do të ishte një çmenduri, madje edhe të çmendurit do ta kuptonin atë!

Por, në qoftë se ti thua: "Si të pengon shërbimi i Kur'anit dhe i imanit nga politika?" Unë do të thoja: *Meqenëse të vërtetat e besimit dhe të Kur'anit janë, secila prej tyre, si diamante, në qoftë se unë do të ndotesha nga politikat, njerëzit e zakonshëm, të cilët mashtrohen lehtë,*

do të pyesnin me habi për ato diamante që unë mbaj, duke thënë, "A nuk janë ato për propagandë politike për të tërhequr më shumë mbështetës?" Ata do të mund t'i vlerësonin diamantet si copa të rëndomta xhami. Atëherë duke qenë i përfshirë në politika, unë do t'u bëja keq atyre diamanteve të çmuar dhe do ta ulja e katandisja vlerën e tyre. Dhe kështu, o ju që e keni kufizuar shikimin tek kjo dynja! Përse luftoni kundra meje? Përse nuk më lini në punën time?

Në qoftë se ju thoni: Disa Shejhë –udhëheqës shpirtërorë– ndërhyjnë ndonjëherë në çështjet tona, dhe njerëzit ndonjëherë të thërrasin ty me emrin Shejh.

Unë përgjigjem: O ju Efendilerë! Unë nuk jam Shejh.. unë jam një hoxhë. Dëshmia është kjo: Unë kam qenë këtu qysh prej katër vitesh, dhe në qoftë se unë do t'i kisha mësuar një njeriu të vetëm tarikatin Sufi, ju do të kishit të drejtë të ishit dyshues. Por unë i kam thënë gjithësecilit që ka ardhur tek unë: *Besimi është i domosdoshëm, Islami është i domosdoshëm; kjo nuk është periudha e Tarikatit Sufi.*

Në qoftë se ju thoni: Ata të thërrasin ty me emrin "Saidi Kurdi"; ndoshta ti ke disa ide nacionaliste dhe kjo nuk u përshtatet interesave tona.

Unë do të përgjigjesha: O ju Efendilerë! Gjërat që i ka shkruar Saidi i Vjetër dhe Saidi i Ri janë në shesh. Unë po përmend si dëshmi pohimin e sigurt: اَلْاِسْلَامِيَّةُ جَبَّتِ الْعَصَبِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةَ *"Islami e ka shfuqizuar organizimin fisnor të periudhës së injorancës."* Prej vitesh unë i kam konsideruar nacionalizmin negativ dhe racizmin si një helm vdekjeprurës, meqenëse ajo është një llojshmëri e sëmundjes evropiane. Evropa e ka infektuar Islamin me atë sëmundje duke menduar të shkaktonte ndarje e përçarje dhe që Islami të mund të copëtohej e të ishte më i lehtë për të rënë në kurth e për t'u gëlltitur. Studentët e mi dhe ata që kanë patur lidhje me mua e dinë se prej shumë vitesh unë jam përpjekur që ta kuroj këtë sëmundje. Meqenëse çështja është kështu, o ju njerëz Efendilerë!.. do të isha kureshtar të di, përse ju e bëni çdo incident një pretekst për të më sulmuar duke më rënë në qafë? Në përputhje me çfarë parimi ju më shkaktoni hidhërim për çdo ngjarje të kësaj bote, si të ndëshkonit e t'i shkaktonit shqetësim një ushtari në perëndim për shkak të një gabimi që ka bërë një ushtar në lindje – për shkak të qënies së të dyve ushtarë – ose si të dënonit një dyqanxhi në Bagdad për shkak të një krimi të kryer nga një shitës në

Stamboll – për shkak të qënies së tyre në të njëjtën linjë biznesi? Si mund ta pranojë këtë ndërgjegjja? Dhe çfarë përfitimi mund të kërkojë?

■ **PIKA E TRETË:** Shokët dhe të dashurit e mi, të cilët mendojnë për hallin tim, për rehatinë dhe habiten kur unë kaloj në heshtje, pa zhurmë dhe me durim ndaj çdo fatkeqësie që më bie, më bëjnë pyetjen e mëposhtme: "Si mund t'i durosh vështirësitë dhe telashet me të cilat po përballesh, ndërsa më parë ti ishe shumë krenar dhe i zemëruar dhe nuk mund të duroje as edhe fyerjen më të vogël?"

Përgjigjja: Dëgjojini dy ngjarjet e shkurtëra dhe tregimet dhe ju do t'i merrni përgjigjet tuaja prej tyre:

Tregimi i parë: Para dy vjetësh një pushtetar foli në mënyrë fyese dhe pa baza për mua pas shpine. Më vonë ata ma treguan këtë. Përafërsisht një orë unë u preka dhe u lëndova për shkak të damarit të rrëmbimit të Saidit të Vjetër. Pastaj me anë të mëshirës së Zotit të Gjithëfuqishëm fakti i mëposhtëm më ndodhi mua, ai e largoi hidhërimin dhe më bëri ta fal atë person. Ai fakt është siç vijon:

Unë iu drejtova nefsit tim duke i thënë, *në qoftë se fyerjet e tij dhe mangësitë që ai i përshkruan lidhen me personin tim dhe me nefsin tim, All-llahu qoftë i kënaqur me të, sepse ai ka treguar të metat e nefsit tim. Në qoftë se ai ka folur të vërtetën, ai më ka nxitur mua që ta edukoj nefsin tim dhe më ka ndihmuar të shpëtoj nga mendjemadhësia. Në qoftë se ai ka folur rremas e pabesisht, ai më ka ndihmuar të shpëtoj nga hipokrizia dhe nga fama e pameritуar, e cila është burimi i hipokrizisë.* Po, unë nuk qeshë pajtuar me nefsin tim, sepse unë nuk e pata edukuar atë. Në qoftë se dikush më thotë se ndodhet një akrep në qafën time ose në kraharor ose ndryshe ma tregon mua atë, unë do t'i isha mirënjohës atij njeriu dhe jo i ofenduar prej tij.

Por në qoftë se fyerjet e njeriut u drejtuan ndaj besimit tim dhe ndaj cilësisë sime, ndaj qënies shërbëtor i Kur'anit dhe i Imanit, kjo s'ka të bëjë me mua, unë e referoj atë tek Pronari i Kur'anit, i cili më ka vënë në shërbim mua. Ai është i Gjithëfuqishëm, Ai është i Gjithurtë.

Dhe në qoftë se fjala e tij është thjesht për të më blasfemuar, për të më sharë e fyer, edhe kjo nuk më përket mua, sepse unë jam një i huaj i syrgjynosur dhe i kam të lidhura duart e mia dhe nuk më takon mua të mbroj dinjitetin; kjo u takon autoriteteve të këtij fshati tek i cili unë jam një mysafir dhe nën mbikëqyrje, pastaj i takon zonës dhe pastaj rrethit. Të fyesh një të burgosur, një rob, kjo i takon pronarit të tij që ta mbrojë

robin, ai e mbron të burgosurin. Atëherë, meqenëse realiteti i çështjes është kjo, zemra ime u lehtësua. Unë thashë?

وَأُفَوِّضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ *"Dhe çështjen time unë ia lë All-llahut, vërtetë që All-llahu është Gjithëvëzhgues i robëve (të Tij)."*[53]

Dhe e konsiderova atë ngjarje sikur të mos kishte ndodhur dhe e harrova. Por për fat të keq, më vonë u kuptua se *Kur'ani nuk e kishte falur atë, pra e ndëshkoi...*

Tregimi i dytë: Këtë vit unë dëgjova që më kishte ndodhur një ngjarje. Megjithëse unë e dëgjova ngjarjen në vija të përgjithshme pasi ajo kishte ndodhur, unë u trajtova sikur të kisha qenë i lidhur ngushtë me atë ngjarje. Sidoqoftë, unë nuk mbaj korrespondencë -letërkëmbim- me ndokënd, dhe në qoftë se do ta mbaja, unë i shkruaj tepër rrallë, lidhur me disa çështje të besmit, vetëm ndonjë shoku.

Në fakt unë i kam shkruar vetëm një letër vëllait tim gjatë katër viteve. Unë e pengoja veten time nga përzierja me të tjerët, edhe njerëzit e dhënë vetëm pas kësaj bote më pengonin nga kjo. Unë kam qenë i mundur të takohem vetëm me një ose me dy nga shokët e mi të ngushtë një herë në javë. Sa për vizitorët që vijnë në fshat, ndoshta një herë në muaj, një ose dy nga ata takoheshin me mua për një ose dy minuta lidhur me ndonjë çështje që ka të bëjë me Ahiretin. Në mërgim, i huaj, i vetmuar, pa kërkënd, i mbyllur dhe i ndaluar nga çdo gjë, nga çdo njeri, në një fshat që ishte i papërshtatshëm për dikë si unë për të punuar për të siguruar mjetet e jetesës, madje, para katër vitesh, unë riparova një xhami të rrëzuar dhe punova si imam në të dhe si predikues për katër vjet -All-llahu e pranoftë- meqë unë kam një dëshmi për imam dhe për predikim nga krahina ime. Megjithatë unë nuk munda të shkoj në xhami në këtë Ramazan të bekuar që kaloi. Ndonjëherë unë i kryeja pesë faljet e detyruara në vetmi dhe u privova nga kryeja e faljeve me xhemat që ka njëzet e pesë merita më shumë.

Dhe kështu, unë shfaqa të njëjtën vetëpërmbajtje dhe durim përballë këtyre dy ngjarjeve që më ranë ashtu siç bëra ndaj trajtimit të atij pushtetari para dy vitesh. Dhe në dashtë All-llahu xh.sh., unë do të vazhdoj të bëj kështu. Unë mendoj e them sa vijon: Në qoftë se ky keqtrajtim, ky pikëllim dhe kjo shtypje që më kanë rënë nga njerëzit e dhënë vetëm pas kësaj dynjaje janë për nefsin tim të keq e të gabuar,

[53] Kur'an, 40: 44

unë i fal ata. Ndoshta nefsi im do të përmirësohet me këtë pikëllim dhe, ndoshta kjo do të jetë një shlyerje për gjynahet e tij. Unë kam përjetuar shumë nga gjërat e mira në këtë bujtinë të dynjasë; në qoftë se përjetoj pak nga sprovat e saj, unë përsëri do të bëj falënderime.

Në qoftë se njerëzit e dhënë vetëm pas kësaj bote më shtypin për shkak të shërbimit tim ndaj besimit dhe ndaj Kur'anit, mbrojtja për këtë nuk më përket mua, unë ia referoj atë të Gjithëfuqishmit dhe Detyruesit të Vetëm.

Në qoftë se qëllimi i këtij pikëllimi është të shkatërrojnë vlerësimin dhe orientimin e njerëzve ndaj meje, për të shuar famën e pamerituar e cila është e pathemeltë, që shkakton hipokrizi dhe shkatërron sinqeritetin, atëherë Zoti i bekoftë ata!.. sepse unë i konsideroj qënien i mbajtur në respekt e vlerësim nga njerëzit në përgjithësi dhe fitimin e një fame midis tyre si të dëmshme për njerëz si unë. *Ata që kanë lidhje me mua, e dinë që unë nuk dëshiroj që të më shfaqet respekt, në të vërtetë unë nuk e honeps dot atë.* Madje unë e kam qortuar një shokun tim të vlefshëm ndoshta pesëdhjetë herë për shkak se shfaq për mua respekt të tepruar.

Në qoftë se qëllimi i tyre në shpifjet që bëjnë për mua për të më përçmuar në sytë e njerëzve dhe përfolja e tyre ndaj meje lidhet me të vërtetat e besimit dhe të Kur'anit për të cilat unë jam interpretues, ata përpiqen më kot, *sepse yjet e Kur'anit, nuk mund të mbulohen me ndonjë gjë, me ndonjë perde. "Ai që i mbyll sytë e tij, vetëm vetë nuk shikon; ai vetëm ditën e tij e bën natë dhe nuk e bën natë atë për dikë tjetër."*

■ **PIKA E KATËRT:** Përgjigjje për një numër pyetjesh të dyshimta.

Pyetja e parë e dyshimtë: Njerëzit e dhënë vetëm pas kësaj dynjaje, më thonë: "Me çfarë jeton ti? Si ushqehesh pa punuar? Ne nuk duam njerëz në vendin tonë që rrinë kot pa punë dhe jetojnë nga përpjekja e të tjerëve."

Përgjigjja: Unë jetoj me kursim dhe bereqet. Unë nuk ndjehem borxhli ndaj askujt përveç Krijuesit të Vetëm, i Cili më furnizon mua, dhe unë kam marrë një vendim që të mos bëhem borxhli ndaj askujt tjetër. Po, ai i cili jeton me njëqind para, madje me dyzet para, nuk pranon të bëhet i obliguar ndaj ndokujt. Unë nuk dëshiroj ta shpjegoj këtë çështje. Po ta bëja këtë, do të ishte gjëja më e papëlqyeshme për

mua, sepse ajo mund të më bënte të ndjeja një lloj krenarie ose egoizmi. Por meqenëse njerëzit e dhënë vetëm pas kësaj dynjaje më pyesin rreth kësaj në mënyrë të dyshimtë, unë do të përgjigjesha si më poshtë:

Qysh nga fëmijëria ime, gjatë gjithë jetës sime, ka qenë një parim i jetës sime që të mos pranoj asgjë nga njerëzit, madje as zekatin, të mos pranoj rrogë. Unë u detyrova ta pranoj një rrogë vetëm për një ose dy vjet nga Hikme el-Islamije –Bashkësia Islame- me këmbënguljen e shokëve të mi dhe që të mos bëhem i detyruar ndaj njerëzve për një mjet jetese të kësaj bote. Njerëzit e trevës së vendlindjes sime dhe ata të cilët më kanë njohur mua në zonat e tjera, e dinë këtë. Gjatë këtyre pesë viteve të mërgimit, shumë shokë janë përpjekur seriozisht me këmbëngulje që të më bëjnë t'i pranoj dhuratat e tyre, por unë nuk kam pranuar asnjërën nga ato.

Dhe kështu, në qoftë se më thuhet: Si, atëherë, jeton ti?" Unë përgjigjem: *Unë jetoj nëpërmjet bekimeve –bereqetit– dhe përkujdesjes Hyjnore. Nefsi im urdhërues për të liga, megjithëse meriton çdo fyerje dhe përbuzje, veçse ama, si një keramet që buron nga shërbimi i Kur'anit, unë marr begati dhe bekime të cilat janë një dhuratë Hyjnore në mënyrën e vlerës ushqyese.* Në përputhje me vërsetin:

وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ *"Dhe shpalle lart mirësinë e Krijuesit Tënd."*[54], unë do të kujtoj mirësitë që më ka dhuruar Krijuesi i Gjithëfuqishëm dhe do të përmend disa shembuj duke dhënë në efekt falënderime ndaj tyre. Por pavarësisht kësaj, unë kam frikë se kjo do të shkaktonte hipokrizinë dhe krenarinë të futen tek ky falënderim shpirtëror gjë që do të bënte që bereqeti dhe begatia të këputeshin e të priteshin, sepse ta shfaqësh një bereqet të fshehtë Hyjnor bëhet shkak për ndërprerje. Por çfarë mund të bëjë, unë jam i detyruar ta tregojë atë.

• *Dhe kështu, e para:* Këto gjashtë muaj një shinik (peshe) grurë, që përbëhet nga tridhjetë e gjashtë (çyrekë) bukë, më ka mjaftuar mua. Ka mbetur akoma bukë; ajo nuk ka mbaruar. Dhe se sa kohë do të zgjasë, unë nuk e di. [55]

• *E dyta:* Në këtë muaj të bekuar të Ramazanit, unë mora ushqim vetëm nga dy shtëpi, dhe të dyja nga ato më bënë të sëmurë. Unë

[54] Kur'an, 93: 11

[55] Ajo zgjati një vit.

kuptova se jam i ndaluar nga të ngrënit e ushqimit të të tjerëve. Në pjesën tjetër të kohës, në të gjithë Ramazanin, tre çyrekë buke dhe një okka[56] oriz më mjaftuan mua, ashtu siç u dëshmua dhe u tregua nga Abdull-llah Çavush, pronari i një shtëpie të bekuar dhe një mik besnik, i cili e shikoi përdorimin tim me kursim, me ekonomi. Madje orizi mbaroi dymbëdhjetë ditë pas përfundimit të Ramazanit.

•*E treta:* Për tre muaj në mal, një okka gjalp qe e mjaftueshme për mua dhe për miqtë e mi, duke ngrënë prej tij çdo ditë bashkë me bukën. Madje në një rast unë pata një mysafir të bekuar i quajtur Sulejman. Buka e tij dhe buka ime gati po mbaronte. Ishte ditë e mërkurë. "Unë i thashë atij të shkonte në fshat dhe të merrte ca bukë," sepse në një largësi dy orësh për secilën anë nga ne nuk ndodhej asnjë njeri nga i cili mund të blihej ndonjë bukë. "Ai tha se dëshironte të qëndronte me mua në mal ditën e enjte në mbrëmje me qëllim që ne të mund të faleshim e luteshim së bashku." Duke thënë: *"Mbështetja e besimi ynë është tek All-llahu",* unë i thashë atij të qëndrojë. Më vonë, megjithëse nuk kishte lidhje me këtë dhe nuk kishte arsye për të, ne të dy filluam të ecim derisa arritëm në majë të malit. Atje kishte ca ujë në kanë dhe ne kishim pak sheqer dhe ca çaj. Unë i thashë atij: "Vëlla! Bëj ti ca çajë!" Ai nisi ta bëjë atë; ndërsa unë u ula nën një dru cedri duke parë nga lart një rrungajë, përrua të thellë. Unë mendova me keqardhje me veten time: ne kemi vetëm një copë bukë të myshkur e cila do të jetë e mjaftueshme për ne vetëm këtë mbrëmje. Çfarë do të bëjmë ne për dy ditë dhe çfarë do t'i them unë këtij njeriu zemërdëlirë, të padjallëzuar? Ndërsa duke e menduar këtë, unë befas e ktheva kokën time në mënyrë të pavullnetshme dhe pashë një copë të madhe buke lartë në drurin e cedrit midis degëve; ajo ishte me pamje nga ne, po na shikonte ne. Unë thirra: "Sulejman, lajme të gëzueshme! Zoti i Gjithëfuqishëm na ka dërguar neve ushqim." Ne e morëm bukën dhe duke e soditur atë, pamë se asnjë zog apo kafshë e egër nuk e kishte prekur atë.. Dhe për njëzet apo tridhjetë ditë, askush absolutisht nuk ishte ngjitur në majë të atij mali. Buka qe e mjaftueshme për ne për dy ditët. Ndërsa ne po hanim dhe ajo gati po mbaronte, Sulejmani i drejtë i cili kishte qenë më besniku i shokëve besnikë për katër vjet duke u ngjitur malit u drejtua drejt nesh duke sjellur bukë.

•*E katërta:* Unë e kam blerë këtë pallto të përdorur që e kam veshur para shtatë vjetësh. Për pesë vjet, unë kam shpenzuar vetëm katër lira e

[56] Domethënë kilogram.

gjysmë për rroba, veshje të brendshme, pantofla, papuçe dhe për çorapë. Kursimi, mëshira Hyjnore dhe bereqeti më kanë mjaftuar mua.

Kështu, ndodhen gjëra të shumta si këto shembuj dhe lloje të shumta të bekimeve Hyjnore. Njerëzit e këtij fshati dinë shumë nga shembujt e bereqetit. Por mos pandehni se unë po i përmend këto shembuj nga krenaria, përkundrazi, unë kam qenë i detyruar t'i përmend ato. Gjithashtu mos mendoni se ato shembuj janë shkak të mirësisë sime. *Këto shembuj bereqeti ishin ose dhurata Hyjnore për miqt e sinqertë të cilët më kanë vizituar mua, ose një nderim Hyjnor për shkak të shërbimit të Kur'anit, ose një begati e përfitim që rezulton nga kursimi, ose ato kanë qenë furnizimi (rizk) për katër macet të cilat rrinë me mua këtu dhe që recitojnë Emrin Hyjnor,* ***"Ja Rahim!, Ja Rahim!"*** *O Mëshirëplotë! O Mëshirëplotë! Ato janë furnizime që vijnë në formën e bereqetit dhe unë përfitoj prej tyre gjithashtu.* Po, në qoftë se ti do t'i dëgjoje me vëmendje mjaullimat e tyre të përvajshme, ti do të kuptoje se ato janë duke thënë: "***Ja Rahim, Ja Rahim!"*** *O Mëshirëplotë! O Mëshirëplotë!*

Me që ra fjala e maceve, kjo më sjell ndërmend pulat. Unë kam një pulë. Në këtë dimër pothuajse çdo ditë pa përjashtim, si një makinë, ajo më ka sjellë një vezë nga thesari i Mëshirës Hyjnore. Kurse një ditë, ajo më solli dy vezë dhe unë u habita. I pyeta shokët e mi: "A mund të ndodhë kjo?" Ata u përgjigjën: "Ndoshta kjo është një dhuratë Hyjnore."

Pula ka gjithashtu një zogth që e ka klloçitur në verë. Edhe ajo filloi të bëjë vezë në fillim të Ramazanit të bekuar dhe vazhdoi për dyzet ditë. As unë dhe as ata që më ndihmojnë mua nuk kemi asnjë dyshim, se duke qenë edhe zogth, edhe në dimër, edhe në Ramazan, kjo situatë e bekuar ishte vetëm një dhuratë dhe mirësi Hyjnore. Dhe sa herë që pula ndalonte së bëri vezë, zogthi menjëherë fillonte, duke mos më lënë mua pa vezë.

Pyetja e dytë e dyshimtë: Njerëzit e dhënë vetëm pas kësaj dunjaje pyesin: "Si mund të kemi besim dhe të jemi të sigurt që ti nuk do të ndërhysh në çështjet e dynjasë sonë? Në qoftë se ne të lëmë të lirë, ti ndoshta mund të ndërhysh në to. Gjithashtu, si mund ta dimë ne që ti nuk je finok? Si ta dimë ne që kjo nuk është një dredhi që ti e shfaq veten tënde sikur e ke braktisur dynjanë duke mos marrë pasuri nga njerëzit haptas, por ndoshta ti e merr atë fshehtas?"

Përgjigjja: Qëndrimi im para njëzet vitesh dhe situata në Gjykatën ushtarake dhe në periudhën para shpalljes së kushtetutës, të cilat janë të njohura nga ata që më njohin, dhe mbrojtja ime në Gjykatën ushtarake në atë kohë që quhej "Dëshmia e dy shkollave të fatkeqësisë", tregon në mënyrë vendimtare se jeta që kam jetuar ishte e tillë që unë nuk kam përdorur as edhe hilen më të vogël, dhe jo më finokërinë e dredhinë. Në qoftë se do të ishte përdorur dredhia në këtë pesëvjeçarin e fundit, kërkesa do t'u ishte bërë ju me servilizëm e lajka. Një njeri hileqar përpiqet t'i bëjë njerëzit për vete e të hyjë në zemrën e tyre; ai gjithmonë orvatet t'i mashtrojë njerëzit e t'ua hedhë atyre; ai nuk e tregon të vërtetën. *Ndërsa unë nuk kam pranuar ta ul e poshtëroj veten time pavarësisht sulmeve më të ashpra dhe kritikave që u drejtuan kundër meje. Duke thënë, "Unë mbështetem tek All-llahu"*, unë ua ktheva shpinën njerëzve të dhënë vetëm pas kësaj dynjaje.

Për më tepër, ai i cili zbulon realitetin e kësaj bote dhe njeh Ahiretin nuk pendohet kurrë nëse është i gjykueshëm e i ndjeshëm; ai nuk kthehet përsëri tek dynjaja e të luftojë për të.

Pastaj një njeri që ka kaluar pesëdhjetë vite nga mosha e tij, i cili nuk ka lidhje me ndonjë gjë dhe është i vetmuar, nuk do ta sakrifikonte jetën e përhershme për një ose dy vite me dërdëllime, sharlatanizma e mashtrime të kësaj dunjaje. Në qoftë se do të vepronte kështu, ai nuk është finok, por i marrë e i çmendur. Çfarë do të mund të bënte një idiot i marrë sa të merresh e të shqetësohesh me të?

Sa për dyshimin e braktisjes së dynjasë nga ana e jashtme, ndërsa nga ana e brendshme e kërkokam atë, unë them, në përputhje me vërsetin Kur'anor:

وَمَآ أُبَرِّئُ نَفْسِىٓ ۚ إِنَّ ٱلنَّفْسَ لَأَمَّارَةٌۢ بِٱلسُّوٓءِ

"Edhe unë nuk e shfajësoj veten time (nga faji). Padyshim që uni (nefsi njerëzor) është i prirur drejt së keqes." [57]

"Unë nuk e nxjerr të larë nefsin tim, pasi nefsi kërkon çdo gjë të keqe. Sepse në këtë dynja kalimtare, në këtë bujtinë të përkohshme, në kohë të pleqërisë, në një jetë të shkurtër, nuk është e arsyeshme të shkatërroj jetën e përhershme e të amshuar dhe lumturinë e përjetshme për një kënaqësi të vogël. Meqenëse nuk është e levërdishme për të

[57] Kur'an, 12: 53

arsyeshmit dhe të vetëdijshmit, nefsi im, me hir e me pahir, i është nënshtruar arsyes dhe e ka ndjekur atë."

Pyetja e tretë dyshuese: njerëzit e dhënë vetëm pas kësaj dynjaje thonë: "A na do ti ne? A na miraton ne? Në qoftë ti na do, përse ti rri i ftohtë, mospërfillës dhe nuk ke të bësh fare me ne? Në qoftë se ti nuk na pëlqen, kjo do të thotë se ti na kundërshton dhe ne i shtypim ata që na kundërshtojnë."

Përgjigjja: Në qoftë se unë do ta kisha dashur dynjanë tuaj, përkrah jush, unë nuk do të isha tërhequr prej saj. Unë nuk ju pëlqej as ju dhe as dynjanë tuaj. Por unë nuk ndërhyj as tek ajo, as nuk përzihem me ju, sepse unë kam synime të ndryshme dhe çështje të ndryshme që kanë mbushur zemrën time për të menduar për gjëra të tjera. Detyrimi - urdhëri juaj- është të shikoni dorën, gjendjen e jashtme, dhe jo zemrën, atë të brendshme, sepse ju dëshironi vazhdimësinë e sistemit dhe vendosjen e rendit publik. Për sa kohë që unë nuk ndërhyj tek ato, atëherë ju nuk keni të drejtë të thoni: "Edhe zemra gjithashtu duhet të na dojë", ndonëse ju kurrësesi nuk jeni të denjë për të...

Në qoftë se ju ndërhyni në çështjen e zemrës, unë them: "Ashtu siç dëshirohem dhe s'më pritet për pranverën gjatë këtij dimri, por unë nuk mundem ta sjellë atë, po ashtu unë kam mall dhe s'më pritet që bota të drejtohet dhe unë lutem për të dhe dëshiroj që njerëzit e kësaj bote të reformohen, por kjo është përtej dëshirës dhe përpjekjes sime, kështu unë jam i pafuqishëm për to. Unë në fakt, as nuk mund të ndërhyj për to, sepse nuk është as detyra ime, as nuk kam aftësi...

Pyetja e katërt dyshuese: Njerëzit e kësaj bote thonë: "Ne kemi përjetuar shumë fatkeqësi, ne nuk kemi më besim tek asnjë njeri. Si mund të jemi të sigurt që nëse të jepet rasti ti nuk do të ndërhysh në çështjet tona në mënyrën që dëshiron ti?"

Përgjigjja: Pikat e lartëpërmendura duhet t'ju japin ju bindje e besim. Përveç kësaj, meqenëse unë nuk ndërhyra në dynjanë tuaj, ndërsa isha në qytetin tim të lindjes midis studentëve të mi dhe të afërmve dhe ndërsa jetoja në mesin e atyre që më dëgjonin dhe më kërkonin këshilla, madje unë nuk ndërhyra në dynjanë tuaj edhe në ngjarjet më tronditëse; a mund të ndërhyjë në to dikush që është i vetmuar në mërgim, me askënd pranë tij, që është i huaj, i dobët, i pafuqishëm, i kthyer me të gjithë fuqinë e tij drejt Ahiretit, i shkëputur nga të gjitha lidhjet shoqërore, nga korrespondenca, letërkëmbimi, i cili ka gjetur vetëm pak shokë me të cilët janë lidhur në aspektin e Imanit

dhe të Ahiretit dhe kjo lidhje është prej së largu, i cili është më i huaj se çdo kush tjetër dhe të cilin gjithkush tjetër e vlerëson dhe e shikon si të huaj, në qoftë se një njeri i tillë do të ndërhynte në dynjanë tuaj të pafrytshme e të rrezikshme, sigurisht ai do të ishte në një çmenduri të dyfishtë...

■ **PIKA E PESTË:** Kjo lidhet me pesë çështje të vogëla.

• **E para:** Njerëzit e kësaj bote më thonë: "Përse ti nuk i vë në praktikë parimet e qytetërimit tonë, stilin tonë të jetës dhe mënyrën tonë të të veshurit? A do të thotë kjo që ti na kundërshton ne?"

Përgjigjja ime është: O ju Efendilerë! Me çfarë të drejte ju po më rekomandoni parimet e civilizimit tuaj? Ju jeni ata që më detyruat padrejtësisht të qëndroj në një fshat për pesë vjet dhe, madje më ndaluat nga letërkëmbimi dhe komunikimi me njerëzit. Ndërsa ju i latë të gjithë të syrgjynosurit në qytet me shokët e tyre dhe të afërmit, dhe atëherë ju u dhatë atyre letrat e lirimit duke u dhënë amnisti, pa asnjë arsye ju më izoluat dhe nuk më lejuat të takohem me asnjë nga banorët e qytetit tim, me përjashtim të një ose dy vetave. Kjo do të thotë se ju nuk më vlerësoni si një anëtar të këtij kombi dhe si një qytetar. Si mund të më rekomandoni që të zbatoj për veten time kodin tuaj civil? Ju e shndërruat dynjanë për mua në një burg. Gjëra të tilla nuk mund t'i rekomandohen dikujt në burg. *Ju e mbyllët derën e dynjasë për mua, kështu unë trokita tek dera e Ahiretit dhe mëshira Hyjnore e hapi atë për mua. Si mundet që zakonet dhe parimet e ngatërruara të Dynjasë t'i rekomandohen dikujt që qëndron në këmbë tek dera e Ahiretit?* Kurdo që ju të më lironi dhe të më ktheni tek vendlindja dhe të më jepni të drejtat e mia, atëherë ju mund të më kërkoni të zbatoj parimet tuaja.

• **Çështja e dytë:** Njerëzit e kësaj bote thonë: "Ne kemi një departament shtetëror për të dhënë mësim parimet e fesë dhe të vërtetat e Islamit? Me çfarë autoriteti ti boton vepra fetare? Meqenëse ti je i dënuar me internim, ti nuk ke asnjë të drejtë të përzihesh në këto çështje."

Përgjigjja: E vërteta dhe realiteti nuk mund të kufizohen e ngushtohen! Si mund të ngushtohet besimi dhe të kufizohet Kur'ani? Ju mund të kufizoni parimet dhe ligjet e dynjasë suaj, kurse të vërtetat e besimit dhe të Kur'anit dhe parimet nuk mund të detyrohen e shtrëngohen në formën e trajtimeve dhe qëndrimeve të kësaj dynjaje,

duke iu dhënë një veshje zyrtare dhe duke marrë një shpërblim për kryerjen e tyre. Përkundrazi, ato mistere të cilat janë dhurata Hyjnore, ato bekime, vijnë nëpërmjet një qëllimi të sinqertë dhe duke braktisur dynjanë dhe kënaqësitë epshore. Për më tepër, departamenti zyrtar shtetëror i juaj më pranoi dhe më emëroi si predikues ndërsa unë isha në qytetin tim të lindjes. Unë e pranova atë detyrë, por refuzova rrogën. Unë jam i pajisur me dëshmi. Me këtë dëshmi –dokument– unë mund të veproj si imam –drejtues falje– dhe si predikues në çdo vend, sepse internimi im ishte padrejtësi. Gjithashtu, meqenëse të syrgjynosurit u kthyen në familjet e tyre, atëherë dokumentet e mia të mëparshme janë akoma të vlefshme, të rregullta.

Së dyti: *Të vërtetat e besimit të cilat i kam shkruar, unë ia kam adresuar drejtpërdrejt nefsit tim. Unë nuk i ftoj për tek ato të gjithë njerëzit, përkundrazi, ata janë për shpirtërat e atyre që kanë nevojë për to dhe për zemrat e atyre që janë të plagosura; ata i kërkojnë ato ilaçe kur'anore dhe i gjejnë ato.* Vetëm për të siguruar mjetet e mia të jetesës pata shtypur një 'Trajtesën time rreth Ringjalljes' së të vdekurve para se të rekomandohej e të hynte në fuqi shkrimi i ri. Edhe guvernatori i mëparshëm, i cili ishte i padrejtë ndaj meje, e studioi Trajtesën dhe, meqenëse nuk gjeti asgjë për t'u kritikuar, ai nuk bëri asgjë kundra saj.

• **Çështja e tretë:** Disa nga shokët e mi, në pamje të jashtme qëndrojnë larg meje, sepse njerëzit e kësaj bote më shikojnë me dyshim dhe, me qëllim që të shfaqen të parapëlqyer e të mirë për njerëzit e kësaj bote, ata në të vërtetë, më kritikojnë mua. Ndërsa njerëzit finokë të kësaj dynjaje, e menduan qëndrimin e tyre larg dhe shmangien e tyre prej meje, jo si besnikëri të tyre ndaj njerëzve të kësaj bote, por si një lloj hipokrizie dhe mungese ndërgjegjjeje, dhe ata i shikuan ata shokët e mi në mënyrë të pavaforshme dhe me të keq.

Kështu, unë them këtë: O shokët e mi të Ahiretit! Mos qëndroni larg shërbimit tim ndaj Kur'anit madhështor dhe mos ikni, sepse në dashtë Zoti xh.sh., asnjë dëm nuk do t'ju vijë nga unë. Supozoni se edhe në qoftë se më bie mua një padrejtësi e shtypje dhe vjen fatkeqësia mbi ju, ju nuk do të mund të shpëtoni prej saj duke u larguar prej meje, përkundrazi, duke vepruar kështu, ju do ta bënit vetveten tuaj më të meritueshëm për fatkeqësi dhe për goditje. Pastaj çfarë ka ndodhur që ju të keni këto frikësime e dyshime të pabaza?..

• **Çështja e katërt:** Unë shikoj gjatë kohës së internimit tim se disa njerëz mburracakë të cilët kanë rënë në moçalin e politikave më

shikojnë në një mënyrë që i përshtatet partishmërisë -njëanshmërisë, sektarizmit-, e rivalitetit, sikur unë jam lidhur me rrymat e kësaj dunjaje ashtu siç janë ata.

O ju Efendilerë! Unë jam në rrymën e besimit. Përballë meje është rryma e mosbesimit. Unë nuk kam lidhje me rrymat e tjera. Ndoshta disa nga ata që punojnë për një rrogë e shikojnë vetveten si të justifikuar deri në një farë mase për të më kundërshtuar. Por, të marrë një qëndrim duke dalë kundra meje në rivalitet për asnjë rrogë apo shpërblim në emrin e patriotizmit, të më shqetësojë pareshtur e të më shtypë, ta dijë se ai njeri bën një gabim të rëndë, sepse, siç u provua më lartë, unë nuk kam lidhje fare me politikat e dynjasë. Unë ua kam dedikuar e kushtuar të gjithë kohën dhe jetën time të vërtetave të besimit dhe të Kur'anit. Meqenëse është kështu, atëherë le të mendojë ai i cili po më torturon e po më sulmon mua pareshtur në rivalitet se një trajtim i tij i tillë i ngjason të shkaktuarit dëm besimit në emrin e ateizmit dhe të mosbesimit.

- **Çështja e pestë:**
- *Meqenëse kjo botë është kalimtare.*
- *Meqenëse jeta është e shkurtër.*
- *Meqenëse detyrat vërtet esenciale janë të shumta.*
- *Meqenëse jeta e përhershme do të fitohet këtu.*
- *Meqenëse dynjaja nuk është pa pronar.*
- *Meqenëse kjo bujtinë e kësaj dynjaje ka një Drejtues Gjithëbujar e të Gjithurtë, meqenëse as e mira dhe as e keqja nuk do të mbeten pa shpërblim a dënim*
- *Dhe meqenëse sipas vërsetit,* لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا *"All-llahu nuk e rëndon askënd mbi mundësitë që ai ka"*[58]*, nuk është e detyruar ajo që është e papërballueshme dhe që nuk mund të kryhet,*
- *Meqenëse një rrugë e sigurt është e preferueshme mbi një rrugë të dëmshme,*
- *Meqenëse shokët e kësaj dynjaje dhe rangjet zgjasin vetëm deri tek dera e varrit.*

[58] Kur'an, 2: 286)

Atëherë sigurisht më fatbardhi është ai që nuk e harron Ahiretin për këtë dynja, nuk e sakrifikon Ahiretin për dynjanë, nuk e prish jetën e përhershme për jetën e dynjasë dhe nuk e harxhon jetën e tij në gjëra bajate e të kota, por e shikon veten se është një mysafir dhe vepron në përputhje me urdhërat dhe regullat e Pronarit të bujtinës; atëherë le ta hapë ai derën e varrit me besim dhe të hyjë në lumturinë e përjetshme me paqë...[59]

* * *

SHTOJCA E LETRËS SË GJASHTËMBËDHJETË

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ بِاسْمِهِ

"Me Emrin e Tij që s'ka gjë që të mos e lëvdojë lartësinë e Tij."[60]

Pa asnjë arsye, "Njerëzit e dhënë vetëm pas kësaj dynjaje" u bënë dyshues për një të huaj të pafuqishëm si personi im, dhe duke më imagjinuar se kam fuqinë e mijëra njerëzve, më vendosën nën kufizime të shumta e të forta. Ata nuk më dhanë leje që të qëndroj një ose dy

[59] Arsyeja për këto **"meqenëseve"** është kjo: Unë nuk u jap rëndësi padrejtësive dhe tiranisë që janë bërë kundra personit tim dhe nuk u kushtoj vëmendje. Unë them: "Nuk ia vlen të shqetësohesh për to"; dhe nuk ndërhyj në çështjet e dynjasë.

[60] Kur'an, 17: 44)

netë në Bedre, një zonë e Barlas, as në njërin nga malet e Barlas. Unë dëgjova se ata thonë: *"Saidi ka një fuqi të barabartë me atë të pesëdhjetë mijë ushtarëve, prandaj ne nuk mund ta lirojmë atë."*

Ndërsa unë them: O ju njerëz fatkëqinj që pikëpamja juaj është kufizuar tek kjo dynja! Si është që ju nuk i njihni çështjet e dynjasë, pavarësisht se po punoni për atë me të gjithë fuqinë tuaj dhe po qeverisni si të çmendur? Në qoftë se frika juaj është nga personi im i përkohshëm, kjo është një frikë që nuk justifikohet absolutisht, sepse një ushtar- dhe jo më pesëdhjetë mijë- mund të bëjë pesëdhjetë herë më shumë punë se sa unë, domethënë, ai mund të qëndrojë tek dera e dhomës sime dhe të më thotë mua: "Ti nuk mund të dalësh!"

*Ndërsa, në qoftë se frika juaj është nga profesioni im i cili është "thirrje për tek Kur'ani", dhe nga fuqia morale e besimit me të cilën armatosem, atëherë ju duhet t'a dini se në lidhje me profesionin tim unë nuk kam fuqinë e pesëdhjetë mijë ushtarëve, jeni të gabuar! Por kam fuqinë e pesëdhjetë milionëve, sepse nëpërmjet fuqisë së Kur'anit të gjithurtë, unë sfidoj të gjithë Evropën duke ju përfshirë edhe ju njerëzit femohues. Nëpërmjet dritave të besimit që kam botuar, unë kam shembur kështjellat e forta që ata i quajnë "shkencat filozofike dhe natyra". Unë i kam ulur më poshtë se sa kafshët filozofët më të mëdhenj të tyre femohues. Sikur të bashkohej e gjithë Evropa në të cilën të përfshiheshin edhe njerëzit tuaj femohues, nëpërmjet ndihmës së All-llahut xh.sh.***,*** *ata nuk do të mund të më bënin mua të mohoj as edhe një çështje të vetme nga profesioni im. Dhe në dashtë Zoti, ata nuk do të mund të më shpartallojnë mua!..*

Meqenëse çështja është kështu, ashtu siç nuk ndërhyj unë në çështjet e dynjasë suaj, atëherë edhe ju gjithashtu mos ndërhyni në Ahiretin tim!

Dhe mos bëni përpjekje! Në qoftë se ju do të bënit përpjekje, dijeni atëherë se ajo do të jetë pa frut dhe më kot!

Ajo që është paracaktuar nga All-llahu, nuk mund të kthehet me forcë; Një zjarr që është ndezur nga All-llahu, nuk mund të shuhet nga fryma.

Njerëzit e dhënë vetëm pas kësaj dynjaje janë jashtëzakonisht dhe tepër dyshues ndaj meje; mjaft thjesht, ata janë të frikësuar prej meje. Duke imagjinuar gjëra mosekzistuese tek unë, të cilat edhe në qoftë se do të ekzistonin, nuk mund të ishin shkak akuze, si qënia një Shejh, ose

një rang i rëndësishëm, ose një familje, ose si qënia e një udhëheqësi fisi, ose ndikuesi dhe pasja e ndjekësve të shumtë, ose takimi me njerëzit e vendlindjes sime, ose të qënurit i lidhur me çështjet e dynjasë, ose madje përfshirja në poltikë, ose në opozitë duke i imagjinuar këto gjëra që nuk gjenden tek unë, ata janë rrëmbyer nga dyshime të pabaza. Madje edhe në kohën kur po diskutonin çështjet e amnistisë për ata që janë në burg dhe jashtë tij, domethënë, ata që sipas tyre nuk i përfshin amnistia, më bllokuan e më ndaluan nga çdo gjë. Ndodhet një fjalë e mirë e përjetshme të cilën e tha një njeri i keq i përkohshëm:

Në qoftë se tirania ka artileri, pushkë dhe fortifikata, e drejta ka një krah që nuk përthyhet, nuk përdridhet, dhe një fytyrë të pandryshueshme.

Dhe unë them:

Në qoftë se njerëzit e dhënë vetëm pas kësaj dynjaje kanë sundimin, forcën dhe fuqinë, kurse nëpëmjet shkëlqimit të Kur'anit, shërbëtori i tij ka dije të sigurt të palëkundur, një fjalë të paheshtur; një zemër të shëndoshë (që nuk mashtrohet), dhe ka një dritë të pashuar.

Një komandant ushtarak, nën mbikqyrjen e të cilit unë isha, dhe disa shokë në mënyrë të përsëritur, më bënin këtë pyetje: "Përse nuk paraqet kërkesë për të marrë dokumentat e lirimit?"

Përgjigjja: Unë nuk paraqes kërkesë dhe unë nuk mund ta bëj kërkesën për pesë ose gjashtë arsye:

• **E para***: Unë nuk kam ndërhyrë as në çështjet e njerëzve të dhënë vetëm pas kësaj dynjaje dhe as në dynjanë e tyre, që unë të jemë i dënuar nga ana e tyre dhe prandaj unë nuk duhet t'u paraqes kërkesë lidhur me këtë. Përkundrazi, unë i drejtohem Kaderit Hyjnor, sepse ai më ka dënuar mua për mangësitë dhe gabimet e mia ndaj tij.*

• **E dyta:** *Unë besoj dhe kam njohje të sigurt se kjo dynja është një bujtinë që ndryshon shpejt. Kështu, ajo nuk është një atdhe i vërtetë dhe gjithandej është e njëjta. Meqenëse unë nuk do të qëndroj përjetësisht në atdheun tim, do të ishte e kot të bësh përpjekje për të; nuk ia vlen të shkosh atje. Meqenëse gjithkund kjo dynja është një bujtinë, në qoftë se mëshira e Pronarit të bujtinës do të të zinte mik, atëherë gjithkush do të ishte një mik dhe çdo vend do të ishte i këndshëm. Ose ndryshe, në qoftë se ajo nuk do të të bënte mik,çdokush*

do të ishte armiqësor dhe çdo vend do të ishte një peshë e rëndë dhe ngushtësi e fortë në zemër.

• **E treta:** Paraqitja e kërkesës mund të bëhet brenda suazës së ligjit. Por mënyra që unë jam trajtuar këto gjashtë vite ka qenë arbitrare dhe e jashtëligjshme. Ligji i internimeve nuk është zbatuar për mua. Ata më kanë shikuar sikur të kisha qenë i zhveshur e i privuar nga të gjitha të drejtat e civilizimit, dhe madje nga të gjitha të drejtat e dynjasë. Atëherë t'u paraqesësh kërkesën në emër të ligjit atyre, trajtimet e të cilëve me mua kanë qënë kështu të jashtëligjshme, do të ishte e pakuptim.

• **E katërta:** Këtë vit një zyrtar lokal paraqiti kërkesë për mua në emrin tim për të qëndruar për disa ditë në fshatin e Bedres, i cili është si një zonë e Barlas, për një ndryshim ajri e klime dhe nuk më lejuan. Si mund t'u paraqitet kërkesa këtyre që refuzojnë një kërkesë të tillë të thjeshtë timen? Atëherë, në qoftë se do t'u paraqisja atyre kërkesë, kjo do të ishte e padobishme dhe një ulje poshtëruese.

• **E pesta:** *Të kërkosh një të drejtë përpara atyre që e pretendojnë të drejtën si të padrejtë dhe t'u paraqesësh kërkesë atyre, kjo do të ishte një padrejtësi, do të ishte mungesë respekti ndaj së drejtës. Unë nuk dëshiroj të bëj një padrejtësi të tillë dhe të mos tregoj respekt për të drejtën. Dhe ajo është ashtu.*

• **E gjashta:** Vuajtjet dhe vështirësitë që m'i kanë shkaktuar njerëzit e dhënë vetëm pas kësaj dynjaje nuk kanë qenë për shkak të politikës, sepse ata e dinë mirë që unë nuk përzihem në çështjet politike, përkundrazi, unë iki prej tyre. Ata, me dijeni apo pa dijeni, më tortuojnë për llogari të ateizmit agresiv për shkak të lidhjes sime me fenë. Prandaj t'u paraqesësh kërkesë atyre, do të thotë të shfaqësh pendim për fenë dhe të lajkatosh e të mburrësh rrugën e ateizmit agresiv.

Për më tepër, Kaderi Hyjnor, i cili është i drejtë, do të më ndëshkonte mua nëpërmjet duarve të tyre tiranike e mëkatare në qoftë se do t'u bëja kërkesë atyre dhe nëse do t'u drejtohesha për ndihmë, sepse ata po më shtypin për shkak të qënies sime i lidhur me fenë. Sa për kaderin Hyjnor, kohë pas kohe ai po më shtyp për shkak të hipokrizisë sime përpara 'njerëzve të dhënë vetëm pas kësaj dynjaje, për shkak të mangësive të mia në fe e në sinqeritet. Meqenëse kjo është kështu, për kohën e tanishme unë nuk mund të jem i shpëtuar nga këto vuajtje e vështirësi. Në qoftë se unë do t'u drejtohesha për ndihmë

njerëzve të dhënë vetëm pas kësaj dynjaje, Kaderi Hyjnor do të thonte: "O hipokrit, paguaje dënimin për paraqitje kërkese!" Dhe në qoftë se unë nuk paraqes kërkesë, njerëzit e dhënë vetëm pas kësaj dynjaje do të thonin: "Ti nuk na pranon ne, atëherë vazhdo të vuash vështirësi!"

• **Arsyeja e shtatë:** Është e mirënjohur se detyra e një nëpunësi zyrtar është që të mos u japë asnjë rast individëve të dëmshëm me qëllim që të mos i shkaktojnë dëm shoqërisë dhe të ndihmojnë ata që janë të dobishëm. Ndërsa unë po i shpjegoja një aspekt të hollë të besimit që përfshihet në Fjalën لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ *Nuk ka Zot tjetër përveç All-llahut"* një miku të moshuar i cili i është afruar derës së varrit, më erdhi nëpunësi zyrtar i cili më mbante nën arrest, sikur unë të sillesha keq e të bëja ndonjë krim, ndonëse ai nuk kishte ardhur tek unë për t'u interesuar për shumë kohë më parë. Ai i shkaktoi personit të sinqertë, që po dëgjonte, të privohej, dhe mua më shkaktoi zemërim. Ndodheshin disa njerëz, të cilëve ai nuk u dha rëndësi. Pastaj kur ata u sollën në mënyrë të panjerëzishme, në një mënyrë që do të helmonte jetën e shoqërisë në atë fshat, ai filloi të ishte i dashur, i shkueshëm me ta dhe vlerësues ndaj tyre.

Për më tepër, është e mirënjohur se sikur një kriminel të kishte bërë njëqind krime, ai mund të takohet me personat zyrtarë që e mbikëqyrin atë, qofshin ata zyrtarë të një rangu të lartë apo të ulët. Por në këtë vitin e fundit, megjithëse dy njerëz të rëndësishëm në qeverinë qëndrore të ngarkuar me detyrën e mbikëqyrjes sime kanë kaluar disa herë pranë dhomës sime, ata nuk janë takuar absolutisht me mua dhe as nuk kanë pyetur për gjendjen time. Në fillim unë supozova se ata nuk u afruan tek unë për shkak të armiqësisë, por më vonë u bë e qartë se ajo ishte për shkak të dyshimeve të tyre të frikshme.. ata iknin prej meje sikur unë do t'i përpija. Kështu, të njohësh një qeveri, anëtarët dhe zyrtarët e së cilës janë të ngjashëm me ata njerëz dhe t'i drejtohesh për ndihmë asaj e t'i paraqesësh kërkesë, nuk është e arsyeshme, por një poshtërim i kotë.

Në qoftë se do të kishte qenë Saidi i Vjetër, ai do të thonte si Antere: مَاءُ ٱلْحَيَاةِ بِذِلَّةٍ كَجَهَنَّمَ وَجَهَنَّمُ بِٱلْعِزِّ فَخْرُ مَنْزِلِ

"Edhe uji i jetës bëhet Ferr (Xhehennem) nëpërmjet poshtërimit, ndërsa Ferri me dinjitet bëhet një vend krenarie."

Saidi i Vjetër nuk ekziston më, ndërsa Saidi i Ri "e quan të pakuptim madje edhe të folurit me njerëzit e dhënë vetëm pas kësaj dynjaje, le të jetë dynjaja e tyre fundi i tyre!" Ata mund të bëjnë çfarë të duan. Ai rri i heshtur, duke thënë, ne do të gjykohemi së bashku me ta në Gjyqin e Fundit.

• **Arsyeja e tetë** për mosparaqitjen e kërkesës sime: Në përputhje me rregullin, "rezultati i një dashurie të paligjshme është torturë e pamëshirshme," Kaderi Hyjnor, i cili është i drejtë, më torturon mua nëpërmjet dorës despotike të njerëzve të dhënë vetëm pas dynjasë, për shkak se unë prirem drejt tyre, pasi ata nuk janë të denjë për të, dhe duke thënë, unë e meritoj këtë torturë, unë rri i heshtur, *sepse në Luftën e Parë Botërore unë luftova dhe shërbeva për dy vjet si komandant i një regjimenti vullnetarësh. I brohoritur dhe i lavdëruar nga komandanti i përgjithshëm i ushtrisë dhe nga Enver Pasha, unë sakrifikova studentët e mi të çmuar dhe shokët. Unë u plagosa dhe u zura rob.*

Duke u kthyer nga mbajtja si rob lufte, unë e hodha veten time në rrezik nëpërmjet veprave si hartimi i një libri ***"Hutuvatë sitte"*** *"Gjashtë hapat" duke vënë në shënjestër me të kokat e anglezëve, të cilët kishin shtypur Stambollin. Unë i ndihmova ata që më mbajtën mua pa ndonjë shkak në këtë torturë dhe zënie rob, kurse ata po më ndëshkojnë në këtë mënyrë për atë ndihmë. Ata shokë këtu më shkaktuan në tre muaj mundimet dhe vështirësitë që vuajta në tre vite si rob lufte në Rusi.Por rusët nuk më penguan nga dhënia e mësimeve fetare, pavarësisht se ata më shikonin si një komandant i ushtarëve vullnetarë kurdë, si një njeri mizor që kishte therrur kazakët (njerëz nga Rusia Jugore, Ukrahina dhe Siberia) dhe robërit e luftës. Unë u jepja mësim shumicës së shokëve të mi të zënë robër lufte prej oficerëve, numri i të cilëve arriti nëntëdhjetë oficerë, saqë njëherë, komandanti rus erdhi e dëgjoi mësimin. Për shkak se ai nuk e njihte turqishten, ai mendoi se është instruksion politik dhe më ndaloi vetëm njëherë, por më vonë ai dha leje. Gjithashtu në të njëjtën kazermë ne bëmë një dhomë si xhami dhe unë drejtoja faljen me xhemaat si imam. Ata nuk ndërhynë fare dhe nuk më ndaluan nga përzierja dhe as nga komunikimi me të tjerët.*

Ndërsa shokët e mi këtu, bashkëqytetarët e mi dhe njëfetarët -të të njëjtës fe- dhe ata që për dobitë e të cilëve në formën e besimit fetar unë jam përpjekur, më kanë mbajtur në një robëri torturuese jo për tre vjet, por për gjashtë pa asnjë arsye absolutisht, dhe megjithëse ata e

dinë që unë i kam këputur lidhjet e mia me dynjanë dhe me politikën. Ata më kanë ndaluar nga përzierja me të tjerët. Ata më kanë ndaluar nga të dhënit e mësimit fetar, pavarësisht se unë kam një dëshmi për të, madje ata më kanë ndaluar edhe nga dhënia e mësimit privat në dhomën time. Ata më kanë ndaluar nga komunikimi me të tjerët. Madje ata më kanë penguar nga xhamia të cilën e riparova dhe tek e cila veprova si imam falje për katër vjet, ndonëse unë e kisha dokumentin e nevojshëm. Dhe tani, për të më privuar nga sevapi i kryerjes së faljeve me xhemaat, ata nuk më pranojnë si imam falje as për tre individë të thjeshtë, xhematin tim të përhershëm dhe vëllezërit e Ahiretit.

Përveç kësaj, pavarësisht se unë nuk e dëshiroj, në qoftë se dikush prej tyre më quan të mirë, nëpunësi zyrtar i cili më mban mua nën arrest bëhet xheloz dhe zemërohet, dhe përpiqet me të gjitha mënyrat, pa e vrarë ndërgjegjja, për të shkatërruar influencën time, me qëllim që t'u bëjë lajka eprorëve të tij e që të përfitojë prej tyre.

Kujt mundet dikush në një pozitë të tillë t'i drejtohet për ndihmë përveç Zotit të Plotfuqishëm? Në qoftë se gjykatësi është gjithashtu pretenduesi, natyrisht atij nuk mund t'i ankohesh. Hajde, thuaje ti! Çfarë mund t'i themi kësaj? Thuaj çfarë të duash, ndërsa unë them këtë: Ndodhen shumë hipokritë midis këtyre shokëve të mi. Hipokriti është më i keq se sa mohuesi. Për këtë arsye, ata më bëjnë të vuaj torturë çka nuk më bënë mua të vuaja as rusët ateistë...

Dhe kështu, o ju fatkëqinj! Çfarë u kam bërë dhe çfarë jam duke bërë? Unë po përpiqem të shpëtoj besimin tuaj dhe po i shërbej lumturisë suaj të përjetshme! Duket se shërbimi im nuk është ende i sinqertë dhe thjesht për hir të All-llahut xh.sh., dhe prandaj ai ka efektin e kundërt. Si shpërblim, ju më torturuat mua në çdo rast. Sigurisht, ne do të takohemi në Gjyqin e Fundit, në Gjykatën më të madhe...

Dhe unë them: [حَسْبُنَا ٱللَّهُ وَنِعْمَ ٱلْوَكِيلُ] [نِعْمَ ٱلْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ ٱلنَّصِيرُ]

"All-llahu vetëm na mjafton neve dhe për ne Ai është Rregulluesi më i mirë i punëve."[61] *"All-llahu është Mbrojtësi më i mirë, dhe më i Miri i Ndihmuesve!"*[62]

---

[61] Kur'an, 3: 173

[62] Kur'an, 8: 40

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

I Qëndrueshmi i vetëm, Ai është i Qëndrueshmi i Vetëm!
Said Nursi

* * *

LETRA E SHTATËMBËDHJETË

[Shtojca e Shkreptimës së Njëzet e pestë]

NJË LETËR NGUSHËLLIMI PËR VDEKJEN E NJË FËMIJE

بِاسْمِهِ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

"Me Emrin e Tij që s'ka gjë që të mos e lëvdojë lartësinë e Tij."[63]

Vëllai im i dashur i Ahiretit, Hafiz Halid Efendi!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ۝ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُم مُّصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti! "Dhe jepu lajme të gëzueshme durimtarëve të cilët thonë kur u bie fatkeqësi, 'Vërtet të All-lahut jemi dhe padyshim tek Ai do të kthehemi."[64]

Vëllai im, vdekja e fëmijës tënd më ka pikëlluar. Por اَلْحُكْمُ لِلَّهِ *"Urdhri është i All-llahut,"* kënaqësia me vendimin Hyjnor dhe

[63] Kur'an, 17: 44
[64] Kur'abn, 2: 155-156

nënshtrimi ndaj Kaderit Hyjnor është një kusht i Islamit. Zoti i Gjithëfuqishëm ju dhëntë ju të gjithëve durim. Dhe Zoti e bëftë të ndjerin një mbështetës dhe ndërmjetësues për ju në Ahiret. Unë do të shpjegoj "Pesë Pika" të cilat janë vërtet Lajme të Mira dhe ngushëllim real për ju dhe për besimtarët e devotshëm si ju.

• **Pika e parë:** Kuptimi i frazës: وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ *"(Do t'ju shërbejnë) djelmosha të pavdekshëm"*[65] në Kur'anin e gjithurtë është ky: Me këtë frazë, vërseti tregon dhe jep lajme të gëzueshme se fëmijët e besimtarëve të cilët vdesin para se të arrijnë pjekurinë, do të qëndrojnë përjetë si të amshuar, fëmijë të dashur në një formë të denjë për parajsë, se ata do të jenë mjet i përhershëm lumturie në përqafimin e baballarëve të tyre dhe të nënave të cilët shkojnë në Parajsë; se ata do të jenë mjeti për të siguruar për prindërit e tyre më të ëmblën e kënaqësive si dashuria dhe përkëdhelja e fëmijëve.

Meqenëse të gjitha gjërat e këndshme do të gjenden në Xhennet, atëherë pohimet e atyre që thonë se "Parajsa nuk është vend për riprodhim dhe nuk do të ketë dashuri e përkëdhelje fëmjësh" nuk janë të sakta. Përkundrazi; atje është fitimi më i madh me dashurinë dhe përkëdheljen e pastër e pa dhimbje të fëmijëve të amshuar gjatë miliona viteve, në vend të një kohe të shkurtër si dhjetë vitet e dashurisë dhe të përkëdheljes së fëmijëve të përziera me hidhërime në këtë dynja. Të gjithë këtë e vërteton vërseti Kur'anor me frazën: *"Djelmosha të pavdekshëm",* dhe ky është një burim i madh lumturie për besimtarët.

• **Pika e dytë:** Një herë, një njeri ishte në burg. Ata i dërguan atij njërin nga fëmijët e tij të dashur. I burgosuri fatkeq vuajti edhe nga pikëllimet e veta dhe, meqenëse nuk mundi ta bënte fëmijën e tij të rehatohej, ai u pikëllua gjithashtu në mundimin e tij. Ndërkohë sundimtari zemërdhembshur i dërgoi një njeri atij me një mesazh i cili i tha:

"Sigurisht ky fëmijë është i yti, por ai është nënshtetasi im dhe nga njerëzit e mi. Unë do ta marr atë, do të kujdesem për të dhe do ta ushqej në një pallat të bukur."

Njeriu nisi të qajë me ankth e angështi, dhe tha: "Unë nuk do të ta jap fëmijën tim i cili është ngushëllimi im!"

---

[65] Kur'an, 56: 17

Shokët e tij në burg i thanë : “Brenga jote është e pakuptim. Në qoftë se ty të dhimbset fëmija e të vjen keq për të, mësoje se ai do të shkojë tek një pallat madhështor i gjërë dhe lumturie në vend të këtij burgu të ndyrë,të neveritshëm dhe pikëllues. Në qoftë se ti pikëllohesh për veten tënde dhe po kërkon përfitimet dhe dobitë e tua, nëse fëmija jot mbetet këtu, ti do të vuash shumë hidhërime e dhimbje tek vështirësitë e fëmijës për hir të përfitimit tënd të vetëm të dyshimtë e të përkohshëm. Në qoftë se ai shkon atje, do të ketë një mijë avantazhe për ty, sepse ai do të jetë shkak për tërheqjen e mëshirës së Mbretit dhe do të jetë si një ndërmjetës për ty. Mbreti do të dëshirojë që të të bëjë ty të takohesh me të. Sigurisht, ai nuk do ta dërgojë atë në burg me qëllim që ti të mund ta shohësh; ai do të të lirojë ty nga burgu, do të të dërgojë ty tek ai pallat dhe do të të lejojë të takohesh me fëmijën atje, por me kusht që ti të kesh besim tek mbreti dhe t’i bindesh Atij...”

Vëllai im i dashur! Në dritën e këtij krahasimi, ti duhet të mendosh sa vijon, ashtu si ti, duhet të mendojnë edhe besimtarët e tjerë kur u vdesin fëmijët e tyre: Fëmija ishte i pafajshëm dhe Krijuesi i tij është Mëshirëplotë dhe Gjithëbujar. Ai e ka marrë atë tek Mëshira dhe tek përkujdesja e Tij e plotë në vend të edukimit dhe të dhembshurisë sime të mangët për të. Ai e ka liruar atë nga burgu i trishtueshëm, i kobshëm dhe i vështirë i kësaj bote dhe e ka dërguar atë në kopshtet e Parajsës së Tij. O sa lumturi për atë fëmijë! Në qoftë se ai do të kishte qëndruar në këtë dynja, kush e di se si do të sillej dhe çfarë do të punonte.

Prandaj, mua nuk më vjen keq për të, përkundrazi, unë e shoh atë të jetë i gëzuar, fatlum. Sa për dobitë që mbeten për veten time, mua nuk më vjen keq për to dhe as nuk pikëllohem e të jem i brengosur, sepse në qoftë se do të kishte mbetur në dynja, ai do të kishte siguruar dhjetë vite të një dashurie të përkohshme fëmije të përziera me dhimbje. Në qoftë se ai do të kishte qenë i drejtë dhe në qoftë se do të kishte qenë i aftë në çështjet e dynjasë, ndoshta ai do të më kishte ndihmuar mua. Por me vdekjen e tij, ai është bërë si ndërmjetësues i cili është mjeti për të garantuar një dashuri fëmije prej dhjetë milion vitesh në Parajsën e amshuar dhe për të hyrë në lumturinë e përjetshme. Sigurisht, ai që humbet ndonjë përfitim të dyshimtë të çastit dhe fiton një mijë dobi të sigurta, të shtyra për më vonë, ai nuk shfaq hidhërim e brengë, ai nuk qan në dëshpërim.

- **Pika e tretë:** Fëmija që ka vdekur ishte vetëm se krijesë e një Krijuesi Gjithëbujar dhe një rob i Tij, dhe së bashku me të gjitha gjymtyrët e tij është artifakti i Tij, dhe i përket Atij; ai ishte një shok

për prindërit e tij, i cili iu ishte dhënë përkujdesjes së tyre përkohësisht. Ai i bëri babain dhe nënën shërbyes për fëminë. Si shpërblim për ato shërbime të tyre, Ai u dha atyre dhembshuri të këndshme si një shpërblim i shpejtë. Tani, në qoftë se, si kërkesë e mëshirës dhe e urtësisë, Ai Krijues Mëshirëplotë, i Cili është Pronari i vërtetë i fëmijës, që ka në pronësi nëntëqind e nëntëdhjetë e nëntë pjesë prej një mijë pjesëve të fëmijës, e merr fëmijën prej teje dhe i jep fund shërbimit tënd, atëherë të qash në dëshpërim e pikëllim për shkak të asaj pjese të vetme të dukshme, të jashtme, përpara Pronarit të vërtetë të një mijë pjesëve në një mënyrë që të kujton ankesën, kjo nuk i ka hije besimtarit, përkundrazi kjo u përshtatet njerëzve të pakujdesisë dhe të çudhëzimit.

• **Pika e katërt:** Në qoftë se dynjaja do të kishte qenë e përjetshme dhe, në qoftë se njeriu do të mbetej në të përjetësisht, ose në qoftë se ndarja do të kishte qenë përjetësisht, atëherë brenga pikëlluese dhe dhimbja dëshpëruese do të kishin ndonjë kuptim. Por, meqenëse kjo dynja është një bujtinë, dhe atje ka shkuar fëmija i vdekur, edhe ti, edhe ne gjithashtu, do të shkojmë atje. Për më tepër, kjo vdekje nuk është e veçantë për të, përkundrazi, ajo është një rrugë që e përshkojnë të gjithë. Dhe meqenëse ndarja nuk është përgjithmonë, ai do të takohet në të ardhmen, si në botën e ndërmjetme, ashtu edhe në Ahiret e në Xhennet.

Prandaj njeriu duhet të thotë: اَلْحُكْمُ لِلّٰهِ *"Urdhri është i All-llahut."* Ai e dha atë dhe Ai e mori përsëri. Dhe gjithashtu njeriu duhet të thotë: *"I gjithë lavdërimi i takon All-llahut xh.sh. për çdo gjendje!"*, dhe të bëjë falënderime me durim.

• **Pika e pestë:** Dhembshuria, njëra nga manifestimet më të holla, më të bukura, më të këndshme dhe më të ëmbëla të Mëshirës Hyjnore, është një elikzir i ndritshëm. Ajo është më e mprehtë se sa dashuria e apasionuar, e zjarrtë. Dhe ajo është mjeti më i shpejtë për të arritur tek i Vërteti, Zoti i Gjithëfuqishëm. Ashtu si dashuria metaforike dhe dashuria për dynjanë të cilat transformohen në dashuri të vërtetë me vështirësinë më të madhe dhe e gjejnë Zotin e Gjithëfuqishëm, po ashtu dhembshuria (mëshira) –por pa vështirësi– e lidh zemrën me All-llahun xh.sh., që ta çojë njeriun tek Zoti xh.sh. nëpërmjet një rruge më të shkurtër dhe në një mënyrë më të pastër. Që të dy, babai dhe nëna e duan fëmijën e tyre më shumë se sa gjithë dynjanë. *Kur fëmija e tyre u merret atyre të dyve, në qoftë se ata janë fatbardhë dhe në qoftë se janë*

besimtarë të vërtetë, ata i largojnë fytyrat e tyre nga dynjaja, i kthejnë kurrizin dynjasë, gjejnë Dhuruesin e Vërtetë të mirësive dhe thonë: "Meqenëse dynjaja është e përkohshme, atëherë ajo nuk është e denjë që të lidhësh zemrën me të.." Kudo që të ketë shkuar fëmija, ata gjejnë një lidhje me atë vend dhe fitojnë një rang shpirtëror të lartë.

Njerëzit e shkujdesjes dhe të çudhëzimit janë të privuar nga lumturia dhe nga lajmet e gëzueshme të këtyre "Pesë pikave". Ju mund të shikoni nga sa vijon se sa pikëlluese është situata e tyre: Ata e shohin fëmijën e tyre të vetëm në agonitë e vdekjes dhe për shkak se ata e imagjinojnë dynjanë të jetë e përjetshme dhe, si një rezultat i shkujdesjes së tyre dhe çudhëzimit, ata e mendojnë se vdekja është mosekzistencë dhe ndarje e përjetshme. Ata mendojnë menjëherë gjumin e tij në dheun e varrit në vend të shtratit të tij të butë dhe, për shkak të shkujdesjes së tyre dhe pavëmendshmërisë, ata nuk mendojnë për Parajsën e mëshirës dhe qiellin e mirësisë së të Gjithëmëshirshmit Mëshirëplotë. Ju mund ta krahasoni se çfarë brenge pikëlluese dhe çfarë dhimbje vuajnë ata. *Ndërsa Imani dhe Islami që janë mjete për të dyja botët, i thonë besimtarit: Krijuesi i tij Mëshirëplotë do ta nxjerrë këtë fëmijën tënd, i cili është në agonitë e vdekjes, nga kjo dynja e përkohshme dhe do ta çojë atë në Parajsë. Ai do ta bëjë atë edhe ndërmjetësues për ty, edhe një fëmijë të përjetshëm. Ndarja është e përkohshme, prandaj mos u shqetëso;*

duro pak, dhe thuaj [اَلْحُكْمُ لِلّٰهِ] [اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُوْنَ] *"Urdhëri është i All-llahut. "All-llahut ne i përkasim dhe tek Ai do të kthehemi."*

اَلْبَاقِ هُوَ الْبَاقِ

I Qëndrueshmi i vetëm. Ai është i Qëndrueshmi i Vetëm!

Said Nursi

* * *

LETRA E TETËMBËDHJETË

“KJO LETËR PËRMBAN TRE ÇËSHTJE TË RËNDËSISHME”

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

“Me Emrin e Atij të Cilit i takon lavdërimi. “Dhe s’ka gjë që të mos e lëvdojë lartësinë e Tij.”[66]

❑ **ÇËSHTJA E PARË E RËNDËSISHME:** Evlija të famshëm të tillë si Muhjidin Ibn Arabi, iu shenjtëroftë sekreti i tij, autori i librit “El-Futuhat el-Mekkijeh, dhe Sejjid Abdul Kerim, iu shenjtëroftë sekreti i tij, autori i librit të mirënjohur që titullohet “El-insanu el-Kamil”, flasin për shtatë nivelet e globit tokësor dhe për tokën e bardhë matanë Malit “Kaf”, dhe thonë se e panë, si dhe flasin për gjëra të çuditshme të cilat në “Futuhat” quhen “Meshmeshijjah”. A të vërteta janë këto? Por këto vende nuk ekzistojnë në tokë. Për më tepër, këto gjëra që ata thonë, nuk janë pranuar nga gjeografia dhe shkenca. Dhe në qoftë se ato nuk janë të vërteta, si mundet që ata të jenë evlija? Si mundet që njerëzit të cilët thonë gjëra në kundërshtim me realitetin dhe me të vërtetën në këtë mënyrë, të jenë “njerëzit e së vërtetës”?

Përgjigjja: Ata janë njerëzit e së vërtetës dhe të realitetit. Ata gjithashtu janë shenjtorë dhe ata që shikojnë realitetet. Ata e panë saktë atë çfarë panë, por meqenëse nuk qenë të saktë në disa deklarime që bënë, ndërsa ishin në gjendjen e ndriçimit dhe të shikimit, të cilat janë të pakuptueshme, që nuk përkufizohen e nuk përmblidhen brenda caqeve dhe, në interpretimet e tyre të vizioneve të tyre, të cilat ishin si ëndërra, ata ishin pjesërisht të pasaktë dhe nuk kishin të drejtë t’i interpretonin. Njerëzit e ndriçimit dhe të shikimit të atij lloji nuk mund t’i interpretojnë vizionet e tyre duke qenë në atë gjendje, ashtu siç nuk mundet një njeri ta interpretojë ëndrrën e vet ndërsa është duke ëndërruar. Ata të cilët mund t’i interpretojnë ëndrrat janë dijetarët e saktë të trashëgimisë profetike, që njihen si **“Asfija”** - *të Pastërtit”*.

[66] Kur’an: 17: 44

Sigurisht, ai grup i njerëzve të shikimit, kur ngjiten në rangun e 'të pastërtëve', i kuptojnë gabimet e tyre nëpërmjet Udhëzimit të Kur'anit dhe Sunnetit dhe i korrigjojnë ato; dhe vërtetë një pjesë e tyre i korrigjuan ato.

Dëgjoje këtë tregim i cili është në formën e një krahasimi që do ta ilustrojë këtë të vërtetë. Ajo është sa vijon:

Njëherë, ndodheshin dy bari të cilët ishin midis atyre që i afroheshin realitetit me zemrat e tyre. Ata i molën delet e tyre në një vedër qumështi (enë prej druri) dhe e vendosën vedrën pranë tyre. Ata e lanë fyellin mbi vedër. Pastaj njëri nga ata të dy u shtri dhe u mposht nga gjumi. Ai fjeti për pak kohë. Ndërsa bariu tjetër po e vështronte atë me vëmendje, papritmas, ai shikoi diçka si një mizë të dalë nga hunda e shokut të tij në gjumë, pastaj ajo gjë shikoi vedrën e qumështit, atëherë u fut nga njëra anë e fyellit dhe doli nga ana tjetër, pastaj kaloi e u fut në një vrimë nën një kaçubë, shkurrishte, dhe pastaj, më vonë gjëja u shfaq e u kthye përsëri, kaloi përsëri poshtë fyellit të bariut, hyri në hundën e atij personi në gjumë, dhe pastaj ai u zgjua. Ai thërriti duke shprehur me klithmë habinë: "O çfarë ëndrre të çuditshme kam parë!" Shoku i tij iu përgjigj: "Bëftë All-llahu që të vijë e mira prej saj, hë, shoku im, çfarë pe?" Personi tjetër tha: "Unë pashë ndërsa isha në gjumë një det me qumësht, dhe e shtrirë sipër tij ishte një urë e çuditshme. Pjesa e sipërme e urës ishte e mbyllur dhe kishte dritare. Kalova përmes urës. Pashë një zabel dushku me lisa, majat e të cilëve ishin të gjitha të mprehta. Ndërsa po vështroja me habi, unë pashë një shpellë poshtë tyre; ndërkohë u futa në të dhe pashë një thesar të madh plot flori. Si mund të interpretohet kjo, jam kureshtar ta di!

Shoku syhapët i tha: "Deti i qumështit që ti pe ishte ky qumësht në këtë vedër. Ajo urë sipër tij është ky fyelli ynë; dushku, lisat majemprehtë, është kjo kaçubë, ndërsa shpella ishte kjo vrimë e vogël. Sillma kazmën, shoku im, që të ta tregoj ty thesarin." Shoku i tij ia solli kazmën, dhe ata të dy filluan të gërmojnë nën kaçube dhe atje gjetën flori të mjaftueshëm për t'i bërë ata të dy të begatë në këtë dynja.

Kështu, ajo çfarë pa në ëndërr njeriu në gjumë ishte e drejtë dhe e saktë, dhe ajo që shikoi ishte e vërtetë, por për shkak se ai ishte i zhytur në botën e ëndërrimit, e cila nuk ka masa e limite, dhe ëndërruesi nuk ka të drejtë ta interpretojë ëndërrën e tij dhe, përveç kësaj ai nuk mund të bëjë dallim ndërmjet botës fizike dhe botës jolëndore dhe, për shkak se pohimet -deklarimet- e tij ishin pjesërisht të gabuara; ai tha: "Unë

pashë një det të vërtetë qumështi." Por meqenëse shoku i tij që ishte i zgjuar mundi të bënte dallim midis botës fizike dhe botës së shëmbëllesës, ai kishte të drejtë ta interpretonte ëndrrën; ai i tha shokut të tij:

"Ajo që ti e pe në ëndërr ishte e saktë, po ajo nuk ishte një det i vërtetë; mirëpo kjo vedra jonë e qumështit iu shfaq imagjinatës tënde si një det; fyelli ynë u bë si një urë, dhe kështu me radhë..."

Kjo do të thotë se duhet të bëhet dallim midis botës fizike dhe botës shpirtërore, duke i dalluar ato nga njëra-tjetra. Në qoftë se ato përzihen e bashkohen, pohimet shfaqen gabim e të pasakta.

Për shembull, supozo se ti ke një dhomë të vogël, që në katër muret e së cilës janë vendosur katër pasqyra të mëdha; çdo pasqyrë mbulon të gjithë murin. Kur hyn në dhomë, "ti e shikon atë dhomë të ngushtë si një arenë të gjërë të vërtetë." Por në qoftë se ti thua: "dhomën time e shoh aq të gjërë sa një arenë të madhe, ti thua të vërtetën; por në qoftë se ti pohon se; dhoma ime është aq e gjërë sa një arenë, atëherë ti ke gabuar në deklarimin tënd, sepse ti e përzien botën e shëmbëllimit me botën reale, aktuale.

Kështu, duke mos i peshuar ato me peshat e librit -Kur'anit- dhe të Sunnetit, disa nga përshkrimet e njerëzve të ndriçimit për shtatë nivelet e globit tokësor nuk përfshijnë vetëm gjendjen e tij fizike, pra, nuk përkufizohen vetëm tek gjendja fizike dhe gjeografike e tokës, nga këndvështrimi i gjeografisë. Për shembull, ata thanë se: "Njëri nga nivelet e tokës është i xhindeve dhe i shejtanëve dhe se ai ka gjërësinë e një distance prej mijëra vitesh." Gjendja është se globi tokësor i cili nuk mund të përshkohet për një apo dy vite nuk përfshihet në ato nivele të çuditshme të mëdha, (pra, ato nivele të çuditshme nuk janë vendosur në globin tokësor). Por, në qoftë se ne e supozojmë globin tokësor të jetë si një bërthamë pishe në Botën e Kuptimit, në botën e shëmbëllesës, në botën e ndërmjetme dhe në botën e shpirtërave, atëherë shëmbëllesa e pemës që do të formohej nga ajo, do të ishte si një pishë shumë e madhe në krahasim me atë bërthamë. Kështu në udhëtimet shpirtërore, disa nga njerëzit e shikimit kanë parë disa nga nivelet e tokës në botën e shëmbëllesës të jenë tej mase të shtrira, ata i kanë parë ato të shtrihen mbi një distancë prej mijëra vitesh. Ajo që ata shikuan është e saktë, por për shkak se në mënyrë të sipërfaqshme Bota e shëmbëllesës i ngjason botës fizike, ata i shikuan të dyja botët të shtrira e të përziera së bashku dhe i interpretuan ato kështu.

Por kur ata u kthyen tek bota e kthjelltësisë së mendimit, meqenëse atyre u kishte munguar pesha -Kur'ani, Sunneti-, dhe meqenëse ata shkruan pikërisht atë çfarë shikuan, ajo u vlerësua nga njerëzit të jetë në kundërshtim me realitetin.

Ashtu si shëmbëllesat e një pallati të madh dhe të një kopshti të madh që përfshihen e vendosen në një pasqyrë të vogël, po ashtu, shëmbëllesat e realiteteve jolëndore të gjërësisë së mijëra viteve përfshihen e vendosen në distancën e një viti të botës fizike.

PËRFUNDIM: Nga ky fakt kuptohet se shkalla e "të shikuarit" është shumë më e ulët se sa ajo e besimit në të padukshmen. Domethënë, ndriçimet, që nuk kanë masa e limite, të një grupi evlijash, shenjtorësh, që mbështeten vetëm në shikimet e tyre, nuk i arrijnë pohimet a deklarimet, rreth të vërtetave të besimit që kanë bërë dijetarët e pastër e të saktë, të cilët janë njerëzit e trashëgimisë së profetësisë dhe të cilët mbështeten në Kur'an e në shpallje dhe jo në shikim. Deklarimet e tyre, që i përkasin të padukshmes, por ama ato janë deklarime të qarta, janë të përfshira brenda kufizimeve dhe të peshuara drejt me peshore.

Atëherë, peshorja e të gjitha gjendjeve shpirtërore, mendore, e ndriçimeve, e vizioneve, e shijeve dhe e shikimeve janë Kur'ani dhe Sunneti. Dhe guri i provës së tyre, kriteri, janë parimet e shenjta të Kur'anit dhe të Sunnetit dhe rregullat intuitive të dijetarëve të pastër e të saktë.

❑ ÇËSHTJA E DYTË E RËNDËSISHME:

Pyetje: Çështja e Unitetit të ekzistencës konsiderohet nga shumë njerëz se është stacioni më i lartësuar. Por rruga e Unitetit të ekzistencës në këtë formë nuk është parë qartë tek sahabët dhe para së gjithash tek katër kalifët e udhëzuar drejt, të cilët ishin tek niveli i "shenjtërisë më të madhe," as tek imamët e Ehli Bejtit, e familjes së Profetit a.s.m., dhe para së gjithash tek pesë personat e njohur si "Njerëzit e mantelit", as tek interpretuesit e mëdhenj të Sheriatit, ligjit të shenjtë, dhe para së gjithash, tek katër imamët –themeluesit e katër shkollave të Sheriatit, dhe as tek tabiinët, gjeneratës vijuese të

sahabëve. A mos vallë ata që erdhën pas këtyre përparuan më shumë se sa ata, dhe a mos vallë ata zbuluan një rrugë më të mirë e më të lartë se sa rruga e tyre?

Përgjigjja: Ruajna zot! Askush absolutisht nuk ka aftësi të përparojë më shumë se sa Asfijat, ata *të Pastër* të cilët ishin yjet dhe trashëgimtarët më të afërt të Diellit të Profetësisë. Përkundrazi, rruga e drejtë është ajo e tyre.

Sa për Unitetin e Ekzistencës, ajo është një rrugë, një gjendje dhe një shkallë e mangët. Por për shkak se ajo është ndriçuese dhe e këndshme, shumica e tyre që kanë hyrë në atë shkallë në udhëtimet e tyre shpirtërore nuk kanë dëshiruar ta lënë atë; ata kanë mbetur atje dhe e kanë pandehur atë të jetë shkalla përfundimtare.

Kështu, në qoftë se personi që e merr këtë rrugë është me shpirt të zhveshur nga materia dhe nga mjetet e saj, që e ka grisur perden e shkaqeve dhe është i zhytur në një gjendje të të shikuarit, atëherë një person i tillë ka arritur tek uniteti i një ekzistence eksperimentale që nuk i përket njohjes, gjë e cila nuk buron nga Uniteti i Ekzistencës, por nga Uniteti i të Shikuarit. Kjo mund të sigurojë për atë person një plotësim dhe një stacion shpirtëror të veçantë për të, madje mund ta çojë atë në shkallën e mohimit të ekzistencës së universit për shkak të përqëndrimit të vëmendjes së tij në ekzistencën e All-llahut xh.sh..

Kurse në qoftë se personi që ka marrë këtë rrugë është i zhytur në shkaqet dhe është i preokupuar me materien, atëherë pretendimi i tij për unitetin e ekzistencës mund ta çojë atë në mohimin e ekzistencës së All-llahut xh.sh. për shkak të qënies së vëmendjes së tij e kufizuar tek ekzistenca e universit.

Po, rruga e madhe, rruga e drejtë është rruga e Sahabëve, e Tabiinëve -e atyre që vijuan Sahabët- dhe ajo e Asfijave, *të pastërtve.*

Rregulli i tyre i përgjithshëm është حَقَائِقُ الْأَشْيَاءِ ثَابِتَةٌ *"Realiteti i gjërave është i qëndrueshëm."* Dhe në përputhje me kuptimin e vërsetit: لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ *"Asgjë nuk i përngjet Atij"*[67], Zotit të Gjithëfuqishëm nuk i ngjason absolutisht asgjë. Ai është krejtësisht lart dhe përtej të qënurit i përkufizuar nga vendi apo hapësira, nga grupi ose nga të qënit

[67] Kur'an, 42: 11

i ndarë në pjesë. Lidhja e Tij me qëniet është lidhje e Krijuesit me krijesat, pra krijueshmëria. Qëniet nuk janë imagjinata apo fantazi siç pretendojnë ata që ndjekin rrugën e Unitetit të ekzistencës; përkundrazi, këto gjëra të dukshme janë veprat e Zotit të Gjithëfuqishëm.

Atëherë, thënia e tyre *"Nuk ka ekzistues (qënie) veçse Ai",* nuk është e saktë, por e saktë është: *"Nuk ka ekzistues veçse prej Tij,"* sepse ngjarjet nuk mund të jenë të parapërjetshme. Ne mund ta sjellim këtë çështje më afër të kuptuarit me dy krahasime:

I pari: Për shembull, le të supozojmë se ndodhet një mbret. Ai mbret ka një ministri drejtësie; kjo ministri është përfaqësuese e Emrit Mbreti i Drejtë. Në të njëjtën kohë ky mbret është Kalif, atëherë ai ka një zyrë -institucion- tek e cila reflektohet ai Emër. Ai mbret gjithashtu ka Emrin e komandantit të përgjithshëm të ushtrisë, nëpërmjet të cilit të gjitha zyrat dhe dikasteret e ushtrisë shfaqin aktivitet. Ushtria është manifestimi i atij Emri. Tani në qoftë se dikush do të shfaqej e të thonte se: "Ky mbret është vetëm se mbreti i drejtë dhe, se ai nuk ka zyrë apo ministri përveç asaj të drejtësisë", atëherë atributet dhe gjendjet e dijetarëve fetarë në zyrën e Shejhul Islamit do të shfaqeshin nga domosdoshmëria -jo në të vërtetë por në teori- tek nëpunësit e ministrisë së Drejtësisë; një zyrë e varur dhe e hijesuar e Shejhul Islam do të kishte një ekzistencë imagjinare dhe të paqenë brenda ministrisë së vërtetë të drejtësisë. Dhe përsëri në mënyrë të supozuar e të hijesuar, trajtimet dhe gjendjet e zyrës së Ushtrisë do të pandeheshin midis zyrtarëve të drejtësisë, dhe një zyrë joreale ushtrie do të imagjinohej atje, dhe kështu me radhë...

Atëherë në këtë situatë, emri i vërtetë i mbretit dhe sovraniteti i vërtetë është Emri "Sunduesi i Drejtë" dhe sovraniteti i tij në ministrinë e Drejtësisë. Ndërsa Atributet e tjera të tij si "Kalif", komandanti i përgjithshëm dhe "Sulltan" nuk janë reale -por hipote-tike. Sidoqoftë, natyra e mbretërimit dhe realiteti i sovranitetit i kërkojnë të gjithë Emrat në mënyrë reale. Dhe Emrat realë -aktualë- kërkojnë dhe bëjnë të domosdoshëm zyra aktuale, reale.

Kështu sovraniteti i Hyjnisë bën të domosdoshëm, në realitet, disa Emra të Shenjtë si i Gjithëmëshirshëm, Furnizues, Dhurues, Krijues, Aktiv, Gjithëbujar, Mëshirëplotë. Dhe këto Emra dhe këto Atribute kërkojnë gjithashtu ekzistencën e pasqyrave reale për to.

Tani, meqenëse njerëzit e Unitetit të Ekzistencës thonë: لَامَوْجُودَ اِلَّاهُوَ *"Nuk ka ekzistues veçse Ai",* ata e zbresin dhe e ulin realitetin e qënieve në nivelin e mosekzistencës dhe të imagjinatës.

Emrat e Zotit të Gjithëfuqishëm të tillë si: Ekzistuesi i domosdoshëm, Ekzistenti, Një, i Vetmi, kanë manifestimet e vërteta dhe sferat e tyre reale të aplikimit. Sigurisht, në qoftë se pasqyrat e tyre dhe sferat e tyre nuk do të ishin realë dhe të bëheshin imagjinarë dhe mosekzistuese, kjo nuk do t'i dëmtonte ato Emra. Përkundrazi, në qoftë se nuk do të kishte ngjyrë ekzistence në pasqyrën e ekzistencës së vërtetë, ato do të ishin më të pastër e më të ndritshëm, por në këtë gjendje manifestimet e Emrave, si: *i Gjithëmëshirshmi, Furnizuesi, Nënshtruesi, Detyruesi, dhe Krijuesi,* nuk do të ishin realë, ato do të ishin hipotetike, të supozuar. Megjithatë, ato Emra janë realitete ashtu si Emri **El-Meuxhud**, *Ekzistuesi.* Ato nuk mund të jenë hije; ato janë esencialë, dhe jo të varur.

Kështu, sahabët, interpretuesit e mëdhenj të Sheriatit dhe Imamët e Ehli-Bejtit kur thanë se حَقَائِقُ الْاَشْيَاءِ ثَابِتَةٌ *"Realiteti i gjërave është i Qëndrueshëm",* pranojnë se të gjithë Emrat e Zotit të Gjithëfuqishëm kanë manifestimet reale dhe se të gjitha gjërat kanë një ekzistencë aksidentale -jothelbësore, të rastit- nëpërmjet krijueshmërisë së Tij. Sigurisht në lidhje me ekzistencën e Ekzistuesit të domosdoshëm, ekzistenca e tyre është një hije tej mase e dobët dhe e paqëndrueshme, por ajo nuk është imagjinatë, nuk është fantazi. Zoti i Gjithëfuqishëm jep ekzistencë nëpërmjet Emrit të Tij "**El-Hal-lak**", "*Krijues*" dhe Ai i jep vazhdimësi kësaj ekzistence.

***Krahasimi i dytë*:** Për shembull, le të supozojmë se në katër muret e kësaj dhome janë katër pasqyra të mëdha. Pasqyrimi i dhomës përshkruhet në secilën pasqyrë dhe reflekton formën e gjërave në përputhje me përbërjen -cilësinë- dhe ngjyrën e saj, domethënë, secila pasqyrë do të reflektojë dhomën së bashku me tre pasqyrat e tjera.

Tani, në qoftë se futen dy burra në atë dhomë dhe njëri nga ata të dy shikon tek njëra nga këto pasqyra, ai beson se ai i sheh të gjitha gjërat e pasqyruara në të, dhe thotë: "Gjithçka është brenda saj." Dhe kur ai dëgjon për ekzistencën e pasqyrave të tjera dhe për imazhet brenda tyre, ai kupton se ato janë imazhet e pasqyrave që reflektohen tek vetë pasqyra e tij dhe të cilat nuk zënë veçse një qoshe të vogël të

njërës pasqyrë, përmbajtjet e së cilës janë hije dy herë më shumë dhe realiteti i së cilës është katandisur në hiçgjë, është tretur, ka rënë dhe ka ndryshuar. Ai gjithashtu thotë: "Unë e shoh imazhin kështu." Atëherë realiteti është kështu. Ndërsa tjetri i thotë këtij, po, ti e shikon; ajo çfarë sheh ti është e vërtetë, por në fakt ajo nuk është pikërisht forma e realitetit. Ndodhen pasqyra të tjera përveç pasqyrës tek e cila shikon ti; ato pasqyra nuk janë hija prej hijeve dhe aq të vogëla sa ti i shikon ato në pasqyrën tënde." Dhe kështu, secili nga Emrat Hyjnorë kërkon një pasqyrë të ndryshme.

Dhe meqenëse Emrat Hyjnorë të tillë, si: **Rahman, Rrezzak** *"i Gjithëmëshirshëm, Furnizues"*, për shembull, janë realë dhe esencialë, ato kërkojnë qënie të denja për to të cilat janë të nevojshme për ushqim e mëshirë.

Ashtu siç kërkon Emri **Er-Rahman** *"I Gjithëmëshirshmi"* krijesa reale me shpirt që kanë nevojë për furnizim në një botë reale, po ashtu Emri **Er Rahim** *"Mëshirëploti"* kërkon një parajsë e cila është kështu reale. Sikur vetëm Emrat Hyjnorë si, *Ekzistenti, Ekzistuesi i domosdoshëm, Një,* dhe *i Vetmi i Unitetit* të konsideroheshin të jenë realë, kurse Emrat e tjerë të konsideroheshin të jenë hije brenda tyre dhe të varur prej tyre, kjo do të ishte një lloj padrejtësie ndaj këtyre Emrave të tjerë.

Kështu, për shkak të këtij misteri, rruga e drejtë më e madhe sigurisht është rruga e Sahabëve, e Asfijave (të pastërtve), e Tabiinëve, e imamëve të Ehli Bejtit, e Intepretuesve të mëdhenj të ligjit të shenjtë, sheriatit, dhe e themeluesve të katër shkollave të ligjit të shenjtë, të cilët patën "shenjtërinë më të madhe" dhe ishin drejtpërdrejt klasa e parë e studentëve të Kur'anit.

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مَنْ أَرْسَلْتَهُ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ

"Lavdia të takon Ty! Ne nuk dimë asgjë më tepër nga ç'na ke mësuar Ti. Vërtetë që vetëm Ti je i Gjithëditur, i Gjithurtë."[68] *"Zoti*

[68] Kur'an, 2: 32

ynë Mos na i lër zemrat tona të shmangen nga e vërteta pasi Ti na ke udhëzuar, dhe na dhuro mëshirë nga mëshira Jote. Vërtetë Ti je Dhuruesi më i madh."[69] *O Zot! Jepi bekime atij të cilin Ti e dërgove si mëshirë për të gjitha botët, dhe të gjithë familjes së tij dhe sahabëve.*

❑ ÇËSHTJA E TRETË:

Kjo është një çështje e rëndësishme e cila nuk mund të zgjidhet me arsye dhe as me filozofi.

كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ ۞ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

"Çdo ditë Ai është i angazhuar në ndonjë çështje." [70] *"Vërtetë që Zoti yt është Përmbushësi për çfarë Ai dëshiron."*[71]

Pyetje: Cila është arsyeja dhe urtësia e aktivitetit të habitshëm pa pushim në univers? Përse këto qënie kalimtare nuk ndalojnë, por në mënyrë të vazhdueshme rrotullohen dhe ripërtërihen?

Përgjigjja: Për të shpjeguar urtësinë në këtë do të kërkonte një mijë faqe. Dhe kështu ne do ta lëmë mënjanë një shpjegim të plotë dhe do të ngushtohemi në një përmbledhje tej mase të shkurtër të saj në dy faqe dhe themi:

Në qoftë se një person kryen një detyrë të natyrshme ose një detyrë shoqërore dhe punon me entuziazëm për ta realizuar atë, sigurisht personi që e vëzhgon atë me kujdes do ta kuptojë se ndodhen dy motive që e bëjnë atë ta kryejë atë detyrë:

I pari: Janë përfitimet, frutat, dhe avantazhet që rezultojnë nga detyra dhe që quhen "shkaku përfundimtar."

I dyti: Ndodhet një dashuri, një dëshirë, një kënaqësi të cilat shkaktojnë që detyra të kryhet me entuziazëm dhe që quhen "shkaku i domosdoshëm dhe arsyeja." Për shembull, të ngrënit ushqim është një detyrë e natyrshme të cilën njeriu e kryen me mallëngjim nëpërmjet një motivi prej një dëshire që buron nga oreksi për të ngrënë dhe, pastaj rezultati i të ngrënit është të ushqyerit e trupit dhe vazhdimësia e jetës.

---

[69] Kur'an, 3: 8
[70] Kur'an, 55: 29
[71] Kur'an, 11: 107

Në të njëjtën mënyrë, وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ *"Dhe All-llahut i takon krahasimi më i lartë."*[72], duke u mbështetur mbi dy lloje të Emrave Hyjnorë, aktiviteti madhështor i habitshëm i pafundmë në univers është për dy shembuj të mëdhenj të urtësisë, secili prej tyre është gjithashtu i pafundmë.

• *Urtësia e parë:* Emrat e bukur të Zotit të Gjithëfuqishëm kanë lloje të pallogaritshme manifestimesh. Shumëllojshmëria e krijesave vjen nga shumëllojshmëria e atyre manifestimeve... Ato Emra kërkojnë të shfaqen në një formë të përhershme; domethënë, ata dëshirojnë të shfaqin qëndisjet e tyre; domethënë, ato dëshirojnë të shikojnë dhe të shfaqin manifestimet e bukurive të tyre në pasqyrat e qëndisjeve të tyre; me fjalë të tjera; ato dëshirojnë që në çdo çast të rifreskojnë e ripërtërijnë librin e Universit dhe mesazhet e qënieve; domethënë; ato bëjnë të domosdoshëm shkrimin e vazhdueshëm kuptimplotë dhe shfaqjen e çdo mesazhi përpara shikimit të Krijuesit, Esencës më të shenjtë, dhe përpara shikimeve të të gjitha qënieve të vetëdijshme. Ato kërkojnë që ta bëjnë të lexueshëm e të qartë çdo mesazh.

• *Arsyeja e dytë dhe shembulli i urtësisë:* Ashtu si aktiviteti në krijesa që buron nga një oreks, një dëshirë dhe nga një kënaqësi dhe, ndodhet një kënaqësi e përcaktuar në çdo aktivitet; madje çdo aktivitet në vetvete është një lloj kënaqësie, po ashtu, në një formë të veçantë për vetëmjaftueshmërinë e Tij esenciale dhe për pasurinë e Tij absolute dhe në një mënyrë të përshtatshme me plotësimin e Tij absolut, Ekzistuesi i vetëm i domosdoshëm ka një mëshirë të shenjtë të pakufishme dhe një dashuri të shenjtë të pafundme. Dhe Ai ka një mallëngjim të shenjtë të pakufishëm që buron nga ajo mëshirë e shenjtë dhe nga ajo dashuri e shenjtë; dhe Ai ka një gëzim të shenjtë të pafund që buron nga ai mallëngjim i shenjtë dhe, në qoftë se do të lejohej shprehja, Ai ka një ëndje të pafund që vjen nga ai gëzim i shenjtë. Dhe lidhur me Atë të Gjithëmëshirshëm e Mëshirëplotë ndodhet, në qoftë se do të lejohej shprehja, një burim i pakufishëm kënaqësie dhe një krenari e shenjtë e pakufishme që buron nga ndjenja e pakufishme e mëshirës e cila vjen nga ajo kënaqësi e shenjtë – një kënaqësi dhe krenari që burojnë nga mirënjohja dhe plotësimet e krijesave të cilat rrjedhin nga aftësitë e tyre duke u shfaqur nga potencialja (e mundshmja) për tek aktualja (realiteti) dhe nga zhvillimi i tyre brenda

[72] Kur'an, 16: 66

aktivitetit të fuqisë. Dhe janë këto të cilat bëjnë të domosdoshme në mënyrë të pafundme një aktivitet të pafundmë.

Kështu, për shkak se filozofia, shkenca dhe filozofia natyrale nuk e njohin këtë shembull të hollë urtësie, ata kanë përzier e ngatërruar natyrën e pavetëdijshme, rastësinë e verbër dhe shkaqet e pajeta në këtë aktivitet krejtësisht të njohur, të urtë e perpceptues dhe, duke rënë në errësirën e çudhëzimit, ata kanë qenë të pamundur të gjejnë dritën e realitetit...

قُلِ ٱللَّهُ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِى خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِن لَّدُنكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنتَ ٱلْوَهَّابُ

ٱللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى كَاشِفِ طِلْسِمِ كَائِنَاتِكَ بِعَدَدِ ذَرَّاتِ ٱلْمَوْجُودَاتِ وَعَلَى

آلِهِ وَصَحْبِهِ مَا دَامَ ٱلْأَرْضُ وَٱلسَّمَوَاتُ

"Thuaj: All-llahu (e zbriti atë), pastaj lëri të luajnë në bisedat e cikërrimat e tyre të kota."[73] *"Zoti ynë! Mos na i lër zemrat tona të shmangen nga e vërteta pasi Ti na ke udhëzuar, dhe na dhuro mëshirë nga mëshira Jote. Vërtet, Ti je Dhuruesi më i Madh."*[74] *O Zot! Jepi bekime dhe paqe zbuluesit të enigmës së Krijesave të Tua sa numri i atomeve të qënieve, familjes së Tij dhe sahabëve, për sa kohë të vazhdojnë toka dhe qiejt.*

ٱلْبَاقِى هُوَ ٱلْبَاقِى

I Qëndrueshmi i vetëm. Ai është i Qëndrueshmi i Vetëm!

Said Nursi

* * *

[73] Kur'an, 6: 91
[74] Kur'an, 3: 9

MREKULLITË E MUHAMMEDIT

Alejhis-salatu ves-selam

deri në fund të sures...

"Me Emrin e Atij të Cilit i takon lavdërimi. Dhe s'ka gjë që të mos e lëvdojë lartësinë e Tij."[75]

Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

Ai është i Cili ka çuar të Dërguarin e Tij (Muhammedin a.s.m.) me udhëzimin dhe Fenë e Vërtetë, që Ai ta shpallë e ta bëjë atë përmbi të gjitha fetë. Dhe i Gjithëmjaftueshëm është All-llahu si Dëshmues. Muhammedi a.s.m. është i Dërguari i All-llahut... deri në fund të vërsetit.

[Meqenëse "Fjala e Nëntëmbëdhjetë" dhe "Fjala e Tridhjetë e Një" flasin për profetësinë e Muhammedit a.s.m. duke e provuar atë me dëshmi vendimtare, ne ua lëmë atyre Fjalëve verifikimin e atij subjekti dhe, si shtojcë e tyre, ne do të tregojmë këtu në "Nëntëmbëdhjetë Shenja" disa nga shkreptimat e asaj të vërtete të madhe.]

❑ **SHENJA E PARË:**

[75] Kur'an, 17: 44

Pronari e Padroni i këtij universi sigurisht bën gjithçka me njohuri, vendos çdo punë me urtësi, drejton çdo gjë me gjithëshikim e vëzhgim, trajton gjithçka me gjithëdituri dhe rregullon çdo gjë me qëllim që të shfaqë shembujt e urtësisë dhe qëllimet e dobitë që janë të dukshme në çdo gjë. Atëherë, meqenëse Bërësi e di, natyrisht Ai që di, do të flasë. Meqenëse Ai do të flasë, sigurisht Ai do t'u flasë atyre që kanë vetëdije e mendim dhe atyre që do ta kuptojnë Fjalën e Tij. Meqenëse Ai do t'u flasë atyre që kanë mendim, sigurisht, Ai do t'u flasë njerëzve, natyra dhe vetëdija e të cilëve janë më gjithëpërfshirëset midis qënieve të përgjegjshme. Meqenëse Ai do t'i flasë njerëzimit, sigurisht Ai do t'u flasë atyre që janë më të plotësuarit e këtij lloji dhe atyre që janë më të denjë për t'iu adresuar. Dhe meqenëse Ai do t'u flasë atyre që janë më të plotësuarit e më të vlefshmit për t'iu adresuar, pra atyre që kanë moralin më të lartë dhe atyre që do të drejtojnë humanizmin, atëherë Ai natyrisht do t'i flasë Muhammedit a.s.m. për të cilin, njëlloj si miqtë e armiqtë, dëshmojnë se Ai është njeriu me pozitën më të lartë humane e me moralin më të mirë, të cilin e ndjek një e pesta e njerëzimit, sundimit shpirtëror të të cilit i është nënshtruar gjysma e globit, me rrezatimin e dritës së të cilit është ndriçuar për trembëdhjetë shekuj e ardhmja e njerëzimit, për të cilin bien vazhdimisht në salevate e japin bekime besimtarët, segmentet ndriçuese të humanizmit, duke u lutur për të për lumturi e mëshirë dhe në zemrat e tyre kanë admirim e dashuri për të dhe me të cilin ata ripërtërijnë besimin e besës pesë herë në ditë. Sigurisht Ai do t'i fliste dhe foli me Muhammedin a.s.m.; Ai do ta bënte atë Profet; dhe vërtetë e bëri; Ai do ta bënte atë udhërrëfyes e model për njerëzimin, dhe me të vërtetë e bëri.

❑ **SHENJA E DYTË:**

Profeti më i Nderuar a.s.m. njoftoi profetësinë e Tij dhe i paraqiti njerëzimit një dekret të tillë si Kur'anin e lartësisë më të madhe; Ai shfaqi rreth një mijë mrekulli të dukshme sipas dijetarëve e historianëve të vërtetë. Ndodhja e atyre mrekullive, në tërësinë e tyre, është aq e sigurtë sa vetë fakti i deklarimit të profetësisë së Tij. Në realitet, siç tregohet edhe nga fjalët e jobesimtarëve më kryeneçë që citohen në vende të ndryshme të Kur'anit të gjithurtë, madje edhe vetë ata nuk mund ta mohonin ndodhjen e mrekullive të Tij, por vetëm i quajtën ato –ruajna Zot!– magji, me qëllim që të kënaqnin apo të mashtronin ndjekësit e tyre.

Mrekullitë e Muhammedit a.s.m. kanë sigurinë e vërtetimit nga konsensusi i shkallës së njëqindtë. Mrekullia, në vetvete, është konfirmimi nga Krijuesi i kozmosit për shpalljen e profetësisë së Tij. Ajo, mrekullia, ka efektin e fjalëve, صَدَقْتَ *"Ti ke folur të vërtetën!"* Robi im ka folur të vërtetën, prandaj ndiqeni atë! Supozo se ti the në asamblenë e një Sundimtari, ndërsa po vështrohesh nga ana e tij, se "Sundimtari më ka caktuar mua për filan pozitë" dhe, në kohën kur ata të kërkuan provë për pretendimin tënd, fjala "po", "E kam caktuar me atë pozitë" e shfaqur nga sundimtari, do të të mbështeste në mënyrë të mjaftueshme. A nuk është ajo një dëshmi vërtetësie për ty? Po në qoftë se Sundimtari do të ndryshonte praktikën e Tij, qëndrimin dhe ligjet për hir tënd e të lutjes tënde? A nuk do të ishte ky një konfirmim më i fuqishëm dhe më i sigurt për pretendimin tënd se sa fjala "po"?

Në të njëjtën mënyrë, Profeti i Nderuar a.s.m. pretendoi: *"Unë jam i dërguari i Krijuesit të Universit". Prova ime është se Ai do të ndryshojë ligjet e Tij të pathyeshme për hir të kërkesës e lutjes sime. Tani shikoni tek gishtat e mi! Ai u shkakton atyre të shpërthejnë ujë si një burim me pesë rubineta. Shikojeni hënën! Ai e çan atë në dysh me një shenjë të gishtit tim. Vështrojeni atë pemë se si vjen tek unë për të më vërtetuar e për të më dëshmuar. Shikojeni ketë ushqim! Pavarësisht se është mezi i mjaftueshëm për dy ose tre veta, ai ngop dyqind ose treqind njerëz". Dhe kështu me radhë.. Profeti i Nderurar a.s.m. demonstroi me qindra mrekulli të ngjashme me këto.*

Megjithatë, dëshmitë e vërtetësisë së Profetit a.s.m. dhe provat e profetësisë së Tij nuk përkufizohen vetëm në mrekullitë e Tij. Të gjitha veprat e punët e Tij, fjalët e Tij, qëndrimi, sjellja e Tij morale, mënyra, karakteri i Tij dhe paraqitja, të gjitha vërtetojnë seriozitetin e vërtetësinë e Tij. Në të vërtetë, shumë njerëz si Abdullah Ibn Selam, dijetar i shquar i bijve të Israilit, e besoi Profetin e Nderuar a.s.m. vetëm nëpërmjet shikimit dhe tha: ***"Asnjë gënjeshtër nuk mund të fshihet në këtë fytyrë! As mashtrimi nuk gjendet në të!"***

Pavarësisht se shumë studiues të cilët e kanë hulumtuar çështjen si dhe kanë dalë me përfundimin se provat e profetësisë së Muhammedit a.s.m. dhe mrekullitë e Tij numërohen rreth një mijë, megjithatë ndodhen me mijëra e ndoshta me qindra mijëra nga provat e profetësisë së Tij, si dhe qindra e mijëra njerëz me mendime të ndryshme e kanë vërtetuar profetësinë e Tij me qindra mijëra rrugë e mënyra. Vetëm Kur'ani i gjithurtë demonstron një mijë prova të profetësisë së Tij a.s.m., përveç dyzet aspekteve të Tij të mrekullisë.

Meqenëse profetësia është një fenomen i humanizmit dhe se qindra e mijëra individë, të cilët jetuan më parë dhe kaluan, shpallën profetësinë dhe demonstruan mrekulli si prova e konfirmim për to, nuk ka dyshim se profetësia e Muhammedit a.s.m. është më superiorja se e të gjitha të tjerëve, sepse çfarëdo dëshmish, cilësish e atributesh që patën profetët si Musai a.s. dhe Isai (Jezusi) a.s., me të cilat ato njiheshin si profetë dhe ishin mjetet e mesazheve të tyre, ato veçori u poseduan në mënyrën më të plotë e gjithëpërfshirëse nga Muhammedi a.s.m.. Dhe meqenëse shkaqet dhe mjetet e autoritetit Profetik ishin të pranishme tek Personi i Muhammedit a.s.m. në një mënyrë më të plotë, atëherë padyshim Ky autoritet duhet të gjendej tek Ai më i sigurt se sa autoriteti i të gjithë profetëve të tjerë.

❑ **SHENJA E TRETË:**

Mrekullitë e Profetit më të Nderuar a.s.m. ishin shumë të larmishme. Meqenëse mesazhi i Tij ishte i përbotshëm e gjithëpërfshirës, ai dallohej me mrekulli që lidheshin gati me të gjitha llojet e krijimit. Ashtu si një toger i lartë i një sundimtari të njohur, i cili duke mbajtur shumë dhurata të çmueshme futet në një qytet ku jetojnë njerëz të ndryshëm, që do t'i bëhej pritja nga përfaqësuesit e çdo grupi të tyre të cilët do të brohorisnin për të e do t'i uronin *"mirëseardhje"* me gjuhën e Tij, *po ashtu, togeri i lartë i Sulltanit të parapërjetësisë e të paspërjetësisë, Muhammedi a.s.m. me ardhjen e të cilit u nderua universi si një i dërguar për banorët e tokës, duke sjellur me vete dritën e së vërtetës dhe dhurata shpirtërore të dërguara nga Krijuesi i universit të cilat lidheshin me të vërtetat e të gjithë universit, me secilën specie të krijimit duke filluar nga uji, shkëmbinjtë, pemët, kafshët e qëniet njerëzore deri tek hëna, dielli e yjet, secila i uroi Atij mirëseardhje dhe brohoriti profetësinë e Tij, gjithësecila në gjuhën e vet e çdonjëra duke mbajtur një nga mrekullitë e Tij.*

Sigurisht do të kërkonte një punë voluminoze për t'i përmendur të gjitha mrekullitë e Tij, por meqenëse dijetarë të përpiktë e verifikues kanë shkruar shumë vëllime në lidhje me provat e profetësisë së Tij, ne këtu shkurtazi do të tregojmë tregues të përgjithshëm të mrekullive të cilat janë të sigurta e të pranuara nga raportime të sakta.

Dëshmitë e profetësisë së Muhammedit a.s.m. ndahen në dy kategori kryesore:

• ***E Para:*** Quhet *"Irhasat"* dhe përfshin ngjarjet e jashtëzakonshme që ndodhën para kohës dhe në kohën e lindjes së Tij..

• ***E dyta:*** Është grupi që i përket të gjitha dëshmive të tjera të profetësisë së Tij dhe përmban dy nënndarje:

E para, janë ato çudira që u shfaqën pas largimit të Tij nga kjo dynja me qëllim që të vërtetojnë e konfirmojnë profetësinë e Tij. *E dyta,* janë ato të shfaqura në periudhën e bekuar të jetës së Tij, dhe kjo gjithashtu ka dy pjesë: *Njëra:* Janë dëshmitë e profetësisë së Tij që u shfaqën në personalitetin e Tij, në qënien e Tij të brendshme e të jashtme, në sjelljen e Tij morale e në plotësimet e Tij. *E dyta:* Janë mrekullitë e shfaquara në botën e jashtme, domethënë në horizont e në gjithësi. Edhe kjo ka dy degë: *Njëra,* janë ato që lidhen me Kur'anin dhe me shpirtësinë. *Tjetra,* janë ato që lidhen me materializmin dhe krijimin. Kjo dega e fundit përsëri ndahet në dy kategori:

Kategoria e parë Janë mrekullitë që u shfaqën gjatë periudhës së misionit të Tij Profetik, ose për të thyer kokëfortësinë e jobesimtarëve, ose për të shtuar besimin e besimtarëve. Kjo kategori ka njëzet lloje të ndryshme të tilla si, çarja më dysh e hënës, vërshimi i ujit nga gishtërinjtë e Tij, ngopja e një numri të madh njerëzish me pak ushqim, folja me pemët, me shkëmbinjtë e me kafshët etj. Secila nga këto lloje ka gjithashtu disa shembuj, dhe kështu ka, në kuptim, fuqinë e vërtetimit me konsensus.

Kategoria e dytë Përfshin ngjarje për të cilat Ai i parashikoi para se ato të ndodhnin nëpërmjet mësimeve të Krijuesit dhe u shfaqën e u bënë realitet ashtu siç Ai i parashikoi. Tani duke filluar me ketë kategorinë e fundit ne do të përmbledhim një listë prej tyre.[76]

❑ **SHENJA E KATËRT:**

Nuk ka limit për njoftimet që dha Profeti Muhammed a.s.m. në lidhje me të Padukshmen nëpërmjet instruktimit të të Gjithëditurit të Vetëm, Njohësit të së padukshmes. Ne i kemi përmendur llojet e këtyre raportimeve në "Fjalën e Njëzet e Pestë" e cila flet për mrekullinë e Kur'anit ku e shpjeguam dhe e provuam atë. Prandaj, njoftimet që lidhen me të padukshmen rreth kohëve të kaluara, rreth profetëve të mëparshëm, rreth të vërtetave që lidhen me Hyjninë, Universin dhe me botën tjetër, ne ia referojmë asaj fjale (për shpjegimin e tyre). Ndërsa këtu do të tregojmë disa shembuj rreth shumë parashikimeve të Tij të sakta në lidhje me shokët e Tij, familjen e Tij dhe me ummetin –komunitetin- e Tij. Por, së pari, për një kuptim të plotë të temës, ne do të pohojmë e shpjegojmë "*Gjashtë parime*" përmes një parathënieje:

• ***Parimi i Parë:*** Të gjitha gjendjet dhe veprimet e Profetit më të Nderuar a.s.m. dëshmuan vërtetësinë dhe profetësinë e Tij. Por kjo nuk do të thotë se të gjitha gjendjet e veprimet e Tij duhet të jenë mrekulli, sepse Zoti i Gjithëfuqishëm e dërgoi atë në formën e qënies humane me qëllim që Ai të ishte një udhëheqës e drejtues për qëniet njerëzore në çështjet e tyre sociale dhe në veprimet e aktet përmes të cilave ata të arrinin lumturinë në të dyja botët; dhe me qëllim që Ai t'u zbulonte qënieve njerëzore mrekullitë e Artit të Krijuesit xh.sh. dhe Fuqinë e gatshme që përbën themelin e të gjitha ndodhive, që në dukje janë të zakonshme, por në realitet janë mrekulli të Fuqisë Hyjnore. Atëherë, në qoftë se Ai do ta kishte braktisur gjendjen njerëzore në aktet e Tij e të bëhej i jashtëzakonshëm në të gjitha aspektet, Ai nuk do të kishte qenë një udhëheqës, as nuk do t'i kishte mësuar qëniet njerëzore me veprimet, gjendjet dhe me sjelljet e Tij. Prandaj Ai u nderua me mrekullitë me qëllim që të provojë profetësinë e Tij përballë jobesimtarëve kokëfortë dhe, herë pas here kryente mrekulli kur e kërkonte nevoja. Por mrekullitë e Tij asnjëherë nuk ndodhën në një mënyrë të qartë të tillë që ta detyronin gjithësecilin të besonte me dëshirë apo pa dëshirë, sepse në përputhje me qëllimin e provave dhe sprovimeve që njeriu duhet të vuajë, rruga duhet t'i tregohet pa ia hequr dëshirën a vullnetin e tij të lirë. *Dera e mendjes duhet të mbetet e hapur, dhe liria e saj nuk duhet t'i rrëmbehet nga duart. Por në qoftë se mrekullitë do të kishin ndodhur në një mënyrë kaq të dukshme, mendja nuk do të kishte pasur zgjedhje;*

[76] Fatkeqësisht, unë nuk munda t'i shkruaj ashtu siç pata synuar. Unë shkrova ashtu siç m'i diktoi zemra ime, pa zgjedhje dhe nuk munda të përshtatem plotësisht me renditjen e këtij klasifikimi.

atëherë Ebu Xhehli do të kishte besuar ashtu siç bëri Ebu Bekri, qymyri do të kishte pasur vlerën e diamantit dhe asnjë qëllim nuk do të kishte mbetur për provimin dhe përgjegjshmërinë.

Ekziston diçka që të ngjall çudi, ndërsa mijëra njerëz të racave të ndryshme hynë në besim vetëm duke shikuar vetëm njërën nga mrekullitë e Profetit të Nderuar a.s.m., një provë të vetme të profetësisë së Nderuar të Tij, ose një fjalë të Tij, ose thjesht duke parë fytyrën e Tij, kurse disa njerëz fatkëqinj në ditët e sotme po humbasin rrugën sikur ato mijëra prova të profetësisë se Tij nuk ishin dëshmi të mjaftueshme në një kohë që të gjitha ato na kanë ardhur përmes transmetimeve autentike e me prova të sigurta dhe kanë bërë që mijëra studiues të saktë, mendimtarë e dijetarë të ndryshëm, të pranojnë besimin.

• ***Parimi i Dytë:*** Profeti më i Nderuar a.s.m. ishte një qënie njerëzore; pra Ai veproi si qënie njerëzore. Ai gjithashtu ishte një mesazhier e profet dhe, përsa i përket profetësisë së Tij, Ai ishte një interpretues e i Dërguar i All-llahut. Profetësia e Tij bazohej në realitetin e shpalljes. Dhe shpallja është dy llojësh:

I Pari: "Është shpallje e qartë". Në këtë rast Profeti Fisnik a.s.m. është thjesht një interpretues e njoftues dhe jo tjetër, duke mos pasur asnjë pjesë a ndërhyrje tek diçka në të. Kur'ani dhe disa hadithe të shenjta përfshihen në këtë lloj shpallje...

I Dyti: **"**Është shpallje e nënkuptuar". Esenca dhe përmbledhja e saj gjithashtu bazohet në shpallje ose në inspirim, por shpjegimi i saj dhe përshkrimi iu lanë Profetit të Nderuar a.s.m.. Kur shpjegonte e përshkruante një zbulim të tillë, Ai ndonjëherë mbështetej përsëri në shpallje ose në inspirim, ose ndonjëherë e shpjegonte me intuitën e Tij personale a.s.m.. Kur mbështetej tek interpretimi i vet, Ai ose bazohej tek fuqia perceptuese që i ishte dhënë për shkak të misionit Profetik, ose fliste si qënie njerëzore në përputhje me zakonin, traditën dhe nivelin e të kuptuarit të përgjithshëm.

Kështu, jo të gjitha detajet e çdo hadithi duhet domosdoshmërisht të burojnë nga shpallja e pastër, as shenjat e larta të profetësisë nuk duhet të kërkohen në mendime të tilla dhe as veprimet e Tij, ashtu siç kërkohen nga pjesëmarrja e Tij në gjendjen njerëzore, meqë disa të vërteta i zbuloheshin Atij në formë të shkurtuar e abstrakte dhe Ai vetë i përshkruante ato në dritën e intuitës së Tij; prandaj sipas kuptimit të përgjithshëm, metaforat dhe nënkuptimet në përshkrimet e Tij ndonjëherë mund të kenë nevojë për shpjegime, ose madje për interpretime. Në fakt ndodhen disa të vërteta të cilat mendja njerëzore mund t'i kapë vetëm nëpërmjet krahasimit. Për shembull, njëherë në prani të Profetit a.s.m. u dëgjua një zë i lartë. Profeti a.s.m. tha: *"Ky është zëri i një shkëmbi që është rrokullisur për shtatëdhjetë vjet dhe tani ka arritur thellësinë më të ulët të zjarrit (pra në fund të Xhehennemit)"*. Një orë më vonë erdhën lajmet se: "Një burrë, i cili u ishte afruar të shtatëdhjetave të jetës së Tij, kishte vdekur e shkuar në Xhehennem." Kështu, duke shpjeguar ngjarjen, Profeti a.s.m. e kishte sqaruar nëpërmjet një krahasimi elokuent.

• ***Parimi i Tretë:*** Në qoftë se ndonjë hadith i transmetuar është në formën e *Tevattur* ai është i padiskutueshëm. Hadithet *Tevattur,* janë dy llojesh:[77]

I pari: Janë ato raportime rreth të cilave ka një "Konsensus të qartë";

I dyti: Është "Konsensusi në kuptim"; i dyti gjithashtu është dy llojesh:

[77] *Tevattur*, është lloji i raportimit që është transmetuar nga autoritete të shumta dhe rreth të cilit nuk ka vend për dyshim, domethënë është një raportim për të cilin ka një konsensus mendimi. (Përkthyesi).

I pari përfshin hadithet në lidhje me të cilët konsensusi është i nënkuptuar “me heshtje”. Për shembull: Në qoftë se një njeri në një komunitet tregon një ngjarje përpara popullit të tij dhe dëgjuesit nuk e kundërshtojnë atë, domethënë ata i përgjigjen atij duke qëndruar në heshtje; kjo nënkupton pranimin e tyre për atë raportim. Në mënyrë të veçantë, në qoftë se ai komunitet është i tillë që nuk do të pranonte ndonjë gabim, që do ta konsideronte çdo gënjeshtër si veprim të dënueshëm, që është i gatshëm të kritikojë dhe, përveç kësaj, tregon një interes në ngjarjen e raportuar, natyrisht heshtja e Atij komuniteti dëshmon fuqishëm për ngjarjen e ndodhur.

Lloji i dytë i “Konsensusit në kuptim” është ai që ndodh kur njerëz të ndryshëm tregojnë një ngjarje të veçantë. Për shembull, “një *okka*[78] ushqim ushqeu dyqind njerëz”; në versione të ndryshme, një njeri e përshkruan në një mënyrë, ndërsa një tjetër e përshkruan në një mënyrë tjetër, por të gjithë pajtohen me unanimitet për ndodhjen e ngjarjes. Kështu, ndodhja e kësaj ngjarjeje të sigurt mbështetet nga “Konsensusi në kuptim” dhe është e sigurt. Ndodhja e saj e vërtetë nuk dëmtohet nga ndryshimet në detaje. Megjithatë, përveç kësaj, ndodhen disa kohë kur Një Raportim i dhënë nga një person i vetëm shpreh sigurinë e konsensusit nën rrethana të caktuara. Dhe ndonjëherë ndodh që një Raportim i vetëm shpreh sigurinë kur mbështetet nga dëshmi të tjera të jashtme.

Shumica e raportimeve që lidhen me mrekullitë dhe dëshmitë e profetësisë së Profetit më Fisnik a.s.m., të cilat na kanë ardhur, janë ose të kategorisë së “Konsensusit në kuptim”, ose të “Konsensusit të nënkuptuar me heshtje”. Sa për të tjerat, megjithëse janë njoftime nga një person i vetëm, ato gjithashtu kanë sigurinë e “Konsensusit” meqenëse ato kanë marrë pranimin e autoriteteve shumë të përpikta të hadithit. Midis atyre autoriteteve ishin ato gjeni që u quajtën “*el- Hafidh”* të cilët kishin ngulitur në kujtesë të paktën njëqind mijë hadithe, të cilët për pesëdhjetë vjet e kryenin faljen e namazit të sabahut me avdesin e jacisë dhe që prodhuan gjashtë libra të saktë hadithesh -Kutubus-sitte- të kryesuara nga ato të Buhariut dhe të Muslimit.

Pa dyshim, çdo raportim i shqyrtuar me hollësi e i pranuar nga ata, nuk mund të jetë i pamjaftueshëm për sigurinë e “Konsensusit”, sepse ata fituan një familjaritet me hadithet e Profetit Fisnik a.s.m., dhe u bënë aq të lidhur ngushtë me stilin e lartë të Tij dhe me mënyrën, saqë ata mund të dallonin që me shikimin e parë hadithin e rremë *“Meudu”* midis qindra raportimeve dhe e mohonin atë duke thënë: *“Ky nuk mund të jetë hadith Profetik, ai nuk ka fjalët e Tij”.* Meqenëse ata ishin të aftë të njihnin cilësinë e çmuar të hadithit, ashtu si një argjendar me përvojë, atëherë nuk kishte mundësi për të ngatërruar ndonjë fjalë tjetër me atë të Profetit. Megjithatë, disa hulumtues e kërkues të tillë si Ibnu el-Xheuzi shkuan në ekstrem në kritikën e tyre duke i vlerësuar shumë hadithe të sakta si të rreme. Prapëseprapë, kjo nuk do të thotë se *“Kuptimi i çdo hadithi të rremë apo meudu është gabim ose fjalë e keqe,”* por ajo do të thotë se *“Vetë fjala nuk është ajo e Profetit Alejhis-salatu ves-selam.”*

***Pyetje*:** Cila është dobia e përmendjes së zinxhirit të transmetimit të një hadithi saqë, edhe në qoftë se nuk kërkohet për rastin e një ngjarjeje të mirënjohur, ata thonë: “Filani informoi filanin, etj.”?

***Përgjigje*:** Dobitë e Tij janë shumë; dhe njëra dobi është se përmendja e zinxhirit të transmetimit tregon bashkëveprimin e studiuesve të vërtetë të besueshëm e të saktë të hadithit dhe unanimitetin e autoriteteve dalluese, emrat e të cilëve janë përfshirë. Secili prej dijetarëve dhe autoriteteve nënshkroi si të ishte për saktësinë e hadithit dhe vendosi vulën e Tij në të.

---

[78] një *okka* =1300gr.

***Pyetje*:** Përse nuk u transmetuan ndodhitë e mrekullive nëpërmjet shumë zinxhirëve në formën e 'konsensusit' e me theksim aq të madh, ashtu si ai i urdhëresave themelore të ligjit të shenjtë, sheriatit?..

Përgjigje: Sepse shumica e urdhëresave të sheriatit janë të nevojshme nga shumica e njerëzve në shumicën e kohëve, pasi ato të gjitha janë të aplikueshme si detyra obliguese për të gjithë. Por jo gjithkush ka nevojë të dijë për çdo mrekulli; edhe sikur të kishte nevojë, do të ishte e mjaftueshme për të sikur ta dëgjonte vetëm një herë. Në fakt, është si një lloj obligimi, zbatimi i të cilit nga disa do të shfajësonte të tjerët; është krejtësisht e mjaftueshme për mrekullitë të njihen vetëm prej disave.

Për këtë arsye, edhe në qoftë se ndodhja dhe realiteti i një mrekullie do të ishte dhjetë herë më e sigurt se ndodhja e një urdhëreseje të sheriatit, ajo përsëri do të na vinte ne nëpërmjet një ose dy tregimtarëve, ndërsa urdhëresa do të na transmetohej nga dhjetë ose njëzet persona.

• ***Parimi i katërt:*** Ngjarjet e së ardhmes të cilat i parashikoi Profeti më i Nderuar a.s.m. nuk ishin ngjarje të veçuara. Ai parashikoi ngjarje të përgjithshme që ndodhin vazhdimisht në një mënyrë të veçantë. Domethënë, në çdo raportim të tillë Ai shfaqi një aspekt të ndryshëm të njërit prej disa fenomeneve. Prandaj, është për shkak se kur tregimtari i kombinon këto dy aspekte të ndryshëm, ato mund të duken të papajtueshme me realitetin.

Për shembull, ka tregime të ndryshme që lidhen me Hazreti Mehdiun, secili me detaje e përshkrime të ndryshme. Megjithatë, siç u shpjegua në një degë të *"Fjalës së Njëzet e Katërt"*, Profeti Muhammed a.s.m. dha sihariqet duke u mbështetur në shpallje për një Mehdi, i cili do të vinte në çdo shekull për ta ruajtur moralin shpirtëror të besimtarëve, që do t'i ndihmonte ata të mos binin në dëshpërim e këputje shprese përballë fatkeqësive e do të bashkonte zemrat e besimtarëve me njerëzit e Ehli-bejtit -familjes së Profetit a.s.m.-, të cilët përbëjnë një zinxhir brilant në botën e Islamit. I ngjashëm me Mehdiun e madh që është premtuar të vijë para kijametit në fund të kohës, një Mehdi nga familja e Profetit a.s.m. ose më shumë, është gjetur në çdo shekull. Në të vërtetë, një nga ata u gjet midis kalifatit Abasid të cilët ishin nga pasardhësit e Ehlibejtit; ai u gjet të kishte veçoritë e Mehdiut të madh.

Në këtë mënyrë, cilësitë e përfaqësuesve të Mehdiut dhe të udhëheqësve shpirtërorë të cilët ishin Mehditë që duhej ta paraprinin Mehdiun e madh dhe ishin shembujt dhe paraprijësit e tij, u ngatërruan me vetë cilësitë e Mehdiut të madh dhe, njoftimet që i përkasin atij u shikuan të papajtueshme me njëra-tjetrën.

• ***Parimi i pestë:*** Meqenëse لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ *"Asnjë përveç All-llahut xh.sh. nuk e njeh të padukshmen,"* Profeti i Nderuar Muhammed a.s.m. nuk mund ta dinte atë vetë. All-llahu xh.sh. i komunikoi Profetit lajme nga e padukshmja dhe atëherë Ai i bëri ato të njohura. Meqenëse Zoti i Gjithëfuqishëm është i Gjithurtë e i Gjithëmëshirshëm, urtësia dhe mëshira e Tij kërkojnë që shumica e çështjeve të së padukshmes të jenë të mbuluara ose të errëta, sepse në këtë botë ngjarjet e papëlqyeshme për qëniet njerëzore janë të shumta. Njohuria e mëparshme e ndodhjes së atyre ngjarjeve do të ishte e dhimbshme.

Për këtë arsye, vdekja dhe ora e caktuar -exheli- është lënë e errët dhe fatkeqësitë që do t'u bien qënieve njerëzore mbeten pas perdes së të padukshmes. Përsëri, si rezultat i urtësisë dhe mëshirës së Tij, Zoti i Gjithëfuqishëm nuk e informoi tërësisht e as në detaje Profetin e Tij a.s.m. rreth ngjarjeve të tmerrshme që do t'u binin Ehlibejtit dhe Sahabëve pas vdekjes së Tij[79], me qëllim që të mos dëmtohej

[79] Treguesi se All-llahu xh.sh. nuk e njoftoi të Dërguarin e Tij plotësisht rreth pjesëmarrjes së Aishes r.a. në Betejën e Devesë ishte me qëllim që dashuria e tij e thellë dhe dhembshuria ndaj saj të mos lëndoheshin. Ai, në fakt, u tha grave të tij:

mëshira e Tij tej mase e butë për komunitetin e Tij dhe që të mos dëmtohej dashuria e Tij e fortë për familjen e Tij. Për disa qëllime Hyjnore, Ai i bëri të ditur Atij disa nga këto ngjarje domethënëse, por jo me të gjithë tmerrin e tyre. Sa për ngjarjet e pëlqyeshme, Ai ia komunikoi ato Profetit a.s.m., ndonjëherë në vija të përgjithshme e ndonjëherë në detaje. Dhe Profeti a.s.m., me radhë, ua bëri të ditur shokëve të Tij.

Kështu, ato parashikime na u transmetuan ne në mënyrë të përpiktë nga dijetarët e hadithit të cilët ishin tek lartësia e përkushtimit fetar, tek drejtësia, vërtetësia dhe që i frikësoheshin shumë paralajmërimit të hadithit Profetik, وَمَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ *"Cilido që, me paramendim, thotë gënjeshtër në lidhje me mua, duhet të përgatitet për një vend në zjarr."* dhe i frikësoheshin paralajmërimit të vërsetit Kur'anor: فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ *"Kush bën atëherë më tepër padrejtësi sesa ai i cili shpif gënjeshtër kundër All-llahut?"*

• ***Parimi i gjashtë:*** Disa cilësi dhe aspekte të Profetit më të Nderuar a.s.m. janë përshkruar në librat e historisë e të biografisë; mirëpo shumica e atyre cilësive lidhen me humanizmin e Tij, pasi në realitet, personaliteti shpirtëror dhe natyra e shenjtë e kësaj qënie të bekuar janë aq të larta e të ndritshme, saqë cilësitë e përshkruara në libra qëndrojnë shumë larg kalibrit të lartë të Tij, sepse sipas rregullit, اَلسَّبَبُ كَالْفَاعِلِ *"Shkaku është si vepruesi"*, çdo ditë, madje edhe në këtë moment, sasia e adhurimit që kryhet nga i gjithë komuniteti i Tij i shtohet regjistrit të plotësimeve të Profetit a.s.m.. Ai është gjithashtu në çdo ditë objekti i salevateve të panumërta prej komunitetit të Tij të madh. Kjo është përveç qënies së Tij objekti i mëshirës së pakufishme Hyjnore në mënyrë të pafund dhe me një kapacitet të pafund për ta marrë atë. Ai në të vërtetë është rezultati i frutit më të përkryer të universit; është interpretuesi dhe i dashuri i Krijuesit të kozmosit. Pra, natyra e vërtetë e Tij, në tërësinë e saj dhe, e vërteta e të gjitha plotësimeve të tij nuk mund të përfshihen në cilësitë humane të regjistruara në librat e historisë e të biografisë. Sigurisht lartësia e asaj Qënie të bekuar së bashku me Hazreti Xhebrailin dhe Mikailin si dy ndihmësa në anën e Tij në betejën e Bedrit nuk gjendet në formën e një personi duke bërë pazar me një beduin në një vend tregtie për çmimin e një kali e duke sjellur Hudheifen si dëshmitarin e Tij të vetëm.

Me qëllim që të mos bie në gabim, njeriu duhet ta ngrejë kokën përtej cilësive të zakonshme të Profetit që lidhen me pjesëmarrjen e tij në gjendjen njerëzore dhe, në vend të saj, të shikojë natyrën e tij të vërtetë dhe kalibrin e tij brilant që i përket rangut të profetësisë. Përndryshe, njeriu ose do të tregonte mosrespektim, ose do të fuste dyshime tek vetvetja. Kushtoji vëmendje krahasimit të mëposhtëm që ta kuptosh këtë mister.

Supozo se një bërthamë e një peme hurme është vendosur nën dhè, ka nxjerrë filizë dhe është bërë një pemë e madhe prodhuese dhe akoma vazhdon të bëhet më e gjatë e më e gjërë. Ose supozo që veza e një palloi është ngrohur dhe një zog u çel prej saj dhe u bë një pallua i stolisur bukur dhe i praruar kudo me shenjën e Fuqisë dhe akoma po bëhet më i madh dhe më i bukur. Tani, ekzistojnë cilësi, veçori dhe elemente të balancuara me saktësi që i përkasin bërthamës dhe vezës, por nuk janë aq të mëdha e

---

"Ah sikur ta dija se cila nga ju do të marrë pjesë në atë ngjarje". Më vonë All-llahu xh.sh. e njoftoi në një far mase për çështjen, saqë njëherë i tha Hazreti Aliut r.a.: فَارْفَقْ وَبَلِّغْهَا مَأْمَنَهَا *"Një ngjarje do të ndodhë midis teje dhe Aishes..."*

kuptimplote sa e atyre të pemës e të zogut që dalin prej tyre. Kështu, duke përshkruar cilësitë e pemës dhe të zogut së bashku me ato të farës e të vezës, njeriu duhet të drejtojë vëmendjen nga fara për tek pema dhe nga veza për tek zogu me qëllim që mendja e njeriut ta gjejë të pranueshëm përshkrimin. Përndryshe, në qoftë se ti pretendon duke thënë: "Unë kam siguruar mijëra hurma nga ajo farë", ose "kjo vezë është mbreti i të gjithë zogjve që fluturojnë në botën e ajrit", ti do t'i ftoje të tjerët të kundërshtojnë e mohojnë fjalët e tua.

Humanizmi i Profetit më të Nderuar a.s.m. të Zotit xh.sh. mund t'i ngjasojë asaj bërthame ose veze, ndërsa natyra e Tij esenciale e ndriçuar me funksionin e profetësisë i ngjason Pemës Tuba të Parajsës dhe Zogjve të Parajsës. Për më tepër, natyra e Tij esenciale është duke lëvizur vazhdimisht drejt një plotësimi më të madh. Prandaj, në kohën kur ti mendon për njeriun që debatoi në treg me një beduin, ti duhet gjithashtu ta drejtosh syrin e përfytyrimit tek ajo qënie brilante e cila duke ngarë *Refrefin* (*Burakun*), la prapa Xhebrailin dhe arriti distancën e *Kabe Kavsejnit (dy harqeve)*. Përndryshe, ti ose do të tregosh mosrespekt ndaj Tij, ose do të dështosh për të bindur nefsin tënd urdhërues për të liga.

❑ **SHENJA E PESTË:**

Ne do të përmendim në këtë shenjë disa shembuj hadithesh që lidhen me çështjet e së padukshmes:

• Na ka ardhur nëpërmjet një zinxhiri autentik transmetimi i shkallës së "Konsensusit", se Profeti i Nderuar a.s.m. deklaroi nga predikatorja në prani të sahabëve të Tij duke thënë:

إِبْنِي حَسَنٌ هٰذَا سَيِّدٌ سَيُصْلِحُ اللهُ بِهِ بَيْنَ فِئَتَيْنِ عَظِيمَتَيْنِ

"Ky nipi im Hasani është një prijës i njerëzve, me anë të të cilit All-llahu xh.sh. do të pajtojë dy grupe të mëdha".

Dyzet vjet më vonë, kur dy ushtritë e mëdha të Islamit u ndeshën me njëra-tjetrën, Hazreti Hasani, Zoti qoftë i kënaqur me të, bëri paqë me Hazreti Muaviun r.a.. Kështu u provua parashikimi i gjyshit të tij të nderuar, paqa dhe bekimet e Zotit qofshin mbi Të.

• *I dyti:* Sipas një hadithi tjetër autentik, Profeti i Nderuar a.s.m. i tha Hazreti Aliut:

سَتُقَاتِلُ النَّاكِثِينَ وَالْقَاسِطِينَ وَالْمَارِقِينَ

"Ti do të luftosh të pabesët, të drejtët dhe devijuesit," duke parashikuar kështu betejat e Devesë, të Siffinit dhe ato të zhvilluara kundër havarixhëve.

• Profeti i tha përsëri Hazreti Aliut kur Aliu po shfaqte dashurinë për Hazreti Zubeirin: *"Ai (Zubeiri) do të luftojë kundra teje, por ky veprimi i tij do të jetë padrejtësi."*

• Profeti gjithashtu u tha grave Tij të pastërta: "Njëra midis jush do të marrë përgjegjësinë e një kryengritjeje; shumë njerëz rreth saj do të vriten;"

وَتَنْبَحُ عَلَيْهَا كِلَابُ الْحَوْأَبِ *"Dhe qentë (e Hauebes) do të lehin rreth saj."*

Të gjitha këto hadithe të sakta e autentike janë parashikimet e provuara pas tridhjet viteve të luftërave të Hazreti Aliut kundra Hazreti Aishes, Zubeirit dhe Tal'hasë gjatë luftës së Devesë, kundra Muavijës në Siffin dhe kundra Havarixhëve në Haraura dhe Nehrevan.

• Profeti gjithashtu informoi Hazreti Aliun r.a. rreth *një njeriu i cili do ta lyente mjekrën e Aliut me gjakun e kokës së tij*. Hazreti Aliu e njihte personin; ai ishte Abdurrahman Ibn Mulxhem el-Harixhiu.

• Profeti i Nderuar a.s.m. gjithashtu përmendi një njeri të dalluar me një shenjë të veçantë, Dhul'Thadia, se do të ishte midis të vrarëve të Havarixhëve. Kur personi në fjalë u gjet i vrarë, Hazreti Aliu e tregoi atë si një provë e drejtësisë së kauzës së tij dhe duke njoftuar në të njëjtën kohë mrekullinë e Profetit të Nderuar a.s.m..

• Sipas një hadithi tjetër autentik që tregohet nga Umm Seleme dhe nga të tjerët, Profeti i Nderuar a.s.m. gjithashtu parashikoi se "Hazreti Husejni do të vritej në Taff (Kerbela)." Pesëdhjetë vjet më vonë ndodhi kjo ngjarje e dhimbshme, e cila e vërtetoi parashikimin Profetik.

• Ai gjithashtu parashikoi në mënyrë të përsëritur se pas kalimit të Tij në botën tjetër, familja e Tij, Ehlibejti, يَلْقَوْنَ قَتْلاً وَتَشْرِيداً *"do të përballej me vrasje, fatkeqësi, internime dhe dhe disa detaje."* Pikërisht ajo që Ai kishte parashikuar, më vonë u bë realitet.

Në lidhje me këtë, mund të bëhet një ***pyetje*** e rëndësishme*:*

"Megjithëse Hazreti Aliu, me trimërinë e tij të jashtëzakonshme dhe me njohurinë e tij të thellë, përveç lidhjes farefisnore me Profetin e Nderuar a.s.m., me Profetin e Zotit xh.sh., ishte shumë i merituesheëm për të qenë Kalif, pse nuk i parapriu të tjerët në drejtimin e kalifatit dhe, përse Islami përjetoi një trazirë të tillë gjatë kalifatit të tij?.."

***Përgjigje*:** Një drejtues i madh shpirtëror nga Ehlibejti raportohet të ketë thënë: "Profeti i Nderuar Muhammedi a.s.m. kishte dashur që Hazreti Aliu r.a. të ishte kalif, por Atij i ishte bërë e ditur nga e padukshmja se: "*Vullneti i Zotit të Gjithëfuqishëm ishte ndryshe. Ai, atëherë, e braktisi dëshirën e Tij duke ia dorëzuar vetveten vullnetit të All-llahut*." Një nga arsyet pse vullneti i Zotit ishte ndryshe, mund të ketë qenë se:

Pas kalimit të Profetit të Nderuar a.s.m. nga kjo botë, kur sahabët kishin nevojë më shumë se kurrë për bashkim e unitet, në qoftë se Hazreti Aliu do ta kishte marrë në dorë drejtimin, kjo me shumë mundësi do të kishte shkaktuar tek shumë njerëz e fise tendencën për të konkuruar, për shkak të natyrës së tij të rreptë, të patrembur, asketik, heroik, me një karakter të pavarur dhe të njohur shumë për guximin (siç ishte rasti gjatë kalifatit), këto veçori do të shkaktonin konkurencë e si rrjedhojë do të rezultonte në përçarje e grupime midis besimtarëve.

Një arsye tjetër e shtyrjes së kalifatit të Hazreti Aliut është siç vijon: Në kohën e kalifatit të tij, komuniteti Musliman i cili ishte zhvilluar me shpejtësi përmes përzierjes së shumë fiseve e popujve të cilët përvetësuan veçori e tipare të tilla që reflektuan opinionet e shtatëdhjetë e tre sekteve për të cilat Profeti i Nderuar Muhammed a.s.m. kishte parathënë e njoftuar se ato do të zhvilloheshin në kohën e vet; atëherë përballë trazirave të tilla dikush ishte i nevojshëm me fuqi të mrekullueshme, me guximin, respektueshmërinë e mendje-mprehtësinë e Hazreti Aliut r.a., dhe duhej dikush që të kishte fuqinë e Hashimive e të Ehlibejtit me qëllim që t'i bënte ballë Kryengritjes. Dhe në të vërtetë, ai veproi kështu në mënyrë të përshtatshme me parashikimin e Profetit të Nderuar Muhammed a.s.m. i cili i kishte thënë atij: *"Unë kam luftuar për shpalljen e Kur'anit, kurse ti do të luftosh për shpjegimin e tij!"*

Një arsye tjetër për këtë shtyrje është se pa Hazreti Aliun r.a., pushteti i dynjasë kishte shumë mundësi t'i bënte mbretërit Emevitë që të çudhëzoheshin krejtësisht, por ata duke qenë të përballur me Hazreti Aliun r.a. dhe Ehlibejtin dhe duke iu dashur të shfaqeshin njëlloj me ta dhe, për të ruajtur prestigjin e tyre para muslimanëve, të gjithë udhëheqësit e dinastisë Emevije, edhe në qoftë se jo ata vetë, në çdo ngjarje, për shkak të nxitjeve dhe rekomandimeve në drejtim të ndjekësve dhe të mbështetësve të tyre, punuan me të gjithë fuqinë e tyre për të ruajtur e përhapur të vërtetat e Islamit, të besimit dhe të dekreteve Kur'anore. Kështu, ata prodhuan mijëra interpretues të përpiktë të sheriatit, dijetarë hadithi dhe shenjtorë e studiues të pastër. Po të mos kishte qenë zelli i fortë fetar, shenjtëria dhe virtytshmëria e Aliut dhe e Ehlibejtit, do të kishte qenë e mundur që Emevitët qysh në fillim të ishin çudhëzuar krejtësisht, ashtu siç ndodhi me Abasidët.

Gjithashtu mund të bëhet pyetja: "Përse kalifati Islam nuk qëndroi tek Ehlibejti në një kohë që ata ishin më të meritueshmit e më të përshtatshmit për të?"

Përgjigje: Sundimi i dynjasë është mashtrues, *kurse Ehlibejti ishte caktuar të ruante dekretet e Kur'anit dhe të vërtetat e Islamit. Me qëllim që të mos mashtrohej nga pushteti, ai që duhej ta mbante atë dhe kalifatin duhej të ishte i pamëkate si një profet ose aq zemërpastër, shpirtëror e jomaterialist ashtu si katër kalifët e lartë, si Umer Ibn Abdul Aziz dhe si Mehdiu i Abasidëve*. Në fakt, kalifati i shtetit Fatimi i cili u ngrit me emrin e Ehlibejtit në Egjipt, sundimi i El-Muvahiddin në Afrikë, dhe shteti i Safavidëve në Iran treguan se sundimi i dynjasë për Ehlibejtin ishte i papërshtatshëm, sepse ai i bëri ata të neglizhonin në detyrën e tyre parësore e cila ishte mbrojtja e fesë dhe shërbimi i Islamit. Nga ana tjetër, kur hoqën dorë nga sundimi i dynjasë, ata në mënyrë të shkëlqyer e shumë të suksesshme i shërbyen Islamit dhe Kur'anit.

Tani shiko! Nga drejtuesit e shenjtërisë të cilët e kanë prejardhjen nga Hazreti Hasani r.a. veçanërisht Katër Drejtuesit shenjtorë dhe mbi të gjithë Abd el-Kadir Gejlani që është Gauth el-A'dham dhe imamët e linjës së Hazreti Hysejnit, sidomos Zejnel'abidin dhe Xha'fer es-Sadik, gjithësecili u bë si një Mehdi shpirtëror; ata larguan padrejtësinë dhe errësirën si dhe shpërndanë dritat e Kur'anit dhe të vërtetat e besimit. Duke vepruar kështu, secili tregoi se ishte një trashëgimtar i vërtetë i paraardhësit të Tij fisnik.

Atëherë mund të pyetet: "Cila është urtësia e konfliktit të përgjakshëm e të tmerrshëm që goditi Islamin e bekuar në periudhën e ndritshme të kalifëve të lartë, pasi nuk ishte e meritueshme që ata drejtues shpirtërorë të goditeshin me ato fatkeqësi, dhe çfarë aspekti i Mëshirës Hyjnore është në këtë?"

***Përgjigje*:** *Ashtu si stuhitë e forta me shira në pranverë të cilat lëvizin potencialet e shumëllojshmërisë së bimëve, farërave e pemëve dhe i bëjnë ato të zhvillohen, ku secila lulëzon në mënyrën e saj të veçantë dhe kryen detyrat e brendaqenësishme në natyrën e saj, po kështu konflikti që u ra Sahabëve dhe pasardhësve të tyre lëvizi potencialet e tyre në veprim të cilat ishin të gjitha të ndryshme ashtu si farërat; kjo i nxiti ata duke u thirrur: "Islami është në rrezik! Po bie zjarri, po digjet!"; kjo u futi frikën të gjitha grupeve dhe i bëri ata të nxitojnë për të mbrojtur Islamin. Secili grup sipas aftësisë së tij mori në sup njerën nga detyrat e shumta të Komunitetit Islam dhe luftoi me seriozitetin më të madh. Disa duke punuar për ruajtjen e hadithëve Profetike, disa të tjerë për ruajtjen e Sheriatit, disa për ruajtjen e të vërtetave të besimit e kështu me radhë; pra çdo grup mori një detyrë të veçantë. Ata luftuan në zbatimin e detyrave të Islamit. Shumë lule shumëngjyrëshe u çelën. Nëpërmjet stuhisë, farërat u hodhën tek të gjitha qoshet e botës së gjërë të Islamit; gjysma e globit u transformua në lulishte me trëndafila. Por fatkeqësisht, së bashku me trëndafilat u shfaqën në lulishte edhe gjembat e sekteve devijuese.*

Ishte sikur Dora e Fuqisë Hyjnore ta trondiste atë epokë në zemërim, e vërtiti atë me një forcë të madhe dhe entuziazmoi njerëzit e zellit. Nëpërmjet forcës qendërike të asaj levizje, shumë interpretues mendjendritur të ligjit të sheriatit, shkollarë dritëdhënës të hadithit, hafiza të shquar të Kur'anit,

udhëheqës shpirtërorë, studiues të talentuar dhe njerëzit e pastërtisë u larguan e u detyruan të emigronin në vendet më të largëta të botës së Islamit. Ajo u ngjalli entuziazëm të gjithë njerëzve të Islamit nga lindja në perëndim dhe i zgjoi ata për tek thesaret e Kur'anit. Tani le të kthehemi tek subjekti ynë.

Ka mijëra ngjarje që Profeti i Nderuar a.s.m., Profeti i Zotit xh.sh. i parashikoi dhe ndodhën ashtu siç u parashikuan. Ne këtu do të përmendim vetëm disa nga ato.

Shumica e atyre që do të përmendim janë të pajtueshme me Gjashtë Librat e mirënjohur -Kutubus-sitte- dhe me librat më të saktë të hadhitheve, e në mënyrë të veçantë me Buhariun dhe Muslimin. Ka një 'Konsensus në kuptim' për sa i përket raportimeve, ndërsa të tjerët, për shkak se janë verifikuar nga studiues të përpiktë, gjithashtu mund të konsiderohen ta kenë këtë siguri.

• Sipas një rrëfenje autentike e të sigurt, tregohet se Profeti i Nderuar a.s.m. u tha sahabëve të Tij: *"Ju do të jeni fitimtarë kundra të gjithë armiqve tuaj, do të dilni me sukses në pushtimin e Mekës, Hajberit, Damaskut, Irakut, Persisë dhe Jeruzalemit dhe do të ndani midis jush thesaret e sundimtarëve të perandorive më të mëdha, bizantinëve dhe persianeve."* Ai nuk e tha këtë si hamendje apo si mendim personal; Ai e tha atë ashtu siç e kishte parë dhe, ajo çfarë tha Ai, u bë realitet ashtu siç u parashikua. Kjo ishte pavarësisht nga fakti se në kohën kur bëri parashikime, Ai duhej të emigronte në Medine me një grusht ndjekësish dhe, e gjithë bota duke përfshirë këtu edhe rrethinat e Medinesë ishin armiqësorë ndaj Tij.

• Ai gjithashtu në mënyrë të përsëritur deklaroi sipas një rrëfenje autentike e të sigurt:

عَلَيْكُمْ بِسِيرَةِ الَّذَيْنِ مِنْ بَعْدِي أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ

"Ju duhet të ndiqni rrugën e atyre që vijnë pas meje, të Ebu Bekrit dhe Umerit." Me këtë Ai tregoi se Ebu Bekri dhe Umeri do të jetonin pas Tij, se ata të dy do të ishin kalifë dhe do ta drejtonin Kalifatin në një mënyrë që do të kënaqte Zotin xh.sh. dhe Profetin dhe, se Ebu Bekri do ta drejtonte Kalifatin për një afat të shkurtër, ndërsa Umeri do ta drejtonte atë për një periudhë më të gjatë dhe do të kishte sukses në shumë pushtime.

• Gjithashtu Ai deklaroi duke thënë:

زُوِيَتْ لِيَ الْأَرْضُ فَأُرِيتُ مَشَارِقَهَا وَمَغَارِبَهَا وَسَيَبْلُغُ مُلْكُ
أُمَّتِي مَا زُوِيَ لِي مِنْهَا

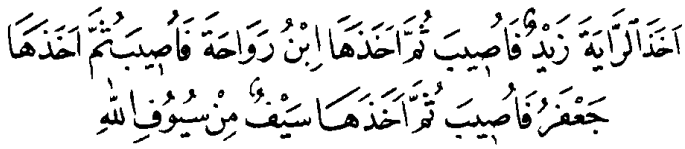
"Toka u shtri para meje dhe skajet e saja perëndimore e lindore m'u shfaqën mua; mbretërimi, sundimi i ummetit tim do të shtrihet mbi atë që m'u shfaq." Dhe fjalët e Tij u provuan të vërteta.

• Sipas një rrëfenje të saktë e autentike, përpara luftës së Bedrit, Profeti i tregoi një nga një vendet ku udhëheqësit e Kurejshit do të vriteshin, duke thenë:

هٰذَا مَصْرَعُ أَبِي جَهْلٍ هٰذَا مَصْرَعُ عُتْبَةَ هٰذَا مَصْرَعُ أُمَيَّةَ هٰذَا مَصْرَعُ فُلَانٍ وَفُلَانٍ

"Ebu Xhehli do të vritet këtu, Utba këtu, Umaja këtu, etj.," dhe shtoi: *"Unë do ta vras Ubaj ibn Halifin me duart e mia."* Të gjitha parashikimet e Tij u provuan të vërteta.

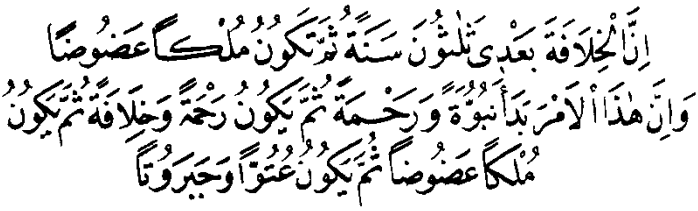
• Përsëri sipas një rrëfenje autentike e të sigurt, Profeti i njoftoi shokët e Tij rreth Betejës së famshme të Mu'tas afër Damaskut– një distancë prej një udhëtimi njëmujor nga ku Ai ishte– tamam sikur Ai po i shikonte shokët e Tij duke luftuar në betejë dhe tha:

"Zejdi ka marrë flamurin dhe është goditur; tani Ibnu Revaha e ka marrë flamurin dhe u godit; tani Xha'feri e ka marrë flamurin dhe u godit; ndërsa tani, një nga shpatat e Zotit xh.sh. (d.m.th. Halidi) e ka marrë atë".

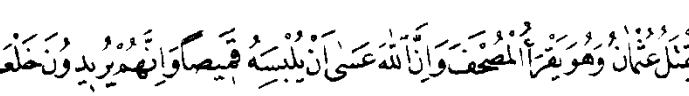
Dy a tre javë më vonë Jaë'la Ibn Muneb'bih u kthye nga fusha e betejës, dhe në praninë e tij Profeti i Nderuar a.s.m. përshkroi detajet e betejës, dhe ndërkohë Ja'la u betua në Zotin se: *"Çfarë kishte ndodhur në betejë ishte tamam siç e kishte parashikuar Profeti i Nderuar Muhammed* a.s.m.*"*

• Sipas një hadithi të saktë e autentik, Profeti i Nderuar a.s.m. tha:

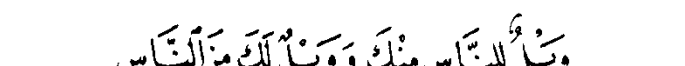
"Pas meje, kalifati do të zgjasë tridhjetë vjet; atëherë do të jetë një mbretëri lakmitare." "Fillimi i kësaj çështje është profetësi e mëshirë; atëherë do të jetë mëshirë e Kalifat; pastaj ajo do të jetë mbretëri lakmitare; dhe më vonë do të jetë arrogancë e tirani." Ai kështu parashikoi periudhën e kalifatit të katër kalifëve dhe plotësimin e kësaj periudhe me gjashtë muajt e kalifatit që drejtoi Hazreti Hasani, dhe në vazhdim do të ishte kalimi i kalifatit në monarki, dhe monarkia do të rrethohej, rrënohej e brehej nga intrigat e tirania. Dhe në të vërtetë u bë realitet tamam ajo që u parashikua.

• Përsëri sipas një rrëfenje autentike, Ai deklaroi:

"Osmani do të vritet ndërsa do të jetë duke lexuar Kur'an." "Dhe ka të ngjarë se Zoti do t'i veshë Atij një këmishë në atë kohë, (do të bëhet Kalif) ndërsa ata dëshirojnë t'ia heqin atë. Rrëzimi i tij gjithashtu mund të kërkohet." Këto ngjarje gjithashtu ndodhën të gjitha tamam siç u parashikuan.

• Gjithashtu sipas një rrëfenje autentike, "Ndërsa Profeti i Nderuar a.s.m. po vendoste kupa, Abdullah ibn Zubejr shijoi nga gjaku i Tij i bekuar. Atëherë Profeti i tha:

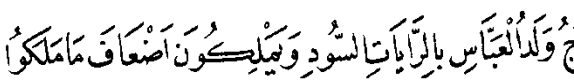
"Mjerë njerëzit prej teje dhe i mjeri ti prej njerëzve," duke parashikuar se Abdullahi do t'i udhëhiqte muslimanët me një trimëri të jashtëzakonshme, dhe për shkak të tij do t'u binin njerëzve fatkeqësi të

llahtarshme. Ajo çfarë parashikoi, ndodhi tamam: Gjatë sundimit të Emevive, Zubejri shpalli kalifatin e tij në Mekë, luftoi heroikisht në shumë beteja derisa në fund zullumqari Haxh-xhaxh e sulmoi atë me një forcë të madhe dhe, duke vazhduar një betejë të rreptë, heroi i shquar u martirizua.

• Përsëri sipas një rrëfenje autentike, Profeti i Nderuar a.s.m. parashikoi veçoritë e dinastisë Emevite dhe sundimin tiranik të shumë mbretërve të saj, duke përfshirë Jezidin, Velidin e Hazreti Muaviun, që do të merrnin drejtimin e muslimanëve. Ai këshilloi drejtësi e urtësi dhe tha:

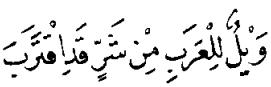

"Kur të drejtosh, vepro me vetëpërmbajtje." Ai parashikoi se dinastia Abaside do të shfaqej pas Emevitëve për të qëndruar në fuqi për një kohë të gjatë dhe tha:

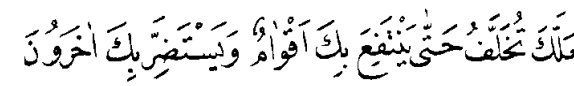
"Do të shfaqet shiteti Abasid dhe do të vazhdojë sundimin për një kohë të gjatë." Të gjitha parashikimet u bënë realitet.

• Sipas një rrëfenje autentike, Profeti i Nderuar a.s.m. gjithashtu tha:

"Mjerë arabët për të keqen që është afruar", duke sugjeruar me këtë turbullirat e konfliktet e tmerrshme që do të shkaktoheshin nga Xhengiz dhe Hulagu dhe shkatërrimin prej tyre të shtetit Abasid. E gjitha kjo u provua e vërtetë.

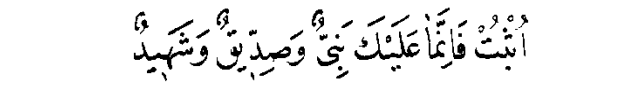
• Sipas një rrëfenje autentike, kur Sa'ad Ibn Ebi Vek'kas ishte shumë i sëmurë, Profeti i Nderuar a.s.m. i tha:

"Ka të ngjarë që ti do të përmirësohesh e të shpëtosh me qëllim që disa njerëz do të mund të përfitojnë nga ti dhe disa të tjerë do të dëmtohen nga ti", kështu Ai parashikoi se ai do të bëhëj një komandant i madh që do të arrinte shumë fitore dhe shumë njerëz do të përfitonin prej tij duke hyrë në palën e Islamit. Kurse pushtetet e tyre do të shkatërroheshin prej dorës së tij. Fjalët e Tij u provuan të vërteta; Sa'adi udhëhoqi ushtritë muslimane, shfarosi perandorinë Persiane dhe i bëri shumë popuj të arrinin udhëzimin, rrugën e Islamit.

• Gjithashtu sipas një rrëfenje autentike, Nexhashiu, sundimtari Abisinas, i cili kishte pranuar besimin më herët, vdiq në vitin e shtatë të hixhretit; Profeti i Nderuar a.s.m., Profeti i All-llahut xh.sh. i njoftoi shokët e Tij për këtë. Ai, madje, kreu faljen e xhenazes për të. Një javë më vonë erdhën lajmet duke vërtetuar vdekjen e Nexhashiut pikërisht në të njëjtën ditë ashtu siç pati thënë Profeti.

• Sipas një rrëfenje autentike, kur Profeti a.s.m. ishte me shokët më të afërt në majën e malit të Uhudit (ose të Hirasë), mali nisi të dridhej. Ai i tha:

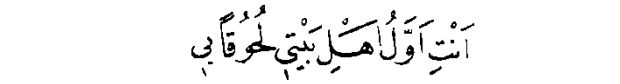
"Mos lëviz! Sepse sipër teje është një profet, një i vërtetë dhe një martir".

Duke parashikuar kështu martirizimin e Hazreti Umerit, Osmanit dhe Aliut. Ajo që u tha, gjithashtu u bë realitet.

Tani, o njeri fatkeq e i mjerë që të ka vdekur zemra! Ti ndoshta thua se Muhammedi a.s.m. ishte vetëm një njeri mendjemprehtë dhe i mbyll sytë ndaj Atij dielli të së vërtetës! Nga pesëmbëdhjetë llojet e ndryshme të mrekullive të Tij, ke dëgjuar vetëm një të qindën e një lloji që lidhet me parashikimet e Tij të cilat kanë sigurinë e 'Konsensusit në Kuptim'. Ti nuk ke dëgjuar veçse një pjesë të vogël që i përket të padukshmes... Atëherë edhe pasi njeriu t'i dëgjojë këto mrekulli thotë për personin e tyre se Ai është një gjeni dhe zbulon të ardhmen me mendjemprehtësinë e Tij ? Supozo se edhe ne thamë ashtu si ti, se ai është një gjeni! A do të mundej një njeri i tillë me mendjemprehtësinë e njëqind gjenive të kishte parë ndonjëherë në mënyrë të gabuar? Ose, a do të mundej që ai ndonjëherë ta kishte poshtëruar veten duke e raportuar atë në mënyrë të padrejtë? A nuk do të ishte marrëzi e idiotizëm të mos u kushtosh vëmendje atyre që parashikon Ky gjeni i qindfishtë në lidhje me lumturinë në të dyja botët?

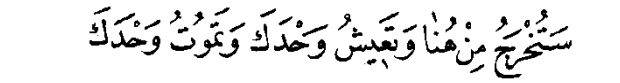
❑ **SHENJA E GJASHTË:**

• Sipas një rrëfenje autentike, Profeti i Nderuar a.s.m. i tha Hazreti Fatimesë r.a.:

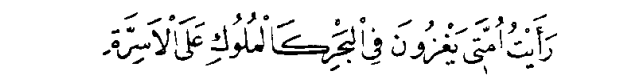
"Ti do të jeshë e para nga familja ime që do të ndërrosh jetë pas meje [pas vdekjes sime]." Gjashtë muaj më vonë ndodhi ajo çfarë Ai tha.

• Dhe Ai gjithashtu i tha Ebu Dherrit:

"Ti do të dëbohesh prej këtu [Medineje], do të jetosh i vetmuar dhe do të ndërrosh jetë i vetmuar." E gjitha kjo u bë realitet pas njëzet vitesh.

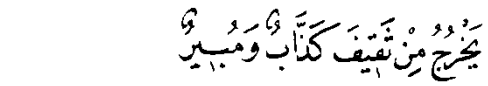
• Njëherë Profeti a.s.m. u zgjua në shtëpinë e Umm Haramit (hallës së Enes Ibn Malikut), dhe duke buzëqeshur i tha:

"Unë pashë Ummetin (Komunitetin) tim duke bërë luftë në rrugë të Zotit në dete si mbretër të ulur nëpër frone." Umm Harami i tha: "Bëj lutje, o i Dërguari i Zotit xh.sh., që të jem edhe unë me ta." Profeti i tha: *"Ti do të jesh."*

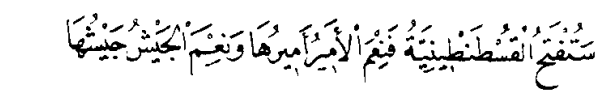
Pas dyzet vjetësh ajo e shoqëroi burrin e saj Ubadeh Ibn Samit në pushtimin e Qipros. Ajo vdiq atje dhe varri i saj që nga ajo kohë vizitohet nga besimtarët. Kështu ajo çfarë parashikoi, u provua e vërtetë.

• Dhe - gjithashtu sipas një rrëfenje autentike - ai deklaroi:

"Nga fisi Thakif një gënjeshtar do të pretendojë profetësi, dhe do të shfaqet një tiran i etur për gjak." Me këtë Ai dha njoftime për Muhtarin e lig, i cili pretendoi profetësi dhe për Haxhxhaxhin Mizor i cili vrau qindra e mijëra njerëz.

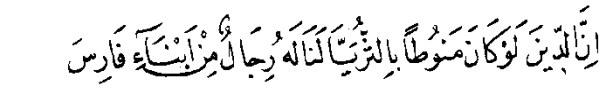
• Dhe, sipas një rrëfenje autentike, Ai tha:

"Stambolli do të pushtohet dhe sa i bekuar është Emiri i saj dhe sa e bekuar është ushtria që do ta pushtojë atë."

Ai kështu dha lajmet se Stambolli do të pushtohej nga duart e muslimanëve dhe se Hazreti Sulltan Mehmet Fatihu (pushtuesi) do të arrinte rangun më të lartë shpirtëror. Parashikimi i Tij përsëri u provua i vërtetë.

• Dhe gjithashtu, sipas një rrëfenje autentike, Ai tha:

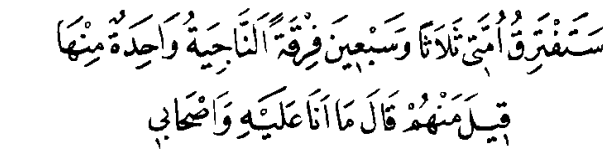
"Në qoftë se feja do të varej në plejada (yje), burra nga Persia do ta arrinin atë," duke treguar se dijetarë të pashoqë dhe shenjtorë, si Ebu Hanifeja do të shfaqeshin nga Irani.

• Përveç kësaj Ai parashikoi Imam Shafijun, duke thënë:

"Një dijetar nga Kurejshi do të shfaqet e do ta mbushë tokën me dituri."

• Sipas një rrëfenje autentike, Profeti a.s.m. tha:

"Ummeti (komuniteti) im do të ndahet në shtatëdhjetë e tre degëzime (sekte), dhe vetëm njëri prej tyre do ta arrijë shpëtimin." Ai u pyet: *"Kush janë ata (që do të shpëtojnë)?"* Profeti u përgjigj*: "Janë ata që do të më ndjekin mua dhe shokët e mi," duke kuptuar Ehli-sunneh vel xhema'at.*

• Dhe gjithashtu Ai deklaroi se,

اَلْقَدَرِيَّةُ مَجُوسُ هٰذِهِ الْأُمَّةِ

"Kaderitë janë Mexhusët e këtij komuniteti," duke parashikuar shfaqjen e sektit *Kaderi* i cili do të ndahej në degëzime të ndryshme dhe do të mohonte kaderin, (caktimin, paracaktimin Hyjnor), Ai gjithashtu parashikoi *Refazitët* të cilët do të prodhonin sekte të ndryshme.

• Dhe –përsëri sipas një rrëfenje autentike– Ai i tha Hazreti Aliut: "*Shembulli yt është si ai i Isait (Jezusit) a.s.; ti do të jesh shkak për shkatërrimin e dy grupeve prej njerëzve; njëri grup për shkak të dashurisë së tepruar, dhe njëri grup për shkak të armiqësisë së tepruar*." *Krishterët për shkak të dashurisë së tepruar për Isain (Jezusin) kaluan limitet dhe e quajtën atë -ruajna Zot*! - '*biri i Zotit*', *ndërsa çifutët për shkak të armiqësisë së tyre shkuan në një ekstrem tjetër duke mohuar profetësinë dhe virtytin e Tij . E ngjashme me këtë, disa njerëz gjithashtu do të rrezikojnë humbje për shkak të dashurisë së tepruar ndaj teje, dhe tha:* لَهُمْ نَبَزٌ يُقَالُ لَهُمُ الرَّافِضَةُ *"Disa të tjerë do të jenë tej mase armiqësorë kundra teje. Ata janë Havarixhët dhe përkrahësit ekstremist të Emevitëve, të cilët janë "Nasiba."*

Në qoftë se pyetet këtu: Dashuria për Ehlibejtin është urdhër Kur'anor dhe u inkurajua shumë nga vetë Profeti a.s.m.. Atëherë dashuria e Shiitëve mund të shërbejë si një shfajësim për ta meqenëse dashuria e thellë mund t'i ngjasojë dehjes. Përse atëherë Shi'itët dhe veçanërisht Refazitët nuk mund të përfitojnë nga dashuria e tyre, dhe përse dashuria e tyre përshkruhet nga Profeti si e tepruar?

***Përgjigjja*:** Dashuria është dy llojesh:

I Pari është të duash diçka apo dikë për kuptimin që ajo gjë ose ai tregon.

Kjo do të thotë, ta duash Hazreti Aliun, Hasanin, Husejnin dhe Ehlibejtin në Emrin e All-llahut xh.sh. e për hir të Profetit të Tij të Nderuar a.s.m.. Kjo lloj dashurie e shton dashurinë ndaj Profetit të Nderuar a.s.m. dhe bëhet mjet ndërmjetësues për dashurinë e Zotit të Gjithëfuqishëm. Kështu, kjo dashuri është e lejueshme dhe teprimi i saj nuk është i dënueshëm apo agresiv dhe as nuk bën thirrje për qortim e armiqësi ndaj të tjerëve.

Lloji i dytë i dashurisë merr cilësitë si objekt, domethënë është të duash ndonjë gjë apo ndonjë njeri për vetë atë gjë apo për vetë atë njeri. Në të, njeriu nuk mendon për Profetin a.s.m., por ia kushton dashurinë Hazreti Aliut për shkak të trimërisë së tij dhe Hazreti Hasanit e Husejnit për shkak të madhështisë së tyre dhe të cilësive të larta, edhe nëse ai nuk e njeh Zotin apo Profetin. Kjo dashuri nuk është një mjet i dashurisë për Zotin xh.sh. e për Profetin e Nderuar a.s.m.; Përveç kësaj, kur është e tepruar, ajo rezulton në qortim e armiqësi për të tjerët, ashtu siç u përmend në hadith. Për shkak të këtij lloji dashurie të tepruar ndaj Hazreti Aliut, disa njerëz e mbajtën vetveten të distancuar nga Hazreti Ebu Bekri dhe Umeri dhe ranë në humbje. Dashuria e tyre negative, në të vërtetë, është burimi i fatkeqësisë.

• Dhe – sipas një rrëfenje autentike– Profeti deklaroi:

إِذَا مَشَوُا الْمُطَيْطَاءَ وَخَدَمَتْهُمْ بَنَاتُ فَارِسَ وَالرُّومِ رَدَّ اللهُ
بَأْسَهُمْ بَيْنَهُمْ وَسَلَّطَ شِرَارَهُمْ عَلَى خِيَارِهِمْ

"Kur vajzat e persianëve e të romakëve t'u shërbejnë ju, atëherë lufta e fatkeqësia do të ndodhin mes jush dhe Zoti xh.sh. do të bëjë të sundojnë të këqinjtë e tyre mbi të mirët!" Pas tridhjet vjetësh parashikimet e Tij u bënë realitet.

• Dhe –përsëri, sipas një rrëfenje autentike, ai deklaroi:

وَتُفْتَحُ خَيْبَرُ عَلَىٰ يَدَيْ عَلِيٍّ

"Kështjella e Hajberit do të pushtohet nga duart e Aliut." Si një mrekulli e profetësisë së Tij dhe përtej parashikimit, ditën e nesërme Hazreti Aliu hoqi portën e kështjellës së Hajberit me duart e tija, e përdori atë si mburojë dhe mori kështjellën. Kur pushtimi u realizua, ai e hodhi portën për tokë; porta ishte aq e madhe sa që tetë burra të fuqishëm, ose sipas një versioni tjetër dyzet vetë u përpoqën ta ngrenin atë nga toka, por nuk mundën.

• Gjithashtu Profeti parashikoi betejën e Siffinit ndërmjet Hazreti Aliut dhe Muaviut duke thënë:

لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّىٰ تَقْتَتِلَ فِئَتَانِ دَعْوَاهُمَا وَاحِدَةٌ

"Ora e fundit nuk do të vijë derisa dy grupe me një pretendim të vetëm të luftojnë njëri-tjetrin."

• Dhe gjithashtu Ai deklaroi: اِنَّ عَمَّارًا تَقْتُلُهُ الْفِئَةُ الْبَاغِيَةُ *"Një grup rebelësh do të vrasin Ammarin."* Kur Ammari u vra në betejën e Siffinit, Hazreti Aliu e tregoi këtë si provë se përkrahësit e Muaviut ishin rebelë; por Muaviu e interpretoi atë ndryshe, edhe Amr Ibn As gjithashtu tha: *"Rebelët janë vrasësit, e jo të gjithë ne."*

• Dhe gjithashtu Ai tha: اِنَّ الْفِتَنَ لَا تَظْهَرُ مَا دَامَ عُمَرُ حَيًّا *"Sa të jetë gjallë Hazreti Umeri, asnjë kryengritje nuk do të shpërthejë midis jush."* Dhe kështu ndodhi.

• Dhe para se të pranonte fenë, Sehl ibn-Amr njëherë u zu rob në një betejë. Hazreti Umeri i tha Profetit të Nderuar a.s.m.: *"Më lejo t'ia shkul dhëmbët, sepse ai, me foljen e tij retorike, po nxit Kurejshët idhujtarë të bëjnë luftë kundra nesh."* Profeti i Nderuar a.s.m. iu përgjigj:

وَعَسَىٰ اَنْ يَقُومَ مَقَامًا يَسُرُّكَ يَا عُمَرُ

"Ka gjasa që ai të marrë një pozitë që do të të bënaqë ty, o Umer." Në fakt, në kohën kur Profeti i Nderuar a.s.m. u nda nga kjo jetë, vdekja e të Cilit shkaktoi panik e turbullirë, Syhejli me elokuencën e tij të mirënjohur, i qetësoi e i ngushëlloi sahabët në Mekë me një predikim; ndërsa në Medine, Ebu Bekri es-Siddiku -i drejti-, me qëndrueshmërinë e tij të madhe gjithashtu, po jepte një predikim shumë të rëndësishëm për të ngushëlluar Sahabët. Çuditërisht, të dy predikimet i ngjasuan në një far mase njëri-tjetrit përsa i përket përpilimit të tyre.

• Profeti a.s.m. i tha njëherë Surakas:

كَيْفَ بِكَ اِذَا اُلْبِسْتَ سُوَارَيْ كِسْرَىٰ

"Ti do të veshësh dy byzylykët e Kisras." Shteti i Kisras u rrëzua gjatë kalifatit të Hazreti Umerit. Kur arritën bizhuteritë e xhevahiret e Kisras, Hazreti Umeri ia veshi ato Surakas, duke thënë

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي سَلَبَهُمَا كِسْرٰى وَأَلْبَسَهُمَا سُرَاقَةَ

"Lavdi Zotit xh.sh. që ia hoqi këto Kisras e ia veshi Surakas." Kjo vërtetoi parashikimin e Profetit.

• Dhe gjithashtu ai tha që: إِذَا ذَهَبَ كِسْرٰى فَلَا كِسْرٰى بَعْدَهُ

"Me t'u zhdukur Kisra, Persiani, nuk do të ketë më Kisra pas tij !" Ngjarja ndodhi ashtu siç e parashikoi.

• Dhe Ai i tha përfaqësuesit të Kisras: *"Kisra tani është vrarë nga i biri i tij Shirvija Parviz."* Kur përfaqësuesi e verifikoi dhe mësoi se ai ishte vrarë pikërisht në atë kohë, atëherë ai përqafoi Islamin. Emri i përfaqësuesit në disa rrëfenja vjen si Firuz.

• Dhe, sipas një rrëfenje autentike Ai përmendi një letër sekrete që Hatib Ibn Balta ia kishte dërguar Kurejshit. Ai dërgoi Hazreti Aliun dhe Mikdadin për ta marrë atë, duke i thënë: *"Ndodhet një person në filan vend duke mbajtur filan letër. Merreni atë dhe silleni këtu".* Ata shkuan dhe e sollën pikërisht letrën të cilën Ai e kishte përshkruar nga tamam ai vend. Ai e thirri Hatibin dhe e pyeti: *"Pse veprove në këtë mënyrë?"* Hatibi i kërkoi falje dhe profeti e pranoi arsyetimin e tij.

• Dhe, përsëri sipas një rrëfenje autentike në lidhje me Utba Ibn Ebi Lehebin, Profeti bëri lutje:

يَأْكُلُهُ كَلْبُ اللّٰهِ

"*U ngrëntë (u kafshoftë) ai prej qenve të Zotit xh.sh.",* duke parashikuar fatin e tmerrshëm të Utbas. Pas një kohe, ndërsa ishte në rrugë për në Jemen, Utba Ibn Leheb u gllabërua nga një luan. Të dyja, mallkimi dhe parashikimi i Profetit a.s.m., u vërtetuan kështu.

• Dhe, transmetohet në një hadith të saktë se, pasi pushtoi Mekkën, Profeti urdhëroi Hazreti Bilall el-Habeshiun të ngjitej lartë në tarracën e Qabes që të bënte thirrjen e Ezanit për falje, ndërkohë Ebu Sufjani, Attab Ibn Asid, dhe Harith Ibn Hisham, të cilët ishin drejtuesit e Kurejshit, po rrinin ulur aty pranë dhe bisedonin. Attabi Tha: *"Sa me fat ishte babai im që nuk qe i pranishëm në këtë moment".* Harithi tha me përbuzje për Hazreti Bilalin: *"A nuk mundi Muhammedi të gjente dikë tjetër përveç këtij korbi të zi për të kryer detyrën e muezinit?"* Ebu Sufjani tha: *"Unë kam frikë të them ndonjë gjë, sepse Ai do të njoftohet për çfarëdo që them unë, madje në qoftë se nuk do ta njoftonte atë ndonjë gjë tjetër, shkëmbinjtë e Bathës (emri i vjetër i Mekës) do ta njoftonin Atë".* Në të vërtetë, pak më vonë, Profeti i Nderuar a.s.m. i takoi rastësisht ata dhe u përmendi bisedën e tyre fjalë për fjalë. Ndërkaq pikërisht në atë moment, Attabi dhe Harithi ranë në shehadet, u bënë muslimanë.

Shiko o mohues pa zemër që nuk e njeh Atë! Dy drejtuesit kryeneçë të Kurejshit u bënë besimtarë vetëm nga ky njoftim i vetëm i Tij, që i përket të Padukshmes. Sa e prishur duhet të jetë zemra jote, sepse ti po dëgjon me mijëra mrekulli që kanë sigurinë e "Konsensusit në Kuptim" si ky, ndërsa ti akoma nuk je i kënaqur plotësisht…! Megjithatë le t'i kthehemi subjektit tonë.

• Dhe, sipas një rrëfenje autentike, Abbasi u zu rob nga Sahabët në betejën e Bedrit. Kur ai u pyet për shpërblesën (për lirim), ai u tha se nuk kishte para. Ndërkohë Profeti i Nderuar a.s.m. i tha: *"Ti dhe gruaja jote Umm Fadl e fshehët atë shumë parash* -[duke i dhënë shumën ekzakte]- *në filan vend"*. Abbasi e konfirmoi këtë duke thënë: *"Ky ishte një sekret dhe dihej vetëm nga ne të dy"*. Atëherë ai u bë musliman.

• Dhe gjithashtu, sipas një rrëfenje autentike, një magjistar i rrezikshëm çifut i quajtur Lebid, njëherë kurdisi një magji të fortë e efektive për të sfilitur e shqetësuar Profetin e Nderuar a.s.m.. Ai mbështolli flokun dhe perin rreth një krehëri, i bëri magji dhe e hodhi në një pus. Profeti i Nderuar a.s.m. u tha shokëve të Tij, duke përfshirë edhe Hazreti Aliun, që të shkonin tek filan pus e ta sillnin magjinë. Ata shkuan dhe e gjetën atë tamam siç u ishte përshkruar. Dhe ndërsa ata e çmbështollën dhe, sa herë që zgjidhnin një nyje, shqetësimi i Profetit të Nderuar a.s.m. pakësohej.

• Dhe, përsëri sipas një rrëfenje autentike, njëherë Profeti i Nderuar a.s.m. dha lajmet e fatit të tmerrshëm të një apostati, felëshuesi, të një grupi që përfshinte persona të tillë të rëndësishëm si Ebu Hurejren dhe Hudhejfen, duke thënë:

ضِرْسُ أَحَدِكُمْ فِي النَّارِ أَعْظَمُ مِنْ أُحُدٍ

"Njëri nga ju do të hyjë në zjarr me një dhëmballë më të madhe se Malî i Uhudit". Ebu Hurejreja transmetoi: "Unë u frikësova, sepse më vonë vetëm dy mbeten nga ai grup, njëri prej të cilëve isha unë. Më në fund, personi tjetër u vra në betejen e Jemames si një nga ndjekësit e Musejlemes". Kështu e vërteta e parashikimit të Profetit u vërtetua.

• Dhe transmetohet përmes një zinxhiri të saktë njoftimesh se Umejri dhe Safvani para se të bëheshin muslimanë, njëherë vendosën të vrisnin Profetin a.s.m. për një shpërblim të mirë që u ishte ofruar. Kur Umejri arriti në Medine me synim që ta vriste Profetin a.s.m.; Profeti i Nderuar a.s.m. e pa dhe e thirri atë dhe duke vendosur dorën e Tij në kraharorin e Umejrit, e njoftoi se çfarë kishte planifikuar ai me Safvanin. Umejri u përgjigj, "Po;" dhe u bë musliman.

Të ngjashme me ato që u përmendën më lartë, shumë parashikime të cilat Profeti i dha në lidhje me të Padukshmen, janë regjistruar në Gjashtë Librat e mirënjohur autentikë të hadithit -Kutubus-sitte-, së bashku me zinxhirët e transmetuesve. Sa për ndodhitë që u përmendën në këtë vepër të Risalein-Nurit, ato janë të sigurta me shkallën e "Konsensusit në kuptim" që transmetohen tek librat e Buhariut e të Muslimit, të cilët pranohen nga dijetarët si burimet më të sigurta pas Kur'anit; gjithashtu ato përmenden tek Koleksionet e tjera si Tirmidhiu, Nesaiu, Ebu Davudi, Mustedrek *el-Ha-kîm, Musned el-Ahmed Ibn Hanbel dhe Delail el-Bejhaki*.

Tani o mohues mendjelehtë! Mos i merr këto pa seriozitet, duke thënë: "Muhammedi Arab ishte njeri i zgjuar!," sepse parashikimet e sakta të Profetit Muhammed a.s.m., në lidhje me të Padukshmen nuk mund të shpjegohen veçse në njërën nga këto dy mënyra: Ti ose do të supozoje se, *"Ky person i bekuar kishte një vizion shpues të tillë dhe ishte një gjeni shumë i madh, i Cili shikoi dhe njohu të shkuarën, të ardhmen dhe të gjithë botën; shikoi lindjen, perëndimin dhe të gjithë universin, dhe zbuloi çfarë ndodhi në të shkuarën dhe çfarë do të ndodhë në të ardhmen; mirëpo një cilësi e tillë nuk mund të gjendet në një qënie njerëzore, por në qoftë se do të gjendej, ajo sigurisht do të ishte një çudi, një dhuratë që iu dha Atij nga Krijuesi i gjithësisë, e cila do të ishte në vetvete më e madhja e mrekullive; ose ti të duhet ta besosh këtë person të bekuar se është një nëpunës e një student i Një të Vetmi, i Cili vëzhgon e drejton çdo gjë, i Cili komandon të gjitha epokat, të gjitha speciet dhe botët e qënieve në Kozmos dhe që në regjistrin e madh të të Cilit është regjistruar çdo gjë. Kështu që, Ai mund t'ia tregojë e t'ia komunikojë ato studentit të*

Tij kurdo që Ai dëshiron. Prandaj Muhammedi Arab a.s.m. u mëson të tjerëve ashtu siç mësohet Ai vetë nga Zoti i Përjetësisë.

• Dhe –tregohet në një rrefenjë autentike se-– kur Profeti e caktoi Hazreti Halid Ibn Velidin për të bërë luftë kundër Ukajdirit- kryetarit të Daumat el-Xhandal, Ai e informoi Halidin se:

إِنَّكَ تَجِدُهُ يُصَيِّدُ الْبَقَرَ

"Ai do ta gjente Ukajdirin në një gjueti të një bualli të egër dhe, se ai do të kapej rob pa asnjë rezistencë. Hazreti Halidi e kapi rob Ukajdirin pikërisht kështu".

• Dhe -sipas një Hadithi autentik, kur Kurejshët varën në murin e Qabesë një letër në të cilën ishin shkruar fjalë kundra Beni Hashimit, Profeti u tha atyre që: *"Krimbat e kanë ngrënë letrën, përveç pjesëve që përmbajnë Emrat e All-llahut xh.sh.."* Ata e kontrolluan letrën dhe e gjetën në të njëjtën gjendje siç u ishte përshkruar.

• Dhe -sipas një hadithi autentik- Profeti tha që: *"Do të shfaqet një epidemi e madhe gjatë pushtimit të Bejtul Makdis (Jerusalemit)."* Kur Jerusalemi u pushtua gjatë Kalifatit të Hazreti Umerit, një epidemi e përhapur gjërë shkaktoi për tre ditë vdekjen e shtatëdhjetëmijë njerëzve.

• Dhe, përsëri, sipas një rrëfenje autentike, Profeti parashikoi se Basra dhe Bagdadi do të vinin në ekzistencë, të cilat në atë kohë nuk ishin ndërtuar; parashikoi se thesari i botës do të hynte në Bagdad, se Turqit dhe populli që jetonin në brigjet e Detit Kaspik do të luftonin me Arabët dhe se shumica e tyre, më vonë do të hynin në fenë Islame dhe, se në mesin e Arabëve ata do të vinin e t'i sundonin. Ai tha:

يُوشِكُ أَنْ يَكْثُرَ فِيكُمُ الْعَجَمُ يَأْكُلُونَ فَيْئَكُمْ وَيَضْرِبُونَ رِقَابَكُمْ

"Persianët [joarabët] pothuajse do të mbisundojnë në mesin tuaj, duke konsumuar plaçkat tuaja të luftës e duke ju rrahur juve".

• Ai gjithashtu tha:

هَلَاكُ أُمَّتِي عَلَى يَدِ أُغَيْلِمَةٍ مِنْ قُرَيْشٍ

"Shkatërrimi i Komunitetit tim do të jetë prej duarve të të këqinjve nga Kurejshi," duke sugjeruar turbullirën e shkaktuar nga drejtuesit e këqinj Emevitë, të tillë si Velidi e Jezidi.

• Ai, për më tepër, parashikoi se apostazia -felëshimi- do të ndodhte në treva të tilla si Jemame.

• Dhe gjatë luftës se famshme të Hendekut, Ai deklaroi:

إِنَّ قُرَيْشًا وَالْأَحْزَابَ لَا يَغْزُونِي أَبَدًا وَأَنَا أَغْزُوهُمْ

"Që tani e në vazhdim, unë do të bëj sulme mbi Kurejshët dhe mbi konfederatat e tyre, e jo ata mbi mua!" Edhe ky paralajmërim gjithashtu u vërtetua.

• Dhe, sipas një Hadithi të saktë, Ai dy muaj para vdekjes së Tij, tha se:

إِنَّ عَبْدًا خَيَّرَهُ فَاخْتَارَ مَا عِنْدَ اللَّهِ

"Njërit midis shërbëtorëve të Zotit i është dhënë dëshira për të zgjedhur dhe ai zgjodhi atë që është me Zotin", kështu e njoftoi vdekjen e vet.

• Dhe rreth Zejd Ibn Suvahanit, Ai tha:

يَسْبِقُ عُضْوٌ مِنْهُ إِلَى الْجَنَّةِ

"Njëra nga gjymtyrët e tij do t'i paraprijë atij në Parajsë." Ne Betejën e Nihavandit, njëra nga duart e tij iu pre, dhe në të vërtetë shpirtërisht ajo dorë e martirizuar arriti më përpara në Xhennet.

Ngjarjet që kemi përmendur deri tani, të cilat lidhen me të Padukshmen, përfshijnë vetëm njërën nga dhjetë llojet e tij të ndryshme të mrekullisë. Por vetëm nga ky lloj, ne nuk kemi përmendur as një të dhjetën. Përveç asaj që është përmendur këtu, katër lloje të ndryshme mrekullie që lidhen me parashikimet e së Padukshmes janë përshkruar shkurtazi në "Fjalën e Njëzet e Pestë", e cila bën fjalë për mrekullinë e Kur'anit. Tani konsideroji llojet e përmendura këtu së bashku me katër llojet e tjera për të cilat Ai bëri parashikime, nëpërmjet gjuhës së Kur'anit, dhe ti do të shikoje se çfarë provash vendimtare, të padiskutueshme, të forta, brilante dhe të qëndrueshme për profetesinë e Tij përbëjnë ato. Në të vërtetë, kushdo që zemra dhe mendja e të cilit nuk janë prishur, do të besonte me siguri, se: *Personaliteti i Muhammedit a.s.m. është Profeti që i bën parashikimet për të padukshmen nga i Gjithëlavdishmi Absolut, Krijuesi i çdo gjëje dhe Njohësi i Vetëm i së Padukshmes dhe prej Atij lajmërohet...*

❑ **SHENJA E SHTATË:**

Ne do të japim në këtë shenjë disa shembuj nga mrekullitë e Profetit a.s.m. që lidhen me **bereqetin, shtimin në efekt të ushqimit të Tij**. Ato janë të sigurta me shkallën e 'Konsensusit në Kuptim'. Por, përpara se të hyjmë në subjekt, një parathënie do të ishte e përshtatshme.

Parathënie:

Secili nga **shembujt e mëposhtëm të mrekullive të bereqetit** tregohen nëpërmjet zinxhirëve të ndryshëm autentikë të transmetimit. Një pjesë e këtyre shembujve tregohet nga gjashtëmbëdhjetë mënyra transmetimi. Shumica e tyre u shfaqën në prani të grupeve të mëdha dhe u treguan nga persona të vërtetë të shumtë të mirënjohur e të shquar midis atyre që ishin të pranishëm. Për shembull: Njëri prej tyre tregon: "Shtatëdhjetë burra hëngrën prej një "*saë"* sasie të vogël prej katër grushtash ushqimi dhe u ngopën të gjithë." Kështu, shtatëdhjetë burrat e dëgjojnë këtë rrëfenjë të cilën e tregon njëri prej tyre dhe, ndërkohë ata nuk e kundërshtojnë e nuk e mohojnë. Me fjalë të tjera, ata e konfirmojnë këtë ndodhi me heshtje, sepse në qoftë se në atë epokë të së vërtetës e të realitetit, Sahabët të cilët ishin simpatizantët e së vërtetës, të seriozitetit e të ndershmërisë, po të kishin parë edhe gënjeshtrën më të vogël, padyshim ata do ta kishin refuzuar e mohuar atë. Por ngjarjet që do të përmendim u treguan nga shumë, ndërsa të tjerët që ishin të pranishëm tek ato, i konfirmuan me heshtje. Prandaj, secila nga këto ngjarje ka sigurinë e "Konsensusit në Kuptim".

Për më tepër, si librat e historisë, ashtu edhe librat e biografisë së Profetit të Nderuar a.s.m. dëshmojnë se sahabët, pasi mësuan përmendësh Kur'anin, punuan me të gjithë fuqinë e tyre për të mësuar përmendësh e për të ruajtur hadithet, domethënë, për të mësuar e ruajtur veprat dhe fjalët e Profetit të Nderuar Muhammed a.s.m. dhe veçanërisht ato që lidhen me urdhëresat e Sheriatit ose me mrekullitë, duke i kushtuar vëmendjen më të madhe saktësisë së tyre. Ata kurrë nuk neglizhuan edhe për aspektin më të vogël të jetës së Tij, të veprave dhe të gjendjeve. Ky dhe fakti që ata i regjistruan, dëshmohen nga librat e hadithit.

Përveç kësaj, në epokën e lumturisë ata regjistruan e shënuan shumë nga hadithet që u përkasin rregullave të sheriatit dhe mrekullive të Tij. 'Shtatë Abdullahët' në mënyrë të veçantë i regjistruan ato me shkrim, sidomos Abdull-llah Ibn Abbas i njohur si "Interpretues i Kur'anit" dhe Abdull-llah Ibn Amr Ibn A'si tridhjet apo dyzet vjet më vonë. Dhe me mijëra nga studiuesit e saktë të gjeneratës që vijuan Sahabët regjistruan me shkrim hadithet dhe mrekullitë. Dhe akoma më vonë, kryesisht katër interpretuesit e mëdhenj të sheriatit dhe me mijëra dijetarë të saktë të hadithit i transmetuan dhe i ruajtën me anë të shkrimit e të regjistrimit. Pastaj dyqind vjet pas Hixhretit, autorët e gjashtë librave të saktë të hadithit - Kutubus-sitte-, me në krye Buhariun dhe Muslimin, ndërmorën detyrën e ruajtjes së tyre. Më vonë u shfaqën mijëra kritikë të ashpër, të tillë si Ibn Xheuzi, i cili identifikoi njoftime të rreme, të cilat ishin futur nga mohuesit, mendjelehtët dhe injorantët, tek raportimet e sakta. Pastaj dijetarë të përpiktë e të devotshëm si Xhelalud'din Es-Sujuti, i cili u nderua shtatëdhjetë herë me bisedimin me Profetin e Nderuar a.s.m. që iu shfaq atij në gjendje zgjimi, dalloi diamantet e hadithëve të sakta nga fjalët e tjera dhe nga shpikjet.

Kështu ngjarjet dhe mrekullitë që do të flasim, na kanë ardhur nga duar të shumta të besuara e të fuqishme dhe na kanë arritur në gjendje të shëndoshë e të saktë.

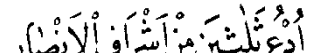
"E Gjithë lavdia i takon All-llahut. Kjo është nga mirësia e Krijuesit tim."

Për këtë arsye; "Mendja e njeriut duhet të çlirohet nga mendimi se mos ndoshta këto ngjarje janë shtrembëruar apo ngatërruar qysh nga ajo kohë deri tek koha e tanishme!" dhe të bindet se këto ngjarje nuk janë shtrembëruar apo ngatërruar nga ajo kohë gjer tek koha e tanishme!"

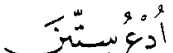
Mrekullitë e sigurta që lidhen me shtimin e ushqimit;

• ***Shembulli i parë:*** Gjashtë Librat e saktë të hadithit, të kryesuara nga Buhariu dhe Muslimi, tregojnë me unanimitet se gjatë ceremonisë me rastin e martesës së Profetit të Nderuar a.s.m. me Hazreti Zejneben, nëna e Hazreti Enesit, Umm Sulejm, përgatiti duke fërguar në vaj dy grushta hurmash, dhe me anë të Hazreti Enesit ia dërgoi atë Profetit a.s.m.. Ndërkohë Profeti i tha: "*Shko e i bëj ftesë filanit e filanit* [duke cilësuar me emra disa persona] *si dhe fto cilindo që do të takosh rastësisht në rrugën tënde."* Enesi i ftoi ata që u cilësuan me emra dhe ata që takoi në rrugë. Rreth treqind Sahabe erdhën dhe mbushën dhomën (Suffen) dhe paradhomën. Atëherë filloi t'i ftojë ata: *"Bëhuni dhjetë nga dhjetë në formë rrethi!",* dhe vendosi dorën e Tij të bekuar mbi atë sasi të vogël ushqimi, bëri lutje dhe u tha: "Urdhëroni!". Të gjithë ata treqind njerëz, hëngrën dhe u ngopën. Pastaj i tha Enesit: "Ngrije ushqimin!". Enesi tha: "Unë nuk mund të dalloja se a kishte më shumë ushqim kur unë e vendosa (në fillim), apo kur e ngrita atë (në fund)"

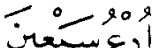
• ***Shembulli i dytë:*** Ebu Ejjub el-Ensari, mikpritësi i Profetit, tregon: Kur Profeti i Nderuar a.s.m. e nderoi shtëpinë e tij, Ebu Ejjubi tha: Kam përgatitur ushqim sa për dy veta, i cili do të mjaftonte për Profetin e Nderuar a.s.m. dhe për Ebu Bekër es-Siddikun. Profeti i tha atij:

"Fto tridhjet burra nga Ensarët e shquar!" Tridhjet burra erdhën dhe hëngrën. Pastaj i tha:

"Fto edhe gjashtëdhjetë burra". Unë i ftova, edhe ata gjithashtu erdhën dhe hëngrën. Përsëri i tha:

"Fto edhe shtatëdhjetë vetë" Unë i ftova; ata erdhën dhe kur mbaruan së ngrëni, kishte mbetur akoma ushqim në tasa. Të gjithë ata që erdhën përqafuan Islamin dhe bënë betimin e besëlidhjes pasi panë këtë mrekulli. Njëqind e tetëdhjetë burra hëngrën nga ushqimi që ishte përgatitur për dy vetë.

• ***Shembulli i tretë:*** Raportohet përmes shumë zinxhirëve të trans-metimit, nga Hazreti Umer Ibn Hattabi, Ebu Hurejreja, Seleme Ibn Akva dhe Ebu Amrat el-Ensariu se:

Në një ekspeditë ushtria u bë shumë e uritur. Ata ia përcollën çështjen Profetit të Nderuar a.s.m. dhe ndërkohë Ai u tha atyre:

*"**G**rumbullojeni çfarëdo ushqimi që ka mbetur në duqet (çantat) tuaja!"* Gjithësecili solli nga një sasi të vogël hurmash dhe i vendosën në një hasër. Më e shumta që ata grumbulluan së bashku ishte katër grushta hurmash.

Seleme tregon: "Unë e vlerësova sasinë dhe ajo mezi arriti masën e një dhie të gjunjëzuar (të ulur)."

Atëherë Profeti i Nderuar a.s.m. bëri dua për t'u shtuar ushqimi duke thënë:

"*Gjithkush të sjellë pjatën e tij!*"

Ata vrapuan me shpejtësi dhe erdhën. Asnjë enë nuk mbeti pa u mbushur dhe madje një sasi teproi.

Një transmetues Sahabi ka thënë:

"Unë kuptova nga rrjedha e shtimit të këtij bereqeti se sikur të vinte e gjithë bota, ushqimi do të kishte qenë i mjaftueshëm edhe për ata..."

• ***Shembulli i katërt:*** Me në krye Buhariun dhe Muslimin, librat e saktë sqarojnë se Abdur-Rahman Ibn Ebu Bekër es-Siddik, thotë: "Ne, njëqind e tridhjetë Sahabët ishim me Profetin e Nderuar a.s.m. në një ekspeditë. Brumi i bukës ishte përgatitur për një sasi rreth një *Saë* që përbëhet nga katër grushta, u sakrifikua një dhi e u poq. Vetëm mëlçitë dhe veshkat u bënë qofte. Dhe betohem në Zotin se, nga ai mish i pjekur (mëlçitë e veshkat) iu dha nga një copë e vogël gjithësecilit. Mandej Profeti i Nderuar a.s.m. e vuri mishin e pjekur në dy tasa. Pasi ne të gjithë kishim ngrënë e ishim ngopur, kishte mbetur akoma prej atij ushqimi. Ushqimin që teproi e ngarkova mbi deve."

• ***Shembulli i pestë:*** Siç shënohet në librat e saktë të haditheve, Hazreti Xhabir El-Ensari duke u betuar, tregon: "Gjatë ekspeditës Ahzab, në ditën e shquar të Hendekut, ndonëse njëmijë njerëz hëngrën prej një peshe sa (një *Saë*) buke thekri dhe një keci të pjekur, prapëseprapë ushqimi teproi. Hazreti Xhabiri thotë: "Atë ditë ushqimi ishte gatuar në shtëpinë time dhe, pasi ishin larguar një mijë njerëzit,

tenxhereja akoma po ziente me mish në të dhe buka po bëhej nga brumi; sepse Profeti e kishte lagur brumin dhe tenxheren me ujin e gojës së Tij të bekuar duke u lutur për bereqet -bollëk."

Kështu, Xhabiri, duke u betuar në Zotin xh.sh., e njofton mrekullinë e bereqetit në prani të njëmijë Sahabëve duke shfaqur lidhjen e tyre me të. Domethënë kjo ndodhi është e sigurtë sikur ta transmetonin një mijë burra.

• ***Shembulli i gjashtë:*** Sipas një rrëfenje autentike nga i famshmi Ebu Talha, xhaxhai i Hazreti Enesit, i cili i kishte shërbyer Profetit, thuhet se: Profeti i Nderuar a.s.m. ushqeu shtatëdhjetë-tetëdhjetë njerëz me një sasi të vogël buke thekri që Enesi e kishte sjellur nën krahun e tij. "*Thyejeni bukën në copa të vogla*!", urdhëroi ai dhe u lut për bereqet për shtim. Meqë shtëpia ishte e ngushtë, ata vinin dhjetë e nga dhjetë dhe shkonin duke qenë të ngopur."

• ***Shembulli i shtatë:*** Tregohet si autentike në librat e saktë të tillë, si: Shifa el-Sherif dhe Muslimi, se Hazreti Xhabir el-Ensari ka thënë: Njëherë një njeri i kërkoi Profetit të Nderuar a.s.m. ushqim për familjen e tij. Profeti i Nderuar a.s.m. i dha atij një gjysëm peshe elbi. Për një kohë të gjatë, ai hëngri nga elbi së bashku me familjen e tij dhe me miqtë. Ata shikojnë se ushqimi nuk kishte mbaruar dhe, ndërkohë ata e peshuan atë për të parë se sa shumë ishte pakësuar. Pas asaj, bekimi i bereqetit ishte larguar dhe elbi nisi të pakësohej me shpejtësi. Ndërkaq personi në fjalë shkoi tek Profeti i Nderuar a.s.m. dhe i tregoi çfarë kishte ndodhur. Ai iu përgjigj dhe i tha:

Domethënë: *"Në qoftë se ti nuk do ta kishe peshuar, ai bekim do t'u mjaftonte për të gjithë jetën."*

• ***Shembulli i tetë:*** Sipas librave të saktë të tillë si Tirmidhi, Nesa'i, Bejhakiu, dhe Shifa el-Sherif, Samura Ibn Xhundub thotë: "Profetit të Nderuar a.s.m. iu soll një enë në të cilën kishte mish. Nga mëngjesi gjer në mbrëmje erdhën shumë grupe njerëzish dhe hëngrën prej tij."

Në përputhje me shpjegimin që ne dhamë në parathënien e kësaj pjese për bereqetin, Ky nuk është vetëm tregimi i Samures, por Samure ishte si përfaqësuesi i atyre grupeve të cilët hëngrën prej atij ushqimi dhe ai e raportoi këtë rrëfenjë në vend të tyre.

• ***Shembulli i nëntë:*** Tregohet gjithashtu nga studiues të besueshëm të tillë si autori i mirënjohur i Shifa el-Sherif, i famshmi Ibn Ebi Shejba dhe Tabarani, se Hazreti Ebu-Hurejreja thotë: *Profeti i Nderuar a.s.m. më urdhëroi, që t'u bëja ftesë As'habu el-Suf'fa, mërgimtarëve të varfër Mekkas*, të cilët e kanë bërë vendin jashtë xhamisë si shtëpinë e tyre, dhe të cilët numërohen më shumë se njëqind. Kështu unë shkova, i kërkova dhe i tubova së bashku. Një tabaka me ushqim u vendos përpara nesh dhe ne hëngrëm aq sa deshëm. Atëherë ne u ngritëm, pjata mbeti plot ashtu siç ishte kur u vendos në fillim, vetëm shenjat e gishtave ishin të dukshëm në ushqim.

Kështu kjo ngjarje transmetohet nga Hazreti Ebu Hurejreja në emrin e të gjithë njerëzve të Suffasë e që mbështetet nga konfirmimi i tyre. Prandaj ngjarja është aq e sigurtë tamam sikur ta kishin transmetuar të gjithë njerëzit e Suffas. A do të ishte e mundur, në qoftë se ky lajm do të ishte në kundërshtim me të vërtetën e të drejtën, që ata njerëz të drejtë e të plotësuar të mos e mohonin apo të mos e kundërshtonin atë?

• ***Shembulli i dhjetë:*** Sipas një rrëfenje autentike nga Hazreti Imam Aliu, "Njëherë Profeti i Nderuar a.s.m. grumbulloi njerëzit e Beni Abd el-Muttalib. Ata ishin rreth dyzet veta, duke përfshirë disa që do të mund të hanin një deve të vogël e të pinin një okë qumësht në një vakt. Megjithatë Ai kishte përgatitur

për ata vetëm një grusht ushqim. Të gjithë hëngrën e u ngopën dhe ushqimi mbeti tamam ashtu siç kishte qenë më parë. Më vonë, Ai solli qumësht me një enë prej druri që ishte i mjaftueshëm vetëm për tre ose katër persona. Ata pinë derisa shuan etjen e u ngopën dhe qumështi mbeti sikur nuk ishte pirë."

Ky është një shembull i mrekullisë së bereqetit të ushqimit dhe është aq i sigurtë si guximi e besnikëria e Hazreti Aliut!

• ***Shembulli i njëmbëdhjetë:*** Sipas një rrëfenje autentike me rastin e martesës së Hazreti Aliut me Fatime ez-Zehra, Profeti i Nderuar a.s.m. e urdhëroi Bilal el-Habeshiun duke i thënë: "Sill bukë të bërë prej katër-pesë grushtash mielli, gjithashtu therr një deve të vogël!" Bilali tregon: "Unë e solla ushqimin. Ndërkohë Ai vendosi dorën e Tij në të për ta bekuar. Më vonë, Sahabët arritën në grupe, hëngrën dhe u larguan. Nga ushqimi i mbetur Ai përsëri bëri dua për bereqet; pastaj nga ai ushqim, Ai dërgoi një tas plot për secilën nga gratë e Tij duke u thënë se ato duhej të hanin e të ushqenin cilindo që do t'u shkonte për vizitë atyre."

Po, një bollëk i tillë i bekuar ishte me të vërtetë i nevojshëm për një martesë të tillë të bekuar!..

• ***Shembulli i dymbëdhjetë:*** Hazreti Imam Xhafer es-Sadik tregoi nga babai i tij Imam Muhammed el-Bakër dhe ai nga babai i tij Imam Zejn el-Abidin, dhe ai nga Imam Aliu, se Fatime ez-Zehra kishte përgatitur mjaft ushqim për veten e për Aliun. Atëherë ajo dërgoi Aliun që të ftonte Profetin e Nderuar a.s.m. për të ardhur e të hante me ta. Ai erdhi dhe i urdhëroi që të dërgojnë nga një pjatë ushqimi për secilën nga gratë e Tij. Pasi u la mënjanë një pjatë ushqimi për veten, për Aliun, Fatimenë dhe për fëmijët e tyre, hazreti Fatimeja thotë: "Ne e ngritëm tenxheren, ushqimi ishte plot për t'u derdhur. Pastaj ne hëngrëm prej tij për një kohë të gjatë, aq sa deshi All-llahu."

Përse nuk e besoni këtë mrekulli të bereqetit ashtu sikur ta kishit parë me sytë tuaj, pasi ai vjen nga ky zinxhir i lartësuar e brilant transmetimi? Edhe vetë shejtani nuk do të mund të gjente arsye për ta mohuar atë.

• ***Shembulli i trembëdhjetë:*** Autoritete të sakta të tilla si, Ebu Davudi, Ahmed Ibn Hanbel dhe Imam Bejhakiu transmetojnë nga Dukajn el-Ahmas Ibn Sa'id el-Muzejn dhe nga Nu'man Ibn Muker-rin el-Ahmasi el-Muzejn, i cili me gjashtë vëllezërit e tij u nderua me bisedimin e Profetit dhe ishte një Sahabe. Dhe nëpërmjet Xheririt përmes shumë zinxhirëve të transmetimit, nga Umer Ibn el-Hatab se Profeti i Nderuar a.s.m. e urdhëroi Umer Ibn el-Hattabin duke i thënë: "*Pajisi me furnizime për një udhëtim katërqind kalorës nga fisi Ahmasi*!" Hazreti Umeri u përgjigj: "*Ja Resulall-llah! -O i Dërguar i Zotit! Ajo që ne kemi në dorë është disa sa'ë (pesha), e barasvlershme me një deve të vogël të ulur (të gjunjëzuar)*". Profeti a.s.m. i tha: "*Shko dhe jepua atë atyre*!" Kështu ai shkoi dhe nga ajo gjysëm peshe hurmash u dha katërqind kalorësve furnizime të mjaftueshme dhe deklaroi që: "Ajo peshë mbeti, siç ishte më parë, pa u pakësuar."

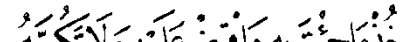
Kështu, kjo mrekulli e bereqetit ndodhi në lidhje me katërqind njerëzit dhe me Hazreti Umerin në veçanti. Ata janë prapa tregimeve duke i mbështetur ato, dhe heshtja e tyre i konfirmon ato. Prandaj mos i injoro ato njoftime vetëm për shkak se ato tregohen prej pak individëve, sepse edhe sikur ngjarja të ishte njoftuar vetëm nga një individ i veçantë, ajo ende do të kishte sigurinë e "Konsensusit në Kuptim"

• ***Shembulli i katërmbëdhjetë:*** Të gjithë librat e saktë të hadithit, me në krye Buhariun dhe Muslimin, tregojnë se: Kur vdiq babai i Hazreti Xhabirit, ai kishte rënë në borxhe. Kreditorët e tij ishin çifutë. Xhabiri u ofroi kreditorëve të gjithë pasuritë e plaçkat e babait të tij (për të shlyer borxhin), por ata nuk ia pranuan. Fruti i prodhuar nga pemishtja e tij për shumë vite nuk ishte i mjaftueshëm të paguante borxhin. Profeti i Nderuar a.s.m. tha: "*Këputeni dhe mblidheni të gjithë frutin në pemishte*!" Ata vepruan kështu dhe, ndërkohë Profeti i Nderuar a.s.m. eci përreth të vjelave dhe bëri lutje. Atëherë Xhabiri ua dha shumën e të vjelave që i korrespondonte borxhit të babait. Ajo që mbeti ishte aq shumë sa prodhimi

vjetor i pemishtes. Dhe sipas një rrëfenje tjetër, ishte e barabartë me shumën që ai u dha kreditorëve. Çifutët u çuditën e u mahnitën nga kjo.

Ja, kjo mrekulli e qartë bereqeti nuk u njoftua vetëm nga pak tregimtarë si Hazreti Xhabiri, por shumë njerëz që patën lidhje me të e përshkruan dhe e treguan atë duke i dhënë shkallën e "Konsensusit në Kuptim".

• ***Shembulli i pesëmbëdhjetë:*** Dijetarë të saktë, me në krye Tirmidhiun dhe Imam Bejhakiun, treguan përmes një zinxhiri të shëndoshë të autoriteteve nga Ebu Hurejreja se Ai tha: Gjatë një ekspedite -sipas një rrëfenje tjetër ajo e Tebukut- ushtria u bë shumë e uritur. Profeti i Nderuar a.s.m. pyeti: *"A ka diçka? A ka më?"*. Unë thashë: "Kam ca hurma në duqet -çantat- e mia", (sipas një rrëfenje tjetër ishin pesëmbëdhjetë). Ai i tha: *"Silli ato këtu!"* Unë ia çova ato. Ndërkohë, Ai futi dorën tek ato dhe mori një grusht. Atëherë Ai i vendosi në një pjatë dhe bëri një dua për shtimin e tyre. Pastaj Ai i thirri ushtarët në grupe dhjetëshe dhe ata të gjithë hëngrën nga ato. Në fund Ai tha:

 "Merre atë që solle, mbaje dhe mos e këthe përmbys." Unë futa dorën time në çantë dhe në dorë ishin aq hurma sa sasia që pata sjellur. Më vonë, gjatë kohës që ishte gjallë Profeti i Nderuar a.s.m., Ebu Bekri, Umeri dhe Osmani, unë hëngra nga ato hurma". (Tregohet përmes një zinxhiri tjetër transmetimi: "Unë i dhashë disa pesha nga ato hurma për t'u përdorur "në rrugë të Zotit." Më vonë çanta që mbante hurmat u plaçkit në kohën kur u vra Osmani.")

Ebu Hurejreja ishte një student besnik i rëndësishëm dhe një dishepull midis njerëzve të Suffasë, i Shkollës së Shenjtë të mësuesit të universit, i krenarisë së botës. Përveç kësaj, Profeti a.s.m. ishte lutur për fuqinë e tij të memories. Atëherë mrekullia e bereqetit që ai njoftoi, e cila ndodhi në një tubim të madh si ekspedita e Tebukut, duhet të jetë aq e shëndoshë dhe e sigurt sa fjala e të gjithë ushtrisë...

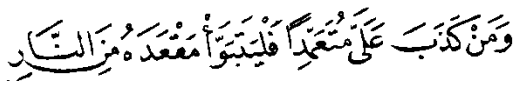
• ***Shembulli i gjashtëmbëdhjetë:*** Vërtetohet në librat e saktë të Buhariut e në librat e saktë të të tjerëve, përmes një rrëfenje autentike se Ebu Hurejreja njëherë ishte i uritur, kështu ai ndoqi Profetin e Nderuar a.s.m. për tek shtëpia e Tij. Atje ata panë se një gotë me qumësht ishte sjellë si dhuratë. Profeti i Nderuar a.s.m. i tha atij: "*Thirri të gjithë njerëzit e Suffasë!"* Nga zemra thashë: "Unë mund ta pi vetë gjithë qumështin, pasi isha më i nevojshmi për të." Por meqenëse ishte urdhri i Profetit, unë i solla njerëzit e Suffas, të cilët numëroheshin më shumë se njëqind. Ai më urdhëroi: "Jepu atyre të pijnë qumësht!". Unë i dhashë gjithësecilit një pas një dhe secili nga ata piu deri sa u ngop. Pastaj Ai më tha që:

 "Pjesa e mbetur është për mua e për ty." Ndërsa unë piva, Ai vazhdoi të më thonte, *"Pi!"* edhe më shumë, derisa unë i thashë: "Betohem në të Gjithëlavdishmin e Vetëm, i Cili të dërgoi me të vërtetën se unë jam tej mase i ngopur dhe s'mbeti vend të pi më". Atëherë Ai piu pjesën e mbetur duke thënë Bismillah *me Emrin e All-llahut* e duke i bërë falënderime Atij." Qoftë e bekuar njëqind mijë herë ajo për Ty, o i Dërguari i Zotit!

Kjo mrekulli e sigurt, e qartë, aq e pastër dhe e ëmbël sa vetë qumështi, transmetohet nga të Gjashtë Librat -Kutubus-sitte- në rrëfenjat e tyre të shëndosha me në krye Buhariun i cili mbante në kujtesë pesëqind mijë hadithe.

Për më tepër, ai transmetohet nga një student i shquar, besnik e brilant i shkollës së bekuar të Muhammedit a.s.m. dhe i shkollës Suffa, Ebu Hurejreja, i cili gjithashtu e përmendi si dëshmitar okulist, ose më mirë, ai përfaqësoi të gjithë studentët e tjerë të Suffas. Atëherë, ai që nuk e pranon këtë raportim

tamam sikur ta kishte parë vetë, natyrisht, ai ose është i prishur në zemër ose e ka lënë mendja! Është krejtësisht e sigurt që një person i tillë i vërtetë si Hazreti Ebu Hurejreja, i cili ua kushtoi gjithë jetën e tij hadittheve të Profetit dhe fesë dhe i cili e dëgjoi dhe e transmetoi vetë hadithin:

"Kushdo që, me paramendim, tregon gënjeshtër në lidhje me mua, duhet të përgatitet për një vend në zjarrin e Xhehennemit", -a mundet që një njeri i tillë- të ketë treguar një ngjarje të pabazuar ose një thënie që do të kundërshtonte të vërtetën dhe realitetin, apo të kishte shkaktuar dyshim në lidhje me vlerën dhe sigurinë e të gjitha hadittheve të tjera të cilat ai i kishte mësuar përmendësh? kurrësesi!.. Ruajna Zot!..

O Krijuesi ynë! Për hir të bereqetit që Ti i ke dhënë Profetit Tënd më të Nderuar a.s.m., dhuro bekime dhe bereqet mbi mirësitë që na ke dhënë, qofshin shpirtërore apo materiale!..

Një Pikë e Rëndësishme:

Është e vetëkuptueshme se, kur grumbullohen së bashku, gjërat e dobëta bëhen të forta, fijet e holla përdridhen dhe bëhen litar i fortë; dhe litarët mbështillen së bashku dhe atëherë asnjëri nuk mund t'i këpusë ato. Në këtë Shenjë, nga pesëmbëdhjetë llojet e ndryshme të mrekullisë, ne kemi treguar vetëm një e cila lidhej me bekimet e bereqetit. Dhe të pesëmbëdhjetë shembujt që ne kemi dhënë, mezi përbëjnë një të pesëmbëdhjetën e këtij lloji. Megjithatë, secili nga shembujt e përmendur është në vetvete një provë me mjaft fuqi për të vërtetuar profetësinë. Edhe në qoftë se do t'i supozonin disa si të dobëta -duke supozuar të pamundurën- përsëri nuk do të ishte me vend që t'i gjykosh ato si të tilla, meqenëse çdo gjë që bashkohet me të fortën, gjithashtu bëhet e fortë.

Kur konsiderohen së bashku, pesëmbëdhjetë shembujt e dhënë lartë përbëjnë një mrekulli të madhe e të fortë nëpërmjet fuqisë së sigurt e të padyshimtë të fuqisë së "Konsensusit në Kuptim". Dhe kur kjo mrekulli bashkohet me katërmbëdhjetë mrekullitë e tjera të bereqetit, të cilat nuk janë përmendur këtu, ajo manifeston një mrekulli shumë të lartë që është e pathyeshme si bashkimi i litarëve të fortë. Tani shtoua këtë mrekulli të lartë katërmbëdhjetë llojeve të tjera të mrekullisë dhe shiko se çfarë prove të sigurtë vendimtare e të parefuzueshme japin ato për profetësinë e Muhammedit a.s.m.. Kështu, shtylla e profetesisë së Muhammedit a.s.m. e përbërë nga një bashkim i tillë mrekullish, ka fuqinë e një shtylle sa mali. Tani ti e ke kuptuar se sa e paarsyeshme është kur e gjykon si të paqëndrueshme e të mundshme për të rënë ajo lartësi -ai qiell i qëndrueshëm- për shkak të dyshimeve që burojnë nga mungesa e konceptimit të çështjeve dhe shembujve të veçantë. Sigurisht, ato mrekulli që lidhen me shtimin e bereqetit tregojnë se: *Muhammedi a.s.m. ishte nëpunësi i dashur dhe shërbëtori i nderuar i të Gjithëmëshirshmit dhe i Gjithëbujarit i Cili krijon ushqimin, rizkun, dhe me të i siguron të gjitha qëniet. Në kundërshtim me praktikën e Tij, Ai i dërgon atij banketa me shumëllojshmëri ushqimi nga asgjëja, nga thjeshtë e Padukshmja.*

Është e njohur se Gadishulli Arabik është një vend ku uji dhe bujqësia janë të pakta e të pamjaftueshme. Për këtë arsye, njerëzit e saj dhe veçanërisht Sahabët në ditët e para të Islamit vuajtën skamjen dhe pamjaftueshmërinë. Ata shpeshë goditeshin gjithashtu me mungesë uji, me etje. Për shkak të kësaj, rëndësia e mrekullive të dukshme të Muhammedit a.s.m. lidhej me ushqimin e me ujin. Përveç qënies mrekulli, të cilat provojnë pretendimin e Tij të profetësisë, këto mrekulli e çudira ishin për shkak të nevojës, dhe njëkohësisht si dhurata Hyjnore, si mirësi Hyjnore dhe si nderime nga i Gjithëlavdishmi i Vetëm për Profetin më të Nderuar a.s.m., sepse ata që i panë mrekullitë, e kishin pranuar profetësinë e Tij. Megjithatë, ndërsa mrekullitë ndodhnin, besimi i tyre rritej e bëhej më i ndritshëm.

❑ **SHENJA E TETË:**

Kjo pjesë tregon mrekulli të cilat u shfaqën në lidhje me ujin.

Parathënie:

Ngjarjet që ndodhën midis grupeve të njerëzve, në qoftë se raportohen individualisht dhe nuk kundërshtohen nga të tjerët, kjo tregon saktësinë e raportimeve, sepse pikërisht për arsye të natyrës së vet, njeriu është i prirur ta quaj gënjeshtrën "gënjeshtër". Në mënyrë të veçantë, në qoftë se njerëzit në çështje qenë Sahabët, të cilët ishin më intolerantët lidhur me gënjeshtrën se kushdo tjetër, në qoftë se ngjarjet lidheshin me Profetin e Nderuar a.s.m. dhe në qoftë se tregimtari ishte një Sahabe i shquar, atëherë tregimtari sigurisht e jep raportimin e tij në emër të të gjithë atyre që qenë dëshmitarë në ngjarjen. Megjithatë, secila nga mrekullitë, duke përfshirë ujin që do ta përmendim më poshtë, u transmetuan përmes shumë kanaleve që u lanë në besim nga shumë Sahabe për mijëra studiues të saktë të gjeneratës vijuese, të cilët, me radhë, ua kaluan ato të verifikuara autentikisht interpretuesve të mëdhenj të sheriatit të shekullit të dytë. Ata gjithashtu i morën ato me seriozitetin e me nderimin më të plotë, i pranuan dhe ua dorëzuan dijetarëve të përpiktë të shekujve vijues. Kështu, hadithet kanë arritur kohët tona duke kaluar përmes mijëra duarsh të fuqishme e të besueshme. Për më tepër, tekstet e haditheve të regjistruara në epokën e lumturisë (epokën e Profetit të Nderuar a.s.m.), u dorëzuan në formën më të saktë, derisa ato arritën studiuesit brilantë të shkencës së hadithit, si Buhariu e Muslimi. Dhe ata përmes verifikimit dhe klasifikimit të përpiktë i grumbulluan së bashku ato haditha që ishin autentikë e të saktë duke na i paraqitur ne e duke na udhëzuar për tek e sakta.

جَزَاهُمُ ٱللَّهُ خَيْرًا كَثِيرًا

"Zoti ua shpërbleftë me të mira atyre!"

Kështu, vërshimi i ujit nga gishtërinjtë e Profetit të Nderuar a.s.m., dhe ndërkohë shumë njerëz pinë prej tij, ka sigurinë e konsensusit. Prandaj është e pamundur që ai grumbullim i madh të cilët e rrëfyen atë ngjarje të kenë rënë dakord mbi gënjeshtër. Atëherë, kjo mrekulli ishte shumë e sigurtë. Për më tepër, ajo u përsërit tri herë në prani të tre grumbullimeve të mëdha. Shumë dijetarë të saktë, kryesisht Buhariu, Muslimi, Imam Malik, Imam Shuajb dhe Imam Katade i regjistruan nga rrëfenja autentike e të sakta prej shumë Sahabëve, para së gjithash, prej atyre që i shërbyen Profetit si Hazreti Enesi, Hazreti Xhabiri dhe Hazreti Ibn Mes'udi, se sa ujë i bollshëm kishte vërshuar prej gishtërinjve të Profetit të Nderuar a.s.m., dhe se një ushtri piu prej tij. Nga shumë rrëfenja të këtij lloji mrekullie, ne do të përmendim këtu vetëm nëntë shembuj.

• ***Shembulli i parë:*** Librat e saktë të hadithit, veçanërisht ato të Buhariut e të Muslimit, raportojnë nga një rrëfenjë autentike prej Hazreti Enesit: "Rreth treqind prej nesh ishim së bashku me Profetin e Nderuar a.s.m. në vendin e quajtur Zavra. Ai na urdhëroi të kryenim avdesin për faljen e *Asrit* -ikindisë, pasditës- por ne nuk mundëm të gjenim fare ujë. Ndërkohë Ai na tha të sillnim pak ujë, gjë të cilën e bëmë. Ndërkaq zhyti duart e Tij të bekuara në të dhe unë pashë ujë të vërshonte nga gishtërinjtë e Tij si një burim. Treqind burra bashkëshoqërues e kryen avdesin dhe pinë ujë prej tij."

Hazreti Enesi e tregon këtë ngjarje në emrin e treqind burrave. Atëherë, a është e mundur që ata treqind burra të mos marrin pjesë, me kuptim, në këtë ngjarje dhe a do të ishte e mundur që ata të mos e përgënjeshtronin në qoftë se kjo ngjarje nuk do të kishte ndodhur me të vërtetë?

• ***Shembulli i dytë:*** Siç tregohet tek librat e saktë, e para së gjithash tek Buhariu e Muslimi, se Hazreti Xhabir Ibn Abdullah el-Ensari tha: "Ne, një mijë e pesëqind njerëz ishim të etur gjatë Betejës së Hudejbies. Profeti i Nderuar a.s.m. mori avdes nga një çantë uji prej lëkure e quajtur *Kirba*, atëherë Ai zhyti në të dorën e Tij dhe ndërkohë unë pashë se uji po vërshonte nga gishtërinjtë e Tij si një burim. Një mijë e pesëqind burra pinë nga ai dhe mbushën çantat e tyre të ujit." Njëherë, Salim ibn Ebi Xha'd e pyeti

Xhabirin: “Sa veta ishit ju atje?” Ai u përgjigj: “Uji do të kishte qenë i mjaftueshëm edhe sikur të kishin qenë njëqind mijë njerëz, por ne ishim një mijë e pesëqind.”

Kështu, tregimtarët e kësaj mrekullie të qartë, në të vërtetë, numërohen një mijë e pesëqind veta, për nga kuptimi, pasi natyra e njeriut është e prirur t’i thotë gënjeshtrës gënjeshtër. Sa për Sahabët e Profetit të Nderuar a.s.m. të cilët sakrifikuan fiset e popujt e tyre, baballarët e nënat, jetët e tyre dhe gjithçka kishin në pronësi për hir të së vërtetës e të realitetit, ata nuk mund të kishin qëndruar të heshtur përballë një gënjeshtre, sidomos në dritën e paralajmërimit të dhënë nga hadithi: “*Kushdo që, me paramendim, tregon gënjeshtër në lidhje me mua duhet të përgatitet për një vend në zjarrin e Xhehennemit*.” Meqenëse ata qëndruan të heshtur në lidhje me këtë njoftim, ata e pranuan atë dhe, në të vërtetë, iu bashkuan Xhabirit, duke e konfirmuar atë.

• ***Shembulli i tretë:*** Përsëri siç transmetohet në librat e saktë të hadithit, me në krye Buhariun dhe Muslimin, Hazreti Xhabiri raportoi: Gjatë betejës së Buvat, Profeti i Nderuar a.s.m. e urdhëroi: نَادِ بِالْوُضُوءِ *“Bëj thirrje për avdes!”* Ata thanë se nuk kemi ujë. Ndërkohë, Profeti i Nderuar a.s.m. tha: “Gjeni një sasi të vogël!” Ne sollëm një sasi shumë të vogël. Ai e mbajti dorën sipër ujit ndërsa po recitonte diçka që unë nuk munda ta dëgjoj dhe atëherë Ai urdhëroi: رِدْنَا بِجَفْنَةِ الرَّكْبِ *“Silleni govatën e madhe të karvanit!”* Ata e sollën atë tek unë dhe ndërkohë unë e vendosa përpara Profetit të Nderuar a.s.m.. Ai vendosi duart e Tij në govatë dhe shpërndau gishtat e Tij. Unë e derdha atë sasi shumë të vogël uji në duart e Profetit a.s.m. dhe pashë ujë të shumtë të vërshonte nga gishtërinjtë e Tij të bekuar duke mbushur govatën. Ndërkaq unë u bëra thirrje atyre që kishin nevojë për ujë. Kur ata të gjithë kishin kryer avdesin me ujin dhe kishin pirë prej tij, unë i thashë Profetit a.s.m. se nuk kishte më njeri tjetër. Atëherë, Ai ngriti duart e Tij duke e lënë govatën të mbushur buzë për buzë.

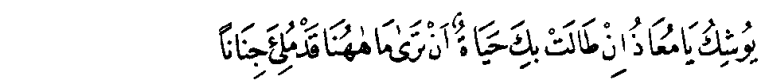
Kështu, kjo mrekulli e qartë e Muhammedit a.s.m. ka sigurinë e “Konsensusit në Kuptim”, sepse meqenëse Hazreti Xhabiri ishte më i spikaturi në çështje, ai kishte të drejtë ta rrëfente e ta njoftonte atë në emër të gjithësecilit.

Gjithashtu, Ibn Mes’udi e tregon ekzaktësisht të njëjtën gjë në rrëfenjën e tij: “Unë pashë ujë të vërshonte nga gishtërinjtë e Profetit të Nderuar a.s.m. ashtu si të vërshonte prej një burimi.”

Në qoftë se një grup i vërtetë e i mirënjohur Sahabësh, i cili përbëhej nga Hazreti Enesi, Xhabiri dhe Ibn Mes’udi, ku secili prej tyre tha: “Ne e kemi parë atë”, atëherë a do të ishte e mundur që ata të mos e kenë parë? Tani kombinoji këto tre shembuj dhe shiko se sa mrekulli e fortë dhe e qartë është ajo dhe si, në qoftë se do të kombinoheshin të tre zinxhirët e transmetimit, ajo e provon vërshimin e ujit nga gishtërinjtë e Tij si “Konsensusi i vërtetë”.Në realitet, madje edhe Hazreti Musai a.s. duke e bërë ujin të vërshojë nga dymbëdhjetë vende të ndryshme në një shkëmb nuk mund të barazohej me ujin që vërshoi nga dhjetë gishtërinjtë e Muhammedit a.s.m., sepse uji mund të çurgojë nga shkëmbi, shembujt si ky duhet të gjenden midis ngjarjeve të zakonshme, por nuk ka barasvlerë e krahasim për ujin duke vërshuar me bollëk, si prej burimit të *Keutherit*, nga mishi e kocka.

• ***Shembulli i katërt:*** Imam Maliku në librin e tij të çmuar “*Muvatta*” rrëfen nga Sahabeja i shquar Muadh Ibn Xhebel se: “Gjatë luftës së Tebukut, ne hasëm me një burim që rrjedhte me aq pakicë si një fije e hollë spangoje. Profeti i Nderuar a.s.m. urdhëroi: ‘*Grumbulloni pak nga uji*!’ Ata e mblodhën pak në pëllëmbat e duarve të tyre. Profeti i Nderuar a.s.m. i lau në të duart dhe fytyrën e Tij dhe atëherë ne e kthyem atë tek burimi. Befas grykëderdhja e burimit u hap dhe uji vërshoi, ai ishte i mjaftueshëm për të gjithë ushtrinë.”

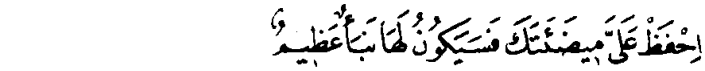
Madje një rrëfyes tjetër, Imam Ibn Is'hak deklaroi: "Uji brufulloi nga burimi poshtë tokës duke bërë një buçitje si rrufe gjëmimtare. Ndërkaq Profeti i Nderuar a.s.m. i tha Muadhit:

"Nëse do të kesha jetë të gjatë, ti do të shohësh se ky ujë i mrekullueshëm do ta transformojë këtë vend në kopsht."
Dhe me të vërtetë, ashtu ai u bë.

• ***Shembulli i pestë:*** Buhariu rrëfen nga Hazreti El-Ber-ra' dhe Muslimi nga Hazreti Seleme Ibn Akva, si dhe libra të tjerë autentikë të hadithit tregojnë me unanimitet se: "Gjatë Ekspeditës së Hudejbijes ne ndeshëm me një pus. Ne ishim katërqind vetë, ndërsa uji në pus mezi mjaftonte për pesëdhjetë vetë. Ne e nxorëm ujin dhe nuk lamë kurgjë. Ndërkohë Profeti i Nderuar a.s.m. erdhi e u ul në krye të pusit. Ai kërkoi një kovë ujë dhe ne ia sollëm. Ndërkaq Ai futi në kovë ca nga jarga e Tij e bekuar, bëri lutje dhe e zbrazi ujin në pus. Papritmas pusi u mbush dhe shkumëzoi me ujë duke u mbushur deri në grykë. E gjithë ushtria piu derisa u ngop, u dhanë ujë edhe kafshëve të tyre si dhe rimbushën çantat e tyre të ujit."

• ***Shembulli i gjashtë:*** Përsëri autoritetet më brilante të shkencës së hadithit, si Muslimi dhe Ibn Xharir el-Tabari, dhe librat autentikë të hadithit, tregojnë nga një rrëfenjë e shëndoshë nga i famshmi Ebu Katade, se: "Ne po shkonim për të ndihmuar drejtuesit që po martirizoheshin në betejën e dëgjuar të Mut'as. Unë kisha një kirba (çantë uji) me vete. Profeti i Nderuar a.s.m. urdhëroi:

"Mbaje me kujdes çantën e ujit; do të ketë nevojë të madhe për të."

Pastaj ne filluam të goditeshim nga etja. Ne ishim shtatëdhjetë e dy njerëz, (sipas Tabariut, treqind). Profeti tha: '*Ma sill çantën tënde të ujit*!' Unë veprova kështu, Ai mori çantën dhe vendosi buzat e Tij në grykën e saj, unë nuk e di nëse Ai fryu në të apo jo. Atëherë shtatëdhjetë e dy njerëz erdhën e pinë nga çanta dhe mbushën çantat e tyre. Kur e mora çantën përsëri, ajo ishte tamam ashtu siç ia kisha dhënë.

Shikoje këtë mrekulli vendimtare të Profetit të Nderuar a.s.m. dhe thuaj:

"O Zot! Jepi Atij dhe familjes së Tij bekime e paqë sa numri i pikave të ujit!

• ***Shembulli i shtatë:*** Librat autentikë me në krye Buhariun e Muslimin rrëfejnë nga Hazreti Imran Ibn Husejni se: "Në një udhëtim, ne dhe Profeti i Nderuar a.s.m. ishim pa ujë. Ndërkohë, Ai më tha mua dhe Aliut: "*Ndodhet një grua në aksh e në filan vend së bashku me kafshën e saj e cila është ngarkuar me dy çanta plot ujë. Prandaj shkoni e thërriteni atë."* Aliu dhe unë shkuam dhe e gjetëm gruan dhe ujin pikërisht tek vendi i përshkruar dhe e sollëm. Mandej urdhëroi: "*Zbrazni pak ujë në enë"* Ne e zbrazëm dhe Ai u lut për shtimin e bereqetit. Mandej e vuri ujin mbi kafshën në një çantë uji prej lëkure e quajtur *Kirba*. Atëherë, Ai urdhëroi gjithësecilin të vinte e të mbushte çantën e tij të ujit. Të gjithë njerëzit erdhën, pinë dhe mbushën çantat e tyre të ujit. Pastaj Ai dha porosi që të mblidhet diçka për gruan. Ata grumbulluan ca ushqim, e futën në një rrobe dhe e ngarkuan në devenë e saj. Imrani Tha: "Unë përfytyrova se dy çantat e ujit po mbusheshin vazhdimisht." Ndërkaq Profeti i Nderuar a.s.m. i tha asaj gruaje:

اِذْهَبِي فَإِنَّا لَمْ نَأْخُذْ مِنْ مَائِكِ شَيْئًا وَلَكِنَّ اللهَ سَقَيْنَا

"*Ti mund të shkosh tani. Ne nuk morëm ujë nga ti, por All-llahu* xh.sh. *na dha ujë nga Thesari i Tij* ."

• ***Shembulli i tetë:*** Dijetarët e hadithit, kryesisht Ibn Huzami në *Sahihin* e tij, rrëfen nga Hazreti Umeri: "Ne mbetëm pa ujë gjatë ekspeditës së Tebukut. Disa njerëz, madje therrën devetë e tyre, i shtrydhën të përbrendshmet (e deveve) dhe e pinë ujin e devesë. Ebu Bekri es-Siddiku i kërkoi Profetit të Nderuar a.s.m. të bënte lutje. Profeti i Nderuar a.s.m. ngriti duart e Tij dhe përpara se Ai t'i kishte ulur duart, u grumbulluan retë dhe ra një shi i tillë saqë ne mbushëm enët tona. Atëherë shiu ndaloi dhe ai nuk kishte rënë përtej limiteve të ushtrisë." Domethënë, asnjë rastësi nuk u ndërlikua në këtë ndodhi, por ajo është vetëm një mrekulli e Profetit a.s.m..

• ***Shembulli i nëntë:*** Tregohet nga Amr Ibn Shuajb, nipi i Abdullah Ibn Amr Ibn A's mbi të cilët ata mbështeten për shpjegimet e hadithit, dhe katër imamët transmetojnë nga një rrëfenjë e shëndoshë se: "Përpara misionit të Tij Profetik, Profeti i Nderuar a.s.m. njëherë erdhi me një deve tek vendi i quajtur Dhul Hixhaz pranë Arefatit me xhaxhain e Tij Ebu Talibin. Ebu Talibi tha: "Unë jam i etur". Profeti i Nderuar a.s.m. zbriti nga deveja dhe goditi tokën me këmbën e Tij. Ndërkohë doli uji dhe Ebu Talibi piu prej tij." Megjithëse njëri nga dijetarët hulumtues deklaroi se kjo ngjarje duhet të konsiderohet si e kategorisë *Irhasat,* meqë ajo ndodhi përpara profetësisë, prapëseprapë shpërthimi i burimit të Arafatit pas kalimit të një mijë viteve konsiderohet keramet -prova, çudira- Hyjnor për Profetin Muhammed a.s.m..

Kështu, mrekullitë që lidhen me ujin, edhe në qoftë se nuk arrijnë nentëdhjetë shembuj të ngjashëm me këto nëntë shembuj, por ama ato janë raportuar nëpërmjet nëntëdhjetë rrëfenjash të ndryshme. Shtatë shembujt e parë janë aq të shëndoshë e të sigurt si 'Konsensusi në Kuptim'. Sigurisht dy të fundit nuk mbështeten nga rrëfenjat e tregimtarëve të shumtë apo nga një zinxhir i fortë transmetuesish, por duke mbështetur e konfirmuar ngjarjen në shembullin e tetë siç rrëfehej nga Hazreti Umeri, është një mrekulli tjetër e njoftuar nga librat autentikë të hadithit duke përfshirë Bejhakiun dhe Hakimin; ai është siç vijon:

"Umeri i kërkoi Profetit të Nderuar a.s.m. që Ai të lutej për shi, sepse ushtria kishte nevojë për ujë. Profeti i Nderuar a.s.m. ngriti duart e Tij dhe menjëherë retë u grumbulluan dhe shiu ra i mjaftueshëm për nevojat e ushtrisë dhe, atëherë retë u davaritën." Sikur retë të ishin nëpunëse të ngarkuara për t'i dhënë ujë vetëm ushtrisë; ato erdhën, zbrazën shi të mjaftueshëm për nevojën e saj dhe atëherë ikën.

Ashtu siç mbështetet kjo rrëfenjë dhe provon në mënyrë vendimtare shembullin e tetë, gjithashtu edhe studiuesi i famshëm Ibnu el-Xheuzi, i cili ishte tej mase ekstrem në verifikimin e haditheve, madje duke i mohuar e duke i vlerësuar shumë hadithe të sakta si të rreme, pra edhe ky dijetar tha se "kjo ngjarje ndodhi pikërisht tek lufta e shquar e Bedrit." Ai deklaroi se ky vërset,

وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ *"Dhe Ai i shkaktoi shiut të zbresë mbi ju nga qielli që t'ju pastrojë ju me të" (Kur'an 18:11)*i referohet kësaj ngjarje. Meqenëse çështja është kështu, sigurisht, nuk mbetet më vend për dyshim. Për më tepër, ka ndodhur në mënyrë të përsëritur zbritja e shiut me lutjen e Profetit para se Ai të ulte duart e ngritura dhe, në vetvete, ajo ishte një mrekulli që u përkasin raportimeve mbi të cilat ka 'Konsensus'. Gjithashtu rrëfehet me 'Konsensus' se disa herë Profeti ngrinte duart e Tij për shi ndërsa ishte në hutbe -predikatore- dhe shiu binte para se Ai t'i ulte duart.

❑ SHENJA E NËNTË:

Një nga llojet e ndryshme të mrekullisë së Profetit të Nderuar a.s.m. është se ashtu si qëniet humane, edhe pemët u bindeshin urdhërave të Tij, që duke lëvizur nga vendet e tyre vinin te Ai. Gjithashtu ka "Konsensus në Kuptim" në njoftimet e këtyre mrekullive, si ato të vërshimit të ujit nga gishtërinjtë e Tij. Ato janë transmetuar në forma të shumta dhe përmes shumë kanaleve.

Në të vërtetë, konsensusi në lidhje me pemët, të cilat duke lënë vendet e tyre e duke ardhur te Ai, mund të konsiderohen si 'konsensus i qartë', sepse sahabët më të mirënjohur të tillë si Hazreti Aliu, Hazreti Ibn Ab'basi, Hazreti Ibn Mes'udi, Hazreti Ibn Umer, Hazreti Ja'la Ibn Murra, Hazreti Xhabiri, Hazreti Enes Ibn Maliku, Hazreti Burejda, Hazreti Usameh Ibn Zejd dhe Hazreti Gajlan Ibn Seleme, secili njoftoi, me siguri, të njëjtën mrekulli. Me qindra studiues të tabiinëve - gjeneratës vijuese të sahabëve- transmetuan mrekullinë nga njëri prej sahabëve të lartëpërmendur nëpërmjet një linje të ndryshme transmetimi, është sikur të na e transmetonin në formën e 'Konsensusit të shumëfishtë'. Kështu, mrekullia e pemëve dhe e drurëve ka, në mënyrë vendimtare e të pakundërshtueshme, sigurinë e 'Konsensusit në Kuptim'.

Tani ne do të përmendim vetëm disa shembuj të kësaj mrekullie të madhe, ndonëse ajo u përsërit disa herë.

• ***Shembulli i parë:*** Ibn Maxheh dhe Darimi transmetojnë nga Hazreti Enes Ibn Malik dhe Aliu, si dhe Bezzari dhe Imam Bejhekiu nga Hazreti Umeri, të tre sahabët kanë thënë: Profeti i Nderuar a.s.m. u dëshpërua shumë nga mohimi i jobesimtarëve dhe tha:

يَارَبِّ اَرِنِي اٰيَةً لَا اُبَالِي مَنْ كَذَّبَنِي بَعْدَهَا

"O Krijuesi im! Më jep një shenjë që të mos shikoj më askënd që më kundërshton" (që të mos shqetësohem për atë që më përgënjeshtron). Sipas Enesit, Hazreti Xhebraili gjithashtu ishte i pranishëm. Ndërkohë, me instruksionin e Xhebrailit, Profeti i Nderuar a.s.m. i thirri një peme në anën e luginës dhe ajo erdhi pranë Tij. Ai atëherë i tha pemës: *kthehu prapa*! Ajo u kthye dhe vendosi vetveten në vendin e saj.

• ***Shembulli i dytë:*** Në *Shifa el-Sherif***,** Kadi Ijadi, dijetari kryesues i Magribit, rrëfen nga Hazreti Abdullah Ibn Umer përmes një zinxhiri të lartë e të shëndoshë tregimtarësh: "Në një ekspeditë, një beduin iu

afrua Profetit të Nderuar a.s.m.. Profeti i tha: أَيْنَ تُرِيدُ *"Ku po shkon?"* Beduini iu përgjigj: "Te familja ime". Profeti i tha: هَلْ لَكَ إِلَى خَيْرٍ مِنْ ذَلِكَ *"A nuk dëshiron diçka më të mirë se ajo?* Beduini i tha: "Çfarë është ajo?" Profeti tha:

أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

"Që ti të dëshmosh se nuk ka Zot tjetër përveç All-llahut, Ai është Një, Ai nuk ka shok dhe se Muhammedi a.s.m.është shërbëtori i Tij dhe Profet."

Beduini i tha: "Kush të dëshmon për këtë që ti thua?" Profeti tha: هَذِهِ الشَّجَرَةُ السَّمُرَةُ *"Pema pranë luginës do të dëshmojë."* Ibn Umeri tha: Duke u tundur, pema çau tokën dhe erdhi te Profeti i Nderuar a.s.m.. Ndërkohë Profeti i Nderuar a.s.m. i kërkoi pemës që të dëshmojë tri herë; ajo në secilën herë dëshmoi për vërtetësinë e Tij. Dhe kur Profeti a.s.m. e urdhëroi, ajo u kthye dhe u vendos në vendin e saj.

Sipas një rrëfenje autentike të Ibn Sahib el-Aslami, Hazreti Burejda njofton: "Kur ne ishim me Profetin a.s.m. në një ekspeditë, erdhi një nomad e i kërkoi Profetit a.s.m. një shenjë, domethënë një mrekulli. Profeti a.s.m. i tha:

قُلْ لِتِلْكَ الشَّجَرَةِ رَسُولُ اللهِ يَدْعُوكِ *"I thuaj asaj peme se e thërret Profeti i All-llahut!* Ndërkaq ai ia bëri me shenjë pemës; atëherë ajo duke u tundur nga e djathta e nga e majta, shkuli veten nga toka me rrënjët e saj dhe erdhi në prezencën e Profetit duke thënë:

اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللهِ *"Paqja qoftë mbi Ty, o Profet i All-llahut"* Beduini tha: Tani le të shkojë ajo tek vendi i saj! Ndërkohë, Profeti e urdhëroi dhe ajo iku. Atëherë nomadi i tha: "Më lejo të bëj sexhde para teje!" Profeti tha: "*Askush nuk lejohet të bëjë një veprim të tillë*", Beduini tha: Atëherë do të puth duart dhe këmbët e tua. Profeti e lejoi.

• ***Shembulli i tretë:*** Muslimi dhe librat autentikë të hadithit tregojnë se Xhabiri ka thënë: "Ne ishim së bashku me Profetin e Nderuar a.s.m. në një ekspeditë kur Ai kërkonte një vend për t'iu përgjigjur nevojës së Tij natyrore. Nuk kishte vend të mbyllur. Kështu Ai shkoi në drejtim të pemëve, u kap tek degët e njërës nga ato dhe i

tërhoqi. Duke iu bindur Atij, pema shkoi së bashku me të tek pema tjetër. Ajo ishte si një deve e bindur që drejtohet nëpërmjet frerëve të saj. Duke i sjellur së bashku të dyja pemët, ai tha:

اِلْتَئِمَا عَلَيَّ بِإِذْنِ اللهِ *"Bashkohuni së bashku mbi mua me lejen e All-llahut!"* Të dyja pemët u bashkuan së bashku dhe formuan një maskim. Pasi kreu nevojën natyrore pas tyre, i urdhëroi të kthehen dhe ndërkohë ato u kthyen në vendet e tyre."

• Sipas një rrëfenje tjetër, përsëri Hazreti Xhabiri tha: Profeti më urdhëroi:

يَا جَابِرُ قُلْ لِهٰذِهِ الشَّجَرَةِ يَقُوْلُ لَكِ رَسُوْلُ اللهِ اِلْحَقِيْ بِصَاحِبَتِكِ
حَتّٰى اَجْلِسَ خَلْفَكُمَا

Domethënë: *"Thuaju atyre pemëve të bashkohen për nevojën e Profetit."* Unë u thashë atyre kështu dhe ato u bashkuan. Atëherë, ndërsa unë po prisja, Profeti i Nderuar a.s.m. u shfaq dhe bëri shenjë nga e majta dhe e djathta me kokën e Tij. Dhe ndërkohë të dyja pemët u kthyen tek vendet e tyre.

• ***Shembulli i katërt:*** Usameh Ibn Zejd, njëri nga komandantët trim dhe një nga shërbëtorët e Profetit të Nderuar a.s.m. njofton në një rrëfenjë autentike dhe thotë që: "Ne ishim së bashku me Profetin e Nderuar a.s.m. në një ekspeditë. Nuk kishte vend të veçuar e privat në të cilin mund t'i përgjigjeje nevojës natyrore. Ndërkaq Ai pyeti:

هَلْ تَرٰى مِنْ نَخْلٍ اَوْ حِجَارَةٍ *"A mund të shikoni ndonjë pemë apo shkëmb?"* Unë iu përgjigja, po, unë mundem. Ndërkohë urdhëroi:

اِنْطَلِقْ وَقُلْ لَهُنَّ اِنَّ رَسُوْلَ اللهِ يَأْمُرُكُنَّ اَنْ تَأْتِيْنَ لِمَخْرَجِ رَسُوْلِ اللهِ وَقُلْ لِلْحِجَارَةِ مِثْلَ ذٰلِكَ

"Folu atyre dhe u thuaj të bashkohen së bashku për nevojën e Profetit; gjithashtu, thuaju shkëmbinjve të grumbullohen së bashku si një mur." Unë shkova dhe u thashë ashtu siç Ai urdhëroi. Unë betohem se pemët u bashkuan dhe shkëmbinjtë formuan një mur. Profeti i Nderuar a.s.m. pasi fshehu vetveten, përsëri urdhëroi:

قُلْ لَهُنَّ يَفْتَرِقْنَ *"Thuaju atyre të veçohen!" Unë betohem tek i Gjithëlavdishmi i Vetëm, në Dorën e të Cilit është qënia ime, se pemët e shkëmbinjtë u veçuan dhe u kthyen në vendet e tyre."* Këto dy ngjarje të cilat u njoftuan nga Hazreti Xhabir Ibn Usameh, u raportuan gjithashtu nga Ja'la Ibn Mura, Gajlan Ibn Seleme eth-Thekafi dhe nga Hazreti Ibn Mes'udi në betejën e Hunejnit.

• ***Shembulli i pestë:*** Tregohet nga Imam Ibn el-Furek i njohur si dijetari më i rëndësishëm i kohës së tij dhe "Shafiu i dytë" për përsosmërinë e tij në interpretim. "Ndërsa ishte duke udhëtuar mbi kalë në një natë gjatë ekspeditës së Taifit, Profetin e Nderuar a.s.m. e mori gjumi. Ndërsa ishte në atë gjendje, një pemë *Lote -Sidre-* u shfaq para Tij (d.m.th. ia bllokoi rrugën). Për t'i bërë rrugë Atij e për të mos plagosur kalin e Tij, pema u ça në dysh dhe, Profeti i Nderuar a.s.m., duke qenë në kalë kaloi midis dy pjesëve të pemës; pema ka mbetur si dy trungje në atë pozicion të nderuar deri në kohën tonë.

• ***Shembulli i gjashtë:*** Hazreti Ja'la Ibn Mura tregon në një rrëfenjë autentike: "Gjatë një ekspedite, një pemë e quajtur Talha ose Semura erdhi e kaloi përreth Profetit të Nderuar Alejhis-salatu ves-selam në formë rrotullimi dhe u kthye tek vendi i saj. Profeti i Nderuar a.s.m. tha: إِنَّهَا اسْتَأْذَنَتْ أَنْ تُسَلِّمَ عَلَيَّ *"Pema i kërkoi leje All-llahut xh.sh. që të më përshëndeste mua."*

• ***Shembulli i shtatë:*** Studiuesit e hadithit tregojnë nga Ibn Mes'udi përmes një rrëfenje autentike: "Kur xhindet e Nusajbin erdhën te Profeti i Nderuar a.s.m. në vendin e quajtur *Batn el-Nahl* me qëllim që të gjejnë udhëzim, një pemë e informoi atë për ardhjen e tyre". Gjithashtu, Imam Muxhahidi tregon nga Ibnu Mes'udi në hadith: "Xhindët kërkuan një provë për profetësinë e Tij, ndërkohë Profeti i Nderuar a.s.m. e urdhëroi një pemë dhe ajo e la vendin e saj, erdhi te Ai dhe pastaj u kthye në vendin e vet". Ajo mrekulli e vetme ishte e mjaftueshme për sojin e xhindeve.

Atëherë, në qoftë se një qënie njerëzore nuk beson, në një kohë që ka dëgjuar një mijë mrekulli si kjo, a nuk do të ishte më i humbur se sa ai shejtan i cili përshkruhet në Kur'an nga xhindet:

يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللهِ شَطَطًا *"S'ka dyshim se ai idioti ynë fliste të pavërteta ndaj All-llahut."*[80]

• ***Shembulli i tetë:*** Tirmidhiu njofton në *Sahihun* e tij nga Hazreti Ibn Abbasi përmes një rrëfenje të shëndoshë se: "Profeti i Nderuar a.s.m. i tha një nomadi:

أَرَأَيْتَ إِنْ دَعَوْتُ هٰذَا الْعِذْقَ مِنْ هٰذِهِ النَّخْلَةِ أَتَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللهِ

"A do të dëshmosh se unë jam i Dërguari i Zotit xh.sh. në qoftë se një degë e asaj peme vjen te unë kur t'i thërras?" Ai u përgjigj: "Po". Profeti i Nderuar a.s.m. i thirri degës. Ajo u këput nga maja dhe erdhi në afërsi të Profetit të Nderuar a.s.m.. Mandej Profeti e urdhëroi dhe ajo u kthye në vendin e vet."

Si këto tetë shembuj, ndodhen shumë shembuj të tjerë që tregohen përmes shumë zinxhirësh transmetimi. Shtatë ose tetë fije litari formojnë një kabllo të fortë kur mblidhen së bashku. E ngjashme me këtë, këto mrekulli që lidhen me pemët të cilat u njoftuan nga autoritetet e sahabëve më të mirënjohur e të saktë, pra me shumë zinxhirë transmetimi, sigurisht kanë fuqinë e "Konsensusit në Kuptim" dhe realisht të 'Konsensusit të Vërtetë.' Në fakt, ato marrin formën e "Konsensusit" kur kalojnë nga sahabët tek Tabiinët. Në mënyrë të veçantë, librat e saktë të hadithit të tillë si, Buhariu, Muslimi, Ibn Hibbani dhe Tirmidhiu formuan zinxhirë shumë të fuqishëm që të çojnë prapa te koha e sahabëve. Ata kështu i ruajtën ato dhe, duke lexuar cilindo hadith tek Buhariu, është sikur ta dëgjoje atë drejtpërdrejt nga sahabët.

Në qoftë se pemët, ashtu siç u pa tek shembujt e lartëpërmendur, e njohin profetësinë e Tij, e vizitojnë Atë, e përshëndesin e u binden urdhërave të Tij, atëherë si ato krijesa të pajeta, të paarsyeshme të cilat e quajnë vetveten qënie njerëzore nuk e njohin e nuk i besojnë Atij? A nuk janë atëherë ata më të pavlefshëm se sa një pemë e thatë dhe se sa një copë e thatë druri i denjë për zjarr?

❑ SHENJA E DHJETË:

[80] Kur'an, 72: 1

Ajo që mbështet mrekullitë që lidhen me pemët e që njoftohen në formën e "Konsensusit" është mrekullia e حَنِينُ الْجِذْعِ *"Vajtimit –rënkimit- të trungut të thatë"*. Po, rënkimi i trungut në xhaminë e Profetit a.s.m. përpara një turme të madhe sahabesh, për shkak të ndarjes së tij të përkohshme nga Profeti a.s.m. konfirmon dhe përforcon shembujt e mrekullisë që lidhen me pemët, sepse trungu gjithashtu, ishte prej druri; lënda ishte e njëjta. Megjithatë, raportimet e vetë kësaj mrekullie formojnë një konsensus, ndërsa të tjerat janë kështu si një grup në një klasë, shumica e tyre individualisht ose ndarazi nuk e arrijnë shkallën e "Konsensusit të Qartë."

Kur po mbante një predikim në xhaminë e bekuar, Profeti i Nderuar a.s.m. mbështetej në një trung të thatë palme (hurme), por kur u bë predikatorja, ai filloi të jepte predikim nga ajo. Pastaj trungu rënkoi e vajtoi si një deve; i gjithë xhemati e dëgjoi atë. Vetëm kur Profeti i Nderuar a.s.m. zbriti nga predikatorja për te ai dhe, kur vendosi dorën e Tij sipër trungut duke i folur e duke e ngushëlluar, trungu ndaloi rënkimin. Kjo mrekulli e Muhammedit a.s.m. u tregua përmes zinxhirësh të shumtë transmetimi, me shkallën e "Konsensusit".

Në të vërtetë, mrekullia e حَنِينُ الْجِذْعِ *"rënkimit të trungut"* është shumë e njohur dhe e përhapur dhe raportimi i saj i përket "Konsensusit të Vërtetë." Me qindra autoritete të hadithit nga gjenerata vijuese e transmetuan mrekullinë nëpërmjet pesëmbëdhjetë zinxhirëve të transmetimit nga një grup i shquar sahabësh dhe ajo u kaloi shekujve vijues. Prej atij grupi, ishin shkollarët e shquar midis sahabëve dhe ekspertëve kryesues të hadithit të tillë si: Hazreti Enes Ibn Malik dhe Hazreti Xhabir Ibn Abdullah el-Ensari të dy shërbyes të Profetit a.s.m., Hazreti Abdullah Ibn Umer, Hazreti Abdullah Ibn Abbas, Hazreti Sehl Ibn Sa'd, Hazreti Ebu Sa'id el-Hudri, Hazreti Ubej Ibn Ka'b, Hazreti Burejda dhe Hazreti Ummu'l Mu'minin Umm Seleme, nëna e besimtarëve. Secili, në krye të zinxhirit të transmetimit, ia njoftoi këtë mrekulli komunitetit të Tij. Me në krye Buhariun dhe Muslimin, librat autentikë të hadithit dhanë raportimet e kësaj mrekullie të madhe, në lidhje me të cilën ka një konsensus njoftimesh së bashku me linjat e saja të transmetimit, për gjeneratat pasardhëse.

• Hazreti Xhabiri në zinxhirin e tij të transmetimit thotë: "Profeti i Nderuar a.s.m. mbështetej tek një trung druri i thatë i quajtur

جِذْعُ النَّخْلِ *'trungu i palmës'* ndërsa jepte predikim në xhami. Trungu nuk mundi të duronte kur u bë predikatorja dhe kur Profeti filloi ta përdorte atë për predikim; trungu nisi të rënkojë e të vajtojë si një deve barrëse." Në rrëfenjën e tij Hazreti Enesi thotë: "Trungu rënkonte si një buall duke i shkaktuar xhamisë të dridhej." Në rrëfenjën e tij, Sehl Ibn Sa'ad thotë: "Dhe vajtimi u shtua midis njerëzve nga rënkimi i trungut."

Në rrëfenjën e tij, Hazreti Ubej Ibn Ka'b thotë: "Trungu qau aq shumë, saqë u ça", ndërsa në një rrëfenjë tjetër Profeti i Nderuar a.s.m. tha: اِنَّ هٰذَا بَكٰى لِمَا فَقَدَ مِنَ الذِّكْرِ *"Trungu po vajton për shkak se po ndahet nga recitimi i Emrave të All-llahut xh.sh. dhe nga përmendja e All-llahut gjatë predikimit."*

Përsëri një rrëfenjë tjetër njofton se:

لَوْلَمْ اَلْتَزِمْهُ لَمْ يَزَلْ هٰكَذَا اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ تَحَنُّنًا عَلٰى رَسُولِ اللّٰهِ

"Në qoftë se unë nuk do ta kisha përqafuar e ngushëlluar atë, ai do të kishte qarë për shkak se po ndahej nga i dërguari i All-llahut deri në kijamet"

Në rrëfenjën e tij, Hazreti Burejda tregon: "Kur trungu nisi të rënkojë, Profeti i Nderuar a.s.m., vendosi dorën e Tij mbi të dhe tha:

اِنْ شِئْتَ اَرُدُّكَ اِلَى الْحَائِطِ الَّذِي كُنْتَ فِيهِ تَنْبُتُ لَكَ عُرُوقُكَ وَيَكْمُلُ
خَلْقُكَ وَيُجَدَّدُ خُوصُكَ وَثَمَرُكَ وَاِنْ شِئْتَ اَغْرِسُكَ فِي الْجَنَّةِ
يَأْكُلُ اَوْلِيَاءُ اللّٰهِ مِنْ ثَمَرِكَ

"Në qoftë se dëshiron, unë do të të kthej ty tek zabeli nga i cili erdhe, ku rrënjët e tua do të rriten, ti do të lulëzosh dhe do të prodhosh fruta të rinj, ose nëse dëshiron, unë të mbjell ty në Xhennet (Parajsë) dhe miqtë e Zotit xh.sh., evlijatë, shenjtorët do të hanë nga frutet e tua."

Ndërkohë e dëgjoi trungun, edhe njerëzit prapa mundën ta dëgjonin ndërsa ai foli duke thënë:

اِغْرِسْنِي فِي الْجَنَّةِ يَأْكُلُ مِنِّي اَوْلِيَاءُ اللّٰهِ فِي مَكَانٍ لَا يَبْلٰى

"Më mbill mua në Xhennet - Parajsë!, ku nuk ka kalbëzim, me qëllim që shërbëtorët e dashur të Zotit të Gjithëfuqishëm të mund të hanë nga fruti im".

Profeti i Nderuar a.s.m. tha: قَدْ فَعَلْتُ *"Kështu do të veproj"* dhe shtoi: اِخْتَارَ دَارَ الْبَقَاءِ عَلَى دَارِ الْفَنَاءِ *"Trungu ka preferuar botën e përjetshme mbi atë të përkohshmen."*

Ebu Is'hak Isfarani, njëri nga autoritetet më të mëdha në shkencat Islame, rrëfeu: "Profeti i Nderuar a.s.m. nuk shkoi tek trungu, por trungu erdhi tek Ai me komandën e Tij. Mandej me urdhërin e Tij, trungu u kthye te vendi i vet."

Hazreti Ubej Ibn Ka'b thotë: "Pas kësaj ngjarje të jashtëzakonshme, Profeti i Nderuar a.s.m. urdhëroi që: "Trungu të vendosej nën predikatore". Ai u vendos atje dhe qëndroi në atë vend deri kur Xhamia e Bekuar u hodh përdhe para se të rindërtohej. Atëherë Hazreti Ubej Ibn Ka'b e mori trungun dhe e mbajti deri sa u kalb.

Dijetari i shquar Hasan el-Basriu qante ndërsa ua mësonte këtë ngjarje të mrekullueshme studentëve të tij dhe u thonte atyre: "Kur një copë druri shfaqi dashuri e mallëngjim për Profetin e Nderuar a.s.m..., atëherë ju padyshim duhet të ndjeni më shumë dashuri se sa ai...".

Sa për ne, ne themi: Po, dhe dashuria e mallëngjimi për të tregohet duke ndjekur sunnetin e Tij të ndritur dhe sheriatin e shenjtë.

Një Pikë e Rëndësishme: Në qoftë se thuhet: "Përse mrekullitë e tjera të cilat shfaqeshin në lidhje me ushqimin -i cili ngopi një mijë njerëz me katër grushta ushqim në betejën e Hendekut, dhe një mijë e pesëqind njerëz të tjerë me ujë që vërshoi nga gishtërinjtë e bekuar, përse nuk u treguan nëpërmjet shumë zinxhirësh transmetimi ashtu si mrekullia e rënkimit të trungut, ndonëse dy mrekullitë e mëparshme ndodhën në prani të grupeve të mëdha?.."

Përgjigjja: Mrekullitë që u shfaqën ishin dy llojesh: lloji i parë shfaqeshin në duart e Hazreti Pejgamberit a.s.m. me qëllim që t'i bënte njerëzit ta pranonin profetësinë e Tij. Rënkimi i trungut ishte prej atij lloji. Ajo ndodhi vetëm si një provë, një afirmim i profetësisë, për t'ua shtuar besimtarëve 'besimin', për t'i nxitur shtiracakët tek sinqeriteti e besimi dhe për t'u sjellur besimin jobesimtarëve. Për këtë arsye, secili, i ulëti e i larti, e shikoi atë mrekulli, dhe një vëmendje e madhe iu kushtua transmetimit të sajë. Megjithatë, mrekullitë që lidhen me

ushqimin dhe ujin ishin keramete -prova, çudira- më shumë se sa mrekulli, ose më shumë si mirësi Hyjnore se sa keramete, ose më shumë se sa mirësi, ato ishin gosti të dhuruara nga i Gjithëmëshirshmi i Vetëm për shkak të nevojës. Sigurisht, ato ishin prova të pretendimit të Tij të profetësisë dhe mrekulli, por qëllimi i tyre themelor ishte ky: ushtria ishte e uritur, kështu Zoti i Gjithëfuqishëm siguroi një gosti për një mijë njerëz, e cila u realizua nga një grusht ushqimi, prej thesarit të Tij nga e Padukshmja, ashtu siç krijon Ai njëmijë pesha hurmash nga një bërthamë e vetme. Dhe për një ushtri që luftonte në rrugën e Tij, Ai bëri që të vërshonte uji, si uji i Keutherit, nga gishtërinjtë e Komandantit të Madh dhe u dha atyre të pinë.

Për këtë arsye, të gjithë shembujt e mrekullive që lidhen me ushqimin e me ujin, nuk e arrijnë shkallën e mrekullisë së rënkimit të trungut. Megjithatë, në tërësinë e tyre, llojet e ndryshme të këtyre dy mrekullive janë aq të shumta e të njoftuara me unanimitet aq sa rënkimi i trungut. Pastaj jo gjithkush mund ta shohë pikërisht bereqetin e ushqimit dhe vërshimin e ujit nga gishtërinjtë, por sheh rezultatin e tij. Kurse kushdo që ishte i pranishëm në xhami e dëgjoi rënkimin e trungut. Prandaj ajo u përhap gjërësisht.

Në qoftë se thuhet: Të gjitha veprimet dhe sjellja e Profetit të Nderuar a.s.m. u njoftuan e u transmetuan nga sahabët me kujdesin e me rëndësinë më të madhe; atëherë, përse mrekulli të tilla të mëdha tregohen vetëm nëpërmjet dhjetë ose njëzet zinxhirësh, kur ato duhet të ishin njoftuar nëpërmjet njëqind zinxhirëve? Gjithashtu, pse raportohen shumica e njoftimeve nga Hazreti Enesi, Xhabiri dhe Ebu Hurejreja, ndërsa nga Hazreti Ebu Bekri dhe Umeri transmetohen pak?

Përgjigjja: Përgjigjja për pjesën e parë të pyetjes është dhënë në Parimin e Tretë të Treguesit të Katërt. Për sa i takon pjesës së dytë, ashtu siç shkon dikush që ka nevojë për ilaçe te doktori, për t'u konsultuar për probleme ndërtimi shkon tek inxhinieri ndërtimor dhe, nëse ka nevojë për të mësuar çështje sheriati, pyet myftiun, e kështu me rradhë; gjithashtu disa nga dijetarët midis sahabëve ishin të ngarkuar me detyrën për t'u transmetuar dhe përcjellur shekujve vijues hadithet e Profetit a.s.m., duke punuar me gjithë fuqinë e tyre për këtë qëllim. Po, Hazreti Ebu Hurejreja ia dedikoi të gjithë jetën për të mësuar përmendësh hadithet, ndërsa Hazreti Umeri, botës së politikës e të kalifatit. Kështu, Umeri raportoi shumë pak hadithe duke e lënë atë në besim e duke u mbështetur tek personat si, Ebu Hurejreja, Enesi e Xhabiri, për t'ia mësuar komunitetit musliman. Për më tepër, sahabeja

rrëfyes i mirënjohur, i vërtetë, i sinqertë, i ndershëm e i besuar, i cili tregon një ngjarje përmes një zinxhiri, mendohej e gjykohej si i mjaftueshëm dhe nuk mbeti nevojë për një tjetër për ta transmetuar atë. Kjo është arsyeja pse disa ngjarje domethënëse u transmetuan vetëm nëpërmjet dy ose tre zinxhirëve të transmetimit.

❑ SHENJA E NJËMBËDHJETË:

Ndërsa Shenja e Dhjetë shpjegoi mrekullitë e Profetit a.s.m. që lidheshin me pemët, Shenja e Njëmbëdhjetë do të përshkruajë se si **shkëmbinjtë dhe malet midis krijesave të pajeta**, gjithashtu demonstruan mrekullitë Profetike. Këtu ne, nga shumë shembuj, do të përmendim shtatë apo tetë:

• ***Shembulli i parë:*** Transmeton Buhariu dhe dijetari i madh i Magribit Hazreti Kadi Ijadi në veprën e tij *Shifa esh-Sherif*, nëpërmjet një rrëfenje autentike nga Hazreti Ibn Mes'udi, Shërbyesi i Profetit a.s.m. i cili thotë: "Ndërsa po hanim së bashku me Profetin e Nderuar a.s.m., ne e dëgjonim ushqimin të jepte lavdërim për Zotin xh.sh.."

• ***Shembulli i dytë:*** Librat e saktë të hadithit njoftojnë nga Enesi dhe Ebu Dherri përmes një rrëfenje autentike se, Hazreti Enesi (shërbyesi i Profetit) tha: "Ne ishim së bashku me Profetin e Nderuar a.s.m. kur Ai mori një grusht gurësh të vegjël dhe ndërkohë ato nisën të lavdërojnë Zotin xh.sh. në dorën e Tij të bekuar. Atëherë Ai i vendosi ato në dorën e Ebu Bekrit, të vërtetit, dhe përsëri ato lëvduan Zotin xh.sh.. Në linjën e tij të transmetimit, Ebu Dheri, el-Gifari thotë: "Atëherë Ai i vendosi ato në dorën e Hazreti Umerit dhe përsëri ato lavdëruan All-llahun xh.sh.; pastaj Ai i mori ato dhe i vendosi në tokë, atëherë ato mbetën të heshtur. Ndërkohë, Ai i mori ato përsëri dhe i vendosi në dorën e Hazreti Osmanit ku përsëri ato filluan të bëjnë lavdërime për Zotin xh.sh.". Ebu Dherri dhe Hazreti Enesi tregojnë: "Ai i vendosi ato në duart tona dhe heshtën."

• ***Shembulli i tretë:*** Vërtetohet nëpërmjet një rrëfenje të vërtetë nga Hazreti Aliu, Hazreti Xhabiri dhe Hazreti Aisheja es-Siddika se "Shkëmbinjtë dhe malet i thonin Profetit të Nderuar a.s.m.: اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُوْلَ اللهِ *"Paqja qoftë mbi ty o Profet i All-llahut!."*

Në zinxhirin e rrëfenjës së Hazreti Aliut ajo thotë: "Kurdo që ne shkonim në rrethinat e Mekës, në ditët e hershme të profetësisë së Tij,

pemët dhe shkëmbinjtë që takonim, thonin: اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ *"Paqja qoftë mbi ty o i dërguari i Zotit!"*

Ndërsa në zinxhirin e tij të transmetimit, Hazreti Xhabiri thotë: "Sa herë që Profeti i Nderuar a.s.m. kalonte pranë një guri ose peme, ato bënin sexhde para Tij, domethënë, shfaqnin bindje ndaj Atij dhe deklaronin: اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ *"Paqja qoftë mbi ty, o i dërguari i Zotit!."*

Në njërën nga rrëfenjat e Xhabirit, Profeti i Nderuar a.s.m. tha: اِنِّي لَأَعْرِفُ حَجَرًا كَانَ يُسَلِّمُ عَلَيَّ *"Unë e njoh një shkëmb që më përshëndeste mua."* Disa thanë se ai aludonte për – El Haxher el Esved- *Gurin e Zi të Qabesë.*

Në linjën e saj të transmetimit, Hazreti Aisheja tha; Profeti i Nderuar a.s.m. tha:

لَمَّا اسْتَقْبَلَنِي جِبْرَائِيْلُ بِالرِّسَالَةِ جَعَلْتُ لَا أَمُرُّ بِحَجَرٍ وَلَا شَجَرٍ
إِلَّا قَالَ اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ

"Kur Xhebraili më solli mesazhin, sa herë që kaloja pranë një shkëmbi ose një peme, veçse thonte: "Paqja qoftë mbi Ty, o i dërguari i Zotit xh.sh.!"

• ***Shembulli i katërt:*** Njoftohet përmes një rrëfenje autentike nga Hazreti Abbasi se, "Profeti i Nderuar a.s.m. i mbuloi Abassin dhe katër djemtë e tij (Abdullahin, Ubejdullahin, Fadlin dhe Kusemin) me një copë rrobe të quajtur "*Mulaet",* e cila u lut:

يَا رَبِّ هٰذَا عَمِّي وَصِنْوُ أَبِي وَهٰؤُلَاءِ بَنُوْهُ فَاسْتُرْهُمْ مِنَ النَّارِ
كَسَتْرِي إِيَّاهُمْ بِثَلَاثِتِي

"O Krijuesi im! Ky është xhaxhai im; mbroji nëpërmjet meje këto djemtë e tij dhe mbuloji ata që të mos i prekë Zjarri, ashtu siç po i mbuloj me këtë rrobe! Tavani, dera dhe muret e shtëpisë u bashkuan në lutje duke thënë: amin! amin!"

• ***Shembulli i pestë:*** Librat e saktë, veçanërisht Buhariu, Ibn Habbani, Davudi dhe Tirmidhiu me unanimitet njoftojnë nga Hazreti Enesi, Ebu Hurejreja, Osman *Dhun'nurejn* dhe Sa'd Ibn Zejdi, njëri midis të dhjetëve të cilëve u është premtuar Xhenneti (Parajsa) se:

“Profeti i Nderuar a.s.m. u ngjit në malin e Uhudit së bashku me Ebu Bekrin es-Siddik, Umerin el-Faruk dhe Osmanin Dhun’nurejn; Mali Uhud, ose për shkak të madhështisë së tyre, ose nga vetë gëzimi e lumturia e tij, filloi të dridhej e të trazohej. Profeti i Nderuar a.s.m. tha:

اُثْبُتْ يَا اُحُدُ فَاِنَّمَا عَلَيْكَ نَبِيٌّ وَصِدِّيقٌ وَشَهِيدَانِ

“Mos lëviz! sepse mbi ty janë një profet, një Siddik, i vërteti, dhe dy shehidë -martirë-!”

Ky hadith, jep lajme nga e padukshmja se Hazreti Umeri dhe Osmani do të martirizoheshin.

Si shtojcë e këtij hadithi , tregohet se: Kur Profeti i Nderuar a.s.m. emigroi nga Mekka i ndjekur nga jobesimtarët, ata u ngjitën në malin e quajtur *Thebir*. Thebiri tha: “Zbrisni prej meje, o Profet i Zotit xh.sh., unë kam frikë se Zoti xh.sh. do të më ndëshkojë mua në qoftë se ata të godasin ty sipër meje.”

Atëherë mali *Hira* i thirri Atij: يَا رَسُولَ اللّٰهِ اِلَيَّ *“Eja tek unë, o Profet i All-llahut!”* Për këtë arsye, njerëzit e intuitës ndjejnë frikë mbi malin *Thebir* dhe një ndjenjë sigurie mbi malin *Hira*.

Siç mund të kuptohet nga ky shembull, këto male të mëdha janë secili si një shërbëtor i veçantë i Zotit xh.sh.. secili ngre lart dhe e lëvdon Atë; secili e njeh Atë dhe e do; secili është i ngarkuar me detyra. Ato nuk janë pa qëllim apo pa Pronar.

• ***Shembulli i gjashtë:*** Njoftohet përmes një rrëfenje autentike nga Hazreti Abdullah Ibn Umeri: “Ndërsa po mbante një predikim nga predikatorja, Profeti i Nderuar a.s.m. recitoi vërsetin:

وَمَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْاَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ
وَالسَّمٰوٰتُ مَطْوِيّٰتٌ بِيَمِينِهِ

“Ata nuk e çmuan Zotin xh.sh. me atë madhështinë që i takon: Në ditën e Kijametit e gjithë toka do të jetë në grushtin e Tij dhe qiejt do të jenë të mbështjellur në Dorën e Tij të djathtë.” (Kur’an, 39:67),

dhe tha: اِنَّ الْجَبَّارَ يُعَظِّمُ نَفْسَهُ وَيَقُولُ اَنَا الْجَبَّارُ اَنَا الْجَبَّارُ اَنَا الْكَبِيرُ الْمُتَعَالُ

"Zoti, Madhështori, e lartëson Vetveten duke thënë: "Unë jam Madhështori! Unë jam i Gjithëfuqishmi! Unë jam i Lartësuari!"

Ndërsa Ai e tha këtë, predikatorja u drodh e u trondit aq shumë saqë ne u trembëm se do t'i shkaktonte Profetit të Nderuar a.s.m. të binte."

• ***Shembulli i shtatë:*** Raportohet përmes një rrëfenje autentike nga Hazreti Ibn Abbasi, i njohur si "Dijetari i Komunitetit musliman" dhe interpretuesi i Kur'anit, dhe nga Ibn Mes'udi, shërbyesi i Profetit dhe njëri nga shkollarët e mëdhenj të sahabëve, se ata thanë: "Në pushtimin e Mekkës ndodheshin treqind e gjashtëdhjetë idhuj brenda dhe rreth Qabesë, të mbërthyer e të ngulur me plumb tek gurët. Atë ditë Profeti i Nderuar a.s.m. bënte me shenjë me një shkop që Ai mbante në drejtim të çdo idhulli me radhë dhe duke thënë:

جَآءَ ٱلْحَقُّ وَزَهَقَ ٱلْبَٰطِلُ إِنَّ ٱلْبَٰطِلَ كَانَ زَهُوقًا

"Erdhi e vërteta e u zhduk gënjeshtra; në të vërtetë gënjeshtra gjithmonë zhduket." (Kur'an, 17:81)

çdo idhull rrëzohej, kur Ai ia bënte me shenjë; në qoftë se i drejtohej idhullit nga fytyra, ai binte prapa; dhe nëse i drejtohej nga prapa, idhulli binte në fytyrë. Kështu, ato të gjithë u përmbysën dhe u rrëzuan përtokë."

• ***Shembulli i tetë:*** Ky është një tregim i shquar i priftit –murgut- të mirënjohur Bahira. Para fillimit të profetësisë së Tij, Profeti i Nderuar a.s.m. udhëtonte drejt Damaskut për tregti së bashku me xhaxhain e Tij Ebu Talibin dhe me disa të tjerë nga fisi i Kurejshit. Ata pushuan kur erdhën afër kishës së Bahiras. Murgu Bahira, i cili ishte oshënar dhe nuk përzihej me njerëzit, papritmas u shfaq. Ai e pa Muhammedin, të Besuarin a.s.m., midis karvanit dhe tha: *"Ai është Prijësi i botëve; Ai do të jetë Profet"*. Kurejshët pyetën: *"Si e di ti?"* Murgu i shenjtë u përgjigj: *"Unë pashë një re të vogël mbi karvan ndërsa ju po vinit. Kur ju u ulët, reja lëvizi drejt Tij dhe lëshoi hijen e saj sipër Tij. Unë, gjithashtu, pashë pemët e shkëmbinjtë të përkulnin veten e tyre para Tij, që një gjë të tillë ato e bëjnë vetëm përpara profetëve."*

Ndodhen të paktën tetëdhjetë shembuj të të njëjtit lloj, si këto tetë shembuj. Kur bashkohen, këto tetë shembuj formojnë një zinxhirë aq të fortë sa që asnjë dyshim nuk mund ta thyejë apo ta lëkundë atë... Duke e marrë si një tërësi, ky lloj mrekullie, domethënë folja e qënieve të

pashpirta me qëllim që të dëshmojnë profetësinë e Tij, shpreh të njëjtën siguri si "Konsensusi në Kuptim". Secili shembull merr fuqi më të madhe se sa më vete nga fuqia e tërësisë. Po, një shtyllë e hollë bëhet e fuqishme kur bashkohet me shtylla të trasha. Duke u bërë ushtarë e duke iu bashkuar ushtrisë, një burrë i dobët e i pafuqishëm bëhet aq i fortë sa që mund të sfidojë një mijë burra.

❑ SHENJA E DYMBËDHJETË:

Kjo përbëhet nga tri shembuj që lidhen me Shenjën e Njëmbëdhjetë, por që janë shembuj të rëndësisë më të madhe.

• ***Shembulli i parë:*** وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ *"Dhe kur ti gjuajte, nuk ishe ti ai që gjuante, por ishte All-llahu Ai që gjuajti," (Kur'an, 8: 17)*

Siç vërtetohet nga kërkimet e të gjithë komentatorëve të Kur'anit, dhe nga njoftimet e studiuesve të hadithit, ky vërset i referohet ngjarjes së mëposhtme gjatë luftës së Bedrit:

Profeti i Nderuar a.s.m. mori një grusht dhè e gurë të vegjël dhe ua hodhi ato fytyrës së ushtrisë së jobesimtarëve duke thënë: شَاهَتِ الْوُجُوهُ *U shformofshin fytyrat tuaja!"* "Sapo hynë këto fjalë në veshët e atyre të gjithëve, شَاهَتِ الْوُجُوهُ *U shformofshin fytyrat tuaja!",* pavarësisht se ajo ishte një frazë e vetme, po ashtu si dhe grushti i dheut hyri në sytë e secilit prej jobesimtarëve, gjithësecili u preokupua me sytë e vet dhe, ndonëse ishte në sulm, ushtria iku bishtlagur e mori arratinë nga fusha e betejës.

• Gjithashtu, gjatë luftës së Hunejnit, autoritetet e hadithit me në krye Imam Muslimin, njoftojnë se: Ashtu si në luftën e Bedrit, kur jobesimtarët po organizonin një sulm të rreptë, Ai përsëri u hodhi një grusht dhè, duke thënë: شَاهَتِ الْوُجُوهُ *"U shformofshin fytyrat tuaja!* Secilit vesh i hynë nga një fjalë شَاهَتِ الْوُجُوهُ me lejen e All-llahut, në fytyrën e secilit arriti një grusht dhè. Ata duke qenë të zënë me sytë e tyre, u tërhoqën dhe ikën nga beteja. Meqenëse kjo ngjarje e jashtëzakonshme e Bedrit dhe e Hunejnit nuk është brenda fuqisë së njeriut dhe shkaqeve të zakonshme, Kur'ani i Shpjegimit të Mrekullueshëm deklaroi:

وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ *"Dhe kur ti gjuajte, nuk ishe ti ai që gjuante, por ishte All-llahu Ai që gjuajti." (Kur'an, 8: 17)*

Domethënë, "Ngjarja është jashtë fuqisë njerëzore. Ajo ndodhi, jo nëpërmjet aftësisë njerëzore, por në një mënyrë të jashtëzakonshme, me anë të fuqisë Hyjnore."

• **Shembulli i dytë:** Librat e saktë, me në krye Buhariun e Muslimin, tregojnë se: Gjatë ekspeditës së Hajberit, një grua çifute poqi një dhi duke e mbushur atë me një helm shumë të fortë. Ajo atëherë ia dërgoi Profetit të Nderuar a.s.m.. Sahabët sapo kishin filluar të hanin, kur papritmas, Profeti tha:

ارْفَعُوا أَيْدِيَكُمْ إِنَّهَا أَخْبَرَتْنِي أَنَّهَا مَسْمُومَةٌ

"Hiqni duart! Ajo (dhia) më njofton mua se është e helmuar!" Gjithësecili tërhoqi dorën. Por Bishr Ibn el-Bara kishte ngrënë një kafshatë dhe vdiq nga efektet e helmit të rëndë. Profeti i Nderuar a.s.m. dërgoi dikë për ta thirrur çifuten me emrin Zejneb dhe e pyeti: "Pse veprove kështu?" Gruaja fatzezë tha: "Unë gjykova se, në qoftë se Ti do të ishe Profet, ajo nuk do të të dëmtonte, ndërsa po të ishe mbret, ajo do t'i shpëtonte njerëzit prej teje." Sipas disa rrëfenjash, Profeti urdhëroi dhe, në disa nuk urdhëroi që ajo të ekzekutohej. Dijetarët e vërtetë kanë thënë se vetë Profeti nuk urdhëroi që ajo të vritej, por e la për familjen e Bishrit dhe, ishin ata që e vranë atë.

Tani dëgjo disa pika që tregojnë aspektet e mrekullisë në këtë ngjarje të jashtëzakonshme:

• *Pika e parë:* Sipas një rrëfenje, disa prej sahabëve, gjithashtu, e dëgjuan dhinë duke folur.

• *Pika e dytë:* Sipas një rrëfenje tjetër, Profeti i Nderuar a.s.m., pasi i lajmëroi, tha*: "Thoni* بِسْمِ اللَّهِ *Bismil-lah (me Emrin e All-llahut), e pastaj hani; helmi nuk do të këtë efekt dëmtues."*

Ibn Haxher el-Askalani nuk e pranon këtë rrëfenjë, ndërsa të tjerët e pranojnë.

• *Pika e tretë:* Çifutët tradhtarë donin t'i jepnin një goditje të befasishme Profetit të Nderuar a.s.m. dhe sahabëve të Tij të afërm, por duke u njoftuar për këtë nga e Padukshmja, paralajmërimi u provua i

vërtetë, dhe komploti i tyre u zbulua dhe u asgjësua. Dhe kur Muhammedi a.s.m. nga i cili sahabët nuk kishin dëgjuar kurrë një thënie të pavërtetë, tha: "*Kjo dhi më tregon mua*." gjithësecili e besoi atë me bindje aq të sigurt sikur ata ta kishin dëgjuar vetë dhinë.

• ***Shembulli i tretë:*** Kjo përbëhet nga tre ngjarje të një mrekullie të Muhammedit a.s.m., e cila i ngjason "Dorës Ndriçuese" dhe "Shkopit" të Musait Alejhis-selâm.

• *Ngjarja e parë:* Imam Ahmed Ibn Hanbeli, duke shpjeguar e vërtetuar një rrëfenjë nga Ebu Said el-Hudri, njofton: "Në një natë të errët e të stuhishme, Profeti i Nderuar a.s.m. i dha Katade Ibn el-Nu'manit një shkop duke i thënë: "*Ky shkop do të ndriçojë dhjetë jard (*1 jard = 91,4 cm.) *rreth e qark teje. Ti do të shikosh një hije të zezë kur të arrish në shtëpinë tënde, ajo hije është djalli. Prandaj flake atë jashtë shtëpisë e përzeje*"

Katadeja e mori shkopin dhe u nis. Ai lëshoi dritë si dora ndriçuese e Musait. Ai pastaj erdhi tek shtëpia, ku pa figurën me hije dhe e dëboi."

• *Ngjarja e dytë:* Ndërsa duke luftuar idhujtarët gjatë betejës së madhe të Bedrit, ajo betejë që është burim çudirash, Uk'kash Ibn Muhas'sin el-Esedi e kishte shpatën e tij të thyer. Profeti i Nderuar a.s.m. i dha atij një kërrabë të trashë në vend të shpatës duke i thënë: "Lufto me këtë!" Papritmas, me lejen e Zotit xh.sh., kërraba u bë një shpatë e bardhë e gjatë, dhe ai luftoi me të. Ai vazhdonte ta mbante shpatën te personi i tij deri kur ra shehid -martir- gjatë luftës së Jemames. Kjo ngjarje është e sigurt, sepse gjatë gjithë jetës së tij ai e mbajti shpatën me krenari dhe ajo shpatë u bë e mirënjohur me emrin: "*El-Avn"* (Ndihmë). Kështu dy provat e kësaj ngjarje janë krenaria e Uk'kashës; gjithashtu janë krenari edhe emri i shpatës "*El-Avn"* "Ndihmë", edhe fama e saj e përhapur gjërësisht.

• *Ngjarja e tretë:* Njoftohet nga autoritetet e hadithit si Ibn Abd el-Barr, një studiues i shquar i njohur si dijetari i kohës, se në luftën e Uhudit, shpata e Abdullah Ibn Xhahsh, kushëriri i Profetit të Nderuar a.s.m., u thye. Profeti i Nderuar a.s.m. i dha atij një shkop që u bë një shpatë në dorën e tij. Ai luftoi me të, dhe pas luftës, ai produkt mrekullie mbeti shpatë.

Në *"Sijerin"* e tij, i mirënjohuri Ibn el-Sej'jid En-Nas tregon se disa kohë më vonë, Abdullahu ia shiti shpatën një njeriu me emrin

Buga el-Turki, për dyqind lira. Kështu, këto dy shpata ishin secila mrekulli si Shkopi i Musait. Por, ndërsa nuk mbeti asnjë aspekt mrekullie tek shkopi pas vdekjes së Musait, këto dy shpata mbetën mrekulli pas vdekjes së Profetit Muhammed a.s.m..

❑ SHENJA E TREMBËDHJETË:

Një tjetër nga Mrekullitë e Muhammedit a.s.m. nga e cila ndodhën shumë shembuj që raportohen me unanimitet, është se **të sëmurët e të plagosurit shëroheshin përmes frymës së Tij të bekuar.** Raportimet e këtij lloji mrekullie janë si një e tërë, "Unanimisht në Kuptim". Disa nga shembujt e këtyre mrekullive gjithashtu konsiderohen të jenë "Unanimisht në Kuptim". Edhe në qoftë se të tjerat janë njoftime të veçanta, por meqenëse ato janë treguar e konfirmuar si autentike nga autoritetet e sakta të shkencës së hadithit, ato japin sigurinë e diturisë. Ne do të përmendim disa shembuj të mrekullive prej shumë shembujsh:

• ***Shembulli i parë:*** Dijetari i shquar i Magribit, Kadi Ijadi, në veprën e tij: *"Shifa el-Sherif",* tregon përmes një zinxhiri të lartë të autoriteteve dhe linjave të shumta të transmetimit se Sa'ëd Ibn Ebi Vek'kas, shërbyesi i Profetit të Nderuar a.s.m. dhe komandant, dhe kryekomandant i ushtrisë së Islamit në kohën e Hazreti Umerit, çliruesi i Iranit dhe njëri nga të përgëzuarit me Xhennet, tha: "Unë isha në anën e Profetit të Nderuar a.s.m. gjatë luftës së Uhudit. Profeti i Nderuar a.s.m. gjuajti me shigjeta kundër jobesimtarëve deri sa harku i tij u thye. Atëherë Ai m'i dha mua shigjetat duke më thënë t'i gjuaja ato. Shigjetat që Ai m'i dha, ishin pa maja (koka), d.m.th. pa puplat që i ndihmojnë shigjetat të fluturojnë. "Ai po më urdhëronte t'i gjuaja," gjë të cilën e bëra dhe ato fluturuan si shigjeta fluturuese duke qëlluar trupat e jobesimtarëve e duke i shpuar ata. Në atë pikë, Katade Ibn Nu'man u qëllua në sy nga një shigjetë duke ia nxjerë syrin nga vendi, kështu ajo qëndronte mbi fytyrën e tij. Profeti i Nderuar a.s.m. e mori syrin në dorën e Tij të bekuar e shëruese dhe e vendosi në gropën e syrit; ai u shërua sikur të mos i kishte ndodhur asgjë. Dhe u bë më i miri i të dy syve të tij.

Kjo ngjarje u bë shumë e njohur. Madje një nip i Katades njëherë e prezantoi vetveten te Umer Ibn Abdul'Aziz duke i thënë: "Unë jam nipi i atij, që kur Profeti i Nderuar a.s.m. e vendosi syrin e tij në gropën e syrit pasi i kishte dalë, ai befasisht u shërua dhe u bë syri i tij më i

mirë.” Ai këtë e shprehu në varg duke prezantuar vetveten te Hazreti Umeri në atë mënyrë. [81]

• Gjithashtu tregohet përmes një rrëfenje autentike se gjatë betejës, e njohur si, *Jeum al-Dhikarat*, Ebu Katade u qëllua në fytyrë nga një shigjetë. Profeti i Nderuar a.s.m. e preku fytyrën e tij me dorën e Tij të bekuar. Ebu Katade tha: “Unë nuk ndjeva fare dhimbje dhe as plaga nuk u qelbëzua.”

• ***Shembulli i dytë:*** Librat autentikë të hadithit, me në krye Buhariun dhe Muslimin, raportojnë se Profeti i Nderuar a.s.m. e kishte caktuar Ali el-Hajdarin si flamurtar gjatë luftës së Hajberit, por sytë e tij i dhimbnin rëndë për shkak të sëmundjes. Në momentin që vendosi jargën e Tij kuruese në sytë e tij, ato u shëruan pa lënë asnjë shenjë bezdie. Në mëngjesin e së nesërmes, Aliu pushtoi Kështjellën e Hajberit, duke lëvizur portën shumë të rëndë e duke e përdorur atë si mburojë në duart e tij.

• Gjatë të njëjtës betejë, këmba e Seleme Ibn el-Akva u qëllua dhe u hap nga një shpatë; Profeti i Nderuar a.s.m. i fryu asaj dhe këmba menjëherë u shërua.

• ***Shembulli i tretë:*** Autoritetet për jetën e Profetit me në krye Nesaiun, njoftojnë nga Othman Ibn Hunejf se Othmani tha: “Një njeri i verbër erdhi te Profeti i Nderuar a.s.m. dhe i tha: “Lutju All-llahut që të më shërohen sytë e të mund të shikoj!” Profeti i Nderuar a.s.m. i tha:

فَانْطَلِقْ وَتَوَضَّأْ ثُمَّ صَلِّ رَكْعَتَيْنِ وَقُلِ اللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ وَأَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ
بِنَبِيِّي مُحَمَّدٍ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ يَا مُحَمَّدُ إِنِّي أَتَوَجَّهُ بِكَ إِلَى رَبِّكَ أَنْ يَكْشِفَ عَنْ بَصَرِي
اَللّٰهُمَّ شَفِّعْهُ فِيَّ

“Shko e merr avdes, atëherë fal dy rekate e thuaj: “O Zot unë të kërkoj Ty dhe drejtohem tek Ty për hir të Profetit Muhammed, Profetit të mëshirës. O Muhammed, unë drejtohem te Krijuesi yt për hir Tënd dhe nëpërmjet teje, duke kërkuar që të më zbulojë shikimin. O Zot! Bëje atë ndërmjetësin tim!” Ai shkoi

---

أَنَا ابْنُ الَّذِي سَالَتْ عَلَى الْخَدِّ عَيْنُهُ فَرُدَّتْ بِكَفِّ الْمُصْطَفَى أَحْسَنَ الرَّدِّ
فَعَادَتْ كَمَا كَانَتْ لِأَوَّلِ أَمْرِهَا فَيَا حُسْنَ مَا عَيْنٍ وَيَا حُسْنَ مَا رَدِّ

dhe e bëri këtë, dhe kur ai u kthye, ne shikuam se sytë e tij ishin hapur dhe mund të shihnin shumë mirë.

• ***Shembulli i katërt:*** Një autoritet i madh, Imam Ibn Veheb, tregon se: Heroit Muavvidh Ibn Afra, njërit nga katërmbëdhjetë martirët e luftës së Bedrit, i ishte prerë dora nga Ebu Xhehli, i mallkuari, ndërsa po luftonin kundra njëri-tjetrit. Ai e mori dorën me dorën tjetër të tij dhe shkoi te Profeti i Nderuar a.s.m.. Profeti i Nderuar a.s.m. e vendosi dhe e mbërtheu dorën në vendin e saj dhe shpërndau jargën e Tij sipër saj. Menjëherë dora u shërua. Muavvidhi shkoi përsëri të luftojë dhe vazhdoi të luftonte deri sa u martirizua.

• Imam Xhelil Ibn Veheb, gjithashtu njofton: "Gjatë të njëjtës betejë, Hubejb Ibn Jesaf u godit në shpatull nga një shpatë saqë ai mori një plagë të rëndë, dhe në një pjesë të saj shumë keq. Profeti i Nderuar a.s.m. e ktheu prapa atë pjesë duke e bashkuar me krahun e me shpatullën, pastaj i fryu dhe ajo u shërua.

Atëherë, sigurisht këto dy ngjarje janë të ndara e raportime të veçuara, por në qoftë se një autoritet si Ibn Vehheb i konsideron ato të jenë të shëndosha dhe, në qoftë se ato ndodhën gjatë betejës si ajo e Bedrit e cila ishte një burim mrekullish dhe, në qoftë se ka shumë shembuj që u ngjasojnë këtyre dy ngjarjeve, sigurisht mund të thuhet se ato ndodhën me siguri.

Në të vërtetë, gjenden ndoshta njëmijë shembuj të vërtetuara në hadithe autentike se dora e bekuar e Profetit të Nderuar a.s.m. ishte shëruese për atë.

Një Pjesë që ia vlen të shkruhet me Ar e Diamant

Po, siç u shkrua më lart: Gurët e vegjël lartësonin e lavdëronin Zotin xh.sh. në dorën e Tij; dhe në përputhje me vërsetin, وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ ***"Kur ti gjuajte, nuk ishe ti ai që gjuante, por All-llahu ishte Ai që gjuajti"****, dheu dhe gurët e vegjël në të njëjtën dorë dukę u bërë si rakęta e predha kundra armikut dhe dukę i shpartalluar ata; dhe sipas vërsetit* وَالنَّشْءَ الْقَمَرُ ***"dhe Hëna u ça më dysh"****, çarja e hënës me një shenjë të gishtave të së njëjtës dorë, vërshimi i ujit nga dhjetë gishtërinjtë dhe furnizimi me ujë i një ushtrie... dhe e njëjta dorë, dukę qenë shëruese për të sëmurët e të plagosurit, e gjitha kjo tregon se çfarë mrekullie e çuditshme e Fuqisë Hyjnore ishte ajo dorë e bekuar.*

Tamam sikur pëllëmba e asaj dore të ishte një vend i vogël midis miqsh për përmendjen e Zotit xh.sh.. Po të futeshin në të edhe gurët e vegjël, ato lartësonin Zotin xh.sh. dhe recitonin Emrat e Tij; ndërsa përballë armiqve, ajo pëllëmbë ishte një depo e vogël municioni, saqë kur futeshin në të guralecët e dheu, ato transformoheshin në rakęta e predha.

Për të sëmurët e të plagosurit ajo ishte si një farmaci e të Gjithëmëshirshmit të Vetëm, e cila ishte ilaç për çfarëdolloj sëmundjesh që të binin. Kur ngrihej me lavdi, ajo çante hënën dukę i dhënë asaj formën e dy harqeve, ndërsa kur ajo ulej me bukuri, bëhej si një burim mëshire me dhjetë rubineta dukę zbrazur ujin si burimi i Keutherit.

Në qoftë se dora e vetme e këtij Profeti të bekuar ishte mjeti i atyre mrekullive të çuditshme, atëherë a nuk duhet të kuptohet qartë se sa i pranueshëm është Ai para Krijuesit të Universit dhe sa besnik është Ai për çështjen e Tij, dhe sa me fat janë ata që deklarojnë besëlidhjen me Të?

Një pyetje**:** Thuhet që Ti përshkruan shumë gjëra si të raportuara me unanimitet. Por shumicën e tyre ne po e dëgjojmë për herë të parë. Atëherë raportimet e shumta e unanime, a mund të injorohen e të mbeten aq të fshehta?

***Përgjigje*:** Ndodhen shumë gjëra në lidhje me të cilat ka një konsensus në raportimet e ndryshme të tyre dhe të cilat janë të vetëkuptueshme për dijetarët e sheriatit, por janë të panjohura për të tjerët. Për dijetarët e hadithit ndodhen shumë gjëra, të cilat për poetët nuk kanë madje as statusin e raportimeve të veçuara apo të izoluara, e kështu me radhë. Ekspertët e të gjitha shkencave shpjegojnë teoritë dhe aksiomat e shkencës së tyre dhe njerëzit e zakonshëm mbështeten tek ato dhe, ose u nënshtrohen atyre, ose bëhen një nga ata në studimin e asaj shkence dhe gjejnë çfarë gjetën ata. Tani ngjarjet, raportimet e të cilave ne i përshkruajmë si duke formuar "Konsensusin e Vërtetë", "Konsensusin në Kuptim", ose të cilat shprehin siguri si "Konsensus" janë treguar se janë kështu si nga dijetarët e hadithit, dijetarët e sheriatit, shkollarët e parimeve të fesë dhe nga shumica e niveleve të tjera të dijetarëve. Në qoftë se njerëzit e zakonshëm në pakujdesinë e tyre, ose injorantët, të cilët mbyllin sytë e tyre ndaj të vërtetës nuk e njohin këtë, natyrisht faji është i tyre.

• ***Shembulli i pestë:*** Duke e shpjeguar e vërtetuar atë, Imam Bagavi tregon se: "Tek beteja e Hendekut, këmba e Ali Ibn El-Hakam u thye nga goditja e një jobesimtari. Profeti i Nderuar a.s.m. e fërkoi atë. Në momentin që e bëri këtë, ajo u shërua, sa që ai nuk zbriti as nga kali i tij."

• ***Shembulli i gjashtë:*** Dijetarët e hadithit me në krye Imam Bejhakiun njoftojnë se: "Imam Aliu ishte shumë i sëmurë. Në dhimbjen e tij, ai po rënkonte dhe lutej për vetveten. Profeti i Nderuar a.s.m. erdhi dhe tha: اَللّٰهُمَّ اشْفِهِ *"O Zot! Jepi atij shërim,"* dhe e preku Hazreti Aliun me këmbë. Ndërkohë e urdhëroi atë të ngrihej në këmbë. Imam Aliu deklaroi duke thënë: "Unë nuk kam vuajtur kurrë më nga ajo sëmundje."

• ***Shembulli i shtatë:*** Ky është një tregim i mirënjohur i Shurahbil el-Xhufi. Ai kishte një tumor në pëllëmbën e dorës së tij, saqë ai nuk mund të mbante as shpatën e tij e as frerat e kalit të tij. Profeti i Nderuar a.s.m. e fërkoi tumorin me dorën e Tij të bekuar dhe i bëri masazh; asnjë shenjë tumori nuk mbeti.

• ***Shembulli i tetë:*** Gjashtë fëmijë, secili më vete, arritën një nga mrekullitë e Profetit Muhammed a.s.m..

• **I Pari:** Ibnu Ebi Shejba, -një dijetar shumë i përpiktë e i mirënjohur i hadithit-, rrëfen se një grua e solli fëmijën te Profeti i

Nderuar a.s.m.. Fëmija pati një dhimbje; ai nuk mund të fliste dhe ishte i metë. Profeti i Nderuar a.s.m. e shpërlau gojën e Tij me ujë dhe lau duart, atëherë ai ia dha ujin gruas duke i treguar asaj "t'ia jepte atë fëmijës për ta pirë." Pasi fëmija e kishte pirë atë, nuk mbeti asgjë nga sëmundja e nga dhimbja e tij. Dhe ai u bë aq inteligjent e i përplot saqë la prapa edhe më të ndriturit e bashkëkohësve të vet.

• **I Dyti:** Sipas një rrëfenje autentike, Hazreti Ibn Abbasi ka thënë: "Një fëmijë i çmendur u soll te Profeti i Nderuar a.s.m.. Ai vendosi dorën e Tij të bekuar në kraharorin e tij dhe fëmija papritmas nxori (volli) një gjë të vogël të zezë si një kastravec. Fëmija u shërua dhe shkoi."

• **I Treti:** Imam Bejhakiu dhe Nesaiu tregojnë përmes një zinxhiri të saktë transmetimi se një fëmijë i quajtur Muhammed Ibn el-Hatib ishte djegur nga një tenxhere -tigan- me ujë të valuar dhe i gjithë krahu i tij u dogj. Ndërkohë Profeti i Nderuar a.s.m. e preku krahun e tij dhe duke shpërndarë jargën e Tij sipër krahut të djegur, në të njëjtin çast ai u shërua.

• **I Katërti:** Një fëmijë i rritur, por memec erdhi te Profeti i Nderuar a.s.m.. Ai e pyeti fëmijën: *"Kush jam unë?"* Fëmija, i cili kishte qenë memec që kur kishte lindur, u përgjigj: أَنْتَ رَسُولُ اللهِ *"Ti je Profeti i All-llahut xh.sh.!"* dhe nisi të flasë.

• **Fëmija i Pestë:** Xhelalud'din Sujuti, i cili u nderua me bisedën e Profetit të Nderuar a.s.m. në shumë raste duke qenë në gjendje zgjimi, dhe që ishte dijetari kryesues i kohës së tij, duke shpjeguar e vërtetuar një rrëfenjë, njofton: "Sapo u lind një person i shquar me emrin Mubarak el-Jemameh u dërgua nga një burrë te Profeti i Nderuar a.s.m.. Profeti i Nderuar a.s.m. iu drejtua fëmijës me dashamirësi dhe, ndërkohë fëmija foli: أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللهِ *"Dëshmoj se Ti je i dërguari i All-llahut".* Profeti i Nderuar a.s.m. i tha: Barekall-llah *"Zoti të bekoftë".* Fëmija kurrë më nuk foli në foshnjërinë e tij dhe, më vonë u bë i njohur si "Mubarak el-Jemame" -i bekuari Jemame-, meqenëse ai kishte qenë objekt i kësaj mrekullie e të Dërguarit dhe i lutjes së Tij Profetike.

• **Fëmija i Gjashtë:** Një herë, një i ri i pasjellshëm ndërpreu faljen e Profetit të Nderuar a.s.m. duke kaluar para Tij ndërsa Ai po falej.

Profeti i Nderuar a.s.m. tha اَللّٰهُمَّ اقْطَعْ اَثَرَهُ *"O Zot! shkurtoja hapat e tij!"* Pas kësaj, fëmija qe i pamundur të ecte, si një dënim për sjelljen e tij të keqe.

• **Fëmija i shtatë:** Një grua e pacipë, që ishte me natyrë si fëmijë, i kërkoi Profetit të Nderuar a.s.m. një copë nga buka që Ai po hante. Ai i dha asaj ca bukë, por ajo tha: "Jo, unë dua një copë nga buka në gojën tënde." Ai ia dha asaj edhe atë dhe, pasi hëngri kafshatën, ajo u bë gruaja më e druajtur dhe me ndjesi më të madhe turpi në Medine.

Nuk ndodhen tetëdhjetë, por ndoshta tetëqind shembuj të tjerë të kësaj mrekullie që u ngjasojnë tetë shembujve të lartëpërmendur. Shumica e të cilëve tregohen në librat e haditheve dhe në librat e biografisë së Profetit.

Po, meqenëse dora e bekuar e Profetit të Nderuar a.s.m. ishte si farmacia e mjekut Llukmanit të Urtë; dhe jarga, ishte si çezmeja e ujit të jetës së Hazreti Hizrit, dhe fryma e Tij qetësuese e shëruese ishte si ajo e Hazreti Isait (Jezusit) a.s., sigurisht shumë njerëz do ta gjenin atë dorë mjet shpëtimi; meqenëse njerëzit goditeshin nga shumë fatkeqësi të ndryshme, natyrisht ata paraqiteshin shumë tek Profeti i Nderuar. Të sëmurët, fëmijët dhe të çmendurit erdhën në grupe të mëdha, të gjithë u shëruan dhe shkuan. Ebu Abdurr-rrahman el-Jemani, i njohur si "Tavus", madje është ai që bëri dyzet herë haxhin, dhe për dyzet vjet kreu faljen e sabahut me avdesin e faljes së jacisë së mbrëmjes paraprirëse, dhe ishte njëri që u takua me shumë sahabe, dhe ishte njëri nga Imamët më të mëdhenj të gjeneratës që i pasoi ata (Tabiinët), deklaroi e bëri njoftim të sigurt se: "Sa shumë të çmendur erdhën te Profeti i Nderuar a.s.m., dhe Profeti i Nderuar a.s.m. me të vënë dorën e Tij në kraharorët e tyre, ata të gjithë u shëruan; asnjë nuk mbeti pa u shëruar."

Atëherë, meqenëse një imam i madh i tillë si ai, i cili pati lidhje direkte me epokën e lumturisë, bëri deklarata të tilla të përgjithshme e të sigurta, sigurisht asnjë nga të sëmurët që erdhën tek Ai nuk mbeti pa u shëruar. Pasi gjetën shërim, Atë e kërkuan me mijëra.

❑ SHENJA E KATËRMBËDHJETË:

Nga llojet e mrekullive të Profetit a.s.m. ndodhet një lloj i madh, është ai i çudirave që u shfaqën si rezultat i lutjeve të Tij. Ky lloj është i sigurt, dhe ka një "Konsensus të Vërtetë" në njoftimet e shumta të

tyre. Shembujt e atij lloji janë aq të shumtë saqë nuk llogariten dhe, shumica e këtyre kanë arritur shkallën e "Konsensusit", ose janë bërë të mirënjohur si të tillë. Të tjerët janë njoftuar nga autoritete të tilla saqë kanë të njëjtën siguri si e "Konsensusit" të mirënjohur. Si shembuj, ne do të përmendim vetëm disa nga shembujt e shumtë të këtij lloji mrekullie që janë shumë të mirënjohur e më të afërt me shkallën e "Konsensusit", duke dhënë disa pjesë të secilit shembull.

• ***Shembulli i parë:*** Fakti se lutjet e vazhdueshme e të përsëritura të Profetit të Nderuar a.s.m. për shi gjithmonë pranoheshin me shpejtësi, është transmetuar nga autoritetet e haditheve, kryesisht nga Imam Buhariu dhe Imam Muslimi. Kishte raste kur në predikatore Ai ngrinte duart e Tij për lutje për të rënë shi dhe, madje para se Ai t'i ulte ato, shiu fillonte të binte. Siç u përmend lart, një ose dy herë kur ushtria ishte e goditur nga etja, retë vinin e zbraznin shi. Para misionit të Tij Profetik, madje gjatë fëmijërisë së Tij, gjyshi i Profetit të Nderuar a.s.m., Abdul Muttalibi, shkonte të lutej për shi, për hir të fytyrës së bekuar të Tij, dhe shiu binte. Fakti u bë i shquar përmes një poeme të Abdul Muttalibit.

• Dhe pas vdekjes së Profetit, Hazreti Umeri u lut duke e bërë Hazreti Abbasin ndërmjetës, duke thënë: *"O Zoti im! Ky është xhaxhai i të Dashurit Tënd". Na sjell shi për hir të Tij!"* Dhe shiu binte.

• Dhe Imam Buhariu e Muslimi tregojnë gjithashtu se: Profetit të Nderuar a.s.m. iu kërkua për të rënë shi. Ai u lut dhe ra një shi i tillë saqë ata u detyruan t'i kërkonin Atij të lutej për t'u ndalur. Ai u lut dhe shiu menjëherë pushoi.

• ***Shembulli i dytë:*** Është pothuajse aq i mirënjohur sa ato ngjarje rreth të cilave ka shumë njoftime me unanimitet, se kur numri i sahabëve dhe i besimtarëve nuk kishte arritur akoma dyzet vetë, Profeti i Nderuar a.s.m., në mënyrë të fshehtë, ndërsa po kryente adhurimin e tij, u lut:

اَللّٰهُمَّ اَعِزَّ الْاِسْلَامَ بِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ اَوْ بِعُمَرَ بْنِ الْهِشَامِ

"O Zot! Forcoje Islamin ose nëpërmjet Umer Ibn El-Hattabit, ose me anë të Umer Ibn Hisham (Ebu Xhehlit)". Mbas një ose dy ditësh, Hazreti Umer Ibn Hattabi erdhi në besim dhe ishte shkak për krenarinë e për mbështetjen e Islamit, saqë ai fitoi titullin e lartë "el-Faruk" (dalluesi midis të vërtetës dhe gënjeshtrës).

• ***Shembulli i tretë:*** Profeti a.s.m. u lut për sahabe të shquar për disa qëllime të ndryshme. Lutjet e Tij u pranuan të gjitha në një mënyrë aq të mahnitshme, saqë kerametet -provat, çudirat- e këtyre lutjeve arritën gradën e mrekullisë. Për shembull, Buhariu dhe Muslimi si dhe të tjerët tregojnë se Profeti u lut për Ibnu Abbasin siç vijon:

اَللّٰهُمَّ فَقِّهْهُ فِي الدِّينِ وَعَلِّمْهُ التَّأْوِيلَ *"O Zot Jepi atij njohuri në fe dhe mësoja atij interpretimin."* Kjo lutje u pranua në një mënyrë të tillë saqë Ibn Abbasi fitoi titullin e lavdishëm: "Interpretuesi i Kur'anit" dhe arriti shkallën e lartë dhe u quajt: "Dijetari i komunitetit musliman." Kur ai ishte ende shumë i ri, Umeri e përfshinte atë në mbledhjet e dijetarëve fetarë dhe të sahabëve kryesues.

• Gjithashtu, shkruesit e librave të haditheve të saktë, me në krye Imam Buhariun dhe Muslimin, tregojnë se nëna e Enesit iu përgjërua Profetit të Nderuar a.s.m. duke i thënë: "Lutu që shërbyesi yt Enesi të jetë i bekuar me pasuri të shumtë dhe me pasardhës." Profeti a.s.m. u lut duke thënë:

اَللّٰهُمَّ أَكْثِرْ مَالَهُ وَوَلَدَهُ وَبَارِكْ لَهُ فِيمَا أَعْطَيْتَهُ *"O Zot! Shumoje pasurinë e tij dhe fëmijët dhe bekoje në atë që i ke dhuruar."* Afër fundit të jetës së tij, Hazreti Enesi tha duke u betuar: "Unë kam varrosur njëqind nga pasardhësit e mi me duart e mia. Asnjë nuk ka qenë aq me fat sa unë lidhur me pasurinë dhe pronat. Ju mund të shihni se pasuria ime është e shumtë. Të gjitha këto janë rezultati i lutjes së Profetit Muhammed a.s.m. për bekim e begati."

• Gjithashtu, dijetarët e hadithit, me në krye Imam Bejhakiun, tregojnë se Profeti i Nderuar a.s.m. u lut që njëri prej dhjetë të përgëzuarve me xhennet, Abdurrahman Ibn Auf të bekohej me shtim pasurie. Me anë të bekimit të asaj lutje, ai fitoi një pasuri të tillë saqë në një rast ai dhuroi shtatëqind deve së bashku me ngarkesat e tyre në rrugën e Zotit xh.sh.. Dhe tha: Shikojeni bekimin -bereqetin- e duasë së Profetit a.s.m. dhe thoni "Barekall-llah," *sa të mëdhaja janë bekimet e All-llahut xh.sh....*

• Gjithashtu, tregimtarët e haditheve, me në krye Imam Buhariun, tregojnë se Profeti i Nderuar a.s.m. u lut që Urva Ibn Ebi Xha'd të kishte përfitime në tregtinë e tij. Urva tha: "Ndonjëherë unë shkoja në vendin e tregut në Kufa dhe kthehesha në shtëpi në darkë duke pas bërë

përfitim të dyzetmijëfishtë". Imam Buhariu thotë: "Në qoftë se merrte edhe dhèun në dorën e tij, ai do të nxirrte fitime edhe prej tij!"

• Gjithashtu, Ai u lut që Hazreti Abdullah Ibn Xhafer të fitonte bollëk -bereqet- në pasuri dhe u bë aq i pasur saqë u bë mjaft i dëgjuar për të. Ai gjithashtu u bë aq i dëgjuar për bujarinë e tij, aq sa ishte i famshëm për pasurinë që e arriti nëpërmjet lutjes së Profetit për bekimin e shumicës.

Ka shumë shembuj të këtij lloji mrekullie, por ne i konsiderojmë ato katër shembujt e përshkruar lart si të mjaftueshëm.

• Gjithashtu, Imam Tirmidhiu tregon se: "Profeti i Nderuar a.s.m. u lut për pranimin e lutjeve të Sa'd Ibn Ebi Vek'kasit, duke thënë:

اَللّٰهُمَّ اَجِبْ دَعْوَتَهُ *"O Zot! Pranoje lutjen e Sa'dit!"* Pas asaj, në atë shekull, gjithësecili i frikësohej mallkimit e nëmës së Sa'dit dhe, pranimi i lutjeve të tij u bënë të famshme.

• Në një rast tjetër, u lut për të mirënjohurin Ebu Katade që ai të mbetej i ri dhe tha:

اَفْلَحَ اللّٰهُ وَجْهَكَ اَللّٰهُمَّ بَارِكْ لَهُ فِي شَعْرِهِ وَبَشَرِهِ

"E lulëzoftë Zoti xh.sh. fytyrën tënde! O Zot, Bekoje flokun dhe lëkurën e tij." Kur Ebu Katadeja ndërroi jetë në moshën e të shtatëdhjetave, ai ishte si një djalë pesëmbëdhjetëvjeçarë. Kjo tregohet përmes një rrëfenje të shëndoshë.

• Gjithashtu, tregimi i famshëm i poetit Nabiga. Ai recitoi një nga poemat e tij përpara Profetit të Nderuar a.s.m. e cila vazhdonte:

بَلَغْنَا السَّمَآءَ مَجْدُنَا وَسَنَآؤُنَا ۞ وَاِنَّا نَزِيْدُ فَوْقَ ذٰلِكَ مَظْهَرًا

Domethënë: "Lavdia dhe lartësia jonë kanë arritur në qiell, ne dëshirojmë ta ngjisim edhe më lartë". Profeti i Nderuar a.s.m. iu përgjigj me shaka: اِلٰى اَيْنَ يَا اَبَا لَيْلٰى ؟ *"Ku? Përtej qiejve?"* Nabiga u përgjigj: اِلَى الْجَنَّةِ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ "Në Xhennet, o i dërguari i Zotit." Atëherë, ai recitoi një nga poemat e tij domethënëse dhe Profeti i Nderuar a.s.m. u lut: لَا يَفْضُضِ اللّٰهُ فَاكَ *"All-llahu mos e prishtë gojën tënde!"* Për shkak të

bekimit të kësaj lutjeje të Profetit, ai nuk pati të dalur as edhe një dhëmb të vetëm edhe kur ishte njëqind e njëzet vjeç. Sa herë që atij i dilte një dhëmb, shfaqej një tjetër në vend të tij.

• Gjithashtu tregohet përmes një rrëfenje autentike se Profeti u lut për Imam Aliun: اَللّٰهُمَّ اكْفِهِ الْحَرَّ وَالْقَرَّ *"O Zot! Mbroje atë nga nxehtësia dhe nga i ftohti!"* Me anë të bekimit të kësaj lutje, Imam Aliu vishte rroba verore në dimër dhe rroba dimërore në verë. Ai thonte: *"Unë kurrë nuk vuaj nga nxehtësia apo nga i ftohti në sajë të asaj lutjeje."*

• Gjithashtu Profeti a.s.m. u lut për Hazreti Fatimen: اَللّٰهُمَّ لَا تُجِعْهَا *"O Zot! Mos i jep asaj dhimbje urie!"* Dhe Hazreti Fatimeja thonte: "Unë kurrë nuk kam vuajtur nga uria pas asaj lutje."

• Gjithashtu, Tufejl Ibn Amr i kërkoi Profetit të Nderuar a.s.m. një mrekulli që t'ua tregonte popullit të tij. Profeti i Nderuar a.s.m. u lut: اَللّٰهُمَّ نَوِّرْ لَهُ *"O Zot!, Ndriçoje atë!"*, dhe një dritë u shfaq midis syve të tij. Më vonë ajo u transferua tek fundi i shkopit të tij dhe ai u bë i mirënjohur si "*Dhun'nur*" (poseduesi i dritës). Këto ngjarje janë të gjitha nga hadithet e shquara që janë të sigurta.

• Gjithashtu Ebu Hurejreja njëherë iu ankua Profetit të Nderuar a.s.m. duke i thënë: "Unë vuaj nga harresa." Profeti i Nderuar a.s.m. i tha atij të përhapte një copë rrobe. Ndërkohë Ai bëri ca lëvizje me dorën e Tij të bekuar sikur po merrte disa sende të padukshme e duke i vendosur ato në rrobe, e përsëriti atë dy apo tri herë dhe atëherë e urdhëroi atë ta mblidhte rrobën... "Ebu Hurejreja më vonë u betua se nëpërmjet misterit të kësaj lutjeje shpirtërore të Profetit a.s.m. ai nuk harroi kurrë ndonjë gjë." Kjo ngjarje është gjithashtu midis haditheve të mirënjohura.

• ***Shembulli i katërt:*** Ne do të përshkruajmë këtu pak ngjarje në lidhje me mallkimet e nëmat e Profetit të Nderuar a.s.m.:

• *I pari:* Shahu Persian, Parvizi, e grisi letrën që iu dërgua atij nga Profeti. Kur Profeti i Nderuar a.s.m. mori lajmet e kësaj, u lut: اَللّٰهُمَّ مَزِّقْهُ *"O Zot, grise atë ashtu siç grisi letrën time!"* Si rezultat i këtij mallkimi, djali i Kisras, Parviz Shirvija e preu atë copë-copë me një thikë. Dhe Sa'd Ibn Ebi Vakkasi e shqyu mbretërinë e tij, saqë asnjë

pjesë e perandorisë Sasanide nuk mbeti në sovranitetin e tij. Megjithatë, Kajseri, perandori i Bizantit dhe mbretërit e tjerë nuk u zhdukën meqë ata respektuan letrat e Profetit a.s.m..

I dyti: Një ngjarje pothuajse e mirënjohur si ato të raportuara me unanimitet, për të cilat aludojnë disa vërsete kur'anore, është kjo: "Në ditët e para të Islamit, Profeti i Nderuar a.s.m. po kryente lutjet në el-Mesxhid el-Haram (në Xhaminë e shenjtë, Qabe), kur krerët e Kurejshit u mblodhën dhe e keqtrajtuan atë. Në atë kohë, Ai i mallkoi ata. Ibn Mes'udi deklaroi: "Unë betohem se në betejën e Bedrit, i pashë kufomat e të gjithë atyre që e kishin keqtrajtuar Profetin dhe që morën mallkimin e tij."

I treti: Profeti a.s.m. u lut kundër një fisi të madh Arab i quajtur Mudarijja që të vuanin thatësirën dhe zinë e bukës. I gjithë shiu pushoi dhe thatësira ndodhi. Atëherë Kurejshi, një degë e Mudarijjas, ndërmjetësuan tek Profeti i Nderuar a.s.m., dhe Ai u lut. Ndërkaq, shiu erdhi dhe i dha fund thatësirës. Kjo ngjarje është gjithashtu e mirënjohur në shkallën e raportimeve me unanim.

• ***Shembulli i pestë:*** Fakti se mallkimet kundra njerëzve të veçantë, pranoheshin e realizoheshin në mënyrë të tmerrshme ilustrohet nga shumë shembuj. Ne do të tregojmë tre nga këto përmes shembullit:

• *I Pari:* Ai shfaqi mallkimin e mëposhtëm kundër Utba Ibn Ebi Leheb: اَللّٰهُمَّ سَلِّطْ عَلَيْهِ كَلْبًا مِنْ كِلَابِكَ *"O Zot, bëj që ai të sundohet nga një qen prej qenëve të Tu!"* Pak kohë më vonë, Utba u nis për një udhëtim gjatë të cilit një luan e kërkoi atë midis karvanit dhe e shqyu copash. Kjo ngjarje ishte e famshme dhe rrëfehet si autentike nga autoritetet e hadithit.

• *I dyti:* Ky është Muhal'lim Ibn Xhus'sama. Ai padrejtësisht vrau Amir Ibn Azbatin, por Profeti i Nderuar a.s.m. e kishte dërguar Amirin si komandant i një force për të luftuar në rrugë të Zotit xh.sh. edhe Muhal'limi ishte bashkë me të. Kur lajmet e kësaj mbërritën tek Profeti i Nderuar a.s.m., Ai u zemërua dhe e mallkoi atë duke thënë:

اَللّٰهُمَّ لَا تَغْفِرْ لِمُحَلِّمٍ *"O Zot, mos i jep falje Muhal'limit!"* Muhal'limi vdiq një javë më vonë. Ata e vendosën në varrin e tij, por varri e flaku jashtë; e varrosën atë në disa vende të ndryshme, por çdo herë varri e

refuzonte. Në fund ata ndërtuan një mur të fortë midis dy shkëmbinjve dhe në këtë mënyrë kufoma u strehua.

• *I treti:* Njëherë Profeti i Nderuar a.s.m. pa një burrë duke ngrënë me dorën e tij të majtë. Ai e urdhëroi duke i thënë:

كُلْ بِيَمِينِكَ *"ha me dorën e djathtë,* por burri u përgjigj: لَا أَسْتَطِيعُ *"Unë nuk mundem me dorën e djathtë".* Profeti i Nderuar a.s.m. e mallkoi: لَا اسْتَطَعْتَ *"Tani e tutje ti nuk do të jesh i mundur ta ngresh atë."* Dhe pastaj vërtet që ai qe i pamundur ta ngrente dorën e djathtë.

• ***Shembulli i gjashtë:*** Këtu ne do të përmendim disa ngjarje të cilat janë të sigurta midis shumë çudirave që rezultojnë nga lutjet e Profetit të Nderuar a.s.m., dhe nga prekja e Tij:

E para: Profeti i dha hazretit Halid Ibn Velidit, i njohur si Sejfullah (shpata e Zotit), disa nga qimet e flokut të Tij dhe u lut për fitoren e tij në betejë. Hazreti Halidi i vendosi ato në kapelen e tij. Si rezultat i qimeve dhe bekimeve të lutjes, nuk pati ndonjë betejë në të cilën ai luftoi në atë kohë, veçse doli fitimtar.

E dyta: Selman el-Farisiu pati qenë më parë një skllav i çifutëve. Padronët e tij i kishin kërkuar një shpërblesë shumë të lartë, duke i thënë: "Që të fitosh lirinë tënde, ti duhet të mbjellësh treqind palma (hurma arabie), dhe pasi ato të bëjnë fruta, na jep ne dyzet *okkas* flori përveç frutit". Ai shkoi tek Profeti i Nderuar a.s.m. dhe ia shpjegoi situatën e tij. Atëherë Profeti i Nderuar a.s.m. mbolli me dorën e vet treqind palma në krahinën e Medines; vetëm njëra nga ato u mboll nga dikush tjetër. Në atë vit, të gjitha treqind palmat bënë kokrra, me përjashtim të njërës e cila u mboll nga personi tjetër. Profeti i Nderuar a.s.m. e shkuli dhe po të njëjtën palmë e mbolli përsëri. Atëherë edhe ajo gjithashtu bëri kokrra. Ndërkaq, Ai fërkoi ca nga jarga e Tij mbi një copë floriri, që kishte masën e një veze pule, i bëri asaj një lutje dhe ia dha atë Selmanit duke i thënë të shkojë dhe t'ua japë çifutëve. Selman el-Farisiu shkoi e u dha atyre dyzet *okkas* flori nga ajo copë, ndërsa ajo vetë mbeti në gjendjen e sajë origjinale. Kjo ngjarje e mrekullueshme, e cila u tregua nga autoritetet më të besuara e të respektuara ishte ngjarja më domethënëse në të gjithë jetën e Hazreti Selmanit .

E treta: Një sahabeh e quajtur Umm Malik, i jepte gjalp, si dhuratë, Profetit të Nderuar a.s.m. nëpërmjet një kaceku, çantë prej lëkure, e quajtur *Ukka*. Në një rast, Profeti i Nderuar a.s.m. bëri një lutje mbi të,

ndërsa po ia kthente kacekën asaj dhe i tha "që të mos e zbrazte e të mos e shtrydhte atë." Umm Maliku e mori *Ukkan* dhe që nga ajo kohë e në vazhdim, si rezultat i bekimit të duasë së Profetit, gjalpi gjendej në të sa herë që fëmijët e saj kërkonin. Kjo gjendje vazhdoi për një kohë të gjatë deri sa ata e shtrydhën atë, dhe bekimi u zhduk.

• ***Shembulli i shtatë:*** Ndodhen shumë shembuj për ujin që bëhej i ëmbël dhe lëshonte një erë të këndshme si rezultat i lutjes së Profetit të Nderuar a.s.m. dhe i prekjes së tij. Ne do të përmendim dy-tre si shembull:

• *I pari:* Dijetarët e hadithit, me në krye Imam Bejhakiun, raportojnë se pusi i njohur si "Bi'r el-Kuba" thahej disa herë, por për shkak se Profeti i Nderuar a.s.m. zbrazi në pus ujin me të cilin kishte marrë avdes, dhe në sajë të lutjes që i bëri, uji i atij pusi u shumua dhe kurrë nuk u tha më.

• *I dyti:* Dijetarët e hadithit, duke përfshirë Ebu Nuajmin në veprën e tij, Delail el-Nubuv'veh (Dëshmitë e Profetësisë), njoftojnë se kur Profeti i Nderuar a.s.m. pështyu brenda pusit tek shtëpia e Enesit dhe u lut, ai u bë uji më i ëmbël i Medines.

• *I treti:* Ibnu Maxheh tregon se një kovë plot me ujë nga burimi i Zemzemit u soll te Profeti i Nderuar a.s.m.. Ai mori pak nga ai në gojën e Tij dhe atëherë e zbrazi atë në kovë. Ndërkohë kova lëshoi një erë myshku.

• *I* katërti*:* Imam Ahmed Ibn Hanbeli njofton se një kovë plot me ujë u nxor nga pusi. Pasi Profeti i Nderuar a.s.m. kishte futur ca nga jarga e Tij në kovë dhe e derdhi atë në pus, ai filloi të lëshonte një erë të ëmbël si myshku.

• *I pesti:* Hammad Ibn Seleme, i cili ishte një njeri i drejtë dhe ishte i besuar e i pranuar nga Imam Muslimi dhe nga dijetarët e Magribit, njofton se Profeti i Nderuar a.s.m. mbushi një kacek me ujë dhe i fryu asaj ndërsa ishte duke u lutur. Ai atëherë e lidhi atë dhe ua dha disave prej sahabëve duke u thënë: "*Mos e hapni veçse kur ju duhet të merrni avdes*!" Kur ata e hapën kacekën për të marrë avdes, panë qumësht të pastër me kajmak tek hapja e saj.

Kështu, këto pesë shembuj janë treguar nga autoritetet e mirënjohura e të rëndësishme. Së bashku me ato që janë përmendur këtu, ato provojnë ndodhjen e këtij lloji mrekullie aq me siguri sa ato rreth njoftimeve të ndryshme për të cilat ka "Konsensus në kuptim".

• ***Shembulli i tetë:*** Ndodheshin shumë shembuj shterpësie e për dhi shterpa, të cilat prodhuan qumësht me aq bollëk në sajë të prekjes e të lutjeve të Profetit të Nderuar a.s.m.. Ne do të përmendim vetëm dy ose tri të cilat janë të mirënjohura e të sigurta si shembuj:

• *I pari:* Të gjithë librat e besueshëm të biografisë tregojnë se kur Profeti i Nderuar a.s.m. dhe Ebu Bekir es-Siddiku po emigronin për në Medine, ata erdhën tek shtëpia e Umm Ma'bad, e quajtur Atike Bint Halid El-Huzaij'ja. Atje ndodhej një dhi shumë e dobët, shterp dhe e thatë. Profeti i Nderuar a.s.m. e pyeti Umm Ma'badin: *"A nuk ka qumësht kjo?"* Ajo u përgjigj. "Ajo nuk ka gjakë në trupin e saj, e si të japë qumësht?". Profeti i Nderuar a.s.m. i lëmoi ijet e thithet e saja dhe u lut. Atëherë tha: *"Sill një enë dhe mile atë."* Ata e molën dhe pasi Profeti i Nderuar a.s.m. dhe Ebu Bekir es-Siddiku kishin pirë, të gjithë njerëzit e shtëpisë pinë deri sa u ngopën. Dhia u bë e fortë dhe mbeti kështu e bekuar.

• *I dyti:* Ky është një tregim i shquar i Shat Ibn Mes'udit. Para se të bëhej musliman, Ibnu Mes'udi punonte si bari për disa njerëz. Profeti i Nderuar a.s.m. shkoi me Ebu Bekir es-Siddikun (të Drejtin), tek vendi ku ishin Ibn Mes'udi dhe dhitë e tij. Profeti i Nderuar a.s.m. i kërkoi Ibn Mes'udit pak qumësht. Por, kur ai u përgjigj se ato nuk ishin pronë e tij, por pronë e dikujt tjetër, Profeti i Nderuar a.s.m. i tha të sillte një dhi shterp e të thatë. Kështu ai solli një dhi e cila nuk ishte çiftëzuar që prej dy vjetësh. Profeti i Nderuar a.s.m. lëmoi thithat e saja me dorën e Tij dhe u lut. Atëherë ata e molën dhe fituan qumësht të ëmbël të cilin e pinë. Ibnu Mes'udi u bë besimtar pasi dëshmoi këtë mrekulli.

• *I treti:* Ky është një tregim i mirënjohur i dhive të Halima Sa'dijas, nënës së gjetur, domethënë mëndeshës së Profetit të Nderuar a.s.m.. Ishte thatësirë ku gjendej fisi dhe kafshët ishin të dobëta e pa qumësht. Ato nuk mund të gjenin për të ngrënë sa t'u mjaftonte. Por, kur u dërgua Profeti i Nderuar a.s.m. atje, tek mëndesha e Tij, nëpërmjet bekimit që Ai solli, dhitë e Halime Sa'dijes kthehesin në mbrëmje me stomakët dhe gjitë e tyre plot. Kurse dhitë e të tjerëve nuk ishin kështu.

Ndodhen shumë shembuj të tjerë në librat e biografisë të ngjashme me këto që u përmendën, por këto shembuj janë të mjaftueshëm për qëllimin tonë.

• ***Shembulli i nëntë:*** Ne do të tregojmë këtu pak nga shumë shembuj çudirash të cilat u shfaqën pasi Profeti i Nderuar a.s.m. kishte prekur fytyrat dhe kokat e disa njerëzve dhe u lut.

• *I pari:* Ai kaloi dorën e Tij sipër kokës së Umer Ibn Sa'dit dhe u lut. Kur ky vdiq në moshën tetëdhjetë vjeçare, nëpërmjet bekimit të asaj lutje, nuk kishte as edhe një qime të vetme të bardhë në kokën e tij.

• *I dyti:* Ai vendosi dorën e Tij mbi kokën e Kajs Ibn Zejd dhe u lut. Me anë të bekimit të lutjes dhe efektit të prekjes së Tij, kur Kajsi mbushi njëqind vjeç, koka e tij ishte e bardhë përveç asaj pjese ku Profeti i Nderuar a.s.m. e kishte vënë dorën e Tij e cila kishte mbetur tërësisht e zezë.

• *I treti:* Abdurrahman Ibn Zejd Ibn El Hattab ishte edhe i vogël edhe i shëmtuar. Profeti i Nderuar a.s.m. preku kokën e tij me dorën e Tij dhe u lut. Me anë të bekimit të lutjes së Tij, Abdurrahmani fitoi shtatin më të lartë dhe formën më të bukur.

• *I katërti:* A'idh Ibn Amr, mori një plagë në fytyrë gjatë betejës së Hunejnit. Profeti i Nderuar a.s.m. ia fshiu gjakun në fytyrën e tij me dorën e vet. Pjesa e fytyrës së tij që e kishte prekur Profeti i Nderuar a.s.m. fitoi një shkëlqim vezullues, të cilin dijetarët e hadithit e përshkruan si كَغُرَّةِ الْفَرَسِ *"ngjashmëri e një flakërimi të bardhë i një kali brymës (i mushkëllyer)."*

• *I pesti:* Ai kaloi dorën e Tij mbi fytyrën e Katade Ibn Selmanit dhe u lut, dhe fytyra e Katades filloi të shndërisë si një pasqyrë.

• *I gjashti:* Kur Zejnebi, vajza e Nënës së Besimtarëve, Umm Seleme, dhe vajza e gjetur (thjeshtëra) e Profetit të Nderuar a.s.m. ishte fëmi, Profeti i Nderuar a.s.m. spërkati ca nga uji i avdesit në fytyrën e saj. Me prekjen e ujit, fytyra e Zejnebes fitoi një bukuri të jashtëzakonshme.

Ndodhen shembuj të shumtë të ngjashëm me këto, shumica e këtyre janë transmetuar nga dijetarët kryesues të hadithit. Edhe në qoftë se ne do ta supozonim secilin nga këto shembuj si një njoftim i veçantë e i dobët, por si një tërësi, ato akoma demonstrojnë një mrekulli absolute të Muhammedit a.s.m. e cila ka sigurinë e "Konsensusit në Kuptim", sepse në qoftë se një ngjarje tregohet në shumë forma të ndryshme, ndodhja e ngjarjes bazë bëhet e sigurt. Madje në qoftë se secila formë është vetë e dobët, ajo ende provon ngjarjen bazë.

Për shembull, një zhurmë u dëgjua; disa njerëz thanë se një shtëpi është shkatërruar, të tjerët thanë se ajo ishte një shtëpi e ndryshme e kështu me radhë. Secila rrëfenjë mund të jetë një raportim i veçantë, i dobët e i pavërtetë, por ngjarja bazë ishte se një shtëpi ishte shkatërruar e kështu me radhë... ajo ishte e sigurt dhe ata pajtoheshin unanimisht në lidhje me të. Megjithatë gjashtë shembujt që ne renditëm lartë ishin edhe autentikë dhe disa prej tyre u bënë të mirënjohura. Supozo që ne do ta konsideronim secilën nga këto të dobët. Prapëseprapë, së bashku, të gjitha do të demonstrojnë sigurinë e ekzistencës së një mrekullie absolute të Profetit Muhammed a.s.m. ashtu si shkatërrimi absolut i shtëpisë në krahasim.

Kështu, Profeti i Nderuar a.s.m. realizoi mrekulli të sigurta e të qarta nga çdo kategori. Shembujt e tyre janë format ose shembujt e atyre mrekullive të përgjithshme e absolute. Ashtu si dora e Profetit të Nderuar a.s.m., gishtërinjtë, jarga, fryma dhe folja, d.m.th. lutja e Tij që ishin mjetet e mrekullive të shumta, gjithashtu aparatet e tjera të holla, shqisat dhe ndjenjat e Profetit të Nderuar a.s.m. ishin mjete të shumë çudirave. Librat e biografisë e të historisë i kanë përshkruar ato e i kanë treguar në sjelljen e Tij, në formën e Tij, në gjymtyrët dhe në ndjenjat e Tij, të cilat ishin dëshmi të shumta për profetësinë e tij.

❑ SHENJA E PESËMBËDHJETË:

Ashtu si shkëmbinjtë, pemët, hëna e dielli që secili prej tyre shfaqën mrekulli duke vërtetuar profetësinë e Tij si dhe e njohën atë, gjithashtu.. *kafshët, të vdekurit, xhindet dhe engjëjt* e njohën atë Personalitet të Bekuar dhe vërtetuan profetësinë e Tij, sepse secila nga ato specie të qënieve duke treguar një numër mrekullish, demonstruan se e njohën Muhammedin a.s.m. dhe deklaruan vërtetimin e profetësisë së Tij.

Shenja e pesëmbëdhjetë përmban tre degë:

Dega e Parë: Bota e kafshëve e njohu Profetin e Nderuar a.s.m. dhe shfaqi mrekullitë e Tij. Ndodhen disa shembuj të kësaj dege. Këtu, si shembuj, ne do të përmendim vetëm ato të cilat janë të mirënjohura e të sigurta me shkallën e "Konsensusit në Kuptim" ose janë pranuar nga dijetarët e besueshëm, ose janë vlerësuar të pranueshme nga ummeti musliman.

• **Ngjarja e parë:** Kjo është e mirënjohur me shkallën e "Konsensusit në Kuptim" dhe lidhet me dy pëllumbat që erdhën dhe pritën tek hyrja e shpellës së Hirasë si dy rojtarë, ku Profeti i Nderuar a.s.m. dhe Ebu Bekir es-Siddiku -i Vërteti- u fshehën nga jobesimtarët që i gjurmonin dhe, merimanga duke e mbuluar hyrjen me një cergë -rrjetë- të trashë si një mbajtëse perdeje. Ubejj Ibn Halef, njëri nga krerët e Kurejshit, të cilin Profeti i Nderuar a.s.m. e vrau me duart e Tij në betejën e Bedrit, e shikoi te shpella. Kur shokët e tij sugjeruan që të hynin në shpellë, ai u përgjigj: "Pse duhet ta bëjmë atë? Unë shoh një rrjetë të madhe merimangeje e cila shfaqet të ketë qenë qysh para se të lindte Hazreti Muhammedi a.s.m.. Dhe shiko! Ato dy pëllumba janë atje. A mund të qëndronin ato atje nëse gjendej dikush në shpellë?"

Në një shembull të ngjashëm me këtë, një lloj pëllumbi i bekuar hodhi hije mbi kokën e Profetit të Nderuar a.s.m. gjatë pushtimit të Mekës që u tregua nga Imam Xhelil Ibn Veheb.

• Gjithashtu, sipas një rrëfenje të shëndoshë, Aishe es-Siddika tregon: "Ne kishim një zog në shtëpinë tonë që quhej 'Daxhin' i ngjashëm me pëllumbin. Kur Profeti i Nderuar a.s.m. ishte i pranishëm, ai rrinte i qetë, por sapo Profeti i Nderuar a.s.m. të largohej nga shtëpia, zogu fillonte të hidhej lart e poshtë pa pushim." Domethënë zogu i bindej Profetit të Nderuar a.s.m. duke qëndruar i qetë në prani të Tij.

• **Ngjarja e dytë:** Ky është një tregim i jashtëzakonshëm i ujkut që transmetohet nga pesë-gjashtë kanale i cili është treguar nëpërmjet një numri zinxhirësh transmetimi nga disa sahabe të mirënjohur dhe është si "Konsensusi në Kuptim". Shkurtazi: Ebu Said el-Hudri, Seleme Ibn el-Akva, Ibnu Ebi Veheb, Ebu Hurejreja dhe Uhban, një bari i cili u përfshi në një ngjarje, tregojnë përmes shumë zinxhirësh transmetimi se "Një ujk rrëmbeu një dhi dhe bariu e shpëtoi atë nga ujku. Ujku i tha bariut: "A nuk e ke frikë All-llahun xh.sh..? Ti më privove nga ushqimi im!" Bariu murmuriti nëpër dhëmbë: "Sa e çuditshme! A mund të flasin ujqërit?" Ujku i tha: "A të të them diçka që do të të çudisë edhe më shumë?" Atje përtej kodrës është dikush që ju thërret ju për në Xhennet. Ai është një Profet, por ju nuk e njihni atë!" Megjithëse të gjitha linjat e transmetimit bien dakord për foljen e ujkut, në njoftimin e tij i cili ka një linjë të fortë, Ebu Hurejreja thotë: Bariu i tha ujkut: "Unë do të shkoj ta shikoj atë, mirëpo, kush do të kujdeset për dhitë e mia?" Ujku u përgjigj: "Unë do të kujdesem për to". Kështu bariu ia dorëzoi tufën ujkut dhe shkoi për të parë Profetin e Nderuar a.s.m., i besoi Atij dhe u kthye tek tufa e dhive të tij. Bariu e gjeti ujkun dhe

asnjë dhi nuk ishte humbur. Atëherë ai e therri njërën për ujkun sepse ishte bërë mësuesi i tij."

Sipas një zinxhiri transmetimi, njëri nga krerët e Kurejshit, Ebu Sufjani dhe Safvani panë një ujk që po gjurmonte një gazelë. Gazela u fut brenda në Qabe. Atëherë ujku u largua. Personat e lartëpërmendur u çuditën nga kjo. Ndërkohë ujku foli dhe lajmëroi profetësinë e Muhammedit a.s.m.; ata u habitën. Atëherë Ebu Sufjani i tha Safvanit: "Nëse e përmend këtë ngjarje në Mekë, frikohem se gjithkush do të bashkohej me Muhammedin dhe Mekka do të boshatisej."

Shkurtazi: Tregimi i ujkut jep një bindje të plotë dhe është aq i sigurt sa ato raportime me unanimitet rreth të cilave ka 'Konsensus në Kuptim'.

- **Ngjarja e tretë:** Kjo është rrëfenja e devesë e cila u tregua me unanimitet nëpërmjet pesë ose gjashtë zinxhirësh transmetimi nga sahabe të shquar, të tillë si Ebu Hurejre, Salabe Ibn Malik, Xhabir Ibn Abdullah, Abdullah Ibn Xhaëfer dhe Abdullah Ibn Ebi Afva, të cilët janë në krye të zinxhirëve. Një deve iu afrua Profetit të Nderuar a.s.m., përkuli veten e saj para Tij sikur po e përshëndeste dhe foli. Sipas numrit të linjave të transmetimit, deveja ishte zemëruar në një kopsht dhe ishte egërsuar duke sulmuar cilindo që i afrohej. Kur u shfaq Profeti i Nderuar a.s.m., ajo i erdhi Atij, u përkul si në shenjë respekti dhe ra në gjunjë. Profeti i Nderuar a.s.m. i vuri një fre dhe deveja i tha Atij: "Ata më përdorën në punën më të rëndë dhe tani duan të më therrin. Kjo është arsyeja përse unë u egërsova." Profeti a.s.m. e pyeti pronarin e saj nëse kjo ishte e vërtetë, dhe pronari u përgjigj: "Po."

- Gjithashtu, Profeti i Nderuar a.s.m. kishte një deve që quhej Adba. Pasi Profeti i Nderuar a.s.m. ndërroi jetë, nga dëshpërimi deveja as nuk hëngri e as nuk piu deri sa ngordhi . Një numër i autoriteteve të rëndësishme, duke përfshirë Ebu Is'hak Isfaranin treguan se deveja i foli Profetit të Nderuar a.s.m. rreth një çështjeje të rëndësishme.

- Në një shembull tjetër, në një rrëfenjë autentike, deveja e Xhabir Ibn Abdullahut u rraskapit në një udhëtim dhe nuk mundi të vazhdonte më. Profeti i Nderuar a.s.m. i dha asaj një goditje të lehtë. Deveja mori një gëzim e shkathtësi të tillë nga ajo goditje e lehtë e Profetit, saqë për shkak të shpejtësisë së saj, ajo nuk mund të kapej dhe as frerat e saj nuk mund të mbaheshin; këtë e njofton Hazreti Xhabiri.

• **Ngjarja e katërt:** Autoritetet e hadithit, me në krye Imam Buhariun, njoftojnë se një natë armiku hodhi parrulla se do të sulmonin jashtë Medines. Kalorës trima dolën për të hetuar. Në rrugë ata panë dikë duke ardhur. Ata vështruan dhe panë se Ai ishte Profeti i Nderuar a.s.m.. Ai u tha atyre: "Nuk ka asgjë". Ai i kishte hipur kalit të shquar të Ebu Talhasë, meqenëse guximi e kurajoja e shenjtë e shtynte Atë dhe kishte shkuar para çdo njeriu tjetër për të hetuar; dhe atëherë u kthye. Ndërkohë Ai i tha Ebu Talhasë: وَجَدْتُ فَرَسَكَ بَحْرًا *"Kali yt është shumë i shpejt e i palëkundur,"* ndërsa më parë ai kishte qenë shumë i ngadalshëm. Pas asaj nate, nuk kishte më kalë që të hynte në garë në ecje me të.

• Në një rast tjetër, siç tregohet në një rrëfenjë autentike, ndërsa ishte gjatë një udhëtimi në kohën për falje, Profeti i Nderuar a.s.m. e urdhëroi kalin e Tij të ndalojë, duke i thënë, "Ndalo!" Kali ndaloi dhe deri kur Ai kishte mbaruar së faluri, nuk bëri as lëvizjen më të vogël.

• **Ngjarja e pestë:** Safina, shërbyesi i Profetit të Nderuar a.s.m. u urdhërua prej Tij të shkonte tek guvernatori i Jemenit, Muadh Ibn Xhebel. Ai u nis dhe në rrugë u takua me një luan. Safina i tha atij: "Unë jam shërbyesi i Profetit të Nderuar a.s.m.!" Mbi këtë, luani bëri një zë sikur të thonte diçka dhe e la pa e shqetësuar atë. Sipas një rrëfenje tjetër, Safina humbi rrugën e tij. Ndërsa duke u kthyer, ai ndeshi me një luan. Luani jo vetëm që nuk e shqetësoi, por ia tregoi atij rrugën.

• Gjithashtu, tregohet nga Hazreti Umeri i cili tha: "Një beduin erdhi tek Profeti i Nderuar a.s.m.. Ai mbante në dorën e tij një zhapik -hardhucë-, që në arabisht quhet "Dabb". Ai i tha: "Në qoftë se ky zvarranik -kafshë- dëshmon për Ty, unë do të besoj në Ty; përndryshe unë nuk do të të besoj". Profeti i Nderuar a.s.m.., ia kërkoi këtë kafshës, dhe zhapiku dëshmoi profetësinë e Tij në mënyrë shumë të qartë."

• Gjithashtu, Nëna e besimtarëve, Umm Seleme tregon: Një gazel foli me Profetin e Nderuar a.s.m. dhe dëshmoi profetësinë e Tij.

Kështu, ndodhen shumë shembuj të ngjashëm me këto. Ne përshkruam pak, të cilat janë të mirënjohura e të sigurta. Për ata që nuk e njohin e nuk i binden Profetit të Nderuar a.s.m., ne themi këtë*:*

O njeri! Merr mësim nga këto... Luani e ujku e njohën e iu bindën Atij. Atëherë, duhet të përpiqesh të mos biesh më poshtë se sa ujku dhe kafshët e tjera!..

Dega e dytë: Kjo lidhet me kufomat -të vdekurit-, xhindet dhe engjëjt të cilët e njohin Profetin e Nderuar a.s.m.. Ka pasur shumë ndodhi nga ky. Ne do të përshkruajmë disa shembuj të cilët janë të mirënjohur dhe janë raportuar nga dijetarë të besueshëm. Së pari, do të përmendim shembujt rreth kufomave. Sa për xhindet dhe engjëjt, njoftimet e shumta që lidhen me to, janë me unanimitet dhe shembujt e tyre nuk janë një, por me mijëra.

Atëherë po japim shembujt e të vdekurve që kanë folur:

• ***Shembulli i parë i kësaj:*** Hasan el-Basriu, një nga studentët më besnik e të rëndësishëm të Imam Aliut dhe autoriteti më i madh i shkencave eksternale dhe ezoterike (dije të jashtme e të fshehta) për kohën e tabiinëve- gjeneratës vijuese të sahabëve- tregon: "Një burrë erdhi duke qarë tek Profeti i Nderuar a.s.m.. Ai tha: "Unë kisha një vajzë të vogël; ajo vdiq në aksh -filan- rrëke aty pranë. Unë e lashë atë atje. Profetit të Nderuar a.s.m. i erdhi keq për personin dhe i tha të shkonin së bashku. Ata shkuan dhe Profeti a.s.m. i thirri vajzës së vdekur duke i thënë emrin e saj. Menjëherë vajza e vdekur u përgjigj: لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ *"Unë jam prezent dhe i përgjigjem thirrjes tënde me kënaqësi"* . Profeti i Nderuar a.s.m. e pyeti atë: "A dëshiron të kthehesh tek babai e nëna jote?" Ajo u përgjigj: "Jo, unë kam gjetur diçka më të mirë këtu!"

• ***Shembulli i dytë:*** Autoritete të rëndësishme, si Imam Bejhakiu dhe Imam Ibn Adijj, tregojnë nga Enes Ibn Malik se Enesi tha: "Një grua e moshuar kishte një djalë të vetëm i cili befas vdiq. Gruaja e drejtë ishte shumë e dëshpëruar dhe u lut. "O Zot, unë e lash shtëpinë time dhe emigrova këtu vetëm për të fituar kënaqësinë Tënde e për të bërë besëlidhje me Profetin e Nderuar a.s.m. e për t'i shërbyer Atij. Për hir të Profetit Tënd, ma kthe djalin tim, i cili ishte i vetmi person që kujdesej pas meje." Enesi tha: "Njeriu i vdekur u ngrit dhe erdhi e hëngri me ne."

Në rreshtat e mëposhtëm nga poema e shquar, Kaside el-Burda, Imam el-Busiri i referohet kësaj ngjarje të jashtëzakonshme:

لَوْنَا سَبَتْ قَدْرَهُ اٰيَانُهُ عِظَمًا ۞ اَحْيَى اِسْمُهُ حِيْنَ يُدْعٰى دَارِسَ الرِّمَمِ

"Në qoftë se shenjat dhe mrekullitë e Profetit a.s.m. do t'i korrespondonin vlerës dhe madhështisë së tij, thjesht përmendja e emrit të tij do të ngjallte jo vetëm ata që kanë vdekur tani, por edhe kockat e kalbura."

• ***Shembulli i tretë:*** Imam Bejhakiu dhe të tjerët tregojnë nga Abdullah Ibn Ubejdullah el-Ensari se Abdullahi tha: "Unë isha i pranishëm kur Thabit Ibn Kajs Ibn Shammas u martirizua në betejën e Jemames dhe u varros. Ndërsa ai po futej në varr, papritmas një zë erdhi nga ai duke thënë:

مُحَمَّدٌ رَسُوْلُ اللّٰهِ وَاَبُوْبَكْرٍ الصِّدِّيْقُ وَعُمَرُ الشَّهِيْدُ وَعُثْمَانُ الْبَرُّ الرَّحِيْمُ

"Muhammedi është Profeti i All-llahut, Ebu Bekri është es-Siddik (i Drejti), Umeri është martiri, dhe Uthmani është i përshpirtshmi, i dhembshuri." Ne e zbuluam dhe e shikuam: Ai ishte i vdekur e i pajetë, megjithatë ai po parashikonte martirizimin e Hazreti Umerit, madje përpara se ai të merrte kalifatin.

• ***Shembulli i katërt:*** Imam Taberani dhe Ebu Nuajmi në veprën e tij *Dela'il el-Nubuv'veh*, tregojnë nga Nu'man Ibn Beshir se: Zejd Ibn Harixhe papritmas ra i vdekur në treg. Ne e morëm trupin e tij për tek shtëpia e tij. Në atë mbrëmje midis perëndimit të Diellit dhe faljes së jacisë, ndërsa gratë po qanin rreth e qark tij, ai thirri: اَنْصِتُوا.. اَنْصِتُوا.. *"Heshtni! Heshtni!"* Atëherë duke thënë me një gjuhë të qartë:

مُحَمَّدٌ رَسُوْلُ اللّٰهِ اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ

"Muhammedi është i Dërguari i All-llahut! Paqja qoftë mbi Ty o Profet i Zotit xh.sh.!", ai foli me shumë elokuencë për një kohë. "Ne e shikuam, ai ishte i vdekur, pa jetë."

Atëherë, në qoftë se kufomat e pajeta e vërtetojnë profetësinë e Tij, ndërsa të gjallët nuk veprojnë kështu, sigurisht ata janë "më të vdekur" se sa të vdekurit dhe më të pajetë se sa kufomat!...

Përsa i përket engjëjve duke u shfaqur e duke i shërbyer Profetit të Nderuar a.s.m. dhe, xhindet duke i besuar Atij e duke iu nënshtruar Atij, këto fakte janë treguar të shumtë e me unanimitet. Ato janë pohuar qartë në shumë vërsete Kur'anore. Në luftën e Bedrit, sipas

Kur'anit, pesëmijë engjëj i shërbyen Atij si ushtarë në vijën e parë të luftimeve, ashtu si sahabët. Në të vërtetë, ata engjëj fituan shquarsi midis engjëjve ashtu si sahabët që luftuan në atë betejë.

Ndodhen dy aspekte për t'u marrë në konsideratë në këtë çështje:

Aspekti i parë: Është fakti se ekzistenca e llojeve të ndryshme të xhindeve e të engjëjve është aq e sigurt sa ajo e varieteteve dhe e specieve, e kafshëve dhe e qënieve njerëzore, dhe se ato kanë lidhje me ne. Ne e kemi provuar këtë në formë vendimtare tek "Fjala e Njëzet e Nëntë" me aq siguri sa dy edhe dy bëjnë katër, dhe ia referojmë provën e tyre asaj Fjale**.**

Aspekti i dytë: Është se individë të komunitetit të Profetit të Nderuar a.s.m. i shikojnë ato dhe flasin me to, si një mrekulli e Tij.

Kështu, dijetarët kryesues të hadithit, me në krye Imam Buhariun e Muslimin, tregojnë me unanimitet se "Njëherë një engjëll, domethënë, Hazreti Xhebraili, u shfaq në formën e një njeriu të veshur në të bardhë. Ai iu afrua Profetit të Nderuar a.s.m., i Cili po rrinte ulur midis sahabëve dhe e pyeti: مَا الْإِسْلَامُ ، وَمَا الْإِيمَانُ ، وَمَا الْإِحْسَانُ

"Ç'është Islami, ç'është Imani (besimi) dhe ç'është ihsani (mirësia)? Shpjegoji ato!" Profeti i Nderuar a.s.m. i shpjegoi ato dhe sahabët u grumbulluan atje dhe morën mësim të vlefshëm dhe e panë qartë personin. Megjithëse u duk si udhëtar, ai nuk shfaqi shenjën e udhëtimit. Ai papritmas u ngrit e u zhduk. Atëherë, Profeti i Nderuar a.s.m. tha:

"Ai ishte Xhebraili, erdhi me qëllim që t'ju japë mësim juve!"

• Gjithashtu, autoritetet e hadithit tregojnë përmes rrëfenjave të sakta e autentike të shkallës së "Konsensusit në Kuptim" se "Sahabët e shikuan Hazreti Xhebrailin me Profetin e Nderuar a.s.m. shumë herë në formën e Dihijas, i cili ishte shumë i pashëm.

Për shembull, Umer Ibn Abbas, Usama Ibn Zejd, Harithi, Aishe es-Siddika dhe Umm Seleme, vërtetuan dhe treguan me siguri duke thënë: "Ne shpesh e pamë Hazreti Xhebrailin me Profetin e Nderuar a.s.m. në formën e Dihijas". A do të ishte e mundur që njerëz të tillë të thonin se e kemi parë, në qoftë se nuk do ta kishin parë?

• Gjithashtu, Pushtuesi i Iranit (Persisë), Sa'd Ibn Ebi Vakkas, i cili ishte njëri midis të Dhjetëve që janë përgëzuar me Xhennet, tregon në një rrëfenjë autentike: "Në betejën e Uhudit, ne pamë dy persona të

veshur në të bardhë në të dyja anët e Profetit të Nderuar a.s.m. duke e ruajtur atë si rojtarë. Ne kuptuam se ata ishin engjëjt, Hazreti Xhebraili dhe Mikaili." A do të ishte e mundur që, kur një hero i tillë i Islamit thotë që i "Pashë" ato, të mos i ketë parë?

• Gjithashtu Ebu Sufjan Ibn el-Harith Ibn Abdul Muttalib, kushëriri i Profetit, tregon në një rrëfenjë autentike: "Në luftën e Bedrit, ne pamë kalorës të veshur në të bardha midis qiellit dhe tokës".

• Gjithashtu, Hazreti Hamzai iu përgjërua Profetit të Nderuar a.s.m. që ta shihte Xhebrailin. Atëherë Ai ia tregoi atë Hamzait në Qabe, por ai nuk mundi ta përballonte atë shikim dhe ra në tokë pa ndjenja.

Kishte shumë ndodhi si këto të engjëjve që shikoheshin. *Të gjitha ato demonstruan një lloj të mrekullisë së Muhammedit a.s.m. dhe treguan se engjëjt gjithashtu ishin si flutura të magjepsura pas dritës së profetësisë së Tij* .

Ndërsa në lidhje me xhindet, jo vetëm sahabët, por ndodh shpesh që edhe njerëzit e zakonshëm të komunitetit musliman të takohen me ta dhe i shikojnë.

Por, njoftimet më të sigurta e autentike na jepen neve nga dijetarët kryesues të hadithit të cilët thonë se Ibn Mes'udi tregoi: "Unë i pashë xhindet në natën që ata pranuan Islamin tek Batn el-Nahl. Unë i krahasova ato me burrat e Zutit, këta janë një fis shtatëlartësh Sudanezë, pra xhindet u ngjasonin atyre.

• Gjithashtu, ndodhet një ngjarje në lidhje me Hazreti Halid Ibn Velidin që është e mirënjohur dhe është vërtetuar dhe e pranuar nga dijetarët më të mëdhenj të hadithit. Kur idhulli i quajtur Uzza u shkatërrua, një xhind u shfaq prej tij në formën e një gruaje të zezë. Halidi e preu atë në dysh me shpatën e tij. Profeti i Nderuar a.s.m. në lidhje me këtë tha: "Ata e adhuronin atë brenda idhullit Uzza, tani ajo nuk mund të adhurohet më."

• Gjithashtu, është një rrëfenjë nga Hazreti Umeri: Ai tha: "Ndërsa ne ishim me Profetin e Nderuar a.s.m., një xhind i quajtur "Hame" erdhi në formën e një burri të vjetër duke mbajtur një shkop; ai e pranoi islamin. Profeti i Nderuar a.s.m. i mësoi atij ca nga suret e shkurtëra të Kur'anit, të cilat i dëgjoi dhe atëherë ai u largua". Disa dijetarë hadithi patën qenë në dyshim për këtë ngjarjen e fundit, por më të rëndësishmit e tyre e deklaruan atë si autentike.

Në çdo situatë, është e panevojshme ta përshkruajmë në hollësi këtë lloj, pasi shembujt e tij janë të shumtë. Ne vetëm do të shtonim këtë:

• Nëpërmjet dritës së Profetit të Nderuar a.s.m., përmes edukimit të tij dhe duke e ndjekur atë, me mijëra dijetarë shpirtërorë e studiues të pastër si Shejh Abd el-Kadir Gejlani janë takuar e kanë folur me engjëjt dhe xhindet. Fakti ka arritur në shkallën e "Konsensusit" njëqind herë më shumë nëpërmjet shembujve të panumërt. Po, anëtarët e ummetit (komunitetit) të Muhammedit a.s.m. duke qenë në kontakt me engjëjt dhe xhindet dhe duke folur me ta, kjo ndodh nëpërmjet drejtimit dhe mësimit të mrekullueshëm të Profetit të Nderuar a.s.m..

Dega e tretë: Mbrojtja dhe ruajtja e Profetit të Nderuar a.s.m. ishte një mrekulli e qartë dhe shumë shembuj të saj tregohen nga e vërteta e qartë e vërsetit: وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ *"Dhe All-llahu do të të mbrojë ty nga njerëzit." (Kur'an, 5: 79)*

Sigurisht, kur Profeti i Nderuar a.s.m. u shfaq, Ai nuk po sfidonte vetëm një grup apo një popull, ose disa sundimtarë apo një fe, por Ai po sfidonte i vetëm të gjithë mbretërit dhe popujt e të gjitha feve. Dhe megjithatë derisa Ai vdiq, ndërroi jetë, në qetësinë e lumturinë më të plotë e u ngjit tek mbretëria qiellore, për njëzet e tre vjet Ai ishte pa rojtar apo mbrojtës dhe u zbulua para shumë komploteve e intrigave me xhaxhain e Tij; armiqtë, fisi i Tij dhe populli ishin armiqësorë kundër Tij. Kjo tregon se çfarë të vërtete të fuqishme shpreh vërseti Kur'anor وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ *"Dhe All-llahu do të të mbrojë ty nga njerëzit".* Dhe çfarë pike e fortë mbështetjeje ishte ajo. Ne do të përmendim vetëm ca ngjarje të klasifikuara si të sigurta, si shembuj:

• **Ngjarja e parë:** Dijetarët e hadithit e të biografisë së Profetit raportojnë me unanimitet se Kurejshët u mblodhën për të bërë një marrëveshje të sigurt për të vrarë Profetin e Nderuar a.s.m.. Ndërkohë atyre u vjen Iblisi (shejtani) në formën e njeriut dhe u sugjeroi atyre që të merrej një person nga çdo fis me qëllim që të parandalonte konfliktin midis Kurejshit– dhe ata formuan një grup afërsisht dyqind veta nën drejtimin e Ebu Xhehlit dhe të Ebu Lehebit; ata organizuan një sulm të befasishëm mbi shtëpinë e Profetit të Nderuar a.s.m.. Hazreti Aliu ishte bashkë me Profetin e Nderuar a.s.m.. Profeti i tha Aliut të flinte atë natë në shtratin e Tij. Profeti i Nderuar a.s.m. priti deri sa Kurejshët erdhën dhe rrethuan plotësisht shtëpinë, atëherë Ai doli dhe u hodhi një

grusht dhè mbi kokat e tyre dhe, asnjë prej tyre nuk e shikoi Atë. Ai kaloi përmes tyre dhe u largua. Kur Ai mbërriti tek shpella e Hirasë, dy pëllumba dhe një merimangë u bënë rojtarët e Tij dhe e mbrojtën Atë kundra të gjithë Kurejshitëve.

• **Ngjarja e dytë:** Ndodhi, sigurisht, se kur ata të dy dolën nga shpella e u nisën në drejtim të Medines, u ndoqën nga një burrë shumë guximtar i quajtur Suraka, i cili, për një shpërblim të madh, kishte qenë dërguar nga krerët e Kurejshit për t'i vrarë. Profeti i Nderuar a.s.m. dhe Ebu Bekir es-Siddiku e kishin parë Surakën duke ardhur kur ata dolën nga shpella. Ebu Bekri pati qenë i mërzitur kur ishte në shpellë, por Profeti i Nderuar a.s.m. e qetësoi dhe i tha siç i pati thënë në shpellë:

لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا *"Mos u dëshpëro, All-llahu është me ne!"* Ai e vështroi Surakën; Thundrat e kalit të tij ishin ngulur në rërë. Ndërkohë Suraka u lirua dhe nisi përsëri duke i ndjekur. Atëherë përsëri kali mbeti i shtangur e i mbërthyer, dhe diçka si tym po ngrihej nga ku thundrat e kalit ishin ngulur. Në këtë pikë, Suraka kuptoi se: Ishte përtej fuqisë së tij dhe fuqisë së çdo njeriu tjetër që ta dëmtonte Atë. Ndërkohë ai thirri: "Mëshirë". Profeti i Nderuar a.s.m. e çliroi atë, por i tha të kthehet prapa dhe e urdhëroi të mos linte askënd që t'i ndiqte. Atëherë ai u largua.

• Në lidhje me këtë ngjarje, ne gjithashtu duhet të përmendim nga një burim i saktë se një bari i njohu ata dhe menjëherë u nis për në Mekë që të informojë Kurejshët. Por, me të arritur në Mekë, ai harroi pse kishte ardhur. Nuk ka rëndësi se sa shumë u përpoq, por ai nuk mundi të kujtohej. Ai u detyrua të kthehej, dhe më vonë ai kuptoi se ishte bërë ta harronte atë.

• **Ngjarja e tretë:** Dijetarët kryesues të hadithit tregojnë nëpërmjet shumë zinxhirësh transmetimi se: Në betejën e Gatfanit dhe Anmarit, një kryetar trim i fisit të tij i quajtur Guras, erdhi vjedhurazi në afërsi të Profetit të Nderuar a.s.m.. Shpata e tij ishte gati në dorë. Ndërkohë ai i tha Profetit të Nderuar a.s.m.: "Kush do të të shpëtojë ty nga unë? Profeti u përgjigj*: "All-llahu!"* Pastaj u lut:

اَللّٰهُمَّ اكْفِنِيهِ بِمَا شِئْتَ *"O Zot, më shpëto mua nga ai në qoftë se Ti kështu dëshiron!"* Papritmas, Gurasi mori një goditje nga e padukshmja midis shpatullave dhe shpata e tij ra përtokë. Profeti i Nderuar a.s.m. e mori

shpatën në dorë dhe i tha: *"Tani kush të shpëton ty nga unë?",* pastaj e fali atë. Personi i lartëpërmendur u kthye tek fisi i tij. Gjithësecili u çudit për luftëtarin trim e guximtar dhe e pyetën atë se çfarë i kishte ndodhur dhe, përse nuk kishte bërë asgjë. Ai iu përgjigj atyre: "Ja se si ndodhi: Unë tani kam ardhur nga më i miri i njerëzve."

• Në një ngjarje të ngjashme me këtë në luftën e Bedrit, një hipokrit iu afrua nga prapa Profetit të Nderuar a.s.m. kur askush nuk ishte i vetëdijshëm për të. Sapo e ngriti dorën për ta goditur, Profeti i Nderuar a.s.m. u kthye dhe e shikoi atë, burri u drodh dhe shpata e tij i ra në tokë.

• **Ngjarja e katërt:** Kjo është e mirënjohur pothuajse me shkallën e "Konsensusit në Kuptim" dhe jepet nga shumica e komentatorëve të Kur'anit si shkaku i shpalljes së këtij vërseti Kur'anor:

إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ فَهُم مُّقْمَحُونَ ﴿٨﴾ وَجَعَلْنَا مِن بَيْنِ
أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ

"Sigurisht, Ne kemi vendosur zinxhirë rreth qafave të tyre deri tek nofullat e tyre, kështu që kokat e tyre detyrohen të rrinë lart (dhe ata nuk mund të shohin). "Dhe Ne kemi vënë një pengesë përpara tyre dhe një pengesë prapa tyre, dhe për më tepër, Ne i kemi mbuluar, kështu që ata nuk mund të shohin."

• Gjithashtu, kjo tregohet nga komentatorët më të shquar dhe dijetarët e hadithit. Ata njoftojnë se Ebu Xhehli bëri një be duke thënë: "Unë do ta godas Muhammedin me një gurë në qoftë se e shikoj atë duke bërë sexhde". Ai mori një gur të madh dhe shkoi ta gjente. Ai ngriti duart e tij për ta hedhur gurin kur e pa Profetin të rënë në sexhde, por duart i mbetën shtang në pozicionin e tyre të ngritura. Kur Profeti i Nderuar a.s.m. e plotësoi faljen e u largua, atëherë u liruan duart e Ebu Xhehlit. Ai mundi t'i lëvizë duart ose për shkak se e lejoi Profeti i Nderuar a.s.m., ose për shkak se nuk ishte më nevoja që ato të mbeteshin ashtu.

• Një ngjarje tjetër e ngjashme, një burrë nga i njëjti fis si Ebu Xhehli, Velid Ibn Mugire sipas një rrëfenje, shkoi në Qabe me një gurë të madh në dorën e tij për ta goditur Profetin e Nderuar a.s.m. ndërsa Ai ishte duke bërë sexhde, por sytë e personit u mbyllën dhe nuk mundi ta shihte Profetin e Nderuar a.s.m. në Xhaminë e Qabesë, as nuk qe i mundur të shikonte njerëzit të cilët e kishin dërguar atë; ai mundi

vetëm të dëgjojë zërat e tyre. Kur Profeti i Nderuar a.s.m. e mbaroi faljen, sytë iu hapën, sepse nuk ishte më e nevojshme të rrinin të mbyllur.

- Gjithashtu, tregohet përmes një rrëfenje autentike nga Ebu Bekri es-Siddiku, i Drejti, se pasi ishte shpallë sureja تَبَّتْ يَدَآ أَبِي لَهَبٍ *rreth Ebu Lehebit*, gruaja e tij, حَمَّالَةَ الْحَطَبِ *"bartësja e druve"*, Umm Xhemil, erdhi tek Qabeja me një gurë në dorën e saj. Ajo e pa Ebu Bekir es-Siddikun, i cili po rrinte ulur pranë Profetit të Nderuar a.s.m. dhe e pyeti: "O Ebu Bekir! Ku është shoku yt? Unë kam marrë vesh se Ai më ka përqeshur. Në qoftë se do ta shoh, do ta godas në gojë me këtë gurë." Ajo nuk mundi ta shohë Hazreti Pejgamberin a.s.m., ndonëse Ai po rrinte ulur pranë tij. Natyrisht, një bartëse e druve të zjarrit si ajo nuk do të mundej të hynte në praninë e një mbreti të madh si Ky, i Cili ishte nën mbrojtjen Hyjnore, e ta shikonte Atë. Si do të ishte e mundur kjo?

- **Ngjarja e pestë:** Tregohet përmes një rrëfenje autentike se Amir Ibn Tufejl dhe Erbed Ibn Kajs komplotuan për të vrarë Profetin e Nderuar a.s.m.. Amiri tha: "Unë do ta mbaj Atë të zënë, ndërsa ti godite." Ata shkuan, por Erbedi nuk bëri asgjë. Amiri më vonë i tha atij se përse nuk e kishte goditur. Erbedi u përgjigj: "Si të mundesha? Sa herë që synoja ta godisja, unë të shihja ty midis nesh, si mund të të godisja ty?"

- **Ngjarja e gjashtë:** Tregohet nëpërmjet një rrëfenje autentike se në betejën e Uhudit apo të Hunejnit, Shajba Ibn Uthman el-Haxhebijje, babain dhe xhaxhain e të cilit i kishte vrarë Hazreti Hamzai, erdhi zvarrë pa u ndier mbi Profetin e Nderuar a.s.m. për të marrë hak. Kur po ngrinte shpatën e tij të nxjerrur, ajo papritmas i ra nga dora e tij. Profeti i Nderuar a.s.m. u kthye dhe e pa atë dhe vendosi dorën mbi kraharorin e tij. Shejbe më vonë tha: "Në atë moment nuk kishte njeri në botë që ta doja më shumë se Atë" dhe i besoi. Profeti i Nderuar a.s.m. i tha atij të shkonte e të luftonte. Shejbe tha: "Unë shkova dhe luftova përkrah Profetit të Nderuar Alejhis-salatu ves-selam. *Në qoftë se do të kisha ndeshur edhe babain tim në atë moment, unë do ta kisha goditur!"*

- Gjithashtu, në ditën e pushtimit të Mekkës, një burrë i quajtur Fedale u afrua tek Profeti i Nderuar a.s.m. me qëllim për ta goditur.

Profeti i Nderuar a.s.m. e shikoi dhe i tha duke i buzëqeshur: "çfarë i the vetes tënde?" Duke u lutur për mëshirë ndaj tij, që ai të falej, Fedale u bë besimtar dhe tha: "Në atë moment nuk kishte asnjë njeri të dashur në botë që ta doja më shumë se Muhammedin a.s.m.."

- **Ngjarja e shtatë:** Sipas një rrëfenje të shëndoshë, çifutët komplotuan me qëllim për të vrarë Profetin e Nderuar a.s.m., duke hedhur një shkëmb të madh ndërsa Ai ishte i ulur. Profeti i Nderuar a.s.m. në atë moment u ngrit me anë të mbrojtjes Hyjnore; kështu komploti i tyre u asgjësua.

Kishte shumë ngjarje të ngjashme me këto shtatë të lartëpërmendurat. Dijetarët e hadithit, me në krye Imam Buhariun dhe Muslimin, tregojnë nga Hazreti Aisheja se pasi u shpall vërseti:

وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ *"Dhe All-llahu do të të mbrojë Ty nga njerëzit",*

Profeti i Nderuar a.s.m. u thonte herë pas herë atyre që e ruanin: يَا أَيُّهَا النَّاسُ انْصَرِفُوا فَقَدْ عَصَمَنِي رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ *"O njerëz, më lini mua, sepse Zoti, Madhështori dhe i Gjithëfuqishmi më mbron mua!" (d.m.th.) s'kam nevojë të më mbroni, sepse Krijuesi im më mbron."*

Kështu, nga fillimi e gjer tani, kjo Trajtesë tregon se: Çdo specie e qënies, çdo botë e krijimit në univers e njohu Profetin e Nderuar a.s.m. dhe u lidh me Të. Mrekullitë e Tij u shfaqën nga çdo lloj prej krijesave të gjithësisë, sepse Personaliteti i Muhammedit a.s.m. ishte nëpunës e mesazhier nga All-llahu xh.sh., por në lidhje me cilësinë e Tij, Zhvillues i krijesave dhe Krijues i gjithësisë, ashtu si çdo zyrë apo departament i qeverisë që njeh e pranon një zyrtar të një rangu të lartë, një inspektor të mbretit dhe kudo që të hyjë gjen mikpritje të ngrohtë sepse ai është i urdhëruar nga ana e Mbretit madhështor, në qoftë se do ta supozonim se ai ishte vetëm inspektor i drejtësisë, atëherë vetëm ai departament i qeverisë do ta njihte atë, kurse zyrat e tjera, 'jo'. Dhe kështu, kuptohet se të gjitha botët dhe sferat e sundimit Hyjnor, çdo specie e grup duke filluar nga engjëjt e deri tek mizat e merimangat e njohën dhe e pranuan Atë ose u njoftuan për Të. Domethënë, Ai ishte Hatemu'l Enbija (Vula e Profetëve) dhe Mesazhieri i Krijuesit të të gjitha botërave. Dhe profetësia e Tij ishte më gjithëpërfshirëse se sa e profetëve të mëparshëm, pasi nuk është për një popull të veçantë, por mesazh i përbotshmërisë.

❑ SHENJA E GJASHTËMBËDHJETË:

Çudirat që ndodhën para misionit të Tij Profetik, por konsiderohen prej treguesve dhe provave të profetësisë së Tij quhen *Irhasat*. Ato ndahen në tre lloje:

Lloji i parë:

Ky lloj i *Irhasatit* përfshin lajmet e profetësisë së Muhammedit të dhëna nga Kur'ani; Teurati, Inxhili (Bibla), Zeburi (Psalmet e Davudit) dhe nga Suhufet (Shkrimet e shpallura) të profetëve të tjerë, ashtu siç u deklaruan nga Kur'ani. *Në të vërtetë, meqenëse ato libra janë shkrime të shenjta të shpallura dhe meqenëse ata të cilët i sollën ato ishin profetë, është e domosdoshme dhe e sigurt se ata do ta përmendnin Atë që do të zëvendësonte fetë e tyre, që do të ndryshonte formën e universit dhe që do të ndriçonte gjysmën e globit me dritën që Ai solli. A do të ishte e mundur që ato libra, të cilët nuk neglizhojnë as për ngjarjet më të pjesshme, të mos lajmëronin për fenomenin më të rëndësishëm të njerëzimit, Profetësinë e Muhammedit a.s.m.?* Po, meqenëse do të flisnin për Të, ata ose do ta denonconin Atë si gënjeshtër e të shpëtonin fetë e tyre nga shkatërrimi dhe librat e tyre nga shfuqizimi, ose do ta vërtetonin Atë dhe me anë të Atij personaliteti të së vërtetës të shpëtonin fetë e tyre nga bestytnitë dhe nga ndryshimi. Tani miqtë dhe armiqtë bien dakord se nuk ka shenjë të ndonjë përgënjeshtrimi të tillë në ato libra. Atëherë ka shenja vërtetimi. Dhe meqenëse ka vërtetim të sigurt dhe, meqenëse ka një arsye të sigurt dhe një shkak themelor për një vërtetim të tillë, ne gjithashtu do të demonstrojmë nëpërmjet tre provave vendimtare ekzistencën e këtij vërtetimi.

- **Prova e parë:** Profeti i Nderuar a.s.m. u thotë atyre përmes gjuhës së Kur'anit: "Shkrimet tuaja të shenjta më përshkruajnë e më vërtetojnë mua; ato më mbështesin mua në gjërat që unë them. Ai i sfidon ata me vërsete të tilla, si:

[قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَىٰةِ فَاتْلُوهَا إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ] [قُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ وَأَنفُسَنَا وَأَنفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَل لَّعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ]

Thuaj, *"Silleni Teuratin dhe lexojeni atë, në qoftë se jeni njerëzit e së vërtetës!"*[82]

Thuaj, *"Ejani , le të mblidhemi së bashku, djemtë tonë e djemtë tuaj , gratë tona e gratë tuaja, vetet tona dhe vetet tuaja; atëherë le të lutemi me seriozitet e të kërkojmë me lutje mallkimin e Zotit mbi ata që gënjejnë!"*[83]

Pavarësisht fyerjes së vazhdueshme të Tij kundra tyre në vërsete të tilla si këto, asnjë dijetar çifut apo prift Kristian nuk qe i mundur të tregojë se Ai kishte bërë ndonjë gabim, sepse po të kishte pasur ndonjë gabim, sa do i vogël i këtij lloji, ata jobesimtarë të shumtë, kryeneçë e xhelozë dhe ata çifutë shtiracakë, dhe e gjithë bota e mosbesimit do ta kishin shpallur Atë gabim gjithandej. Gjithashtu Ai tha:

"Ose ju do të gjeni ndonjë gabim timin, ose unë do t'ju luftoj juve deri në shkatërrim!" Ata zgjodhën luftën, emigrimin dhe mjerimin. Domethënë, ata nuk mundën të gjenin ndonjë gabim, sepse po të kishin gjetur, ata do të kishin qenë të shpëtuar.

• **Prova e dytë:** Fjalët e Teuratit, të Inxhilit (Biblës) dhe të Zeburit (Psalmet) nuk e kanë mrekullinë e atyre të Kur'anit. Ato gjithashtu janë përkthyer vazhdimisht dhe shumë fjalë të huaja janë përzier me to. Gjithashtu, fjalët e komentatorëve dhe interpretimet e tyre të gabuara janë ngatërruar me vërsetet e tyre. Përveç kësaj, shtrembërimet e injorantëve dhe të dashakëqinjve janë shkrirë tek to. Në këto mënyra, ndryshimet dhe modifikimet janë shumuar në ato libra. Në fakt, Shejh Rahmetullah el-Hindi, dijetari i mirënjohur, u provoi dijetarëve Çifutë dhe priftërinjve me mijëra ndryshime në to. Megjithatë, pavarësisht këtyre ndryshimeve, në kohët tona, i shquari Husejn Xhisri (All-llahu e mëshiroftë) prej atyre librave nxori njëqind e dhjetë tregues të Profetësisë së Muhammedit a.s.m. dhe i përfshiu ato në veprën e tij Risale el-Hamidije. Kjo u përkthye në turqisht nga i ndjeri Ismail Hakki i Manastirit; kushdo që dëshiron, mund t'i referohet asaj vepre.

• Gjithashtu, shumë dijetarë Çifutë e Kristianë njohën dhe pranuan se: *Atributet e Muhammedit a.s.m. qenë shkruar në librat e tyre. Perandori i famshëm romak, Herakliu, i cili vetë ishte jomusliman vërtetoi dhe tha: "Isai (Jezusi) a.s. njoftoi për ardhjen e Muhammedit a.s.m.."*

---

[82] Kur'an, 3: 93
[83] Kur'an, 3: 61

• Gjithashtu, një sundimtar tjetër Romak i quajtur Mukavkis, guvernatori i Egjiptit, dijetarë të shquar çifutë dhe udhëheqës të tillë si Ibn Surija, Zubejr Ibn Barija, Ibn Ahtab dhe vëllai i tij Ka'b Ibn Esed, ndonëse mbetën jomuslimanë, pranuan duke thënë: "Po, Ai përshkruhet dhe përmendet në librat tonë."

• Gjithashtu disa nga dijetarët e famshëm çifutë dhe priftërinjtë Krishterë e flakën kryeneçësinë e tyre kur panë cilësitë e Muhammedit a.s.m. të përshkruara në Teurat e në Inxhil dhe i besuan Atij. Ata, atëherë, ua treguan ato referime dijetarëve të tjerë Çifutë e Krishterë dhe i bindën ata. Midis tyre ishin i shquari, Abdull-llah Ibn Selem, Veheb Ibn Munabbih, Ebu Jasir dy djemtë e Sa'jes, Asidi, Thalaba dhe Shamuli. (Të fundit jetuan në kohën e Tubbasë, sundimtarit të Jemenit. Shamuli u bë besimtar para misionit Profetik të Muhammedit a.s.m. dhe pa e parë ndonjëherë atë, ashtu siç bëri Tubba). Ndërsa ishte miku i fisit Beni Nadir para misionit Profetik, një mistik i quajtur Ibn Hajaban, deklaroi:

قَرِيبٌ ظُهُورُ نَبِيٍّ هٰذَا دَارُ هِجْرَتِهِ

"Një Profet do të shfaqet shpejt dhe ky është vendi tek i cili Ai do të emigrojë." Ai deklaroi dhe vdiq atje. Më vonë kur ai fis ishte në luftë me Profetin a.s.m., Asidi dhe Thelaba dolën në ballë dhe i bënë thirrje fisit duke thënë:

وَاللّٰهِ هُوَ الَّذِي عَهِدَ إِلَيْكُمْ فِيهِ ابْنُ هَيْبَانَ *"Betohemi në Zotin se Ai është Profeti për të cilin Ibn Hajbani premtoi se do të vinte. Mos e luftoni Atë."* Por ata, anëtarët e atij fisi, nuk u kushtuan vëmendje atyre të dyve dhe pësuan dënimin.

• Gjithashtu, shumë dijetarë Çifutë si Ibn Benjamin, Mihajrik dhe Ka'b el-Ahbar, u bënë besimtarë duke i bërë të heshtin ata që nuk e pranuan besimin.

• Gjithashtu dijetari i famshëm Kristian dhe Murgu (Prifti) Bahira, i cili u përmend lart, u bë musliman. Profeti i Nderuar a.s.m. ishte dymbëdhjetë vjeç kur Ai po udhëtonte drejt Damaskut me xhaxhain e Tij dhe, për hir të Tij, Bahira u bëri ftesë kurejshitëve, dhe u përgatiti ushqim karvanit të Kurejshit. Pastaj kur hodhi vështrimin, pa se reja që lëshonte hije mbi karvanin udhëtues, kishte mbetur në vendin e saj. Atëherë kuptoi se personi të Cilin e kërkonte kishte mbetur tek karvani

dhe dërgoi për ta sjellur. Ai i tha Ebu Talibit: *"Kthehu në Mekë! Çifutët janë shumë xhelozë e do të përdorin tradhtinë, sepse cilësitë e Tij përshkruhen në Teurat."*

• Gjithashtu Nestori Abisinas dhe Sundimtari i atij vendi Negusi, besoi kur pa cilësitë e Muhammedit a.s.m. të përshkruara në librat e tyre.

• Gjithashtu, një dijetar i mirënjohur Kristian i quajtur Deghatr u bë besimtar duke parë përshkrimin e Profetit a.s.m.dhe u martirizua kur e shpalli këtë midis Bizantinëve.

• Gjithashtu, prej udhëheqësve krishterë, Harith Ibn Ebi Shumar el-Gasani dhe sundimtarët e shquar dhe drejtuesit fetarë të Damaskut të tillë si Sahib el-Ilja, Herakliu, Ibn Natur dhe el-Xharud, hynë në radhët e Islamit pasi shikuan përshkrimin e Profetit në librat e tyre. Midis tyre vetëm Herakliu e fshehu besimin e tij për hir të sundimit tokësor.

• Gjithashtu, si këto, Selman el-Farisi, më parë, pati qenë krishter. Ai e kërkoi Profetin e Nderuar a.s.m. pasi shikoi përshkrimin e Tij.

• Gjithashtu një dijetar i shquar i quajtur Tamim, sundimtari i mirënjohur Abisinas Negusi, krishterët abisinas, priftërinjtë e Nexhranit, të gjithë me unanimitet deklarojnë duke thënë. "Ne i pamë përshkrimet e Muhammedit a.s.m. te librat tonë, prandaj i besuam".

• ***Prova e tretë:*** Këtu si shembuj ne do të tregojmë nga Inxhili (Bibla), Teurati dhe nga Zeburi (Psalmet) disa shembuj të vërseteve që lidhen me Profetin tonë a.s.m.

• **I pari:** Në Zebur (Psalmet) është vërseti i mëposhtëm.

اَللّٰهُمَّ ابْعَثْ لَنَا مُقِيمَ السُّنَّةِ بَعْدَ الْفَتْرَةِ

"O Zot, na dërgo ne pas periudhës midis profetëve një që do të vendos një model shembullor.

Këtu fraza: "Mukimu's-Sunne" "...një model shembullor", i referohet Profetit Muhammed, Ahmed.

• Një vërset nga Inxhili thotë:

قَالَ الْمَسِيحُ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَى أَبِي وَأَبِيكُمْ لِيَبْعَثَ لَكُمُ الْفَارَقْلِيطَا

Mesia tha: "Unë do të shkoj tek Ati im dhe Atij juaj, që Ai t'ju dërgojë ju Paraklitin," domethënë Ahmedin, Muhammedin.

- Një vërset tjetër nga Inxhili (Ungjilli) thotë:

إِنِّي أَطْلُبُ مِنْ رَبِّي فَارَقْلِيطًا يَكُونُ مَعَكُمْ إِلَى الْأَبَدِ

"Unë do t'i lutem Atit (Zotit) që t'jua japë ndihmësin, Profetin Paraklit (për të më zëvendësuar), shpirtin e së vërtetës që do të qëndrojë përgjithmonë me ju." (Gjon, 14:16)

Parakliti duke pasur kuptimin: اَلْفَارِقُ بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ *"dalluesi i të mirës nga e keqja",* është emri i Profetit Muhammed në ato libra.

- Një vërset nga Teurati thotë:

إِنَّ اللهَ قَالَ لِإِبْرَاهِيمَ إِنَّ هَاجَرَ تَلِدُ وَيَكُونُ مِنْ وَلَدِهَا مَنْ يَدُهُ
فَوْقَ الْجَمِيعِ وَيَدُ الْجَمِيعِ مَبْسُوطَةٌ إِلَيْهِ بِالْخُشُوعِ

"Sigurisht Zoti i tha Ibrahimit (Abrahamit) se Haxhereja (Hagari) nëna e Ismailit, do të lind fëmijë. Do të shfaqet nga djemtë e saj Njëri, dora e të Cilit do të jetë mbi të gjithë dhe duart e të gjithëve do t'i hapen Atij në respekt."

- Një vërset tjetër në Teurat:

وَقَالَ يَا مُوسَى إِنِّي مُقِيمٌ لَهُمْ نَبِيًّا مِنْ بَنِي إِخْوَتِهِمْ مِثْلَكَ وَأُجْرِي قَوْلِي
فِي فَمِهِ وَالرَّجُلُ الَّذِي لَا يَقْبَلُ قَوْلَ النَّبِيِّ الَّذِي يَتَكَلَّمُ بِاسْمِي فَأَنَا أَنْتَقِمُ مِنْهُ

"Dhe Ai i tha Musait: "O Musa (Mojsi), sigurisht Unë do t'u dërgoj atyre një Profet si ti nga djemtë e vëllezërve të tyre; Unë do të vë fjalën Time në gojën e Tij dhe do të ndëshkoj cilindo që nuk pranon fjalët e Profetit që do të flas në emrin Tim."

- Një vërset i tretë nga Teurati:

قَالَ مُوسٰى رَبِّ اِنِّیۡۤ اَجِدُ فِی التَّوۡرٰىةِ اُمَّةً هُمۡ خَیۡرُ اُمَّةٍ اُخۡرِجَتۡ
لِلنَّاسِ یَاۡمُرُوۡنَ بِالۡمَعۡرُوۡفِ وَیَنۡهَوۡنَ عَنِ الۡمُنۡكَرِ وَیُؤۡمِنُوۡنَ
بِاللّٰهِ فَاجۡعَلۡهُمۡ اُمَّتِیۡ قَالَ تِلۡكَ اُمَّةُ مُحَمَّدٍ

Musai tha: "O Zot! Sigurisht unë kam gjetur në Teurat një komunitet që është më i miri i komuniteteve, i cili do të shfaqet për të mirën e njerëzimit. Ata do të urdhërojnë për tek e mira e do të ndalojnë padrejtësinë; dhe do të besojnë në Zotin; atëherë le të jetë ai komuniteti im! Zoti xh.sh. *tha: Ai është komuniteti i Muhammedit* Alejhis-salatu ves-selam"

KUJTESË: Në ato libra, emri i Muhammedit a.s.m. jepet në formën Siriakishte, si مُشفَّح Mushaffah, اَلْمُنْحَمَنَّا Munhamanna, حِمِيَاطَا Himjata, dhe emrat me kuptimin Muhammed në hebreishte. Ndryshe emri i Muhammedit përmendet qartë vetëm në pak vende të cilat gjithashtu u ndryshuan nga çifutët xhelozë.

Një vërset nga Zeburi (Psalmet) e Davudit deklaron:

یَا دَاوُدُ یَأْتِی بَعْدَكَ نَبِیٌّ یُسَمّٰی اَحْمَدَ وَمُحَمَّدًا صَادِقًا سَیِّدًا اُمَّتُهُ مَرْحُوْمَةٌ

"*O Davud! Një Profet do të shfaqet pas teje, i quajtur Ahmed, Muhammed; Ai do të jetë i vërtetë, do të jetë sundimtar dhe komuniteti i Tij do të jetë i falur .*

Një nga shtatë Abdull-llahët, Abdull-llah Ibn Amr Ibn A's, i cili bëri studime të mëdha rreth shkrimeve të shenjta të mëparshme, dhe Abdull-llah Ibn Selam, i cili ishte i pari që pranoi Islamin midis dijetarëve të famshëm Çifutë, dhe dijetari i shquar Ka'b el-Ahbar midis bijve të Israelit, të gjithë treguan në Teurat, i cili atëherë nuk ishte ndryshuar aq sa është sot, vërsetin e mëposhtëm, që pasi i adresohet Hazreti Musait, i adresohet edhe Profetit që do të vinte më pas:

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا وَحِرْزًا لِلْأُمِّيِّينَ
أَنْتَ عَبْدِي سَمَّيْتُكَ الْمُتَوَكِّلَ لَيْسَ بِفَظٍّ وَلَا غَلِيظٍ وَلَا صَخَّابٍ فِي
الْأَسْوَاقِ وَلَا يَدْفَعُ بِالسَّيِّئَةِ السَّيِّئَةَ بَلْ يَعْفُو وَيَغْفِرُ وَلَنْ
يَقْبِضَهُ اللَّهُ حَتَّى يُقِيمَ بِهِ الْمِلَّةَ الْعَوْجَاءَ بِأَنْ يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

"O Profet, sigurisht Ne të kemi dërguar ty si dëshmitar, përgëzues, paralajmërues dhe mbrojtje për analfabetët. Ti je robi Im dhe Unë të kam vënë Emrin 'i mbështeturi te Zoti xh.sh. Ti nuk do të jeshë i ashpër, i paepur e zhurmëmadh në tregje, ti as nuk do të kërkosh të keqen me të keqe, por do t'i përgjigjesh me tolerancë e falje. Zoti nuk do të të marrë Ty tek Madhështia e Tij deri sa ti të kesh drejtuar një popull të mbrapshtë duke i bërë ata të thonë: "Nuk ka Zot tjetër përveç All-llahut."

- Një vërset tjetër nga Tevrati:

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ مَوْلِدُهُ بِمَكَّةَ وَهِجْرَتُهُ بِطَيْبَةَ وَمُلْكُهُ بِالشَّامِ وَأُمَّتُهُ الْحَمَّادُونَ

"Muhammedi është i dërguari i Zotit xh.sh., vendlindja e Tij është Mekka, Ai do të emigrojë për në Tajba (Medine), sundimi i Tij do të jetë në Damask dhe ummeti (komuniteti) i Tij do të lëvdojë Zotin vazhdimisht."

Në këtë vërset, një fjalë Siriakishte me kuptimin "Muhammed" u përmend për fjalën Muhammed.

Këtu është një vërset tjetër nga Teurati: *Ti je robi im dhe i dërguari, Unë të kam vënë Ty emrin:*

أَنْتَ عَبْدِي وَرَسُولِي سَمَّيْتُكَ الْمُتَوَكِّلَ

"I mbështeturi tek Zoti", i cili i adresohet një Profeti që do të vijë pas Hazreti Musait dhe është nga pasardhësit e Ismailit, vëllait të Is'hakut.

Në vërsetin vijues nga Teurati:

عَبْدِي الْمُخْتَارُ لَيْسَ بِفَظٍّ وَلَا غَلِيظٍ

"*Robi im i zgjedhur nuk është i ashpër dhe i paepur*", kuptimi i "Muhtar" (i zgjedhur) është i njëjtë si "Mustafa", një emër i Muhammedit.

Në disa vende të Inxhilit (Ungjillit), një Profet i Cili do të vijë pas Isait (Jezusit) i referohet "Udhëheqësit të botës". Ai përshkruhet si më poshtë:

مَعَهُ قَضِيبٌ مِنْ حَدِيدٍ يُقَاتِلُ بِهِ وَأُمَّتُهُ كَذَلِكَ

"Ai do të ketë me vete një shkop prej hekuri me të cilin Ai do të luftojë; edhe populli i Tij gjithashtu."

Ky vërset tregon se një Profet do të vijë me një shpatë, dhe është i urdhëruar të tund xhihadin. *Kadib el-Hadid* (fjalë për fjale, shkop prej hekuri) që do të thotë, shpatë; dhe kështu do të jetë komuniteti i Tij. Në harmoni me vërsetin e lartëpërmendur biblik dhe duke iu referuar gjithashtu edhe disa vërseteve të tjerë, vërseti i mëposhtëm Kur'anor në fund të kapitullit *el-Fet'h*, gjithashtu deklaron se komuniteti i Tij, ashtu si Ai, do të urdhërohen të tundin xhihadin.

وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْئَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ
فَاسْتَوَىٰ عَلَىٰ سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ

"Dhe shembulli i tyre në Inxhil është: si një farë e cila nxjerr filizën e saj, pastaj e bën atë të fortë, ajo atëherë bëhet e trashë dhe qëndron drejtë mbi kërcellin e saj, (duke i mbushur) mbjellësit me çudi e gëzim. Si rrjedhojë, ajo i mbush me zemërim jobesimtarët prej tyre."

- Në Kapitullin e Tridhjetë e Tre të Librit të Pestë të Teuratit, është vërseti i mëposhtëm:

"Zoti u afrua nga Sinai, u ngrit mbi ne nga Seiri dhe do të shkëlqejë nga mali Paran."

Në këtë vërset me frazën "*Zoti u afrua nga Sinai*", tregohet profetësia e Musait; me frazën: "*u shfaq lart mbi ne nga Seiri*" (Seiri duke qenë një mal pranë Damaskut), tregohet profetësia e Isait (Jezusit); dhe fraza: "*Ai ndriçoi (e lëshoi dritë) nga mali Faran*" (malet Faran duke qenë malet e Hixhazit), jep lajmet e profetësisë së Muhammedit a.s.m., dhe të gjitha harmonizohen.

Dhe në fund të sures el-Fet'h, duke vërtetuar frazën:

 "*Ky është shembulli i tyre në Teurat",* ky është vërseti vijues i Teuratit që lidhet me sahabët e Profetit Muhammed, i Cili do të ndriçonte nga malet Faran:

"*Flamurët e shenjtorëve të bekuar do të jenë me Të, dhe ata do të jenë në të djathtën e Tij*."

Në këtë vërset sahabët përshkruhen si "të bekuarit", domethënë, sahabët e Tij janë të bekuar, njerëz të drejtë dhe të dashurit e Zotit xh.sh..

• Në Kapitullin e Dyzet e Dytë të librit të Pejgamberit Esh'ija, janë vërsetet e mëposhtëm:

"E Vërteta e Madhëruar (All-llahu xh.sh.) do ta dërgojë të zgjedhurin e pastër në Fundin e Kohës -para Kijametit- dhe Atij do t'ia dërgojë Xhebrailin, përmes së cilit do t'ia mësojë Islamin, dhe mandej Ai do t'i mësojë njerëzit ashtu siç e ka mësuar Xhibrili Atë; do t'i prijë njerëzit me drejtësi, e Ai është një Nur -dritë- që njerëzinë do ta nxjerrë prej errësire. Atë që Zoti im më mësoi se ç'do të bëhet, unë jua tregoj juve."

Këtu, vërsetet, në mënyrë të qartë përshkruajnë Muhammedin a.s.m., Profetin në fundin e kohës, para kijametit.

• Në Kapitullin e Katërt të Librit të Profetit Mihaje i njohur me emrin Mishail janë vërsetet e mëposhtëm:

"Në fundin e kohës para kijametit do të shfaqet një komunitet i mëshiruar i cili adhuron "Të vërtetin, All-llahun, dhe preferon malin e Bekuar. Atje grumbullohen njerëz të shumtë prej çdo vendi, të cilët adhurojnë Krijuesin e Vetëm dhe nuk i vënë shok Atij".

Këto vërsete përshkruajnë qartë malin më të bekuar në botë, malin Arefat, dhe adhurimi e thirrja: "Zoti është më i madhi!" nga ata që bëjnë haxhillëkun dhe që ngjiten në atë mal të shenjtë. Dhe Ummeti i Muhammedit është i shquar për të marrë Mëshirën Hyjnore.

• Në Kapitullin e Shtatëdhjetë e dy të Zeburit (Psalmeve), ndodhen vërsetet e mëposhtme:

"Prona e Tij do të shtrihet nga deti deri në det, dhe nga lumenjtë deri në skajin e tokës; prej mbretërve të Jemenit dhe Algjerit Atij do t'i

arrijnë dhurata; dhe mbretërit Atij do t'i përulen dhe do të vihen nën udhëheqjen e Tij; në çdo kohë Atij do t'i lexohet salevat dhe çdo ditë do t'i bëhet dua me bereqet. Drita e Tij do të shndëris nga qyteti Medine, emri Tij do të përmendet përjetësisht... emri i Tij ka ekzistuar para se të krijohet Dielli, dhe emri i Tij do të përhapet deri sa të ekzistojë Dielli..."

Këto vërsete përshkruajnë lavdinë e botës, Profetin Muhammed a.s.m., në formën më të qartë.

Përveç Profetit arab, Muhammedit a.s.m., Cili Profet ka ardhur qysh nga Davudi a.s., i cili ka përhapur fenë nga lindja në perëndim, që i bëri mbretërit të paguajnë xhizjen (haraçin), dhe që i bëri sundimtarët t'i nënshtrohen e t'i binden, për të Cilin në çdo ditë një e pesta e njerëzimit këndojnë salevate e bekime, dhe dritat e të Cilit kanë rrezatuar nga Medineja? A ka qenë ndonjë tjetër përveç Muhammedit?

- Përsëri, përkthimi Turqisht i Inxhilit të Gjonit, Kapitulli i Katërmbëdhjetë, vërseti i tridhjetë, thotë:

"Nuk kam se ç'të flas më gjatë me ju, sepse tashmë po vjen Sundimtari i Botës. Unë nuk kam asgjë në krahasim me të!"

Kështu titulli: "Sundimtari i Botës" do të thotë, "Lavdia e botës" që është njëri nga titujt e më të mirënjohurit, Muhammedit arab a.s.m..

- Përsëri në Inxhilin e Gjonit, Kapitulli i Gjashtëmbëdhjetë, vërseti i shtatë, thotë:

"Por më besoni, është më mirë për ju që po shkoj; përndryshe ngushëlluesi nuk do të vinte te ju."

Tani shikoni, kush tjetër përveç Muhammedit arab a.s.m. është Sundimtari i Botës dhe Ngushëlluesi i vërtetë i njerëzve? Po, Lavdia e Botës është Ai, dhe Ai është i Cili do ta shpëtojë njeriun kalimtar nga zhdukja e përjetshme dhe që e ngushëllon Atë."

- Përsëri, vërseti i tetë i Kapitullit të Gjashtëmbëdhjetë në Inxhilin e Gjonit thotë:

"Kur të vijë Ai, do t'u tregojë njerëzve të kësaj bote se janë fajtorë, dhe do t'i mposhtë ata tek mëkati, tek drejtësia e Perëndisë dhe gjyqi i Tij."

Kush tjetër përveç Muhammedit Arab a.s.m. e ka transformuar korrupsionin e botës në drejtësi dhe ka shpëtuar njerëzit nga mëkati i

politeizmit (i të përshkruarit ortakë Perëndisë) dhe i ka transformuar politikat dhe sundimin botëror?

Gjithashtu nga Inxhili i Gjonit, vërseti i njëmbëdhjetë i Kapitullit të Gjashtëmbëdhjetë thotë: *"Erdhi koha e ardhjes së Sundimtarit të Botës.* [84]

Sigurisht, "Sundimtari i Botës" është Ahmedi, Muhammedi, sepse Ai njihet si udhëheqës i njerëzimit.

- Gjithashtu në Inxhilin e Gjonit, tek Kapitulli i Dymbëdhjetë, vërseti i trembëdhjetë thotë:

"Por kur Ai, Shpirti i së Vërtetës, vjen, Ai do t'ju udhëzojë të njihni tërë të vërtetën (për mua). Atë që do t'ju tregojë, nuk do ta marrë prej vetvetes; Ai do t'ju thotë atë që dëgjon dhe do t'ju tregojë për gjërat e ardhshme."

Ky vërset është i qartë. Kush përveç Muhammedit Arab a.s.m. i ka thirrur të gjithë njerëzit për tek e vërteta që deklarata e të Cilit mbështetej në shpallje; që ka folur çfarë Ai dëgjoi nga Xhebraili dhe, informoi njeriun në detaje për ringjalljen e të vdekurve dhe për Botën e përtejme? Kush tjetër mund të ishte përveç *Tij*?

Gjithashtu, librat e profetëve të tjerë duke përfshirë emra në Siriakishte e Hebreishte që u korrespondojnë emrave të ndryshëm të Profetit të Nderuar a.s.m. të tillë si: Muhammed, Ahmed, Muhtar. P.sh. në shkrimet e Hazreti Shuajbit, emri i *Tij* është مُشَفَّحْ *Mushaffah*, dhe do të thotë: Muhammed. Në Teurat Ai përmendet si مُنْحَمَنَّا "*Munhamanna*", që përsëri do të thotë Muhammed, dhe si حِمْيَاطَا "*Himjata*", që do të thotë: Profeti i el-Haramit, Qabesë. Në Zebur (Psalmet) Ai quhet: *el-Muhtar*. Përsëri në Teurat emri është اَلْحَاتِمُ اَلْخَاتَمُ *el-Hatam* e*l-Khatam*. Si në Teurat ashtu edhe në Zebur (Psalmet), Ai është مُقِيمُ السُّنَّةِ *Mukim el-Sunneh*, në shkrimet e

[84] *Po! Ai është një sundimtar i tillë i madh saqë Atij i nënshtrohen me dashuri e bindje në çdo shekull treqind e pesëdhjetë milion njerëz, që prej një mijë e treqind e pesëdhjetë vjetësh, zbatojnë urdhërat e Tij, dhe ripërtërijnë me të çdo ditë besëlidhjen duke i çuar salat dhe selam. (autori)*

Ibrahimit (Abrahamit) dhe në Teurat Ai përmendet si مَازْمَازْ *Mazmaz*, dhe përsëri në Teurat si اَحْيَدْ *Ahjed*.

I Dërguari i Nderuar a.s.m. vetë tha:

اِسْمِي فِي الْقُرْاٰنِ مُحَمَّدٌ، وَفِي الْاِنْجِيلِ اَحْمَدُ، وَفِي التَّوْرٰيةِ اَحْيَدُ *"Në Kur'an, emri im është Muhammed; në Inxhil, Ahmed; dhe në Teurat Ahjed."* Në fakt, Inxhili (Bibla) i referohet Atij si:

صَاحِبُ الْقَضِيبِ وَالْهِرَاوَةِ "Poseduesi i shpatës dhe i shkopit". Në të vërtetë, Profeti më i madh i Cili mbante shpatën dhe u ngarkua të luftonte në rrugë të Zotit të Madhëruar së bashku me komunitetin e *Tij*, ishte Muhammedi a.s.m.. Inxhili gjithashtu e përshkruan Atë si: صَاحِبُ التَّاجِ "Mbajtësi i kurorës". Po, ky titull është i veçantë për Profetin Muhammed, sepse "kurorë" do të thotë, çallmë, kësulë, sepse në ditët e mëparshme ishin Arabët të cilët si popull të gjithë veshnin çallmën dhe kësulat. Atëherë, kjo sigurisht i referohet Profetit Muhammed a.s.m..

Termi اَلْبَارَقْلِيتْ *Paraklit* në Inxhil ose اَلْفَارَقْلِيتْ *Faraklit* përcaktohen në interpretimin biblik si "Ai që dallon të vërtetën nga gënjeshtra". Atëherë është ermri i Atij që në të ardhmen do të udhëhiqte popullin tek e vërteta."

- Në një vend në Inxhil, Isai (Jezusi) a.s. thotë: "Unë do të largohem që të vijë Sunduesi i Botës". Kush përveç Profetit Muhammed a.s.m. ka ardhur pas Hazreti Isait a.s. që të jetë sundimtari i botës, të dallojë e të ndajë të vërtetën nga e shtrembëra e të udhëheqë njerëzimin në vend të Hazreti Isait a.s.? Domethënë, Hazreti Isai a.s. po i jep gjithmonë komunitetit të *tij* lajme të mira: *"Një tjetër do të vijë, s'mbetet më nevoja për mua. Unë jam pararendësi dhe lajmëtari i Tij."* Duke mbështetur këtë, është vërseti i mëposhtëm Kur'anor:

وَاِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي اِسْرَائِيلَ اِنِّي رَسُولُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا
لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرٰيةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَاْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ اَحْمَدُ ۝

“Dhe përkujtoni, Isai, biri i Merjemes, tha: ‘O bijtë e Israilit! Unë jam i dërguari i Zotit për ju, duke vërtetuar atë që u shpall para meje në Teurat e duke sjellë lajme të gëzueshme për një Profet që do të vijë pas meje, emri i të cilit është Ahmed (i lavdëruari).

*[Shënim] Po, në Inxhil, Isai a.s. (Jezusi) dha lajme të gëzueshme shumë herë, se Udhëheqësi më i madh i njerëzimit do të vinte.

---

*[Shënim]: أُمَّتُهُ الْحَمَّادُونَ. Një eksplorator i famshëm Evlija Çelebiu shikoi në varrin e Hazreti Shemon Saffait një Inxhil të shkruar mbi një lëkurë gazeli, dhe tek ai lexoi vërsetin të shpallur në lidhje me Profetin e Nderuar a.s.m.: ایتون *-Ejtoni - është një djalë i* ازربیون *Azerbejunit nga prejardhja e Ibrahimit;* پروفتون *Peruftoni do të jetë profet;* لوغسلین *Logaslijni nuk do të jetë gënjeshtar;* بنت *Bent - i Tij,* افزولات *Efzulat, vendlindja e Tij do të jetë Mekka;* كه كالوشير *Keh Kalushir, Ai do të vijë për drejtësi dhe udhëzim;* تونومنين *Tonomenin emri i bekuar i Tij është Mevamit* موامیت *(Shënim: Fjala Mevamit është e ndryshuar dhe e modifikuar nga emri Muhammed - Autori). Mevamit – është Ahmedi, Muhammedi;* ایسفدوس *- Esfidos – ata që e ndjekin* تاكرديس *- Takridis – bëhen themeli i kësaj bote;* بیست بیت *- Bejst Bejt - është sundimtari i botës* (autori).

Me fjalë të tjera, në atë ungjill thuhej: ‘Një i ri prej pasardhësve të Ibrahimit, do të jetë profet. Ai nuk do të jetë gënjeshtar, vendlindja e tij do të jetë Meka; ai do të vijë me fetari e devocion; emri i tij i bekuar është Ahmed, Muhammed; ata që do t’i binden atij do të kenë mbarësi në këtë botë dhe në tjetrën.

Fjala e shkruar si ‘Mevamit’ u modifikua nga Memed, pikërisht një modifikim i Emrit Muhammed.

Ai përmendet me emra të ndryshëm, natyrisht në Siriakishte e Hebraishte të cilat i kanë vërejtur dijetarët e që kanë kuptimin **Ahmed, Muhammed dhe “Dalluesi midis të Vërtetës e të Shtrembërës”.** Domethënë, në shumë raste, Isai a.s. shumë herë sihariqoi për ardhjen e Ahmedit a.s.m..

Pyetje: Nëse do të thuhej: "Përse ndodhi që profetët e tjerë vetëm lajmëruan për ardhjen, kurse Hazreti Isai (Jezusi) a.s. e lajmëroi ardhjen e Tij më plotësisht e në formë të sihariqeve?"

Përgjigjja: Sepse Ahmedi a.s.m. e mbrojti Isain a.s. (Jezusin) kundër përgënjeshtrimit të Çifutëve dhe kundra shpifjeve të tyre të ulëta dhe shpëtoi fenë e tij nga ndryshimi e modifikimi. Për më tepër, përballë sheriatit të rëndë të bijve të Israilit, të cilët nuk i besuan Isait, Profeti Muhammed erdhi me një sheriat të lartësuar, i cili ishte i lehtë, gjithëpërfshirës dhe plotësoi mangësitë e sheriatit të Isait. Për këto arsye, Isai dha lajme se *"Sunduesi i Botës do të vijë!"*

Tani është e qartë se në Teurat, në Inxhil, në Zeburin (Psalmet) e Davudit dhe në shkrimet e profetëve të tjerë ndodhen shumë diskutime për një Profet i Cili do të vinte në kohët e vona, shumë vërsete duke e përmendur Atë.

Ashtu siç treguan shembujt e këtyre, *duke treguar se Ai përmendet në këto libra nën emra të ndryshëm, kush përveç Muhammedit të Nderuar, Profetit të ahirzamanit -kohës afër kijametit- mund të ishte kur këto shkrime të profetëve flasin në mënyrë aq të përsëritur në vërsetet e tyre dhe me një rëndësi të tillë?*

■ **Lloji i dytë:**

Shenjat e Profetësisë që u shfaqën nëpërmjet *irhasatit* gjithashtu përfshijnë ato lajme të ardhjes së Tij të dhëna para misionit të Tij Profetik në atë kohë ndërmjet profetëve nga parashikuesit dhe nga disa njerëz të njohur, si shenjtorë e mistikë të asaj kohe. Ata i botuan pretendimet e tyre dhe ia kaluan gjeneratës pasuese në poezinë e tyre. Këto janë të shumta dhe ne do të përmendim disa që janë të mirënjohura dhe janë pranuar e treguar nga studiuesit e historisë e të biografisë së Profetit të Nderuar a.s.m..

• **I pari:** Një nga sundimtarët e Jemenit i quajtur Tubba, shikoi përshkrimet e Profetit të Nderuar a.s.m. në shkrimet e librave të mëparshëm dhe i besoi Atij. Ai e njoftoi këtë nëpërmjet një poeme, kuptimi i së cilës është siç vijon:

شَهِدْتُ عَلَىٰ أَحْمَدَ أَنَّهُ رَسُولٌ مِنَ اللهِ بَارِي النَّسَمِ
فَلَوْ مُدَّ عُمْرِي إِلَىٰ عُمْرِهِ لَكُنْتُ وَزِيرًا لَهُ وَابْنَ عَمِّ

Unë dëshmoj për Ahmedin a.s.m., që është i Dërguari i Zotit, i Krijuesit të njerëzimit;

Ah sikur të jetoja më gjatë e ta shihja, unë do të isha një ministër e kushëri për të. (Domethënë, unë do të kisha qenë si Aliu.)

• **I dyti:** Kuss Ibn Saida ishte më i mirënjohuri dhe oratori më i rëndësishëm i Arabëve, një monoteist e një njeri me mendje të ndritur. Para misionit Profetik, ai njoftoi Profetësinë e Tij me këto rreshta poetike:

اَرْسَلَ فِينَا اَحْمَدَ خَيْرَ نَبِيٍّ قَدْ بُعِثَ ۞ صَلَّى عَلَيْهِ اللّٰهُ مَا عَجَّ لَهُ رَكْبٌ وَحُثَّ

"Ahmedi do të dërgohet tek ne, është Profeti më i mirë që është dërguar;

Bekimet e Zotit qofshin për Të, thërret një grup udhëtarësh sa herë që niset!"

• **I treti:** Ka'b Ibn Luaji, një nga paraardhësit e Profetit të Nderuar a.s.m. e njoftoi Profetësinë e Muhammedit a.s.m. nëpërmjet inspirimit të mëposhtëm:

عَلَى غَفْلَةٍ يَا وَيْحَ اَلْبَشَّى مُحَمَّدٌ ۞ فَيُخْبِرُ اَخْبَارًا صِدَاقًا خَبِيرُهَا

"Papritmas, Muhammedi, Profeti do të shfaqet,

duke dhënë lajmet më të vërteta!

• **I katërti:** Sejf Ibn Dhijazan, njëri nga sundimtarët e Jemenit, lexoi përshkrimet e Profetit të Nderuar a.s.m. në shkrimet e vjetra dhe duke i besuar Atij, dëshiroi shumë ta shikonte. Kur Abd el-Muttalibi, gjyshi i Profetit të Nderuar a.s.m., shkoi në Jemen me disa nga Kurejshët, Sejf Ibn Dhijazani i thirri ata dhe u tha:

اِذَا وُلِدَ بِتِهَامَةَ وَلَدٌ بَيْنَ كَتِفَيْهِ شَامَةٌ كَانَتْ لَهُ اَلْاِمَامَةُ
وَاِنَّكَ يَا عَبْدَ اَلْمُطَّلِبِ لَجَدُّهُ

"Një fëmijë do të lind në Hixhaz, me një shenjë midis shpatullave të Tij duke i ngjasuar një vule. Ai do të jetë udhëheqësi i të gjithë njerëzisë. Atëherë, privatisht i tha Abdul Muttalibit: Ti je gjyshi i Tij," duke parashikuar kështu profetësinë i Tij në një mënyrë të çuditshme me keramet.

• **I pesti:** Veraka Ibn Neufel ishte kushëri i Hatixhes, kur erdhi Shpallja në fillim Profeti i Nderuar a.s.m. ishte shumë i tronditur. Hatixheja ia përshkroi ngjarjen të shquarit Veraka Ibn Neufelit. Veraka tha: "Dërgoje Atë te unë!" Profeti i Nderuar a.s.m. shkoi te ai dhe sqaroi fillimin e ardhjes së Shpalljes. Veraka tha:

بَشِّرْ يَا مُحَمَّدُ إِنِّي أَشْهَدُ أَنَّكَ أَنْتَ النَّبِيُّ الْمُنْتَظَرُ وَبَشَّرَ بِكَ عِيسَى

"*Lajme të gëzueshme, o Muhammed! Unë dëshmoj se ti je Profeti i pritur që u parashikua nga Isai."* Domethënë, mos u shqetëso! Është vërtet ardhja e shpalljes.

• **I gjashti:** Para misionit Profetik, një mistik i quajtur Askalan el-Himiari i pyeti Kurejshitët kur i pa: "A ka ndonjë midis jush i cili pretendon profetësi? Ata u përgjigjën negativisht. Ai përsëri i pyeti ata në fillim të misionit të Tij Profetik, por këtë herë përgjigjja e tyre ishte pozitive. Atëherë Askalani tha: "Bota është duke e pritur Atë!"

• **I shtati:** Ibn el-Ala, një dijetar i famshëm Krishter para se ta shikonte Profetin, dha sihariqe dhe pastaj erdhi, e shikoi Hazreti Pejgamberin a.s.m. dhe tha:

وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَقَدْ وَجَدْتُ صِفَتَكَ فِي الْإِنْجِيلِ وَبَشَّرَ بِكَ ابْنُ الْبَتُولِ

"Betohem në Atë që të ka dërguar Ty me të vërtetë, unë gjeta përshkrimin tënd në Inxhil, dhe besova. Biri i Merjemes, Isai a.s. në Inxhil dha lajme të gëzueshme për ardhjen tënde."

• **I teti:** I përmendur më lartë ishte Negusi (Nexha-shiu), sundimtari Abisinas i cili deklaroi:

لَيْتَ لِي خِدْمَتَهُ بَدَلًا عَنْ هَذِهِ السَّلْطَنَةِ

"Ah! Sikur të kisha qenë më mirë shërbëtori i Muhammedit Arab a.s.m. se sa mbret. T'i shërbeja Atij do të kishte qenë shumë më e lartë se sa kjo mbretëri."

Përveç këtyre lajmeve të dhëna nga këta burra të shquar nëpërmjet inspirimit nga e padukshmja, gjithashtu falltarët dhanë lajme nga e padukshmja për ardhjen e Profetit të Nderuar a.s.m. dhe të profetësisë së Tij, nëpërmjet xhindeve dhe qënieve shpirtërore. Këto gjithashtu janë të shumta. Ne do të përmendim ca që janë të mirënjohura e që

kanë arritur shkallën e "Konsensusit në Kuptim" dhe që tregohen në pjesën më të madhe të librave të historisë e të biografisë së Profetit të Nderuar a.s.m.. Duke ua referuar atyre librave shpjegimet e tyre të gjata, ne do të përmendim vetëm një përmbledhje të tyre.

- *I pari*: Falltari i famshëm, Shikk, i cili kishte vetëm një sy, një krah dhe një këmbë; ai që ishte thjesht një gjysmë njeriu, përsëriti parashikimet në lidhje me Profetësinë e Muhammedit a.s.m. që i kishin kaluar librat e historisë me sigurinë e "Konsensusit në Kuptim".

- *I dyti*: Është falltari i famshëm i Damaskut, Satih, i cili ishte një shëmti, të cilit i mungonin kockat e madje gjymtyrët, fytyra e të cilit ishte në kraharorin e tij dhe i cili jetoi shumë gjatë. Ai kishte një emër shumë të madh në atë kohë për njoftimin korrekt që ai jepte në lidhje me të padukshmen. Madje mbreti persian Kisra, dërgoi një emisar të ditur të quajtur Mujzan për të pyetur Satihun që të interpretonte një ëndërr të çuditshme që ai kishte parë në kohën e lindjes së Muhammedit a.s.m., në të cilën katërmbëdhjetë ballkonet e Pallatit të tij u rrëzuan. Satihu i tha: "Katërmbëdhjetë burra do të sundojnë mbi ju, atëherë perandoria e juaj do të shkatërrohet. Gjithashtu dikush do të vijë, i cili do të shpallë një fe; Ai do ta zhduk si fenë tënde, po ashtu edhe perandorinë". Duke i çuar lajmet e kësaj Kisras, në këtë mënyrë, Satihu parashikoi qartë ardhjen e Profetit të Fundit të Kohës para Kijametit.

- Siç janë shkruar me detaje në librat e historisë e të biografisë së Profetit a.s.m., falltarët si Sevad Ibn Qarib el-Dausi, Hunafir, Af'asija Nexhran, Xhizl Ibn Xhizl el-Kindi, Ibn Halasat el-Dausi dhe Fatima Bint el-Nu'man el Nexharija, parashikuan ardhjen e Profetit të kohës së fundit, duke deklaruar se Ai Profet ishte Muhammedi a.s.m..

- Gjithashtu, njëri nga të afërmit e Hazreti Uthmanit, Sa'd Ibn Bint el-Kurajdh, mori dije nga e padukshmja nëpërmjet parashikimit fallxhor rreth profetësisë së Muhammedit a.s.m.. Në ditët e hershme të Islamit, ai i tha Uthman Dhu el-Nurejnit për të shkuar dhe për të pranuar besimin. Uthmani veproi kështu dhe hyri në Islam që me shfaqjen e Tij. Sa'd e shprehu ngjarjen me një poemë, kuptimi së cilës është sa vijon:

هَدَى ٱللَّهُ عُثْمَانَ بِقَوْلِي إِلَى ٱلَّتِي ۞ بِهَا رُشْدُهُ وَٱللَّهُ يَهْدِي إِلَى ٱلْحَقِّ

Me anë të fjalëve të mia, Zoti i madhëruar e drejtoi Uthmanin për tek burimi që jep drejtësi; Sigurisht Zoti i Madhëruar drejton për tek e Vërteta.

Ashtu si falltarët, edhe xhindet që ishin të padukshëm, por që zërat e tyre dëgjoheshin, e që quheshin "*Ha'tif"*, në mënyrë të përsëritur parashikuan ardhjen e Profetit të Nderuar a.s.m.. Për shembull:

- Një xhind i padukshëm i thirri siç vijon Dhejab Ibn el-Harithit dhe ishte shkaku që ai dhe të tjerët të pranonin Islamin:

يَاذَيَّابُ يَاذَيَّابُ اِسْمَعِ الْعَجَبَ الْعُجَابَ

بُعِثَ مُحَمَّدٌ بِالْكِتَابِ يَدْعُو بِمَكَّةَ فَلَا يُجَابُ

"O Dhejab! O Dhejab! dëgjo gjënë më të çuditshme, Muhammedi është shfaqur me librin, Ai po thërret në Mekë, ndonëse ata nuk i përgjigjen Atij!"

- Një xhind tjetër i padukshëm i thirri Samia Ibn Karrat el-Gatafanin,

جَاءَ الْحَقُّ فَسَطَعَ وَدُمِّرَ بَاطِلٌ فَانْقَمَعَ

"E vërteta ka ardhur me një rrezatim të dukshëm, gënjeshtra u shkatërrua e u zhduk," dhe kjo ishte shkak për atë e për disa të tjerë që të besonin.

Mesazhe të tilla dhe lajme të mira të xhindeve të padukshëm janë tej mase të mirënjohura e të shumta. Ashtu si zërat e xhindeve e të falltarëve që e parashikuan atë, gjithashtu idhujt dhe sakrificat (kafshët) e therrura për idhujt dhanë lajmet e profetësisë së Muhammedit të Nderuar a.s.m.. Për shembull:

- Njëra është historia e famshme: Idhulli i fisit Mezan i cili thirri:

هٰذَا النَّبِيُّ الْمُرْسَلُ جَاءَ بِالْحَقِّ الْمُنْزَلِ *"Ky është Profeti që është dërguar; Ai vjen me të Vërtetën e shpallur,*" duke treguar kështu profetësinë e Muhammedit a.s.m..

- Një tjetër është ngjarja e mirënjohur e cila i shkaktoi Abbas Ibn Merda të pranonte Islamin:

Ndodhej një idhull i quajtur Dimar, i cili një ditë thirri:

اَوْدٰى ضِمَارُ وَكَانَ يُعْبَدُ مُدَّةً قَبْلَ الْبِيَانِ مِنَ النَّبِيِّ مُحَمَّدٍ

"Dimari adhurohej para Shpalljes së Muhammedit a.s.m.; ai çudhëzim nuk mund të vazhdojë më sepse erdhi Shpallja."

• Hazreti Umeri para se pranoi Islamin, dëgjoi një kafshë, të cilën një burrë e sakrifikoi për një idhull, të thirrte:

يَا اَلَ الذَّبِيْحِ، اَمْرٌ نَجِيْحٌ، رَجُلٌ فَصِيْحٌ، يَقُوْلُ، لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ

"O sakrifikues, mjetet e suksesit janë pranë, një burrë elokuent po deklaron: "Nuk ka zot tjetër përveç All-llahut!"

Ka edhe më shumë shembuj si këto të cilat janë pranuar si autentike dhe njoftohen në libra të besueshëm.

• Dhe ashtu si falltarët, mistikët, xhindet e padukshëm dhe madje idhujt dhe kafshët e sakrifikuara treguan profetësinë e Muhammedit a.s.m., dhe çdo ngjarje ishte shkak që njerëzit të besonin në Të; gjithashtu, përshkrimet me shkrim të vjetër mbi gurë, në varre dhe në gurët e varreve si مُحَمَّدٌ مُصْلِحٌ اَمِيْنٌ *"Muhammedi është reformatori – autori i së drejtës- dhe i besuari"*, ishin mjete për disa njerëz që të besonin. Po, shprehja مُحَمَّدٌ مُصْلِحٌ اَمِيْنٌ *'Muhammedi a.s.m. është reformatori dhe i besuari'* tregon për Profetin Muhammed a.s.m., sepse në kohën pak para se të vinte në jetë Muhammedi a.s.m. ndodheshin vetëm shtatë burra që mbanin këtë emër, por asnjëri nga ata nuk e meritoi epitetin *"i Drejti dhe i Besuari".*

■ **Lloji i tretë:**

Ka *irhasate* që përfshijnë ngjarjet e çuditshme të cilat ndodhën në kohën e në lidhje me lindjen e Profetit të Nderuar a.s.m.. Gjithashtu gjendeshin ngjarje që ndodhën para misionit të Tij Profetik të cilat ishin mrekulli. Ato ishin shumë. Ne do të përmendim disa shembuj të cilat u bënë të mirënjohura e që janë pranuar nga autoritetet e hadithit dhe që saktësia e tyre është e vërtetuar:

• *I pari:* Në natën e lindjes së Profetit, si nëna e Tij, po ashtu edhe nënat e Uthman Ibn As'it dhe e Abdurrahman Ibn Auf'it, të cilat ishin

me Të, panë një dritë vezulluese e të përhapur gjërësisht, rreth të cilave ato thanë: *"Në kohën e lindjes së Tij, ne pamë një dritë të tillë saqë ndriçoi për ne lindjen dhe perëndimin."*

- *I dyti:* Atë natë shumica e idhujve në Qabe u përmbysën e ranë përtokë.

- *I treti:* Atë natë Ejvani i famshëm i pallatit të Kisras u trondit e u plasarit dhe katërmbëdhjetë ballkonet e tij u shembën.

- *I katërti:* Atë natë liqeni i vogël i Savas, i cili konsiderohej i shenjtë, u zhyt në tokë, shteroi dhe tek Istahrabati, zjarri duke qenë i ndezur vazhdimisht për një mijë vite dhe të cilin e kishin adhuruar zoroastrianët (mexhusët), u shua.

Kështu këto katër ngjarje treguan se Ai, qysh në momentin e lindjes, do të zhdukte adhurimin e zjarrit, do të shkatërronte pallatin e mbretërve persianë dhe do të pengonte ato gjëra që shenjtëroheshin, por të cilat nuk i lejon All-llahu i Madhërishëm.

- *I pesti:* Megjithëse ato nuk përkonin me natën e lindjes së Tij, disa ngjarje që ndodhën jo shumë kohë përpara lindjes, përfshihen gjithashtu në *irhasatin* e Muhammedit a.s.m.. Njëra është ngjarja e "*Elefantit"* që përmendet në Kur'an në suren أَلَمْ تَرَ كَيْفَ (*el-Filë).* Ebreheja, mbreti i Abisinisë erdhi që ta shkatërronte Qaben duke ngarë një elefant gjigant i quajtur Mahmudi përpara forcave të tij. Kur ata erdhën afër Mekkës, ishte e pamundur që të lëvizte elefanti. Ata nuk mund ta bënin elefantin të lëvizte përpara dhe u duhej të tërhiqeshin. Ndërsa duke u tërhequr, një tufë zogjsh (Ebabilë) i sulmuan dhe i goditën dhe kështu ata u shpartalluan në mënyrën më poshtëruese. Ky tregim i jashtëzakonshëm është regjistruar në detaje në librat e historisë. Ngjarja ishte një nga provat e profetësisë së Muhammedit të Nderuar a.s.m., sepse ajo ndodhi afër kohës së lindjes së Tij dhe e shpëtoi në mënyrë të jashtëzakonshme nga e padukshmja Qaben e shenjtë, kiblen e Tij, vendlindjen e Tij dhe tokën e Tij amtare nga shkatërrimi i Ebrehesë.

- *I gjashti:* Sipas dëshmisë së Halime Sa'dijes dhe të bashkëshortit të saj, kur i Dërguari i Nderuar a.s.m. ishte me ta në fëmijërinë e Tij, ata shpesh shikuan një re sipër Tij duke e mbrojtur nga dielli. Ata ia treguan këtë gjithkujt dhe kjo ngjarje është e mirënjohur dhe e vërtetuar.

• Gjithashtu, siç dëshmohet nga Murgu Bahira, kur Profeti i Nderuar a.s.m. shkoi në Damask në moshëm dymbëdhjetë vjeçare, ai pa një re duke lëshuar hije mbi kokën e Tij dhe ua tregoi këtë të tjerëve.

• Përsëri para misionit të Tij Profetik, një herë Profeti i Nderuar a.s.m.u kthye nga një udhëtim tregtar që bëri së bashku me shërbëtorin e Hatixhes, Mejsere. Kur Hatixheja, pa dy engjëj duke i bërë hije Profetit të Nderuar a.s.m. si re, ajo ia përmendi këtë shërbëtorit të saj Mejseres, dhe ndërkohë ai u përgjigj: "Unë pashë të njëjtën gjë gjatë udhëtimit tonë."

• *I shtati:* Vërtetohet në një rrëfenjë të shëndoshë se përpara misionit të Tij Profetik, Profeti i Nderuar a.s.m. u ul poshtë një peme. Megjithëse vendi ishte i thatë, ai papritmas u bë jeshil. Degët e pemës anuan mbi kokën e Tij duke u përdredhur prapa e duke i bërë Atij hije.

• *I teti:* Kur Profeti i Nderuar a.s.m. ishte i vogël, banonte në shtëpinë e Ebu Talibit. Ebu Talibi së bashku me familjen sa herë që hanin me Atë, ngopeshin, ndërsa kur Ai nuk ishte i pranishëm, ata nuk ngopeshin. Kjo ngjarje është e mirënjohur dhe e sigurt.

• Gjithashtu Umm Ajmen, e cila u kujdes dhe i shërbeu Profetit të Nderuar a.s.m. kur Ai ishte i vogël, tha: "*Profeti i Nderuar a.s.m. kurrë nuk u ankua që ishte i uritur apo i etur, as kur ishte i vogël e as kur u rrit."*

• *I nënti:* Është si e mirënjohur, ashtu edhe e sigurt se, jo si anëtarët e tjerë të fisit të saj, dhitë dhe devetë e mëndeshës së Tij Halime Sa'dijes, ishin shumë prodhuese e të bollshme.

• Gjithashtu edhe mizat nuk e sulmonin Atë, ato asnjëherë nuk ndalonin në rrobat e Tij apo mbi trupin e Tij të bekuar. Këtë e trashëgoi nga gjyshi i Tij edhe pasardhësi i Tij, Sej'jid Abd-el Kadir Gejlani, (iu shenjtëroftë shpirti), sepse mizat nuk binin as mbi të.

• *I dhjeti:* Pasi lindi Profeti i Nderuar a.s.m. dhe veçanërisht në natën e lindjes së Tij, ishte një shtim i madh në yjet që binin. Siç tregohet me prova vendimtare në Fjalën e Pesëmbëdhjetë, rënia e yjeve është një shenjë dhe një tregues duke bllokuar xhindet dhe shejtanët që të mos marrin lajme nga e padukshmja. Kështu, meqenëse Profeti i Nderuar a.s.m. ishte shfaqur në botë me shpalljen, ishte e domosdoshme të pengohej njohuria rreth së padukshmes që njoftohej nga falltarët, mediumet dhe nga xhindet, të cilat (ato njoftime) ishin të pasakta e të përziera me gënjeshtra; kështu njohuria e tyre të mos

shkaktonte ndonjë dyshim rreth shpalljes, dhe të mos i ngjasonte asaj. Përpara misionit Profetik, e shtimja në fall ishte shumë e përhapur. Atëherë, kur u shpall Kur'ani, ua bllokoi atyre rrugën. Në të vërtetë, shumë falltarë e pranuan Islamin, sepse nuk mund t'i gjenin më informatorët e tyre të cilët ishin xhindet. Domethënë, Kur'ani u dha fund atyre. Kurse në këto ditë, një tip i ri i shtimjes në fall është shfaqur në formën e mediumeve midis spiritualistëve të Evropës. Megjithatë, ne nuk do të futemi në këtë çështje tani.

Shkurtazi: *Shumë ngjarje ndodhën dhe shumë individë u shfaqën duke vërtetuar e duke i bërë të tjerët të pohojnë profetësinë e të Dërguarit të Nderuar a.s.m. para fillimit të misionit të Tij. Sigurisht, para shfaqjes së Atij që do të ishte sundimtari i botës.*[85]

Që do të ndryshonte formën shpirtërore të botës, që do ta bënte këtë botë si tokë të kultivuar për botën tjetër, që do të shpallte vlerën e lartë të krijesave të botës, që do t'i tregonte njeriut dhe xhindit rrugën e lumturisë së përhershme, që do të zgjidhte gjëagjëzën e panjohur të botës, që t'i shpjegonte urtësinë në krijimin e saj, që do të dinte e të bënte të njohur qëllimet e Krijuesit të universit, që ta bënte njeriun të njohë e të pranojë Krijuesin. Para se të shfaqej një njeri i tillë, sigurisht çdo gjë, të gjitha speciet dhe botët e qënieve do të gëzoheshin për ardhjen e Tij dhe iu bë e njohur atyre nga Krijuesi i tyre; ato do ta prisnin Atë, do t'i uronin mirëseardhje dhe do ta brohorisnin, dhe në qoftë se ardhja e Tij iu bë e njohur atyre nga Krijuesi i tyre, ato me radhë do ta njoftonin atë, ashtu siç pamë në shenjat dhe në shembujt e lartëpërmendur, se si çdo botë e krijimit tregoi mrekullitë e Tij, sikur t'i uronin Atij mirëseardhje, dhe vërtetuan profetësinë e Tij përmes gjuhës së mrekullisë.

❑ SHENJA E SHTATËMBËDHJETË:

Pas Kur'anit, mrekullia më e madhe e Profetit të Nderuar a.s.m., ishte personaliteti i Tij, D.m.th., virtytet e larta morale të mishëruara në personin e Tij, për të cilin ranë dakord si miqtë ashtu edhe armiqtë, që

[85] [shënim]: Ai ishte *Sulltani i 'Leu lake Leu lake'* (për hir të të Cilit u tha: *'Po të mos ishe ti, Unë nuk do ta kisha krijuar gjithësinë').* Me të vërtetë Ai është një sundimtar i madh, sepse sundimi i Tij vazhdon që prej një mijë e treqind e pesëdhjetë vjetësh dhe Ai ka ndjekës në çdo shekull numri i të cilëve është mbi treqind e pesëdhjetë milion njerëz, ka marrë gjysmën e globit nën flamurin e Tij dhe ndjekësit e Tij ripërtërijnë në çdo ditë besëlidhjen me të duke i çuar salat e selam dhe duke iu nënshtruar plotësisht urdhërave të Tij (autori).

në çdo aspekt ato ishin në nivelin më të lartë. Një hero i trimërisë më të madhe, Hazreti Aliu, vazhdimisht thonte: "Sa herë që luftimet bëheshin të rrepta, ne gjenim strehë pas Profetit të Nderuar a.s.m.." Ashtu si kjo, Ai kishte shkallën më të lartë e të paarritshme në të gjitha cilësitë e lavdërueshme. Për këtë mrekulli më të madhe, ne i referojmë lexuesit tek vepra "Shifa el-Sherif", e autorit të shquar të Magribit, Kadi Ijadit, sepse ai e përshkroi dhe e provoi për bukuri këtë mrekulli të cilësive të lavdërueshme morale.

Një mrekulli tjetër e madhe, e cila është vërtetuar nga miqtë e armiqtë njëlloj, është sheriati i Tij i shquar, ngjashmëria e të cilit as nuk ka ardhur përpara, as nuk do të vij pas Tij. Për një shpjegim të pjesshëm të Tij, ne i referojmë lexuesit tonë tek "Fjala e Tridhjetë e tretë", "Letra e Tridhjetë e tretë", tek "Shkreptima e Tridhjet e njëtë", dhe tek "Rrezja e Trembëdhjetë", të cilat i kemi shkruar...

Midis mrekullive të mëdha të Profetit të Nderuar a.s.m., një mrekulli e sigurt, njoftimet e shumta të së cilës janë me unanimitet, është "*Çarja më dysh e Hënës"*. Kjo mrekulli tregohet nëpërmjet shumë zinxhirëve të transmetimit nga shumë sahabe kryesues si, Ibn Mes'udi, Ibn Ab'basi, Ibn Umer, Imam Aliu, Enesi dhe Hudhejfe. Përveç kësaj, Kur'ani ia njofton këtë mrekulli të lartë të gjithë botës me vërsetin Kur'anor: اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ *"Ora është afruar dhe hëna u ça më dysh"*[86]

Idhujtarët kryeneçë të Kurejshit në atë kohë nuk mund të mohonin çfarë deklaronte ky vërset: Ata vetëm mundën të deklaronin se ajo ishte "magji", domethënë edhe jobesimtarët e konfirmuan Çarjen më dysh të Hënës si të sigurt. Për këtë mrekulli të lartë, ne i referojmë lexuesit tek shtojca e "Fjalës së Tridhjetë e një".

Ashtu si Profeti i Nderuar a.s.m. që u tregoi banorëve të tokës mrekullinë e Çarjes së Hënës, gjithashtu Ai u tregoi banorëve të qiejve mrekullinë e Tij më të lartë të Mi'raxhit (ngjitjes së Profetit nëpër qiej). Duke ia referuar atë mrekulli supreme "Trajtesës së Mi'raxhit, Fjalës së Tridhjetë e njëtë", e cila demonstron me prova vendimtare, madje edhe për mohuesit, se sa e vërtetë e ndritshme dhe e lartë ishte ajo mrekulli, ne do të përmendim këtu vetëm udhëtimin e Tij për në Kuds (Jerusalem), pjesën paraprake të mrekullisë së Mi'raxhit, sepse ajo ishte gjithashtu një mrekulli që kur u pyet nga Kurejshët në mëngjesin

[86] Kur'an, 54: 1

e së nesërmes, Ai u dha atyre përshkrimin e *Xhamisë Aksa (Bejtul Makdis)* që ishte siç vijon:

Në mëngjesin pas natës së Mi'raxhit, Ai i njoftoi Kurejshët për Mi'raxhin. Ata e refuzuan atë si një gënjeshtër dhe thanë:

فَكَرَبَتْ كَرْبًا لَمْ أَكْرَبْ مِثْلَهُ قَطُّ فَجَلَّى اللهُ لِي بَيْتَ الْمَقْدِسِ وَكَشَفَ الْحُجُبَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ حَتَّى رَأَيْتُهُ فَنَعَتُّهُ وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَيْهِ

"Në qoftë se Ti, me të vërtetë shkove në xhaminë Aksa në Kuds (Jerusalem), atëherë na i përshkruaj neve dyert e saj, muret dhe gjendjen e saj!" Profeti i Nderuar a.s.m. më vonë, tha: "Unë u mërzita aq shumë nga pyetja e tyre dhe nga mohimi saqë asnjëherë nuk isha shqetësuar ashtu më parë. Papritmas, All-llahu i Madhërishëm ngriti perden midis meje dhe *xhamisë Aksa* dhe ma tregoi atë mua. Unë hodha shikimin tek ajo, e pashë dhe i bëra përshkrimin". Atëherë Kurejshët kuptuan se Ai po jepte përshkrim të saktë e të plotë për Xhaminë El-Aksa.

• Profeti i Nderuar a.s.m., gjithashtu u tregoi Kurejshive se "Gjatë udhëtimit, unë pashë një nga karvanet tuaja. Ai do të arrijë këtu nesër në filan orë". Ata e pritën karvanin, mirëpo ai u vonua një orë. Me qëllim që parashikimi i Profetit të Nderuar a.s.m. të ishte i drejtë, dielli u bllokua një orë, siç konfirmohet nga ata që e hetuan ngjarjen. Domethënë me qëllim që të provohej e vërtetë ajo që tha Ai, toka ndaloi udhëtimin e saj, detyrën e saj, për një orë, dhe ajo palëvizshmëri u tregua sikur dielli po bllokohej në lëvizjen e tij. *Kështu, toka e fuqishme braktisi detyrën e saj me qëllim që të konfirmonte një deklarim të vetëm të Profetit të Nderuar a.s.m. dhe dielli i fuqishëm e dëshmoi Atë.*

Kështu, ju mund të kuptoni se sa të mjerë janë ata që as nuk e pranojnë Atë, as nuk i binden urdhërave të Tij, dhe sa të lumtur janë ata që e pranojnë e thonë: سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا *"Ne e kemi dëgjuar dhe i jemi bindur!; prandaj thuaj:* اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلَى الْإِيمَانِ وَالْإِسْلَامِ *"Lavdërime e falënderime qofshin për All-llahun, për Islamin dhe besimin!"*

❑ **SHENJA E TETËMBËDHJETË:**

Mrekullia më e madhe e të Dërguarit të Nderuar a.s.m., ajo mrekulli e përjetshme, është Kur'ani i gjithurtë, i cili përfshin qindra dëshmi të profetësisë së Tij dhe dyzet aspektet e mrekullisë së të Cilit janë provuar. "Fjala e njëzet e pestë" i ka provuar këto dyzet aspekte në afërsisht njëqind e pesëdhjetë faqe. Prandaj duke ia referuar atë mrekulli të lartë, atë thesar mrekullish, asaj Fjale, këtu ne do të shpjegojmë vetëm një ose dy pika.

■ **Pika e Parë:**

Në qoftë se thuhet: Mrekullia e Kur'anit qëndron në elokuencën e Tij. Mirëpo të gjitha klasat e njerëzve të drejtë kanë pjesë të kuptimit të Tij dhe, vetëm një studiues i shquar midis mijërave mund ta kuptojë mrekullinë në elokuencën e Tij?

Përgjigjja: Kur'ani i Gjithurtë ka një lloj të ndryshëm mrekullie duke i korresponduar kuptimit të çdo klaseje; ai e tregon ekzistencën e mrekullisë së Tij për gjithësecilin në një mënyrë të ndryshme. Për shembull, për studiuesit e retorikës e të elokuencës, ai shfaq mrekullinë e elokuencës së Tij të jashtëzakonshme.

Për poetët e oratorët ai tregon stilin e Tij të lartë të bukur e origjinal, saqë askush nuk mund ta imitojë; ai kënaq gjithësecilin. Kalimi i kohës nuk i shkakton stilit të Tij të vjetërohet, por përkundrazi, ai gjithmonë mbetet i freskët e i ri. Proza e Tij dhe rendi i fjalëve janë aq të mirërenditura, saqë janë sa të larta, po aq edhe të këndshme.

Edhe për falltarët e për mediumet e tjerë të së padukshmes, ai shfaq mrekullinë e Tij në njoftimet e Tij të jashtëzakonshme lidhur me të padukshmen.

Për historianët ai demonstron mrekullitë e Tij duke dhënë informacione në lidhje me ngjarjet e epokave të kaluara si dhe për ngjarjet e së ardhmes, të botës së ndërmjetme (Berzah, jetës në varr) dhe të Ahiretit me të vërtetat kozmike.

Për sociologët e për politikanët e shfaq mrekullinë e Tij duke treguar mrekullinë e parimeve të shenjta në Kur'an. Po, Sheriati që buroi nga Kur'ani e shfaq qartë dhe në mënyrë të plotë sekretin e asaj mrekullie.

Gjithashtu ai u tregon atyre që kanë depërtuar në dijen rreth Zotit xh.sh.. në të vërtetat kozmike, mrekullinë duke ua shfaqur të vërtetat e

larta të shenjta, dhe i bën ata ta ndjejnë këtë mrekulli; ai tregon mrekullinë e të vërtetave të shenjta Hyjnore në Kur'an, ose ndryshe, ai tregon ekzistencën e asaj mrekullie.

Për sufitë e për shenjtorët, ai e tregon mrekullinë në misteret e fshehura të vërseteve të Tij, të cilat vazhdimisht ngrihen e bien si valët në detin e Kur'anit, e kështu me radhë. Për secilin nga dyzet klasat e njerëzimit, ai hap një dritare dhe e tregon mrekullinë e Tij.

Madje njerëzit e zakonshëm, të cilët vetëm e dëgjojnë recitimin e Kur'anit duke kapur pak prej kuptimit të Tij, pohojnë se Kur'ani nuk i ngjason ndonjë libri tjetër.

Njerëz të tillë thonë: "Kur'ani ose qëndron poshtë të gjithë librave të tjerë që kemi dëgjuar e lexuar, por për këtë gjë nuk mund të pretendojë as edhe një armik, ashtu siç është e pamundur, ose ai është superior mbi ato të gjithë dhe kështu është një mrekulli." Tani, me qëllim që ta ndihmojmë atë njeri të zakonshëm, ne do të shpjegojmë më tej mrekullinë të cilën njeriu i zakonshëm e kuptoi vetëm duke e dëgjuar. Ajo është siç vijon:

Kur Kur'ani i Mrekullueshëm Deklarues u shfaq duke sfiduar të gjithë botën, ai shkaktoi dy lloj ndjenjash të zjarrta në popull:

E Para: Tek miqtë ngjalli dëshirën për ta imituar, domethënë, dëshirën për t'i ngjasuar Kur'anit të dashur të tyre, dhe dëshirën për të folur si ai...

I Dyti: Tek armiqtë ngjalli dëshirën për ta kritikuar e kundërshtuar, domethënë, dëshirën për të shfaqur të pavlefshëm pretendimin e Tij të mrekullisë duke konkuruar me stilin e Tij...

Kështu, për shkak të këtyre dy ndjenjave të forta, miliona libra u shkruan në arabisht dhe duhet të shihen. Tani kushdo që dëgjon më elokuentin e më brilantin e këtyre librave duke u lexuar së bashku me Kur'anin, është i detyruar të thotë se Kur'ani nuk u ngjason ndonjërit prej tyre. Ajo do të thotë se Kur'ani nuk është i të njëjtit nivel me ta. Atëherë, ai duhet të jetë ose më i ulëti midis të gjithë atyre librave, por kjo është krejtësisht e pamundur, madje edhe shejtani nuk do të mund ta pretendonte këtë[87], ose Kur'ani i mrekullueshëm është më i larti i të gjithë atyre librave.

[87] Hulumtimi i Parë i rëndësishëm i Letrës së Njëzet e gjashtë e sqaron këtë paragraf, (autori).

Për më tepër, Kur'ani i gjithurtë e demonstroi mrekullinë e Tij edhe para masave të paarsimuara të popullit, të cilët nuk e kapin kuptimin e Tij, duke mos i mërzitur ata. Në të vërtetë, ata thonë: "Sikur të dëgjonim edhe poemat më të holla e më të mirënjohura dy ose tri herë, ne do të mërziteshim prej tyre; ndërsa Kur'ani kurrë nuk na mërzit; madje, sa më shumë ta dëgjojmë atë, aq më shumë na kënaq. Atëherë ai nuk mund të jetë shkruar nga njeriu."

Dhe për fëmijët që përpiqen ta mësojnë atë përmendësh, Kur'ani i Gjithurtë e tregon mrekullinë duke u vendosur e ngulitur në memoriet e tyre me lehtësinë më të madhe, pavarësisht kokave të tyre të vogla, delikate, të dobëta e të thjeshta dhe, pavarësisht se shumë nga vërsetet dhe frazat e Atij Kur'ani të madh i ngjasojnë njëri - tjetrit dhe që mund të shkaktojnë ngatërresë, në një kohë që ata nuk mund të mësojnë as edhe një faqe të vetme tek librat e tjerë.

Madje edhe për të sëmurët dhe për ata që janë duke vdekur, të cilët shqetësohen edhe nga zhurma apo zëri më i vogël, tingulli i Kur'anit i bën ata të ndjejnë një lloj të mrekullisë së Tij duke qenë aq i ëmbël e i përshtatshëm për ta, si uji i Zemzemit.

Shkurtazi: Kur'ani i Gjithurtë demonstron mrekullinë e Tij për dyzet klasat e ndryshme dhe grupet e njerëzve, ose ai i tregon ekzistencës mrekullinë e Tij në dyzet aspekte. Ai nuk neglizhon askënd për të shijuar mrekullinë e Tij. Edhe për ata që mund të kapin vetëm çfarë shikojnë sytë e tyre[88] dhe të cilët nuk kanë vesh për të dëgjuar, as zemër për të ndier, as njohuri për të gjykuar, Kur'ani i bën ata ta ndjejnë, në një mënyrë, mrekullinë e Tij. Kjo është siç vijon:

Në Kur'anin e shkruar me dorë nga bukurshkruesi Hafiz Osmani dhe që më vonë u shtyp, shumë prej fjalëve të Tij shikojnë njëra-tjetrën. Për shembull, në qoftë se një gjilpërë do të kalonte përmes fjalës *"kelb" "qen"* në frazën te وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ *"...Ata ishin shtatë, qeni*

[88] Këtu, përmendja e aspektit të mrekullisë së Tij e drejtuar për ata pa veshë, pa zemër e pa njohuri dhe që shikojnë vetëm me sytë e tyre, është tej mase e përmbledhur, e shkurtuar e madje edhe e mangët. Por ajo është treguar shumë qartë e në mënyrë të shkëlqyeshme në "Letrat e Njëzet e nëntë" dhe të "Tridhjetë". Kështu edhe i verbëri mund ta shikojë atë. Ne e kemi shkruar një kopje të Kur'anit që tregon këtë aspekt të mrekullisë, e cila, në dashtë Zoti, do të botohet. Atëherë gjithkush do ta shihte atë.

* "Letra e Tridhjetë" ishte planifikuar e synuar, por ajo e braktisi vendin e saj tek "Shenjat e mrekullisë", ndërsa vetë, asnjëherë nuk u materializua.

duke qenë i teti...” në suren (el-Kehf)[89], dhe përmes faqes së nëntëshme, nën të, me një shmangie të vogël, ajo do të kalonte përmes fjalës قِطْمِيرٍ “kitmir” në suren *el-Fatir*, duke vërtetuar kështu emrin e qenit. Në një mënyrë të ngjashme, fjalët مُحْضَرُونَ “*Muhdarun”,* “*Ata të gjithë do të sillen para nesh*” , duke qenë njëra mbi tjetrën, ndodh dy herë *në suren Jâ-sîn* dhe në *Saffat* مُحْضَرِينَ dhe مُحْضَرُونَ dhe ato shikojnë njëra-tjetrën; nëse do të shpohej njëra, do të shiheshin të tjerat me një shmangie të vogël. Për shembull, në fund të sures *Sebeë* dhe para sures *Fatir* dy مَثْنَىٰ *“Methna”* shikojnë njëra-tjetrën. Në Kur’an مَثْنَىٰ *“Methna”* përsëritet vetëm tre herë, dhe të shikuarit e njëra-tjetrës së dy fjalëve nuk mund të jetë kurrë rastësi. Ndodhen shumë shembuj të ngjashëm. Madje, një fjalë përkon, me shmangien më të vogël, në pesë ose gjashtë fletë nën të. Dhe unë kam parë një kopje të Kur’anit në të cilën pjesët e Kur’anit duke shikuar njëra-tjetrën tek faqet përballë ishin shkruar me ngjyrë të kuqe. Në atë kohë unë thashë: “Ajo gjithashtu, tregoi një lloj tjetër mrekullie”. Disa kohë më vonë unë pashë se shumë fraza i shikonin të tjerat nga ana e pasme (ose nga e kundërta) e faqeve duke i korresponduar njëra-tjetrës në një mënyrë domethënëse. Kështu, meqenëse renditja e Kur’anit dhe të shkruarit e dorëshkrimit të kopjeve të shtypura të Kur’anit gjithashtu është nëpërmjet udhëzimit të Profetit dhe inspirimit Hyjnor, ai përmban shenjën e një lloji mrekullie, sepse ajo nuk është as vepër e rastësisë dhe as e mendjes njerëzore. Disa herë ndodhen shmangie, por ajo është përgjithësisht gabimi i shtypit, sepse po të kishte qenë shtypi plotësisht në rregull, fjalët do t’u kishin korresponduar njëra-tjetrës ekzaktësisht.

Për më tepër, në çdo faqe të sureve të Kur’anit,të gjata ose me gjatësi mesatare, që u shpallën në Medine, fjala “All-llah” është përsëritur në mënyrën më të mrekullueshme.

Përveç qënies e përsëritur tek e shumta, pesë, gjashtë, shtatë, tetë, nëntë ose njëmbëdhjetë herë tek e njëjta faqe, përsëritjet e dy anëve të së njëjtës faqe ose në faqet përballë njëra-tjetrës, shfaqin lidhje numerike të bukura e domethënëse.[90]-[91]-[92]-[93]

---

[89] Kur’an, 18: 22

[90]Gjithashtu, për ata që e praktikonin recitimin e Emrave Hyjnorë, lëvdatat dhe lutjen ndaj Zotit të Madhëruar, fjalët e zbukuruara e të rimuara, stili elokuent e

artistik dhe shumë veçori të elokuencës së Kur'anit, të cilat të tërheqin vëmendjen, japin një seriozitet të lartë dhe një sens të prezencës Hyjnore dhe një mbledhje të mendjes; ato nuk i prishin këto, në një kohë që përpilimi retorik e artistik, rima dhe kompozimi poetik i atij lloji zakonisht e dobëson seriozitetin, e bën hijeshinë e vet të ndjeshme, turbullon sensin e prezencës Hyjnore dhe tërheq vëmendjen. Në fakt, unë shpesh recitoja lutjen e mirënjohur të Imam Shafiut, e cila është më e holla dhe më seriozja e lutjeve, që është kompozuar në formën më të lartë e të vargëzuar dhe, njëherë ajo ishte shkak për t'i dhënë fund krizës dhe zisë në Egjipt. Duke e lexuar atë, vështrova se, meqenëse ishte në varg dhe e rimuar, ajo turbulloi seriozitetin e lartë të lutjes. Unë e recitoja atë vazhdimisht për tetë apo nëntë vite dhe isha i pamundur të pajtoja vargun dhe rimën me natyrën serioze të saj. Unë kuptova nga kjo se ndodhet një lloj mrekullie në rimimin, përpilimin dhe në cilësitë e fjalëve të Kur'anit të cilat janë të veçanta, natyrale dhe origjinale për të, i cili ruan krejtësisht seriozitetin dhe ndjimin e Prezencës Hyjnore, dhe jo prishjen e tyre. Kështu, madje ata të cilët recitojnë lutjet, Emrat Hyjnorë dhe lavdërimet edhe në qoftë se nuk e kuptojnë këtë lloj mrekullie me mendje, e kapin atë me zemër.

[91] Një aspekt tjetër i mrekullisë së Kur'anit të mahnitshëm është se ai shpreh shkallën më të lartë e brilante të besimit të Profetit të Nderuar a.s.m., i cili shfaqi Emrin më të madh Hyjnor. Ai gjithashtu shpreh e instrukton në një mënyrë natyrale fenë e së vërtetës, e cila duke qenë më e larta, më e gjëra dhe më e shndritshmja, shtjellon të vërtetat e larta, të botërave të ahiretit dhe të Hyjnisë, si një hartë e shenjtë.

Ai përcjell me të gjithë lavdinë dhe madhështinë e Tij të pafund adresimin e Krijuesit të universit, në lidhje me qënien e Tij, Zhvilluesi i të gjitha botërave. Sigurisht, në faqen e komentimit të Kur'anit i cili është kështu, në qoftë se sipas vërsetit :

قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْاِنْسُ وَالْجِنُّ عَلٰٓى اَنْ يَّاْتُوْا بِمِثْلِ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لَا يَاْتُوْنَ بِمِثْلِهٖ

" Thuaj: Nëse njerëzimi dhe xhindet do të mblidheshin të gjithë bashkë të nxirrnin ngjasimin e këtij Kur'ani, ata nuk do ta bënin dot përngjasimin e tij, edhe sikur ta ndihmonin njëri - tjetrin," sikur të gjitha mendjet e njerëzimit të bashkoheshin e të bëheshin një mendje e vetme, ato nuk mund ta kundërshtonin apo ta kontestonin atë. Si të mundeshin? Ata janë aq shumë larg nga Kur'ani, aq sa largësia e tokës prej plejadave اَيْنَ الثَّرٰى مِنَ الثُّرَيَّا, sepse në pikëpamjen e parimeve të lartëpërmendura, sigurisht është e pamundur të imitohet Kur'ani dhe as të përpilohet si shembulli i tij.

[92] Në fund të çdo faqeje të Kur'anit të Gjithurtë, vërsetet janë të plota dhe mbarojnë me rimim në mënyrë të hollë. Arsyeja është kjo: Kur vërseti i quajtur Mudajene (2: 292) sjell standartin për faqet dhe, suret Ihlas dhe Keuther, standartin për reshtat, kjo cilësi e hollë e Kur'anit të Gjithurtë dhe shenja e mrekullisë së Tij bëhen të dukshme.

[93] Për shkak se isha i detyruar të shpejtoja në shkrim, ne do të mjaftohemi në këtë pjesë me disa tregues tej mase të vegjël dhe me shumë shembuj të shkurtër e shenja të vogla të një rëndësie të lartë e të një kerameti të madh , një gjë e tillë nga pikëpamja e suksesit të Risale-i Nurit është e bukur që ndriçon dhe inkurajon.

Tani ajo e vërtetë e rëndësishme dhe ai keramet inkurajues nën emrin e koinçidencës "tevaafuk", dhe të pesë ose gjashtë llojeve të saj formon një zinxhir

■ Pika e Dytë

Në kohën e Hazreti Musait a.s. ishte magjia ajo që mbisundonte, kështu mrekullitë më të rëndësishme i ngjasonin asaj. Në kohën e Hazreti Isait (Jezusit) a.s. ishte mjekësia ajo që mbisundonte dhe shumica e mrekullive ishin kryesisht të atij lloji. E ngjashme me këtë, në kohën e Profetit Muhammed a.s.m., në gadishullin Arabik, katër gjëra ishin mbisunduese:

E Para: Elokuenca dhe retorika.

E Dyta: Poezia dhe oratoria.

E Treta: E shtimja fall dhe njoftimet për të padukshmen.

E Katërta: Njohja e ngjarjeve të kaluara dhe kozmologjia.

Kështu, kur u shfaq Kur'ani i Mrekullueshëm Deklarues, ai i sfidoi ato me njohurinë e katër fushave:

Së pari, ai i bëri njerëzit e retorikës e të elokuencës të përkulen para Tij; ata të gjithë e dëgjuan Kur'anin me habi.

Së dyti, ai çuditi poetët e oratorët, domethënë, ata që flisnin mirë e që recitonin poezi të holla i mahniti në një mënyrë të tillë, saqë kafshuan gishtërinjtë e tyre nga habia. Ai i zhvlerësoi krejtësisht vlerën e poemave të tyre më të holla që qenë të shkruara me ar dhe u shkaktoi t'i hiqnin nga muret e Qabes "Shtatë poemat e varura", "el-Mual-leka es-Seb'a", të cilat ishin krenaria dhe lavdia e tyre.

---

kerametesh të Risale-i Nurit, shkreptimat e një lloji të dukshëm të mrekullisë së Kur'anit dhe një burim shenjash për shifrat e së padukshmes. Pastaj, ne kishim një kopje të shkruar të Kur'anit e cila tregoi në shkronja të praruara një shkreptimë të mrekullisë së Tij e cila u shfaq për "koinçidencën" e fjalës "All-llah". Dhe u shkruan tetë pjesë të vogla të quajtura tetë simbolet (Rumuzat Themanijeh) të cilët shpjegojnë lidhjet e dukshme të holla në koinçidencën e shkronjave të Kur'anit dhe aluzionet e tyre në lidhje me të padukshmen.

Gjithashtu u shkruan Pesë Trajtesa, njëra rreth Kerameteve të Gauth el-Gejlani, tre rreth atyre të Aliut dhe një të quajtur Treguesit e Kur'anit të cilët nëpërmjet koinçidencës ose "Tevaffuk", konfirmojnë, miratojnë, lavdërojnë e brohorasin Risale-i Nurin. Domethënë, ajo e vërtetë e rëndësishme u perceptua dhe u shkrua në mënyrë të përmbledhur në të shkruarit e Mrekullive të Muhammedit a.s.m., por për fat të keq autori e shikoi dhe përshkroi vetëm pjesë të vogla të tij; ai vazhdoi pa e ndjekur atë më tej.

Ai i bëri të heshtnin falltarët dhe magjistarët të cilët dhanë lajmet nga e padukshmja, dhe i bëri ata të harronin njohuritë që kishin marrë. Ai dëboi xhindet e tyre dhe i dha fund të shtimes fall.

Ai i shpëtoi lexuesit e historisë së popujve të mëparshëm e të kozmologjisë nga bestytnia e gënjeshtra dhe u mësoi atyre faktet e vërteta dhe njohjen ndriçuese.

Kështu, këto katër grupe u përkulën para Kur'anit me çudinë e nderimin më të madh duke u bërë studentët e Tij. Dhe asnjëherë nuk ka mundur askush të përpiqet ta kundërshtojë atë as edhe në një sure të vetme.

Në qoftë se thuhet: Si ta dimë ne që askush nuk ka qenë në gjendje ta kundërshtojë atë, nuk ka mundur të sjellë si shembulli i Kur'anit dhe se përngjasimi i Tij është një çështje e pamundur?

Përgjigjja: Po të kishte qenë e mundur të kundërshtohej, sigurisht dikush do të kishte qenë përpjekur për të, sepse për ta kundërshtuar kishin nevojë të madhe, pasi feja e tyre, pasuritë e tyre dhe familjet e tyre ishin vënë në rrezik. Në qoftë se ata do ta kishin kundërshtuar, do të kishin shpëtuar. Po të kishte qenë i mundur kundërshtimi, ata do ta bënin atë. Dhe po të kishin bërë kështu, meqë përkrahësit, jobesimtarët dhe hipokritët ishin shumë, me të vërtetë shumë, ata me siguri do ta kishin mbështetur një kundërshtim të tillë dhe do ta kishin shpallur gjërësisht, ashtu siç shpallën gjithçka që ishte kundër Islamit. Dhe në qoftë se dikush do ta kishte kundërshtuar Kur'anin dhe ata ta kishin bërë të njohur tek gjithësecili, ajo sigurisht do të kishte qenë regjistruar në librat e historisë me terma vezulluese. Por të gjitha historitë dhe librat janë përpara nesh; përveç ca pjesëve rreth Musejleme Gënjeshtarit, nuk ndodhet asgjë tjetër në asnjërin nga ato. Ndërsa për njëzet e tre vjet, Kur'ani i Gjithurtë, në mënyrë të vazhdueshme, i ka tallur e i sfidoi ata në një mënyrë që do të shtonte kokëfortësinë e tyre. Ai në të vërtetë tha:

"Le të hartojë ndonjë analfabet si Muhammedi, i Besuari, si shembulli i Kur'anit.

Por ju nuk mund ta bëni këtë; atëherë vazhdoni me dikë shumë të ditur e letrar.

Ju as me këtë person nuk mund ta bëni një gjë të tillë. Atëherë më mirë se një njeri të vetëm, grumbulloni së bashku të gjithë shkollarët

tuaj dhe burrat e elokuencës dhe le t'i ndihmojnë ata njëri-tjetrit, madje edhe zotrat e rremë, tek të cilët ju besoni, le të japin ndihmë.

Por ju edhe këtë nuk mund ta bëni. Atëherë përdorni veprat letrare të së shkuarës dhe u kërkoni ndihmë atyre për ta kundërshtuar, madje për këtë u bëni thirrje edhe brezave të ardhshëm dhe hartojeni të njëjtën e Kur'anit.

Në qoftë se akoma nuk mundeni, atëherë, jo të hartoni si gjithë Kur'ani, por vetëm dhjetë sure si të Tij;

Në qoftë se edhe kështu nuk mundeni, le të jetë renditja e fjalëve dhe e elokuencës si ato të Kur'anit edhe sikur me histori e tregime të imagjinuara;

Po qe se nuk mundeni ta bëni këtë; atëherë bëni përngjasimin e vetëm të një sureje të vetme;

Sureja të mos jetë e gjatë; bëjeni të ngjashmen e një sureje të shkurtër.

Dhe në rast se nuk mund ta bëni as këtë, atëherë feja juaj, jetët, pasuria dhe familjet tuaja do të jenë në rrezik si në këtë botë ashtu edhe në tjetrën!"

Kështu, me këto tetë alternativa, Kur'ani i gjithurtë i ka sfiduar e i ka bërë të heshtin njerëzit dhe xhindet, jo për njëzet e tre vjet, por për një mijë e treqind vjet. Madje do të vazhdojë ta sfidojë botën e do të mbetet kështu deri në fundin e botës. Për këto arsye, në qoftë se kundërshtimi do të kishte qenë i mundur, ata jobesimtarë nuk do të kishin zgjedhur rrugën e luftës e të shkatërrimit e të vinin jetët e tyre, pasuritë dhe familjet e tyre në rrezik. Domethënë, për të kundërshtuar ishte e pamundur.

Dhe kështu, a do të mundej ndonjë person inteligjent, veçanërisht njerëzit e gadishullit Arabik në atë kohë, e sidomos Kurejshitët të cilët ishin shumë të zgjuar, të zbulonin veten e tyre, pasurinë dhe familjet e tyre para rrezikut, e të zgjidhnin rrugën e luftës e të shkatërrimit po të kishin mundur nëpërmjet një letrari të tyre të ndiqnin rrugën e kundërshtimit edhe me një sure Kur'ani, që të shpëtonin kështu vetveten e pasurinë nga sfida e Kur'anit, në qoftë se të përpiluarit e një shembulli si Kur'ani do të kishte qenë i mundur?

Shkurtazi: Ashtu siç tha Xhahidhi i Famshëm: *"Kundërshtimi me fjalë ishte i pamundur, kështu ata u detyruan ta luftonin me shpatë."*

Në qoftë se thuhet: Disa dijetarë të shquar thanë: "Nuk është i mundur jo vetëm kundërshtimi i asnjë vërseti Kur'anor, i asnjë fjalie të Tij dhe i asnjë fjale, atëherë si është i mundur kundërshtimi i një sureje? Askush nuk ka dalë në fushën e kundërshtimit. Atëherë askush nuk e ka kundërshtuar Kur'anin". Por, kjo duket të jetë e ekzagjeruar dhe arsyeja nuk mund ta pranojë atë, sepse shumë nga fjalët e njerëzve u ngjasojnë atyre të Kur'anit. Cila është urtësia për këtë thënie të tyre?

Përgjigjja: Ka dy shkolla mendimi që lidhen me mrekullinë e Kur'anit:

Shkolla dominante dhe e preferuar pohon se cilësitë e holla të elokuencës dhe të kuptimeve të Kur'anit janë përtej fuqisë njerëzore.

Shkolla e dytë pohon se është brenda aftësisë njerëzore të kundërshtosh një nga suret e Kur'anit, por All-llahu i Madhëruar e ka ndaluar këtë si një mrekulli të Muhammedit a.s.m.. Ashtu si një njeri që mund të ngrihet në këmbët e tij, por në qoftë se një Profet i thotë atij se ai nuk do të mundej të ngrihej duke shfaqur mrekulli, dhe personi nuk mundi të ngrihej, atëherë ajo është mrekulli. Ky opinion i pranueshëm quhet "Shkolla e Sarfas". Domethënë, All-llahu i Gjithëfuqshëm i ndaloi xhindet dhe njerëzit për të kundërshtuar me sukses madje edhe një sure të vetme të Kur'anit. Ndërsa, sipas kësaj shkolle, dijetarët që deklarojnë se "asnjë fjalë e vetme e Kur'anit nuk mund të kundërshtohet", në mënyrë të padiskutueshme, është fjalë e drejtë, sepse, meqenëse për shkak të mrekullisë së Tij, All-llahu i Gjithëfuqishëm i ndaloi ato, duke shfaqur mrekullinë, kështu ata as nuk mund t'i hapin gojët e tyre për ta kundërshtuar. Edhe në qoftë se do të kishin dashur të thonin ndonjë gjë për ta kundërshtuar, ata nuk do të mundeshin ta shqiptonin atë fjalë pa dëshirën e Zotit të Madhëruar.

Megjithatë, sipas shkollës dominante e të preferuar të mendimit, ajo deklaratë e dijetarëve ka aspektin e hollë vijues: Frazat e Kur'anit gjithurtësi dhe fjalët e Tij shikojnë njëra-tjetrën. Ajo ndonjëherë ndodh se një fjalë e vetme shikon dhjetë vende. Në të janë dhjetë lidhje dhe dhjetë pika të holla elokuence. Ne i kemi treguar shembujt e disave prej këtyre në komentin e quajtur *Isharatul Ixhaz*, "Shenjat e mrekullisë", në frazat e sures *El-Fatiha* dhe në fillim të sures *El-Bekareh.*

الٓمٓ ۝ ذَٰلِكَ ٱلْكِتَٰبُ لَا رَيْبَ فِيهِ *"Elif, Lam, Mim. Ky është libri, në të është udhëzimi i sigurt, s'ka dyshim në të."*

Për shembull: Merr një pallat të madh e të zbukuruar. Për të vendosur, në lidhje me të gjitha zbukurimet, një gurë i cili është si pika qëndrore e shumë dekorimeve të ndryshme, kërkohet njohja e plotë për të gjitha ato dekorime dhe për ato zbukurime që mbushin muret e pallatit; dhe të vendosësh një bebe syri në kokën e njeriut, varet nga njohja e lidhjeve të Tij me të gjithë trupin dhe me të gjitha funksionet e mrekullueshme të trupit, së bashku me pozicionin e syrit përpara atyre detyrave. Në të njëjtën mënyrë, më të avancuarit e njerëzve të së vërtetës kanë demonstruar lidhje të shumta në fjalët e Kur'anit dhe në aspektet dhe lidhjet e tyre me vërsetet e me frazat e tjera. Dijetarët e shkollës së *hurufit* (shkronjave), në mënyrë të veçantë, kanë shkuar më tej duke u shpjeguar e demonstruar ndjekësve të tyre një faqe nga kuptimet e fshehta të një shkronje të vetme prej shkronjave të Kur'anit.

Për më tepër, meqenëse Kur'ani është fjala e Krijuesit të të gjitha gjërave, secila nga fjalët e Tij mund të jetë si zemra ose fara. (Domethënë, si një zemër që mishërohen rreth saj kuptimet e misteret, ose si fara e një peme jolëndore).

Kështu, fjalët si ato të Kur'anit, madje edhe frazat ose vërsetet mund të ndodhin në fjalën e njeriut, por një njohuri gjithëpërfshirëse është e domosdoshme që t'i vendosë ato ekzaktësisht ashtu siç janë ato në Kur'an duke marrë në konsideratë lidhjet e shumta.

■ **Pika e Tretë:**

Një refklektim i shkurtër, por i vërtetë mbi natyrën esenciale të Kur'anit të Mrekullueshëm Deklarues, u inspirua njëherë në zemrën time si një mirësi Hyjnore. Tani, unë do të jap poshtë një përkthim të asaj pjese në gjuhën arabe dhe më pas do të japim sqarim:

سُبْحَانَ مَنْ شَهِدَ عَلَىٰ وَحْدَانِيَّتِهِ وَصَرَّحَ بِأَوْصَافِ جَمَالِهِ وَجَلَالِهِ وَكَمَالِهِ
اَلْقُرْآنُ الْحَكِيمُ الْمُنَوَّرُ جِهَاتُهُ السِّتُّ الْحَاوِي لِسِرِّ اجْتِمَاعِ كُلِّ كُتُبِ الْأَنْبِيَاءِ
وَالْأَوْلِيَاءِ وَالْمُوَحِّدِينَ الْمُخْتَلِفِينَ فِي الْأَعْصَارِ وَالْمَشَارِبِ وَالْمَسَالِكِ
الْمُتَّفِقِينَ بِقُلُوبِهِمْ وَعُقُولِهِمْ عَلَىٰ تَصْدِيقِ أَسَاسَاتِ الْقُرْآنِ وَكُلِّيَّاتِ أَحْكَامِهِ
عَلَىٰ وَجْهِ الْإِجْمَالِ وَهُوَ مَحْضُ الْوَحْيِ بِإِجْمَاعِ الْمُنْزِلِ وَالْمُنْزَلِ وَالْمُنْزَلِ عَلَيْهِ
وَعَيْنُ الْهِدَايَةِ بِالْبَدَاهَةِ وَمَعْدَنُ أَنْوَارِ الْإِيمَانِ بِالضَّرُورَةِ وَمَجْمَعُ الْحَقَائِقِ بِالْيَقِينِ
وَمُوصِلٌ إِلَى السَّعَادَةِ بِالْعِيَانِ وَذُو الْآثَارِ الْكَامِلِينَ بِالْمُشَاهَدَةِ وَمَقْبُولٌ
الْمَلَكِ وَالْإِنْسِ وَالْجَانِّ بِالْحَدْسِ الصَّادِقِ مِنْ تَفَارِيقِ الْأَمَارَاتِ وَالْمُؤَيَّدُ بِالدَّلَائِلِ
الْعَقْلِيَّةِ بِاتِّفَاقِ الْعُقَلَاءِ الْكَامِلِينَ وَالْمُصَدَّقُ مِنْ جِهَةِ الْفِطْرَةِ السَّلِيمَةِ بِشَهَادَةِ
اطْمِئْنَانِ الْوِجْدَانِ وَالْمُعْجِزَةُ الْأَبَدِيَّةُ الْبَاقِي وَجْهُ إِعْجَازِهِ عَلَىٰ مَرِّ الزَّمَانِ بِالْمُشَاهَدَةِ
وَالْمُنْبَسِطُ دَائِرَةُ إِرْشَادِهِ مِنَ الْمَلَأِ الْأَعْلَىٰ إِلَى مَكْتَبِ الصِّبْيَانِ يَسْتَفِيدُ مِنْ عَيْنِ دَرْسٍ
الْمَلَائِكَةُ مَعَ الصَّبِيِّينَ. وَكَذَا هُوَ ذُو الْبَصَرِ الْمُطْلَقِ يَرَى الْأَشْيَاءَ بِكَمَالِ الْوُضُوحِ
وَالظُّهُورِ وَيُحِيطُ بِهَا وَيُقَلِّبُ الْعَالَمَ فِي يَدِهِ وَيُعَرِّفُهُ لَنَا كَمَا يُقَلِّبُ صَانِعُ السَّاعَةِ
السَّاعَةَ فِي كَفِّهِ وَيُعَرِّفُهَا لِلنَّاسِ فَهٰذَا الْقُرْآنُ الْعَظِيمُ الشَّأْنِ هُوَ الَّذِي يَقُولُ مُكَرَّرًا
اَللّٰهُ لَآ إِلٰهَ إِلَّا هُوَ: فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَآ إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ

Ja kuptimet e këtyre mendimeve që u shprehën në Arabisht:

Të gjashtë aspektet e Kur'anit të Mrekullueshëm janë brilantë e vezullues; As dyshimi e as mosbesimi nuk mund të depërtojnë në të, sepse shpina e Tij mbështetet tek Froni i All-llahut të Madhërishëm; Ndodhet një dritë e shpalljes në atë aspekt. Përpara Tij është qëllimi i Tij dhe lumturia e të dy botëve; Ai ka vendosur dorën e Tij në paspërjetësinë dhe ahiretin, dhe ka xhennetin dhe dritën e lumturisë. Sipër Tij shkëlqen vula e mrekullisë. Poshtë Tij qëndrojnë shtyllat e provës e të dëshmisë. Fytyra e Tij e brendshme është thjesht udhëzim,

ndërsa ana e djathtë e Tij i shkakton mendjes ta vërtetojë atë me frazat si: أَفَلَا يَعْقِلُونَ *"A nuk mendojnë ata", Duke u siguruar ushqim shpirtëror zemrave; ana e majtë e Tij i shkakton ndërgjegjjes të dëshmojë bekimet e All-llahut të Madhërishëm. Kështu, nga cilado anë e nga cilido qosh, a munden piratët e dyshimit e të mosbesimit të hyjnë tek Kur'ani i Mrekullueshëm Deklarues?*

Po, Kur'ani i Mrekullueshëm Deklarues përmban kuptimin e Konsensusit të librave të profetëve, të Evlijave dhe të atyre që e vërtetojnë Njësinë Hyjnore, që shekujt e të cilëve, mënyrat dhe temperamentet ishin të gjitha të ndryshme. Domethënë, ata që e kërkuan të vërtetën nëpërmjet mendjes ose zemrës kanë përmendur në librat e tyre urdhërat dhe parimet e përmbledhura të Kur'anit të gjithurtë, në një mënyrë të tillë si t'i vërtetonin ato, kështu ata janë si rrënjët e pemës qiellore të Kur'anit.

Kur'ani i gjithurtë gjithashtu mbështetet në shpallje dhe është shpallje, sepse i Gjithëlavdishmi i Vetëm, i Cili e shpalli atë, demonstroi e provoi se ai ishte shpallje përmes mrekullive të Profetit Muhammed a.s.m.. Dhe Kur'ani i cili gjithashtu zbulon e tregon përmes mrekullisë së Tij se Ai vjen nga Froni Hyjnor. Kushtrimi i Profetit të Nderuar a.s.m., mbi të cilin Ai u zbulua, kur Ai u shpall në fillim dhe gjendja e Tij i pavetëdijshëm gjatë shpalljes së Tij, sinqeriteti i Tij dhe nderimi ndaj Kur'anit të cilat ishin më të mëdha se e çdokujt tjetër, të gjitha demonstrojnë se Kur'ani ishte shpallje që vinte nga parapërjetësia; Ai vinte tek Pejgamberi si mysafir nga Sulltani i Amshuar. Për më tepër, Kur'ani është, në mënyrë të vetëkuptueshme, thjesht udhëzim i pastër, sepse, në mënyrë të dukshme, e kundërta e tij është çudhëzimi i mosbesimit. Ai është gjithashtu, domosdoshmërisht, burimi i dritave të besimit, dhe e kundërta e kësaj, natyrisht është errësirë. Ne e kemi provuar këtë në mënyrë vendimtare në shumë nga "Fjalët"**.**

Për më tepër, Kur'ani, sigurisht është një grumbullim vërtetësish. Iluzioni dhe bestytnia nuk mund të hyjnë në të. Përsosmëritë e larta që formuan Botën e Islamit të cilës ai i dha formë, dhe sheriatin të cilin ai shfaqi, dëshmojnë e provojnë se ai është thjesht e vërteta e pastër dhe nuk përmban kontradikta. Diskutimet e Tij në lidhje me botën e së padukshmes e dëshmojnë këtë gjithashtu, ashtu si ato që lidhen me botën e dukshme.

Pa dyshim, Kur'ani gjithashtu çon për tek lumturia e të dyja botëve dhe e nxit njeriun për tek ajo. Në qoftë se ndonjë e dyshon këtë, le të lexojë Kur'anin njëherë dhe le t'i kushtojë vëmendje çfarë thotë ai. Për më tepër, frutat që prodhon Kur'ani janë të plota e të gjalla. Në çdo rast, rrënjët e pemës së Kur'anit futen e shkrihen në realitetin dhe janë të gjalla. Sepse jeta e frutit tregon jetën e pemës. Shiko sa fruta të përkryera, të gjalla e të shndritshme ka prodhuar ai në çdo shekull si Evlijatë dhe dijetarët e pastër!

Gjithashtu, me një bindje që buron nga shenjat e shumta e të ndryshme, mund të thuhet se Kur'ani pranohet e kërkohet nga njerëzit, xhindet dhe engjëjt, sepse kur ai recitohet, ata grumbullohen rreth Tij si fluturat rreth dritës.

Pastaj së bashku me qënien e Tij si shpallje Hyjnore, Kur'ani është fuqizuar e përforcuar me prova racionale; unanimiteti i të urtëve e i mendjemprehtëve e dëshmon këtë. Dijetarët e mëdhenj të teologjisë dhe gjenitë e filozofisë si Ibn Sina dhe Ibn Rushd, demonstruan me unanimitet parimet Kur'anore, në përputhje me metodat e provat e tyre.

Kur'ani gjithashtu vërtetohet nga të gjithë natyrat e shëndosha. Meqenëse nuk është aspak i ndryshuar e i korruptuar, natyra njerëzore e konfirmon atë, sepse një ndërgjegje e qetësuar dhe qetësia e zemrës gjenden me anë të dritave të Tij. Domethënë, natyra e paprishur njerëzore e pohon atë përmes dëshmisë së ndërgjegjjes së qetë dhe thotë për Kur'anin nëpërmjet gjuhës së gjendjes: *"Natyrat tona nuk mund të plotësohen pa ty."* Ne e kemi provuar këtë të vërtetë në shumë vende.

Kur'ani gjithashtu duket, në mënyrë të vetëkuptueshme, një mrekulli e përhershme dhe e përjetshme; ai gjithmonë tregon mrekullinë e Tij. Ai kurrë nuk shuhet si mrekullitë e tjera, koha e Tij kurrë nuk mbaron, përkundrazi koha e Tij shtrihet gjer në përjetësi.

Për më tepër, ndodhet një gjërësi e tillë në udhëzimin e Kur'anit saqë si engjëlli Hazreti Xhebrail (a.s), ashtu edhe një fëmijë i ri mund ta dëgjojnë të njëjtin mësim, krah për krah, dhe të dy marrin pjesën e tyre. Dhe një filozof brilant si Ibn Sina mund të studiojë të njëjtin prej leksioneve të tij krah për krah me një recitues të zakonshëm, dhe ata të dy marrin mësimin e tyre. Madje mund të ndodhë se për shkak të fuqisë dhe pastërtisë së besimit të tij, njeriu i zakonshëm mund të përfitojë më shumë se Ibn Sina.

Gjithashtu, ndodhet në Kur'an një sy i tillë që shikon e rrethon të gjithë universin dhe e mban atë përpara Tij si faqet e një libri, duke përshkruar nivelet dhe botët e tij. Ashtu si një orëbërës, i cili e kthen, e hap, tregon dhe përshkruan orën e tij, po kështu bën Kur'ani, sikur të mbante universin në dorën e Tij. Kështu ai është një Kur'an i tillë i kalibrit më të fuqishëm që deklaron: فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ *"Mëso se nuk ka Zot tjetër përveç All-llahut dhe shpalle Njësinë Hyjnore".*

اَللّٰهُمَّ اجْعَلِ الْقُرْاٰنَ لَنَا فِي الدُّنْيَا قَرِيْنًا وَفِي الْقَبْرِ مُوْنِسًا وَفِي الْقِيٰمَةِ شَفِيْعًا
وَعَلَى الصِّرَاطِ نُوْرًا وَمِنَ النَّارِ سِتْرًا وَحِجَابًا وَفِي الْجَنَّةِ رَفِيْقًا وَاِلَى
الْخَيْرَاتِ كُلِّهَا دَلِيْلًا وَاِمَامًا ۞ اَللّٰهُمَّ نَوِّرْ قُلُوْبَنَا وَقُبُوْرَنَا بِنُوْرِ
الْاِيْمَانِ وَالْقُرْاٰنِ وَنَوِّرْ بُرْهَانَ الْقُرْاٰنِ بِحَقِّ وَبِحُرْمَةِ مَنْ اُنْزِلَ
عَلَيْهِ الْقُرْاٰنُ عَلَيْهِ وَعَلٰى اٰلِهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ مِنَ الرَّحْمٰنِ الْحَنَّانِ اٰمِيْنَ

O Zot! Bëje Kur'anin shoqëruesin tonë në këtë botë, një mik për ne në varr, tek ringjallja një ndërmjetës, në urën e Siratit një dritë, nga zjarri një mbrojtës e perde dhe në Xhennet një udhëzues. O Zot! Ndriçoji zemrat tona dhe varret tona me dritën e besimit e të Kur'anit për hir të, e në nderim të të cilit Kur'ani u zbulua, dhe jepi bekime e paqe Atij, familjes së Tij nga i Gjithëmëshirshmi, Zemërgjëri, Amin!

❑ SHENJA E NËNTËMBËDHJETË:

Është provuar në shenjat e mëparshme, në mënyrën më vendimtare e të padiskutueshme se Profeti i Nderuar a.s.m. ishte i Dërguari i All-llahut të Gjithëfuqishëm. Profetësia e Tij duke u vërtetuar kështu nëpërmjet mijëra dëshmive të sigurta, Muhammedi Arab a.s.m. ishte prova më brilante e përfundimtare e Njësisë Hyjnore dhe e lumturisë së përhershme. Në këtë shenjë ne do të japim një përkufizim të përmbledhur e të shkurtër të asaj dëshmie folëse të shndritshme të asaj prove të qartë, sepse meqenëse Ai është prova dhe, përfundimi i Tij është njohja e Zotit të Madhëruar, ne sigurisht duhet ta njohim provën e të mësojmë mënyrën e dëshmisë së Tij. Dhe kështu me një përmbledhje tej mase të shkurtër, ne do të përshkruajmë se në çfarë mënyrash është Ai provë e Njësisë dhe i drejtësisë së Tij. Ajo është siç vijon:

Ashtu si të gjitha qëniet në univers, Profeti i Nderuar a.s.m. tregoi nëpërmjet Tij ekzistencën e Krijuesit të universit dhe Njësinë e Tij, po ashtu Ai e njoftoi me gjuhën e Tij atë dëshmi të vetë personit të Tij së bashku me dëshminë e dhënë nga të gjitha qëniet. Meqenëse Ai ishte dëshmia, ne do të tregojmë në "Pesëmbëdhjetë Parime" provën, integritetin, vërtetësinë e saktësinë e asaj dëshmie.

- **Parimi i parë:** Kjo provë, e cila tregon Mjeshtrin e universit, me personin e Tij, me gjuhën e Tij, me sjelljen e Tij dhe me fjalët e Tij, është verifikuar nga realiteti i universit dhe ishte e vërtetë, sepse dëshmia për Njësinë Hyjnore e bërë nga të gjitha qëniet është sigurisht vërtetimi për atë Personalitet i cili e njofton atë Njësi. Domethënë kauza që Ai shpall, vërtetohet nga i gjithë universi. Gjithashtu, meqenëse plotësimi i Njësisë Hyjnore, i mirësisë absolute dhe i lumturisë së përjetshme që Ai interpretoi është në harmoni e në përputhje të plotë me bukurinë dhe plotësimin e të gjitha të vërtetave të botës, Ai sigurisht është i vërtetë në kauzën e Tij. Domethënë, Profeti i Nderuar a.s.m. ishte një provë e vërtetë folëse e Njësisë Hyjnore dhe e lumturisë së përjetshme, i Cili ishte i vërtetë e i verifikuar.

- **Parimi i dytë:** Gjithashtu, meqenëse ajo provë e vërtetë dhe e verifikuar shfaqi me mijëra mrekulli më të mëdha se sa të gjithë profetët e mëparshëm, erdhi me një sheriat që kurrë nuk do të shfuqizohet, dhe thirrja e Tij ishte për të gjithë njerëzit e xhindet, sigurisht Ai ishte kryetari i të gjithë profetëve dhe prandaj u grumbulluan në personalitetin e Tij unanimiteti i të gjitha mrekullive të tyre. Ajo do të thotë se fuqia e konsensusit të profetëve dhe dëshmia e mrekullive formon një mbështetje për vërtetësinë dhe saktësinë e Tij. Ai është gjithashtu Prijësi dhe udhëheqësi i të gjithë Evlijave dhe i dijetarëve të pastër, të cilët fitojnë plotësim përmes edukimit të Tij, udhëzimit dhe dritës së Sheriatit të Tij. Atëherë tek Ai ishin të grumbulluara misteri i kerameteve –çudirave- të tyre, pohimi i tyre me unanimitet dhe fuqia e verifikimeve të tyre, sepse ata ndoqën një rrugë, dyert e së cilës i hapi profesori i tyre, i la ato të hapura dhe atëherë ata gjetën të vërtetën. Atëherë, të gjitha kerametet e tyre, verifikimet dhe konsensusi formojnë një mbështetje për vërtetësinë e profesorit të tyre të shenjtë dhe saktësinë e Tij. Gjithashtu siç u pa në shenjat e mëparshme, prova e Njësisë Hyjnore u pajis me një siguri të tillë, të qartë dhe me mrekulli të sakta dhe çudira "Irhasat" (Irhasat janë ato mrekulli që ndodhen para lindjes dhe në kohën e lindjes së Profetit të Nderuar a.s.m.), dhe profetësia e Tij u provua nga dëshmi të tilla të

parefuzueshme, saqë pohimi i tyre nuk mund të kundërshtohej sikur edhe i gjithë universi të bashkohej kundër Tij.

- **Parimi i tretë:** Dhe Ai lajmëtar i Njësisë Hyjnore dhe Ai sihariques i lumturisë së përjetshme i Cili ishte vetë një mrekulli e qartë dhe në vetë personalitetin e Tij të bekuar Ai kishte aq shumë virtyte të larta, dhe kishte aq shumë veçori të lavdërueshme në misionin e profetësisë së Tij saqë edhe armiku më i egër detyrohej t'i vërtetonte ato, pasi ishte i pamundur t'i mohonte. Meqenëse cilësitë më të larta e më të mira morale, atributet më të plota dhe virtytet më të çmueshme e të pranueshme ishin të pranishme në qënien e Tij, në detyrat e Tij, në fenë dhe në sheriatin e Tij, sigurisht ajo qënie ishte shembulli, modeli, personifikimi dhe njeriu i plotësimeve dhe i cilësive të larta morale tek qëniet. Prandaj, këto plotësime në personin e Tij, në detyrën e Tij dhe në fenë e Tij formojnë një mbështetje aq të fuqishme për vërtetësinë e saktësinë e Tij, saqë në asnjë mënyrë ajo nuk mund të lëkundet.

- **Parimi i katërt:** Dhe ky lajmëtar i Njësisë Hyjnore e i lumturisë, i Cili ishte burimi i plotësimeve dhe mësuesi i virtyteve të larta nuk foli nga vetvetja, por u bë të flasë nga Krijuesi i universit. Ai mori instruksion nga Krijuesi i parapërjetësisë dhe, atëherë e dha mësim tek të tjerët, sepse Krijuesi i kozmosit tregoi përmes mijëra provave të profetësisë së Tij ashtu siç u përmendën në shenjat e mëparshme, nëpërmjet të gjitha atyre mrekullive të cilat Krijuesi i shfaqi përmes dorës së Profetit a.s.m. që: Ai, nuk fliste nga vetvetja, por përcjellte Fjalën e All-llahut të Madhëruar e në rrugën e Tij. Për më tepër, Kur'ani që i erdhi Atij tregoi përmes dyzet aspekteve të mrekullisë, të jashtme e të brendshme, se Ai ishte përçuesi dhe interpretuesi i All-llahut të Gjithëfuqishëm. Gjithashtu, nëpërmjet të gjithë sinqeritetit të Tij, frikës së Tij ndaj Zotit të Madhëruar, seriozitetit, besueshmërisë dhe të gjitha cilësive të tjera të sjelljes, Ai tregoi se nuk po fliste idetë e Tij në emrin e vet, por fliste në emër të Krijuesit të Tij. Përveç kësaj, të gjithë ata që depërtuan tek realiteti, njerëzit e hakikatit, e që i kushtuan vëmendje Atij, e konfirmuan me të vërtetat që ata hetuan e zbuluan; ata kanë besuar me sigurinë e njohjes se Ai nuk fliste nga vetvetja e Tij , por Krijuesi i universit e bëri të flasë e të japë mësim. Prandaj, saktësia dhe vërtetësia e Tij mbështeten nga konsensusi i këtyre katër parimeve të fuqishme.

- **Parimi i pestë:** Ky interpretues i foljes së Parapërjetësisë i shikoi qëniet shpirtërore, bisedoi me engjëjt dhe u dha udhëzim njerëzve e xhindeve. Ai mori njohuri duke tejkaluar botën e njerëzve e të

xhindeve dhe madje botët e Shpirtërave e të Engjëjve; pati hyrje e marrëdhënie me botët që shtrihen përtej tyre. Mrekullitë që u përmendën më parë dhe historia e jetës së Tij e cila ka vërtetësinë e "Konsensusit", e gjitha e provon këtë fakt. Atëherë, jo falltarët e mediumet, por as xhindet, as shpirtërat e as Engjëjt nuk mund të ndërhyjnë në sihariqet që Ai jep, madje as Engjëjt më të lartë përveç Xhebrailit. Në disa raste Ai e la prapa edhe Hazreti Xhebrailin, shokun e Tij.

- **Parimi i gjashtë:** Kjo Qënie, (Prijësi i Engjëjve, i xhindeve dhe i njerëzve) ishte fruti më i shndritshëm e më i plotë i pemës së universit dhe personifikimi i mëshirës Hyjnore, shembulli i dashurisë Hyjnore, prova më e ndritshme e së Vërtetës, llamba më rrezatuese e realitetit, çelësi i enigmës së krijimit, shpjeguesi i urtësisë së botës, lajmëtari i sovranitetit Hyjnor dhe përshkruesi i bukurive të artit Hyjnor, dhe në lidhje me gjithëpërfshirjen e gjendjes së Tij, Ai ishte shembulli më perfekt i plotësimeve të qënieve. Atëherë, këto veçori të Tij dhe personaliteti i Tij shpirtëror tregojnë, në të vërtetë, se Kjo qënie ishte shkaku i parë i ekzistencës së universit. Domethënë, Krijuesi i Universit e pa Atë dhe krijoi universin. Mund të thuhet se: *"Në qoftë se Ai nuk do ta kishte krijuar Muhammedin a.s.m., Ai nuk do ta kishte krijuar universin."* Po, të vërtetat e Kur'anit dhe dritat e besimit që Ai u solli njerëzve dhe xhindeve; virtytet e larta dhe plotësimet e dukshme në qënien e Tij, janë dëshmitarë të prerë të këtij fakti.

- **Parimi i shtatë:** Kjo provë e së Vërtetës dhe kjo llambë e realitetit demonstroi një fe të tillë e një sheriat, saqë Ai përfshin parimet që sigurojnë lumturinë e të dyja botëve. Përveç qënies gjithëpërfshirëse, Ai shpjegon me korrektësinë më të plotë të vërtetat dhe detyrat e universit, Emrat e Krijuesit të universit dhe atributet e Tij. Kështu Islami dhe Sheriati janë aq gjithëpërfshirës e të plotë dhe përshkruajnë universin dhe Krijuesin në një mënyrë të tillë, saqë ndonjë që studion natyrën e tij me kujdes është i detyruar të kuptojë se ajo fe është një deklaratë e manifest, duke përshkruar si Krijuesin e Vetëm që e bëri kaq të bukur universin, po ashtu dhe vetë universin. Ashtu si ndërtuesi i një pallati që shkruan një njoftim që i përshtatet pallatit, me qëllim që të përshkruajë vetveten nëpërmjet atributeve të tij, po ashtu një lartësi e tillë, një gjithëpërfshirje dhe një e vërtetë janë të dukshme në Fenë dhe në Sheriatin e Muhammedit a.s.m. të cilat demonstrojnë se feja e Tij buron nga Pena e të Vetmit i Cili e krijon dhe e rregullon universin. Kushdo që e rregulloi universin kaq mirë,

është Ai i Vetëm që rregulloi këtë fe të plotë në sistemimin më të bukur. Po, rregulli i përkryer në njërën, kërkon rregull të përkryer tek tjetra.

• **Parimi i tetë:** Atëherë, i cilësuari nga atributet e lartëpërmendura dhe i mbështeturi nga prova e mbështetje të fuqishme e të palëkundura, Profeti Muhammed Arab a.s.m. shpalli mesazhin e Tij mbi kokat e njerëzve dhe të xhindeve në emrin e botës së padukshme duke u drejtuar tek bota e dukshme; Ai iu adresua popujve e kombeve duke pritur matanë shekujve të së ardhmes; Ai u thirri të gjithë xhindeve e njerëzve; Ai i bëri të gjitha vendet e kohët të dëgjojnë. Po, edhe ne gjithashtu dëgjojmë!

• **Parimi i nëntë:** Fjalimi i Tij është aq i lartësuar e i fuqishëm, saqë të gjithë shekujt i kushtojnë vëmendje Atij ligjërimi. Po, të gjithë shekujt e dëgjojnë ushtimin e zërit të Tij.

• **Parimi i dhjetë:** Është e dukshme nga mënyra e asaj qënie se Ai shikoi dhe foli me dritën e asaj që pa, sepse në kohët e rrezikut më të madh Ai foli pa nguruar, pa pasur frikë dhe me qëndrueshmërinë më të plotë. Madje Ai sfidoi i vetëm të gjithë botën.

• **Parimi i njëmbëdhjetë:** Dhe me të gjithë fuqinë e Tij, Ai bëri një thirrje të fortë saqë i shkaktoi gjysmës së globit dhe një të pestës së njerëzimit për t'iu përgjigjur zërit të Tij me fjalën "Lebbejk", *ja ku jam, urdhëro*! duke deklaruar: سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا *"Po, ne kemi dëgjuar dhe ne i bindemi!"*

• **Parimi i dymbëdhjetë:** Ai thirri me një seriozitet të tillë dhe dha mësim aq me themel, saqë i skaliti parimet e Tij në fytyrën e shekujve dhe pikërisht në gurët e të gjitha qosheve të botës; Ai i skaliti ato në faqen e kohës.

• **Parimi i trembëdhjetë:** Ai shpalli forcën e urdhëresave që Ai përcolli me një vetëbesim e siguri të tillë, saqë sikur të mblidhej e gjithë bota, nuk mund ta bënin Atë të revokonte apo të mohonte ndonjë rregull të vetëm apo porosi nga ato. Dëshmitar për këtë është e gjithë jeta e Tij dhe biografia e Tij e shquar.

• **Parimi i katërmbëdhjetë:** Ai thirri me një konfidencë e besim të tillë saqë nuk bënte asnjë lëshim në thirrje dhe nuk ngurronte aspak përpara çdo lloj problemi. Me sinqeritet e ndershmëri të plotë, Ai pranoi para çdokujt tjetër porositë që kishte sjellë dhe veproi në

përputhje me to dhe i shpalli. Dëshmitarë për këtë ishin zuhdi – asketizmi- i Tij i shquar dhe pavarësia dhe, Ai kurrë nuk u përkul para shkëlqimit të përkohshëm të kësaj bote, të cilat njiheshin nga gjithësecili, nga miqtë e armiqtë.

• **Parimi i pesëmbëdhjetë:** Bindja e Tij ndaj fesë që solli, adhurimi ndaj Krijuesit dhe largimi nga çdo gjë që ishte e ndaluar, të gjitha që Ai kreu ishin në shkallën më të lartë se të çdo njeriu tjetër; këto demonstrojnë prerazi se Ai ishte i dërguari dhe lajmëtari i Sulltanit të para dhe të Paspërjetësisë. Ai ishte shërbëtori më i sinqertë i të Vetmit Krijues dhe Përkthyesi i fjalës së të Përjetshmit.

Përfundimi i pesëmbëdhjetë parimeve është ky: Personi i cilësuar me atributet e lartëpërmendura e shpalli Njësinë Hyjnore me të gjithë fuqinë e Tij, në mënyrë të përsëritur e vazhdimisht, gjatë gjithë jetës së Tij duke thënë:

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَآ إِلٰهَ إِلَّا اللهُ

"Atëherë mëso se nuk ka Zot tjetër përveç All-llahut."

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَيْهِ وَعَلٰى اٰلِهِ عَدَدَ حَسَنَاتِ أُمَّتِهِ

O Zot! Jepi Atij dhe familjes së Tij bekime e paqe, sa numri i veprave të mira të ummetit të Tij.

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Lavdia të takon Ty! Ne nuk dimë asgjë më tepër nga ç'na ke mësuar Ti. Ti je i Gjithëdituri, i Gjithurti".[94]

* * *

[94] Kur'an, 3: 32

Një Nderim Hyjnor
dhe
Një Shenjë e Mirësisë Hyjnore

Me shpresën e përmbushjes së kuptimit të vërsetit,

وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ

"Por mirësinë e Zotit tënd, tregoje e shpalle"

Unë do të përmend një shenjë të mirësisë dhe të mëshirës së Zotit të Gjithëfuqishëm që ishin të dukshme në shkrimin e kësaj trajtese, me qëllim që ata që e lexojnë të mund të kuptojnë rëndësinë e saj.

Unë nuk e kisha si synim në zemër të shkruarin e kësaj trajtese, sepse "Fjala e Nëntëmbëdhjetë" dhe "Fjala e Tridhjetë e një" qenë shkruar për profetësinë e Muhammedit a.s.m.. Atëherë, papritmas, ndjeva një nxitje të madhe në zemër për ta shkruar atë. Gjithashtu, fuqia ime e kujtesës ishte shuar për shkak të fatkeqësive që kisha vuajtur. Për më tepër, në përputhje me mënyrën time, unë nuk kisha marrë stilin tim tregimtar, domethënë, "filani (në filan libër) tha", (ose) "Është thënë se" në veprat që pata shkruar. Përveç kësaj, unë nuk kisha libra hadithi, as biografinë e Profetit a.s.m. për t'i përdorur. Megjithatë, duke thënë: "Unë e vendos besimin tim tek Zoti", fillova. Ishte tej mase e suksesshme dhe kujtesa ime më ndihmoi, në një mënyrë që tejkaloi madje atë të Saidit të Vjetër. Tridhjetë deri në dyzetë faqe shkruheshin me shpejtësi në çdo dy ose tri orë. Njëherë u shkruan pesëmbëdhjetë faqe për një orë. Shumica u tregua nga libra të tillë si Buhariu, Muslimi, Bejhakiu, Tirmidhiu, *Shifa el-Sherif*, Ebu Nuajm dhe Tabariu. Zemra ime po dridhej, sepse po të kishte pasur ndonjë gabim në transmetimin e tyre - meqë ato ishin hadithe - ajo do të ishte mëkat. Por ishte e qartë se mirësia Hyjnore ishte e madhe. Hadithet u shkruan, në sajë të Zotit, të shëndosha e të sakta. Në rast se ndoshta ndodhet ndonjë gabim në fjalët e disa haditheve ose në emrat e tregimtarëve, unë kërkoj që vëllezërit e mi t'i shikojnë ato me tolerancë e t'i korrigjojnë.

Ustadh Said Nursi, mësuesi ynë, diktonte dhe ne shkruanim draftin. Ai nuk kishte libra me vete dhe nuk iu referua asnjërit. Ai, papritmas, diktonte me një shpejtësi të madhe dhe ne shkruanim. Ne shkruanim tridhjetë, dyzetë e ndonjëherë më shumë faqe në dy ose tri orë. Ne formuam bindjen se ky sukses ishte, në vetvete, një keramet që buroi nga mrekullia e Profetit Muhammed, paqja dhe bekimet e Zotit qofshin mbi Të.

Abdullah Çavush

Studenti i tij në shërbim të përhershëm ndaj tij

Sulejman Sami

Shkruesi i tij i drafteve dhe në shërbim të përhershëm

Hâfiz Hâlid

Shkruesi i drafteve dhe në shërbim të vazhdueshëm ndaj tij

Hâfiz Teufik

Shkruesi i tij i drafteve përfundimtare

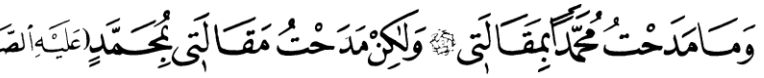
* * *

SHTOJCA E PARË PËR MREKULLITË E MUHAMMEDIT

(Alejhis-salatu ves-selam)

["Fjala e Nëntëmbëdhjetë" rreth profetësisë së Muhammedit, paqja dhe bekimet e Zotit qofshin mbi Të dhe mrekullia e "Çarjes më dysh e hënës" janë përfshirë këtu për shkak të stacionit të tyre.]

"Me fjalët e mia Muhammedin s'e lavdërova,

Por fjalët e mia me Të zbukurova.".

Po, kjo Fjalë është e bukur, por veçoritë dhe cilësitë e Muhammedit a.s.m. që janë më të bukurat e gjërave, janë pikërisht ato që e stolisin këtë Fjalë. Gjithashtu, duke qenë "Shkreptima e Katërmbëdhjetë", kjo fjalë përbëhet nga **"Katërmbëdhjetë Pikla**" të vogëla.

■ PIKLA E PARË

Ndodhen tri gjëra të mëdha e universale të cilat na bëjnë neve të njohur Krijuesin tonë.

E para: është libri i universit, diçka nga dëshmia e të cilit ne e kemi dëgjuar nga trembëdhjetë shkreptimat dhe nga Mësimi i Trembëdhjetë i trajtesës së Methnevi i Nurije Arabisht.

***E dyta**:* është Vula e Profetëve a.s.m., shenja më e madhe e librit të madh të universit.

***E treta**:* është Kur'ani i gjithurtë.

Tani duhet të njihemi me Vulën e Profetëve a.s.m.e cila është prova e dytë e qartë folëse dhe duhet ta dëgjojmë atë.

Po, vështroje personalitetin kolektiv të kësaj prove: **Faqja e tokës është bërë xhamia e tij; Mekka mihrabi i tij, dhe Medineja predikatorja e tij; Profeti ynë, paqja dhe bekimet e Zotit xh.sh qofshin mbi të, kjo provë e qartë, është Imami i të gjithë besimtarëve, është predikuesi i të gjithë njerëzimit, kryetari i të gjithë profetëve, shkëlqesia i të gjithë evlijave, prijësi i rrethit të përmendjes së Zotit xh.sh. i atij rrethi që përfshin të gjithë Pejgamberët dhe Evlijatë... Ai është një pemë vezulluese, rrënjët e**

gjalla të së cilës janë të gjithë profetët, ndërsa frutat e freskëta janë të gjithë Evlijatë; Çdo pretendim të tij e dëshmojnë të gjithë profetët duke u mbështetur në mrekullitë e tyre; e konfirmojnë dhe e vërtetojnë të gjithë evlijatë, duke u mbështetur në kerametet (provat, çudirat) e tyre, sepse Ai deklaron dhe pretendon لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ *"Nuk ka zot tjetër përveç All-llahut"* Dhe të gjithë ata recitues dritëdhënës të Emrave Hyjnorë, të rreshtuar në të djathtën e në të majtën, domethënë, në të shkuarën e në të ardhmen, përsërisin të njëjtat fjalë dhe nëpërmjet konsensusit të tyre, në të vërtetë deklarojnë: **"TI FLET TË VËRTETËN DHE AJO QË TI THUA ËSHTË E DREJTË"**, atëherë cila ide e rreme ka fuqi të përzihet në një pretendim që vërtetohet e mbështetet kështu nga mijëra?

■ PIKLA E DYTË:

Ashtu siç vërtetohet Kjo provë brilante e Njësisë nga unanimiteti dhe konsensusi i atyre dy krahëve, i krahut të Profetëve dhe i atij të Evlijave, gjithashtu të njëjtën gjë bëjnë qindra tregues në shkrimet e librave të shpallur qiellorë si Teurati e Inxhili–Bibla, [95] dhe me mijëra shenja që u shfaqën përpara fillimit të misionit të tij, dhe sihariqet e falltarëve dhe e zërave nga bota e padukshme, dhe dëshmia me unanimitet dhe treguesit e mijëra mrekullive të tij, si: **Çarja më dysh e hënës** dhe vërtetësia e sheriatit që e mbështet dhe e konfirmojnë atë. Gjithashtu, në personin e tij, sjelljet e lavdërueshme të cilat ishin në kulmin e plotësimit; dhe në detyrat e tij, besimi i plotë i tij dhe veçoritë e cilësitë e larta që ishin në shkëlqimin më të madh, devocioni i tij dhe frika e jashtëzakonshme ndaj Zotit, adhurimi i jashtëzakonshëm, serioziteti i jashtëzakonshëm dhe qëndrueshmëria e jashtëzakonshme tregojnë fuqinë e besimit të tij të plotë dhe qëndresën e tij të plotë. Të gjitha këto tregojnë aq qartë si dielli, sa besëplotë dhe fetar i palëkundur ishte ai për kauzën e tij, për çështjen e tij më të madhe.

■ PIKLA E TRETË:

Po të duash, eja! Le të shkojmë në Gadishullin Arabik, tek **Epoka e Lumturisë!** Në përfytyrimet tona ne do ta shohim atë tek detyrat e tij,

---

[95] Në **"Risale-i Hamidije"** Hysejin Xhisri nxori njëqind e katërmbëdhjetë tregues nga shkrimet qiellore. Në qoftë se këto tregues kanë mbetur edhe pas ndryshimit dhe korruptimit të atyre teksteve, pa dyshim, përmendje e tregues të qartë kanë ekzistuar para modifikimit të atyre librave... (Autori)

kështu le t'i bëjmë një vizitë. Vështro! Ne shikojmë një person të shquar për sa i përket karakterit të tij të hollë dhe formës së tij të bukur. Në dorën e tij është një libër i mrekullueshëm dhe në gjuhën e tij është një adresim i vërtetë. Ai është duke i dhënë njerëzimit një predikim parapërjetësie. Në të vërtetë Ai ua drejton atë njerëzve, xhindëve, engjëjve dhe të gjitha qënieve. Ai zgjidh dhe shpjegon enigmën e çuditshme të misterit të krijimit të botës; Ai zbulon dhe zgjidh gjëegjëzën e ngatërruar e cila është misteri i universit. Ai jep përgjigje të kënaqshme dhe bindëse që bëhen nga të gjitha qëniet dhe që kanë çuditur e preokupuar mendjet: **Kush jeni? Nga vini? Dhe ku po shkoni?**

■ **PIKLA E KATËRT:**

Shiko! Ai përhap një dritë të tillë vërtetësie sa që në qoftë se do ta shikoje universin jashtë sferës ndriçuese të udhëzimit të Tij, do ta shihje atë si një vend zie të përgjithshme, do t'i shihje krijesat e saja si të huaja dhe madje si armiq, dhe do t'i shihje qëniet e pajeta si kufoma të lemerishme, dhe qëniet e gjalla si jetimë, duke qarë për shkak të goditjes së zhdukjes e të ndarjes. Tani sodit! Nga drita që Ai përhap, ai vend vajtimi e zie të përgjithshme u shndërrua në një vend ku recitohen Emrat dhe lëvdatat e Zotit me gëzim e dëshirë; qëniet e armiqësuara e të huaja janë bërë miq e vëllezër; kurse qëniet e pajeta e të pagoja që të gjitha kanë marrë formën e nëpunësve të njohur dhe shërbyesve të butë; dhe jetimët që vajtojnë e ankohen, shihen ose duke recituar Emrat e Zotit dhe lavdërimet e Tij, ose duke dhënë falënderime që u çliruan nga detyrimet e tyre.

■ **PIKLA E PESTË:**

Gjithashtu, nëpërmjet dritës së tij, lëvizja dhe zhvendosja e universit, ndryshimet e tij dhe transformimet, pushojnë së qëni të pakuptimta, të kota e lodra të rastësisë; ato ngrihen në nivelin e qënies së tyre si mesazhe Hyjnore, faqe të skalitura me shenjat e krijimit si dhe pasqyra për Emrat Hyjnorë. Vetë universi u bë libri i urtësisë së të Përjetshmit të vetëm.

Ndërsa dobësia e pakufishme e njeriut, pafuqia e tij dhe nevojat e tij e bëjnë atë më të ulët se sa të gjitha kafshët, dhe mendja e tij që i transmeton dëshpërimet e hidhërimet e së shkuarës dhe ankthet e së ardhmes, e bëjnë atë më të mjerin. Mirëpo kur ndriçohet mendja me atë dritë, njeriu ngrihet mbi të gjitha kafshët e mbi të gjitha krijesat, dhe

me ndriçimin e asaj mendjeje, pafuqie e varfërie, dhe me dua, bëhet një sulltan i privilegjuar, dhe me përgjërim ai u ngjit në majen e kalifatit.

Domethënë, po të mos ishte drita e personalitetit të Muhammedit a.s.m., universi, njeriu dhe të gjitha gjërat do të ishin asgjë. Po, sigurisht, një personalitet i tillë është i domosdoshëm në një univers të tillë të mrekullueshëm, përndryshe universi e krijesat nuk do të ishin në ekzistencë, pasi ato nuk do të kishin kuptim për ne.

■ PIKLA E GJASHTË:

Kështu, ky personalitet bën të ditur e sihariqon për lumturinë e përjetshme; Ai është zbuluesi dhe njoftuesi i një mëshire të pafund; është lajmëtari dhe vështruesi i bukurive të sovranitetit të Hyjnisë dhe zbuluesi e treguesi i thesareve të Emrave Hyjnorë. Në qoftë se ti e vlerëson atë kështu, domethënë, nga aspekti i adhurimit, ti do ta shikoje Atë modelin e dashurisë, shembullin e mëshirës, lavdinë e njerëzimit dhe frutin më të shndritshëm të pemës së krijimit. Ndërsa po ta shikosh në këtë mënyrë, domethënë, -nga aspekti i profetësisë së Tij-, do ta shohësh Atë të jetë prova e Zotit, llamba e vërtetësisë, dielli i udhëzimit dhe mjeti i lumturisë.

Dhe vështro: Drita e Tij ka ndriçuar nga lindja në perëndim me shpejtësinë e vetëtimës flakëruese, dhe gjysma e tokës dhe një e pesta e njerëzimit ka pranuar dhuratën e udhëzimit të Tij dhe e ka ruajtur atë si vetë jetën. Atëherë si është e mundur që nefsi ynë dhe shejtanët të mos e pranojnë me të gjitha shkallët bazën e të gjitha pretendimeve të atij Personaliteti!.. E cila është: لَآ إِلٰهَ إِلَّا هُوَ *"Nuk ka zot tjetër, përveç All-llahut"*

■ PIKLA E SHTATË:

Tani shiko! Ai personalitet nëpërmjet një fuqie të shenjtë çrrënjosi menjëherë zakonet e tyre të egra e barbare dhe traditat me të cilat ata ishin lidhur me fanatizëm. Ai i pajisi ata njerëz të ndryshëm të egër e kokëfortë të atij gadishulli të gjërë me virtytet më të holla dhe i bëri ata mësuesit e botës njerëzore dhe profesorët e kombeve të qytetëruara.

Vështro! Ai nuk ishte një dominim sipërfaqësor, ai pushtoi dhe nënshtroi mendjet e tyre, shpirtërat, zemrat dhe ndjenjat e tyre. Ai u bë

i dashuri i zemrave, mësuesi i mendjeve, edukatori i nefseve dhe sunduesi i shpirtërave.

■ PIKLA E TETË:

Ju e dini se një zakon i vogël si pirja e duhanit midis një grupi të vogël mund të zhduket përgjithmonë vetëm nga një sundues i fuqishëm me përpjekje të mëdha. Por shiko! Ky personalitet zhduku shumë zakone të mëdha, të ngulitura në shumë popuj të vështirë e fanatikë, me një fuqi të lehtë në dukje dhe me një përpjekje të vogël për një periudhë të shkurtër kohe, dhe në vendin e tyre, ai rrënjosi cilësi e virtyte të larta që u bënë aq të qëndrueshme sikur ato të kishin qenë përzier me vetë gjakun e tyre dhe me damarët. Ai arriti rezultate të jashtëzakonshme si këto.

Ne ua paraqesim gadishullin Arabik si një sfidë atyre që refuzojnë të shohin dëshminë e Epokës së Bekuar të profetit. Le të marrin ata qindra nga filozofët e tyre e të shkojnë atje e të punojnë për njëqind vjet, a do të mundeshin të bënin një të qindën e asaj që arriti Profeti për një vit?

■ PIKLA E NËNTË:

Nëse ti do të ishe njohës i natyrës së njeriut, natyrisht do të kuptoje se nuk është e lehtë për një njeri të mençur që të shfaqë një pretendim të rremë i cili do ta turpëronte kur të dilte në shesh; ai nuk do mund ta thonte atë pretendim pa ngurrim, pa turpërim e shqetësim të cilat tregojnë dredhinë e tij; ai nuk mund ta shprehë as pa shtirje, artificialitet e ngacmim, të cilat tregojnë mashtrimin e tij para shikimeve të armiqve të tij kritikë, madje edhe sikur ky të ishte një person i parëndësishëm, në një detyrë të parëndësishme, në një pozitë të vogël, në një komunitet të vogël dhe për një çështje të vogël. Atëhere, si mund të futet dredhia e të depërtojë kontradikta në pretendimet e këtij personaliteti i cili është një misionar i madh, me një mison të madh, me një pozitë të lartë, që lidhet me një kauzë të madhe, në një kohë kur ai ka nevojë për një mbrojtje të madhe në një komunitet të madh, përballë armiqve të mëdhenj, në një çështje të madhe dhe me një pretendim të madh? Dhe ja! Ai e shfaq atë pretendim dhe e thotë pa u shqetësuar fare nga ndonjë kundërshtar; e shpreh atë pa hezitim, pa frikë e pa shqetësim, me vendosmëri, me seriozitet, në një mënyrë që ngre nervat e armiqve të tij e madje duke i

poshtëruar e fyer me shprehje të larta e të fuqishme qëndrimet e tyre. A është e mundur që të ketë hyrë ndonjë dredhi? Ruajna Zot!

إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ *"Kjo nuk është tjetër veçse shpallje e inspiruar" (Kur'an 53:4)* **E vërteta nuk mashtron dhe ai që kap të vërtetën nuk mashtrohet. Rruga e tij që është e vërteta, është e pastër dhe larg çdo mashtrimi. Atëherë a mund të shfaqet ndonjë imagjinatë apo hamendje e ta mashtrojnë atë që e shikon të vërtetën të vërtetë?...**

■ PIKLA E DHJETË:

Shiko e dëgjo çfarë thotë Ai! Ja! Ai tregon të vërteta të mëdha mahnitëse, aq të nevojshme, aq tërheqëse dhe aq kureshtare dhe i provon çështjet e atyre të vërtetave..

Ju e dini se ajo që e nxit më shumë njeriun është kureshtja. Madje, nëse do të të thuhej ty: "Në qoftë se do të japësh gjysmën e pasurisë dhe gjysmën e jetës, do të zbresë një person nga Hëna ose nga Jupiteri e do të të tregojë gjithçka rreth tyre; Ai do të të tregojë gjithashtu saktësisht rreth të ardhmes tënde dhe çfarë do të të ndodhë ty, unë mendoj se ti do të pranoje që ta jepje gjysmën e jetës e të pasurisë tënde, nëse do të ishe kureshtar. Ndërsa ai personalitet -Profeti Muhammed- tregon për Monarkun i Cili është i Tillë saqë në mbretërinë e Tij, hëna nuk është gjë tjetër veçse si një mizë që fluturon rreth një fluture dhe, kjo flutur e cila është toka që flatëron rreth një llambe, dhe llamba që është dielli, është vetëm njëra midis mijërave në një bujtinë nga mijëra bujtina të Atij Monarku.

Gjithashtu, ai personalitet njofton saktësisht për një botë aq të mrekullueshme dhe për një ndryshim e revolucion aq të çuditshëm sa që, nëse mijëra toka do të ishin bomba e të shpërthenin, ato nuk do të ishin më shumë të çuditshme se sa njoftimi që ai jep për botën tjetër. Nëse dëshiron, dëgjo nga gjuha e tij shembullin e sureve që vijojnë:

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ۝ وَإِذَا النُّجُومُ انكَدَرَتْ ۝ وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ۝ وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ۝ وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ۝ وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ۝ وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ۝ وَإِذَا الْمَوْءُودَةُ سُئِلَتْ ۝ بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ۝ وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ۝ وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ۝ وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ ۝ وَإِذَا الْجَنَّةُ أُزْلِفَتْ ۝ عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا أَحْضَرَتْ ۝ فَلَا أُقْسِمُ بِالْخُنَّسِ ۝ الْجَوَارِ الْكُنَّسِ ۝ وَاللَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ ۝ وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ۝ إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۝ ذِي قُوَّةٍ عِندَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ۝ مُّطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ ۝ وَمَا صَاحِبُكُم بِمَجْنُونٍ ۝ وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ ۝ وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ۝ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ ۝ فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ۝ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ ۝ لِمَن شَاءَ مِنكُمْ أَن يَسْتَقِيمَ ۝ وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ۝ وَإِذَا النُّجُومُ انكَدَرَتْ ۝ وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ۝ وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ۝ وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ۝ وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ۝ وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ۝ وَإِذَا الْمَوْءُودَةُ سُئِلَتْ ۝ بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ۝ وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ۝ وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ۝ وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ ۝ وَإِذَا الْجَنَّةُ أُزْلِفَتْ ۝ عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا أَحْضَرَتْ ۝ فَلَا أُقْسِمُ بِالْخُنَّسِ ۝ الْجَوَارِ الْكُنَّسِ ۝ وَاللَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ ۝ وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ۝ إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۝ ذِي قُوَّةٍ عِندَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ۝ مُّطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ ۝ وَمَا صَاحِبُكُم بِمَجْنُونٍ ۝ وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ ۝ وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ۝ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ ۝ فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ۝ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ ۝ لِمَن شَاءَ مِنكُمْ أَن يَسْتَقِيمَ ۝ وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

*"Kur dielli (me dritën e tij të shtrirë gjërësisht) të mbështjellet (errësohet)." (Kur'an 81:1) "E kur të çahet qielli"(Kur'an 82:1) "Dhe krisma e kijametit(Dita e zhurmës)"(Kur'an 101:1)*të cilat ai reciton.

Ai gjithashtu, vërtetësisht, flet për një të ardhme që është e tillë saqë e ardhmja në këtë botë në krahasim me atë të ardhme është si një mirazh i vogël.

Dhe ai tregon me seriozitetin më të madh për një lumturi që është e tillë saqë të gjitha kënaqësitë e dynjasë në krahasim me atë lumturi, janë si një vetëtimë kalimtare e rrufesë e krahasuar me një diell të përjetshëm.

■ PIKLA E NJËMBËDHJETË:

Me siguri, nën perden e dukshme të këtij universi i cili është kështu i çuditshëm e i ngatërruar, neve patjetër na presin çështje që janë më të çuditshme. Prandaj, një personalitet i mrekullueshëm e i jashtëzakonshëm, një zbulues i mrekullive është i domosdoshëm për të treguar çudirat e ekzistencës. Dhe kjo bëhet e qartë nga sjellja e atij personaliteti -profeti- i cili i ka parë ato, i shikon dhe na e tregon atë që sheh. Ai na mëson drejt e thellë në lidhje me Zotin e qiejve e të tokës, i Cili na furnizon neve me mirësitë e Tij dhe na njofton se çfarë kërkon e çfarë dëshiron Ai nga ne.

Dhe në një kohë kur gjithësecili duhet të lërë gjithçka, të vrapojë e t'i kushtojë vëmendje këtij profeti i cili njofton shumë të vërteta të tjera të domosdoshme si këto që ngjallin kureshtje, por si shpjegohet që shumë njerëz janë shurdha, të verbër e mediokër, të cilët nuk e shohin ketë të vërtetë, nuk e dëgjojnë atë dhe nuk e kuptojnë?

■ PIKLA E DYMBËDHJETË:

Dije se ky profet fisnik ashtu siç është një provë folëse dhe një dëshmi e vërtetë e shkallës së të vërtetës së Njësisë së Krijuesit të qënieve; gjithashtu ai është një provë vendimtare dhe dëshmi e qartë për ringjalljen e të vdekurve dhe për lumturinë e përjetshme. Vërtet, ai personalitet, ashtu si me thirrjen dhe udhëzimin e tij që është shkaku i arritjes së lumturisë së përjetshme dhe mjeti i arritjes së saj, gjithashtu, me lutjen e tij dhe me adhurimin e tij të devotshëm është shkaku i ekzistencës së asaj lumturie të amshuar dhe mjet i krijimit të saj. Ne e përsërisim këtu këtë mister i cili është përmendur në trajtesën e Ringjalljes tek fjala e dhjetë për shkak të stacionit të tij.

Shiko! Ky personalitet kryen një lutje, një falje aq të madhe saqë duket sikur Gadishulli Arabik, e madje e gjithë toka u bë të falen e të luten për shkak të lutjes së tij madhështore.

Pastaj shiko! Ai e kryen atë lutje me këtë xhemat të madh në një mënyrë të tillë sikur ai është imami në mihrabin e epokës së tij, ndërsa anëtarët më të përkryer e të ndritshëm të njerëzimit nga koha e Ademit gjer në epokën tonë dhe deri në fund të kohës janë duke e ndjekur e duke u thënë **"Amin"** lutjeve të tija.

Dhe shiko! Ai po lutet për një nevojë aq të përgjithshme saqë jo vetëm banorët e tokës, por gjithashtu edhe ato të qiejve, dhe të gjitha qëniet me gjuhët e gjendjeve të tyre bashkohen në lutjen e tij duke deklaruar: **"Po, pranoje, o Zot, duanë e tij dhe plotësoje!"** Edhe ne gjithashtu e kërkojmë atë! Ai lutet me një dëshirë të tillë, me aq keq-ardhje, me shumë përgjërim e me një mënyrë të përshpirtshme dhe me aq nevojë, sa që e bën të gjithë kozmosin të qajë e i bën qëniet të bashkohen në lutjen e tij.

Dhe shiko! Ai lutet për një qëllim të tillë e një synim, të cilat e ngrejnë njeriun, botën, dhe të gjitha krijesat nga shkalla më e ulët, nga inferioriteti, pavlefshmëria e padobishmëria për tek shkalla më e lartë. Domethënë, tek pasja e vlerave, tek qëndrueshmëria dhe tek detyrat e larta. Vështro! Ai përgjërohet dhe lutet për ndihmë e mëshirë në një mënyrë aq të lartë e të ëmbël sikur ai t'i bënte të gjitha qëniet, qiejt e Arshin, të dëgjojnë duke i sjellë ato në dalldi e të thërrasin, **"Amin o Zoti ynë."**

Dhe shiko! Ai e kërkon plotësimin e nevojave të tij nga një Gjithëdëgjues, i Cili është i Gjithëfuqishëm e Gjithëbujar, dhe nga një Gjithëshikues, i Cili është Mëshirëplotë dhe i Gjithëditur; Nga Ai që shikon e dëgjon lutjen më sekrete, prej gjallesës më të fshehur, për nevojën më të maskuar duke iu përgjigjur e duke ia përmbushur nevojën e saj, duke i pranuar lutjen e duke treguar mëshirë për të, sepse ai i jep çfarë i kërkohet sikur edhe me gjuhën e gjendjes së saj. Ai e jep atë në një mënyrë aq të urtë, gjithëshikuese e gjithëmëshire, sa që nuk lë dyshim se ai furnizim e rregull janë të veçantë për të Vetmin Gjithëdëgjues, Gjithëshikues, Gjithëbujar e Gjithëmëshirues.

■ PIKLA E TREMBËDHJETË:

Çfarë dëshiron kjo krenari e llojit njerëzor, i cili po merr pas vetes të gjithë elitën e njerëzimit, që qëndron në maje të botës e duke ngritur duart e tij drejt Arshit më të madh po lutet. Çfarë po kërkon nderi i njerëzimit, kjo qënie e rrallë e kohës, i cili vërtet është lavdia e kozmosit? Dëgjo! Ai po lutet për lumturi të përjetshme, për jetë të

pavdekshme e për t'u takuar me Zotin xh.sh; Ai kërkon Parajsë, dhe lutet me të gjithë Emrat e Shenjtë Hyjnorë, të cilët paraqesin bukurinë dhe shkallët e tyre në pasqyrat e qënieve. Madje, në qoftë se nuk do të ishin shkaqet për përmbushjen e atyre kërkesave të panumërta, si: Mëshira, Përkujdesja, Urtësia e Drejtësia, qënia e të cilave kushtëzon mëshirë, urtësi, mirësi e drejtësi për ekzistencën e Ahiretit, si dhe të gjithë Emrat e Shenjtë Hyjnorë të cilët janë shkaqe që i kërkojnë ato, do të mjaftonte lutja e vetme e këtij personaliteti dritëdhënës që Zoti xh.sh. t'i ndërtonte atij dhe pasuesve të tij xhennetin, pasi ndërtimi i të cilit është aq i lehtë për fuqinë Hyjnore sa krijimi dhe ndërtimi i pranverës. Po, ashtu si profetësia e tij që u bë shkak për hapjen e këtij vendi sprovimi e provash, gjithashtu, lutja e tij me robërinë e me përkushtimin e tij ndaj Zotit ishte shkak për hapjen e botës tjetër. A do të pranonte rregulli i përkryer i vëzhguar në univers, për të cilin studiues të nivelit të lartë dhe gjeni të tillë si al-Gazali u shprehën:

لَيْسَ فِي الْإِمْكَانِ أَبْدَعُ مِمَّا كَانَ

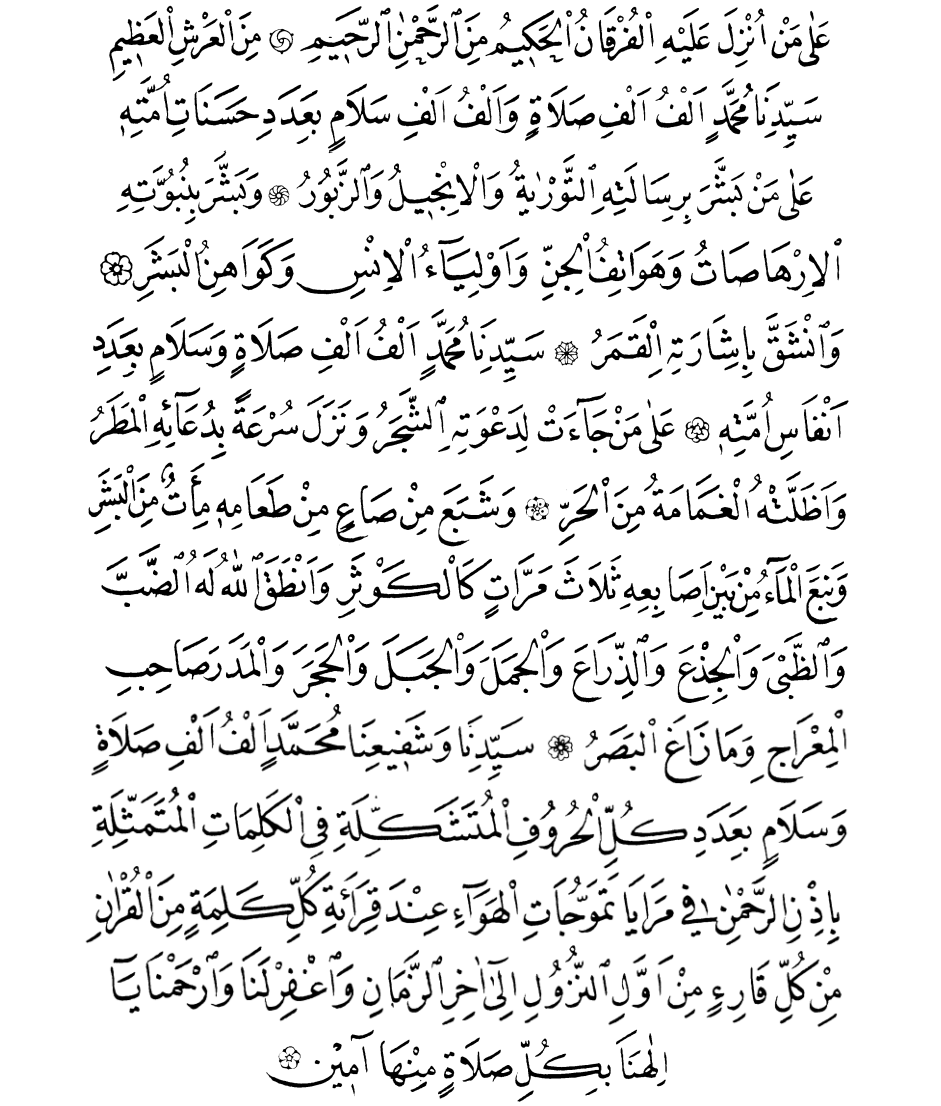
"Nuk është e mundur të ekzistojë ndonjë gjë me origjinalitet më të madh në ekzistencë se sa ajo që ekziston."

A do ta pranonin Bukuria pa të meta e artit brenda mëshirës dhe bukuria e pakrahasueshme e Hyjnisë shëmtinë, mizorinë, mungesën e rregullit e të mos dëgjojnë e mos t'u përgjigjen dëshirave e zërave më të parëndësishëm apo të konsiderojnë të parëndësishmen si më të rëndë-sishme, apo të mos dëgjojnë, të mos kuptojnë e të mos përmbushin dëshirat më të domosdoshme? Ruajna Zot! Njëqind mijë herë ruajna Zot!. Një bukuri të tillë nuk do ta lejonte një shëmti të tillë; ajo nuk do të bëhej e shëmtuar.

Kështu, o shoku im i përfytyruar! Kjo është e mjaftueshme sa për tani. Ne duhet të kthehemi, sepse edhe sikur të qëndronim njëqind vjet në këtë periudhë në Gadishullin Arabik, ne do të kuptonim plotësisht vetëm një të qindën e mrekullive të detyrave dhe të çudirave që kryen ai personalitet dhe ne kurrë nuk do të ishim të ngopur duke e vështruar atë.

Tani eja! Ne do të shikojmë shekujt një nga një, mbi të cilët do të kthehemi ne. Shiko se si çdo shekull është hapur si një lule përmes shkëlqimit që ai ka marrë nga ai Diell i udhëzimit. Ato kanë prodhuar miliona nga frutat e shndritshme si: **Ebu Hanifeja, Shafiiju, Ebu Bajazid Bistami, Shejh Gejlani, Sheh Nakshibendi, Imam Gazali e**

Imam Rabbani, dhe duke i lënë për më vonë detajet e vëzhgimit tonë studimor në një kohë tjetër, ne duhet të recitojmë disa bekime e lutje për atë zbulues të mrekullive dhe për atë udhërëfyes, të cilat tregojnë një numër të mrekullive të tij:

"Paqja dhe bekimet qofshin mbi profetin tonë MUHAMMEDIN alejhis-salatu ves-selam, mijëra e mijëra herë sa numri i veprave të mira të komunitetit të tij, të cilit iu zbulua Kur'ani, dalluesi i të vërtetës nga gjënjeshtra, nga i Gjithëmëshirshmi e Mëshirëploti nga froni më i lartë; profetësia e të cilit u paralajmërua nga Teurati, Inxhili dhe u tregua nga shenjat e mrekullueshme, nga

zërat e xhindeve dhe nga evlijatë e njerëzimit; Bekimet qofshin mbi profetin me shenjën e të cilit u ça më dysh hëna; mbi shkëlqesinë tonë Muhammedin a.s.m.. Paqja dhe bekimet qofshin mbi të mijëra e mijëra herë sa numri i frymëmarrjeve të komunitetit të tij, që me shenjën e të cilit i shkonin nga pas pemët, me lutjen e të cilit binte menjëherë shiu; të cilit i bënte hije reja nga nxehtësia, mbi atë që ngopi me ushqimin e tij njëqind vetë, kur ai ushqim mjaftonte vetëm për një person. Mbi atë që nga gishtat e të cilit vërshoi uji tre herë si burimi i Keutherit, që për hir të tij, Zoti bëri që atij t'i flasin zhapiku, gazela, ujku, trungu, krahu, deveja, mali shkëmbi dhe plisi i dheut; Bekimet qofshin mbi atë i cili bëri miraxhin -ngjitjen në qiell- dhe syri i të cilit nuk u dridh (lëkund), mbi shkelqësinë dhe ndërmjetësin tonë Muhammedin a.s.m..! Paqja dhe bekimet qofshin mbi të mijëra e mijëra herë sa numri i shkronjave të Kur'anit të formuara në fjalë të paraqitura me lejen e të Gjithëmëshirshmit në pasqyrat e valëve të ajrit tek recitimi i të gjitha fjalëve të Kur'anit prej të gjithë recituesve që nga fillimi i shpalljes së tij gjer në ditën e fundit. Dhe na fal dhe na mëshiro, o Zot, për secilin nga ato bekime. Amin.

[Unë i kam përshkruar dëshmitë për profetësinë e Muhammedit a.s.m., të cilat këtu i kam treguar shkurtazi, në një trajtesë në turqisht e titulluar ***"Shuaat-i Marifetu'n-nebi - Rreze nga njohja e profetit"*** dhe në Letrën e Nëntëmbëdhjetë (Mrekullitë e Profetit). Gjithashtu ndodhen mrekullitë e Kur'anit të gjithurtë që janë përmendur shkurtimisht. Përsëri në një trajtesë në Turqisht të quajtur **"Lemeat"** dhe në "Fjalën e Njëzet e Pestë" unë kam shpjeguar në mënyrë të përmbledhur dyzet mënyra në të cilat Kur'ani është një mrekulli dhe kam treguar dyzet aspekte të mrekullisë së tij. Nga ato dyzet aspekte, vetëm elokuencën e renditjes së fjalëve unë e kam shkruar në dyzet faqe në një komentim Arabisht i quajtur **"Isharatul ixhaz."** Në qoftë se keni nevojë, ju mund t'u referoheni atyre tre veprave.]

■ PIKLA E KATËRMBËDHJETË:

Kur'ani i gjithurtë, deti i mrekullisë dhe mrekullia më e lartë, e provon Profetësinë e Muhammedit a.s.m. dhe Njësinë Hyjnore në mënyrë aq vendimtare saqë nuk lë më nevojë për provë tjetër. Dhe ne do ta japim përkufizimin e tij dhe do të tregojmë një ose dy shkreptima nga mrekullia e tij, të cilat kanë qenë shkak kritike për disa.

Kur'ani i gjithurtë i cili na bën të njohur Krijuesin tonë, është i tillë: **"Kur'ani është interpretues parapërjetësie i librit të universit; është zbuluesi i thesareve të Emrave Hyjnorë të fshehur në faqet e tokës e të qiejve; është çelësi i të vërtetave të fshehura poshtë këtyre rreshtave të ngjarjeve; është thesari i mirësive të Krijuesit**

Mëshirëplotë dhe i adresimit Hyjnor të parapërjetësisë, që vjen nga bota e të padukshmes, matanë perdes së kësaj bote të dukshme; Është dielli, themeli dhe plani i botës shpirtërore të Islamit; Harta e botës së Ahiretit; Komentuesi i shquar, shpjeguesi i qartë, prova folëse dhe interpretuesi i saktë i Esencës Hynore, i Atributeve dhe i veprave; Është instruktori, urtësia e vërtetë, udhëzuesi i botës së humanizmit; Është libër urtësie e ligji, libër falje e adhurimi, libër urdhëri e thirrje, libër përmendjeje dhe i njohjes Hyjnore; Është libër për të gjitha nevojat shpirtërore dhe një bibliotekë e shenjtë që jep libra të përshtatshëm për rrugët dhe metodat e Evlijave, të sinqertëve dhe të dijetarëve, rrugët dhe metodat e të cilëve janë të gjitha të ndryshme.

Merr në Konsideratë shkreptimat e mrrekullisë së Kur'anit në përsëritjet e tij të cilat imagjinohen të jenë gabime në elokuencë. Meqenëse Kur'ani është një libër përmendjeje, libër lutjeje e thirrjeje, përsëritja në të është e dëshirueshme, e në të vërtetë, është esenciale dhe më elokuentja. Nuk është ashtu siç mendojnë të gabuarit, sepse shenja e përmendjes është ndriçimi nëpërmjet përsëritjes. Shenja e duasë është forcim me anë të përsëritjes. Shenja e urdhrit dhe e thirrjes është konfirmim përmes përsëritjes.

Për më tepër, jo gjithkush është i mundur, në çdo kohë ta lexojë krejt Kur'anin, i cili është ilaç e shërim për gjithësecilin në çdo kohë. Por kryesisht është i mundur të lexojë një sure të tij. Prandaj, meqenëse qëllimet më të rëndësishme të Kur'anit përfshihen në suret më të gjata, atëherë secila sure bëhet si një Kur'an i vogël. Domethënë, me qëllim që askush të mos privohet, disa nga qëllimet e tij si: Njësia Hyjnore, ringjallja e të vdekurve dhe historia e Musait a.s., janë përsëritur.

Gjithashtu, ashtu si nevojat trupore, edhe nevojat shpirtërore janë të ndryshme. Njeriu ka nevojë për disa nga ato në çdo frymë; Ashtu si trupi që ka nevojë për ajër, edhe shpirti ka nevojë për fjalën "**H**u - *All-llahu...*" Ndërsa për disa të tjera si "**Bismil-lah** -*Në Emër të Zotit*"... ai ka nevojë në çdo kohë, e kështu me radhë. Kjo do të thotë se përsëritja e vërseteve buron nga përsëritja e nevojës. Dhe ai e bën përsëritjen me qëllim që të tregojë nevojën, që ta zgjojë damarin e nevojës, që ta joshë atë dhe që të lëvizë deshirën dhe oreksin e saj.

Gjithashtu Kur'ani është themeluesi, është themeli i Fesë së Qartë dhe themeli i botës së Islamit. Ai ndryshoi jetën sociale njerëzore dhe është përgjigjja e pyetjeve të përsëritura nga klasat

dhe nivelet e ndryshme të njerëzimit. Përsëritja është e domosdoshme për themeluesin me qëllim që të vërtetojë gjërat. Përsëritja është e domosdoshme për t'i mbështetur ato. Konfirmimi, përsëritja dhe përtëritja janë të domosdoshme për t'i përforcuar ato.

Gjithashtu, Kur'ani flet çështje të tilla të mëdha dhe të vërteta të holla të tilla saqë përsëritjet e shumta janë të domosdoshme në format e ndryshme me qëllim që t'i ngulisë ato në zemrat e të gjithëve. Megjithëse, në dukje, ato janë përsëritje, por në përmbajtje çdo vërset ka shumë kuptime, shumë mirësi e shumë aspekte e nivele. Në çdo vend ato përmenden për një kuptim të ndryshëm e për dobi e qëllim të ndryshëm. Gjithashtu, Kur'ani duke qenë i paspecifikuar e i papërmbledhur në disa çështje që lidhen me kozmosin, është një shkreptimë mrekullie për qëllimin e udhëzimit. Ai nuk mund të jetë shkak kritike dhe nuk është i mangët, siç e imagjinojnë disa ateistë.

Në qoftë se pyet: "Pse Kur'ani i gjithurtë nuk flet për qëniet në të njëjtën mënyrë si filozofia? Ai i lë disa çështje në formë të shkurtuara dhe disa të tjera i flet në një mënyrë të thjeshtë e sipërfaqësore me qëllim që të harmonizohet me ndjenjat e tyre, e për të mos lodhur e munduar mendjet e njerëzve të zakonshëm, duke ledhatuar shikimet e përgjithshme. Po përse kjo?"

Duke iu përgjigjur, ne themi: Filozofia është shmangur nga rruga e vërtetë. Ajo është pse'ja... Gjithashtu, natyrisht, ju keni kuptuar nga fjalët e kaluara dhe nga mësimet që ato japin se Kur'ani i gjithurtë flet për universin me qëllim që të bëjë të njohur Esencën Hyjnore, Atributet dhe Emrat Hyjnorë. Domethënë, ai shpjegon kuptimet e librit të universit për të bërë të njohur Krijuesin e Tij. Me fjalë të tjera, ai i shikon qëniet jo për vetveten, por për Krijuesin e tyre. Gjithashtu ai i drejtohet gjithkujt. Ndërsa shkenca e filozofisë i shikon qëniet për vetveten e tyre dhe u drejtohet në veçanti shkencëtarëve.

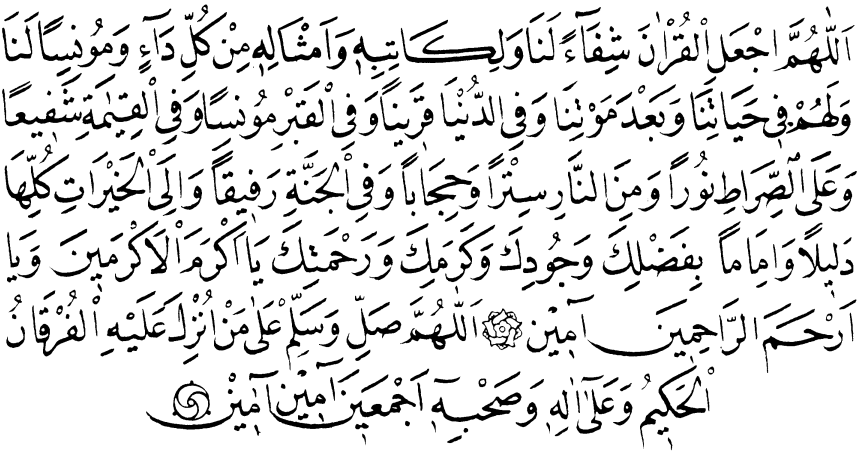
Prandaj, meqenëse Kur'ani i gjithurtë i bën qëniet dëshmi dhe prova, dëshmia duhet të jetë e dukshme me qëllim që të kuptohet shpejt nga këndvështrimi i përgjithshëm, dhe meqenëse Kur'ani udhëzues u drejtohet të gjitha klasave të njerëzve, atëherë njerëzit e zakonshëm, të cilët formojnë klasën më të madhe në numër, dëshirojnë një udhëzim që lë jashtë ose përmbledh çfarë nuk i detyron ata mbi detyrën e tyre themelore, që nuk ndryshon pa qenë nevoja gjërat, që në pikëpamjen e tyre sipërfaqësore janë të qarta dhe që t'u afrojë gjërat e

holla me anë të krahasimeve me qëllim që të mos i lejojë të bien në gabime e të hyjnë në polemika të paarsyeshme.

Për shembull, Ai flet rreth diellit: ***"Dielli është një llambë rrotulluese ose fener"*** sepse ai nuk flet për diellin për vetveten ose për natyrën e tij, por për shkak se ai është një lloj boshti i një rregulli dhe qendra e një sistemi, dhe se rregulli e sistemi janë pasqyrat e mjeshtërisë së Krijuesit. Ai thotë اَلشَّمْسُ تَجْرِى *"Dielli ec (noton) në sferën e tij"* (Kur'an 36:38). Duke sjellur ndërmend sistemimet e mirëvendosura të fuqisë Hyjnore në ndryshimet e dimrit e të verës, të ditës e të natës, me frazën "*Rrotullohet"* Ai bën të kuptueshëm madhështinë e Krijuesit. Kështu si do që të jetë realiteti i këtij rrotullimi, ai nuk e prek rregullin i cili thuret e vëzhgohet dhe i cili është qëllimi. Ai gjithashtu thotë: وَجَعَلْنَا ٱلشَّمْسَ سِرَاجًا *"Dhe Ai e bëri diellin si një llambë"*[96] Nëpërmjet fjalës *"Llambë*" paraqitet bota në formën e një pallati, dhe se gjërat brenda tij janë zbukurime, domosdoshmëri dhe furnizime të përgatitura për njeriun e për gjallesat, dhe se dielli gjithashtu është një shandan -mbajtëse qirinjsh- i nënshtruar; dhe me përshkrimin e diellit si llambë, Kur'ani bën të ditur mëshirën dhe mirësinë e Krijuesit.

Tani, shiko se çfarë thotë filozofia kryengritëse, idiote e gurgulluese: "Dielli është një trup i madh qiellor me lëndë djegëse. Ai i bën planetët që janë shkëputur prej tij që të rrotullohen rreth tij. Madhësia e tij është aq e kaq, esenca e tij është kështu ashtu, është kjo është ajo!.." Atëherë kjo nuk i jep shpirtit plotësim njohurie, por veçse një frikë të tmerrshme dhe një çudi të trishtueshme. Ajo nuk flet për të siç flet Kur'ani. Nga kjo ju mund të krahasoni vlerën e çështjeve të filozofisë, ana e brendshme e së cilës është bosh dhe e zbrazur, ndërsa ana e jashtme e saj është mburracake e bujshme. Prandaj, mos u mashtro nga shkëlqimi i saj i jashtëm dhe mos shfaq mosrespekt ndaj Kur'anit të shpjegimit të mrekullueshëm!..

[96] Kur'an 71:16

O Zot! Bëje Kur'anin shërim për ne, për shkruesin e kësaj vepre, për shokët e tij, nga të gjitha sëmundjet; Bëje atë shok për ne e për ata në jetët tona, pas vdekjes sonë, në këtë botë, në varr dhe në Gjykimin e fundit; Bëje atë ndërmjetës, dritë në urën e Siratit, mbrojtës nga zjarri, shok në parajsë dhe udhëzues e drejtues për tek të gjitha veprat e mira, nëpërmjet mëshirës Tënde, Bujarisë dhe nderimit Tënd, O Gjithëbujar Absolut dhe O Mëshirues i Plotë! Amin. O Zot! Jepi bekime e paqe atij të cilit iu zbulua Kur'ani plot urtësi, dalluesi midis të vërtetës e të shtrembërës, si dhe familjes së tij dhe sahabëve, të gjithë atyre, Amin, Amin.

KUJTESË: Gjashtë pikat e piklës së Katërmbëdhjetë në Risale-i Nurin Arabisht, veçanërisht gjashtë Pikat e Piklës së Katërt shpjegojnë Pesëmbëdhjetë nga afërsisht dyzet llojet e mrekullisë së Kur'anit të gjithurtë. Duke i gjykuar ato si të mjaftueshme, ne e kemi përkufizuar diskutimin këtu. Nëse dëshiron, mund t'u referohesh atyre, pasi do të gjesh një thesar mrekullish...

* * *

Shtojcë e Fjalës së Nëntëmbëdhjetë dhe e Fjalës së Tridhjetë e Një

RRETH MREKULLISË SË ÇARJES SË HËNËS

(A.S.M.)

Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti. "Ora është afruar dhe hëna u ça më dysh. Dhe nëse ata shohin ndonjë shenjë, ata largohen e thonë: "Kjo është magji e dukshme"[97]

Filozofët dhe imituesit e tyre të paarsyeshëm e të verbër, të cilët dëshirojnë të eklipsojnë me idetë e mashtrimet e tyre të prishura "Çarjen më dysh të Hënës" e cila është një Mrekulli e Muhammedit a.s.m. që shndrit si Hëna, duke thënë: ***"Në qoftë se do të kishte ndodhur çarja më dysh e Hënës, do ta kishte njohur e gjithë bota dhe do të kishte qenë treguar në të gjithë librat e historisë?"***

Përgjigjja: Meqenëse *"Çarja më dysh e Hënës"* u demonstrua si një dëshmi e Profetësisë dhe ndodhi menjëherë gjatë natës kur njerëzit ishin në gjumë dhe para një tubimi të cilët, megjithëse e dëshmuan një dëshmi të tillë, e mohuan; dhe meqenëse kishte pengesa që bllokonin shikimin e saj, të tilla si mjegulla, retë dhe diferencat e kohës midis pjesëve të ndryshme të botës; dhe meqenëse në atë kohë shkenca e qytetërimi nuk ishin përhapur gjërë dhe vëzhgimi studimor i qiejve ishte shumë i kufizuar dhe vetë ngjarja ishte e jashtëzakonshme dhe e veçantë, atëherë nuk kishte asgjë që të bënte të domosdoshme që "*Çarja më dysh e Hënës*" duhej të ishte shikuar anembanë botës dhe të kishte hyrë në librat e historisë. Sa për tani, dëgjo **"PESË PIKA"** nga

[97] Kur'ani, 54: 1-2

shumë të tilla të cilat do t'i davarisin ato re mashtrimi në lidhje me "Çarjen më dysh të Hënës".

❑ **PIKA E PARË:** Kokëfortësia ekstreme e jobesimtarëve në atë kohë dhe në atë vend është e mirënjohur dhe e regjistruar në histori. Dhe megjithatë, kur Kur'ani i gjithurtë ua njoftoi këtë ngjarje të gjithë botës përmes thënies: وَانشَقَّ الْقَمَرُ *"Dhe Hëna u ça më dysh",* asnjë nga jobesimtarët të cilët e mohuan Kur'anin, nuk guxuan ta çelin gojën e ta përgënjeshtronin këtë vërset, domethënë, të mohonin ndodhjen e kësaj ngjarje. Në qoftë se ngjarja nuk do të kishte qenë konsideruar si fakt i sigurt nga jobesimtarët në atë kohë, ata do ta kishin marrë vërsetin si pretekst e shkas e do ta mohonin fuqishëm dhe do të sulmonin e rrëzonin pretendimin për profetësi të Muhammedit a.s.m.. Por ama, librat e biografisë së Profetit a.s.m. dhe librat e historisë të cilat e përmendin ngjarjen, nuk tregojnë asgjë që sugjeron se jobesimtarët e mohuan atë.

E vetmja gjë që tregon historia është siç shpjegon vërseti: وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ *"Dhe ata thonë: Kjo është magji e dukshme",* që tregon se jobesimtarët, të cilët e panë ngjarjen, thanë se ajo është "magji", dhe thanë në qoftë se do ta kishin parë atë karvanët në vendet e tjera gjithashtu, ajo ishte e vërtetë, ose përndryshe, ai do t'u kishte bërë magji. Karvanët që arritën në mëngjesin vijues nga Jemeni dhe nga vendet e tjera njoftuan se: "Ne e pamë një ndodhi të tillë". Pastaj jobesimtarët thanë për Krenarinë e të gjitha botëve a.s.m. se Ruajna Zot!: "magjia e jetimit të Ebu Talibit ka prekur e ka ndikuar qiejt!"

❑ **PIKA E DYTË:** Shumica e dijetarëve më të shquar, si Sa'd Taftazani, kanë deklaruar se: ***"Çarja e Hënës më dysh" është vërtetuar me unanimitet sikur shuajtja e etjes së të gjithë ushtrisë me ujin që vërshoi nga gishtërinjtë e Tij, apo rasti kur i gjithë xhemati patën dëgjuar vajtimin e një trungu druri të thatë tek i cili mbështetej ndërsa mbante predikim, për shkak se po ndahej prej Profetit a.s.m.. Domethënë, këto ngjarje nga grupi në grup, i ka transmetuar ashtu një grupacion i madh, saqë një përbetim -ose komplot- për të gënjyer do të kishte qenë i pamundur. "Çarja më dysh e Hënës" është pranuar me "Konsensus në Kuptim", ashtu siç janë pranuar shfaqja e bishtit të kometës "Halej" para njëmijë vitesh dhe ekzistenca e ishullit Cejlon të cilin ne nuk e kemi parë."*** Dhe kështu, është e paarsyeshme të ushqesh dyshime të pabaza në çështje të tilla të sigurta

e të dëshmuara. Është e mjaftueshme se ato mund të ndodhin, ato nuk janë të pamundshme. Dhe sa për çarjen në dysh të hënës, ajo është aq e mundur sa çarja e një mali me një shpërthim vullkanik.

❑ **PIKA E TRETË:** ***Mrekullitë janë për të provuar pretendimet e profetësisë dhe për të bindur ata që i mohojnë ato pretendime; ato nuk janë për t'i detyruar njerëzit të besojnë*****.** Prandaj mrekullitë duhet t'u shfaqen atyre që kanë dëgjuar pretendimin e profetësisë çka i çon ata në bindje e qetësi për vërtetësinë e profetësisë.

Ashtu siç do të ishte kundra urtësisë së të Gjithurtit të Madhërishëm që t'i shfaqte ato gjithandej botës ose në një mënyrë të vetëkuptueshme sa që të gjithë të detyroheshin t'i besojnë, po ashtu do të ishe në kundërshtim me misterin e përgjegjësisë së njeriut. Sepse kjo përgjegjësi kërkon ***"hapjen e derës së mendjes dhe të mos heqë fuqinë e përzgjedhjes, vullnetin e lirë".*** Në qoftë se Krijuesi i Gjithurtë do ta kishte lënë mrekullinë e çarjes në dysh të hënës të zgjaste për një ose dy orë kohë me qëllim që t'ia shfaqte atë të gjithë botës e të ishte regjistruar në librat e historisë ashtu siç dëshirojnë filozofët, atëherë ajo do të kishte qenë si të gjitha ndodhitë e tjera (një dukuri e zakonshme astronomike) në qiej dhe nuk do të kishte qenë dëshmi për pretendimin e profetësisë së Muhammedit a.s.m., dhe jo gjë e veçantë për të. Ose ndryshe ajo do të kishte qenë një mrekulli e tillë e vetëkuptueshme saqë do të kishte zhdukur fuqinë e arsyes për të zgjedhur dhe do ta detyronte arsyen ta pranonte atë; dhe dashur pa dashur ajo do ta kishte miratuar profetësinë e Tij. Atëherë do të barazoheshin shpirtërat e ulët si qymiri, si Ebu Xhehli, e do të mbeteshin tek i njëjti nivel si dikush tjetër me shpirt si diamanti, si Ebu Bekir i drejti, kështu misteri i përgjegjësisë së njeriut, do të kishte humbur.

Për shkak të këtij misteri, që: Duke qenë si e çastit në kohë mbrëmje, e në kohë gjumi dhe diferencat e kohës, mjegulla, retë, edhe pengesat e tjera duke e fshehur atë, ajo nuk iu shfaq të gjithë botës dhe nuk hyri në librat e historisë.

❑ **PIKA E KATËRT:** Meqenëse kjo ngjarje ndodhi në çast, natën kur gjithkush po flente, natyrisht ajo nuk u pa gjithandej botës. Madje në qoftë se ndonjë popull do ta kishte parë atë, ata nuk do t'u kishin besuar syve të tyre. Edhe sikur ajo t'i kishte bërë ata të besonin, një ngjarje e tillë domethënëse nuk do të kishte qenë një burim i përhershëm për historinë e së ardhmes nëpërmjet raportimeve individuale të izoluara.

Në disa libra është shkruar se: "Pasi u ça hëna në dy gjysma, ajo ra në tokë", por dijetarët e saktë i kanë refuzuar shtesa të tilla duke thënë se ato ndoshta u shtuan nga hipokritët me qëllim që ta zhvlerësonin e zvogëlonin në asgjë vlerën e kësaj mrekullie të qartë.

Dhe për shembull, ashtu si e njëjta kohë në Angli e Spanjë të cilat atëherë ishin të mbuluara nga mjegullat e injorancës e që do të kishte qenë pikërisht pas perëndimit të diellit, në Amerikë kohë dite, në Kinë e Japoni mëngjes, gjithashtu në vendet e tjera duhet të kishin ekzistuar pengesa të tjera që do ta pengonin atë nga shikimi. Tani konsideroji këta kundërshtarë të paarsyeshëm të cilët thonë se: "Librat e historisë së popujve, si: i Anglisë, i Kinës, i Japonisë dhe i Amerikës nuk e përmendin atë ngjarje. Atëherë ajo nuk ka ndodhur". Një mijë mallkime qofshin mbi kokat e atyre që u lajkatohen jobesimtarëve të poshtër të Evropës!..

❑ **PIKA E PESTË:** "Çarja më dysh e Hënës" nuk ndodhi vetvetiu si pasojë e disa shkaqeve, as si rezultat i rastësisë, as nuk qe një ndodhi natyrore që ndodh përmes ligjeve të zakonshme të natyrës. Por, sigurisht Krijuesi i Gjithurtë i diellit e i hënës i shkaktoi asaj të ndodhë si diçka e jashtëzakonshme, me qëllim që të vërtetojë Profetësinë e të Dërguarit të Tij dhe të ndriçojë pretendimin e Tij.

Ashtu siç e kërkonin misteri i udhëzimit, misteri i përgjegjësisë njerëzore dhe urtësia e profetësisë, ajo u shfaq si një provë bindëse për një popull të veçantë të përcaktuar nga urtësia Hyjnore. Misteri i urtësisë e kërkoi që, ajo të mos u tregohej popujve në çdo anë të botës, të cilët nuk kishin dëgjuar akoma për pretendimin e profetësisë së Muhammedit a.s.m.. Kështu ata i penguan shumë pengesa të tilla si mjegullat, retë dhe diferencat e kohës, dhe fakti se në disa vende hëna nuk kishte lindur, dhe në disa vende të tjera dielli sapo kishte lindur, në disa vende duke qenë mëngjes e në disa vende dielli sa po kishte perënduar; për shkak të këtyre dukurive, ajo nuk u tregua. Në qoftë se mrekullia do të kishte qenë shfaqur tek të gjithë njerëzit e në të gjithë botën, ajo do të kishte qenë shfaqur si një rezultat i shenjës së Muhammedit a.s.m. dhe një mrekulli e profetësisë; atëherë profetësia, do të kishte qenë aq e dukshme saqë gjithësecili do të kishte qenë i detyruar ta vërtetonte atë. Dhe asnjë zgjedhje nuk do të kishte mbetur për arsyen, në një kohë që besimi arrihet përmes zgjedhjes së fuqisë së mendjes. Atëherë misteri i përgjegjësisë njerëzore do të kishte humbur; dhe në qoftë se ajo do të ishte shfaqur si një ndodhi në qiejt, lidhja e saj

me profetësinë e Muhammedit a.s.m. do të ishte këputur, e nuk do të mbetej asnjë karakteristikë e veçantë për të.

Shkurtazi: Nuk ka më asnjë dyshim në lidhje me mundësinë se "Çarja më dysh e Hënës" ndodhi; ajo është provuar në mënyrë vendimtare dhe tani ne do të përmendim gjashtë nga shumë dëshmi duke treguar ndodhjen e saj.[98] Kështu që:

Unanimiteti i sahabëve të Profetit, të cilët ishin të gjithë burrat e drejtësisë, për ndodhjen e asaj ngjarjeje. Unanimiteti i tyre në shpjegimin e vërsetit Kur'anor وَانشَقَّ الْقَمَرُ *"Dhe Hëna u ça më dysh"* si dhe i të gjithë komentatorëve të vërtetë të Kur'anit. Fakti se duke u mbështetur në zinxhirë të ndryshëm të shumtë të autoriteteve dhe në linja transmetimi, të gjithë dijetarët e haditheve Profetike dhe transmetuesit e rrëfenjave të shëndosha e treguan ngjarjen. Dëshmia e të gjithë evlijave dhe e të drejtëve, e atyre që morën inspirim dhe që zbuluan misteret e krijimit. Vërtetimi i dijetarëve të shquar dhe i teologëve, rrugët e të cilëve ndryshojnë nga njëra-tjetra.

Fakti se Ummeti i Muhammedit a.s.m. e pranoi ndodhjen e saj dhe ai Ummet nuk bie kurrë dakord mbi një gënjeshtër, por bie dakord vetëm mbi një parim të vërtetuar.

Këto gjashtë dëshmi e provojnë "Çarjen më dysh të Hënës" aq qartë si dielli.

Përfundim: Deri këtu kjo shtojcë ka qenë në emrin e konfirmimit të së vërtetës dhe të heshtjes së atyre armiqve të cilët e mohojnë atë. Fjalitë e saja përmbyllëse do të jenë tani në emrin e së vërtetës dhe për hir të besimit. Po, duke e vërtetuar, foli kështu verifikimi shkencor. Ndërsa e vërteta thotë:

Vula e Divanit të Profetësisë i Cili ishte hëna ndriçuese e qiellit të saj si dhe e vërtetoi shenjtërinë e Tij nëpërmjet Mi'raxhit të Tij. Ky ishte kerameti më i madh dhe mrekullia më e lartë e shenjtërisë e arritur përmes adhurimit të Tij që ishte aq i lartë saqë do ta bënte atë "të dashurin e Zotit". Domethënë, duke udhëtuar me trupin e Tij tokësor përmes qiejve, epërsia e Tij dhe qënia e Tij "I Dashuri i

[98] Shënim: Domethënë,ndodhen gjashtë prova vendimtare lidhur me çarjen më dysh të hënës në gjashtë lloje unanimiteti. Por për fat të keq ne nuk mundëm t'i japim shqyrtimin që i takon këtij vendqëndrimi dhe kështu u la e shkurtuar. (autori)

Zotit", iu demonstruan banorëve të qiejve dhe banorëve të botëve të larta. Gjithashtu Krijuesi e çau në dysh Hënën e varur në qiejt dhe e lidhur me tokën me anë të një shenje nga robi në tokë, kështu Ai ua shfaqi banorëve të tokës këtë mrekullinë e Tij duke vërtetuar profetësinë e Atij robi të dashur. Kështu, personaliteti i Muhammedit a.s.m. u ngjit në majën e plotësimeve mbi dy krahët e ndritshëm të profetësisë dhe të shenjtërisë – si dy krahët e ndarë ndriçues të hënës; Ai u ngjit tek (Kab-ë Kavsejn) 'tek distanca e dy harqeve' dhe u bë boshti i krenarisë për banorët e qiejve e të tokës.

عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ اَلصَّلٰوةُ وَالتَّسْلِيمَاتُ مِلْأَ الْأَرْضِ وَالسَّمٰوَاتِ
سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا اِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ
اَللّٰهُمَّ بِحَقِّ مَنِ انْشَقَّ الْقَمَرُ بِاِشَارَتِهِ اجْعَلْ قَلْبِي وَ قُلُوبَ طَلَبَةِ رَسَائِلِ
النُّورِ الصَّادِقِينَ كَالْقَمَرِ فِي مُقَابَلَةِ شَمْسِ الْقُرْاٰنِ اٰمِينَ اٰمِينَ

"Mbi Të e mbi familjen e Tij qofshin bekimet e paqja aq të shumta sa mbushja e tokës dhe e qiejve"."Lavdia të takon Ty ! Ne nuk dimë asgjë më tepër nga ç'na ke mësuar Ti. Ti je i Gjithëdituri, i Gjithurti."[99]

"O Zot! Për hir të Atij që me shenjën e të Cilit u ça hëna më dysh, bëji zemrën time dhe zemrat e studentëve të sinqertë të Risale-i Nurit si hëna përballë diellit të Kur'anit. Amin. Amin."

* * *

SHTOJCA E TRETË

NJE PJESË NGA SHTOJCA E TRAJTESËS SË MREKULLIVE TË PROFETIT MUHAMMED A.S.M.

[Kjo lidhet me treguesit e profetësisë së Muhammedit a.s.m. dhe është përgjigjja në formën e një indeksi të përmbledhur për të parën e

[99] Kur'an 2:32

tre çështjeve dhe vështirësive që erdhën në fundin e Parimit të Tretë të Fjalës së Tridhjetë e Një, Trajtesa e Mi'raxhit.]

Pyetje: Përse u veçua Muhammedi Arab a.s.m. me këtë Mi'raxh të madh?

Përgjigjja: Vështirësia jote e parë: Në Tridhjet Fjalët e kaluara ato janë shpjeguar hollësisht, Kështu ne do të tregojmë këtu vetëm një Tregues të përmbledhur në formën e një indeksi të shkurtuar për plotësimet e Profetit a.s.m. dhe për treguesit e Profetësisë së Tij dhe se Ai ishte më i merituesshmi për këtë mi'raxh të madh. Ai ishte siç vijon:

Së pari: Pavarësisht shtrembërimeve të shumta në tekstet e librave të shenjta, si në Teurat, Inxhil e Zebur (Psalmet) gjatë shekujve, një dijetar i saktë si Husejn Xhisri nxori njëqind e katërmbëdhjetë sihariqe duke treguar profetësinë e Muhammedit a.s.m. të cilat ai i shpjegoi në veprën e tij "Risale-i Hamidije".

Së dyti: Është vërtetuar historikisht se ndodheshin shumë para-shikime duke u raportuar saktësisht që njoftuan profetësinë e Muhammedit a.s.m. si dy falltorët e famshëm *Shik* dhe *Satih* pak përpara misionit të Tij Profetik dhe njoftuan faktin se Ai do të ishte Profeti i ahirzamanit -kohës së fundit-.

Së treti: U shfaqën qindra ndodhi të jashtëzakonshme të mirënjo-hura në histori, të quajtura *"irhasat"*, domethënë shenja duke paralajmë-ruar njerëzit për një Profet të ardhshëm; si për shembull, në natën e lindjes së Muhammedit a.s.m. idhujt e Qabesë u rrëzuan prej vendeve të tyre dhe pallati i famshëm *Ejvani i Kisras së Persisë* u trondit.

Së katërti: Historia dhe biografia e Profetit a.s.m. tregojnë se Ai ngopi e shuajti etjen e një ushtrie me ujë duke vërshuar nga gishtërinjtë e Tij, se në prani të një xhemati të madh në xhami, një trung i thatë, tek i cili mbështetej Profeti a.s.m., rënkoi si një deve për shkak se po ndahej prej Tij kur Ai ngjitej në minber -predikatore-, dhe se Ai dallohej me mijëra mrekulli të dëshmuara nga vërsetet e Kur'anit, të tilla si: وَانْشَقَّ الْقَمَرُ *"Dhe Hëna u ça më dysh"*, duke iu referuar çarjes në dysh të hënës dhe të verifikuara nga ata të cilët i hetuan ato.

Së pesti: Kushdo që merr në konsideratë faktet dhe është i drejtë e i paanshëm, nuk mund të ngurrojë për të rënë dakord, ashtu siç është rënë dakord me unanimitet, njëlloj nga miqtë e armiqtë, se cilësitë e

mira morale gjendeshin në shkallën më të lartë në personalitetin e Tij, dhe se në përputhje me dëshminë e të gjithë trajtimeve të sjelljeve të Tij me njerëzit, me cilësitë dhe karakterin e shkëlqimit më të madh, të cilat ishin të dukshme në mënyrën që Ai kreu detyrat e Tij dhe njoftoi Fenë Islame, dhe, në harmoni me cilësitë e holla dhe me sjelljen e urdhëruar nga feja Islame, virtytet e lavdërueshme të rregullit më të lartë do të gjendeshin në Sheriatin që Ai solli.

***Së gjashti**:* Siç aludohet në Treguesin e Dytë të Fjalës së Dhjetë, është një kërkesë e urtësisë që Hyjnia të shfaqet; dhe që kjo dëshirë e shfaqur Hyjnore takohet tek niveli më i lartë dhe në mënyrën më brilante nga adhurimi gjithëpërfshirës i kryer nga **Muhammedi** a.s.m. në prak-tikimin e fesë së Tij.

Gjithashtu, urtësia dhe e vërteta kërkojnë që Krijuesi i botës të shfaqë bukurinë e Tij në plotësimin e saj të jashtëm nëpërmjet asaj dëshire, dhe ai që i përshtatej asaj dëshire dhe që tregoi dhe e përshkroi bukurinë e Tij në formën më të plotë ishte, në mënyrë të vetëkuptueshme, Personaliteti i **Muhammedit** a.s.m.**.**

Muhammedi a.s.m. *gjithashtu*, domosdoshmërisht, ishte më i ploti i Cili shpalli të gjitha shkallët e Njësisë dhe që iu përgjigj Dëshirës së All-llahut të të gjitha botëve për shpalljen e Njësisë tek nivelet e shumicës.

Dhe siç tregohet nga bukuria e jashtme edhe në qëniet, dhe ashtu siç kërkohet nga e vërteta dhe urtësia, Pronari i gjithësisë dëshiron të shikojë e të shfaqë në pasqyra bukurinë e Tij esenciale të pafundme, dhe përsëri ishte e vetëkuptueshme se ***Muhammedi*** a.s.m.veproi si një pasqyrë dhe e tregoi atë bukuri në formën më rrezatuese, e deshi atë dhe i bëri edhe të tjerët ta donin.

Ai *gjithashtu*, në mënyrë të vetëkuptueshme, ishte më i madhi që bëri të njohur çfarë gjendet në thesaret e fshehura të Krijuesit në botën e padukshme, të cilat janë mbushur me mrekullitë më të çuditshme e me xhevahire shumë të vyer, dhe nëpërmjet tyre përshkruan e njofton plotësimet e Tij, përsëri ishte ***Muhammedi a.s.m.*** Ai i Cili i shfaqi, i përshkroi dhe i tregoi ato në formën më gjithëpërfshirëse.

Dhe meqenëse Krijuesi i universit e ka bërë atë në një mënyrë të tillë që Ai e stolis atë me zbukurime dhe i ka përfshirë krijesat e vetëdij-shme në të, që ata të mund të bëjnë udhëtime dhe ekskursione, që ta shqyrtojnë atë e të nxjerrin mësime, urtësia kërkon se Ai duhet të

dëshirojë të bëjë të njohur kuptimet dhe vlerën e veprave të artit për ata që i vështrojnë dhe i hulumtojnë ato. Dhe ishte përsëri, në mënyrë të vetëkuptueshme, **Muhammedi a.s.m.** i Cili në përgjigje të kësaj dëshire të Krijuesit të Universit, nëpërmjet Kur'anit të gjithurtë, veproi si një udhëzues në mënyrën më gjithëpërfshirëse për xhindet dhe njerëzit, dhe në të vërtetë, edhe për qëniet shpirtërore e engjëjt.

Gjithashtu, Sundimtari i Gjithurtë i universit dëshiron, nëpërmjet një të Dërguari t'i bëjë qëniet e përgjegjshme të zgjidhin gjëegjëzën e errët që përmban synimin dhe qëllimin e ndryshimit dhe të transformimeve në univers dhe të shpjegojë enigmën e tre pyetjeve të ngatërruara:

- Nga erdhën qëniet?
- Ku do të shkojnë? dhe
- Çfarë janë ato?

Përsëri, në mënyrë të vetëkuptueshme, ishte **Muhammedi a.s.m.**, i Cili në përgjigjje të kësaj dëshire të Sundimtarit të Gjithurtë, përmes të vërtetave Kur'anore, sqaroi misterin dhe zgjidhi enigmën në mënyrën më të qartë e gjithëpërfshirëse.

Gjithashtu, Krijuesi i Gjithurtë i universit deshi të bëjë të njohur vetveten tek qëniet e përgjithshme nëpërmjet të gjitha artifakteve të Tij të bukura dhe për t'i bërë ata ta duan Atë përmes të gjitha mirësive të Tij të çmueshme, dhe me siguri për t'u bërë të njohur atyre, nëpërmjet një të Dërguari, dëshirat Hyjnore dhe çfarë do ta kënaqte Atë si përgjigje ndaj atyre mirësive; dhe përsëri, në mënyrë të vetëkuptueshme, ishte **Muhammedi a.s.m.** i Cili në përgjigjje të kësaj dëshire të Krijuesit të Gjithëmëshirshëm, nëpërmjet Kur'anit, i shpjegoi ato dëshira dhe ato gjëra që e kënaqin Atë me fjalë e vepra në formën më të lartë e më të përkryer.

Gjithashtu, meqenëse Krijuesi i të gjitha botëve i ka dhënë njeriut, i cili është fruti i universit, një gjendje gjithëpërfshirëse që rrethon universin dhe e ka përgatitur atë për adhurim të përgjithshëm, dhe meqenëse e sprovoi atë me gjymtyrët e tij të holla e me ndjenja që orientohen për tek shumësia dhe dynjaja, Krijuesi dëshiron me një udhëzues ta kthejë fytyrën e njeriut nga shumësia tek Njësia dhe nga e përkohshmja tek e përhershmja. Dhe përsëri, në mënyrë të

madhërishme e të vetëkuptueshme, është **Muhammedi a.s.m.** i Cili në përgjigje të kësaj dëshire, nëpërmjet Kur'anit veproi si një udhëzues në mënyrën më të plotë e gjithëpërfshirëse dhe e realizoi detyrën Profetike në mënyrën më të plotë.

Kështu, midis qënieve, më eprore janë qëniet e gjalla, dhe midis gjallesave janë më superiorë qëniet e përgjegjshme; midis qënieve të përgjegjshme janë më superiorë qëniet e vërteta humane, dhe midis qënieve të vërteta humane –Ai që zbatoi detyrat e lartëpërmendura tek niveli më gjithëpërfshirës dhe në formën më të plotë, nuk ka dy-shim se Ai do të ngjitej me Mi'raxhin e Madh–deri në Kab-e Kav-sejn *"në afërsinë e dy harqeve ose më afër"*. Dhe do të trokiste derën e lumturisë së përhershme, do të hapte thesarin e Mëshirës dhe do të shikonte të vërtetat e fshehura të besimit. Përsëri Ai Profet do të ishte.

Së shtati: Siç është e qartë në shikim, qëniet janë bërë të bukura me shkallën më të lartë të stolisjes së hollë e të zbukurimit. Dhe një stolisje e një zbukurim i tillë demonstrojnë qartë se Krijuesi i tyre ka një vullnet tej mase të fuqishëm për t'i bërë të bukur dhe ka një qëllim për t'i stolisur. Vullneti për të bërë të bukur e për të stolisur demonstron se Krijuesi, medoemos, zotëron një dëshirë të fortë dhe një dashuri të shenjtë drejt artit të Tij, dhe midis qënieve, ai që shfaq plotësisht në vetveten e tij çudirat më të holla e gjithëpërfshirëse të artit, që i njohu ato, dhe i bëri ato dhe vetveten të njohura e të dashura, që vlerësoi bukuritë që gjenden tek qëniet e tjera, duke deklaruar: **Mashaall-llah!** "*Çfarë çudirash ka dashur Zoti"* dhe që ishte më i dashuri në shikimin e Krijuesit të Tij, sigurisht do të ishte Ai profet, **Muhammedi a.s.m..**

Kështu, Ai që deklaron: **Subhanall-llah** *"(E gjithë lavdia i takon All-lahut!),* **Mashaall-llah** *(Çfarë çudirash ka dashur All-llahu i Madhërishëm!),* **All-llahu Ekber** *(All-llahu është më i madhi!)"* përpara cilësive të holla e të bukura, që i shkëlqen qëniet dhe plotësimet e holla të cilat i ndriçojnë ato, që u shkakton qiejve të tingëllojnë, dhe i cili nëpërmjet melodisë së Kur'anit e bën universin të buçasë dhe përmes miratimit dhe vlerësimit të Tij, shqyrtimit të Tij, njoftimit, përmendjes së Emrave Hyjnorë, pohimit të Njësisë Hyjnore dhe që e sjell tokën dhe detin të joshura në mallëngjim e ekstazë; Ai përsëri në mënyrë të vetëkuptueshme, është **Muhammedi Alejhis-salatu ves-selam.**

Dhe kështu një Personalitet që sipas kuptimit të :

اَلسَّبَبُ كَالْفَاعِلِ *"Shkaku është si vepruesi"*, është thjesht e vërtetë e pastër dhe urtësi e plotë se Ai, në peshoret e të Cilit gjendet barasvlera e të gjitha veprave të mira të kryera nga Ummeti i Tij, që plotësimet shpirtërore të të Cilit marrin fuqi nga salevatet e të gjithë ummetit të Tij, dhe i Cili si rezultat i detyrave që Ai plotësoi në profetësinë e Tij, mori shpërblime shpirtërore dhe shkëlqime të pakufishme të Mëshirës Hyjnore dhe të dashurisë, do të avanconte nga shkalla e Mi'raxhit aq larg sa Xhenneti, tek Sidretul-Munteha, *Pema Lotë*, tek kufiri më i skajshëm, tek Froni Hyjnor, dhe tek Kabë Kavsejni "*distanca e dy harqeve ose më afër".*

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Said Nursi

* * *

Teksti arabisht në revistë:

وقد اعترف حتى علماء الغرب بسمو مبادى الاسلام و صلاحها للعالم ..قال عميد كلية الحقوق بجامعة ڤيينا الاستاذ شبول فى مؤتمر الحقوقيين المنعقد فى سنة ١٩٢٧ [انالبشرية لتفتخر بانتساب رجل كمحمد (ع. ص. م) اليها اذ انه رغم اميته استطاع قبل بضعة عشر قرنا ان ياتى بتشريع سنكون نحن الاور و بائيين اسعد مانكون لووصلنا الى قيمة بعد الى عام] و قال برنارد شو [لقد كان دين محمد (ع.ص.م) موضع تقديرى السامى دائما لماينطوى عليه من حيوية مدهشة لانه على ما يلوح لى هوالدين الوحيد الذى له ملكة الهضم لااطوار الحياة المختلفة والذى يستطيع لذلك ان يجذب اليه كل جيل من الناس وارى واجبا ان يدعى محمد (ع. ص. م.) منقذ الانسانية واعتقد ان رجلاً مثله اذا تولى زعامة العالم الحديث نجح فى حل مشكلاته واحل فى العالم السلامة والسعادة (يعنى المسالمة والصلح العمومى) وما اشد حاجة العالم اليوم اليها. . .]

Një përmbledhje e përkthimit:

Madje edhe shkencëtarët dhe filozofët e perëndimit pranojnë lartësinë e parimeve të Islamit dhe vlefshmërinë e tyre për botën.

Dekani i fakultetit të Drejtësisë në Universitetin e Vienës, prof. Sheboli në Kongresin e juristëve që u mbajt më 1927, tha:

"Pa dyshim, njerëzimi do të krenohej duke u lidhur me një burrë si Muhammedi a.s.m., sepse Ai, pavarësisht qënies së Tij analfabet, mundi që para katërmbëdhjetë shekujsh të vendoste një legjislacion - sheriat- për të cilin ne europianët do të ishim shumë të lumtur po të arrinim tek vlera e Tij pas një mijë vitesh.

Tani shprehet Bernard Show, që është i dyzet e pesti në numër nga ata që dëshmojnë. Ai tha:

"Feja e Muhammedit a.s.m. qëndron në një pozitë të lartë vlerësimi të përhershëm. Arsyeja pse ajo qëndron kaq lartë, është se Islami të siguron një jetë të çuditshme e të shëndoshë. Mua më shfaqet se ajo është feja e vetme që ka pushtetin tretës të periudhave të ndryshme shoqërore, dhe feja e *Muhammedit a.s.m.* është e tillë, sa që mund të tërheqë pas vetes çdo brez njerëzish. Kështu unë besoj dhe e shoh të domosdoshme që njerëzia t'i thotë: "Muhammedi a.s.m., shpëtimtari i njerëzimit, dhe fama si Shpëtimtar do t'i takonte vetëm Atij".

Ai gjithashtu tha:

"Unë besoj se: Një burrë si Muhammedi, po të merrte në dorë drejtimin e botës moderne, do të kishte sukses në zgjidhjen e problemeve të saj dhe do t'i sillte botës shpëtimin e lumturinë. (d.m.th. paqen dhe pajtimin e përgjithshëm universal; sa shumë nevojë ka bota për këtë!)

* * *

SHTOJCA E KATËRT

TEKSTI VIJUES ËSHTË MARRË NGA TRAJTESA

EL-AJETUL KUBRA QË PËRMEND PROFETËSINË E MUHAMMEDIT

A.S.M.

SHKALLA E GJASHTËMBËDHJETË

[Kjo shkallë erdhi këtu për shkak të përshtatshmërisë së saj me këtë stacion]

Pastaj ai udhëtar nëpër dynja iu adresua mendjes së tij duke i thënë: "Meqenëse unë po e kërkoj Pronarin dhe Krijuesin tim nëpërmjet krijesave të këtij kozmosi, do të ishte më mirë për mua që t'i shkoja për vizitë atij i cili është njeriu më i plotësuar në ekzistencë, më i madhi që të udhëheqë për tek e mira -madje edhe sipas dëshmisë së armiqve të tij- më i shquari midis tyre, më i vërteti në fjalë, më i larti në pozitë dhe më i ndrituri i tyre në mendje; ai është Muhammedi *Sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem*, paqja dhe bekimet e Zotit xh.sh. qofshin mbi të, i cili me virtytet e tij dhe me Kuranin ka ndiçuar katërmbëdhjetë shekuj... Atëherë me qëllim që të nderohem e të privilegjohem me vizitën e tij, dhe të kërkoj shpjegim prej tij lidhur me atë që kërkoj, na duhet që të shkojmë së bashku tek më i miri i shekujve... tek shekulli i lumturisë.. shekulli i profetësisë.. Së bashku me mendjen e tij ai hyri në atë shekull dhe pa se ai ishte bërë në sajë të Tij a.s.m. shekulli i lumturisë së vërtetë për njerëzimin. Sepse nëpërmjet dritës që ai kishte sjellë, i kishte transformuar më primitivët dhe më analfabetët e njerëzve në profesorë dhe mësues të botës.

Dhe kështu, ai iu adresua mendjes së tij duke i thënë: "Para së gjithash ne duhet të njohim diçka rreth madhështisë dhe vlerës së këtij personaliteti të mrekullueshëm, dhe këtë duhet ta arrijmë nëpërmjet saktësisë së haditheve, thënieve të tij dhe vërtetësisë së njoftimeve të tij, dhe pastaj ta pyesim atë rreth Krijuesit tonë xh.sh..."

Kështu ai nisi të shqyrtojë e hulumtojë, dhe gjeti për vërtetësinë e profetësisë së tij prova vendimtare të panumërta, por ai këtu tregoi vetëm nëntë prej provave më të përgjithshme.

E Para: Përshkrimi i tij me të gjitha virtytet e shquara, me cilësitë dhe veçoritë e lavdërueshme, saqë për to dëshmuan edhe armiqtë e tij... shfaqja e qindra mrekullive prej tij, si: çarja më dysh e hënës me një shenjë të vetme të bërë nga gishti i tij, ashtu siç e shpreh Kurani,

" Dhe hëna u ça më dysh".[100]

Shpartallimi i ushtrisë së armiqve për shkak se hyri në sytë e atyre të gjithëve pluhuri i pakët në grushtin e tij që ua hodhi atyre, ashtu siç e tregon vërseti Kuranor,

"Dhe nuk e hodhe ti (pluhurin në sytë e armikut, o Muhammed a.s.m.) kur e lëshove nga grushtet e tua, por e hodhi Allahu"[101].

Dhënia për të pirë ujë ushtrisë së tij të etur nga uji që buroi si burimi i *Keutherit* prej pesë gishtave të tij të bekuar.. si dhe qindra mrekulli të tjera që u shfaqën në duart e tij të cilat na janë transmetuar neve në mënyrë të saktë e të sigurtë, sipas vërseteve të qarta kur'anore ose sipas haditheve që gëzojnë statusin e "*Tavattur*".

Meqenëse disa prej atyre mrekullive, që janë më shumë se treqind, janë shtjelluar me prova vendimtare në veprën e shquar e të mrekullueshme që titullohet *"Mrekullitë e profetit Muhammed a.s.m."* -Letra e Nëntëmbëdhjetë-, ne ia lëmë asaj vepre diskutimin e mrekullive, dhe le ta lëmë udhëtarin të vazhdojë së foluri.

Pastaj ai i foli vetes së tij duke i thënë: "Një qënie që përveç të gjitha këtyre veçorive fisnike dhe virtyteve të larta ka të gjitha këto mrekulli të ndritshme për t'i demonstruar, sigurisht ai duhet të jetë më i vërteti në fjalë prej të gjithë njerëzve...

Do të ishte krejtësisht e pamundur dhe e pazakonshme që ai të zbriste në dredhi, në gënjeshtër e në iluzion, të cilat janë veprat e njerëzve të ligj.

E Dyta: Qënia e Kuranit i cili është në dorën e tij, duke qënë mrekulli në shtatë mënyra të ndryshme, atë dekret që u lëshua prej Pronarit të Universit, e pranojnë dhe e vërtetojnë më shumë se treqind milion njerëz në çdo shekull. Meqenëse Fjala e Njëzet e Pestë, domethënë trajtesa e "*Mrekullive të Kuranit*" e cila është dielli i Risale-i Nurit, ka provuar me argumente të fuqishëm se ky Kur'an Kerim

[100] Kuran 54: 1
[101] Kuran 8:17

është mrekulli prej dyzet aspektesh të ndryshëm, dhe se ai është Fjala e Zotit të të gjithë botëve, udhëtari ia referoi asaj trajtese të shquar shpjegimin e hollësishëm të mrekullisë së tij. Pastaj tha:

Besniku i Fjalës së Allahut, interpretuesi i vërtetë i tij, përçuesi i këtij lajmi të madh tek të gjithë njerëzit, dhe i cili është pikërisht e vërteta dhe vetë realiteti, prej tij nuk mund të burojë kurrë ndonjë gënjeshtër, dhe ai nuk do të jetë kurrë objekt dyshimi; sepse kjo do të ishte një shkelje ndaj atij dekreti dhe tradhti ndaj Atij i Cili e lëshoi atë.

E Treta: Ai a.s.m. u dërgua me një sheriat -ligj- të pastër, me një fe të natyrshme, me një adhurim të sinqertë, me një dua të përgjëruar, me një thirrje të gjithanshme dhe me një besim -iman- të ngulitur; as nuk ka pasë si shembulli i asaj për të cilën ai u dërgua dhe as nuk do të ketë; as nuk ka ekzistuar një formë më e plotë se ajo për të cilën ai u dërgua dhe as nuk do të ekzistojë. Sepse 'Sheriati' i cili u shfaq prej një analfabeti a.s.m. dhe -ai sheriat- administroi një të pestën e njerëzimit për katërmbëdhjetë shekuj në një mënyrë të drejtë e të saktë nëpërmjet ligjeve të tij të holla e të shumta, nuk pranon kurrë ndonjë rival.

Po kështu 'islami', i cili u shfaq prej veprave, thënieve dhe prej gjendjeve të brendshme të atij që ishte analfabet a.s.m., nuk ka rival, as nuk ka ardhur dhe as nuk do të vijë si shembulli i tij; sepse në çdo shekull ai- islami- ka qenë për treqind milion njerëz një udhëzues dhe strehë, mësuesi dhe edukatori i mendjeve të tyre, ndriçuesi dhe pastruesi i zemrave të tyre, shkaku për pastrimin dhe zhvillimin e personave të tyre dhe burimi i progresit dhe i përparimit të shpirtërave të tyre..

Profeti a.s.m. gjithashtu është i pakrahasueshëm në të gjitha llojet e ibadeteve të cilat i përmban feja e tij; devocioni i tij i madh dhe frika e tij e madhe prej Allahut, përpjekja dhe aktiviteti i tij i vazhdueshëm dhe kryerja e detyrave të tij të adhurimit në mënyrë të plotë dhe me vëmendjen më të madhe për dimensionet e tyre më të thella, për misteret më të holla të adhurimit brenda gjendjeve dhe rrethanave më të vështira, dhe përmbushja e atij adhurimi të sinqertë nga ana e profetit Muhammed a.s.m. duke mos imituar askënd, duke kombinuar në mënyrën më të plotë dhe me të gjitha kuptimet e tij fillimin dhe fundin e adhurimit. Nuk ka dyshim se as nuk është parë dhe as nuk do të shihet si shembulli i tij lidhur me kryerjen e ibadeteve.

Gjithashtu ai a.s.m. e përshkruan Krijuesin e tij nëpërmjet ***Xheushan El-Kebir*** -që është njëra prej mijëra duave e lutjeve të tij- e

përshkruan Zotin xh.sh. me një shkallë të tillë të lartë njohjeje saqë atë shkallë njohjeje nuk e arritën të gjithë *A'rifinët* -njohësit- dhe *Evliatë* -shenjtorët-dhe ata të gjithë nuk kanë qenë në gjendje as ta arrijnë atë shkallë përshkrimi qysh prej lashtësisë.. Kjo tregon se ai është i pakrahasueshëm në 'dua'. Cilido që do ta shikonte pjesën në fillimin e trajtesës së "*El-Munaxhat*" rreth lutjeve, e cila shtjellon një paragraf të vetëm prej nëntëdhjetë e nëntë paragrafëve të ***Xhaushan e El-Kebir,*** sigurisht do të thonte se kjo dua e shkëlqyeshme -***Xhaushani***- e cila përfaqëson kulmin e njohjes Hyjnore, është e pakrahasueshme -e pashoqe.

Gjithashtu në përcjelljen e mesazhit të tij dhe në thirrjen që u bëri njerëzve për tek e vërteta, ai a.s.m. shfaqi një qëndrueshmëri të tillë, një vendosmëri dhe një guxim të tillë saqë megjithëse shtete dhe fe të mëdhaja, dhe madje edhe vetë populli i tij, fisi dhe xhaxhai i tij e kundërshtuan atë në mënyrën më armiqësore, përsëri ai nuk shfaqi as edhe shenjën më të vogël të ngurimit, të ankthit apo të frikës. Fakti se ai sfidoi me sukses të gjithë botën dhe e bëri islamin profesorin e botës, gjithashtu provon se nuk ka dhe nuk mund të jetë askush si ai a.s.m. lidhur me komunikimin e mesazhit dhe me thirrjen për tek e vërteta.

Në besimin e tij, ai kishte një fuqi aq të jashtëzakonshme, një siguri aq të mrekullueshme, një gjallëri aq të mahnitshme dhe një bindje aq të lartë duke mbushur me dritë të gjithë botën, saqë nuk mundën të ndikonin tek ai të gjitha idetë, besimet, filozofitë e të urtëve dhe mësimet e udhëheqësve fetarë që dominonin në atë shekull, të gjitha këto nuk qenë në gjendje të ndikonin në besimin e tij as me ndonjë dyshim, ngurrim, dobësim apo me ndonjë iluzion. Po, ato nuk mundën të ndikonin në sigurinë e tij, as në besimin e tij, as në mbështetjen e tij tek Allahu dhe as në qetësinë e tij tek Ai, pavarësisht armiqësisë dhe mohimit të skajshëm të tyre ndaj tij. Për më tepër, frymëzimi, inspirimi i të gjithë atyre që u ngjitën në nivelet shpirtërore dhe në shkallët e besimit prej njerëzve të shenjtërisë dhe të drejtësisë, me në krye Sahabët e nderuar, dhe përfitimi i tyre vazhdimisht duke marrë shkëlqim prej shkallës së besimit të tij dhe që të gjithë ata e shikuan se ai është në më të lartin e niveleve dhe të shkallëve. E gjitha kjo shfaq në mënyrë të vetëkuptueshme se besimi i tij a.s..m. është gjithashtu i pakrahasueshëm dhe i pashoq.

Ndërkaq, udhëtari ynë kuptoi dhe vërtetoi me mendjen e tij se gënjeshtra e dyshimi nuk kanë asnjë vend tek ai i cili solli një sheriat të tillë të shenjtë të pashoq, një islam të tillë të pakrahasueshëm, një

adhurim të pastër të parival, një dua të tillë të shkëlqyer të jashtëzakonshme, një thirrje të tillë universale e të gjithanshme dhe një besim të tillë të mrekullueshëm.

Prova e Katërt: Unanimiteti i të gjithë profetëve paqja dhe bekimet e Zotit qofshin mbi ta, dhe konsensusi i tyre lidhur me pikërisht të vërtetat e besimit është një provë e fuqishme për ekzistencën dhe për Unitetin e Allahut xh.sh.; dhe gjithashtu është një dëshmi e fortë për vërtetësinë dhe profetësinë e këtij profeti a.s.m.. Sepse të gjitha cilësitë e shenjta, mrekullitë dhe funksionet që tregojnë vërtetësinë dhe profetësinë e atyre pejgamberëve a.s. gjendeshin si ato dhe më të plota se ato në atë personalitet a.s.m., ashtu siç dëshmohet e konfirmohet nga historia. Të gjithë ata profetë a.s. njoftuan gojarisht, me gjuhën e fjalës -domethënë me Teurat, Inxhil, Zebur dhe me fletët që ndodheshin në duart e tyre- për ardhjen e këtij personaliteti të bekuar dhe sihariquan njerëzit për ardhjen e tij a.s.m. (saqë më shumë se njëzet prej shembujve më vendimtarë të këtyre sihariqeve -lajmeve të gëzueshme- të nxjerra prej shkrimeve të shenjta, prej atyre librave qiellorë, janë shtjelluar dhe provuar në Letrën e Nëntëmbëdhjetë e cila titullohet "*Trajtesa e mrekullive të profetit Muhammed a.s.m.*"). Ashtu siç sihariquan ata për ardhjen e tij a.s.m., po ashtu ata e vërtetojnë atë a.s.m. nëpërmjet gjuhës së gjendjes së tyre -domethënë, nëpërmjet profetësisë dhe mrekullive të tyre- dhe përfundojnë me konfirmimin e tyre për vërtetësinë e thirrjes së tij a.s.m.. Sepse ai është paraprijësi më i plotë, i pari dhe më i plotësuari në misionin e profetësisë dhe në thirrrjen për tek Allahu xh.sh..

Udhëtari kuptoi se ashtu siç tregojnë ata -domethënë ata profetë- nëpërmjet gjuhës së fjalës dhe me konsensus për Unitetin Hyjnor, po ashtu ata dëshmojnë nëpërmjet gjuhës së gjendjes dhe me unanimitet për vërtetësinë e këtij profeti fisnik a.s.m..

Prova e Pestë: Gjithashtu me mijëra Evlija të cilët arritën tek e vërteta, realiteti, plotësimi, kerameti, zbulesat dhe shikimet e dëshmimet nëpërmjet instruktimit dhe udhëzimit të këtij profeti fisnik a.s.m. dhe duke e ndjekur atë, -e gjitha kjo- jep një dëshmi me unanimitet jo vetëm për Unitetin Hyjnor por gjithashtu edhe për vërtetësinë dhe profetësinë e këtij profeti fisnik -për profesorin dhe imamin e tyre.

Përsëri, fakti se ata shikojnë, nëpërmjet dritës së shenjtërisë, disa prej të vërtetave që ai i njoftoi lidhur me botën e padukshme, dhe se ata

i besojnë dhe i vërtetojnë të gjitha ato të vërteta nëpërmjet dritës së besimit -ose me njohjen e sigurisë, ose me shikimin e sigurisë, ose me sigurinë absolute- kjo demonstron qartë si dielli shkallën e vërtetësisë së udhëzuesit të tyre më të madh dhe drejtësinë e mësuesit të tyre më të shquar a.s.m.. Kjo gjithashtu u kuptua nga udhëtari ynë.

Prova e Gjashtë: Me miliona dijetarë e shkollarë të pastër, të sinqertë e të saktë dhe gjeni të urtë prej besimtarëve kanë arritur stacionin më të lartë të dijes në sajë të asaj që mësuan prej të vërtetave të shenjta që i solli ky profet fisnik a.s.m. -pavarësisht se ai ishte analfabet- dhe në sajë të asaj që mësuan nga shkencat e larta që buruan prej atyre të vërtetave të shenjta dhe prej Njohjes Hyjnore që ai zbuloi.. Të gjithë këta, ashtu siç provojnë dhe mbështesin me unanimitet dhe me argumentet më të fuqishëm, Unitetin Hyjnor, i cili është themeli i misionit dhe i thirrjes së tij, po ashtu ata dëshmojnë me unanimitet për vërtetësinë e këtij mësuesi më të madh dhe për drejtësinë e këtij profesori më të shquar dhe për saktësinë e fjalës së tij a.s.m.. Atëherë, kjo dëshmia e tyre është një provë e qartë si dita për vërtetësinë e tij dhe për drejtësinë e mesazhit të tij. Risale-i Nuri gjithashtu me pjesët e tij që kalojnë mbi njëqind është veçse një provë e vetme e vërtetësisë dhe e drejtësisë së këtij profeti të dashur a.s.m..

Prova e Shtatë: Grupimi i madh që quhet "***El-A'l Vel As'hab"*** "*Familja dhe Sahabët e profetit a.s.m*.", të cilët me intuitën e tyre, me njohurinë dhe me arritjet e tyre shpirtërore janë më të shquarit, më të respektuarit, më të lavdëruarit, më të devotshmit në fe, më symprehtët dhe më të lartësuarit e njerëzve pas profetëve, i hetuan, i studiuan dhe i shqyrtuan me vëmendjen më të madhe, me seriozitet dhe me saktësi, të gjitha gjendjet, mendimet dhe rrethanat e këtij profeti fisnik a.s.m., qofshin ato të fshehura apo të hapura. Pastaj ata erdhën në një konkluzion unanim se ai a.s.m. në dynja ishte, më i vërteti në fjalë, më i larti i tyre në pozitë dhe më i devotshmi e më i kapuri fort pas të vërtetës dhe realitetit. Udhëtari kuptoi se ky vërtetimi i tyre i patundur dhe besimi i tyre i thellë është një provë e ndritshme ashtu siç tregon dita për dritën e diellit.

Prova e Tetë: Ashtu siç tregon ky kozmos autorin e tij, shkruesin dhe formëdhënësin e tij i Cili e krijoi, e administron dhe e rregullon, si dhe nëpërmjet paracaktimit të masës së tij, formimit dhe rregullimit ka autoritet e kontroll mbi të sikur ai të ishte një pallat luksoz ose si një libër i madh, ose si një ekspozitë e mahnitshme ose si një shfaqje madhështore, po ashtu ai padyshim thëret dhe kërkon medoemos

ekzistencën e dikujt i cili të shprehë kuptimet që përmban ky libër i madh, të dijë dhe të bëjë të ditur qëllimet Hyjnore prapa krijimit të universit, të japë mësim urtësitë Hyjnore në ndryshimet dhe në transformimet e tij, të japë instruksion për rezultatet e lëvizjeve të tij funksionale, të shpallë vlerën e tij esenciale dhe plotësimet e qënieve brenda tij. Domethënë, kërkon medoemos një lajmëtar të lartë, një thirrës të vërtetë, një profesor të ditur dhe një njoftues ekspert. Ndërkohë udhëtari kuptoi se kozmosi -me këtë kërkesë- tregon dhe dëshmon për vërtetësinë e këtij profeti fisnik a.s.m. dhe për drejtësinë e tij i cili i përmbushi këto funksione e detyra më mirë se çdokush tjetër, dhe për qënien e tij më i lartësuari dhe i dërguari më besnik i Zotit të të gjitha botëve.

Prova e Nëntë: Ndodhet pas perdes Një i vetëm i Cili dëshiron të demonstrojë me këto artifakte gjeniale e të urta plotësimin e talentit dhe të artit të Tij; dëshiron ta bëjë Vetveten të njohur e të dashur nëpërmjet këtyre krijimeve të panumërta të stolisura e të dekoruara; dëshiron të bëjë të detyrueshme dhënien e falënderimeve dhe të lavdërimeve ndaj Tij nëpërmjet mirësive të panumërta të çmueshme e të kënaqshme të cilat Ai i ka dhuruar.. t'i nxisë njerëzit për tek adhurimi ndaj Hyjnisë së Tij me një adhurim që karakterizohet me dashuri, me mirënjohje dhe me falënderime ndaj këtij furnizimi të përgjithshëm me ushqime jetike dhe përballë këtij zhvillimi e rritjeje, me dhembshuri dhe mbrojtje (saqë Ai përgatit ushqime dhe gosti Hyjnore në një mënyrë të tillë saqë kënaq e ngop edhe më të hollat e shijeve të gjuhëve dhe të gjitha llojet e orekseve)... dhe dëshiron t'i bëjë njerëzit që të besojnë në Hyjninë e Tij, me nënshtrim, përulësi e bindje ndaj Hyjnisë së Tij të Cilën e shfaq me ndryshimin e stinëve, me ndryshimin e natës dhe të ditës dhe nëpërmjet ndryshimeve të të gjitha gjërave të ngjashme me këto, të veprave të Tij madhështore, zhvillimeve të mëdha, aktivitetit të mahnitshëm dhe krijueshmërisë plot urtësi.. Dhe dëshiron të demonstrojë drejtësinë dhe vërtetësinë e Tij në të gjitha kohët duke mbrojtur virtytin dhe të virtytshmit dhe duke shkatërruar të keqen dhe të këqinjtë, duke i asgjësuar me goditje qiellore shtypësit dhe gënjeshtarët.. Nuk ka dyshim se krijesa më e dashur tek Ai i Cili është i mbuluar me të padukshmen, dhe robi e shërbëtori më i vërtetë për Të është ai që ka punuar dhe që u ka shërbyer me sinqeritet qëllimeve të Tij të cilat u përmendën lart; ai që ka zgjidhur e ka sqaruar misterin më të madh në krijimin e kozmosit dhe që ka zbuluar e shpjeguar enigmën e tij, dhe ai i cili përpiqet e vepron gjithmonë në emrin e Krijuesit të tij, i cili kërkon ndihmë, forcë

e sukses vetëm prej Tij në çdo gjë dhe që i merr ato vetëm prej Tij xh.sh.. Atëherë kush do të mund të ishte tjetër kush përveç Muhammed Kurejshiut a.s.m.!

Pastaj udhëtari iu adresua mendjes së tij duke i thënë: "Meqenëse këto nëntë të vërteta dëshmojnë e provojnë vërtetësinë e këtij profeti fisnik a.s.m., atëherë nuk ka dyshim se ai është boshti i krenarisë së botës dhe burimi i nderit të njerëzimit, dhe ai është i denjë dhe i merituesshëm të quhet krenaria e botëve dhe lavdia e bijve të Ademit. Fakti që sovraniteti madhështor i atij dekreti të të Gjithëmëshirshmit i cili është Kurani i shpjegimit të mrekullueshëm, të cilin ai e mban në dorë, ka pushtuar gjysmën e botës, së bashku me plotësimet e tij individuale dhe me virtytet e larta, tregon se ai është njeriu më i madh në ekzistencë, ai është ky profet madhështor. Dhe fjala më e rëndësishme lidhur me Krijuesin tonë është fjala e tij a.s.m..

Eja o mendja ime, dhe shiko! Themeli i të gjitha thirrjeve të këtij profeti fisnik a.s.m. dhe qëllimi i të gjithë jetës së tij është dëshmia për ekzistencën e Ekzistuesit të domosdoshëm, për të provuar Unitetin e Tij, për të shpjeguar Atributet e Tij Madhështore dhe për të shfaqur Emrat e Tij të bukur; dhe vërtetimi i të gjithë kësaj, shpallja dhe njoftimi mbështeten tek fuqia e dhënë prej qindra mrekullive të tij vendimtare, të ndritshme e të qarta të cilat i shfaqi Allahu nëpërmjet tij dhe prej mijëra të vërtetave themelore të ngulitura të përfshira në fenë e tij.

Domethënë, dielli shpirtëror i cili e ndriçon këtë kozmos dhe argumenti i ndritshëm për ekzistencën e Krijuesit tonë xh.sh. dhe për Unitetin e Tij është ky profet fisnik të cilin e thërrasim ***Habibull-llah,*** *i Dashuri i Zotit*. Ndodhen tre lloje të mëdhaja konsensusi të pagabueshëm që secili prej tyre pohon, konfirmon e mbështet dëshminë e tij a.s.m..

Konsensusi i Parë*:* Konsensusi me unanimitet i bërë prej asaj asambleje të ndritshme, të shquar e të njohur gjithandej botës si: ***"A'L Muhammed",*** *Familja e profetit Muhammed a.s.m., Ehli Bejti".*

Ajo asamble e ndritshme të cilën e paraprin imam Aliu, Zoti qoftë i kënaqur me të, dhe i cili tha: "Edhe në qoftë se do të ngrihej -hiqej- perdja, siguria ime nuk do të shtohej"; dhe pas tij janë me mijëra Evlija të mëdhenj që kanë intuita të mprehta dhe shikime që depërtojnë tek e padukshmja si shembulli i Shejh Gejlanit -iu shenjtëroftë sekreti i tij- i

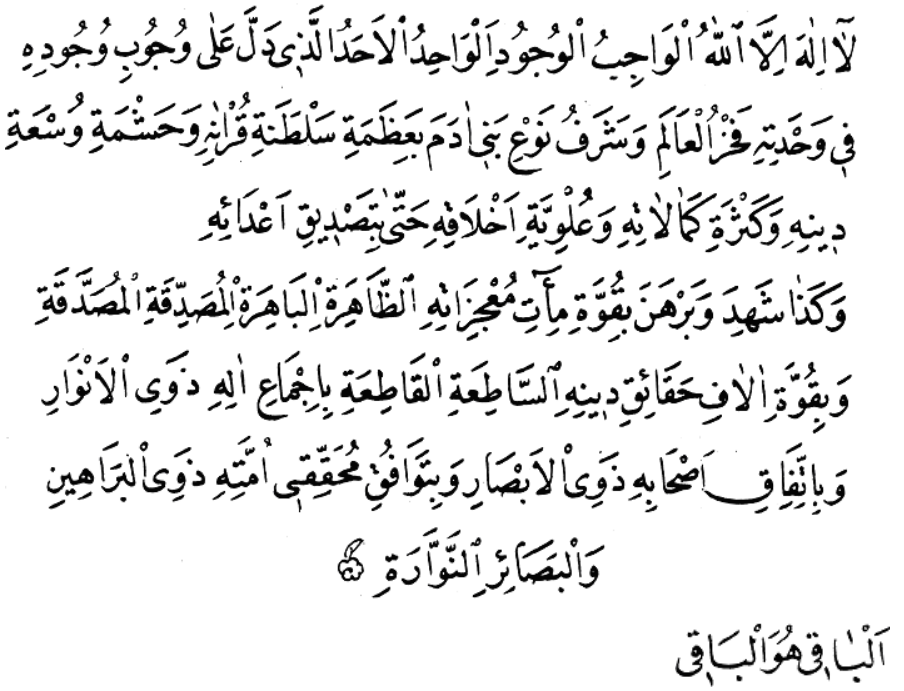
cili pa Fronin më të lartë dhe formën madhështore të Israfilit ndërsa vetë ishte akoma në tokë.

Konsensusi i Dytë: Konsensusi me unanimitet i bërë prej xhematit të njohur si ***Sahabët*** e nderuar, Zoti qoftë i kënaqur prej tyre, të cilët janë të shquar në të gjithë botën; dhe vërtetimi i tyre me unanimitet dhe me një besim të ngulitur e të fuqishëm për këtë profet fisnik a.s.m. saqë ai i shtyu ata që t'i sakrifikonin edhe shpirtërat e tyre, pasurinë e tyre, baballarët e tyre dhe fiset e tyre; janë ata të cilët e gjetën vetveten midis një populli primitiv dhe në një mjedis analfabet, i zbrazur e i zhveshur nga dukuritë e jetës sociale dhe nga mendimet politike, që nuk kishin udhëzim dhe as ndonjë libër ndriçues; të cilët ishin të zhytur e të humbur në errësirën e periudhës midis profetëve; dhe të cilët në një kohë shumë të shkurtër u bënë profesorët, udhëzuesit, politikanët dhe sundimtarët e drejtë të popujve dhe të shteteve më të civilizuara dhe të përparuara nga ana shkencore, politike dhe shoqërore, dhe e sunduan botën nga lindja në perëndim dhe flamurët e drejtësisë së tyre u valëvitën nga toka dhe deti.

Konsensusi i Tretë: Është vërtetimi dhe konfirmimi i grupit madhështor të dijetarëve të përpiktë të cilët depërtuan thellë në shkencat e tyre dhe që me mijëra dalin e lulëzojnë në ummetin e tij dhe ndjekin metoda e medhhebe të ndryshme; dhe të cilët përparojnë në mënyrë të çuditshme në çdo shkencë dhe punojnë në fusha të ndryshme. Atëherë, vërtetimi i të gjithë këtyre për të me unanimitet dhe me shkallën e njohjes së sigurisë, sa konsensus i madh është!

Udhëtari gjykoi se dëshmia e këtij profeti analfabet a.s.m. për Unitetin Hyjnor nuk është një dëshmi personale dhe e pjesshme, por e përgjithshme, universale e ngulitur dhe e patundur. Edhe sikur të bashkoheshin të gjithë shejtanët që ekzistojnë, ata nuk do të mund ta sfidonin atë. I tillë ishte përfundimi i arritur nga udhëtari.

Në lidhje me mësimin e mësuar në shkollën e dritës nga ai udhëtar nëpër botë, ai udhëtar në jetë, kur ai shëtiti me mendjen e tij në shekullin e lumturisë, ne folëm në fundin e Shkallës së Gjashtëmbëdhjetë të Stacionit të Parë:

لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ اَلْوَاجِبُ الْوُجُودِ اَلْوَاحِدُ الْاَحَدُ الَّذِي دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِهِ
فِي وَحْدَتِهِ فَخْرُ الْعَالَمِ وَشَرَفُ نَوْعِ بَنِي اٰدَمَ بِعَظَمَةِ سَلْطَنَةِ قُرْاٰنِهِ وَحَشْمَةِ وُسْعَةِ
دِينِهِ وَكَثْرَةِ كَمَالَاتِهِ وَعُلُوِّيَّةِ اَخْلَاقِهِ حَتّٰى بِتَصْدِيقِ اَعْدَائِهِ
وَكَذَا شَهِدَ وَبَرْهَنَ بِقُوَّةِ مِائَةِ مُعْجِزَاتِهِ الظَّاهِرَةِ الْبَاهِرَةِ الْمُصَدِّقَةِ الْمُصَدَّقَةِ
وَبِقُوَّةِ اٰلَافِ حَقَائِقِ دِينِهِ السَّاطِعَةِ الْقَاطِعَةِ بِاِجْمَاعِ اٰلِهِ ذَوِي الْاَنْوَارِ
وَبِاتِّفَاقِ اَصْحَابِهِ ذَوِي الْاَبْصَارِ وَبِتَوَافُقِ مُحَقِّقِي اُمَّتِهِ ذَوِي الْبَرَاهِينِ
وَالْبَصَائِرِ النَّوَّارَةِ ۞

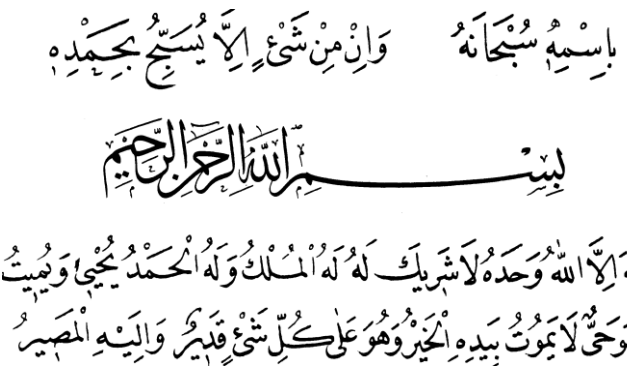
اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

I Qëndrueshmi i Vetëm, Ai është i Qëndrueshmi i Vetëm!

Said Nursi

* * *

LETRA E NJËZET

"Me Emrin e Atij të Cilit i takon lavdërimi. "Dhe s'ka gjë që të mos e lëvdojë Lartësinë e Tij."[102]

Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

"Nuk ka zot tjetër përveç All-llahut; Ai është Një; Ai nuk ka shok; i Tij është sundimi dhe Atij i takon lavdërimi; vetëm Ai dhuron jetë dhe shkakton vdekjen, dhe Ai është i Gjallë dhe nuk vdes; e gjithë e mira është në Dorën e Tij; Ai është i Gjithëfuqishëm mbi gjithçka, dhe përfundimi i gjithçkaje do të jetë tek Ai."

[Kjo fjali shpreh Njësinë Hyjnore dhe recitohet pas namazeve të mëngjesit dhe të mbrëmjes; kjo përmban shumë vlera e merita; dhe sipas një rrëfenje autentike, ajo përmban shkallën e "Emrit më të madh". Ajo fjali përmban njëmbëdhjetë fraza; në secilën prej tyre ka edhe sihariqe, lajme të gëzueshme, si dhe një shkallë të vërtetimit të Njësisë Hyjnore dhe një aspekt të madhështisë dhe të plotësimit të Njësisë Hyjnore nëpërmjet këndvështrimit të "Emrit më të madh". Duke ia referuar shpjegimin e këtyre të vërtetave të larta pjesëve të tjera të Risale-i Nurit, dhe për të përmbushur një premtim, ne tani do të shkruajmë shkurtimisht një indeks si përmbledhje e atyre të vërtetave në dy stacione dhe një parathënie.]

PARATHËNIE

Ji i sigurt nga kjo, se qëllimi më i lartë i krijimit dhe rezultati i tij më i rëndësishëm janë *"El-Imanu bil-lah"* 'Besimi në Zotin xh.sh.'.

Rangu më i lartë në humanizëm dhe shkalla më e lartë janë *"Maërifetull-llah"* 'njohja e Zotit xh.sh.', që përfshihen brenda besimit

[102] Kur'an: 17: 44

në All-llahun. Lumturia më e ndritshme dhe mirësia më e ëmbël për xhindet dhe njerëzit janë *"Mehabbetull-llah"* dashuria për Zotin xh.sh., e përfshirë brenda njohjes për Zotin xh.sh.. Dhe gëzimi më i pastër për shpirtin njerëzor dhe kënaqësia më e plotë për zemrën e njeriut janë kënaqësia e madhe e shpirtit e përfshirë brenda dashurisë ndaj Zotit xh.sh..

Në realitet, gjithë kënaqësia e vërtetë, gëzimi i pastër, mirësia e ëmbël dhe lumturia e paturbulluar qëndron në "Njohjen e Zotit xh.sh." dhe në "Dashurinë e Zotit xh.sh.", sepse pa këto, në të vërtetë, nuk do të ekzistonte as lumturi, as gëzim dhe as mirësi. Një njeri i cili e njeh dhe e do Zotin e Gjithëfuqishëm, ai mund të marrë mirësi ose me aftësi ose me vetëveprim, lumturi të pafundme, mirësi të pashtershme dhe drita e mistere të pambarim. Ndërsa një njeri që nuk e njeh realisht dhe që nuk e do Atë, ai goditet, shpirtërisht dhe materialisht, me mjerim të pafundmë, me dhimbje e frikësime.

Po, ky njeri i mjerë edhe sikur të ishte mbreti i të gjithë dynjasë, kjo do t'i dukej atij se po jeton një jetë pa rezultat midis grupeve të mjera të llojit të tij në këtë botë kalimtare në qoftë se ai nuk do ta gjente Krijuesin e Tij. Por, nga ana tjetër, në qoftë se e gjen dhe e njeh Atë, ai do të kërkonte mbrojtje në fuqinë e Tij. Atëherë Bota e shkretë do të shndërrohej në një vend argëtimi e kënaqësie dhe do të bëhej një vend tregtie për botën tjetër.

STACIONI I PARË

Në secilën nga këto njëmbëdhjetë fraza Njësie ka një sihariq të gëzueshëm; në ato sihariqe ndodhet një balsam dhe në atë balsam gjendet një ëndje shpirtërore.

❑ **FRAZA E PARË:**

لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ **“La ilahe il-lall-llah”** *-Nuk ka zot tjetër përveç All-llahut.”*

Lajmi i gëzuar në këtë frazë është i tillë, saqë shpirti njerëzor ashtu siç është i nënshtruar ndaj nevojave të panumërta dhe i zbuluar para sulmeve të armiqve të panumërt, gjen në këtë frazë një vend shpëtimi dhe një burim ndihme. Kjo bën që t’i hapet atij dera e thesarit të mëshirës që do t’i japë garanci për të gjitha nevojat dhe do t’i sigurojë atij një pikë mbështetjeje e force e cila tregon autorin dhe pronarin e saj; gjithashtu ajo i bën të njohur Krijuesin dhe të Adhuruarin e Vërtetë, i Cili zotëron një fuqi absolute që do ta mbrojë nga e keqja e armiqve të Tij. Duke treguar këtë, fraza e shpëton zemrën nga dëshpërimi e vetmia dhe shpirtin nga ankthet hidhëruese: Ajo siguron një gëzim të përhershëm dhe një lumturi të përjetshme.

❑ **FRAZA E DYTË:**

وَحْدَهُ **“Vahdehu”** – *Ai është Një.*

Kjo frazë jep sihariqin e mëposhtëm i cili është edhe si kurues, po ashtu edhe burim lumturie.

Shpirti dhe zemra e njeriut të cilat kanë lidhje me shumicën e krijesave në univers dhe arrijnë pikën e të qënit të përmbytura në mjerim dhe në konfuzion nga presioni dhe shkaku i këtyre lidhjeve të forta, gjejnë në frazën وَحْدَهُ, **Vahdehu** *“Ai është Një”*, një strehim dhe mbrojtës, e cila do t’i shpëtojë nga i gjithë konfuzioni e çoroditja. Domethënë fraza وَحْدَهُ **Vahdehu,** *“Ai është Një”*, është sikur i thotë njeriut:

All-llahu është Një, mos e rraskapit veten tënde duke iu lajkatuar të tjerëve, dhe të ndjehesh borxhli ndaj atyre; mos i mburr e mos iu servilos atyre e të poshtërosh veten tënde; mos i ndiq ata e t’i bësh gjërat të vështira për veten tënde, mos ki frikë e mos u dridh para tyre, sepse Sulltani i universit është Një. Çelësi i të gjitha gjërave është me Të, frerat e të gjitha gjërave janë në Dorën e Tij, çdo gjë do të zgjidhet me urdhrin e Tij. Nëse do ta gjesh Atë, ke gjet gjithçka që dëshiron, ti do të jesh i shpëtuar nga borxhe të pafundme e nga ankthet e shqetësimeve të panumërta.

❑ **FRAZA E TRETË:**

لَاشَرِيكَ لَهُ **La sherike lehu”** – *Ai nuk ka shokë.*

Si në Hyjninë, ashtu edhe në Sovranitetin e Tij, Ai nuk ka shok. All-llahu xh.sh. është Një dhe nuk mund të jetë shumë... Gjithashtu në Hyjninë e Tij, në veprat e Tij dhe në krijim Ai nuk ka shokë.

Në kundërshtim me mbretërit e tokës, ndodh që mbreti është një i vetëm dhe pa ortakë në mbretërinë e tij, veçse ama ai nuk është një i vetëm në ekzekutimin e çështjeve të tij, meqë nëpunësit dhe shërbyesit e tij konsiderohen ortakë të tij; ata mund të ndalojnë cilindo nga hyrja për tek prania e Tij duke i thënë: “Kthehu tek ne së pari dhe konsultohu me ne, ndërsa Zoti i Gjithëfuqishëm, Mbreti i parapërjetësisë dhe i paspërjetësisë nuk ka shokë në sovranitetin e Tij. Ai gjithashtu nuk ka nevojë për partnerë e ndihmësa për të ekzekutuar sundimin e Tij, pasi asgjë nuk ndikon në diçka tjetër veçse me urdhrin, me vullnetin dhe me fuqinë e Tij. Kështu, të gjithë mund të kthehen tek Ai pa ndërmjetës dhe, meqenëse nuk ekzistojnë ortakë e ndihmësa për Të, atëherë nuk mund t‘i thuhet askujt që i drejtohet atij të kërkojë ndonjë konsulencë të tillë si: “Është ndaluar, ju nuk mund të hyni në praninë e Tij.”

Prandaj, kjo frazë i jep shpirtit të njeriut sihariqin e gëzueshëm vijues: Shpirti i njeriut që është i ndriçuar me besim mund të hyjë pa kurrfarë pengese, kundërshtimi apo ndërhyrje, në çdo gjendje, për çdo dëshirë, në çdo kohë e në çdo vend, tek Hirploti i Madhështisë, i Gjithëfuqishmi i Plotësisë, i Cili është Pronari i parapërjetësisë dhe i paspërjetësisë; Pronari i thesarit të mëshirës, i burimeve të lumturisë dhe mund të paraqesë nevojat dhe kërkesat e Tij. Dhe duke gjetur mëshirën e Tij, ai do të mbushet me gëzim të plotë e kënaqësi të madhe.

❑ **FRAZA E KATËRT:**

I Tij është e gjithë prona. -**“Lehul Mulku”** لَهُ الْمُلْكُ

Domethënë,pronësimi është krejtësisht i Tij. Ndërsa ti je edhe pronë e Tij edhe rob i Tij dhe i pronësuar prej Tij, dhe gjithashtu punon në pronën e Tij.

Kjo frazë jep lajmin e gëzueshëm e kurues të mëposhtëm: "O njeri!" Mos pandeh se ti je pronar i vetes tënde, sepse ti nuk ke kontroll mbi asnjërën nga gjërat që lidhen me ty.

Një peshë e tillë do të ishte e rëndë. Gjithashtu ti je i pamundur të mbrosh vetveten, të shmangësh fatkeqësitë apo t'i bësh ato vepra që janë të domosdoshme për jetën tënde. Sidoqoftë, mos u lëndo dhe mos u torturo pa arsye, prona i përket një tjetri, ajo nuk është e jotja; Ai pronar është edhe i Gjithëfuqishëm edhe i Gjithëmëshirshëm; prandaj mbështetu në fuqinë e Tij, mos e akuzo dhe mos e përfol mëshirën e Tij! Lëre prapa hidhërimin, ji i gëzuar! Flaki turbullirat dhe gjej qetësinë!

Ajo gjithashtu thotë: Universi, të cilin ti e do, në kuptim, dhe me të cilin je i lidhur e që të hidhëron me ngatërresat e tij për të cilat je i pamundur t'i rregullosh, është prona e të Vetmit të Gjithëfuqishëm e Gjithëmëshirues. Prandaj dorëzoja pronën Pronarit të vet, lëre atë tek Ai, tërhiq kënaqësinë dhe jo zemërimin e Tij.

Ai është i Gjithurtë dhe Mëshirëplotë. Ai është plotësisht i lirë në pronën e Tij dhe e administron atë si të dojë. Sa herë që të frikësohesh, thuaj edhe ti ashtu si Ibrahim Hakkiu:

"Le ta shohim atë që Pronari vepron, është më e mira çfarëdo që Ai bën". Atëherë, shikoje atë nga dritaret dhe mos hyr brenda! Shikoje atë të mirë dhe mos ndërhy!

❑ **FRAZA E PESTË:**

لَهُ الْحَمْدُ **"Lehul Hamdu"** – *Atij i takon lavdërimi.*

Lavdërimi, krenaria, mburrja dhe brohoritja janë të përshtatshme për Të, ato i shkojnë vetëm Atij. Domethënë, mirësitë janë të Tijat; ato vijnë nga thesari i Tij; ndërsa në lidhje me thesarin, ai është i pashtershëm. Atëherë, kjo frazë jep sihariqin e mëposhtëm:

O njeri! Mos vuaj dhe mos u brengos kur ikin mirësitë, sepse thesari i mëshirës është i pashtershëm dhe, mos bërtit nga të imagjinuarit e zhdukjes së një kënaqësie, pasi ajo nuk është tjetër veçse një frut i mëshirëgjërësisë së pafundme. Dhe meqenëse pema e saj është e pavdekshme, kur fruti mbaron, ai zëvendësohet me më shumë të tjerë. Në qoftë se ti mendon me mirënjohje se brenda kënaqësisë së vetë mirësisë është një favor i mëshirshëm njëqind herë më i këndshëm dhe më i kënaqshëm, ti do të ishe në gjendje ta shtoje kënaqësinë

njëqindfish. Brenda një molle të cilën ta dhuron një Monark Madhështor ndodhet një kënaqësi më e lartë se ajo e njëqind ose e një mijë mollëve; sepse është Ai i cili ta ka dhuruar dhe të ka bërë të përjetosh kënaqësinë e një mirësie mbretërore.

Në të njëjtën mënyrë, me anë të Frazës: لَهُ الْحَمْدُ **"Lehul Hamdu"** – *Atij i takon lavdërimi,* do të hapet për Ty dera e kënaqësisë shpirtërore njëmijë herë më e ëmbël se sa vetë mirësia, sepse kjo frazë do të thotë të bësh lëvdata dhe falënderime; domethënë, ta perceptosh e të ndijosh dhënien e mirësisë. Kjo me radhë, do të thotë të njohësh Mirëbërësin duke reflektuar mbi dhënien e mirësisë, dhe kështu së fundi të mendosh thellë mbi mirësinë e mëshirës, favorin e dhembshurisë së Tij dhe vazhdimësinë e mirësive të Tij mbi ty.

❑ **FRAZA E GJASHTË:**

يُحْيِي **"Juhji"** – *Vetëm Ai jep jetë.*

Domethënë, Dhënësi i jetës është Ai dhe Ai që e bën jetën të vazhdojë nëpërmjet ushqimit është përsëri Ai; Mbështetësi i nevojave të jetës është gjithashtu Ai. Qëllimet e larta të jetës i përkasin Atij dhe rezultatet e rëndësishme të saj shikojnë për tek Ai dhe, nëntëdhjetë e nëntë prej njëqind frutave të saj janë të Tij. Kështu, kjo frazë i bën thirrje këtij njeriu kalimtar e të pafuqishëm në këtë mënyrë dhe i bën atij një njoftim të gëzueshëm:

O njeri! Mos e shqetëso veten tënde duke marrë përgjegjësitë e rënda të jetës në shpatullat e tua. Mos mendo për kalimin e jetës e të fillosh të hidhërohesh. Mos e shiko atë vetëm tek frutet e saja materiale e të parëndësishme dhe të brengosesh që erdhe në këtë dynja sa herë që sheh zhdukjen e mirësive. Në të vërtetë, ajo makineri jetike e trupit tënd që i ngjason një anijeje, i përket të Vetmit të Përjetshëm e Vetekzistues."

Është Ai që e furnizon jetën me të gjitha kërkesat e nevojat. Gjithashtu jeta jote ka shumë qëllime e rezultate të cilat edhe ato i përkasin Atij gjithashtu. Ti je një timonier i thjeshtë në atë anijen e jetës. Prandaj, bëje detyrën tënde mirë dhe merr shpërblimin dhe kënaqësinë që vijnë me të. Mendoni vetëm se sa e çmueshme është një anije e jetës dhe sa të vlefshme janë dobitë dhe frutat e saja; atëherë mendo se sa Bujar e i Mëshirshëm është Pronari i anijes.

Kështu, gëzohu dhe jep falënderime dhe mësoje se kur ti e kryen detyrën tënde me drejtësi e pastërti, të gjitha rezultatet që prodhon anija do të kalojnë në regjistrin, në të cilin regjistrohen veprat tuaja, dhe se ato do të sigurojnë një jetë të pavdekshme dhe do të jetosh jetë të amshuar.

❑ **FRAZA E SHTATË:**

Ai shkakton vdekje. – **"Ve jumitu"** وَيُمِيتُ

Domethënë, Ai që shkakton vdekjen është i Vetmi Krijues. Ai ju shkarkon ju nga detyra e jetës, ndryshon vendbanimin tuaj nga kjo botë kalimtare dhe ju çliron e ju heq nga puna e shërbimit. Me fjalë të tjera, Ai të merr ty nga kjo jetë e përkohshme për tek jeta e pavdekshme.

Atëherë, kjo frazë lëshoi klithmë në veshin e xhindit dhe të njeriut kalimtar, sa vijon:

Merrni lajme të gëzueshme!" Vdekja nuk është shkatërrim, shuarje, ndarje e përhershme, asgjë apo asgjësim; ajo nuk është pushim, as zhdukje e vetvetishme pa autor, as e rastësishme, por është një shkarkim nga detyra e jetës nga një Urdhërues i autoritetshëm, i Gjithurtë e Mëshirues; ajo është ndryshim vendi e pozite drejt një lumturie të përjetshme, është nxitje për tek Atdheu origjinal. Është një derë takimi drejt berzahut, botës së ndërmjetme, ku janë grumbulluar nëntëdhjetë e nëntë përqind prej të dashurve.

❑ **FRAZA E TETË:**

وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ **"Ve Huve hajjun la jemut"** – *Ai është i Gjallë e nuk vdes.*

Domethënë, Zotëruesi i bukurisë, i plotësimit dhe i bujarisë që janë të pafundme e që shihen në të gjitha krijesat e universit dhe që shkaktojnë dashuri dhe, i Adhuruari i përjetshëm, i Dashuri i amshuar, një manifestim i bukurisë së të Cilit është i mjaftueshëm për t'i zëvendësuar të gjithë të dashurit e tjerë, ka një jetë të vazhdueshme nga parapërjetësia e paspërjetësia – një jetë pa ndonjë shenjë ndërprerje apo përkohshmërie dhe është i përjashtuar nga gabimi, mangësia apo nga mosplotësimi. Kështu, kjo frazë i shpall xhindit dhe njeriut si dhe të

gjitha qënieve të vetëdijshme dhe njerëzve të dashurisë dhe të pasionit, sa vijon:

Merrni lajme të gëzueshme! Ndodhet një i Dashur i përjetshëm i Cili shëron plagët tuaja të shkaktuara nga ndarje të panumërta prej atyre që ju i doni. Meqenëse Ai ekziston dhe është i pavdekshëm, atëherë çfarëdo që mund të ndodhë, nuk i bren dhe nuk i hidhëron të tjerët. Për më tepër, bukuria dhe bujaria, virtyti dhe plotësimi në to, të cilat janë shkaku i dashurisë tënde, janë duke kaluar përmes shumë perdeve dhe hijeve nga hijet më të zbehta të treguesit të bukurisë së të Dashurit të përjetshëm e të amshuar. Prandaj, të mos ju hidhërojë ju ndarja dhe zhdukja e tyre, pasi ato janë një lloj pasqyrash. Ndryshimi i pasqyrave përtërin dhe zbukuron treguesin e rrezatimit dhe shkëlqimin e bukurisë. Meqenëse Ai ekziston, atëherë çdo gjë ekziston.

❑ **FRAZA E NËNTË:**

بِيَدِهِ الْخَيْرُ **"Bi jedihil Hajru"** *– E gjithë mirësia është në Dorën e Tij.*

Domethënë, çdo veprim të mirë që ju e kryeni transferohet në regjistrin e Tij. Çdo vepër e drejtë që ju bëni regjistrohet tek Ai. Kështu, kjo frazë i thërret xhindit dhe njeriut me përgëzimet dhe sihariqet e mëposhtme:

O ju të mjerë! Mos qani me dëshpërim kur udhëtoni për tek varri, duke thënë, ah, medet! Gjithçka që kishim në pronësi u shkatërrua, gjithë përpjekjet tona shkuan kot. Ne kemi lënë një dynja të gjërë e të bukur dhe kemi hyrë në një tokë të ngushtë, sepse çdo gjë e juaja ruhet, të gjitha veprimet tuaja janë regjistruar dhe çdo shërbim që keni bërë është regjistruar.

I Vetmi i Gjithëlavdishëm, në Dorën e të Cilit është e gjithë e mira dhe që mundet të sjellë të gjithë të mirën në realizim, do të të shpërblejë për shërbimin tënd, do të të tërheqë, do të të mbajë përkohësisht nën dhé dhe pastaj do t'ju marrë në praninë e Tij. Lumë ju që e kryet shërbimin dhe detyrimin, vështirësia iku. Ju po shkoni për tek rehatia dhe mëshira! Shërbimi e përpjekja kanë marrë fund. Ju po shkoni të merrni shpërblimin tuaj!

Në të vërtetë, i Gjithëfuqishmi Madhështor, i Cili ruan farërat dhe bërthamat, të cilat janë fletët e punëve të pranverës së kaluar, janë regjistrat e shërbimeve të tyre dhe kutitë depozituese të funksioneve të tyre dhe i ruan e i shpall ato në pranverën vijuese, në një mënyrë njëqind herë më të bollshme se origjinalet. Atëherë, Ai sigurisht i ruan rezultatet e jetës suaj në të njëjtën mënyrë dhe do të shpërblejë shërbimin në një mënyrë vërtetë të bollshme.

❑ **FRAZA E DHJETË:**

وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ **"Ve huve ala kul-li shej-in Kadir"** – *Dhe Ai është i Gjithëfuqishëm mbi gjithçka.*

Domethënë, Ai është Një, Ai është i Vetëm, Ai ka fuqi mbi gjithçka. Asgjë fare nuk është e vështirë për Të. Krijimi i pranverës është aq i lehtë për Atë aq sa krijimi i një luleje; Ai e krijon Parajsën me aq lehtësi si pranverën.

Artifaktet e panumërta të cilat Ai i krijon vazhdimisht çdo ditë, çdo vit e çdo shekull, dëshmojnë me gjuhë të panumërta Fuqinë e Tij të pafundme. Kështu, kjo frazë gjithashtu jep lajme të gëzueshme.

O njeri! Shërbimi që ke ofruar dhe adhurimi që ke kryer nuk shkojnë kot. Një botë shpërblimi, një banesë lumturie është përgatitur për ty; një Parajsë e pafundme po të pret ty në vend të kësaj botës tënde kalimtare. Kij besim dhe mirëbesim në premtimin e Krijuesit të Gjithëlavdishëm, të Cilin ti e njeh dhe që e adhuron, sepse është krejtësisht e pamundur që Ai ta thyejë premtimin. Në fuqinë e Tij nuk ka absolutisht asnjë mangësi; pafuqia nuk mund të ndërhyjë në veprat e Tij. Ai, ashtu siç krijon kopshtin tënd të vogël, gjithashtu është i aftë të krijojë një parajsë për ty. Dhe Ai e ka krijuar atë dhe ta ka premtuar; Ai meqë të ka premtuar, me siguri do të të fusë në të.

Meqenëse ne shohim nëpërmjet vëzhgimit se çdo vit në faqen e tokës Ai grumbullon së bashku dhe shpërndan me një rregull të plotë dhe me drejtpeshim, me bashkërendim të plot dhe me lehtësi më shumë se treqindmijë specie e grupe të kafshëve dhe bimëve, me siguri Një i Gjithëfuqishëm i Tillë e i Gjithëlavdishëm është i aftë ta përmbushë premtimin e Tij. Duke qenë kështu i Gjithëfuqishëm Absolut, Ai krijon shembuj ringjallje dhe shembuj Xhenneti në mijëra forma çdo vit.

Meqenëse lumturia e përjetshme e premtuar nga të gjithë librat e shpallur qiellorë i jep sihariqet e parajsës; dhe meqenëse të gjitha veprat e Tij dhe funksionet janë të drejta dhe të vërteta dhe kryhen me vërtetësi e seriozitet dhe, meqenëse përmes dëshmisë së të gjitha veprave të artit, të gjitha plotësimet tregojnë e dëshmojnë plotësimin e Tij të pafundmë dhe këto janë tregues se Ai është i pastër dhe larg çdo mangësie e defekti; dhe meqenëse thyerja e premtimit, gënjeshtra, fallsiteti dhe mashtrimi janë cilësitë më të shëmtuara, përveç qënies së tyre defekte e mangësi, atëherë Ai i Gjithëfuqishëm i Lavdisë dhe i Gjithurti i Plotësimit dhe Ai Mëshirëplotë Hirplot do ta përmbushë premtimin me të gjithë sigurinë. Ai do ta hapë derën e lumturisë së përhershme; Ai do t'ju shtie juve, o njerëzit e besimit, në Parajsë, e cila ishte atdheu origjinal i paraardhësit tuaj, Ademit.

❑ **FRAZA E NJËMBËDHJETË:**

وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ **"Ve ilejhil mesir"** – *Dhe me Të, të gjitha gjërat e kanë fundin e tyre.*

Domethënë, qëniet njerëzore dërgohen në këtë botë, e cila është bota e sprovës dhe e provimit, me detyrat e tyre të rëndësishme të tregtisë dhe të vepruarit si nëpunës. Pasi ata kanë përfunduar tregtinë e tyre, kanë përmbushur detyrat e tyre dhe kanë plotësuar shërbimet e tyre, ata do të kthehen tek Krijuesi i tyre i Gjithëlavdishëm dhe takohen me Pronarin Gjithëbujar, i Cili i lëshoi ata në vendin e parë. Duke e lënë këtë botë kalimtare, ata do të nderohen e të ngrihen në praninë e madhështisë në Botën e qëndrueshmërisë.

Domethënë, duke qenë të shpëtuar nga turbullira e shkaqeve dhe nga perdet e errëta të ndërmjetësive, ata do të takohen me Furnizuesin e tyre Mëshirëplotë pa perde tek vendi i përjetshëm i madhështisë së Tij. Gjithësecili do të gjejë Krijuesin, të Adhuruarin e Vetëm të vërtetë, Furnizuesin, Zotin, Pronarin dhe do ta njohë menjëherë. Kështu, kjo frazë, shpall sihariqin e gëzueshëm vijues i cili është më i madh se sa të gjitha sihariqet e tjera duke thënë:

O njeri! A e di se ku po shkon dhe për ku po shtyhesh? Ashtu siç është pohuar në fund të Fjalës së Tridhjetë e Dytë, një mijë vite jetë e lumtur në këtë botë nuk mund të krahasohet me një orë jete në Parajsë. Dhe njëmijë vite nga jeta në Parajsë nuk mund të krahasohen me gëzimin e shikimit prej një ore të bukurisë së Hirplotit të

Gjithëlavdishëm. Dhe ti po shkon tek sfera e mëshirës së Tij dhe tek shkalla e prezencës së Tij.

Hijeshia dhe bukuria tek të gjitha krijesat e kësaj bote dhe tek ato të dashur metaforikë, për të cilët mallëngjehesh e joshesh si dhe je shumë i dëshiruar, janë veçse një lloj hije nga treguesi i bukurisë dhe i hijeshisë së Emrave të Tij; dhe e gjithë Parajsa me të gjitha mrekullitë e saj të holla është vetëm një tregues nga treguesit e mëshirës së Tij, të gjitha llojet e përmallimit, të dashurisë, tërheqjes dhe joshjeve janë vetëm një shkëlqim nga dashuria e të Adhuruarit të përhershëm dhe të Dashurit të përjetshëm. Dhe ju po shkoni në sferën e pranisë së Tij. Dhe atëherë, ju bëhet ftesa për në Parajsë, që është një vend i përhershëm gostie.

Meqenëse është kështu, ju nuk duhet të qani kur hyni në derën e varrit, por ta prisni atë me buzëqeshje e gëzim. Fraza gjithashtu njofton edhe këtë sihariq:

O njeri! Mos u frikëso duke imagjinuar se ti po shkon në zhdukje, në mosekzistencë, në asgjë, në errësirë, në harresë, në kalbje, në vetmi e në shkrirje, dhe se do të mbytesh në një shumësi.

Ti nuk po shkon në zhdukje, por në qëndrueshmëri; Ti nuk po shtyhesh për në mosekzistencë, por për tek ekzistenca e përjetshme. Ti nuk do të hysh në errësirë, por në botën e dritës. Dhe je duke u kthyer tek Pronari yt i vërtetë, tek vendqëndrimi i Sulltanit të parapërjetësisë.

Ti nuk do të mbytesh në shumësi; ti do të marrësh pushimin në sferën e Njësisë.

Ju jeni të orientuar drejt lidhjes dhe bashkimit dhe jo drejt ndarjes.

* * *

STACIONI I DYTË

[Stacioni i Dytë përbëhet nga një tregues i shkurtër duke e provuar Unitetin Hyjnor tek niveli i Emrit më të madh]

❑ **FRAZA E PARË:** لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ **"La-Ilahe-il-lall-llah" "***Nuk ka zot tjetër përveç All-llahut."*

Në këtë frazë është vërtetimi i Unitetit të Hyjnisë dhe i të Adhuruarit të Vërtetë. Një provë tej mase e fuqishme e kësaj shkalle në vërtetimin e Unitetit Hyjnor është sa vijon:

Një aktivitet me rregullin më të madh është i dukshëm në fytyrën e universit dhe sidomos në faqen e tokës... Dhe ne vështrojmë se ndodhet një krijueshmëri e një urtësie të skajshme. Dhe ne shikojmë qartë me syrin e sigurisë një hapje sistematike të skajshme; domethënë, hapja dhe dhënia e një trajte të përshtatshme dhe një forme çdo gjëje. Për më tepër, ne shohim një bujari, një dorëgjërësi e mbretëri që janë më të mëshirshmet, më bujaret dhe më të dhembshurat. Meqenëse është kështu, kjo nga domosdoshmëria, provon dhe bën të ndihet ekzistenca e domosdoshme dhe Uniteti i një Krijuesi Aktiv, Kreativ, Hapës dhe Zotëruesi bujar i lavdisë.

Në të vërtetë, zhdukja e qënieve vazhdimisht dhe ripërtërirja e tyre demonstron se ato qënie janë shfaqjet e Emrave të shenjtë të Një Autori të Gjithëfuqishëm, janë hijet e dritave të Emrave të Tij, janë nga aktet e Tij, janë skalitjet dhe fletët e penës së Kaderit dhe të Fuqisë së Tij; dhe se ato janë pasqyrat e plotësimit të Tij.

Ashtu siç e provon Pronari i universit këtë të vërtetë madhështore dhe këtë shkallë të lartë në vërtetimin e Unitetit të Tij me të gjitha shkrimet e shenjta dhe me të gjitha librat qiellorë që Ai ka shpallur, po ashtu të gjithë njerëzit e së vërtetës dhe anëtarët e përkryer të llojit njerëzor e kanë provuar këtë të njëjtin dekret nëpërmjet të gjitha hetimeve dhe zbulesave të tyre. Edhe universi gjithashtu tregon të njëjtën shkallë në vërtetimin e Unitetit Hyjnor nëpërmjet dëshmimit të pandërprerë të mrekullive të artit, të çudirave të fuqisë dhe të thesareve të pasurisë që ai shfaq, pavarësisht pafuqisë dhe varfërisë së tij.

Domethënë, Dëshmitari i parapërjetësisë, me anë të të gjitha fletëve dhe librave të Tij të shenjtë, njerëzit e vizionit dhe të dëshmisë nëpërmjet të gjitha hetimeve, verifikimeve dhe zbulesave të tyre dhe bota e dukshme duke dëshmuar nëpërmjet të gjitha gjendjeve të saj të mirësistemuara, cilësive dhe çështjeve të saj plot urtësi, pajtohen e bien dakord me unanimitet mbi këtë shkallë të vërtetimit të Unitetit Hyjnor.

Ata të cilët nuk pranojnë të Vetmin e Unitetit, atëherë, ata duhet të pranojnë zotra të panumërt, ose ndryshe, ashtu si sofistët e çmendur, ata duhet të mohojnë si ekzistencën e vetvetes së tyre, edhe atë të universit.

❑ **FRAZA E DYTË: وَحْدَهُ "Vahdehu"** *"Ai është Një."* Kjo frazë demonstron një shkallë të qartë në shpalljen e Unitetit Hyjnor. Një argument bindës duke e provuar këtë shkallë kuptueshëm dhe qartë, është sa vijon:

Kur ne i hapim sytë tonë, dhe kur universi e ngul dhe e mbërthen shikimin tonë në fytyrën e tij, gjëja e parë që tërheq vëmendjen tonë është rregulli i plotë e i përgjithshëm; ne shohim se ndodhet një ekuilibër i gjithanshëm dhe i ndjeshëm.

Gjithçka ekziston brenda një rregulli të saktë dhe çdo gjë peshohet nga një balancë e ndjeshme dhe është brenda një mase të llogaritur me përpikëri. Në qoftë se ne shikojmë pak më me vëmendje, një sistemim i vazhdueshëm dhe një drejtpeshim na qëllon syrin tonë. Domethënë, Një i vetëm po e ndryshon sistemin me rregullshmëri dhe e ripërtërin balancën me matje të saktë. Çdo gjë bëhet një model të cilit i vishen shumë forma të drejtpeshuara e të sistemuara. Kur ne e studiojmë dhe e shohim atë akoma më shumë, një urtësi e drejtësi shfaqen nga poshtë atij rregulli dhe peshimi.

Në lëvizjen e çdo gjëje dhe madje edhe në grimcat më të vogëla shihen një qëllim e një përfitim, dhe një e vërtetë dhe dobi i ndjekin ato. Kur ne e shqyrtojmë atë me vëmendje akoma më të madhe, ajo që qëllon shikimin e vetëdijes sonë është demonstrimi i një fuqie brenda një aktiviteti të skajshëm urtësie dhe manifestimi i një njohurie të gjithanshme e cila përfshin dhe rrethon të gjitha cilësitë e të gjitha gjërave.

Domethënë, ky rregull dhe ky drejtpeshim të cilat janë tek të gjitha qëniet na tregojnë qartë një rregullsi të përgjithshme dhe një

drejtpeshim dhe, rregulli e drejtpeshimi shfaqin një urtësi të përgjithshme dhe një drejtësi, dhe urtësia e drejtësia, me radhë, na tregojnë neve një fuqi dhe një njohje. Domethënë, Një i Gjithëfuqishëm mbi gjithçka dhe Një i Gjithëditur për të gjitha gjërat e zbulon vetveten për mendjen nga prapa atyre perdeve.

Për më tepër, ne hedhim vështrimin tek fillimi dhe fundi i të gjitha gjërave dhe shohim, sidomos tek qëniet e gjalla, se fillimet e tyre, origjinat, rrënjët, frutat dhe rezultatet janë të tilla saqë, sikur farërat dhe origjinat e tyre të përmbanin të gjitha sistemet dhe gjymtyrët e atyre krijesave, secila në formën e një flete instruksioni dhe programi. Dhe përsëri, frutat e tyre dhe rezultatet janë të tilla sikur kuptimet e atyre gjallesave të ishin filtruar e përqëndruar tek ato; ato ua lënë atyre me testament -trashëgimi- historitë e jetës së tyre.

Është sikur farërat, të cilat janë origjinat e tyre, të ishin koleksione të parimeve sipas të cilave ato krijohen, dhe frutat dhe rezultatet e tyre të ishin një lloj indeksi i urdhërave të krijimit të tyre, ashtu siç e shohim.

Pastaj ne shikojmë fytyrat e jashtme e të brendshme të atyre krijesave të gjalla. Ne vështrojmë se një sistemim dhe drejtpeshim i çështjeve të një fuqie të skajshme urtësie, një modelim dhe organizim i një dëshire plotësisht efektive janë të dukshme. Domethënë, një forcë dhe një fuqi e krijojnë atë gjë dhe se një urdhër dhe një dëshirë do t'i veshin formë asaj. Kështu, kur i studiojmë me vëmendje të gjitha qëniet, ne shikojmë se fillimet e tyre janë letrat instruktive të përgatitura nga një Zotërues i vetëm i njohjes, dhe se fundet e tyre janë planet dhe programet e një Autori; se fytyrat e tyre të jashtme janë veshjet më të harmonizuara të punuara për bukuri e të shpikura nga mjeshtëria artistike e Një Vepruesi Zgjedhës e Dëshirues, ndërsa fytyrat e tyre të brendshme janë aparatet më të sofistikuara dhe makineritë e një të Gjithëfuqishmi të Vetëm.

Atëherë, kjo situatë, në mënyrë të domosdoshme dhe të vetëkuptueshme, shpall se asnjë gjë, as një kohë dhe asnjë vend, absolutisht nuk mund të jenë jashtë kapjes -zotërimit, njohurisë- së Fuqisë së një Autori të Gjithëlavdishëm. Çdo gjë dhe të gjitha gjërat, së bashku me të gjitha cilësitë e tyre, organizohen dhe drejtohen brenda kapjes së fuqisë së Një Zotëruesi të Gjithëfuqishëm Dëshirues; dhe ato bëhen të bukura nëpërmjet sistemit dhe mirësisë së të Gjithëmëshirshmit dhe

Mëshirëplotit të Vetëm; dhe ato stolisen me zbukurimin e mëshirës së një Dhuruesi të dashur Mirëbërës.

Në të vërtetë, për cilindo që është i vetëdijshëm dhe ka sy në kokën e tij, rregulli, ekuilibri, sistemimi dhe zbukurimi që gjenden në univers dhe në qëniet brenda tij, demonstrojnë, në shkallën e Unitetit, Një Autor i Cili është Një, i Vetëm, i pashoq, i Veçantë, Unik, i Gjithëfuqishëm, Zotërues i Dëshirës, i Gjithëditur dhe i Gjithurtë.

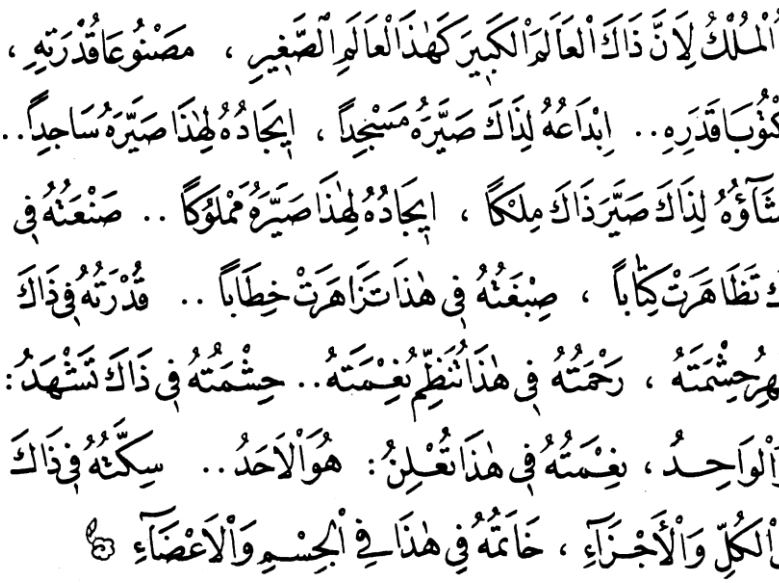
Me siguri, ndodhet një unitet në çdo gjë; dhe sa për unitetin, ai tregon Një të Vetëm. Për shembull, e gjithë dynjaja ndriçohet nga një llambë, dielli; kjo do të thotë se Pronari i dynjasë është gjithashtu Një i vetëm. Dhe, për shembull, ajri, zjarri dhe uji që janë shërbyes për gjallesat e tokës janë një; domethënë, Ai që i vë në shërbim këto gjëra dhe i nënshtron për ne, gjithashtu është Një.

❑ **FRAZA E TRETË: لَا شَرِيكَ لَهُ "La Sherike Lehu"** *"Ai nuk ka shok."*

Meqenëse Stacioni i Parë i Fjalës së Tridhjetë e Dytë e ka provuar këtë Frazë në një mënyrë të pakundërshtueshme e bindëse, ne ju referojmë ju tek ajo Fjalë, sepse nuk do të mund të shpjegohej më qartë; nuk ka nevojë për një sqarim të mëtejshëm.

❑ **FRAZA E KATËRT: لَهُ الْمُلْكُ "Lehul Mulku"** *"I Tij është sundimi."*

Domethënë, çdo krijesë nga faqja e tokës deri tek Froni Hyjnor, nga dheu për tek plejadat, nga grimcat e vockëla për tek trupat qiellorë,çdo gjë nga parapërjetësia për tek paspërjetësia, qiejt dhe toka, kjo dynja dhe Ahireti, i përkasin vetëm Atij. E Tij është shkalla më e lartë e pronësisë në formën e vërtetimit më të madh të Unitetit Hyjnor. Një provë madhështore e këtij dekreti më të lartë të pronësisë në formën e vërtetimit më të madh të Unitetit Hyjnor iu shfaq mendjes së këtij të pafuqishmi në gjuhën arabe në një kohë të këndshme dhe në kujtesa të këndshme. Për hir të asaj kujtese të këndshme, ne do t'i shënojmë ato të njëjta fraza dhe pastaj do të shkruajmë kuptimet e tyre:

لَهُ الْمُلْكُ لِأَنَّ ذَاكَ الْعَالَمَ الْكَبِيرَ كَهٰذَا الْعَالَمِ الصَّغِيرِ ، مَصْنُوعًا قُدْرَتِهِ ، مَكْوُبًا قَدَرِهِ .. اِبْدَاعُهُ لِذَاكَ صَيَّرَهُ مَسْجِدًا ، إِيجَادُهُ لِهٰذَا صَيَّرَهُ سَاجِدًا .. اِنْشَآؤُهُ لِذَاكَ صَيَّرَ ذَاكَ مِلْكًا ، إِيجَادُهُ لِهٰذَا صَيَّرَهُ مَمْلُوكًا .. صَنْعَتُهُ فِي ذَاكَ تَظَاهَرَتْ كِتَابًا ، صِبْغَتُهُ فِي هٰذَا تَزَاهَرَتْ خِطَابًا .. قُدْرَتُهُ فِي ذَاكَ تُظْهِرُ حِشْمَتَهُ ، رَحْمَتُهُ فِي هٰذَا تُنَظِّمُ نِعْمَتَهُ .. حِشْمَتُهُ فِي ذَاكَ تَشْهَدُ : هُوَ الْوَاحِدُ ، نِعْمَتُهُ فِي هٰذَا تُعْلِنُ : هُوَ الْاَحَدُ .. سِكَّتُهُ فِي ذَاكَ فِي الْكُلِّ وَالْأَجْزَآءِ ، خَاتَمُهُ فِي هٰذَا فِي الْجِسْمِ وَالْاَعْضَآءِ ۞

[I Tij është sundimi, sepse, Ajo botë e madhe është e ngjashme me këtë botë të vogël; ajo çfarë është modeluar nga Fuqia e Tij është një mesazh që shpreh paracaktimin e Tij; krijimi i Tij atë botë të madhe duke e bërë si një vend sexhdeje, ndërsa dhënia e Tij ekzistence për këtë botë të vogël duke e bërë atë të bie në sexhde; sjellja e Tij të parën në qënie, e bëri si një pronë, ndërsa dhënia e Tij të dytës ekzistencë, e bën atë si të pronësuar; arti i Tij në të parën e shfaq atë si një libër, ndërsa ngjyrosja e Tij të dytën shkëlqen nëpërmjet ligjëratës; Fuqia e Tij në të parën shfaq madhështinë e Tij, ndërsa mëshira e Tij në të dytën radhit mirësinë e Tij; Madhështia e Tij në të parën dëshmon se Ai është Një, ndërsa mirëbërësia e Tij në të dytën shpall se Ai është i Vetëm, i pandashëm; Stampa e Tij në të parën është mbi të gjitha gjërat, universale e të pjesshme, ndërsa vula e Tij mbi të dytën është mbi trupin dhe mbi gjymtyrët].

- **Paragrafi i parë:** ذَاكَ الْعَالَمَ الْكَبِيرَ ... الخ

"Ajo botë e madhe është e ngjashme me këtë botë të vogël... etj. Bota e madhe, domethënë i gjithë universi, dhe njeriu i cili është bota e vogël dhe shembulli i tij i zvogëluar, shfaqin së bashku dëshmitë e Unitetit Hyjnor të shkruara në horizonte dhe brenda vetë njeriut nga pena e paracaktimit Hyjnor dhe e Fuqisë Hyjnore.

Po, ndodhet brenda njeriut, në një shkallë shumë të vogël, modeli i artit të mirësistemuar që është në univers. Dhe, ashtu si arti i cili është në sferën e gjërë, që dëshmon Autorin e Vetëm, po ashtu arti mikroskopik i cili është në një shkallë të zvogëluar brenda njeriut, tregon Autorin dhe demonstron Unitetin e Tij. Për më tepër, ashtu si njeriu, i cili është mesazhi më domethënës i skalitur nga Mbështetësi i Tij dhe një odë (poemë) e hartuar mirë dhe e shkruar nga Kaderi Hyjnor, po ashtu është universi, një poemë e hartuar mirë e paracaktimit Hyjnor e shkruar nga e njëjta penë, por në një shkallë të gjërë të zmadhuar.

A do të ishte e mundur që dikush tjetër përveç të Vetmit të Unitetit të ndërhynte në vënien e stampës së Njësisë në fytyrat e njerëzve, të cilat ndonëse u ngjasojnë njëra-tjetrës, të gjitha kanë shenjat e tyre dalluese; apo të ndërhynte në vënien e vulës së Unitetit mbi universin, të gjitha krijesat e të Cilit bashkëpunojnë sup më sup dhe dorë për dorë duke mbështetur njëra-tjetrën?

- **Paragrafi i dytë:** اِبْدَاعُهُ لِذَاكَ ... الخ

"Krijimi i Tij atë botë të madhe... etj." Ajo ka këtë kuptim: Autori i Gjithurtë e krijoi botën e madhe – universin – në një formë të tillë origjinale e të mrekullueshme, duke skalitur në të shenjat e madhështisë së Tij, sa që Ai e transformoi atë në një xhami madhështore. Dhe Ai e krijoi njeriun – botën e vogël- në këtë mënyrë: duke i dhënë atij mendje dhe duke e bërë atë të përulet duke rënë përdhe me një sexhde habie përpara atyre mrekullive të artit të Tij dhe para fuqisë së Tij të mrekullueshme. Ai e bëri atë të lexojë shenjat e madhështisë së Tij. Dhe kështu Ai e bëri atë një shërbëtor të gatshëm për adhurim në atë xhami madhështore; Ai e krijoi atë si një rob që bie në sexhde.

A do të ishte e mundur që i Adhuruari i vetëm i atyre adhuruesve të cilët bien në sexhde në këtë xhami madhështore të ishte dikush tjetër veç Autorit të vetëm të Unitetit dhe të Njësisë!?..

- **Paragrafi i tretë:** اِنْشَآئُهُ لِذَاكَ ...الخ

"Sjellja e Tij të parën në qënie... etj." Ky ka këtë kuptim: Pronari i Gjithëlavdishëm i të gjithë sundimit e krijoi botën e madhe dhe sidomos faqen e tokës në një formë të tillë sikur të ishin rrathë

bashkëqendrorë ose sfera të panumërta. Çdo sferë është si një fushë e lërueshme ku, kohë pas kohe, stinë pas stine dhe shekull pas shekulli, Ai mbjell, korr dhe mbledh të korrat. Ai vazhdimisht e administron pronën e Tij dhe e bën atë të punojë.

Ai e ka bërë botën e grimcave të vogëla, e cila është sfera më e madhe, një fushë. Me fuqinë e Tij dhe me urtësinë e Tij, Ai pandërprerë mbjell në të drithra, kultura, aq sa shtrirja e universit dhe i korr e i mbledh ato. Ai i dërgon ato prodhime nga Bota e dukshme për tek Bota e padukshme dhe nga sfera e fuqisë për tek sfera e njohjes.

Pastaj, Ai e ka bërë faqen e tokës, e cila është një sferë e mesme, një vend kultivimi në pikërisht të njëjtën mënyrë, ku stinë pas stine, Ai mbjell botëra e specie dhe i korr dhe i grumbullon ato. Dhe prodhimet e Tij jolëndore gjithashtu Ai i dërgon tek botët jolëndore, tek botët e së padukshmes, të Ahiretit dhe tek bota e shëmbëllesës.

Një kopsht në tokë, gjithashtu, që është një sferë më e vogël, Ai e mbush me qindra e mijëra herë me fuqinë e Tij dhe e zbraz atë me Urtësinë e Tij. Pastaj madje edhe nga sfera më e vogël e një qënie të gjallë si pema ose si njeriu, për shembull, Ai mbledh prodhime të cilat janë njëqind herë më të mëdha se sa vetë ajo qënie. Domethënë, Pronari i Gjithëlavdishëm i të Gjithë sundimit i krijon si një model të gjitha gjërat, qofshin ato të mëdha apo të vogëla, universale apo të pjesshme dhe u vesh atyre qindra mënyra nga endjet e artit të Tij, të cilat janë qëndisur me mbishkrime e skalitje që ripërtërihen vazhdimisht; Ai shfaq manifestimet e Emrave të Tij dhe mrekullitë e Fuqisë së Tij. Ai e ka krijuar si një faqe çdo gjë në pronën e Tij; Ai shkruan letra kuptimplote në qindra mënyra në çdo faqe;Ai shfaq urtësinë e Tij, shenjat e Tij dhe Ai i bën të vetëdijshmit që t'i lexojnë ato.

Së bashku me sjelljen në qënie të kësaj bote të madhe në formën e pronës së kultivuar, Ai gjithashtu e ka krijuar njeriun dhe i ka dhënë mjete të tilla, aftësi, shqise, ndjenja dhe veçanërisht një nefs të tillë, dëshira të tilla, nevoja, orekse, lakmi dhe kërkesa e pretendime të tilla, sa që në atë pronë të gjërë Ai e bëri atë si një krijesë krejtësisht të pronësuar dhe rob të nevojshëm për gjithçka nga Prona e Tij.

Atëherë, a do të ishte e mundur që ndonjë gjë përveç Pronarit të Gjithëlavdishëm të të gjithë sundimit i Cili i bëri të gjitha krijesat, duke filluar nga bota shumë e gjërë e grimcave të vockëla për tek krahu i një mize, si një fushë të kultivuar dhe pronë dhe, e bëri njeriun e vogël një

spektator, inspektor, bujk, tregtar, lajmëtar, adhurues dhe një rob në atë pronësi të gjërë dhe, e mori atë si një marrës të dashur adresimi dhe si një mysafir të nderuar - a do të mundej ndonjë gjë tjetër përveç Atij Pronari të të gjithë sundimit të bëhej prijësi i parë mbi pronën e atij robi?

- **Paragrafi i katërt:** صَنْعَتُهُ فِي ذَاكَ ... الخ

"*Arti i Tij në të parën e shfaq atë si një libër, ndërsa... etj.*" Kuptimi i tij është ky:

Arti i Autorit të Gjithëlavdishëm në botën e madhe është aq domethënës sa që e shfaq atë si të ishte në formën e një libri të mrekullueshëm dhe, duke e bërë kështu universin si një vëllim vigan, mendja njerëzore ka nxjerrë bibliotekën e shkencës së vërtetë natyrale dhe atë të filozofisë reale prej tij dhe e ka shkruar bibliotekën në harmoni me të. Dhe ai libër urtësie është lidhur aq fort me realitetin dhe mbështetet nga realiteti deri në një shkallë të tillë sa që ai është shpallur në formën e Kur'anit të gjithurtë - i shkruar - i cili është një kopje prej Librit të Qartë.

Për më tepër, ashtu si arti i Tij në univers që është në formën e një libri duke përshkruar rregullsinë e tij të përkryer, po ashtu është hapur ngjyrosja e Tij dhe skalitja e urtësië së Tij në njeriun nga lulja e adresimit, e ligjërimit. Domethënë, arti është aq kuptimplotë, i ndjeshëm dhe i bukur saqë sikur t'i bënte pjesët përbërëse të asaj makinerie të gjallë të flisnin si të ishin gramafonë. Ndërsa arti i ka dhënë njeriut një ngjyrim të tillë Hyjnor dhe e bëri atë në modelin më të bukur", sa që sikur lulja e adresimit dhe e të shprehurit, e cila është jolëndore, e padukshme dhe e gjallë, të jetë çelur në kokën e tij lëndore, trupore dhe të ngurtë. Dhe Ai e ka pajisur fuqinë e ligjërimit dhe të të shprehurit, e cila është vendosur në kokën e njeriut me mjete të tilla të larta dhe me aftësi saqë kjo e ka bërë atë të zhvillohet e të përparojë deri në atë shkallë ku njeriu bëhet marrës adresimi i Sulltanit të parapërjetësisë. Domethënë, ngjyrimi Hyjnor, i cili është në natyrën esenciale të njeriut, ka çelur lulen e adresimit Hyjnor.

A do të ishte e mundur që të ndërhynte dikush tjetër përveç të Vetmit në Unitet në formën e atij arti në krijesa, që është forma e një libri, dhe në atë ngjyrim, i cili është në natyrën e njeriut dhe me të cilën ai ngjitet tek stacioni i adresimit dhe i ligjërimit? Ruajna Zot!..

• **Paragrafi i pestë:** قُدْرَتُهُ فِي ذَاكَ ... الخ

"Fuqia e Tij në të parën shfaq madhështinë e Tij, ndërsa... etj." Ai ka këtë kuptim: Fuqia Hyjnore në botën e madhe demonstron madhështinë e Hyjnisë së Tij, ndërsa mëshira Hyjnore radhit mirësitë e Tij tek njeriu, i cili është bota e vogël.

Domethënë, fuqia e Autorit, në shkallën e madhështisë dhe të lavdisë, e krijon universin në formën e një pallati aq madhështor sa që Ai e bëri diellin në të një llambë elektrike madhështore, hënën një kandil dhe yjet qirinj, fruta të zbukuruar dhe drita të përhapura; dhe e bëri faqen e tokës një sofër ushqimi të mbushur plot e përplot, një fushë, një kopësht, një qilim; i bëri malet secilin si një magazinë e depo, shtylla, direke dhe kala të forta, dhe kështu me radhë.

Ashtu siç demonstron Ai në një mënyrë të ndritshme madhështinë e Hyjnisë së Tij duke i bërë të gjitha gjërat, në një shkallë të gjërë, domosdoshmëritë dhe mobilimet e atij pallati madhështor, edhe mëshira e Tij gjithashtu në shkallën e bukurisë u ka dhuruar të gjitha krijesave me shpirt, dhe madje edhe krijesave më të vogëla të gjalla, shumëllojshmëritë e ndryshme të mirësive të Tij. Ai i ka organizuar qëniet e tyre me këto. Duke i zbukuruar ato nga koka deri në fund me mirësi, Ai i ka drejtpeshuar bukurinë e mëshirës së Tij dhe atë madhështi të lavdishme, ato gjuhë mikroskopike dhe atë gjuhë madhështore.

Domethënë, ndërsa trupat e mëdhenj qiellorë si dielli dhe Arshi thonë me gjuhën e madhështisë: **"Ja Xhelil!," "Ja Kebir!," "Ja Adhim!,"** *"O i Gjithëlavdishëm! O i Gjithëfuqishëm! O madhështor!,* ato krijesa të gjalla të vogëla, si mizat dhe peshqit, gjithashtu deklarojnë, por me gjuhën e mëshirës: **"Ja Xhemil!," "Ja Adhim!," "Ja Rahim!" "Ja Kerim!",** "*O i Bukur! O Madhështor! O Mëshirëplotë! O Gjithëbujar!* – Ato janë duke ia shtuar këngët e tyre të këndshme asaj orkestreje të madhe, dhe ia shtojnë asaj ëmbëlsinë dhe shijen.

A do të ishte e mundur që ndonjë gjë tjetër, përveç të Gjithëlavdishmit të bukurisë dhe Hirplotit të Madhështisë, të mund të ndërhynte në ndonjë mënyrë në krijimin e kësaj bote të madhe dhe në atë të kësaj bote të vogël? Ruajna Zot! Jo, kurrë!

• **Paragrafi i gjashtë:** حِشْمَتُهُ فِي ذَاكَ ... الخ

"Madhështia e Tij në të parën dëshmon se Ai është Një i vetëm"... etj. Kuptimi i tij është ky: Ashtu si Madhështia e Hyjnisë , e cila është e dukshme në tërësinë e universit, që provon e demonstron Unitetin Hyjnor, po ashtu mirësia Hyjnore, e cila u dhuron anëtarëve të krijesave të gjalla furnizimet e tyre të rregullta me ushqim, provon e demonstron Njësinë Hyjnore.

Sa për Unitetin, kjo do të thotë se të gjitha ato krijesa janë pronë e Një Autori të vetëm, ato orientohen e shikojnë tek një Autor i vetëm dhe ato të gjitha janë krijimi i Një të Vetmi.

Sa për Njësinë, ajo është se shumica e Emrave të Krijuesit të të gjitha gjërave shfaqen në të gjitha qëniet. Për shembull, drita e diellit mund të shihet i ngjashëm dhe i përafërt me Unitetin – me cilësinë e përfshirjes së asaj drite sipërfaqen e të gjithë tokës. Ndërsa fakti se drita e diellit, nxehtësia e tij dhe shtatë ngjyrat në dritën e tij dhe, ndonjë lloj prej hijeve të tij gjenden në çdo objekt të tejdukshëm dhe në çdo pikë uji, i bën ato të ngjashme me Njësinë. Dhe fakti që shumica e Emrave të Autorit shfaqen në çdo gjë dhe veçanërisht në çdo krijesë të gjallë dhe, para së gjithash, tek njeriu, tregon shembullin e Njësisë.

Kështu, ky paragraf tregon se madhështia e Hyjnisë, e Cila ka një drejtim e autoritet tërësor mbi universin, e bën diellin madhështor si një shërbëtor, një llambë dhe si një oxhak për krijesat e gjalla në faqen e tokës; dhe e bën tokën madhështore si një djep për gjallesat, si bujtinë dhe si një vend tregtie për to; dhe e bëri zjarrin si një gjellëbërës -kuzhinë- dhe si shok i gatshëm për të punuar në çdo vend dhe i pranishëm; dhe retë si shtrydhëse -kullesa- dhe mëndesha për gjallesat; malet si depo, magazina e thesare; ajrin si ventilator për krijesat e gjalla, për të marrë frymë e për të nxjerrë; dhe ujin, burimin e jetës, si mëndesha e cila mënd gjallesat e reja që sapo kanë ardhur në jetë dhe si një shitës i pijeve të ëmbëla i cili furnizon kafshët me ujin e jetës; kjo mbështetje e Hyjnisë e demonstron Unitetin Hyjnor në mënyrën më të qartë.

Atëherë, kush tjetër përveç Një Krijuesi të vetëm do të mund ta nënshtronte diellin me qëllim që ai të jetë një shërbëtor për banorët e tokës? Dhe kush tjetër përveç të Vetmit të Unitetit do të mund ta mbante erën në dorën e tij dhe ta nënshtronte atë në detyra të mëdha dhe ta bënte atë si një shërbëtor të shpejtë në faqen e tokës? Dhe kush

përveç të Vetmit në Unitet do të mund ta bënte zjarrin një kuzhinier, dhe të bënte një flakërimë të vogël me një maje shkrepëseje të djegë e të gëlltisë me mijëra tone mallëra? Dhe kështu... çdo gjë e veçantë, çdo element i veçantë dhe çdo trup i veçantë qiellor tregon të Gjithëlavdishmin e Vetëm të Universit, në shkallën e madhështisë së Hyjnisë.

Atëherë, ashtu si Uniteti Hyjnor që është i dukshëm në shkallën e lavdisë dhe të madhështisë, po ashtu, mirësia dhe bujaria e shpallin Njësinë Hyjnore në shkallën e bukurisë dhe të mëshirës. Kjo është për shkak se, brenda këtij arti gjithëpërfshirës, ndodhen tek qëniet e gjalla, dhe veçanërisht tek njeriu, gjymtyrë dhe aftësi nëpërmjet të cilave për të kuptuar, për të pranuar dhe dëshiruar shumëllojshmëri të pafundme të mirësive, dhe të cilat reflektojnë të gjithë Emrat Hyjnorë të manifestuar në tërësinë e universit. Thjesht, si një pikë përqëndrimi, njeriu i shfaq përnjëherësh të gjithë Emrat e Bukur së bashku nëpërmjet pasqyrës së esencës së tij dhe, me anë të saj shpall Njësinë Hyjnore.

- **Paragrafi i shtatë:**

سِكَّتُهُ فِي ذَاكَ فِي الْكُلِّ وَالْأَجْزَاءِ خَاتَمُهُ فِي هٰذَا فِي الْجِسْمِ وَالْأَعْضَاءِ

"Stampa e Tij në të parën është mbi të gjitha gjërat... etj." Kuptimi i tij është ky: Ashtu si Autori i Gjithëlavdishëm që ka një vulë madhështore në botën e madhe si një tërësi, po ashtu, Ai ka vënë një stampë Uniteti mbi secilën nga pjesët dhe speciet e saj. Dhe ashtu siç ka vënë Ai vulën e Universit në fytyrën dhe në trupin e çdo qënie humane, e cila është bota e vogël, po ashtu në secilën nga gjymtyrët e tij është vula e Unitetit të Tij.

Në të vërtetë, i Gjithëfuqishmi i vetëm i lavdisë ka vendosur mbi çdo gjë, mbi universalet dhe mbi të pjesshmet, mbi yjet dhe mbi grimcat , një Stampë Uniteti e cila dëshmon për Të. Mbi secilën Ai ka vënë një vulë Uniteti e cila e tregon Atë. Meqenëse kjo më e madhja e të vërtetave është shpjeguar e provuar në mënyrën më brilante e vendimtare në fjalën e Njëzet e Dytë, në Fjalën e Tridhjetë e Dytë dhe në Tridhjetë e Tre Dritaret e letrës së Tridhjetë e Tretë, ne ju referojmë ju tek ato, dhe e presim shkurt diskutimin dhe e përfundojmë këtu.

❑ **FRAZA E PESTË:** لَهُ الْحَمْدُ **"Lehul Hamdu"** *"Atij i takon lavdërimi."*

Domethënë, plotësimet që gjenden në të gjitha qëniet dhe që janë shkaku i lavdërimit, i lartësimit dhe i vlerësimit janë të Tij; atëherë edhe lëvdata dhe mirënjohja gjithashtu i përkasin Atij. Lavdërimi dhe lartësimi prej cilitdo që ka ardhur dhe prej kujtdo që do të vijë, nga parapërjetësia për tek paspërjetësia, të gjitha ato lavdërime i takojnë vetëm Atij, sepse mirësia dhe bujaria, të cilat janë shkaqet e lavdërimit dhe të gjitha gjërat, të cilat janë plotësim e bukuri dhe mjetet e lartësimit janë të Tijat, ato i përkasin Atij. Në të vërtetë, ashtu siç tregon vërseti kur'anor, gjithçka që ngjitet vazhdimisht tek Zoti xh.sh. nga të gjitha krijesat është ibadet, tesbih, sexhde, dua, lavdërim dhe lartësim; që të gjitha këto ngjiten në praninë e Shenjtë në mënyrë të vazhdueshme. Ne do të tregojmë një provë gjithëpërfshirëse e cila e shtjellon këtë të vërtetë duke vërtetuar Unitetin Hyjnor.

Kur ne shikojmë tek universi, ai na shfaqet në formën e një kopshti madhështor. Çatia e tij është e zbukurar me yje të lartë; fusha, terreni i tij është stolisur nga qënie të bukura që banojnë në të. Dhe kur e sodisim atë kështu, ne shohim se këto trupa të lartë të ndritshëm dhe të mirorganizuar qiellorë dhe, këto qënie tokësore të zbukuruara dhe me urtësi në këtë kopsht, janë duke thënë të gjithë së bashku, secila në gjuhën e saj të veçantë: "Ne jemi mrekullitë e fuqisë së Një të Gjithëfuqishmi të vetëm të lavdisë; ne dëshmojmë Unitetin e Një krijuesi të Gjithurtë dhe një Autor të Gjithëfuqishëm."

Ne hedhim vështrimin tek globi tokësor brenda kopshtit të universit dhe e shikojmë atë në formën e një parku në të cilin janë vendosur e renditur qindra e mijëra nga shumëllojshmëritë e bimëve të lulëzuara shumëngjyrëshe dhe të stolisura bukur dhe, në të cilin janë shpërndarë qindra e mijëra specie të ndryshme kafshësh. Dhe kështu, në këtë kopsht të tokës, të gjitha këto bimë të lulëzuara e të bukura dhe të gjitha kafshët e stolisura shpallin me anë të formave të tyre të mirorganizuara dhe trajtave të tyre të drejtëpeshuara duke thënë:

"Secila nga ne është një mrekulli, një çudi e artit, e krijuar nga Autori i Vetëm i Gjithurtë dhe secila nga ne është një lajmëtare dhe një dëshmitare e Unitetit të Tij."

Për më tepër, duke vështruar majat e pemëve në kopsht, ne shohim se frutat dhe lulet në forma të ndryshme të cilat janë krijuar me një dituri të skajshme, me urtësi, me bujari, me hollësi dhe me bukuri, të shkallës më të lartë, këto të gjitha shpallin me një gjuhë: "Ne jemi

dhuratat e mrekullueshme të të Gjithëmëshirshmit të bukurisë, të Mëshirëplotit të Plotësimit, ne jemi mirësitë e habitshme."

Dhe kështu, trupat qiellorë, qëniet në kopshtin e universit, bimët dhe kafshët në parkun e tokës dhe lulet e frutat në pemët dhe bimët e tyre, dëshmojnë dhe shpallin me një zë shumë të lartë e kumbues: "Krijuesi dhe Modeluesi ynë, i Gjithëfuqishmi, Hirploti dhe Gjithëbujari, Dhuruesi i favoreve, i Cili na ka dërguar neve si dhurata për tek ju është i Gjithëfuqishëm mbi të gjitha gjërat dhe i Gjithurtë, i pashembullt. Asgjë absolutisht nuk është e vështirë për Të; absolutisht asgjë nuk është jashtë sferës së fuqisë së Tij. Në lidhje me fuqinë e Tij, grimcat e vockëla dhe yjet janë të barabarta. Universalja është aq e lehtë për Të, aq sa e pjesshmja. E pjesshmja është aq e çmueshme sa universalja. Më e madhja është aq e lehtë sa ajo më e vogëla në lidhje me fuqinë e Tij. E vogëla është aq plot art, aq sa e madhja, dhe ndoshta, lidhur me artin, e vogla është më e madhe se e madhja.

"Të gjitha ndodhitë e së shkuarës, të cilat janë çudirat e Fuqisë së Tij, dëshmojnë se i Gjithëfuqishmi i vetëm Absolut është gjithashtu fuqiplotë mbi çudirat e mundësive që do të ndodhin në të ardhmen. Ashtu si Ai i cili solli të djeshmen që është i aftë të sjellë të nesërmen, po ashtu, Ai i Gjithëfuqishëm Absolut, i Cili krijoi të shkuarën, do të krijojë gjithashtu të ardhmen. Autori i Gjithurtë i Cili e krijoi dynjanë, është i aftë gjithashtu të krijojë Ahiretin."

"Në të vërtetë, ashtu si Ai i Gjithëfuqishëm i lavdisë i Cili është i Adhuruari me të vërtetë; gjithashtu është përsëri Ai i vetëm i Cili meriton lavdërim. Dhe ashtu siç është adhurimi ekskluzivisht (vetëm) për Të, po ashtu, lavdërimi dhe plotësimi janë të veçanta për Të."

A do të ishte e mundur për Autorin e Gjithurtë i Cili i krijoi qiejt dhe tokën që t'i linte pa qëllim e më kot qëniet njerëzore, të cilët janë rezultati më i rëndësishëm i qiejve dhe i tokës dhe fruti më i përkryer i universit? A do të ishte e mundur që Ai t'ua dorëzonte qëniet njerëzore shkaqeve dhe rastësisë dhe që Ai ta transformonte urtësinë e Tij të vetëkuptueshme në kotësi? Ruajna Zot! Jo, kurrë!

A do të ishte e arsyeshme që i Gjithurti i Gjithëditur i Cili e planifikoi pemën dhe pastaj e formoi, që i dha asaj rëndësinë më të madhe, dhe duke e pas administruar atë dhe duke e mbështetur me urtësinë më të madhe, a do të ishte e mundur që Ai t'i neglizhonte frutat , të cilat janë qëllimi dhe dobia e pemës? A do të ishte e mundur që Ai të mos u kushtonte vëmendje apo t'i linte ato në duart e

hajdutëve ose në duart e kotësisë dhe të kalbeshin të shpërndara në tokë e të humbisnin? Sigurisht nuk është absolutisht e mundur që Ai t'i neglizhonte ato dhe të mos u jepte rëndësi. Për shkak të frutit, i është dhënë rëndësia pemës. Atëherë qënia e vetëdijshme e universit, fruti i tij më i përkryer, rezultati dhe qëllimi është njeriu.

A do të ishte e mundur që Autori i Gjithurtë i universit t'ua jepte të tjerëve lavdërimin, ibadetin, falënderimin dhe dashurinë të cilat janë frutat e atyre frutave të vetëdijshëm, dhe kështu t'i shkaktonte urtësisë së Tij të vetëkuptueshme të shfuqizohej e të humbiste, që fuqia e Tij të transformohej në pafuqi dhe dituria e Tij gjithëpërfshirëse të shndërrohej në injorancë? Ruajna Zot! Njëqind mijë herë, kurrë!

Meqenëse krijesat e vetëdijshme janë boshti i qëllimeve Hyjnore në pallatin e universit dhe njeriu është më i shquari i krijesave të vetëdijshme, a do të ishte e mundur që falënderimet dhe adhurimi të cilat ai i shfaq si përgjigjje ndaj mirësive që ai merr, të shkonin tek dikush tjetër përveç Autorit të Pallatit? Dhe se Autori i Gjithëlavdishëm të lejonte që falënderimet dhe adhurimi që janë haku i Tij dhe të cilat janë qëllimi përfundimtar i krijimit të njeriut, a do të lejonte që ato të shkonin për dikë tjetër përveç Tij?

Për më tepër, a do të ishte e mundur që Ai ta bënte Vetveten e Tij të dashur për qëniet e vetëdijshme nëpërmjet shumëllojshmërive të pafundme të mirësive të Tij dhe të njohur për ta nëpërmjet mrekullive të panumërta të Artit të Tij dhe, pastaj të mos u jepte rëndësi atyre dhe, t'ua linte shkaqeve dhe Natyrës falënderimet dhe adhurimin e tyre, lavdërimin dhe dashurinë e tyre, dhe njohjen dhe mirënjohjen e tyre.

A do të ishte e mundur që Ai ta bënte urtësinë e Tij absolute të mohohej dhe sovranitetin e Hyjnisë së Tij të shfuqizohej? Ruajna Zot! Njëmijë herë, ruajna Zot!

A do të ishte e mundur të jetë ortak ai që është i paaftë të krijojë pranverën, që nuk mund t'i krijojë të gjitha frutat, dhe nuk mund t'i krijojë të gjitha mollat, dhe nuk mund të krijojë as edhe frutin e një molle, stampa e të cilave është e njëjta, dhe një mollë është një model i zvogëluar i të gjitha mollave në tokë... dhe t'ia jepte atë dikujt për ta ngrënë si mirësi? A do të ishte e mundur që ai të pretendonte falënderime për të, dhe kështu ta ndante lavdërimin me të Vetmin absolut i Cili është i merituesëm për lavdërim?

Ruajna Zot! Sepse ai i Cili krijon një mollë të vetme është ai i cili i krijon të gjitha mollat në të gjithë tokën; pasi stampa e tyre është e njëjta.

Për më tepër, Ai i cili i krijon të gjitha mollat është përsëri Ai që i krijoi të gjitha farërat dhe frutat në të gjithë botën, të cilat janë mjete ushqimi, rizku. Domethënë, Ai i cili ia jep mirësinë më të vogël të pjesshme një krijese të vogël të gjallë, është drejtpërdrejtë Krijuesi i Universit dhe Furnizuesi i tij i lavdishëm. Meqenëse kjo është kështu, lavdërimet dhe falënderimet i takojnë drejtpërdrejt Atij. Dhe meqenëse kjo është kështu, realiteti i universit thotë pandërprerë me gjuhën e së vërtetës: لَهُ الْحَمْدُ مِنْ كُلِّ اَحَدٍ مِنَ الْاَزَلِ اِلَى الْاَبَدِ

"Lavdërimi i takon Atij prej gjithësecilit nga parapërjetësia për tek paspërjetësia.

❑ **FRAZA E GJASHTË: يُحْيِي "Juhji"** *"Ai jep jetë."*

Domethënë, ai i cili jep jetë është vetëm Ai; atëherë vetëm Ai është Krijuesi i të gjitha gjërave, sepse shpirti, drita, tharmi (fara), themeli, rezultati dhe përmbledhja e universit është jeta. Prandaj Ai i Cili jep jetë, Ai është Krijuesi i të gjithë universit.

Atëherë, Ai i Cili jep jetë është sigurisht i Gjalli i Përjetshëm dhe Vetekzistuesi i Përhershëm. Dhe ne gjithashtu e tregojmë provën madhështore të kësaj shkalle në vërtetimin e Njësisë siç vijon:

Ashtu siç është shpjeguar e provuar në një Fjalë tjetër, ne shohim para nesh ushtrinë vërtetë madhështore të qënieve të gjalla me çadrat e tyre të ngritura në fushën e faqes së tokës. Në të vërtetë, në çdo pranverë ne e shohim një ushtri të re duke u shfaqur nga bota e padukshme e mobilizuar dhe e armatosur rishtas; një ushtri prej ushtrive të panumërta të të Gjallit të Vetëm të Përjetshëm dhe Vetekzistuesit të Përhershëm. Duke e vështruar këtë ushtri, ne shohim brenda saj më shumë se dyqind mijë kombe, lloje të larmishme e të ndryshme nga familjet e bimëve, dhe akoma më shumë se njëqind mijë nga fiset e tyre. Megjithëse uniformat e secilit fis dhe familje, si dhe furnizimet e tyre të veçanta, stërvitja, ushtrimet, instruksionet e tyre, shpërndarja, pajisja me armë, shkrehja e armëve dhe afati i shërbimit janë të gjitha të ndryshme, por pavarësisht këtij ndryshimi dhe dallueshmërie, një Komandant Madhështor me fuqinë e Tij absolute,

me urtësinë e Tij absolute, me njohjen e Tij të pakufishme, me Dëshirën e Tij të pafundme, me Mëshirën e Tij të gjërë dhe me thesaret e Tij të pashtershme, pa harruar as edhe një ushtar të vetëm prej tyre, pa i ngatërruar e përzier dhe pa vonuar për ato treqind mijë grupe dhe lloje të ndryshme asgjë, për të cilën ato kanë nevojë, i furnizon dhe u siguron rizkun, rrobat, armët, instruksionet, çmobilizimet dhe i siguron të gjitha këto nevoja të ndryshme me një drejtpeshim të saktë, dhe pikërisht në kohën e duhur; kushdo që ka sy në kokën e tij e shikon këtë, dhe ai që ka zemër e vërteton me syrin e sigurisë dhe duke e pas parë këtë, ai nuk mund ta mohojë...

Atëherë, a do të ishte e mundur që ndonjë gjë të mund të përzihej, të ndërhynte dhe të kishte pjesë në këtë dhënie jete, në këtë administrim, në këtë furnizim me vlera ushqyese dhe mbështetje përveç Një të vetmi i Cili ka njohuri gjithëpërfshirëse që rrethon e përfshin të gjithë atë ushtri së bashku me të gjitha atributet e saja, përveç një të Vetmi dhe i Cili ka fuqi absolute me të cilën administron ushtrinë dhe të gjitha domosdoshmëritë e saja? Ruajna Zot! Qindra mijëra herë ruajna Zot!

Është e qartë se, në qoftë se ndodhen dhjetë grupe në një mori batalionesh, pajisja e çdo lloji me pajime të dallueshme, më vete, ndarazi, do të ishte një lloj si ajo e dhjetë batalioneve dhe, kështu qëniet e pafuqishme njerëzore do të detyroheshin t'i pajisnin ato në një mënyrë të vetme.

Kurse i Gjalli i Përjetshëm dhe Vetekzistuesi i Vetëm i Përhershëm e furnizon dhe e pajis këtë ushtri madhështore, llojet dhe speciet e së cilës janë më shumë se treqindmijë, me pajisje jetike të domosdoshme e të ndryshme nga njëra-tjetra. Përveç kësaj, Ai e pajis dhe e furnizon atë pa asnjë shqetësim apo vështirësi, në një mënyrë të kollajshme e të lehtë, me një urtësi të skajshme dhe me një rregullsi të plotë mbështetëse. Dhe Ai i shkakton ushtrisë madhështore, secilit grup brenda saj, të deklarojë me gjuhën e gjendjes së saj duke thënë:

هُوَ الَّذِي يُحْيِي *"Është Ai i Cili jep jetë."*[103], dhe e bën grumbullimin e gjërë në xhaminë e Universit të recitojë njëzëri...

اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّوْمُ لَا تَأْخُذُهٗ سِنَةٌ وَّلَا نَوْمٌ.. الخ

[103] Kur'an, 23: 80

"All-llahu, nuk ka zot tjetër përveç Atij, i Gjalli, Vetekzistuesi, i Përjetshmi, as kotje e as gjumi nuk e kap Atë. Atij i përkasin gjithë ç'është në qiej e gjithë ç'është në tokë. E kush është ai që mund të ndërhyjë tek Ai përveç se me lejen e Tij?" Ai di se çfarë (u ndodh krijesave të Tij si) para dhe prapa tyre (Ai di të tashmen dhe të ardhmen). Dhe ato kurrë nuk do të kapin asgjë nga dija e Tij përveç asaj që Ai do. Froni i Tij shtrihet mbi qiejt dhe tokën dhe Ai nuk ndjen aspak lodhje në ruajtjen dhe mbrojtjen e tyre. Dhe Ai është më i Larti, më Madhështori."[104]

❑ **FRAZA E SHTATË:** وَيُمِيتُ **"Ve Jumitu"** *"Dhe Ai shkakton vdekje."*

Domethënë, është Ai i Vetmi i Cili jep vdekjen. Domethënë, ashtu siç është Ai Dhënësi i jetës, po ashtu është pikërisht Ai i Cili e merr jetën dhe i jep vdekjen. Në të vërtetë, vdekja nuk është vetëm shkatërrim dhe shuarje e zhdukje që mund t'u atribuohet shkaqeve apo natyrës. Ashtu si një farë e cila, në dukje vdes e kalbet, ndërsa brenda saj një filizë po formohet dhe është duke ardhur në jetë, domethënë, ajo është duke kaluar nga jeta e pjesshme e një fare tek jeta universale e një fidani, po ashtu, megjithëse vdekja duket, në pamje të jashtme, të jetë shpërbërje dhe mërgim e zhdukje, veçse ama, në realitet, për qëniet njerëzore, ajo është një titull, një parathënie dhe një fillim i një jete të amshuar.

Prandaj, i Gjithëfuqishmi absolut i Cili e jep dhe administron jetën duhet me siguri të jetë pikërisht Ai i Cili krijon vdekjen. Kjo ç'ka vijon tregon një provë madhështore të kësaj shkalle më të madhe në vërtetimin e Unitetit Hyjnor që përfshihet në këtë frazë.

Ashtu siç është shpjeguar në Dritaren e Njëzet e Katërt të Letrës së Tridhjetë e tretë, nëpërmjet Dëshirës Hyjnore, të gjitha qëniet janë duke rrjedhur e vërshuar. Me urdhrin e Krijuesit të tij, universi është në lëvizje të vazhdueshme. Me lejen Hyjnore, të gjitha krijesat rrjedhin pa pushim në lumin e kohës; ato dërgohen nga Bota e padukshme; ato janë duke u veshur me ekzistencë të jashtme në Botën e Dukshme; pastaj ato derdhen në mënyrë të rregullt në Botën e padukshme; atje ato zbresin. Dhe me urdhrin e Krijuesit të tyre, ato vazhdimisht vijnë nga e ardhmja dhe kalojnë në të tashmen ku ndalojnë gjatë kalimit në të për

[104] Kur'an, 2: 255

t'u mbushur me frymë për të pushuar; dhe pastaj derdhen në të shkuarën...

Ky vërshim i krijesave është bërë, nga fillimi gjer në fund, me shembuj urtësie, dobi, rezultate dhe me qëllime brenda sferës së mëshirës më të urtë dhe të bujarisë, ashtu siç është ky udhëtim i vazhdueshëm brenda sferës së urtësisë me një njohje dhe brenda rregullsisë dhe, kjo rrymë brenda sferës së përkujdesjes më të mëshirshme dhe ekuilibrit. Domethënë, Një i Gjithëfuqishëm i lavdisë, një i Gjithurtë i Plotësimit, në një mënyrë të vazhdueshme është duke u dhënë jetë dhe duke i vënë në punë me fuqinë e Tij llojet e qënieve, individët brenda çdo specie, dhe botët të cilat formohen nga ato specie. Pastaj, me urtësinë e Tij, Ai i liron ato (nga detyra), shfaq vdekjen tek ato dhe i dërgon në Botën e Padukshme. Domethënë, Ai i transformon ato nga sfera e fuqisë për tek sfera e Njohjes.

Dhe kështu, a do të ishte e mundur për dikë i cili nuk ka aftësi për ta administruar universin në tërësinë e tij, që autoriteti i të cilit nuk shtrihet gjatë gjithë kohërave, që fuqia e të cilit nuk është e mjaftueshme që t'u japë të gjithë botëve vdekjen dhe jetën, ashtu siç i jepet një individi të veçantë, që nuk mund ta bëjë pranverën si një lule të vetme, t'i japë jetë asaj dhe ta vendosë në faqen e tokës, pastaj ta këpusë atë me vdekjen; a do të mundej një i tillë të ishte pronari i vdekjes dhe Dhënësi i saj? Në të vërtetë, vdekja e çdo qënie të gjallë, sado e pjesshme të jetë, duhet medoemos të jetë si jeta e saj, domethënë, të ndodhë në përputhje me ligjin e Një të Gjithëlavdishmi, në Dorën e të Cilit janë të gjitha të vërtetat e jetës dhe shumëllojshmëritë e vdekjes, me lejen e Tij, me urdhrin e Tij, me fuqinë e Tij dhe me njohjen e Tij.

❑ **FRAZA E TETË:** وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ **"Ve Huve Hajjun La Jemut"** *"Dhe Ai është i Gjallë dhe nuk vdes."*

Domethënë, jeta e Tij është e përhershme, ajo është e parapërjetshme dhe e paspërjetshme. Vdekja dhe asgjësimi, mosekzistenca dhe zhdukja, nuk mund t'i ndodhë e t'i bie Atij, sepse jeta për Të është esenciale dhe e domosdoshme. Ajo që është esenciale dhe e domosdoshme nuk mund të zhduket. Po, Ai që është i parapërjetshëm duhet që sigurisht të jetë i qëndrueshëm përjetësisht. Ai që është i përhershëm, sigurisht duhet të jetë i qëndrueshëm përjetësisht. Ai që është Ekzistues i domosdoshëm, padyshim duhet të

jetë i pafillim e i pambarim. Si do të ishte e mundur që mosekzistenca ta prekte një jetë të tillë, në një kohë që e gjithë ekzistenca me të gjitha dritat e saja janë veçse një hije nga hijet e saja?

Mosekzistenca, përkohshmëria dhe zhdukja kurrësesi nuk mund ta prekin e ta cënojnë një jetë, titulli i së cilës është i Ekzistuesit të Vetëm të Domosdoshëm që nëpërmjet manifestimeve të së Cilës të gjitha jetët në mënyrë të vazhdueshme vijnë në ekzistencë, nga e cila varen të gjitha të vërtetat e qëndrueshme të universit dhe me anë të të Cilës ato ekzistojnë.

Në të vërtetë, një shkreptimë e manifestimit të asaj jete i jep një Unitet shumësisë së gjërave të cilat janë të zbuluara para asgjësimit dhe zhdukjes dhe i bën ato të shfaqin qëndrueshmëri; ajo i shpëton ato nga shpërndarja, mbron ekzistencën e tyre dhe shfaq tek ato një lloj vazhdimësie. Domethënë, jeta i jep një Unitet shumësisë; ajo e bën atë të përjetshëm.

Në qoftë se jeta largohet, uniteti shpërbëhet dhe asgjësohet. Sigurisht, zhdukja dhe përkohshmëria nuk mund t'i afrohen asaj jete të domosdoshme, nga një manifestim i së cilës janë të gjitha ato shkreptima të panumërta të jetës.

Dëshmitarë vendimtarë për këtë të vërtetë janë zhdukja dhe përkohshmëria e këtyre qënieve. Domethënë, ashtu si qëniet që dëshmojnë e tregojnë jetën e Atij të Gjalli të pavdekshëm dhe ekzistencën e domosdoshme të jetës së Tij nëpërmjet ekzistencës dhe jetëve të tyre,[105] po ashtu ato dëshmojnë e tregojnë përhershmërinë e jetës së Tij dhe përjetësinë e saj nëpërmjet vdekjeve të tyre, nëpërmjet përkohshmërisë së tyre, sepse fakti që pasi qëniet janë zhdukur, të tjerat vijnë në vijim pas tyre, duke shfaqur jetë si ato dhe duke marrë vendet e tyre, demonstron se Një i Gjallë i përjetshëm ekziston, i Cili në mënyrë të vazhdueshme, ripërtërin manifestimin e jetës.

Fluskat në sipërfaqen e një lumi të rrjedhshëm shkëndijojnë e shkëlqejnë përballë diellit dhe pastaj zhduken. Grup pas grupi prej fluskave shfaqen duke ndjekur njëra-tjetrën pandërprerë; ato shfaqin të njëjtin shkëlqim, shkumëzim, pastaj shuhen dhe zhduken. Nëpërmjet

[105] Kur Hazreti Ibrahim a.s. iu referua subjektit të lindjes dhe perëndimit të diellit në debatin e tij me Nimrudin për jetën dhe vdekjen, ky ishte një kalim i pjesshëm i dhënies së jetës dhe vdekjes për tek një kuptim universal. Kjo demonstron sferën më të ndritshme dhe më të gjërë të asaj prove dhe, kjo nuk është një ngjitje për tek një provë e dukshme e jashtme dhe lënia e provës së fshehur, ashtu siç thonë disa komentatorë.

kësaj gjendjeje shkëlqimi dhe shuarjeje njëra pas tjetrës, ato tregojnë vazhdimësinë e një dielli të lartë të përhershëm.

Po ashtu, në të njëjtën mënyrë, ndryshimi dhe ndërrimi i jetës dhe vdekjes në këto qënie vazhdimisht në lëvizje dëshmojnë vazhdimësinë dhe përhershmërinë e një Të Gjalli të përjetshëm dhe të Qëndrueshmi të Vetëm të Amshuar.

Po, këto ekzistenca janë pasqyra, por ashtu siç është errësira pasqyrë për dritën dhe, sado e fortë dhe e thellë të jetë errësira, po në atë shkallë do të rritet dhe shfaqet shkëlqimi i dritës, këto ekzistenca gjithashtu veprojnë si pasqyra në shumë drejtime për arsye të kontrastit të të kundërtave. Për shembull, ashtu si qëniet që veprojnë si pasqyra për të shfaqur fuqinë e Autorit nëpërmjet pafuqisë së tyre dhe janë pasqyra për pasuritë e Tij nëpërmjet varfërisë së tyre, gjithashtu ato tregojnë nëpërmjet përkohshmërisë së tyre përhershmërinë e Tij, duke vepruar kështu si pasqyra për përjetshmërinë e Tij.

Po, varfëria e pemëve dhe ajo e vetë sipërfaqes së tokës në stinën e dimrit, dhe pasuria e tyre vezulluese dhe begatia e mbushullia në pranverë, veprojnë si pasqyra në mënyrën më të qartë për të shfaqur fuqinë dhe mëshirën e Një të Gjithëfuqishmi absolut dhe të Vetmin e pasurisë absolute. Është sikur të gjitha qëniet po bëjnë dua si Uvejs Karani nëpërmjet gjuhëve të gjendjeve të tyre të natyrshme dhe janë duke thënë:

“O Zot! Ti je Mbështetësi ynë, sepse ne jemi thjesht e vetëm robër; ne jemi të pafuqishëm për të mbështetur e ngritur vetet tona. Domethënë, Ai që na zhvillon dhe na edukon je vetëm Ti! Dhe Ti je Krijuesi, sepse ne jemi të krijuar, të bërë...” Dhe Ti je Furnizuesi, sepse ne jemi në nevojë për furnizim, rizk; ne nuk kemi fuqi! Domethënë, Ai i Cili na krijon ne dhe na jep furnizime je vetëm Ti. Ti je Pronari, sepse ne jemi krejtësisht të pronësuar; dikush tjetër përveç nesh ka fuqinë e vendosjes për çështjet tona. Domethënë, je Ti Pronari ynë... Dhe Ti, Vetëm Ti je Madhështori! Ti je zotëruesi i madhështisë e i lartësisë, sepse ne jemi të ulët; ne nuk jemi veshje poshtërimi, por mbi ne ndodhen manifestimet e madhështisë, domethënë ne jemi pasqyrat e madhështisë Tënde!

Ti je Pasaniku absolut! sepse ne jemi fukarenj dhe na dhurohet një pasuri të cilën dora jonë e varfër nuk do të mund ta arrinte. Atëherë Ti je Pasaniku dhe Ti je Dhuruesi...

Ti je i Gjalli i përjetshëm, i Përhershmi, sepse ne vdesim; ne shohim manifestimin e Një Jetëdhënësi të Përhershëm në vdekjen tonë dhe në ringjalljen tonë. Ti je i Qëndrueshmi i Amshuar, sepse ne jemi të përkohshëm; ne e shohim vazhdimësinë Tënde dhe përjetshmërinë në përkohshmërinë dhe në vdekjen tonë. Ti je Ai që na përgjigjesh ne, dhe Dhënësi i dhuratave je Ti, sepse të gjithë ne jemi qënie që kërkojmë gjithmonë me gjuhët e fjalëve dhe të gjendjeve tona të bashkëlindura dhe thërrasim, përgjërohemi dhe lutemi për ndihmë. Dhe dëshirat tona na realizohen, dhe qëllimet tona përmbushen dhe arrihen. Me fjalë të tjera, i Vetmi që na përgjigjet ne, je Vetëm Ti... dhe kështu, çdo qënie, universale dhe e pjesshme, ashtu si Uvejs Karani, është një pasqyrë, në një formë që ka kuptimin e lutjes shpirtërore, duasë. Të gjitha e shfaqin fuqinë Hyjnore dhe plotësimin nëpërmjet pafuqisë së tyre, varfërisë dhe mangësisë.

❑ **FRAZA E NËNTË:**

بِيَدِهِ الْخَيْرُ **"Bijedihil-Hajr"** *"E gjithë e mira është në Dorën e Tij."*

Domethënë, të gjitha gjërat e mira janë në dorën e Tij, të gjitha veprat e mira janë në Regjistrin e Tij dhe të gjitha mirësitë janë në thesarin e Tij. Meqenëse kjo është kështu, atëherë ata të cilët e dëshirojnë të mirën le ta kërkojnë atë prej Tij,dhe ata të cilët e dëshirojnë atë që është e mira, duhet t'ia kërkojnë Atij... Me qëllim që ta demonstrojmë prerazi të vërtetën e kësaj fraze, ne do të tregojmë shenjat dhe shkreptimat e njërës prej shumë dëshmive të gjëra të Njohjes Hyjnore, siç vijon:

Autori, i Cili kontrollon dhe krijon me veprat e Tij të dukshme në këtë univers, ka një njohje gjithëpërfshirëse dhe një njohje e tillë është një cilësi e Tij e veçantë, e brendaqenësishme dhe e domosdoshme për Esencën e Tij madhështore.

Ndarja e saj prej Tij është e pamundshme, sepse ashtu siç nuk mund të përfytyrohet ekzistenca e vetë diellit pa dritën e tij, po ashtu Autori madhështor i Cili i krijon këto qënie me një rregullsi të shkëlqyer – nuk do të ishte e mundur me mijëra herë – që njohja e Tij të ndahej nga Ai. Ashtu si kjo njohje gjithëpërfshirëse që është e domosdoshme për Atë Qënie madhështore, po ashtu do të ishte e domosdoshme për të gjitha gjërat nga pikëpamja e qënies së tyre të lidhura me Të. Domethënë,

asgjë nuk mund të fshihet prej Tij. Ashtu siç do të ishte e pamundur për objektet e shpërndara mbi sipërfaqen e tokës që të mos e shikonin diellin kur ato janë me pamje nga ai pa ndonjë pengesë a perde, po ashtu nuk do të ishte e mundur, madje do të ishte e pamundur njëmijë herë që të fshiheshin gjërat përballë dritës së njohjes së të Gjithëditurit Madhështor. Dhe kjo është për shkak të ekzistencës së pranisë së Tij, domethënë, çdo gjë është brenda sferës së shikimit të Tij, është përballë Tij, dhe brenda sferës së të dëshmuarit të Tij dhe njohja e Tij depërton në të gjitha gjërat.

Në qoftë se poseduesit e dritës, të tillë si Dielli i pashpirt, njeriu i pafuqishëm dhe rrezet e pavetëdijshme të rëntgenit, mund të shikojnë çdo gjë që është me pamje nga ato dhe dritat e tyre depërtojnë në to, pavarësisht se ato janë të mundshme, të varura, të mangëta dhe aksidentale, atëherë asgjë absolutisht nuk mund të mbetet e fshehur apo të jetë përtej dritës së njohjes së parapërjetësisë, e cila është e domosdoshme, gjithëpërfshirëse dhe esenciale. Universi ka shenja dhe tregues të pallogaritshëm duke e treguar këtë të vërtetë, siç mund të shihen në shembujt vijues:

Të gjithë shembujt e urtësisë që janë të dukshëm në të gjitha qëniet e tregojnë një Njohje të tillë, sepse realizimi i veprave me urtësi, sigurisht bëhet vetëm nëpërmjet njohjes. Po kështu, e gjithë përkujdesja dhe zbukurimi në qëniet tregojnë gjithashtu atë njohje gjithëpërfshirëse, sepse Ai i Cili i kryen veprat me mirësi e dashamirësi, duhet të dijë çfarë është duke bërë, dhe Ai vepron me njohje. Dhe të gjitha qëniet e mirorganizuara, secila brenda një balance të hollë, dhe të gjitha format dhe trajtat e matura dhe të drejtpeshuara për bukuri, gjithësecila brenda një rregulli, gjithashtu tregon një njohje të tillë gjithëpërfshirëse.

Sepse të kryesh vepra me sistem do të thotë t'i realizosh ato me njohje dhe, e gjithë mirësia dhe stolisja tregojnë një njohje të tillë. Ai i Cili vepron me mjeshtëri artistike dhe me masë e drejtpeshim, sigurisht Ai bën çfarë të dojë duke u mbështetur tek një Njohje e fuqishme. Dhe të gjitha masat e mirorganizuara që janë të dukshme tek të gjitha qëniet, format e tyre të cilat janë prerë në përputhje me urtësinë dhe dobitë, situatat e frutshme dhe format rezultative të cilat janë organizuar në përputhje me parimet e vendimit Hyjnor dhe me kompasin e kaderit Hyjnor, të gjitha këto demonstrojnë një njohje gjithëpërfshirëse.

Sigurisht, dhënia e formave të mirërregulluara e të ndryshme çdo gjëje, si dhe dhënia e një trajte të veçantë e cila është e përshtatshme dhe e dobishme për jetën dhe ekzistencën e saj, ndodh vetëm nëpërmjet një njohurie gjithëpërfshirëse; kjo nuk mund të ndodhë në ndonjë mënyrë tjetër...

Gjithashtu, dërgimi i furnizimit, rizkut, për tek të gjitha qëniet e gjalla -në mënyrë të paparashikuar- dhe në kohën e duhur dhe, në një formë të përshtatshme për secilën nga ato, sigurisht është vetëm nëpërmjet një njohurie gjithëpërfshirëse; sepse Ai i Cili furnizon me rizk, sigurisht Ai e di gjendjen e atyre që janë në nevojë për ushqim, i njeh dhe e di kohën e përshtatshme për ta dërguar atë, dhe i kupton nevojat e tyre, dhe pastaj ua çon furnizimin atyre në formën më të përshtatshme.

Gjithashtu exheli, momenti i caktuar i vdekjes së të gjitha krijesave të gjalla, i cili lidhet me një ligj përcaktimi, megjithëse nuk është i qartë për vetë krijesat, demonstron një njohje gjithëpërfshirëse, sepse, ndonëse ora e vdekjes për të gjitha grupet dhe individët nuk duket qartë të jetë e paracaktuar, por në fakt vdekja e secilit grup është paracaktuar brenda një afati kohor të kufizuar nga dy limite. Tek ai moment i paracaktuar, ruajtja e farërave të saj, e frutave dhe e rezultateve, të cilat do të vazhdojnë detyrën e asaj gjëje pas saj dhe janë mjetet e transformimit të saj në një jetë të re, demonstrojnë një njohje gjithëpërfshirëse.

Gjithashtu, dhuratat mirëbërëse të mëshirës, të cilat rrethojnë e përfshijnë të gjitha qëniet dhe janë në një formë të përshtatshme për secilën nga ato, demonstrojnë një njohje gjithëpërfshirëse brenda një mëshire të gjërë, sepse, për shembull, Ai i Cili i ushqen të vegjëlit e qënieve të gjalla me qumësht dhe që i ndihmon bimët e tokës, të cilat janë të nevojshme për ujë, me shi, sigurisht Ai i njeh ato të vegjël, i di nevojat e tyre, i shikon ato bimë, e percepton se sa i nevojshëm është shiu për to dhe pastaj e dërgon atë; dhe kështu me radhë.

Kështu, të gjitha manifestimet e mëshirës së Tij të gjërë dhe të kurorëzuara me mirëbërësi e urtësi, demonstrojnë një njohje gjithëpërfshirëse.

Gjithashtu përkujdesja dhe vëmendja, modelimi artistik, dhe zbukurimi me mjeshtëri që janë të pranishëm në artin tek të gjitha gjërat demonstrojnë një njohje gjithëpërfshirëse, sepse të zgjedhësh një gjendje të rregulluar e të urtë, të zbukuruar dhe artistike prej mijëra

gjendjeve të ndryshme të mundshme, mund të ndodhë vetëm nëpërmjet një njohurie të thellë. Kjo zgjedhje e dukshme tek të gjitha gjërat demonstron një njohje gjithëpërfshirëse.

Gjithashtu, lehtësia absolute në krijimin dhe në shpikjen e gjërave tregon një njohje të plotë, sepse lehtësia dhe kollajllëku në arritjen e një gjendjeje të caktuar në përpjesëtim me shkallën e njohjes dhe të mjeshtërisë, tek cilado shkallë që një gjë njihet, po në atë shkallë ajo do të kryhet me lehtësi; sepse sa më e madhe të jetë njohja, aq më e lehtë bëhet puna. Kështu, si rrjedhojë e këtij fakti, ne shohim nga qëniet se, secila prej tyre është një mrekulli arti, se ato krijohen me lehtësi e kollajllëk, pa shqetësim apo ngatërresë, në një afat të shkurtër kohor, në një mënyrë të habitshme dhe në të vërtetë të mrekullueshme. Domethënë, ndodhet një njohje e pakufishme e cila shprehet me një lehtësi të pakufishme dhe që e realizon këtë me një lehtësi absolute, e kështu me rradhë.

Dhe kështu, ndodhen me mijëra shenja të vërteta si ato që u përmendën në shembujt e mëparshëm që tregojnë se Krijuesi, Mbështetësi Madhështor i Cili administron çështjet e universit dhe vendos për të, ka një njohje gjithëpërfshirëse; është Ai i Cili i njeh të gjitha atributet e të gjitha qënieve, dhe pastaj Ai vepron.

Meqenëse pronari i universit ka një njohje të tillë, sigurisht Ai i shikon qëniet njerëzore dhe veprat e tyre, dhe Ai e di se çfarë meritojnë qëniet njerëzore dhe çfarë është e përshtatshme për to. Dhe Ai i trajton ata dhe do t'i trajtojë në përputhje me kërkesat e urtësisë dhe të mëshirës.

O njeri! Eja në vete! Dhe mendo me kujdes për madhështinë e Atij i Cili të njeh ty dhe të shikon! mendo për këtë dhe ji i vëmendshëm!

Në qoftë se thuhet: Vetëm njohja nuk është e mjaftueshme; edhe dëshira gjithashtu është e domosdoshme, sepse në qoftë se dëshira nuk do të ishte e pranishme, njohja nuk do të ishte e mjaftueshme, apo jo?

Përgjigjja: Ashtu si të gjitha qëniet që tregojnë e dëshmojnë një njohje gjithëpërfshirëse, po ashtu ato tregojnë dëshirën gjithëpërfshirëse të Pronarit të asaj njohje gjithëpërfshirëse; kjo është siç vijon:

Fakti që, ndërsa duke qenë ngurrues midis një numri të madh mundësish, një individualitet i mirërregulluar u jepet të gjitha gjërave, dhe në mënyrë të veçantë të gjitha qënieve të gjalla, nëpërmjet një mundësie të përcaktuar prej mundësive dhe probabiliteteve të shumta të

ngatërruara, dhe nëpërmjet një mënyre që jep rezultat prej mënyrave të shumta të pafrytshme, demonstron në mënyrë të vetëkuptueshme dhe të domosdoshme një dëshirë universale të shumanshme.

Sepse dhënia e formave të drejtpeshuara dhe e identiteteve të mirorganizuara u janë dhënë të gjitha gjërave në masën më të ndjeshme e më të hollë dhe me rregullin më të hollë e më të zgjedhur. Atyre u janë dhënë këto prej elementeve të pajeta të cilat rrjedhin pa balancë në rrymat e ngatërruara e të njëtrajtshme (monotone), dhe prej rrugëve shterpa e të pafrytshme dhe prej mundësive të pafundme që rrethojnë të gjitha qëniet. Kjo në mënyrë të domosdoshme, të vetëkuptueshme dhe që shihet qartë demonstron se ato janë veprat e një Dëshireje Gjithëpërfshirëse.

Sepse zgjedhja e një gjendjeje të vetme midis gjendjeve të panumërta ndodh nëpërmjet një përcaktimi, një preference, një qëllimi dhe një dëshire dhe specifikohet me një qëllim të paramenduar dhe me një dëshirë. Sigurisht, përcaktimi kërkon një përcaktues dhe zgjedhja kërkon një zgjedhës. Dhe ai përcaktues e zgjedhës është dëshira.

Për shembull, krijimi i një qënieje si njeriu, i cili është si një makineri e përbërë prej qindra pjesësh përbërëse dhe sistemesh të ndryshme nga një pikë uji, sperma; dhe krijimi i një zogu, i cili ka qindra gjymtyrë të ndryshme, nga një vezë e thjeshtë.. dhe krijimi i një peme, e cila ndahet në qindra pjesë të ndryshme, nga një bërthamë e thjeshtë – krijimi i këtyre dëshmon fuqi dhe njohje, ashtu siç tregon edhe dëshirën universale të Auorit të tyre në mënyrën më vendimtare dhe të domosdoshme. Dhe me atë Dëshirë Ai i jep një formë të ndryshme e të veçantë çdo pjese përbërëse, çdo gjymtyre dhe çdo organi. Ai u vesh atyre një gjendje të përcaktuar.

Shkurtazi: Fakti që ndodhen midis gjërave të ndryshme ngjashmëri dhe koinçidenca për sa ka të bëjë me esencat e tyre dhe rezultatet, për shembull, midis gjymtyrëve të rëndësishme dhe organeve të trupave shtazorë dhe, fakti që ato shfaqin një stampë të vetme Uniteti, tregon në mënyrë vendimtare se Autori i të gjitha kafshëve është i njëjti; Ai është Një, Ai është i vetëm, Ai e zotëron unitetin. Dhe fakti që këto kafshë kanë identitete të ndryshme dhe paraqitje të dallueshme në tiparet e fytyrës, të gjitha të përcaktuara me urtësi e qëllim, tregon se Autori i tyre i vetëm është Një, i Cili vepron me zgjedhje dhe dëshirë. Ai bën çfarëdo që dëshiron të bëjë; Ai nuk e kryen atë çfarë nuk dëshiron ta bëjë; Ai vepron me qëllim e dëshirë.

Ndodhen aq shumë tregues e dëshmi të Njohjes Hyjnore dhe të Dëshirës Hyjnore aq sa numri i qënieve, madje aq sa numri i atributeve dhe i cilësive të qënieve.

Prandaj, mohimi i Dëshirës Hyjnore nga disa filozofë; mohimi i Kaderit Hyjnor nga një pjesë tjetër prej atyre që anojnë tek bidati – risia; dhe pretendimi i disa njerëzve të çudhëzimit, se Zoti xh.sh. nuk është i lidhur me çështjet e pjesshme, dhe të atribuuarit e disa qënieve Natyrës dhe shkaqeve nga natyralistët, janë gënjeshtra të shumëfishta aq sa numri i qënieve dhe një çmenduri çudhëzimi i shumëfishtë aq sa numri i atyre atributeve të qënieve, sepse kushdo që i mohon shembujt e panumërt të dëshmive të vërteta, ai thotë një gënjeshtër të përpjesëtimeve të pafundme.

Kështu, ti do ta shikoje vetë se sa e gabuar dhe në kundërshtim me të vërtetën do të ishte fjala e disave që thonë: "Ato janë natyrore, ato janë nga Natyra", në vend të Fjalës "Në dashtë All-llahu xh.sh...!, në dashtë All-llahu...!" për ngjarjet, të cilat që të gjitha vijnë në ekzistencë nëpërmjet Dëshirës Hyjnore.

❑ **FRAZA E DHJETË:**

وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ **"Ve huve Ala kul-li Shej'in Kadir"** *"Dhe Ai është i Gjithëfuqishëm mbi të gjitha gjërat."*

Domethënë, asgjë absolutisht nuk është e vështirë për Të. Sado gjëra të shumta të jenë në sferën e mundësisë për të ndodhur, Ai është i aftë që t'i veshë me ekzistencë të githa ato me lehtësinë më të madhe. Dhe kjo është aq e thjeshtë dhe e kollajtë për Të saqë sipas kuptimit të vërsetit,

إِنَّمَآ أَمْرُهُۥٓ إِذَآ أَرَادَ شَيْـًٔا...الخ *"Sigurisht që urdhri i Tij, kur Ai do një gjë, është vetëm se Ai t'i thotë asaj 'Bëhu!' - dhe ajo është e bërë (në çast)!"*[106]

Pra, me të dhënë urdhrin për diçka, ajo është e bërë.

Sapo ta vendosë një artist shumë i aftë dorën e tij tek puna e tij, ajo funksionon në punë jashtë mase me lehtësi, ashtu si një makineri. Me qëllim që të shprehet ajo shpejtësi dhe ajo aftësi, dikush mund të thotë

[106] Kur'an, 36: 82

se ajo punë dhe ai art janë nën kontrollin e Tij deri në një shkallë të tillë, saqë sikur puna kryhet thjesht me urdhrin dhe me prekjen e tij, kështu punët realizohen dhe veprat e artit vijnë në ekzistencë. Në të njëjtën mënyrë, ky vërset nxjerr dekretin,

إِنَّمَآ أَمْرُهُۥٓ إِذَآ أَرَادَ شَيْـًٔا أَن يَقُولَ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ *"Sigurisht që urdhri i Tij, kur Ai do një gjë, është vetëm se Ai t'i thotë asaj: "Bëhu!" – dhe ajo është e bërë (në çast)!",* duke aluduar për nënshtrimin absolut dhe bindjen e të gjitha gjërave ndaj Fuqisë së të Gjithëfuqishmit të lavdisë, dhe se ajo fuqi i kryen gjërat dhe i realizon me lehtësi absolute dhe pa ndonjë shqetësim.

Ne do të shpjegojmë në 'pesë pika', pesë nga mistere të panumërt të përfshirë në këtë të vërtetë madhështore.

• **I pari:** Në lidhje me Fuqinë Hyjnore, gjëja më e madhe është aq e lehtë sa ajo më e vogla. Krijimi i një specie midis gjallesave me të gjitha individualitetet e saj është aq e lehtë e pa shqetësim aq sa krijimi i një individi të veçantë. Krijimi i Parajsës është aq i lehtë sa krijimi i pranverës, dhe krijimi i pranverës është aq i kollajtë sa krijimi i një luleje të vetme.

Ky mister është shpjeguar e provuar me anë të gjashtë krahasimeve – misteri i dritësisë, misteri i tejdukshmërisë, misteri i reciprokësisë (këmbimit), misteri i drejtpeshimit, misteri i rregullit, misteri i bindjes dhe misteri i shkëputjes (çlirimit, nxjerrjes, zhveshjes) – në fund të Fjalës së Dhjetë, e cila lidhet me ringjalljen e të vdekurve, dhe gjithashtu në diskutimin rreth ringjalljes në qëllimin e dytë të Fjalës së Njëzet e Nëntë e cila është rreth melekëve, pavdekshmërisë së shpirtit të njeriut dhe ringjalljes.

Në të gjitha këto është demonstruar se në lidhje me Fuqinë Hyjnore yjet janë aq të lehtë sa atomet, dhe se individët e panumërt krijohen me aq lehtësi e pa shqetësim aq sa një individ i vetëm.

Meqenëse këto gjashtë mistere janë provuar në ato dy Fjalë, ne ju referojmë ju tek ato dhe e presim shkurt diskutimin këtu.

• **I dyti:** Një provë vendimtare dhe një argument i vetëkuptueshëm se çdo gjë është e barabartë në lidhje me fuqinë Hyjnore është kjo: ne shikojmë me sytë tonë në krijimin e kafshëve dhe të bimëve shkallën më të lartë të mjeshtërisë dhe të bukurisë së artit brenda një shumësie të pafundme dhe një bujarie absolute; dhe shohim gjithashtu dallimin më

të madh dhe diferencimin më të skajshëm brenda përzierjeve të pafundme; dhe vështrojmë vlerën më të lartë lidhur me artin dhe, bukurinë më të madhe lidhur me krijimin brenda një bollëku dhe gjërësie të pafundme.

Dhe megjithëse kanë nevojë për shumë pajisje dhe për shumë kohë, ato krijohen me lehtësinë dhe me shpejtësinë më të skajshme me artin më të madh. Thjesht, ato mrekulli arti vijnë në ekzistencë menjëherë befas dhe nga asgjëja.

Kështu, duke e vëzhguar këtë aktivitet fuqie në çdo stinë në faqen e tokës, ne shohim se ai vërteton në mënyrë të pakundërshtueshme e vendimtare se gjëja më e madhe është aq e lehtë sa ajo më e vogla në lidhje me Fuqinë që është burimi i këtyre aktiviteteve; dhe se krijimi dhe administrimi i individëve të panumërt është aq i kollajtë, aq sa krijimi dhe administrimi i një individi të vetëm.

• **I treti:** Universalja më e madhe është aq e lehtë, aq sa e pjesshmja më e vogël në lidhje me Fuqinë e Autorit të Gjithëfuqishëm i Cili sundon me këto veprat e Tij, me drejtimin dhe vendimin e Tij në univers, ashtu siç shihet qartë. Krijimi i një universaleje të përbërë nga një shumësi individësh është i lehtë sa krijimi i një të pjesshmeje të veçantë. Dhe në të pjesshmen më të thjeshtë më të vogël mund të shfaqet arti më i vlefshëm. Misteri i urtësisë së kësaj të vërteteje rrjedh nga tre burime:

Së pari: Nga ndihma e Unitetit.

Së dyti: Nga lehtësia e Unitetit.

Së treti: Nga shfaqja e Njësisë.

Ndihma e Unitetit, e cila është *Burimi i parë:* Domethënë, në qoftë se të gjitha gjërat janë pronë e një Pronari të vetëm, atëherë, si rezultat i Unitetit, Ai mund ta përqëndrojë e grupojë fuqinë e të gjitha gjërave prapa ndonjë gjëje të vetme, dhe të gjitha gjërat mund të administrohen me aq lehtësi ashtu si një gjë e vetme. Ne do ta shpjegojmë këtë mister me një krahasim me qëllim për të lehtësuar kuptimin:

Për shembull, në qoftë se do të ndodhej një monark i vetëm i një vendi, për shkak të ligjit të unitetit të sovranitetit të tij, ai do të ishte i aftë të mobilizonte fuqinë morale të të gjithë ushtrisë prapa çdo ushtari të vetëm. Dhe për shkak se ai do të ishte i aftë të vepronte kështu, një ushtar i veçantë do të ishte i aftë të zinte rob komandantin e

përgjithshëm të armikut dhe madje mund ta sundonte me emrin e monarkut të tij edhe mbi atë që është sipër atij komandanti. Për më tepër, ashtu si monarku që do ta vinte në shërbim dhe do ta drejtonte një ushtar apo një zyrtar të vetëm, për shkak të misterit të unitetit të sovranitetit, po ashtu ai do të ishte i aftë ta drejtonte të gjithë ushtrinë dhe të gjithë nëpunësit e tij. Është sikur ai, për arsye të Misterit të Unitetit të Sovranitetit, të ishte i aftë të dërgonte gjithkënd dhe gjithçka për t'i ardhur në ndihmë cilitdo individi.

Atëherë çdo individ i veçantë do të mund të mbështetej në një fuqi aq të madhe, aq sa ajo e të gjithë individëve të tjerë; domethënë, ai do të mund të merrte ndihmë nga ajo fuqi.

Në qoftë se litarët e Unitetit të sovranitetit do të zgjidheshin -liroheshin- dhe ata të bëheshin ushtarë të parregullt, atëherë çdo ushtar, menjëherë befas, do të humbiste një fuqi të pafundme, dhe do të binte nga një rang i lartë influence për tek ai i një njeriu të rëndomtë. Dhe për administrimin dhe për vënien në shërbim të tyre, do të shkaktoheshin aq vështirësi e telashe, aq sa numri i individëve.

Dhe pikërisht në të njëjtën mënyrë, وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ *"Dhe All-llahut i takon Krahasimi më i lartë"*, meqenëse Autori i universit është Një i Vetëm, Ai i përqëndron, i grupon Emrat e Tij, të Cilët shikojnë tek të gjitha gjërat dhe krijon me një art të pafundmë, në një formë të vlefshme. Në qoftë se do të ishte nevoja për të, Ai e shikon një gjë të vetme nëpërmjet të gjitha gjërave, Ai i bën ato të orientohen tek ajo gjë e ta shohin; Ai i jep ndihmë dhe e forcon atë. Dhe për arsye të misterit të Unitetit, Ai gjithashtu i krijon, i sundon dhe i administron të gjitha gjërat sikur ato të ishin një gjë e vetme.

Kështu, nëpërmjet misterit të kësaj ndihme të Unitetit në këtë univers një cilësi e caktuar është e dukshme, e cila është e lartë dhe e vlefshme në shkallën më të skajshme për sa ka të bëjë me artin dhe vlerën e saj, dhe kjo brenda bollëkut më të skajshëm dhe shumicës.

Lehtësia e Unitetit, e cila është *Burimi i Dytë:* Domethënë, veprat që ndodhin sipas parimeve të Unitetit, nga një qendër e vetme, nga një Dorë e vetme dhe në përputhje me një ligj, ndodhin me lehtësinë më të madhe. Në qoftë se ato do të ishin të shpërndara midis qendrave të shumta, ligjeve të shumta dhe duarve të shumta, kjo do të shkaktonte vështirësi.

Për shembull, në qoftë se pajisjet kryesore të të gjithë ushtarëve të një ushtrie do të prodhoheshin nga një qendër e vetme, sipas një ligji dhe me urdhrin e një komandanti të përgjithshëm, çështja do të ishte aq e lehtë si pajisja e një ushtari të vetëm.

Dhe në qoftë se, nga ana tjetër, të gjitha pajisjet e tyre do të prodhoheshin në fabrika të ndryshme e në qendra të ndryshme, atëherë të gjitha uzinat ushtarake do të ishin të domosdoshme për të pajisur një ushtar të vetëm. Domethënë, në qoftë se do të mbështetej çështja tek uniteti, atëherë pajisja plotësisht e ushtrisë do të ishte aq e lehtë si pajisja e një ushtari të vetëm; ndërsa në qoftë se nuk do të kishte unitet, pajisja e një ushtari të vetëm me pajime kryesore do të shkaktonte aq shumë vështirësi, aq sa numri i individëve të ushtrisë.

Po kështu, në qoftë se do të pajiseshin frutat e një peme -lidhur me unitetin- me elementet e domosdoshme të jetës nga një qendër e vetme, me një ligj të vetëm dhe duke u mbështetur tek një rrënjë e vetme,atëherë me mijëra fruta do të pajiseshin me to me aq lehtësi sa lehtësia e një fruti të vetëm. Në qoftë se, nga ana tjetër, secili frut do të lidhej me qendra të ndryshme, dhe në qoftë se të gjitha domosdosh-mëritë e tyre jetike do t'u dërgoheshin më vete, ndarazi, atëherë secili frut do të shkaktonte aq shumë vështirësi aq sa e gjithë pema, sepse elementet e domosdoshëm për jetën e të gjithë pemës do të ishin gjithashtu të domosdoshëm për secilin frut.

Atëherë, ashtu si këto dy krahasime, وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى *"Dhe All-llahut i takon krahasimi më i lartë"*, për shkak se Autori i universit është i Vetmi i Unitetit, Ai vepron me unitet dhe, për shkak se Ai vepron me Unitet, të gjitha gjërat janë aq të lehta aq sa një gjë e vetme. Për më tepër, Ai është i aftë ta bëjë një gjë të vetme aq të vlefshme aq sa të gjitha gjërat, për sa ka të bëjë me artin e saj. Dhe duke krijuar inividë të panumërt në formën më të vlefshme, Ai demonstron një bujari absolute nëpërmjet gjuhës së këtij bollëku të pakufishëm të vetëdukshëm dhe nëpërmjet kësaj shumice të pafundme dhe, Ai shfaq bujari të pakufishme dhe krijueshmëri të pafundme.

Manifestimi i Njësisë i Cili është *burimi i tretë*: Domethënë, meqenëse Autori i Gjithëlavdishëm nuk është fizik e trupor, dhe koha dhe hapësira nuk mund ta kufizojnë Atë, atëherë krijimi dhe vendi nuk mund të ndërhyjnë në praninë dhe në dëshmimin e Tij; mjetet dhe masat nuk mund t'i mbulojnë veprat e Tij me perde. Nuk ka copëzim apo ndarje në shikimin e Tij dhe në të vepruarit ndaj krijimit; një gjë

nuk mund të jetë pengesë për një tjetër.. Ai kryen akte të panumërta sikur ato të ishin një akt i vetëm. Për këtë arsye, në të njëjtën mënyrë, me sa lidhet me kuptimin e saj, ashtu siç e ka përfshirë pemën madhështore në një bërthamë të vogël, po ashtu edhe botën mund ta përfshijë brenda një individi të vetëm, dhe Ai i drejton të gjitha çështjet e të gjithë botës me Dorën e Fuqisë së Tij, si drejtimi i një individi të vetëm.

Ne e kemi shpjeguar këtë mister në Fjalët e tjera si kjo: Dielli deri diku është i pakufizuar për sa ka të bëjë me dritësinë e tij, kështu imazhi i tij reflektohet në çdo objekt të ndritshëm e që shkëlqen. Në qoftë se mijëra e miliona pasqyra do të ekspozoheshin e zbuloheshin para dritës së tij, atëherë manifestimi i ngjashmërisë së diellit do të gjendej në secilën pasqyrë pa copëzim apo ndarje, sikur ato të ishin një pasqyrë e vetme. Në qoftë se kapaciteti i pasqyrës do të ishte i tillë, dielli do të ishte i aftë të demonstronte efektet e tij me të gjithë madhështinë e tyre. Një gjë nuk mund të jetë një pengesë për një tjetër. Sepse shembulli i diellit futet në mijëra pasqyra me lehtësi të plotë, dhe ai gjendet në një vend të vetëm me të njëjtën lehtësi siç gjendet në mijëra vende. Dhe çdo pasqyrë dhe çdo vend e shfaqin manifestimin e diellit, aq sa e shfaqin atë mijërat e vendeve.

Kështu, وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ *"Dhe All-llahut i takon krahasimi më i lartë"*, manifestimi i Autorit të Gjithëlavdishëm i universit është i tillë, me të gjitha atributet që janë dritë dhe me të gjithë Emrat e Tij të cilët janë të ndritshëm, saqë nëpërmjet misterit të orientimit (shikimit) të Njësisë, ndonëse nuk e përkufizon asnjë vend, Ai është i gjithëpranishëm dhe gjithëshikues në të gjitha vendet.

Nuk ka copëzim apo ndarje në shikimin e Tij dhe në të vepruarit ndaj krijimit. Ai e kryen çfarëdo që dëshiron në të njëjtin çast, në të gjitha vendet, pa vështirësi dhe pa pengesë.

Kështu, është nëpërmjet këtyre mistereve të ndihmës së Unitetit, lehtësisë së Unitetit dhe manifestimit të Njësisë, se kur të gjitha qëniet i atribuohen një Autori të vetëm, atëherë krijimi i të gjitha atyre bëhet aq i thjeshtë dhe i kollajtë, aq sa ai i një qënie të vetme. Dhe secila qënie mund të jetë aq e vlefshme sa të gjitha qëniet lidhur me bukurinë e artit të saj. Kjo e vërtetë demonstrohet nga fakti se brenda bollëkut të pakufishëm të qënieve, ndodhen hollësi të pafundme arti tek çdo individ. Në qoftë se qëniet nuk do t'i atribuoheshin drejtpërdrejtë një

Autori të Vetëm, secila do të bëhej aq problematike dhe e vështirë, aq sa të gjitha qëniet, dhe vlera e të gjitha qënieve do të pakësohej e do të binte sa ajo e një qënie të vetme. Në këtë gjendje, asgjë nuk do të vinte në ekzistencë; ose në qoftë se do të gjendej; ajo do të ishte pa vlerë, e pavlefshme.

Ky mister i çoi sofistët, të cilët ishin më të avancuarit e njerëzve të filozofisë, të kuptonin se rruga e të përshkruarit ortakë Zotit xh.sh. ishte qindra e mijëra herë më e vështirë se sa rruga e së vërtetës dhe se sa rruga e vërtetimit të Unitetit Hyjnor; rruga e tyre ishte e paarsyeshme në shkallën më të skajshme. Kështu, për shkak se ata i kanë larguar fytyrat e tyre nga rruga e së vërtetës dhe kanë shikuar atë të mosbesimit dhe të çudhëzimit, ata u detyruan t'i braktisnin mendjet e tyre dhe të mohonin ekzistencën e çdo gjëje.

• **I katërti:** Krijimi i Parajsës është aq i lehtë sa ai i pranverës në lidhje me fuqinë e të Gjithëfuqishmit i Cili e administron universin me aktet e Tij të cilat janë të qarta e të dukshme. Dhe krijimi i pranverës është aq i lehtë sa ai i një luleje. Dhe hijeshia në artin e një luleje dhe bukuria në krijimin e saj mund të jetë aq e këndshme dhe e vlefshme sa ajo e pranverës. Ndodhen tre gjëra në misterin i kësaj të vërtete:

• *E Para:* Domosdoshmëria dhe qëndrimi tërësisht i veçuar -i çliruar- i Autorit madhështor.

• *E Dyta:* Tjetëria e plotë e Esencës së Tij dhe pakufizueshmëria.

• *E Treta:* Moslidhja e Tij nga hapësira dhe pandashmëria e Tij.

Misteri i Parë: Fakti që domosdoshmëria dhe qëndrimi tërësisht i veçuar dhe i çliruar shkaktojnë një lehtësi të pafundme dhe një kollajllëk absolut. Ky mister është shumë i thellë dhe tej mase i hollë. Ne do ta lehtësojmë të kuptuarin e tij me krahasimin e mëposhtëm:

Shkallët e ekzistencës janë të ndryshme. Dhe botët e ekzistencës janë të gjitha të ndryshme. Për arsye se ato janë të gjitha të ndryshme, një grimcë nga një nivel i ekzistencës, e cila është ngulur thellë në ekzistencë, është aq e madhe, aq sa një mal nga një nivel i ekzistencës që është më pak substancial se sa niveli i saj; ajo e përfshin atë mal.

Për shembull, aftësia e kujtesës, e cila është me madhësinë e një fare sinapi në kokë nga bota e dukshme, përmban një ekzistencë me madhësinë e një biblioteke nga bota e kuptimit. Dhe një pasqyrë me përmasën e një thoji gishti nga Bota e jashtme përmban e përfshin një

qytet madhështor prej nivelit të Botës së Shëmbëllesës.Dhe në qoftë se ajo kujtesë dhe ajo pasqyrë nga bota e jashtme do të kishin pasur vetëdije dhe fuqi krijuese, ato do të kishin qenë të afta të shkaktonin transformime të pafundme dhe aktivitete në botët e kuptimit dhe të Shëmbëllesës nëpërmjet fuqisë së ekzistencës së tyre të vogël në botën e jashtme.

Domethënë, sa më e formuar të jetë ekzistenca, aq më tepër rritet fuqia, dhe gjëja e pakët - ajo që është e pakët - bëhet si e shumta dhe sidomos pasi ekzistenca ka fituar stabilitet të plotë, në qoftë se ajo është çliruar dhe është zhveshur nga materia dhe nuk është e kufizuar; atëherë vetëm një manifestim i pjesshëm i tij do të ishte i aftë të transformonte shumë botëra të tjera prej niveleve më pak substanciale të ekzistencës.

Kështu, وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى *"Dhe All-llahut i takon krahasimi më i lartë"*, Autori i Gjithëlavdishëm i universit është Ekzistuesi i domosdoshëm. Domethënë, ekzistenca e Tij është esenciale, është e parapërjetshme dhe e paspërjetshme; mosekzistenca e saj është e pamundur, zhdukja e saj është e pamundur; ajo është më e ngulura thellë, më e forta, më e fuqishmja dhe më e plota e niveleve të ekzistencës. Në lidhje me ekzistencën e Tij, nivelet e tjera të ekzistencës janë si hije tej mase të zbehta.

Shkalla e ekzistencës së domosdoshme është tej mase e qëndrueshme dhe reale, ndërsa ekzistenca e mundësisë është aq e lehtë dhe e dobët sa që shumë prej atyre që e kanë verifikuar krijimin, si Muhjiddin Ibn Arebi, i kanë zbritur nivelet e tjera të ekzistencës tek niveli i iluzioneve dhe i imagjinatave; ata thanë: لَا مَوْجُوْدَ اِلَّا هُوَ *"Nuk ka ekzistues përveç Atij."*. Domethënë, nuk duhet të thuhet për gjërat e tjera se ato kanë ekzistencë në lidhje me ekzistencën e domosdoshme. Ata thanë se ato lloje të ekzistencës nuk janë të merituesshme për titullin e ekzistencës.

Dhe kështu, përballë fuqisë së Ekzistuesit të vetëm të domosdoshëm, e cila është edhe e domosdoshme edhe esenciale, qëniet e mundshme të cilat janë ekzistenca të krijuara dhe aksidentale dhe që janë realitete të paqëndrueshme dhe të pafuqishme, janë jashtë mase të lehta dhe të thjeshta. Atëherë ringjallja e të gjithë shpirtërave në Tubimin e madh dhe gjykimi i tyre është aq e lehtë për atë fuqi sa grumbullimi dhe sjellja në jetë e gjetheve, e luleve dhe e frutave të cilat

Ai i ringjall në pranverë, në të vërtetë në një kopsht të vogël, dhe madje në një pemë.

Misteri i dytë: Arsyeja për lehtësinë në lidhje me tjetërinë e plotë të esencës së Tij dhe të pakufizueshmërisë është kjo: Sigurisht, Autori i universit nuk është i të njëjtit lloj si universi. Esenca e Tij nuk i ngjason absolutisht esencës së të tjerëve. Meqenëse kjo është kështu, pengesat dhe kufizimet brenda sferës së universit nuk mund ta pengojnë Atë, ato nuk mund t'i kufizojnë veprimet e Tij. Ai ka autoritet e sundim të plotë mbi të gjithë universin dhe është i aftë ta transformojë të gjithë atë në të njëjtën kohë.

Në qoftë se autoriteti, vendimet dhe veprimet që shihen qartë në univers do t'u atribuoheshin qënieve brenda tij, kjo do të shkaktonte aq shumë vështirësi dhe aq shumë ngatërresë, saqë nuk do të mbetej asnjë rregull dhe nuk do të vazhdonte të ekzistojë asnjë gjë, dhe madje asgjë nuk do të ishte e aftë të vinte në ekzistencë.

Për shembull, në qoftë se arti mjeshtëror në ndërtimin e kubeve do t'u atribuohej gurëve të kubesë, në qoftë se urdhri i një batalioni, i cili i përket me të drejtë oficerit të tij, do t'u lihej ushtarëve, atëherë ose nuk do të ndodhte ai rezultat, dhe madje ai nuk do të vinte fare në ekzistencë, ose do të ndodhte rrëmujë për shkak të mungesës së rregullit dhe probleme të mëdha e konfuzion.

Ndërsa, në qoftë se mjeshtëria artistike në ndërtimin e kubesë do t'i atribuohej një mjeshtri, i cili nuk është një gurë, që nuk është nga lloji i gurit, dhe në qoftë se komanda e ushtarëve në regjiment do t'i referohej një oficeri, esenca e të cilit e posedon cilësinë e të qënit oficer, atëherë edhe arti do të ishte i lehtë, po ashtu edhe komanda dhe organizimi do të ishin të kollajtë. Kjo është për shkak se, ndërsa gurët, po ashtu edhe ushtarët janë pengesa për njëri-tjetrin, mirëpo mjeshtri dhe oficeri mund të shikojnë nga cilido kënd; ata drejtojnë pa pengesë.

Kështu, وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ *"Dhe All-llahut i takon krahasimi më i lartë"*, Esenca e Shenjtë e Ekzistuesit të domosdoshëm nuk është e të njëjtit lloj me esencat e qënieve të mundshme. Përkundrazi të gjitha të vërtetat e universit janë rreze prej emrit *"El Hakk" – I Vërteti*, i Cili është njëri prej Emrave të bukur të Esencës së Tij. Meqenëse Esenca e Tij e shenjtë është ekzistuese, e domosdoshme dhe krejtësisht e çliruar dhe e zhveshur nga materia dhe e ndryshme nga të gjitha esencat e tjera, ajo nuk ka përngjasim, as barasvlerës dhe as të barabartë.

Atëherë, sigurisht administrimi dhe mbështetja e të gjithë universit në lidhje me fuqinë e parapërjetshme të Atij të Gjithëlavdishmi është aq i lehtë sa ajo e pranverës, madje sa e një peme. Dhe krijimi i ringjalljes së të vdekurve, i botës së Ahiretit, i Parajsës dhe i Ferrit, është aq i lehtë sa ringjallja në pranverë e një peme, e cila ka vdekur në vjeshtën e kaluar.

Misteri i tretë: Fakti se pandashmëria dhe mosqënia i lidhur nga hapësira apo vendi është shkak për një lehtësi absolute, ka këtë kuptim: meqenëse Autori i Gjithëfuqishëm është i çliruar (i zhveshur) nga kufizimet e hapësirës, Ai mund të mendohet të jetë i pranishëm në çdo vend me anë të Fuqisë së Tij. Dhe meqenëse nuk ka ndarje apo copëzim lidhur me Esencën e Tij, atëherë Ai mund të shikojë e të veprojë ndaj të gjitha gjërave me të gjithë Emrat e Tij. Dhe meqenëse Ai është i pranishëm gjithkund dhe vepron ndaj gjithçkaje, atëherë qëniet, ndërmjetësit dhe masat nuk mund t'i pengojnë e ndalojnë veprat e Tij, madje nuk ka absolutisht nevojë për to të bëjnë kështu.

Le ta supozojmë se do të ndodhej ndonjë nevojë për gjëra; atëherë gjërat si telat -përcjellësat- elektrikë, degët e pemëve dhe damarët e nervat e qënieve njerëzore do të ishin si mjete lehtësimi; mjete për arritjen e jetës dhe shkaqe shpejtësie për kryerjen e veprave. Kështu le ta shpërfillim idenë e pengesës, e kufizimeve, ndalimeve dhe atë të ndërhyrjes dhe të themi se ato janë mjete lehtësimi, shpejtësie dhe bashkimi.

Domethënë, nga këndvështrimi i bindjes dhe nënshtrimit të të gjitha gjërave ndaj mbisundimit të fuqisë së të Gjithëfuqishmit të lavdishëm, nuk ndodhet nevoja për to. Në qoftë se do të supozohej se do të ishte nevoja për to, atëherë gjërat do të ishin mjete lehtësie.

Shkurtazi: Autori i Gjithëfuqishëm, krijon çdo gjë në një formë të përshtatshme, pa asnjë shqetësim, pa ndërmarrë asnjë proces, me lehtësi të skajshme dhe të lehtë. Ai i krijon universalet me aq lehtësi si ato të pjesshmet. Ai i krijon të pjesshmet me aq art të plotë ashtu siç vepron Ai me universalet. Në të vërtetë, Ai i Cili është krijuesi i universaleve, i qiejve dhe i tokës, medoemos duhet të jetë Ai i Cili krijon të pjesshmet dhe individët e gjallë të përfshirë në qiej e në tokë, dhe asgjë tjetër përveç Tij, sepse ato të pjesshme të vogëla janë frutat , farërat dhe modele të zvogëluara të universaleve.

Për më tepër, Ai që i krijon të pjesshmet, duhet gjithashtu të jetë Ai që krijon elementet, qiejt dhe tokën, të cilat përfshijnë të pjesshmet,

sepse ne shohim se të pjesshmet janë secila si një farë dhe një kopje e vogël në lidhje me universalet. Dhe meqenëse kjo është kështu, elementet universalë, qiejt dhe toka duhet të jenë në Dorën e Krijuesit të atyre të pjesshmeve me qëllim që të mund të përfshihet thelbi i atyre qënieve universale e gjithëpërfshirëse si dhe kuptimet e modelet e tyre në ato të pjesshme, të cilat janë si modele të zvogëluara të tyre, në përputhje me parimet e urtësisë së Tij dhe me peshat e njohjes së Tij.

Në të vërtetë, nga këndvështrimi i çudirave të artit dhe i mrekullive të krijueshmërisë, të pjesshmet nuk janë prapa universaleve; lulet nuk janë më të ulëta në bukuri se sa yjet , as farërat nuk janë më të ulëta në vlerë se sa pemët. Në të vërtetë, kuptimi i pemës, që është skalitja e Paracaktimit Hyjnor dhe është në farë, është më e çuditshme se sa pema fizike, e cila është thurja e Fuqisë Hyjnore dhe është në kopsht. Dhe krijimi i njeriut është më i çuditshëm se sa krijimi i universit. Ashtu si në qoftë se Kur'ani i urtësisë do të shkruhej me grimcat e eterit me një atom, mbi esencën e një individi, që do ta tejkalonte në vlerë Kur'anin e madhështisë që është shkruar në yjet në faqen e qiejve, po ashtu ndodhen të pjesshme të vogëla të cilat janë më eprore se universalet për sa ka të bëjë me mrekullinë e artit të tyre.

• **I pesti:** Ne e kemi demonstruar deri diku në shpjegimet tona të lartëpërmendura se lehtësia e pafundme, shpejtësia e skajshme e veprimeve dhe kollajllëku i pakufishëm shihen qartë në krijimin e qënieve, së bashku me misteret dhe shembujt e urtësisë në krijimin e tyre. Ekzistenca e gjërave me këtë shpejtësi të pakufishme dhe me shpejtësitë e pafundme, shkakton tek njerëzit e besimit, bindjen e fortë vijuese: Në lidhje me fuqinë e Autorit të vetëm i Cili i krijon qëniet, krijimi i Xhennetit është aq i lehtë sa krijimi i pranverës, krijimi i pranverës është aq i lehtë sa ai i kopshteve dhe krijimi i kopshteve është aq i kollajtë sa ai i luleve.

Sipas kuptimit të vërsetit,

مَا خَلْقُكُمْ وَلَا بَعْثُكُمْ إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ

"Krijimi i ju të gjithëve dhe ringjallja e ju të gjithëve janë si (krijmi dhe ringjallja) e një njeriu të vetëm." [107] , ringjallja e të gjithë njerëzimit, është aq i lehtë si t'i shkaktoje një personi të vdesë e ta ringjallje atë përsëri. Dhe sipas kuptimit të qartë të vërsetit,

[107] Kur'an, 31: 28

إِن كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ

"Do të jetë vetëm një thirrje e vetme (fryrja e surit) dhe ja! Ç'të shohësh! Ata të gjithë do të jenë në pritje të sjellë përpara nesh!"[108], të sjellësh në jetë të gjitha qëniet njerëzore është aq e lehtë aq sa grumbullimi i ushtarëve të shpërndarë për pushim me zërin e Borisë. Kështu megjithëse kjo shpejtësi dhe lehtësi e pakufishme janë prova vendimtare dhe argumente bindës për plotësimin e vetëdukshëm të fuqisë së autorit dhe për lehtësinë e çdo gjëje në lidhje me të, veçse ama në këndvështrimin e njerëzve të çudhëzimit, formimi dhe krijimi i gjërave nga fuqia e Autorit, e cila është e lehtë në shkallën e domosdoshmërisë, i dha shkas nocionit se gjërat formojnë vetveten, gjë e cila është krejtësisht e pamundur, dhe kështu u bë shkaku i konfuzionit. Domethënë, për shkak se ato shikojnë që disa gjëra të zakonshme vijnë në ekzistencë me shumë lehtësi, ata e imagjinojnë formimin e tyre të jetë vetëformim. Domethënë, ato nuk krijohen por formohen nga vetvetja e tyre, vetvetiu.

Atëherë, shikoje budallallëkun e tyre!" Ata e bëjnë atë që është prova e një fuqie absolute,provën e mosekzistencës së saj; ata hapin dyer për pamundësi të panumërta, sepse atëherë, do të duhej që t'i jepeshin çdo grimce të çdo krijeseje atributet e plotësimit, të cilat janë të domosdoshme dhe të veçanta për Autorin e universit si fuqia absolute dhe njohja gjithëpërfshirëse, me qëllim që ato të ishin të afta të formonin vetveten.

❑ FRAZA E NJËMBËDHJETË:

وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ **"Ve Ilejhil-Mesir"** *"Dhe tek Ai të gjitha gjërat e kanë fundin."*

Domethënë, çdo gjë do të kthehet nga bota e përkohshme për tek bota e qëndrueshmërisë dhe do të shkojë tek vendi i sovranitetit të paspërjetshëm i të Qëndrueshmit të Vetëm të përhershëm. Ato do të shkojnë nga sfera e shkaqeve të shumësisë për tek sfera e fuqisë së të Gjithëlavdishmit të Unitetit. Dhe do të transferohen nga kjo dynja për tek Ahireti. Domethënë, kthimi i juaj është 'Divani i Tij, dhe vendstrehimi i juaj është mëshira e Tij. Dhe kështu kjo frazë tregon shumë si shembulli i këtyre të vërtetave.

---

[108] Kur'an 36: 53

Sa për të vërtetën, midis këtyre të vërtetave, e cila tregon kthimin për tek Parajsa dhe arritjen e lumturisë së përjetshme, ajo është provuar në mënyrë vendimtare nga siguria e parefuzueshme e dymbëdhjetë argumenteve të Fjalës së Dhjetë, dhe nga gjashtë parimet të cilat i përfshin Fjala e Njëzet e Nëntë, e cila përmban prova bindëse, dhe kështu nuk mbetet më nevoja për shpjegime të mëtejshme.

Ato dy Fjalë e kanë provuar me sigurinë e lindjes së diellit në mëngjesin vijues pas perëndimit të tij në ditën e mëparshme, se jeta gjithashtu, e cila ka kuptimin e diellit në këtë botë, do të lind në formën e përhershme në mëngjesin e ringjalljes pas perëndimit të saj me shkatërrimin e dynjasë.

Meqenëse Fjalët e Dhjeta dhe e Njëzet e Nënta e kanë provuar këtë të vërtetë në formën më të plotë, ne ju referojmë ju tek ato dhe këtu vetëm do të themi këtë:

Përveç asaj që është provuar në mënyrë vendimtare tek shpjegimi i lartëpërmendur, Autori i Gjithurtë i universit, i Cili zotëron fuqi të pakufishme gjithëpërfshirëse, dëshirë të pakufishme universale dhe njohje të pafundme gjithëpërfshirëse, Krijuesi i Gjithurtë i qënieve njerëzore, ka premtuar me të gjithë librat e Tij qiellorë dhe me Fletët e Tij qiellore Parajsën dhe lumturinë e përjetshme për besimtarët të cilët i besojnë Atij.

Meqenëse Ai ka premtuar, Ai sigurisht do ta përmbushë atë, sepse do të ishte e pamundur që Ai ta thyejë premtimin e Tij, sepse mospërmbushja e premtimit është mangësia më e shëmtuar. Dhe i Ploti absolut është krejtësisht i përjashtuar dhe i çliruar nga çdo mangësi. Dështimi për të përmbushur një premtim buron ose nga injoranca ose nga pafuqia. Por, meqenëse është e pamundur që të gjendet ndonjë injorancë apo pafuqi lidhur me Atë të Gjithëfuqishëm absolut dhe me të Gjithëditurin për të gjitha gjërat, atëherë thyerja e premtimit të Tij është gjithashtu e pamundur.

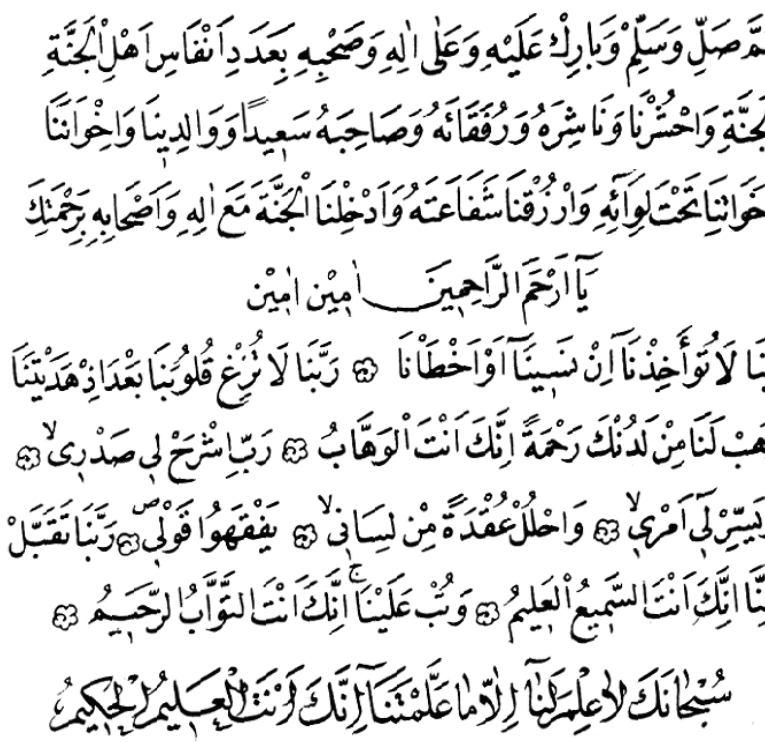
Për më tepër, të gjithë profetët me në krye krenarinë e njerëzimit (paqja dhe bekimet e Zotit qofshin mbi të gjithë ata), të gjithë evlijatë, dijetarët e pastër dhe njerëzit e besimit, në mënyrë të vazhdueshme i luten e i përgjërohen, dëshirojnë dhe i kërkojnë Atij Mëshirëploti Gjithëbujar për lumturinë e përjetshme e cila u është premtuar atyre. Dhe ata i përgjërohen dhe ia kërkojnë atë Atij nëpërmjet të Gjithë Emrave të Tij të bukur, sepse me në krye dhembshurinë dhe mëshirën e Tij, dhe drejtësinë e urtësinë, Emrat e Tij, si: I Gjithëmëshirshmi,

Mëshirëploti, i Drejti dhe i Gjithurti, dhe Hyjnia e Tij dhe Sovraniteti, dhe shumica e Emrave të Tij duke përfshirë Emrat "Mbështetës dhe All-llah", e kërkojnë dhe e bëjnë të domosdoshme botën e Ahiretit dhe lumturinë e përjetshme, dhe ato dëshmojnë e tregojnë realizimin e tyre.

Në të vërtetë, të gjitha qëniet me të gjitha të vërtetat e tyre tregojnë Ahiretin.

Gjithashtu, Kur'ani i gjithurtë, më i madhi i librave të shpallur, demonstron dhe e bën të ditur këtë të vërtetë me mijërat e vërseteve të tij, me dëshmitë e qarta e vendimtare dhe me provat e vërteta.

Pastaj, i dashuri i nderuar, i cili është shkaku i krenarisë për llojin njerëzor, duke u mbështetur në mijëra nga mrekullitë e tij të shkëlqyera e dha mësim këtë të vërtetë gjatë gjithë jetës së tij, me të gjithë fuqinë e tij; ai e provoi atë, e shpalli, e pa dhe e demonstroi atë.

O Zot, jepi bekime, paqe dhe urata atij dhe familjes së tij dhe sahabëve aq sa numri i frymëmarrjeve të njerëzve të Parajsës dhe na ringjall ne dhe ringjalle – këtë letër- dhe shokët e tij, dhe autorin e saj

Saidin, të lumtur dhe prindërit tonë dhe vëllezërit tonë nën flamurin e tij, dhe na dhuro ne ndërmjetësinë e tij dhe na fut neve në Parajsë me familjen e tij dhe sahabët, nëpërmjet mëshirës Tënde, o më i Mëshirshmi i mëshiruesve. Amin. Amin.

"Zoti ynë! Mos na ndëshko në qoftë se harrojmë, apo biem në gabime."[109] *"Zoti ynë! Mos na i lër zemrat tona të shmangen nga e vërteta pasi Ti na ke udhëzuar, dhe na dhuro mëshirë nga mëshira Jote. Vërtetë, Ti je Dhuruesi më i Madh."*[110] *"O Zoti im! Ma hap mua gjoksin tim. Dhe lehtësoma detyrën time. Dhe zgjidhma nyjen nga gjuha ime, që ata ta kuptojnë Fjalën time."*[111]

"O Mbështetësi ynë! Pranoje këtë (shërbim) nga ne, në të vërtetë Ti je Gjithëdëgjuesi i Gjithëditur. Dhe na fal ne: Sigurisht Ti je Pranuesi i pendesës dhe Mëshirëploti."

"Lavdia të takon Ty! Ne nuk dimë asgjë më tepër nga ç'na ke mësuar Ti. Vërtetë që vetëm Ti je i Gjithëdituri, i Gjithurti."[112]

* * *

SHTOJCA E FRAZËS SË DHJETË E LETRËS SË NJËZET

[109] Kur'an, 2: 286
[110] Kur'an, 3: 8
[111] Kur'an, 20: 25-28
[112] Kur'an, 2: 32

Me Emrin e Tij, të Cilit i takon lavdërimi! "Dhe s'ka gjë që të mos e lëvdojë lartësinë e Tij."[113]

Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti!

"Nuk ka dyshim se në përkujtimin e All-llahut, vërtet zemrat gjejnë qetësi."[114]

"All-llahu ju sjell një shembull përngjasues: një burrë (rob) e kanë në bashkëpronësi disa pronarë së bashku që hahen me njëri-tjetrin, dhe një burrë (rob) i cili i përket plotësisht një pronari të vetëm, a janë këta të dy të barabartë në krahasim? Gjithë lavdërimet dhe falënderimet i takojnë All-llahut! Por shumica e tyre nuk e dinë."[115]

Pyetje: Ti ke thënë në shumë vende se ndodhet një lehtësi e pafundme në Unitetin Hyjnor dhe ka vështirësi të pafundme në shumësi dhe në të përshkruarit ortakëri me Zotin; ti ke thënë gjithashtu se ndodhet një lehtësi e tillë në Unitetin Hyjnor sa që arrin shkallën e domosdoshmërisë, ndërsa në shirk -të përshkruarit ortakë me Zotin xh.sh.- ndodhet një vështirësi e tillë sa që arrin shkallën e pamundësisë.

Mirëpo, vështirësitë dhe pamundësitë që ti i demonstron janë të pranishme gjithashtu edhe me Unitetin. Për shembull, ti thua; në qoftë se grimcat nuk do të ishin të urdhëruara, kjo do të bënte të domosdoshme që në çdo grimcë të ishin të pranishme ose një njohje gjithëpërfshirëse dhe një fuqi absolute, ose makineri jolëndore të panumërta ose presa tipografike të pakufishme. Kjo natyrisht është krejtësisht e pamundur. Dhe, madje, edhe në qoftë se ato grimca do të ishin nëpunëse Hyjnore të urdhëruara, kjo përsëri do të bënte të domosdoshme për grimcat që t'i mbanin të njëjtat cilësi me qëllim që

[113] Kur'an, 17: 44
[114] Kur'an, 13: 28
[115] Kur'an, 39: 29

ato të jenë të afta të përmbushin me rregull detyrat e tyre të pafundme. A do të mund ta zgjidhje këtë problem për mua?

Përgjigjja: Ne kemi shpjeguar e provuar në shumë Fjalë se në qoftë se qëniet do t'i atribuoheshin Një Autori të Vetëm, ato bëhen aq të lehta e të pamundimshme ashtu si një qënie e vetme. Ndërsa në qoftë se krijimi i tyre do t'u atribuohej shkaqeve të shumta dhe Natyrës, atëherë krijimi i një mize të vetme do të bëhej aq e vështirë dhe aq e rëndë sa krijimi i qiejve, dhe krijimi i një luleje do të bëhej aq i vështirë sa krijimi i pranverës, dhe ai i frutit si ai i kopshtit. Meqenëse kjo çështje është shpjeguar e provuar në Fjalët e tjera, ne ju referojmë ju tek ato dhe këtu vetëm do të shpjegojmë tre krahasime, nëpërmjet tre treguesve, të cilët do ta qetësojnë shpirtin dhe mendjen përballë kësaj të vërtete.

• *Krahasimi i Parë:* Për shembull, një grimcë e vockël xixëlluese e tejdukshme nuk mund ta vendosë vetveten e saj, vetvetiu, madje edhe brenda një drite me madhësinë e një koke të një fije shkrepëseje, as nuk mund të jetë burimi i saj. Ajo mund të ketë një dritë, në të drejtën e saj, në emrin e saj, në përputhje me kapacitetin e saj dhe sipas masës së madhësisë së saj si një grimcë e vogël. Por në qoftë se ajo do të lidhej me diellin, në qoftë se ajo do t'i hapte sytë e saj dhe ta shikonte atë diell së bashku me dritën e tij, shtatë ngjyrat, nxehtësinë dhe madje distancën e tij; ajo do të shfaqte një lloj manifestimi më të madh.

Domethënë, në qoftë se grimca do të mbetej vetëm me veten, e lirë e pa ndonjë lidhje, ajo do të ishte e aftë vetëm të kryejë një funksion me shkallën e një grimce; por në qoftë se ajo do të konsiderohej të jetë një nëpunëse e urdhëruar tek dielli, e lidhur me të dhe pasqyrë për të, ajo do të ishte e aftë të demonstronte disa shembuj të pjesshëm të funksionit të diellit, si dielli.

Kështu, وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى *"Dhe All-llahut i takon krahasimi më i lartë"*, në qoftë se të gjitha qëniet, të gjitha grimcat, do t'i atribuoheshin shumësisë, shkaqeve, Natyrës, vetveteve të tyre ose ndonjë gjëje tjetër përveç Zotit, atëherë çdo grimcë dhe çdo qënie, ose duhej të kishte një njohje gjithëpërfshirëse dhe një fuqi absolute, ose makineri jolëndore të panumërta, dhe presa tipografike duhet të formoheshin brenda saj, me qëllim që ajo të kryejë detyrat e saj të çuditshme. Ndërsa në qoftë se grimcat do t'i atribuoheshin një të Vetmi në Unitet, atëherë, secila nga ato dhe çdo artifakt, bëhet i lidhur me Të; është sikur secila bëhet një nëpunëse e urdhëruar, lidhja e saj e bën atë të

shfaqë manifestimin e Tij. Dhe nëpërmjet kësaj lidhje dhe nëpërmjet gjendjes së të qënit një manifestim, ajo mbështetet në një njohje të pafundme dhe në një fuqi të tillë. Dhe kështu, nëpërmjet misterit të lidhjes dhe të mbështetjes, ajo kryen funksione e detyra që kalojnë shumë përtej fuqisë së saj, nëpërmjet fuqisë së Krijuesit të saj.

• *Krahasimi i Dytë:* Për shembull, ishin dy vëllezër, njëri guximtar dhe vetëbesues, i mbështetur në forcat e veta dhe, tjetri atdhetar dhe i përkushtuar për vendin e tij. Kur një luftë shpërthen, ai i cili është mbështetur tek vetvetja nuk formoi ndonjë lidhje me shtetin; Ai deshi ta kryente shërbimin e tij më vete. Kështu ai u detyrua që t'i mbajë burimet e fuqisë së tij rreth qafës së tij dhe t'i transportojë pajisjet dhe municionet e tij me fuqinë e tij të kufizuar. Në përputhje me fuqinë e tij individuale të vogël, ai ishte i aftë të luftojë vetëm kundra një rreshteri të ushtrisë së armikut dhe jo më shumë.

Vëllau tjetër nuk u mbështet në veten e tij, ai e njohu veten e tij si të paaftë e të pafuqishëm dhe, prandaj ai formoi një lidhje me mbretin dhe u rekrutua në ushtri. Nëpërmjet kësaj lidhje, ushtria e madhe e shtetit u bë një pikë mbështetjeje për Të. Dhe për shkak të kësaj mbështetje, ai hyri në luftë me forcën morale të një ushtrie prapa tij nën mbrojtjen e mbretit. Kështu ai e luftoi kundërshtarin derisa ndeshi me një mareshall të shquar të armikut të shpartalluar, dhe në emrin e mbretit të tij deklaroi duke i thënë: "Unë të zura ti rob! Shpejt marsho! Dhe e solli dhe e dorëzoi atë te kampi i tij i përqëndrimit. Kuptimi dhe urtësia e situatës është kjo:

Meqenëse njeriu i parë, i cili ishte i pavarur, u detyrua t'i mbante vetë pajisjet dhe burimet e fuqisë së tij, ai ishte i aftë të kryejë një shërbim tej mase të vogël. Ndërsa ai që ishte mobilizuar në ushtri nuk duhej t'i mbante vetë burimet e tij të forcës; përkundrazi, ushtria me urdhrin e mbretit i transportuan ato për të. Kështu ai e lidhi veten e tij me një fuqi të madhe, ashtu si dikush që e lidh kabllin e thjeshtë të telefonit të tij me telat e telefonave të shtetit.

Kështu, وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ *"Dhe All-llahut i takon krahasimi më i lartë"*, në qoftë se të gjitha krijesat dhe të gjitha grimcat do t'i atribuoheshin drejtpërdrejtë të Vetmit të Unitetit dhe, në qoftë se ato lidhen me Të, atëherë nëpërmjet fuqisë së lidhjes dhe nëpërmjet Krijuesit të saj dhe me urdhrin e Tij, edhe një milingonë do të mund ta rrënonte e shkatërronte pallatin e Faraonit; një mizë mund të vrasë një Nimrud dhe e çon atë në Ferr, një mikrob, mund ta qërojë e ta fusë në

varr tiranin më të lig; një bërthamë me madhësinë e një kokrre gruri bëhet si punishtja dhe makineria për prodhimin e një peme pishe me madhësinë e një mali; molekulat e ajrit mund të veprojnë me efektshmëri dhe në mënyrë të rregullt në të gjitha funksionet e ndryshme dhe në strukturat e të gjitha luleve dhe frutave.

E gjithë kjo lehtësi dhe kollajllëk, në mënyrë të vetëkuptueshme, buron nga lidhja dhe gjendja e të qënit të vëna në shërbim dhe të urdhëruara. Në qoftë se qënia në çështje do të kthehej tek pavarësia, në qoftë se ajo u lihet shkaqeve, shumësisë, vetvetes dhe, në qoftë se ajo udhëton në rrugën e shirkut, të përshkruarit ortakë Zotit xh.sh., atëherë ajo do të ishte e aftë vetëm të kryente një shërbim me shkallën e realitetit të saj fizik dhe me masën e vetëdijes së saj.

• *Krahasimi i Tretë:*Për shembull, ishin dy shokë të cilët donin të shkruanin një vepër gjeografike dhe statistikore për një vend të cilin ata të dy kurrë nuk e kishin parë. Njëri prej tyre formoi një lidhje me mbretin e atij vendi dhe hyri në zyrën e telegrafit dhe të telefonit. Me një copë tel me vlerën e pesë qindarkave, ai e lidhi gypin e telefonit të tij me linjat e shtetit dhe qe i aftë të bisedonte e të lidhej me të gjitha anët dhe të merrte prej tyre informacione. Dhe kështu, ai shkroi një vepër të hartuar mirë, të mirësistemuar dhe të përkryer lidhur me gjeografinë dhe statistikat. Sa për njeriun tjetër, atij ose do t'i duhej të kishte udhëtuar vazhdimisht për pesëdhjetë vite dhe të kishte parë gjithandej dhe të kishte mësuar rreth çdo ngjarjeje me vështirësi të madhe, ose ndryshe, duke shpenzuar miliona lira, atij do t'i ishte dashur të bëhej Pronari, ashtu si mbreti i një sistemi telegrafik dhe telefonik aq të shtrirë aq sa ai i shtetit, me qëllim që ai të mund të shkruante një vepër të përkryer si atë të shokut të tij.

Dhe kështu, وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ *"Dhe All-llahut i takon Krahasimi më i lartë",* në qoftë se gjëra të panumërta dhe krijesa do t'i atribuoheshin Të Vetmit në Unitet, atëherë, nëpërmjet lidhjes, secila gjë bëhet një vend manifestimi. Nëpërmjet shfaqjes së manifestimit të Diellit të parapërjetshëm, ajo fiton një lidhje me ligjet e urtësisë së Tij, me parimet e Njohjes së Tij dhe me ligjet e Fuqisë së Tij.

Atëherë, me anë të forcës Hyjnore dhe të Fuqisë, ajo gjë shfaq një manifestim të Mbështetësit të saj, manifestim i cili është si një sy që i shikon të gjitha gjërat, është një fytyrë që orientohet tek të gjitha vendet, dhe si fjalët që kanë peshë në të gjitha çështjet. Në qoftë se

lidhja këputet, gjëja gjithashtu do të këputej nga të gjitha gjërat, ajo do të shtypej e zvogëlohej aq sa vogëlsia e përmasës së saj. Dhe në këtë gjendje, ajo duhet të ishte pronarja e Një Hyjnie Absolute me qëllim që ajo të mund të kryente funksionet e përshkruara lart.

Shkurtazi: Në rrugën e Unitetit Hyjnor dhe të besimit ndodhet një lehtësi e tillë dhe një kollajllëk që arrin shkallën e domosdoshmërisë, ndërsa në rrugën e shkaqeve dhe të shirkut, të përshkruarit ortakë Zotit, ndodhen vështirësi të tilla që arrijnë shkallën e pamundësisë, sepse një i vetëm mund t'u japë një gjendje të caktuar shumë gjërave dhe merr prej tyre një rezultat të caktuar pa ndonjë shqetësim. Ndërsa në qoftë se marrja e asaj gjendje dhe arritja e atij rezultati do t'u atribuoheshin atyre gjërave të shumta, atëherë realizimi i tyre nuk do të ishte i mundur veçse me shqetësime e vështirësi të mëdha dhe me shumë aktivitet e lëvizje.

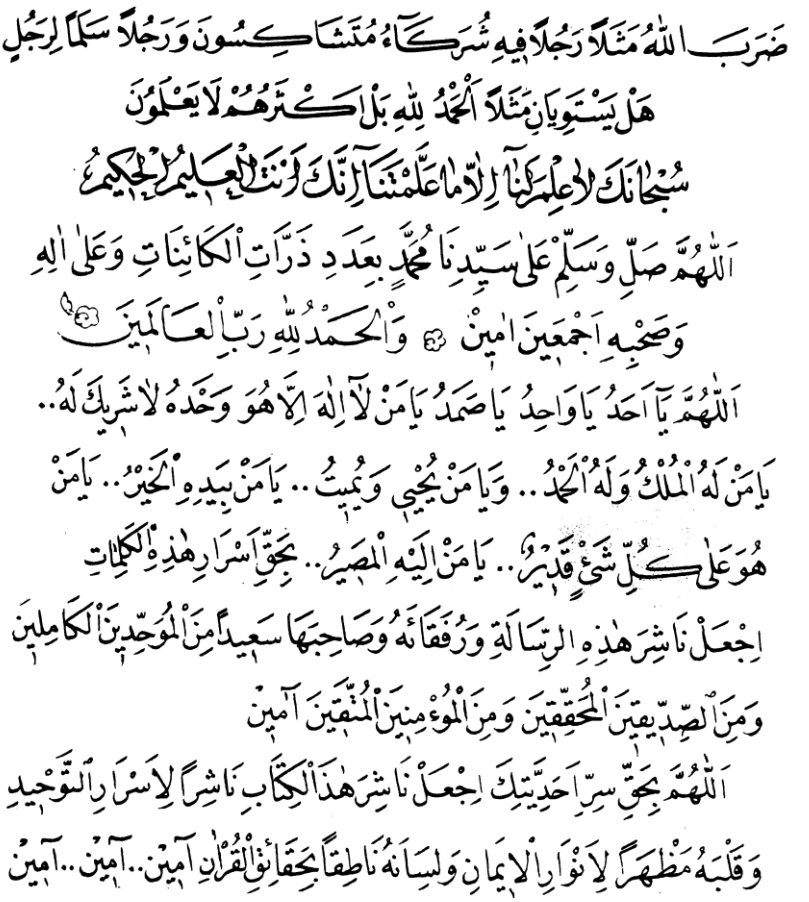
Për shembull, ashtu siç është përmendur në Letrën e Tretë, në çdo natë dhe në çdo stinë, një ekspeditë e shndëritshme dhe një skenë, duke lavdëruar e madhëruar All-llahun, realizohet nëpërmjet vënies në lëvizje të ushtrisë së yjeve në fushën e qiejve nën komandën e diellit e të hënës. Kjo është situata joshëse dhe robëruese e qiejve. Dhe shkaktohet ndryshimi dhe ndërkëmbimi i stinëve dhe i gjërave të tjera madhështore; dhe ky është rezultati i lart dhe i urtë i lëvizjes së tokës. Në qoftë se situata e qiejve dhe rezultati i tokës rrotulluese do t'i atribuoheshin Unitetit Hyjnor, atëherë Monarku i parapërjetshëm me lehtësi do të mund ta caktonte një ushtar, si globin tokësor, si një komandant të trupave qiellorë me qëllim që të arrihet ajo situatë dhe ai rezultat i rëndësishëm. Dhe pasi të ketë marrë urdhrin, toka do të ngrihej me gëzim tek caktimi i saj për t'u sjellë përqark, për t'u rrethrrotulluar, dhe përmend Emrat e Zotit xh.sh., ashtu si një Mevlevi, ashik. Dhe arrihen ato rezultate të rëndësishme dhe ajo situatë e hijshme me shumë pak shpenzime.

Por, në qoftë se do t'i thuhej tokës: "ndalo aty ku je, mos ndërhy!"; dhe në qoftë se për të arritur rezultatin dhe situatën, ajo do t'u referohej vetë qiejve, dhe në qoftë se ajo do të merrte rrugën e shumësisë dhe të shirkut, të përshkruarit ortakë Zotit, në vend të asaj të Unitetit Hyjnor, atëherë do të ishte e domosdoshme që ajo t'i përshkonte milionat e yjeve të cilat janë mijëra herë më të mëdhenj se sa globi tokësor dhe të përshkonte distancën e miliona viteve në atë të njëzet e katër orëve.

Përfundim: Kur'ani ia atribuon krijesat e pakufishme Një Autori të Vetëm. Ai ia atribuon çdo gjë drejtpërdrejtë Atij; ai ndjek një rrugë e cila është aq e lehtë sa që arrin shkallën e domosdoshmërisë dhe i nxit të gjithë drejt saj; po kështu bëjnë besimtarët. Ndërsa njerëzit e kundërshtimit, të cilët i përshkruajnë ortakë Zotit xh.sh., duke ia atribuuar një krijesë të vetme shkaqeve të shumta, ndjekin një rrugë aq të mbushur me vështirësi, saqë është në shkallën e pamundësisë. Kështu, në këtë gjendje, ata në rrugën e Kur'anit janë së bashku me të gjitha krijesat, ndërsa ata në rrugën e çudhëzimit, me një krijesë të vetme.

Ose për ta shprehur në një mënyrë tjetër, dalja, prejardhja e të gjitha gjërave nga një i vetëm është shumë më e lehtë dhe e kollajtë se sa dalja e një gjëje të vetme prej gjërave të pakufishme. Po, ashtu si një oficer i vetëm që i komandon një mijë ushtarë me aq lehtësi si komandimi i një ushtari të vetëm, mirëpo në qoftë se komandimi i një ushtari do t'u atribuohej një mijë oficerëve, atëherë çështja do të ndërlikohej e vështirësohej një mijë e një herë më shumë. Dhe kjo do të shkaktonte rrëmujë e kaos.

Kështu, ky vërset madhështor ua lëshon këtë të vërtetë atyre që i përshkruajnë ortakë Zotit xh.sh., duke dërrmuar mosbesimin e tyre:

ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ
هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ
سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا اِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ
اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ ذَرَّاتِ الْكَائِنَاتِ وَعَلٰى اٰلِهِ
وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ اٰمِينْ ۞ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۞
اَللّٰهُمَّ يَا اَحَدُ يَا وَاحِدُ يَا صَمَدُ يَا مَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ..
يَا مَنْ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ.. وَيَا مَنْ يُحْيِي وَيُمِيتُ.. يَا مَنْ بِيَدِهِ الْخَيْرُ.. يَا مَنْ
هُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.. يَا مَنْ اِلَيْهِ الْمَصِيرُ.. بِحَقِّ اَسْرَارِ هٰذِهِ الْكَلِمَاتِ
اِجْعَلْ نَاشِرَ هٰذِهِ الرِّسَالَةِ وَرُفَقَائَهُ وَصَاحِبَهَا سَعِيدًا مِنَ الْمُوَحِّدِينَ الْكَامِلِينَ
وَمِنَ الصِّدِّيقِينَ الْمُحَقِّقِينَ وَمِنَ الْمُؤْمِنِينَ الْمُتَّقِينَ اٰمِينْ
اَللّٰهُمَّ بِحَقِّ سِرِّ اَحَدِيَّتِكَ اِجْعَلْ نَاشِرَ هٰذَا الْكِتَابِ نَاشِرًا لِاَسْرَارِ التَّوْحِيدِ
وَقَلْبَهُ مَظْهَرًا لِاَنْوَارِ الْاِيمَانِ وَلِسَانَهُ نَاطِقًا بِحَقَائِقِ الْقُرْاٰنِ اٰمِينْ.. اٰمِينْ.. اٰمِينْ

"All-llahu ju sjell një shembull përngjasues: një njeri (rob) e kanë në bashkëpronësi disa pronarë së bashku që hahen me njëri-tjetrin, dhe një njeri (rob) i cili i përket plotësisht një pronari të vetëm, a janë këta të dy të barabartë në krahasim? Gjithë falënderimet dhe lavdërimet i takojnë All-llahut! Por shumica e tyre nuk e dinë." [116]

O Zot! Jepi bekime e paqe shkëlqesisë sonë Muhammedit a.s.m. sa numri i grimcave të universit, dhe familjes së tij dhe të gjithë sahabëve. Amin! Dhe i gjihë lavdërimi i takon Zotit xh.sh., Mbështetësit të të gjitha botërave.

O Zot! O i Vetëm! O Unik! O i Përjetshëm! O Ti që nuk ka zot tjetër përveç Teje, Ti je Një, Ti nuk ke shokë! O Ti që të përket

[116] Kur'an, 2: 32

Sundimi dhe të takon lavdërimi! O Ti që jep jetën dhe që shkakton vdekjen! O Ti që në dorën Tënde është e gjithë mirësia! O Ti që je i Gjithëfuqishëm mbi të gjitha gjërat! O Ti që fundi i të gjitha gjërave është në Dorën Tënde! Nëpërmjet të vërtetës së mistereve të këtyre frazave, bëje botuesin e kësaj trajtese dhe shokët e tij dhe Autorin e saj prej njësuesve të pastër dhe prej besimtarëve të vetëdijshëm për Zotin xh.sh.. Amin!

Nëpërmjet të Vërtetës së misterit të Njësisë Tënde, bëje përhapësin e këtij libri të përhapë misteret e vërtetimit të Unitetit Tënd dhe bëje zemrën e Tij një vend manifestimi për dritat e besimit dhe gjuhën e tij të flasë të vërtetat e Kur'anit. Amin. Amin. Amin!

* * *

LETRA E NJËZET E NJËTË

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ
لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ﴿٢٣﴾ وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا
كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا ﴿٢٤﴾ رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ إِنْ تَكُونُوا
صَالِحِينَ فَإِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّابِينَ غَفُورًا ﴿٢٥﴾

Me Emrin e All-llahut, të Cilit i takon lavdërimi! "Dhe s'ka gjë që të mos e lëvdojë Lartësinë e Tij."[117]

Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

"Dhe Zoti yt ka përcaktuar që të mos adhuroni askënd e asgjë veç Atij dhe që të jesh i përkushtuar ndaj prindërve të tu.

Në qoftë se njëri prej tyre ose të dy arrijnë moshën e pleqërisë dhe ti je gjallë me ta, mos u thuaj atyre ndonjë fjalë pakënaqësie e mosrespekti, as mos e ngrini zërin (dukę u thënë 'uf'), por folu atyre shprehje nderuese e me respekt.

Dhe ule mbi ta krahun e nënshtrimit, të mirësisë e të përuljes me mëshirë dhe thuaj: "Zoti im! Dhuro mbi ta mëshirën Tënde siç më rritën mua, kur unë isha i mitur."

"Zoti juaj e di më mirë se çfarë kęni në brendësi (të vetes e të shpirtit) tuaj. Në qoftë se jeni të drejtë e të pastër, atëherë Ai është padyshim gjithnjë Falës i Madh ndaj atyre që i kthehen Atij gjithnjë me bindje e pendim."[118]

O i pavëmendshëm! O Ti që ke në shtëpinë tënde një prind të moshuar, ose një invalid ose dikë prej të afërmve e vëllezërve në fe, i cili nuk është më i aftë për punë!

Studioji me kujdes vërsetet e lartëpërmendur dhe shiko se si një vërset i vetëm u bën thirrje fëmijëve në pesë nivele në mënyra të ndryshme që të jenë të dashur ndaj prindërve të tyre të moshuar. Po, e vërteta më e lartë në këtë dynja është dhembshuria (mëshira) e nënave dhe e baballarëve ndaj fëmijëve të tyre. Dhe të drejtat më të larta janë të drejtat e tyre për respekt si shpërblim për mëshirën dhe për dhembshurinë e tyre.

Sepse ata sakrifikojnë jetët e tyre me kënaqësi të madhe, duke i harxhuar ato për hir të jetëve të fëmijëve të tyre. Në këtë gjendje, secili fëmi i cili nuk e ka humbur humanizmin e tij dhe që nuk është shndërruar akoma në një përbindësh i nderon ata miq të respektuar, besnikë e vetësakrifikues, u shërben atyre me sinqeritet, përpiqet t'i kënaqë ata dhe t'i bëjë të gëzuar e të kënaqur.

---

[117] Kur'an, 13: 28
[118] Kur'an, 17: 23-25

Xhaxhallarët dhe hallat, dajallarët dhe tezet, nga nëna dhe nga babai, janë baballarë dhe nëna. Kështu, kupto nga kjo se sa e ulët dhe sa mungesë ndërgjegjjeje do të ishte të qënit përbuzës ndaj atyre të moshuarve të bekuar dhe, sa përçmuese do të ishte dëshira për vdekjen e tyre.

Po, kuptoje, sa padrejtësi e ligë, sa mbrapshti e ulët dhe mungesë ndërgjegjjeje do të ishte kur dikush uron vdekjen e tyre, të cilët i kanë sakrifikuar jetët e tyre për hir të jetës së tij!

O njeri që lufton për të siguruar mjetet e jetesës! Mjetet e bereqetit dhe të mëshirës në shtëpinë tënde dhe larguesi, zmbrapsi i fatkeqësive është ai i moshuar ose ai i verbër nga të afërmit e tu, të cilin ti e përçmon.

Ki kujdes! Mos thuaj: "Të ardhurat e mia janë të pakta, unë kam vështirësi dhe nuk më del llogaria", sepse po të mos ishte bereqeti që shkaktohet nga prania e tyre, ti do kishe qenë edhe më keq në ngushticë ekonomike. Besoje këtë fakt që po ta tregoj, unë mund ta provoj atë në mënyrën më vendimtare, kam shumë prova rreth saj dhe mund të të bind ty. Por me qëllim që të mos e zgjas diskutimin, unë po e pres shkurt. Ki shumë besim nga kjo fjala ime. Unë betohem në Zotin se kjo është absolutisht e sigurt; madje edhe nefsi im urdhërues për të liga, edhe shejtani im gjithashtu, janë dorëzuar para tyre. Ti duhet të bindesh nga një fakt i cili e ka dërrmuar kokëfortësinë e nefsit tim dhe e ka heshtur shejtanin tim.

Po, Krijuesi i Gjithëlavdishëm dhe Gjithëbujar i Cili, ashtu siç e dëshmon universi, është pafundësisht i Gjithëmëshirshëm, Mëshirë-plotë, Mirëbërës dhe Gjithëbujar. Kur i dërgon foshnjet, të miturit, në dynja, Ai ua dërgon menjëherë furnizimet -rizkun- e tyre me zemër-gjërësinë më të skajshme, duke u çuar atyre ushqimin më të hollë dhe duke e bërë atë të rrjedhë e të bie në gojat e tyre nga burimet e kraharorëve të nënave të tyre.

Gjithashtu, furnizimet e të moshuarve - të cilët janë si fëmijë, madje janë më të nevojshëm dhe më të meritueshëm për mirësi e mëshirë - Zoti xh.sh. ua dërgon atyre në formë bereqeti; Ai nuk i bën barrë mjetet e tyre të jetës për kopracët e kurnacët. Të gjitha krijesat e gjalla dhe të gjitha speciet e tyre deklarojnë nëpërmjet gjuhëve të qënieve të tyre të vërtetën e shprehur nga vërsetet vijuese:

إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلرَّزَّاقُ ذُو ٱلْقُوَّةِ ٱلْمَتِينُ ۝
وَكَأَيِّن مِّن دَآبَّةٍ لَّا تَحْمِلُ رِزْقَهَا ٱللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ

"Vërtet All-llahu është Gjithëfurnizuesi i fuqisë, i Përhershmi më i fortë."[119] *"Dhe sa shumë krijesa të gjalla nuk mbajnë dot ushqimin e tyre! All-llahu është i Cili i ushqen ata dhe ju. Dhe Ai është Gjithëdëgjuesi, i Gjithëdituri."*[120]

Ato shprehin këtë të vërtetë bujare. Në fakt nuk janë vetëm të moshuarit e afërm ata të cilëve u vjen furnizimi, rizku, në formën e bereqetit, por madje edhe furnizimi i disa krijesave si macet, të cilat janë si shoqëruese të njeriut; furnizimet e tyre dërgohen brenda ushqimit të qënieve **njerëzore** dhe vijnë gjithashtu në formën e bereqetit. Një shembull që e mbështet këtë dhe atë çfarë e vëzhgova vetë, është sa vijon:

Miqtë e mi të afërm e dinë se për dy deri në tre vjet pjesa ime e caktuar nga ushqimi çdo ditë ishte gjysmë buke. Bukët në atë fshat ishin të vogëla dhe shumë shpesh kjo ishte e pamjaftueshme për mua. Pastaj më erdhën mua katër mace dhe qëndruan me mua si mysafiret e mia, dhe ajo e njëjta pjesë ushqimi ishte e mjaftueshme si për mua ashtu edhe për to. Madje shpesh tepronte diçka prej saj.

Kjo gjendje më ka ndodhur aq shpesh sa që ajo më ka bërë të sigurt se unë po përfitoja nga bereqeti që rezultonte nga macet. Unë deklaroj me të gjithë sigurinë se ato mace nuk ishin një barrë për mua, dhe gjithashtu ato mace nuk janë të obliguara ndaj meje, por unë ndjehem i obliguar për to.

O njeri! Në qoftë se një kafshë e cila i ngjason egërsirës është mjet bereqeti kur ajo vjen si mysafire tek shtëpia e një qënieje njerëzore, atëherë mund ta krahasosh vetë se çfarë mjeti bereqeti dhe mëshire do të jetë njeriu, më i nderuari i krijesave; dhe besimtarët, më të plotësuarit e njerëzve; dhe të pafuqishmit, të moshuarit e të sëmurët, më të meritueshmit për respekt e mëshirë midis besimtarëve; dhe të afërmit, më të denjit dhe të meritueshmit për mirësi, për dashuri dhe për t'iu shërbyer midis të moshuarve të sëmurë; dhe prindërit, të cilët janë shokët, të dashurit më të vërtetë dhe më besnikë midis të afërmve,

[119] Kur'an, 51: 58
[120] Kur'an, 29: 60

në qoftë se ata janë të pranishëm në një shtëpi në moshën e tyre të vjetër, sipas kuptimit të hadithit:

لَوْلَا الشُّيُوخُ الرُّكَّعُ لَصُبَّ عَلَيْكُمُ الْبَلَاءُ صَبًّا

"Po të mos ishin të moshuarit, të kërrusurit nga mosha, fatkeqësitë do të binin mbi ju me përmbytje." Ju mund ta shikoni se çfarë shkaku i rëndësishëm janë ata për largimin e fatkeqësive.

Dhe kështu, o njeri, eja në vete! Në qoftë se ti nuk vdes më herët, edhe ti gjithashtu do të bëhesh i moshuar. Në qoftë se ti nuk i nderon prindërit e tu, në përputhje me kuptimin اَلْجَزَاءُ مِنْ جِنْسِ الْعَمَلِ *"Dënimi është i ngjashëm me aktin që e kërkoi atë*," edhe fëmijët tuaj gjithashtu nuk do të jenë të bindur ndaj jush dhe nuk do t'ju respektojnë ju. Prandaj, në qoftë se e doni jetën tuaj, ky është një thesar i rëndësishëm për ju: jini të bindur e të respektuar ndaj tyre dhe fitoni kënaqësinë e tyre, dhe në qoftë se e doni dynjanë kënaqi gjithashtu ata të dy dhe ji mirënjohës për ta, me qëllim që nëpërmjet tyre jeta juaj të jetë e lehtë dhe furnizimi juaj të jetë i bereqetshëm, i bollshëm, sepse në qoftë se ti je përbuzës për ta, dhe nëse dëshiron vdekjen e tyre dhe plagosjen e zemrave të tyre të holla e të ndjeshme, atëherë kjo do të të bënte ty të manifestosh kuptimin e vërsetit,

خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ *"Ata humbasin edhe dynjanë, edhe Ahiretin."*[121]

Në qoftë se dëshironi mëshirën e të Gjithëmëshirshmit të vetëm Mëshirëplotë, jini të mëshirshëm ndaj atyre në shtëpinë tuaj të cilët Ai t'i ka lënë në besim, amanet.

Kam patur një vëlla prej vëllezërve të Ahiretit, i cili quhej Mustafa Çavush. Unë vëreja që ai ishte shumë i suksesshëm si në jetën e tij fetare, po ashtu edhe në jetën e kësaj dynjaje. Unë nuk e dija arsyen për këtë. Atëherë unë më vonë kuptova se arsyeja për suksesin e tij ishte se ai i kishte kuptuar të drejtat e prindërve të tij të moshuar dhe i kishte respektuar ato të drejta siç duhet; për shkak të tyre, ai kishte gjetur qetësi e mëshirë.

[121] Kur'an, 22: 11

Dhe unë shpresoj që ai të ketë riparuar edhe Ahiretin e tij në dashtë Zoti. Ata që dëshirojnë fat të mirë, le të përpiqen t'i ngjasojnë atij...

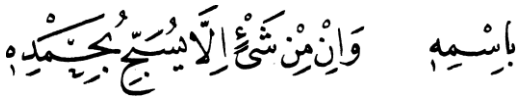

O Zot, jepi bekime e paqe atij që tha: "Parajsa është nën këmbët e nënave", dhe të gjithë familjes së tij dhe sahabëve.

"Lavdia të takon Ty! Ne nuk dimë asgjë më tepër nga ç'na ke mësuar Ti. Vërtetë që vetëm Ti je i Gjithëdituri, i Gjithurti."[122]

* * *

LETRA E NJËZET E DYTË

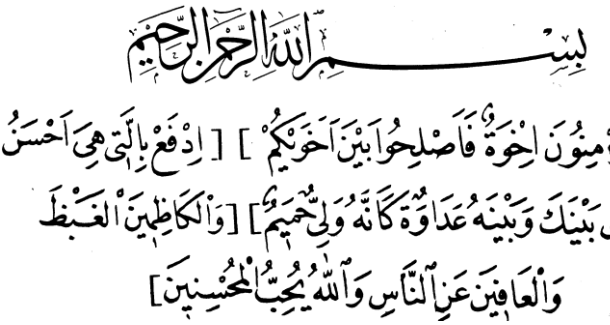
Me Emrin e All-llahut, të Cilit i takon lavdërimi! "Dhe s'ka gjë që të mos e lëvdojë Lartësinë e Tij."[123]

[Kjo Letër përbëhet nga Dy Çështje; e Para u bën thirrje besimtarëve për vëllazëri e dashuri]

---

[122] Kur'an, 2: 32
[123] Kur'an, 13: 28

ÇËSHTJA E PARË

Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

"Padyshim që besimtarët janë vëllezër; kështu pra, vendosni pajtimin ndërmjet vëllezërve tuaj."[124]

"Largojeni (të keqen) me atë që është më e mirë, pastaj, ja! Ai, mes të cilit dhe mes teje pati armiqësi, (do të bëhet) si të ishte mik i ngushtë)"[125]

"Ata të cilët e përmbajnë zemërimin dhe ata të cilët e falin njëri-tjerin, vërtetë All-llahu i do shumë mirëpunuesit."[126]

---

[124] Kur'an, 49: 10
[125] Kur'an, 41: 34
[126] Kur'an, 3: 134

Grindja në debat, kundërshtimi midis besimtarëve, anësia, kryeneçësia dhe smira që çojnë në mëri dhe armiqësi ndërmjet tyre, janë qëndrime të papajtueshme e të refuzueshme, janë të dëmshme dhe të mëkatshme; ato i refuzon e vërteta dhe urtësia dhe i refuzon Islami i cili përfaqëson humanizmin më të lartë. Për më tepër, ato shkatërrojnë jetën njerëzore, jetën personale, shoqërore e shpirtërore. Shkurtazi, ato janë helm për jetën e njeriut.

Ne do të parashtrojmë 'Gjashtë Aspekte' prej aspekteve të shumta të kësaj të vërtete:

❑ **Aspekti i Parë:** Armiqësia e njeriut ndaj vëllait të tij njeri është e mëkatshme dhe e dënueshme nga këndvështrimi i së vërtetës.

O njeri i padrejtë që ushqen mëri e armiqësi ndaj një besimtari! Le të supozojmë se ti je në një anije, ose në një shtëpi dhe së bashku me ty janë nëntë njerëz të pafajshëm dhe një kriminel. Në qoftë se dikush do ta bënte anijen të mbytej, ose do t'i vinte zjarrin shtëpisë, për shkak të atij krimineli, ti do ta kuptoje se sa mëkatar i madh do të ishte ai. Ti do ta kundërshtoje dhe do të bërtisje duke e ngritur zërin në qiell kundra mëkatit të tij. Madje edhe në qoftë se do të ndodhej vetëm një njeri i pafajshëm dhe nëntë kriminelë në anije, përsëri do të ishte në kundërshtim me rregullat e drejtësisë që të mbytej ajo.

Atëherë, në qoftë se ndodhen në personin e besimtarit, i cili është si një banesë Hyjnore dhe si një anije Hyjnore, jo nëntë cilësi të pafajshme, por njëzet të tilla, si besimi, Islami e fqinjësia; dhe në qoftë se ti atëherë ushqen urrejtje e armiqësi kundra tij për shkak të një cilësie penale, kriminale, e cila të dëmton, të mërzit dhe bën të të mbetet hatri nga ai, atëherë të përpiqesh ose të dëshirosh fundosjen e qënies së tij apo djegien e shtëpisë së tij, padyshim edhe ti gjithashtu do të bëje një krim të shëmtuar dhe një akt mizor penal.

❑ **Aspekti i Dytë:** Armiqësia është kështu e mëkatshme dhe e dënueshme nga këndvështrimi i urtësisë, sepse është e vetëkuptueshme se urrejtja dhe dashuria janë të kundërta, ashtu si drita dhe errësira; ato nuk mund të bashkohen kurrë në kuptimin e tyre të vërtetë, pra esencat e tyre përkatëse nuk mund të kombinohen.

Në qoftë se dashuria do të gjendej me të vërtetë në zemër, në sajë të mbisundimit të shkaqeve që e prodhojnë atë, atëherë urrejtja në atë zemër mund të jetë vetëm metaforike dhe merr formën e mëshirës. Besimtari e do dhe duhet ta dojë vëllain e tij, dhe duhet të lëndohet e të

vuajë nga çdo gjë e keqe që shikon tek ai. Ai duhet të përpiqet ta përmirësojë e ta reformojë atë jo me ashpërsi por me butësi. Për këtë arsye, hadithi i Profetit thotë:

"Asnjë besimtar nuk duhet të zemërohet me vëllain e tij dhe të rrijë pa i folur për më shumë se tre ditë." (Buhariu)

Në qoftë se sundojnë shkaqet që sjellin armiqësi dhe urrejtja e vërtetë merr vendin e saj në zemër, atëherë dashuria në atë zemër do të bëhej metaforike dhe do të merrte formën e një dredhie dhe lajke.

O njeri i padrejtë! Shiko tani se sa mëkat i madh është mëria dhe armiqësia ndaj një vëllai besimtar! Në qoftë se ti do të thoje se gurët e vegjël të zakonshëm janë më të vlefshëm se Qabeja dhe më të mëdhenj se sa mali i Uhudit, ky do të ishte një absurditet i shëmtuar. Gjithashtu, besimi, i cili ka madhështinë e malit të Uhudit, po ashtu edhe atributet e tjera islamike, kërkojnë dashuri, pajtim e harmoni, por në qoftë se ti do të preferoje mbi besimin dhe Islamin disa të meta e dobësi të cilat shkaktojnë armiqësi, por që në realitet ato janë si gurët e vegjël, ti do të bëje një padrejtësi të madhe, një budallallëk dhe një mëkat!

Uniteti i besimit bën gjithashtu të domosdoshëm unitetin e zemrave dhe njësia e besimit kërkon njësinë e shoqërisë sonë.

Ti do të ndjeje një lloj lidhje me dikë që jeton me ty në të njëjtin regjiment, do të formoje një lidhje miqësore që vjen si rezultat i qënies së të dyve të nënshtruar ndaj urdhërave të një komandanti të vetëm; ti gjithashtu do të përjetoje një lidhje vëllazërore për shkak të të jetuarit në të njëjtin qytet me dikë. Tani ndodhen lidhje uniteti, lidhje bashkimi dhe lidhje vëllazërie aq të shumta, aq sa numri i Emrave Hyjnorë që ju shfaqen dhe ju demonstrohen nga drita e vetëdijes së besimit.

Krijuesi juaj, Pronari, i Adhuruari, dhe Furnizuesi i juaj është Një dhe i njëjti për ju të dy; dhe kështu mijëra gjëra janë një dhe e njëjta për ju. Profeti juaj, feja juaj dhe Kibleja juaj janë një dhe e njëjta për ju; po kështu qindra gjëra janë një dhe e njëjta për ju. Atëherë gjithashtu fshati juaj është një, shteti juaj është një, vendi juaj është një dhe dhjetëra gjëra janë një dhe e njëjta për ju. Të gjitha këto gjëra të mbajtura të përbashkëta imponojnë Njësinë dhe Unitetin, bashkimin e pajtimin, dashurinë e vëllazërinë, dhe në të vërtetë edhe kozmosi dhe planetet gjithashtu janë të ndërlidhura e të bashkuar nga zinxhirë të padukshëm.

Në qoftë se ti, pavarësisht të gjithë kësaj, do të parapëlqeje gjëra të pavlefshme dhe të përkohshme, si një pëlhurë merimangeje, gjëra të cilat u japin shkas grindjes, kundërshtimit, mërisë dhe urrejtjes, dhe ushqen armiqësi ndaj një besimtari, atëherë ti do ta kuptoje - në qoftë se nuk të ka vdekur zemra dhe në qoftë se nuk është shuar mendja jote - se sa e madhe do të ishte shpërfillja jote ndaj asaj lidhje uniteti, mungesa e respektit ndaj asaj lidhje dashurie dhe shkelja jote ndaj asaj lidhje vëllazërie!

❑ **Aspekti i Tretë:** Në përputhje me kuptimin e vërsetit:

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ *"Dhe askush nuk do të mbajë barrën e tjetrit."*[127], i cili shpreh drejtësinë e pastër, të ushqesh mëri e urrejtje ndaj një besimtari është sikur t'i deklaroje të pavlefshme të gjitha cilësitë e pafajshme që gjenden tek ai për shkak të një cilësie penale dhe, prandaj kjo është padrejtësia më e madhe.

Në qoftë se ti do të shkoje edhe mëtej dhe të përfshije në armiqësinë tënde të gjithë të afërmit e një besimtari për shkak të një cilësie të vetme të keqe të tij, atëherë, në përputhje me vërsetin vijues në të cilin pjesorja aktive - Emri i vepruesit- vjen në formën intensive, إِنَّ الْإِنسَانَ لَظَلُومٌ *"Sigurisht njeriu është zullumqar i madh"*[128], ti do të kishe bërë një mëkat akoma më të madh dhe një shkelje ndaj një të vërtete për të cilën sheriati dhe urtësia e Islamit bashkohen për të të paralajmëruar. Si, atëherë, ti mund ta imagjinosh vetveten tënde të jesh i drejtë, dhe thua: "Unë jam në të drejtën?"

Në shikimin e së vërtetës, shkaku për armiqësi dhe të gjitha format e së keqes janë në vetvete të këqija e të dendura si balta; dhe gjendja e të dendurës është se ajo nuk kalon dhe nuk reflekton tek të tjerët – përveç asaj të keqeje që e mëson njeriu nga të tjerët - , ndërsa cilësitë e mira që shkaktojnë dashuri janë të ndritshme si vetë dashuria dhe të holla si drita; dhe gjendja e dritës është reflektimi i saj dhe kalimi tek të tjerët; pra është pjesë e funksionit të tyre të përcillen dhe të prodhojnë efekte.

Për këtë arsye, përdoret proverba: "Miku i mikut është mik", dhe gjithashtu thënia, "Shumë sy pëlqehen për shkak të një syri."

---

[127] (Kur'an, 6: 164
[128] Kur'an, 14: 34

Kështu, o njeri i padrejtë! Në qoftë se shikimi i së vërtetës është i tillë, ti tani do ta kuptoje, në qoftë se e ke aftësinë për ta shikuar të vërtetën, se sa fyerje e madhe do të ishte të ushqesh armiqësi ndaj vëllezërve të dashur e të pafajshëm dhe ndaj të afërmve të njeriut që e urren.

❑ **Aspekti i Katërt:** Armiqësia ndaj besimtarit është e mëkatshme dhe e dënueshme nga këndvështrimi i jetës personale. Dëgjoji katër parimet e mëposhtme të cilat janë baza e këtij aspektit të katërt.

• **Parimi i katërt:** Kur e di se rruga jote dhe mendimet e tua janë të drejta, ti ke të drejtë të thuash, "Rruga ime është e drejtë, ose është më e mirë". Por ti nuk ke të drejtë të thuash, "Vetëm rruga ime është e drejtë", sepse shikimi yt i padrejtë dhe mendimi yt i shtrembëruar nuk mund të jenë tërësisht vendimtarë e përcaktues dhe, nuk mund t'i deklarojnë të pavlefshme metodat e të tjerëve. Në kohët e hershme një poet tha:

وَعَيْنُ ٱلرِّضَا عَنْ كُلِّ عَيْبٍ كَلِيلَةٌ ۞ وَلَكِنَّ عَيْنَ ٱلسُّخْطِ تُبْدِي ٱلْمَسَاوِيَا

"Syri i kënaqësisë është shumë i errët (i dobët, i verbër) për të kapur të metat; por syri i urrejtjes është ai që i shfaq të gjitha të ligat."

• **Parimi i dytë:** Duhet të thuash të vërtetën në çdo gjë që ti flet, por nuk duhet t'i thuash të gjitha të vërtetat," sepse dikush me qëllim të pasinqertë, ndonjëherë mund ta marrë këshillën për të keqe dhe kundërvepron ndaj saj në mënyrë të pafavorshme.

• **Parimi i tretë:** Në qoftë se ti dëshiron të ushqesh armiqësi, atëherë drejtoje atë ndaj armiqësisë në zemrën tënde dhe përpiqu ta çlirosh veten tënde prej saj. Ji armik ndaj nefsit tënd urdhërues për të liga dhe ndaj tekave të tij dhe përpiqu ta rregullosh atë, sepse ai të shkakton dëme më shumë se sa çdo gjë tjetër. Mos u përfshi në armiqësi kundra besimtarëve të tjerë për shkak të atij nefsi të dëmshëm. Përsëri, në qoftë se ti dëshiron të ushqesh armiqësi, atëherë ndodhen një mori jobesimtarësh dhe ateistësh; ji armiqësor ndaj tyre. Dije se cilësia e dashurisë është në vetvete e dashur dhe meriton dashuri, po ashtu armiqësia do të marrë armiqësi si përgjigjen e saj të meritueshme. Në qoftë se dëshiron ta shpartallosh armikun tënd, atëherë përgjigjiu të keqes së tij me të mirë, sepse në qoftë se ti i përgjigjesh me të keqe, armiqësia do të shtohet dhe, megjithëse ai, nga ana e jashtme do të

shpartallohej, por zemra e tij do të mbushej me urrejtje ndaj teje, kështu që armiqësia do të vazhdojë.

Ndërsa, në qoftë se ti i përgjigjesh me të mirë, ai do të pendohej e do të bëhej miku yt. Një poet tha:

إِذَا أَنْتَ أَكْرَمْتَ الْكَرِيمَ مَلَكْتَهُ ۞ وَإِنْ أَنْتَ أَكْرَمْتَ اللَّئِيمَ تَمَرَّدَا

"Në qoftë se ti e trajton fisnikun me fisnikëri, ai do të bëhej i yti; kurse në qoftë se ti e trajton të ligun me fisnikëri, ai do të rebelohej."

Kjo ka këtë kuptim: Shenja e besimtarit është që të jetë fisnik dhe, ai do të bëhej i nënshtruar ndaj teje nëpërmjet një trajtimi fisnik. Madje edhe në qoftë se dikush, në pamje të jashtme, do të dukej i ulët, veçse ama ai është fisnik për sa ka të bëjë me besimin e tij. Ndodh shpesh që në qoftë se ti do t'i thonje një njeriu të keq, "Ti je i mirë, ti je i mirë", ai do të bëhej i mirë", dhe në qoftë se ti do t'i thonje një njeriu të mirë, "Ti je i keq, ti je i keq", ai do të bëhet i keq. Atëherë dëgjoji këto parime të shenjta të Kur'anit, sepse lumturia dhe siguria do të gjenden në to:

[وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا] [وَإِنْ تَعْفُوا وَتَصْفَحُوا وَتَغْفِرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ]

"Dhe kur ata kalojnë pranë ndonjë loje të ligë e bisedë boshe, largohen prej asaj me dinjitet e nder."[129]

"Por nëse ju i ndjeni dhe i falni (gabimet e tyre), atëherë vërtetë që All-llahu është gjithnjë Falës i Madh, Mëshirëplotë."[130]

- **Parimi i Katërt:** Ata të cilët ushqejnë mëri e armiqësi ndaj vëllezërve të tyre besimtarë, ata së pari mëkatojnë dhe i bëjnë padrejtësi vetes së tyre, përveç padrejtësisë ndaj vëllezërve të tyre dhe përveç tejkalimeve të limiteve të Mëshirës Hyjnore, sepse ai me urrejtje dhe armiqësi i shkakton shpirtit të tij tortura sa herë që kundërshtari i tij merr ndonjë mirësi, dhe lëndohet nga frika prej tij. Në qoftë se armiqësia buron nga smira, atëherë ajo është forma më e ashpër e torturës, sepse smira është dhimbje më e fortë për smirëziun se

[129] Kur'an, 25: 72
[130] Kur'an, 64: 14

sa për tjetrin, dhe ajo në radhë të parë djeg dhe shkatërron smirëziun, ndërsa dëmi i saj për personin ndaj të cilit ekziston smira është ose i lehtë ose mosekzistues.

Ilaçi për smirën: Le të reflektojë smirëziu për përfundimin e atyre gjërave që i shkaktojnë atij armiqësi, për të cilat bëhet ziliqar. Atëherë ai do të kuptonte se bukuria, fuqia dhe pasuria që ka rivali i tij, janë kalimtare e të përkohshme. Dobia e tyre është e pakët dhe ankthi që ato shkaktojnë është i madh.

Ndërsa, në qoftë se smira buron nga motive që i përkasin Ahiretit, sigurisht ato motive nuk mund të jenë objekt smire. Por në qoftë se dikush do të kishte smirë ndaj një tjetri edhe për shkak të atyre motiveve, atëherë ai ose do të ishte vetë një hipokrit, duke dashur të shkatërrojë të mirat e Ahiretit ndërsa është akoma në këtë dynja, ose ai e imagjinon personin, ndaj të cilit ushqen smirë, të jetë një hipokrit, duke qenë kështu i padrejt ndaj tij.

Në qoftë se smirëziu do të gëzohej për fatkeqësitë që i bien rivalit të tij dhe hidhërohet nga mirësitë që merr rivali, atëherë ai sikur preket e ofendohet nga mirësia që i kanë ardhur atij prej Kaderit Hyjnor dhe prej Mëshirës Hyjnore; është tamam sikur ai t'i kritikonte dhe t'i kundërshtonte ato. Por dihet se kushdo që kritikon Kaderin Hyjnor ai godet kokën e tij me një Kudhër tek e cila do ta thyejë dhe, cilido që kundërshton Mëshirën do të privohet nga ajo.

Si do të ishte e mundur që drejtësia dhe ndërgjegjja e shëndoshë të pranonin që përgjigjja ndaj diçkaje, e cila nuk meriton as armiqësinë e një dite të vetme, të ishte urrejtja dhe armiqësia për një vit? Ti nuk duhet që t'ia atribuosh të keqen që të erdhi ty nga vëllai yt besimtar vetëm atij dhe ta dënosh atë për ç'ka ti vuan, për arsyet e mëposhtme:

Së pari: Kaderi Hyjnor ka pjesën e tij në çështje, prandaj ti duhet ta pranosh këtë pjesë të Kaderit me kënaqësi e nënshtrim.

Së dyti: Edhe nefsi e shejtani gjithashtu kanë pjesën e tyre në çështje. Në qoftë se ti do t'i nxirrje si një përfundim i arsyeshëm këto dy pjesë, atëherë nuk mbetet para teje veçse keqardhja dhe mëshira ndaj vëllait tënd në vend të qënies armiqësor ndaj tij, sepse ti e shikon atë të mposhtur në çështjen e tij para nefsit të tij dhe shejtanit të tij. Dhe pastaj ti pret nga ai pendimin për veprimin e tij dhe shpreson që ai të kthehet tek e drejta.

Së treti: Ti duhet të vëresh në këtë çështje edhe fajet e mangësitë në veten tënde, ato defekte të cilat ti nuk i sheh dhe që nuk dëshiron t'i shohësh. Kështu nxirre edhe këtë pjesë gjithashtu së bashku me dy pjesët e mëparshme; dhe atëherë, sa për pjesën e vogël që do të mbetej, në qoftë se ti do t'i përgjigjeshe asaj me falje, amnisti dhe me shpirtmadhësi, në një mënyrë të tillë si ta pushtoje armikun tënd me shpejtësi e pa rrezik, atëherë ti do të kishe shpëtuar nga një mëkat i madh, nga dëmi dhe nga bërja keq tjetrit. Por në qoftë se ti do t'i përgjigjeshe të keqes së tij me një dëshirë të fortë ndaj ndodhive të parëndësishme të dynjasë -si të jetoje përjetësisht në të- me një urrejtje të fortë e të vazhdueshme dhe me një armiqësi të përhershme, nuk ka dyshim se për ty bëhet realitet cilësia (e shprehur në Kur'an) "*Dhalum, xhehul*", *njeriu bëhet shumë i padrejtë dhe tepër injorant*", dhe me këtë qëndrim do t'i ngjasoje çifutit idiot e të dehur i cili blen copa qelqi dhe akulli duke pandehur se ato janë diamante, që do të zhduken shpejt. Pra, kjo do të ishte shkelja më e rëndë, mëkat, dehje dhe çmenduri.

Atëherë, në qoftë se e do veten, mos e lejo këtë armiqësi të dëmshme dhe dëshirën për hakmarrje të hyjnë në zemrën tënde. Në qoftë se ato kanë hyrë në zemrën tënde, mos i dëgjo çfarë ato thonë, por dëgjo Hafiz Shirazin, njeriun me një intuitë e shikim të brendshëm depërtues tek realiteti, i cili thotë:

دُنیا نہ متاعیست کہ ارزد بنزاعی

"Dynjaja nuk është një pasuri apo një mall i denjë për të hyrë në grindje e luftë për të.".

Atëherë, në qoftë se e gjithë dynjaja me çfarë përmban ajo, është kështu e pavlefshme, pasi ajo është e përkohshme dhe kalimtare, atëherë, po kur bëhet fjalë për një gjë të vogël e të parëndësishme të saj? Dëgjoje gjithashtu Hafiz Shirazin se çfarë thotë:

آسایشِ دُو گیتی تفسیرِ ایں دُو حرفست
با دُوستان مُروّت با دُشمنان مُدارا

"Qetësia në të dyja botët qëndron në kuptimin e këtyre dy Fjalëve: "Trajtimi i shokëve me burrëri e zemërgjërësi dhe trajtimi i armiqve me vetëpërmbajtje e drejtësi.

Në qoftë se ti thua: Unë nuk kam zgjedhje, armiqësia ndodhet brenda qënies sime, ajo është e rrënjosur në natyrën time, kështu që unë nuk mund t'i mbyll sytë dhe nuk mund t'i lë të kalojnë pa u ndëshkuar ata të cilët janë armiqësorë ndaj meje.

Përgjigjja: Në qoftë se karakteri i keq dhe natyra e keqe nuk shfaqin ndonjë efekt dhe, në qoftë se nuk do të veprohej sipas qëllimit të keq, atëherë nuk ka dëm. Në qoftë se ti nuk ke zgjedhje në çështje dhe nuk mund të shpëtosh nga armiqësia, pra je i paaftë ta braktisësh urrejtjen, atëherë vetëdija jote që ti je i mangët në këtë tipar, do të të shpëtonte ty – në dashtë Zoti – nga efektet e këqia të armiqësisë të fshehura brenda qënies tënde, sepse kjo konsiderohet si një formë pendimi dhe kërkimi faljeje për ty.

Në fakt, ne e kemi shkruar këtë çështje të letrës me qëllim që të bëjmë të mundur një kërkim të tillë faljeje, për të dalluar të drejtën nga e shtrembëra dhe për ta ndaluar armiqësinë nga të paraqiturit e saj si e drejtë.

Një ngjarje që ia vlen të vërehet:

Njëherë unë pashë se, si rezultat i qëndrimit të njëanshëm partiak, një dijetar fetar shkoi aq larg e në ekstrem, sa që deklaroi me nënkuptim për një dijetar tjetër me të cilin kishte pikëpamje të papajtueshme politike, se ai ishte jobesimtar; pra arriti të aludonte për të se ai ishte mohues. Gjithashtu ai vlerësoi me respekt të madh një hipokrit i cili ndante me të mendimet e tij. Unë u tmerrova nga këto rezultate të këqija që i kishte shkaktuar përfshirja në politikë dhe ndërkohë thashë duke u lutur : أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ

"O Zot! Të kërkoj mbrojtje nga shejtani dhe nga politika." Dhe që nga ajo kohë unë u tërhoqa nga politika.

❑ **Aspekti i pestë:** Kryeneçësia, partishmëria dhe qëndrimi i njëanshëm, janë tej mase të dëmshme në jetën sociale.

Në qoftë se thuhet: Ndodhet një hadith profetik i cili thotë: اِخْتِلَافُ أُمَّتِي رَحْمَةٌ *"Ndryshimi në mendime midis popullit të Ummetit tim është një shembull i Mëshirës Hyjnore",* dhe mospërputhja në mendim kërkon partishmëri, anshmëri e përçarje.

Kjo sëmundje e partishmërisë dhe e përçarjes ka një aspekt të mëshirës i cili i çliron të shtypurit, midis njerëzve të zakonshëm, nga elita shtypëse; sepse në qoftë se elita e një qyteti ose e një fshati do të bashkoheshin, ata do t'i shkatërronin njerëzit e zakonshëm të shtypur e të dobët.

Por, në qoftë se do të ekzistonte partishmëria, i shtypuri do të kërkonte mbrojtje tek njëra nga partitë dhe kështu nga përplasja e mendimeve dhe nga kundërshtimi i pikëpamjeve, e vërteta bëhet e qartë në masën e saj më të plotë.

Përgjigjja: Për pjesën e parë të pyetjes ne themi: Ndryshimi në mendime që synohet në hadith është një ndryshim pozitiv. Domethënë, secili grup lufton që të çojë përpara dhe të përhapë besimin e tij; Ai nuk përpiqet të shkatërrojë e rrënojë rrugët dhe pikëpamjet e të tjerëve, përkundrazi ai përpiqet t'i përmirësojë dhe t'i reformojë ato. Në hadith refuzohet ndryshimi negativ në mendime, sepse ndryshimi negativ është se çdo grup apo individ synon e përpiqet që të shkatërrojë metodën e të tjerëve dhe të rrënojë pikëpamjet e tjera; motivet e kësaj mospërputhshmërie mendimi janë urrejtja, smira dhe armiqësia. Ky lloj kundërshtimi, në të vërtetë, refuzohet nga këndvështrimi i hadithit, sepse ata që hidhen në grykët e njëri-tjetrit dhe që janë të mbytur me qortimet e njëri-tjetrit për shkak të kontradiktave, pa dyshim ata nuk mund të veprojnë pozitivisht.

Për Pjesën e Dytë të përgjigjjes, ne themi: Në qoftë se partishmëria, anshmëria, është në emrin e së vërtetës, ajo mund të bëhet një strehim për ata që kërkojnë të drejtat e tyre. Ndërsa për sa ka të bëjë me partishmërinë dhe përçarjet që ne i shohim në kohën tonë, të cilat janë tendencioze, të njëanshme dhe egocentrike, sigurisht këto mund të jenë strehë vetëm për të padrejtit dhe do të ishin pika mbështetje për ta; sepse padrejtësia është e qartë në sjelljet e në qëndrimet e tyre. Madje në qoftë se edhe shejtani do t'i vinte një njeriu me paragjykime e me qëndrime të njëanshme që ta inkurajonte në mendimet e tij dhe të mbante anën e tij, ai njeri do ta lavdëronte e do të kërkonte që bekimet e Zotit të binin mbi shejtanin; ndërsa në qoftë se në palën kundërshtare do të ishte një njeri me një natyrë engjëllore, atëherë ky, ruajna Zot! - do të shkonte aq larg në ekstrem sa të lutej që mallkimet e Zotit të binin mbi të.

Për pjesën e tretë të pyetjes, ne themi: Në qoftë se përplasja e mendimeve ndodh në emrin e drejtësisë dhe për hir të së vërtetës,

atëherë mospërputhshmëria ka të bëjë vetëm me mjetet; ka një unitet lidhur me synimet dhe qëllimet themelore. Një papajtueshmëri e tillë bën të shfaqet çdo aspekt i së vërtetës dhe i shërben drejtësisë dhe të vërtetës. Por në qoftë se polemikat e kontradiktat ndodhin për hir të nefsit tiranik e urdhërues për të liga dhe, nëse shfaqen për hir të egoizmit e të famës, atëherë ajo që shfaqet nga ky lloj, nuk është "Shkreptima e së Vërtetës", por "zjarri i përçarjes".

Uniteti i qëllimit është i domosdoshëm, por pikëpamjet e kundërta të këtij lloji nuk do të përkonin kurrë dhe nuk do të gjenin puqje ndokund në globin tokësor.

Meqenëse ata nuk ndryshojnë në mendime për hir të së vërtetës, ata shumëfishojnë njëanshmërinë, ekstremin dhe u japin shkas mosmarrëveshjeve të cilat kurrë nuk do të mund të sheshoheshin e të zgjidheshin.

Shkurtazi: Në qoftë se qëndrimet e besimtarit dhe sjelljet e tij nuk do të ishin në përputhje me parimet e larta udhëzuese të cilat i ka vendosur hadithi Profetik: [اَلْحُبُّ لِلّٰهِ] [وَالْبُغْضُ فِي اللّٰهِ] [وَالْحُكْمُ لِلّٰهِ] *"Dashuria për hir të Zotit dhe urrejtja për hir të Zotit, dhe gjykimi për hir të Zotit"* në të gjitha çështjet, atëherë hipokrizia dhe përçarja do të sundonin. Po, ai i cili nuk do të udhëhiqej nga [اَلْبُغْضُ فِي اللّٰهِ] [وَالْحُكْمُ لِلّٰهِ] ato parime, ai do të bënte padrejtësi në një kohë që dëshiron drejtësi.

Një ngjarje me një mësim të rëndësishëm: Imam Aliu (Zoti qoftë i kënaqur me të) një herë, në një dyluftim e hodhi përtokë një jobesimtar. Ndërsa Imam Aliu qe gati për ta goditur me shpatë, mosbesimtari e pështyu në fytyrën e tij. Imami e liroi atë pa e vrarë. Ndërkohë, mosbesimtari i tha: "Përse nuk më vrave? Imami iu përgjigj: "Unë do të të vrisja ty për hir të Zotit xh.sh., por kur ti më pështyve, unë u zemërova dhe pastërtia e qëllimit tim u turbullua nga tendencat dhe tekat e nefsit tim. Ishte pikërisht kjo arsyeja që unë nuk të vrava ty." Mosbesimtari iu përgjigj: "Në qoftë se feja juaj qenka kaq e pastër, e paanshme dhe tolerante, sigurisht ajo duhet të jetë e vërteta."

Një ngjarje tjetër: Njëherë kur një gjykatës shfaqi shenja zemërimi ndërsa po ekzekutonte prerjen e dorës së një vjedhësi, sundimtari i drejtë musliman, i cili rastisi ta vëzhgonte, e pushoi atë nga puna, sepse ai i cili ekzekuton urdhrin e Zotit, tendencat dhe tekat e nefsit të

tij nuk duhet të kenë pjesë në aktin e tij; atij duhet t'i vijë keq - nga shpirti- për gjendjen e viktimës; dhe ta ekzekutojë vendimin Hyjnor pa zemërim dhe pa mëshirë.

Por, meqenëse diçka nga tendencat e nefsit të tij u përzien gjatë ekzekutimit të vendimit, gjë e cila është në kundërshtim me drejtësinë e pastër, gjykatësi u largua nga detyra.

Një gjendje shoqërore e vajtueshme dhe një sëmundje e rëndë që kanë goditur jetën shoqërore të Ummetit Islam e bëjnë zemrën të qajë: Të harrosh e të ndërpresësh armiqësitë dhe hasmëritë e brendshme kur armiqtë e jashtëm shfaqen dhe sulmojnë është një kërkesë e mirëqenies shoqërore që njihet e përmbushet madje edhe nga njerëzit më primitivë.

Në qoftë se ato fise primitive e vlerësojnë siç duhet interesin e tyre shoqëror, atëherë po ata të cilët pretendojnë të jenë në shërbim të komunitetit Islam, si është e mundur të mos i harrojnë hasmëritë e vogla dhe kështu u përgatisin terrenin sulmeve të armiqve të cilët janë të panumërt dhe kanë marrë pozitat e sulmit, njëri pas tjetrit. Kjo gjendje është një mizori e turpshme, është tradhti që bëhet kundra jetës shoqërore të Islamit.

Një tregim që duhet të reflektohet thellë. Ndodheshin dy grupe nga fisi "Hasanan", një fis nomadësh, të cilët ishin në armiqësi me njëri-tjetrin. Megjithëse ishin vrarë ndoshta më shumë se pesëdhjetë veta në secilën anë, por kur një fis tjetër i jashtëm i tillë si "Sibgan" ose "Hajdaran" u shfaqën kundra tyre, të dyja grupet armiqësore i harruan armiqësitë e tyre të brendshme dhe luftuan së bashku, sup më sup, derisa fisi kundërshtar u zmbraps, duke mos kujtuar as edhe njëherë mosmarrëveshjet e tyre të brendshme derisa zmbrapsën armikun e jashtëm.

O besimtarë! A e dini se sa e sa shumë fise armiqsh kanë marrë qëndrimin për të sulmuar fisin e njerëzve të besimit? Ndodhen më shumë se njëqind prej tyre, si vargje rrathësh bashkëqendrorë. Besimtarët janë të detyruar të marrin qëndrime mbrojtëse, secili duke mbështetur tjetrin dhe duke i dhënë dorën atij. Atëherë, a do të ishte e përshtatshme për njerëzit e besimit të cilët me qëndrimin e tyre të njëanshëm e paragjykues dhe me mërinë dashakeqe, të lehtësojnë sulmin e armikut dhe të hapin kanat më kanat dyert për armikun që të depërtojë në vendin e shenjtë të Islamit? Ndodhen ndosha shtatëdhjetë rrathë amiqsh, duke përfshirë të çudhëzuarit, ateistët dhe jobesimtarët, secili prej tyre aq i dëmshëm për ju aq sa të gjitha tmerret dhe vuajtjet e

fatkeqësitë e kësaj dynjaje dhe, të gjithë ata ju shohin ju me lakmi, me smirë dhe me urrejtje. Arma juaj e fortë, mburoja dhe kështjella kundra të gjithë atyre nuk është tjetër veçse vëllazëria islame.

Prandaj kuptojeni se sa në kundërshtim me ndërgjegjjen dhe me intereset e Islamit do të ishte lëkundja e kështjellës së Islamit për shkak të amiqësive të vogëla dhe pretekseve të tjera! Mësojeni këtë dhe ejani në vete!

Rrëfehet nga disa hadithe profetike se individë të dëmshëm e të frikshëm si Sufjani dhe Dexhali do të vijnë në fundin e kohës që të udhëheqin hipokritët dhe të pafetë dhe, duke shfrytëzuar përçarjen dhe urrejtjen ndërmjet njerëzve dhe muslimanëve, atyre do t'u nevojitet vetëm një fuqi e vogël për ta katandisur e shkatërruar humanizmin dhe për ta skllavëruar të gjithë Ummetin Islam.

O njerëzit e besimit! Në qoftë se nuk dëshironi të hyni në gjendjen poshtëruese të skllavërisë, ejani në vete dhe hyni e kërkoni mbrojtje në kështjellën e, إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ *"Padyshim që besimtarët janë vëllezër,"*[131] me qëllim që ta mbroni veten tuaj prej atyre shtypësve të cilët shfrytëzojnë mosmarrëveshjet tuaja të brendshme! Ose përndryshe, ju nuk do të ishit të aftë as t'i mbroni jetët tuaja dhe as të mbroni të drejtat tuaja. Është e qartë se në qoftë se dy kampionë janë duke bërë mundje me njëri-tjetrin, madje edhe një fëmijë i vogël do të mund t'i godiste, kur ata janë duke u ndeshur. Në qoftë se do të viheshin në pjatat e peshores dy male me pesha të barabarta, madje edhe një gurë i vogël do të mund ta prishte ekuilibrin e tyre dhe do t'i shkaktonte njërit të ngrihej me pjatën e peshores, dhe tjetrit të ulej.

Kështu, o njerëzit e besimit! Fuqia juaj do të pakësohej e do të bëhej asgjë si rezultat i pasioneve tuaja, i qëndrimeve të njëanshme dhe i paragjykimeve dhe, ju do të mund të shpartalloheshit edhe nga forcat më të vogëla.

Në qoftë se ju do të kishit interes në solidaritetin tuaj shoqëror, atëherë udhëhiquni nga parimi i lartë i hadithit profetik:

اَلْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ الْمَرْصُوصِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا *"Besimtari për besimtarin është si një ndërtesë e fortë, që një pjesë e së cilës mbështet*

[131] Kur'an, 49: 10

tjetrën.” Dhe kështu ju do të shpëtoni nga poshtërimi në këtë botë dhe nga mjerimi në botën tjetër.

❑ **Aspekti i gjashtë:** Jeta shpirtërore dhe saktësia e adhurimit do të pësonin humbje si rrjedhojë e armiqësisë dhe e urrejtjes, meqenëse pastërtia e qëllimit, që është mjeti i shpëtimit, do të dëmtohej, sepse një njeri me qëndrim të njëanshëm e paragjykues do të dëshironte epërsi ndaj kundërshtarit të tij në veprat e mira që ai kryen dhe do të ishte i pamundur të vepronte me pastërti për hir të Zotit xh.sh.. Ai gjithashtu do të preferonte, në gjykimin e tij dhe në trajtimet , atë njeri që do të mbante anën e tij; dhe kështu ai nuk do të ishte i drejtë. Prandaj pastërtia e qëllimit dhe drejtësia, të cilat janë themelet e të gjitha veprave dhe akteve të mira, do të humbisnin për shkak të urrejtjes dhe të armiqësisë.

Aspekti i Gjashtë është tej mase i ndërlikuar, por ne do ta presim shkurt këtu, meqë ky nuk është vendi për t’u zgjeruar në të.

* * *

ÇËSHTJA E DYTË

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

[إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ] [وَكَأَيِّن مِّن دَابَّةٍ لَّا تَحْمِلُ رِزْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ]

Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

“Vërtet që All-llahu është Gjithëfurnizuesi, Zotëruesi i fuqisë dhe i Përhershmi më i fortë.”[132] *“Dhe sa shumë krijesa të gjalla nuk*

[132] Kur’an, 52: 58

mbartnin dot ushqimin e tyre! All-llahu është i Cili i ushqen ata dhe ju. Dhe Ai është Gjithëdëgjuesi, i Gjithëdituri."[133]

O njerëzit e besimit! Ju, tani duhet ta keni kuptuar se sa të dëmshme janë urrejtja dhe armiqësia. Kuptojeni gjithashtu se lakmia është një sëmundje tjetër e frikshme dhe aq e dëmshme për jetën e Islamit aq sa armiqësia. Lakmia shkakton zhgënjim, pakënaqësi, mangësi dhe poshtërim; ajo është shkak privimi dhe servilizmi.

Poshtërimi dhe mjerimi që goditi çifutët, të cilët më shumë se çdo popull tjetër e kanë kapur dynjanë me lakmi, është një provë vendimtare për këtë të vërtetë. Lakmia i shfaq efektet e saj të këqija gjithandej, duke filluar nga sfera më e gjërë e botës së gjallesave dhe duke përfunduar tek individi më i vogël; ndërsa të kërkuarit e mjeteve të jetesës,duke u mbështetur tek Zoti xh.sh., shkakton qetësi dhe shfaq gjithandej efektet e saja të dobishme.

Kështu, bimët dhe pemët frutdhënëse të cilat janë të nevojshme për ushqimin dhe që konsiderohen një lloj prej gjallesave, ushqimet shpejtojnë me nxitim për tek ato, ndërsa ato vetë qëndrojnë me kënaqësi të rrënjëzuara e të ngulura aty në vendin ku janë , duke u mbështetur tek Zoti dhe duke mos shfaqur asnjë lakmi; madje ato kalojnë shumë përtej kafshëve për sa ka të bëjë me shumimin e tyre dhe në rritjen e atyre frutave që lindin, që vijnë në ekzistencë.

Ndërsa kafshët, në kontrast, e kërkojnë ushqimin e tyre me lakmi, dhe për këtë arsye ato nuk e gjejnë atë veçse në mënyrë të mangët dhe me koston e një përpjekjeje shumë të madhe. Brenda mbretërisë së kafshëve, janë vetëm të vegjëlit e tyre, të cilët e shprehin mbështetjen e tyre tek Zoti xh.sh. nëpërmjet gjuhës së gjendjeve të dobësisë së tyre dhe të pafuqisë dhe, prandaj ato i marrin në masë të plotë ushqimet e tyre të ligjshme e të holla nga thesari i Mëshirës Hyjnore.

Ndërsa kafshët e egra të cilat sulen mbi gjahun me lakmi duke kërkuar ushqimin e tyre nuk e gjejnë atë veçse pasi të kenë bërë përpjekje të mëdha. Këto dy shembuj tregojnë se lakmia është shkak privimi, ndërsa mbështetja tek Zoti dhe kënaqësia, mjaftueshmëria, janë mjetet e Mëshirës Hyjnore.

Në mbretërinë njerëzore, çifutët janë ata që e kapën jetën e dynjasë më me shumë lakmi se sa çdo popull tjetër dhe e deshën dhe e

[133] Kur'an, 29: 60

preferuan jetën e kësaj bote mbi atë të Ahiretit më fort se cilido komb tjetër; mirëpo pasuritë e tyre që i kanë fituar me përpjekje të mëdha nëpërmjet kamatës janë pasuri të paligjshme e të pista mbi të cilat ata ushtrojnë një administrim të përkohshëm, dhe ato pasuri u kanë sjellë atyre vetëm pak përfitime; Përkundrazi, kjo i ka bërë ata të marrin goditjet e vrasjes nga dora e popujve të tjerë dhe u ka shkaktuar atyre poshtërimin e mjerimin. Kjo tregon se lakmia është një burim poshtërimi dhe humbjeje.

Ndodhen gjithashtu aq shumë shembuj që tregojnë se lakmitari zbulohet gjithmonë para humbjes, sa që proverba اَلْحَرِيصُ خَائِبٌ خَاسِرٌ *"Lakmitari është i zbuluar para zhgënjimit dhe humbjes."* (Lakmia e madhe të lë pa gjë) është bërë një e vërtetë e pranuar në përgjithësi.

Meqenëse çështja është kështu, në qoftë se ti e do pasurinë, mos e kërko atë me lakmi por me kënaqësi, mjaftueshmëri, me qëllim që ti ta kesh atë me shumicë. I kënaquri (ai që mjaftohet me atë që ka) dhe lakmitari u ngjasojnë dy njerëzve të cilët u futën në audiencën e një personaliteti të madh. Njëri nga ata të dy tha me vete: "Do të ishte e mjaftueshme që Ai personalitet vetëm të më lejonte të hyj me qëllim që të mund të shpëtoj nga i ftohti jashtë. Madje edhe në qoftë se ai do të ma bënte me shenjë që të rrija tek vendi më i ulët, unë do ta vlerësoja atë si një mirësi.

Burri i dytë tha me mendjemadhësi, si të kishte ndonjë të drejtë në çështje dhe sikur gjithkush të ishte i detyruar ta respektonte atë: "Mua duhet të më caktohet vendi më i lartë." Ai hyri me lakmi dhe nguli vështrimin tek më i larti i vendeve duke dashur të ecë përpara drejt tij. Por Pronari i audiencës e ktheu atë prapa dhe e vendosi tek vendi më i ulët. Në vend që ta falënderonte atë siç duhet, ai u zemërua me të dhe e kritikoi dhe, pronari i pallatit mbeti i fyer prej tij.

Ndërsa personi i parë hyri me përulësi dhe shprehu dëshirën të qëndrojë tek vendi më i ulët. Modestia e tij e kënaqi Pronarin e audiencës sa që i bëri ftesë atij që të ulet tek vendi më i lartë. Mirënjohja e tij u rrit dhe falënderimi i tij u shtua.

Tani kjo dynja është si një audiencë e të Gjithëmëshirshmit të vetëm. Sipërfaqja e tokës është si një banket i shtruar nga mëshira e Tij. Gradat e cilësitë e ushqimeve dhe shkallët e mirësisë u përgjigjen vendeve të uljes në audiencë.

Për më tepër, madje edhe tek më e vogla e çështjeve, gjithësecili mund të përjetojë pasojat më të këqija të lakmisë. Për shembull, çdo njeri do të ndjehej i fyer e i prekur në zemrën e tij nga një lypës i cili i stërlutet me lakmi të madhe në lypje dhe ia refuzon kërkesën e tij, ndërsa atij do t'i vinte keq për lypësin tjetër të urtë dhe i jep atij çfarë kërkon.

Dhe për shembull, në qoftë se je i pamundur të biesh në gjumë natën dhe dëshiron të të zërë gjumi, ti mund t'ia dilje me sukses në qoftë se do ta shpërfillje atë dhe nëse nuk do t'i kushtoje vëmendje. Por në qoftë se ti e dëshiron gjumin me lakmi dhe thua: "Pse s'më mori gjumi, kur do të më zërë gjumi? Atëherë ti do ta largoje gjumin duke e bërë të ikë krejtësisht."

Një shembull tjetër është ky: Në qoftë se ti pret me lakmi e padurim arritjen e dikujt për ndonjë qëllim të rëndësishëm dhe vazhdimisht thua: "Përse ai nuk ka ardhur akoma, dhe do të humbisje durimin dhe do të ngriheshe e largoheshe. Por një minutë më vonë personi do të vinte; kështu rezultati i dëshiruar humbi, dhe plani u prish.

Misteri i fshehur në shembujt e këtyre ngjarjeve dhe urtësia e tyre është kjo: Prodhimi i një çyreku buke kërkon disa punë që duhet t'i kryesh në bujqësi; kërkon një fushë për t'u mbjellur e korrur, kërkon drithin për t'u çuar në mulli dhe bukën për t'u pjekur në furrë.

Gjithashtu renditja e të gjitha gjërave shoqërohet me urtësinë e ngadalësimit dhe me një përparim gradual, shkallë-shkallë. Mirëpo lakmitari, për shkak të lakmisë së tij, nuk ngadalësohet në lëvizjet e tij dhe nuk u përmbahet shkallëve shpirtërore – kalimit shkallë-shkallë – që kërkohet në renditjen e të gjitha gjërave; dhe kështu ai ose do të rrëzohet, ose nuk do të jetë i aftë t'i kalojë shkallët, ose do të lërë mangët një shkelëz dhe, si rrjedhojë, nuk do të ngjitet tek qëllimi i tij i synuar.

O vëllezër të trullosur nga shqetësimi për mjetet e jetesës dhe të dehur me lakminë tuaj për këtë dynja! Lakmia është e dëmshme dhe e rrezikshme; atëherë si e gjeni të kënaqshme për veten tuaj poshtërimin dhe mjerimin për hir të lakmisë suaj – ndonëse në të janë këto dëme e fatkeqësi – dhe pranoni të gjitha llojet e pasurisë pa u shqetësuar fare nëse ato janë hallall apo haram, të ligjshme apo të paligjshme dhe sakrifikoni shumë gjëra të mëdha të Ahiretit.

Për shkak të lakmisë suaj ju madje braktisni njërën nga shtyllat më të rëndësishme të Islamit, dhënien e zekatit, ndonëse zekati është për gjithësecilin një mjet për të tërhequr bereqetin dhe për të larguar fatkeqësitë. Ai i cili nuk e paguan zekatin, padyshim do ta humbasë shumën e parave të cilën, ndryshe do ta kishte paguar: ai ose do ta harxhonte atë në ndonjë gjë të padobishme, ose ajo do t'i merrej atij nga ndonjë fatkeqësi.

Në një endërr të vërtetë që m'u shfaq gjatë vitit të parë të Luftës së Parë Botërore, pyetja vijuese m'u bë mua:

"Cila është arsyeja për këtë uri, për këtë humbje financiare, për këto mundime e lodhje fizike që tani u ka rënë muslimanëve? Unë u përgjigja në ëndërr: "Nga pasuria që na ka dhuruar, All-llahu i Gjithëfuqishëm na kërkoi një të dhjetën (1/10) nga një lloj pasurie, ose një të dyzetën (1/40)[134] me qëllim që të përfitonim nga duatë e sinqerta që bëhen nga të varfërit dhe me qëllim që të largohej urrejtja dhe smira e tyre ndaj nesh.

Por për shkak të lakmisë dhe pangopësisë sonë ne e refuzuam dhënien e zekatit dhe, si rrjedhojë, Zoti i Gjithëfuqishëm na mori neve tridhjet të dyzetën nga një e dyzeta që duhej të jepej si detyrim dhe, tetë të dhjetat në vend të një të dhjetës që ishte detyrimi.

Gjithashtu, Zoti xh.sh. na kërkoi që të agjërojmë për hir të Tij dhe të përjetojmë një uri e cila përmban shtatëdhjetë urtësi e qëllime të dobishme, dhe kjo u kërkua vetëm për një muaj të çdo viti. Por neve na erdhi keq për nefsin tonë instinktiv dhe nuk e ndërmorëm atë uri të këndshme të përkohshme.. Atëherë Zoti i Gjithëfuqishëm na ndëshkoi ne duke na detyruar të agjërojmë për pesë vite me një uri të mbushur me shtatëdhjetë lloje fatkeqësish.

"Ai gjithashtu na kërkoi ne që nga secila periudhë njëzet e katër orëshe, një orë të shpenzohej në një formë të zbatimit të urdhërave dhe të instruksioneve Hyjnore të cilat janë të këndshme, të larta, të ndritshme e të dobishme. Por me përtacinë tonë ne e lamë pas dore detyrën e namazit. Edhe ajo orë e vetme iu bashkua orëve të tjera dhe shkoi dëm, humbi.

[134] Një e dhjeta është zekati i drithërave nga prodhimet vjetore në të mbjella; kurse një e dyzeta është prej çfarëdo gjëje që fitohet në tregti gjatë vitit.

Atëherë, si shlyerje e fajeve, si pranim pendeseje, Zoti i Gjithëfuqishëm na shkaktoi të kryejmë një formë instruktimi e stërvitje fizike që mori vendin e namazit."

Ndërkohë, unë u zgjova dhe gjatë reflektimit kuptova se një e vërtetë shumë e rëndësishme përfshihej në atë ëndërr. Ashtu siç është provuar e shpjeguar në Fjalën e Njëzet e Pestë, kur krahasohet civilizimi modern me parimet e Kur'anit, e gjithë shthurja morale dhe paqëndrueshmëria në jetën shoqërore të njeriut rrjedhin nga dy burime:

I Pari: Në qoftë se stomaku im është plot, atëherë pse të shqetësohem nëse të tjerët vdesin nga uria?

I dyti: Puno ti, që të ha unë."

Ajo që i bën të vazhdojnë këto dy shprehje është përhapja e madhe e kamatës nga njëra anë, dhe mosdhënia e zekatit nga ana tjetër. Ilaçi i vetëm i mundshëm për t'i kuruar këto dy sëmundje të mëdha sociale qëndron në zbatimin e zekatit si një parim universal dhe në ndalimin e kamatës, sepse rëndësia e zekatit nuk përkufizohet vetëm tek disa individë apo shoqëri të veçanta, përkundrazi, zekati është mbështetja më thelbësore për lumturinë e jetës njerëzore; madje ai është një shtyllë e fortë me të cilën sigurohet vazhdimësia e jetës reale të njerëzimit. Ndodhen dy klasa njerëzish: Klasat më të larta dhe njerëzit e thjeshtë. Është zekati ai që siguron mëshirë dhe mirëbërësi tek klasat e larta ndaj njerëzve të zakonshëm dhe, respekt e bindje tek njerëzit e thjeshtë ndaj klasave të larta. Në mungesë të zekatit, klasat e larta do të binin duke i sulmuar njerëzit e zakonshëm me mizori e shtypje, ndërsa njerëzit e zakonshëm do të ngriheshin kundra klasave të larta me zemërim e rebelim; do të kishte një luftë të vazhdueshme dhe një konflikt të përhershëm ndërmjet dy klasave të njerëzve. Dhe në fund do të rezultonte në përplasje të kapitalit dhe punës, ashtu siç ndodhi në Rusi.

O njerëzit e fisnikërisë dhe të ndërgjegjjes së shëndoshë!

O njerëzit e bujarisë dhe të mirëbërësisë! Në qoftë se veprat e mirëbërësisë nuk do të kryheshin në emrin dhe me nijetin e zekatit, atëherë do të ketë tre rezultate të dëmshme. Veprimi mund të mos ketë efekt, sepse në qoftë se ju nuk e jepni në Emër të Zotit xh.sh., ju në efekt po impononi obligim, dhe ju po e burgosni e po e ndrydhni atë të varfër të mjerë me një ndjenjë obligimi. Atëherë ju do të ishit të privuar nga duaja e tij, nga ajo lutje e cila do të ishte më e pranueshmja në shikimin e Zotit. Në realitet ju nuk jeni tjetër përveç asaj që u është

lënë në amanet shpërndarja e mirësive të Zotit xh.sh. midis shërbëtorëve të Tij.

Por në qoftë se do ta imagjinonit vetveten si pronarët e pasurisë, ky do të ishte një akt mosmirënjohjeje ndaj mirësive Hyjnore që ju keni marrë. Në qoftë se, në të kundërtën, ju do të jepnit në emrin e zekatit, ju do të shpërbleheni për dhënien e tij në emrin e Zotit të Gjithëfuqishëm; ju kështu jepni falënderime për mirësitë që keni marrë.

Edhe personi i varfër gjithashtu nuk do të ishte i detyruar të servilosej para jush, sedra e tij nuk do të plagosej dhe duaja e tij për ju do të pranohej. Shikoje pra se sa i madh është ndryshimi ndërmjet, nga njëra anë, e dhënies aq shumë pasuri aq sa do të jepte dikush zekat, por duke mos fituar asgjë përveç se dëmit të hipokrizisë, formës dhe vënies nën obligim, dhe nga ana tjetër, i kryerjes së akteve të njëjta në emër të zekatit dhe, si rrjedhojë, duke përmbushur një shpërblim, virtytin e sinqeritetit dhe duatë e atyre që i keni ndihmuar.

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ الَّذِي قَالَ: اَلْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ الْمَرْصُوصِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا. وَقَالَ: اَلْقَنَاعَةُ كَنْزٌ لَا يَفْنٰى، وَعَلٰى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ آمِينَ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

"Lavdia të takon Ty! Ne nuk dimë asgjë më tepër nga ç'na ke mësuar Ti. Vërtetë që vetëm Ti je i Gjithëdituri, i Gjithurti."[135]

O Zot, jepi bekime e paqe shkëlqesisë sonë Muhammedit a.s.m. i cili tha:"Besimtari për besimtarin është si një ndërtesë e fortë, një pjesë e së cilës mbështet tjetrën," dhe i cili gjithashtu tha: "Kënaqësia (mjaftueshmëria) është një thesar i cili kurrë nuk zhduket.", si dhe jepi paqe familjes së tij dhe shokëve të tij. Dhe lavdërimi i takon Zotit xh.sh., Mbështetësit të të gjitha botërave.

* * *

[135] Kur'an, 2: 32

PËRFUNDIM QË LIDHET ME PËRGOJIMIN

بِاسْمِهِۦ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِۦ

Me Emrin e Tij, që s'ka gjë që të mos e lëvdojë lartësinë e Tij."."[136]

Në Pikën e Pestë të Rrezes së Parë të Dritës së Parë të Fjalës së Njëzet e Pestë, një vërset i vetëm Kur'anor duke pasur efektin e 'kritikës dhe të ndalimit', u tregua për të ngjallur neveri për përgojimin me gjashtë mënyra të mrekullueshme. U tregua gjithashtu se sa gjë e urryer është përgojimi në këndvështrimin e Kur'anit dhe, prandaj nuk mbetet më nevojë për ndonjë shpjegim të mëtejshëm të subjektit. Në të vërtetë, pasi Kur'ani ka bërë deklarimin e tij, nuk ka më as mundësi dhe as nevojë për ndonjë gjë tjetër.

Kur'ani e kritikon dhe e ndalon përgojimin gjashtë herë në gjashtë shkallë në mënyrë të mrekullueshme, ashtu siç e shpreh vërseti vijues:

أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا

"A do të pëlqente ndonjëri prej jush të hante mishin e vëllait të tij të vdekur."[137]

Ky vërset e kritikon dhe e ndalon përgojimin gjashtë herë, në gjashtë shkallë, në mënyrë të mrekullueshme. Kur vërseti u drejtohet

[136] Kur'an, 17: 44
[137] Kur'an, 49: 12

atyre personave tashmë të përfshirë në përgojim, kuptimi i tij është si më poshtë:

Siç dihet, hemzeja në fillim të vërsetit është pjesëz pyetëse. Kjo i përshkon si ujë të gjitha fjalët e vërsetit; kështu secila fjalë fiton një kuptim tjetër të ri. Atëherë fjala e parë pyet me hemzen e saj.

A nuk keni ju arsye, e cila është vendi i pyetjes dhe i përgjigjjes, që të mos kuptoni se sa gjë e shëmtuar është kjo?

Me fjalën e dytë: يُحِبُّ *"A do të pëlqente..."*, hemzeja thotë:

A është zemra juaj, vendi i dashurisë dhe i urrejtjes, kaq e prishur sa që të dëshirojë gjënë më të urryer?

Me togfjalëshin e tretë, اَحَدُكُمْ *"Ndonjëri prej jush..."*, hemzeja thotë: Çfarë i ka ndodhur jetës suaj sociale dhe civilizimit, që e merr jetën e saj nga komuniteti, që të gjejë të pranueshme një veprim që helmon kështu jetën tuaj?

Me togfjalëshin e katërt: اَنْ يَاْكُلَ لَحْمَ *"...Të hajë mishin..."*, hemzeja thotë: "Çfarë i ka ndodhur humanizmit tuaj që ju po e shqyeni mikun tuaj si bishë e egër?"

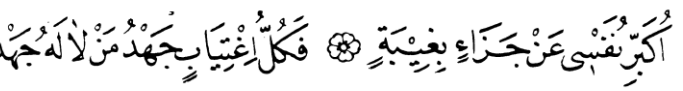
Me togfjalëshin e pestë: اَخِيهِ *"...e vëllait të tij..."*, hemzeja thotë? A nuk keni dhembshuri e ndjenjë fisnikërie që ju zhytni dhëmbët tek karakteri i njeriut të lënduar, i cili është vëllai juaj në kaq shumë aspekte? A ka logjikë një njeri i cili kafshon çmendurisht gjymtyrët e trupit të tjetrit?

Dhe me togfjalëshin e gjashtë: مَيْتًا *"...të vdekur..."*, hemzeja thotë: ku është ndërgjegjja jote? A është kaq e prishur dhe e zhytur në vese natyra jote, sa që të shpërfillë e të mohojë me kaq babëzi, sa të hajë edhe mishin e vëllait të vdekur, kur ai duhet respektuar?

Pra, sipas kuptimit të përgjithshëm të vërsetit Kur'anor, sipas interpretimit të fjalëve të tij, shpifja dhe përgojimi janë të dënueshme e të urryera nga mendja, zemra, humanizmi, ndërgjegjja, natyra dhe nga shoqëria. Atëherë shikojeni se si ky vërset e ndalon këtë krim në gjashtë shkallë të përmbledhura e në gjashtë nivele të mrekullueshëm!

Përgojimi është arma më e urryer që përdoret më gjërësisht nga njerëzit e armiqësisë, të smirës dhe të kryeneçësisë. Njerëzit me sedër nuk do ta përdornin kurrë një armë të shëmtuar si kjo.

Një burrë i shquar njëherë tha:

"Unë kurrë nuk do ta poshtëroja veten time duke cënuar armikun tim me përgojosje, sepse përgojimi është arma e njerëzve të dobët, të ulët e të këqinj." Përgojimi nënkupton thënien e asaj fjale që do t'i shkaktonte mospëlqim e mërzitje personit për të cilin flitet në qoftë se ai do të ishte i pranishëm dhe do ta dëgjonte. Madje edhe në qoftë se ajo që thuhet është e vërtetë, ajo përsëri është përgojosje. Në qoftë se ajo do të ishte gënjeshtër, atëherë ajo konsiderohet njëherësh edhe përgojim edhe shpifje, pra një mëkat i dyfisht i dënueshëm dhe i neveritshëm.

Përgojimi lejohet vetëm në pak raste të veçanta:

I Pari: Në qoftë se ankesa i paraqitet ndonjë zyrtari, me qëllim që me ndihmën e tij të largohet e keqja dhe t'i jepet drejtësia.

I Dyti: Në qoftë se një person mendon të bashkëpunojë me një tjetër dhe vjen të kërkojë këshillën tënde dhe, ti i thua atij me pastërti dhe për hir të së mirës së tij dhe e këshillon atë me korrektësi e pa egoizëm: "Mos bashkëpuno me të, sepse do të jetë në dëmin tënd."

I Treti: Në qoftë se qëllimi nuk është për ta zbuluar dikë, për t'i bërë keq e për ta turpëruar, por thjesht për t'i sqaruar e për t'i bërë të vetëdijshëm njerëzit, si shembulli kur thuhet: "Ja, ai budallai i shthurur shkoi në filan vend ku s'duhej."

I Katërti: Kur pesoni për të cilin flitet është një mëkatar i hapur, i paturp, i pashqetësuar për të këqijat që bën dhe, madje ai mburret me gjynahet dhe gjen kënaqësi tek gabimet e tij të bëra; dhe pa ngurrim mëkaton në mënyrën më të hapur. Pra, në rastet e veçanta të mësipërme, lejohet përgojimi për qëllime të pastra, pa ndonjë interes personal, pa paragjykim apo egoizëm. Ndërsa përveç këtyre rasteve, ajo i djeg veprat e mira ashtu siç djeg zjarri drurin.

Në qoftë se njeriu bën vetë përgojim ose e dëgjon atë me dëshirë, atëherë ai duhet të thotë: اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَلِمَنِ اغْتَبْنَاهُ

"O Zot! Më fal mua dhe atë për të cilin fola keq! Dhe kudo që ta takoj personin e përfolur, duhet t'i kërkojë atij ndjesë, duke i thënë: "Më fal!"

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

I Qëndrueshmi i Vetëm. Ai është i Qëndrueshmi i Vetëm!

Said Nursi

* * *

LETRA E NJËZET E TRETË

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ عُمْرِكَ وَذَرَّاتِ وُجُودِكَ

Me Emrin e Atij të Cilit i takon lavdërimi, "Dhe s'ka gjë që të mos e lëvdojë lartësinë e Tij."[138]

Paqja qoftë mbi ju, si dhe bekimet e Zotit dhe mëshira e Tij përgjithmonë, aq sa numri i sekondave të minutave të jetës tënde dhe sa grimcat e trupit tënd!

Vëllai im i dashur, nismëtar, serioz, i vërtetë, i sinqertë dhe mendjemprehtë!

---

[138] Kur'an: 17: 44

Për vëllezërit e së vërtetës dhe të Ahiretit si ne, diferencat e kohës dhe të vendit nuk formojnë pengesa për bisedimin me ta dhe për shoqërimin e ngushtë të tyre. Madje edhe në qoftë se njëri prej tyre do të ishte në lindje, një tjetër në perëndim, një në të shkuarën, një tjetër në të ardhmen, një në dynja dhe një tjetër në Ahiret, përsëri mund të konsiderohet që ata janë bashkë dhe mund të flasin së bashku.

Në mënyrë të veçantë ata që kanë arritur të njëjtin qëllim, ata të gjithë mund të konsiderohen të jenë të njëjtët, njëri prej tyre është pikërisht sikur të ishte tjetri. Në çdo mëngjes unë imagjinoj se ju jeni këtu me mua dhe, unë ju jap juve një pjesë, e cila është një e treta, nga fitimet e mia shpirtërore – i lutemi Zotit ta pranojë. Ju jeni së bashku me Abdul-mexhidin dhe Abdurr-Rahmanin në duatë e mia. Në dashtë Zoti xh.sh., ju merrni gjithmonë pjesën tuaj. Vuajtja juaj me disa vështirësi në lidhje me jetën e kësaj bote më dëshpëroi pak, për hir tuaj. Por meqenëse kjo dynja nuk është e përhershme, dhe se në fatkeqësitë e dynjasë është e pranishme një formë e së mirës, më erdhi në zemrën time, për hir tënd, një shprehje "Çdo gjendje do të zhduket, do të kalojë." Dhe mendova për hadithin:

لَا عَيْشَ إِلَّا عَيْشُ الْآخِرَةِ *"Nuk ka jetesë përveç asaj të Ahiretit." (Buhariu)* Dhe recitova vërsetin:

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ *"Padyshim që All-llahu është me të duruarit."*[139], dhe thashë? إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ *"Vërtetë të All-llahut jemi dhe padyshim tek Ai do të kthehemi."*[140]

Unë gjeta ngushëllim në vendin tënd. Në qoftë se Zoti i Gjithëfuqishëm e do një shërbëtorin e Tij, Ai e bën atë të ndjejë neveri për dynjanë, duke ia shfaqur të shëmtuar. Në dashtë Zoti, edhe ti gjithashtu i përket asaj klase të atyre që janë të dashur tek Zoti xh.sh..

Mos u shqetëso për shtimin e pengesave të cilat pengojnë përhapjen e "Fjalëve". Në dashtë Zoti xh.sh., në qoftë se sasia që ti ke shpërndarë -prej Risale-i Nurit- deri tani, do të privilegjohej e nderohej me mëshirën Hyjnore, atëherë ato farëra të mbushura me dritë do të çelin vërtetë lule të shumta.

---

[139] Kur'an, 2: 153
[140] Kur'an, 2: 156

Ti ke bërë një numër pyetjesh, por vëlla i dashur, shumica e "Fjalëve" dhe e "Letrave" që janë shkruar më vinin në zemër në çast, menjëherë, pa përdorimin e dëshirës sime; dhe për këtë ato bëhen të bukura e të holla.

Në qoftë se unë do t'u përgjigjesha juve duke u mbështetur në dëshirën time, në fuqinë e njohjes dhe të mendimit ashtu si Saidi i Vjetër, përgjigjet do të vinin të dobëta, të pashije dhe të mangëta. Për disa kohë tani, inspirimet e zemrës kanë ndaluar, dhe pishtari i kujtesës është shuar, por me qëllim që ti të mos mbetesh pa përgjigje, unë do të përgjigjem shumë shkurt për secilën nga ato.

• **Pyetja e juaj e parë:** Si duhet të jetë duaja më e mirë e besimtarit për vëllain e tij besimtar?

Përgjigjja: Ajo duhet të jetë brenda sferës së asaj që është e pranueshme, sepse duatë, lutjet, bëhen të pranueshme brenda disa kushteve; pranueshmëria e tyre rritet nëse këto kushte përmbushen.

Për shembull, kur lutjet duhet të bëhen, njeriu duhet të pastrohet shpirtërisht duke kërkuar falje; pastaj ai duhet të recitojë salevate – bekime- për profetin Muhammed a.s.m., e cila është një dua e pranueshme, dhe t'i bëjë ato ndërmjetësuese për duanë; dhe përsëri në fund të thotë salevate, sepse një dua që bëhet midis dy duave të tilla të pranueshme bëhet vetë e pranueshme; بِظَهرِ الغَيبِ si dhe të lutet për tjetrin pa dijen e tij.

Të lutet me duatë tradicionale dhe me ato dua që kanë ardhur në Kur'anin e shenjtë, si për shembull:

اَللّٰهُمَّ اِنِّي اَسْئَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ لِي وَلَهُ فِي الدِّينِ وَالدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ
رَبَّنَآ اٰتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْاٰخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

"Zoti ynë! Na jep në këtë botë çfarë është e mirë dhe në botën tjetër çfarë është e mirë dhe na ruaj nga ndëshkimi i zjarrit."[141]

Dhe të lutet pas pesë namazeve të përditshme, dhe sidomos pas namazit të mëngjesit. Të lutet në vende të bekuara, dhe veçanërisht nëpër xhami; të lutet në ditët e xhumasë, dhe në mënyrë të veçantë në

[141] Kur'an, 2: 201

orën kur duatë pranohen; dhe gjatë tre muajve, Rexheb, Sha'ban dhe Ramadan, dhe sidomos në netët e shenjta të mirënjohura, në muajin e Ramazanit dhe sidomos në natën e Kadrit.

Duaja me këto kushte shpresohet nga mëshira e Zotit xh.sh. të jetë e shoqëruar me pranim. Rezultatet e duave të tilla të pranueshme ose shihen ekzaktësisht, ashtu siç u dëshiruan në këtë botë, ose ato janë pranuar lidhur me botën tjetër dhe për jetën e përhershme të atyre që janë lutur. Domethënë, në qoftë se ajo që u kërkua nuk ndodhi tamam ashtu siç u dëshirua, nuk duhet të thuhet se duaja nuk u pranua; përkundrazi, të thuhet se duaja u pranua në formën më të mirë.

• **Pyetja juaj e dytë:** Meqenëse fraza "radijall-llahu anhu", "Zoti qoftë i kënaqur me të", përdoret për sahabët e Profetit a.s.m., a do të ishte e përshtatshme që ajo frazë të përdoret edhe për të tjerët?

Përgjigjja: Po, ajo mund të përdoret, sepse kjo dua nuk është një shenjë e veçantë për sahabët e nderuar, ashtu siç është shprehja, "a.s.m." (Paqja dhe bekimet qofshin mbi të) e cila është një shenjë për Profetin e Zotit xh.sh..

Madje shprehja **Radijall-llahu anhu***"Zoti qoftë i kënaqur me të",* duhet të përdoret edhe për katër imamët e Sheriatit, katër interpretuesit e ligjit të shenjtë: dhe për Shejh Gazalin, etj. Të cilët arritën tek "shenjtëria më e madhe e njohur si trashëgimia e profetësisë", dhe arritën stacionin e kënaqësisë së Zotit xh.sh.. Por përgjithësisht midis dijetarëve të fesë, shprehja **Radijall-llahu anhu***"Zoti qoftë i kënaqur me të"* është përdorur për sahabët; shprehja **"Rahimehumull-llah"** "*Zoti i mëshiroftë*" është përdorur për dy brezat e tabiinëve që erdhën pas sahabëve; ndërsa shprehja **"Gaferall-llahu lehum"** "*Zoti i faltë ata"* është përdorur për dy brezat pasues të tyre. Dhe shprehja **"Kuddise sirruhum"** "*u shenjtëroftë sekreti i tyre",* është përdorur për evlijatë, shenjtorët.

• **Pyetja juaj e tretë:** Kush ishin më eprorë, imamët e mëdhenj dhe interpretuesit e ligjit të shenjtë, apo shehët –udhëheqësit- dhe polet shpirtërore të tarikateve të vërteta të sufizmit?

Përgjigjja: Jo të gjithë interpretuesit e ligjit, por vetëm se katër interpretuesit, Ebu Hanifja, Maliku, Shafiju dhe Ahmed Ibnu Hanbeli ishin më eprorë se sa shehët (udhëheqësit shpirtërorë).

Por në disa aspekte, disa udhëheqës të çuditshëm shpirtërorë si Sheh Gilani, arritën stacione më të ndritshme në virtyte të veçanta. Megjithatë, virtyti i përgjithshëm ishte ai i imamëve, i interpretuesve të ligjit të shenjtë. Përveç kësaj, disa nga shehët e tarikateve sufi ishin gjithashtu interpretues të ligjit; prandaj nuk mund të thuhet se të gjithë interpretuesit e ligjit ishin më të lartë se sa polet shpirtërorë, shehët.

Por katër imamët, interpretuesit, janë njerëzit më të lartë pas sahabëve dhe pas Mehdiut, Zoti qoftë i kënaqur me të.

• **Pyetja juaj e katërt:** Cili është qëllimi dhe urtësia e vërsetit, إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ *"Padyshim që All-llahu është me të duruarit."*[142]

Përgjigjja: Ashtu siç u kërkua nga Emri i Tij "**El-Hakimu"** -*I Gjithurti,* Zoti i Gjithëfuqishëm vendosi në të gjitha gjërat një renditje ashtu si shkelëzat e shkallëve. Dhe një njeri i paduruar i cili nuk vepron me ngadalësi, ai ose do t'i kapërcente disa nga shkallët e të binte, ose do t'i linte disa të mangëta, dhe kështu ai nuk mund të ngjitet tek synimi i tij. Prandaj, lakmia është shkaku i humbjes. Ndërsa durimi është për t'i zgjidhur të gjitha vështirësitë. Dhe thënia,

ٱلْحَرِيصُ خَآئِبٌ خَاسِرٌ ۞ وَالصَّبْرُ مِفْتَاحُ الْفَرَجِ *"lakmitari është i zbuluar para zhgënjimit dhe humbjes"*, dhe hadithi, *"Durimi është çelësi për lumturinë,* janë bërë si proverba. Domethënë, mirësia e Zotit të Gjithëfuqishëm dhe favori është me të duruarit.

Sepse durimi është tre llojesh:

I Pari: është durimi për t'iu shmangur mëkatit, ky durim është takvaja, dhe manifeston kuptimin e vërsetit, إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلْمُتَّقِينَ *"Zoti është me ata të cilët e kanë frikë Atë dhe janë të vetëpërmbajtur."*[143]

I Dyti: Është durimi në fatkeqësi; ky lloj është mbështetja tek Zoti xh.sh. dhe nënshtrimi ndaj Tij, gjë e cila e bën personin të nderohet me manifestimin e këtyre vërseteve:

---

[142] Kur'an, 2: 153
[143] Kur'an, 2: 194

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ۞ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ *"Dhe All-llahu i do durimtarët."*[144]*, "All-llahu i do ata që i mbështetin shpresat vetëm tek Ai."*[145]

Sa për padurimin (ngutjen), ai përmban ankesa ndaj Zotit xh.sh. gjë që shkakton kritikë për veprat e Zotit, akuzë për mëshirën e Tij dhe refuzim ndaj urtësisë së Tij.

Po, njeriu i dobët dhe i pafuqishëm lëndohet dhe qan prej goditjeve të fatkeqësisë si dhe ankohet, por ankesa duhet t'i drejtohet Atij dhe jo rreth Tij. Ajo duhet të jetë si Fjalët e Hazreti Ja'kubit a.s..

إِنَّمَا أَشْكُو بَثِّي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ

"Unë vetëm All-llahut ia drejtoj ankesën time për pikëllimin dhe dhimbjen."[146] Domethënë,, ai duhet t'ia drejtojë ankesën Zotit xh.sh. dhe jo të qajë, duke thënë: "Çfarë kam bërë unë që kjo duhej të më ndodhte mua?" Sikur po i ankohesh qënieve të tjera njerëzore rreth All-llahut; dhe të zgjosh keqardhjen e njerëzve të pafuqishëm është e dëmshme dhe e pakuptim.

Lloji i tretë i durimit, është durimi në adhurim, i cili e ngre njeriun tek stacioni i të qënit i dashur tek All-llahu xh.sh., Ai e nxit njeriun drejt adhurimit të plotë ndaj Zotit xh.sh. dhe drejt robërisë ndaj Tij, i cili është stacioni më i lartësuar.

- **Pyetja e juaj e pestë:** Mosha e pjekurisë konsiderohet të jetë pesëmbëdhjetë vjeç. Si e kryente adhurimin e tij Profeti a.s.m. para misionit të tij profetik?

Përgjigjja: Ai e kryente adhurimin në përputhje me atë që mbeti nga feja e Ibrahimit a.s., e cila ishte feja e Ibrahimit a.s., e cila është akoma ekzistuese në Arabi, ndonëse në formë shumë të errësuar. Por ky adhurim ishte nga zgjedhja e tij personale si një vepër e mirë (mendub) dhe jo në formën e farzit dhe të vaxhibit (detyrimi, obligimi). Kjo e vërtetë është e gjatë, le të mbetet ajo tani e shkurtuar.

---

[144] Kur'an, 3: 146
[145] Kur'an, 3: 159
[146] Kur'an, 12: 86

• **Pyetja juaj e gjashtë:** Cila është urtësia në profetësinë e tij e cila nisi kur ai ishte dyzet vjeç, që konsiderohet të jetë mosha e pjekurisë së plotë, dhe cila është urtësia e ndërrimit të jetës së tij kur jeta e tij e bekuar ishte gjashtëdhjetë e tre vjeç?

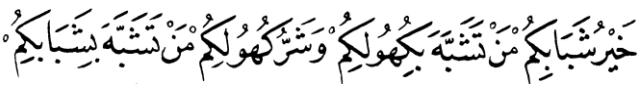
Përgjigjja: Ndodheshin shumë qëllime dhe shembuj urtësie në këtë. Njëra nga ato është siç vijon: profetësia është një përgjegjësi jashtëzakonisht e madhe dhe e rëndë. Ajo nuk mund të mbahet veçse pas zhvillimit të aftësive mendore dhe pasi të jenë plotësuar aftësitë dhe kapaciteti i zemrës.

Sa për kohën e atij plotësimi dhe zhvillimi, ajo është mosha dyzet. Sa për periudhën e rinisë, ajo është koha kur ndizen pasionet e nefsit, instinktet, gjaku zien dhe ambiciet për dynjanë janë të forta; atëherë kjo kohë nuk u përshtatet detyrave të profetësisë, të cilat janë thjesht Hyjnore, të shenjta dhe i përkasin Ahiretit, sepse sado serioz dhe i sinqertë të jetë njeriu para moshës dyzet vjeçare, prapëseprapë dyshimi se ai po punon për famën e dynjasë mund t'u ndodhë atyre të cilët vetë e kërkojnë famën. Ai nuk do të mund të shpëtonte me lehtësi nga akuzat e tyre. Por pas moshës dyzet fillon zbritja drejt varrit dhe, Ahireti duket për një njeri të tillë më shumë se sa dynjaja. Ai nuk do të mund të shpëtonte kollaj nga akuza të tilla në aktet dhe në veprimet e tij, të cilat shikojnë tek Ahireti dhe do të ishte i suksesshëm. Edhe të tjerët gjithashtu do të shpëtonin nga të menduarit keq për të.

Sa për jetën e tij të bekuar e cila iu rrëmbye kur ishte gjashtëdhjetë e tre vjeç, njëri nga shembujt e urtësisë në të ishte kjo: besimtarët janë të detyruar ta duan dhe ta respektojnë profetin më të nderuar a.s.m. në shkallën më të madhe dhe të mos u ngjallë atyre neveri absolutisht asgjë që i përket atij; ata duhet ta shohin çdo aspekt të jetës së tij si të mirë e të këndshëm. Prandaj, Zoti i Gjithëfuqishëm nuk e la të dashurin e Tij të nderuar deri në vitet e vështira e të mërzitshme të moshës pas asaj gjashtëdhjetë e tre vjeçare; përkundrazi, Ai e dërgoi atë tek Divani më i lartë në atë moshë të bekuar, e cila ishte jetëgjatësia mesatare e shumicës së komunitetit për të cilin ai ishte udhëheqës.

All-llahu e ngjiti Atë në një stacion në afërsi të Tij, duke shfaqur me këtë se ai ishte imami, udhëheqësi në çdo aspekt.

• **Pyetja juaj e shtatë:**

"Të rinjtë më të mirë janë ata të cilët u ngjasojnë njerëzve të moshës së pjekur, ndërsa më të këqinjtë e njerëzve të moshës mesatare janë ata të cilët u ngjasojnë të rinjve."

A është ky që vijon një hadith profetik dhe në qoftë se është hadith, çfarë do të thotë:?

Përgjigjja: Unë kam dëgjuar se ai është një hadith. Kuptimi i tij i thjeshtë është ky: I riu më i mirë është ai që mendon për vdekjen ashtu si një person i moshuar dhe që punon për Ahiretin; dhe jo ai prej atyre të cilët bëhen skllevër të pasioneve të rinisë dhe që janë të mbytur në pakujdesi. Dhe më i keqi i njerëzve të moshuar është ai i cili përpiqet t'i ngjasojë të riut në pakujdesi dhe në pasion, dhe që i ndjek tekat e nefsit ashtu si një fëmijë."

Forma e saktë e pjesës së dytë që unë pashë në afishe është siç vijon: Unë e kam varur atë sipër kokës sime për urtësinë që ajo mëson. Unë e shikoj atë çdo mëngjes e çdo mbrëmje dhe marr mësimin tim prej saj.

"Në qoftë se do një mik, Zoti është i mjaftueshëm. Po, në qoftë se Ai do të ishte miku yt, atëherë çdo gjë për ty është mik."

Në qoftë se ti do shokë, Kur'ani është i mjaftueshëm. Në të vërtetë, ti në të, me përfytyrimin tënd, jeton me profetët dhe melekët; shikon ngjarjet në të cilat ata u përfshinë dhe bëhesh i njohur me ta.

Në qoftë se do pasuri, kënaqësia të mjafton. Po, ai i cili kënaqet e mjaftohet me atë që ka, është kursimtar; dhe ai që është kursimtar, gjen bekimet e bereqetit.

Në qoftë se do armik, nefsi është i mjaftueshëm. Po, atij që i hyn vetja në qejf i bien fatkeqësi dhe sprovohet me vështirësi. Ndërsa ai që nuk është i dhënë pas nefsit, që nuk i pëlqen vetja, ai gjen gëzim, qetësi e mëshirë.

Në qoftë se do këshillues, vdekja është e mjaftueshme. Po, ai i cili mendon për vdekjen, shpëton nga dashuria e kësaj dynjaje dhe përpiqet për Ahiretin e tij me këmbëngulje.

Tani o vëllai im, unë po u shtoj një çështje të tetë shtatë çështjeve të tua. Ajo është sa vijon:

Para dy ditësh, njëri nga hafizët e Kur'anit recitoi disa vërsete nga sure Jusuf a.s. deri kur arriti.

تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ

"Më bëj mua të vdes musliman (si një i nënshtruar ndaj Vullnetit Tënd), dhe më bashko me të drejtët."[147]

Papritmas , si një shkreptimë, më erdhi mua një pikë e hollë: Çdo gjë që i përket Kur'anit dhe besimit është shumë e vlefshme sado e vogël që mund të shfaqet në aspektin e jashtëm, sepse për sa ka të bëjë me vlerën e saj, ajo është shumë e madhe.

Po, nuk mund të thuhet se është e vogël ajo që ndihmon për lumturinë e përjetshme; dhe nuk mund të thuhet se ajo pikë është e vogël dhe nuk ia vlen t'i japësh rëndësi.

Nuk ka dyshim se Ibrahim Hulusi është i pari që dëshiron të dëgjojë si shembulli i këtyre çështjeve, dhe sigurisht, ai është studenti i parë dhe i pari që i adresohen çështjet e këtij lloji, i cili i vlerëson pikat e holla të Kur'anit, dhe prandaj dëgjo o vëlla! Është një pikë e lartë, e hollë, sihariquese dhe e mrekullueshme e vërsetit,

تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ *"Më bëj mua të vdes musliman (si një i nënshtruar ndaj Vullnetit Tënd) dhe më bashko me të drejtët.",* i cili shpall se tregimi i Jusufit a.s. më i miri i tregimeve, po vjen në fund. Ajo është kjo: Dëshpërimet dhe dhimbjet e vdekjes dhe të ndarjes tek të cilat përfundojnë edhe tregimet e tjera të gëzueshme, i bëjnë të hidhura kënaqësitë imagjinare që merren nga tregimi dhe i shkatërrojnë ato. Në mënyrë të veçantë, në qoftë se ato e tregojnë vdekjen dhe ndarjen pikërisht kur rrëfehet momenti i gëzimit më të plotë dhe i kënaqësisë, kjo madje është më e dhimbshmja dhe i bën ata që e dëgjojnë të vajtojnë në dëshpërim.

Ndërsa ky vërset përfundon pjesën më të ndritshme nga tregimi i Jusufit a.s. i cili është sundimtar i Egjiptit, i bashkuar me nënën e tij dhe babain, duke u takuar me përmallim me vëllezërit e tij, dhe duke përjetuar lumturinë më të madhe dhe gëzimin e kësaj dynjaje, vërseti tregon se Jusufi a.s. po kërkon vetë vdekjen e tij nga Zoti i Gjithëfuqishëm me qëllim që të përjetojë madje një jetë akoma më të lumtur dhe një gjendje më të ndritshme; dhe ai vdiq dhe e mori atë lumturi.

---

[147] Kur'an, 12: 101

Domethënë, ndodhet përtej varrit një lumturi dhe një gëzim më i madh se sa lumturitë e këndshme të kësaj dynjaje, sa që ndërsa duke qenë në atë situatë më të këndshme të kësaj bote, një person shikues i realitetit si Jusufi a.s. e dëshiroi vdekjen e hidhur dhe, në këtë mënyrë të merrte atë lumturi tjetër.

Dhe kështu, shikoje këtë elokuencë të Kur'anit të gjithurtë, se në çfarë mënyre e shpall ai fundin e tregimit të Jusufit a.s.. Ajo nuk u shkakton hidhërim e dëshpërim atyre që e dëgjojnë atë, përkundrazi, ajo jep lajme të gëzueshme dhe shton gëzim të mëtejshëm.

Ajo gjithashtu jep udhëzim duke thënë: Punoni për atë që është përtej varrit, sepse lumturia e vërtetë dhe kënaqësia reale gjenden atje. Ajo gjithashtu tregon shkallën e lartë të vërtetësisë së Jusufit a.s., duke thënë: madje edhe situata më e ndritshme dhe më e gëzueshme e kësaj bote, nuk i shkaktoi atij të bëhej i pakujdesshëm; ajo nuk e robëroi atë; ai përsëri deshi Ahiretin.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

I Qëndrueshmi i Vetëm, Ai është i Qëndrueshmi i Vetëm!

Said Nursi

* * *

LETRA E NJËZET E KATËRT

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَفْعَلُ اللهُ مَا يَشَاءُ وَيَحْكُمُ مَا يُرِيدُ

Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

All-llahu bën çfarë të dëshirojë dhe dekreton çfarë të dojë."

Pyetje: Si është e mundur që furnizimi me përkujdesje, planifikimi me qëllim e i dobishëm dhe mirësia e këndshme e Emrave **"Er-Rahim"** – *Mëshirëploti,* **"El-Hakim"** – *I Gjithurti* dhe **"El Vedud"** – *I Dashuri,* të cilët janë midis Emrave të Bukur Hyjnorë, të pajtohen e të harmonizohen me vdekjen e mosekzistencën, me zhdukjen e ndarjen dhe me fatkeqësinë e mundimin, të cilat janë të tmerrshme e të frikshme?

Le ta pranojmë se ajo çfarë sheh njeriu në rrugën e vdekjes është e mirë dhe mirësi meqë ai do të kalojë për në lumturinë e përjetshme; mirëpo çfarë mëshire e dhembshurie i përfshin dhe çfarë urtësie e dobie ndodhet dhe çfarë mirësie e hollë dhe mëshire gjendet në asgjësimin e këtyre llojeve të pemëve dhe të bimëve të holla e delikate, të luleve të bukura dhe të kafshëve të cilat janë të denja për ekzistencën, që janë dashuruese të jetës dhe që dëshirojnë jetë të përhershme, të shkojnë në mosekzistencë në mënyrë të vazhdueshme pa përjashtim dhe duke mos neglizhuar asnjërin prej tyre? Dhe në nënshtrimin e tyre ndaj mundimeve dhe në qënien e tyre të ndryshuara nga fatkeqësitë duke mos e lënë asnjërën prej tyre të qetë e në paqe? Dhe në qënien e tyre duke u vrarë pa përjashtim, në zhdukjen e tyre pa pushim dhe duke mos i lejuar asnjërës prej tyre të qëndrojë pak, dhe secila duke u larguar pa qenë e kënaqur, - çfarë urtësie e qëllimi dhe çfarë favori e mirësie ndodhen në këtë?

Përgjigjja: Nëpërmjet pesë shenjave të cilat tregojnë shkakun e domosdoshëm dhe arsyen dhe, nëpërmjet pesë treguesve të cilët tregojnë qëllimet dhe dobitë, ne do të përpiqemi të shikojmë nga larg një të vërtetë madhështore e cila e zgjidh këtë pyetje, dhe e cila është tej mase e gjërë, e thellë dhe e lartësuar.

■ **STACIONI I PARË:** Ky përbëhet nga Pesë Shenja.

• **Shenja e Parë:** Ashtu siç është përshkruar tek fundi i Fjalës së Njëzet e Gjashtë se, Një Mjeshtër i aftë e përdor një njeri të varfër kundrejt një shpërblimi që ai e meriton me qëllim që të shfaqë artin dhe mjeshtërinë e Tij. Duke e bërë atë burrë të varfër si një model, ai i vesh atij një mantel, një rrobë, pastaj e mat atë dhe e pret, pastaj e zgjat dhe e shkurton dhe, e detyron atë burrë të varfër të ulet dhe të rrijë në këmbë dhe, i jep asaj rrobe forma të ndryshme, duke e bërë atë një mantel të çmueshëm, të zbukuruar e të qëndisur.

Atëherë, a ka të drejtë njeriu i mjerë që t'i thotë mjeshtrit: "Përse e ndryshon këtë rrobë e cila më zbukuron mua? Dhe përse e modifikon atë? Duke më detyruar mua njëherë të ulem dhe njëherë tjetër të ngrihem, kjo do të më prishte qetësinë time?

Në të njëjtën mënyrë, me qëllim që të shfaqë plotësimet e artit të Tij, nëpërmjet qëndisjeve dhe zbukurimeve të Emrave të Tij, Autori i Gjithëlavdishëm e merr natyrën esenciale të çdo lloji qënie si një model, dhe pastaj ai i vesh çdo gjëje dhe, në mënyrë të veçantë, qënieve të gjalla, një veshje trupi (fizike) që është e zbukuruar me shqisa dhe e skalit atë me penën e dekretit Hyjnor dhe me atë të paracaktimit; duke demonstruar kështu manifestimin e Emrave të Tij. Përveç kësaj, Ai i jep secilës qënie një plotësim, një kënaqësi dhe një shkëlqim në një mënyrë që i përshtatet asaj dhe si një shpërblim.

Atëherë, a ka të drejtë ndonjë gjë që t'i thotë Autorit të Gjithëla-vdishëm, i Cili shfaq kuptimin e,

مَالِكُ الْمُلْكِ يَتَصَرَّفُ فِي مُلْكِهِ كَيْفَ يَشَاءُ *"Zoti i gjithë sundimit ka autoritet absolut mbi të gjitha botët e Tij dhe vepron çfarë të dojë në to."* (a ka të drejtë t'i thotë): Ti po më shqetëson mua dhe po ma prish qetësinë?"

Ruajna Zot! Kurrësesi qëniet nuk kanë ndonjë të drejtë përpara Ekzistuesit të domosdoshëm, as nuk mund të pretendojnë ndonjë të drejtë cilado qoftë ajo; përkundrazi, e drejta e tyre është që të bëjnë falënderime të përhershme dhe lavdërime të vazhdueshme, duke përmbushur të drejtën e shkallëve të ekzistencës të cilat Ai ua ka dhënë atyre, sepse të gjitha shkallët e ekzistencës që u janë dhënë janë ndodhi dhe, gjithësecila kërkon një shkak.

Shkallët të cilat nuk janë dhënë, janë mundësi dhe, mundësitë janë mosekzistente si dhe të pafundme, të papërcaktuara. Sa për shembujt e mosekzistencës, ato nuk kërkojnë ndonjë shkak. Për shembull, mineralet nuk mund të thonë: "Përse ne nuk u bëmë bimë?" Ato nuk mund të ankohen; përkundrazi, e drejta e tyre, meqenëse kanë marrë ekzistencë minerale, është që ato t'i bëjnë falënderime Krijuesit të tyre. As bimët nuk mund të ankohen duke thënë: "Përse ne nuk u bëmë kafshë"; e drejta e tyre është të japin falënderime, meqenëse atyre u është dhënë ekzistenca dhe jeta së bashku. Sa për kafshët, ato nuk mund të ankohen duke thënë? "Përse ne nuk qemë njerëz? E drejta e

tyre është vetëm të bëjnë falënderime meqenëse atyre u është dhënë një substancë e çmueshme e shpirtit përveç jetës dhe ekzistencës. Dhe kështu me radhë.

O njeri që ankohesh! Ti nuk mbete mosekzistues, por u veshe me mirësinë e ekzistencës; ti e provove shijen e jetës. Ti nuk mbete i pajetë, i pashpirt, as kafsh ti nuk u bëre; ti ke marrë mirësinë e Islamit; ti nuk mbete në çudhëzim; ti ke përjetuar mirësitë e shëndetit të mirë dhe mirëqenien!

O mosmirënjohës! Ku e fitove të drejtën e mosdhënies së falënderimeve si shpërblim për shkallët e ekzistencës të cilat t'i ka dhënë All-llahu ty dhe të cilat janë mirësi e pastër.

Si ankohesh ti për Krijuesin për shkak se nuk të janë dhënë prej mirësive të larta të cilat janë nga llojet e mundësive dhe nga llojet e mosekzistencës dhe të cilat ti nuk i meriton dhe, kështu ti ankohesh rreth All-llahut me një lakmi të pakuptimtë dhe tregohesh mosmirënjohës ndaj mirësive që ti ke marrë? Në qoftë se njeriu do të ngrihej në një shkallë të lartë, si ngjitja në maje të një minareje dhe gjen një stacion të lartë dhe në çdo shkelëz shkalle merr një mirësi të madhe, a ka të drejtë ai të mos e falënderojë Autorin i Cili ia dha ato mirësi? Por duke u ankuar, ai thotë: Përse të mos mundesha të ngjitesha edhe më lartë se sa kjo minare..., sa i gabuar do të ishte ai, dhe çfarë mohimi mosmirënjohës ndaj mirësive do të ishte dhe çfarë budallallëku i madh do të ishte; madje edhe të çmendurit do ta kuptonin këtë.

O lakmitar i pakënaqur! O prishanik i pakursyer! O ankues me patëdrejtë dhe o njeri i shkujdesur! Dije me siguri se kënaqësia – mjaftueshmëria- është një falënderim fitimprurës, lakmia është një mosmirënjohje që shkakton humbje; dhe kursimi është një respekt i bukur dhe i dobishëm për mirësitë. Sa për çuarjen dëm, harxhimin pa hesap, ajo është një përbuzje e shëmtuar dhe e dëmshme ndaj mirësive.

Në qoftë se ti ke zgjuarsi - mësohu me mjaftueshmërinë dhe përpiqu të jesh i kënaqur me pak, në qoftë se ti nuk mund ta durosh atë, thuaj: **Ja Sabur!** *O Durimtari më i madh*! Dhe kërko durim. Ji i kënaqur me pjesën tënde dhe mos u anko.

Mësoje prej kujt dhe kujt i ankohesh! Dhe ji i heshtur. Në qoftë se ti dëshiron të ankohesh, atëherë ankoju Zotit të Gjithëfuqishëm për nefsin tënd, sepse mangësitë e fajet janë prej tij.

• **Shenja e Dytë:** Ashtu siç është shprehur në fundin e çështjes së fundit të Letrës së Tetëmbëdhjetë, një shembull urtësie që Krijuesi i Gjithëlavdishëm i ndryshon qëniet dhe i ripërtërin ato vazhdimisht në një mënyrë të çuditshme dhe madhështore nëpërmjet aktivitetit të Hyjnisë së Tij, është sa vijon:

Aktiviteti dhe lëvizja në krijesat buron nga një oreks, një dëshirë, një kënaqësi dhe nga një dashuri. Mund të thuhet se në të gjithë aktivitetin ndodhet një lloj kënaqësie. Kënaqësia gjithashtu kthehet e orientohet drejt një plotësimi; madje ajo është një lloj plotësimi. Meqenëse aktiviteti tregon një plotësim, një kënaqësi e një bukuri dhe, meqenëse Ekzistuesi i vetëm i domosdoshëm, i Cili është plotësimi absolut dhe i Ploti i Gjithëlavdisë bashkon në Esencën e Tij, në atributet e Tij dhe në veprat e Tij të gjitha llojet e plotësimeve, atëherë nuk ka dyshim se, në një mënyrë të përshtatshme për ekzistencën e domosdoshme dhe për shenjtërinë e Esencës së Ekzistuesit të domosdoshëm, në një formë të denjë për pasurinë e Tij absolute dhe për vetëmjaftueshmërinë e Esencës së Tij, në një mënyrë që i shkon plotësimit të Tij absolut dhe qënies së Tij pa asnjë lloj mangësie e defekti, Ai ka një mëshirë të shenjtë të pakufishme dhe një dashuri të pastër të pafundme. Sigurisht ndodhet një përmallim i shenjtë i pafundmë që buron nga ajo mëshirë e shenjtë dhe nga ajo dashuri e pastër; dhe nga ai përmallim i shenjtë buron një gëzim i shenjtë i pafundmë.

Dhe duke buruar nga ai gëzim i shenjtë, ndodhet – në qoftë se do të lejohet shprehja – një kënaqësi e shenjtë e pafundme. Dhe nga kjo kënaqësi e shenjtë dhe nga mirënjohja dhe plotësimet e krijesave të cilat shkaktohen nga shfaqja dhe zhvillimi i potencialeve dhe i mundësive të tyre brenda aktivitetit të Fuqisë së Tij, buron- në qoftë se do të lejohej shprehja – një kënaqësi e shenjtë e pafundme dhe një krenari e shenjtë që i përkasin Esencës së Atij të Gjithëmëshirshmi dhe Mëshirëploti; dhe ajo kënaqësi e shenjtë absolute dhe ajo krenari absolute e bëjnë të domosdoshme këtë aktivitet të pakufishëm në formën e Tij absolute.

Gjithashtu, ai aktivitet i pakufishëm, bën të pakufishëm, bën transformim, ndërrim dhe shkatërrim. Ai ndryshim i pakufishëm dhe ai transformim bëjnë të domosdoshme vdekjen, mosekzistencën, zhdukjen dhe ndarjen.

Njëherë, dobitë e treguara nga shkenca njerëzore dhe nga filozofia lidhur me qëllimet e qënieve, u shfaqën shumë të parëndësishme e të pavlera në shikimin tim. Unë kuptova nga kjo, se një filozofi e tillë të çon vetëm në kotësi; dhe është pikërisht për këtë arsye, se filozofi i cili i ka ngulur këmbët e tij në filozofi, ose do të humbiste e të binte në moçalin e Natyrës, ose do të bëhej sofist, ose do të mohonte njohjen Hyjnore dhe zgjedhjen - dëshirën -, ose do ta quante Krijuesin, "I Vetëdomosdoshmi".

Në këtë pikë, mëshira Hyjnore dërgoi Emrin, **"El-Hakim"** – *I Gjithurti*, për të më ardhur në ndihmë dhe, Ai Emër Hyjnor më tregoi qëllimet e mëdhaja të krijesave. Domethënë, çdo krijesë, çdo artifakt, është një mesazh i tillë Hyjnor, sa që të gjitha qëniet e vetëdijshme e studiojnë atë.

Ky qëllim më mjaftoi mua për një vit. Pastaj m'u zbuluan çudirat në artin e qënieve dhe, qëllimi i mëparshëm filloi të shfaqet i pamjaftueshëm. Ndërkohë, një qëllim tjetër shumë më i madh se i pari, m'u shfaq mua.

Domethënë, qëllimi më i rëndësishëm i çdo krijese është shikimi tek Autori i saj madhështor. Unë kuptova se ky qëllim është shfaqja para shikimit të Autorit plotësimet e artit të Tij, zbukurimet e Emrave të Tij, qëndisjet e Urtësisë së Tij dhe dhuratat e Mëshirës së Tij të gjërë, pra të gjitha këto shfaqen para shikimit të Tij dhe, ky qëllim është që ato të jenë pasqyra për bukurinë dhe për plotësimet e Tij xh.sh.. Ky qëllim më mjaftoi mua për një kohë të gjatë.Pastaj u shfaqën mrekullitë e Fuqisë Hyjnore dhe detyrat e Hyjnisë në ndryshimin dhe transformimin tej mase të shpejtë,brenda aktivitetit të çuditshëm në artin e krijimit të gjërave. Qëllimi i mëparshëm gjithashtu filloi të bëhet i pamjaftueshëm. Unë kuptova se një shkak i domosdoshëm dhe një motiv aq i madh aq sa ky qëllim, ishte i domosdoshëm. Dhe këtu m'u shfaqën shkaqet e domosdoshme që ndodhen në këtë Shenjën e Dytë dhe qëllimet e përmendura në treguesit vijues.

Mua m'u bë e njohur me siguri të plotë se "Aktiviteti i Fuqisë Hyjnore në univers dhe rrjedha e vazhdueshme e qënieve janë aq kuptimplote, saqë nëpërmjet atij aktiviteti, Krijuesi i Gjithurtë i bën të flasin llojet e qënieve në univers." Është sikur lëvizja e qiejve dhe e tokës dhe lëvizjet e qënieve të tyre të ishin fjalët e asaj ligjërate, dhe se lëvizja dhe rrotullimi i tyre është të folurit dhe të ligjëruarit e tyre.

Domethënë, lëvizja dhe zhdukja duke buruar nga aktivitetet janë vetëm fjalë lavdërimi, tesbihati, për Zotin xh.sh.; dhe aktiviteti në univers gjithashtu është folja e heshtur e universit dhe e shumëllojshmërisë së qënieve të tij, duke u bërë të flasin.

- **Shenja e Tretë:** Gjërat nuk shkojnë për në mosekzistencë, përkundrazi, ato kalojnë nga sfera e fuqisë për tek sfera e njohjes; ato shkojnë nga bota e dukshme për tek bota e padukshme; ato kthehen nga bota e ndryshimit dhe e përkohshmërisë për tek botët e dritës dhe të përjetshmërisë. Nga këndvështrimi i realitetit, bukuria dhe plotësimi në gjërat u përkasin Emrave Hyjnorë dhe janë skalitjet dhe manifestimet e tyre.

Meqenëse Emrat janë të përjetshëm dhe manifestimet e tyre janë të përhershëm, nuk ka dyshim se skalitjet e tyre do të ripërtërihen, rifreskohen, do të zbukurohen dhe do të ndryshohen. Ato nuk kalojnë dhe nuk largohen për në mosekzistencë e në asgjësim, por vetëm përcaktimet e tyre relative ndryshojnë. Sa për realitetet e tyre, esencat dhe identitetet e tyre, të cilat janë mjetet e bukurisë dhe të hijeshisë, të shkëlqimit dhe të plotësimit, ato janë të qëndrueshme. Bukuria dhe eleganca në gjërat, të cilat nuk kanë shpirt, u përkasin drejtpërdrejtë Emrave Hyjnorë; atëherë nderi është i tyre; lavdërimi u takon vetëm atyre; bukuria është e tyre; dashuria u shkon atyre; dhe ndryshimi i atyre pasqyrave nuk u shkakton dëm Emrave.

Në qoftë se gjërat janë prej gjallesave me shpirt, por ato nuk janë nga qëniet me intelekt, vdekja dhe largimi i tyre nuk është zhdukje dhe humbje në mosekzistencë; përkundrazi gjëja e gjallë shpëton nga një ekzistencë trupore (fizike), nga trazirat dhe nga detyrat e jetës, duke ia lënë frutat e detyrave të saj - që ajo i fitoi - shpirtit të saj të qëndrueshëm. Kështu, shpirtërat e këtyre gjërave mbështeten gjithashtu tek Emrat e Bukur Hyjnorë. Shpirtërat e tyre të pavdekshëm vazhdojnë, duke kaluar për tek një lumturi e denjë për to.

Ndërsa, në qoftë se ato janë nga gjallesat, edhe me shpirt edhe me intelekt, ato në të vërtetë po kalojnë në një lumturi të përjetshme dhe në botën e qëndrueshmërisë që ndërtohet mbi plotësimet lëndore dhe jolëndore. Prandaj, ndarja e tyre dhe zhdukja nuk janë në të vërtetë vdekje, mosekzistencë dhe zhdukje, por ajo është një udhëtim i këndshëm për tek botët ndriçuese të Autorit të Gjithurtë, si bota e ndërmjetme, bota e shëmbëllesës dhe bota e shpirtërave dhe në mbretëri të tjera prej vendbanimeve të Krijuesit xh.sh..

Shkurtazi: Meqenëse Autori i Gjithëlavdishëm ekziston dhe Ai është i Përjetshëm dhe, meqenëse Atributet e Tij dhe Emrat janë të përjetshëm e të përhershëm, sigurisht manifestimet e Emrave të Tij dhe mbishkrimet e skalitjet ripërtërihen, duke dhënë një lloj përjetshmërie; ato nuk janë shkatërrim, as asgjësim, as mosekzistencë dhe as zhdukje, sepse është e njohur se njeriu që është i lidhur – për sa ka të bëjë me humanizmin - me shumicën e qënieve të tjera, ai merr kënaqësi tek lumturia e tyre dhe pikëllohet me shkatërrimin dhe me fatkeqësitë e tyre.

Ai pikëllohet shumë për qëniet e gjalla dhe veçanërisht për llojin njerëzor, dhe sidomos për ata midis njerëzve të plotësimit, të cilët ai i do, i admiron dhe i respekton, kështu ai është më i pikëlluari për dhimbjet e tyre dhe më i lumturi për lumturinë e tyre, sa që ai do të sakrifikonte lumturinë e tij për hir të lumturisë së tyre, ashtu siç sakrifikon një nënë e dashur dhe e mëshirshme lumturinë dhe qetësinë e saj për hir të fëmijës së saj.

Kështu, në përputhje me shkallën e tyre, nëpërmjet dritës së Kur'anit dhe misterit të besimit, të gjithë besimtarët mund të jenë të lumtur nga lumturia e të gjitha qënieve, nga qëndrueshmëria e tyre dhe nga shpëtimi i tyre prej asgjësimit dhe nga qënia e tyre si mesazhe të vlefshme Hyjnore; ata mund të fitojnë një dritë aq të shtrirë e të madhe sa dynjaja. Gjithësecili mund të përfitojë nga kjo dritë sipas shkallës së tij.

Sa për njerëzit e çudhëzimit, ata janë të pikëlluar nga shkatërrimi i të gjitha gjërave, nga përkohshmëria e tyre dhe nga dërgimi i tyre, në pamje të jashtme, për në mosekzistencë - dhe në qoftë se ato kanë shpirtëra - nga vuajtja e tyre, përveç dhimbjeve të vetë atyre. Domethënë, mosbesimi i tyre e mbush botën e tyre me mosekzistencë; ai e zbraz atë mbi kokat e tyre, duke u shkaktuar atyre një ferr para se ata të shkojnë atje (në ferrin e Ahiretit).

- **Shenja e Katërt:** Ashtu siç kemi thënë në shumë vende, se një monark ka zyra e departamente të ndryshme që burojnë nga titujt e tij të ndryshëm të tillë si Emri Sulltan, Kalif, Gjykatës, Komandant i përgjithshëm dhe si shembujt e këtyre midis titujve dhe atributeve.

Në të njëjtën mënyrë, (*dhe All-llahut i takon krahasimi më i lartë*), Emrat e Bukur Hyjnorë kanë lloje të ndryshme të panumërta manifestimesh. Shumëllojshmëritë dhe speciet e ndryshme të krijesave burojnë nga shumëllojshmëritë e manifestimeve, shfaqjeve. Kështu, në

përputhje me faktin se çdo posedues bukurie e plotësimi ka një dëshirë të bashkëlindur për të shikuar dhe për të shfaqur bukurinë e tij dhe plotësimin, gjithashtu ato Emra të ndryshëm - meqenëse janë të vazhdueshëm dhe të përjetshëm - dëshirojnë të shfaqen në mënyrë të përhershme për shkak të Esencës më të pastër e më të shenjtë. Domethënë, ato dëshirojnë të shohin skalitjet e tyre; domethënë, të shikojnë manifestimin e bukurisë së tyre dhe reflektimin e plotësimit të tyre në pasqyrat e qëndisjeve dhe të zbukurimeve të tyre; domethënë, të ripërtërijnë çdo shembull të Librit Madhështor të universit dhe mesazhet e ndryshme të qënieve; domethënë, t'i shkruajnë ato rishtas në mënyrë të vazhdueshme; domethënë, t'i shkruajnë mijërat e mesazheve të ndryshme mbi një faqe të vetme dhe ta shfaqin secilin mesazh para shikimit dëshmues të Esencës së shenjtë, të të Pastërtit të Vetëm dhe të të Shenjtit i Cili shprehet e tregohet nga ato; dhe së bashku me këtë për t'i shfaqur ato para shikimeve reflektuese të të gjitha qënieve të ndjeshme dhe t'i bëjë ata që t'i lexojnë ato.

Shqyrtoje poemën vijuese e cila aludon për këtë të vërtetë: *"Fletët e librit të botës janë këto lloje të pallogaritshme, letrat e tij dhe fjalët janë, gjithashtu, këto individë të pafundmë;*

Është shkruar mbi Pllakën e Ruajtur të Realitetit: Çdo qënie në botë është një fjalë kuptimplote e mishëruar.

تَأَمَّلْ سُطُورَ الْكَائِنَاتِ فَإِنَّهَا ❁ مِنَ الْمَلَإِ الْأَعْلَى إِلَيْكَ رَسَائِلُ

Studioji rreshtat e universit; sepse ato janë mesazhe për ty nga Asambleja më e lartë.

- **Shenja e Pestë:** Shenja e Pestë përbëhet nga dy Pika:

- *Pika e parë:* Meqenëse Zoti i Gjithëfuqishëm ekziston, gjithçka ekziston. Meqenëse ndodhet një lidhje me Zotin e Gjithëfuqishëm, atëherë të gjitha gjërat ekzistojnë për çdo gjë, sepse nëpërmjet misterit të Unitetit, nëpërmjet lidhjes me Ekzistuesin e Vetëm të domosdoshëm, të gjitha qëniet bëhen të lidhura me të gjitha qëniet e tjera. Kjo do të thotë se, nëpërmjet misterit të unitetit, çdo qënie e cila e njeh lidhjen e saj me Ekzistuesin e Vetëm të domosdoshëm, ose që lidhja e së cilës njihet, bëhet e lidhur me të gjitha qëniet të cilat janë të lidhura me Të. Kjo do të thotë se, nga këndvështrimi i lidhjes, çdo qënie mund të shfaqë drita të pafundme të ekzistencës.

Nuk ka ndarje apo vdekje nga ai këndvështrim. Të jetosh për një sekondë të vetëm kalimtar është burimi për drita të panumërta të ekzistencës.

Ndërsa në qoftë se lidhja nuk ekziston ose është e panjohur, qënia shfaq ndarje dhe vdekje të pafundme, sepse gjëja në atë gjendje, përpara çdo qënie me të cilën ajo mund të ketë qenë e lidhur, është e zbuluar para një ndarjeje, një largimi dhe një vdekjeje. Domethënë, ajo ngarkon mbi ekzistencën e saj individuale shembuj të pafundmë mosekzistenceje dhe ndarjeje,

Edhe sikur ajo të mbetej në ekzistencë për njëmijë vite, madje (edhe pa lidhje), kjo nuk do të barazohej me jetën e një çasti duke qenë e lidhur, ashtu siç ishte ajo më parë.

Prandaj, ata të cilët kanë depërtuar tek realitetet, kanë thënë: “Ekzistenca e ndriçuar, madje edhe vetëm për një çast kalimtar, është më e preferueshme mbi një milion vite të pafitim, të kotë.” Dhe gjithashtu për shkak të kësaj, ata të cilët i kanë verifikuar realitetet e krijimit kanë thënë:

“Dritat e ekzistencës bëhen të dukshme nëpërmjet njohjes së Ekzistuesit të Vetëm të Domosdoshëm.” Domethënë, në atë gjendje, universi shihet të jetë plot engjëj, qënie shpirtërore dhe qënie të vetëdijshme brenda dritave të ekzistencës. Ndërsa pa ato, domethënë, në qoftë se nuk do të ishte njohja rreth Ekzistuesit të vetëm të domosdoshëm, atëherë errësirat e mosekzistencës dhe dhimbjet e vdekjes dhe të ndarjes do t’i rrethonin të gjitha qëniet.

Dynjaja do të shfaqej në një këndvështrim të tillë të ishte një djerrinë e mjeruar dhe e boshatisur.

Po, ashtu si secili frut nga frutat e pemës, që ka lidhje me të gjitha frutat që ndodhen në atë pemë dhe që formojnë një lloj nga lidhja e vëllazërisë dhe e shoqërisë dhe marrëdhënie të forta midis tyre, po ashtu, ai frut posedon ekzistenca aksidentale aq sa numri i të gjithë atyre frutave.

Por kur fruti këputet nga pema, atëherë një ndarje dhe një vdekje ndodhin përballë të gjithë frutave të tjerë; të gjithë ato fruta në lidhje me frutin e këputur do të bëheshin mosekzistues, dhe një errësirë e mosekzistencës së jashtme do të ndodhte për të.

Pikërisht në të njëjtën mënyrë për sa ka të bëjë me të qënit i lidhur me fuqinë e të Vetmit të Përjetshëm, për secilën gjë, të gjitha gjërat ekzistojnë. Në qoftë se nuk do të kishte lidhje, atëherë lloje nga mosekzistenca e jashtme aq sa numri i të gjitha gjërave, do ta godisnin secilën gjë.

Dhe kështu, nga kjo shenjë ti mund të shikosh gjërësinë e dritave të besimit dhe errësirën e tmerrshme të çudhëzimit. Domethënë, besimi është titulli i realitetit esencial i të vërtetës së lartë të përshkruar në këtë shenjë dhe ai realitet mund të fitohet veçse nëpërmjet besimit; sepse ashtu siç është mosekzistuese çdo gjë për të verbërin, shurdhin, memecin dhe për budallain, po kështu çdo gjë është mosekzistuese dhe e errët për një njeri pa besim.

• *Pika e Dytë:* Dynjaja dhe të gjitha gjërat kanë tri fytyra:

Fytyra e parë: Shikon tek Emrat e Bukur Hyjnorë dhe është pasqyra e tyre. Vdekja, ndarja dhe mosekzistenca nuk mund të ndërhyjnë në këtë fytyrë; përkundrazi, në të ka ripërtëritje dhe rifreskim.

Fytyra e dytë: Shikon tek Ahireti dhe vështron tek Bota e përjetshmërisë; ajo është si një tokë e lërueshme. Në këtë fytyrë piqen fruta të qëndrueshëm. Kjo fytyrë i shërben qëndrueshmërisë, dhe i bën gjërat e përkohshme gjëra të përhershme. Gjithashtu, në këtë fytyrë, nuk ka vdekje e zhdukje, por manifestime të jetës dhe të përjetshmërisë.

Fytyra e tretë: Shikon tek qëniet e përkohshme, domethënë shikon tek ne. Ajo është e dashura e qënieve të përkohshme dhe e atyre që ndjekin tekat e nefsit të tyre; ajo është vend tregtie për të vetëdijshmit; është fushë provimi e testimi për ata të cilët janë ngarkuar me detyra. Kështu, balsami dhe shërimi për dhimbjet dhe plagët e përkohshmërisë, të zhdukjes dhe të vdekjes në këtë fytyrën e tretë janë manifestimet e jetës dhe të përjetësisë në fytyrën e saj të brendshme.

Shkurtazi: Kjo rrymë e qënieve, këto krijesa udhëtuese, janë pasqyra lëvizëse dhe vende të ndryshueshme manifestimi për ripërtëritjen e dritave të krijimit të Ekzistuesit të vetëm të domosdoshëm.

■ STACIONI I DYTË

Stacioni i dytë përbëhet nga një Parathënie dhe Pesë Tregues. Parathënia përmban dy çështje:

- **Çështja e Parë**: Në secilin nga Pesë treguesit e mëposhtëm ndodhet një krahasim i shkruar në formën e një teleskopi të dobët e me rreze të shkurtër, me qëllim që të vëzhgojmë atributet e Hyjnisë. Këto krahasime nuk mund ta përfshijnë realitetin e atyre atributeve; ato nuk mund t'i rrethojnë ato dhe të jenë masa për to, por ato mund të ndihmojnë në shikimin e tyre. Pastaj ndonjëra nga frazat ose shprehjet në krahasimet , ose në shenjat e mëparshme, që është e papërshtatshme për atributet e Esencës më të shenjtë e më të pastër, është nga mangësitë e vetë krahasimeve.

Për shembull, kuptimet e ëndjes, gëzimit dhe kënaqësisë të njohura nga ne, nuk mund t'i shprehin atributet e shenjta, por secila është si një pikë vrojtimi dhe një mjet për mendimin reflektiv. Përveç kësaj, nëpërmjet të treguarit, në një shembull të vogël, majen, cepin e një ligji gjithëpërfshirës dhe madhështor të Hyjnisë, ai provon realitetin e ligjit brenda atributeve të Hyjnisë. Për shembull, thuhet se një lule largohet nga ekzistenca duke lënë prapa saj me mijëra nga llojet e ekzistencave; kjo demonstron një ligj madhështor të Hyjnisë i cili është në fuqi në të gjitha qëniet e pranverës, ashtu siç është në fuqi në të gjitha qëniet e dynjasë.

Por, nëpërmjet cilitdo ligji, Krijuesi Mëshirëplotë ndryshon dhe ripërtërin veshjen e pupëluar -me pupla- të një zogu. Ai Autor i Gjithurtë, me të njëjtin ligj e ndryshon dhe e ripërtërin veshjen e globit tokësor në çdo vit; dhe nëpërmjet të njëjtit ligj, Ai e transformon trajtën e botës në çdo shekull; dhe nëpërmjet të njëjtit ligj, Ai do ta ndryshojë formën e universit tek ringjallja e të vdekurve.

Dhe nëpërmjet cilitdo ligji Ai i lëviz grimcat si dervishë mevlevi ashikë; Ai e bën tokën të rrotullohet nëpërmjet të njëjtit ligj ashtu si një dervish mevlevi në ekstazë duke i ngritur për vallëzimin "sama" (rrotull rrethit të dhikrit). Dhe nëpërmjet atij ligji, Ai i bën botët të rrotullohen dhe sistemin diellor të udhëtojë përmes hapësirës.

Dhe nëpërmjet cilitdo ligji Ai ripërtërin grimcat në qelizat e trupit tënd dhe i tret ato dhe i zëvendëson; dhe nëpërmjet të njëjtit ligj, Ai ripërtërin kopshtin tënd çdo vit, duke e bërë atë rishtas shumë herë në çdo stinë. Dhe nëpërmjet të njëjtit ligj, Ai ripërtërin faqen e tokës në çdo pranverë, duke lëshuar një mbulesë të freskët mbi faqen e saj.

Dhe nëpërmjet cilitdo ligji, Ai Autor i Gjithëfuqishëm sjell në jetë një mizë; Ai, nëpërmjet të njëjtit ligj, sjell në jetë një dru rrapi përpara dritares tënde në çdo pranverë; dhe nëpërmjet atij ligji, Ai e sjell në jetë tokën në pranverë; dhe nëpërmjet të njëjtit ligj do t'i sjellë në jetë krijesat në ringjallje. Kur'ani aludon për këtë me vërsetin,

مَا خَلْقُكُمْ وَلَا بَعْثُكُمْ إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ *"Krijimi i ju të gjithëve dhe ringjallja e ju të gjithëve janë si (krijimi dhe ringjallja) e një njeriu të vetëm."*[148] Dhe kështu me radhë; ju mund të bëni shembuj të mëtejshëm në të njëjtën mënyrë.

Ndodhen shumë ligje Hyjnie si këto të cilat janë në fuqi duke filluar nga grimcat për tek tërësia e botës. Dhe kështu shikoje pafundësinë e këtyre ligjeve brenda aktivitetit Hyjnor; vëreje me kujdes gjërësinë e tyre dhe shikoje kuptimin e Unitetit brenda tyre. Kuptoje se çdo ligj është një provë e Unitetit Hyjnor. Po, nëpërmjet secilit prej këtyre ligjeve të shumta e të pafundme duke qenë manifestimi i Njohjes dhe i Dëshirës Hyjnore dhe duke qenë, edhe i njëjti edhe gjithëpërfshirës, secili nga ato ligje provon me sigurinë më të plotë Unitetin e Autorit, Njohjen dhe Dëshirën e Tij.

Kështu, shumica e krahasimeve gjithandej "Fjalëve" tregojnë majat e ligjeve, ashtu si këto, nëpërmjet një shembulli të vogël, atëherë ato krahasime tregojnë ekzistencën e pikërisht atij ligji në çështjen e pretenduar.

Meqenëse krahasimi shpjegon aktualizimin (realitetin) e ligjit, atëherë ai e vërteton çështjen e pretenduar në mënyrë aq kategorike ashtu si prova logjike. Domethënë, shumica e krahasimeve tek "Fjalët" janë si prova kategorike dhe argumente të sigurtë.

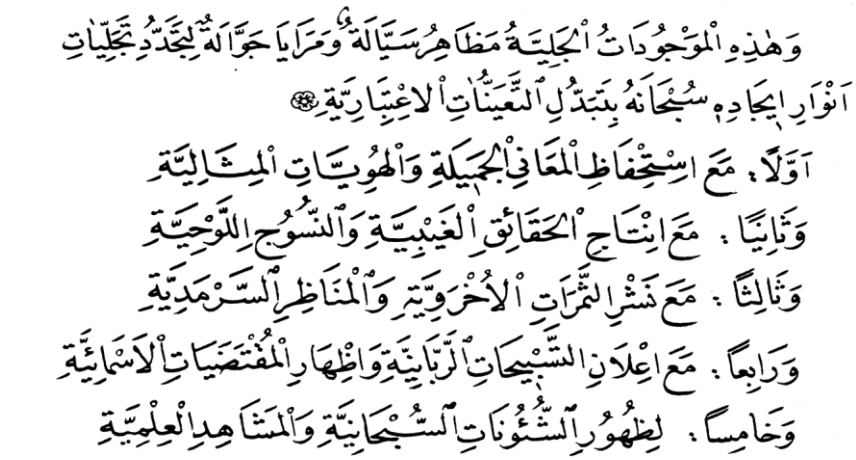
• **Çështja e dytë:** Ashtu siç është përshkruar në të vërtetën e Dhjetë të Fjalës së Dhjetë; çdo frut dhe çdo lule ka aq shumë qëllime dhe shembuj urtësie aq sa numri i frutave të pemës dhe i luleve të saj. Këto shembuj urtësie janë tri llojesh:

Njëri lloj shikon Autorin dhe shfaq qëndisjen e Emrave të Tij. Një lloj tjetër shikon tek qëniet e vetëdijshme dhe, në këndvështrimin e të vetëdijshmëve, gjërat janë mesazhe të vlefshëm dhe fjalë kuptimplote.

[148] Kur'an, 31: 28

Një lloj tjetër orientohet e shikon tek vetë gjëja dhe tek jeta dhe përjetësimi i saj. Dhe ajo përmban shembuj urtësie sipas përfitimeve të njeriut, në qoftë se ajo do të ishte e dobishme për njeriun.

Njëherë, ndërsa po shqyrtoja ekzistencën e këtyre qëllimeve të shumta që ka çdo qënie, paragrafet e mëposhtëm më erdhën mua në gjuhën arabe, të cilët ashtu si shënimet që formojnë bazat e treguesve të mëposhtëm, aludojnë për ato qëllime universale.

وَهٰذِهِ الْمَوْجُودَاتُ الْجَلِيَّةُ مَظَاهِرُ سَيَّالَةٌ وَمَرَايَا جَوَّالَةٌ لِتَجَدُّدِ تَجَلِّيَاتِ
أَنْوَارِ إِيجَادِهِ سُبْحَانَهُ بِتَبَدُّلِ التَّعَيُّنَاتِ الْاِعْتِبَارِيَّةِ ۞
أَوَّلًا : مَعَ اسْتِحْفَاظِ الْمَعَانِي الْجَمِيلَةِ وَالْهُوِيَّاتِ الْمِثَالِيَّةِ
وَثَانِيًا : مَعَ اِنْتَاجِ الْحَقَائِقِ الْغَيْبِيَّةِ وَالنُّسُوجِ اللَّوْحِيَّةِ
وَثَالِثًا : مَعَ نَشْرِ الثَّمَرَاتِ الْأُخْرَوِيَّةِ وَالْمَنَاظِرِ السَّرْمَدِيَّةِ
وَرَابِعًا : مَعَ اِعْلَانِ التَّسْبِيحَاتِ الرَّبَّانِيَّةِ وَاِظْهَارِ الْمُقْتَضَيَاتِ الْاَسْمَائِيَّةِ
وَخَامِسًا : لِظُهُورِ الشُّئُونَاتِ السُّبْحَانِيَّةِ وَالْمَشَاهِدِ الْعِلْمِيَّةِ

Këto qënie të lavdishme janë vende të rrjedhshëm manifestimi dhe pasqyra shëtitëse për ripërtëritjen e manifestimeve të dritave të krijueshmërisë së Tij, lavdia i takon Atij: nëpërmjet ndryshimit të përcaktimeve relative.Së pari: Me ruajtjen e kuptimeve të tyre të bukura dhe të identiteteve të tyre në botën e shëmbëllesave. Së dyti: Me prodhimin e të vërtetave që i përkasin botës së padukshme dhe qëndisjeve të Pllakës së Ruajtur. Së treti: Me shpërndarjen e frutave të Ahiretit dhe të panoramave të përhershme. Së katërti: Me shpalljen e tesbihateve Hyjnore dhe me bërjen të njohur se çfarë bëjnë të domosdoshme Emrat Hyjnorë. Së pesti: Që të shfaqen Atributet Hyjnorë dhe aspektet e njohjes Hyjnore.

Këto pesë paragrafe përmbajnë bazat e treguesve që ne do t’i diskutojmë në vazhdim. Po, të gjitha qëniet dhe në mënyrë të veçantë qëniet e gjalla, kanë pesë nivele të ndryshëm prej shembujve të urtësisë dhe të qëllimeve të ndryshme.

Ashtu si një pemë frutdhënëse që prodhon degët e saja të cilat ngrihen njëra mbi tjetrën, po ashtu të gjitha qëniet e gjalla kanë pesë nivele të ndryshëm prej shembujve të urtësisë dhe të qëllimeve.

O njeri i përkohshëm! Në qoftë se ti e dëshiron transformimin e realitetit tënd, i cili është si një bërthamë e pjesshme, në një pemë të përjetshme frutdhënëse, dhe të fitosh dhjetë prej qëllimeve të treguara në pesë treguesit, fito besim të vërtetë. Përndryshe, përveç të qënit i privuar nga të gjitha ato, ti do shtypesh e ngjeshesh në atë bërthamë dhe do të kalbesh brenda saj.

- ***Treguesi i Parë*:**

فَاوَّلًا، بِتَبَدُّلِ التَّعَيُّنَاتِ الْاِعْتِبَارِيَّةِ مَعَ اسْتِحْفَاظِ الْمَعَانِي الْجَمِيلَةِ وَالْهُوِيَّاتِ الْمِثَالِيَّةِ

Së pari*: Nëpërmjet ndryshimit të përcaktimeve të tyre relative dhe me ruajtjen e kuptimeve të tyre të bukura dhe të identiteteve në botën e shëmbëllesave.*

Ky paragraf shpreh ç'ka vijon: Pas largimit të saj nga ekzistenca, çdo qënie, në pamje të jashtme, shkon për në mosekzistencë dhe në asgjësim, por kuptimet që ajo ka shprehur ruhen dhe përjetësohen.

Gjithashtu, identiteti i saj, forma dhe natyra e saj esenciale, ruhen në botën e shëmbëllesave dhe në Pllakat e Ruajtura, të cilat janë modele të botës së shëmbëllesës, dhe në memoriet të cilat janë modelet e pllakave të ruajtura. Domethënë, qënia –gjëja- humbet ekzistencën e saj të jashtme dhe fiton me qindra ekzistenca jolëndore të cilat i përkasin njohjes.

Për shembull, me qëllim që të shtypet një fletë e caktuar në një presë tipografike, vendoset e rregullohet shkronja tipografike. Pastaj, pasi fleta t'ua ketë dhënë formën dhe identitetin fletëve të shumta duke u shtypur (stampuar) dhe, pasi ajo t'ua ketë shpallur kuptimet e saj mendjeve të shumta, atëherë vendosjet e atyre shkronjave tipografike ndryshohen, pasi nuk mbetet më nevojë për to; gjithashtu duhet të shtypen edhe fletë të tjera me ato shkronja.

Dhe pikërisht në të njëjtën mënyrë, Pena e Paracaktimit Hyjnor u jep këtyre qënieve të tokës dhe, në mënyrë të veçantë bimëve, një sistemim të caktuar dhe një vendosje të caktuar. Fuqia Hyjnore i krijon ato në faqen e pranverës, me qëllim që ato të shprehin kuptimet e bukura. Dhe meqenëse format e tyre dhe identitetet kalojnë tek

Regjistri i botës së padukshme, si bota e shëmbëllesës, urtësia Hyjnore kërkon që të ndryshohet ajo vendosje, me qëllim që të shkruhet një fletë e re e pranverës së ardhshme që të shprehë gjithashtu kuptimet e tyre.

- ***Treguesi i Dytë*:**

وَثَانِيًا : مَعَ اِنْتَاجِ الْحَقَائِقِ الْغَيْبِيَّةِ وَالسُّنُوحِ اللَّوْحِيَّةِ

Së dyti*: Me prodhimin e të vërtetave që i përkasin botës së padukshme dhe qëndisjeve të Pllakës së Ruajtur.*

Ky paragraf tregon se çdo gjë, qoftë e pjesshme apo universale, pasi të largohet nga ekzistenca dhe, simodos qëniet e gjalla, prodhojnë shumë të vërteta që i përkasin të padukshmes.

Gjithashtu ato lënë prapa tyre në Pllakat dhe në regjistrat e botës së shëmbëllesës aq shumë forma sa numri i fazave të jetëve të tyre. Historitë e jetës së tyre dhe ato të formave që janë kuptimplote shkruhen dhe bëhen objekte studimi për qëniet shpirtërore.

Për shembull, një lule largohet nga ekzistenca, por së bashku me lënien prapa të natyrës së saj esenciale në qindra farëra në ekzistencë, ajo gjithashtu i lë prapa me mijëra nga format e saj në Pllaka të Ruajtura të vogëla dhe në kujtesa, të cilat janë modele të vegjël të Pllakave të Ruajtura, dhe nëpërmjet fazave të jetës së saj, ajo i bën qëniet e vetëdijshme të studiojnë qëndisjet e Emrave të Bukur Hyjnorë dhe lavdërimet Hyjnore që ajo shpreh dhe atëherë ajo largohet nga ekzistenca.

Po kështu, qëniet e stolisura dhe të modeluara bukur në saksinë e faqes së tokës; stina e pranverës është një lule; ajo në pamje të jashtme zhduket dhe largohet për në mosekzistencë, por në vendin e saj ajo lë prapa në ekzistencë të vërtetat që i përkasin të padukshmes që ajo i ka shprehur aq shumë sa numri i farërave të saj dhe i lë identitetet në Botën e Shëmbëllesës që ajo i ka botuar e përhapur, aq shumë sa numri i qënieve të saj.

Kështu, pranvera i lë prapa të gjitha këto lloje të ekzistencës dhe, vetëm atëherë ajo fshihet nga ne. Dhe ajo u bën vend shoqeve të saja, pranverave të tjera, që të vijnë dhe të përmbushin detyrat e tyre. Domethënë, pranvera zhvishet nga një ekzistencë e jashtme, ndërsa në kuptim ajo vishet me një mijë ekzistenca.

•***Treguesi i Tretë:***

وَثَالِثًا : مَعَ نَشْرِ الثَّمَرَاتِ الْأُخْرَوِيَّةِ وَالْمَنَاظِرِ السَّرْمَدِيَّةِ

Së treti*: Me*

shpërndarjen e frutave të Ahiretit dhe të panoramave të përhershme.

Ky paragraf deklaron se bota është një punishte dhe një fushë e lërueshme që prodhon të korra të përshtatshme për tregun e Ahiretit. Ne e kemi provuar në shumë nga "Fjalët" se ashtu si xhindet dhe njerëzit që i dërgojnë veprat e tyre në tregun e Ahiretit, po ashtu qëniet e tjera të dynjasë përmbushin detyra të shumta për llogari të Ahiretit dhe prodhojnë shumë të korra për të. Madje mund të thuhet se toka udhëton për hir të atyre punëve, ose ky është qëllimi i saj.

Kjo anije Hyjnore përshkon për një vit distancën e njëzet e katër mijë viteve, duke rrethshkruar fushën e ringjalljes.

Për shembull, njerëzit e Parajsës me siguri do të dëshirojnë të kujtojnë ngjarjet dhe peripecitë e tyre në dynja dhe do t'ia tregojnë ato njëri-tjetrit. Ata do të jenë shumë kureshtarë për të shikuar imazhet dhe tablotë e atyre ngjarjeve, dhe në qoftë se ata do t'i shikonin ato ashtu siç shikojnë ekranin kinematografik, ata do të kënaqeshin së tepërmi. Meqenëse çështja është kështu, atëherë do të ketë në Parajsë, e cila është bota e kënaqësisë dhe e lumturisë, skena të ndodhive të kësaj dynjaje, midis panoramave të përjetshme, ashtu siç tregon vërseti Kur'anor,

عَلَىٰ سُرُرٍ مُّتَقَابِلِينَ *"(Plot gëzim do të jenë) përballë njëri-tjetrit mbi fronet e tyre të lartë."*[149]

Kështu, këto qënie të bukura duke u shfaqur për një çast dhe pastaj duke u zhdukur dhe, vijimi i tyre njëra pas tjetrës me radhë, duken si fabrika e punishte për prodhimin e horizonteve -fushëpamjeve- të përjetësisë. Për shembull, me qëllim që t'u japin një lloj qëndrueshmërie situatave të përkohshme dhe të lënë një kujtim për popujt e së ardhmes, njerëzit e civilizimit i regjistrojnë format e bukura ose situatat e çuditshme dhe ua paraqesin ato si dhuratë bijve të së

[149] Kur'an, 15: 47

ardhmes nëpërmjet ekranit kinematografik; ata e tregojnë të shkuarën në të tashmen dhe në të ardhmen dhe e përfshijnë atë kohë brenda tyre.

Në të njëjtën mënyrë, këto qënie të pranverës dhe të dynjasë përgjithësisht, pasi të kalojnë një jetë të shkurtër, ashtu siç i regjistron Autori i tyre i Gjithurtë qëllimet e tyre që i përkasin Botës së Përjetësisë në atë, po ashtu Ai regjistron detyrat jetësore dhe mrekullitë Hyjnore të cilat ato qënie i kryejnë gjatë fazave të jetëve të tyre me kërkesë të Emrave Hyjnorë, **"El-Hakimu", "Er-Rahimu", "El-Vedudu",** *i Gjithurti, Mëshirëploti, I Dashuri.*

- ***Treguesi i Katërt:***

وَرَابِعًا : مَعَ اِعْلَانِ التَّسْبِيحَاتِ الرَّبَّانِيَّةِ وَاِظْهَارِ الْمُقْتَضَيَاتِ الْاَسْمَائِيَّةِ

Së katërti*: Me shpalljen e tesbihateve, lavdërimeve Hyjnore dhe me bërjen të njohur se çfarë bëjnë të domosdoshëm Emrat Hyjnorë,*

Ky paragraf deklaron se gjatë gjithë periudhave të jetëve të tyre, qëniet kryejnë lloje të shumta prej tesbihateve Hyjnore. Ato gjithashtu demonstrojnë situata të ndryshme që Emrat e bukur Hyjnorë i bëjnë të domosdoshme dhe i kërkojnë.

Për shembull, Emri Hyjnor **"Er-Rahim",** *Mëshirëploti,* kërkon mëshirën, dhembshurinë; Emri **"Er-Rezzak",** *Furnizuesi,* kërkon dhënien e rizkut, furnizimin me ushqim, dhe Emri **"El-Letif",** *Dashamirësi (Zemërbutë),* bën të domosdoshme dhënien e mirësive. Dhe kështu me radhë; Të gjithë Emrat e Bukur Hyjnorë kërkojnë dhe bëjnë të domosdoshme diçka.

Kështu, përveç të demonstruarit të kërkesave të Emrave Hyjnorë nëpërmjet jetëve të tyre dhe ekzistencave, të gjitha qëniet e gjalla e lavdërojnë Autorin e Gjithurtë sa numri i gjymtyrëve dhe i aftësive të tyre.

Për shembull, kur njeriu ha fruta të shijshëm, ato thërrmohen, shkrihen e treten në stomakun e tij dhe, në pamje të jashtme, ato shkatërrohen, veçse ama ato i japin çdo qelize prej qelizave të trupit të tij një kënaqësi dhe një shije brenda një aktiviteti, gjithashtu edhe gojës dhe stomakut; ato janë mjete për shumë shembuj urtësie si të ushqyerit e jetës së tij dhe të çdo pjese të trupit të tij dhe e bëjnë jetën e tij të vazhdojë.

Vetë ushqimi, gjithashtu ngrihet e ngjitet nga ekzistenca bimore – vegjetale- për tek niveli i jetës njerëzore; kështu në këtë mënyrë ai përparon.

Në të njëjtën mënyrë, kur qëniet fshihen prapa perdes së vdekjes, në vend të tyre mbeten tesbihate të qëndrueshme dhe shumë të mëdhaja në numër për secilën krijesë; ato gjithashtu ua lënë Emrave Hyjnorë shumë nga qëndisjet dhe kërkesat e Emrave Hyjnorë. Domethënë; ato largohen duke ua lënë në besim atyre një ekzistencë të përjetshme. Atëherë, në qoftë se mbeten mijëra nga llojet e ekzistencës -të cilat manifestojnë një llojë qëndrueshmërie- në vend të largimit të një ekzistence të përkohshme e kalimtare, a mund të thuhet: "Sa keq për atë ekzistencë të përkohshme!" Ose ajo e gjitha ishte për asgjë, ose përse u largua ajo krijesë e këndshme; a mund të ankohesh në këtë mënyrë?

Përkundrazi, mëshira, urtësia dhe dashuria, që kanë të bëjnë me atë krijesë, e kërkuan dhe e bënë atë të domosdoshme të jetë kështu. Përndryshe, do të ishte e domosdoshme të braktiseshin mijërat e dobive me qëllim që të mos shkatërrohej një dëm i vetëm; si rrjedhojë , dëmi do të ishte i mijëfishtë. Domethënë, Emrat e bukur Hyjnorë, **"Er-Rahim", "El-Hakim", "El-Vedud"**, *Mëshirëploti, i Gjithurti, i Dashuri;* bëjnë të domosdoshme kalimin e krijesave prapa perdeve të zhdukjes dhe të ndarjes; ato Emra i kërkojnë ato të dyja dhe nuk i kundërshtojnë.

- ***Treguesi i Pestë:***

وَخَامِساً: لِظُهُورِ الشُّئُونَاتِ السُّبْحَانِيَّةِ وَالْمَشَاهِدِ الْعِلْمِيَّةِ

Së pesti: *Me qëllim që të shfaqen Atributet Hyjnore dhe aspektet e Njohjes Hyjnore.*

Ky paragraf deklaron se me largimin nga ekzistenca e jashtme, qëniet dhe, në mënyrë të veçantë, qëniet e gjalla, lënë prapa tyre shumë gjëra të qëndrueshme. Ashtu siç u përshkrua në Shenjën e Dytë se, në Atributet e Hyjnisë janë të pranishme një dashuri e pakufishme, një mëshirë e pafundme dhe një krenari absolute, dhe në qoftë se do të lejohej shprehja - një kënaqësi e shenjtë e pafundme dhe një gëzim i shenjtë i pafundmë; dhe në qoftë se do të lejohej shprehja – një ëndje e shenjtë absolute dhe një lumturi e lartë absolute që i përshtaten Esencës së Tij të shenjtë dhe që janë të denja për shenjtërinë, lartësinë e

madhështinë e Tij; sepse shenjat e atyre çështjeve Hyjnore vëzhgohen e shihen.

Kështu, nëpërmjet ndryshimit dhe transformimit, zhdukjes dhe përkohshmërisë, qëniet po shtyhen me një shpejtësi brenda aktivitetit të çuditshëm që është bërë i domosdoshëm prej këtyre Atributeve; ato qënie në mënyrë të vazhdueshme dërgohen nga Bota e Dukshme për tek Bota e Padukshme, bota e Ahiretit.

Brenda shfaqjeve të atyre Atributeve, krijesat lëvizin në një rrjedhë të vazhdueshme dhe në një rrymë dhe udhëtojnë e rrotullohen në mënyrë të vazhdueshme me këtë udhëtim e lëvizje të vazhdueshme; ato i mbushin veshët e njerëzve të pakujdesshëm me vajtimet e vdekjes dhe të ndarjes dhe kënaqin dëgjimet e njerëzve të besimit me tingujt e dhikrit dhe të tesbihateve, të madhërimit dhe të lavdërimit. Për shkak të këtij misteri, të gjitha qëniet largohen duke lënë prapa tyre në ekzistencë kuptime, cilësi dhe gjendje të cilat do të jenë mjete për shfaqjen e Atributeve të Përjetshme të Ekzistuesit të Vetëm të domosdoshëm.

Për më tepër, qëniet largohen duke lënë prapa tyre periudhat dhe gjendjet që ato kanë ndërmarrë gjatë gjithë jetëve të tyre (duke lënë prapa) një ekzistencë të detajuar e cila përfaqëson ekzistencën e tyre të jashtme – në Pllakën e Ruajtur, në Librin e Qartë, në Regjistrin e Qartë dhe në sferat e tjera si këto që i përkasin njohjes Hyjnore tek të cilat ka ekzistencë.

Kjo do të thotë se çdo qënie e përkohshme braktis një ekzistencë dhe fiton mijëra ekzistenca të përjetshme.

Për shembull, një numër nga lëndët (substancat) e zakonshme hidhen në një makineri të çuditshme në një fabrikë; ato lëndë digjen nga brenda dhe, në pamje të jashtme, ato shkatërrohen, por në lambikët e asaj fabrike, në aparatet e saj të distilimit, precipitohen, bien në fund, lëndë kimike të vlefshme dhe ilaçe të rëndësishëm.

Gjithashtu, nëpërmjet forcës dhe avullit të saj, në një zonë të saj thuren tekstile, në një tjetër shtypen libra, ndërsa në një tjetër prodhohen ëmbëlsira dhe gjëra të tjera të rralla; dhe kështu me radhë; ajo bëhet për këto. Domethënë, nëpërmjet djegies së atyre lëndëve të zakonshme dhe në asgjësimin e tyre të jashtëm vijnë mijëra gjëra në ekzistencë. Një ekzistencë e zakonshme largohet, por ajo lë e trashëgon ekzistenca të shumta të larta. Dhe kështu, a mund të thuhet në këtë

gjendje: “Sa keq për ato lëndë të zakonshme? A mundet dikush të ankohet rreth Pronarit të fabrikës, duke thënë:

Përse ai nuk tregoi keqardhje për gjendjen e atyre lëndëve dhe i dogji dhe i shkatërroi?

Në të njëjtën mënyrë, وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ *“Dhe All-llahut i takon krahasimi më i lartë”*, ashtu siç bëhet e domosdoshme nga mëshira, urtësia dhe nga dashuria, Krijuesi i Gjithurtë, Mëshirëplotë dhe i dashur e bën fabrikën e universit që të vihet në punë. Ai i bën të gjitha ekzistencat e përkohshme si bërthama për ekzistenca të shumta të përjetshme; Ai i bën ato si mjete për përmbushjen e qëllimeve Hyjnore; Ai i bën ato të shfaqin funksionet Hyjnore; Ai i bën ato bojë për penën e Kaderit Hyjnor dhe sovajka për endjen e Fuqisë Hyjnore; dhe për shumë qëllime e mirësi të larta, të cilat ne ende nuk i njohim, nëpërmjet aktivitetit të vetë fuqisë së Tij, Ai shkakton aktivitetin e universit. Ai u shkakton grimcave të lëvizin, qënieve të udhëtojnë, kafshëve të vërshojnë dhe planetëve të rrotullohen; Ai e bën universin të flasë, duke i shkaktuar atij të recitojë në heshtje vërsetet e Tij, shenjat e Tij, dhe t’i shkruajë ato. Dhe nga krijesat e tokës, për sa ka të bëjë me Hyjninë e Tij, Ai e bën ajrin një lloj froni të urdhrit të Tij dhe të Dëshirës: elementin e dritës një fron tjetër për Njohjen dhe Urtësinë e Tij; ujin një fron tjetër të Mirësisë dhe të Mëshirës së Tij; dheun një lloj froni për Ruajtjen e Tij dhe Dhënien e jetës; dhe tre nga këto frone Ai i vë mbi krijesat e tokës.

Mësoje me siguri se e vërteta e shndritshme që u demonstrua në këto pesë tregues shikohet vetëm nëpërmjet dritës së besimit. Përndryshe, një errësirë e tmerrshme do të merrte vendin e kësaj të vërtete të qëndrueshme. Për njerëzit e çudhëzimit, dynjaja është e mbushur plot me ngjyrat e vdekjeve, ndarjeve dhe të mosekzistencës; për ata universi bëhet një lloj Ferri. Duke pasur vetëm një shkreptimë ekzistence, secila gjë rrethohet nga një mosekzistencë që nuk mbaron kurrë. E gjithë e shkuara dhe e ardhmja është e mbushur me errësirën e mosekzistencës; të çudhëzuarit mund të gjejnë vetëm një dritë të dobët të dëshpëruar në të tashmen e pranishme e cila është një kohë shumë e shkurtër kalimtare.

Kurse nëpërmjet misterit të Kur’anit dhe dritës së besimit, një dritë ekzistence shikohet nga parapërjetësia për tek paspërjetësia, ata mund

të lidhen me atë dritë dhe, nëpërmjet saj, të sigurojnë lumturinë e përjetshme.

Shkurtazi: Ashtu siç tha poeti Njazi Misri, edhe ne themi:

Derisa kjo frymë (nefes) të bëhet oqean;

Derisa ky skelet (kraharor) të thyhet e copëzohet;

Derisa ky zë të jetë heshtur,

Unë do të thërras:

O i Vërtetë! O i Gjallë! O i Adhuruar i Vetëm! O i Gjithurtë! O i Synuar! O Mëshirëplotë! O i Dashur dhe, unë thërras:

لَآ إِلٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ ٱلْمَلِكُ ٱلْحَقُّ ٱلْمُبِينُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ ٱللَّهِ صَادِقُ ٱلْوَعْدِ ٱلْأَمِينُ

Nuk ka zot tjetër përveç All-llahut, Sovranit, të Vërtetit, të Qartit; Muhammedi a.s.m. është profeti i Zotit xh.sh., besnik në premtimin e Tij. Amin. Dhe besoj dhe vërtetoj:

إِنَّ الْبَعْثَ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ وَالْجَنَّةَ حَقٌّ وَالنَّارَ حَقٌّ وَإِنَّ السَّعَادَةَ الْأَبَدِيَّةَ حَقٌّ
وَإِنَّ اللهَ رَحِيمٌ حَكِيمٌ وَدُودٌ وَإِنَّ الرَّحْمَةَ وَالْحِكْمَةَ وَالْمَحَبَّةَ مُحِيطَةٌ
بِجَمِيعِ الْأَشْيَاءِ وَشُئُونِهَا

[وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي هَدَانَا لِهٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللهُ
لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ] [سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ
أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ] [رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا]

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلٰوةً تَكُونُ لَكَ رِضَاءً وَلِحَقِّهِ أَدَاءً
وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ آمِينَ ❁ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

سُبْحَانَ مَنْ جَعَلَ حَدِيقَةَ أَرْضِهِ .. مَشْهَرَ صَنْعَتِهِ .. مَحْشَرَ خَلِيقَتِهِ ..
مَظْهَرَ قُدْرَتِهِ .. مَدَارَ حِكْمَتِهِ .. مَزْهَرَ رَحْمَتِهِ .. مَزْرَعَ جَنَّتِهِ ..
مَمَرَّ الْمَخْلُوقَاتِ .. مَسِيلَ الْمَوْجُودَاتِ .. مَكِيلَ الْمَصْنُوعَاتِ .. فَمُزَيِّنُ الْحَيَوَانَاتِ
مُنَقِّشُ الطُّيُورَاتِ .. مُثْمِرُ الشَّجَرَاتِ .. مُزَهِّرُ النَّبَاتَاتِ .. مُعْجِزَاتُ عِلْمِهِ ..
خَوَارِقُ صُنْعِهِ .. هَدَايَا جُودِهِ .. بَرَاهِينُ لُطْفِهِ .. دَلَائِلُ الْوَحْدَةِ لَطَائِفُ
الْحِكْمَةِ .. شَوَاهِدُ الرَّحْمَةِ .. تَبَسُّمُ الْأَزْهَارِ مِنْ زِينَةِ الْأَثْمَارِ .. تَسَجُّعُ
الْأَطْيَارِ فِي نَسْمَةِ الْأَسْحَارِ .. تَهَتُّجُ الْأَمْطَارِ عَلَى خُدُودِ الْأَزْهَارِ ..
تَزَيُّنُ الْأَزْهَارِ .. تَبَرُّجُ الْأَثْمَارِ .. فِي هٰذِهِ الْجِنَانِ .. تَرَحُّمُ الْوَالِدَاتِ عَلَى
الْأَطْفَالِ الصِّغَارِ فِي كُلِّ الْحَيَوَانَاتِ وَالْإِنْسَانِ .. تَعَرُّفُ وَدُودٍ ..
تَوَدُّدُ رَحْمَانٍ .. تَرَحُّمُ حَنَّانٍ .. تَحَنُّنُ مَنَّانٍ لِلْجِنِّ وَالْإِنْسَانِ
وَالرُّوحِ وَالْحَيَوَانِ وَالْمَلَكِ وَالْجَانِّ

Ringjallja pas vdekjes është një realitet; parajsa është një realitet; Ferri është një realitet; lumturia e përjetshme është një realitet, All-llahu është Mëshirëplotë, i Gjithurtë dhe i Dashur; dhe mëshira, urtësia dhe dashuria rrethojnë të gjitha gjërat dhe të gjitha cilësitë e tyre.

"Dhe ata do të thonë: Gjithë lavdërimet dhe falënderimet janë për All-llahun i Cili na udhëzoi ne për tek kjo (lehtësi); kurrë nuk do të kishim gjetur ne drejtim, po të mos na kishte udhëzuar All-llahu.

Vërtetë që të dërguarit e Zotit tonë erdhën me të vërtetën."[150] "Lavdia të takon Ty! Ne nuk dimë asgjë më tepër nga ç'na ke mësuar Ti. Vërtetë që vetëm Ti je i Gjithëdituri, i Gjithurti."[151]

"Zoti ynë! Mos na ndëshko në qoftë se harrojmë, apo biem në gabime."[152]O Zot! Jepi bekime shkëlqesisë sonë Muhammedit a.s.m., jepi salevate që për Ty ajo të jetë kënaqësi dhe për të të jetë përmbushje dhe jepi bekime familjes së tij dhe sahabëve. Amin.

Dhe i gjithë lavdërimi i takon All-llahut, Krijuesit të të gjitha botëve.

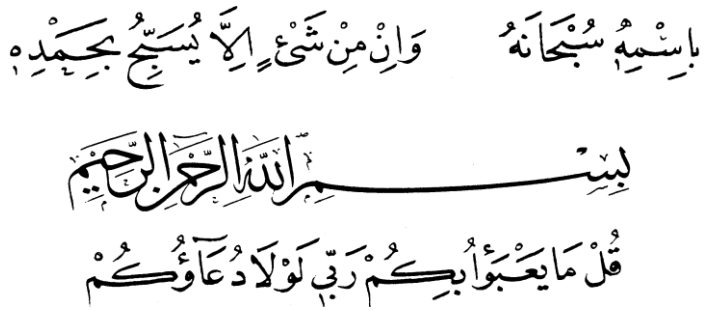
Lavdia i takon Atij i Cili e ka bërë kopshtin e tokës: ekspozitën e artit të Tij, tubimin e krijesave të Tij, vendin e manifestimit të fuqisë së Tij, boshtin e urtësisë së Tij, kopshtin e Mëshirës së Tij, vendin kultivues të Parajsës së Tij, vendin e kalimit të krijesave, vendin nëpërmjet të cilit vërshojnë qëniet, masën e artifakteve; të stolisur nga kafshët, të qëndisur me zogj, të frutshme me pemë, të lulëzuar me lule dhe mrekullitë e njohjes së Tij.

Çudirat e artit të Tij, dhuratat e bujarisë së Tij, provat e mirëbërësisë së Tij, dëshmitë e Unitetit të Tij, hollësitë e urtësisë së Tij, dëshmuesit e Mëshirës së Tij, buzëqeshjen e luleve me zbukurimin e fruteve, këngën e zogjve në flladet e mëngjesit, këngën e shiut në fytyrat e luleleve, stolisjen e luleve, zbukurimin e fruteve në këto kopshte; të gjitha nënat, humane dhe shtazore, janë të buta e të mëshirshme ndaj të vegjëlve të tyre, dukę bërë të njohur Një të Dashur të Vetëm, dukę bërë të dashur një të Gjithëmëshirshëm, mëshirën e një të Dhembshuri, butësinë e një Zemërdhembshuri, për xhindin e njeriun, për shpirtërat, kafshët, melekët dhe për xhindet.

* * *

[150] Kur'an, 7: 43
[151] Kur'an, 2: 32
[152] Kur'an, 2: 286

SHTOJCA E PARË E LETRËS SË NJËZET E KATËRT

"Thuaj (o Muhammed): Zoti im kujdeset për ju vetëm nga duaja juaj drejtuar Atij (asnjë rëndësi nuk do t'u jepte ju Krijuesi në qoftë se nuk do të ishte duaja juaj),"[153]

❑ PIKA E PARË:

Dije se duaja, lutja, është një mister madhështor i adhurimit; madje ajo është palca –thelbi- dhe shpirti i ibadetit. Ashtu siç e kemi përmendur në shumë vende të tjera, duaja është tre llojesh:

• *Lloji i parë i duasë:* Kjo është duaja nëpërmjet gjuhës së aftësive të natyrshme të vendosura tek gjëja. Kështu të gjitha farërat, kokrrat e drithit dhe bërthamat i bëjnë dua Krijuesit të Gjithurtë, duke thënë: O Krijuesi ynë! Na bëj neve të rritemi! Bëji të vërtetat tona të vogëla të mbijnë e të mugullojnë dhe na transformo neve në realitetin madhështor të një peme, me qëllim që ne të mund të shfaqim në detaje qëndisjet e Emrave të Tu!"

Një lloj tjetër duaje – nëpërmjet gjuhës së aftësisë së natyrshme- është kjo: grumbullimi së bashku i shkaqeve. Grumbullimi i shkaqeve është një dua për krijimin e pasojave. Domethënë shkaqet fitojnë një pozitë me anë të të cilës ato bëhen si një gjuhë e gjendjes së natyrshme nëpërmjet të cilës ato bëjnë lutje dhe kërkojnë pasojën (rezultatin) nga i Gjithëfuqishmi i lavdisë. Për shembull, uji, nxehtësia, dheu dhe drita marrin qëndrimet dhe një gjendje rreth një fareje dhe, ato gjendje formojnë një gjuhë, pra ato gjendje sikur të ishin një gjuhë që flet me dua duke thënë: "O Krijuesi ynë, bëje këtë farë një pemë!"

---

[153] Kur'an, 25: 27

Po, pema, e cila është një mrekulli e çuditshme e fuqisë, nuk mund t'u atribuohet atyre lëndëve të pavetëdijshme, të pajeta e të thjeshta; do të ishte e pamundur që ajo t'u atribuohej atyre shkaqeve. Atëherë grumbullimi i shkaqeve është një lloj duaje?

• *Lloji i dytë i duasë:* Kjo është nëpërmjet gjuhës së nevojës së natyrshme. Ajo është një lloj duaje e bërë nga të gjitha krijesat e gjalla të cilat i kërkojnë Krijuesit të tyre t'ua plotësojë atyre nevojat dhe dëshirat, të cilat janë përtej fuqisë dhe vullnetit të tyre, nga vende të paparashikuara dhe në kohë të përshtatshme.

Sepse i Gjithurti dhe Mëshirëploti ua dërgon nevojat e tyre dhe dëshirat në kohën e duhur, nga vende që ato nuk i dinin, përtej fuqisë dhe dëshirës së tyre. Duart e tyre nuk mund t'i arrijnë ato. Domethënë, dhënia e kësaj mirësie e favori është vetëm se përgjigje ndaj një duaje të natyrshme.

Shkurtazi: E gjitha ajo që ngjitet tek prania Hyjnore nga të gjitha qëniet e universit është duaja e natyrshme. Ato gjëra të cilat janë shkaqe i kërkojnë pasojat nga Zoti i Gjithëfuqishëm.

• *Lloji i tretë i duasë:* Kjo është duaja e qënieve të vetëdijshme e cila buron nga nevoja e tyre. Edhe kjo dua, gjithashtu, është dy llojesh:

I Pari: Kjo dua është pothuajse gjithmonë e pranueshme në qoftë se do të bëhej në një kohë të një nevoje të madhe, ose është krejtësisht e përputhshme me nevojën e natyrshme, ose është e afërt me gjuhën e prirjes dhe të aftësisë së bashkëlindur, ose është e pastër dhe e sinqertë që buron nga thellësia e zemrës. Pjesa më e madhe e përparimit njerëzor dhe zbulimet janë rezultati i këtij lloji duaje. Gjërat që ata i imagjinojnë të jenë një burim krenarie janë rezultati i asaj që në efekt është njerëzimi me gjuhën e sinqertë të aftësisë së bashkëlindur dhe prandaj ajo u pranua. Për sa kohë që nuk ndodhet asgjë që t'i pengojë ato dhe për sa kohë që ato të jenë në përputhje me kushtet, duatë e bëra nëpërmjet gjuhës së aftësisë dhe të nevojës së natyrshme, janë gjithmonë të pranueshme.

Lloji i dytë: Kjo është duaja e mirënjohur tek ne: edhe kjo gjithashtu është dy llojesh: Njëra është nëpërmjet fjalës, Për shembull, të plugosh tokën është një dua nëpërmjet veprimit; njeriu e kërkon rizkun nga Furnizuesi i Tij i Gjithurtë, e kërkon vetëm prej Tij dhe jo prej tokës; toka (dheu) është një derë për një thesar të mëshirës së Tij të gjërë dhe jo tjetër, njeriu e troket atë derë nëpërmjet plugut.

Ne do t'i kapërcejmë duke i lënë detajet e llojeve të mbetura dhe do të shpjegojmë në dy ose në tre pikat vijuese një ose dy sekrete të duasë nëpërmjet fjalës.

❑ **PIKA E DYTË.**

Efekti i duasë është i madh. Në mënyrë të veçantë, në qoftë se duaja vazhdon dhe fiton universalitet. Kjo dua pothuajse gjithmonë ka një rezultat, në të vërtetë rezultati i saj është i vazhdueshëm. Madje mund të thuhet: Njëri nga shkaqet e krijimit të botës ishte duaja, meqenëse duaja e madhe e profetit më të madh a.s.m. i cili paraprin botën Islame e cila bën të njëjtën dua; dhe ata paraprijnë të gjithë njerëzimin, i cili bën të njëjtën dua... ajo dua është: Lumturia e përjetshme, dhe ajo është njëri nga shkaqet e krijimit të botës. Domethënë, Krijuesi i të gjitha botërave e dinte nëpërmjet dijes së Tij të parapërjetshme se ai profet fisnik a.s.m. do t'i kërkonte Atij lumturinë e përjetshme dhe një manifestim të Emrave Hyjnorë në emrin e njerëzimit, madje në emrin e të gjitha qënieve.

Dhe All-llahu xh.sh. e pranoi atë dua madhështore dhe krijoi Universin.

Meqenëse duaja ka këtë rëndësi të madhe dhe këtë gjërësi të gjithanshme, atëherë a do të ishte e mundur që ajo të mos pranohej?

A do të ishte e mundur që duatë e bëra gjatë gjithë kohës për njëmijë e treqind e pesëdhjetë vjet nga treqind milionë njerëz dhe nga numra të pallogaritshëm të qënieve të bekuara midis njerëzve, xhindeve, engjëjve dhe qënieve shpirtërore, për personin e Muhammedit a.s.m. me qëllim që ai të arrijë Mëshirën gjithëpërfshirëse Hyjnore dhe lumturinë e përjetshme, si dhe përmbushja e qëllimeve të tyre, të mos pranoheshin? A do të ishte e mundur që duatë e tyre të refuzoheshin?

Meqenëse këto dua kanë fituar universalitet, shtrirje dhe vazhdimësi deri në këtë masë dhe kanë arritur nivelin e gjuhëve të aftësive dhe të nevojës së natyrshme, atëherë, me siguri, si rrjedhim i tyre, Muhammedi arab a.s.m. është në një rang të tillë dhe në një shkallë, sa që në qoftë se të gjitha mendjet do të grumbulloheshin së bashku për ta përfshirë realitetin e asaj shkalle, ato do të ishin të pamundura për ta përfshirë atë.

Dhe kështu, o Muslimanë! Ndërmjetësi që ju do të keni në Ditën e Ringjalljes është ky profet i dashur a.s.m.. Prandaj përpiqu që të fitosh shefaatin e tij duke ndjekur sunnetin e tij të pastër.

Në qoftë se ti thua: Meqenëse ai është i Dashuri i Zotit xh.sh., çfarë nevoje ka ai për të gjitha këto dua e salevate, bekime?

Përgjigjja: Ai a.s.m. është i lidhur me lumturinë e të gjithë komunitetit të tij dhe ai ka pjesën e tij prej asaj që arrin çdo anëtar i Ummetit të tij nga llojet e lumturisë; ai gjithashtu dëshpërohet dhe lëndohet për çdo fatkeqësi që i godet ata.

Dhe pavarësisht se shkallët e plotësimit dhe të lumturisë lidhur me të janë të pafundme, meqenëse ai dëshiron me zell të madh që anëtarët e panumërt të Ummetit të tij të arrijnë llojet e panumërta të lumturisë për një kohë të pakufishme dhe, meqenëse ai lëndohet me llojet e panumërta të mjerimeve të tyre, atëherë sigurisht ai është i denjë dhe i nevojshëm për salevate të pafundme, për dua dhe mëshirë.

Në qoftë se ti thua: Ndonjëherë duatë bëhen për çështje që janë të përcaktuara, të prera. Ashtu, si për shembull, duatë që bëhen në kohën e eklipseve të hënës dhe të diellit. Gjithashtu, ndonjëherë duatë bëhen për gjëra të cilat nuk do të ndodhin kurrë?

Përgjigjja: Ashtu siç është shpjeguar në Fjalë të tjera, duaja është një lloj adhurimi. Nëpërmjet duasë, shërbëtori shpall pafuqinë dhe varfërinë e vet. Sa për qëllimet e jashtme, ato janë kohët e atyre duave dhe të adhurimit përgjërues; ato nuk janë rezultatet e duave dhe dobitë e adhurimit dhe, rezultatet e tij shikojnë tek Ahireti. Prandaj, në qoftë se nuk do të arriheshin qëllimet e kësaj dynjaje, nuk mund të thuhet: "Duaja nuk u pranua", por, duhet të thuhet: "Koha për duanë nuk ka mbaruar akoma."

Gjithashtu, a do të ishte e mundur që të mos pranohej duaja për lumturi të përjetshme, të cilën e bëjnë të gjithë njerëzit e besimit në të gjitha kohërat, në mënyrë të vazhdueshme, me sinqeritet të plotë, me dëshirë të fortë dhe me përgjërim, a do të ishte e mundur që të mos e pranonte Mëshirëploti Absolut - i Cili sipas dëshmisë së të gjithë universit zotëron mëshirë të pafundme - këtë dua, dhe a do të ishte e mundur që të mos bëhej realitet ajo lumturi e përjetshme? Jo, kurrë!

❑ **PIKA E TRETË:**

Ndodhen dy mënyra në të cilat duaja e vullnetshme nëpërmjet fjalës pranohet. Ajo ose pranohet pikërisht ashtu siç u dëshirua, ose jepet ajo që është më e mirë.

Për shembull, dikush bën dua që Zoti t'i dhurojë një djalë, dhe All-llahu i Gjithëfuqishëm i jep atij një vajzë, si Merjemi, mbi të qoftë shpëtimi. Atëherë, nuk duhet të thuhet: "Duaja e tij nuk u pranua", por se "Ajo u pranua në një formë më të mirë."

Gjithashtu, ndonjëherë një person bën lutje për lumturinë e tij në këtë dynja, dhe ajo i pranohet atij për Ahiretin. Prandaj, nuk mund të thuhet: "Duaja e tij u refuzua", por se "Ajo u pranua në një formë më të dobishme.Gjithashtu, meqenëse Zoti i Gjithëfuqishëm është i Gjithurtë, ne kërkojmë vetëm prej Tij dhe Ai na trajton neve në përputhje me Urtësinë e Tij. Një njeri i sëmurë nuk duhet ta përgojojë e shpifë urtësinë e doktorit i cili e kuron atë.

Në qoftë se ai i kërkon atij ta kurojë me mjalt, dhe doktori ekspert i jep atij kininë, ai nuk duhet të thotë: "Doktori nuk më dëgjoi mua". Përkundrazi, doktori i dëgjoi ofshamat dhe rënkimet e tij; ai i dëgjoi ato dhe iu përgjigj atyre. Ai arriti më të mirën se atë çfarë kërkoi.

- **PIKA E KATËRT:**

Fruti më i mirë, më i holli, më i ëmbëli dhe më i menjëhershmi dhe rezultati i duasë, është siç vijon:

Personi i cili bën lutje e di se ndodhet dikush që e dëgjon zërin e tij, që dërgon ilaç për sëmundjen e tij, që e mëshiron atë dhe që dora e fuqisë së të cilit arrin gjithçka. Ai nuk është i vetëm në këtë bujtinë të madhe të dynjasë; ndodhet Një Gjithëbujar i Vetëm që kujdeset pas tij dhe e bën atë miqësor. Dhe duke e imagjinuar vetveten në praninë e të vetmit i Cili mund t'ia plotësojë të gjitha nevojat e Tij dhe t'i zmbrapsë të gjithë armiqtë e tij të panumërt, ai ndien një gëzim e lehtësim dhe ka hedhur një peshë aq të rëndë sa dynjaja dhe thërret:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ *"I gjithë lavdërimi i takon Zotit, Mbështetësit të të gjitha botërave!"*

- **PIKA E PESTË:**

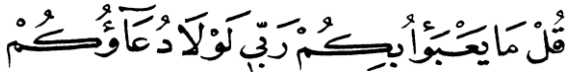
Duaja është shpirti i adhurimit dhe rezultati i besimit të sinqertë, sepse ai i cili bën dua tregon nëpërmjet saj se ndodhet Dikush i cili sundon të gjithë universin. Ai i Cili njeh gjërat më të vogëla rreth meje,

Ai mund t'i realizojë qëllimet e mia më të largëta; shikon çdo gjendje timen dhe dëgjon zërin tim.

Prandaj meqenëse Ai i dëgjon zërat e të gjitha qënieve, Ai gjithashtu dëgjon edhe zërin tim. Ai i bën të gjitha këto gjëra, dhe prandaj unë i pres edhe çështjet e mia më të vogëla vetëm prej Tij. Unë i lutem vetëm Atij për ato.

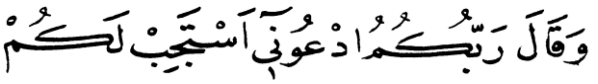
Kështu, shikoje gjërësinë e madhe të besimit të sinqertë në Unitetin e Zotit xh.sh. të cilën e jep duaja dhe ëmbëlsinë dhe pastërtinë e dritës së besimit që ajo shfaq.

Kape kuptimin e vërsetit,

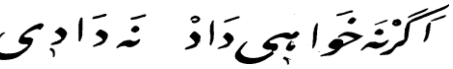

"Thuaju, Zoti im kujdeset për ju vetëm nga duaja juaj drejtuar Atij."[154]

Dhe dëgjoje dekretin e Tij,

"Dhe Zoti juaj thotë: 'M'u lutni Mua, Unë do t'ju përgjigjem (për lutjen që më bëtë Mua)."[155]Është e vërtetë thënia:

 "Në qoftë se Unë nuk do të kisha dashur të jepja, Unë nuk do ta kisha dhënë nevojën."

[154] Kur'an, 25: 77
[155] Kur'an, 40: 60

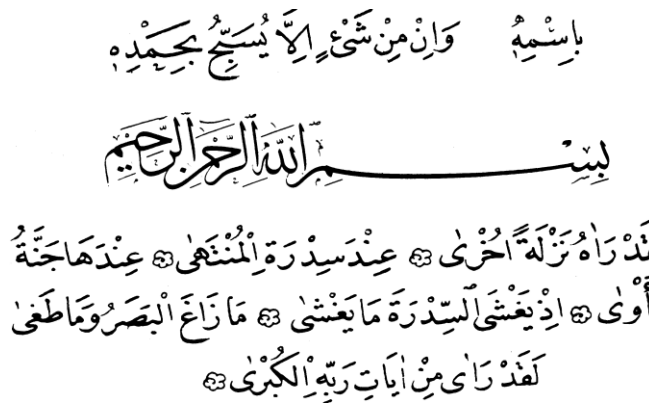
"Lavdia të takon Ty! Ne nuk dimë asgjë më tepër nga ç'na ke mësuar Ti. Vërtetë që vetëm Ti je i Gjithëdituri, i Gjithurti!"[156]

O Zot! Jepi bekime shkëlqesisë sonë Muhammedit a.s.m. nga parapërjetësia për tek paspërjetësia, sa numri i gjërave të pranishme në njohjen Hyjnore, edhe familjes së tij dhe sahabëve dhe, na ruaj neve dhe na mbro nga dëmi, dhe mbroje fenë tonë. Amin. Dhe i gjithë lavdërimi i takon Zotit, Mbështetësit të të gjitha botërave.

* * *

SHTOJCA E DYTË E LETRËS SË NJËZET E KATËRT

[156] Kur'an, 2: 32

[Kjo është rreth Mi'raxhit të Profetit Muhammed a.s.m.]

Me Emrin e Tij të Cilit i takon lavdërimi!

Dhe s'ka gjë që të mos e lëvdojë lartësinë e Tij.

Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

*"Dhe vërtetë që ai (Muhammedi a.s.m.) e pa Atë (Xhibrilin) në një zbritje tjetër (edhe njëherë tjetër). Afër Sidreti el-Munteha. Pranë saj është vendbanimi i Xhennetit. Kur e mbuloi atë Sidreh që vërtetë e mbuloi. Shikimi i tij *(i Muhammedit a.s.m.) nuk u lëkund dhe as nuk kaloi kufirin (e përcaktuar për të). Vërtetë që ai (Muhammedi a.s.m.) pa nga shenjat e Zotit të tij, më të mëdhatë!"*[157]

[Ne do të shpjegojmë në pesë Pika, paragrafin e Mi'raxhit në 'Mevlidin'[158] e Profetit]

❑ PIKA E PARË

Sulejman Efendiu, i cili shkroi 'Mevlidin' tregon një histori të një dashurie të pikëlluar rreth Burakut, i cili ishte sjellë nga Parajsa. Meqenëse ai ishte njëri nga Evlijatë dhe në poemën e tij ai mbështetet mbi rrëfenja, nuk ka dyshim se në atë mënyrë ai shpreh një të vërtetë të përcaktuar.

E vërteta është si më poshtë: Krijesat e botës së përjetshme janë të lidhura ngushtë me dritën e Profetit më të nderuar a.s.m., sepse me

[157] Kur'an, 53: 13-18

[158] Mevlid është një recitim nga këndues të veçantë të një poeme të gjatë që përshkruan lindjen e Profetit Muhammed a.s.m. shkruar nga Sulejman Çelepi, i cili vdiq në Bursa më 1378 (780 h.)

dritën që ai solli, do të mbushet Xhenneti dhe bota e Ahiretit me xhinde dhe njerëz.

Në qoftë se nuk do të kishte qenë ai, lumturia e përjetshme nuk do të ishte dhe, xhindët e njerëzit nuk do ta kishin mbushur Xhennetin; në një aspekt ai do të kishte mbetur i zbrazur dhe një vend bosh.

Ashtu siç është shpjeguar në Degën e katërt të Fjalës së Njëzet e Katërt, me qëllim që të shpallë nevojën e madhe të specieve të kafshëve, e cila arrin shkallën e pasionit, përpara llojeve dhe karvaneve të bimëve të cilat mbajnë furnizimet e tyre dhe vijnë nga thesari i mëshirës Hyjnore, një lloj bilbili është zgjedhur nga secila specie dhe, në krye të atyre ligjëruesve qëndrojnë bilbili dhe trëndafili. Këngët e këtyre ligjëruesve Hyjnorë dhe kënga e dashurisë së bilbilit për trëndafilin, shprehin një mirëpritje dhe brohoritje duke lavëdruar Zotin xh.sh. përpara kokave të më të bukurave të bimëve.

Në të njëjtën mënyrë, ashtu si Xhebraili a.s., njëri nga melekët që i shërbeu me dashuri të plotë Muhammedit arab a.s.m. i cili ishte shkaku për krijimin e sferave dhe i dashuri i krijuesit të të gjitha botërave, duke demonstruar kështu bindjen dhe nënshtrimin e engjëjve ndaj Ademit a.s. dhe arsyen për rënien në sexhde para tij; po kështu njerëzit e Parajsës dhe madje edhe disa nga kafshët e saj - kanë dhe ndjejnë lidhje me atë Pejgamber a.s.m., dhe kjo u shpreh nga ndjenjat e pasionuara të Burakut, mbi të cilin ai hipi.

❑ PIKA E DYTË

Njëra nga ngjarjet e poemës së Mi'raxhit të Profetit a.s.m. është se i nderuari Sulejman Efendiu e shprehu dashurinë e jashtëzakonshme të krijuesit ndaj Profetit Muhammed a.s.m. me frazën: *"Unë jam Dashuruesi yt!" Unë të kam bërë ty të dashur*! Këto shprehje në kuptimin e tyre të zakonshëm nuk janë të përshtatshme për shenjtërinë e Ekzistuesit të Vetëm të domosdoshëm dhe për Vetëmjaftueshmërinë e Tij esenciale. Por meqenëse Sulejman Efendiu ishte prej evlijave - shenjtorëve - dhe prej njerëzve të realitetit dhe, meqenëse kjo kaside - mevlidi- ka gëzuar popullaritet të madh midis muslimanëve, nuk ka dyshim se kuptimi që ai shfaqi është i saktë. Kuptimi është ky:

Esenca e Ekzistuesit të domosdoshëm zotëron një bukuri të pafundme dhe plotësim të pafundme, sepse të gjitha shumëllojshmëritë e bukurisë dhe të plotësimit të shpërndara gjithandej universit janë shenja dhe tregues të bukurisë dhe të Plotësimit të Tij.

Dhe ashtu si ata të cilët kanë bukuri e plotësim, në mënyrë të vetëkuptueshme, e duan bukurinë dhe plotësimin e tyre, po ashtu edhe i Vetmi i Gjithëlavdishëm e do shumë Bukurinë e Tij. Për më tepër, Ai e do Atë në një mënyrë të përshtatshme për Veten e Tij.

Përveç kësaj, Ai i do Emrat e Tij, të cilët janë rrezet e bukurisë së Tij. Meqenëse Ai i do Emrat e Tij, Ai sigurisht e do artin e Tij, i cili shfaq bukurinë e Emrave të Tij. Atëherë, Ai gjithashtu i do krijesat e Tij të cilat janë pasqyra për bukurinë dhe për plotësimin e Tij.

Meqenëse Ai i do ata të cilët shfaqin bukurinë dhe plotësimin e Tij, Ai sigurisht do cilësitë e bukura të krijesave të Tij të cilat tregojnë bukurinë dhe plotësimin e Emrave të Tij. Kur'ani i Gjithurtë aludon për këto pesë lloje dashurie me vërsetet e tij.

Kështu, meqenëse Profeti më i nderuar a.s.m. ishte individi më i plotësuar midis krijesave dhe më i shquari i qënieve dhe, meqenëse ai e shpalli dhe e vlerësoi artin Hyjnor me një bujë tesbihatesh, lavdërimesh dhe recitimesh të Emrave të Zotit dhe, meqenëse ai i shpjegoi në mënyrë të shndritshme dhe me forcë bindëse nëpërmjet gjuhës së Kur'anit dëshmitë e plotësimit të Autorit të shenjave të universit dhe, meqenëse nëpërmjet adhurimit të tij universal ai veproi si një pasqyrë e Perëndisë, Hyjnisë dhe meqenëse nëpërmjet gjithëpërfshirjes së natyrës së tij esenciale, ai ishte vendi më i plotë i manifestimit të të gjithë Emrave të bukur Hyjnorë, atëherë, sigurisht mund të thuhet se meqenëse Hirploti i Vetëm i lavdisë e do bukurinë e Vet, Ai e do edhe Muhammedin arab a.s.m., i cili ishte pasqyra më e plotë e vetëdijshme për Bukurinë e Tij. Dhe meqenëse Ai i do Emrat e Tij, Ai e do edhe Muhammedin arab a.s.m., i cili ishte pasqyra më e ndritshme për reflektimin e atyre Emrave dhe Ai i do, sipas shkallëve të tyre, edhe ata të cilët i përngjasojnë atij.

Dhe meqenëse Ai e do artin e Tij, sigurisht Ai e do Muhammedin Arab a.s.m., i cili e shpalli artin e Tij para të gjithë universit me zë ushtues, duke e bërë atë të kumbojë në veshët e qiejve dhe i cili me një rrëmet (zhurmë) tesbihatesh dhe recitimesh të lavdërimeve Hyjnore, e solli në ekstazë tokën dhe detin; dhe Ai i do gjithashtu ata të cilët e ndjekin atë.

Dhe meqenëse Ai i do artifaktet e Tij, Ai i do gjithashtu qëniet e gjalla, më të plotat e artifakteve të Tij, dhe qëniet e vetëdijshme, më të plotat e qënieve të gjalla, dhe qëniet njerëzore, më eprorët e qënieve të vetëdijshme, dhe Ai sigurisht e do më shumë nga të gjithë

Muhammedin arab a.s.m. i cili, ashtu siç është pranuar me unanimitet nga të gjithë, ishte më i ploti i qënieve njerëzore.

Dhe meqenëse Ai i do virtytet morale të krijesave të Tij, Ai e do Muhammedin arab a.s.m. që cilësitë morale të të cilit ishin pikërisht tek shkalla më e lartë, ashtu siç është pranuar unanimisht, dhe Ai gjithashtu i do sipas shkallëve të tyre, ata të cilët i përngjasojnë atij. Kjo do të thotë se dashuria e Zotit ka rrethuar gjithësinë ashtu siç e ka rrethuar atë Mëshira e Tij.

Kështu, shkalla më e lartë midis pesë aspekteve të lartëpërmendura brenda të dashurve të panumërt, është shkalla që i përket Muhammedit a.s.m. dhe për hir të saj , iu dha atij emri **"Habibull-llah",** "*i Dashuri i Zotit".* Për këtë arsye, Sulejman Efendiu e shprehu këtë rangun më të lartë, rangun e të qënit: *I Dashuri i Zotit xh.sh.*, me fjalët: *"Unë jam Dashuruesi yt, Unë të kam bërë ty të dashur"*. Kjo shprehje është një mjet për mendimin reflektiv dhe një aluzion nga larg i kësaj të vërtete. Megjithatë, meqenëse ajo zgjon kuptime të papërsëritshme për Atributet e Hyjnisë, do të ishte më mirë, që në vend të saj, të thuhej: *"Unë jam i kënaqur me ty"*.

❑ **PIKA E TRETË:**

Fjalët në kasiden e Mi'raxhit nuk mund t'i shprehin ato të vërteta të shenjta me kuptimet e njohura tek ne, përkundrazi, ato shkëmbime, bashkëbisedime, janë si tituj për t'u vëzhguar, janë mjete të mendimit reflektiv, tregues për ato të vërteta të thella e të larta, janë kujtues për disa nga të vërtetat e besimit dhe aluzione për disa kuptime të pashprehshme. Ato nuk janë ngjarje në sensin që ne njohim. Ne nuk mund t'i arrijmë ato të vërteta nëpërmjet imagjinatave tona, por ne mund të marrim një emocion, lëvizje të këndshme që lidhet me besimin nëpërmjet zemrave tona dhe një gëzim të ndritshëm të shpirtit, sepse ashtu si Zoti i Gjithëfuqishëm që nuk ka të ngjashëm, as të barabartë, as shok në esencën dhe në atributet e Tij, po ashtu Ai nuk ka të ngjashëm në atributet e Hyjnisë së Tij. Ashtu si atributet e Tij që nuk u përngjasojnë atributeve të krijesave, po ashtu dashuria e Tij nuk i ngjason dashurisë së tyre. Atëherë, duke i marrë këto shprehje si metafora, ne themi këtë:

Në një mënyrë të përshtatshme për ekzistencën e Tij të domosdoshme dhe për shenjtërinë dhe, në një formë të përshtatshme për vetëmjaftueshmërinë e Tij esenciale dhe plotësimin Absolut, Ekzistuesi i Vetëm i domosdoshëm zotëron disa atribute, si dashuria, të

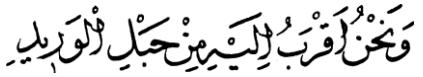
cilat janë përmendur në mevlid midis ngjarjeve në pjesën rreth Mi'raxhit. Fjala e Tridhjetë e Njëtë rreth Mi'raxhit të Profetit a.s.m. e shpjegon dhe e shtjellon realitetin e Mi'raxhit brenda limiteve të parimeve të besimit. Duke e vlerësuar atë si të mjaftueshme, ne po e lëmë diskutimin e tanishëm tek kjo.

❑ PIKA E KATËRT:

Fjalët, *"Ai e pa Zotin e Gjithëfuqishëm përtej shtatëdhjetë mijë perdeve",* shprehin distancë, ndërsa Ekzistuesi i Vetëm i domosdoshëm është absolutisht i pakufizuar nga ndonjë vend; Ai është më afër çdo gjëje se cilado gjë tjetër. Atëherë çfarë do të thotë kjo?

Përgjigjja: Kjo e vërtetë është shpjeguar në detaje dhe me prova në Fjalën e Tridhjetë e Njëtë dhe, kështu ne këtu vetëm do të themi këtë: Zoti i Gjithëfuqishëm është krejtësisht afër nesh, ndërsa ne jemi pafundësisht larg prej Tij. Dielli bëhet më i afërt me ne me anë të një pasqyreje që ne e mbajmë në dorën tonë dhe, të gjitha gjërat e tejdukshme në tokë bëhen një lloj froni për të dhe një lloj banese. Në qoftë se dielli do të kishte pasur vetëdije, ai do të kishte biseduar me ne nëpërmjet pasqyrës sonë; në një kohë që ne jemi katër mijë vite larg prej tij. Dhe kështu, pa metaforë apo krahasim, Dielli i parapërjetshëm është më afër çdo gjëje se sa ndonjë gjë tjetër, sepse Ai është Ekzistuesi i Vetëm i Domosdoshëm dhe Ai s'ka vend, nuk është i përkufizuar nga ndonjë vend; asgjë fare nuk mund të jetë një perde për Të, ndërsa çdo gjë është pafundësisht larg prej Tij.

Kështu, misteri i distancës shumë të gjatë tek Mi'raxhi me mosekzistencën e largësisë të cilën e shpreh vërseti Kur'anor:

"Dhe Ne jemi më afër tij se sa vena e qafës së tij"[159], i japin shkas faktit se Profeti më i nderuar a.s.m. shkoi në Mi'raxh, shkoi duke përshkuar një distancë të madhe, por u kthye në vendin e tij në një çast të vetëm. Mi'raxhi i profetit Muhammed a.s.m. ishte udhëtimi i tij shpirtëror, një shprehje e shenjtërisë së tij, sepse evlijatë nëpërmjet udhëtimit shpirtëror dhe përparimit të tyre, duke filluar nga dyzet ditë në dyzet vjet, përparojnë deri tek një shkallë e "sigurisë absolute", midis shkallëve të besimit.

---

[159] Kur'an, 50: 16

Gjithashtu, Profeti më i nderuar a.s.m., Sulltani i të gjithë evlijave dhe Prijësi i tyre, hapi një rrugë madhështore me Mi'raxhin e tij, i cili zgjati dyzet minuta në vend të dyzet viteve dhe, i cili ishte kerameti më i lartë i shenjtërisë dhe, të cilin ai e bëri jo vetëm me zemrën dhe shpirtin e tij, por edhe me trupin e tij, me shqiset e tij dhe me aftësitë e tij të holla. Ai u ngjit mu tek shkallët më të larta të të vërtetave të besimit.

Ai u ngjit tek Arshi nëpërmjet shkallës së Mi'raxhit dhe pa nëpërmjet syrit të tij, me "shikimin e sigurisë" në shkallën e *largësisë së dy harqeve ose edhe më afër*, më të madhen e të vërtetave të besimit, besimin në Zotin dhe besimin në Ahiretin; ai hyri në Xhennet dhe pa lumturinë e përjetshme. Pastaj e la të hapur rrugën që ai e kishte zbukuruar nëpërmjet derës së Mi'raxhit; dhe të gjithë evlijatë e komunitetit të tij udhëtojnë në udhëtimet e tyre shpirtërore nën hijen e Mi'raxhit, me shpirt e me zemër, në përputhje me shkallët e tyre.

❑ **PIKA E PESTË:**

Recitimi i Mevlidit të Profetit a.s.m. dhe pjesa e tij rreth Mi'raxhit të tij është shumë i dobishëm, është një zakon i mirë dhe një praktikë e admirueshme Islame. Në të vërtetë, ai është një mjet shumë i këndshëm, i ndritshëm dhe i kënaqshëm i vëllazërisë në jetën shoqërore islamike; ai është një mësim shumë i kënaqshëm dhe i mirë për të kujtuarit e të vërtetave të besimit; është mjeti më efektiv dhe mënyra më stimuluese për të shfaqur dhe inkurajuar dritat e besimit, dashurinë e Zotit xh.sh. dhe dashurinë për Profetin a.s.m.. Bëftë Zoti i Gjithëfuqishëm që ky zakon të vazhdojë përjetë, dhe i mëshiroftë shkruesit e Mevlideve si shembulli i Sulejman Efendiut dhe e bëftë Xhennetin Firdeus vendbanimin e tyre. Amin.

PËRFUNDIM

Meqenëse krijuesi i universit krijoi tek çdo specie një individ të shquar e të plotë duke përfshirë në të të gjitha plotësimet e specieve duke e bërë atë burim krenarie dhe plotësimi të atij lloji, nuk ka dyshim se ai do të krijonte një individ të shquar e të plotë - në lidhje me të gjitha qëniet - dhe kjo nëpërmjet shfaqjes së Emrit më të madh prej

Emrave të bukur Hyjnorë. Ashtu siç ndodhet Emri më i Madh midis Emrave të Tij, po ashtu do të ishte një individ më i plotë midis krijesave të Tij në të cilin do të grumbullonte të gjitha plotësimet e shpërndara gjithandej universit dhe do ta bënte atë qendrën e shikimit të Tij, për të tërhequr shikimet tek Vetvetja.

Dhe nuk ka dyshim se ai individ do të ishte midis krijesave të gjalla, sepse midis specieve dhe botërave të qënieve në univers, më të plotësuarat janë qëniet e gjalla. Dhe sigurisht, midis specieve të qënieve të gjalla, ai individ do të ishte një qënie e vetëdijshme,sepse midis qënieve të gjalla, më të plotit janë qëniet e vetëdijshme. Dhe sigurisht, ai individ i jashtëzakonshëm do të ishte një qënie njerëzore, sepse midis qënieve të vetëdijshme, i vetmi me aftësi për përparim të pafundmë është njeriu. Dhe midis njerëzve, ai individ sigurisht do të ishte Muhammedi a.s.m.. Sepse nuk është shfaqur asnjë si ai në të gjithë historinë njerëzore që nga koha e Ademit a.s. e gjer tani, dhe nuk do të shfaqet një individ i tillë, sepse ai Profet i nderuar a.s.m. mori gjysmën e globit të tokës dhe një të pestën e njerëzimit nën sundimin e tij shpirtëror dhe e vazhdoi sundimin e tij me madhështi të plotë për njëmijë e treqind e pesëdhjetë vjet, dhe për të gjithë ata që kërkojnë plotësim ai u bë si një profesor universal në çdo lloj të vërtete dhe realiteti. Ashtu siç është pranuar me unanimitet si nga miqt ashtu edhe nga armiqtë, ai arriti shkallët më të larta në cilësitë morale. Në fillimin e misionit të tij, ai sfidoi i vetëm të gjithë botën dhe demonstroi Kur'anin e shpjegimit të mrekullueshëm, të cilin e recitojnë më shumë se njëqind milionë njerëz në çdo minutë.

Atëherë nuk ka dyshim se ky profet a.s.m. ishte ai individ i shquar e i jashtëzakonshëm, dhe askush tjetër përveç tij. Ai është bërthama e kësaj bote si dhe fruti i saj.

عَلَيْهِ وَعَلَىٰ اٰلِهٖ وَصَحْبِهٖ اَلصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ بِعَدَدِ اَنْوَاعِ الْكَائِنَاتِ وَمَوْجُوْدَاتِهَا

Bekimet dhe paqja qofshin mbi të sa numri i specieve të universit dhe i të gjitha qënieve të tij.

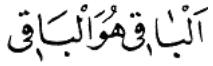
Dhe kështu, ju mund të kuptoni se çfarë kënaqësie fetare, e këndshme, e nderuar, e ndritshme, e gëzuar, e mirë, e mbarë dhe e lartë do të ishte për besimtarët, të cilët e kanë marrë atë si udhëheqësin e tyre, shkëlqesinë, imamin dhe ndërmjetësuesin, të dëgjonin Mevlidin e tij dhe Mi'raxhin; domethënë, të dëgjojnë për fillimin dhe fundin e

përparimit të tij, domethënë, të mësojnë historinë e jetës së tij shpirtërore.

O Krijuesi ynë! Në nderim të të dashurit Tënd më të nderuar a.s.m. dhe për hir të Emrit Tënd më të Madh, bëji zemrat e atyre të cilët e botojnë këtë Trajtesë dhe shokët e tyre të manifestojnë dritat e besimit, dhe bëji penat e tyre të përhapin misteret e Kur'anit, dhe drejtoji ata në rrugën e drejtë! Amin.

"Lavdia të takon Ty! Ne nuk dimë asgjë më tepër nga ç'na ke mësuar Ti. Vërtetë që vetëm Ti je i Gjithëdituri, i Gjithurti."[160]

I Qëndrueshmi i Vetëm, Ai është i Qëndrueshmi i Vetëm!

Said Nursi

* * *

[160] Kur'an, 2: 32

LETRA E NJËZET E PESTË

(Kjo Letër nuk është shkruar - nga Autori.)

* * *

LETRA E NJËZET E GJASHTË

ÇËSHTJA E PARË

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

"Edhe nëse të vjen ndonjë pështpëritje e ligë prej shejtanit, atëherë kërko mbrojtje e mbështetje tek All-llahu. Vërtetë Ai është Gjithëdëgjues, i Gjithëditur."[161]

Një provë e Kur'anit kundër shejtanit dhe partisë së tij. Kjo çështja e parë e shpartallon me argumente shejtanin, i hesht ata që ngrenë krye, duke i lënë pa gojë nëpërmjet refuzimit në mënyrën më të qartë të një dredhie të tmerrshme e finoke të shejtanit, të cilin ai e nxiti, e pështpëriti, brenda një diskutimi logjik asnjanës. Kjo ka të bëjë me një pjesë të një ngjarjeje të cilën e kam përshkruar në formë të shkurtuar para dhjetë vjetësh në veprën time të titulluar *"El-Lemeat"*. Ajo është sa vijon:

Para njëmbëdhjetë vitesh kjo trajtesë u shkrua në muajin e Ramazanit, kur unë po dëgjoja recitimin e Kur'anit tek Xhamia Bajazit në Stamboll. Papritmas, megjithëse nuk mund të shikoja askënd, mua m'u duk se dëgjova një zë jotokësor, i cili më tërhoqi të gjithë vëmendjen time. Unë e dëgjova atë me imagjinatën time, dhe kuptova se ai po më thonte: "Ti e konsideron Kur'anin të jetë tej mase i lartë dhe i ndritshëm. Ji i paanshëm, asnjanës, për një minutë dhe shqyrtoje atë përsëri.

[161] Kur'an, 7: 200

Domethënë, supozoje atë të jetë fjalë njeriu. Pastaj, pas këtij supozimi unë do të doja të di nëse ti akoma do të shikoje të njëjtat cilësi dhe bukuri në të?"

Në të vërtetë unë u mashtrova nga zëri dhe e supozova Kur'anin si fjalë e shkruar nga njeriu. Dhe ashtu si xhamia Bajazit që zhytet në errësirë kur ulet çelësi elektrik i cili shuan dritat, po ashtu unë shikova se, me atë supozim, dritat vezulluese të Kur'anit filluan të shuheshin. Tek ajo pikë unë kuptova se ishte shejtani ai që po më fliste mua. Ai po më tërhiqte drejt humnerës.

Unë kërkova ndihmë nga vetë Kur'ani dhe, menjëherë një dritë u lëshua tek zemra ime duke më dhënë fuqi të qëndrueshme për mbrojtje. Dhe në çast fillova të debatoj me shejtanin, duke i thënë:

"O Shejtan! Të menduarit asnjanës, është të marrësh një qëndrim midis dy anëve. Ndërsa mendimi asnjanës, për tek i cili ti dhe nxënësit e tu midis njerëzve bëni ftesë, është të marrësh anën kundërshtare; ajo nuk është paanësi, por është dalje nga besimi përkohësisht.

Sepse, ta konsiderosh Kur'anin se është fjalë njeriu dhe ta gjykosh atë si të tillë, është të marrësh anën kundërshtare; është të favorizosh diçka të pabazë e të pavlefshme. Ajo nuk është çështje paanësie, por është anëmbajtje dhe prirje për të marrë të shtrembërën dhe për ta përkrahur atë."

Shejtani u përgjigj: "Mirë; atëherë mos thuaj për të se është as Fjala e Zotit dhe as fjalë njeriu, por supozoje atë se është midis të dyve. Unë iu kundërpërgjigja: "Kjo gjithashtu është e pamundur, sepse në qoftë se do të kishte ndonjë pronësi të diskutueshme për të cilën ndodhen dy pretendentë dhe pretendentët janë afër njëri-tjetrit dhe pronës, atëherë prona ose do t'i jepej një personi tjetër, përveç atyre të dyve, ose ajo pronë do të vendosej në një vend të arritshëm me qëllim që cilido që do ta provonte pronësinë, ta merrte atë. Por, në qoftë se dy pretendentët janë shumë larg njëri-tjetrit, ashtu si të ishte njëri në lindje dhe tjetri në perëndim, atëherë sipas rregullit të njohur, prona do të mbetej tek ai që e ka në dorë, që e ka në përdorim, sepse nuk është e mundur të lihet pasuria në një rrugë të mesme midis tyre.

"Kështu, Kur'ani është një pasuri e çmueshme dhe e lartë e All-llahut xh.sh. dhe largësia midis anëve është një largësi absolute e pakufishme, pasi ajo është largësia midis Fjalës së Zotit të të gjithë botëve dhje ajo e fjalës së njeriut. Prandaj nuk është e mundur që të

lihet Kur'ani midis dy anëve, të cilat janë aq shumë larg njëra-tjetrës si plejadat me tokën, sepse ato janë të kundërta ashtu si ekzistenca dhe mosekzistenca; nuk mund të ketë pikë të mesme ndërmjet tyre. Prandaj Zotëruesi i Kur'anit është ana Hyjnore; dhe çështja duhet të pranohet kështu, d.m.th. që ai është në Dorën e Zotit xh.sh., dhe provat e pronësisë duhet të vlerësohen në atë mënyrë. Veçse në qoftë se ana kundërshtare do të mund t'i refuzonte të gjitha argumentet që provojnë se ai është Fjala e Zotit xh.sh., vetëm atëherë ajo mund të pretendojë pronësinë e tij, përndryshe nuk mundet.

Ruajna Zot! Çfarë do të mund t'i shkulë gozhdat që e kanë kapur atë xhevahir të madh të shtrenjtë me fronin më të lartë të Zotit xh.sh., i cili është mbërthyer me mijëra nga provat e sigurta dhe, kush mund të guxojë t'i thyejë shtyllat e tij mbështetëse, e duke e bërë atë të bie?"

"Dhe kështu, pavarësisht inatit tënd, o shejtan, njerëzit e së vërtetës dhe të drejtësisë gjykojnë në këtë mënyrë të arsyeshme e të drejtë. Ata e shtojnë besimin e tyre nëpërmjet Kur'anit, madje edhe me më të voglën e dëshmive. Ndërsa sipas mënyrës së treguar nga ti dhe nga nxënësit e tu, domethënë, në qoftë se Kur'ani do të supozohej të ishte fjalë njeriu, sikur vetëm njëherë, domethënë, në qoftë se ai xhevahir i mbërthyer tek Arshi do të binte në tokë, atëherë do të duhej të ekzistonte një argument i fuqishëm dhe madhështor më i lartë se të gjitha provat dhe t'i përfshinte të gjithë treguesit, me qëllim që të kishte fuqi për ta ngritur atë nga toka dhe që ta mbërthente atë edhe njëherë tjetër me Fronin dhe, vetëm kështu do të mund të shpëtonte nga errësira e mosbesimit dhe do të arrinte dritat e besimit.

Por, kjo është një çështje shumë e vështirë për t'u bërë në këtë kohë dhe, për këtë arsye, në këtë kohë shumë njerëz e humbasin besimin e tyre për shkak të dredhive të tua, duke i imagjinuar vetvetet e tyre se janë duke bërë gjykime të paanshme, asnjanëse.

Shejtani, u kthye dhe tha: "Kur'ani i ngjason fjalës së njeriut." Ai është i ngjashëm me mënyrën që bisedojnë njerëzit. Atëherë kjo do të thotë se ai është fjalë prej njeriu. Në qoftë se do të ishte Fjala e Zotit xh.sh., ai do të ishte i përshtatshëm për Të dhe do të ishte krejtësisht i jashtëzakonshëm në të gjitha aspektet e tij. Ashtu si arti i Tij që nuk i përngjason artit të njeriut, po ashtu edhe Fjala e Tij nuk do t'i përngjasojë fjalës së njeriut.

Unë iu përgjigja:Kjo mund të kuptohet siç vijon: Përveç mrekullive të Tij dhe atributeve të veçantë, Profeti Muhammed a.s.m. është një

qënie njerëzore në të gjitha veprimet, në etikën dhe në sjelljet. Ai iu nënshtrua dhe qe i përshtatshëm me ligjet Hyjnore dhe me urdhëresat e manifestuara në krijim. Ai gjithashtu vuajti nga i ftohti, provoi dhimbje dhe kështu me radhë dhe, prandaj atij nuk iu dhanë çudira të jashtëzakonshme në të gjitha gjendjet dhe në periudhat e tij, dhe kjo për arsye që ai të ishte model i komunitetit të tij me anë të veprave të tij, udhërrëfyes për ta nëpërmjet etikës së tij dhe që t'i mësonte ata nëpërmjet sjelljeve të tij. Në qoftë se ai do të kishte qenë i jashtëzakonshëm në të gjitha sjelljet e tij, atëherë ai nuk do të kishte qenë udhëheqës për të gjithë njerëzit dhe nuk do të kishte qenë mëshirë për të gjitha botët në të gjitha gjendjet e tij.

Po ashtu është çështja me Kur'anin e shpjegimit të mrekullue-shëm; Kur'ani i gjithurtë është udhëheqësi i të vetëdijshmive, është udhëzuesi i xhindeve dhe i njerëzve, mësuesi i atyre që arrijnë plotësimin dhe instruktori i atyre që kërkojnë realitetin. Atëherë domosdoshmëria kërkon që ai të jetë në formë të njëjtë e në stil si bisedimi i njeriut, sepse njerëzit dhe xhindet i marrin duatë e tyre prej tij dhe i mësojnë lutjet e tyre prej tij; ata i shprehin kërkesat dhe çështjet e tyre në gjuhën e tij dhe mësojnë prej tij rregullat e sjelljes shoqërore, dhe kështu me radhë. Çdo besimtar e merr atë si udhëzuesin e tij dhe si pikë referimi tek i cili kthehet.

Atëherë, në qoftë se Kur'ani do të kishte qenë në formën e ligjëratës Hyjnore të cilën e dëgjoi Musai a.s. në malin Tur, Sinai, njerëzimi nuk do të mund ta dëgjonte dhe nuk do të ishte i aftë për t'ia vënë veshin, as nuk do të mund ta bënte atë si pikë referimi për të gjitha çështjet e tij. Musai a.s., njëri nga pesë profetët më të mëdhenj, nuk mundi të durojë për të dëgjuar as edhe pak fjalë, sa që tha: A kështu është ligjërata jote? Zoti iu përgjigj:

اَهٰكَذَا كَلَامُكَ قَالَ اللّٰهُ لِي قُوَّةُ جَمِيعِ الْاَلْسِنَةِ *"Unë kam fuqinë e të gjitha gjuhëve"*

Pastaj shejtani tha: Shumë njerëz përmendin çështjet fetare të ngjashme me ato të Kur'anit, atëherë, a nuk është e mundur që një qënie njerëzore të sillte ndonjë gjë të ngjashme me Kur'anin në emrin e fesë?

Nëpërmjet dritës së Kur'anit, unë iu përgjigja si më poshtë:

Së pari: Nga dashuria për fenë, ai që është fetar, thotë: E vërteta është kjo; realiteti i çështjes është ky. Zoti i Gjithëfuqishëm urdhëron, "Por ai nuk do të fliste me Emrin e Zotit sipas dëshirave të tij, as nuk do të kalonte cakun e tij deri në një shkallë të pafundme, sa të pretendonte se ai flet me emrin e Zotit ose flet rreth tij dhe ta imitonte Zotin në fjalën e Tij xh.sh. dhe nuk do ta bënte Fjalën e Zotit t'i përshtatet vetes së tij, por përkundrazi, ai do të dridhej përpara dekretit Hyjnor. فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ *"Kush bën atëherë më tepër padrejtësi se sa ai i cili shpif gënjeshtër kundër All-llahut."*[162]

Së dyti: Nuk është kurrsesi e mundur për një qënie njerëzore të ishte i suksesshëm në bërjen e një gjëje të tillë vetë; në fakt është krejtësisht e pamundur. Individët që u ngjasojnë njëri-tjetrit, mund ta imitojnë njëri-tjetrin. Ata të të njëjtit lloj mund të marrin format e njëri-tjetrit. Ata të cilët janë të afërt me njëri-tjetrin në rang ose në status, në gjendje, mund ta imitojnë njëri-tjetrin dhe përkohësisht mund t'i mashtrojnë njerëzit, por ata nuk mund ta bëjnë këtë përgjithmonë. Gjithësesi, gënjeshtra dhe artificializmi në sjelljen e tyre do ta demaskonin mashtrimin e tyre përpara njerëzve të dijes dhe të njohjes dhe gënjeshtra e tyre nuk do të zgjaste. Në qoftë se ai që dëshiron të imitojë një tjetër është shumë larg këtij të fundit, si për shembull, në qoftë se një njeri i thjeshtë e i pashkolluar do të imitonte në dije një gjeni të tillë si Ibnu Sina, ose një bari të merrte pozitën e një mbreti, natyrisht nuk do të mashtronin absolutisht askënd, ata vetëm se do të tregoheshin budallenj, sepse çfarëdo lloj që ata do të bënin, ajo do të thërriste, ky është një mashtrues.

Kështu, ta supozosh, - ruajna Zot njëqind mijë herë!- Kur'anin të jetë fjalë njeriu, është krejtësisht e pamundur, asnjë qënie e arsyeshme nuk do ta pranonte atë si të mundur, një gjë e tillë do të ishte një përçartje, ashtu si ta imagjinoje të mundur diçka që, në mënyrë të vetëkuptueshme, është e pamundur ashtu si të shihej një xixëllonjë nga astronomët si një yll i vërtetë për një mijë vite; ose një mizë të dukej për shikuesit në formën e vërtetë të një palloi për një vit; ose një ushtar i thjeshtë duke u shtirur si një mareshall i famshëm dhe i lartë në ushtri duke marrë pozitën e tij dhe duke mbetur në të për një periudhë të gjatë pa e zbuluar mashtrimin e tij, ose si një shpifës, gënjeshtar, pa iman duke u shtirur e duke marrë formën dhe pozitën e besimtarit më të vërtetë, më besnik dhe më të drejtë gjatë gjithë jetës së tij dhe duke u

[162] Kur'an, 39: 32

dukur krejtësisht i qetë, pa ngurrim e shqetësim, madje edhe para shikimeve të inspektorëve më të përpiktë duke e fshehur mashtrimin e tij prej tyre.

Po kështu, në qoftë se Kur'ani do të supozohej të ishte fjalë njeriu, atëherë - Ruajna Zot! - do të duhej të supozohej se ai Libër i qartë, i cili është ylli vezullues i realitetit, madje ai diell ndriçues i plotësimeve, i cili përhap vazhdimisht dritat e realiteteve në qiellin e botës së Islamit, ashtu siç shihet qartë, do të duhej të supozohej ajo dritë vezulluese si një xixëllonjë, si një lloj mashtrimi e sajuar nga një njeri i shtirur, dhe ata të cilët janë afër tij dhe që e studiojnë atë me vëmendjen më të madhe të mos e dallonin atë; përkundrazi, ata e shohin atë si një yll të lartë dhe si një burim të përjetshëm i të vërtetave.

Prandaj ajo do të ishte një pamundësi në njëqind pamundësi. Përveç kësaj, o shejtan, sikur ti të vazhdoje e të kaloje njëqind herë më shumë se sa tani në intrigat e tua djallëzore, ti nuk do të mundeshe ta bëje të mundshme këtë pamundësi dhe, nuk do të mundeshe të mashtroje asnjë njeri me mendje të shëndoshë! Vetëm ndonjëherë ti i mashtron njerëzit duke ua paraqitur çështjet nga larg dhe ua shfaq atyre yllin vezullues aq të vogël sa një xixëllonjë.

Së treti: Gjithashtu, në qoftë se Kur'ani do të imagjinohej të ishte fjalë prej njeriu, kjo do të bënte të domosdoshme që realiteti i fshehur i Furkanit - i dalluesit të së vërtetës nga e shtrembëra, Kur'anit- i cili është i mrekullueshëm në shpjegimin e tij dhe, nëpërmjet dëshmisë së fruteve të tij, rezultateve dhe efekteve është i zbukuruar me cilësitë më jetëdhënëse e shpirtërore dhe, me të vërteta që sjellin lumturinë e amshuar, dhe më gjithëpërfshirëse e të larta në botën e njerëzimit..., atëherë do të duhej të supozohej që ky Kur'an i gjithurtë dhe të vërtetat e tij të mëdha, të ishin -ruajna Zot!- një shpikje e një njeriu të paditur dhe të pandihmuar dhe, do të duhej që ata gjeni të mëdhenj dhe dijetarë të ndritshëm, të cilët e vëzhguan atë nga afër dhe që e studiuan me kujdes të tepruar, të mos vërenin asnjë shenjë shtirje apo mashtrimi në të por gjithmonë e gjetën atë serioz, origjinal e të sinqertë.

"Kjo do të ishte krejtësisht e pamundur, kjo është një ide aq absurde, saqë edhe vetë shejtani do të turpërohej prej saj, është si të ëndërroje e të fantazoje një situatë krejtësisht të pamundur, sepse ajo do të shkaktonte ta supozoje atë, i cili gjatë gjithë jetës së tij demonstroi dhe dha mësim amanetin, besimin, mirëbesimin, sinqeritetin, seriozitetin dhe drejtësinë nëpërmjet të gjitha sjelljeve të tij, fjalëve e

veprave dhe, që i udhëzoi dhe i edukoi ndjekësit e vërtetë mbi ato cilësi të larta, dhe i cili u pranua se kishte virtytet më të larta e më të ndritshme, me këtë supozim – ai duhej të ishte një njeri që s'ia ke besën, i pasinqertë dhe i pa fe. Dhe kjo për arsye se çështja nuk ka pikë të mesme midis të dyjave.

"Në qoftë se, për të supozuar të pamundurën, Kur'ani nuk do të ishte Fjala e Zotit, ai do të binte duke rënë nga Froni Hyjnor në tokë, ai nuk do të mbetej diku në mes ndërmjet tyre. Dhe ndërsa duke qenë vendtakimi i të vërtetave, ai do të bëhej burimi i bestytnisë dhe i përrallave. Dhe në qoftë se – ruajna Zot – ai, i cili e shpalli atë dekret Hyjnor, nuk do të ishte i dërguari i Zotit, atëherë me këtë supozim – do të bëhej e domosdoshme që ai të binte nga lartësia më e lartë për tek ultësira më e ulët dhe, nga shkalla e të qënit burimi i plotësimeve për tek niveli i të qënit një minierë (burim) i mashtrimit dhe i intrigave; ai nuk do të mbetej midis të dyjave, sepse ai i cili gënjen e sajon në Emrin e Zotit, bie tek më i ulëti i niveleve. Ashtu si, sa e pamundur do të ishte që, në mënyrë të vazhdueshme, të shihej një mizë si një pallua dhe gjatë gjithë kohës të shiheshin cilësitë e palloit në një mizë, po ashtu, edhe kjo çështje është gjithashtu e pamundur. Vetëm dikush të cilit i mungon arsyeja, do të mund ta imagjinonte atë si të mundur.

Së katërti: Gjithashtu, në qoftë se do të imagjinohej Kur'ani të jetë Fjala e njeriut, kjo do të bënte të domosdoshme të supozoje se Kur'ani- i cili është komandanti i shenjtë dhe drita udhëzuese e komunitetit të Muhammedit a.s.m. që përfaqëson ummetin më të madh dhe ushtrinë më të fuqishme të njerëzimit - të ishte, ruajna Zot!, një fjalë e pafuqishme, e pavlerë dhe një trillim i pabazë.

Në një kohë që, në mënyrë të vetëkuptueshme, nëpërmjet ligjeve të tij të fuqishme, parimeve të shëndosha dhe urdhërave depërtuese, ai e ka pajisur atë ushtri të madhe materialisht, moralisht dhe shpirtërisht, u ka dhënë atyre një sistem e rregull dhe u ka imponuar një disiplinë sa që ata janë të tillë që të pushtojnë si këtë botë ashtu edhe tjetrën; ai ka instruktuar mendjet e individëve, ka zhvilluar zemrat e tyre, ka nënshtruar shpirtërat e tyre, ka pastruar ndërgjegjjet e tyre dhe ka vënë në punë gjymtyrët e tyre, në përputhje me shkallën e gjithësecilit, atëherë, ta imagjinosh atë të jetë një shpikje, sajesë, do të bënte të domosdoshme të pranoje një pamundësi të njëqindfishtë.

Kjo pamundësi bën të lindë një pamundësi tjetër e plotë, atë të supozimit se ai që nëpërmjet etikës së tij të matur gjatë gjithë jetës së tij

i mësoi njerëzimit ligjet e Zotit të Gjithëfuqishëm, që me anë të sjelljes së tij të ndershme e instruktoi njerëzimin në parimet e së vërtetës, që nëpërmjet fjalëve të tij të sinqerta dhe të arsyeshme shfaqi dhe vendosi rrugën e drejtë të maturisë -të istikametit- dhe rrugën e lumturisë dhe, ashtu siç e dëshmon e gjithë jeta e tij, ai ndjeu frikën më të madhe prej ndëshkimit Hyjnor dhe e njohu All-llahun më mirë dhe më shumë se çdokush tjetër dhe, i cili në një mënyrë të shkëlqyer ka komanduar për njëmijë e treqind e pesëdhjetë vjet një të pestën e njerëzimit dhe gjysmën e globit dhe, nëpërmjet cilësive të shquara të tij ai është në të vërtetë bosht i krenarisë së njerëzimit, madje krenaria e botërave... atëherë - me atë supozim - ai duhej të ishte, ruajna Zot! një mijë herë!, mosnjohës i Zotit, as i frikësuar prej dënimit të Tij dhe, duhet të ishte në nivelin e një njeriu të zakonshëm dhe të mos kishte ndonjë krenari.

Sepse në këtë çështje nuk ka pikë të mesme ndërmjet të dyjave, pasi në qoftë se, për të supozuar të pamundurën, Kur'ani nuk do të ishte Fjala e Zotit, në qoftë se ai do të binte nga Froni Hyjnor në tokë, ai nuk mund të mbetej diku ndërmjet të dyjave, madje ai do të duhej të pranohej si prona e ndonjërit prej gënjeshtarëve në tokë.

Dhe prandaj, o shejtan, madje edhe sikur ti të ishe njëqind herë më shumë djallëzor, ti nuk do të mundeshe të mashtroje ndonjë mendje e cila nuk është e mangët, as nuk do të mundeshe të bindësh ndonjë zemër që nuk është e prishur.

Shejtani i ktheu përgjigje: Si unë nuk do të mundem t'i mashtroj ata? Unë kam mashtruar shumicën e njerëzimit dhe mendimtarët e tyre më të shquar duke i shtyrë ata në mohimin e Kur'anit dhe të Muhammedit a.s.m..

Ndërkohë, unë iu përgjigja:

Së pari: Kur shikohet nga një largësi e madhe, edhe gjëja më e madhe shfaqet e njëjta si ajo më e vogëla. Madje një yll duket si një qiri.

Së dyti: Gjithashtu, kur shikohet si dytësore dhe përciptas, ndonjë gjë që është krejtësisht e pamundur mund të duket të jetë diçka e mundur. "Një herë një burrë i vjetër po vështronte drejt qiellit me qëllim që të shihte Hënën e Re të Ramazanit, kur ndërkohë një qime e bardhë floku ra mbi syrin e tij. Duke e imagjinuar atë të jetë hëna, ai dha njoftimin: "Unë kam parë Hënën e Re". Tani është e pamundur që qimja e bardhë të ketë qenë Hëna, por meqenëse ai kishte si qëllim të

shikonte vetëm Hënën e Re, dhe ajo qime e bardhë u shfaq para tij e varur – domethënë dytësore, ai nuk i kushtoi vëmendje asaj, dhe atë pamundësi e mendoi të ishte e mundur.

Së treti: Gjithashtu, mospranimi është një gjë dhe mohimi është diçka krejt e ndryshme. Mospranimi është indiferencë, mosinteresim, është mbyllje e syve para realiteteve dhe mohim me injorancë,dhe nuk është gjykim. Shumë gjëra krejtësisht të pamundura mund të fshihen nën këtë perde, sepse ai nuk e vë mendjen në punë për ato gjëra. Sa për mohimin, ai nuk është mospranim, por pranim i mosekzistencës; ai është një gjykim. Personi detyrohet ta vërë mendjen në punë.

Dhe mbi këtë mundësi, një shejtan si ti, mund t'ia marrë mendjen një njeriu dhe pastaj e mashtron atë duke e çuar në mohim. Pastaj, duke e paraqitur gënjeshtrën si të vërtetë dhe të pamundurën si të mundur nëpërmjet dredhive djallëzore, si: pakujdesia, çudhëzimi, arsyetimi i pabazuar, kryeneçësia, argumentet e rreme, krenaria, mashtrimi dhe imitimi, ti o shejtan, i bën ato krijesa të mjera në formën njerëzore të gëlltisin mosbesimin dhe mohimin, megjithëse ato përmbajnë pamundësi të panumërta.

Së katërti: Gjithashtu, në qoftë se Kur'ani do të supozohej se është fjalë njeriu, kjo do të bënte të domosdoshme të përfytyrohej një libër i cili ashtu siç shihet qartë, ka udhëzuar të pastërtit, evlijatë e vërtetë dhe udhëheqësit shpirtërorë, të cilët shndërisin si yjet në qiejt e botës së njerëzimit dhe, që vazhdimisht ka instruktuar çdo nivel të njerëzve të plotësimit, në të vërtetë e në drejtësi, në vërtetësi e besnikëri, në fe e besueshmëri dhe, që ka siguruar lumturinë dhe, që ka siguruar lumturinë e të dyja botërave nëpërmjet të vërtetave të shtyllave të imanit dhe të parimeve të shtyllave të islamit dhe, nëpërmjet dëshmisë së këtyre arritjeve, ai, nga domosdoshmëria, është libri i vërtetë i qartë dhe, e vërteta e pastër e papërzier; ai është e vërteta origjinale, autentike, është e drejta absolute dhe më seriozi... atëherë do të bëhej e domosdoshme me këtë supozim, ruajna Zot!, se ky libër përfshika të kundërtat e këtyre cilësive, efekteve dhe dritave.

Dhe ta vlerësosh atë si një koleksion trillimesh dhe gënjeshtrash, është vetëm se një çmenduri e mosbesimit, sa që madje edhe sofistët dhe shejtanët do të turpëroheshin dhe do t'i bënte të dridheshin.

"Dhe kjo pamundësi bën të domosdoshme pamundësinë tjetër më të shëmtuar dhe më të neveritshme se ai i cili, sipas dëshmisë së sheriatit të përnderuar Islam të cilin ai e shpalli dhe, sipas treguesve të

përkushtimit e frikës së jashtëzakonshme që ai shfaqi - e cila tregohet me unanimitet - dhe adhurimin e pastër e të sinqertë që e demonstroi gjatë gjithë jetës së tij, dhe ashtu siç është bërë e domosdoshme nga cilësitë e mira morale të dëshmuara me unanimitet tek ai dhe, sipas vërtetimit të njerëzve të së vërtetës dhe të plotësimit të cilët i edukoi, ai ishte më besimtari, më i qëndrueshmi, më besniku dhe më i vërteti,,, me atë supozim, ai duhej të ishte, ruajna Zot, dhe përsëri ruajna Zot, pa besim, pa besnikëri dhe që nuk e paska patur frikë Zotin xh.sh.; ta imagjinosh këtë, do të bënte të domosdoshme të imagjinoje formën më të neveritshme të pamundësisë, dhe të bëje llojin më të lig e të mbrapshtë të çudhëzimit.

Shkurtazi: Ashtu siç është pohuar në Shenjën e Tetëmbëdhjetë të Letrës së Nëntëmbëdhjetë, njerëzit e zakonshëm që kuptimi i Kur'anit nga ana e tyre arrihet vetëm duke e dëgjuar atë, thanë: Në qoftë se Kur'ani do të krahasohej me të gjithë librat që ne kemi dëgjuar si dhe me të gjithë librat e tjerë në botë, ai sigurisht nuk do të ishte i ngjashëm me asnjërin prej tyre; ai nuk është i të njëjtit lloj me to, as i të njëjtës shkallë." Atëherë, Kur'ani, ose është, nga skalla, sipër atyre të gjithëve, ose është poshtë tyre. Që të jetë poshtë tyre, është krejtësisht e pamundur dhe, asnjë armik dhe madje as shejtani, nuk do ta pranonin; Kur'ani qëndron mbi të gjithë librat dhe prandaj është një mrekulli. Në të njëjtën mënyrë, ne themi sipas provës kategorike, të prerë, e cila quhet "Pjesa e mbetur", sipas shkencave të metodës dhe të logjikës:

"O shejtan dhe o nxënësit e shejtanit! Kur'ani ose është Fjala e Zotit që ka ardhur nga Froni më i lartë i All-llahut dhe nga Emri i Tij më i Madh, ose ruajna Zot, dhe përsëri ruajna Zot, ai është shpikje e njeriut që është trilluar në tokë nga ndonjë njeri pa besim i cili as nuk e pati frikë Zotin e as nuk e njohu Atë.

Por, përballë provave të lartëpërmendura ti, o shejtan, as nuk mund ta thuash këtë fjalë, as nuk ke mundur ta thuash, as nuk do të jesh në gjendje ta thuash në të ardhmen. Prandaj, Kur'ani është Fjala e Krijuesit të universit, sepse nuk ka pikë të mesme ndërmjet të dyjave; sepse është e pamundur dhe e papranueshme që të ketë. Ashtu siç e kemi provuar në mënyrën më të qartë e vendimtare, dhe ti e ke parë dhe e ke dëgjuar vetë.

Në të njëjtën mënyrë, Muhammedi a.s.m., ose është i dërguari i Zotit xh.sh., më i larti i Profetëve dhe më i larti i krijesave, ose, ruajna Zot, ai duhet të imagjinohet të jetë dikush pa besim duke pas rënë në

më të ultën ultësirë[163] për shkak se ai paska shpikur gënjeshtër lidhur me All-llahun, se nuk e paska njohur Zotin dhe nuk paska besuar në dënimin e Tij.

Dhe sa për këtë, o shejtan, as ti, as filozofët e Evropës dhe as hipokritët e Azisë mbi të cilët ti mbështetesh, nuk mund ta thonë; ti as në të shkuarën nuk pate mundësi ta thuash, as në të ardhmen nuk do të jesh në gjendje ta thuash, sepse nuk mund të ndodhet askush në botë që do ta dëgjonte prej teje këtë fjalë dhe ta pranonte. Për shkak të kësaj, edhe më të korruptuarit e atyre filozofëve, e atyre filozofive dhe e atyre me mungesë vetëdijeje prej hipokritëve, e pranojnë se Muhammedi arab ishte shumë i zgjuar dhe simbol në moral e drejtësi.

"Meqenëse kjo çështje është kufizuar tek këto dy anë dhe, ana e dytë është e pamundur dhe, askush absolutisht nuk e pretendon atë të jetë e vërtetë dhe, meqenëse ne e kemi provuar me argumente vendimtare se nuk ka pikë të mesme ndërmjet tyre, atëherë sigurisht nga domosdoshmëria, pavarësisht inatit tënd dhe partisë tënde, Muhammedi arab a.s.m. është Profeti i Zotit xh.sh., më i larti i profetëve dhe më i miri i të gjitha krijesave.

عَلَيْهِ ٱلصَّلَاةُ وَٱلسَّلَامُ بِعَدَدِ ٱلْمَلَكِ وَٱلْإِنْسِ وَٱلْجَانِّ

Mbi të qofshin bekimet dhe paqja sa numri i engjëjve, i xhindeve dhe i njerëzve.

* * *

[163] Duke u mbështetur mbi faktin se Kur'ani përmend blasfeminë dhe fëlliqësitë e jobesimtarëve, edhe unë gjithashtu duke u dridhur, me qëllim që t'i hedhë poshtë ata, jam detyruar t'i përdorë këto shprehje në formën e pamundësive me qëllim që të demonstroj pamundësinë e plotë dhe pavlefshmërinë e plotë të ideve blasfemuese të njerëzve të çudhëzimit.

NJË KUNDËRSHTIM I DYTË, I VOGËL I SHEJTANIT

Njëherë, ndërsa duke i lexuar këto vërstete nga Sure Kaf,

Nuk ka fjalë që (njeriu) të nxjerrë nga goja, veçse për të është një vëzhgues pranë tij i gatshëm (për ta shënuar atë).Shtangia e vdekjes do të vijë me të vërtetë: "Kjo është ajo së cilës doje t'i shpëtoje!"Dhe do t'i fryhet Surit, ajo do të jetë Dita (e Ringjalljes) për të cilën paralajmërimi (është dhënë). Dhe çdokush do të paraqitet së bashku me një (melek) dëshmues. (Do t'i thuhet mëkatarit) "Vërtet që ti ishe i pavëmendshëm për këtë. Tani Ne e hoqëm vellon tënde dhe i mprehtë është shikimi yt këtë Ditë!" Dhe (meleku) shoqërues i tij do të thotë:

"Ja ku e kam me vete gati (këtë libër të tij)!" (All-llahu do t'u thotë melekëve) Hidheni ju të dy në Xhehennem çdo mosbesimtar kokëfortë."[164]

Shejtani më tha mua:

Ti e konsideron më të rëndësishmin e aspekteve të elokuencës së Kur'anit të qëndrojë në qartësinë e tij dhe në rrjedhshmërinë e stilit. Por në këtë vërset ai hidhet nga njëra temë në tjetrën. Ai kërcen nga agonitë e vdekjes për tek ringjallja e të vdekurve, nga fryrja e Surit për tek Gjyqi i Fundit dhe prej aty përmend hyrjen e jobesimtarëve në Ferr.

A mbetet ndonjë vend për rrjedhshmërinë brenda këtyre kapërcimeve të çuditshme të temave? Në pjesën më të madhe të vendeve në Kur'an, ai i grumbullon së bashku temat që mbajnë pak lidhje me njëra-tjetrën, si këto çështje. Atëherë, ku është elokuenca e tij dhe rrjedhshmëria me këtë thyerrje stili?"

Unë iu përgjigja siç vijon:

"Pas elokuencës së tij, njëri nga elementet më të rëndësishëm të mrekullisë së Kur'anit të shpjegimit të mrekullueshëm është shkurtësia, thukëtia e stilit. Thukëtia është njëra nga më të fortat dhe më të rëndësishmet e elementeve të mrekullisë së Kur'anit. Shembujt e kësaj thukëtie të mrekullueshme të Kur'anit janë aq të shumta dhe të bukura sa që dijetarët e vërtetë e të përpiktë mbeten të habitur prej saj.

Për shembull:

وَقِيلَ يَٰٓأَرْضُ ٱبْلَعِى مَآءَكِ وَيَٰسَمَآءُ أَقْلِعِى وَغِيضَ ٱلْمَآءُ وَقُضِىَ
ٱلْأَمْرُ وَٱسْتَوَتْ عَلَى ٱلْجُودِىِّ وَقِيلَ بُعْدًا لِّلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٤٤﴾

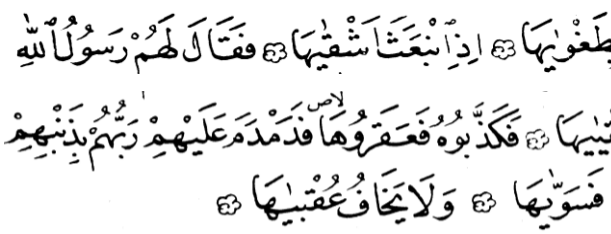
"U tha: "O tokë! Gëlltite ujin tënd! Dhe o qiell! Përmbaje (shiun tënd)! Dhe uji i ul (u bë që të qetësohet) e urdhëri (i All-llahut) u përmbush (shkatërrimi i popullit të Nuhut), ndërsa ajo (barka) pushoi në (malin) Xhudi dhe u tha: "larg nga populli keqbërës!"[165]

Ky vërset kur'anor i përshkruan përmbytjen e madhe dhe pasojat e saj aq shkurt në mënyrë të ngjeshur dhe aq mrekullueshëm, në pak fjali

[164] Kur'an, 50: 18-24
[165] Kur'an, 11: 44

të shkurtëra sa që ajo u ka shkaktuar shumë dijetarëve dhe ekspertëve të retorikës të përkulen para elokuencës së tij.

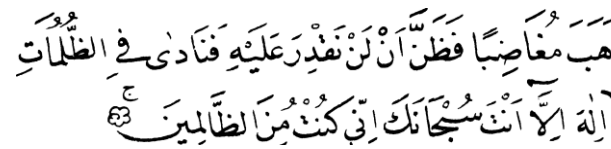
Dhe, për shembull:

"(Populli) Themud e përgënjeshtroi (pejgamberin e vet) dukę kaluar caqet. Kur ja, më i poshtri nga ata doli (të vrasë devenë). Por i dërguari i All-llahut (Salihu) u tha atyre: "Kini mendjen! Ajo është deveja e All-llahut dhe mos e ndaloni të pijë hisen e saj të ujit!" Pastaj ata e përgënjeshtruan atë (Salihun) dhe e vranë atë (devenë). Kësisoj Zoti i tyre i shkatërroi ata për shkak të mëkatit të madh të tyre dhe i bëri ata të barabartë në shkatërrim. Dhe Ai (All-llahu) nuk pati frikë për pasojat prej tij."[166]

"Në këto fjali të shkurtëra dhe me një mrekulli brenda thukëtisë, rrjedhshmërisë dhe qartësisë dhe, në një mënyrë që nuk e prish kuptimin, Kur'ani tregon ngjarjet e çuditshme lidhur me popullin e Themudit, së bashku me pasojat e mëdha dhe fundin e tyre të kobshëm.

Dhe për shembull:

"(Kujto) edhe Dhen-Nunin (Junusin), kur ai u largua me zemërim dhe mori me mend se Ne nuk do ta ndëshkojmë atë! Por ai thirri nëpër thellësitë e errësirave: Nuk ka zot tjetër përveç Teje, o All-llah; I lavdishëm dhe i lartësuar je Ti përmbi çdo të keqe që të mveshin Ty. Vërtet që kam qenë prej të gabuarve."[167]

---

[166] Kur'an, 91: 11-15
[167] Kur'an, 21: 87

"Këtu shumë fjali janë "mbledhur tub, janë palosur" ndërmjet fjalëve," أَنْ لَّنْ نَّقْدِرَ عَلَيْهِ *se Ne nuk do ta ndëshkojmë atë*," dhe فَنَادٰى فِي الظُّلُمٰتِ *"Por ai thirri nëpër thellësitë e errësirave"*, por këto fjali të lëna jashtë, të papërmendura, as nuk e prishin kuptimin, as nuk e dëmtojnë rrjedhshmërinë e stilit. Vërseti përmend më të rëndësishmin e elementeve në tregimin e Junusit a.s.m., dhe ia referon mendjes pjesën e mbetur.

Dhe për shembull, në Suren Jusuf, shtatë ose tetë fjali ndërmjet fjalëve, فَأَرْسِلُونِ *"Prandaj më dërgoni mua"* dhe يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ *"O Jusuf, njeriu i së vërtetës!"*[168] janë kapërcyer duke u lënë pa lexuar dhe janë lënë në thukëtinë e tij.

Megjithatë, kjo as nuk e prish kuptimin, dhe as nuk e dëmton rrjedhshmërinë e stilit. Ndodhen shumë shembuj të këtij lloji të thukëtisë së mrekullueshme të stilit në Kur'an, dhe ato, në të njëjtën kohë, janë shumë të bukura.

Sa për vërsetet e para, të cilat janë në suren Kaf, ato janë veçanërisht të çuditshme dhe të mrekullueshme, sepse secili nga ato tregon të ardhmen vërtet të tmerrshme të jobesimtarëve kur secila ditë e pafundme do të zgjasë pesëdhjetëmijë vjet; vërseti përmend gjërat e trishtueshme dhe të kobshme që do t'u ndodhin atyre në ndryshimet dhe në revolucionet e mëdhaja të së ardhmes. Ai e çon mendjen me një shpejtësi, si vetëtima, mbi ato ngjarje të tmerrshme dhe, atë kohë shumë të gjatë e bën si të ishte një fletë e pranishme përpara njeriut. Dhe ngjarjet të cilat nuk janë përmendur, ai ia referon imagjinatës, dhe i përshkruan ato me rrjedhshmërinë më të lartë e të bukur të stilit.

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

"Dhe kur të lexohet Kur'ani, dëgjojeni atë me vëmendje dhe heshtni që të mund të fitoni mëshirë e të mëshiroheni."[169]

"Dhe tani në qoftë se ke ndonjë gjë për të thënë, o shejtan, thuaje!"

Shejtani u përgjigj: "Unë nuk mund ta kundërshtoj atë që thua ti, as nuk mund ta mbroj vetveten. Por ndodhen shumë njerëz idiotë të cilët

[168] Kur'an, 12: 45-46
[169] Kur'an, 7: 204

më dëgjojnë mua; dhe shumë shejtanë në formë njerëzore më ndihmojnë mua; dhe shumica e faraonëve midis filozofëve marrin prej meje mësime të cilat lajkatojnë e mburrin egot e tyre dhe pengojnë botimin e veprave si këto të tuat. Prandaj, unë nuk dorëzohem, dhe nuk do të t'i dorëzoj ty armët e mia!

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

"Lavdia të takon Ty! Ne nuk dimë asgjë më tepër nga ç'na ke mësuar Ti. Vërtetë që vetëm Ti je i Gjithëdituri, i Gjithurti."[170]

* * *

ÇËSHTJA E DYTË

[170] Kur'an, 2: 32

[Kjo çështje u shkrua në përgjigje të habisë së shprehur nga ata të cilët më shërbejnë mua gjithmonë lidhur me kontradiktat e habitshme që ata shikojnë në sjelljen time. Kjo, gjithashtu, u shkrua me qëllim që të ndreqë e të përmirësojë opinionet tepër të mira për mua, të cilat nuk i meritoj, që kanë dy prej studentëve të mi]

Unë shoh se disa nga plotësimet, të cilat u përkasin me të drejtë të vërtetave të Kur'anit të gjithurtë, u atribuohen mjeteve, thirrësve, të cilët i shpallin ato të vërteta. Dhe kjo është gabim, sepse shenjtëria e burimit dhe lartësia e tij është ajo e cila sjell një ndikim aq të fuqishëm sa që kalon ndikimin e provave të shumta; njërëzit e zakonshëm vetëm nëpërmjet kësaj shenjtërie i pranojnë dhe u binden urdhëresave. Sa herë që lajmëtari ose përfaqësuesi e errëson atë, domethënë, sa herë që shikimet kthehen tek lajmëtari - dhe jo tek të vërtetat - atëherë shenjtëria e burimit e humbet efektshmërinë e saj. Për shkak të kësaj, unë do t'u shpjegoj një të vërtetë vëllezërve të mi të cilët shfaqin ndaj meje një vlerësim më të madh se sa e meritoj.

Kjo është siç vijon:

Një njeri mund të ketë disa personalitete; ato personalitete shfaqin cilësi të ndryshme. Për shembull, kur një zyrtar i lartë është në zyrën e tij, ai ka një personalitet i cili bën të domosdoshëm dinjitetin dhe kërkon një qëndrim a pozicionim që do të ruante lartësinë e pozitës. Në qoftë se ai do të shfaqej i përulur e modest përpara të gjithë vizitorëve, kjo do të ishte poshtëruese dhe do të zhvlerësonte pozitën. Por, pikërisht ky njeri ka një personalitet tjetër të veçantë në shtëpinë e tij dhe me familjen e tij, dhe kjo kërkon prej tij, në kundërshtim me qëndrimin e tij zyrtar, që ai sa më shumë modest të jetë, aq më i mirë është, në një kohë që në qoftë se ai do të shfaqte diçka nga dinjiteti apo posti, kjo do të konsiderohej si mendjemadhësi e arrogancë nga ana e tij.

Domethënë, një njeri ka një personalitet për sa ka të bëjë me detyrën e tij ose me punën, që në shumë pika e kundërshton personalitetin e tij të vërtetë. Në qoftë se një njeri i tillë është vërtetë i denjë për detyrën e tij dhe vërtet i aftë për të, atëherë ato dy personalitete, afrohen me njëri-tjetrin; ndërsa në qoftë se ai nuk do të ishte i aftë për detyrën e tij dhe i mangët në aftësitë e tij, ashtu si të vendosej një ushtar i thjeshtë në postin e një mareshalli, atëherë dy personalitetet do të ishin larg njëri-tjetrit, pasi cilësitë individuale të ulëta e të dobëta të ushtarit të thjeshtë janë të papajtueshme me karakterin e lartë dhe epror që kërkohet nga rangu i mareshallit.

Dhe kështu, ky vëllai i juaj ka tre personalitete, të cilat janë shumë larg njëri-tjetrit, vërtetë shumë larg.

I pari: Për sa ka të bëjë me qënien lajmëtar i thesarit të lartë të Kur'anit të gjithurtë, unë kam një personalitet të përkohshëm i cili i përket vetëm shërbimit të Kur'anit. Karakteri tej mase i lartësuar i kërkuar nga detyra e thirrjes për tek Kur'ani dhe nga pozita e lajmëtarit nuk është karakteri im; unë nuk e posedoj atë. Ato janë vetëm cilësi të larta, të cilat i kërkon ajo pozitë e lartë dhe ajo detyrë e madhe. Çfarëdo që ju shihni tek unë nga ky lloj cilësish e moralesh, mos më konsideroni mua që ta kem atë; ai i përket vetëm pozitës.

Personaliteti i dytë: Nëpërmjet mirësisë së Zotit xh.sh., një personalitet, një veçori më jepet mua në kohën e adhurimit kur unë jam kthyer drejt pranisë Hyjnore; ky personalitet shfaq disa shenja. Këto shenja burojnë nga njohja e njeriut për mangësitë e tij para Zotit xh.sh. dhe nga perceptimi i varfërisë së tij ndaj Zotit, i pafuqisë para Tij dhe duke kërkuar strehim me përulësi të plotë tek prania Hyjnore, të cilat janë bazat dhe kuptimi i adhurimit. Nëpërmjet këtij personaliteti, unë e njoh veten time se jam më i mjeri, më i pafuqishmi, më i nevojshmi dhe më i mangët se çdokush tjetër përpara Zotit. Sikur e gjithë dynjaja të më lavdëronte e të më brohoriste, ata nuk do të më bindnin mua se unë qenkam i mirë apo se paskam ndonjë lloj plotësimi.

I treti: Unë kam personalitetin tim të vërtetë, domethënë, personalitetin e zvetënuar të Saidit të Vjetër, domethënë, disa damarë të karakterit të trashëguara nga Saidi i Vjetër. Ndonjëherë ai anon tek hipokrizia dhe dëshiron rang e pozitë. Gjithashtu, për shkak se unë nuk vij nga një familje aristokrate (fisnike), cilësi të paçmueshme dhe të ulëta janë të dukshme, ashtu si qënia ime kursimtar deri në pikën e kopracisë.

Vëllezërit e mi! Unë nuk kam ndërmend të përshkruaj shumë të meta të fshehta dhe sëmundje të këtij personaliteti, se mos ju përzë ju kretjësisht nga unë. Dhe kështu, o vëllezërit e mi, meqenëse unë nuk jam dikush i aftë dhe nuk jam nga një rang i lartë, atëherë ky personalitet i imi është shumë larg prej moralshmërisë dhe shenjave të detyrave të pozitës së lajmëtarit dhe të adhurimit. Gjithashtu, sipas rregullit, دادِ حق را قابلیّت شرط نیست *"Aftësia nuk është e domosdoshme për të shpallur të vërtetën,"* Zoti i Gjithëfuqishëm, me mëshirë, ka demonstruar Fuqinë e Tij lidhur me mua me qëllim që ta

përdor personalitetin tim, i cili është si ushtari i thjeshtë më i ulët, në shërbim të mistereve të Kur'anit, shërbim i cili është si pozita më e lartë e një mareshalli. Nefsi është më i ulët se çdo gjë, detyra është më e lartë se çdo gjë... Një mijë e një falënderime qofshin për Zotin xh.sh...

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي

Lavdërimi i takon Zotit xh.sh., kjo është nga mirësia e Krijuesit Tim!

* * *

ÇËSHTJA E TRETË

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا

Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

"O njerëz! Ne ju krijuam ju prej një mashkulli dhe një femre dhe ju bëmë ju në kombe e në fise që të njiheni me njëri-tjetrin..."[171]

Domethënë,

لِتَعَارَفُوا مُنَاسَبَاتِ الْحَيَاةِ الِاجْتِمَاعِيَّةِ فَتَعَاوَنُوا عَلَيْهَا لَا لِتَنَاكَرُوا وَتَفَاخَرُوا

"Unë ju krijova ju si popuj, kombe e fise, me qëllim që ju të njihni njëri-tjetrin dhe të njihni lidhjet midis jush në jetën shoqërore, dhe të ndihmoni njëri-tjetrin; dhe Ne ju bëmë ju në fise e kombe që ju të mos e shikoni njëri-tjetrin si të huaj, duke refuzuar që ta njihni njëri-tjetrin, dhe duke ushqyer urrejtje e armiqësi ndaj njëri-tjetrit. Kjo temë përmban shtatë çështje:

- **Çështja e parë:** Meqenëse e vërteta e lartësuar e shprehur nga vërseti i lartëpërmendur ka të bëjë me jetën shoqërore, unë kam qenë i detyruar ta shkruaj atë në gjuhën, jo të Saidit të Ri, i cili dëshiron të tërhiqet nga jeta sociale, por me gjuhën e Saidit të Vjetër, i cili u përfshi në jetën shoqërore të Islamit; kjo temë u shkrua me synimin për t'i shërbyer Kur'anit madhështor dhe për të formuar një mburojë kundra sulmeve të padrejta ndaj tij.

- **Çështja e dytë:** Me qëllim që të shpjegoj parimin e *"që të njiheni dhe të ndihmoni njëri-tjetrin",* të cilin e tregon vërseti, ne themi këtë: një ushtri ndahet në divizione, divizioni në regjimente, regjimentet në batalione, në kompani dhe pastaj në skuadra, me qëllim që çdo ushtar të mund të njohë detyrat e tij sipas atyre lidhjeve të ndryshme të shumta, me qëllim që individët e asaj ushtrie të mund të përmbushin një detyrë të vërtetë të përgjithshme të sunduar nga parimi i ndihmës së ndërsjellë dhe, me qëllim që të mbrohet jeta e tyre shoqërore nga sulmet e armikut.

Ky rregullim e organizim nuk është për ndarje e përçarje, ku një kompani të rivalizojë me një tjetër, një batalion të jetë armiqësor ndaj një tjetri dhe një divizion të veprojë në kundërshtim me një tjetër. Në të njëjtën mënyrë, shoqëria Islamike, si një e tërë, është një ushtri e madhe, e cila është ndarë në fise e grupe. Por ajo ka një mijë e një aspekte uniteti. Krijuesi i grupeve të saj është Një dhe i Njëjti, Furnizuesi i tyre është Një dhe i Njëjti, Profeti i tyre është një dhe i

[171] Kur'an, 49: 13

njëjti, Kibleja e tyre është një dhe e njëjta, libri i tyre është një dhe i njëjti; po kështu, një mijë gjëra janë një dhe të njëjta.

Kështu, këto mijëra aspekte të unitetit kërkojnë vëllazëri, dashuri e unitet. Domethënë, ndarja në grupe e në fise - ashtu siç e shpall vërseti - është për njohje të ndërsjellë dhe për ndihmë reciproke dhe, jo për urrejtje e armiqësi të ndërsjellë.

• **Çështja e tretë:** Ideja e nacionalizmit ka përparuar shumë në këtë shekull. Tiranët evropianë dredharakë në mënyrë të veçantë e zgjojnë këtë mdis muslimanëve në formën e tij negative, me qëllim që të mund t'i përçajnë ata dhe t'i gllabërojnë.

Për më tepër, meqenëse në nacionalizëm ndodhet një fërgëllimë - entuziazëm- i nefsit, një kënaqësi që shpërfill dhe një fuqi ndjellakeqe e kërcënuese, nuk mund t'u thuhet atyre të cilët merren me jetën shoqërore në këtë kohë që të heqin dorë nga ideja e nacionalizmit. Por vetë nacionalizmi është dy llojesh:

Njëri është negativ, ndjellakeq, i mbrapsht dhe i dëmshëm; ai zhvillohet dhe ushqehet duke gëlltitur e gllabëruar të tjerët dhe vazhdon nëpërmjet armiqësisë ndaj të tjerëve; dhe ai vepron me kujdes dhe është i vetëdijshëm për atë çfarë po bën. Dhe ky shkakton armiqësi e trazira. Për shkak të kësaj, hadithi profetik deklaron:

اَلْاِسْلَامِيَّةُ جَبَّتِ الْعَصَبِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةَ *"Islami e ka shfuqizuar atë çfarë e parapriu atë",* dhe i jep fund dhe e zhduk formën e organizimit fisnor të periudhës së injorancës (periudhës para Islamit). Dhe Kur'ani urdhëron:

إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَىٰ وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا

"Kur ata që nuk besuan kishin futur në zemrat e tyre gjaknxehtësi e mendjemadhësi – krenarinë dhe mendjemadhësinë e kohës së injorancës (para Islamit), Zoti zbriti qetësinë e Tij mbi Profetin e Tij dhe mbi besimtarët, dhe i bëri ata të vendosur te Fjala e përkushtimit, dhe ata qenë më të merituarit e saj dhe tamam të

emëruarit e saj. Dhe All-llahu është gjithnjë i Gjithëdituri për gjithçka."[172]

Kështu, hadithi profetik i lartëpërmendur dhe vërseti Kur'anor e refuzojnë në mënyrë të prerë nacionalizmin negativ dhe racizmin, sepse kombësia pozitive dhe e shenjtë Islame nuk lë asnjë nevojë për to.

Çfarë race ndodhet në botë që të ketë treqind e pesëdhjetë milionë anëtarë dhe që mund ta bëjë idenë e njeriut të fitojë - në vend të Islamit - këtë numër të madh vëllezërish, madje vëllezërish të përjetshëm? Nacionalizmi negativ ka shkaktuar dëme të pallogaritshme në histori; ne po përmendim këtu sa vijon:

Për shkak se ata i kombinuan dhe i përzinë disa ide nacionalizmi me politikat e tyre, umevitët i hapën telashe dhe shqetësuan Botën e Islamit përveç fatkeqësive të shumta që u ranë atyre si rrjedhojë e trazirave të brendshme. Gjithashtu, kombet e Evropës e kanë zhvilluar shumë idenë e nacionalizmit në këtë shekull; ngjarjet e tmerrshme të luftës Botërore treguan se sa i dëmshëm për njerëzimin është nacionalizmi negativ, gjithashtu edhe armiqësia e ngahershme dhe ndjellakeqe midis francezëve dhe gjermanëve.

Po ashtu është gjendja tek ne; në fillim të periudhës së lirisë - domethënë, të shpalljes së kushtetutës - u formuan shoqata të ndryshme refugjatësh të njohura si "klube", kryesisht nga armenë e grekë, për shkak të idesë së nacionalizmit negativ, të cilat shkaktuan përçarje e ndasi të brendshme - ashtu siç u degëzuan popujt me shkatërrimin e kullës së Babelit (Babilonisë), që si rrjedhojë, çoi në ndarjen dhe përçarjen e tyre - sa që qysh nga ajo kohë e deri tani, gjendja e atyre që qenë gllabëruar nga pushtuesit e huaj për shkak të atyre klubeve dhe e atyre që u bënë të mjerë prej tyre, ka demonstruar dëmet e nacionalizmit negativ.

Dhe sa për të tashmen, kur popujt dhe fiset e Islamit janë në nevojën më të madhe për njëri-tjetrin dhe, gjithësecili prej tyre është më i shtypur dhe më i goditur nga varfëria se sa të tjerët dhe, po dërrmohen nën sundimin e pushtuesve të huaj, të shikuarit e njëri-tjetrit si të huaj për shkak të idesë së nacionalizmit, dhe të konsideruarit e njëri-tjetrit se janë armiq, është një fatkeqësi e tillë saqë nuk mund të përshkruhet, madje ajo është një çmenduri si ajo e dikujt i cili shqetësohet për pickimin e mushkonjës dhe nuk kujdeset e nuk u

[172] Kur'an, 48: 26

kushton vëmendje gjarpërinjve të tmerrshëm përreth tij, pra largon vëmendjen nga gjarpërinjtë dhe lufton me mushkonjën me qëllim që të mos pickohet nga ajo.

Për shkak të idesë së nacionalizmit, të mos u kushtosh vëmendje kombeve të Evropës, të cilët janë si dragonj të mëdhenj, në një kohë që ato me lakminë e tyre që s'ka të ngopur kanë hapur gojët e tyre për të gllabëruar, madje, t'i ndihmosh në efekt ata dhe të ushqesh armiqësi kundër bashkëqytetarëve në krahinat lindore ose kundra vëllezërve muslimanë të jugut, dhe të marrësh qëndrime duke i kundërshtuar ata, është jashtëzakonisht e dëmshme dhe e rrezikshme.

Sepse, në të vërtetë nuk ka midis individëve të jugut prej atyre që meritojnë armiqësi, përkundrazi, ajo çfarë vjen nga jugu është drita e Kur'anit; drita e Islamit erdhi prej andej; ajo është e pranishme midis nesh, dhe gjendet gjithandej.

Kështu, të jesh armiqësor ndaj atyre vëllezërve në fe, në mënyrë të tërthortë, është e dëmshme ndaj Islamit dhe ndaj Kur'anit. Dhe armiqësia ndaj Islamit dhe Kur'anit është një armiqësi e një lloji kundra të gjithë ayre bashkëqytetarëve, dhe kundra të dyja jetëve të tyre, të dynjasë dhe të Ahiretit. Atëherë, të pretenduarit se dikush mund t'i shërbejë jetës së tyre shoqërore në emrin e patriotizmit ndërsa po shkatërron themelet e dy jetëve të tyre, nuk është patriotizëm, por idiotizëm.

• **Çështja e katërt:** Nacionalizmi pozitiv buron nga një nevojë e brendshme e jetës shoqërore dhe është shkaku i ndihmës së ndërsjellë dhe i solidaritetit; ai siguron një fuqi të dobishme; dhe ai është një mjet për forcimin e mëtejshëm të vëllazërisë Islamike.

Kjo ide e nacionalizmit pozitiv duhet t'i shërbejë Islamit; ajo duhet të jetë kështjella e tij dhe blinda dhe armatura e saj; ajo nuk duhet të zërë vendin e Islamit, sepse ndodhet një vëllazëri e njëqindfishtë brenda vëllazërisë së Islamit, e cila mbetet e amshuar në botën e Ndërmjetme dhe në botën e Përjetshmërisë.

Prandaj, sado e fortë të jetë vëllazëria e nacionalizmit, ajo përsëri është veçse një perde nga perdet e vëllazërisë Islamike. Por që ta vendosësh nacionalizmin në vend të vëllazërisë Islamike është një krim i tillë prej budallai sikur të vendosje gurët e kështjellës në thesarin e diamanteve, i cili ndodhet brenda kështjellës dhe t'i hedhje diammantët jashtë kështjellës.

Dhe kështu, o bijtë e kësaj toke, që jeni njerëzit e Kur'anit! Ju e sfiduat të gjithë botën që prej gjashtëqind vjetësh, madje qysh prej një mijë vitesh që nga koha e abasidëve, dhe ju jeni mbajtësit e flamurit të Kur'anit dhe jeni njoftuesit e tij në të gjithë botën. Ju e keni bërë kombësinë tuaj një kështjellë për Kur'anin dhe Islamin. Ju e keni heshtur të gjithë botën dhe keni zmbrapsur sulme të llahtarshme, duke vërtetuar vërsetin Kur'anor:

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَن يَرْتَدَّ مِنكُمْ عَن دِينِهِۦ فَسَوْفَ يَأْتِى ٱللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُۥٓ أَذِلَّةٍ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ يُجَٰهِدُونَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ

"Atëherë All-llahu do të sjellë një popull të cilin Ai do ta dojë dhe ata do ta duan Atë; të përulur ndaj besimtarëve, të rreptë ndaj mosbesimtarëve, që luftojnë në Rrugë të All-llahut."[173]

Prandaj mos u mashtroni dhe mos bini në dredhitë e Evropës dhe në intrigat e shtiracakëve të cilët i imitojnë ata; kini kujdes që të mos bëheni kështu konfirmuesit e paragrafit të parë të vërsetit të lartëpërmendur; ju duhet të keni frikë nga bërja e diçkaje të tillë!

Një situatë që tërheq vëmendjen: Populli turk duke qenë më i madhi në numër midis popujve të tjerë Islamikë, dhe ata janë muslimanë kudo që të jenë nëpër botë; ata nuk janë ndarë në muslimanë e në jomuslimanë ashtu si popujt e tjerë; kudo që të gjendet një grup nga turqit, ata janë muslimanë. Turqit të cilët e kanë braktisur Islamin ose që nuk janë muslimanë, nuk janë më turq, ashtu si hungarezët. Duke ditur se tek popujt e tjerë, madje edhe tek më të vegjëlit e tyre, ndodhen edhe muslimanë, edhe jomuslimanë.

O vëllezërit e mi turq! Ju,në mënyrë të veçantë, duhet të bëni kujdes! Kombësia e juaj është bashkuar e bashkëshkrirë me Islamin dhe nuk mund të ndahet prej tij. Në qoftë se do t'i ndanit ato, ju do të shuheni e kështu do të mbarojë çështja e juaj! Të gjitha veprat tuaja të lavdishme të së shkuarës janë regjistruar në regjistrin e veprave të Islamit. Meqenëse këto vepra të lavdishme nuk mund të zhduken nga faqja e dheut nga asnjë fuqi, atëherë mos i zhdukni ju ato nga zemrat tuaja për shkak të nxitjeve, dyshimeme dhe dredhive që shkaktojnë shejtanët prej njerëzve.

[173] Kur'an, 5: 54

• **Çështja e pestë:** Duke përqafuar idenë e nacionalizmit, popujt e zgjuar në Azi po imitojnë pikërisht Evropën në çdo drejtim, sa që ata sakrifikuan shumë nga çështjet e tyre të shenjta në rrugën e atij imitimi. Gjendja është se çdo popull kërkon një rrobë të përshtatshme me shtatin e tij të veçantë. Madje edhe në qoftë se materiali është i njëjti, stili duhet të jetë i ndryshëm. Një grua nuk mund të vishet me uniformën e një xhandari dhe, një dijetar fetar nuk mund të vishet ashtu si një valltar tangoje. Imitimi i verbër shumë shpeshë i bën njerëzit objekte talljeje dhe gazi i botës. Kjo ndodh për arsyet e mëposhtme:

Së pari: Në qoftë se Evropa është një dyqan apo një kazermë ushtarake, Azia është si një tokë e punueshme ose si një xhami. Dyqanxhiu mund të shkojë në teatër, kurse një fshatar bujk mund të mos tregojë interes për të. Gjithashtu, gjendjet e kazermave ushtarake dhe ato të xhamisë janë të ndryshme; ato nuk mund të jenë të njëjta. Për më tepër, shfaqja e shumicës së profetëve në Azi dhe shfaqja e shumicës së filozofëve në Evropë, është një shenjë e Kaderit Hyjnor, dhe një tregues prej tij se, ajo që do t'i zgjojë popujt e Azisë dhe që do t'i bëjë ata të kenë përparim dhe për të sunduar, janë feja dhe zemra. Sa për filozofinë, ajo duhet ta ndihmojë fenë dhe zemrën, dhe jo të marrë vendin e atyre të dyjave.

Së dyti: Do të ishte një gabim i rëndë të krahasosh fenë Islame me atë krishtere, dhe të jesh indiferent ndaj fesë ashtu si Evropa, sepse, së pari, evropianët e kanë fenë e tyre. Fakti se udhëheqësit evropianë, me në krye Wilsonin, Llojid Xhorxh dhe Venizelos, e të tjerë si shembulli i këtyre, janë të lidhur me fanatizëm pas fesë së tyre ashtu si priftërinjtë, dëshmon se Evropa e ka fenë e saj, madje Evropa konsiderohet fanatike.

Së treti: Ta krahasosh Islamin me krishterimin është një krahasim i gabuar dhe i pasaktë, sepse kur Evropa e kishte kapur me fanatizëm fenë e saj, ajo nuk qe civilizuar; ajo u civilizua atëherë kur hoqi dorë nga fanatizmi i saj. Për më tepër, fanatizmi fetar tek evropianët shkaktoi treqind vjet luftë midis tyre. Dhe meqenëse sundimtarët tiranë e despotikë e morën fenë si mjet për të shtypur njerëzit e thjeshtë, të varfërit dhe mendimtarët të cilët ishin në fuqinë e tyre, njerëzit në përgjithësi patën një lloj zemërimi dhe indinjate ndaj fesë.

Ndërsa në Islam, historia dëshmon se përveç një rasti, feja nuk ka qenë shkaku për konflikt të brendshëm. Gjithashtu, sa herë që popujt e Islamit u kapën me seriozitet pas fesë së tyre, ata përparuan

përpjesëtimisht, duke arritur një progres të madh – lidhur me atë kohë. Dëshmitar për këtë, është shteti Islamik në Andaluzi, i cili u bë profesori i madh i Evropës. Por, sa herë që komuniteti Islamik e ka lëshuar fenë dhe e ka shpërfillur, ai ka rënë në mjerim dhe ka mbetur prapa.

Për më tepër, meqenëse Islami i ka mbrojtur të varfërit dhe njerëzit e thjeshtë, dhe kjo duke bërë detyrim zekatin dhe duke ndaluar kamatën dhe intereset, dhe nëpërmjet masave të tjera si këto të cilat imponojnë mëshirë për njerëzit e thjeshtë; dhe meqenëse në përputhje me frazat si,

[أَفَلَا يَعْقِلُونَ] [أَفَلَا يَتَفَكَّرُونَ] [أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ]

"A nuk mendojnë ata, a nuk arsyetojnë ata, a nuk shqyrtojnë me mend", Islami i mbron njerëzit e dijes, si dhe thërret dhe inkurajon mendjen dhe njohjen duke i zgjuar ato shpirtëra, atëherë për këtë arsye, Islami ka qenë gjithmonë një kështjellë dhe vendstrehimi për të varfërit dhe për njerëzit e dijes.

Prandaj, nuk ka arsye për t'u zemëruar me Islamin. Arsyeja themelore dhe urtësia e ndryshimit të Islamit në aspekte të ndryshme nga krishterimi dhe nga fetë e tjera, është kjo:

Baza e Islamit është vërtetimi i pastër i Unitetit Hyjnor; ai nuk u atribuon asnjë efekt real shkaqeve, as ndërmjetësive, duke mos u dhënë atyre asnjë vlerë për sa ka të bëjë me krijimin dhe sjelljen në ekzistencë. Ndërsa krishterimi, meqenëse ka pranuar idenë e qënies së Jezusit 'Biri i Zotit', kjo fe u jep rëndësi ndërmjetësive dhe u jep vlerë shkaqeve; ajo nuk mund ta thyejë egotizmin, kultin e unit, mendjemadhësinë dhe vetëmburrjen e tyre.

Mjaft thjesht, ajo u atribuon një manifestim të perëndisë Hyjnore shenjtorëve të saj dhe të parëve të saj, duke vërtetuar kështu vërsetin:

اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ

"Ata (çifutët dhe kristianët) i morën rabinët dhe murgjit e tyre si perëndi të tyre në vend të All-llahut."[174]

Për shkak të kësaj, së bashku me mbajtjen e krenarisë dhe të egotizmit të tyre, ata krishterë të cilët zënë rangjet më të larta të kësaj

[174] Kur'an, 9: 31

dynjaje, janë fetarë dhe fanatikë, ashtu si presidenti i mëparshëm amerikan, Wilson. Në Islam, në fenë e Unitetit të pastër Hyjnor, ata që janë në pozitat më të larta të kësaj dynjaje, ose e braktisin egotizmin e tyre dhe krenarinë, ose braktisin deri diku fenë e tyre. Për këtë arsye, disa janë të shkujdesur e moskokëçarës në çështjet e fesë, dhe disa të tjerë janë madje të pafe.

- **Çështja e gjashtë:** Për ata që kalojnë caqet në idetë e nacionalizmit negativ dhe të racizmit, ne u themi këtë:

Së pari: Sipërfaqja e tokës dhe veçanërisht ky vendi ynë, qysh nga kohët e hershme, ka parë shpërngulje të shumta dhe ndryshime të popullatës.

Përveç kësaj, ato shpërngulje e shtegtime u shtuan drejt vendit tonë, pasi ai u bë qendra e shtetit Islamik, sa që popujt e tjerë u joshën pas tij dhe u vendosën me vendbanim këtu. Dhe si rrjedhojë, vetëm atëherë kur të zbulohet Pllaka e Ruajtur do të bëhen vërtetë të dallueshme racat nga njëra-tjetra. Kështu, të ndërtosh lëvizje dhe patriotizëm mbi idenë e racës së vërtetë është edhe e pakuptimtë, edhe tej mase e dëmshme. Për këtë arsye, njëri nga udhëheqësit e nacionalizmit negativ dhe i atyre që mbështesin racizmin dhe që ishte shumë mospërfillës ndaj fesë, u detyrua të thotë: "Në qoftë se do të bashkoheshin (të bëheshin një) feja dhe gjuha, atëherë edhe kombi është një." Meqenëse është kështu, atëherë ajo që duhet të merret në konsideratë do të jenë lidhjet e gjuhës, fesë dhe të vendit dhe, jo raca e vërtetë. Në qoftë se këto të trija do të bashkoheshin, atëherë kombi në vetvete do të ishte shumë i fuqishëm. Dhe në qoftë se njëra nga këto të trija do të mungonte, kjo përsëri do të ishte brenda lidhjeve të nacionalizmit.

Së dyti: Unë do të përshkruaj, si shembuj, dy nga qindra avantazhe që kombësia e shenjtë Islame ka siguruar e fituar për jetën sociale të bijve të kësaj toke.

Avantazhi i parë: Ajo çfarë i mundësoi këtij shteti Islamik, ndërsa ishte vetëm njëzet apo tridhjetë milionë, të ruante jetën dhe ekzistencën e tij përballë të gjitha shteteve të mëdhaja të Evropës, ishte ideja vijuese e cila buroi nga drita e Kur'anit në ushtrinë e këtij shteti: "Në qoftë se vdes, unë do të jem një martir, dhe në qoftë se unë vras, atëherë unë jam një muxhahid".

Ky koncept i shtyu bijt e këtij kombi që ta presin vdekjen të mallëngjyer, me dëshirë dhe me buzëqeshje në fytyrën e saj. Ata

gjithmonë e bënë Evropën të dridhet. Çfarë gjëje në botë mund të shfaqet që do t'i jepte shkas një vetësakrificeje të tillë të lartë në shpirtin e një ushtari të thjeshtë e zemërdëlirë?

Çfarë patriotizmi do të mund të ngulitej në vendin e këtij koncepti të lartë? Dhe çfarë ideje tjetër do të mund ta bënte njeriun të sakrifikonte jetën e tij dhe gjithë dynjanë, me vullnet e dëshirë, në rrugën e saj?

I dyti: Sa herë që dragonjt (shtetet e mëdha) të Evropës i kanë dhënë goditje këtij shteti Islamik, ata i kanë bërë treqind e pesëdhjetë milionë muslimanët, në të gjitha anët e botës, të qajnë e të rënkojnë. Kështu, me qëllim që të mos i bëjnë ata të qajnë e të vuajnë, ata kolonialistë kanë tërhequr prapa duart e tyre; ata i kanë ulur, madje ndërsa po i ngrenin ato për të goditur. Çfarë fuqie mund të vendoset në vend të kësaj mbështetjeje të vazhdueshme morale e cila kurrsesi nuk mund të pakësohet e zvogëlohet? Atëherë çfarë fuqie tjetër mund ta zërë vendin e saj? Le ta tregojnë ata!

Po, ajo fuqi e madhe morale nuk duhet të fyhet nga nacionalizmi negativ dhe nga patriotizmi i pavarur nga feja.

• **Çështja e shtatë:** Ne u themi atyre të cilët shfaqin patriotizëm të tepruar në nacionalizmin negativ: Në qoftë se ju me të vërtetë e doni këtë komb dhe jeni të mëshirshëm ndaj tij, atëherë jini patriotikë në një mënyrë të tillë që mëshira të orientohet drejt shumicës së këtij kombi, dhe jo tek pakica e tij, sepse në qoftë se ju i shërbeni pakicës, minoritetit, me një shërbim shoqëror të përkohshëm dhe të shkujdesur ndaj All-llahut - ndërsa ata nuk kanë nevojë për mëshirë - dhe tregoni mungesë mëshire për shumicën më të madhe të tyre, atëherë ai nuk është patriotizëm, sepse veprat patriotike të kryera me idenë e racizmit negativ mund të jenë përkohësisht të dobishme për dy në çdo tetë persona. Ata marrin mëshirën që buron nga ai patriotizëm, për të cilën ata nuk janë të merituesëm. Ndërsa gjashtë personat e mbetur nga tetë, ose janë të moshuar ose të sëmurë, ose të sprovuar me vuajtje të rënda, ose janë fëmijë, ose janë të dobët, ose janë njerëz të devotshëm që mendojnë seriozisht për Ahiretin; Këta njerëz dëshirojnë një dritë që të ngjallë shpresë tek ata, një ngushëllim e mëshirë, përpara jetës së Botës së Ndërmjetme dhe Ahiretit, drejt të cilave ata janë orientuar; ata kanë nevojë për një dorë të bekuar e patriotike. Çfarë patriotizmi do ta lejonte shuarjen e dritës së tyre dhe shkatërrimin e ngushëllimit të tyre?

Ah, medet! Ku është mëshira për kombin dhe ku është sakrifica për hir të tij?

Shpresa në mëshirën Hyjnore nuk duhet të humbasë, sepse Zoti i Gjithëfuqishëm i nënshtroi bijtë e kësaj toke, komunitetin e saj madhështor dhe ushtrinë e saj të madhe, qysh prej njëmijë vitesh në shërbim të Kur'anit, dhe i caktoi ata si mbajtësit lart të flamurit të tij. Prandaj shpresa jonë është e madhe në mëshirën e Tij xh.sh. që të mos i shkatërrojë ata për shkak të pengesave dhe tërheqjes së përkohshme, inshaall-llah; dhe Ai do ta mbështesë përsëri atë dritë dhe do ta bëjë atë më vezulluese dhe, do t'i bëjë ata të vazhdojnë detyrën e tyre.

*** * ***

ÇËSHTJA E KATËRT

[Shënim: Ashtu siç nuk janë të lidhura katër çështjet e kësaj Letrës së Njëzet e Gjashtë, po ashtu dhjetë Çështje të kësaj teme janë gjithashtu të palidhura, prandaj, asnjë lidhje nuk duhet të kërkohet. Unë e shkrova ashtu siç më erdhi. Kjo është pjesë e një Letre për një student të rëndësishëm timin, që përbëhet nga përgjigje ndaj pesë ose gjashtë pyetjeve të tij]

Çështja e parë

Së dyti: Në letrën tënde, ti, o vëlla, thua: Komentatorët kanë thënë në shpjegimet dhe në interpretimet e tyre lidhur me رَبِّ الْعَالَمِينَ *"Rab-bil Aleminë, Krijuesi i të gjitha botërave",* se ndodhen tetëmbëdhjetë mijë botëra, dhe ti kërkon shpjegim për urtësinë e atij numri?

Vëllai im, unë tani nuk e di urtësinë e atij numri, por mjaftohem me sa vijon:

Frazat e Kur'anit të gjithurtë nuk përkufizohen tek një kuptim i veçantë; përkundrazi, meqenëse Kur'ani u adresohet të gjitha niveleve të njerëzimit, frazat e tij janë universale ose si të tëra, të cilat përmbajnë kuptime për secilin nivel. Kuptimet që janë shpjeguar janë si pjesët e ligjit të përgjithshëm. Çdo komentator i Kur'anit, çdo ekspert apo njohës i krijuesit, përmend njërën pjesë nga e tëra. Duke u mbështetur ose mbi ndriçimet e tij, ose mbi provat e tij, ose në metodën a rrugën e tij, ai preferon njërin kuptim.

Atëherë, edhe në këtë vërset gjithashtu, njëri grup zbuloi një kuptim i cili i korrespondoi atij numri.

Për shembull, në frazat:

مَرَجَ ٱلْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ۝ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَّا يَبْغِيَانِ *"Ai i ka çliruar dy detet (dy trupat e ujit të rrjedhshëm), duke u takuar bashkë. Ndërmjet tyre është një pengesë (kufi që i dallon të dy) të cilën asnjëri prej tyre nuk mund ta shkelë."*[175]

Këto fraza të cilat njerëzit e shenjtërisë në mënyrë të përsëritur dhe me rëndësi i recitojnë në lutjet e tyre, janë pjesë me kuptime, duke filluar nga Deti i Hyjnisë dhe deti i adhurimit në sferat e domosdoshmërisë dhe të mundësisë dhe duke përfunduar tek detet e dynjasë e të Ahiretit, tek detet e botës së dukshme dhe botës së padukshme, për tek oqeanet në veri e në jug, në lindje e në perëndim, tek deti Adriatik dhe Gjiri Persik, tek deti Mesdhe, deti i Kuq, Kanali i Suezit dhe tek liqejt e ujërave të ëmbëla e të kripura, tek liqejt e ndryshëm të ujërave të ëmbëla nën shtresën e dheut dhe liqejt me ujë të kripur sipër tij të puqur me njëri-tjetrin, dhe tek liqejt e vegjël të quajtur lumenjtë e mëdhenj, të tillë si lumi Nil, Tigër, Eufrati të cilët përzihen me to. Secili prej tyre mund të synohet ose përfshihet në kuptimet e atij vërseti; dhe ato janë kuptimet e mirëfillta dhe figurative të vërsetit.

Kështu, në të njëjtën mënyrë, ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ *"El Hamdu lil-lahi Rabbil Aleminë"*, përmbledh e përfshin të vërteta të shumta. Njerëzit e ndriçimit dhe ata të cilët kanë depërtuar tek realiteti, i interpretojnë ato në mënyra të ndryshme në përputhje me kuptimet që ata zbulojnë.

Unë, personalisht, mendoj, lidhur me vërsetin, se në qiej ndodhen me mijëra botëra; mundet që çdo yll në tërësinë e tij të jetë në vetvete një botë. Edhe në tokë, gjithashtu çdo lloj krijese është në vetvete një botë. Çdo qënie humane është gjithashtu, një botë e vogël. Sa për termin, رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ "*rabbil Aleminë*", ajo do të thotë: Secila botë administrohet, mbështetet dhe qeveriset drejtpërdrejtë nëpërmjet Hyjnisë së Zotit të Gjithëfuqishëm.

---

[175] Kur'an, 55: 19-20

Së treti: Profeti Muhammed a.s.m. ka thënë:

إِذَا أَرَادَ اللهُ بِقَوْمٍ خَيْرًا أَبْصَرَهُمْ بِعُيُوبِ أَنْفُسِهِمْ

"Kur Zoti xh.sh. i do të mirën një populli, i bën ata të shikojnë të metat e tyre."

Dhe në Kur'anin e gjithurtë, Jusufi a.s. tha:

وَمَا أُبَرِّئُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ

"Edhe unë nuk e shfajësoj nefsin tim. Padyshim që uni (nefsi njerëzor) është i prirur drejt së keqes."[176]

Po, ai i cili e pëlqen vetveten dhe mbështetet tek vetvetja është fatzi. Ndërsa ai i cili shikon të metat e tij është fatbardhë, prandaj ti je fatbardhë, o vëlla. Megjithatë, ndonjëherë ndodh që nefsi urdhërues për të liga transformohet në 'nefs qortues' ose në 'nefs të qetë', veçse ama ai nefs, ua dorëzon armët dhe pajimet e tij nervave dhe damarëve. Dhe nervat dhe damarët e temperamentit e vazhdojnë funksionin e tij deri në fund të jetës. Megjithëse nefsi urdhërues për të liga ka vdekur qysh prej një kohe të gjatë, mirëpo pasojat e tij janë ende të dukshme. Ka patur shumë Evlija, shenjtorë dhe dijetarë të pastër, të cilët janë ankuar për nefset e tyre urdhërues për të liga, në një kohë që nefset e tyre ishin 'të qetë'. Ata kanë vajtuar për sëmundjen e zemrës ndërsa zemrat e tyre kanë qenë krejtësisht të shëndosha e të ndriçuara.

Atëherë, ajo që këta persona kanë, nuk është nefsi urdhërues për të liga, por funksioni i nefsit urdhërues për të liga i cili u është dorëzuar nervave. Sa për sëmundjen, ajo nuk është e zemrës, por është e imagjinatës. Vëllai im! ajo që të sulmon ty nuk është nefsi yt dhe sëmundja e zemrës, por ajo është një gjendje, ashtu siç e përmendëm, e cila është transferuar tek nervat për hir të vazhdimësisë së përpjekjes, luftës deri në fund të jetës - sipas kërkesës së natyrës njerëzore - dhe shkakton përparim të përhershëm.

* * *

[176] Kur'an, 12: 53

Çështja e dytë

Shpjegimet e tre pyetjeve të bëra nga dijetari fetar i mëparshëm gjenden në pjesë të ndryshme të Risale-i Nurit.

Për tani ne do të bëjmë një aluzion të shkurtër për to.

Pyetja e tij e parë: Çfarë synonte Muhjiddin ibn El Arebij në letrën e tij drejtuar Fahruddin Raziut, në të cilën tha: "Të njohësh All-llahun është e ndryshme nga të njohurit që Ai ekziston." Çfarë do të thotë kjo, dhe cili ishte qëllimi i tij në thënien e saj?

Së pari: Në parathënien e fjalës së njëzet e dytë, të cilën ti duhet ta lexosh për të, Krahasimi dhe shembulli që tregojnë ndryshimin midis pohimit të vërtetë të Unitetit Hyjnor dhe midis pohimit të sipërfaqshëm të atij uniteti që e demonstrojnë këtë qëllim, dhe vendqëndrimi i dytë dhe i tretë i Fjalës Tridhjet e Dy, si dhe çfarë synon ajo, i sqaron ato.

Dhe së dyti: Ajo që e shtyn Muhjiddin El-Arabi ta thotë këtë fjalë për Fahruddin Raziun, i cili qe një autoritet kryesues në teologji, ishte kjo: Shpjegimet që bëjnë dijetarët e parimeve të fesë dhe dijetarët e teologjisë për sa ka të bëjë me çështjen e besimit, me ekzistencën e Zotit dhe me Unitetin Hyjnor ishin të pamjaftueshme në pikëpamjen e Ibn Arebijj.

Në të vërtetë, njohja rreth Krijuesit e fituar nëpërmjet teologjisë nuk jep një njohje të plotë dhe nuk sjell një qetësi të plotë të zemrës, në një kohë që ajo njohje kur është në mënyrën e Kur'anit të shpjegimit të mrekullueshëm, jep një njohje të plotë dhe siguron një qetësi të plotë në zemër. I lutemi All-llahut të lartë e të Gjithëfuqishëm që ta bëjë çdo pjesë nga pjesët e "Risale-i Nurit" si një llambë që ndriçon rrugën e drejtë të ndritshme të Kur'anit të shpjegimit të mrekullueshëm.

Për më tepër, njohja rreth Krijuesit të cilën e fitoi Fahruddin Raziu nëpërmjet teologjisë, ashtu siç duket e mangët dhe e pamjaftueshme në pikëpamjen e Ibnu Arebijjut, po ashtu edhe njohja e All-llahut e fituar nëpërmjet Tarikatit Sufi gjithashtu është e mangët në të njëjtën shkallë në lidhje me njohjen të cilën e kanë fituar trashëgimtarët e profetëve drejtpërdrejt nga Kura'ni i mrekullueshëm.

Sepse me qëllim që të fitohet një sens i vazhdueshëm i pranisë Hyjnore, Muhjiddin El Arabi thotë: لَامَوْجُوْدَ اِلَّا هُوَ "*Nuk ka ekzistues përveç Atij",* duke shkuar aq larg sa të mohojë edhe ekzistencën e universit.

Ndërsa sa për të tjerët, për të fituar një sens të vazhdueshëm të pranisë Hyjnore, edhe ata gjithashtu thonë: لَامَشْهُوْدَ اِلَّا هُوَ *"Nuk ka asnjë të dëshmuar përveç Atij",* duke u futur në një gjendje të çuditshme të tillë sikur ata e hedhin universin në një harresë absolute.

Ndërsa njohja që fitohet nga Kura'ni i gjithurtë jep një sens të vazhdueshëm të pranisë Hyjnore. Përveç kësaj, kjo njohje nuk e dënon universin me mosekzistencë, as nuk e burgos atë në burgun e harresës absolute; Përkundrazi, ajo e shpëton atë nga shkujdesja, nga kotësia e paqëllimshmëria dhe, e përdor atë në Emrin Zotit të Gjithëfuqishëm, duke bërë prej çdo gjëje një pasqyrë e cila reflekton njohjen Hyjnore dhe hap në çdo gjë një dritare për Njohjen Hyjnore ashtu siç tha Sa'di Shirazi: دَرْ نَظَرِ هُوشْيَارْ هَرْ وَرَقِي دَفْتَرِيسْتْ اَزْ مَعْرِفَتِ كِرْدِ گَارْ

Për shikimin e të vetëdijshmëve, çdo gjethe është një libër që tregon njohjen Hyjnore.

Në disa nga Fjalët ne kemi ilustruar ndryshimet ndërmjet metodës së dijetarëve të teologjisë dhe ndërmjet rrugës së vërtetë që merret nga Kura'ni me krahasimin e mëposhtëm: Për shembull, me qëllim që të sigurosh ujë, ka disa që e sjellin atë prej një vendi të largët nëpërmjet tubave duke gërmuar nën male.

Disa të tjerë gjejnë ujë në cilindo vend që e kërkojnë dhe e bëjnë atë të vërshojë kudo që ata të jenë.

Lloji i parë është plotë me vështirësi; tubacionet bëhen të bllokuara ose të thyera. Ndërsa ata që dinë si t'i gërmojnë e t'i hapin puset dhe si të nxjerrin ujë, ata mund të gjejnë ujë në çdo vend pa ndonjë shqetësim. Pikërisht, në të njëjtën mënyrë, dijetarët e teologjisë i këpusin zinxhirët e shkaqeve në skajet e fundit të botës me pamundësinë e shkakësisë dhe të vargut shkakor, dhe me atë, pas saj, ata provojnë ekzistencën e Ekzistuesit të vetëm të domosdoshëm. Ata përshkojnë një rrugë të gjatë.

Sa për metodën e vërtetë të shpjegimit të Kura'nit të mrekullueshëm, ajo gjen ujë në çdo vend, dhe e nxjerr atë ku do që të gërmojë.

Secili nga vërsetet e tij e bën ujin të vërshojë kudo që ai godet, ashtu si shkopi i Musait a.s.; ai e bën çdo gjë të recitojë rregullin: وَفِي كُلِّ شَيْءٍ لَهُ آيَةٌ تَدُلُّ عَلَى أَنَّهُ وَاحِدٌ *"Dhe në çdo gjë ndodhet një shenjë që tregon se Ai është Një i Vetëm.*" Për më tepër, besimi nuk fitohet vetëm nëpërmjet njohjes; shumë nga aftësitë e holla kanë pjesën e tyre në besim. Ashtu si ushqimi kur futet në stomak që shpërndahet në rrugë të ndryshme për tek gjymtyrët e ndryshme, po ashtu, pasi të futen në stomakun e mendjes, çështjet e besimit, të cilat vijnë nëpërmjet njohjes e tërhiqen nga shpirti, zemra, misteri (zemra e brendshme), nga nefsi dhe nga aftësitë e tjera të holla; secila merr pjesën e saj sipas shkallës së vet. Në qoftë se ato nuk e marrin pjesën e tyre, atëherë njohja është e mangët dhe e mbuluar. Kështu, Muhjiddin Ibu Arebij po e njofton Fahruddin Raziun për këtë pikë të hollë.

* * *

Çështja e tretë

Në çfarë mënyre është vërseti; وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ *"Dhe vërtetë që Ne i kemi nderuar Bijtë e Ademit"*[177], është i përputhshëm me vërsetin, إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا *"Vërtetë ai ishte shumë i padrejtë dhe tepër injorant."*[178]

Përgjigjja: Ndodhen shpjegime për sqarimin e kësaj pyetjeje në Fjalët e Njëmbëdhjetë dhe Njëzet e Tretë, dhe në Frutin e Dytë të Degës së pestë të Fjalës së Njëzet e Katërt. Një përmbledhje e kuptimit të saj është kjo:

Me fuqinë e Tij të plotë, Zoti i Gjithëfuqishëm krijon shumë gjëra nga një gjë e vetme, e bën një gjë të kryejë detyra të shumta, dhe shkruan njëmijë e një libra në një fletë të vetme. Dhe gjithashtu, Ai e krijoi njeriun si një lloj gjithëpërfshirës në vend të shumë llojeve, për shumë specie, Domethënë, Ai deshi që nëpërmjet llojit të njeriut, të

[177] Kur'an, 17: 70
[178] Kur'an, 32: 72

realizojë atë që do ta realizonin nivelet e ndryshëm të të gjitha specieve të kafshëve. Për këtë arsye, Ai nuk vendosi një limit të natyrshëm, të bashkëlindur tek fuqitë e njeriut dhe tek dëshirat e tij, as ndonjë kufizim natyral, dhe i la ato të lira. Ndërsa fuqitë dhe shqiset e kafshëve të tjera janë të përcaktuara dhe nën një kufizim natyral. Domethënë, secila nga fuqitë e njeriut mund të shëtisë e lirë në një hapësirë shumë të gjërë, e cila nuk mbaron, sepse meqenëse njeriu është një pasqyrë për manifestimet e pafundme të Emrave të Krijuesit të universit, fuqive të tij u është dhënë një kapacitet i pafund.

Për shembull, madje sikur e gjithë bota t'i jepej njeriut, përsëri me lakminë e tij, ai do të thonte: هَلْ مِنْ مَزِيدٍ *"A nuk ka më shumë?* dhe nëpërmjet egoizmit të tij, ai do ta gjente të pranueshme që një mijë njerëz të pësonin dëm për hir të interesit të tij vetjak! Dhe kështu zbulohen para njeriut shkallë të pafundme prej moraleve të këqija, sa që ai mund të arrinte shkallën e Nimrudëve dhe Faraonëve, dhe në përputhje me formën intensive të përdorur tek vërseti i lartëpërmendur, bëhet realitet për njeriun cilësia e tij: ***"Dhalum",*** *tepër zullumqar, i padrejtë",* ashtu siç hapen para tij shkallët e përparimit të pafundme në cilësitë e lavdëruara saqë ai arrin shkallën e profetëve dhe atë të të drejtëve.

Pastaj njeriu në kundërshtim me kafshët është i paditur rreth të gjitha gjërave të domosdoshme për jetën dhe është i detyruar të mësojë çdo gjë.

Meqenëse ai është i nevojshëm për gjëra të panumërta, atëherë në përputhje me formën intensive tek i njëjti vërset, ai është: ***"Xhehul",*** *tepër injorant*:

Sa për kafshët, kur vijnë në botë, ato kanë nevojë vetëm për pak gjëra, dhe mund t'i mësojnë të gjitha gjërat që ato kanë nevojë; ato i mësojnë të gjitha kushtet e jetëve të tyre për një ose dy muaj, ose madje për një ose dy ditë, ose në disa raste për një ose dy orë. Është sikur ato të ishin të plotësuara në një botë tjetër, dhe pastaj vijnë këtu. Ndërsa njeriu mund të ngrihet në këmbët e tij vetëm pasi të ketë mbushur një ose dy vjet, dhe vetëm në moshën pesëmbëdhjet vjeçare ai është i aftë të dallojë midis asaj që është e dobishme nga ajo që është e dëmshme. Atëherë, formën intensive *"Xhehul", shumë injorant,* e tregon edhe kjo gjithashtu.

* * *

Çështja e katërt

Ju, o vëlla, pyesni rreth urtësisë që përfshihet tek hadithi Sherif: "*Përtërijeni besimin tuaj nëpërmjet* "***La ilahe il-lall-llah"***, "*Nuk ka zot tjetër përveç All-llahut".* جَدِّدُوا إِيمَانَكُمْ بِلَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ Urtësia në të është përmendur në shumë nga "Fjalët". Dhe tani ne do të përmendim një aspekt të tij siç vijon:

Meqenëse vetë njeriu dhe bota në të cilën ai jeton po ripërtërihen në mënyrë të vazhdueshme, edhe ai ka nevojë ta ripërtërijë vazhdimisht besimin e tij, sepse në realitet, çdo qënie individuale njerëzore përbëhet nga shumë individë. Ai mund të konsiderohet si një individ i ndryshëm aq sa numri i viteve të jetës së tij, ose madje sa numri i ditëve, dhe madje sa numri i orëve të jetës së tij, sepse, meqenëse një individ i vetëm është i nënshtruar e i varur nga koha, ai është si një model dhe çdo ditë që kalon e vesh atë në formën e një individi tjetër. Për më tepër, ashtu siç ndodhet brenda njeriut kjo shumësi dhe përtëritje, po ashtu është bota, në të cilën ai jeton, e cila është në lëvizje gjithashtu. Ajo ikën dhe zëvendësohet nga një tjetër. Ajo ndryshon në mënyrë të vazhdueshme. Në çdo ditë hapet dera e një bote tjetër. Sa për besimin, ai është edhe drita e jetës së çdo individi në atë person, po ashtu besimi është drita e botës në të cilën ai jeton. Dhe sa për frazën: لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ "***La ilahe il-lall-llah"***, *"Nuk ka zot tjetër përveç All-llahut"*, ajo është një çelës me të cilin ndizet ajo dritë. Pastaj, nefsi instinktiv, dëshira, dyshimet dhe shejtani ushtrojnë një ndikim të madh mbi njeriun.

Me qëllim që ta dëmtojnë besimin e tij, ato në shumicën e kohës janë të aftë të përfitojnë nga shkujdesja e tij, për ta mashtruar atë me dredhitë e tyre dhe, në këtë mënyrë ta shuajnë dritën e besimit me dyshime dhe iluzione. Gjithashtu, njeriu është i prirur të veprojë e të shfaqë Fjalë të cilat në dukje kundërshtojnë Sheriatin dhe, të cilat në pikëpamjen e disa autoriteteve fetare, nuk janë më të vogla se sa mosbesimi, kufri. Prandaj, ndodhet një nevojë për ta ripërtërirë besimin gjatë gjithë kohës, madje në çdo orë e në çdo ditë.

Pyetje: Dijetarët e teologjisë skolastike e mbuluan botën me koncepte të cunguara të mundësisë dhe të krijueshmërisë dhe duke i pas përdorur ato, kështu duke folur ata provuan unitetin Hyjnor.

Dhe njëra shkollë e Sufizmit, me qëllim që të përjetojë praninë e Zotit dhe për ta vërtetuar Unitetin e Tij plotësisht, tha:

لَامَشْهُوْدَ اِلَّاهُوَ *Asgjë nuk vëzhgohet e nuk dëshmohet përveç Atij.*

Ata kështu e harruan universin dhe vendosën perden e harresës sipër tij dhe, atëherë e përjetuan plotësisht prezencën Hyjnore. Një shkollë tjetër e Sufizmit, me qëllim që të vërtetojë Unitetin Hyjnor dhe të hyjë në praninë e Zotit xh.sh.; në shkallën më të lartë, tha: لَامَوْجُوْدَ اِلَّاهُوَ *"Nuk ka ekzistues tjetër përveç Atij";* ata e lanë në harresë dhe e zbritën universin në nivelin e imagjinatës dhe e hodhën atë në mosekzistencë dhe, atëherë hynë plotësisht në prezencën Hyjnore. Mirëpo ti tregon se në Kura'nin e shenjtë ndodhet një rrugë e lartë përveç këtyre tri rrugëve. Dhe ti thua se shenja e saj janë Frazat: لَامَعْبُوْدَ اِلَّاهُوَ ۞ لَامَقْصُوْدَ اِلَّاهُوَ *"Nuk ka asgjë të synuar përveç Tij;* dhe *"Nuk ka asgjë të adhuruar përveç Tij*"; A mund të më sjellësh një provë të vetme të përmbledhur të kësaj rruge që ka të bëjë me vërtetimin e Unitetit Hyjnor dhe që të tregojë një rrugë të shkurtër që të çon tek ai Unitet?

Përgjigjja: Të gjitha "Fjalët" dhe "Letrat" në Risale-i Nur e tregojnë atë rrugë. Sa për tani ashtu siç dëshiron ti, ne do të tregojmë në mënyrë të përmbledhur një provë të gjërë e të gjatë prej provave të saj të fuqishme .

Çdo gjë në botë ia atribuon të gjitha gjërat e tjera Krijuesit të saj dhe çdo objekt i modeluar artistikisht në këtë dynja demonstron se të gjitha ato objekte të tilla janë veprat e Krijuesit të vet. Dhe çdo akt kreativ në univers provon se të gjitha aktet krijuese janë aktet e autorit të vet. Dhe çdo emër që është i dukshëm tek qëniet tregon se të gjithë Emrat janë Emrat dhe titujt e një të Vetmi të Cilin ai vetë e shpreh . Domethënë çdo gjë është një provë e drejtpërdrejtë e unitetit Hyjnor dhe një Dritare që ka pamje nga Njohja Hyjnore. Në të vërtetë, çdo objekt dhe veçanërisht në qoftë se është qënie e gjallë, është vetëm se një shembull i zvogëluar i universit, është si një bërthamë e botës dhe një frut i globit tokësor. Meqenëse kjo është kështu, ai i cili e krijoi atë model të zvogëluar, në miniaturë, atë bërthamë dhe frutin, duhet gjithashtu të jetë Ai i Cili ka krijuar të gjithë universin, sepse krijuesi i frutit nuk mund të jetë dikush tjetër nga krijuesi i pemës, e cila e mban atë frut. Dhe kështu, në të njëjtën mënyrë, ashtu si secili objekt që ia

atribuon të gjitha objektet e tjerë Autorit të vet, gjithashtu çdo akt ia atribuon të gjitha aktet e tjera Krijuesit të vet, sepse ne shohim se çdo akt kreativ shfaqet si cepi apo maja e një ligji krijueshmërie i cili është aq i shtrirë sa të rrethojë e përfshijë shumicën e krijesave të tjera dhe është aq i gjatë sa që arrin nga grimcat për tek galaktikat. Domethënë Ai i cili e kryen aktin kreativ duhet të jetë autor i të gjitha akteve të cilat lidhen me ligjin universal, i cili i rrethon ato qënie dhe i cili shtrihet nga grimcat për tek galaktikat.

Sigurisht, Ai që i jep jetë një mize duhet të jetë Ai që i krijon të gjitha insektet dhe kafshët si dhe Ai që i jep jetë tokës. Dhe Ai që i bën grimcat të rrotullohen si dervishë ashikë, duhet të jetë Ai i cili i vendos qëniet e njëpasnjëshme në lëvizje deri te dielli duke udhëtuar nëpër qiej me planetët e tij, sepse ligji është një zinxhir dhe aktet krijuese janë të lidhura tek ai ligj. Domethënë, ashtu si çdo objekt që ia atribuon të gjitha objektet e tjerë Autorit të vet, dhe çdo akt kreativ ia atribuon të gjitha aktet krijuese Autorit të vet, po ashtu çdo Emër Hyjnor i manifestuar në univers ia atribuon të gjithë Emrat Atij të cilit po vetë ai Emër e përshkruan dhe provon se ato të gjithë janë titujt e Tij, sepse Emrat e manifestuara në univers janë si rrathë ndërprerës dhe të përzier e të shkrirë me njëri tjetrin ashtu si shtatë ngjyrat në dritë, ato e ndihmojnë njëri-tjetrin dhe plotësojnë e zbukurojnë veprat artistike të njëri tjetrit.

Për shembull, Emri *"***El-Muhji**", "*Jetëdhënësi",* sapo të shfaqet në një gjë, menjëherë i jep jetë asaj gjëje; edhe Emri "**El-Hakim",** "*i Gjithurti"* gjithashtu bëhet i dukshëm dhe e organizon trupin e asaj qenieje të gjallë, i cili është vend strehimi i shpirtit të tij; dhe në të njëjtën kohë shfaqet gjithashtu Emri "**El-Kerim"**, "*Gjithëbujari*" i Cili zbukuron vendbanimin e tij. Dhe gjithashtu shfaqet Emri "**Er-Rahim",** "*Mëshirëploti",* i cili paraqet nevojat e trupit me mëshirë; dhe në të njëjtën kohë shfaqet Emri; "**Er-Rezzak"**, "*Furnizuesi"* i cili jep çfarë e ka të domosdoshme ajo qënie e gjallë, duke e furnizuar atë me ushqime materiale dhe shpirtërore në një mënyrë të paparashikueshme, dhe kështu me radhë. Domethënë cilitdo që t'i përkasë Emri "**El-Muhji"**, "*Jetëdhënësi",* edhe Emri "**El-Hakim"**, "*i Gjithurti*", i Cili është i ndritshëm e gjithëpërfshirës në univers, është gjithashtu i Tij. Po ashtu Emri "**Er-Rahim",** "*Mëshirëploti",* i cili i ushqen të gjitha krijesat me mëshirë e dhembshuri është i Tij. Dhe Atij i përket Emri "**Er-Rezzak"**, *"Furnizuesi*" i Cili i furnizon të gjithë krijesat e gjalla, dhe kështu me radhë.

Domethënë, çdo Emër, çdo akt dhe objekt është një provë e unitetit Hyjnor, është një vulë e Unitetit Hyjnor dhe secila është një stampë e Njësisë Hyjnore e cila është e skalitur në faqet e fjalëve të universit dhe në rreshtat e shekujve, secila tregon se të gjitha fjalët e universit, të cilat quhen qënie, janë shkrimet e bëra nga pena e Shkruesit të vet.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مَنْ قَالَ (اَفْضَلُ مَا قُلْتُ اَنَا وَالنَّبِيُّوْنَ مِنْ قَبْلِى لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ)
وَعَلٰى آلِهٖ وَصَحْبِهٖ وَسَلِّمْ

O Zot! jepi bekime atij i cili tha: Gjëja më e mirë që kam thënë unë dhe profetët para meje, është: "La ilahe il-lall-llah" - nuk ka zot tjetër përveç All-llahut - si dhe familjes së tij dhe sahabëve dhe jepu atyre paqe.

* * *

Çështja e pestë

Së dyti: Ti, o vëlla, pyet në letrën tënde rreth mjaftueshmërisë së vetëm frazëz; لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ ***La ilahe il-lall-llah*** *-nuk ka Zot tjetër përveç All-llahut*. Pra, nëse është e mjaftueshme vetëm kjo frazë.

Domethënë duke synuar pjesën e dytë: مُحَمَّدٌ رَسُوْلُ اللّٰهِ ***Muhammedur resulull-llah",*** *Muhammedi a.s.m. është i dërguar i All-llahut,* ti pyet: A mundet dikush i cili nuk e thotë se *Muhammedi a.s.m është profet i Zotit*, të gjejë shpëtim? Përgjigjja për këtë pyetje është e gjatë, Kështu sa për tani, ne vetëm do të themi këtë:

Të dyja pjesët e pohimit të besimit nuk mund të ndahen nga njëra tjetra. Pra, shprehja e shehadetit nuk mund të ndahet; përkundrazi secila nga ato e provon tjetrën; ato të dyja vërtetojnë dhe përfshijnë njëra-tjetrën; njëra nuk mund të jetë pa tjetrën. Meqenëse pejgamberi Muhammed a.s.m. ishte vula e pejgamberëve dhe trashëgimtari i të gjithë profetëve, nuk ka dyshim se ai është në fillim, në krye të çdo rruge që të çon tek Zoti xh.sh.. Nuk mund të ketë asnjë rrugë për tek realiteti dhe asnjë rrugë shpëtimi jashtë rrugës së tij të drejtë e madhështore. Të gjithë ata me njohje të brendshme rreth All-llahut si

dhe autoritetet e atyre që e kanë verifikuar realitetin, kanë thënë ashtu si Sadi Shirazi:

مُحالَست سَعدِی بَراهِ نَجات ❁ ظَفَر بُردَن جُز دَرپَیِ مُصطَفیٰ

Është e pamundur, Sadi, të jesh fitimtar në rrugën e shpëtimit, përveçse duke ndjekur Mustafanë Alejhis-salatu ves-selam.

Ata gjithashtu thanë: كُلُّ الطُّرُقِ مَسْدُوْدٌ اِلَّا الْمِنْهَاجَ الْمُحَمَّدِيَّ *Të gjitha rrugët janë të mbyllura përveç rrugës së Muhammedit a.s.m.. Por ndonjëherë ndodh që njerëzit mund ta ndjekin rrugën e Muhammedit a.s.m., veçse ama duke mos e ditur se ajo është rruga e Muhammedit a.s.m. apo e përfshirë brenda saj.*

Dhe ndonjëherë ndodh që ata të mos e njohin profetin, por rruga të cilën ata e ndjekin është pjesë e rrugës së Muhammedit a.s.m.. Dhe ndonjëherë ndodh se duke qenë në një gjendje ekstaze ose krejtësisht të zhytur në reflektim e meditim, ose duke qenë të tërhequr e të veçuar nga dynjaja, ata nuk mendojnë për rrugën e Muhammedit a.s.m. duke u mjaftuar me: لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ ***La ilahe il-lall-llah*** *-nuk ka Zot tjetër përveç All-llahut.* Megjithatë aspekti më i rëndësishëm është ky: Mospranimi është njëra gjë, ndërsa pranimi i mosqënies është gjë tjetër.

Të dalldisurit dhe të veçuarit nga dynjaja dhe, ata të cilët nuk kanë dëgjuar, që nuk kanë mësuar ose që nuk e njohin profetin, ose që nuk mendojnë për të që ta pranojnë dhe që të jenë të kënaqur me të, ata mbeten injorantë në atë pikë dhe nuk dinë përveç لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ ***La ilahe il-lall-llah*** *-nuk ka Zot tjetër përveç All-llahut-* lidhur me njohjen e Zotit xh.sh.. Këta njerëz mund të jenë midis atyre të cilët do të jenë të shpëtuar.

Ndërsa, ata të cilët kanë dëgjuar për profetin Muhammed a.s.m. dhe që kanë mësuar rreth mesazhit të tij, në qoftë se ata nuk e besojnë atë, nuk e njohin Zotin xh.sh.. Për to vetëm fraza: لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ ***"La ilahe il-lall-llah"*** nuk e shpreh vërtetimin e unitetit Hyjnor i cili është mjeti i shpëtimit, pra këtyre nuk u sjell dobi Uniteti Hyjnor i cili është shkaku i shpëtimit të tyre, sepse kjo nuk është gjendje që buron nga mospranimi i cili shkaktohet nga injoranca dhe i cili konsiderohet deri

diku si i shfajësueshëm, përkundrazi ai është pranimi i mosqënies, gjë e cila është mohim.

Ai njeri që e mohon Muhammedin a.s.m. atë profet i cili me mrekullitë e tij ishte krenaria e universit dhe lavdia e njerëzimit, pa dyshim ai nuk do të arrinte kurrë ndonjë dritë dhe as nuk do të ishte besimtar në Zotin xh.sh..

Në çdo rrethanë, ne mjaftohemi me kaq për tani.

* * *

Çështja e gjashtë

Së treti: Disa nga termat e përdorura në çështjen e parë, e cila u quajt debat me djallin lidhur me rrugën e shejtanit, ishin shumë të furishme dhe, pavarësisht ndryshimit të tyre, modifikimit dhe zbutjes së tyre me shprehjet: Ruajna Zot, Ruajna Zot, dhe duke i shfaqur ato në formën e të supozuarit të së pamundurës, përsëri ato të bëjnë që të dridhesh. Ndodhen disa modifikime të vogëla në pjesën e cila më vonë u dërgua tek ju; a keni qenë të aftë ta korrigjoni kopjen tuaj në përputhje me të? Unë po e lë atë në vlerësimin tuaj, ashtu si ta mendoni ju. Kështu ju mund t'i hiqni ato terma që i shikoni të tepërta.

Vëllai im i dashur! Ajo çështje është shumë e rëndësishme, sepse profesori i ateistëve është shejtani. Vetëm atëherë kur shejtanit i mbyllet goja dhe rri i heshtur atëherë imituesit e tij nuk do të mashtrohen. Kur'ani i gjithurtë ka përdorur disa shprehje të ulëta të mosbesimtarëve, ndërsa i refuzon ato shprehje të cilat më dhanë mua kurajo e guxim për të shfaqur absurditetin e rrugës së shejtanit dhe qënien e saj të prishur plotësisht.

Unë i kam përdorur - ndërsa dridhem - ato shprehje qesharake të cilat anëtarët e partisë së shejtanit detyrohen t'i pranojnë nëpërmjet rrugës së tyre dhe të cilat, me hir e me pahir, i shfaqin nëpërmjet gjuhës së rrugës së tyre, unë i përmenda ato në formën e të supozuarit të së pamundurës, me qëllim që të demonstroj pavlefshmërinë e plotë të asaj rruge djallëzore. Por nëpërmjet atij përdorimi unë i kufizova dhe i mbylla ato në fund të pusit dhe, mora në kontroll të gjithë fushën duke e bërë atë pronë të Kur'anit dhe në rrugën e tij. Ne i zbuluam dredhitë dhe kotësirat e tyre . Shikoje fitoren nëpërmjet këtij krahasimi: Për shembull, le të imagjinojmë një minare shumë të lartë, maja e së cilës prek qiejt, dhe menjëherë nën të ndodhet një pus i thellë, fundi i të cilit

është në qendrën e tokës. Dhe ndodhen dy grupe njerëzish që po debatojnë duke provuar vendndodhjen e muezinit i cili duhet ta përcjellë zërin e tij tek të gjithë njerëzit në çdo vend. Domethënë, në cilën shkelëz prej shkelëzave të shkallës së minares qëndron muezini duke filluar nga qielli për tek qendra e tokës? Grupi i parë thotë: Muezini; është në maje të minares duke thërritur prej atje ezanin e faljes për të gjithë universin, sepse ne e dëgjojmë atë, ai është i gjallë, ai është i lartësuar. Natyrisht jo gjithësecili mund ta shohë atë në atë gjendje e pozitë të lartë në përputhje me shkallën e tyre; gjithkush mund ta shikojë atë gjatë ngjitjes së tij dhe zbritjes nga minareja. Nga kjo mësohet se ai muezin po ngjitet në minare dhe, në cilindo vend që të shfaqet, ai është personalitet me pozitë të lartë. Ndërsa grupi tjetër i cili është grupi i shejtanit idiot, thotë: Jo, pozita e muezinit është në fund të pusit dhe jo në maje të minares, kudo që ai të shfaqet, vendi i tij është fundi i pusit. Por askush absolutisht nuk e ka parë atë në fundin e pusit, dhe as nuk mund ta shohë atje veçse në qoftë se ai do të ishte i rëndë e pa dëshirë si një gurë; dhe vetëm atëherë ai mund ta shikonte atë.

Tani fusha e betejës së këtyre dy grupeve kundërshtare është distanca e gjatë e shtrirë nga maja e minares për në fund të pusit. Njerëzit e dritës të cilët janë partia e Zotit xh.sh. ua tregojnë vendin e atij muezini, në majen e minares, atyre që shikimi i të cilëve ngrihet drejt asaj lartësie, dhe u shpjegojnë se muezini ka një pozitë të lartë në shkelëzat e shkallës së minares atyre që shikimi i të cilëve nuk mund të ngrihet tek shkallët e larta dhe atyre që janë dritëshkurtër. Domethënë, ua shpjegojnë shkallën e tij të lartë secilit sipas horizontit të shikimit të tij dhe sipas shkallës së tij. Prandaj, vetëm një aluzion i vogël do t'u mjaftonte atyre dhe provon për ta se ai muezin i virtytshëm nuk është një trup i pa jetë si një gurë, por është një njeri i plotë i cili mund të ngjitet tek më e larta e shkallëve dhe mund të shikohet ndërsa ai thërret ezanin prej andej.

Sa për grupin tjetër që njihet si partia e shejtanit, ata thonë: ju ose na e tregoni atë ndërsa është në maje të minares, ose që vendndodhja e tij është në fund të pusit. kështu ata gjykojnë me një marrëzi të pafundme.

Ata nuk e dinë për shkak të idiotizmit të tyre se mosshfaqja e tij për të gjithë njerëzit në maje të minares buron nga paaftësia e shikimit të njerëzve për t'u ngjitur në atë shkallë, pastaj në një mënyrë të

ekzagjëruar ata duan të pretendojnë sundimin dhe kontrollin e të gjithë distancës dhe fushës, me përjashtim të majes së minares.

Dhe kështu dikush shfaqet me qëllim që ta zgjidhë debatin ndërmjet dy komuniteteve. Ai i thotë partisë së shejtanit: o ju grupi fatzi e ndjellakeq! Në qoftë se pozita e atij muezini të lartë do të kishte qenë në fundin e pusit, ai do të duhej të ishte i pajetë si guri pa jetë dhe pafuqi dhe nuk do të kishte qenë shikuar në asnjë shkallë të shkallëve të minares apo të pusit. Por meqenëse ju e shikoni atë në të gjitha shkallët, atëherë sigurisht ai nuk do të ishte i pafuqishëm, i pajetë dhe pa realitet, por pozita e tij është maja e minares. Prandaj ose tregojeni atë tek fundi i pusit gjë të cilën ju kurrë nuk mund ta bëni as nuk jeni të aftë që ta bindni askënd të besojë se ai është atje, ose heshtni! sepse fusha juaj e mbrojtjes është e kufizuar dhe e mbyllur tek fundi i pusit. Ndërsa sa për fushën e mbetur dhe distancën e gjatë, ajo i përket këtij xhemati të bekuar; Ata kudo që ta shfaqin atë, me përjashtim të fundit të pusit, ata do ta fitojnë çështjen.

Kështu, çështja e debatit me shejtanin është e ngjashme me këtë krahasim, ajo merr distancën e gjatë dhe fushën, e cila shtrihet nga Froni Hyjnor për në tokë, nga dora e partisë së shejtanit dhe i ngushton ata dhe i mbyll në vendin më të ngushtë i cili është fundi i pusit. Ajo i lë ata tek vendi më i neveritshëm, më iracional dhe më i pamundur. Ajo i shtyn ata në një vrimë aq të ngushtë saqë asnjë nuk mund të hyjë në të e të marrë kontrollin e të gjithë distancës në emrin e Kuranit. Në qoftë se atyre do t'u thuhej: Si e shikoni shkallën e Kuranit? Ata do të përgjigjeshin: Ai është një libër i mirë i shkruar nga njeriu, një libër i cili jep mësim moralet e lavdërueshme. Pikërisht tek kjo duhet t'u thuhet atyre, Atëherë ai është fjala e Zotit xh.sh. dhe ju jeni të detyruar ta pranoni atë si të tillë, sepse sipas rrugës suaj, ju nuk mund të thoni se ai është i mirë.

Gjithashtu, në qoftë se atyre do t'u thuhej. Çfarë dini ju rreth profetit a.s.m.? Ata do të përgjigjeshin: Ai ishte një njeri shumë i zgjuar me morale të mira; tek kjo duhet t'u thuhet atyre: Atëherë ju duhet t'i besoni atij, sepse në qoftë se ai ishte me morale të mira dhe shumë i zgjuar, ai duhet të ketë qenë i dërguari i Zotit xh.sh. sepse thënia e juaj se ai ishte i mirë, nuk ndodhet në rrugën tuaj; Dhe kështu me radhë, aspekte të tjerë të realitetit mund të zbatohen për aluzionet e tjera në krahasim.

Dhe kështu, si rrjedhojë e kësaj, çështja e parë e cila përmban debatin me shejtanin e shpëton besimin e njerëzve të imanit me aluzionin më të vogël dhe me treguesin më të vogël pa patur nevojë që t'i njohin mrekullitë e profetit Muhammed a.s.m. me provat e tyre të sigurta. Të gjitha gjendjet të gjitha cilësitë dhe të gjitha sjelljet e Muhammedit a.s.m. janë secila si ajo mrekulli duke provuar se pozita e tij është tek lartësia më e lartë, jo tek ultësira më e ulët në fundin e pusit.

* * *

Çështja e shtatë

Një çështje instruktive:

[Unë u detyrova nëpërmjet treguesit të shtatë shenjave të cilat do të forcojnë moralin e disave prej shokëve të mi të cilët duke pasur dyshime të pathemelta dhe shqetësime të pabaza po bëhen të shkurajuar, u detyrova të tregoj një nderim Hyjnor dhe një shembull të mbrojtjes Hyjnore e cila i përket vetëm Kur'anit, dhe këtë me qëllim që t'i shpëtoj disa nga ata shokët e mi me damarin e tyre të dobët të temperamentit. Katër nga shtatë shenjat tregojnë se si ata morën goditje krejtësisht në kundërshtim me qëllimet e tyre, për shkak se ata morën pozita armiqësore ndaj meje, jo si person, por për sa ka të bëjë me shërbimin tim ndaj Kur'anit, thjeshtë për qëllime të kësaj bote ndërsa ishin shokët e mi. Kurse tre shenjat e mbetura u referohen disa individëve të cilët ishin shokë të sinqertë e të vërtetë, dhe vazhdojnë të jenë të tillë. Veçse ama ata nuk treguan një qëndrim burrëror ashtu siç e kërkon besnikëria dhe vëllazëria me qëllim që të fitojnë dashurinë e njerëzve të dhënë vetëm pas kësaj dynjaje dhe admirimin e tyre, që të arrijnë ndonjë synim të kësaj dynjaje, dhe që të shpëtojnë nga fatkeqësitë. Por fatkeqësisht secili nga ata dhe shokët e mi u ndëshkuan në kundërshtim me qëllimet e tyre.]

Katër shokët e parë sipërfaqësorë, të cilët më vonë shfaqën armiqësi.

• *I pari:* Duke përdorur mjete të ndryshme, një komandant Rajoni më kërkoi një kopje të Fjalës së Dhjetë dhe unë ia dhashë një atij. Por atëherë me qëllim që të gradohej e të ngrihej me një post, ai e braktisi miqësinë me mua dhe mori një qëndrim armiqësor. Ai ia dorëzoi trajtesën prefektit në formë ankese dhe duke më denoncuar mua. Por si një shenjë nderimi Hyjnor për shërbimin e Kur'anit, ai nuk u ngrit në pozitë, por u pushua nga puna.

• *I Dyti:* Ndërsa duke qenë një mik, për hir të eprorëve të tij dhe që të tërheqë vëmendjen e njerëzve të dhënë vetëm pas kësaj dynjaje dhe me qëllim që t'i bëjë ata për vete, një oficer tjetër mori një qëndrim luftarak e armiqësor, dhe mori një goditje në kundërshtim me qëllimet e tij. Ai u dënua me dy vjet e gjysëm burgim për një çështje të paparashikuar. Më vonë, ai kërkoi një dua prej një shërbëtori të Kura'nit se ndoshta Zoti xh.sh. do t'a shpëtonte atë, meqenëse duatë u bënë për të.

• *I Treti:* Një mësues u shfaq në dukje se është si një mik për ne, dhe unë i shfaqa atij anën e shoqërisë së sinqertë, kurse ai mori një qëndrim armiqësor me qëllim që të transferohej në Barla. Mirëpo ai mori një goditje në kundërshtim me qëllimet e tij: ai u largua nga detyra e mësimdhënies me qëllim që të shërbente në ushtri. Kështu ai u dëbua nga Barla.

• *I Katërti:* Ishte një mësues i cili për shkak se u shfaq te unë të jetë edhe Hafiz edhe fetar i devotshëm, unë i shfaqa atij anën e miqësisë së sinqertë me shpresë që ai do të shfaqte miqësi ndaj meje duke i shërbyer Kur'anit, dhe pastaj me qëllim që ta ketë mirë me njerëzit e dhënë vetëm pas kësaj dynjaje ai u bë shumë i ftohtë ndaj nesh dhe i frikësuar për shkak të një gjëje të vetme që kishte thënë një zyrtar.

Edhe ky gjithashtu mori një goditje në kundërshtim me qëllimet e tij, ai u qortua rëndë nga inspektori dhe u shkarkua nga detyra.

Kështu, këta katër njerëz i morën ato goditje për shkak të armiqësisë së tyre. Sa për tre shokët e tjerë që vijojnë, meqenëse ata nuk shfaqën qëndrim burrëror që kërkon shoqëria e sinqert, ata nuk morën goditje, por paralajmërime në kundërshtim me qëllimet e tyre, të cilat ishin lloje qortimesh.

• *I Pari:* Një person i respektuar i cili ishte njëri nga studentët e mi më të rëndësishëm e të sinqertë i cili i shkruante Fjalët në mënyrë të vazhdueshme dhe i shpërndante ato, por ama ai i fshehu Fjalët të cilat i kishte shkruar dhe përkohësisht hoqi dorë nga kopjimi i tyre për shkak të ardhjes së një zyrtari të lartë ngatërrestar dhe për shkak të ndodhjes së një incidenti të veçantë, dhe kjo me qëllim që ai të mos vuante ndonjë vështirësi apo mundim nga njerëzit e dhënë vetëm pas kësaj dynjaje dhe që të ishte i sigurt e të mos cënohej nga e keqja e tyre. Por si një shenjë e gabimit të tij për ndalimin përkohësisht të shërbimit të tij ndaj Kur'anit, gjatë një viti në mënyrë të vazhdueshme ai vuajti fatkeqësinë duke rënë mbi të një dënim për të paguar një mijë lira

gjobë. Por ama, sapo ai synoi për të shkruar kopje të tjera dhe u kthye tek pozita e tij e mëparshme, ai u shfajësua në çështje, derisa, përfundimisht, lavdi Zotit, ai doli i larë, pa faj. Kështu ai shpëtoi nga dhënia e një mijë lirave, ndërsa ishte në gjendje varfërie.

- *I Dyti:* Me qëllim që të fitonte një opinion të mirë dhe për të fituar kënaqësinë e njerëzve të dhënë vetëm pas kësaj dynjaje dhe të oficerit të ri, shoku im i guximshëm, i sinqertë dhe trim i pesë viteve duke qëndruar pa e pasur mendjen dhe në mënyrë të pavullnetshme nuk erdhi të më takojë mua për disa muaj, pavarësisht se ishte komshiu im. Ai madje nuk erdhi tek unë për vizitë gjatë muajit të Ramazanit as në festë. Por çështja e fshatit u kthye kundra qëllimit të tij dhe ai humbi influencën.

- *I Treti:* Një hafiz i cili më takonte mua një herë ose dy herë në javë, u bë imam, drejtues faljeje dhe, kështu me qëllim që të veshë çallmën, ai më braktisi mua për dy muaj. Ai madje nuk erdhi për vizitë tek unë as gjatë Festës. Por në kundërshtim me qëllimin e tij, dhe në kundërshtim me praktikën e zakonshme, ai nuk u lejua ta veshë çallmën, ndonëse ai kishte vepruar si imam për falje për shtatë apo tetë muaj.

Ndodhen disa ngjarje, incidente, si këto, por unë nuk i kam përmendur ato me qëllim që të mos i ofendoj njerëzit të cilët janë ngatërruar në çështje. Por ato ngjarje, sado të veçuara të jenë dhe mund të konsiderohen si shenja të dobëta, veçse ama kur bashkohen, ato bëjnë të ndihet forca dhe shkaktojnë bindje e qetësi; meqenëse ne punojmë nën hijen e nderimit Hyjnor dhe nën kujdesin Hyjnor që lidhet vetëm me shërbimin e Kur'anit dhe jo me aspektin personal, unë nuk e shikoj veten time të denjë për ndonjë nderim Hyjnor sido që të jetë. Shokët e mi të dashur duhet ta kuptojnë mirë këtë, dhe të mos u kushtojnë vëmendje dyshimeve dhe shqetësimeve të pabaza.

Dhe unë po ua shpjegoj atyre posaçërisht se nderimi-kerameti-është një nderim Hyjnor që lidhet me shërbimin e Kur'anit, dhe se çështja nuk është për krenari, por është falënderim për Zotin xh.sh.. Dhe meqenëse ndodhet urdhri Hyjnor:

وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ *"Dhe shpalle lart mirësinë e Zotit tënd."*[179]

unë i shpjegova këto.

---

[179] Kur'an 93: 11

* * *

Çështja e tetë

[Kjo formon shënimin e shembullit të tretë në Pikën e tretë rreth shkakut të pestë prej shkaqeve penguese të ixhtihadit - të interpretimit të ligjit të shenjtë në kohën aktuale - në Fjalën e Njëzet e shtatë.]

Një pyetje e rëndësishme: Disa prej atyre dijetarëve të cilët kanë bërë kërkime për realitetet kanë thënë: Të gjitha fjalët e Kur'anit, ato të duave, të dhikrit dhe të tesbihateve, i ndriçojnë aftësitë shpirtërore të njeriut në shumë mënyra dhe e ushqejnë atë shpirtërisht. Mirëpo në qoftë se kuptimet nuk do të njiheshin, atëherë vetëm Fjalët nuk do ta përmbushnin qëllimin e synuar dhe do të ishin të pamjaftueshme, pasi fjalët në realitetin e tyre janë si veshje, a nuk do të ishte më e dobishme nëse ato do të ndryshoheshin, dhe çdo popull t'i vishte ato fjalë në përputhje me gjuhën e tyre të veçantë me qëllim që t'i kapë kuptimet e tyre?

Përgjigjja: Fjalët e Kur'anit dhe tesbihatet profetike nuk janë veshje të pajeta që të pranojnë ndryshimin dhe zëvendësimin, por shembulli i tyre është tamam si lëkura e gjallë e trupit, madje në të vërtetë, ato janë bërë një lëkurë e gjallë me kalimin e kohës. Dhe në mënyrë të padiskutueshme, do të ishte e dëmshme për trupin në qoftë se lëkura do të ndryshohej. Pastaj, ato Fjalë të bekuara të pesë Faljeve, të Dhikrit dhe të Ezanit, janë bërë si emrat dhe shenjat e kuptimeve të tyre të zakonshme, dhe nuk mund të ndryshohen emrat dhe shenjat. Unë vetë kam arritur tek ky realitet pas një studimi dhe vëzhgimi në një gjendje të cilën e kam përjetuar; ajo gjendje është një realitet, dhe ajo është kështu:

Në Ditën e Arefatit në prag të festës së sakrificës ndërsa po e recitoja me qindra herë suren Ihlas, unë vërejta se disa nga shqiset e mia jolëndore, shpirtërore, pasi morën ushqimin e tyre nëpërmjet përsëritjes, atëherë ato pushuan së vepruari kështu dhe ndaluan. Të tjerat, si aftësia e mendimit tim reflektiv, u orientuan drejt kuptimit për një kohë, dhe morën pjesën e tyre dhe, pastaj ato gjithashtu ndaluan. Edhe zemra e cila i shijon kuptimet e konceptet shpirtërore dhe që i kap ato, edhe ajo gjithashtu pasi mori pjesën e saj nga përsëritja, qëndroi e heshtur. Dhe kështu me radhë. Gradualisht me përsëritjen e leximit, unë pashë se vetëm disa nga aftësitë e holla të njeriut nuk mërziten shpejtë, ato nuk i dëmtonte pakujdesia e cila dëmton aftësinë e

mendimit reflektiv, por ata vazhdonin dhe insistonin në marrjen e pjesës së tyre duke mos lënë nevojë për kuptim të mëtejshëm dhe për studim, pasi atyre u mjaftonte kuptimi i zakonshëm i përfshirë në Emrat dhe në shenjat si dhe u mjaftonin fjalët dhe kuptimi i përgjithshëm i atyre shprehjeve të pasura të cilat të ngopin. Mërzitja dhe lodhja ndoshta shkaktoheshin atëherë kur mendimi reflektiv orientohej tek kuptimi, sepse ato aftësi të holla janë në nevojë për studim e kuptim, madje ato shfaqin nevojë për kujtesë, orientim e nxitje.

Dhe fjalët të cilat janë si lëkura janë të mjaftueshme për to dhe e përmbushin detyrën e kuptimit. Dhe në mënyrë më të veçantë me të kujtuarit nëpërmjet atyre fjalëve arabe të cilat janë fjalët e Zotit dhe ligjërata Hyjnore, ato janë burimi i një shkëlqimi të vazhdueshëm.

Kështu, kjo gjendje, të cilën unë e përjetova vetë, tregon se do të ishte shumë e dëmshme t'i shprehësh në një gjuhë tjetër të vërtetat si thirrja e ezanit, tesbihatet që ndjekin Faljet e detyruara dhe suret e Kur'anit si Fatihaja dhe Ihlasi, të cilat përsëriten gjithmonë.

Sepse aftësitë e holla të vazhdueshme mbeten të privuara nga pjesa e tyre e përhershme pasi të humbasin burimet e vërteta të vazhdueshme të cilat janë Fjalët Hyjnore dhe Fjalët e profetit. Gjithashtu kjo bën të humbasin të paktën dhjetë merita për çdo shkronjë. Dhe për shkak të mosvazhdimësisë së qetësisë dhe të pranisë së zemrës së gjithësecilit në falje, termat dhe shprehjet njerëzore të përkthyera në pakujdesi shkaktojnë errësirën e tyre në shpirt... edhe dëme të tjera si shembulli i këtyre.

Po, ashtu siç tha Ebu Hanifeja, Zoti qoftë i kënaqur prej tij se لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ ***"La ilahe il-lall-llah"*** *(nuk ka zot tjetër përveç All-llahut)* është shenja e vërtetimit të Unitetit Hyjnor, edhe ne gjithashtu, themi sa vijon: Shumica absolute e Fjalëve të tesbihateve dhe të Dhikrit dhe veçanërisht Fjalët e Ezanit, ato të Faljes dhe të tesbihateve, janë bërë si Emra dhe shenja; ato shikohen më shumë me kuptimin e tyre gjuhësor të fjalëpërfjalshëm, prandaj sipas Sheriatit, është kryesisht e pamundur që të ndryshohen ato. Madje edhe një njeri i thjeshtë i pashkolluar mund t'i kuptojë dhe t'i mësojë kuptimet e përmbledhura të tyre, të cilat të gjithë besimtarët duhet t'i dinë, domethënë, një përmbledhje të kuptimit të tyre.

Si mund ta justifikojë ai musliman i cili e kalon jetën e tij duke e mbushur mendjen e kokën e tij me vogëlima e gjëra të rëndomta dhe nuk shpenzon një pjesë të vogël të kohës së tij për t'i kuptuar ato kuptime të cilat janë çelësat për jetën e tij të përhershme dhe për lumturinë e tij të amshuar?

Si mund të konsiderohet ai prej muslimanëve, dhe a mund të thuhet për të se ai është një "njeri i arsyeshëm?"

A do të ishte e arsyeshme që t'i shkatërrosh ato Fjalë të cilat janë depozitat e burimeve të atyre dritave për hir të dembelizmit të të papunëve, si shembulli i këtyre?

Për më tepër, prej cilitdo komb që mund të jetë ai besimtar, dhe në çfarëdo gjuhe që të flasë, kur ai thotë: ***"Subhanall-llah"***, ai e di se po shenjtëron Zotin e Gjithëfuqishëm, i cili është larg çdo mangësie e defekti. A nuk do të ishte e mjaftueshme kjo?

Në qoftë se shqetësimi i tij do të kufizohej tek thjesht kuptimi në gjuhën e tij të veçantë, ai do ta studionte atë vetëm sipas mendimit dhe mendjes së tij, e cila e merr pjesën e saj dhe e kupton për një herë; gjendja është se ai e përsërit atë Fjalë të bekuar më shumë se njëqind herë në ditë, dhe përveç kuptimit arsyetues, kuptimi i përmbledhur që ka hyrë në fjalë dhe është kombinuar me të, është burimi i dritave dhe i shkëlqimeve të shumta, dhe në mënyrë të veçantë, ato shprehje në arabisht kanë rëndësinë e tyre, shenjtërinë e tyre, dritat e tyre dhe shkëlqimet e tyre, meqenëse ato janë Fjalë Hyjnore.

Shkurtazi: Asgjë absolutisht nuk mund të vendoset në vend të Fjalëve të shenjta Hyjnore të cilat janë kutitë mbrojtëse të esencave të fesë, dhe asgjë nuk mund të marrë vendin e tyre dhe, asgjë nuk mund t'i përmbushë detyrat e tyre. Madje edhe në qoftë se ata mund t'i shprehin ato përkohësisht, ata nuk do të mund ta bënin këtë përherë dhe në një mënyrë të shenjtë e të lartësuar. Sa për çështjet fetare jo esenciale, edhe për këto gjithashtu nuk është nevoja për t'i ndryshuar fjalët e tyre, sepse një nevojë e tillë zmbrapset nga predikimi, mësimi, këshilla dhe nga instruksionet e tjera.

Përfundimi: Gjithëpërfshirja e gjuhës arabe"El Fus'ha" e gjuhës së gramatikës dhe e mrekullisë së Fjalëve të Kur'anit, janë të tilla sa që janë të papërkthyeshme.

Madje unë mund të them se është e pamundur të përkthehen ato. Në qoftë se ndonjë dyshon për këtë, le të referohet tek Fjala e Njëzet e

pestë. Ajo që ata i quajnë përkthime janë përafrime të cunguara e të mangëta. Si mundet që ato përafrime të tilla të krahasohen me kuptimet e gjalla e të vërteta të vërseteve të Kur'anit, të cilët kanë shumë aspekte degëzimi e shtrirjeje?

* * *

Çështja e nëntë

[Një çështje e rëndësishme e veçantë e cila zbulon një sekret nga sekretet e shenjtërisë.]

Grupi më i madh në Botën e Islamit, i cili është populli i së vërtetës dhe i moderimit dhe i cili quhet: *Ehl es-Sunneh vel xhemaah* i kanë ruajtur të vërtetat e Kur'anit dhe të besimit duke ndjekur deri në fund sunnetin e pastër profetik brenda limiteve të moderimit. Shumica absolute e Evlijave, shenjtorëve kanë lindur brenda kësaj sfere të *Ehli Sunnetit vel xhemaah.* Por ama, janë shfaqur edhe Evlija të tjerë jashtë disave nga parimet e Ehli Sunnetit vel xhemaah dhe, në një rrugë e cila kundërshton rregullat e tyre. Kështu ata të cilët e kanë shikuar këtë grup evlijash, shenjtorësh, janë ndarë në dy grupe:

I pari: Janë ata të cilët kanë mohuar shenjtërinë e tyre për shkak se ata janë në kundërshtim me parimet e Ehli Sunnetit vel xhemaah. Madje ata shkuan edhe më larg se sa mohimi , ata shkuan deri aty ku i shpallën si jobesimtarë disa prej tyre.

Sa për **grupin e dytë**: Janë ata të cilët i ndjekin ata dhe kanë pranuar shenjtërinë e tyre dhe janë të kënaqur me ta. Prandaj përkrahësit e këtij grupi thanë: E vërteta nuk është e kufizuar në rrugën e *Ehli Sunnetit vel xhemaah*. dhe me këtë thënie ata kanë formuar një grup bidati, risie dhe kanë shkuar aq larg deri në çudhëzim. Ata nuk e dinë se: Ai i cili është i udhëzuar për veten e tij, nuk është e domosdoshme të jetë udhëzues për tjetrin; dhe në qoftë se shejhët e tyre mund të shfajësohen prej gabimeve të tyre, për shkak se ata ishin në ekstazë, në dalldi, por ama ndjekësit e tyre nuk mund të shfajësohen. Ndodhet edhe një Grup i tretë: Ata ndoqën një rrugë të mesme. Ata nuk e mohojnë shenjtërinë e evlijave, shenjtorëve, por nuk i pranojnë dhe nuk janë të kënaqur me rrugën dhe me metodën e tyre. Ata thonë: Fjalët e tyre të cilat janë në kundërshtim me parimet e sheriatit, ose janë shprehje metaforike, kuptimi i të cilave është i panjohur, ose ata (evlijatë) ishin në gabim, të cilët janë mposhtur nga gjendja e tyre mendore. Për fat të keq, Grupi i Parë, dhe veçanërisht dijetarët e Ehlu

Edh-Dhahir -që i vlerësojnë gjërat veçse nga ana e jashtme-, kanë mohuar shenjtërinë e shumë Evlijave të mëdhenj, dhe këtë e bënë me qëllimin e mbrojtjes së rrugës së Ehli Sunneh vel xhemaah, dhe kanë qenë të detyruar që t'i akuzojnë ata për humbje e çudhëzim. Sa për përkrahësit e atyre të cilët formojnë Grupin e Dytë, ata e kanë lënë rrugën e drejtë duke i kthyer shpinën asaj, për shkak të mendimit të mirë të tepruar të tyre ndaj shehëve, udhëheqësve të atij lloji dhe kanë rënë në bidat, risi, dhe madje në çudhëzim.

Ndodhej një gjendje lidhur me këtë, e cila e preokupoi mendjen time për një kohë të gjatë: Në një kohë kritike unë i mallkova dhe iu luta Zotit xh.sh. për shkatërrimin e një grupi prej njerëzve të çudhëzuar, por një fuqi kolektive shumë e madhe u shfaq para mallkimit tim dhe e bllokoi duanë time kundra atyre; pra, ajo fuqi edhe e zmbrapsi duanë time, edhe më pengoi mua. Pastaj unë pashë se nëpërmjet një fuqie kolektive në aktivitetet e tij të gabuara, ai grup i njerëzve të çudhëzimit i tërhiqnin njerëzit pas tyre për në greminë dhe, kishin sukses në punën e tyre jo vetëm me detyrim, por gjithashtu shtyheshin një pjesë nga besimtarët dhe mashtroheshin me ta meqenëse ata janë kombinuar me një prirje nga ana e fuqisë së shenjtërisë duke e parë atë grup me sy të mirë, dhe nuk e shikojnë atë të jetë shumë i keq. Kështu kur unë i perceptova këto dy sekrete, më mori frika dhe thashë me habi: *Subhanall-llah!*A mund të ketë shenjtëri jo në rrugën e drejtë?

Dhe a mund ta përkrahin njerëzit e së vërtetës dhe të shenjtërisë një rrymë të tmerrshme çudhëzimi? Pastaj në Ditën e Bekuar nga Ditët e shënuara të Arefatit ndërsa unë e lexova suren Ihlas njëqind herë dhe vazhdova duke e përsëritur e përsëritur shumë herë, duke ndjekur një praktikë të lavdërueshme islame, dhe nëpërmjet bekimeve të atij leximi, erdhi në zemrën time të pafuqishme nga ana e mëshirës Hyjnore e vërteta që vijon, dhe kjo përveç asaj që u shkrua nën titullin, "Përgjigje ndaj një çështjeje të rëndësishme".

E vërteta është kjo:

E ngjashme me tregimin e famshëm dhe domethënës të "Xhibali Baba", i cili u tregua në kohën e Sulltan Mehmet Fatihut, disa nga Evlijatë, shenjtorët, janë në gjendje ekstaze, ndërkohë që shfaqen të jenë të arsyeshëm e racionalë.

Një grup tjetër Evlijash shfaqen të jenë të matur dhe të kontrolluar nga aftësitë e tyre arsyetuese, dhe ndonjëherë ata futen në një gjendje

jashtë arsyetimit. Një klasë e këtij lloji janë konfuzë, të ngatërruar dhe nuk mund të bëjnë dallim midis gjërave,

Ata zbatojnë një çështje të cilën e shohin ndërsa janë në një gjendje dehëse, dalldisëse, duke e zbatuar në gjendjen e maturisë (kthjelltësisë së mendimit).

Kështu, ata gabojnë duke mos e kuptuar se po gabojnë.

Sa për të dalldisurit në ekstazë, disa prej tyre ruhen nga Zoti xh.sh. dhe ata nuk hyjnë në çudhëzim gjatë udhëtimit të tyre shpirtëror.

Ndërsa disa të tjerë nuk janë të mbrojtur dhe mund të gjenden në sektet e bidateve, risive dhe në ato të çudhëzimit.

Madje ka mundësi që ata të jenë midis jobesimtarëve.

Dhe kështu, për shkak se janë të dalldisur në ekstazë - qoftë në mënyrë të përkohshme ose të përhershme - ata janë si "të çmendurit e bekuar". Dhe për shkak se janë si të 'çmendurit e bekuar' dhe të lirë në sjelljet e tyre, ata janë të papërgjegjshëm.

Dhe për shkak se janë të papërgjegjshëm, ata nuk janë të ndëshkueshëm. Dhe meqenëse shenjtëria e tyre e dalldisur është e ruajtur, ata shfaqen si përkrahësit e njerëzve të çudhëzimit dhe të bidatit; ata u shkaktojnë rrugëve të tyre të fitojnë popullaritet dhe, me mbrapshti bëhen shkas për disa nga besimtarët dhe për njerëzit e së vërtetës të hyjnë në atë rrugë.

* * *

Çështja e dhjetë

Kjo çështje u shkrua me kërkesë të disa shokëve për të shpjeguar një parim që lidhet me vizitorët.

Le të jetë e njohur tek të gjithë, se ata të cilët më vizitojnë mua, ose vijnë tek ne për hir të çështjeve që lidhen me jetën e dynjasë - dhe ajo derë është e mbyllur, ose ata vijnë tek ne për sa ka të bëjë me jetën e Ahiretit. - Dhe në atë drejtim ndodhen dy dyer: Ata ose vijnë duke e përfytyruar personin tim se është një njeri i bekuar dhe një personalitet me një gradë shpirtërore - edhe ajo derë është gjithashtu e mbyllur, sepse mua nuk më pëlqen vetja dhe nuk i dua ata që më pëlqejnë. Të gjithë falënderimet i përkasin Zotit të Gjithëfuqishëm që nuk më bëri mua të më pëlqejë vetja. Ose ata vijnë thjesht vetëm për sa ka të bëjë

me qënien time si shërbëtor i Kur'anit, si lajmëtar i tij dhe si thirrës për tek ai. Ata të cilët hyjnë nga kjo derë, unë i pres me dëshirë. Edhe këta gjithashtu janë prej tre llojesh: Ata janë ose shokë, ose vëllezër, ose studentë. Veçoritë dhe kushtet e shokëve janë këto: Ata duhet ta mbështesin me sinqeritet punën tonë dhe shërbimin që lidhet me 'Fjalët'; dhe me Dritat e Kur'anit -Risale-i Nurin- dhe të mos anojnë me zemër tek e shtrembëra, tek bidati dhe tek çudhëzimi, dhe gjithashtu të përpiqen të përfitojnë për veten e tyre. Veçoritë dhe kushtet e vëllezërve janë këto: Bashkë me të punuarit me sinqeritet dhe seriozisht për të përhapur 'Fjalët'; ata duhet të kryejnë pesë faljet e detyruara dhe t'u shmangen shtatë gjynaheve të rënda.

Veçoritë dhe kushtet e studentëve janë këto:

Që t'i konsiderojnë Fjalët -Risale-i Nurin- sikur ato të ishin pronë e tyre e shkruar nga vetë ata dhe, që ta njohin detyrën e jetës së tyre dhe punën e jetës së tyre, e cila është shërbimi dhe përhapja e atyre dritave. Këto tre nivele janë të lidhura me tre personalitetet e mia. kështu, shoku lidhet me personalitetin tim individual dhe esencial.

Vëllai lidhet me personalitetin tim i cili buron nga adhurimi im dhe nga qënia ime rob i Zotit të Gjithëfuqishëm. Ndërsa studenti lidhet me personalitetin tim i cili ka detyrat e lajmëtarit të kur'anit të gjithurtë dhe që është si udhëzues për tek ai. ky lloj takimesh ka tre fruta:

- **I Pari:** Për sa ka të bëjë me qënien time si njoftues e thirrës për tek kur'ani, është të marrësh mësim lidhur me xhevahiret e Kur'anit ose nga unë ose nga "Fjalët". Madje edhe sikur ai të jetë thjesht një mësim i vetëm.

- **I dyti:** Për sa ka të bëjë me adhurimin, ai është të kesh një pjesë në shpërblimin tim të Ahiretit.

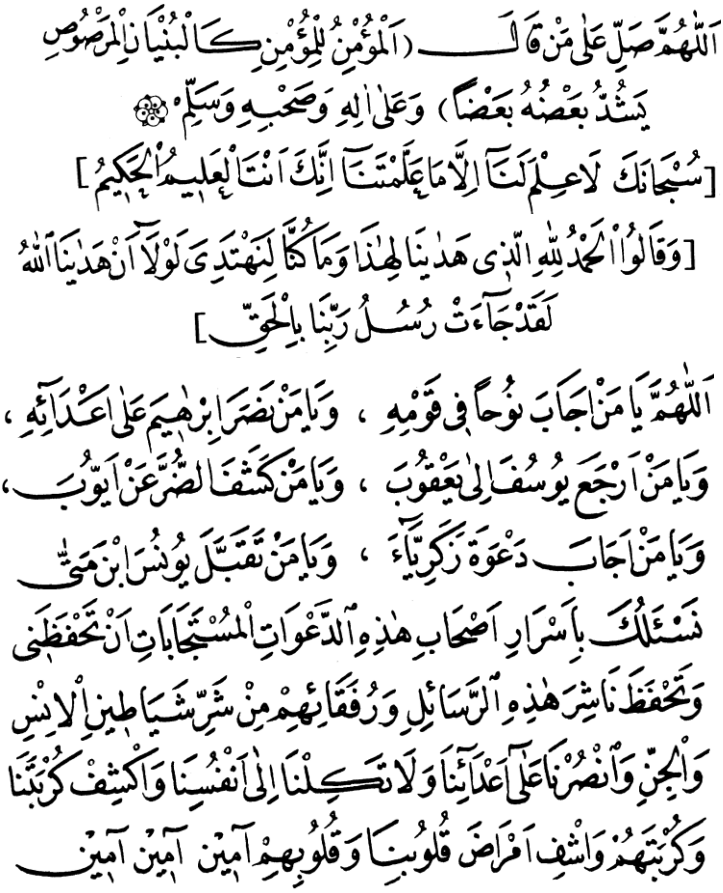
- **I Treti:** Të orientohemi së bashku drejt mëshirës Hyjnore duke qenë të lidhur me zemra dhe duke mbështetur njëri - tjetrin në shërbim të Kur'anit dhe t'i kërkojmë Zotit të Gjithëfuqishëm sukses e udhëzim.

Në qoftë se është student, ai është i pranishëm me mua në mëngjesin e çdo dite me emrin e tij, dhe ndonjëherë gjithashtu me imagjinatën e tij dhe merr një pjesë.

Në qoftë se është vëlla, ai është i pranishëm me mua disa herë me duatë e mia. Me emrin e tij dhe me formën e tij dhe merr një pjesë. Atëherë, ai përfshihet midis të gjithë vëllezërve, dhe unë ia dorëzoj atë

Mëshirës Hyjnore, kështu, kur unë them: vëllezërit e mi dhe motra në dua, ai është midis tyre. Në qoftë se unë nuk i njoh ata personalisht, mëshira Hyjnore i njeh ata dhe i shikon.

Në qoftë se ai është një shok i cili kryen pesë namazet e detyruara dhe që u është shmangur shtatë gjynaheve të mëdha, ai përfshihet në duatë e mia midis të gjithë vëllezërve. Kështu, edhe këto tre nivele gjithashtu duhet të më përfshijnë mua në duatë dhe në shpërblimet shpirtërore.

O Zot jepi bekime atij që tha: "Besimtari për besimtarin është si një ndërtesë e fortë, ku njëra pjesë e së cilës mbështetet në forcën e pjesës tjetër; dhe familjes së tij dhe sahabëve dhe jepu atyre paqe";

"Lavdia të takon Ty! Ne nuk dimë asgjë më tepër nga ç'na ke mësuar Ti. Vërtetë që vetëm Ti je i Gjithëdituri, i Gjithurti."[180] *Ndërsa ata thonë: Gjithë lavdërimet dhe falënderimet janë për All-llahun i Cili na udhëzoi ne për tek kjo (lehtësi); ne kurrë nuk do të kishim gjetur drejtim, po të mos na kishte udhëhequr All-llahu xh.sh.. "Vërtetë që të dërguarit e Zotit tonë erdhën me të vërtetën."*[181]

O Zot që iu përgjigje Nuhut midis popullit të tij, që ndihmove Ibrahimin përballë armiqve të tij, që e riktheve Jusufin tek Jakubi, që e largove vuajtjen nga Ejubi, që iu përgjigje duasë së Zekerijjas, që iu përgjigje Junus Ibn Meta",

Ne të lutemi Ty nëpërmjet mistereve të autorëve të këtyre duave të përgjigjura që Ti të më ruash mua dhe ata të cilët i përhapin këto trajtesa si dhe shokët e tyre nga e keqja e shejtanëve midis xhindëve dhe njerëzve, dhe na ndihmo ne përballë armiqve tonë. Dhe mos na lër ne të mbështetemi në nefset tona, largoji shqetësimet tona dhe shqetësimet e tyre, shëroji sëmundjet e zemrave tona dhe të zemrave të tyre.

Amin, Amin, Amin!

* * *

[180] Kur'an, 2: 32
[181] Kur'an, 7: 43

LETRA E NJËZET E SHTATË

[Kjo Letër përmban Trajtesa të holla e të bukura, të cilat janë thjesht realitet i pastër, të shkruara nga autori i Risale-i Nurit për studentët e tij, si dhe disa trajtesa të shkruara nga studentët e Risale-i Nurit për profesorin e tyre, dhe për njëri-tjetrin duke përshkruar bekimet dhe shkëlqimin që ata kanë marrë nga studimi i Risale-i Nurit. Kjo letër e pasur nuk është përfshirë këtu meqenëse është tre apo katër herë më e madhe në vëllim se sa ky koleksion, prandaj ajo do të përhapet më vete, e pavarur, në titujt e letrave *të Barlës, të Kastamonus dhe Letrat e EmirDagut.]*

* * *

LETRA E NJËZET E TETË

[Kjo Letër përbëhet nga Tetë Çështje]

ÇËSHTJA E PARË E CILA ËSHTË TRAJTESA E PARË

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ۞ إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّؤْيَا تَعْبُرُونَ

Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

"...Nëse jeni që i shpjegoni ëndrrat."[182]

Së dyti: Ju, o vëlla, kërkoni shpjegimin e ëndrrës suaj të hershme të cilën e keni parë para tre vjetësh, dhe shpjegimi dhe interpretimi i saj u bë i qartë pas tre ditësh qysh kur ti më takove mua.

Atëherë, a nuk kam të drejtë të them përballë asaj ëndërre të bukur, të bekuar e ndjellamirë, të cilës i ka kaluar koha, meqë ajo e shfaqi kuptimin e saj?

نه شبم نه شب پرستم من ❁ غلام شمسم از شمس می گویم خبر
آن خیالاتی که دام اولیاست ❁ عکس مهرویان بوستان خداست

"Unë nuk jam as nata, as një dashurues i natës; unë jam shërbëtori i diellit të realitetit dhe prej tij unë sjell njoftim. Ato iluzione të cilat janë (gracka e shenjtorëve), janë një pasqyrë e cila i reflekton fytyrat e ndritura në kopshtin e Zotit xh.sh.."

Po, o vëllai im! Ne na është bërë zakon të diskutojmë me ju mësimet që lidhen me realitetin e pastër. Meqenëse për t'i diskutuar ëndrrat në mënyrë hetuese e shqyrtuese, dyert e të cilave janë të hapura ndaj imagjinatës dhe iluzioneve, nuk është krejtësisht e përshtatshme

[182] Kur'an, 12: 43

me metodën e verifikimit shkencor dhe me dijen hetuese, por në lidhje me atë ngjarje të pjesshme në gjumë, ne do të shpjegojmë Gjashtë Pika të realitetit rreth gjumit, vëllait të vogël të vdekjes, sipas parimeve studimore e skolastike dhe nga këndvështrimi i treguar nga vërsetet e Kur'anit. Në pikën e Shtatë ne do të bëjmë një interpretim të shkurtër të ëndrrës tënde.

- **E para:** Vërsete të shumta në Kur'anin e shpjegimit të mrekullueshëm të tilla si: وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا *"Dhe Ne jua kemi bërë gjumin për pushim"*[183], dhe gjithashtu ëndërra që pa Jusufi a.s., e cila është një element i rëndësishëm i Sures Jusuf, tregojnë se të vërteta të mëdha fshihen prapa perdeve në gjumë dhe në ëndrra.

- **E dyta:** Ata të cilët ndjekin rrugën e realitetit nuk e aprovojnë dhe nuk e favorizojnë nxjerrjen e ogurit të mirë prej Kur'anit, dhe nuk anojnë te mbështetja në ëndërra pasi Kur'ani i ndalon jobesimtarët shpeshë dhe me ashpërsi, dhe ai i cili e merr si ogur Kur'anin mund të ndeshë ato vërsete ndaluese gjë e cila do t'i shkaktonte atij dëshpërim, dhe zemra e tij tronditet e shqetësohet.

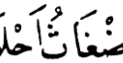
Po kështu, ëndërrat mund të shfaqen në kundërshtim me realitetin duke i shkaktuar njeriut që ta përfytyrojë atë si të keqe ndonëse ajo është e mirë dhe e shtyn atë në mendim të keq të gjërave dhe, si rrjedhojë, ai bie në dëshpërim dhe shkatërron forcat e tij shpirtërore. Ndodhen shumë ëndërra të cilat ndonëse format e tyre janë të tmerrshme, të dëmshme ose të shëmtuara, por ama kuptimet e tyre dhe interpretimet janë shumë të mira. Por meqenëse jo gjithësecili nga njerëzit mundet të gjejë lidhjen ndërmjet formës së ëndërrës dhe realitetit të kuptimit të saj, ai shqetësohet kot, dëshpërohet dhe mërzitet.

Dhe kështu, ishte vetëm për shkak të këtij aspekti që, ashtu si Imam Rabbani dhe si ata që ndjekin rrugën e realitetit, unë thashë në fillim të trajtesës: Unë nuk jam as nata, as një dashurues i natës.

- **E treta:** Sipas një hadithi të saktë, një e dyzeta nga pjesët përbërëse të profetësisë u manifestua në fomën e ëndrrave të vërteta gjatë gjumit *"Ëndërra e vërtetë është një e dyzeta nga pjesët përbërëse të Profetësisë." (Buhariu, Muslimi)*

[183] Kur'an, 78: 9

Kjo do të thotë se ëndrrat e vërteta janë realitet, dhe ato kanë lidhje me funksionet e profetësisë. Meqenëse është tej mase e rëndësishme, e gjatë, e thellë dhe e lidhur me profetësinë, unë po e shtyj për një kohë tjetër këtë Pikën e tretë dhe nuk po e hap këtë derë për tani.

- **E katërta:** Ëndrrat janë tre llojesh. Dy nga këto përfshihen brenda, *"Ëndrrave të përziera, të ngatërruara"*[184], ashtu siç i shprehu ato Kur'ani, dhe ato dy lloje nuk meritojnë asnjë interpretim dhe as rëndësi edhe në qoftë se do të kishin ndonjë kuptim, sepse ose për shkak të ndonjë sëmundjeje, fuqia e imagjinatës i përzien gjërat dhe i pikturon e i paraqet ato në përputhje me sëmundjen e personit, ose imagjinata i kujton ndonjë ngjarje stimuluese, nxitëse, të cilën njeriu e ka parë ditën ose para një dite ose madje para një viti apo dy vjetëve. Dhe imagjinata e modifikon atë dhe e pikturon, duke i dhënë e duke i veshur ndonjë formë tjetër. Edhe ky lloj gjithashtu janë *"Ëndrra të përziera, të ngatërruara"*, dhe nuk meritojnë interpretim.

Sa për llojin e tretë, ato janë ëndrrat e vërteta. Aftësia e hollë Hyjnore që ndodhet në natyrën esenciale të njeriut gjen një lidhje direkte me Botën e padukshme dhe hap një dritare për tek ajo, pasi të ndërpresin aktivitetet e tyre dhe pasi të pushojnë shqisat e lidhura me botën e dukshme dhe të bredhin andej këtej në të. Atëherë, aftësia e hollë Hyjnore, nëpërmjet asaj dritareje, shikon ngjarjet, ndodhja e të cilave po bëhet gati; ajo mund të takojë manifestimet e Pllakës së Ruajtur ose një model nga modelet e mesazheve të kaderit Hyjnor; ajo shikon disa ndodhi të vërteta. Ndodhen tipe të shumta dhe nivele të këtij lloji ëndërrimi. Ndonjëherë ngjarja ndodh ekzaktësisht ashtu siç e pa njeriu, dhe ndonjëherë ngjarja shfaqet pak e mbuluar, sikur nën një perde të hollë; dhe ndonjëherë ajo mbulohet rëndë.

Është treguar në hadithe se ëndërrat që i shihte profeti Muhammed a.s.m. në fillimin e shpalljes ishin të vërteta dhe të qarta si agimi.

- **E pesta:** Ëndrrat e vërteta janë si një zhvillim më i lartë i "parandjenjës". Dhe kjo parandjenjë është e pranishme tek çdo njeri në një shkallë më të madhe ose më të vogël. Madje ajo është e pranishme edhe tek kafshët.

---

[184] Kur'an, 12: 44

Në një kohë, unë zbulova me saktësi shkencore se, përveç shqisave të njohura të jashtme e të brendshme, ndodhen dy shqisa të tjera tek njeriu dhe tek kafsha; ato dy shqise janë të llojit të parandjenjës – ato janë shqisa e "shtytjes" dhe shqisa e "nxitjes", ashtu si dy shqiset e "të shikuarit" dhe "të dëgjuarit" prej shqiseve të njohura. Domethënë, njëra shqisë "shtyn" dhe tjetra "nxit". Filozofët dhe njerëzit e çudhëzimit, gabimisht e marrëzisht, i quajnë ato shqise pak të njohura "instinkt natyral" -shtytje natyrale. Ruajna Zot! Ato nuk janë instinkte natyrale, përkundrazi, kaderi Hyjnor i shtyn njeriun dhe kafshët nëpërmjet një lloji inspirimi të natyrshëm. Për shembull, disa kafshë si macet, në qoftë se e humbasin shikimin e tyre, nëpërmjet kësaj shtytje të Kaderit Hyjnor, ato shkojnë dhe gjejnë një lloj bime e cila është shëruese për sytë e tyre, e vendosin atë mbi sy dhe e fërkojnë, dhe shërohen nga sëmundja.

Gjithashtu, shpendët grabitqarë si shqiponjat, të cilat, ashtu si nëpunësit e shëndetësisë publike të tokës, janë ngarkuar me detyrën e heqjes së kërmave të kafshëve endacake, pra për ta pastruar sipërfaqen e tokës prej kërmave. Këto shpendë njoftohen për ekzistencën e një kërme kafsheje e cila mund të ndodhet në një largësi një ditore, dhe e gjen atë me anë të asaj shtytje të kaderit Hyjnor, dhe me inspirimin e shqisave të parandjenjës, nëpërmjet asaj shtytje dhe nxitje.

Gjithashtu një bletë e re që sapo ka ardhur në botë dhe s'ka mbushur akoma një ditë, fluturon në një largësi një ditore në ajër pa e humbur rrugën e saj, dhe nëpërmjet asaj shtytje të Kaderit Hyjnor dhe me inspirimin e asaj shtytjeje e nxitjeje, ajo kthehet tek kosherja e saj.

Dhe ndodh shpeshë për çdo njeri që ndërsa është duke folur për dikë, befas hapet dera, dhe krejtësisht papritur hyn i njëjti person. Madje ndodhet një thënie në kurdisht, e cila thotë:

نَافِ گُزْبِینَه یَالَانْدَاز لِی وَرِینَه *"Kujtove ujkun, bën gati armën, sepse ujku do të shfaqet."* Aftësia e hollë Hyjnore e kishte kapur ardhjen e personit të përmendur në mënyrë të përmbledhur. Por meqenëse mendja e vetëdijshme nuk e kishte kuptuar e ngërthyer, personi shtyhet për ta përmendur atë person në mënyrë të paqëllimshme dhe të pavullnetshme. Njerëzit intuitivë me nuhatje të fortë e shpjegojnë këtë me atë që i ngjason kerametit, sa që unë vetë kam pasur një gjendje ndjeshmërie të këtij lloji saqë doja ta trupëzoja, ta vendosja atë gjendje brenda një rregulli në një parim, por unë nuk

munda ta përshtas dhe nuk pata sukses në të. Por tek njerëzit e fetarisë së pastër, dhe në mënyrë të veçantë tek njerëzit e shenjtërisë, parandjenja zhvillohet deri në një shkallë të lartë, duke i shfaqur efektet e saja në mënyrë të çuditshme me keramet.

Kështu, njerëzit e zakonshëm mund të manifestojnë një lloj shenjtërie, sepse, ashtu si evlijatë, ata shohin në ëndërr gjëra që i përkasin të padukshmes dhe të ardhmes.

Dhe ashtu siç është gjumi për sa ka të bëjë me ëndrrat e vërteta si një shkallë prej shkallëve të evlijave, për njerëzit në përgjithësi ato janë si një kinema Hyjnore e bukur dhe e shkëlqyeshme. Por ata të cilët kanë morale të mira, mendojnë mendime të mira, dhe ai që ka mendime të mira shikon në ëndërr gjëra të mira. Ndërsa meqenëse ata me moral të keq përfytyrojnë mendime të këqija, ata ëndërrojnë gjëra të këqija. Për më tepër, për gjithësecilin, ëndërrat e vërteta janë një dritare në botën e dukshme që ka pamjen dhe shikon tek Bota e padukshme.

Për qëniet e kufizuara dhe të përkohshme njerëzore, ato gjithashtu janë një fushë e përmasave të pakufishme duke manifestuar një lloj përjetësie, dhe një vend për shikimin e së shkuarës dhe të së ardhmes sikur ato të ishin e tashmja. Dhe ato janë një vend pushimi për qëniet me shpirtëra të cilët janë dërrmuar e shtypur nën përgjegjësitë e jetës duke vuajtur mundime të mëdha. Kështu, për arsyet e ngjashme me këto, me vërsetet si, وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا *"Dhe Ne jua kemi bërë gjumin për pushim,"*[185] kur'ani i gjithurtë udhëzon për tek realiteti i gjumit, duke i dhënë atij rëndësi.

• **E gjashta:** Dhe më e rëndësishmja:

Duke i përjetuar shumë herë, ëndërrat e vërteta u bënë për mua si prova vendimtare të shkallës së "sigurisë absolute", se Kaderi Hyjnor i rrethon dhe i përfshin të gjitha gjërat.

Po, këto ëndrra kanë arritur tek unë - dhe veçanërisht në këto vitet më të fundit - shkallën e vërtetësisë dhe të sigurisë, sepse unë shikoja gjatë natës ngjarjet më të parëndësishme, trajtimet më të papërfillshme dhe bisedat më të rëndomta të cilat do të ndodhnin të nesërmen.

Unë i lexoja ato gjatë natës me sytë e mi dhe nuk i lexoja me gjuhën time, derisa unë provova me siguri se ëndërrat janë shkruar dhe

[185] Kur'an, 78: 9

regjistruar para se ato të ndodhin. Jo një herë, jo njëqind herë, por ndoshta një mijë herë, gjërat që unë kam thënë në ëndrrat e mia ose njerëzit që unë i kam parë në ëndërr gjatë natës, megjithëse unë nuk kisha menduar fare për ta, dolën ekzaktësisht, me një interpretim të vogël, në ditën vijuese.

Kjo do të thotë se edhe gjërat më të parëndësishme janë të shkruara dhe të regjistruara përpara se ato të ndodhin. Domethënë, nuk ka absolutisht rastësi; ngjarjet nuk ndodhin rastësisht e kuturu, dhe ato nuk janë pa rregull.

- **E shtata:** Ëndrra jote e bukur , e bekuar dhe ndjellamirë ishte shumë e mirë për Kur'anin dhe për ne. Gjithashtu, koha e ka interpretuar atë; ajo nuk lë më nevojë për mua që ta interpretoj. Interpretimi i saj i pjesshëm gjithashtu është bërë realitet. Në qoftë se e studion atë me kujdes, ti do ta kuptosh. Ne do të tregojmë vetëm një ose dy pika . Domethënë, ne do të shpjegojmë një realitet. Gjërat që të kanë ndodhur ty, të cilat janë një lloj nga realiteti i ëndrrave, janë përfaqësimet dhe përshkrimet e atij realiteti.

Ajo është sa vijon:

Ajo fushë e gjërë ishte Bota e Islamit. Xhamia tek fundi i saj ishte krahina e Ispartës. Uji i turbullt rreth saj ishte moçali i shthurjes, i dembelisë, i papunësisë dhe i bidateve - risive - të kohës së tanishme. Arritja jote shpejt tek xhamia pa dëm dhe pa u ndotur nga uji i turbullt ishte një shenjë e përqafimit tënd të dritave të besimit më përpara se çdokush tjetër dhe se ti do të qëndroje i paprishur në zemër dhe i paprekur nga njollosjet.

Xhemati i vogël në xhami ishin mbajtësit e Fjalëve si Hakkiu, Hulusiu, Sabriu, Sulejmani, Rushdiu, Bekiri, Mustafai, Aliu, Zuhdiu, Lutfiu, Husrevi dhe Refeti. Sa për tribunën, platformën e vogël, ai ishte një fshat i vogël si Barla. Dhe zëri i lartë ishte një aluzion për fuqinë e 'Fjalëve' dhe përhapjen me shpejtësi të tyre.

Pozita që t'u caktua ty në rresht të parë, ishte vendi që u lirua për ty nga Abdurrahmani. Ai xhemaat i cili i ngjasonte aparatit radiofonik, radiomarrës, ishin treguesi dhe fakti i dëshirës për ta bërë të gjithë botën t'i dëgjojë mësimet e tij të besimit dhe do të shfaqet interpretimi i tij plotësisht në të ardhmen me leje të Zotit. Në qoftë se individët e tij tani janë si bërthama të vogëla, me ndihmën Hyjnore në të ardhmen ata do të jenë secili si një pemë e lartë.

Dhe gjithësecili do të jetë si zyrë telegrafike. Sa për të riun e veshur me çallmë, ai është ai i ri i cili do të punojë së bashku me Hulusiun, ose madje do ta parakalojë atë; ai është i caktuar të bëhet njëri nga studentët dhe prej atyre që do t'i shpërndajnë Fjalët.

Unë mund të mendoj për disa prej tyre, por unë nuk mund ta them qartë dhe me siguri. Ai i ri do të shfaqet në fushë nëpërmjet fuqisë së shenjtërisë. Sa për pikat e mbetura, ti mund t'i interpretosh ato në vendin tim.

Duke biseduar me shokë si ju është edhe e kënaqshme, edhe e pranueshme, prandaj unë kam folur gjatë rreth kësaj çështje të shkurtër, dhe ndoshta e kam tepruar në të. Por, meqenëse unë fillova me synimin për të treguar një mënyrë të shpjegimit të vërseteve të Kur'anit lidhur me gjumin,në dashtë Zoti, ajo tepri do të jetë e falur, ose ajo mund të mos konsiderohet tepri...

* * *

ÇËSHTJA E DYTË E CILA ËSHTË TRAJTESA E DYTË

[Kjo çështje u shkrua me qëllim për të zgjidhur dhe për t'i dhënë fund diskutimit rreth hadithit sherif, në të cilin përmendet se Hazreti Musai a.s. e goditi syrin e hazreti Azrailit a.s.][186]

Unë dëgjova se një debat shkencor skolastik ishte zhvilluar në "Egridir"; zhvillimi i një debati të tillë është gabim veçanërisht në këtë kohë.

Edhe mua m'u bë një pyetje gjithashtu – dhe nuk kisha dijeni për debatin – dhe ata më treguan mua një hadith profetik nga një libër i besueshëm, në të cilin tregohet hadithi me një simbol ق (kaf) i cili tregonte pajtueshmërinë e dy Shejhëve –transmetuesve- të haditheve, Buhariut dhe Muslimit.

Ata më pyetën: "A është ky një hadith profetik apo jo?"

[186] Buhariu, Muslimi

Unë u thashë: Po! Ai është një hadith profetik. Ju duhet të keni besim tek dikush i cili duke u mbështetur në këtë libër të besueshëm, citon pajtueshmërinë e dy Shejhëve -transmetuesve- lidhur me hadithin; kjo do të thotë se ai është hadith. Por ashtu siç ndodhen vërsete alegorike në Kur'anin Kerim, po ashtu edhe hadithet profetike përmbajnë disa paqartësi alegorike, të cilat vetëm elita e dijetarëve mund t'i kapë kuptimet e tyre të holla.

Unë gjithashtu thashë: Ndoshta kuptimi i jashtëm i këtij hadithi zgjeron mundësinë që edhe ky të jetë njëri nga ato paqartësi alegorike dhe i vështirë për t'u kuptuar. Në qoftë se do të kisha pasur dijeni për debatin që u zhvillua rreth hadithit të lartëpërmendur, unë nuk do të kisha dhënë një përgjigje të tillë të shkurtër, përkundrazi, unë do të isha përgjigjur si më poshtë vijon?

Së pari: Kushti i Parë për diskutimin e këtyre çështjeve dhe të atyre të ngjashme me këto, është: Të diskutosh paanësisht, me drejtësi, me qëllim për të arritur tek e vërteta, diskutimi të jetë në një mënyrë që të mos karakterizohet nga kryeneçësia, të jetë midis atyre që kanë njohuri dhe aftësi për të debatuar, dhe që të mos jetë ajo një mjet që do t'i jepte shkas keqkuptimit dhe ngatërresës. Atëherë, brenda këtyre kushteve, diskutimi i kësaj çështjeje dhe i çështjeve të ngjashme me këtë, mund të jetë i lejueshëm. Dëshmia se një diskutim i tillë është për hir të së vërtetës, është: Në qoftë se e vërteta shfaqet nga ana e kundërshtarit, diskutanti nuk duhet të mërzitet, duke mbajtur diçka në zemrën e tij, por të tregojë kënaqësi e qetësi, sepse ai ka mësuar diçka që nuk e dinte. Në qoftë se e vërteta do të ishte shfaqur nga gjuha e tij, ai nuk do të kishte fituar njohuri shtesë, dhe ndoshta do të kishte mundësi të binte në krenari.

Së dyti: Në qoftë se tema e diskutimit është rreth një hadithi, atëherë duhet të njihen: shkallët e hadithit, shkallët e shpalljes së nënkuptuar dhe llojet e ligjëratës profetike. Nuk i lejohet askujt që të diskutojë vështirësitë e hadithit midis njerëzve të zakonshëm, dhe as të mbrojë mendimin e tij duke e treguar vetveten sipër të tjerëve, dhe as të kërkojë prova në formën e të preferuarit të egoizmit të tij mbi të vërtetën dhe mbi drejtësinë.

Por meqenëse kjo çështje është prekur - është hapur - dhe është bërë boshti i diskutimit, ajo do të ketë një ndikim negativ në mendjet e njerëzve të zakonshëm të cilët nuk mund t'i perceptojnë e t'i ngërthejnë hadithet alegorike, dhe në qoftë se ndonjëri prej tyre do t'i mohonte

ato, ai ka hapur për veten e tij një derë shkatërrimi e humbjeje, sepse ky mohim e shtyn atë në mohimin e hadithe të saktë e të provuar.

Në qoftë se, duke marrë kuptimin e jashtëm të hadithit dhe duke e pranuar atë si të tillë, ata do të flisnin për të e do ta përhapnin midis njerëzve, kjo kështu do të jepte shkas për t'u hapur rrugën njerëzve të çudhëzimit që ta kundërshtojnë atë hadith dhe që ta quanin atë "bestytni". Meqenëse vëmendja është tërhequr tek ky hadith alegorik në një mënyrë të panevojshme e të dëmshme dhe, meqenëse ndodhen shumë hadithe të këtij lloji, sigurisht është e domosdoshme të shpjegojmë një të vërtetë e cila do t'i largojë dyshimet e tyre. Sido që të jetë hadithi, i saktë apo jo i saktë, fakti vijues duhet të përmendet:

Duke i vlerësuar si të mjaftueshme shpjegimet e hollësishme në trajtesat që ne i kemi shkruar; domethënë, dymbëdhjetë Parimet në Degën e Tretë të Fjalës së Njëzet e Katër, dhe në Degën e Katër, dhe në njërin nga parimet në Parathënien rreth llojeve të shpalljes në Letrën e Nëntëmbëdhjetë, ne këtu do të tregojmë për atë të vërtetë vetëm një tregues të përmbledhur.

E vërteta është:

Melekët nuk janë kufizuar vetëm tek një formë e vetme ashtu si qëniet njerëzore, por ata janë si universalë, pavarësisht se ata kanë individualitetin e tyre. Kështu Azraili është Mbikëqyrësi i melekëve që janë caktuar për marrjen e shpirtërave dhe kryetari i tyre.

Pyetje: A vetë Azraili i merr shpirtërat, apo ndihmësit e tij i marrin ato?

Ndodhen tre rrugë në këtë çështje?

- **Rruga e Parë:** Azraili a.s. është ai i cili e merr shpirtin e çdo individi. Një veprim këtu nuk është pengesë për një veprim tjetër; sepse ai është i ndritshëm. Dhe diçka e ndritshme mund të jetë e pranishme në vende të panumërta nëpërmjet pasqyrave të panumërta dhe të jetë e përfaqësuar në ato.

Përfaqësimet e qënieve të ndritshme posedojnë veçoritë e tyre; ato mund të konsiderohen të jenë të njëjtat si ato dhe jo gjë tjetër. Imazhi i diellit në pasqyra të ndryshme shfaq dritën e diellit dhe nxehtësinë, po ashtu imazhet e qënieve shpirtërore - si engjëjt - në pasqyra të ndryshme të Botës së Shëmbëllesës janë të njëjtat dhe pikërisht ata shpirtërorë dhe të tjerë përveç tyre, ato shfaqin karakteristikat e tyre.

Melekët përfaqësohen në pasqyra sipas kapaciteteve të pasqyrave. Për shembull, kur Xhebraili a.s. u shfaq përpara sahabëve në formën e Dihijes, ai gjithashtu në të njëjtin çast u shfaq në forma të ndryshme në mijëra vende, dhe po bënte sexhde me krahët - fletët - e tij madhështorë të cilat shtriheshin nga lindja në perëndim përpara Fronit Hyjnor.

Atëherë, përfaqësimi i tij është në çdo vend në përputhje me kapacitetin e atij vendi; në të njëjtin moment ai ishte i pranishëm në mijëra vende.

Kështu, sipas kësaj rruge, nuk do të ishte as e pamundur, as e jashtëzakonshme dhe as e paarsyeshme, që të shfaqet imazhi i melekut të vdekjes i përfaqësuar në pasqyrën e njeriut në kohën që është duke ia marrë shpirtin e tij - dhe ai është një imazh i pjesshëm njerëzor - për të marrë goditjen e një personaliteti të vendosur, të zemëruar e madhështor si Musai a.s., dhe pastaj ai Profet a.s. ia nxori syrin asaj formeje të imazhit të melekut të Vdekjes, i cili kishte veshur kostumin e asaj forme.

• **Rruga e dytë është:** Kryeengjëjt si Xhebraili, Mikaili dhe Azraili janë secili si mbikëqyrësit e përgjithshëm duke pasur ndihmësa të cilët janë nga lloji i tyre dhe prej atyre që u ngjasojnë atyre, por që janë më të vegjël se sa ata. Dhe këta ndihmësa të vegjël ndryshojnë sipas llojeve të krijesave tek të cilat ato janë caktuar.

Ata të cilët marrin shpirtërat e njerëzve të drejtë[187] janë një lloj, ndërsa ata të cilët marrin spirtërat e të këqinjve janë një lloj tjetër.

Kështu ata janë grupe të ndryshëm melekësh, ashtu siç e tregojnë vërsetet:

وَٱلنَّٰزِعَٰتِ غَرۡقٗا ۝ وَٱلنَّٰشِطَٰتِ نَشۡطٗا

"Betohem për ata (melekë) që ua nxjerrin me ashpërsi (shpirtin mosbesimtarëve dhe të ligëve)! Për ata (melekë) që ua nxjerrin me butësi (shpirtin besimtarëve)!"[188]

---

[187] Kur njëri nga evlijatë e mëdhenj në krahinën e vendlindjes sime i quajtur "Sejda" ishe në agoni të vdekjes dhe i erdhi meleku i vdekjes që ishte caktuar për t'i marrë shpirtin, Sejda bërtiti me të madhe duke kërkuar tek Prania Hyjnore duke thënë: Meqenëse unë i dua studentët e shkencave fetare, le ta marrë shpirtin tim ai melek që është caktuar të marrë shpirtërat e studentëve të dijeve!" Ata që ishin të pranishëm në momentin e vdekjes së tij e dëshmuan këtë ngjarje.

[188] Kur'an, 79: 1-2

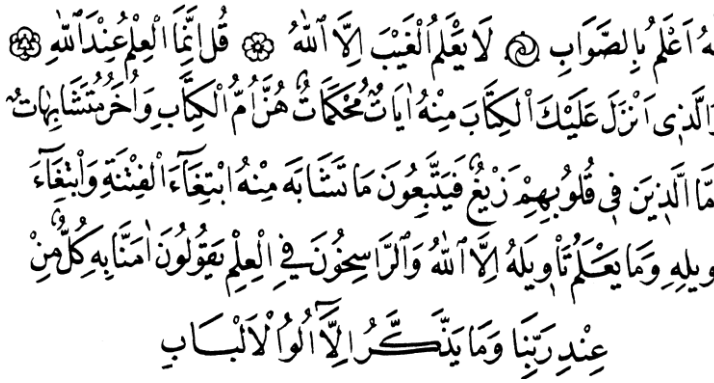
Sipas kësaj rruge: Hazreti Musai a.s. nuk goditi Hazreti Azrailin a.s., por goditi shëmbëlltyrën e një trupi që i përkiste njërit prej ndihmësave të tij; dhe këtë e bëri nëpërmjet profetësisë madhështore, nëpërmjet forcës së tij natyrale, trimërisë së tij dhe të qënies së tij një lutës i përgjëruar përpara All-llahut të Gjithëfuqishëm. Dhe kështu çështja bëhet shumë e arsyeshme.

- **Rruga e tretë:** Ashtu siç është shpjeguar në Parimin e Katërt tek Fjala e Njëzet e Nëntë, dhe ashtu siç e tregojnë hadithet profetike, ndodhen disa melekë të cilët kanë dyzet mijë koka, dhe në secilën kokë ndodhen dyzet mijë gjuhë – kjo do të thotë se ato kanë gjithashtu tetëdhjetë mijë sy - dhe me secilën gjuhë ato shprehin dyzet mijë tesbihate Hyjnore.

Po, meqenëse melekët janë ngarkuar me detyra në përputhje me llojet e qënieve në Botën e Dukshme, ato i përfaqësojnë tesbihatet e atyre llojeve në Botën e shpirtërave. Duhet patjetër që ata të kenë atë formë dhe atë përbërje, sepse toka për shembull, është një krijesë, e cila e lavdëron Zotin e Gjithëfuqishëm. Ajo nuk ka dyzet mijë, por ndoshta njëqindmijë lloje të qënieve, të cilat janë si koka.

Çdo lloj ka qindra e mijëra individë të cilët janë si gjuhë, e kështu me radhë. Kjo do të thotë se meleku i caktuar për tokën duhet të ketë jo dyzet mijë koka, por qindra e mijëra; dhe në çdo kokë duhet të jenë qindra e mijëra gjuhë, e kështu me radhë.

Atëherë, sipas kësaj rruge, Azraili a.s. ka një fytyrë dhe një sy të cilët shikojnë tek çdo individ. Kështu goditja e Musait a.s. nuk u drejtua ndaj natyrës esenciale dhe ndaj formës së vërtetë të Azrailit, dhe ajo nuk ishte as fyerje, as refuzim; por kjo sjellja e tij buroi nga qënia e tij e dëshiruar për t'u zgjatur koha e detyrave të tij të profetësisë me qëllim që ato të vazhdonin përjetësisht, dhe prandaj ai goditi - dhe ai godet - në syrin e atij i cili i tërhoqi vëmendjen tek vdekja e tij dhe që deshi t'i jepte fund misionit të tij në tokë.

اَللّٰهُ اَعْلَمُ بِالصَّوَابِ ۞ لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلَّا اللّٰهُ ۞ قُلْ اِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللّٰهِ ۞
هُوَ الَّذِىْٓ اَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتٰبَ مِنْهُ اٰيٰتٌ مُّحْكَمٰتٌ هُنَّ اُمُّ الْكِتٰبِ وَاُخَرُ مُتَشٰبِهٰتٌ ؕ
فَاَمَّا الَّذِيْنَ فِىْ قُلُوْبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُوْنَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَآءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَآءَ
تَاْوِيْلِهٖ وَمَا يَعْلَمُ تَاْوِيْلَهٗٓ اِلَّا اللّٰهُ وَالرّٰسِخُوْنَ فِى الْعِلْمِ يَقُوْلُوْنَ اٰمَنَّا بِهٖ كُلٌّ مِّنْ
عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ اِلَّآ اُولُوا الْاَلْبَابِ

Zoti e di më mirë se cila është e drejta. Askush nuk e di të panjohurën përveç Atij: Thuaj njohuria (për të padukshmen ishte vetëm tek All-llahu. "Është Ai i cili të ka zbritur ty (o Muhammed) Librin: Në të ka vargje plotësisht të qarta të cilat janë themelet e librit; dhe të tjera, jo krejt të qarta (për t'u kuptuar). Kështu sa për ata, në zemrat e të cilëve ka largim nga e vërteta, ata ndjekin atë që nuk është plotësisht e qartë, në këtë mënyrë duke kërkuar trazira dhe duke kërkuar për kuptimet e fshehta, por askush nuk i di kuptimet e fshehta përveç All-llahut. Dhe ata që janë plotësisht të vendosur në dije, thonë: Ne besojmë në të; i tëri është nga Zoti ynë. Dhe nuk marrin mësim, veçse ata që janë të brumosur me mendje të shëndoshë."[189]

* * *

[189] Kur'an, 3: 7

ÇËSHTJA E TRETË E CILA ËSHTË TRAJTESA E TRETË

[Kjo çështje është një përgjigje private dhe e veçantë për një pyetje të përgjithshme të bërë nga pjesa më e madhe e vëllezërve të mi nëpërmjet gjuhës së prirjes së natyrshme dhe disa prej tyre e kanë bërë atë pyetje me gojë]

Pyetje: Ti i thua cilitdo që vjen për vizitë tek ti: Mos prisni ndonjë ndërhyrje shenjtërore nga personi im dhe, mos mendoni për mua duke më vlerësuar si një njeri të bekuar. Unë nuk kam ndonjë rang shpirtëror. Ashtu siç mund t'i përcjellë një ushtar i thjeshtë urdhërat që dalin nga rangu i mareshallit, po ashtu edhe unë përcjell urdhërat e larta të rangut të mareshallit shpirtëror. Dhe ashtu si një njeri i falimentuar pa kurgjë i cili mund të njoftojë për diamantet shumë të çmueshëm e të vyer të një dyqani, po ashtu edhe unë bëj të njohur artikujt e dyqanit të shenjtë, i cili është Kur'ani Kerim. Dhe kështu ti i thua çdo vizitori që vjen tek ti. Mirëpo mendjet tona kanë nevojë për dituri ashtu siç kërkojnë zemrat tona një shkëlqim dhe ashtu siç kërkojnë shpirtërat tonë një dritë... Kështu ne kërkojmë gjëra të shumta në shumë drejtime. Ne vijmë për vizitë tek ty duke pandehur se ti je personi që do t'i plotësoje nevojat tona, sepse ne kemi më shumë nevojë për një njeri nga evlijatë, një person me influencë shenjtërie, dikë me arritje shpirtërore, se sa nevoja jonë për një dijetar. Në qoftë se çështja është ashtu siç thua ti, atëherë ne ndoshta paskemi gabuar që erdhëm për vizitë tek ti! Ata e pyesin këtë nëpërmjet gjuhës së prirjes së tyre të natyrshme.

Përgjigjja: Dëgjoni Pesë Pikat e mëposhtme, pastaj mendoni për vizitat tuaja nëse ato janë të dobishme apo të kota e të pakuptimta.

- ***Pika e parë:*** Shërbëtori i thjeshtë dhe ushtari i mjerë i një mbreti u dorëzon disa gjeneralëve dhe mareshallëve disa dhurata mbretërore dhe disa dekorata në emrin e mbretit dhe i bën ata të jenë mirënjohës.

Në qoftë se gjeneralët dhe pashallarët thonë: "Përse ne t'i poshtërojmë vetet tona duke i marrë këto mirësi mbretërore dhe nderimin e tij për ne nëpërmjet këtij ushtari të thjeshtë?

Nuk ka dyshim se kjo do të përbënte një arrogancë marrëzie. Edhe ushtari gjithashtu, në qoftë se do t'i pëlqente vetja dhe nuk ngrihet në këmbë në shenjë respekti para mareshallit, jashtë detyrës së tij, dhe e konsideron vetveten të jetë më epror se sa ai, edhe kjo gjithashtu do të ishte një marrëzi e budallallëk. Dhe në qoftë se njëri nga gjeneralët mirënjohës me falënderim begenis të shkojë për vizitë tek banesa e atij ushtari të thjeshtë, tek i cili mysafiri i tij i nderuar nuk gjen veçse një copë buke të thatë, atëherë mbreti i cili e di gjendjen e shërbëtorit të tij besnik, do t'i dërgonte pjata prej ushqimit më të mirë e më të shijshëm nga kuzhina mbretërore, me qëllim që të mos turpërohet shërbyesi i tij. Ashtu siç është çështja kështu me shërbëtorin e mbretit, po ashtu një shërbëtor besnik i Kur'anit të gjithurtë, sado i ulët që mund të jetë, ai mund t'ia përcjellë urdhërat e Kur'anit në emrin e vetë Kur'anit dhe pa ngurrim madje edhe njerëzve më të ngritur. Me krenari e pavarësi, duke mos e poshtëruar veten e duke mos lypur, ai ua shet diamantet e çmueshëm atyre që janë të pasur në shpirt.

Dhe sado të mëdhenj të mund të jenë, këta nuk mund të tregojnë mendjemadhësi ndaj atij shërbyesi të thjeshtë ndërsa ai po kryen detyrën e tij. Edhe ai shërbyes gjithashtu nuk gjen në veten e tij diçka që do ta bënte atë të krenohet për shkak të drejtimit të atyre njerëzve të mëdhenj nga ai dhe nuk e kalon cakun e tij. Në qoftë se ndonjëri nga blerësit e thesarit të shenjtë do ta shikonte shërbyesin e mjerë si njërin prej evlijave dhe do ta konsideronte atë si një njeri të lartë, sigurisht ajo është shenja e mëshirës së shenjtë e së vërtetës kur'anore që u dërgon atyre ndihmë, ngushëllim dhe shkëlqim nga thesari Hyjnor, duke mos qenë shërbëtori i vetëdijshëm për të dhe pa ndërhyrjen e tij, me qëllim që të mos turpërohet.

- ***Pika e dytë:*** Imam Rabbani, rifreskuesi i mijëvjeçarit të dytë, Ahmed Faruku (Zoti qoftë i kënaqur me të) ka thënë:

"Për mendimin tim, zbulimi dhe sqarimi i një të vërteteje të vetme nga të vërtetat e besimit është më e preferueshme se sa mijëra ndriçime e shembuj kerametesh. Pastaj, qëllimi dhe rezultati i të gjitha tarikateve të Sufizmit janë zbulimi dhe sqarimi i të vërtetave të besimit." Meqenëse një kampion i madh i sufizmit, si Imam Rabbani, ka bërë një deklaratë të tillë, atëherë sigurisht "Fjalët", të cilat i shpjegojnë të vërtetat e besimit me qartësi të plotë dhe të cilat burojnë nga deti i mistereve të Kur'anit, mund t'i japin rezultatet e kërkuara nga shenjtëria.

• ***Pika e tretë:*** Para tridhjetë vitesh, goditje të tmerrshme ranë mbi kokën e pavëmendshme të "Saidit të Vjetër", dhe ai hulumtoi mbi çështjen, اَلْمَوْتُ حَقٌّ *"Vdekja është një realitet"*. Ai e gjeti veten e tij të mbytur në një moçal të turbullt. Ai kërkoi ndihmë, kërkoi një rrugë, u përpoq të gjejë një shpëtimtar. Ai pa se rrugët para tij ishin të shumta e të ndryshme.

Ai u bë ngurrues në çështje dhe e mori si një shenjë të mirë librin "Futuh el-Gajb" të Shejhut Abdul Kadir Gilani, Zoti qoftë i kënaqur me të. Libri u hap tek këto rreshta:

اَنْتَ فِي دَارِ الْحِكْمَةِ فَاطْلُبْ طَبِيبًا يُدَاوِي قَلْبَكَ

"Ti je në Dar el-Hikmeh, prandaj gjej një doktor që të shërojë zemrën tënde."

Është e çuditshme, por unë në atë kohë isha një anëtar i Dar el-Hikmeh el Islamijjeh (Këshilli më i lartë shkencor që i përkiste meshihatit Islam në Shtetin Osman).

Ishte sikur unë të kisha ardhur këtu për të shëruar plagët e komunitetit Islam, por unë isha më i sëmurë se sa ata. Një njeri i sëmurë duhet të mjekojë së pari veten e tij dhe pastaj mund t'i kurojë të tjerët.

Kështu, Shehu po më thonte mua: "Ti vetë je i sëmurë, kërko një doktor për veten tënde që të të mjekojë!" Kështu unë i thashë: Ji ti doktori im!" Unë e mora atë si doktorin tim dhe e lexova librin sikur ai të më adresohej mua. Por ai ishte shumë i ashpër. Ai e copëtoi krenarinë time në mënyrën më frikësuese. Ai bëri operacionet kirurgjikale më të thella në nefsin tim. Unë nuk mund të duroja, nuk

mund të qëndroja, pasi unë e konsideroja fjalën e tij sikur po më adresohej mua. Po kështu, unë lexova afërsisht gjysmën e tij, por nuk pata fuqi e durim që ta përfundoja. Unë e vendosa librin në raft. Pastaj, një javë më vonë dhimbja e atij operacioni shërues iku dhe, në vend të saj erdhi kënaqësia. Unë përsëri e hapa librin dhe e lexova atë deri në fund; unë përfitova shumë nga ai libër i mësuesit tim të parë. Unë kaloja me të orë të gjata duke dëgjuar tek duatë e lutjet e tij, dhe përfitova shumë. Pastaj unë pashë librin "Mektubat" të Imam Rabbanit dhe e mora atë në duart e mia. Unë e hapa atë me qëllim të pastër për të marrë një shenjë të mirë. E hapa atë dhe gjeta diçka të çuditshme, sepse në dy Letra të tij kishte ardhur fjala "Mirza Bediuzzaman", dhe unë ndjeva sikur ai po më adresohej me emrin tim, pasi babai im quhej "Mirza" dhe ato dy letra i drejtoheshin Mirza Bediuzzamanit. Atëherë thashë me habi, Subhanall-llah!

Kjo po më flet pikërisht mua, sepse në atë kohë edhe Saidi i Vjetër gjithashtu njihej si Bediuzzaman. Unë përveç "Bediuzzaman Hamdanit" nuk njihja askënd tjetër në treqind vitet e fundit, sipas hixhretit, që të shquhej me atë titull. Duhet patjetër që të ketë pasur ndonjë njeri tjetër përveç tij që ka qenë bashkëkohës i Imam Rabanit dhe që t'i ketë qenë adresuar me këtë titull, dhe gjendja e këtij personi duhet patjetër të ketë qenë e ngjashme me gjendjen time, meqenëse unë e gjeta ilaçin tim në ato dy letra.. Dhe Imam Rabbani porosit me ngulm në shumë nga Letrat e tij atë që ai shkroi në këto dy letra, në të cilat ai thotë: *"Bëje kiblen tënde një."* Domethënë, merre një njeri si mësuesin dhe si udhëzuesin tënd dhe ndiqe atë, mos e lidh veten tënde me asnjë njeri tjetër.

Kjo porosi më e rëndësishmja nuk u duk e përshtatshme për kapacitetin tim dhe për gjendjen time shpirtërore dhe fillova të mendoj shumë: "Cilin nga ata të dy të ndjek! A të ecë pas këtij, apo të ecë pas atij?" Unë mbeta në një gjendje të çuditshme, sepse tek secili nga ata kishte veçori të ndryshme të cilat më tërhiqnin mua; vetëm njëri nuk ishte i mjaftueshëm për mua. Ndërsa isha kështu i ngatërruar, iu shfaq zemrës sime nga mëshira e Zotit xh.sh. se "fillimi i këtyre rrugëve të ndryshme dhe burimi i këtyre rrjedhave dhe dielli i këtyre planetëve është Kur'ani i gjithurtë, atëherë kibleja e vetme e vërtetë gjendet veçse në Kur'an...

Prandaj, Kur'ani është udhëzuesi më i lartë dhe profesori më i shenjtë. Kështu unë e shtrëngova fort me dy duart e mia dhe u kapa pas tij. Natyrisht me aftësitë e mia të mangëta e të mjera unë nuk mund ta

merrja e ta tërhiqja shkëlqimin, i cili është si uji i jetës, prej atij udhëzuesi të vërtetë ashtu siç duhej, ashtu siç kishte hakun, por në sajë të vetë atij shkëlqimi, ne mundemi ta shpjegojmë atë shkëlqim dhe atë Selsebil, atë burim, për njerëzit e zemrave dhe për pronarët e gjendjeve, secili sipas shkallës së tij.

Kështu Fjalët dhe ato drita që burojnë nga Kur'ani – domethënë, Risale-i Nuri- nuk janë vetëm çështje shkencore e skolastike, por ato gjithashtu janë çështjet e besimit të cilat i përkasin zemrës, shpirtit dhe gjendjeve shpirtërore. Ato i ngjasojnë njohjes më të lartë e më të vlefshme Hyjnore.

- ***Pika e katërt:*** Të gjitha aftësitë e holla të brendshme të atyre Sahabëve dhe ato të dy gjeneratave vijuese të tyre, të cilët poseduan shkallën më të lartë, dhe u privilegjuan me shenjtërinë më të madhe, morën pjesën e tyre nga vetë Kur'ani dhe, për ta Kur'ani ishte udhëzuesi i vërtetë dhe i mjaftueshëm. Kjo tregon se ashtu siç e shpreh Kur'ani i gjithurtë realitetin në çdo kohë, po ashtu ai i përhap shkëlqimet e shenjtërisë më të madhe për ata që janë të denjë për të në çdo kohë. Po, ndodhen dy mënyra për të kaluar nga e jashtmja për tek realiteti:

E para është nëpërmjet hyrjes në Botën e ndërmjetme të Sufizmit dhe për të arritur realitetin duke kaluar shkallët nëpërmjet udhëtimit shpirtëror.

Mënyra e dytë është nëpërmjet mirësisë Hyjnore, të kalosh drejtëpërdrejt tek realiteti pa hyrë në botën e ndërmjetme të Tarikatit sufi. Kjo është rruga e lartë dhe e shkurtër e veçantë për Sahabët dhe për Tabiinët, dy gjeneratat vijuese të Sahabëve - Zoti qoftë i kënaqur me ta. Domethënë, dritat që burojnë nga të vërtetat e Kur'anit, dhe Fjalët të cilat i interpretojnë ato drita, mund t'i posedojnë ato veçori dhe madje i posedojnë.

- ***Pika e pestë:*** Ne do të demonstrojmë nëpërmjet pesë shembujve të vegjël, se Fjalët ashtu siç japin mësim të vërtetën e Kur'anit dhe realitetet, po ashtu ato kryejnë funksionin e udhëzimit.

***Shembulli i parë*:** Unë vetë kam formuar bindjen nëpërmjet provave dhe eksperimenteve, jo dhjetë herë, as njëqind herë, por me mijëra herë, se: 'Fjalët' dhe dritat që vijnë nga Kur'ani i shpjegimit të mrekullueshëm e udhëzojnë mendjen time dhe i japin mësim asaj ashtu siç e zgjojnë gjendjen e besimit në zemrën e besimit tim dhe

kënaqësinë në shpirtin tim dhe, kështu me radhë. Madje në çështjet që i përkasin kësaj bote- ashtu si ai murid - ndjekës që pret ndihmë nga shehu i tij tek i cili shfaqen keramete dhe pret influencë shenjtërie për t'iu përgjigjur nevojave të tij, edhe unë gjithashtu, ndërsa jam duke pritur përgjigjen ndaj nevojave të mia nga misteret Kur'anore me keramete, ato ndodhnin për mua në raste të shumta në mënyra që unë nuk i kisha parashikuar e llogaritur. Unë do të përmend këtu vetëm dy shembuj prej atyre shembujve të veçantë që ndodhnin nëpërmjet bekimit të mistereve të Kur'anit:

I Pari: Ashtu siç është përshkruar në mënyrë të hollësishme në Letrën e Gjashtëmbëdhjetë, një copë e madhe buke u tregua në një mënyrë të jashtëzakonshme për një mikun tim i quajtur Sulejman, në majë të një druri Cedri. Për dy ditë, të dy ne hëngrëm nga ajo dhuratë që erdhi nga e padukshmja.

Shembulli i Dytë: Unë do të rrëfej një ngjarje shumë të vogël e të hollë e cila më ka ndodhur në këto ditë, ajo është kështu: Para agimit, më erdhi mendimi se disa gjëra ishin thënë për mua në një mënyrë që do të hedhte dyshime në zemrën e një personi. Unë thashë me vete: Ah sa mirë do të ishte nëse do ta kisha parë personin dhe t'ia kisha hequr ato turbullira nga zemra e tij. Në të njëjtin çast mua m'u kujtua njëra pjesë, e cila më nevojitej, nga librat e mia që më ishin dërguar në qytetin Nis dhe thashë me vete: Ah sikur ta kisha atë! Pastaj, pas namazit të agimit, unë u ula dhe po vështroja, kur papritmas i njëjti person hyri tek unë në dhomë duke mbajtur në dorën e tij atë pjesë të librit tim që unë dëshiroja. Unë i thashë atij: Çfarë është ajo që ti ke në dorën tënde? Ai u përgjigj: "Unë nuk e di". Dikush ma dha atë mua tek dera ime duke më thënë se ai kishte ardhur nga Nisi; prandaj unë ta solla ty atë. Ndërkohë me habi unë thashë me vete: Subhanall-llah! Lavdi Zotit, ky njeri duke ardhur nga shtëpia e tij në këtë kohë dite dhe, kjo pjesë e 'Fjalëve' duke ardhur nga Nisi nuk duket absolutisht si rastësi. Dhe duke thënë, ajo që i dha këtij njeriu një pjesë të tillë libri dhe që në të njëjtin moment e dërgoi atë tek unë, sigurisht është influenca shenjtërore e Kur'anit të gjithurtë dhe unë thashë El-hamdu-lil-lah, duke bërë falënderime të shumta. Atëherë, Ai i Cili njeh më të voglën e dëshirës sime, më të fshehtën dhe më të parëndësishmen, sigurisht Ai do të ketë mëshirë mbi mua dhe do të më mbrojë; prandaj, unë nuk ndihem i detyruar dhe borxhli ndaj askujt në të gjithë dynjanë, as nuk e marr atë për ndonjë gjë sido që të jetë.

Shembulli i Tretë: Nipi im, i ndjeri Abdurahman kishte një opinion shumë më të lartë se sa e meritoja për personin tim, pavarësisht se ai ishte ndarë nga unë qysh prej tetë vitesh dhe kishte qenë i njollosur nga pakujdesia dhe nga telashet e dynjasë. Ai dëshironte ndihmë e përkrahje nga unë gjë të cilat nuk i kisha dhe nuk mund t'ia jepja. Por influenca shenjtërore e Kur'anit të gjithurtë i erdhi në ndihmë atij: Fjala e Dhjetë rreth ringjalljes së të vdekurve i ra në dorë atij tre muaj para se të vdiste. Ajo Fjalë e pastroi atë nga papastërtia shpirtërore, nga dyshimet dhe nga pakujdesia, sa që ai sikur u ngjit atje ku i ngjasonte shkallës së shenjtërisë; ai shfaqi tre shembuj të qartë kerametesh në letrën e tij që ai e shkroi për mua para vdekjes së tij. Ajo letra e tij është përfshirë midis pjesëve të Letrës së Njëzet e Shtatë dhe mund t'i referoheni asaj.

Shembulli i Tretë: Unë kisha një vëlla të Ahiretit dhe një student që ishte njëri midis tyre të cilët i ishin afruar realitetit me zemrat e tyre, i quajtur Hasan Efendi nga Burduri. Ai kishte një opinion tej mase të mirë për mua, opinion ky që kalonte shumë përtej asaj që meritoja. Ai priste ndihmë nga ky fatkeq, si dikush që priste mirësinë dhe influencën e një shenjtori të madh. Papritmas, në një mënyrë krejtësisht pa lidhje, unë ia dhashë Fjalën e Tridhjet e Dytë njërit prej banorëve të fshatit Burdur, me qëllim që ta studionte. Më vonë mua m'u kujtua Hasan Efendiu dhe i thashë: "Në qoftë se ti shkon në Burdur, jepia trajtesën Hasan Efendiut, me qëllim që ai ta lexojë atë për pesë ose gjashtë ditë. Personi në fjalë shkoi dhe ia dha trajtesën menjëherë Hasan Efendiut, pikërisht para se t'i vinte atij vdekja tridhjetë ose dyzet ditë më vonë. Ashtu si një njeri i cili duke vuajtur nga një etje e madhe që e hedh vetveten në një ujë të ëmbël si Keutheri që e has rastësisht, po ashtu ai e hodhi vetveten tek Fjala e Tridhjet e Dytë, duke e studiuar atë në mënyrë të vazhdueshme dhe duke marrë shkëlqim nga ajo dhe, sidomos tek diskutimi mbi dashurinë e Zotit në vendqëndrimin e tretë, derisa ai u shërua plotësisht nga sëmundjet e tij. Ai gjeti në të ndriçimin të cilin do ta kishte parashikuar e pritur nga udhëheqësi më i madh shpirtëror.

Ai shkoi në xhami duke qenë shëndoshë e mirë, kreu faljen dhe atje ia dha shpirtin e tij Mëshirëplotit - All-llahu e mëshiroftë atë.

Shembulli i katërt: Ashtu siç është dëshmuar nga pjesa e Hulusi Beut në Letrën e Njëzet e Shtatë e mbushur me drita, të cilat interpretojnë misteret e Kur'anit, me ndihmë e ngushëllim, me

shkëlqim e me dobi më të mëdha se sa në tarikatin Nakshbendi, i cili është tarikati më i rëndësishëm dhe që është me shumë ndikim.

Shembulli i pestë: Vëllai im Abdulmexhidi vuajti tmerrësisht për shkak të vdekjes së Abdurrahmanit, Zoti qoftë i kënaqur me të dhe, për shkak të ngjarjeve të dhimbshme që i ranë. Ai gjithashtu priste nga unë ndihmë dhe influencë, gjëra për të cilat unë nuk isha i aftë që t'ia jepja. Megjithëse nuk kisha korrespondencë me të, veçse ama unë, papritmas i dërgova atij disa trajtesa nga 'Fjalët'. Pasi i studioi ato, ai më shkroi mua dhe më tha: 'Lavdi Zotit, unë shpëtova!' Unë do të isha çmendur. Secila nga ato Fjalë u bë si një udhëzues shpirtëror për mua. Unë isha ndarë nga një udhëzues i vetëm, por papritmas unë gjeta menjëherë udhëzues të shumtë dhe shpëtova lavdi Zotit." Unë kuptova se me të vërtetë Abdulmexhidi kishte hyrë në një rrugë të mirë dhe kishte shpëtuar nga vështirësitë e tij të mëparshme.

Ndodhen disa shembuj të tjerë si këto pesë shembuj të cilët tregojnë se në qoftë se shkencat e besimit përjetohen e merren drejtpërdrejtë si ilaçe nga misteret e kuranit të gjithurtë si rezultat i nevojës dhe si kurim për plagët, ato shkenca besimi dhe ato kurime shpirtërore janë të mjaftueshme dhe të plota për ata që ndjejnë nevojën e tyre dhe për ata të cilët i përdorin ato me sinqeritet e serioziet dhe nuk do të ndikonte në çështje pozita e farmacistit i cili i shet ato ilaçe apo e lajmëtarit që i njofton ato, domethënë sido që të jetë ai, një njeri i zakonshëm, ose i falimentuar pa asgjë, i pasur me pozitë, ose shërbëtor i varfër - pra cilado që të jetë pozita e tij, kjo nuk do të kishte ndonjë ndryshim.

Po, nuk është nevoja të përdorësh dritën e qiriut kur ka diell ndriçues. Dhe meqenëse unë po ju shpjegoj diellin, atëherë do të ishte e pakuptim dhe e panevojshme të kërkoni dritën e qiriut nga personi im dhe, sidomos në qoftë se ajo nuk ndodhet tek unë, madje do të ishte më e mirë që të tjerët të më ndihmonin me dua, të më mbështesnin mua shpirtërisht. Dhe kam të drejtë që t'u kërkoj atyre ndihmë dhe, duhet që ata të jenë të kënaqur dhe të mjaftohen me shkëlqimin që ata marrin nga dritat e Risale-i Nurit.

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلٰوةً تَكُوْنُ لَكَ رِضَآءً وَلِحَقِّهٖ اَدَآءً

وَعَلٰى اٰلِهٖ وَصَحْبِهٖ وَسَلِّمْ

"Lavdia të takon Ty! Ne nuk dimë asgjë më tepër nga ç'na ke mësuar Ti. Vërtetë që vetëm Ti je i Gjithëdituri, i Gjithurti"

O Zot! Jepi bekime shkëlqesisë sonë Muhammedit a.s.m. që do të jenë të kënaqshme për Ty dhe përmbushje e së vërtetës së Tij dhe, familjes së tij dhe sahabëve dhe jepu atyre paqe.

* * *

[Një letër e shkurtër private e cila mund të konsiderohet si një shtojcë për Çështjen e Tretë të Letrës së Njëzet e Tetë.]

Vëllezërit e mi të Ahiretit dhe o studentët e mi të zellshëm, Husrev Efendi dhe Refet Beu!

Ne perceptuam tre shembuj kerametesh Kur'anore në dritat e Kur'anit të njohura si 'Fjalët', dhe nëpërmjet përpjekjes dhe entuziazmit tuaj, ju u keni shkaktuar gjithashtu atyre një keramet të katërt.

Së pari është lehtësi e jashtëzakonshme dhe shpejtësia në të shkruar. Letra e Nëntëmbëdhjetë u shkrua në dy ose tre ditë duke punuar për tre ose katër orë në çdo ditë që në total janë dymbëdhjetë orë, pa pasur ndonjë libër, në male e në pemishte. Fjala e tridhjetë u shkrua për pesë ose gjashtë orë në një kohë sëmundjeje. Fjala e Njëzet e tetë, diskutimi mbi Parajsën, u shkrua për një ose dy orë në kopshtin e Sulejmanit në luginë.

Teufiku, Sulejmani dhe unë u çuditëm me këtë shpejtësi, dhe kështu me radhë. Dhe ashtu siç ishte ky një keramet i Kur'anit në hartimin e tij...

Së dyti: Po ashtu në të shkruarin dhe në të kopjuarin e tij ndodhet një lehtësi e jashtëzakonshme, një entuziazëm dhe një mosmërzitje, sepse me t'u shfaqur njëra nga Fjalët dhe, papritmas, megjithëse ndodhen shumë gjëra në këtë kohë që shkaktojnë mërzitje për mendjen dhe shpirtin, njerëzit në shumë vende nisin ta shkruajnë atë me

entuziazëm të plotë. Ata e preferojnë atë mbi çdo gjë tjetër pavarësisht preokupimeve të tjera të rëndësishme. Dhe kështu me radhë.

Kerameti Kur'anor i tretë: Leximi i tyre gjithashtu nuk shkakton mërzi. Në mënyrë të veçantë kur ndihet nevoja për to, sa më shumë të lexohen ato, aq më shumë kënaqësi merret prej tyre, duke mos shkaktuar mërzitje.

Edhe ju gjithashtu e keni provuar një keramet Kur'anor të katërt. Një vëlla si Husrevi i cili ishte përtac dhe megjithëse ai kishte dëgjuar rreth 'Fjalëve' qysh para pesë viteve, ai nuk kishte filluar t'i shkruante ato seriozisht, në një muaj duke shkruar katërmbëdhjetë libra bukur e me kujdes, kjo padyshim është kerameti i katërt nga misteret e Kur'anit. Vlera e Tridhjetë e Tre Dritareve, e Tridhjetë e Tre Letrave, veçanërisht u çmua në mënyrë të përkryer, sepse ajo u shkrua shumë bukur dhe shumë me kujdes. Po, është pjesa më e fuqishme dhe më e ndritshme për njohjen e Zotit xh.sh. dhe për besimin në Zot. Vetëm dritaret e para janë shumë të përmbledhura dhe të shkruara, por të tjerat vijojnë gradualisht, zbulohen dhe ndriçojnë në mënyrë më të ndritshme.

Në fakt, kjo është në kundërshtim me shkrimet e tjera, shumica e 'Fjalëve' fillon në mënyrë të përmbledhur dhe gradualisht zgjerohen dhe ndriçohen.

* * *

ÇËSHTJA E KATËRT E CILA ËSHTË TRAJTESA E KATËRT

بِاسْمِهِ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

"Me Emrin e Tij që s'ka gjë që të mos e lëvdojë lartësinë e Tij."

[Një përgjigje ndaj një pyetjeje që i përket një ngjarjeje të vogël, që ishte një motiv vigjilenceje dhe zgjuarsie për vëllezërit e mi.]

Vëllezërit e mi të dashur! Me arritjen e mysafirit të bekuar, xhamia juaj u sulmua pa ndonjë shkak në natën e së premtes. Çfarë ndodhi me të vërtetë? Përse ata të shqetësuan ty?

Përgjigjja: Unë do të shpjegoj katër Pika, domosdoshmërisht me gjuhën e Saidit të Vjetër. Ndoshta ato do të jenë boshti i zgjimit për vëllezërit e mi, edhe ju gjithashtu do të merrni përgjigjen tuaj.

• **Pika e Parë:** Në realitet, ngjarja ishte një komplot djallëzor dhe një veprim agresiv i kryer nga shtiracakët për llogari të ateizmit në një mënyrë që ajo ishte një shkelje e ligjit dhe një akt arbitrar me qëllim që të na trembnin e të na shqetësonin në natën e së premtes, për të shkatërruar entuziazmin e xhematit, dhe për të më penguar mua nga takimi me njerëzit. Ishte e çuditshme, por në atë ditë, domethënë, në ditën e enjte, unë po shkoja në një vend për të marrë ajër të pastër. Ndërsa po kthehesha, një nepërkë e zezë sa dy nepërka së bashku u shfaq nga ana ime e majtë dhe kaloi midis meje dhe shokut tim që ishte me mua. Unë desha të di se sa ishte trembur shoku im prej nëpërkës dhe i thashë atij: "A e shikove atë?"

Ai u përgjigj: 'Çfarë?'

Unë i thashë: "Nëpërkën e tmerrshme."

Ai tha: "jo, unë nuk e pashë dhe, as nuk e shoh!

Unë thashë me habi: Subhanall-llah! Si nuk e pe një nepërkë të tillë të madhe e cila kaloi midis nesh?

Asgjë nuk më erdhi në mendje në atë kohë, por më vonë më erdhi në zemrën time: !Ajo ishte një shenjë për ty, prandaj ruhu!" Ndërkohë unë mendova për çështjen dhe mësova se ajo ishte nga nepërkat që unë shikoja gjatë natës në gjum, domethënë, kurdo që një zyrtar vinte tek unë me qëllim tradhtie, unë e shikoja atë në formën e një gjarpëri.

Në fakt, një herë unë i thashë drejtorit të rajonit: Sa herë që ti vjen me qëllim të keq, unë të shoh ty në formën e një gjarpëri. Prandaj kij

kujdes! Në të vërtetë unë e shihja edhe paraprijësin e tij shumë herë në atë mënyrë! Kjo do të thotë se gjarpëri që unë e pashë qartë ishte një shenjë se tradhtia e tyre nuk do të mbetej vetëm si një qëllim, por do të merrte formën e një agresioni të vërtetë. Sigurisht këtë herë, agresioni dukej i vogël në dukje dhe ato donin ta zvogëlonin, por të shtyrë nga një mësues i pandërgjegjshëm dhe me pjesëmarrjen e tij, drejtori i rajonit lëshoi një urdhër për policët: "I sillni vizitorët këtu!", ndërsa ne po recitonim tesbihatet që kryhen pas faljeve në xhami.

Synimi i këtij veprimi ishte që të më zemëronin mua me qëllim që unë të reagoja duke refuzuar - me damarin e Saidit të Vjetër - përballë këtij trajtimi të paligjshëm e arbitrar.

Por ai fatkeq nuk e dinte se Saidi nuk do të mbrohej me një shkop të thyer në dorën e tij, ndërsa në gjuhën e tij është një shpatë prej diamanti nga punishtja e Kur'anit të gjithurtë, në të vërtetë ai do të përdorte një shpatë të tillë si ajo. Por policët ishin të ndjeshëm dhe, meqenëse asnjë shtet dhe asnjë qeveri nuk ndërhynte dhe nuk i shqetësonte absolutisht njerëzit në xhami ndërsa ata po kryenin detyrat e tyre fetare, ata pritën deri sa mbaruan tesbihatet.

Oficeri u zemërua nga kjo dhe dërgoi menjëherë pas tyre rojtarin duke thënë: "Policët nuk më binden mua". Por Zoti i Gjithëfuqishëm nuk më detyron mua të luftojë e të merrem me ta.

Prandaj unë po u jap këtë porosi vëllezërve të mi: Në qoftë se nuk ka absolutisht ndonjë nevojë, mos e preokuponi veten tuaj me ta. Por ndërpriteni debatin me ta, ndaloni fjalët, duke vepruar me proverbën, "Përgjigjja më e mirë për të çmendurin është heshtja." Por ama bëni kujdes sepse ashtu si ta tregosh veten tënde të dobët përpara një kafshe të egër që do ta nxiste atë për të të sulmuar ty, po ashtu të shfaqësh dobësi me lajka e servilizëm ndaj atyre, natyrat e të cilëve janë si bisha, i nxit ata të jenë agresivë. Prandaj duhet që shokët të jenë vigjilentë me qëllim që përkrahësit e ateizmit të mos i zënë në befasi duke shfrytëzuar indiferentizmin e tyre dhe pakujdesinë.

- **Pika e dytë:** Vërseti, وَلَا تَرْكَنُوٓا۟ إِلَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟ فَتَمَسَّكُمُ ٱلنَّارُ

"Dhe mos u jepni të drejtë atyre që veprojnë të keqen (mos anoni tek ata që bëjnë padrejtësi) që të mos ju prekë zjarri,"[190]

[190] Kur'an, 11: 1

Kërcënon në mënyrë të ashpër jo vetëm ata që i përkrahin dhe bëhen instrumentet e tiranëve, por gjithashtu edhe ata të cilët kanë edhe prirjen më të vogël ndaj tyre, pra edhe këta i prek kërcënimi i Kur'anit.

Sepse ashtu si qënia i kënaqur me mosbesimin, që është mosbesimi, po ashtu të jesh i kënaqur me tiraninë e me padrejtësinë është tirani e padrejtësi. Njëri nga njerëzit e plotësimit e interpretoi si më poshtë vijon njërin nga shumë xhevahire të vërsetit të lartëpërmendur:

Ai që e përkrah tiraninë është qënia më e poshtër dhe e urryer e botës; ai është një i tillë që gjen kënaqësi dukę i shërbyer të padrejtit.

Po, disa nga ata janë gjarpërinj, disa janë qen.Ai që na spiunoi ne në një natë të tillë të bekuar si kjo, kur me një mysafir të bekuar ne po recitonim duatë e bekuara dhe bëri një denoncim kundër nesh, sikur ne po kryenim krime dhe, pastaj hynë me dhunë e agresion kundra nesh, padyshim ata janë të meritueshëm për të marrë goditje në kuptimin e poemës së lartëpërmendur.

- **Pika e tretë:** *Pyetje:* Meqenëse ti mbështetesh tek fuqia e Kur'anit, tek influenca e tij shenjtërore dhe tek shkëlqimi dhe tek dritat e tij për të reformuar dhe udhëzuar më kryeneçët e më kokëfortët e ateistëve, dhe ti në fakt po e bën këtë, përse ti nuk i thërret për në besim ata njerëz agresivë që janë afër teje dhe nuk i udhëzon ata?

Përgjigjja: Një parim i rëndësishëm i Sheriatit është,

اَلرَّاضِى بِالضَّرَرِ لَا يُنْظَرُ لَهُ *"Ai që me dashje e pranon dëmin, nuk duhet të falet".* Domethënë, ai që është kënaqur me dëmin, me dëshirën e tij dhe me dijeninë, nuk shikohet me keqardhje dhe nuk mëshirohet. Kështu unë bëj thirrje duke u mbështetur në Kur'anin e gjithurtë dhe jam i gatshëm që t'ia mbyll gojën duke e heshtur edhe ateistin më kryeneç i cili ka tejkaluar limitet në mohim brenda disa orëve edhe në qoftë se nuk do ta bindja plotësisht, por me kusht që të mos jetë krejtësisht i ulët e i poshtër dhe prej atyre që kënaqen në përhapjen e helmeve të çudhëzimit, ashtu siç kënaqet gjarpri në shpërndarjen e helmit të tij; por ama t'u flasësh gjarpërinjve që përfaqësohen në formën njerëzore dhe të diskutosh të vërtetën dhe realietin me një ndërgjegje që ka rënë në shkallën më të ulët të poshtërisë, dhe me ata të cilët kanë arritur një shkallë të tillë hipokrizie saqë me dashje e shesin fenë për dynjanë dhe me dijeni i shkëmbejnë diamantet e realitetit me copat e këqija e të dëmshme të qelqit, sigurisht

do të ishte një mungesë respekti për ato të vërteta. Ajo bëhet si proverba كَتَعْلِيقِ الدُّرِّ فِي أَعْنَاقِ الْبَقَرِ *"t'i varësh derrit vathë të florinjtë në vesh, t'i varësh derrit perla, "* sepse ata të cilët i bëjnë këto gjëra e kanë dëgjuar disa herë të vërtetën nga Risale-i Nuri, dhe ata me dashje përpiqen t'i refuzojnë të vërtetat e tij përpara çudhëzimit të ateizmit. Njerëz të tillë gjejnë kënaqësi nga helmi, ashtu si gjarpërinjtë.

• **Pika e katërt:** Trajtimi që unë kam marrë këto shtatë vite ka qenë thjesht arbitrar dhe i jashtëligjshëm, sepse ligjet që kanë të bëjnë me të internuarit dhe të burgosurit janë të qarta. Me ligj, ata mund të takohen me të afërmit e tyre dhe, nuk ndalohen njerëzit nga përzierja me të. Në çdo popull e në çdo shtet, adhurimi dhe falja janë të imunizuar nga ndërhyrja. Ata që ishin si unë qëndruan së bashku me shokët e tyre dhe të afërmit e tyre në qytete. Ata nuk u penguan as nga përzierja me të tjerët, as nga komunikimi dhe as nga lëvizja lirshëm.

Vetëm unë isha i ndaluar dhe madje u ushtrua dhunë ndaj adhurimit tim dhe ndaj xhamisë sime. Dhe ndërsa isha në sunnet duke përsëritur fjalët ***"Nuk ka zot tjetër përveç All-llahut",*** menjëherë pas faljes - që është sunnet sipas medhhebit Shafii - dhe kur erdhi një njeri analfabet i cili quhej Shebab së bashku me vjehrën e tij këtu në Barla për një ndryshim ajri, ata erdhën tek unë për shkak se ne vinim nga i njëjti vend; atyre iu bë thirrja prej xhamisë nga tre policë të armatosur. Pastaj ai zyrtar u përpoq që të fshehë veprën e tij të paligjshme duke thënë? U kërkoj falje, mos u zemëroni, këto na i kërkon detyra dhe, atëherë ai i lejoi ata të shkonin.

Në qoftë se gjërat e tjera dhe trajtimet do të krahasoheshin me këtë ngjarje, do të kuptohej qart se trajtimi që m'u bë mua ishte një arbitraritet i pastër dhe thjesht tekanjoz, pasi ata më lëshonin mua gjarpërinj dhe qen rrugësh. Unë nuk pranoj ta shqetësoj veten duke u marrë me ta. Unë ia lë Zotit të Gjithëfuqishëm që ta parandalojë të keqen e tyre.

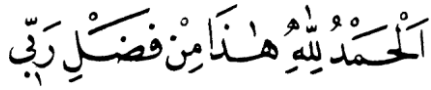
Në fakt ata që e hetuan ngjarjen, e cila ishte shkaku i mërgimit, tani janë kthyer në qytetet e tyre, dhe shefat e mëdhenj janë kthyer tek kryetarët e fiseve të tyre, pasi të gjithë ata janë liruar. Vetëm unë dhe dy nga vëllezërit e Ahiretit u përjashtuam nga të gjithë dhe nuk u liruam, megjithëse unë nuk kam lidhje me dynjanë e tyre! Por njëri nga ata të dy u caktua si myfti në njërin nga qytetet dhe ka mundësi të udhëtojë gjithandej jashtë krahinës së tij duke përfshirë edhe Ankaranë.

Dhe tjetri u la në Stamboll midis dyzet mijë njerëzve nga vendlindja e tij, ku ai mund të takohet me të gjithë.

Për më tepër, këta dy persona nuk janë të vetëm dhe pa askënd, si unë; ata janë shumë me influencë me lejen e Zotit, e kështu me radhë. Ndërsa ata më vendosën mua në një fshat dhe midis njerëzve që nuk kishin aspak ndërgjegje. Sa që unë nuk kam mundur të shkoj as edhe tek një fshat i cili është vetëm njëzet minuta larg Barlës veçse dy herë për gjashtë vite, dhe nuk më lejuan mua të shkoj tek ai fshat për pak ditë për një ndryshim ajri; dhe kështu ata u përpoqën të më dërrmonin mua më shumë nën tiraninë e tyre. Ndërsa çfarëdo lloj forme që mund të marrë një qeveri, ligji është i njëjtë për të gjithë; nuk mund të ketë ligje të ndryshëm për fshatra të ndryshme dhe për individë të ndryshëm.

Domethënë, ligji, për sa ka të bëjë me mua, është paligjshmëri. Zyrtarët këtu e përdorin influencën e qeverisë për inatet dhe për qëllimet e tyre personale. Por unë i bëra njëqind mijë falënderime All-llahut të Gjithëfuqishëm, dhe nëpërmjet bëries të njohur të mirësive të Tij, unë them këtë: E gjithë kjo shtypje e tyre dhe kjo tirani bëhen si copa druri për të ndezur zjarrin e zellit dhe të përpjekjes që ndriçimi i dritave të Kur'anit të jetë më vezullues.

Ajo i bëri ato të ndizen e të ndriçojnë. Dhe ato drita të Kur'anit, të cilat, kanë vuajtur këtë përndjekje të tyre dhe janë shpërndarë me nxehtësinë e zellit, e kanë bërë këtë krahinë dhe madje shumicën e qyteteve si një medrese në vend të Barlas. Ata pandehën se ata më kishin burgosur në një fshat, përkundrazi, pavarësisht inatit të ateistëve, Barla është bërë si bankë mësimi, me mirësinë e Zotit xh.sh., madje shumë vende, si Isparta, janë bërë medrese...

I gjithë lavdërimi i takon Zotit xh.sh., kjo është nga mirësia e Krijuesit tim.

* * *

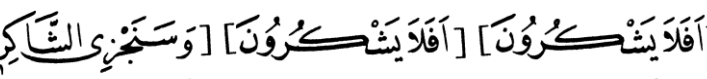
ÇËSHTJA E PESTË E CILA ËSHTË TRAJTESA E PESTË

Trajtesa Mbi Falënderimin

"Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti. "Dhe s'ka gjë që të mos e lëvdojë lartësinë e Tij."

Nëpërmjet përsëritjes së vërseteve të tilla si,

"A nuk do të falënderojnë, pra?"[191] "A nuk do të falënderojnë, pra?"[192] "Dhe Ne do t'i shpërblejmë falënderuesit."[193] "Nëse ju

[191] Kur'an, 36: 35
[192] Kur'an, 36: 73
[193] Kur'an, 3: 145

falënderoni, Unë do t'ju jap akoma më shumë."[194] ***"Përkundrazi, adhuro (All-llahun) dhe ji prej falënderuesve."***[195]

Kur'ani i mrekullueshëm tregon se gjëja më e rëndësishme që dëshiron e kërkon Krijuesi Mëshirëplotë nga shërbëtorët e Tij është "Falënderimi".

Kur'ani, dalluesi i gjithurtë midis të vërtetës dhe të shtrembërës, u bën thirrje njerëzve që të japin falënderime, duke i dhënë kësaj rëndësinë më të madhe. Ai tregon se mosmirënjohja është mohim i mirësive dhe, në suren **Er-Rahman**, ai shfaq një kërcënim të ashpër e të frikshëm tridhjetë e tre herë me dekretin, فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ *"Atëherë pra, cilën nga mirësitë e Krijuesit tuaj ju (njerëz e xhinde) e mohoni (Kur'an, 55: 13 etj.)*

Ai tregon se mosmirënjohja është mohim e përgënjeshtrim. Në të vërtetë, ashtu siç shpjegon Kur'ani se falënderimi është rezultati i krijimit dhe ajo që synohej prej tij, po ashtu universi i cili është si një Kur'an gjithashtu tregon se rezultati më i rëndësishëm i krijimit të qënieve është falënderimi, sepse në qoftë se universi do të vëzhgohej me vëmendje, do të shfaqej se të gjitha qëniet rezultojnë në falënderime - nga një anë në mënyrën që secila prej tyre është vendosur në një rregull brenda tij dhe në një shkallë që secila shikon tek falënderimet dhe është orientuar drejt tyre. Është sikur fruti më i rëndësishëm i kësaj peme të krijimit të ishte falënderimi, madje sikur prodhimi më i lartë i fabrikës së universit është falënderimi. Arsyeja për këtë është si më poshtë vijon:

Ne shohim në krijimin e botës se qëniet e saj janë sistemuar në një mënyrë që i ngjason një rrethi të madh dhe u krijua jeta që të përfaqësojë pikën e saj qëndrore. Të gjitha qëniet shikojnë tek jeta, i shërbejnë jetës dhe prodhojnë domosdoshmëritë e jetës. Domethënë, Ai i Cili e krijoi universin, zgjodhi jetën midis qënieve të tij. Atëherë ne shohim se Ai krijoi botët e gjallesave në formën e një rrethi dhe e vendosi njeriun në qendrën e tij. Mjaft thjesht, Ai i përqëndroi tek ky njeri qëllimet e synuara nga qëniet e gjalla, i grumbulloi të gjitha krijesat e gjalla përreth njeriut dhe ia nënshtroi të gjitha ato për hir të tij. Ai i bëri ato që t'i shërbejnë njeriut, dhe e bëri atë mbisundues mbi

[194] Kur'an, 14: 7
[195] Kur'an, 39: 66

ato. Domethënë, Krijuesi i Gjithëlavdishëm e zgjodhi njeriun midis gjallesave dhe e bëri atë vendin e dëshirës dhe të përzgjedhjes së Tij.

Pastaj ne shohim se bota e njeriut dhe, madje edhe bota e kafshëve gjithashtu, janë formuar si një rreth dhe ushqimi është vendosur në qendrën e tij. Ai i bëri njerëzimin dhe kafshët të jenë të dashuruar me ushqimin, ia ka nënshtruar ato të gjithë dhe i ka bërë ato t'i shërbejnë atij. Ajo që i sundon ato është ushqimi. Dhe Ai e ka bërë ushqimin një thesar të tillë të madh e të pasur sa që ai rrethon mirësitë e Tij të panumërta.

Madje, nëpërmjet një aftësie të quajtur shqisa e të shijuarit, Ai ka vendosur në gjuhë shkallë të holla e të ndjeshme të panumërta aq sa numri i ushqimeve, me qëllim që ata të mund t'i njohin e t'i dallojnë shijet e njërës prej shumë varieteteve të ushqimit.

Domethënë, e vërteta më e çuditshme, më e pasur, më e mahnitshme, më e këndshme, më gjithëpërfshirëse dhe më e mrekullueshme në univers është ushqimi.

Tani ne shohim se ashtu si çdo gjë që është grumbulluar rreth ushqimit dhe shikon tek ai, po ashtu ushqimi në të gjitha shumëllojshmëritë e tij, jeton e mbahet nëpërmjet falënderimeve, qofshin lëndore apo jolëndore, dhe sido që ato të jepen, nëpërmjet fjalës apo gjendjes; ai ekziston nëpërmjet falënderimeve, prodhon falënderime, shpjegon falënderime dhe shaq falënderime, sepse oreksi dhe dëshira për ushqim janë një lloj i falënderimeve të bashkëlindura. Dhe ëndja dhe kënaqësia gjithashtu janë një lloj i falënderimeve, të cilat i japin të gjitha kafshët. Vetëm njeriu është ai i cili e ndryshon natyrën e atyre falënderimeve të bashkëlindura nëpërmjet çudhëzimit dhe mosbesimit; ai devijon nga falënderimet për në shirk, duke i përshkruar ortakë All-llahut.

Për më tepër, format tepër të stolisura, nuhatjet, aromat e këndshme, shijet e lezetshme e të mahnitshme në mirësitë, të cilat janë ushqimet, janë thirrës e tregues për falënderime; ato zgjojnë një dëshirë të fortë, një entuziazëm tek qëniet e gjalla dhe, nëpërmjet entuziazmit nxisin një lloj vlerësimi e respekti dhe nxisin falënderimet e një lloji në kuptim. Ato tërheqin vëmendjen e qënieve të vetëdijshme dhe shkaktojnë admirim.

Ato i nxisin ata për të respektuar mirësitë e dhëna; nëpërmjet kësaj ato i çojnë ata të bëjnë falënderime me gojë e me veprime dhe që të

jenë mirënjohës; ato i bëjnë ata që të përjetojnë kënaqësinë më të lartë e më të ëmbël dhe ëndjen brenda falënderimeve. Domethënë, ashtu si një kënaqësi e shkurtër, e përkohshme dhe sipërfaqësore, nëpërmjet falënderimeve, këto ushqime të shijshme dhe këto mirësi fitojnë favoret e të Gjithëmëshirshmit të Vetëm, të cilat mbajnë një kënaqësi të qëndrueshme, të vërtetë dhe të pakufishme dhe një ëndje të tillë.

Domethënë, ushqimet u shkaktojnë qënieve të vetëdijshme të bëjnë shqyrtime mbi mirësitë e pafundme dhe të kënaqshme të Pronarit Gjithëbuar të thesareve të mëshirës, dhe në efekt me këtë shqyrtim e bëjnë njeriun të shijojë një nga kënaqësitë e përjetshme të parajsës ndërsa është akoma në këtë botë. Kështu, megjithëse nëpërmjet falënderimeve ushqimi bëhet një thesar i tillë i vlefshëm, i pasur dhe gjithëpërfshirës, veçse ama ai zbret në shkallën më të ulët nëpërmjet mosmirënjohjes.

Ashtu siç është shpjeguar në Fjalën e Gjashtë, kur shqisa e të shijuarit në gjuhë orientohet drejt ushqimit për hir të Zotit të Gjithëfuqishëm, domethënë nëpërmjet detyrës së saj të falënderimeve ajo bëhet si një inspektore mirënjohëse e kuzhinave të panumërta të mëshirës Hyjnore dhe një mbikëqyrëse e respektuar lavdëruese.

Por në qoftë se ajo orientohet tek ushqimi për hir të nefsit, domethënë , pa përmendur falënderimin për Mirëbërësin i Cili e dhuroi ushqimin, atëherë shqisa e të shijuarit bie nga rangu i të qënit një mbikëqyrëse e respektuar për tek niveli i një rojtari të fabrikës së stomakut dhe të një derëtari të stallës së barkut. Ashtu siç zbresin këto shërbëtorë të ushqimit deri në këtë shkallë nëpërmjet mosmirënjohjes, po ashtu, edhe natyra e ushqimit dhe shërbëtorët e tij të tjerë gjithashtu bien; ato bien nga rangu më i lartë për tek më i ulëti. Ata mbyten në një gjendje krejtësisht në kundërshtim me urtësinë e Krijuesit të Universit.

Masa e falënderimeve është mjaftueshmëria, kursimi dhe të qënit i kënaqur e mirënjohës. Ndërsa masa e mosmirënjohjes është lakmia, çuarja dëm, pakursyeshmëria, mosvlerësimi dhe mungesa e respektit; dhe është të ngrënit çfarëdo që të gjejë pa bërë dallime nëse është hallall apo haram.

Po, ashtu si mosmirënjohja, edhe lakmia shkakton edhe humbje, edhe poshtërim. Për shembull, madje edhe milingona e bekuar e cila ka një jetë sociale, shtypet nën këmbë për shkak të lakmisë së saj, sepse, megjithëse pak kokrra gruri do t'i mjaftonin asaj për një vit, ajo nuk kënaqet e të mjaftohet me kaq, por do të grumbullonte me mijëra

kokrra gruri nëse ajo do të mundej. Ndërsa bleta e bekuar e mjaltit fluturon sipër kokave për shkak të mjaftueshmërisë e të kënaqësisë së saj dhe, nëpërmjet një urdhri Hyjnor ajo ua dhuron qënieve njerëzore.

Po, Emri "**Er Rahman***", i Gjithëmëshirshmi* i cili është nga Emrat më të mëdhenj të All-llahut xh.sh. vjen menjëherë pas Emrit **"All-llah**", i cili është Emri më i Madh dhe Emri i përveçëm i Esencës më të Shenjtë. Ky Emër, **"Er Rahman***"* me përkujdesjen e Tij përfshin ushqimin; prandaj mund të arrihet tek dritat e këtij Emri të madh nëpërmjet falënderimeve të cilat janë në ushqim. Gjithashtu kuptimi më i dukshëm i Emrit *"***Er-Rahman***"* është *"***Er-Rezzak***", Furnizuesi.*

Për më tepër, ndodhen lloje të ndryshme falënderimesh, veçse ama më gjithëpërfshirësja e këtyre dhe indeksi i tyre më universal janë pesë namazet e detyruar.

Për më tepër, brenda falënderimeve ndodhet një besim i pastër, një vërtetim i sinqertë i Unitetit të Zotit, sepse një person i cili ha një mollë, për shembull, dhe thotë në fund **"El hamdu lil-Lah"**, *Falënderimi i takon Zotit xh.sh.,* ai sigurisht me këtë falënderim është duke shpallur se kjo mollë është një përmendje e pastër që buron drejtpërdrejtë nga Dora e Fuqisë, dhe është një dhuratë që vjen drejpërdrejtë nga thesari i Mëshirës Hyjnore. Duke e thënë këtë dhe duke besuar në të, ai ia dorëzon çdo gjë qoftë e pjesshme apo universale Dorës së Fuqisë Hyjnore. Ai e percepton shfaqjen e mëshirës Hyjnore në çdo gjë. Ai, nëpërmjet falënderimeve, shpall një besim të vërtetë dhe një vërtetim të sinqertë të Unitetit Hyjnor.

Nga shumë aspekte të humbjes së madhe që pëson njeriu i pavëmendshëm nëpërmjet mosmirënjohjes ndaj mirësive, ne do të përshkruajmë vetëm një. Ai është siç vijon:

Në qoftë se dikush ha një mirësi të shijshme dhe jep falënderime, mirësia bëhet një dritë nëpërmjet falënderimeve të tij, dhe bëhet një frut i parajsës në Ahiret. Përveç kënaqësisë që ajo i jep, duke reflektuar mbi të si një vepër nga mirësia e Zotit të Gjithëfuqishëm dhe nga mëshira e Tij, ajo mirësi i jep atij një ëndje të madhe të vazhdueshme dhe një kënaqësi të lartë të pafund. Mirënjohësi i dërgon bërthamat dhe esencat që i përkasin kuptimit dhe substancave jolëndore të tilla si këto tek ato vendbanime të larta e sublime, duke i lënë lëvoret e saj materiale, si mbeturina, domethënë, lënda që e ka plotësuar detyrën e saj dhe tani është e panevojshme, bëhet jashtëqitje dhe shkon për t'u transformuar në substancat e saj origjinale, domethënë në elemente.

Në qoftë se ai person nuk do të jepte falënderime, kënaqësia e përkohshme lë një dhimbje e një dëshpërim kur ajo mirësi ikën, edhe ajo bëhet mbeturinë dhe, ajo mirësi e cila është e çmueshme si diamanti transformohet në qymyr.

Nëpërmjet falënderimeve, ushqimi kalimtar jep kënaqësi të vazhdueshme dhe fruta të qëndrueshëm. Ndërsa mirësia pa mirënjohje kthehet nga forma e saj e lartë e bukur dhe e ndritur në një formë të ulët të shëmtuar dhe të neveritshme, sepse një person i tillë i pavëmendshëm pandeh se pas një kënaqësie të përkohshme, fundi i ushqimit është lëndë jashtëqitjeje.

Sigurisht ushqimi është në një formë të denjë për dashuri dhe ajo formë bëhet e dukshme nëpërmjet falënderimeve. Ndërsa pasioni i të çudhëzuarve dhe i të pavëmendshmive për ushqimin është kafshëri. Ti mund të bësh krahasime të mëtejshme në këtë mënyrë dhe të shikosh se çfarë humbje pësojnë të çudhëzuarit dhe të shkujdesurit.

Midis grupeve të qënieve të gjalla më i nevojshmi për shumëllojshmëritë e ushqimit është njeriu. Zoti i Gjithëfuqishëm e krijoi njeriun si një pasqyrë gjithëpërfshirëse për të gjithë Emrat e Tij të bukur dhe e bëri atë si një mrekulli të fuqisë me aftësinë për të peshuar e për të njohur përmbajtjet e të gjitha thesareve të Tij të mëshirës; e krijoi atë në formën e kalifit në tokë duke poseduar aftësi të ndjeshme, nëpërmjet të cilave ai mund të krahasojë e vlerësojë të gjitha hollësitë e manifestimeve të ndryshme të Emrave Hyjnorë. Prandaj Zoti i Gjithëfuqishëm i dha njeriut një nevojë të pakufishme, duke e bërë atë të nevojshëm për shumëllojshmëritë e ndryshme të ushqimit, qofshin lëndore ose jolëndore. Ndërsa mjeti i cili i mundëson njeriut të ngjitet tek rangu më i lartë, tek rangu i 'modelit më të bukur' në përputhje me gjithëpërfshirjen e tij është falënderimi. Në qoftë se ai nuk jep falënderime, ai bie tek ultësira më e ulët dhe bën një padrejtësi të madhe...

Shkurtazi: Më esencialja e katër parimeve themelore të rrugës së adhurimit, e të fituarit të dashurisë së Zotit xh.sh. dhe e rrugës më të lartë e më sublime, është falënderimi. Këto katër parime janë përkufizuar siç vijon:

"katër gjëra janë të domosdoshme në rrugën e pafuqisë, o shoku im:

"Pafuqia absolute, varfëria absolute, ashku absolut dhe falënderimi absolut, o shoku im."

O Zot, nëpërmjet mëshirës Tënde na bëj ne midis atyre që japin falënderime, o më i Mëshirshmi i Mëshiruesve!"Lavdia të takon Ty! Ne nuk dimë asgjë më tepër nga ç'na ke mësuar Ti. Vërtetë që vetëm Ti je i Gjithëdituri, i Gjithurti."[196]*O Zot! jepi bekime e paqe prijësit tonë Muhammedit a.s.m., shkëlqesisë së falënderuesve dhe të lavdëruesve, si dhe të gjithë familjes së tij dhe sahabëve. Amin.Dhe duaja e tyre e fundit është: I Gjithë lavdërimi i takon Zotit, Krijuesit të të gjitha botërave.*

* * *

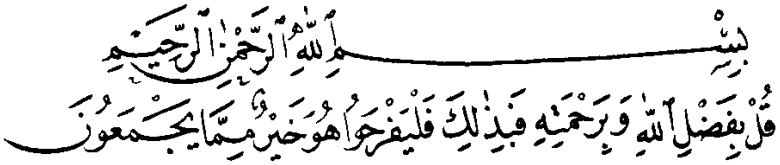
ÇËSHTJA E GJASHTË E CILA ËSHTË TRAJTESA E GJASHTË

Meqenëse kjo do të përfshihet në një koleksion tjetër origjinal, dorëshkrim osmanisht, ajo nuk është përfshirë këtu.

* * *

[196] Kur'an, 2: 32

ÇËSHTJA E SHTATË E CILA ËSHTË TRAJTESA E SHTATË

Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti

"Thuaj: "Në begatinë e All-llahut dhe në mëshirën e Tij, në atë le të gëzohen ata." Kjo është më e mirë se ajo (pasuri) që ata grumbullojnë."[197]

Kjo çështje përbëhet nga shtatë shenja, por së pari, me qëllim që të tregojmë disa mirësi Hyjnore, ne do të shpjegojmë shtatë "arsye" të cilat zbulojnë kuptimet e disa favoreve.

• *Arsyeja e parë:* Para Luftës së Parë Botërore, ose afër fillimit të saj, unë pashë në një ëndërr të vërtetë sa vijon: E pashë veten time nën malin e famshëm të Agrit, që njihet si mali Ararat. Mali papritmas shpërtheu me një plasje të tmerrshme, dhe hodhi shkëmbinj të mëdhenj sa mali në të gjitha anët e tokës. Unë hodha vështrimin dhe pashë se në atë situatë të llahtarshme, nëna ime ishte pranë meje. Unë i thashë asaj: "Mos u tremb." Kjo po ndodh me urdhrin e Zotit xh.sh., dhe Ai është Mëshirëplotë, Ai është i Gjithurtë".

Ndërsa isha në atë situatë, papritmas, unë pashë se një person me rëndësi të madhe po më urdhëronte mua duke më thënë: "Shpjegoje mrekullinë e Kur'anit!" Unë u zgjova dhe kuptova se do të kishte një shpërthim të madh dhe, si rrjedhojë e atij shpërthimi dhe përmbysjeje, muret që rrethonin kur'anin do të shkatërroheshin. Atëherë Kur'ani do ta mbronte drejtpërdrejtë vetveten. Ai do të ishte objekt sulmesh dhe mrekullia e tij do të ishte armatura blinduese e tij prej çeliku.

Dhe në një mënyrë që do të tejkalonte aftësinë e tij, një person si unë do të caktohej në këtë kohë për të zbuluar një lloj të mrekullisë së Kur'anit dhe, unë kuptova se isha unë ai i cili ishte caktuar. Meqenëse mrekullia e Kur'anit është shpjeguar deri diku me "Fjalët", sigurisht të tregosh mirësitë Hyjnore që janë marrë në shërbimin tonë nga bekimet

[197] Kur'an, 10: 58

e tij dhe nga burimet, është të mbështesësh mrekullinë e tij dhe, kjo duhet të shtjellohet.

• *Arsyeja e dytë:* Kur'ani i Gjithurtë është udhëzuesi ynë, profesori ynë, imami ynë dhe udhëheqësi ynë në të gjitha punët tona. Kështu meqenëse ai lavdëron vetveten, edhe ne gjithashtu duke ndjekur udhëzimin e tij, do ta vlerësojmë komentin e tij. Dhe meqenëse "Fjalët" që janë shkruar janë një lloj komenti për Kur'anin dhe, trajtesat e Risale-i Nurit në përgjithësi janë pronë e të vërtetave të Kur'anit dhe e realitetit të tij, dhe meqenëse në shumicën e sureve të tij dhe veçanërisht në الٓر *"Elif,Lam,Ra"* dhe حٰمٓ *"Ha,Mim,"* Kur'ani i Gjithurtë e shfaq vetveten me të gjithë madhështinë e tij, tregon plotësimet e tij dhe e lavdëron vetveten në një mënyrë e cila është e denjë, atëherë sigurisht ne jemi të detyruar që t'i njoftojmë shkreptimat e mrekullisë së Kur'anit të cilat reflektohen tek Fjalët dhe në mirësitë Hyjnore të cilat janë shenja e pranimit të atij shërbimi. Dhe kështu ne ndjekim mësuesin tonë Kur'anin i cili na udhëzon ne për tek kjo mënyrë veprimi.

• *Arsyeja e tretë:* Unë nuk e them këtë lidhur me "Fjalët" nga modestia, por me qëllim që të shpjegoj një të vërtetë, që është "Të vërtetat dhe plotësimet që gjenden tek "Fjalët" nuk janë të miat, ato janë të Kur'anit. Fjala e Dhjetë, për shembull, janë disa pikëla të përhapura prej qindra vërseteve madhështore, po kështu është çështja edhe me trajtesat e tjera në mënyrë të përgjithshme. Meqenëse unë e di se çështja është kështu dhe meqenëse unë jam kalimtar, natyrisht unë do të largohem nga jeta, prandaj duhet që të mos lidhet me mua një vepër e cila vazhdon dhe mbetet. Dhe meqenëse është zakon i njerëzve të çudhëzimit dhe të kryengritjes të refuzojnë një vepër e cila nuk u përshtatet qëllimeve të tyre duke refuzuar autorin e saj, atëherë trajtesat, të cilat janë lidhur tek yjet e qiejve të Kur'anit, nuk duhet të lidhen tek një vend i kalbur si unë, i cili mund të jetë objekt kritike dhe kundërshtimi dhe që mund të bie.

Gjithashtu në përgjithësi është një zakon për të kërkuar meritat e një vepre tek cilësitë e autorit të saj, të cilin njerëzit e supozojnë të jetë burimi dhe origjina e veprës. T'ia atribuosh ato xhevahire të shtrenjtë një të mjeri si unë, duke u mbajtur me atë zakon dhe, personit tim i cili nuk mundet të prodhojë as një të mijtën e tyre vetë, do të ishte një padrejtësi e madhe kundra të vërtetës. Prandaj unë jam i detyruar të

shpall se trajtesat nuk janë pronë e imja; ato janë prona e Kur'anit dhe burojnë nga Kur'ani; ato manifestojnë vlerat e tij.

Po, veçoritë e vileve të shijshme të rrushit nuk duhet të kërkohen tek bistaku i tyre i thatë. Unë i ngjasoj atij bistaku të thatë të atyre kokrrave të shijshme të rrushit.

• *Arsyeja e katërt:* Ndonjëherë modestia sugjeron mosmirënjohje ndaj mirësive, madje ajo është mosmirënjohje ndaj mirësive. Dhe disa herë duke treguar mirësitë, është shkak krenarie. Të dyja janë të dëmshme.

Mjeti i vetëm i shpëtimit, domethënë, që çështja të mos çojë as në mosmirënjohje as në krenari, është "të pranuarit e vlerave dhe të plotësimeve, por pa pretenduar pronësinë e tyre", domethënë t'i shfaqësh ato të jenë vepra mirëbërësie të Mirëbërësit të vërtetë. Për shembull, në qoftë se dikush do të të vishte ty një kostum të bukur që është qëndisur e zbukuruar me xhevahire dhe ti do të bëheshe me të shumë i bukur dhe, njerëzit do të të thonin ty: O sa i bukur je ti! Sa i bukur je bërë!, dhe ti me modesti do t'u përgjigjeshe atyre: Jo! Kush jam unë, unë nuk jam asgjë! Ku është bukuria nga ky kostum! Kjo përgjigjja jote, padyshim është mosmirënjohje ndaj mirësisë dhe mosrespekt ndaj mjeshtërit të aftë i cili të veshi ty me atë kostum. Ndërsa në qoftë se ti do t'i përgjigjeshe me krenari: "Sigurisht asnjë njeri nuk krahasohet me mua!", Kjo do të ishte krenari e mendjemadhësi.

Dhe kështu, me qëllim që të jetë i shpëtuar nga mendjemadhësia dhe mosmirënjohja njeriu duhet të thotë: Po, unë me të vërtetë jam bërë i bukur. Por bukuria buron nga kostumi, madje virtyti i përket Atij që më bëri ta vesh atë.

Në qoftë se zëri im do të ishte mjaft i fuqishëm, unë do të thoja me të gjithë forcën: *"Fjalët janë të bukura; ato janë të vërteta, ato janë realiteti; por ato nuk janë të miat. Ato janë rreze që shndërisin nga të vërtetat e Kur'anit të mrekullueshëm."*

Në përputhje me parimin e

وَمَا مَدَحْتُ مُحَمَّدًا بِمَقَالَتِي ۞ وَلَكِنْ مَدَحْتُ مَقَالَتِي بِمُحَمَّدٍ

"Me fjalët e mia Muhammedin s'lavdërova, Por fjalët e mia me të zbukurova"

Edhe unë them:

وَمَا مَدَحْتُ ٱلْقُرْآنَ بِكَلِمَاتِي ۞ وَلَٰكِنْ مَدَحْتُ كَلِمَاتِي بِٱلْقُرْآنِ

"Me fjalët e mia Kur'anin s'lavdërova, Por fjalët e mia me të zbukurova."

Domethënë, nuk i zbukurova unë të vërtetat e mrekullisë së Kur'anit dhe unë nuk mund t'i tregoja ato bukuri; përkundrazi, të vërtetat e bukura të Kur'anit i bënë të bukura fjalët e mia dhe i lartësuan. Meqenëse çështja është kështu, atëherë do të ishte një rrëfim i pranueshëm i mirësive Hyjnore, të bësh të njohur, në emrin e bukurisë së të vërtetave të Kur'anit, bukuritë e pasqyrave të tij të njohura si "Fjalët" dhe mirësitë Hyjnore që përmbajnë ato pasqyra.

• *Arsyeja e pestë:* Kam dëgjuar prej njërit nga evlijatë - para një kohe të gjatë - se ai kishte nxjerrë si përfundim nga disa aluzione të së padukshmes të evlijave të hershëm se një dritë do të shfaqej në lindje e cila do të largonte errësirat e bidateve - risive. Ai ishte i sigurt për këtë. Unë e kam pritur gjatë shfaqjen e një drite të tillë dhe jam duke e pritur. Por lulet shfaqen në pranverë dhe, duhet të përgatitet terreni për lule të tilla të shenjta si ato. Dhe unë kuptova se me këtë shërbimin tonë ne jemi duke përgatitur terrenin për ata njerëz të ndritshëm.

Atëherë të shpallësh mirësitë Hyjnore të cilat nuk na përkasin ne por dritave që quhen "Fjalët", nuk mund të jetë shkak krenarie e mendjemadhësie, por shkaku i shprehjes së **Hamdit** dhe **Shukrit**, *lavdërimit* dhe *falënderimit,* dhe rrëfim i mirësive Hyjnore.

• *Arsyeja e gjashtë:* Mirësitë Hyjnore, të cilat janë një shpërblim i menjëhershëm për shërbimin tonë ndaj Kur'anit nëpërmjet "Fjalëve" dhe një mjet nxitjeje, janë një sukses. Dhe suksesi duhet të bëhet i njohur. Në qoftë se ato e tejkalojnë suksesin, ato bëhen një nderim Hyjnor. Dhe të bësh të njohur nderimin Hyjnor ka kuptimin e falënderimit. Në qoftë se ato e tejkalojnë edhe nderimin Hyjnor gjithashtu, ato bëhen keramete Kur'anore me të cilat ne u privilegjuam.

Dhe shfaqja e kerametit të këtij lloji që është pa zgjedhjen tonë, në mënyrë të paparashikuar dhe pa diturinë tonë, është e padëmshme. Në qoftë se ato mirësi i tejkalojnë kerametet e zakonshme, nuk ka dyshim se ato atëherë bëhen rreze të mrekullisë së Kur'anit. Dhe meqenëse mrekullia duhet patjetër që të shpallet, atëherë të njoftosh atë që

mbështet mrekullinë, është gjithashtu në rrugën e saj, dhe kjo nuk mund të jetë shkak i ndonjë krenarie apo mendjemadhësie, përkundrazi ajo është shkaku i shprehjes së lavdërimeve dhe i falënderimeve.

• *Arsyeja e shtatë:* Tetëdhjetë përqind e njerëzimit nuk janë dijetarë hetues që mund të depërtojnë tek realiteti, ta njohin realitetin si realitet dhe ta pranojnë atë si të tillë.

Përkundrazi, ata i pranojnë çështjet nëpërmjet imitimit, të cilat ata i dëgjojnë nga njerëz të pranueshëm e të besueshëm dhe si rrjedhojë e mendimeve të mira që kanë për ta. Në fakt, ata e shohin një të vërtetë të fuqishme si të dobët kur ajo është në dorën e një njeriu të dobët, ndërsa në qoftë se ata e shikojnë një çështje të pavlefshme në dorën e një njeriu të denjë, e konsiderojnë atë të jetë e vlefshme. Për shkak të kësaj, me qëllim që të mos e ulim vlerën në sytë e shumicës së njerëzve të së vërtetave të besimit dhe të Kur'anit të cilat janë në duart e një të dobëti dhe të mjeri të pavlefshëm, si unë, jam i detyruar të shpall se, *jashtë njohurisë dhe vullnetit tim, Dikush po na vë ne në shërbim, ne nuk e dimë, por Ai po na bën ne të punojmë."*

Dëshmia ima është kjo: jashtë vullnetit dhe vetëdijes, ne jemi privilegjuar me shfaqjen e disa mirësive Hyjnore dhe me lehtësira. Prandaj ne jemi të detyruar të thërrasim me të madhe e t'i njoftojmë ato mirësi. Dhe kështu, si rrjedhojë e shtatë arsyeve të lartëpërmendura, ne do të tregojmë disa shenja të mirësive të përgjithshme Hyjnore.

• **Shenja e parë:** Të shpjeguara në Pikën e Parë të Çështjes së Tetë të letrës së Njëzet e Tetë janë ***"Et-tevafukat", 'koinçidencat'***. Për shembull, në Letrën e Nëntëmbëdhjetë rreth mrekullive të Muhammedit a.s.m., një kopje e shkruar nga një shkrues i cili ishte i pavetëdijshëm për këtë dukuri, në gjashtëdhjetë faqe, me përjashtim të dy faqeve nga Shenja e Tretë për tek Shenja e Tetëmbëdhjetë, më shumë se dyqind shembuj të frazës, ***Er-Resulul kerim***, *(sal-lall-llahu alejhi ves-sel-lam),* ***Profeti fisnik a.s.m.***, shikojnë njëra-tjetrën duke korrepsonduar në mënyrë të përkryer.

Ai që do t'i shikonte ato me paanshmëri, sikur vetëm dy faqe, do ta vërtetonte se ato nuk janë rezultat i thjesht rastësisë. Në qoftë se shumë shembuj të të njëjtës fjalë do t'i korrespondonin njëra-tjetrës, atëherë gjysma do të ishte rastësi dhe gjysma 'koinçidencë'; ajo do të ishte krejtësisht 'koinçidencë' vetëm në qoftë se kjo do të ndodhte në më shumë se një faqe.

Kështu, në qoftë se dy, tre, katër ose në madje më shumë shembuj të frazës *'Profeti fisnik'a.s.m.*, do ta shikonin njëra-tjetrën me një korrespondencë të plotë në të gjitha faqet, atëherë sigurisht nuk do të ishte e mundur për të të jetë rastësi. Dhe kjo tregon se një koinçidencë ndodhi tek tetë shkrues dhe nuk u ndryshua ekuilibri i koinçidencës tek ata pavarësisht ndryshimeve të tyre... gjë që tregon se ajo 'koinçidencë' është një shenjë e fuqishme nga e padukshmja.

Ashtu si elokuenca e Kur'anit që është ngritur tek shkalla e mrekullisë dhe që elokuenca e tij i ka tejkaluar librat e të gjithë dijetarëve të retorikës, saqë asnjë prej tyre nuk mund ta arrijë dinjitetin - majën - e asaj mrekullie, po ashtu 'koinçidencat' që gjenden në Letrën e Nëntëmbëdhjetë, e cila është - një pasqyrë e mrekullive të Muhammedit a.s.m., dhe në Fjalën e Njëzet e Pestë, e cila është interpretuesja e mrekullive të Kur'anit, dhe në pjesët e ndryshme të Risale-i Nurit, të cilat janë një lloj komenti i Kur'anit, demonstrojnë një shkallë të veçantë duke i tejkaluar të gjithë librat e tjerë. Nga kjo kuptohet se ato janë një lloj i kerameteve të mrekullive të Kur'anit dhe i mrekullive të Profetit Muhammed a.s.m. të cilat shfaqen e përfaqësohen në ato pasqyra.

- **Shenja e Dytë:** E dyta e përkujdesjeve Hyjnore që i përket shërbimit të Kur'anit është kjo: Zoti i Gjithëfuqishëm më ka dhuruar mua vëllezër të fuqishëm, seriozë, të sinqertë, nismëtarë, vetësakrifikues, lapsat e të cilëve janë si shpata diamanti; i ka shtyrë ata që të ndihmojnë një person si unë i cili ka vështirësi në shkrim, që është gjysëm analfabet, është i vetmuar, në mërgim, dhe i ndaluar nga përzierja me njerëz. Zoti xh.sh. ka vendosur në shpatullat e tyre të fuqishme detyrën Kur'anore e cila peshon rëndë në shpatullat e mia të dobëta e të pafuqishme, dhe me mirësinë e me bujarinë e Tij të plotë, Ai ma ka lehtësuar peshën time.

Me fjalët e Hulusiut, ai komunitet i bekuar janë si radiotelegrafi e radiomarrës dhe, me fjalët e Sabriut, ata janë si makineri që prodhojnë elektricitet nga 'fabrika e Dritës'.

Së bashku me virtytet e tyre të ndryshme dhe veçoritë e çmueshme, përsëri në fjalët e Sabriut, në një mënyrë që është një lloj 'koinçidence', që buron nga e padukshmja, ata i përhapin misteret e Kur'anit dhe dritat e imanit gjithandej nëpër vende në një mënyrë duke i ngjasuar njëri-tjetrit në entuziazëm, në përpjekje, në iniciativë dhe në seriozitet, duke i bërë ato të arrijnë kudo.

Në këto kohë, domethënë, kur shkronjat e alfabetit janë ndryshuar, dhe nuk ka presa tipografike, shtypshkronjë, ndërkohë që njerëzit janë në nevojë për dritat e besimit, dhe ndodhen gjëra të shumta që e shkurajojnë njeriun dhe që i shkatërrojnë entuziazmin e tij, ky shërbim i palodhshëm i tyre me ashk të plotë dhe me përpjekje është drejtpërdrejtë një keramet i Kur'anit dhe një mirësi e qartë Hyjnore. Po, ashtu siç ka shenjtëria kerametet e saj, po ashtu edhe nijeti i pastër ka kerametet e tij. Edhe sinqeriteti ka keramete gjithashtu.

Veçanërisht solidariteti i sinqertë e serioz midis vëllezërve brenda një sfere të vëllazërisë e cila është thjesht për hir të Zotit xh.sh., ajo ka keramete të shumta. Në fakt, personaliteti kolektiv i një komuniteti të tillë mund të bëhet si një shenjtor i plotë dhe manifeston mirësitë Hyjnore. Dhe kështu, o vëllezërit e mi dhe o shokët e mi në shërbim të Kur'anit!

Ashtu siç do të ishte padrejtësi e gabim që t'ia japësh të gjithë lavdinë dhe të gjitha plaçkat e luftës rreshterit të kompanisë i cili pushtoi një kështjellë, po ashtu ju nuk mund t'ia atribuoni mirësitë Hyjnore në fitoret e arritura nëpërmjet fuqisë së personalitetit tuaj kolektiv dhe nëpërmjet lapsave tuaj një njeriu të mjerë si unë!

Në fakt, ndodhet një tregues tjetër i së padukshmes në një komunitet të tillë të bekuar, më i fuqishëm se sa 'koinçidencat' i cili buron nga e padukshmja dhe unë mund ta shikoj atë, por nuk mundem që ta shfaq atë për gjithësecilin dhe as për njerëzit në përgjithësi.

- **Shenja e Tretë:** Fakti, se pjesët e ndryshme të Risale-i Nurit provojnë më të rëndësishmen e të vërtetave të besimit dhe të Kur'anit në mënyrë të ndritshme madje edhe për njeriun më kryeneç, është një shenjë e fuqishme nga e padukshmja dhe një përkujdesje e madhe Hyjnore, sepse midis të vërtetave të besimit dhe të Kur'anit janë ato që Ibn Sina, i cili është konsideruar se është gjeniu më i madh, pranoi pafuqinë e tij për ta kuptuar atë që ai tha (lidhur me ringjalljen): *"Ringjallja nuk mund të kapet me peshore racionale,arsyeja nuk mund ta zgjidhë atë."* Ndërsa Fjala e Dhjetë u shpjegon njerëzve të zakonshëm dhe madje edhe fëmijëve, të vërteta të tilla, të cilat nuk mundi t'i arrinte as ai filozof me gjenialitetin e tij.

Dhe, për shembull, një shkollar i ditur si Saad el Taftazani mundi ta zgjidhte misterin e kaderit Hyjnor dhe fuqinë e zgjedhjes së njeriut vetëm se në pesëdhjetë faqe së bashku me "*El Mukaddime el ithneta ashereh"* e shquar në veprën e tij "*Telvih*".

Ato çështje të njëjta të cilat ai i paraqiti vetëm për elitën, janë shpjeguar krejtësisht në dy faqe në çështjen e Dytë të Fjalës së Njëzet e Gjashtë e cila është rreth Kaderit Hyjnor, sa që gjithësecili mund t'i kuptojë ato; në qoftë se kjo nuk do të ishte një shenjë e nderimit Hyjnor, atëherë çfarë është?

Gjithashtu, misteri i krijimit të botës, i quajtur Talismani i universit, që i bën mendjet të çoroditura dhe, asnjë filozofi nuk ka qenë e aftë që ta zgjidhë atë; por nëpërmjet mrekullisë së Kur'anit të kalibrit më të lartë, ai talisman i ngatërruar dhe ajo enigmë e çuditshme janë zgjidhur në Letrën e Njëzet e Katërt dhe në një pikë aluduese tek fundi i Fjalës së Njëzet e Nëntë dhe, në gjashtë shembujt e urtësisë në transformimet e grimcave të vockëla të shpjeguara në Fjalën e Tridhjetë. Ato e kanë zbuluar e shpjeguar talismanin e aktivitetit të mahnitshëm në univers, dhe enigmën e krijimit të universit, përfundimin e tij, kuptimin e shembujve të urtësisë në lëvizjen dhe transformimet e grimcave; ato janë atje për të gjithë për t'i parë dhe mund t'iu referoheni.

Për më tepër, Fjala e Gjashtëmbëdhjetë dhe Fjala e Tridhjetë e Dytë, shpjegojnë me qartësi të plotë Unitetin e pashoq të Hyjnisë, nëpërmjet misterit të Njësisë Hyjnore, së bashku me të vërtetat e çuditshme të afërsisë së pafundme Hyjnore dhe të largësisë sonë të pafundme nga Zoti xh.sh.. Dhe shpjegimi i frazës وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ *"Dhe Ai është i Gjithëfuqishëm mbi të gjitha gjërat"* në Letrën e Njëzet dhe, shtojca e cila përmban tre krahasime, demonstron në mënyrë të vetëkuptueshme se grimcat e vockëla dhe planetët janë të barabartë në lidhje me fuqinë Hyjnore, dhe se në ringjalljen e të vdekurve, ardhja në jetë e të gjitha gjërave me shpirtëra do të jetë si ajo e një shpirti të vetëm, dhe se ndërhyrja e ndonjë ortaku me Krijuesin në krijimin e universit është aq e largët nga arsyeja, sa që është e pamundur, duke zbuluar kështu një mister të madh të Unitetit Hyjnor.

Për më tepër, megjithëse në të vërtetat e besimit dhe të Kur'anit është një gjërësi e një gjithëpërfshirje e tillë sa që gjeniu më i madh njerëzor nuk mund t'i kapë ato, fakti që ato shfaqen së bashku me shumicën absolute të atyre të vërtetave me pikat e tyre të holla për një person si unë mendja e të cilit është e ngatërruar, që është në gjendje të mjeruar, që nuk ka libër për t'iu referuar dhe i cili shkruan në kohë të vështira dhe me shpejtësi, unë them: A nuk është kjo drejtpërdrejtë vepra e mrekullisë së Kur'anit të gjithurtë, një manifestim i favorit Hyjnor dhe një shenjë e fuqishme nga e padukshmja.

- **Shenja e katërt:** All-llahu më favorizoi mua nëpërmjet të shkruarit të pesëdhjetë - gjashtëdhjetë trajtesave në një mënyrë të tillë që, duke qenë vepra që nuk mund të shkruheshin as nëpërmjet përpjekjeve dhe mundimeve të gjenive më të mëdhenj dhe të dijetarëve më të saktë, e jo më nga dikush si unë i cili mendon pak, ndjek atë çfarë i shfaqet në zemër dhe i cili nuk ka kohë të majftueshme për të studiuar e shqyrtuar me saktësi, atëherë kjo demonstron se ato janë drejtpërdrejtë veprat e përkujdesjes Hyjnore, sepse në të gjitha këto trajtesa, të vërtetat më të thella u jepen mësim edhe njerëzve më të zakonshëm e të pashkolluar nëpërmjet krahasimeve. Ndërsa dijetarët kryesues kanë thënë për shumicën e atyre të vërtetave se "Ato nuk mund të bëhen të kapshme", dhe nuk ua kanë mësuar ato as elitës, e jo më njerëzve të zakonshëm.

Kështu, t'ia japë mësim këto të vërteta më të largëta njeriut më të zakonshëm në mënyrë të jashtëzakonshme dhe me qartësi të shprehjes, dikujt si unë i cili ka pak njohuri në turqisht, që fjalët e të cilit janë të errëta dhe kryesisht të pakuptimta, që për shumë vite ka qenë i famshëm për të ndërlikuar faktet më të qarta dhe që veprat e mëparshme të të cilit e vërtetojnë këtë emër të keq, kjo sigurisht dhe pa asnjë dyshim është një shenjë e përkujdesjes Hyjnore dhe nuk mund të jetë nëpërmjet shkathtësisë së atij personi; është një manifestim i mrekullisë së Kur'anit të gjithurtë, një manifestim dhe reflektim i krahasimeve të Kur'anit.

- **Shenja e Pestë:** Pavarësisht përhapjes së shumtë të Risaleve – Trajtesave - në mënyrë të përgjithshme, dhe klasat dhe grupet e njerëzve duke filluar nga më i madhi i dijetarëve për tek më i ulëti midis njerëzve të zakonshëm dhe nga më i madhi i evlijave të drejtë për tek më kryeneçi i filozofëve ateistë, të cilët i kanë parë Risalet dhe i kanë studiuar dhe nuk i kanë kritikuar ato, ndonëse disa prej tyre kanë marrë goditje prej tyre dhe, fakti se secili grup ka përfituar nga ato në përputhje me shkallën e tij, sigurisht kjo është drejtpërdrejtë një shenjë e favorit Hyjnor dhe një keramet i Kur'anit. Dhe megjithëse trajtesat e atij lloji të cilat nuk mund të shkruhen veçse pas shumë studimi e kërkimi, qënia e tyre të shkruara me një shpejtësi të jashtëzakonshme dhe në kohë dëshpëruese e të vështira kur mendja ime ishte e ngushtuar, duke ngatërruar mendimin dhe kuptimin tim, atëherë sigurisht kjo është vetëm se shenjë e nderimit Hyjnor dhe e përkujdesjes Hyjnore.

Po, shumica e vëllezërve të mi dhe të gjithë shokët që janë me mua dhe shkruesit e dinë se pesë pjesët e Letrës së Nëntëmbëdhjetë u shkruan duke mos iu referuar absolutisht asnjë libri dhe në disa ditë duke punuar për dy ose tre orë në ditë, domethënë për dymbëdhjetë orë gjithësej; dhe se pjesa e katërt, e cila është pjesa më e rëndësishme dhe tregon një vulë të qartë të profetësisë në frazën: ***"Profeti fisnik a.s.m.",*** u shkrua nga kujtesa në tre ose katër orë nëpër shi në male; dhe se një trajtesë e rëndësishme dhe e thellë si Fjala e Tridhjetë, u shkrua për gjashtë orë në një pemishte; dhe Fjala e Njëzet e Tetë u shkrua në mënyrë përfundimtare për dy orë në kopshtin e Sulejmanit, dhe kështu shumica e Risaleve u shkruan në rrethana të ngjashme; shokët e mi gjithashtu e dinë se për shumë vite, kur vuaj vështirësi dhe kur mendja ime është e ngushtuar, unë nuk mund të shpjegoj madje as të vërtetat më të qarta e të dukshme dhe madje unë nuk i di ato. Në mënyrë të veçantë kur sëmundja i shtohet dëshpërimit, ajo më pengonte më shumë nga mësimdhënia dhe nga shkrimi e hartimi.

Ndërsa u hartuan Fjalët e rëndësishme, po ashtu edhe trajtesat e tjera u hartuan në kohët më të vështira të sëmundjes dhe të ngushticës dhe në mënyrën më të shpejtë. Në qoftë se kjo nuk do të ishte një përkujdesje Hyjnore dhe një keramet Kur'anor i drejtpërdrejtë, atëherë çfarë është?

Dhe për më tepër, çfarëdo libri që mund të jetë, në qoftë se ai diskuton të vërtetat Hyjnore dhe realitetet e besimit, ai sigurisht do të ishte i dëmshëm për disa njerëz dhe, për këtë arsye, të gjitha çështjet e tij nuk do t'u ishin mësuar gjithësecilit.

Por, megjithëse unë kam pyetur shumë njerëz, deri në këtë kohë, këto trajtesa nuk u kanë shkaktuar asnjë dëm askujt dhe nuk kanë lënë efekte të këqija, as ndikime negative dhe as turbullime në mendjet e tyre.

Që kjo është një shenjë e drejtpërdrejtë nga e padukshmja dhe një përkujdesje Hyjnore është absolutisht e sigurt për mendimin tim.

- **Shenja e Gjashtë:** Tani është bërë krejtësisht e qartë në shikimin tim se pjesa më e madhe e jetës sime është drejtuar në një mënyrë të tillë, jashtë vullnetit tim, aftësisë, kuptimit dhe parashikimit, se ajo do të prodhonte këto trajtesa të Risale-i Nurit për t'i shërbyer Kur'anit të gjithurtë. Është sikur e gjithë jeta ime, si një shkollar të kishte kaluar në përgatitje e në veprime paraprake, rezultati i të cilave do të ishte shpjegimi i mrekullisë së Kur'anit nëpërmjet "Fjalëve".

Madje unë nuk kam dyshim se gjatë këtyre shtatë viteve nga jeta në mërgim i syrgjynosur, dhe në situatat që më ranë mua ku kam qenë i izoluar, pa asnjë arsye dhe kundra vullnetit tim, duke bërë një jetë të vetmuar në një fshat në një mënyrë që kundërshtonte temperamentin tim, dhe ndjenja ime i padëshiruar dhe duke braktisur shumë nga lidhjet e jetës shoqërore me të cilat isha rritur e mësuar më parë, e gjitha kjo ishte me qëllim që të më bënte mua ta përmbush këtë detyrë për t'i shërbyer drejtpërdrejt Kur'anit dhe në mënyrë të pastër e të sinqertë.

Unë jam i mendimit se keqtrajtimi që më binte mua shumë shpesh nga një dorë e fshehur e përkujdesjes, nën perden e një shtypjeje të padrejtë, me mëshirë, ishte me qëllim që të përqëndrohesha dhe të përkufizoja mendimin tim tek misteret e Kur'anit dhe që të mos e lejoja mendjen time të shpërmendej e turbullohej. Dhe duke u ndaluar nga studimi i të gjithë librave të tjerë, megjithëse më parë unë kisha një dëshirë për t'i studiuar, unë ndjeva një ftohtësi ndaj tyre në shpirtin tim. Dhe unë kuptova se ajo që më kishte bërë mua të hiqja dorë nga studimi i tyre i cili është ngushëllimi im i vetëm në këtë mërgimin tim, ishte me qëllim që vërsetet e Kur'anit të ishin drejtpërdrejtë mësuesi e udhëzuesi im absolut.

Për më tepër, shumica absolute e veprave që janë shkruar, dhe Risalet, m'u dhuruan menjëherë dhe papritmas si rrjedhojë e ndonjë nevoje që buronte nga shpirti im dhe, jo nga ndonjë shkak i jashtëm. Dhe kur unë ua tregoja ato disave prej shokëve të mi, ata thonin: "Këto janë ilaçe për plagët e kësaj kohe."

Dhe pasi ato u përhapën, unë kuptova nga shumica e vëllezërve të mi se ato përmbushnin nevojën e kësaj kohe në mënyrë të plotë dhe janë si ilaçe për çdo sëmundje.

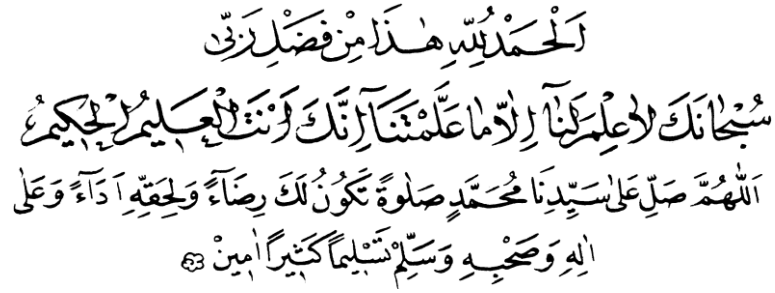
Dhe kështu, unë nuk kam dyshim se pikat e lartëpërmendura, rrjedha e jetës sime dhe studimi im në mënyrë të pavullnetshme në fushat e shkencave në kundërshtim me praktikën e dijetarëve, jashtë vullnetit tim dhe vetëdijes, këto sigurisht ishin një përkujdesje e fuqishme Hyjnore dhe një nderim Hyjnor që m'u dhuruan për të arritur rezultate të shenjta si këto.

- **Shenja e Shtatë:** Gjatë kësaj periudhe të shërbimit tonë gjatë pesë-gjashtë vitesh, ne kemi parë me sytë tonë dhe pa ekzagjerim njëqind shembuj të nderimit Hyjnor, të mirësive Hyjnore dhe të kerameteve të Kur'anit. Ne i kemi treguar disa nga ato në Letrën e Gjashtëmbëdhjetë dhe i kemi përshkruar disa prej tyre në çështje të

ndryshme të çështjes së Katërt të Letrës së Njëzet e Gjashtë, dhe disa në çështjen e Tretë të Letrës së Njëzet e tetë. Shokët e mi të afërt e dinë këtë, sidomos shoku im i përhershëm Sulejman Efendiu njeh shumë prej tyre.

Në mënyrë të veçantë në përhapjen e Fjalëve dhe në trajtesa të tjera, në korigjimin e tyre, në vendosjen e tyre në vendet e tyre dhe në draftet e papërpunuara e përfundimtare, ne përjetuam një lehtësi të jashtëzakonshme dhe të çuditshme. Unë nuk kam asnjë dyshim se ajo ishte vetëm një keramet Kur'anor. Ndodhen me qindra shembuj të kësaj.

Për më tepër, në çështjen e mjeteve të jetesës, ne ushqehemi me aq butësi të mëshirshme e me një përkujdesje sa që Autori i kësaj përkujdesje i Cili na vendos ne në këtë shërbim na favorizon ne me atë çfarë na e realizon edhe dëshirën më të vogël të dëshirave të zemrave tona dhe, na jep mirësi në mënyrën më të paparashikueshme... dhe kështu kjo situatë është shenja më e fuqishme nga e padukshmja që ne po vihemi në shërbim, ne jemi bërë që t'i shërbejmë Kur'anit edhe brenda sferës së kënaqësisë Hyjnore, edhe nëpërmjet nderimit Hyjnor.

Të gjitha lavdërimet i takojnë Zotit, kjo është nga mirësia e Zotit tim.

"Lavdia të takon Ty! Ne nuk dimë asgjë më tepër nga ç'na ke mësuar Ti. Vërtetë që vetëm Ti je i Gjithëdituri, i Gjithurti."[198]

O Zot! Jepi bekime shkëlqesisë sonë Muhammedit a.s.m. që do të jenë të kënaqshme për Ty dhe si një përmbushje e vërtetësisë së tij, si dhe familjes së tij dhe sahabëve, dhe jepu atyre paqe. Amin.

* * *

[198] Kur'an, 2: 32

PËRGJIGJE NDAJ NJË PYETJE PRIVATE

[Ky shembull i nderimit Hyjnor u shkrua para disa kohëve që të qarkullojë privatisht, dhe iu shtua fundit të Fjalës së Katërmbëdhjetë. Por shumica e shkruesve e kishin harruar atë dhe nuk e kishin shkruar. Domethënë, vendi i përshtatshëm për të duhet të ketë qenë këtu, meqenëse ai ka mbetur i panjohur]

Ju më pyesni mua: "Si shpjegohet që në 'Fjalët' që ti ke shkruar, të cilat burojnë nga Kur'ani, ndodhet një fuqi dhe një efektshmëri e cila rrallë gjendet në fjalët e komentatorëve të tjerë të Kur'anit dhe të atyre që kanë njohuri për All-llahun xh.sh.? Ndonjëherë në një rresht të vetëm është një fuqi e barasvlershme me atë të një faqeje dhe, një faqe ka efektshmërinë e një libri?"

Përgjigjja: Kjo është një përgjigje e hollë dhe e bukur, meqenëse nderi i përket mrekullisë së Kur'anit dhe jo mua, unë do ta them përgjigjen pa frikë:

Po, ajo kryesisht është ashtu, sepse Fjalët që janë shkruar janë vërtetim; ato nuk janë supozim, ato janë besim; ato nuk janë njohje intuitive, ato janë dëshmim, vërtetim e shikim; ato nuk janë imitim, ato janë verifikim; ato janë ushtrimi i mendjes; ato nuk kanë sufizëm, ato janë realitet; ato nuk janë një pretendim, ato janë provë brenda pretendimit."

Urtësia në këtë është sa vijon:

Në shekujt e hershëm themelet e besimit ishin të mbrojtura dhe nënshtrimi ishte i plotë, sepse sqarimet e njohësve të All-llahut në çështjet dytësore ishin të pranueshme dhe, shpjegimet e tyre ishin të majftueshme madje edhe në qoftë se atyre u mungonte prova. Por në këtë kohë, meqenëse çudhëzimi në emër të shkencës ka shtrirë dorën e tij tek themelet dhe tek shtyllat e besimit, i Gjithurti Mëshirëplotë, i Cili i dhuron një ilaç të përshtatshëm çdo personi të sëmurë, si rrjedhojë e pafuqisë, dobësisë, varfërisë dhe e nevojës, me mëshirë dhuroi në këto Fjalët e mia, të cilat i shërbejnë Kur'anit, një rreze të

vetme nga shembujt e krahasimet e Kur'anit, të cilat janë manifestimi më i ndritshëm i mrekullisë së tij. Të gjitha lavdërimet i takojnë Zotit xh.sh., të vërtetat më të largëta u sollën afër nëpërmjet teleskopit të misterit të krahasimeve. Dhe nëpërmjet aspektit të unitetit të misterit të krahasimeve, çështjet më të shpërndara u grumbulluan bashkë.

Dhe nëpërmjet yjeve të misterit të krahasimeve, një siguri e besimit në të vërtetat e së padukshmes dhe në themelet e Islamit u fitua në një mënyrë që i afrohet shkallës së 'të shikuarit' (të realitetit).

Mendja, po ashtu imagjinata dhe fantazia, dhe nefsi e tekat,u detyruan të nënshtrohen; madje edhe Shejtani gjithashtu u detyrua të dorëzohet e të lëshojë armët.

Shkurtazi: Çfarëdo bukurie dhe efektshmërie që gjendet në shkrimet e mia, ato janë vetëm shkreptimat e krahasimeve Kur'anore. Pjesa ime ishte vetëm nevoja ime e madhe, kërkesa dhe pafuqia ime e skajshme dhe përgjërimi im.

Sëmundja është nga unë, ndërsa ilaçi nga Kur'ani.

* * *

PËRFUNDIMI I ÇËSHTJES SË SHTATË

[Kjo është për të larguar dyshimet që kanë buruar ose mund të burojnë lidhur me shenjat nga e padukshmja që u shfaqën në formën e tetë mirësive Hyjnore dhe përshkruan një mister të madh të nderimit Hyjnor]

Ky përfundim përbëhet nga Katër Pika.

- *Pika e parë:* Ne pretenduam në çështjen e shtatë të Letrës së Njëzet e tetë se ne pamë një shenjë nga e padukshmja, e cila qe kuptuar nga shtatë ose tetë përkujdesje Hyjnore të përgjithshme jolëndore dhe një manifestim të asaj shenje në qëndisjet e njohura si 'koinçidencë', nën emrin e përkujdesjes së Tetë. Dhe ne pretendojmë se këto shtatë ose tetë Përkujdesje Hyjnore janë aq të fuqishme e të sigurta sa që secila më vete i provon ato shenja nga e padukshmja. Në qoftë se për të supozuar të pamundurën, disa u shfaqën të jenë të dobëta, ose në qoftë se do të mohoheshin, kjo nuk do ta dëmtonte sigurinë e asaj shenje nga e padukshmja.

Sepse ai që nuk mund t'i mohojë ato tetë përkujdesje Hyjnore, nuk mund t'i mohojë ato shenja. Por, meqenëse njerëzit ndryshojnë sipas

niveleve të tyre dhe, meqenëse niveli i njerëzve të zakonshëm përfaqëson shumicën dërrmuese dhe mbështeten kryesisht në atë çfarë shikojnë, dhe meqenëse 'koinçidencat' nuk janë më të fuqishmet, por më të dukshmet e atyre tetë përkujdesjeve Hyjnore – sigurisht të tjerat janë më të fuqishme.

Por meqenëse kjo është më e përgjithshmja, unë u detyrova të shpjegoj një të vërtetë nëpërmjet një krahasimi me qëllim që të largohen ato dyshime. Ajo është si më poshtë:

Ne thamë në lidhje me nderimin e dukshëm Hyjnor se një shkallë e tillë 'koinçidence' e shfaqur tek Fjala ***'Kur'an'*** dhe tek fraza ***'Profeti fisnik a.s.m., '*** në trajtesat që i kemi shkruar, sa që ato nuk lënë dyshim se ato u renditën me qëllim dhe iu dhanë atyre pozita korresponduese reciprokisht. Dëshmia jonë që vullneti dhe qëllimi nuk ishin tonat, është se ne u bëmë të vetëdijshëm për ato vetëm tre ose katër muaj më vonë.

Prandaj, si një vepër e nderimit Hyjnor, ky vullnet dhe ky qëllim i përkasin të padukshmes. Ajo gjendje e veçantë u dha thjesht për të mbështetur mrekullinë e Kur'anit dhe mrekullitë e Profetit Muhammed a.s.m. dhe në formën e 'koinçidencave' duke i përfshirë ato dy Trajtesa. Përveç bekimit të këtyre dy trajtesave duke qenë një vulë vërtetuese e mrekullisë së Kur'anit dhe të mrekullive të Profetit Muhammed a.s.m., shumica dërrmuese e frazave të ngjashme gjithashtu manifestuan koinçidencë. Por këto u shfaqën vetëm në një faqe të vetme, ndërsa dy frazat e lartëpërmendura u shfaqën gjatë gjithë dy trajtesave dhe në shumicën e fletëve të Risaleve në mënyrë të përgjithshme. Ne kemi thënë në mënyrë të përsëritur se thelbi i kësaj 'koinçidence' mund të gjendet shpesh në librat e tjerë, por jo deri në një shkallë të tillë të jashtëzakonshme duke demonstruar një vullnet të lartë dhe një qëllim. Tani, megjithëse është e pamundur të refuzosh atë që ne pretendojmë, ndodhen një ose dy mënyra që ajo mund të shfaqet të jetë kështu për një shikim sipërfaqësor.

Njëra është se ata mund të thonë: "Ti ke menduar për atë dhe i ke shkaktuar këto 'koinçidenca' në këtë mënyrë. Ta bësh një gjë të tillë qëllimisht është e lehtë dhe e thjeshtë." Në përgjigje ne themi këtë: në çdo rast, dy dëshmitarë të vërtetë janë të mjaftueshëm. Por në këtë rast mund të gjenden njëqind dëshmitarë të vërtetë të cilët do të dëshmojnë se vullneti ynë dhe qëllimi nuk kanë luajtur asnjë pjesë dhe se ne u bëmë të vetëdijshëm për të veçse tre ose katër muaj më vonë. Unë do të

thoja në lidhje me këtë se ky keramet i Kur'anit duke buruar nga mrekullia e tij nuk është i të njëjtit lloj apo i shkallës së barabartë me mrekullinë e Kur'anit për sa ka të bëjë me elokuencën, sepse lidhur me mrekullinë e Kur'anit, duke marrë të njëjtën rrugë, fuqia njerëzore nuk mund ta arrijë një shkallë të tillë. Sa për këtë keramet i cili buron nga mrekullia e tij, ai nuk mund të ndodhë nëpërmjet fuqisë njerëzore; fuqia njerëzore nuk mund të ndërhyjë në një çështje të tillë.[199]

- *Pika e tretë:* Në lidhje me shenjat e veçanta dhe shenjat e përgjithshme, ne do të tregojmë një pikë të hollë të Hyjnisë dhe të mëshirës:

Njëri nga vëllezërit e mi tha diçka të mirë: një ditë unë i tregova atij një shembull të qartë të 'koinçidencës', dhe ai tha: Ajo është e bukur, sepse çdo e vërtetë është e bukur, veçse ama 'koinçidencat në "Fjalët" dhe suksesi i kësaj vepre janë më të bukurat', dhe unë i thashë:

Po, çdo gjë është në realitet e mirë, ose në vetvete e mirë, ose e mirë për sa ka të bëjë me rezultatet e saj. Dhe kjo mirësi shikon tek Hyjnia e përgjithshme dhe tek manifestimi universal. Ashtu siç the ti, shenja nga e padukshmja në këtë sukses është më e mira; kjo është për shkak se ajo është në një formë e cila shikon tek një mëshirë e veçantë dhe tek një tregues i veçantë i Hyjnisë dhe tek një manifestim i veçantë.

Ne do ta sjellim këtë më afër të kuptuarit nëpërmjet një krahasimi. Ai është kështu. Nëpërmjet sovranitetit universal dhe ligjit të tij, një mbret mund t'i përfshijë të gjithë anëtarët e kombit të tij me mëshirën e tij mbretërore.

Çdo individ merr drejtpërdrejtë mirësinë e tij dhe nderimin dhe i është nënshtruar sundimit të Tij. Brenda universalitetit, individi ka lidhje të shumta të veçanta.

Aspekti i dytë janë mirësitë e veçanta të mbretit dhe urdhërat e tij të veçanta të cilat janë mbi të gjithë ligjet, dhe çdo individ nga nënshtetasit e tij ka pjesë nga këto mirësi. Ashtu si ky krahasim, çdo gjë ka një pjesë nga Hyjnia e përgjithshme dhe nga mëshira e gjithanshme e Ekzistuesit të Vetëm të Domosdoshëm, dhe e Krijuesit të

---

[199] Në një kopje, në një faqe të Shenjës së Tetëmbëdhjetë të Letrës së Nëntëmbëdhjetë, fjala '***Kur'an'*** u shfaq nëntë herë në formën e 'koinçidencës'; ne vendosëm një vijë përmes këtyre dhe u shfaq fjala ***'Muhammed'***. Në faqen e kundërt të kësaj, fjala 'Kur'an' u shfaq tetë herë dhe, nga të gjitha këto u shfaq Emri i All-llahut. Ndodhen shumë gjëra të çuditshme si këto në 'koinçidenca'. Ne e pamë këtë me sytë tonë. Nënshkruan: Bekiri, Sulejmani, Galipi, Saidi.

Gjithurtë Mëshirëplotë. Gjithashtu, nëpërmjet fuqisë së Tij, vullnetit dhe njohurisë gjithëpërfshirëse, Ai ka autoritet drejtimi mbi çdo gjë, Ai ndërhyn në më të voglën e çështjeve të të gjitha gjërave, Hyjnia e Tij i përfshin dhe i rrethon ato. Çdo gjë ka nevojë për Të në çdo aspekt. Veprat e Tij kryhen e organizohen nëpërmjet njohjes dhe urtësisë së Tij.

As natyra nuk ka aftësi të shihet brenda sferës së autoritetit drejtues të Hyjnisë së Tij, dhe as nuk ka ndonjë efekt e të ndërhyjë, dhe as rastësia nuk mund të ndërhyjë në veprat e drejtpeshuara të urtësisë së Tij. Ne e kemi hedhur poshtë rastësinë dhe Natyrën në njëzet vende në Risale-i Nur me prova vendimtare, duke i ekzekutuar ato me shpatën e Kur'anit, ne kemi demonstruar se ndërhyrja e tyre është e pamundur.

Por njerëzit e shkujdesur i kanë quajtur 'rastësi' çështjet që ata nuk i njohin urtësinë dhe arsyen në sferën e shkaqeve të jashtme brenda Hyjnisë universale. Ata kanë qenë të pamundur t'i shikojnë disa nga ligjet e akteve Hyjnore të fshehura poshtë perdes së natyrës, urtësinë dhe qëllimet e të cilave ata nuk mund t'i kapin dhe ata ia referuan çështjen natyrës.

E dyta është Hyjnia e veçantë dhe nderimi i veçantë dhe mbështetja e mëshirshme e veçantë, nëpërmjet të cilave Emrat **"Er-Rahman", "Er-Rahim",** *I Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti***,** u vijnë në ndihmë individëve që janë të paaftë të mbajnë shtrëngimet e presionet e ligjeve të përgjithshme, duke i ndihmuar ata në mënyrë të veçantë dhe duke i shpëtuar nga ato shtrëngime shtypëse. Prandaj, të gjitha qëniet e gjalla dhe veçanërisht njeriu mund të kërkojnë ndihmë prej Tij në të gjitha kohët dhe mund të marrin mbështetje.

Kështu, favoret në këtë Hyjni të veçantë nuk mund të fshihen nën rastësinë nga njerëzit e shkujdesjes dhe nuk mund t'i atribuohen Natyrës.

Si rrjedhojë e kësaj, ne i kemi konsideruar e besuar shenjat nga e padukshmja në mrekullitë e Kur'anit dhe në mrekullitë e Profetit Muhammed a.s.m. se janë shenja të veçanta dhe kemi formuar bindje se ato janë një ndihmë e veçantë Hyjnore dhe një përkujdesje e veçantë Hyjnore duke e shfaqur vetveten përpara mohuesve më kryeneçë.

Kështu ne i kemi shpallur ato thjesht për hir të Zotit xh.sh.. Në qoftë se kemi gabuar, na faltë Zoti! Amin -

رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِن نَّسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا

Zoti ynë! Mos na ndëshko në qoftë se harrojmë, apo biem në gabime.”[200]

* * *

ÇËSHTJA E TETË E CILA ËSHTË TRAJTESA E TETË

[Kjo çështje përbëhet nga Tetë pika që u shkruan si përgjigje rreth gjashtë pyetjeve]

Pika e parë: Ne kemi perceptuar shumë shenja nga e padukshmja që sugjeronin se ne jemi vënë në punë në shërbim të Kur’anit nën një përkujdesje Hyjnore dhe, disa prej këtyre ne i kemi treguar. Tani një Shenjë e re është kjo: në shumicën e “Fjalëve” ndodhen ‘koinçidenca’ nga e Padukshmja[201].

---

[200] Kur’an, 2: 286

[201] ‘Koinçidenca’ tregon korrespondencë reciproke; korrespondenca reciproke tregon një përputhje e një përkim; përkimi është një shenjë e Unitetit dhe Uniteti tregon njësim, domethënë, vërtetimin e Unitetit Hyjnor, i cili është më i madhi i katër themeleve në Kur’an. (Autori)

Shkurtazi: ndodhet një shenjë e një lloji të manifestimit të mrekullisë që përfaqësohet tek fraza '***profeti fisnik'*** dhe tek shprehja ***'Alejhis-salatu ves-selam'*** dhe në Fjalën e bekuar ***'Kur'an'***. Sado të fshehura e të dobëta të jenë shenjat nga e padukshmja, meqenëse ato tregojnë pranueshmërinë e shërbimit tonë dhe drejtësinë e çështjeve, për mendimin tim ato janë të një rëndësie të madhe dhe të një fuqie. Për më tepër, ato e thyejnë krenarinë time dhe më kanë demonstruar në mënyrë kategorike se unë jam thjesht një interpretues i Risaleve. Ato nuk më kanë lënë asgjë mua që të mund të jetë një mjet krenarie; ato tregojnë vetëm gjërat që janë boshti i falënderimeve...

Dhe meqenëse ato i përkasin Kur'anit dhe kalojnë për llogari të mrekullisë së tij dhe, meqenëse dëshira jonë nuk ndërhyn kurrë dhe, meqenëse ato i inkurajojnë ata që janë dembelë në shërbimin e tyre dhe japin bindjen se trajtesat janë të vërteta dhe, meqenëse ato janë në formën e nderimit Hyjnor për ne dhe, në bërjen e tyre të njohur është të shprehësh mirësinë Hyjnore dhe, duke vepruar kështu ua mbyll gojën atyre njerëzve kryeneçë të cilët kuptojnë vetëm atë që u shikon syri, atëherë sigurisht është e domosdoshme që ato të shfaqen; në dashtë Zoti nuk ka asnjë dëm në këtë.

Kështu njëra nga këto shenja prej të padukshmes është kjo: nga mëshira e plotë dhe nga bujaria e Tij, me qëllim që të na inkurajojë ne që jemi të zënë me shërbimin e Kur'anit dhe me besim dhe që t'i bëjë zemrat tona të qetësohen, Zoti i Gjithëfuqishëm na dhuroi ne një nderim të hollë Hyjnor në të gjitha trajtesat që i kemi shkruar, dhe sidomos tek mrekullitë e Profetit Muhammed a.s.m., tek mrekullia e Kur'anit dhe tek tridhjetë e tre Dritaret, në formën e një shenje nga e padukshmja duke treguar pranueshmërinë e shërbimit tonë dhe se ajo që ne kemi shkruar është e vërteta. Domethënë, Ai i bën të njëjtat fjalë në një faqe të shohin njëra-tjetrën.

Në këtë është një shenjë nga e padukshmja se ato janë renditur nga një vullnet i padukshëm, i cili thotë: Mos u mbështetni tek dëshirat tuaja dhe tek kuptimi juaj. Pa njohurinë dhe pa vetëdijen tuaj, bëhen qëndisje dhe rregullime të çuditshme."

Dhe në mënyrë të veçantë, fjalët ***'Profeti fisnik'*** dhe ***'Alejhis-salatu ves-selam,*** në Trajtesën e mrekullive të Profetit a.s.m., janë si pasqyra duke treguar qartë shenjat e atyre 'koinçidencave' të së padukshmes.

Në një kopje të shkruar nga një shkrues i ri i papërvojë, në më shumë se dyqind faqe, përveç pesë faqeve, fjalët ***'es-salavatu alejhi'*** shikojnë njëra-tjetrën në rreshta.

Këto 'koinçidenca' nuk janë vepra të rastësisë, që në mënyrë të pavetëdijshme mund të jetë shkak për 'koinçidencën' e një ose dy fjalëve nga dhjetë fjalë, ato as nuk burojnë nga mendimi i një personi të dobët si unë i paaftë në art, i cili e ka përqëndruar shikimin e tij në kuptim, që shkruan me një shpejtësi të madhe tridhjetë deri në dyzet faqe në një orë dhe duke mos shkruar vetë, por duke ua diktuar të tjerëve të shkruajnë.

Dhe kështu, pasi kishin kaluar gjashtë vite, unë i studiova ato 'koinçidenca' nëpërmjet udhëzimit Kur'anor gjithashtu, edhe me udhëzimin e komentit të 'shenjave të mrekullisë, tek i cili erdhi 'koinçidenca' në nëntë shembujt e përemrit إِنَّا '*inna*'. Dhe kur shkruesit i dëgjuan ato prej meje, u çuditën.

Ashtu si fjala ***'profeti fisnik'*** dhe shprehja ***'Alejhis-salatu ves-selam,*** në Letrën e Nëntëmbëdhjetë që u bënë si një pasqyrë e vogël e një lloji të mrekullive të profetit a.s.m., po ashtu fjala ***'Kur'an'*** tek trajtesa e mrekullive të Kur'anit, e cila është Fjala e Njëzet e pestë, në shenjën e Tetëmbëdhjetë të Letrës së Nëntëmbëdhjetë u shfaq në një koinçidencë të hollë e cila shpjegoi një nga dyzet pjesët e 'koinçidencave' të cilat u shfaqën gjithashtu tek trajtesat e tjera të Risaleve, dhe të cilat shpjegojnë njërin lloj nga dyzet llojet e mrekullisë së Kur'anit përpara një niveli të njerëzve të cilët mbështeten vetëm në atë që shikojnë me sytë e tyre, dhe të cilët përfaqësojnë vetëm njërin nivel prej dyzet niveleve të njerëzimit.

Fjala ***'Kur'an'*** u përsërit njëqind herë në Fjalën e Njëzet e pestë dhe në Shenjën e Tetëmbëdhjetë të Letrës së Nëntëmbëdhjetë; të gjitha fjalët e shikonin njëra-tjetrën; veçse rrallë, një herë ose dy herë, ato nuk u harmonizuan. Për shembull, në faqen dyzet e tre të Rrezes së dytë, fjala ***'Kur'an'*** ndodh shtatë herë dhe, ato të gjitha shikojnë njëra-tjetrën. Dhe në faqen pesëdhjetë e gjashtë, tetë shembuj të fjalës ***'Kur'an'***, e shikojnë njëri-tjetrin; vetëm e nënta është një përjashtim. Dhe pesë shembujt e fjalës 'Kur'an' në faqen e gjashtëdhjetë e nëntë, e cila është e hapur para syve tonë, e shikojnë njëra-tjetrën. Dhe kështu, fjala ***'Kur'an'*** e përsëritur në të gjitha faqet shikojnë njëra-tjetrën. Vetëm rrallë përjashtohet njëra nga pesë ose gjashtë fjalët e saj.

Sa për Fjalët e tjera, në faqen e tridhjetë e tretë -tani e hapur para meje- fjala ‘*em*’ përsëritet pesëmbëdhjetë herë, dhe katërmbëdhjetë prej tyre e shikojnë njëra-tjetrën. Dhe në këtë ndodhen nëntë shembuj të fjalës ***‘besim’***; ato e shikojnë njëri-tjetrin. Vetëm për shkak se shkruesi la një hapësirë të madhe, njëra nga ato është shmangur pak. Dhe në faqen tani e hapur para meje, fjala ***‘el Mahbub’*** i dashur, përsëritet dy herë; njëra në rreshtin e tretë dhe njëra në të pësëmbëdhjetin; ato e shikojnë njëra-tjetrën në mënyrë krejtësisht të balancuar. Ndërmjet tyre, katër shembuj të fjalës ***‘pasion’*** janë renditur duke shikuar njëra-tjetrën. ‘Koinçidencat’ e tjera nga e padukshmja mund të krahasohen me këto. Cilido shkrues qoftë dhe çfarëdo forme që të marrin rreshtat dhe faqet e tyre, këto ‘koinçidenca’ nga e padukshmja janë të prirura të ndodhin deri në një shkallë të tillë, duke mos lënë asnjë dyshim, se ato nuk janë as vepër e rastësisë dhe as si rezultat i mendimit të autorit apo i shkruesve. Por në shkrimin me dorë të disave, ‘koinçidencat’ janë më goditëse, më të shumta. Kjo do të thotë se ndodhet një shkrim dore i veçantë për këto trajtesa.

Disa nga shkruesit i tërheqin shikimet më shumë. Kjo është e çuditshme, por ama ajo shfaqet më shumë, jo tek më të talentuarit e tyre, por tek ata më me pak përvojë. Nga kjo kuptohet se eleganca, veçoritë dhe vyrtytet e ‘Fjalëve’ të cilat janë një lloj komentimi i Kur’anit, nuk janë pronë e ndonjërit; por mantelet e stilit harmonik e të mirërenditur, të cilat i përshtaten shtatit të bekuar të të vërtetave të mirërenditura e të bukura Kur’anore, nuk janë matur e nuk janë prerë nga vullneti e nga vetëdija e ndokujt.

Përkundrazi, lartësia e tyre i kërkon ato të jenë kështu dhe, është një Dorë e padukshme ajo e cila i mat ato dhe i pret në përputhje me shtatin e tyre dhe i vesh me to. Sa për ne, ne jemi një interpretues midis tyre, një shërbëtor.

Pika e katërt: Në pyetjen tuaj të parë, ju pyesni pesë ose gjashtë pyetje: “Si do të jetë tubimi i madh në Gjyqin e fundit, dhe a të zhveshur do të ringjallen njerëzit? Si do t’i gjejmë ne të dashurit tonë atje dhe si do ta gjejmë Profetin Muhammed a.s.m. për shefaat? Si do t’i takojë një njeri i vetëm një numër të pallogaritshëm njerëzish? Si do të jenë veshjet e njerëzve të Xhennetit dhe ato të banorëve të Xhehennemit? Dhe cili do të na e tregojë neve rrugën?

Përgjigjja: Përgjigjet për këto pyetje janë dhënë shumë qartë e shkoqur në librat e hadithit. Këtu ne do të tregojmë vetëm një ose dy pika që lidhen me mënyrën dhe me metodën tonë. Ajo është sa vijon:

- **Së pari:** Është shpjeguar në një 'Letër' se fusha e ringjalljes është brenda orbitës vjetore të tokës, dhe ashtu siç i dërgon ajo produktet e saj jolëndore tek pllakat e asaj fushe, po ashtu me rrotullimin e saj vjetor, ajo përcakton e përkufizon një rreth ekzistence, i cili do të jetë fillimi i formimit të fushës së ringjalljes me produktet e e atij rrethi ekzistenceje. Dhe ashtu si Xhehennemi më i vogël në qendrën e kësaj anije Hyjnore, e njohur si toka, që do t'i zbrazë gjithçka që ka në qendër tek Xhehennemi më i madh, po ashtu edhe banorët e tij do të zbrazen në fushën e Ringjalljes.

- **Së dyti:** Kryesisht në Fjalën e Dhjetë dhe në Fjalën e Njëzet e Nëntë, edhe në Fjalët e tjera, ne e kemi vërtetuar në mënyrën më vendimtare ekzistencën e Ringjalljes dhe të fushës së Ringjalljes.

- **Së treti:** Sa për takimin me njerëzit e shokët, është provuar në mënyrën më të plotë në Fjalën e Gjashtëmbëdhjetë, në Fjalën e Tridhjetë e Njëtë dhe në Fjalën e Tridhjetë e dytë, se nëpërmjet misterit të dritësisë, një njeri mund të jetë i pranishëm në mijëra vende në të njëjtin moment, dhe mund të takohet me miliona njerëz.

- **Së katërti:** Zoti xh.sh. u ka veshur të gjitha krijesave të gjalla të Tij një veshje të natyrshme përveç njeriut, dhe në fushën e Ringjalljes Ai do t'i vesh njerëzit me veshje të natyrshme dhe, ata do të zhvishen nga rrobat artificiale - jonatyrale dhe, kjo bëhet me kërkesë të Emrit Hyjnor "El Hakim", i Gjithurti.

Sa për urtësinë e veshjeve artificiale në dynja, ajo nuk kufizohet vetëm në mbrojtjen kundra të nxehtit e të ftohtit dhe për zbukurimin dhe mbulimin e pjesëve private; por shembulli më i rëndësishëm i urtësisë së tyre është sa vijon:

Ato janë si një indeks ose listë që tregojnë fuqinë në dispozicion të njeriut mbi speciet e tjera të qënieve, lidhjen e tij me to dhe aftësinë e tij komanduese mbi to. Përndryshe ai do të kishte qenë i veshur me një rrobë të natyrshme të thjeshtë, sepse në qoftë se nuk do të kishte qenë për këtë urtësi, njeriu do ta kishte mbuluar vetveten me rroba të leckosura të ndryshme duke u bërë objekt talljeje në shikimin e kafshëve të vetëdijshme dhe në lidhje me to; ai do t'i kishte bërë ato të talleshin. Në ringjalljen e të vdekurve kjo lidhje nuk do të jetë e

pranishme, as nuk ka motiv për të qenë ky shembull urtësie, dhe as lista nuk duhet të jetë e pranishme; prandaj nuk mbetet nevoja për ato rroba të cilat përfaqësojnë modelet e atyre llojeve.

• **Së pesti:** Sa për treguesin e rrugës, ai është Kur'ani për ata si shembulli yt të cilët janë futur nën dritën e Kur'anit. Shiko tek fillimi i sureve të cilat fillojnë me الٓمٓ **Elif, Lam, Mim** dhe الٓرٰ **Elif, Ra** dhe حٰمٓ **Ha, Mim**; që të shohësh e të kuptosh se sa ndërmjetësues i pranueshëm është Kur'ani, se sa udhëzues i vërtetë dhe sa dritë e shenjtë!

• **Së gjashti:** Sa për mantelet e njerëzve të Xhennetit dhe për ato të njerëzve të Xhehennemit, parimi i fjalës së njëzet e tetë që shpjegon veshjen e shtatëdhjetë lloje mantelesh, mund të nënkuptohet këtu. Kjo është sa vijon:

Një njeri nga njerëzit e Parajsës sigurisht do të dëshirojë të përfitojë në mënyrë të vazhdueshme nga të gjitha shumëllojshmëritë e qënieve në Xhennet. Gjërat e mira të Xhennetit do të ndryshojnë shumë. Ai gjatë gjithë kohës do të komunikojë me çdo lloj qënie në Parajsë. Prandaj, ai do ta vesh vetveten dhe do t'u veshë hurive të tij modelet e bukura të Xhennetit dhe mirësitë e tij në masë të zvogëluar, dhe ai së bashku me huritë e tij do të jenë si një Xhennet i zvogëluar.

Për shembull, një person grumbullon së bashku në kopshtin e shtëpisë së tij modelet e llojeve të luleve të shpërndara gjithandej atij vendi, duke e bërë atë një model të zvogëluar të tij; ose siç grumbullon një dyqanxhi modelet e të gjithë artikujve të tij në një list; ose siç bën një njeri për vetveten një mantel dhe gjithçka të domosdoshme për shtëpinë e tij nga shembujt e të gjitha specieve të krijesave në botë, të cilat ai i sundon, mbi të cilat ai ka autoritet dhe me të cilat ai është i lidhur.

Gjithashtu një person, vendi i të cilit është Parajsa – sidomos në qoftë se ai i përdor të gjitha shqisat e tij dhe aftësitë jolëndore në adhurim dhe që ka fituar të drejtën për të përjetuar kënaqësitë e Xhennetit, ai vetë dhe huritë e tij do të vishen nga mëshira Hyjnore me një lloj manteli i cili do të shfaqë çdo lloj nga llojet e bukurisë së Xhennetit dhe nga çudirat e mirësitë e tij,dhe do t'i kënaqë të gjitha shqisat e tij, do të ngopë të gjithë gjymtyrët e tij dhe do të gëzojë të gjitha aftësitë e tij të holla

Dëshmia se ato mantelë të shumtë nuk do të jenë të gjithë të të njëjtit lloj është hadithi, kuptimi i të cilit është:

"Huritë janë veshur me shtatëdhjetë veshje elegante dhe, megjithatë palca e kërcinjve të këmbëve të tyre mund të shihet." Domethënë, duke filluar nga maja e mantelit prej atyre manteleve për tek më i holli dhe më intimi i tyre, do të ketë shkallë që do të kënaqin e gëzojnë të gjitha shqiset dhe gjymtyrët me çudirat më të holla të ndryshme në mënyra të ndryshme.

Sa për njerëzit e Xhehennemit, meqenëse ata kanë bërë gjynahe në këtë botë me sytë e tyre, me veshët e tyre, me zemrat e tyre, me duart e tyre, me mendjet e tyre dhe kështu me radhë, nuk shfaqet të jetë kundra urtësisë dhe drejtësisë se në Xhehennem atyre do t'u vishen rroba të përgatitura nga copa të ndryshme të shumëllojshme të cilat do të jenë një Xhehennem i zvogëluar dhe do t'u shkaktojnë atyre tortura e dhimbje në përputhje me gjynahet e tyre.

Pika e pestë: Ju pyesni, në atë periudhë midis profetëve, a i përkisnin paraardhësit e profetit a.s.m. ndonjë feje dhe a ishin fetarë ata?

Përgjigjja: Ndodhen rrëfenja se ata ishin fetarë sipas gjurmëve të mbetura nga feja e Ibrahimit a.s., të cilat nën perdet e pakujdesisë dhe të errësirës shpirtërore, vazhduan tek disa njerëz të veçantë. Sigurisht, individët të cilët formuan një zinxhirë të ndritshëm duke ardhur nga Ibrahimi a.s. dhe duke përfunduar tek Muhammedi a.s.m. nuk ishin indiferentë ndaj dritës së fesë së vërtetë dhe nuk u shpartalluan nga errësira e mosbesimit. Por në përputhje me vërsetin,

وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا *"Dhe ne nuk ndëshkojmë përderisa të dërgojmë pejgamberë (për të dhënë paralajmërime)"*[202], njerëzit që jetuan në kohën midis profetëve janë midis atyre të shpëtuarve. Është raportuar me unanimitet se ata janë dënuar për gabimet e tyre në çështjet dytësore. Sipas Imam Shafiut dhe Imam Ash'ariut, madje edhe sikur të ishin mohues dhe të mos besonin në themelet e besimit, ata përsëri janë midis atyre që janë të shpëtuar.

[202] Kur'an, 17: 15

Sepse përgjegjësia përpara Zotit ndodh nëpërmjet dërgimit të profetëve dhe, kur profetët dërgohen, përgjegjësia vendoset nëpërmjet njohjes së detyrave të tyre.

Meqenëse pakujdesia dhe kalimi i kohës i mbuluan ato fe të profetëve të mëparshëm, këto fe nuk mundën të jenë një provë për njerëzit e asaj periudhe kohe.

Në qoftë se do t'u ishin bindur feve të tyre të mëparshme, ata do të merrnin shpërblim; në qoftë se nuk u janë bindur, ata nuk dënohen, sepse meqenëse feja ishte e fshehur, ajo nuk mund të jetë një provë.

Pika e gjashtë: Ju thoni: "A është dërguar ndonjëri prej stërgjyshërve të Profetit a.s.m. me detyrën e profetësisë?"

Përgjigjja: Ndodhen disa rrëfenja se pas Ismailit a.s. ka pasur ndonjë. Vetëm dy profetë u shfaqën, të quajtur Halid Ibn Sinan dhe Hanzala, të cilët nuk ishin stërgjyshërit e tij. Por njëri nga paraardhësit e Tij, Ka'b Ibn Luaj, duke hartuar poemën e famshme dhe të qartë vijuese sikur të citonte shkrimet qiellore:

عَلَى عَفْلَةٍ يَا تِي ٱلنَّبِيُّ مُحَمَّدٌ ۞ فَيُخْبِرُ أَخْبَارًا صَدُوقًا خَبِيرُهَا

"Profeti Muhammed vjen në kohën e shkujdesjes duke dhënë lajmet më të vërteta", të cilat u ngjasojnë shprehjeve të mrekullueshme profetike. Imam Rabbani, duke u mbështetur në dëshminë dhe në ndriçimin, tha: Shumë profetë u dërguan në Indi. Por për shkak se disa nga ata nuk kishin ndjekës, ose u kufizuan vetëm tek disa njerëz, ata nuk u bënë të mirënjohur, ose nuk u quajtën profetë.

Dhe kështu, si rrjedhojë e këtij parimi të Imam Rabbanit, është e mundur që të ketë pasur profetë të këtij lloji midis stërgjyshërve të Profetit a.s.m..

Pika e shtatë: Ju pyesni: Cili është njoftimi më i saktë dhe më i fuqishëm në lidhje me besimin e dy prindërve të profetit Muhammed a.s.m. dhe të gjyshit të tij Abdel Muttalibit?

Përgjigjja: Thënia e Kur'anit ishte e mjaftueshme për Saidin e Ri. Për tridhjetë vite Saidi i Ri nuk ka pasur libër tjetër përveç Kur'anit. Dhe në çështjet dytësore të tilla si këto, unë nuk kam kohë t'i studioj të gjithë librat e hadithit dhe të shkruaj se cili është më i sakti dhe më i besueshmi. Unë vetëm do të them këtë:

Dy prindërit e Profetit Muhammed a.s.m. ishin midis atyre që do të jenë të shpëtuar dhe midis njerëzve të Xhennetit dhe të besimit. Sigurisht, Zoti i Gjithëfuqishëm nuk do ta plagoste zemrën e bekuar të të dashurit të Tij fisnik dhe dhembshurinë e tij të hollë që e mbushte atë zemër të bekuar.

Në qoftë se thuhet: "meqenëse çështja është kështu, pse nuk qenë ata të aftë të besonin në profetin fisnik? Dhe përse ata nuk jetuan për ta parë misionin e tij profetik?

Përgjigjja: Nëpërmjet bujarisë së Tij, me qëllim që t'i kënaqë ndjenjat e tij të buta e të holla, Zoti i Gjithëfuqishëm nuk i vendosi prindërit e të dashurit të Tij nën asnjë obligim për të. Mëshira e Tij kërkoi që t'i bënte ata të lumtur dhe që të kënaqte të dashurin e Tij, me qëllim që të mos i zbriste ata të dy nga rangu i prindërisë për tek rangu i fëmijërisë shpirtërore. Ai nuk i vendosi prindërit e tij dhe gjyshin midis komunitetit të tij nga aspekti i jashtëm. Megjithatë, Ai u dhuroi atyre meritat, virtytet dhe lumturinë e komunitetit të tij.

Po, në qoftë se babai i një mareshalli të lartë, i cili ka rangun e kapitenit, do të hynte në praninë e tij, ai do të mposhtej nga dy emocione kundërshtuese. Prandaj mbreti duke pasur mëshirë për mareshallin e tij fisnik, nuk e vë babain e tij nën urdhrin e tij.

Pika e tetë: Ju pyesni: "Cila është rrëfenja më e saktë lidhur me xhaxhain e tij Ebu Talibin?

Përgjigjja: Shiitët pajtohen me mendimin se ai ishte me besim. Ndërsa shumica e Ehlus-sunne, Sunnitëve nuk pajtohen me besimin e tij. Por ajo çfarë i ndodh zemrës sime është kjo: Ebu Talibi e donte personin e Profetit Muhammed a.s.m. me një dashuri shumë të pastër e serioze; ai donte personin e tij dhe jo profetësinë e tij. Nuk ka dyshim se dashuria e tij shumë e pastër dhe dhembshuria e tij e fortë për personin e Profetit Muhammed a.s.m. nuk shkon kot dhe nuk humbet tek Zoti xh.sh.. Po, Ebu Talibi e deshi me sinqeritet të dashurin e Zotit xh.sh. dhe e mbrojti atë dhe e mbështeti; Dhe për shkak, jo të mohimit e të kryeneçësisë, por të ndjenjave si të turpëruarit dhe të solidaritetit fisnor, ai nuk besoi në të në mënyrë të pranueshme.

Në qoftë se për shkak të kësaj ai shkon në zjarr, All-llahu xh.sh. mund të krijojë një lloj të veçantë parajse për të si shpërblim për veprat e tij të mira. Ashtu siç krijon Ai ndonjëherë pranverën gjatë dimrit në disa vende, dhe për njerëzit në burg e transformon burgun nëpërmjet

një ëndrreje në gjumë, në një pallat, po ashtu Ai mund ta transformojë një ferr të veçantë në një lloj Parajse të veçantë...

وَٱلْعِلْمُ عِندَ ٱللَّهِ ۞ لَا يَعْلَمُ ٱلْغَيْبَ إِلَّا ٱللَّهُ

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَلِيمُ ٱلْحَكِيمُ

Dhe njohja e sigurt është vetëm me All-llahun. Askush nuk e di të padukshmen përveç All-llahut.

"Lavdia të takon Ty! Ne nuk dimë asgjë më tepër nga ç'na ke mësuar Ti. Vërtetë që vetëm Ti je i Gjithëdituri, i Gjithurti.

* * *

LETRA E NJËZET E NËNTË

[Letra e Njëzet e Nëntë përbëhet nga Nëntë Pjesë. Kjo, Pjesa e Parë përmban Nëntë Pika]

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ۞ وَإِن مِّن شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

"Dhe s'ka gjë që të mos e lëvdojë lartësinë e Tij."

Vëllai im i dashur e besnik dhe shoku im i vërtetë në shërbim të Kur'anit!

Këtë herë në letrën tënde ti kërkon një përgjigje për një pyetje të rëndësishme për të cilën as koha ime e as gjendjet e mia nuk më lejojnë që t'i përgjigjem. Vëllai im! Lavdi Zotit, këtë vit numri i atyre që shkruajnë trajtesat është rritur shumë. Kopjet më vijnë mua për korrigjimin e dytë dhe, unë merrem me to duke i bërë me shpejtësi nga mëngjesi gjer në mbrëmje. Detyrat e tjera të rëndësishme mbeten të pakryera. Por unë e shikoj këtë detyrë më të rëndësishme se sa të tjerat. Në dy muajt e Shabanit dhe të Ramazanit në mënyrë të veçantë, zemra merr pjesën e saj më shumë se sa mendja dhe, shpirti bëhet më aktiv!

Duke e shtyrë këtë çështje shumë të rëndësishme për një herë tjetër, unë do t'jua shkruaj ju atë gradualisht sa herë që zemra ime të inspirohet nga mëshira e Zotit të Gjithëfuqishëm. Por tani unë do të shpjegoj tre pika[1]!

Pika e parë: Ndodhen dy aspekte për idenë e shprehur se: "Misteret e Kur'anit të Gjithurtë nuk njihen plotësisht dhe komentatorët e Kur'anit nuk e kuptojnë realitetin e tij." Dhe ata të cilët e thonë këtë janë dy grupe.

Grupi i parë: janë njerëzit e së vërtetës dhe e dijetarëve të saktë. Ata thonë: Kur'ani është një thesar i pafund e i pashtershëm. Përveç nënshtrimit dhe pranimit të çështjeve të tij të vërtetuara e të pakundërshtueshme, çdo shekull gjithashtu merr pjesën e vet nga të vërtetat e tij të fshehura, në formën e një shtojce apo përplotësimi: ai nuk mund ta cënojë pjesën e njerëzve të shekujve të tjerë prej të vërtetave të fshehura të tij.

Po, domethënë, ndërsa koha kalon, të vërtetat e Kur'anit sqarohen edhe më shumë. Por kjo kurrë nuk do të thotë të hedhësh dyshime lidhur me të vërtetat Kur'anore të aspektit të jashtëm të cilat i shpjeguan gjeneratat e hershme- *Es-selefus-salih*, sepse besimi në to është i domosdoshëm; ato janë të vërtetuara, të përcaktuara, themelore dhe shtylla bazë. Nëpërmjet dekretit: قُرْآنٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ *"Ndërsa Ky (Kur'ani) është gjuhë e kulluar Arabe"*[203], ai deklaron se kuptimi i tij është i qartë. Nga fillimi gjer në fund, adresimi Hyjnor vërtitet rreth atyre kuptimeve, duke i mbështetur ato dhe duke i bërë të vetëkuptueshme. Prandaj, refuzimi i atyre kuptimeve të sigurta e të besueshme sugjeron - Ruajna Zot - përgënjeshtrim të fjalës së Zotit xh.sh. dhe fyerje ndaj kuptimit të profetit a.s.m.. Domethënë, ato kuptime autoritare të besueshme janë marrë me radhë nga burimi i profetësisë. Ibn Xherir El-Tabari e shkroi komentin e tij të madh duke i lidhur të gjitha kuptimet e Kur'anit nëpërmjet zinxhirëve të transmetimit autentik me burimin e profetësisë, pra duke ia atribuar të gjitha kuptimet e Kur'anit burimit të profetësisë.

Grupi i dytë: janë ose shokë të marrë të cilët shkaktojnë dëm dhe prishin më shumë se sa rregullojnë, ose ata janë aq armiq tinzarë si djalli të cilët dëshirojnë të kundërshtojnë urdhëresat e Islamit dhe të

[203] Kur'an, 16:103

vërtetat e besimit. Ata dëshirojnë të gjejnë një rrugë për tek suret e fortifikuara të Kur'anit të gjithurtë, të cilat, sipas fjalëve tuaj, janë secila si kështjella çeliku. Këta njerëz dëshirojnë të përhapin ide të tilla si këto me qëllim që -Ruajna Zot!- të shkaktojnë dyshime rreth të vërtetave të besimit dhe të Kur'anit.

Pika e dytë: Në Kur'an, All-llahu i Gjithëfuqishëm betohet nëpërmjet shumë gjërave. Ndodhen mistere të shumta dhe pika kuptimplote të përfshira në betime Kur'anore. Për shembull, betimi tek وَالشَّمْسِ وَضُحٰىهَا *"(Betohem) për diellin dhe shkëqimin e tij!"*[204], formon bazën e krahasimit të shndritshëm në Fjalën e Njëmbëdhjetë. Ajo e tregon universin në formën e një pallati dhe të një qyteti. Dhe nëpërmjet betimit tek ***Ja-sin,*** يٰسٓ ۞ وَالْقُرْاٰنِ الْحَكِيْمِ "*(Betohem) në Kur'anin e gjithurtë!",* ai të sjell ndërmend shenjtërinë e mrekullisë së Kur'anit, duke treguar se ai është aq i merituesshëm për nderim deri në atë shkallë që mund të betohesh tek ai. Betimi në,

[وَالنَّجْمِ اِذَا هَوٰى] [فَلَآ اُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُوْمِ ۞ وَاِنَّهٗ لَقَسَمٌ لَّوْ تَعْلَمُوْنَ عَظِيْمٌ]

"(Betohem) për yllin kur ai bie (shuhet)!"[205] dhe

"Kështu pra, unë betohem për perëndimin e yjeve! Dhe vërtet që është një betim i madh, veç sikur ta dinit!,"[206] tregojnë se yjet që bien janë një shenjë që xhindet dhe shejtanët janë ndaluar nga marrja e sihariqeve nga e padukshmja me qëllim që ato të mos shkaktojnë dyshime rreth shpalljes. Gjithashtu, ai të kujton nëpërmjet betimeve fuqinë e madhe dhe urtësinë e plotë në yjet me madhështinë e tyre të gjërë duke qenë të vendosura në vendet e tyre me rregull të plotë dhe në planetët që janë bërë të rrotullohen në mënyrë të çuditshme.

Nëpërmjet betimeve, [وَالذّٰرِيٰتِ] [وَالْمُرْسَلٰتِ] *"(Betohem) për erërat që shpërndajnë pluhur!"*[207], *"(Betohem) për të dërguarit (erërat ose melekët) e çuar një pas një"*[208], ai tërheq vëmendjen për tek engjëjt e caktuar për erëra me qëllim që t'u sjellë ndërmend shembujt

[204] Kur'an, 91: 1
[205] Kur'an, 53: 1
[206] Kur'an, 56: 75-76
[207] Kur'an, 51: 1
[208] Kur'an, 77: 1

kuptimplotë të urtësisë në drejtimin e ajrit dhe lëvizjen e tij nëpër valë, sepse elementet, të cilët supozohen të sundohen nga rastësia ,kryejnë detyra të rëndësishme për qëllimet më të holla. Dhe kështu me radhë, çdo pozicion nga pozicionet e betimit.

Ka pika të ndryshme elokuence dhe dobi të ndryshme. Meqenëse koha nuk është e përshtatshme, unë vetëm do të tregoj shkurtazi një pikë të hollë prej shumë pikave në betimin e,

وَٱلتِّينِ وَٱلزَّيْتُونِ *"(Betohem) për fikun dhe për ullirin!"*[209], siç vijon:

Nëpërmjet betimit me fikun dhe ullirin, All-llahu i Gjithëfuqi-shëm u kujton pafundshmërinë e fuqisë së Tij, plotësimin e mëshirës së Tij dhe madhështinë e mirësisë së Tij atyre që zbresin tek ultësira më e ulët, duke treguar mundësinë e përparimit të tyre shpirtërisht, nëpërmjet falënderimeve, reflektimit, besimit, dhe veprave të mira, deri tek lartësia më e lartë. Arsyeja për posaçërimin e fikut dhe të ullirit midis mirësive, është se ato dy fruta janë më të bekuarat dhe më të dobishmet, dhe se në krijimin e tyre janë shumë gjëra dhe mirësi të shquara, sepse ulliri përbën një themel të rëndësishëm në jetën shoqër-ore dhe tregtare, për mjetet e ndriçimit dhe për ushqim.

Po ashtu me fikun, në krijimin e tij ai shfaq një mrekulli fuqie si përfshirja e të gjitha anëtarëve të pemës së madhe të fikut në farën e saj shumë të vockël; ai sjell ndërmend mirësitë Hyjnore në qënien e tij si ushqim dhe në dobitë e tij, dhe në qënien e tij i ruajtur, në kundërshtim me shumicën e frutave të tjerë. Ai e instrukton njeriun që të nxjerrë mësime nga këto mirësi, si të besuarit dhe të kryerit e veprave të mira, dhe jo të bie në ultësirën më të ulët.

Pika e tretë: ***"Shkronjat e shkëputura"*** në fillimin e disa sureve janë shifra Hyjnore. Zoti i Gjithëfuqishëm i tregon disa shenja të së padukshmes nëpërmjet tyre për shërbëtorin e Tij të veçantë. Çelësi i atyre shifrave është tek ai shërbëtor dhe tek trashëgimtarët e tij. Dhe meqenëse Kur'ani i gjithurtë u adresohet të gjitha periudhave dhe të gjitha grupeve të njerëzimit në çdo kohë e periudhë, ai përmban kuptime të ndryshme dhe aspekte të shumtë gjithëpërfshirëse që janë pjesa e çdo grupi në çdo shekull. Pjesa më e pastër nga kuptimet ishte

[209] Kur'an, 93: 1

ajo e *Selefu es-salih,* e të drejtive nga gjeneratat e para të Islamit, dhe ata e shpjeguan atë.

Njerëzit e shenjtërisë dhe ata të cilët bëjnë kërkime në realitet kanë gjetur në ato shkronja të shkëputura aluzione të shumta që i përkasin udhëtimit të tyre shpirtëror.

Në komentin e quajtur "shenjat e mrekullisë", në fillimin e sures El-Bekare, ne i diskutuam ato shkronja të shkëputura deri diku nga këndvështrimi i mrekullisë së elokuencës së Kur'anit; asaj vepre mund t'i referoheni.

Pika e katërt: Fjala e Njëzet e Pestë ka provuar se një përkthim i vërtetë i Kur'anit të gjithurtë është i pamundur. Gjithashtu stili i lartë i mrekullisë së tij nuk mund të përkthehet. Do të ishte tej mase e vështirë t'i shprehësh dhe t'i bësh të kuptueshme kënaqësinë dhe realitetin që burojnë nga stili i lartë në mrekullinë e tij. Por ne do të aludojmë për një ose dy aspekte të tij me qëllim që të tregojmë mënyrën, sa vijon:

[وَمِنْ ءَايَٰتِهِۦ خَلْقُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَٱخْتِلَٰفُ أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوَٰنِكُمْ] [وَٱلسَّمَٰوَٰتُ مَطْوِيَّٰتٌۢ بِيَمِينِهِۦ] [يَخْلُقُكُمْ فِى بُطُونِ أُمَّهَٰتِكُمْ خَلْقًا مِّنۢ بَعْدِ خَلْقٍ فِى ظُلُمَٰتٍ ثَلَٰثٍ] [خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ] [يَحُولُ بَيْنَ ٱلْمَرْءِ وَقَلْبِهِۦ] [لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ] [يُولِجُ ٱلَّيْلَ فِى ٱلنَّهَارِ وَيُولِجُ ٱلنَّهَارَ فِى ٱلَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ

"Dhe nga treguesit e Tij është krijimi i qiejve dhe i tokës, dhe dallimi i gjuhëve dhe i ngjyrave tuaja."[210]

"Dhe qiejt do të jenë të mbështjellë në Dorën e Tij të Djathtë."[211]

"Ai ju krijon ju në barkun (mitrat) e nënave tuaja, krijim pas krijimi (në faza të caktuara) nën tri perde errësire..."[212]

"Ai i Cili krijoi qiejt dhe tokën në gjashtë Ditë."[213]

"All-llahu ndërhyn ndërmjet njeriut dhe zemrës së tij."[214]

---

[210] Kur'an, 30: 22
[211] Kur'an, 39: 67
[212] Kur'an, 39: 6
[213] Kur'an, 7: 54
[214] Kur'an, 8. 24

"Prej të Cilit nuk mund të fshihet as edhe grimca më e vockël."[215]

"Ai shkrin natën te dita dhe Ai shkrin ditën te nata. Dhe Ai është i Gjithëditur për të gjithë ç'gjindet në gjokse."[216]

Nëpërmjet vërseteve si këto me një stil të lartë dhe me një gjithëpërfshirje të mrekullueshme, Kur'ani famëlartë përshkruan realitetin e krijueshmërisë për imagjinatën, duke treguar ç'ka vijon:

Autori i botës dhe ndërtuesi i universit ashtu siç i vendosi Diellin dhe Hënën në vendet e tyre përkatëse,po ashtu ai i vendosi grimcat në vendet e tyre, për shembull, në bebet e syve të krijesave të gjalla. Dhe Ai i vendos secilën prej tyre në vendet e tyre përkatëse me të njëjtin instrument dhe në të njëjtin moment.

Dhe Ai ashtu siç i vendos në sistem e në harmoni qiejt, i hap ato si dyer dhe i organizon, po ashtu Ai hap syrin duke lëvizur perdet e tij me drejtpeshim; Ai e realizon këtë me të njëjtin instrument, me të njëjtën vegël jolëndore dhe në të njëjtin moment... Dhe Ai ashtu siç i gozhdon yjet në qiej, po ashtu Ai skalit shenja dalluese të panumërta në fytyrën e njeriut dhe, i mbërthen në të shqisat e tij të jashtme e të brendshme në vendet e tyre përkatëse, me të njëjtin instrument jolëndor të fuqisë së Tij.

Domethënë, me qëllim që Ai t'ua shfaqë veprat e Tij si syrit po ashtu edhe veshit ndërsa Ai vetë është në veprim, Autori madhështor me një fjalë prej vërseteve të Tij Kur'anore godet një grimcë dhe e mbërthen atë në vendin e saj, dhe me një fjalë tjetër prej të njëjtit vërset godet diellin dhe e mbërthen atë mu në qendrën e tij; dhe Ai demonstron Unitetin e Tij brenda Njësisë së Tij, lavdinë e pafundme të Tij brenda bukurisë së Tij të pakufishme, madhështinë e Tij të pafundme brenda maskimit të Tij të pafundmë, dhe gjërësinë e Tij të pafundme brenda saktësisë së Tij të pafundme dhe madhërinë e Tij të pafundme brenda mëshirës së Tij të pafundme. Domethënë shfaq më të skajshmen e shkallëve të kombinimit të të kundërtave- e cila konsiderohet të jetë e pamundur - në fomën e shkallës së domosdoshmërisë; dhe e provon këtë dhe e demonstron.

Kështu, ky lloj shpjegimi e stili i mrekullueshëm i bën gjenitë e mëdhenj të letërsisë që të përkulen përpara elokuencës së tij. Dhe për shembull, nëpërmjet vërsetit,

---

[215] Kur'an, 34: 3
[216] Kur'an, 57: 6

وَمِنْ ءَايَٰتِهِۦٓ أَن تَقُومَ ٱلسَّمَآءُ وَٱلْأَرْضُ بِأَمْرِهِۦ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ ٱلْأَرْضِ
إِذَآ أَنتُمْ تَخْرُجُونَ ﴿٢٥﴾

"Dhe nga Treguesit është se qielli dhe toka qëndrojnë me urdhrin e Tij dhe më pas , kur Ai t'ju thërrasë ju me një thirrje, kur ç'të shohësh! Ju do të dilni nga toka (nga varret tuaj për llogari e shpërblim),"[217]

Zoti i Gjithëfuqishëm tregon madhështinë e sovranitetit të Hyjnisë së Tij në stilin e lartë vijues:

Me një urdhër të vetëm ose me një sinjal si një rënie e borisë, qëniet në qiej e në tokë, të cilat janë si dy kazerma të bindura, ose si dy shtabe të një ushtrie të disiplinuar, do të dalin e do të ngrihen me një gatishmëri e shkathtësi dhe me një bindje të plotë nga gjumi i tyre nën perdet e përkohshmërisë dhe të mosekzistencës. Duke thënë: Nën urdhërat tuaja!" ato do të grumbullohen në fushën e Ringjalljes dhe të gjykimit.

Shiko me çfarë stili të mrekullueshëm dhe të lartë e përshkruan vërseti ringjalljen e të vdekurve dhe Tubimin e Madh, dhe si ai tregon provën e mëposhtme bindëse që përfshihet në pohimin e tij: Ashtu siç dalin farërat të cilat ishin mbuluar, sikur të ishin të vdekura, në errësirën e tokës, dhe pikat të cilat janë të shpërndara e të fshehura në atmosferën e qiellit dhe që janë shpërndarë në hapësirën ajrore dhe, vijnë në jetë me një rregullsi të përkryer dhe me një shpejtësi të plotë, dhe ato shfaqen në fushën e provimit e të testimit në çdo pranverë, saqë farërat e kokrrat në tokë dhe pikat në qiell marrin formën e ringjalljes, ashtu siç është e dukshme, po kështu, në Ringjalljen e madhe, qëniet do të shfaqen me të njëjtën lehtësi. Meqenëse ju e shikoni këtë këtu, ju nuk mund ta mohoni tjetrën, ringjalljen e madhe. Dhe kështu me radhë. Ju mund ta krahasoni shkallën e elokuencës në vërsetet e tjera me këtë vërset.

Atëherë, a do të ishte i mundur të bëhet një përkthim i vërtetë i këtij lloji vërsetesh Kur'anore? Sigurisht, kjo nuk do të ishte e mundur. Tekeshumta, ose duhet t'i japësh kuptime të përgjithshme e të shkurtuara vërsetit Kur'anor, ose një interpretim me pesë ose gjashtë rreshta për çdo frazë.

Pika e pestë: Për shembull, *"**El-Hamdu liL-Lahi"**- i gjithë lavdërimi i takon All-llahut,* është një frazë Kur'anore. Kuptimi më i

[217] Kur'an, 30: 25

shkurtër i saj që kërkohet nga rregullat e gramatikës dhe të retorikës është ky:

كُلُّ فَرْدٍ مِنْ اَفْرَادِ الْحَمْدِ مِنْ اَيِّ حَامِدٍ صَدَرَ وَعَلَى اَيِّ مَحْمُودٍ وَقَعَ مِنَ الْاَزَلِ
اِلَى الْاَبَدِ خَاصٌّ وَمُسْتَحِقٌّ لِلذَّاتِ الْوَاجِبِ الْوُجُودِ الْمُسَمّٰى بِاللّٰهِ

Çdo shembull individual i të gjitha llojeve të lavdërimit që janë bërë prej cilitdo lavdërues për cilindo qysh nga parapërjetësia deri tek paspërjetësia, janë të posaçme dhe i takojnë vetëm Ekzistuesit të domosdoshëm, i Cili njihet me Emrin All-llah.

Kjo është siç vijon: Çdo shembull individual i të gjitha llojeve të lavdërimit, është si rrjedhojë e nyjës shquese **"el"** në **"el-Hamdu"**. Sa për cilësimin e *"që janë bërë prej cilitdo lavdërues"*, meqenëse ***'lavdërimi' (Hamdi)*** është një emër foljor dhe emri i vepruesit është lënë jashtë, ajo shpreh përgjithshmëri në atë kuptim. Dhe duke e lënë jashtë edhe emrin mbi të cilin bie veprimi, ajo përsëri shpreh përgjithshmëri dhe gjithësishmëri, dhe prandaj ajo shpreh cilësimin, *"për cilindo"*.

Sa për cilësimin e *"qysh nga parapërjetësia për tek paspërjetësia"*, ajo shpreh vazhdimësi e qëndrueshmëri sipas rregullit të zhvendosjes nga një fjali foljore në një fjali emërore. **"Lami"** parafoljor tek **"Lil-Lah" (e Zotit)**, shpreh kuptimin e *"pronësisë së posaçme dhe të meritës."*

Sa për cilësimin e *"(i takojnë vetëm) Ekzistuesit të Vetëm të domosdoshëm, i Cili njihet me Emrin All-llah"*, meqenëse ekzistenca e domosdoshme është kusht i domosdoshëm i Hyjnisë dhe një term që tregon Esencën e të Gjithëlavdishmit, duke përfshirë të gjithë Emrat Hyjnorë dhe atributet dhe, duke qenë Emri më i madh, Emri "All-llah" në mënyrë të domosdoshme tregon edhe ekzistencën e domosdoshme, edhe titullin e "Ekzistuesi i Vetëm i domosdoshëm."

Në qoftë se më i shkurtëri i kuptimeve të jashtme të frazës *"I gjithë lavdërimi i takon All-llahut",* është kështu, mbi të cilën kanë mendim të pajtueshëm e unanim të gjithë dijetarët e gjuhës arabe, atëherë si do të ishte e mundur që të përkthehet Kur'ani në një gjuhë tjetër me të njëjtën mrekulli e fuqi?

Për më tepër, midis të gjitha gjuhëve të botës, ndodhet vetëm njëra e cila mund të krahasohet me arabishten në të qënit gjuha e gramatikës,

dhe ajo nuk mund ta arrijë kurrë gjithëpërfshirjen e arabishtes. A do të ishte e mundur për përkthimet e bëra nëpërmjet gjuhëve të tjera të përbëra dhe eptimore nga njerëzit, shkalla e të kuptuarit të të cilëve është e pjesshme, që perceptimi i tyre është i mangët, që idetë e të cilëve janë të ngatërruara dhe që zemrat e të cilëve janë të errëta, të marrin vendin e fjalëve të shenjta të Kur'anit, të cilat janë shfaqur në mënyrë të mrekullueshme në atë gjuhë gramatikore gjithëpërfshirëse të mrekullueshme brenda një njohje gjithëpërfshirëse e cila i njeh të gjitha aspektet përnjëherësh dhe që i dëshiron ato. Unë madje mund të them, dhe ndoshta e provoj se secila prej fjalëve të Kur'anit është si një thesar të vërtetash, ndonjëherë, vetëm një shkronjë përmban aq të vërteta sa të mbushë një fletë të plotë.

Pika e gjashtë: Unë do të tregoj një eksperiencë të ndritshme dhe një vizion të vërtetë që kam pasur me qëllim që ta ndriçoj këtë kuptim, ajo është si më poshtë vijon:

Një herë, unë po mendoja thellë rreth përdorimit të vetes së parë shumës në vërsetin إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ *"Vetëm Ty të adhurojmë dhe vetëm prej Teje ne kërkojmë ndihmë,"*[218] dhe zemra ime po kërkonte arsye, përse veta e parë njëjës ishte këmbyer duke kaluar në vetën e parë shumës tek *"Ne Ty të adhurojmë."- (Na'budu)*. Papritmas nga ai *"Nun"* m'u zbuluan misteri dhe virtytet e kryerjes së faljeve me xhemaat. Unë pashë se për shkak të pjesëmarrjes sime me xhemaat në xhaminë Bajazit, ku unë po kryeja faljen, çdo anëtar i xhematit u bë një lloj ndërmjetësi për mua. Dhe unë pashë se çdo individ prej atij xhemati u bë dëshmitar dhe mbështetës për të gjitha shprehjet, dispozitat dhe për pohimet në recitimet e mia.

Kjo shkaktoi tek unë një kurajo të mjaftueshme që të paraqes adhurimin tim të mangët dhe ta ngrej atë të bashkuar me ibadetin e madh të atij xhemati për tek prania e shenjtë Hyjnore.

Dhe ndërsa po hulumtoja mbi këtë, papritmas një perde tjetër u ngrit dhe pashë se të gjitha xhamitë e Stambollit u lidhën e u bashkuan me njëra-tjetrën dhe ai qytet u bë si xhamia Bajazit. Ndërkohë, befas, unë ndjeva sikur po merrja duatë dhe miratimin e tyre. Atëherë brenda saj, unë e pashë veten time në xhaminë e faqes së tokës, në rreshtat rrethorë përreth Qabesë së nderuar dhe, lavdërova shumë All-llahun

[218] Kur'an, 1: 4

duke thënë: اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ ***"El hamdu lil-lahi Rabbil alemin"*** *- I gjithë lavdërimi i takon Zotit të të gjitha botëve!...*

Unë kam aq shumë ndërmjetësa sa ky numër i madh i kësaj shumice; ata thonë pikërisht të njëjtat fjalë që them unë në namaz, duke miratuar gjithçka që unë them.

Unë thashë: meqenëse kjo perde u ngrit me imagjinatë.. dhe u bë Qabeja e shquar si Mihrabi i banorëve të tokës, atëherë unë do ta shfrytëzoj këtë rast dhe, do të vendos në të esencën e imanit të cilën unë e përmend në **tesheh-hud** e cila është:

اَشْهَدُ اَنْ لَّآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَّسُوْلُ اللّٰهِ ***"Esh-hedu en la ilahe il-lall-llah, ve eshhedu enne Muhammeden Resulull-llah."*** *- Dëshmoj se nuk ka zot tjetër përveç All-llahut, dhe dëshmoj se Muhammedi është i dërguari i Zotit.",* dhe do ta lë amanet tek Guri i Zi i Qabesë duke i marrë të gjithë rreshtat e xhematit si dëshmitarë për këtë.

Ndërsa duke e thënë këtë, u zbulua para meje një situatë tjetër: unë pashë se xhemati, pjesë e të cilit isha edhe unë, u nda në tre rrathë:

Rrethi i parë ishte xhemati i gjërë i besimtarëve dhe i atyre që e vërtetojnë Unitetin Hyjnor në faqen e tokës.

Rrethi i dytë: është xhemati i të gjithë krijesave, të gjitha ato duke kryer faljet dhe lavdërimet, preokupoheshin me tesbihate e lavdërime të veçanta për secilin grup dhe specie. Adhurimi i tyre përbëhet nga aktivitetet që ne i vëzhgojmë, të quajtura "detyrat e gjërave." Duke deklaruar ***"All-llahu Ekber"*** *– All-llahu është më i Madhi!",* përpara kësaj madhështie, unë ula kokën në habi, dhe shikova nefsin tim tek rrethi.

Brenda Rrethit të tretë, unë pashë një botë të çuditshme e cila në dukje dhe në cilësi ishte e vogël, por në realitet ishte e madhe dhe, detyrat e saj ishin të mëdha, kjo duke filluar nga grimcat e qënies sime dhe duke përfunduar tek shqisat e mia të jashtme, ishte një xhemat në të cilin çdo grup ishte i preokupuar me detyrat e adhurimit dhe me falënderimet. Në këtë rreth, aftësia e brendshme Hyjnore në zemrën time po thonte: اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِيْنُ *"Vetëm Ty të adhurojmë dhe vetëm prej Teje ne kërkojmë ndihmë",* siç e kishte thënë gjuha ime me nijetin, qëllimin e dy xhemateve të parë të mëdhenj, në emrin e tyre.

Shkurtazi: ***"Nuni"*** i ***"Na'budu"*** i tregon këto tre xhemate. Ndërsa isha në këtë gjendje mediteuese, personaliteti kolektiv i bekuar i të Dërguarit të Zotit xh.sh., interpretuesi dhe lajmëtari i Kur'anit të Gjithurtë, papritmas u mishërua me të gjithë madhështinë e tij në hutben, predikatoren e tij jolëndore në Medine. Ashtu si gjithësecili, unë sikur dëgjova adresimin Hyjnor.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمْ *"O ju njerëz! Adhurojeni Zotin tuaj..."* dhe gjithësecili në ato tre xhemate u përgjigj, ashtu si unë, duke thënë, إِيَّاكَ نَعْبُدُ *"Vetëm Ty ne të adhurojmë."* Në përputhje me rregullin,

إِذَا ثَبَتَ الشَّيْءُ ثَبَتَ بِلَوَازِمِهِ *"Në qoftë se vërtetohet diçka, ajo vërtetohet me gjërat që e bëjnë të domosdoshme atë'*, e vërteta e mëposhtme iu tregua mendjes sime: Përderisa Krijuesi i të gjitha botëve e ka marrë njeriun si atë të cilit i drejtohet adresimi i Tij, dhe Ai Krijues flet me të gjitha qëniet dhe, se ky profet i nderuar ia komunikon atë adresim të lartë Hyjnor njerëzimit dhe madje të gjitha qënieve me shpirt e me vetëdije, atëherë, padyshim, e gjithë e shkuara dhe e ardhmja janë bërë si koha e tashme dhe, i gjithë njerëzimi janë bërë si një tubim i vetëm, rreshtat, radhët e të cilëve janë të gjitha të ndryshme, ku adresimi u drejtohet të gjithë atyre.

Ndërkohë mua m'u shfaq se çdo vërset Kur'anor kishte një fuqi të lartë elokuence dhe një bukuri të tillë që e kishte marrë nga madhështia dhe nga rrezja e stacionit të tij dhe, pashë adresimet tej mase të shumta, të ndryshme e domethënëse prej Folësit të parapërjetshëm, zotëruesit të lavdisë dhe të madhështisë absolute, dhe nga interpretuesi i tij i lartësuar, i cili është tek rangu i të qënit i dashuri i Zotit; unë e pashë çdo vërset brenda një drite vezulluese dhe vërtet të ndritshme të mrekullisë. Pastaj, jo i gjithë Kur'ani, apo një sure, apo një vërset, por secili nga fjalët e tij, m'u shfaq si një mrekulli.

Atëherë, unë thashë:

"Lavdi Zotit për mirësinë e imanit dhe të Kur'anit." Pastaj unë dola nga ai përfytyrim, i cili ishte thjesht realitet i pastër, ashtu siç hyra në të nëpërmjet **"*Nunit*"** të **"*Na'budu*"**, dhe kuptova se, jo vetëm vërsetet e Kur'anit dhe fjalët, por edhe disa nga shkronjat e tij, si **'*nuni'*** i ***'Na'budu*'**, ishin çelësa të ndritshëm për të vërteta të rëndësishme.

Pasi zemra dhe imagjinata ime kishin dalë prej ***'Nunit'*** të ***'Na'budu'***, u shfaq mendja dhe tha: "Edhe unë dua pjesën time gjithashtu." Unë nuk mund të fluturoj ashtu si ju, dhe nuk mund të ecë veçse me këmbët e dëshmive dhe të provave. Më tregoni atë që është tek نَعْبُدُ ***'Na'budu'*** dhe tek نَسْتَعِيْنُ ***'Neste'inu'***, rrugën që të çon tek "*I Adhuruari i Vërtetë"* dhe, tek *"Ai i Vërtetë prej të Cilit kërkohet ndihma"*, me qëllim që të mund t'ju shoqëroj ju. Pastaj m'u shfaq në zemrën time sa vijon:

I thuaj asaj mendje të ngatërruar që t'i shqyrtojë të gjitha qëniet në univers, qofshin me shpirt, ose të pajeta.

Të gjitha ato, sipas një sistemimi të përkryer dhe brenda një bindje të plotë, kanë adhurimin e tyre i cili është në formën e detyrave. Megjithëse disave prej tyre u mungojnë ndjenjat dhe intelekti, ato i kryejnë detyrat e tyre në formën më të vetëdijshme, më të rregullt dhe në mënyrën më të lartë të adhurimit.

Kjo do të thotë se ndodhet një i Adhuruar i Vërtetë dhe një urdhërues absolut, i Cili i nënshtron këto krijesa dhe i shtyn ato për në adhurim. Gjithashtu i thuaj mendjes që t'i shqyrtojë të gjitha qëniet dhe në mënyrë të veçantë gjallesat; ndërsa secila nga ato ka nevoja jashtë mase të shumta e të ndryshme, të cilat sigurojnë vazhdimësinë e jetës së saj dhe përjetshmërinë e llojit të saj, mirëpo duart e saj nuk mund të arrijnë as më të voglën e tyre; fuqia e saj është e pamjaftueshme. Megjithatë ato të gjitha i marrin nevojat e tyre të panumërta në mënyrë të rregullt, nga vende të paparashikueshme dhe pikërisht në kohën e duhur; kjo duhet të shihet qartë.

Kështu, këto nevoja të pafundme dhe këto kërkesa të pakufishme të qënieve dhe ajo ndihmë e jashtëzakonshme nga e padukshmja dhe ajo përkrahje e mëshirshme, në mënyrë të vetëkuptueshme, demonstron se ato kanë një Mbrojtës dhe një Furnizues i Cili zotëron pasuri absolute, që është Gjithëbujar Absolut, i Gjithëfuqishëm Absolut. Dhe vetëm prej Atij kërkojnë ndihmë të gjitha qëniet e gjalla dhe vetëm prej Tij ato presin ndihmë e mbështetje.

Domethënë, çdo gjë në ekzistencë në kuptim e në efekt thotë: إِيَّاكَ نَسْتَعِيْنُ *"Dhe vetëm nga Ty ne kërkojmë ndihmë."*

Ndërkohë, këtu mendja ime u nënshtrua dhe tha:

“Ne besojmë në këtë dhe e pranojmë.”

Pika e shtatë: Pastaj, kur unë thashë:

اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ۝ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ *“Na drejto në Rrugën e drejtë. Në rrugën e atyre të cilëve Ti u ke dhuruar mirësinë Tënde,”*[219] unë pashë se midis autokolonave të njerëzimit që po udhëtonin drejt së ardhmes, ishte karvani i ndritshëm e rrezatues i profetëve, i të vërtetëve, i martirëve, i evlijave dhe i të drejtëve. Ata po largonin errësirën e së ardhmes dhe po udhëtonin në udhën për paspërjetësi në Rrugën e drejtë, në atë Rrugë të drejtpërdrejtë.

Fraza po më tregonte rrugën për t’iu bashkuar karvanit, madje ajo po më bashkonte mua me të. Papritmas unë shpreha me klithmë nga habia: **Ja Subhan-all-llah**! Gjithkush që ka sa një fije mend duhet ta dijë se çfarë humbje do të ishte nëse nuk i bashkohesh atij karvani të gjatë dritëdhënës i cili është duke ndriçuar të ardhmen dhe që është duke udhëtuar në një siguri të plotë. Dhe Ai që i shmanget rrugës së atij karvani me anë të bërjes së bi’dateve - risive -, ku mund të gjejë ai dritë që të ndriçohet dhe cilën rrugë do të marrë?

Udhërrëfyesi ynë, profeti më i nderuar a.s.m. ka thënë:

كُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ *“Çdo bi’dat, është çudhëzim dhe ç’do çudhëzim është në zjarr.” (Transmeton Muslimi)*

Unë do të isha kureshtar të dija për ata fatzinj të cilët merituan epitetin “dijetarët e këqinj fetarë” se çfarë avantazhi gjejnë ata përballë këtij hadithi të saktë? Çfarë fetfaje japin ata që në mënyrë të panevojshme e të dëmshme dalin kundër çështjeve të qarta dhe kundër “shenjave të Islamit” dhe që e vlerësojnë si të mundshme t’i ndryshojnë ato? Duhet të jetë një zgjim i përkohshëm i shkaktuar nga një manifestim i përkohshëm i kuptimit ai i cili i mashtroi ata “dijetarë të këqinj fetarë”. Për shembull, në qoftë se një kafshe i rripet lëkura, ose nëse i qërohet lëkura një fruti, një butësi e përkohshme dhe një delikatesë do të dukej, por në një kohë shumë të shkurtër mishi i butë, i njomë dhe fruti i shijshëm do të nxiheshin e kalbeshin nën lëkurën që tashmë është e huaj, e tharë, e fishkur, e dendur dhe e ndotur.

---

[219] Kur’an, 1: 5-6

Në të njëjtën mënyrë, shprehjet Hyjnore dhe profetike të cilat janë në "shenjat e islamit" janë si një lëkurë e gjallë tek e cila ka merita e shpërblime. Duke qenë e zhveshur, drita e kuptimeve është përkohësisht lakuriq dhe e dukshme deri diku, por ashtu siç ikën butësia e frutit i cili është ndarë nga lëkura e tij, po ashtu edhe shpirti i atyre kuptimeve të bekuara fluturon, zhduket duke e lënë prapa lëkurën njerëzore, shprehjet njerëzore, në zemrat dhe në mendjet e errëta. Kështu drita zhduket dhe, nuk mbetet gjë tjetër përveç tymit... megjithatë...

Pika e tetë: Është e domosdoshme të shpjegojmë një parim nga parimet e realitetit lidhur me këtë çështje. Ai është siç vijon:

Ashtu siç ndodhen dy lloj të drejtash, "Të drejtat individuale" dhe "të drejtat e përgjithshme", të cilat konsiderohen të jenë një lloj i "të drejtave të Krijuesit", po ashtu në çështjet e Sheriatit, disa çështje kanë të bëjnë me 'individët', ndërsa të tjerat lidhen me përgjithshmërinë, kanë të bëjnë me publikun; këto të fundit quhen "shenjat e Islamit". Meqenëse këto shenja u përkasin të gjithëve, të gjithë marrin pjesë në to, atëherë të ndërhysh në to pa miratimin e pa pëlqimin e publikut, është një shkelje e të drejtave publike. Dhe çështja më e vogël prej atyre shenjave (le të jetë ajo një çështje me statusin e sunnetit) është e barazvlershme me çështjen më të madhe, për sa ka të bëjë me rëndësinë.

Sepse ato kanë lidhje drejtpërsëdrejti me të gjithë botën Islamike.

Le ta dinë ata të cilët përpiqen që t'i këpusin ato zinxhirë brilantë të ndritshëm me të cilët janë lidhur të gjitha figurat më të mëdha të Islamit që nga epoka e Profetit Muhammed a.s.m. deri tani në ditën tonë dhe, që ndihmojnë për shtrembërimin dhe shkatërrimin e tyre, le ta dinë se çfarë gabimi fatal po bëjnë ata. Në qoftë se ata do të kishin sa një grimcë intelekt, ata duhet të dridheshin!

Pika e nëntë: Ndodhen disa çështje të sheriatit të quajtura "Çështjet e adhurimit", të cilat nuk janë të lidhura me arsyen dhe kryhen ashtu siç janë urdhëruar. Arsyeja për ta është urdhri Hyjnor. Ndodhen çështje të tjera të cilat kanë "kuptim të arsyeshëm". Domethënë , ato kanë disa urtësi e dobi për shkak të të cilave ato janë brendatrupëzuar e përfshirë në Sheriat. Por kjo nuk është arsyeja e vërtetë apo shkaku; arsyeja e vërtetë është urdhri Hyjnor dhe urdhri ndalues.

Shembujt e urtësisë ose të dobive nuk mund t'i ndryshojnë ato çështje të "shenjave të Islamit", të cilat i përkasin adhurimit; aspekti i tyre që ka të bëjë me adhurimin peshon më shumë, mbisundon dhe tek ky aspekt nuk mund të ndërhyhet dhe nuk mund të preket asgjë. Ato "shenja të Islamit" nuk mund të ndryshohen madje sikur të ketë njëqind mijë arsye e dobi. Gjithashtu nuk mund të thuhet se "dobitë e Sheriatit janë kufizuar vetëm tek ato përfitime që janë të njohura. Ta supozosh një gjë të tillë, do të ishte gabim. Përkundrazi, ato dobi të njohura, ndoshta mund të jenë vetëm njëri nga shumë shembuj urtësie.

Për shembull, në qoftë se dikush prej tyre do të thonte: Urtësia dhe qëllimi i Ezanit është thirrja që u drejtohet muslimanëve për namaz, atëherë mjafton - për këtë gjendje - të hapësh zjarr me pushkë, të qëllosh". Por nuk e di ai i çmendur se thirrja për namaz është vetëm një dobi prej mijëra dobive në Eza . Madje edhe në qoftë se ai zë i pushkës që hapi zjarr do ta jepte atë dobi, veçse ama, si do të mund ta merrte ajo vendin e thirrjes për namaz, kur thirrja është mjeti për shpalljen e Unitetit Hyjnor, i cili është rezultati më i madh i krijimit të universit dhe i krijimit të llojit njerëzor dhe, mjeti për të shfaqur adhurimin përpara Hyjnisë –Perëndisë- në emrin e njerëzve në atë qytet ose në emrin e të gjithë njerëzimit.

Shkurtazi: Xhehennemi nuk është i panevojshëm, shumë prej çështjeve thërrasin me të gjithë fuqinë: Rroftë Ferri! Edhe Xhenneti gjithashtu nuk është i lirë; ai kërkon një çmim të lartë.

لَا يَسْتَوِيٓ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ وَأَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ أَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ هُمُ ٱلْفَآئِزُونَ لخ

"Nuk janë njësoj banorët e zjarrit dhe banorët e Xhennetit. Janë banorët e Xhennetit që do të jenë ngadhënjyes."[220]

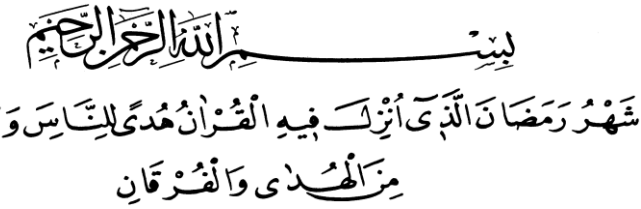
* * *

[220] Kur'an, 59: 20

Pjesa e Dytë e cila është Trajtesa e Dytë

Trajtesa e muajit të Ramazanit

[Duke pasë qenë një diskutim i shkurtër i "Shenjave të Islamit" tek përfundimi i Pjesës së Parë, do të diskutohet në këtë pjesën e dytë, më brilantja dhe më e ndritshmja e shenjave, ajo e Ramazanit të bekuar. Kjo pjesë përbëhet nga Nëntë pika, të cilat shpjegojnë nëntë prej shembujve të shumtë të urtësisë, për agjërimin në muajin e bekuar të Ramazanit.]

Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti!

"Muaji i Ramazanit në të cilin u zbrit Kur'ani, është udhëzim për njerëzimin, provë e qartë për udhëheqje dhe kriteri (dalluesi i qartë për të drejtën dhe të gabuarën)."[221]

[221] Kur'an, 2: 185

❑ PIKA E PARË

Agjërimi në muajin e Ramazanit është njëra nga pesë shtyllat e Islamit, dhe konsiderohet nga më të mëdhatë e shenjave dhe e rregullave të Islamit. Ndodhen shumë qëllime dhe shembuj urtësie në agjërimin e Ramazanit të cilat shikojnë edhe tek Hyjnia e Zotit të Gjithëfuqishëm, edhe tek jeta sociale e njeriut, tek jeta e tij individuale, shikojnë gjithashtu tek ushtrimi dhe edukimi i nefsit instinktiv, tek pastrimi i tij dhe tek mirënjohja ndaj mirësive Hyjnore.

Njëri nga shembujt e shumtë të urtësisë në agjërim nga këndvështrimi i Hyjnisë së Zotit të Gjithëfuqishëm është sa vijon:

All-llahu i Gjithëfuqishëm e krijoi faqen e tokës në formën e një tryeze të mbushur plot e përplot me mirësi dhe ka vënë mbi tryezë çdo lloj mirësie në një formë, مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ *"...prej nga as nuk mund ta mendonte (njeriu)"* [222], duke shpallur në këtë mënyrë plotësimin e Hyjnisë së Tij, mëshirën dhe dhembshurinë e Tij. Qëniet njerëzore janë të pamundura ta dallojnë qartë realitetin e kësaj situate ndërsa janë brenda sferës së shkaqeve, nën perden e pakujdesisë, dhe ata ndonjëherë e harrojnë atë.

Ndërsa gjatë muajit të Ramazanit, njerëzit e besimit papritmas bëhen si një ushtri e mirorganizuar. Ndërsa iftari në perëndimin e diellit afrohet, ata shfaqin një qëndrim adhurues të përndritur sikur të ishin ftuar në banketën e Sovranit të parapërjetshëm, dhe presin urdhrin e "urdhëroni bujrum!" në tryezën e bujarisë së Tij... dhe ata me këtë gjendjen e tyre i përgjigjen asaj mëshire të gjërë universale me një adhurim gjithëpërfshirës, të lartë dhe të rregullt...

A mendoni ju për ata, të cilët nuk marrin pjesë në një adhurim të tillë të lartë dhe në këto mirësi të larta se janë të meritueshëm të quhen qënie njerëzore?

❑ PIKA E DYTË

Një nga shumë shembuj të urtësisë në agjërimin e muajit të bekuar të Ramazanit, për sa ka të bëjë me mirësitë e Zotit të Gjithëfuqishëm, është si më poshtë vijon:

Ashtu siç u tha në Fjalën e Parë, ushqimet të cilat i sjell një shërbëtor nga kuzhina mbretërore kanë çmimin e tyre. Por do të ishte

[222] Kur'an, 65: 3

marrëzi nëse do të supozoheshin ato ushqime shumë të vyera si të pavlera, dhe nëse nuk do të njihej Ai i Cili i dhuroi ato.

Zoti i Gjithëfuqishëm ka shpërndarë lloje të panumërta mirësish mbi faqen e tokës për njerëzimin; në këmbim të tyre Ai dëshiron falënderime si çmim për ato mirësi. Shkaqet e jashtme dhe pronarët e tyre të jashtëm të cilët i mbajnë ato mirësi janë si shërbëtorë për to. Ne u japim shërbëtorëve atë çmim që ata meritojnë dhe ndjehemi mirënjohës e të detyruar ndaj tyre, dhe madje u japim falënderime e respekt më shumë se sa meritojnë. Ndërsa Dhuruesi i vërtetë i mirësive është pafundësisht më i merituesshëm për t'i dhënë falënderime se sa ato shkaqe të cilat janë thjesht mjete të jashtme për ato mirësi.

Atëherë të falënderosh Atë, do të thotë të pranosh se mirësitë vijnë drejtpërdrejtë prej Atij; është të çmosh vlerën e tyre... dhe të perceptosh nevojën që ka njeriu për to. Kështu agjërimi në Ramazan është çelësi për një falënderim të vërtetë, të sinqertë, të shtrirë dhe universal. Për kohët e tjera të vitit, shumica e atyre të cilët nuk janë në rrethana të vështira nuk e kuptojnë vlerën e shumë mirësive meqenëse ata nuk përjetojnë një uri të vërtetë. Ata që i kanë stomakët plot dhe, në mënyrë të veçantë, në qoftë se ata janë të pasur, nuk e kuptojnë shkallën e mirësisë që ndodhet në një copë buke të thatë. Por në kohën e iftarit, kur thyhet agjërimi, kur çelet iftari, shqisa e të shijuarit dëshmon se buka e thatë është më e vlefshmja e mirësive Hyjnore në sytë e një besimtari.

Gjatë Ramazanit, gjithësecili nga agjëruesit duke filluar nga mbreti dhe duke përfunduar me të varfërin - manifestojnë një lloj mirënjohje nëpërmjet të kuptuarit të vlerës së atyre mirësive.

Për më tepër, meqenëse ngrënia është e ndaluar gjatë ditës, ata do të thonë: Ato mirësi nuk më përkasin mua. Unë nuk jam i lirë që t'i haj ato, sepse ato janë pronë e një tjetri dhe nga dhuratat e Tij. Unë pres urdhrin e Tij. Ata do ta njohin mirësinë të jetë mirësi dhe kështu do të japin falënderime. Prandaj agjërimi në këtë mënyrë, në shumë drejtime është si një çelës për mirënjohje, për atë mirënjohje e cila është detyra themelore e njeriut.

❑ PIKA E TRETË

Njëri nga shembujt e shumtë të urtësisë në agjërim nga këndvështrimi i jetës sociale të njeriut është sa vijon:

Qëniet njerëzore janë krijuar të ndryshme lidhur me mjetet e tyre të jetesës. Si rrjedhojë e ndryshimit dhe dallimit, Zoti i Gjithëfuqishëm u bën ftesë të pasurve që të ndihmojnë të varfërit, me qëllim që nëpërmjet urisë së përjetuar në agjërim, të pasurit të mund t'i kuptojnë me të vërtetë dhimbjet dhe urinë që vuajnë të varfërit.

Në qoftë se nuk do të kishte pasur agjërim, shumë të pasur që ndjekin dëshirat e tekat e tyre nuk do të kishin qenë të mundur ta perceptonin e ndjenin se sa e dhimbshme është uria dhe skamja dhe, sa të nevojshëm për mëshirë e dhembshuri janë ata që vuajnë nga ato.

Prandaj mëshira për bijtë e llojit njerëzor, është njëra nga esencat e falënderimit të vërtetë, pasi cilido individ qoftë do të gjejë dikë që është më i varfër se ai vetë nga ndonjë aspekt dhe, kështu ai është i detyruar të jetë i mëshirshëm ndaj atij personi.

Në qoftë se ai vetë nuk do të detyrohej të vuajë nga uria, ai nuk do të ishte në gjendje që t'u jepte të tjerëve - nëpërmjet mëshirës - ndihmë e asistencë për të cilat ai është i detyruar t'u japë. Madje edhe në qoftë se ai do të kishte qenë në gjendje, kjo nuk do të kishte qenë e mjaftueshme, sepse ai nuk e ka përjetuar me të vërtetë vetë gjendjen e urisë.

❑ PIKA E KATËRT

Një shembull urtësie në agjërimin e muajit të Ramazanit lidhur me nefsin instinktiv është siç vijon:

Nefsi instinktiv dëshiron të jetë i lirë dhe i pavarur dhe, e konsideron vetveten të jetë kështu.

Sipas diktateve të natyrës së tij, ai madje dëshiron për vetveten një hyjni të imagjinuar dhe të bredhë si të dojë; nefsi nuk dëshiron të mendojë për qënien e vet që rritet, që lulëzon e zhvillohet nëpërmjet mirësive Hyjnore të pafundme dhe, sidomos në qoftë se ai do të posedonte pasuri e fuqi në këtë dynja dhe, në qoftë se pavëmendshmëria do ta ndihmonte gjithashtu, ai do t'i gllabëronte mirësitë e Zotit ashtu si një kafshë uzurpuese e kobashe.

Kështu, në muajin e Ramazanit, nefsi instinktiv i gjithësecilit, nga më i pasuri tek më i varfëri, mund të kuptojë se ai nuk e ka në pronësi vetveten, nuk është krejtësisht i lirë, por është një skllav i urdhëruar. Ai kupton se në qoftë se nuk do të merrte urdhër, ai nuk do të ishte në gjendje të bënte as edhe gjënë më të thjeshtë e më të lehtë; ai madje

nuk do të mund të shtrinte as dorën e tij ndaj ujit. Kështu, hyjnia e tij e imagjinuar thyhet e dërrmohet; ai kryen adhurimin e tij dhe fillon të bëjë falënderim, që është detyra e tij e vërtetë.

❑ PIKA E PESTË

Njëri nga shumë shembujt e urtësisë në agjërimin e muajit të Ramazanit nga këndvështrimi i përmirësimit të sjelljes së nefsit instinktiv dhe të heqjes dorë të tij nga zakonet e tij kryengritëse është siç vijon:

Nefsi njerëzor e harron vetveten nëpërmjet pakujdesisë. Ai nuk mund t'i shohë pafuqinë e tij të pafundme, varfërinë e pafundme dhe mangësitë e mëdha brenda vetvetes dhe ai nuk dëshiron që t'i shohë. Ai nuk mendon se sa i dobët është, sa i zbuluar para zhdukjes dhe para fatkeqësive, as për faktin që ai përbëhet thjesht nga mishi dhe kockat të cilat shpërbëhen e prishen shpejt.

Thjesht, ai e sulmon botën sikur ai të posedonte një trup të bërë prej çeliku dhe e imagjinon vetveten të jetë i pavdekshëm dhe i përjetshëm. Ai i sulet botës me një lakmi të madhe, pangopësi, makutëri, me një lidhje të pasionuar dhe me dashuri. Ai robërohet prej çdo gjëje që i jep atij kënaqësi ose që i sjell atij dobi.

Për më tepër, ai e harron krijuesin e tij, i Cili e mbështet atë me mëshirë të plotë; dhe ai nuk mendon për rezultatet e jetës së tij dhe të jetës së tij në Ahiret. Në të vërtetë, ai zhgënjehet në shthurje e në sjellje të keqe.

Por, agjërimi në muajin e Ramazanit i bën edhe njerëzit më të pakujdesshëm dhe më kryeneçë të vetëdijshëm për dobësinë e tyre, për pafuqinë dhe për varfërinë e tyre. Nëpërmjet urisë ata mendojnë për stomakët e tyre; ata e kuptojnë nevojën lidhur me këtë. Ata e kuptojnë se sa të pashëndetshëm janë trupat e tyre të dobët dhe perceptojnë se sa të nevojshëm janë ato për mirësi e mëshirë. Kështu, ata e braktisin despotizmin e nefseve të tyre si Faraonë dhe, nëpërmjet njohjes së pafuqisë së tyre të plotë dhe të varfërisë, ata ndiejnë një dëshirë për të kërkuar strehim tek Dera e faljes Hyjnore.

Dhe ata e përgatisin vetveten për të trokitur derën e mëshirës Hyjnore me duart e falënderimeve, në qoftë se pakujdesia nuk i ka shkatërruar zemrat e tyre; kështu është.

❑ PIKA E GJASHTË

Njëri nga shembujt e shumtë të urtësisë në agjërimin e muajit të Ramazanit nga këndvështrimi i shpalljes së Kur'anit të gjithurtë dhe për sa ka të bëjë me faktin se muaji i Ramazanit ishte koha më e rëndësishme e shpalljes së tij, është siç vijon:

Meqenëse Kur'ani i gjithurtë u shpall në muajin e bekuar të Ramazanit, atëherë duhet medoemos shmangia e kërkesave të ulëta të nefsit dhe të bajatësive të tij dhe, për t'i përngjasuar gjendjes engjëllore duke qëndruar pa ngrënë e pa pirë me qëllim që të përshëndesë e të mirëpresë atë adresim qiellor në mënyrën më të mirë, është të arrish në një gjendje shpirtërore të lartë. Dhe ta lexosh e ta dëgjosh Kur'anin në një mënyrë sikur vërsetet të shpalleshin rishtas, ta dëgjosh adresimin Hyjnor sikur ai të shpallej në pikërisht atë moment, ta dëgjosh atë adresim sikur po e dëgjon nga i dërguari i Zotit xh.sh., madje sikur ta dëgjonte nga engjëlli Xhebrail, ose nga vetë Folësi i parapërjetësisë, është të arrish në të njëjtën gjendje të lartë shpirtërore. Të veprosh në këtë mënyrë, është të veprosh si një interpretues dhe t'i bësh edhe të tjerët që ta dëgjojnë atë dhe, në një far mase të shpjegosh urtësinë prej urtësive të shpalljes së tij.

Në të vërtetë, është sikur bota e Islamit të bëhej një xhami gjatë muajit të Ramazanit. Në çdo qoshe të asaj xhamie madhështore me miliona hafiza të Kur'anit, të cilët e dinë Kur'anin përmendësh, i bën banorët e tokës të dëgjojnë adresimin qiellor dhe e shfaqin në mënyrë të ndritshme e të shkëlqyeshme dëshminë e vërsetit Kur'anor:

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِيٓ أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ *"Muaji i Ramazanit në të cilin u zbrit Kur'ani, është udhëzim për njerëzimin..."*[223]

Dhe vërtetojnë me këtë vërset se Ramazani është muaji i Kur'anit. Disa anëtarë të atij xhemati të madh i dëgjojnë recituesit me shumë respekt e përnderim, ndërsa disa të tjerë i lexojnë vetë ato vërsete të ndritshme për veten e tyre.

Duke ndjekur dëshirat e nefsit të ulët instinktiv ndërsa je në një xhami të shenjtë që është e tillë dhe, ta lëshosh nga dora atë kusht të ndritshëm nëpërmjet të ngrënit dhe të pirit, do të ishte me të vërtetë e neveritshme dhe, një person i tillë do të ishte një objekt neverie e indinjate për xhematin në xhami. Në të njëjtën mënyrë, njerëzit që i

[223] Kur'an, 2: 18

kundërshtojnë ata që agjërojnë në Ramazanin e bekuar bëhen objekt përbuzjeje dhe neverie po me atë shkallë - për mbarë botën Islame.

❑ PIKA E SHTATË

Njëri nga shembujt e shumtë në agjërimin e Ramazanit për sa ka të bëjë me leverdinë dhe përfitimin e njeriut i cili erdhi në dynja me qëllim që të kultivojë dhe të bëjë tregti për Ahiretin, është siç vijon:

Shpërblimi për veprimet në muajin e Ramazanit është i njëmijëfishtë. Sipas hadithit profetik, çdo fjalë e Kur'anit të gjithurtë ka dhjetë merita; secila llogaritet si dhjetë merita dhe do të fitojë dhjetë fruta në Parajsë, çdo fjalë mban jo dhjetë fruta por njëmijë, dhe vërsetet si, **Ajeti Kursija** (Kur'an, 2: 255) hapin derën para mijëra shpërblimeve për secilën fjalë dhe, në ditët e xhuma në muajin e Ramazanit shtohen shpërblimet edhe më shumë. Dhe në Natën e Kadrit, çdo fjalë llogaritet sa tridhjetë mijë merita.

Po, Kur'ani Kerim, çdo fjalë e të cilit fiton tridhjetë mijë fruta të përjetshëm, është si një pemë e ndritshme e Tubasë që i bën besimtarët të fitojnë miliona prej atyre frutave të përjetshëm. Kështu, eja dhe shikoje këtë tregti fitimprurëse të shenjtë e të përjetshme dhe, pastaj shikoje dhe kuptoje humbjen e pafundme të atyre që nuk e çmojnë vlerën e atyre fjalëve.

Për ta shprehur më thjeshtë, muaji i Ramazanit është një shfaqje tej mase fitimprurëse dhe një Pazar për tregtinë e Ahiretit. Ai është një pjesë pjellore e tokës për prodhimet e Ahiretit, sepse rritja dhe lulëzimi i veprimeve janë si shirat e prillit në stinën e pranverës. Ai është si një festival i ndritshëm i shenjtë për paradën e adhurimit të njerëzimit përpara madhështisë Hyjnore dhe krenarisë Hyjnore.

Meqenëse është kështu, atëherë njerëzimi është i ngarkuar të agjërojë me qëllim që të mos zhytet në nevojat shtazore të nefsit instinktiv, si ngrënja edhe pirja në mënyrë të pavëmendshme, dhe të mos zhytet me epsh në dëshirat e nefsit dhe në banalitetet e bajatësitë. Ai me agjërimin e tij sikur u bë një lloj pasqyre duke reflektuar *"Të Përjetshmin Absolut"*, pasi ai doli përkohësisht nga jeta shtazore dhe iu afrua një gjendjeje engjëllore dhe duke hequr dorë nga kërkesat e kësaj dynjaje, ai futet në tregtinë e Ahiretit. Dhe nëpërmjet agjërimit, ai i afrohet gjendjes së Ahiretit dhe asaj të shpirtit duke u shfaqur në formë trupore. Në të vërtetë, muaji i Ramazanit përmban dhe të bën të fitosh

një jetë të përhershme e të amshuar në këtë botë kalimtare dhe në këtë jetë të shkurtër të përkohshme.

Sigurisht, një Ramazan i vetëm mund të prodhojë fruta të barabartë me atë të një jete tetëdhjetë vjeçare. Fakti që sipas Kur'anit, Nata e Kadrit është më e volitshme se sa një mijë muaj është një provë vendimtare e kësaj.

Për shembull, një mbret mund t'i përcaktojë disa ditë si ditë feste gjatë periudhës së sundimit të tij, ose në çdo vit, qoftë me rastin e ngjitjes së tij në fron ose në ndonjë ditë tjetër e cila reflekton një manifestim vezullues të sovranitetit të tij. Në këto, ai i favorizon nënshtetasit e tij, jo brenda sferës së përgjithshme të ligjit, por me mirësitë e tij të veçanta dhe me favoret, me praninë e tij, pa perde dhe me aktivitetet e tij të çuditshme. Dhe ai i favorizon me vlerësimin dhe me vëmendjen e tij të veçantë ata prej kombit të tij të cilët janë krejtësisht besnikë e të denjë.

Në të njëjtën mënyrë, Sulltani i Gjithëlavdishëm i tetëmbëdhjetë mijë botërave, i cili është sovrani i parapërjetësisë dhe i paspërjetësisë, shpalli në Ramazan dekretin e Tij madhështor të Kur'anit të gjithurtë, i cili shikon tek tetëmbëdhjetë mijë botët. Atëherë është një kërkesë e urtësisë që Ramazani të jetë si një festival Hyjnor i veçantë, si një shfaqje Hyjnore dhe si një tubim shpirtëror. Meqenëse Ramazani është një festival i tillë, Zoti xh.sh. e ka urdhëruar njeriun që të agjërojë, me qëllim që ta shkëpusë atë deri diku nga aktivitetet e ulëta shtazore.

Agjërimi më i përkryer është që të bëhen shqiset njerëzore dhe organet, si sytë, veshët, zemra dhe mendimet, të agjërojnë së bashku me stomakun. Domethënë, t'i largosh ato nga të gjitha gjërat e paligjshme dhe nga banalitetet dhe, ta nxisësh secilën prej tyre për tek adhurimi i tyre i veçantë.

Për shembull, ta ndalosh gjuhën nga gënjeshtra, përgojimi dhe nga fjalët e ndyra dhe ta bësh atë të agjërojë. Dhe ta preokuposh atë me aktivitete, si: recitimin e Kur'anit, me përmendjen e Zotit xh.sh., me tesbihat, me falënderime, me salevate mbi Profetin a.s.m. me kërkim faljeje për gjynahet dhe me gjëra të tjera të ngjashme. Për shembull, t'i ndalosh sytë nga shikimi i haramateve, gjërave të ndaluara; të ndalosh veshët nga dëgjimi i gjërave të dëmshme, dhe t'i përdorësh sytë për të marrë mësime dhe veshët për të dëgjuar të vërtetën dhe Kur'anin; është t'i bësh edhe organet e tjera të agjërojnë gjithashtu.

Në fakt, meqenëse stomaku është një fabrikë shumë e madhe, në qoftë se do të kishte një ditë pushimi të detyruar, të mos punonte nëpërmjet agjërimit, atëherë ndërprerja e punishteve të tjera të vogëla nga aktiviteti do të ishte diçka e lehtë dhe e kollajtë.

❑ PIKA E TETË

Njëri nga shembujt e shumtë të urtësisë në Ramazan nga këndvështrimi i jetës individuale të njeriut, është siç vijon:

Në agjërim ndodhet një lloj ilaçi shumë i efektshëm për njeriun, i cili është "Dieta" qoftë ajo fizike ose shpirtërore.

Kur nefsi instinktiv i njeriut ha dhe pi ashtu si të dojë, kjo është e dëmshme për jetën fizike të njeriut nga këndvështrimi i mjekësisë dhe, kur ai sulet mbi gjithçka duke mos e marrë në konsideratë nëse është e ligjshme apo e paligjshme, ai mjaft thjesht do të helmonte jetën e tij shpirtërore.

Për më tepër, do të ishte e vështirë për një nefs të tillë që t'i bindej zemrës dhe shpirtit. Ai me dëshirë merr frerat në duart e tij dhe, atëherë njeriu nuk mund ta drejtojë atë, përkundrazi nefsi e çon njeriun nëpër epshet e tij. Mirëpo nëpërmjet agjërimit në Ramazan, ai bëhet i mësuar me një lloj diete, ai përpiqet ta disiplinojë veten dhe të mësojë për t'iu bindur urdhërave.

Për më tepër, ai nuk do të goditet nga sëmundje që burojnë nga mbushja e stomakut të mjerë e të dobët duke futur në të ushqimin mbi ushqimin e mëparshëm i cili nuk është tretur akoma. Dhe duke hequr dorë madje edhe nga veprimet e ligjshme ashtu siç është urdhëruar, ai do të fitojë aftësinë për t'i dëgjuar urdhëresat e Sheriatit dhe të arsyes dhe, kështu në këtë mënyrë u shmanget veprimeve të paligjshme. Ai nuk do të përpiqet më të shkatërrojë jetën e tij shpirtërore.

Për më tepër, shumica absolute e njerëzimit vuan shpesh nga uria. Prandaj, njeriu ka nevojë për uri e disiplinë, të cilat janë një stërvitje që i mësojnë atij durimin dhe qëndresën. Agjërimi është një disiplinë dhe një stërvitje që i mësojnë njeriut të përballojë e të durojë urinë që zgjat pesëmbëdhjetë orë ose njëzet e katër orë për atë që nuk ka mundur të hajë në syfir.

Domethënë, agjërimi është gjithashtu një ilaç për padurimin dhe për mungesën e qëndresës në çështje, të cilat ia dyfishojnë njeriut fatkeqësitë e sprovat. Për më tepër, vetë stomaku është si një fabrikë që

ka shumë punëtorë. Dhe shumë nga gjymtyrët e njeriut janë të lidhura me të. Në qoftë se nefsi instinktiv nuk ka një pushim, një ndërprerje prej aktivitetit gjatë ditës për një muaj, ai i bën punëtorët e asaj fabrike dhe ato organe që t'i harrojnë detyrat e tyre të veçanta. Ai i vendos ato nën sundimin dhe nën tiraninë e tij. Gjithashtu ai e ngatërron pjesën tjetër të gjymtyrëve në trupin e njeriut me tringëllimën dhe merr presionin e makinerisë së fabrikës. Ai në mënyrë të vazhdueshme e tërheq vëmendjen e tyre për tek vetvetja e tij, duke i bërë ato përkohësisht të harrojnë detyrat e tyre të larta. Për shkak të kësaj, për shekuj ata të cilët janë më të afërt me Krijuesin i kanë mësuar vetvetet e tyre të disiplinohen duke ngrënë e duke pirë pak me qëllim që të ngjiten në shkallën e plotësimit.

Por, nëpërmjet agjërimit në Ramazan punëtorët e fabrikës kuptojnë se ato nuk u krijuan vetëm për atë fabrikë. Ndërsa pjesa tjetër e organeve, në vend të kënaqjes në dëfrimet e ulëta të asaj fabrike, marrin kënaqësi në zbavitjet engjëllore e shpirtërore dhe i fiksojnë shikimet e tyre mbi to.

Për këtë arsye, në Ramazan besimtarët përjetojnë një ndriçim, frytëzim dhe kënaqësi shpirtërore, të cilat ndryshojnë sipas shkallëve të tyre. Aftësitë e tyre të holla, të tilla si zemra, shpirti dhe intelekti bëjnë progresin dhe përparimin e tyre në atë muaj të bekuar nëpërmjet agjërimit. Dhe pavarësisht vajtimit dhe rënkimit të stomakut, ato aftësi të holla qeshin në pafajësi e gëzim.

❑ PIKA E NËNTË

Njëri nga shembujt e urtësisë në agjërimin e Ramazanit për sa ka të bëjë me copëtimin e hyjnisë së imagjinuar të nefsit instinktiv dhe pastaj t'i bëjë atij të njohur adhurimin e tij dhe duke i treguar atij pafuqinë e tij, është siç vijon:

Nefsi instinktiv nuk dëshiron ta njohë Krijuesin e tij, madje ai dëshiron të pretendojë për vete hyjni,si Faraoni. Dhe sado shumë tortura që ai të vuajë, përsëri damari i asaj hyjnie të imagjinuar mbetet në të. Veçse ama ai damar shkatërrohet vetëm se nëpërmjet urisë. Dhe kështu, agjërimi në Ramazan jep goditje të drejtpërdrejta tek ai aspekt i nefsit si Faraon, duke e thyer pafuqinë e tij ,dobësinë dhe varfërinë. Agjërimi e bën atë të kuptojë se ai është një rob për adhurim.

Midis rrëfenjave të haditheve, është sa vijon: "All-llahu i Gjithëfuqishëm i tha nefsit instinktiv.

“Kush jam Unë e kush je ti?”

Nefsi u përgjigj:

“Unë jam unë, dhe Ti je Ti.”

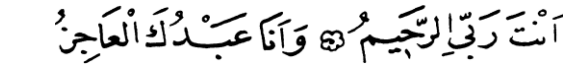
Kështu All-llahu e dënoi atë dhe e flaku në Ferr dhe, pastaj e pyeti përsëri, dhe nefsi përsëri iu përgjigj:

“Unë jam unë, dhe Ti je Ti.”

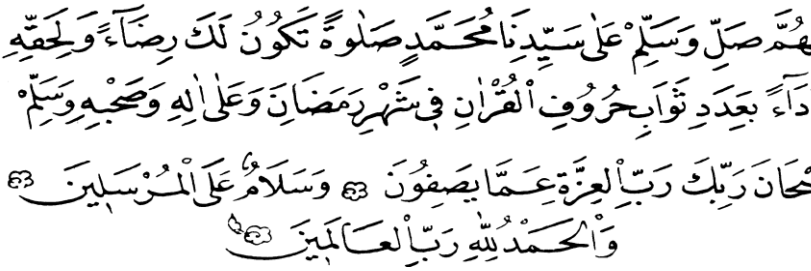
Sado që Krijuesi e dënonte, ai nuk hoqi dorë nga egoizmi i tij. Përfundimisht, Ai e dënoi atë me uri, domethënë, e la atë të uritur dhe, pastaj e pyeti:

“Kush jam Unë, e kush je ti?”

Nefsi u përgjigj:

“Ti je Krijuesi im Mëshirëplotë dhe unë jam robi Yt i pafuqishëm.”

O Zot! Jepi bekime e paqe shkëlqesisë sonë Muhammedit a.s.m., që do të jetë e kënaqshme për Ty dhe një përmbushje e së vërtetës së tij sa numri i meritave të fjalëve të Kur’anit, dhe familjes së Tij dhe shokëve të tij, dhe jepu atyre paqe. Lavdi Zotit tënd, Zotit të nderimit dhe të fuqisë! (I lartësuari) mbi çdo gjë që njerëzit ia mveshin, ia shpikin Atij!

“Dhe paqja qoftë mbi të Dërguarit! Dhe gjithë lavdërimet dhe falënderimet janë për All-llahun, Zotin e të gjithë botëve.”[224]

Ndjesë: Kjo Pjesa e dytë u shkrua me nxitim vetëm për dyzet minuta, kur edhe unë edhe shkruesi i dorëshkrimit ishim të sëmurë; atëherë nuk është për t’u çuditur nëse gjendet ndonjë mangësi. Ne

[224] Kur’an, 37: 180-182

presim nga vëllezërit tonë që ta shikojnë atë me tolerancë. Ata mund ta korrigjojnë atë si ta mendojnë të përshtatshme.

* * *

Pjesa e Tretë e cila është Trajtesa e Tretë

[Unë e shkrova këtë pjesë me qëllim që t'u paraqes një qëllimin tim të rëndësishëm vëllezërve të mi të Ahiretit për konsideratën e tyre. Qëllimi ka të bëjë me shkrimin e një Musafi në një mënyrë që tregon njërin lloj prej dyqind llojeve të mrekullisë së Kur'anit të shpjegimit të mrekullueshëm - si një lloj që u përket modeleve të tij - me faqet e specifikuara në përputhje me stilin e Hafiz Osmanit[225] dhe duke e marrë vërsetin ***"Mudajene***" si njësi matëse dhe duke e marrë suren ***El-Ihlas,*** si standard për rreshtat. Kjo pjesa e tretë, të cilën e shkrova gjithashtu për t'u konsultuar me ta lidhur me këtë çështje, për të mësuar idetë e tyre dhe

[225] Ky është Hafiz Uthman Ibn Alij i njohur si Hafiz Osmani turk, njëri nga më të shquarit në shkrimin arab. Ai u lind në vitin 1052 sipas hixhretit, në Kostandinopojë. All-llahu i dha sukses në shkrimin e Musafit i cili mori famë dhe u shqua në Botën Islame si Musafi i Hafiz Osmanit, prej të cilit janë bërë me qindra botime. Ai ndërroi jetë më 1110 sipas hixhretit.

gjithashtu si një kujtues për veten time, përbëhet nga Nëntë Çështje].

Çështja e Parë

Është e vërtetuar me prova në Fjalën e Njëzet e Pestë, e quajtur 'Mrekullitë e Kur'anit", se aspektet e mrekullisë së Kur'anit arrijnë në dyzet.

Disa nga këto aspekte janë demonstruar në mënyra aq të hollësishme, sa që ato madje heshtin edhe kryeneçët, ndërsa disa aspekte të tjerë janë demonstruar shkurtazi.

Gjithashtu është shpjeguar në Shenjën e Tetëmbëdhjetë të Letrës së Nëntëmbëdhjetë se Kur'ani e shfaq mrekullinë e tij në aspekte të ndryshme për secilën nga dyzet klasat e njerëzimit, pasi ajo shenjë ka provuar se çdo grup prej atyre dhjetë grupeve kanë pjesët e tyre të ndryshme nga mrekullia. Sa për tridhjetë klasat e mbetura, Kur'ani ka demonstruar aspektet e ndryshme të mrekullisë së tij për ndjekësit e të gjitha rrugëve të ndryshme të shenjtërisë dhe për dijetarët e të gjitha shkencave të ndryshme dhe, dëshmi për këtë është besimi i tyre i vërtetë i cili arriti shkallën e 'njohjes së sigurisë' dhe atë të 'shikimit të sigurisë', dhe atë të 'sigurisë absolute', se Kur'ani është Fjala e vërtetë e All-llahut.

Domethënë, secili prej tyre shikoi një aspekt të ndryshëm të mrekullisë në një mënyrë të ndryshme. Po, bukuria e shfaqjeve të mrekullisë ndryshon me ndryshimin e rrugëve dhe të metodave të ndryshme, sepse aspekti i mrekullisë të cilin e kupton ndonjëri nga evlijatë njohës rreth Zotit ndryshon nga aspekti i mrekullisë të cilin e shikon njëri nga evlijatë që është i mbytur në dashurinë për Zotin. Dhe një aspekt mrekullie të cilin e shikon një dijetar i thellë i parimeve të fesë dhe ai i një interpretuesi të çështjeve dytësore të sheriatit nuk janë i njëjti; dhe kështu me radhë.

Unë nuk jam i aftë që t'i tregoj me hollësi të gjitha këto aspekte të ndryshme të mrekullisë së tij. Shkalla ime e të kuptuarit nuk mund t'i përfshijë ato; Shikimi im mbetet larg atyre. Për këtë arsye, vetëm dhjetë klasa u shpjeguan dhe për pjesën e mbetur janë bërë aluzione në mënyrë të shkurtuar. Veçse ama prej tyre, dy klasa tek "Mrekullitë e Muhammedit", kanë nevojë për një sqarim të mëtejshëm dhe, tani ne do t'i shpjegojmë ato të dyja:

Klasa e parë është masa e pashkolluar e popullit, të cilët ne i quajmë 'klasa dëgjuese'; ata vetëm e dëgjojnë Kur'anin, duke e kuptuar mrekullinë e tij nëpërmjet veshëve të tyre. Ata thonë: "Kur'anit, të cilin unë e dëgjoj, nuk i përngjason asnjëri nga librat e tjerë, kështu ai ose duhet të jetë më i ulët se ato të gjithë, ose duhet të jetë më i lartë. Që ai të jetë më i ulët, askush nuk mund ta thotë, as nuk e ka thënë dhe madje as shejtani nuk mund ta thotë atë. Atëherë, ai duhet të jetë më i lartë se të gjithë të tjerët." Me këtë përmbledhje është shkruar tek Shenja e Tetëmbëdhjetë. Pastaj është sqaruar kjo përmbledhje e shkurtër në Çështjen e Parë të Letrës së Njëzet e Gjashtë, e njohur si një debat me djallin, dhe e cila ilustron dhe provon të kuptuarin e mrekullisë nga ajo klasë.

Klasa e dytë është 'klasa shikuese', domethënë Kur'ani ka një shenjë të mrekullisë e cila shikohet me sy, sa që edhe njerëzit e zakonshëm të pashkolluar, edhe materialistët, mendjet e të cilëve kanë rënë tek sytë e tyre, që nuk shohin më larg se sa sytë e tyre, pra të cilët nuk besojnë veçse në atë që shikojnë; kjo është pohuar në Shenjën e Tetëmbëdhjetë. Ishte e domosdoshme që të shpjegohej më shumë për ta vërtetuar atë pretendim, por koha nuk na lejoi për të për shkak të një shembulli të rëndësishëm të Urtësisë Hyjnore të cilin ne tani e kuptojmë.

Për shkak të kësaj, u treguan vetëm disa anë të pjesshme në mënyrë të thjeshtë. Tani, pasi u bë i qartë misteri i asaj urtësie, ne u bindëm plotësisht se shtyrja për më vonë e saj ishte më e preferueshme. Me qëllim që ta lehtësojmë të kuptuarin e kësaj klase, ne patëm shkruar një Musaf me dorë që e tregon atë aspekt nga dyzet aspektet e mrekullisë së tij, i cili mund të shihet me sy.

[Çështjet e mbetura të kësaj pjesës së Tretë së bashku me pjesën e katërt janë rreth 'koinçidencave'. Ato janë përfshirë tek indeksi i veçantë për to dhe prandaj nuk janë përsëritur këtu. Të përfshira këtu janë vetëm një kujtues që lidhet me pjesën e katërt dhe me pikën e tij të tretë.]

KUJTUES: *Njëqind e gjashtëdhjetë vërsete u shkruan në shpjegimin e pikës së rëndësishme lidhur me fjalën 'I Dërguari'. Dhe megjithëse këto vërsete kishin veçori të mëdha, ato provojnë e plotësojnë njëra-tjetrën për sa ka të bëjë me kuptimin, dhe kuptimet e tyre janë shumë të thella;*

prandaj ato ajete mund të jenë një hizb (pjesë) Kur'ani për ata që dëshirojnë t'i mësojnë përmendësh ajete të ndryshme ose t'i recitojnë ato. Shkalla e elokuencës dhe bukuria e gjashtëdhjetë e nëntë vërseteve në shpjegimin e pikës së lartë lidhur me fjalën "Kur'an" është gjithashtu më e larta dhe më e mahnitshmja. Kjo mund të rekomandohet si një hizb i dytë Kur'anor për vëllezërit tonë. Në lidhje me fjalën "Kur'an" e cila erdhi në Musafin Sherif, ajo ishte e pranishme në shtatë rreshtat e fjalës, të cilat i përfshijnë të gjitha ato me përjashtim të dy fjalëve dhe, meqenëse ato kishin kuptimin e ***'kiraetun'****, mbetja e tyre jashtë strukturës, e përforcoi pikën. Sa për fjalën* ***'i Dërguari'****, meqenëse suret më të lidhura me fjalën janë* ***'Sureja Muhammed'*** *dhe '****Sureja El-Fet-h'****, dhe meqenëse ne e kufizuam atë me rreshtat e fjalës që u shfaq në ato dy sure, shembujt e fjalës jashtë atyre nuk janë përfshirë. Në qoftë se koha na lejon, misteret në këto do të shkruhen, në dashtë Zoti xh.sh..*

Pika e tretë **përbëhet nga "Katër Pika".**

- **Pika e Parë:** Fjala **"All-llah"** është përmendur dymijë e tetëqind e gjashtë herë. Fjala **"Er-Rahman"** - së bashku me Atë që përfshihet në Bismil-lah - njëqind e pesëdhjetë herë; fjala **"Er-Rahim"**, ka ardhur dyqind e njëzet herë; fjala "**El - Gafur",** gjashtëdhjetë e një herë; Fjala "**Er-Rabb",** tetëqind e dyzet e gjashtë herë; Fjala **"El -Hakim"**, tetëdhjetë e gjashtë herë; fjala **"El - Alim"**, njëqind e njëzet e gjashtë herë; fjala **"El - Kadir"**, tridhjetë e një herë, dhe fjala **"Huve",** njëzet e gjashtë herë.[226]

Në numrin e fjalës **"All-llah"** ndodhen shumë mistere dhe pika të holla. Për shembull, fjalët **"Er-Rahman, Er-Rahim, El-Gafur** dhe **El-Hakim"**, të cilët janë më të përmendurit pas fjalës **"All-llah"**, dhe **"Er-Rabb",** së bashku me fjalën **"All-llah"** janë gjysma e numrit të vërseteve të Kur'anit. Dhe **"All-llah"**, së bashku me **"Er-Rabb"** që përmendet në vend të fjalës **"All-llah"**, është përsëri gjysma e numrit të

[226] Numri i plotë i vërseteve të Kur'anit duke qenë gjashtë mijë e gjashtëqind e gjashtëdhjetë e gjashtë dhe, ekzistenca e një lidhjeje me të me gjashtë shifrat nga numri i Emrave të bukur që erdhën në këtë faqe, tregon një mister të rëndësishëm, por ai është lënë jashtë për tani.

vërseteve të Kur'anit, sepse fjala **"Er-Rabb"** është përmendur tetëqind e dyzet e gjashtë herë, por në qoftë se këto studiohen me kujdes, do të shihet se rreth pesëqind prej tyre janë përmendur në vend të fjalës **"All-llah"**, ndërsa rreth dyqind nuk vijnë me kuptimin **"All-llah".**

Gjithashtu, tërësia e numrit të fjalës **"All-llah"** së bashku me numrin e fjalëve **"Er-Rahman, Er-Rahim, El-Alim"** dhe së bashku me numrin e fjalës **"Huve"** tek **"La ilahe il-la Huve"** është përsëri gjysma e vërseteve të Kur'anit; diferenca është vetëm katër numra. Dhe së bashku me fjalën **"El-Kadir"** në vend të "**Huve"**, është përsëri gjysma e numrit të tërësisë së ajeteve të tij, ndryshimi këtu është vetëm nëntë numra.

Ndodhen pika të holla në tërësinë e fjalës **"All-llah",** por për tani ne e vlerësojmë këtë pikë të jetë e mjaftueshme.

- **Pika e Dytë:** Kjo ka të bëjë me suret e Kur'anit, edhe ajo gjithashtu përmban pika të holla. Ajo përmban 'koinçidenca' në një mënyrë që tregon një rregull, një qëllim dhe një dëshirë.

Në suren **El-Bekare**, numri i shembujve të fjalës **"All-llah"** dhe numri i vërseteve është i njëjti. Ndryshimi është vetëm katër numra, por ama ndodhen katër **"Huve"** në vend të fjalës **"All-llah***",* ashtu siç është tek **"La ilahe il-la Huve"**, me të cilat plotësohet 'koinçidenca'.

Në suren **Al'Imran**, përsëri fjala **"All-llah"** dhe numri i vërseteve 'koinçidojnë' dhe janë të barabartë. Por fjala **"All-llah"** është përmendur dyqind e nëntë herë,ndërsa vërsetet, dyqind herë; kështu ndryshimi është nëntë ajete. Në pikat e holla të elokuencës dhe në vlerat letrare të tilla si këto, ndryshimet e vogëla nuk i prishin ato; një 'koinçidencë e përafërt' është e mjaftueshme.

Në suren **"En-Nisa, El-Maide dhe El-En'am***",* numri total i vërseteve koinçidon me numrin total të shembujve të fjalës **All-llah**: Numri i vërseteve është katërqind e gjashtëdhjetë e katër, dhe numri i shembujve të fjalës **"All-llah***"*, katërqind e gjashtë dhjetë e një; dhe me fjalën *"***All-llah"** tek **"Bismil-lahi"** ai koinçidon plotësisht.

Gjithashtu numri i shembujve të fjalës **"All-llah"** në pesë suret e para është dyfishi i numrit të asaj fjale në suret **"El-A'raf, El-Enfal, Et-Teube, Junus** dhe **Hud**". Domethënë, pesë të dytat janë gjysma e pesë të parave. Numri i shembujve të fjalës **All-llah** në suret vijuese: *"**Jusuf, Er-Rad, Ibrahim, El-Hixhr*** dhe ***El-Nahl"*** është gjysma e asaj gjysmeje.

Pastaj suret vijuese: ***"El-Isra, El-Kehf, Merjem, Ta-Ha, El-Enbija*** dhe ***El-Haxh"***, janë gjysma e gjysmës së asaj gjysme.[227]

Dhe kështu ajo vazhdon të zvogëlohet përafërsisht në të njëjtin përpjesëtim në grupet vijuese të pesë sureve. Ndodhen vetëm disa diferenca e mangësi; por diferenca të tilla nuk shkaktojnë asnjë dëm në stacione të tilla adresimi. Për shembull, disa janë njëqind e njëzet, disa janë njëqind e njëzet e pesë, disa janë njëqind e pesëdhjetë e katër, dhe disa janë njëqind e pesëdhjetë e nëntë. Atëherë tek pesë suret e mëposhtme, të cilat fillojnë nga sureja **Ez-Zuhruf**, numri zvogëlohet deri në gjysëm, domethënë, në gjysmën e gjysmës së asaj gjysme.

Dhe tek pesë suret të cilat fillojnë nga sure **El-Nexhm**, është numri gjysma e gjysmës së gjysmës së gjysmës së asaj gjysmeje, por në mënyrë të përafërt.

Diferencat që burojnë nga gabimet e vogëla nuk i dëmtojnë ato stacione të tilla adresimi si këto. Tre grupet vijuese të pesë sureve të shkurtëra përmbajnë vetëm tre shembuj nga fjala **"All-llah"**. Dhe kjo tregon se rastësia nuk ka ndërhyrë absolutisht në numrin e fjalës; numrat e saj janë specifikuar në përputhje me urtësinë dhe rregullin.

- **Pika e tretë:** Lidhet me fjalën **All-llah**.

Kjo ka të bëjë me lidhjen e saj me faqet dhe është siç vijon:

Numri i shembujve të fjalës **"All-llah"** në një faqe shikon tek ana e kundërt, ana e pasme e faqes dhe se faqja ndonjëherë shikon faqen përballë saj, ndonjëherë ajo shikon tek ana e majtë përballë faqes dhe tek ana e kundërt e faqes ballore. Unë e studiova një 'koinçidencë' në kopjen time të *Mus'hafit,* dhe pashë se ajo në përgjithësi ishte një lidhje shumë e hollë numerike. Unë i shënova ato në kopjen time. Shumë shpesh ato janë të barabarta, dhe ndonjëherë ato janë gjysma ose një e treta. Ato kanë një situatë e cila tregon një urtësi, një qëllim dhe një rregull.

- **Pika e katërt:** Kjo është 'koinçidenca' në një faqe të vetme. Vëllezërit e mi dhe unë i krahasuam tre ose katër kopje të ndryshme

[227] Një mister u zbulua nëpërmjet kësaj ndarje në pesë. Duke mos qenë asnjëri nga ne në dijeni të saj, gjashtë sure u shkruan këtu. Ne nuk kemi dyshim se jashtë dëshirave tona, dhe nga e padukshmja, e gjashta u shtua këtu me qëllim që misteri i rëndësishëm lidhur me këto gjysma të mos humbasë.

dhe kemi formuar mendimin se ‘koinçidencat’ ishin në të vërtetë në të gjitha ato.

Por për shkak se shkruesi im i kopjeve të botuara ndoqi synime të tjera, koinçidencat e humbën rregullin e tyre deri diku. Në qoftë se ato do të viheshin në rregull, koinçidencat do të shfaqeshin në tërësinë e Mus’hafit sa numri dy mijë e tetëqind e gjashtë nga shembujt e fjalës **“All-llah”**, vetëm me pak përjashtime të rralla. Një dritë mrekullie shndërit në këtë, sepse mendimi i njeriut nuk mund t’i përfshijë këto fletë shumë të gjëra dhe nuk mund të ndërhyjë në to absolutisht. Dhe dora e rastësisë nuk mund ta arrijë këtë situatë kaq kuptimplote dhe me plot urtësi.

Ne jemi duke shkruar rishtaz një *mus’haf* me qëllim që t’jua tregojmë këtë pikën e katërt deri diku së bashku me ruajtjen e fletëve të mus’hafëve më shumë të përhapur dhe duke ruajtur rreshtat e tyre së bashku me vendosjen në rregull të vendeve të cilat kanë humbur renditjen e tyre për shkak të rënies së disiplinës së bukurshkruesve dhe, do të tregojmë rregullin e vërtetë të ‘koinçidencës’ në dashtë Zoti xh.sh. dhe ajo u tregua.

اَللّٰهُمَّ يَا مُنْزِلَ الْقُرْاٰنِ بِحَقِّ الْقُرْاٰنِ فَهِّمْنَا اَسْرَارَ الْقُرْاٰنِ مَا دَارَ الْقَمَرَانِ
وَصَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى مَنْ اَنْزَلْتَ عَلَيْهِ الْقُرْاٰنَ وَعَلٰى اٰلِهٖ وَصَحْبِهٖ اَجْمَعِيْنَ اٰمِيْنْ

O Zot! O Shpallësi i Kur’anit! Për hir të Kur’anit, na lejo ne t’i kuptojmë misteret e Kur’anit sa kohë që sferat të rrotullohen. Dhe jepi bekime e paqe atij të cilit Ti i shpalle Kur’anin dhe të gjithë familjes së tij dhe sahabëve. Amin.

* * *

Pjesa e Pestë e cila është Trajtesa e Pestë

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ۞ اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti

"All-llahu është Drita e qiejve dhe e tokës."[228]

Ndërsa isha në një gjendje shpirtërore gjatë muajit të Ramazanit, unë mora një dritë prej shumë mistereve të ndritshëm të këtij vërseti të mbushur me dritë; unë sikur e pashë atë nga larg. Ajo ishte kështu: Unë pashë diçka që i ngjasonte imagjinatës; se të gjitha qëniet dhe të gjitha gjallesat po i luteshin Zotit të Gjithëfuqishëm dhe po i përgjëroheshin Atij, si me lutjen e famshme të Uvejs Karanit, e cila fillon me:

اِلٰهِي اَنْتَ رَبِّي وَاَنَا الْعَبْدُ وَاَنْتَ الْخَالِقُ وَاَنَا الْمَخْلُوقُ وَاَنْتَ الرَّزَّاقُ وَاَنَا الْمَرْزُوقُ الخ

O Zot! Ti je Mbështetësi dhe unë jam thjesht një rob..

Ti je Krijuesi, dhe unë jam krijesa..

Ti je Furnizuesi,dhe unë jam i furnizuari.. etj.

Unë pashë se ky vizion i zemrës dhe i imagjinatës më dha bindjen se ajo që e ndriçon secilën nga tetëmbëdhjetë mijë botët është siç vijon:

Unë pashë se brenda kësaj bote janë mijëra botëra të mbështjella, të mbuluara me perde pas perdeje, njëra brenda tjetrës si një gonxhe trëndafili e petaleve të panumërta. Ndërsa një perde u zbulua, unë pashë një botë tjetër dhe, ajo botë m'u shfaq mua në një errësirë, në shkretim dhe në një terr të tmerrshëm, ashtu siç e përshkruan atë Kur'ani i shenjtë:

أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرٍ لُجِّيٍّ يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ سَحَابٌ ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكَدْ يَرَاهَا وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ ۞

[228] Kur'an, 24: 35

"Ose (gjendja e mosbesimtarit) është si errësira në detin e gjërë e të thellë të mbuluar nga valë masive; valë masive të mbuluara nga re të zeza; errësirë një përmbi një, (aq sa) nëse njeriu e shtrin dorën, zor se e sheh atë! Dhe ai për të cilin All-llahu nuk ka caktuar dritë, për atë nuk ka aspak dritë"[229], papritmas, manifestimi i një Emri Hyjnor u shfaq si një Dritë shkrepëtitëse, duke e ndriçuar atë.

Sa herë që një perde palosej e ngrihej para mendjes, hapej dera për një botë tjetër para imagjinatës. Por ndërsa ajo shfaqej e errët për shkak të pakujdesisë, një Emër Hyjnor do të manifestohej si dielli rrezatues, duke e ndriçuar krejtësisht atë botë.. Dhe kështu me radhë. Ky udhëtim i zemrës dhe i imagjinatës vazhduan për një kohë të gjatë.

Do të përmendim shkurtazi se: kur unë pashë botën e kafshëve dhe kur vështrova tek pafuqia e tyre, tek dobësia, tek nevojat e tyre të pafundme dhe tek uria e madhe e tyre, m'u shfaq mua se ajo botë ishte zhytur në errësirën më të dendur dhe në një pikëllim të madh. Atëherë papritmas, Emri, **"Er-Rahman***", I Gjithëmëshirshmi,* shkëlqeu si Dielli rrezatues nga yjësia e Emrit **"Er-Rrezzak"**, *Furnizuesi,* domethënë në kuptim - dhe e ndriçoi të gjithë atë botë me dritën e mëshirës.

Pastaj, brenda botës së kafshëve, unë pashë një botë tjetër në të cilën të vegjëlit dhe fëmijët po përpiqeshin e luftonin në dobësi, në pafuqi dhe në nevojë brenda një errësire pikëlluese që do t'i shkaktonte gjithkujt dhembshuri e keqardhje. Papritmas Emri **"Er-Rahim",** *Mëshirëploti,* shkëlqeu nga yjësia - shenja - e *"dhembshurisë"* dhe përhapi dritat e tij vezulluese mbi të gjithë botën në një mënyrë aq të bukur e të ëmbël, sa që i transformoi ankesën, keqardhjen dhe lotët e dëshpërimit në gëzim, lumturi, dhe në lotët e falënderimeve të këndshme.

Pastaj edhe një perde tjetër u ngrit, sikur të shfaqej një ekran kinemaje, dhe bota e njeriut u shfaq për mua. Unë e pashë atë botë të ishte aq e errët, aq shtypëse dhe aq e tmerrshme saqë unë bërtita në ankth; Ah medet! Unë shpreha me klithmë, sepse unë pashë se njerëzit kishin dëshira e shpresa që shtriheshin deri në përjetësi, mendime e përfytyrime që rrethonin universin, aspirata, aftësi e dhunti të cilat kërkonin përjetësi, lumturi të përjetshme dhe parajsë; dhe kërkesa e nevoja të orientuara drejt synimeve të pafundme dhe drejt qëllimeve. Megjithatë pavarësisht kësaj, ata ishin të dobët dhe të pafuqishëm dhe

[229] Kur'an, 24: 40

të zbuluar para sulmeve të fatkeqësive të panumërta dhe të armiqve; ata jetuan jetë të trazuara e të shqetësuara për një periudhë të shkurtër kohe me mundimin më të madh dhe me vështirësitë. Midis vuajtjeve të vazhdueshme të zhdukjes dhe të ndarjes, gjendja më e dhimbshme për zemrën ishte kur ata shikonin drejt varrit, i cili për të pavëmendshmit dhe për të pakujdesshmit shfaqet si dera e errësirës së përhershme; që veçan apo në grupe, ata po flakeshin në atë pus të errët.

Në momentin që unë e pashë këtë botë në mes të errësirës, zemra ime, shpirti, mendja, të gjitha aftësitë e mia humane dhe, në të vërtetë, të gjitha grimcat e qënies sime, ishin gati të rënkonin e të vajtonin me dhembje. Por, papritmas, Emri i Zotit të Gjithëfuqishëm **"El-A'dilu',** *i Drejti* - ndriçoi në kuptim nga yjësia në kuptim - e Emrit **"El-Hakim",** *I Gjithurti,* dhe Emri **"Er-Rahman"**, ndriçoi nga yjësia - shenja - e Emrit **"El-Kerim",** *Gjithëbujari;* dhe Emri **"Er-Rahim"** ndriçoi nga yjësia e Emrit **"El-Gafur",** *Fajëfalësi,* domethënë në kuptim, dhe Emri **"El-Ba'ithu",** *Ringjallësi,* ndriçoi nga yjësia e Emrit **"El-Varithu",** *Ai që shkakton trashëgimi;* dhe Emri *"***El-Muhji",** *Jetëdhënësi,* ndriçoi nga yjësia e Emrit **"El-Malik",** *Pronari.* Këto Emra Hyjnorë ndriçuan shumë botëra brenda botës së njeriut. Duke hapur dritare për botën e ndritshme të Ahiretit, ato përhapën drita vezulluese mbi botën e errët njerëzore.

Pastaj një perde tjetër e gjërë u palos e u ngrit dhe u shfaq bota e tokës. Ligjet shkencore të errëta të filozofisë shfaqin një botë të tmerrshme për imagjinatën. Situata e llojit të mjerë njerëzor duke udhëtuar përmes një hapësire të pafundme mbi tokën e moshuar m'u shfaq mua, e cila mbulon e përshkon për një vit distancën e njëzet e pesë mijë viteve duke lëvizur shtatëdhjetë herë më shpejt se sa një gjyle topi, dhe që brendësia e së cilës është në një gjendje të trazuar e tronditjeje, gjithmonë e gatshme për t'u shpërbërë e zbërthyer; koka filloi të më vinte vërdallë dhe sytë e mi po errësoheshin.

Atëherë,papritmas, Krijuesi i qiejve e i tokës, dhe Emrat Hyjnorë, **"El-kadiru, El-Alimu, Er-Rabbu" All-llahu, Rabbus-semavati vel-Erdi** dhe **Musah-hirush-shemsi vel-Kamer,** *All-llahu, Mbështetësi i qiejve dhe i tokës, dhe Nënshtruesi i Diellit dhe i hënës,* ndriçuan nga yjësitë e mëshirës, madhështisë dhe Hyjnisë. Ato e ndriçuan atë botë sa që unë e pashë globin tokësor se është një anije udhëtuese e sigurtë, e mirërregulluar, e nënshtruar, e përkryer dhe e këndshme; dhe e pashë atë me të vërtetë, se ishte përgatitur për shëtitje, për udhëtim të këndshëm dhe për tregti.

Shkurtazi: Secili nga një mijë e një Emrat Hyjnorë është orientuar drejt universit dhe ndriçon, ashtu si dielli madhështor, një botë prej botërave, madje secili prej tyre ndriçon gjithçka që gjendet në ato botëra, sepse shfaqeshin manifestimet e Emrave të tjerë brenda shfaqjes së çdo Emri prej Emrave Hyjnorë dhe, kjo nëpërmjet misterit të Njësisë Hyjnore.

Atëherë, zemra ime shikoi një dritë të ndritshme prapa të gjithë errësirës dhe ndjeu një dëshirë për udhëtim. Ajo deshi t'i hipë imagjinatës që të shëtisë në qiell. Në atë pikë, një perde tjetër akoma më e shtrirë u palos, u ngrit dhe zemra ime hyri në botën e qiejve. Ajo shikoi se yjet, të cilët u dukën si buzëqeshje xixëlluese, ishin më të mëdhaja se sa toka, rrotulloheshin dhe udhëtonin më shpejtë se sa toka njëri brenda tjetrit.

Në qoftë se ndonjëri nga ato do të ngatërronte lëvizjen e tij, ai do të përplasej me një tjetër, duke shkaktuar një shpërthim të tillë sa që universi do të hidhej në erë, do të shkatërrohej, duke i shkaktuar kështu të gjithë botës të shpërndahej. Yjet nuk do të përhapnin më dritë, por zjarr; ato nuk do të më shikonin mua me buzëqeshje, por me egërsi e vrazhdësi.

Unë i pashë qiejt brenda një errësire të pafundme, gjithërrethuese, të boshatisur, të tmerrshme dhe të lemerishme. Unë u dëshpërova dhe u pendova një mijë herë se përse kisha ardhur. Por ndërsa po vuaja në këtë gjendje, papritmas Emrat Hyjnorë:

رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۞ رَبُّ الْمَلٰٓئِكَةِ وَالرُّوْحُ

"Mbështetësi i qiejve dhe i tokës" dhe Krijuesi i melekëve dhe i shpirtit" ndriçuan me manifestimet e tyre nga yjësitë e

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَآءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيْحَ ۞ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ

'Ai nënshtroi Diellin dhe Hënën."[230] *"Dhe Ne e stolisim qiellin më të afërt e më të ulët me llamba - yje..."*[231]

Yjet, të cilët në përputhje me kuptimin e mëparshëm do të shembeshin e do të binin në errësirë, secili mori një shkreptimë nga ajo

[230] Kur'an, 13: 2
[231] Kur'an, 41: 12

dritë madhështore dhe e ndriçoi atë botë të qiejve si ndriçimi i llambave elektrike.

Edhe qiejt gjithashtu, të cilët qenë supozuar të jenë të boshatisur e të pabanuar, u mbushën me engjëj e me qënie shpirtërore. Unë i pashë diejt dhe hënat, të cilët ishin në lëvizje si një ushtri e Mbretit të parapërjetësisë - njëra nga ushtritë e Tij të panumërta - me manovrat e tyre të larta duke shfaqur madhështinë dhe Hyjninë e madhërishme të Atij Sulltani të Gjithëlavdishëm. Unë deklarova, me të gjithë fuqinë time, dhe, nëse do të kishte qenë e mundur, me të gjitha grimcat e qënies sime, dhe, në qoftë se ato do të më kishin dëgjuar mua, me gjuhët e të gjitha krijesave:

اَللّٰهُ نُوْرُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ مَثَلُ نُوْرِهٖ كَمِشْكٰوةٍ فِيْهَا مِصْبَاحٌ اَلْمِصْبَاحُ
فِيْ زُجَاجَةٍ اَلزُّجَاجَةُ كَاَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُّوْقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُّبٰرَكَةٍ زَيْتُوْنَةٍ
لَّا شَرْقِيَّةٍ وَّلَا غَرْبِيَّةٍ يَّكَادُ زَيْتُهَا يُضِيْٓءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُوْرٌ عَلٰى نُوْرٍ
يَهْدِى اللّٰهُ لِنُوْرِهٖ مَنْ يَّشَآءُ

"All-llahu është drita e qiejve dhe e tokës. Shembulli i dritës së Tij është si të kishim një qoshe të errët dhe në të një llambë, llamba e futur në një kupë qelqi si të ishte yll që shkëlqen i ndezur nga një pemë e bekuar, nga ulliri, as nga lindja (që nuk i merr rrezet vetëm në mëngjes), as nga perëndimi (që nuk i merr rrezet vetëm pasdite, por është nën rrezet e diellit gjatë gjithë ditës), vaji i të cilit digjet vetvetiu edhe pse nuk e ka prekur zjarri fare. Dritë përmbi Dritë! All-llahu udhëzon drejt Dritës së Tij atë që do Ai."[232]

Unë e recitova këtë vërset në Emrin e të gjithë krijesave. Atëherë unë u ktheva, zbrita në tokë dhe u zgjova. Dhe thashë: *"Të gjitha lavdërimet i takojnë All-llahut për Dritën e imanit dhe të Kur'anit."*

* * *

[232] Kur'an, 24: 35

Pjesa e Gjashtë e cila është Trajtesa e Gjashtë

[Kjo u shkrua për të paralajmëruar shërbëtorët e Kur'anit të gjithurtë, me qëllim që ata të mos mashtrohen.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَلَا تَرْكَنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ

Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

"Dhe mos anoni nga ata që bëjnë padrejtësi, që të mos ju prek zjarri..."[233]

Në dashtë Zoti, kjo pjesa e gjashtë do të përmbysë gjashtë dredhi të shejtanëve midis xhindeve dhe njerëzve dhe do të bllokojë gjashtë nga rrugët e tyre të sulmit.

---

[233] Kur'an, 11: 113

Dredhia e parë: Si rrjedhojë e instruksionit që ata kanë marrë nga shejtanët midis xhindëve, shejtanët njerëzorë dëshirojnë të mashtrojnë, nëpërmjet dëshirës për rang e pozitë, shërbëtorët vetësakrifikues të partisë së Kur'anit dhe t'i bëjnë ata të heqin dorë nga shërbimi i tyre i shenjtë dhe nga "xhihadi i tyre i lartësuar i Fjalës".

Kjo është siç vijon:

Në shumicën e njerëzve është e pranishme dëshira shtinjake, hipokrite për t'u shikuar nga njerëzit dhe për të mbajtur një pozitë në shikimin publik, e cila është ambicia për famë, për t'u brohoritur dhe për vetëmburrje; kjo dëshirë për rang e pozitë është e pranishme në një shkallë më të vogël apo më të madhe tek të gjithë ata që kërkojnë këtë botë.

Realizimi i kësaj ambicieje, dëshire për famë, do ta nxiste njeriun që të sakrifikonte edhe jetën e tij. Kjo ambicie është jashtëzakonisht e dëmshme për ata që kërkojnë Ahiretin. Dhe për ata që e kërkojnë këtë botë, ajo është një rrugë e keqe; ajo gjithashtu është burimi i shumë moraleve të këqija dhe është damari më i dobët i karakterit të njeriut. Me qëllim që ta ketë nën sundim dikë dhe ta tërheqë atë për tek vetvetja, një njeriu do t'i duhej vetëm t'ia bënte qejfin kësaj ambicie; kjo e lidh njeriun me atë dhe, kështu ai shpartallohet prej këtij.

Frika ime më e madhe për vëllezërit e mi është mundësia që ateistët do ta shfrytëzojnë këtë damar të dobët të tyre. Kjo më ka bërë të mendoj shumë, sepse në atë mënyrë ata kanë tërhequr disa fatkëqinj të cilët nuk ishin miq të vërtetë, duke i çuar ata në situatë të rrezikshme.[234]

O vëllezërit e mi dhe o kolegët e mi në shërbimin e Kur'anit!

Ata të cilët u vijnë juve nëpërmjet dëshirës për pozitë prej agjentëve të fshehtë të njerëzve të dhënë vetëm pas kësaj dynjaje, ose prej propaganduesve të njerëzve të çudhëzimit, ose prej studentëve të shejtanit, të cilët përpiqen t'ju mashtrojnë juve, u thoni atyre:

---

[234] Ata fatkëqinj e supozojnë vetveten të mos jenë në rrezik nëpërmjet mendimit se "zemrat tona janë së bashku me Ustadhin." Por ai që mbështet me forcë rrymën e ateistëve dhe rrëmbehet dhe entuziazmohet nga propaganda e tyre dhe, madje mund të shfrytëzohet për spiunazh për ta pa e ditur, duke thënë: "Zemra ime është e pastër dhe besnike për rrugën e Ustadhit", kjo i ngjason shembullit vijues: Ndërsa duke kryer namazet e detyruara, dikush nuk mund ta mbajë erën e tij dhe e nxjerr, lëshon gazra dhe, namazi i tij bëhet i pavlefshëm. Kur i thuhet atij: Namazi yt është i pavlefshëm; Ai përgjigjet: Përse u prish namazi im? Zemra ime është e pastër.

Së pari, kënaqësia e Zotit xh.sh., favoret e të Gjithëmëshirshmit dhe pranimi Hyjnor janë një pozitë e tillë sa që vlerësimi dhe admirimi i njerëzve pothuajse nuk vlejnë asgjë në krahasim me atë. Në qoftë se njeriu do të merrte mëshirën Hyjnore, kjo do të ishte e mjaftueshme. Sa për vlerësimin e njerëzve dhe orientimin e tyre drejt meje, ai do të ishte i pranueshëm veçse në qoftë se ai do të ishte një hije nga reflektimi i vlerësimit të mëshirës së Tij xh.sh., ose përndryshe ajo është diçka që nuk duhet të kërkohet e dëshirohet, sepse ajo shuhet tek dera e varrit dhe, kështu atje ajo nuk vlen asgjë fare!

Në qoftë se dëshira për rang dhe për pozitë nuk detyrohet të heshtë dhe nuk eliminohet, ajo duhet të orientohet drejt diçkaje tjetër, si kjo: Ai emocion – dëshira për pozitë – ndoshta mund të ketë ndonjë aspekt të ligjshëm dhe kjo për të arritur shpërblim për Ahiretin, ose me qëllimin e fitimit të duave nga të tjerët, ose nga këndvështrimi i efektshmërisë së shërbimit.

Për shembull, në një kohë, xhamia e Aja Sofias mbushej me njerëz të shquar, të bekuar, të virtytshëm dhe të shkëqlyer. Disa të rinj dembelë, cipëplasur e të pafytyrë ishin tek hyrja dhe tek parahyrja, tek veranda, ndërsa pranë dritareve dhe përpara atyre janë disa evropianë të dhënë pas dëfrimeve dhe lojrave, duke vëzhguar.

Një njeri futet në xhami dhe i bashkohet xhematit dhe reciton bukur një pjesë nga Kur'ani me një zë të hollë; shikimet e mijëra prej njerëzve të së vërtetës janë kthyer drejt tij dhe, atëherë e bëjnë atë të fitojë thevab të madh me duatë e tyre për të, dhe me kënaqësinë e tyre për të. Kjo punë nuk do t'i kënaq vetëm ata të rinj të pacipë, ata ateistë të çudhëzuar dhe një ose dy evropianët.

Por në qoftë se ai njeri do të kishte hyrë në xhaminë e bekuar dhe t'i ishte bashkuar xhematit të madh dhe, do të fillonte të këndojë këngë të turpshme, të pahijshme dhe të pavend, dhe të vallëzonte e të hidhej andej-këtej, atëherë ai do t'i kishte bërë ata të rinj dembelë të qeshnin dhe do t'i kënaqte ata të shthurur të pacipë meqenëse kjo nxiste imoralitetin, dhe do t'i bënte evropianët të buzëqeshnin me qesëndi e me tallje, të cilët marrin kënaqësi kur shohin çfarëdo të mete në Islam. Por kjo do të kishte marrë shikimet e neverisë dhe të përbuzjes nga xhemati i gjërë dhe i bekuar; ai do të ishte shfaqur në shikimin e tyre të kishte rënë mu në ultësirën më të ulët.

Pikërisht ashtu si ky shembull, bota e Islamit dhe Azia është një xhami e madhe, dhe njerëzit e besimit dhe të së vërtetës brenda saj janë

xhemati i respektuar në xhami: Të rinjtë dembelë janë lajkatarët e servilat me mendjet e fëmijëve. Të pacipët e shthurur janë ata kopukë të cilët ndjekin Evropën ose që nuk kanë komb apo fe. Ndërsa spektatorët evropianë janë gazetarë, të cilët përhapin idetë e Evropës. Të gjithë muslimanët dhe, në mënyrë të veçantë të virtytshmit dhe të plotësuarit, kanë një vend në atë xhami madhështore sipas shkallës së tyre; ata shihen dhe vëmendja është kthyer drejt tyre. Në qoftë se ata kryejnë veprime dhe vepra që burojnë nga urdhëresat dhe nga të vërtetat e shenjta të cilat i urdhëron Kur'ani i Gjithurtë, në lidhje me sinqeritetin dhe me kënaqësinë Hyjnore të cilat janë një themel i Islamit, dhe në qoftë se gjuha e tyre e gjendjes reciton vërsete Kur'anore, atëherë ata do të përfshihen në duanë:

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

"O Zot, jepu falje të gjithë burrave besimtarë dhe të gjitha grave besimtare", e cila në mënyrë të vazhdueshme shprehet nga të gjithë individët në botën e Islamit, dhe do të kenë një pjesë nga ajo, dhe ata do të bëhen të lidhur me ata të gjithë në një mënyrë vëllazërore. Vlera e saj nuk do të jetë e dukshme veçse për disa nga njerëzit e çudhëzimit të cilët janë si bisha të dëmshme dhe nuk shfaqet pozita e tij për disa të marrë të cilët janë si fëmijë mjekroshë.

Në qoftë se ai njeri do t'i përgënjeshtronte të gjithë stërgjyshërit e tij, të cilët janë burimi i nderit, të gjithë të shkuarën e tij, historinë e tij të cilën e konsideron si boshtin e krenarisë dhe, braktis në shpirt rrugën e ndritshme të paraardhësve të tij të drejtë, *selefu es-salih*, të cilët i konsideron të jenë pika e tij e mbështetjes dhe, fillon të kryejë veprime duke ndjekur tekat e tij dhe pasionet, duke kërkuar me hipokrizi famën, dhe duke ndjekur bidate, ai do të binte në pikërisht tek pozita më e ulët në shikimin e të gjithë njerëzve të së vërtetës dhe të besimit.

Në përputhje me hadithin sherif:

اِتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ فَاِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللّٰهِ

*"Ruhuni nga mendjemprehtësia, nga intuita e besimtarit, sepse ai shikon me dritën e Zotit." (Tirmidhi), s*ado i zakonshëm midis njerëzve dhe i paditur të jetë një besimtar, madje edhe në qoftë se mendja e tij nuk do të kuptonte, veçse ama zemra e tij i shikon ftohtë dhe me neveri njerëz të tillë mburravecë dhe egoistë.

Dhe kështu njeriu që entuziazmohet nga dashuria për pozitë dhe rang dhe që pushtohet nga dëshira për famë - njeriu i dytë - zbret pikërisht tek ultësira më e ulët në shikimin e atij xhemati të panumërt, dhe fiton një pozitë fatzezë përkohësisht në shikimin e një numri prej të pacipëve të papërfillshëm, të përçartur dhe tallës. Në përputhje me vërsetin, اَلْأَخِلَّآءُ يَوْمَئِذٍۭ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا ٱلْمُتَّقِينَ *"Shokët atë ditë do të jenë armiq me njëri-tjetrin, përveç besimtarëve të përkushtuar"*[235], ai do të gjejë disa shokë të rremë të cilët do të jenë të dëmshëm në këtë dynja, shkak torturimi në berzah - në botën e ndërmjetme - dhe armiq në Ahiret.

Sa për njeriun e parë, edhe në qoftë se nuk e fshin dot nga zemra e tij dëshirën për pozitë, por me kusht që të marrë sinqeritetin dhe kënaqësinë e Zotit si baza, dhe të mos i bëjë rangun dhe pozitën si qëllimin e tij, ai do të fitojë një lloj të rangut shpirtëror, të ligjshëm e të lartë, i cili do ta kënaqte plotësisht dëshirën e tij për rang. Ky njeri do të humbiste diçka të parëndësishme, shumë të papërfillshme dhe do të gjente në vend të saj shumë gjëra të vlefshme e të padëmshme.

Madje ai do të dëbonte nga vetja e tij një numër gjarpërinjsh dhe do të gjejë krijesa të shumta të bekuara në vendin e tyre; ai do të familiarizohet me to dhe do të shoqërohet me to. Ose ai do t'i shmangej pickimit të grerëzave të tërbuara, dhe do t'i tërhiqte për tek vetvetja bletat e bekuara, shitëset e shërbetit të mëshirës. Ai do të marrë mjalt nga duart e tyre. Domethënë, ai do të gjejë të dashur të tillë saqë nga të gjitha anët e botës Islame shpirtit të tij do t'i jepen shkëlqime si uji i Keutherit duke i thithur nëpërmjet duave të tyre, të cilat do të kalojnë tek libri i veprave të mira.

Në një kohë, kur nëpërmjet bërjes së një gabimi shumë të madh për shkak të dëshirës për famë, një njeri i vogël i cili kishte zënë një pozitë të lartë dynjaje u bë objekt talljeje në sytë e botës Islame, unë i fola atij duke i mësuar atij kuptimin e krahasimit të lartëpërmendur; unë e godita atë në kokë me të. Ai u trondit rëndë me atë mësim, por për shkak se unë nuk pata qenë i aftë ta shpëtoj veten time nga dëshira për rang e pozitë, paralajmërimi im nuk e zgjoi atë.

Dredhia e Dytë: Njëra nga ndjenjat më të rëndësishme dhe themelore në njeriun është ndjenja e frikës. Shtypësit intrigantë e

[235] Kur'an, 43: 67

shfrytëzojnë këtë ndjenjë të frikës tek njeriu. Ata i frenojnë frikacakët me të. Agjentët e fshehtë të njerëzve të dhënë vetëm pas kësaj dynjaje dhe propaganduesit e njerëzve të çudhëzimit e shfrytëzojnë këtë damar të njerëzve të zakonshëm dhe të dijetarëve fetarë në veçanti.

Ata i frikësojnë dhe u shkaktojnë atyre dyshime të pabaza. Për shembull, një njeri intrigant që shfaq për dikë tjetër diçka që ai e supozon të jetë e dëmshme - ndërsa ai është në çati - dhe i ngjall frikën atij dhe e shtyn dalngadalë duke e bërë atë të tërhiqet prapa derisa e afron atë tek tehu, cepi i çatisë, dhe pastaj ai e bën atë të bie e të thyejë qafën e tij. Dhe pikërisht në të njëjtën mënyrë, ata i bëjnë njerëzit të sakrifikojnë gjërat më të rëndësishme nëpërmjet frikësimeve më të parëndësishme e të pabaza; saqë disa prej tyre futen në gojën e kuçedrës, me qëllim që të mos i pickojë mushkonja.

Një herë, një njeri i shquar - All-llahu e mëshiroftë - ishte trembur përse kishte hipur në një barkë me rrema. Në një mbrëmje, unë së bashku me të erdhëm në Stamboll tek Ura. Ne duhej të hipnin në një barkë, nuk kishte mjet tjetër transporti dhe, ne ishim të detyruar të shkonim në xhaminë e Sulltan Ejjub Ensariut. Unë insistova duke i thënë atij veçse ta marrim barkën. Ai tha:

“Kam frikë... ndoshta ajo mbytet!” Unë i thashë atij:

“Sa barka mendon ti ka në këtë gji?” Ai u përgjigj:

“Ndoshta një mijë.” Unë e pyeta atë:

“Sa barka mbyten në vit?” Ai tha:

“Një ose dy dhe, mund të mos mbytet asnjë në ndonjë vit!” Unë i thashë:

“Sa ditë ka një vit?!” Ai u përgjigj:

“Treqind e gjashtëdhjetë ditë:” Atëherë unë i thashë atij:

“Mundësia e mbytjes , e cila ka ngjallë tek ty frikësime e dyshime të pabaza dhe të bën ty të shqetësuar, është një në treqind e gjashtëdhjetë mijë mundësi. Dikush që frikësohet në një mundësi të tillë nuk është një qënie njerëzore, ai madje nuk do të ishte as kafshë. Pastaj unë e pyeta atë:

“Sa mendon ti se do të jetosh pas këtij momenti?” Ai tha:

“Unë jam i moshuar; ndoshta unë do të jetoj edhe një dhjetë vjeçar tjetër! Atëherë unë i thashë atij:

“Meqenëse exheli është i fshehur, çdo ditë ndodhet mudësia e vdekjes.”

Domethënë, ti ke tre mijë e gjashtëdhjetë mundësi për vdekje. Atëherë para teje nuk është vetëm një mundësi e vetme nga tre mijë të tilla, por ndoshta ajo mundësi mund të ndodhë sot. Kështu frikësohu, fillo të vajtosh dhe shkruaje porosinë tënde të fundit!” Ai u ndikua nga kjo fjalë dhe erdhi në vete, dhe unë e mora atë në barkë ndërsa ai dridhej. Kur ne të dy ishim tashmë në barkë, unë i thashë atij: Zoti xh.sh. e dha ndjenjën e frikës për të ruajtur jetën dhe jo për ta shkatërruar atë! Ai nuk na e dha këtë ndjenjë që ta bëjmë jetën të padurueshme, të vështirë, të dhimbshme dhe për torturim.

Në qoftë se frika do të lindte për shkak të një mundësie të një në dy, ose në tre, ose në katër, ose madje një në pesë ose në gjashtë, atëherë kjo ndoshta do të konsiderohej një frikë e justifikueshme, e ligjshme me qëllim që të marrësh masat parandaluese. Por në qoftë se frika lind për shkak të një mundësie të një në njëzet, ose një në dyzet, kjo do të ishte një frikë e pabazë dhe do ta bënte jetën torturë e mjerim.”

Dhe kështu, o vëllezërit e mi! Në qoftë se ju sulmojnë lolot e njerëzve të çudhëzimit dhe lajkatarët e njerëzve të ateizmit që t’ju frikësojnë juve dhe t’ju bëjnë të hiqni dorë nga xhihadi juaj i shenjtë i cili është ‘Xhihadi i Fjalës’, u thoni atyre: ne jemi partia e Kur’anit. Sipas vërsetit,

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

“Vërtetë Ne, jemi Ne që e kemi zbritur mesazhin - Kur’anin - dhe padyshim që Ne do të jemi Gjithëruajtës të tij”[236], ne jemi në kalanë e Kur’anit. Vërseti,

حَسْبُنَا ٱللَّهُ وَنِعْمَ ٱلْوَكِيلُ *“All-llahu Vetëm na mjafton neve dhe për ne Ai është Rregulluesi më i mirë i punëve”*[237], është një kështjellë e fortë përreth nesh. Kështu ju nuk do të mund të na shtyni ne - me dëshirën tonë - në një rrugë që të çon përfundimisht në mijëra dëme që prekin jetët tona të përjetshme nga frika e ardhjes së ndonjë dëmi të

[236] Kur’an, 15: 9
[237] Kur’an, 3: 173

vogël me një mundësi një në mijëra mundësi tek kjo jeta jonë e shkurtër e dynjasë.

U thoni atyre gjithashtu: "A ka ndonjë që ka pësuar dëm për shkak të Said Nursit, i cili është kolegu ynë në shërbim të Kur'anit dhe profesori ynë në drejtimin e këtij shërbimi të shenjtë, apo nga njerëzit e së vërtetës si ne që jemi shokët e tij në rrugën e së vërtetës?

A ka ndonjë që ka vuajtur ndonjë shqetësim për shkak të studentëve të tij të afërt, që edhe ne ta vuajmë atë gjithashtu, ose të detyrohemi e të shqetësohemi nga frika e asaj vuajtjeje që mund të na bie? Ky vëllai ynë ka mijëra shokë e vëllezër të Ahiretit. Megjithëse për njëzet deri në tridhjetë vjet ai ka luajtur një rol efektiv të kësaj bote, ne nuk kemi dëgjuar asnjë nga vëllezërit e tij të pësojë ndonjë dëm për shkak të tij. Veçanërisht në atë kohë që ai mbante çekanin e politikës dhe forcën e saj.

Tani në vend të atij çekani, ai ka dritën e realitetit. Dhe pavarësisht se emri i tij u bashkua më parë me ata që ishin në ngjarjen e tridhjetë e një marsit dhe ata i shtypën disa nga shokët e mi, por ama më vonë u bë e qartë se ngjarja kishte shpërthyer për shkak të të tjerëve. Shokët e tij vuajtën fatkeqësi, jo për shkak të tij, por për shkak të armiqve të tij. Për më tepër, në atë kohë, ai shpëtoi shumë nga shokët e tij. Atëherë, ju o vëllezërit e mi, duhet t'u thoni servilave prej njerëzve të çudhëzimit:

Ne nuk pranojmë që të humbasim një thesar të përjetshëm nëpërmjet frikës së një rreziku, mundësia e të cilit është, jo një në një mijë, por një në mijëra mundësi... prandaj të mos ju shkojë kjo ndërmend atyre si ju, o shejtanë prej njerëzve."

Dhe kështu, o vëllezërit e mi, ju duhet t'i dëboni ata dhe t'i goditni me këtë fjalë në gjuhët e tyre. Dhe u thoni atyre lajkatarëve gjithashtu: "Në qoftë se mundësia e vdekjes buroi nga një mundësi qind për qind dhe jo nga një mundësi një në qindra e mijëra mundësi, ne nuk e lëmë dhe nuk heqim dorë nga Said Nursi në qoftë se do të kishim sa një grimcë intelekt! Sepse është parë nëpërmjet provave të përsëritura dhe shikohet se fatkeqësia që u bie atyre që tradhëtojnë vëllanë e tyre më të madh ose profesorin e tyre në kohë rreziku, i godet ata të parët. Dhe ata ndëshkohen pa mëshirë dhe shihen me përbuzje.

Ata, edhe fizikisht janë të vdekur, edhe shpirtërat e tyre shkatërrohen nga poshtërimi; ata janë të vdekur në kuptim. Dhe ata që u japin torturimin atyre nuk ndiejnë keqardhje për ata, sepse ata thonë:

Meqenëse këta kanë tradhëtuar profesorin e tyre i cili ishte besnik dhe i njerëzishëm me ta, ata duhet të jenë krejtësisht të përbuzshëm; ata nuk janë të denjë për keqardhje, por të përçmohen poshtërsisht.

Po, realiteti është ky. Gjithashtu, në qoftë se një njeri tiranik do ta lëshonte dikë për tokë dhe do të qëndronte sipër tij i sigurt për t'ia shtypur kokën me këmbën e tij, dhe ndërkohë i mposhturi do të puthte këmbën e atij shtypësi mizor, nëpërmjet poshtërimit të tij, zemra e tij do të shtypej e dërrmohej para kokës së tij dhe, dinjiteti i tij dhe krenaria do të shkatërroheshin. Duke shfaqur dobësi përpara atij tirani mizor pa ndërgjegje, i jep zemër atij për ta shtypur. Por në qoftë se njeriu i shtypur, në këmbën e tij lëshon pështymë në fytyrën e tiranit, ai do ta shpëtonte zemrën e tij dhe shpirtin e tij, dhe trupi i tij do të jetë një martir i shtypur. Po, pështyni në fytyrat e tiranëve cipëplasur!

Kur anglezët pushtuan Stambollin dhe shkatërruan topat tek Bosfori, kryeprifti i kishës anglikane bëri gjashtë pyetje në ato ditë, për zyrën e meshihatit islam. Në atë kohë unë isha një anëtar i Dar el Hikmeh el-Islamijjeh. Ata më pyetën mua që t'u përgjigjesha atyre, duke thënë se ata donin një përgjigjje me gjashtëqind fjalë për gjashtë qind pyetjet e tyre. Por unë u thashë atyre: "Unë do t'u përgjigjem atyre jo me gjashtëqind fjalë, as me gjashtë fjalë, madje as edhe me një fjalë të vetme, por me një pështymë të vetme! sepse ju mund ta shikoni se ai shtet, në momentin që vuri këmbën në Bosfor, prifti i tij me arrogancë na pyeti gjashtë pyetje dhe, duhet një pështymë në fytyrën e këtij kryeprifti. Prandaj pështyni në fytyrat mizore të atyre tiranëve!" Dhe tani unë them:

O vëllezërit e mi! Meqenëse në kohën kur një shtet i madh si Anglia kishte pushtuar vendet tona, unë iu përgjigja atyre me gjuhën e të shtypurit - dhe i sfidova dhe, shkatërrimi ishte i sigurt qind për qind, veçse ama mbrojtja e Kur'anit ishte e mjaftueshme për mua dhe, ajo mbrojtje do të jetë njëqind herë më e mjaftueshme për ju përballë dëmit që mund të vijë nga dora e tiranëve të papërfillshëm, mundësia e të cilit është vetëm një në njëqind.

Për më tepër, vëllezërit e mi! Shumica prej jush e kanë kryer shërbimin ushtarak dhe e kanë dëgjuar me siguri këtë. Ata që nuk e kanë dëgjuar, le ta dëgjojnë atë prej meje: "Ata të cilët marrin më shumë plagë janë ata që braktisin hendekun dhe që ikin. Ndërsa ata që marrin plagë më pak janë ata që qëndrojnë në hendeqet e tyre! Kuptimi aludues i vërsetit

قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ

"Thuaju (atyre): "Sigurisht që vdekja prej të cilës ju ikni padyshim që do t'ju kapë"[238],tregon se ata që ikin janë më shumë të mundshëm që ta takojnë vdekjen se sa të tjerët!

Dredhia e tretë djallëzore: Shejtanët gjuajnë shumë njerëz nëpërmjet lakmisë. Ne kemi provuar në shumë trajtesa me argumente të sigurta që janë shfaqur nga vërsetet e qarta të Kur'anit të Gjithurtë se: "Ushqimi hallall nuk vjen në përputhje me fuqinë dhe me dëshirën, por vjen në lidhje me pafuqinë dhe varfërinë."

Ndodhen shenja të shumta, tregues dhe dëshmi që e demonstrojnë këtë të vërtetë. Për shembull, pemët , të cilat janë një lloj prej qënieve të gjalla dhe në nevojë për ushqim, qëndrojnë në vendet e tyre dhe ushqimi i tyre vjen duke nxituar për tek ato. Ndërsa meqenëse kafshët rendin pas ushqimit të tyre me lakmi, ato nuk ushqehen në mënyrë aq të plotë ashtu si pemët.

Gjithashtu, meqenëse peshqit janë më të pazgjuarit, më të trashët e të paaftit midis kafshëve, ato ushqehen në mënyrën më të mirë, ndonëse ata jetojnë në rërë dhe përgjithësisht shfaqen të majmë të dhjamuar, ndërsa kafshët e zgjuara e të afta si majmunët dhe dhelprat janë të dobët e të hollë nga sasia e pamjaftueshme e ushqimit, tregon se, mjeti i ushqimit nuk është fuqia, por varfëria dhe nevoja."

Gjithashtu, ushqimi i hollë i të gjithë të vegjëlve, qofshin njerëz apo kafshë - dhe dhurata më e hollë nga thesari i mëshirës si qumështi duke u ardhur atyre si dhuratë në një mënyrë të paparashikuar si mëshirë për shkak të dobësisë së tyre dhe si dhembshuri për pafuqinë e tyre dhe kushtet e vështira të kafshëve të egra, tregojnë se mjetet e ushqimit hallall janë pafuqia dhe varfëria, dhe jo zgjuarsia e fuqia.

Gjithashtu midis popujve të botës, çifutët janë më lakmitarët për jetën e kësaj dynjaje; ata i parakalojnë të gjithë popujt e tjerë në përpjekjen e tyre për mjetet e jetesës. Ndërsa ata kanë vuajtur më shumë se çdo popull nga mjetet e këqija të jetesës duke u zbuluar para poshtrimit dhe varfërisë. Madje edhe të pasurit midis tyre jetojnë në një mënyrë të ulët. Prandaj, pasuritë që ata kanë fituar nëpërmjet rrugëve të

[238] Kur'an, 62: 8

paligjshme, si kamata, nuk janë prej ushqimit hallall, kështu kjo nuk e plagos çështjen tonë këtu.

Gjithashtu, varfëria e shumë figurave letrare dhe e dijetarëve, në një kohë që pasurohen shumë njerëz të pamend e torollakë, tregon se mjetet për tërheqjen e mjeteve të jetesës nuk janë zgjuarsia dhe fuqia, por pafuqia dhe varfëria; janë duke iu nënshtruar All-llahut ndërsa je mbështetur vetëm tek Ai dhe duke u lutur me fjalë, me gjendje e me vepra. Vërseti,

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ

"Vërtetë që All-llahu, Ai është padyshim Gjithëfurnizuesi, Zotëruesi i fuqisë, i Përhershmi më i fortë"[239], e shpall këtë të vërtetë, dhe është një provë e fuqishme dhe e palëkundur e këtij pohimit tonë të cilën e recitojnë të gjitha bimët, kafshët dhe të vegjëlit, madje atë e reciton çdo grup krijese që kërkon ushqim nëpërmjet gjuhës së gjendjes së natyrshme.

Meqenëse rizku, furnizimi është i përcaktuar nga Kaderi Hyjnor, dhe ai dhurohet, dhe Ai i Cili e jep atë është All-llahu i Gjithëfuqishëm, dhe Ai është Mëshirëplotë, Gjithëbujar, le të mendojnë ata të cilët e poshtërojnë vetveten nëpërmjet fitimit haram, të paligjshëm, në një mënyrë që akuzojnë mëshirën e Tij dhe që fyejnë bujarinë e tij; duke u dhënë ndërgjegjjeve të tyre dhe madje çështjeve të shenjta si ryshfete, dhe duke pranuar gjëra të cilat janë të paligjshme, haram, dhe të mbrapshta - le të mendojnë ata se çfarë marrëzie është kjo sjellja e tyre.

Po, njerëzit e dhënë vetëm pas kësaj dynjaje, dhe sidomos njerëzit e çudhëzimit nuk i japin lirë paratë e tyre, ata i japin ato me një çmim të lartë. Ndonjëherë diçka nga paratë që mund të ndihmojnë për të vazhduar një vit nga jeta e kësaj dynjaje është mjeti për të shkatërruar jetën e pafundme të amshuar. Dhe nëpërmjet asaj lakmie të keqe, personi tërheq zemërimin Hyjnor mbi vetveten dhe përpiqet të tërheqë kënaqësinë e njerëzve të çudhëzimit.

Po, o vëllezërit e mi! Në qoftë se ju gjuajnë, ju ndjekin lajkatarët e njerëzve të dhënë vetëm pas kësaj dynjaje dhe hipokritët e njerëzve të çudhëzimit nëpërmjet lakmisë dhe damarit të dobët, mendojeni të vërtetën e lartëpërmendur dhe merreni këtë vëllanë tuaj të varfër si një shembull.

---

[239] Kur'an, 51: 58

Unë ju siguroj ju me të gjithë fuqinë time se kënaqësia - mjaftueshmëria- dhe kursimi e sigurojnë jetën tuaj dhe ushqimin më shumë se sa një rrogë. Në mënyrë të veçantë, ato para të paligjshme që ju janë dhënë juve do të kërkojnë prej jush një çmim një mijë herë më të lartë në shkëmbim, ose të paktën ato ju pengojnë ose pakësojnë shërbimin e Kur'anit, i cili mund të hapë për ju një thesar të përjetshëm. Dhe kjo do të ishte një humbje e tillë dhe një zbrazëtirë, sa që madje sikur ata t'ju jepnin ju një mijë rroga në çdo muaj, ato nuk do ta mbushnin atë paralajmërim:

Njerëzit e çudhëzimit nuk janë të aftë të mbrojnë vetveten dhe t'u përgjigjen të vërtetave të besimit dhe të Kur'anit të cilat ne i marrim nga Kur'ani i Gjithurtë dhe të cilat i kemi përhapur. Prandaj nëpërmjet intrigës dhe shtirjes, ata përdorin kurthet e mashtrimit dhe të dredhisë. Ata dëshirojnë t'i mashtrojnë shokët e mi nëpërmjet dëshirës për pozitë, lakmisë dhe frikës dhe që të më refuzojnë mua duke më përshkruar disa gjëra. Në shërbimin tonë të shenjtë, ne gjithmonë veprojmë pozitivisht. Por për fat të keq, ndonjëherë detyra e heqjes së pengesave që bllokojnë ndonjë çështje të mirë na shtyn ne të veprojmë negativisht. Për shkak të kësaj, po i paralajmëroj vëllezërit e mi lidhur me tre pikat e lartëpërmendura përballë propagandës finoke të shtiracakëve. Unë po përpiqem t'i largojë sulmet prej tyre.

Sulmi më i madh tani është ndaj personit tim. Ata thonë: "Saidi është kurd, përse ju tregoni kaq shumë respekt dhe e ndiqni atë?"

Kështu unë jam i detyruar të shkruaj dredhinë e katërt djallëzore me gjuhën e Saidit të Vjetër, megjithëse unë nuk e dëshiroj, me qëllim që t'ua mbyll gojën e t'i hesht ata kopukë të tillë.

Dredhia e katërt djallëzore: Me qëllim që t'i mashtrojnë vëllezërit e mi dhe që të nxisin ndjenjat e tyre nacionaliste, disa njerëz jofetarë të cilët kanë zënë pozita të larta dhe më sulmojnë mua nëpërmjet propagandës, me anë të pështpëritjeve të shejtanit, dhe të sugjerimeve të njerëzve të çudhëzimit, thonë: "Ju jeni turq. Lavdi Zotit, midis turqve ka dijetarë fetarë dhe njerëz të plotësimit të çdo lloji. Saidi është kurd. Të punosh me dikë që nuk ndan me ty kombësinë, është jopatriotike."

Përgjigjja: O ateist i mjerë! Lavdi Zotit, unë jam një musliman. Ndodhen treqind e pesëdhjetë milionë anëtarë të kombit tim të shenjtë në çdo shekull. Dhe unë i kërkoj mbrojtje All-llahut njëqind mijë herë nga sakrifikimi i treqind e pesëdhjetë milionë vëllezërve të cilët kanë

themeluar një vëllazëri të përjetshme, që më ndihmojnë mua me duatë e tyre dhe, midis të cilëve janë shumica absolute e kurdëve, dhe nga shkëmbimi me këto vëllezër të bekuar thirrjen për idenë e racizmit dhe të nacionalizmit negativ për të fituar dashurinë e disa personave të veçantë të cilët mbajnë emrin kurd dhe që konsiderohen t'i përkasin popullit kurd, prej atyre që ndoqën rrugën e ateizmit, dhe që nuk u përkasin ndonjërit prej medhhebeve - shkollave të sheriatit - apo vlerave.

O ateist! Duhet të kishte pasur disa të çmendur si ti, që të braktisnin vëllazërinë e përjetshme të një kombi të madh, dritëdhënës e të dobishëm që numëron treqind e pesëdhjetë milionë vëllezër të vërtetë me qëllim që të fitojmë një vëllazëri - e cila madje edhe në këtë botë është pa dobi - prej një grushti mohuesish hungarezë apo turq të evropianizuar të cilët kanë humbur fenë e tyre.

Meqenëse, në Çështjen e Tretë të Letrës së Njëzet e Gjashtë, ne kemi treguar së bashku me dëshmitë natyrën e nacionalizmit negativ dhe dëmet e tij, ne ju referojmë ju tek ajo dhe, këtu vetëm do të shpjegojmë një të vërtetë e cila u përmend shkurtazi tek fundi i Çështjes së Tretë. Ajo është sa vijon:

Unë u them atyre ateistëve pseudopatriotë të cilët fshihen nën perden e turqizmit, por që në realitet ata janë armiqtë e turqve; unë u them atyre:

Unë jam shumë i lidhur ngushtë me besimtarët e këtij atdheu të cilët quhen turq të lidhur fort nëpërmjet një vëllazërie të përjetshme dhe të vërtetë me kombin islam, me besimtarët e këtij vendi të cilët quhen turq. Për llogari të Islamit, unë kam një krenari dhe një dashuri të thellë e të veçantë për bijtë e kësaj toke, të cilët për afro një mijë vite kanë ngritur, si fitimtarë, flamurin e Islamit në çdo qoshe të botës. Sa për ju, o pseudopatriotë mashtrues! Ju keni vetëm se një vëllazëri metaforike joreale dhe të përkohshme që ndërtohet mbi racizmin dhe mbi interesat vetjake, dhe ju ndiqni një rrugë e cila ju bën ta neglizhoni e ta harroni krenarinë e vërtetë kombëtare të turqve.

Unë ju pyes juve: A mos vallë kombi turk përbëhet vetëm nga të rinj të pakujdesshëm dhe epsharakë, moshat e të cilëve variojnë nga njëzet deri në dyzet vjeç? Dhe a do të ishte e dobishme për ta dhe a do t'u shërbente atyre - ashtu siç kërkohet nga patriotizmi kombëtar - një edukim evropian i cili vetëm do të shtonte pakujdesinë e tyre dhe do t'u mësonte atyre imoralitetin,dhe do t'i nxiste ata në atë që është e

ndaluar? A kënaqësi është ajo që do t'i zbaviste ata përkohësisht, por e cila do t'i bënte të qajnë në pleqëri? Në qoftë se patriotizmi kombëtar përbëhet nga këto gjëra dhe në qoftë se përparimi dhe lumturia e jetës do të ishin këto.. dhe në qoftë se ju bëni thirrje për këtë model të nacionalizmit turk, dhe nëse do ta mbronte kombin në këtë mënyrë, unë do të ikja prej një turqizmi të tillë, dhe ju mund të ikni prej meje gjithashtu!

Në qoftë se ju do të kishit madje sa një thërmijë patriotizëm, zgjuarsi, drejtësi e paanshmëri, merrni në shqyrtim ndarjet vijuese të shoqërisë dhe më jepni mua një përgjigje. Ajo është si kjo: Bijtë e kësaj toke të njohur si turq ndahen në gjashtë pjesë:

Pjesa e parë: Janë të drejtit dhe Ehlu et-takva, të përkushtuarit në fe.

Pjesa e dytë: Janë të sëmurët dhe të goditurit nga fatkeqësia.

Pjesa e tretë: Janë të moshuarit.

Pjesa e katërt: Janë fëmijët.

Pjesa e pestë: Janë të varfërit dhe të dobëtit.

Pjesa e gjashtë: janë të rinjtë.

A nuk janë turq pesë grupet e para? A nuk kanë pjesë ata tek patriotizmi kombëtar? A patriotizëm kombëtar është t'i pezmatosh ato pesë grupe, të shkatërrosh kënaqësinë e tyre në jetë dhe t'i rrënosh ato gjëra të cilat i ngushëllojnë ata për hir të dhënies së një kënaqësie dehëse dhe shkaktuese të pakujdesisë për grupin e gjashtë?

A është kjo një zgjedhje e mirë apo një armiqësi ndaj kombit? Ai i cili i shkakton dëm shumicës është armik dhe jo mik! Duke vepruar sipas rregullit: "Fjala është me shumicën", unë ju pyes ju, a gjendet dobia më e madhe e grupit të parë - e besimtarëve dhe e të përkushtuarve në fe - në qytetërimin e tipit evropian? Apo ajo gjendet në të menduarit për lumturinë e përjetshme nëpërmjet të vërtetave të besimit, duke udhëtuar në rrugën e së vërtetës, për të cilën ata janë shumë të dëshiruar dhe në gjetjen e ngushëllimit të vërtetë. Rruga që kanë marrë të çudhëzuarit dhe patriotët e rremë si ju, i shuan dritat shpirtërore të njerëzve të devotshëm në besim, ajo shkatërron ngushëllimin e tyre të vërtetë, e shfaq vdekjen të jetë një asgjësi e përjetshme dhe varrin të jetë dera për një ndarje të përhershme.

A mos vallë dobitë e grupit të dytë të cilët janë të sëmurët, të goditurit me fatkeqësi dhe të dëshpëruarit nga jeta e tyre, gjenden në rrugën e civilizimit të pafe të tipit evropian? sepse ata të mjerë dëshirojnë një dritë dhe kërkojnë një ngushëllim. Ata dëshirojnë një shpërblim në shkëmbim të fatkeqësive që kanë vuajtur. Ata duan të marrin hak ndaj atyre prej të cilëve kanë vuajtur padrejtësi. Ata duan shpagim. Ata duan t'i largojnë frikësimet nga dera e varrit, të cilës ata po i afrohen.

Nëpërmjet patriotizmit të tyre të rremë, ata si ju, japin goditje të rënda mbi kokat e atyre të provuar me fatkeqësi, të cilët janë shumë të nevojshëm për ngushëllim, dhembshuri, për qetësues, për bar shërues dhe të cilët janë të denjë për to, por ju ngulni gjilpëra - dhimbje - në zemrat e tyre të plagosura; dhe në mënyrë të pamëshirshme ju po i shkatërroni të gjitha shpresat e tyre! Ju i hidhni ata në dëshpërim të plotë!

A ky është patriotizmi kombëtar? A me këtë i shërbeni ju kombit dhe i sjellni dobi atij?

Grupi i tretë janë të moshuarit të cilët përfaqësojnë një të tretën e kombit. Ata po i afrohen varrit, po vijnë afër vdekjes, po i largohen dynjasë, dhe janë më pranë Ahiretit. A mos vallë dobitë e tyre, dritat dhe ngushëllimi gjenden në dëgjimin e aventurave mizore e të pamëshirshme të tiranëve si shembulli i Hulagu dhe Xhengiz?

A mos vallë ato gjenden në këto lëvizjet tuaja të tipit modern, të cilat bëjnë që të harrohet Ahireti dhe që e lidhin njeriun me dynjanë, që janë lëvizje, akte pa asnjë rezultat dhe kanë kuptimin e tatëpjetës dhe të rënies shpirtërore, pavarësisht se ato quhen si përparim në anën e jashtme? Dhe a mos vallë drita e Ahiretit gjendet në kinema? Dhe a mos vallë ngushëllimi i vërtetë gjendet në teatër?

Në qoftë se patriotizmi kombëtar, në efekt, po i therr ata me një thikë jolëndore dhe u jep atyre idenë se "ju po shtyheni drejt asgjësisë së përhershme" dhe, e transformon varrin, të cilin ata e shikojnë të jetë dera e mëshirës, në një gojë kuçedre që do t'i gllabërojë dhe u pështërisin në veshët e tyre, duke u thënë: Ju do të hyni aty!" Kjo fjalë është sikur të binin mbi ta goditje jolëndore therrëse. Në qoftë se ky është patriotizmi kombëtar që është kështu, atëherë unë i kërkoj mbrojtje All-llahut njëqind mijë herë që të më ruajë nga një patriotizëm i tillë!

Grupi i katërt janë fëmijët. Ata kërkojnë mirësi nga patriotizmi kombëtar; ata presin mëshirë. Gjithashtu për sa ka të bëjë me dobësinë dhe me pafuqinë e tyre, shpirtërat e tyre mund të zgjerohen nëpërmjet njohjes së një krijuesi të Gjithëfuqishëm e Mëshirëplotë; aftësitë e tyre mund të zhvillohen në mënyrë të gëzuar. Duke u mbrojtur me mbështetjen tek Zoti xh.sh. që buron nga besimi dhe me nënshtrimin ndaj Islamit i cili u jep atyre mundësi të jenë të qëndrueshëm përballë anktheve dhe situatave të botës në të ardhmen, këta të pafajshëm mund ta shikojnë me interesim e mallëngjim jetën.

A do të mund të arrihej kjo duke u mësuar atyre gjëra që lidhen me përparimin e civilizimit, me të cilin ata kanë pak lidhje, dhe duke u mësuar atyre filozofinë materialiste e cila nuk ka dritë, dhe që do t'ua shkatërronte moralin e tyre dhe do ta shuante dritën e shpirtërave të tyre?

Në qoftë se njeriu do të përbëhej vetëm nga një trup shtazor dhe të mos kishte mend në kokën e tij, ndoshta këto parimet evropiane, të cilat ju me fantazi i quani edukimi modern dhe që ju i keni stolisur me edukimin kombëtar, do të mund t'u jepnin këtyre fëmijëve të pafajshëm ndonjë dobi të kësaj bote në formën e ndonjë zbavitjeje të përkohshme fëmijërore.

Meqenëse ata të pafajshëm po hidhen në arenën e jetës, dhe meqenëse janë qënie njerëzore, ata sigurisht që do të kenë dëshira shumë të largëta, të shtrira në zemrat e tyre të vogëla, dhe qëllime të mëdha do të lindin në kokat e tyre të vogëla.

Meqenëse realiteti është kështu, atëherë duhet që të vendoset në zemrat e tyre një pikë shumë e fortë mbështetjeje dhe një pikë e pashtershme ndihmeje nëpërmjet ngulitjes së besimit në Zotin dhe besimit në botën e përtejme. Dhe këtë e kërkon mëshira për ta, pasi ata kanë një dobësi të pafundme. Mirësia dhe mëshira për ta është në këtë mënyrë. Përndryshe vetëm nëpërmjet dehjes së patriotizmit kombëtar, do të ishte një therrje jolëndore për ata të vegjël të pafajshëm, ashtu si një nënë e çmendur që therr me thikë fëmijën e saj. Kjo do të ishte një mizori barbare dhe një padrejtësi ndaj tyre, si dikush që ia nxjerr zemrën fëmijës dhe trutë e tij dhe ia paraqet ato atij si ushqim për t'i ngrënë.

Grupi i pestë janë të dobëtit dhe të varfërit! Të varfërit të cilët, për shkak të varfërisë së tyre, vuajnë shumë nga peshat e rënda të jetës dhe,

të dobëtit të cilët janë të dëshpëruar nga tronditjet e tmerrshme të jetës - a nuk kanë këta pjesë prej patriotizmit kombëtar?

A mos vallë pjesa e tyre është në lëvizjet dhe rregullat që ju keni themeluar nën perden e stilit evropian dhe të civilizimit, si ai i faraonit i cili e zhduk mbulesën e ndjesisë së turpit, dhe që vetëm e shton dëshpërimin dhe vuajtjen e fatkeqësive? Balsami për plagën e mjerimit të këtyre të varfërve mund të gjendet, jo në idenë e racizmit, por në farmacinë e shenjtë të Islamit. Të dobëtit nuk mund të marrin fuqi dhe rezistencë nga filozofia e natyralizmit, e cila është e errët, me mungesë vetëdije, dhe që është lidhur me rastësinë; përkundrazi, ato marrin fuqi nga zelli dhe nga kombësia e shenjtë e islamit.

Grupi i gjashtë, të cilët janë të rinjtë. Në qoftë se rinia e këtyre të rinjve do të kishte qenë e përjetshme, pija dehëse që ju ua keni dhënë atyre për ta pirë me anë të nacionalizmit negativ, do të kishte pasur ndonjë përfitim dhe dobi të përkohshme. Por kur ata vijnë në vete me mundim e me dhimbje pasi ata kanë përparuar në moshë dhe, në kohën e zgjimit nga ai gjum i ëmbël në mëngjesin e pleqërisë, dëshpërimi dhe brenga në dehjen e këndshme të rinisë do t'i bëjë ata të vajtojnë me rënkim dhe, dëshpërimi për kalimin e ëndrrës së tyre të këndshme do t'u shkaktojë atyre shumë hidhërime. Kjo do t'i bëjë ata të shprehin me klithma: Ah, medet! Rinia iku, jeta kaloi, dhe unë po i afrohem varrit i falimentuar, pa asnjë grosh; ah sikur të kisha qenë udhëzuar tek e drejta!"

A mos vallë pjesa e patriotizmit kombëtar për këtë është që të kënaqen përkohësisht për një kohë të shkurtër dhe, pastaj të qajnë me hidhërim për një kohë të gjatë? Apo lumturia e tyre e kësaj bote dhe kënaqësia e jetës së tyre gjenden në formën e dhënies së falënderimeve për mirësinë e rinisë, duke e kaluar atë rini të bukur e të ëmbël në rrugën e drejtë, dhe jo në shthurje, dhe duke e bërë të përjetshme atë rini të përkohshme nëpërmjet adhurimit, dhe në atë mënyrë duke fituar një rini të përjetshme në botën e lumturisë?

Në qoftë se ti do të kishe vetëdije, madje sa një grimcë, përgjigjiu këtyre pyetjeve:

Shkurtazi: Në qoftë se kombi turk do të përbëhej vetëm nga njerëz të rinj, dhe në qoftë se rinia e tyre do të ishte e përjetshme, dhe nëse ata nuk do të kishin vend tjetër përveç kësaj dynjaje, atëherë lëvizjet tuaja të stilit evropian nën perden e turqizmit do të mund të konsideroheshin si një patriotizëm kombëtar!

Dhe atëherë ju do të mund t'i thonit ndonjë personi si unë, i cili i jep pak rëndësi jetës së kësaj bote, që e konsideron racizmin të jetë një sëmundje si "sëmundja evropiane", që përpiqet t'i ndalojë të rinjtë nga ndjekja e dëfrimeve të paligjshme dhe nga të këqijat, dhe që ka lindur në një vend tjetër, unë them "a do të mund të thonit ju: Ai është kurd, mos e ndiqni atë!", dhe ju ndoshta do të kishit të drejtë ta thonit këtë.

Por, meqenëse, siç u shpjegua më lartë, bijtë e kësaj toke, të cilët quhen me emrin turq, përbëhen nga gjashtë grupe, atëherë t'u shkaktosh dëm pesë grupeve dhe të shkatërrosh kënaqësinë e tyre në jetë, dhe t'u japësh një kënaqësi të përkohshme të kësaj bote, pasojat e të cilës janë të këqija, vetëm një grupi, madje t'i bësh ata të dehur, kjo zor se është miqësi ndaj kombit turk; kjo është armiqësi.

Po, në lidhje me racën, unë nuk konsiderohem si një turk, veçse ama unë kam punuar me të gjithë fuqinë time, me të gjithë zellin, në mënyrën më të mëshirshme e vëllazërore, për grupin e të përkushtuarve në fe, për të goditurit nga fatkeqësia, për fëmijët, për të moshuarit, dhe për të dobëtit e të varfërit midis turqve. Unë kam punuar edhe për të rinjtë gjithashtu, të cilët janë grupi i gjashtë, unë dëshiroj që ata t'u shmangen veprave të paligjshme të cilat e helmosin jetën e tyre të kësaj bote, të cilat shkatërrojnë jetët e tyre të Ahiretit, dhe që për një të qeshur që zgjat një orë, u shkaktojnë atyre të qajnë një vit.

Veprat që unë i kam marrë nga thesari i dritave të Kur'anit dhe që janë botuar në gjuhën turke - jo vetëm këto gjashtë apo shtatë vite, por për njëzet vite - janë përpara gjithësecilit për t'i shikuar. Po, lavdi Zotit, nëpërmjet këtyre veprave që kanë buruar nga dritat e Kur'anit të gjithurtë, është shfaqur drita të cilën grupi i të moshuarve e dëshiron atë më shumë se çdo gjë tjetër, ilaçet më të efektshme për të goditurit me fatkeqësi dhe për të sëmurët janë treguar në farmacinë e shenjtë të Kur'anit. Nëpërmjet atyre dritave të Kur'anit dera e varrit, e cila u shkakton të moshuarve të mendojnë për të më shumë se çdo gjë tjetër, shfaqet të jetë dera e mëshirës, dhe jo dera e ekzekutimit me asgjësim. Pika më e fortë e mbështetjes përballë fatkeqësive dhe e gjërave të dëmshme duke konfrontuar zemrat e ndjeshme të fëmijëve, dhe një pikë e fuqishme ndihmeje për t'ua plotësuar dëshirat dhe shpresat e tyre, janë nxjerrë për fëmijët nga thesari i Kur'anit të gjithurtë, dhe ato janë demonstruar, dhe në fakt është përfituar prej tyre; dhe oblgimet e rënda të jetës të cilat i shtypin ata që janë më të varfërit e më të dobëtit, janë lehtësuar nga të vërtetat e besimit të Kur'anit të gjithurtë.

Kështu, këto pesë grupe janë pesë nga gjashtë pjesët e kombit turk dhe ne po punojmë për të mirën e tyre. Grupi i gjashtë janë të rinjtë. Ne ndjejmë një vëllazëri të fuqishme ndaj të mirëve midis tyre.

Por ne nuk kemi absolutisht asnjë lloj shoqërie me ata prej ateistëve si ju, sepse ne nuk i njohim si turq ata që përqafojnë çudhëzimin dhe që dëshirojnë të braktisin kombësinë Islame, e cila i përmban të gjitha shkaqet e vërteta të krenarisë së turqve.

Ne i konsiderojmë ata të jenë evropianë duke u fshehur nën perden e turqizmit! Madje ata si shembulli i këtyre, edhe sikur të pretendonin njëqind mijë herë të jenë turq, ata nuk mund t'i mashtrojnë njerëzit e së vërtetës, sepse aktet dhe veprat e tyre e përgënjeshtrojnë pretendimin e tyre.

O ateistë që ndiqni rrugët evropiane dhe o ju deviatorë që përpiqeni t'i bëni vëllezërit e mi të vërtetë të më shikojnë ftohtë mua nëpërmjet propagandës suaj! Çfarë dobie i jepni ju këtij kombi? Ju po e shuani dritën e njerëzve të drejtë e të përkushtuar në fe, të cilët janë grupi i parë. Ju po vini helm mbi plagët e grupit të dytë, të cilët meritojnë mirësi, dhembshuri e përkujdesje.

Ju po e shkatërroni ngushëllimin e grupit të tretë, të cilët janë më të denjët për respekt dhe ju po i hidhni ata në dëshpërim. Ju po e shkatërroni krejtësisht moralin e grupit të katërt, të cilët kanë me të vërtetë nevojë për mëshirë dhe ju po e shuani humanizmin e tyre të vërtetë. Ju i bëni të pafrutshme shpresat dhe thirrjet për ndihmë të grupit të pestë, të cilët janë më të nevojshmit për mbështetje, për ndihmë e për ngushëllim dhe, në sytë e tyre ju po e transformoni jetën në diçka më të tmerrshme se sa vdekja. Dhe për grupin e gjashtë, të cilët kanë nevojë të paralajmërohen, të këshillohen e të vijnë në vete, ju u jepni atyre një pije të rëndë dehëse të tillë për ta pirë në gjumin e rinisë sa që pasojat e së cilës janë shumë të rënda e të dhimbshme, dhe ata janë grupi i gjashtë.

A ky është patriotizmi juaj kombëar që për hir të të cilit ju po sakrifikoni gjëra të shumta të shenjta?

A kjo është dobia që ju ua jepni turqve nëpërmjet turqizmit?

Sa për mua, unë i kërkoj mbrojtje Zotit nga kjo njëqind mijë herë.

O Efendilerë! Unë e di se kur të shpartalloheni në fushën e së vërtetës, ju do të kapeni pas forcës, do të përdorni forcën. Në përputhje

me faktin se fuqia qëndron në të vërtetën, dhe jo e drejta në forcë, edhe sikur ju ta bënit dynjanë zjarr të ndezur rreth kokës sime, kjo kokë e cila është sakrifikuar për të vërtetat e Kur'anit, nuk do të përkulet para jush.

Dhe unë po ju vë në dijeni gjithashtu, se jo një numër i kufizuar njerëzish si ju që në efekt jeni të përbuzur e të urryer nga kombi, por me mijëra si ju, sikur të ishit armiqësorë ndaj meje, unë nuk do t'ju jepja asnjë rëndësi dhe asnjë vlerë më të madhe se sa ajo e kafshëve të dëmshme, sepse çfarë mund të më bëni ju mua? E gjitha ajo që ju mund të bëni është, ose t'i jepni fund jetës sime, ose të shkatërroni punën time dhe shërbimin. Unë nuk jam lidhur me asgjë tjetër në dynja përveç këtyre gjërave. Sa për exhelin i cili i bie jetës, unë besoj me aq siguri sikur ta shikoja atë, se exheli nuk ndryshon, ai është i paracaktuar nga Zoti xh.sh..

Meqenëse kjo është kështu, në qoftë se unë vdes si martir në rrugën e së vërtetës, unë nuk tërhiqem kurrë prej saj, madje unë do ta prisja atë me shumë përmallim, dhe veçanërisht, meqenëse unë jam i vjetër, unë nuk parashikoj nëse do të jetoj më shumë se një vit. Gjëja më e madhe që unë dëshiroj e synoj është fitimi i një jete të përhershme nëpërmjet martirizimit në vend të kësaj jete të jashtme.

Sa për punën time dhe shërbimin, nëpërmjet mëshirës së Tij, Zoti i Gjithëfuqishëm ka dhënë vëllezër të tillë në shërbimin e besimit dhe të Kur'anit dhe nëpërmjet vdekjes sime ai shërbim do të kryhet në qendra të shumta në vend të një qendre të vetme. Në qoftë se gjuha ime do të heshtë nga vdekja, gjuhë të fuqishme do të flasin në vend të saj, duke vazhduar punën time. Madje unë mund të them, se ashtu si me hyrjen në dhé dhe me vdekjen, një farë e vetme prodhon jetën e një filizi, dhe pastaj njëqind farëra kryejnë detyrat e tyre në vend të njërës, po kështu unë kam shpresë se vdekja ime do të jetë një mjet për t'i shërbyer Kur'anit më shumë se sa jeta ime.

Dredhia e pestë djallëzore: Duke përfituar nga egoizmi dhe mburrja, përkrahësit e njerëzve të çudhëzimit duan t'i largojnë studentët e mi nga unë. Me të vërtetë damari më i rrezikshëm i njeriut është mburrja. Ai është damari i tij më i dobët gjithashtu. Ata mund t'i bëjnë njerëzit të bëjnë gjërat më të tmerrshme duke e nxitur atë damar.

Vëllezërit e mi! Ruhuni mos i lini ata t'ju gjuajnë ju me të! Ju duhet ta dini se në këtë shekull, njerëzit e çudhëzimit i kanë hipur 'Unit' dhe

po vrapojnë nëpër luginat e çudhëzimit. Njerëzit e së vërtetës nuk mund t'i shërbejnë të vërtetës veçse duke braktisur 'Unin'. Madje edhe në qoftë se ndonjëri prej tyre justifikohet në përdorimin e egos, por meqenëse ai do t'u ngjasonte të tjerëve, edhe ata gjithashtu do të pandehnin për të se ai është egoist si ata. Prandaj mosbraktisja e 'unit' do të ishte një padrejtësi ndaj shërbimit të së vërtetës.

Përveç kësaj, shërbimi i Kur'anit rreth të cilit ne jemi mbledhur nuk e pranon **'unin'**, ai kërkon **'Ne'**; ai thotë: "Mos thoni **'Unë'**, thoni **'Ne'**."

Natyrisht, ju e keni kuptuar se ky vëllai juaj i varfër nuk u shfaq në mejdan me **'unin'**, dhe as nuk ju bën juve si shërbyes të egoizmit të tij. Përkundrazi, ai e shfaqi veten e tij tek ju si një shërbëtor i Kur'anit pa ego. Ai vetëm ka marrë, ashtu siç ua ka shpjeguar juve, rrugën e mospëlqimit të vetes dhe të mosdhënies rëndësi 'unit'. Për më tepër, ai ka provuar për ju me dëshmi vendimtare se veprat që janë paraqitur për dobinë e përgjithshme janë pronë e përbashkët; domethënë, ato kanë buruar nga Kur'ani i gjithurtë. Askush nuk mund ta pretendojë pronësinë e tyre nëpërmjet egos së tij, le të supozojmë të pamundurën, se unë i pretendova ato si pronën time nëpërmjet unit tim, mirëpo përderisa kjo dera e të vërtetave Kur'anore është hapur - ashtu siç tha njëri nga vëllezërit e mi - atëherë duhet që njerëzit e dijes dhe të plotësimit të mos i shohin mangësitë e mia dhe parëndësinë time, dhe të mos ngurrojnë të më ndjekin mua; ata nuk duhet t'i konsiderojnë vetvetet e tyre të vetëmjaftueshëm. Sigurisht veprat e Selefus-salihin - të drejtive të mëparshëm, dhe dijetarëve fetarë janë një thesar i madh i mjaftueshëm për çdo sëmundje, por ama ndonjëherë ndodh që një çelës ka më shumë rëndësi se sa thesari, sepse thesari është i mbyllur, ndërsa çelësi mund të hapë thesare të shumtë. Unë mendoj se dijetarët e virtytshëm, egoizmi i të cilëve është tepruar lidhur me njohurinë, e kanë kuptuar se 'Fjalët' që janë publikuar, secila prej tyre janë çelësa për të vërtetat e Kur'anit dhe shpata prej diamanti duke i goditur ata që përpiqen t'i mohojnë ato të vërteta.

Njerëzit e virtytit dhe të plotësimit dhe ata që egoizmi i të cilëve është shumë i fortë lidhur me njohjen e tyre, duhet ta dinë se studentët nuk janë studentët e mi, por ata janë studentët dhe nxënësit e Kur'anit të gjithurtë dhe, unë studioj së bashku me ta.

Dhe kështu, në qoftë se, për të supozuar të pamundurën, unë do të pretendoja të isha profesori, por ama meqenëse ne kemi një rrugë për

t'i shpëtuar të gjitha klasat e njerëzve të besimit - nga njerëzit e thjeshtë deri tek klasa më e lartë - nga dyshimet dhe skepticizmi para të cilave ata janë zbuluar, atëherë ata dijetarë ose të gjejnë një zgjidhje më të lehtë ose le ta marrin ata pjesën e zgjidhjes sonë, dhe ta japin mësim këtë dhe ta përkrahin.

Ndodhet një kërcënim i madh ndaj 'dijetarëve të këqinj fetarë'. Dijetarët fetarë duhet veçanërisht të jenë të kujdesshëm në këtë kohë. Atëherë, në qoftë se ju do të supozonit ashtu siç pandehin armiqtë e mi - se unë po punoj në këtë shërbim të imanit për hir të egoizmit tim dhe të vetëmburrjes; por ama ndodhen njerëz të shumtë që e braktisin egoizmin e tyre dhe grumbullohen rreth një personi si Faraoni, me një besnikëri të plotë për ndonjë synim të kësaj dynjaje ose nacionale, dhe e përmbushin detyrën e tyre me solidaritet të plotë; a nuk ka ky vëllai juaj të drejtë që t'ju kërkoj juve solidaritet rreth të vërtetave të besimit dhe të Kur'anit duke braktisur egoizmin e vetëmburrjen, si solidariteti i rreshterëve të asaj udhëheqje të shoqërisë së dynjasë, meqenëse ai e fshehu egoizmin e tij?

Në qoftë se edhe më të mëdhenjtë e dijetarëve midis jush nuk do t'i përgjigjeshin thirrjes së tij, a nuk do të ishin ata në gabim?

O vëllezërit e mi! Aspekti më i rrezikshëm i egoizmit në punën tonë është xhelozia, smira. Në qoftë se puna nuk do të ishte thjesht për hir të Zotit xh.sh., smira ndërhyn dhe e prish punën. Ashtu si njëra nga dy duart e njeriut që nuk mund të jetë xheloze për tjetrën, dhe syri i tij nuk mund ta ketë smirë veshin e tij, dhe zemra e tij nuk mund të bëhet xheloze për mendjen e tij, po ashtu secili nga ju është si një gjymtyrë e personalitetit kolektiv i këtij xhematit tonë.

Atëherë, detyra juaj themelore që buron nga ndërgjegjja është që ju të mos e keni smirë njëri-tjetrin, përkundrazi, secili prej jush të krenohet me cilësitë e mira të tjetrit dhe të gëzohet me to.

Një gjë tjetër mbetet dhe ajo është më e rrezikshmja: ekzistenca e smirës midis jush dhe midis të dashurve tuaj për këtë vëllain tuaj të varfër, do të ishte nga më të rrezikshmet e çështjeve. Ndodhen dijetarë të mëdhenj midis jush. Dhe disa dijetarë janë egoistë në lidhje me njohjen e tyre. Madje edhe në qoftë se ata në vetveten e tyre janë modestë, veçse ama ata janë egoistë në atë aspekt. Ata nuk mund ta braktisin lehtë vetëmburrjen. Çfarëdo shërbimi që mund të bëjnë zemrat dhe mendjet e tyre, veçse ama nefset e tyre urdhërues për të liga dëshirojnë epërsi e spikamë si rrjedhojë e asaj vetëmburrjeje në njohje.

Madje nefset dëshirojnë të shfaqin kundërshtim edhe për Risalet që janë shkruar, pavarësisht se zemrat e tyre i duan Risalet, dhe mendjet e tyre i vlerësojnë ato dhe e njohin vlerën e tyre.

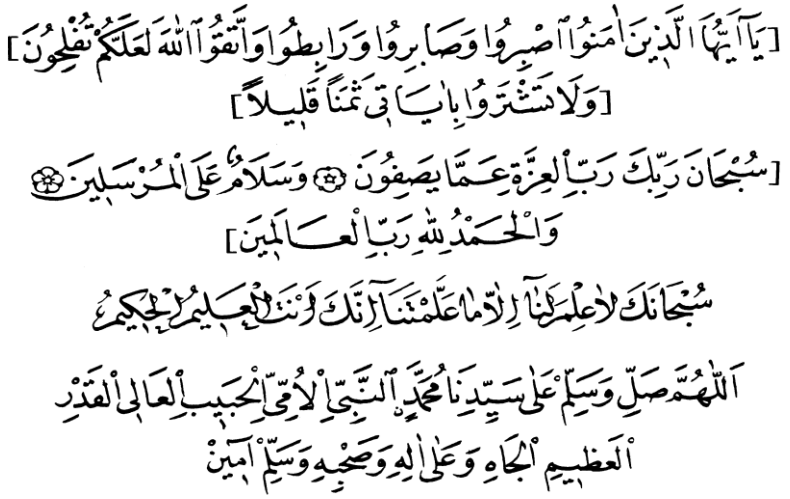
Mirëpo për këtë shkak të xhelozisë që buron nga egoizmi i njohjes, nefset e tyre dëshirojnë të pakësojnë e të ulin vlerën e 'Fjalëve', sikur të ushqenin një armiqësi të heshtur ndaj tyre, me qëllim që rezultatet e mendimeve të tyre të mund të konkurronin me to dhe të shiteshin si ato. Por unë duhet t'u them atyre këtë, madje edhe në qoftë se ata, të cilët janë brenda këtyre mësimeve Kur'anore, do të ishin dijetarë kryesues dhe autoritetet më të lartë në sheriat, detyrat e tyre, për sa ka të bëjë me shkencat e besimit - do të ishin vetëm shpjegime dhe sqarime të 'Fjalëve' që janë shkruar, ose për t'i sistemuar ato, sepse unë kam kuptuar nëpërmjet shumë shenjave se ne jemi ngarkuar me detyrën e dhënies së fetfave në këto shkenca të besimit. Në qoftë se dikush brenda rrethit tonë do të përpiqej të shkruante diçka për shkak të ndonjë ndjenje në nefsin e tij që buron nga egoizmi i njohjes - jashtë sferës së shpjegimit dhe sqarimit - ajo do të ishte si një diskutim i ftohtë dhe një plagjiaturë e mangët.

Sepse ajo është vërtetuar nëpërmjet dëshmive dhe shenjave të shumta se, pjesët e Risale-i Nurit kanë buruar nga shkëlqimet e Kur'anit. Në përputhje me rregullin e ndarjes së punës, secili nga ne e ka marrë përsipër një detyrë dhe, ne i bëjmë ato distilime të ujit të jetës t'i arrijnë ata të cilët kanë nevojë për to.

Dredhia e Gjashtë Djallëzore: Ajo është shfrytëzimi i shejtanit veçoritë njerëzore të dembelizmit, dëshirën për rehati trupore dhe lidhjen me detyra të tjera. Po, shejtanët midis xhindeve dhe njerëzve sulmojnë gjithkënd. Kur ata i shohin disa prej shokëve tonë, zemrat e të cilëve janë trime, me qëllime të pastërta, me besnikëri të fortë, me iniciativë, dhe të lartë, ata sulmojnë nga të gjitha pikat, siç vijon:

Me qëllim që të bllokojnë punën tonë dhe të na shkurajojnë nga shërbimi ynë, ata përfitojnë nga dembelizmi i tyre, nga dëshira për rehati fizike dhe nga lidhja me detyrat e tjera. Ata i largojnë njerëzit nga shërbimi i Kur'anit me çdo lloj dredhie, sa që ata gjejnë për disa prej tyre më shumë punë me qëllim që t'i mbysin në to, duke mos qenë të vetëdijshëm për këtë, me qëllim që ata të mos gjejnë kohë për t'i shërbyer Kur'anit. Dhe për disa të tjerë u tregojnë atyre gjërat joshëse të kësaj bote, me qëllim që të zgjojnë dëshirat e tyre dhe të pakësojnë përpjekjet në shërbimin e tyre, dhe kështu me radhë.

Këto rrugë sulmesh janë të gjata, kështu duke i shkurtuar ato, ne ia referojmë ato kuptimit tuaj të mprehtë. Dhe kështu, o vëllezërit e mi, bëni kujdes: detyra juaj është e shenjtë, shërbimi juaj është i i lartë. Çdo orë e kohës suaj është aq e vlefshme saqë mund të fitojë vlerën e adhurimit të një dite. Mësojeni mirë këtë që të mos humbasë ajo prej jush!

"O ju që keni besuar! Duroni dhe bëhuni më të duruar, dhe forcojeni njëri-tjetrin dhe kini frikë Al-llahun, që të mund të jeni të shpëtuar."[240]

"Dhe mos i shisni shenjat e Mia për një çmim të mjerë."[241]

"Lavdi Zotit tënd, Zotit të nderimit dhe të fuqisë! (Ai është i lirë) nga gjithë çfarë ata ia mveshin Atij! Dhe paqja qoftë mbi të dërguarit! Dhe gjithë lavdërimet dhe falënderimet janë për All-llahun, Zotin e të gjithë botëve."[242]

"Lavdia të takon Ty! Ne nuk dimë asgjë më tepër nga ç'na ke mësuar Ti. Vërtetë që vetëm Ti je i Gjithëditur, i Gjithurtë."[243]

---

[240] Kur'an, 3: 200
[241] Kur'asn, 5: 44
[242] Kur'ani, 37: 180-182
[243] Kur'an, 2: 32

O Zot! Jepi bekime e paqe shkëlqesisë sonë Muhammedit a.s.m., Profetit të dashur analfabet, i cili gëzon një lartësi të madhe, dhe një rang të lartë, si dhe familjes së tij dhe sahabëve. Amin.

* * *

Një datë e shenjtë

Data e vitit në të cilën u bë i qartë një mister i rëndësishëm i mrekullisë së Kur'anit të gjithurtë ishte përsëri në një Fjalë të Kur'anit. Ajo ishte sa vijon: sipas sistemit Ebxhed, vlera numerike e Fjalës *'Kur'an'* është treqind e pesëdhjetë e një. Ajo përmban dy *Elifa*; në qoftë se elifi i fshehur lexohet '*elfun'*, ai është *'elfun'* me vlerën e një

mijës.[244] domethënë, viti një mijë e treqind e pesëdhjetë e një mund të quhet viti i Kur'anit, sepse në atë vit misteri i çuditshëm i 'koinçidencave' në Fjalën '**Kur'an'** u bë i qartë në pjesët e Risale-i Nurit, i cili është komenti i Kur'anit. Misteri i mrekullueshëm i 'koinçidencave' të Fjalës '**All-llah'** në Kur'an u shfaq në të njëjtin vit. Një Kur'an duke treguar qëndisjen e mrekullisë së tij, në një mënyrë të re, e cila u shkrua në të njëjtin vit. Po në të njëjtin vit studentët e Kur'anit u përpoqën ta ruajnë dorëshkrimin e Kur'anit me të gjithë fuqinë e tyre kundra ndryshimit. Aspektet e rëndësishme të mrekullisë së Kur'anit u bënë të qarta në të njëjtin vit. Dhe në të njëjtin vit ndodhën ngjarje të shumta të cilat lidheshin me Kur'anin dhe u dukën se ato do të vazhdonin të ndodhnin...

* * *

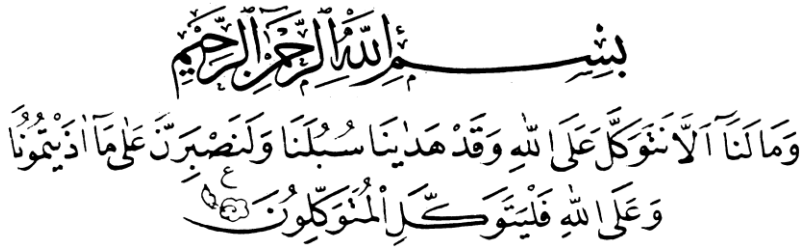
Shtojcë për Pjesën e Gjashtë e cila është Trajtesa e Gjashtë

Gjashtë Pyetje

[Kjo shtojcë u shkrua me qëllim që të shmangim indinjatat dhe fyerjet që do të na bëhen ne në të ardhmen. Domethënë, me qëllim që të mos bien pështymat e fyerjeve

[244] Sipas rregullave të gramatikës**,** feilun lexohet si *fe'lun***,** ashtu si *ketifun* që lexohet *ketfun*. Prandaj *elifun* lexohet *elfun*. Atëherë ajo bëhet një mijë e treqind e pesëdhjetë e një.

të tyre në fytyrat tona, ose ndryshe për t'i fshirë ato kur të thuhet: "Shikoni njerëzit qullashë të atij shekulli!", le të kumbojnë veshët e udhëheqësve barbarë të Evropës që fshihen nën maskën e humanizmit. Dhe le të ngulet kjo në sytë e verbër të atyre shtypësve të padrejtë të cilët bënë që të na sundojnë neve këta tiranë të pandërgjegjshëm! Është një peticion me të cilin të goditen kokat e ndjekësve të civilizimit të ulët modern, të cilët i kanë shkaktuar njerëzimit në këtë shekull dhimbje e tortura të skëterrshme, sa që ai thërret në çdo vend: Rroftë Ferri!]

Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

"Dhe përse të mos mbështetemi tek All-llahu, ndërkohë që Ai padyshim na ka udhëzuar ne në rrugët që ndjekim? Ne padyshim do të përballojmë me shumë durim gjithë dhimbjet që mund të na shkaktoni

dhe vetëm tek All-llahu le të mbështeten ata që kërkojnë të mbështeten.”[245]

Në kohët e fundit agresionet e fshehura të ateistëve kanë marrë formën më të shëmtuar; agresioni tiranik kundra të drejtave të besimtarëve të dobët dhe kundra fesë dhe në mënyrë të veçantë agresionet e tyre ndaj meje, duke provokuar xhaminë e veçantë të cilën e pata riparuar vetë, dhe isha së bashku me disa shokë të nderuar, duke kryer ibadetin, dhe kur po thirrnim *ezanin* dhe *ikametin* pa u ndier”, na u tha neve: Përse e bëni ikametin e namazit në gjuhën arabe dhe, përse e thirrni ezanin fshehurazi?

Nuk kisha më durim për të qëndruar i heshtur. Dhe ja unë u thashë, unë nuk u adresohem këtyre njerëzve të ulët të pandërgjegj-shëm, të cilët nuk janë të denjë për t’iu adresuar, por unë u adresohem atyre kryetarëve si faraonë në udhëheqje, të cilët me despotizëm arbitrar po luajnë me fatin e këtij kombi:

O njerëzit e ateizmit dhe të bidatit që keni devijuar nga rruga e drejtë e fesë! Unë ju kërkoj juve përgjigje për gjashtë pyetje.

- **Pyetja e parë:** Çdo qeveri në botë, cilado qoftë ajo, çdo popull që sundon, madje edhe kanibalët - njerëzngrënësit - dhe madje edhe drejtuesi i ndonjë bandeje kusarësh, kanë disa parime dhe disa ligje, me të cilat ata sundojnë. Atëherë mbi cilin parim bazoheni ju që po kryeni këtë agresion të jashtëzakonshëm? Na e tregoni atë! Apo ju pranoni si ligj tekat arbitrare të një numri prej zyrtarëve të përbuzur? sepse nuk ka ndonjë ligj në botë që të lejojë ndërhyrjen në një adhurim privat individual! Nuk mund të ekzistojë një ligj i tillë.

- **Pyetja e Dytë:** Mbi çfarë force mbështeteni ju sa të jeni aq të guximshëm sa të shkelni parimin e ‘lirisë së ndërgjegjjes, e cila sundon pothuajse në të gjithë botën, në mënyrë të veçantë në këtë shekull të lirisë dhe në rrethin e civilizimit aktual dhe, ta trajtoni atë papritmas dhe kështu në mënyrë të tërthortë të fyeni njerëzimin dhe të refuzoni kundërshtimet e tyre ndaj akteve tuaja?

Çfarë fuqie keni ju sa të sulmoni fenë dhe njerëzit e fesë në këtë mënyrë sikur ju ta kishit marrë pafesinë si një fe për veten tuaj në

[245] Kur’an, 14: 12

mënyrë sektare, fanatike, megjithëse ju e quani veten 'laik' dhe keni shpallur se nuk do të ndërhyni as në fe dhe as në pafesi?

Nuk ka dyshim se këto veprat tuaja nuk do të mbeten sekret! Ju duhet të përgjigjeni për to! Kështu çfarë përgjigjje do të jepni ju? Megjithëse ju nuk mund ta përballoni as refuzimin e më të voglës prej njëzet qeverive, përpiqeni të shkelni me forcë lirinë e ndërgjegjjes, sikur ju t'i shpërfillnit tërësisht kundërshtimet e njëzet qeverive?

- **Pyetja e tretë:** Me cilin ligj dhe me çfarë parimi ju i detyroni njerëzit si unë të cilët janë me medhhebin Shafii, të ndjekin një fetva e cila është në kundërshtim me pastërtinë e medhhebit Hanefi dhe me lartësinë e tij, për shkak të fetfave të gabuara të disa 'dijetarëve të këqinj fetarë' të cilët i kanë shitur ndërgjegjjet e tyre për të fituar dynjanë?

Në qoftë se ju do të përpiqeshit të shfuqizoni medhhebin Shafii, i cili ka me miliona ndjekës, duke i bërë ata të gjithë të ndjekin medhhebin Hanefi, dhe pastaj më detyruat mua që t'i ndjek këto fetva forcërisht, në mënyrë tiranike; ndoshta ai do ishte një parim tiranik,prej parimeve të ateistëve si shembulli i juaj, ose përndryshe kjo do të ishte arbitrare dhe e përbuzshme, dhe ne nuk i ndjekim tekat e njerëzve të tillë si këta dhe ne nuk i njohim ata!

- **Pyetja e katërt:** Në përputhje me cilin parim ju propozoni nëpërmjet një fetvaje të korruptuar dhe që është bidat "të kryhet ikameti në turqisht" në një mënyrë krejtësisht në kundërshtim me nacionalizmin turk, i cili është sinqerisht i respektueshëm ndaj fesë dhe qysh në kohët e hershme ka qenë i përzier dhe i bashkuar me Islamin, dhe e bëni atë fetva - në emrin e turqizmit - i cili ka kuptimin e evropianizmit, për ata si unë të cilët i përkasin një kombi tjetër? Po, megjithëse unë kam lidhje miqësore e vëllazërore me turqit e vërtetë, veçse ama unë nuk kam asnjë lidhje me turqizmin e imituesve të Evropës. Si mund të ma rekomandoni mua një gjë të tillë? Nëpërmjet cilit ligj? Ndoshta, në qoftë se ju do ta zhduknit kombësinë e kurdëve, numri i të cilëve është me miliona, të cilët për mijëra vite nuk e kanë harruar kombësinë e tyre dhe gjuhën dhe të cilët janë bashkëqytetarë dhe shokë të turqve në xhihad që nga kohët e lashta, unë them: Në qoftë se ju do ta zhduknit kombësinë e tyre dhe t'i bënit ata të harrojnë gjuhën e tyre, atëherë, ndoshta propozimi i juaj për ata si unë që vlerësohen të jenë nga një racë e ndryshme do të ishte në përputhje me

ndonjë parim barbar prej parimeve tuaja. Përndryshe, ai do të ishte thjesht arbitrar. Tekat arbitrare të individëve nuk mund të ndiqen dhe ne nuk i ndjekim ato!

• **Pyetja e Pestë:** Një qeveri mund t'i zbatojë të gjitha ligjet për qytetarët e saj dhe për ata që ajo i pranon si qytetarët e saj, por ajo nuk mund t'i zbatojë ligjet e saj për ata që ajo nuk i pranon si nënshtetasit e saj, sepse ata mund të thonë: "meqenëse ne nuk jemi nënshtetasit tuaj, edhe ju nuk jeni qeveria jonë!"

Për më tepër, asnjë qeveri nuk mund të japë dy dënime në të njëjtën kohë për ndonjë individ. Ose duhet të ekzekutohet vrasësi ose duhet të burgoset; ta ndëshkosh atë edhe me burgim, edhe me dënim me vdekje përnjëherësh, ky do të ishte një parim që nuk ekziston askund!

Por, pavarësisht nga fakti që unë nuk i kam shkaktuar asnjë dëm këtij vendi apo kombi, ju më mbajtët mua në robëri për tetë vite, dhe më trajtuat në një mënyrë me të cilën nuk do të mund të trajtohej edhe ai që do të ishte vërtet krinimel ose prej ndonjë kombi tjetër, madje prej më të huajve të vendeve.

Megjithëse ju shpallët amnisti për kriminelët, ju më keni mohuar lirinë time dhe më keni privuar nga të gjitha të drejtat civile. Dhe askush prej jush nuk ka thënë: Ky person gjithashtu është nga bijtë e këtij atdheu," Atëherë në përputhje me çfarë parimi dhe ligji po rekomandoni këto parime që janë në kundërshtim me dëshirat e kombit tuaj, parime të cilat shkatërrojnë lirinë për dikë si unë që është një i huaj për ju në çdo aspekt?

Meqenëse në Luftën e Parë Botërore ju i vlerësuat të gjitha aktet heroike për të cilat ky person u bë mjet për to dhe të cilat u dëshmuan nga komandantët e ushtrisë - ju i konsideruat ato si krime, ashtu siç e konsideruat përpjekjen serioze e vetësakrifikuese për ruajtjen e moraleve të mira të këtij populli të mjerë dhe për t'i siguruar lumturinë e tij në këtë botë dhe në tjetrën, të ishte tradhti.

Dhe meqenëse ju keni ndëshkuar për tetë vite (dhe tani dënimi ka qenë për njëzet e tetë vite) dikë që nuk i pranon për vetveten parimet tuaja fyese, të rrezikshme dhe arbitrare, të cilat në realitet janë pa dobi dhe burojnë nga mosbesimi dhe nga Evropa; dhe megjithëse dënimi nuk mund të jetë veçse një, dhe unë e refuzova atë.

Por ju më bëtë mua ta vuaja atë. Atëherë me çfarë parimi e ligji ju po më impononi një ndëshkim të dytë?

- **Pyetja e Gjashtë:** Në këndvështrimin e trajtimit që ju më keni caktuar si ndëshkim, sipas besimit tuaj, unë ju kundërshtoj ju në mënyrë të përgjithshme. Ju po sakrifikoni fenë tuaj dhe jetën e Ahiretit tuaj për hir të jetës së dynjasë suaj.

Edhe ne me rolin tonë jemi të gatshëm në të gjithë kohën ta sakrifikojmë jetën tonë në këtë botë për fenë tonë dhe për Ahiretin, dhe ky është sekreti i kundërshtimit që është midis nesh sipas mendimit tuaj.

Të sakrifikosh dy ose tre vite të jetës poshtëruese nën sundimin tuaj me qëllim që të fitojmë me të martirizimin e shenjtë, kjo konsiderohet si uji i Keutherit për ne. Por duke u mbështetur në shkëlqimin dhe në treguesit e Kur'anit të gjithurtë, me qëllim që ju të dridheni, unë ju them ju me siguri sa vijon:

Ju nuk do të jetoni pasi të më vrisni mua! Ju do të dëboheni nga kjo botë, e cila është parajsa juaj dhe e dashura juaj, nga një dorë e parezistueshme dhe shpejt do të flakeni në një errësirë të përhershme. Pas meje, udhëheqësit tuaj që janë si Nimrudë menjëherë do të vriten dhe do të dërgohen tek unë. Në praninë Hyjnore unë do t'i mbërthej ata për jakave të tyre dhe do ta marr hakun tim prej tyre duke u lëshuar atyre drejtësinë Hyjnore e cila do t'i hedhë ata në ultësirën më të ulët.

O fatzinj të mjerë që e keni shitur fenë tuaj dhe Ahiretin për këtë dynja! Në qoftë se ju doni të jetoni, mos ndërhyni tek unë! Unë shpresoj nga Mëshira Hyjnore se vdekja ime do t'i shërbejë fesë më shumë se sa jeta ime dhe, vdekja ime do të shpërthejë mbi kokat tuaja si një bombë, duke i copëtuar e shpërndarë ato! Në qoftë se keni guxim, hajde më trazoni! Nëse do të bënit diçka, do ta shihni! Me të gjithë fuqinë time unë do të recitoj këtë vërset përballë të gjitha kërcënimeve tuaja:

اَلَّذِينَ قَالَ لَهُمُ ٱلنَّاسُ إِنَّ ٱلنَّاسَ قَدْ جَمَعُوا۟ لَكُمْ فَٱخْشَوْهُمْ
فَزَادَهُمْ إِيمَٰنًا وَقَالُوا۟ حَسْبُنَا ٱللَّهُ وَنِعْمَ ٱلْوَكِيلُ

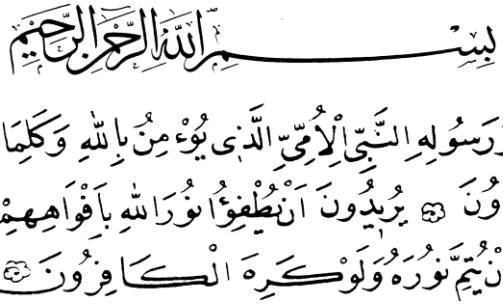
"Ata (besimtarë) të cilëve njerëzit (hipokritët) u thanë: 'Vërtetë, populli (pagan) ka grumbulluar kundër jush (një ushtri të madhe),

kështu që frikësojuni atyre', por kjo në të vërtetë vetëm u shtoi besimin dhe thanë: 'All-llahu vetëm na mjafton neve dhe për ne Ai është Rregulluesi më i mirë i punëve'."[246]

* * *

Pjesa e Shtatë: Shtatë Shenjat

[Këto shtatë Shenja janë përgjigje për Tre Pyetje. Pyetja e Parë përbëhet nga Katër Shenja]

Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

"Kështu pra, besoni në All-llahun dhe në të Dërguarin e Tij, pejgamberin që nuk di shkrim as këndim,i cili beson në All-llahun dhe në Fjalët e Tij; dhe ndiqeni pra Atë që të mund të jeni të udhëzuar."[247]

"Ata (mosbesimtarët) duan ta shuajnë Dritën e All-llahut me gojët e tyre, por All-llahu nuk do ta lejojë këtë, përkundrazi, Drita e Tij do të përsoset, edhe pse mohuesit e urrejnë këtë."[248]

---

[246] Kur'an, 3: 173
[247] Kur'an, 7: 158
[248] Kur'an, 9: 32

• **Shenja e parë:** Ashtu si të gjitha gjërat e këqija që ata bëjnë, argumentet e atyre që përpiqen të ndryshojnë shenjat e islamit dhe që t'i shtrembërojnë ato me provat e tyre, burojnë nga imitimi i verbër i Evropës. Ata thonë:

"Në Londër, evropianët të cilët kanë përqafuar Islamin i përkthejnë shumë gjëra, si shembulli i ezanit dhe ikametit për falje, në gjuhët e tyre, në vendet e tyre. Bota e Islamit nuk thotë asgjë përballë kësaj dhe nuk e kundërshton. Kjo do të thotë se ajo është e lejueshme sipas Sheriatit, meqenëse ata rrinë të heshtur përballë kësaj?

Përgjigjja: Diferenca në këtë krahasim është aq e qartë sa që asnjë qënie njerëzore nuk mund ta bëjë një analogji të tillë e t'i imitojë ata, sepse vendet evropiane në terminologjinë e Sheriatit quhen "vendbanimi i luftës", dhe ndodhen gjëra të shumta të cilat janë të lejueshme në vendbanimin e luftës, por të cilat janë të palejueshme në "vendbanimin e Islamit."

Për më tepër, tokat e Evropës janë bota e krishterimit. Meqenëse ato nuk janë një mjedis tek i cili kuptimet e termave të Sheriatit dhe konceptet e fjalëve të shenjta të komunikohen e të nguliten nëpërmjet gjuhës së gjendjes së natyrshme, atëherë domosdoshmërisht kuptimet e shenjta janë preferuar mbi fjalët e shenjta; domethënë, u lanë fjalët me qëllim që të ruhen kuptimet; domethënë, u zgjodh më e lehta e dy dëmeve, më e vogëla e dy të këqijave.

Ndërsa në vendbanimin e Islamit, ai ambient i udhëzon dhe u jep mësim muslimanëve nëpërmjet gjuhës së gjendjes së kuptimeve të përmbledhura të atyre fjalëve të shenjta. Bashkëbisedimet e muslimanëve rreth traditave islamike, rreth historisë islame dhe rreth shenjave dhe shtyllave të Islamit, që të gjitha ngulisin vazhdimisht tek ata kuptimet e përmbledhura të atyre fjalëve të bekuara. Në këtë vend, përveç xhamive dhe medreseve, madje edhe gurët e varreve nëpër varreza janë si mësues duke i ngulitur ato kuptime të shenjta tek njerëzit e besimit dhe ua kujtojnë besimtarëve ato kuptime.

Në qoftë se për ndonjë avanzazh të kësaj bote, dikush që e quan veten musliman mëson pesëdhjetë fjalë çdo ditë nga ndonjë fjalor frengjisht, ndërkohë që nuk ka mësuar për pesëdhjetë vite fjalët e shenjta si ***"Subhanall-llah, Vel-Hamdu-lil-lahi, La ilahe il-lall-llah*** dhe ***All-llahu Ekber"***, të cilat përsëriten pesëdhjetë herë në ditë, a nuk do të binte ai më poshtë se sa një kafshë? Këto fjalë të shenjta nuk

mund të përkthehen, të shtrembërohen dhe nuk mund të syrgjynosen për hir të këtyre kafshëve!

Përkundrazi, ndryshimi dhe syrgjynosja e tyre do të ishte një shfuqizim e zhdukje e të gjithë gurëve të varreve dhe një përmbysje e kundërshtim ndaj stërgjyshërve, një përçmim për ta dhe t'i marrësh ata si armiq.

Me qëllim që të mashtrojnë kombin, 'dijetarët e këqinj fetarë', të cilët janë mashtruar nga ateistët, thonë: Imam A'dhami, Ebu Hanife En-Nu'man, ka thënë se lejohet leximi i përkthimit të Fatihasë në qoftë se lind nevoja, dhe sipas shkallës së nevojës,për atë që nuk e njeh arabishten fare, dhe në vendet e largëta". Atëherë sipas kësaj fetfaje, edhe ne gjithashtu jemi në nevojë që ta lexojmë atë në Turqisht?"

Përgjigjja: Të gjithë imamët e mëdhenj dhe dymbëdhjetë imamët e tjerë muxhtehidë kanë dhënë fetva që e kundërshtojnë këtë fetva të Imam A'dhamit.

Rruga e lartë e botës së Islamit është ajo që ndjekin të gjithë ata Imamë të mëdhenj. Dhe Ummeti i madh musliman mund të ecë veçse në atë rrugë më të lartë. Ata të cilët i shtyjnë njerëzit për tek një rrugë tjetër e veçantë dhe e ngushtë, ata sigurisht po i çojnë ata drejt humbjes. Fetvaja e Imam A'dhamit është e veçantë në pesë aspekte:

- *I Pari:* Ka të bëjë me njerëzit që janë në vende të largëta nga qendra e islamit.

- *I Dyti*: Si rrjedhojë e një nevoje të vërtetë.

- *I Treti:* Është e veçantë për përkthimin e saj në persisht, e cila sipas një rrëfenje, mendohet të jetë gjuha e Parajsës.

- *I Katërti:* Ai është një gjykim për lejueshmërinë e vetëm sures El-Fatiha me qëllim që të mos e lënë namazin ata që nuk e dinë suren El-Fatiha.

- *I Pesti:* Lejimi u dha me qëllim që, për shkak të zellit Islam që buron nga fuqia e besimit, kuptimet e shenjta mund të kuptohen nga njerëzit e zakonshëm.

Por t'i përkthesh ato dhe të braktisësh origjinën e tyre arabisht, për shkak të dobësisë së besimit, të nacinalizmit negativ, dhe të urrejtjes për gjuhën arabe, e shtyrë nga një nxitje shkatërruese, kjo është veçse për t'i shtyrë njerëzit të braktisin fenë.

• **Shenja e Dytë:** Njerëzit e bidatit të cilët i kanë ndryshuar "shenjat e Islamit", së pari kërkuan fetva nga 'dijetarët e këqinj fetarë' për t'u dhënë atyre lejueshmëri. Ata u treguan atyre fetvanë e mëparshme të cilën ne e shpjeguam se ajo ishte një fetva e veçantë në pesë aspekte.

Së dyti, njerëzit e bidatit, risisë, morën idenë e mbrapshtë vijuese prej reformistëve evropianë: duke qenë të pakënaqur me kishën katolike, me në krye revolucionarët, reformistët dhe filozofët, të cilët ishin novatorë, sipas kishës katolike, favorizuan protestantizmin, i cili u konsiderua i shkëputur e i veçuar dhe, duke shfrytëzuar revolucionin francez, ata e shkatërruan pjesërisht kishën katolike dhe shpallën protestantizmin.

Atëherë, pseudopatriotët këtu, të cilët ishin mësuar të imitonin verbërisht, thonë: "Meqenëse një revolucion si ai ndodhi në fenë krishtere, dhe në fillim revolucionarët u quajtën apostatë, felëshues, dhe më vonë ata përsëri u pranuan si krishterë, atëherë edhe në Islam mund të ndodhë gjithashtu një revolucion fetar si ky?

Përgjigjja: Ndryshimi në këtë analogji është më i qartë se sa ai në Shenjën e parë, sepse themelet e fesë në krishterim u morën vetëm nga Isai a.s., Jezusi. Ndërsa shumica e urdhëresave lidhur me jetën shoqërore dhe me çështjet dytësore të ligjit u formuluan e u konceptuan nga dishepujt - nxënësit, pasuesit - dhe nga udhëheqësit e tjerë shpirtërorë.

Pjesa më e madhe prej tyre u mor nga librat e shenjtë të mëparshëm, nga shkrimet e shenjta. Meqenëse Isai, Jezusi a.s., nuk qe sundimtar dynjaje dhe as mbret, dhe meqenëse ai nuk ishte burimi i ligjeve të përgjithshme sociale, atëherë themelet e fesë së tij sikur ishin të veshura me veshjen e ligjeve të përgjithshme, dhe me rregulla dhe me norma civile të marra nga jashtë, duke iu dhënë atyre një formë e ndryshme dhe duke i dhënë emrin 'ligji krishter'. Në qoftë se kjo formë ndryshohet dhe ajo rrobë transformohet, por ama themelet e fesë së Isait, Jezusit, mund të vazhdojnë; ato nuk ndryshojnë. Dhe kjo çështje nuk çon në përgënjeshtrimin apo mohimin e tij.

Ndërsa Profeti Muhammed a.s.m., krenaria e njerëzimit, i cili ishte pronari i fesë dhe i sheriatit të Islamit, ishte prijësi i dy botëve, dhe lindja, perëndimi, Andaluzia dhe India ishin froni i tij i sundimit; ai i shpjegoi vetë themelet e fesë së Islamit si dhe solli çështjet dytësore dhe urdhëresat e tjera të fesë, duke përfshirë madje edhe çështjet më të

pjesshme të etikës; ai vetë i dha mësim dhe i urdhëroi ato. Domethënë, çështjet dytësore të islamit nuk janë si një veshje e mundshme për ndryshim, ku në qoftë se ato do të ndryshoheshin, themelet e fesë mbeten të pandryshueshme; përkundrazi, ato janë si një trup për themelet e fesë, ose të paktën si një lëkurë, sepse janë shkrirë e kombinuar në një mënyrë që nuk mund të ndahen e të veçohen. T'i ndryshosh ato, të çon drejtpërdrejtë në përgënjeshtrimin e pronarit të sheriatit dhe në mohimin e tij.

Sa për ndryshimet e mendimeve në medhhebet e sheriatit, ato kanë buruar nga ndryshimet në mënyrën e konceptimit të parimeve teorike të cilat u shpjeguan nga Pronari i Sheriatit. Parimet e quajtura 'Esencat e fesë' të cilat nuk janë të hapura për ixhtihad, dhe ato të quajtura 'të pakundërshtueshme', nuk mund të ndryshohen në asnjë mënyrë dhe nuk mund të interpretohen. Ai që i ndryshon ato, ai del nga feja dhe përfshihet nën rregullin: يَمْرُقُونَ مِنَ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ *"Ata e lënë fenë ashtu si shigjeta që ikën fluturimthi nga harku". (Buhariu, Muslimi)*

Njerëzit e bidatit, risisë, kanë gjetur pretekstin vijues për pafesinë e tyre dhe për devijimin e tyre nga rruga e drejtë: "Ata thonë: 'Revolucioni francez ishte shkaku i vargut të ngjarjeve në botën e humanizmit; në të priftërinjtë, udhëheqësit shpirtërorë dhe kisha katolike që ishte kisha e tyre, u sulmuan dhe u shkatërruan. Më vonë revolucioni u fal, u konsiderua një gabim i falshëm prej shumë njerëzve; edhe francezët gjithashtu bënë një përparim më të madh. Apo jo?

Përgjigjja: Ashtu si në analogjitë e mëparshme, ndryshimi në këtë është shumë i qartë. Sepse për një kohë të gjatë në Francë fenë krishtere dhe veçanërisht kishën katolike e kanë shfrytëzuar burrat e shtetit dhe klasa e lartë e njerëzve si një mjet sundimi e despotizmi. Dhe klasa e lartë vazhduan të kishin influencën e tyre mbi njerëzit e zakonshëm nëpërmjet saj. Dhe meqenëse ajo ishte mjeti i shtypjes së patriotëve, të cilët ishin të zgjuar midis njerëzve të zakonshëm dhe që u quajtën "jakobinë", dhe ajo vazhdoi të ishte mjeti për shtypjen e mendimtarëve të cilët bënin thirrje për liri, të cilët sulmuan despotizmin e tiranëve të klasës së lartë; madje ajo u konsiderua të ishte shkaku i plaçkitjes së rehatisë nga njerëzit dhe i përmbysjes së stabilitetit në jetën shoqërore si rrjedhojë e revolucioneve që ndodhën

në Evropë që prej afërsisht katërqind viteve, prandaj kisha katolike u sulmua jo në emrin e pafesisë, por nga sektet e tjera kristiane.

Një ndjenjë zemërimi dhe armiqësie lindi midis njerëzve të zakonshëm dhe filozofëve për shkak të të cilës ndodhi ngjarja historike e lartëpërmendur.

Ndërsa në Islam, nuk ka të drejtë asnjë i shtypur dhe asnjë mendimtar që të ankohet ndaj fesë së Muhammedit a.s.m., dhe ndaj Sheriatit të islamit, sepse kjo fe nuk u shkakton zemërim atyre, por ajo i mbron ata. Dhe kjo është historia e islamit para gjithësecilit prej nesh për ta shikuar. Me përjashtim të një ose dy incidenteve, asnjë konflikt i brendshëm fetar nuk ka ndodhur. Ndërsa kisha katolike shkaktoi revolucione të brendshme që zgjatën për katërqind vite.

Për më tepër, Islami ka qenë një kështjellë e fuqishme më shumë për njerëzit e zakonshëm se sa për klasat e larta.

Nëpërmjet urdhrit të dhënies së zekatit dhe të ndalimit të kamatës, ai nuk i bën despote klasat e larta ndaj njerëzve të zakonshëm, por i bën shërbëtorë në një mënyrë! Ai thotë:

سَيِّدُ ٱلْقَوْمِ خَادِمُهُمْ ۞ خَيْرُ ٱلنَّاسِ مَنْ يَنْفَعُ ٱلنَّاسَ *"Prijësi i një populli është shërbëtori i tyre",* dhe *"Më i miri i njerëzve është më i dobishmi i tyre për njerëzit."*

Gjithashtu, nëpërmjet shprehjeve të shenjta si:

أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۞ أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ ۞ أَفَلَا يَتَفَكَّرُونَ "*A nuk mendojnë ata?" "A nuk reflektojnë ata mbi këtë?" "A nuk arsyetojnë ata!,* Kur'ani i Gjithurtë e fton arsyen të dëshmojë dhe e zgjon duke ia referuar asaj shumë çështje në Kur'anin Kerim - dhe e nxit atë për të shqyrtuar e për të reflektuar. Nëpërmjet kësaj, ai u jep dijetarëve dhe njerëzve të arsyes një pozitë; ai u jep atyre rëndësi. Ai nuk e hedh poshtë arsyen ashtu si kisha katolike; ai nuk ua mbyll gojën mendimtarëve, as nuk kërkon imitim të verbër, ashtu si kisha katolike.

Meqenëse themelet e, jo të krishterimit të vërtetë, por të krishterimit të sotëm dhe themelet e Islamit janë ndarë në një pikë të rëndësishme, secila prej tyre ndjek një rrugë të ndryshme nga rruga e tjetrit në shumë aspekte, ashtu si diferencat e lartëpërmendura. Pika e rëndësishme është kjo: Islami është feja e Unitetit të pastër Hyjnor; ajo

i shkarkon dhe i rrëzon nga ndikimi ndërmjetësitë dhe shkaqet. Ai e thyen egoizmin dhe themelon adhurimin e pastër vetëm për krijuesin. Ai e zhduk dhe e këput çdo lloj të hyjnisë së rreme, duke filluar nga ajo e nefsit urdhërues për të liga dhe e refuzon atë. Për shkak të kësaj, në qoftë se një person me një rang të lartë - midis klasës së lartë - do të ishte i përkushtuar në fe, ai duhet të braktisë egoizmin e tij. Në qoftë se nuk e braktis egoizmin e tij, ai do të humbiste fuqinë e tij të fesë dhe deri diku do të hiqte dorë nga feja e tij.

Sa për fenë krishtere të ditës së sotme, meqenëse ajo e ka pranuar besimin e Jezusit, Isait a.s., të jetë biri i Zotit, ajo u jep një ndikim të vërtetë shkaqeve dhe ndërmjetësive. Ajo nuk mund ta thyejë egoizmin në emrin e fesë. Përkundrazi, duke thënë, se ajo është një përfaqësuese e shenjtë e Jezusit a.s., ajo i jep egoizmit një lloj shenjtërie. Për këtë arsye, anëtarët e klasës së lartë krishtere të cilët kanë zënë pozitat më të larta të dynjasë, mund të jenë plotësisht fetarë.

Në fakt, ndodhen shumë si presidenti i mëparshëm amerikan, Wilsoni, dhe si kryeministri i mëparshëm britanik Lloyid Xhorxh, të cilët ishin aq fetarë sa priftërinjtë fanatikë.

Ndërsa ata të cilët u ngritën në ato pozita midis muslimanëve, rrallëherë qenë krejtësisht fetarë dhe të qëndrueshëm në fenë e tyre, për shkak të mosbraktisjes së krenarisë dhe të egoizmit nga ana e tyre. Dhe fetaria e vërtetë nuk mund të bashkohet me krenarinë dhe egoizmin.

Po, ashtu si fanatizmi fetar i klasës së lartë krishtere dhe neglizhenca në fe e klasës së lartë muslimane që demonstron një diferencë të rëndësishme, po ashtu fakti se filozofët që u shfaqën nga krishterimi ishin indiferentë ndaj fesë, ose ndryshe, e kundërshtuan atë; ndërsa shumica absolute e atyre filozofëve që u shfaqën nga islami e ndërtuan filozofinë e tyre mbi themelet Islame, demonstron përsëri një diferencë tjetër të rëndësishme.

Për më tepër, në përgjithësi, krishterët e zakonshëm të cilët vuajtën fatkeqësi të mëdha dhe që kaluan një pjesë të jetës së tyre në burgje, nuk prisnin ndihmë nga feja dhe nuk shpresonin asgjë prej saj.

Shumica e tyre - në kohët e mëparshme, u bënë të pafe. Në fakt, revolucionarët e famshëm në histori të cilët e ndozën revolucionin francez dhe që u quajtën “Jakobinët e pafe”, shumica e tyre ishin midis atyre njerëzve të zakonshëm të goditur nga fatkeqësitë.

Ndërsa në Islam, shumica absolute e atyre që vuajnë fatkeqësi ose burgosje presin ngushëllim nga feja dhe, madje bëhen fetarë. Kjo situatë, gjithashtu, demonstron një diferencë tjetër.

• **Shenja e Tretë:** Njerëzit e bidatit thonë: "Fanatizmi fetar na ka lënë të prapambetur. Të shoqëruarit dhe të jetuarit e këtij shekulli do të ishte i mundur nëse braktiset fanatizmi. Evropa përparoi pasi ajo hoqi dorë nga fanatizmi. A nuk është kështu?

Përgjigjja: Ju jeni të gabuar dhe ju jeni mashtruar! Ose ndryshe, ju po i mashtroni njerëzit. Evropa është fanatike në fenë e saj. Në qoftë se ti do t'i thoje një bullgari të zakonshëm, ose një ushtari anglez, ose një Jakobini francez: "Vishe këtë çallmë, ose përndryshe do të flakesh në burg!" Ai do të të përgjigjej ty me kërkesë të fanatizmit të tij: "Jo në burg, por edhe sikur ti të më vrisje mua, unë nuk do ta fyej fenë time dhe kombin tim në atë mënyrë!"

Gjithashtu, historia dëshmon se sa herë që njerëzit e Islamit janë kapur pas fesë së tyre, ata kanë përparuar në atë kohë me shkallën e fuqisë së asaj kapje pas fesë. Dhe sa herë që ata u bënë më pak të qëndrueshëm në fenë e tyre, ata mbetën prapa. Ndërsa me krishterimin, është e kundërta. Kjo gjithashtu buron nga një ndryshim thelbësor.

Gjithashtu, Islami nuk mund të krahasohet me fetë e tjera; në qoftë se një musliman e braktis Islamin dhe e braktis fenë e tij, ai nuk do të mund të pranonte asnjë profet tjetër, dhe madje,ai nuk do të mund ta njihte as Zotin e Gjithëfuqishëm, dhe ndoshta nuk do të njihte asgjë të shenjtë; dhe nuk do të gjente në ndërgjegjjen e tij ndonjë vend që të ishte mjeti për arritjen morale e shpirtërore: pasi ndërgjegjja e tij do të prishej. Prandaj në këndvështrimin e Islamit, në luftë, një jobesimtar, ka të drejtën të jetojë. Në qoftë se ai është jashtë vendit dhe bën paqe, ose në qoftë se ai është brenda vendit dhe e jep haraçin, jeta e tij është e mbrojtur sipas Islamit. Por një apostat, felëshues, nuk e ka të drejtën për të jetuar, sepse ndërgjegjja e tij është e prishur dhe ai bëhet si helmi vrasës në jetën e shoqërisë.

Ndërsa një krishter, mundet akoma të kontribuojë për shoqërinë, edhe në qoftë se ai është jofetar. Ai mund t'i pranojë disa nga çështjet e shenjta, mund të besojë në disa profetë dhe mund ta pranojë Zotin e Gjithëfuqishëm në disa aspekte. Unë habitem, çfarë avantazhi gjejnë njerëzit e bidatit, ose më saktë devijuesit apo heretikët, në këtë pafesi?

Në qoftë se ata dëshirojnë prej saj sigurinë e rendit publik dhe vendosjen dhe qeverisjen, të qeverisësh dhjetë anarkistë të pafe të cilët nuk e njohin Zotin xh.sh., të zmbrapsësh të këqijat e tyre është shumë më e vështirë se sa të qeverisësh një mijë njerëz me fe. Në qoftë se ata dëshirojnë përparimin e qytetërimit, njerëz ateistë si këta, ashtu siç janë të dëmshëm për administratën dhe për qeverisjen, po ashtu ata janë një pengesë për përparimin. Ata e shkatërrojnë sigurinë dhe rendin publik, të cilat janë bazat e përparimit dhe të tregtisë. Në të vërtetë, ata janë shkatërrimtarë për shkak të pikërisht rrugës që ata kanë marrë.

Njeriu më i çmendur në tokë do të ishte ai që pret përparim, mirëqenie dhe lumturi prej anarkistëve të pafe si shembulli i këtyre. Njëri nga ata të çmendur, i cili zuri një pozitë të lartë, tha: Ne mbetëm prapa për shkak se thamë: All-llah.. All-llah..! ndërsa Evropa përparoi duke thënë: "Pushka dhe topat."

Sipas rregullit, "një të çmenduri duhet t'i përgjigjesh me heshtje", përgjigjja për njerëz të tillë është heshtja. Por ne u themi atyre të zgjuarve fatkëqinj të cilët u shkojnë prapa të marrëve të tillë si këta.

O ju fatkëqinj! Kjo dynja është një bujtinë. Dhe "vdekja është një realitet", pasi për të dëshmojnë tridhjetë mijë dëshmitarë me kufomat e tyre, në çdo ditë. A mundeni ju ta vrisni vdekjen? A mund t'i kundërshtoni ju këta dëshmitarë?

Meqenëse ju nuk mundeni, atëherë vdekja i bën njerëzit të thonë: "All-llah, All-llah!"

Cilat nga pushkët tuaja dhe nga topat mund ta ndriçojë errësirën e përhershme për atë njeri që është në agonitë e vdekjes në vend të "All-llah, All-llah" dhe ta transformojë dëshpërimin e tij absolut në një shpresë absolute?

Meqenëse vdekja ekziston dhe ne do të futemi në varr dhe, kjo jetë largohet dhe një jetë e përhershme vjen, atëherë në qoftë se pushkët dhe topat thuhen vetëm një herë, Fjala All-llah, All-llah!", duhet të thuhet një mijë herë. Madje edhe vetë pushka do të thonte: "All-llah, All-llah!" dhe topat do të ushtonin me "All-llahu Ekber" në kohën e iftarit dhe të syfirit.

- **Shenja e Katërt:** Njerëzit shkatërrimtarë të bidatit janë dy llojesh:

Lloji i parë, sikur për llogari të fesë dhe në emrin e besnikërisë ndaj Islamit, sikur ta forconin fenë me nacionalizëm, thonë: Ne dëshirojmë ta mbjellim pemën e ndritshme të fesë,e cila është rritur e dobët në dheun e nacionalizmit, dhe kështu ta forcojmë atë". Ata e shfaqin vetveten sikur e mbështesin fenë.

Lloji i dytë: Në emrin e kombit dhe për llogari të nacionalizmit, me qëllim që të forcojnë racizmin, ata thonë: "Ne duam ta shartojmë kombin me Islamin", duke shpikur kështu bidate.

Llojit të parë, ne i themi:

O dijetarë të këqinj fetarë e fatkëqinj që po konfirmoni titullin "besnikë të marrë", dhe o sufi injorantë, të dalldisur e mendjelehtë! Pema Tuba e Islamit, rrënjët e së cilës janë ngulitur e mbështetur në realitetin e universit dhe degët e së cilës janë përhapur nëpër të vërtetat e universit nuk mund të mbillen në dheun e racizmit imagjinar të përkohshëm, të pjesshëm, të veçantë e negativ, as tek ai racizëm i pabazë, i mërishëm, tiranik dhe i errët! Përpjekja për ta mbjellë atë aty do të ishte orvatje për bidat, për shkatërrim dhe për marrëzi.

Llojit të dytë të nacionalistëve, ne u themi këtë: O ju pseudopatriotë të dehur! Ndoshta shekulli i mëparshëm mund të ketë qenë shekulli i nacionalizmit. Ndërsa ky shekull nuk është shekulli i nacionalizmit, sepse komunizmi dhe socializmi i kanë zënë të gjitha çështjet duke e shkatërruar idenë e racizmit. Epoka e racizmit është duke kaluar. Nacionalizmi i përjetshëm dhe i qëndrueshëm nuk mund të lidhet me racizmin e përkohshëm e të paqëndrueshëm dhe të shartohet me të.

Madje edhe në qoftë se do të ndodhte një shartim i tillë, kjo ashtu siç do ta prishte kombin Islamik, po ashtu nuk do ta reformonte nacionalizmin racist. Po, shfaqet të jetë një kënaqësi dhe një fuqi e përkohshme në një shartim të përkohshëm, por ajo është shumë e përkohshme dhe pasojat janë shumë të rrezikshme.

Për më tepër, me këtë do të hapej një plasaritje, një përçarje e madhe në popullin turk e cila nuk do të mund të shërohej përjetësisht. Atëherë fuqia e kombit do të zvogëlohej e pakësohej në asgjë, meqenëse njëra pjesë nga ndarja do të shkatërronte fuqinë e tjetrës. Në qoftë se dy male do të viheshin në pjatat e ndonjë peshoreje, vetëm një peshë e vogël mund t'i lëvizte ato të dyja, duke e ngritur njërën pjatë lartë dhe duke e ulur pjatën tjetër poshtë.

Pyetja e Dytë përbëhet nga Dy Shenja:

Shenja e parë është **Shenja e Pestë**; ajo është një përgjigje shumë e shkurtër për një pyetje të rëndësishme:

Pyetja: Ndodhen shumë rrëfenja autentike hadithesh rreth shfaqjes së Mehdiut në fundit e kohës dhe se ai do ta rregullojë botën pasi ajo të jetë e korruptuar. Por ama ne e dimë se ky shekull është shekulli i xhematit, jo i individit, sepse individi sado gjeni i madh të jetë, madje sikur ai të kishte fuqinë e njëqind gjenive, në qoftë se ai nuk do të ishte përfaqësuesi i një grupi, dhe në qoftë se ai nuk përfaqëson personalitetin kolektiv të një grupi, ai do të shpartallohej përballë personalitetit kolektiv të një grupi opozitar.

Atëherë si do të ishte e mundur - për Mehdiun - sado e madhe të ishte fuqia e shenjtërisë së tij ta reformonte botën në këtë kohë midis korrupsionit të përhapur gjërë dhe që ka përfshirë të gjitha grupet e shoqërisë njerëzore. Në qoftë se të gjitha veprat e Mehdiut do të ishin të jashtëzakonshme, kjo do të ishte në kundërshtim me Urtësinë Hyjnore dhe me ligjet Hyjnore në gjithësi. Ne duam ta kapim kuptimin e vërtetë të kësaj çështjes së Mehdiut? Si do ta perceptonim?

Përgjigjja: *Nga mëshira e Tij e plotë, në çdo kohë kur ummeti musliman ka qënë korruptuar, All-llahu i Gjithëfuqishëm ka dërguar një reformues ose një muxheddit - ripërtërirës, ose një kalif të madh, ose një udhëheqës të madh shpirtëror, ose një udhëzues të plotë, ose personalitete të bekuar që i ngjasojnë Mehdiut, si një shenjë e mbrojtjes së sheriatit Islam nga ana e Tij xh.sh., dhe për vazhdimësinë e Tij dhe për përjetësimin e atij sheriati; ata e kanë larguar korrupsionin, e kanë reformuar kombin dhe e kanë mbrojtur fenë e Muhammedit a.s.m.. Meqenëse praktika e Tij xh.sh., ka vepruar në këtë mënyrë, sigurisht, në kohën e korrupsionit më të madh në fundin e kohës, Ai do të dërgojë një person të ndritshëm edhe si një interpretues më të madh të Sheriatit, dhe si muxheddidin më të madh, si udhëheqësin më të madh shpirtëror, dhe njëkohësisht ai do të jetë një sundimtar, Mehdiu dhe një udhëzues, dhe do të jetë nga Ehli-Bejti, familja e profetit Muhammed a.s.m..*

I Gjithëfuqishmi i vetëm i Cili e mbush dhe e boshatis botën midis qiejve dhe tokës me re, dhe për një çast i qetëson stuhitë e detit, dhe për një orë në pranverë krijon modelet e stinës së verës, dhe për një orë në verë krijon një stuhi dimri, një i Gjithëfuqishëm i Tillë i

Gjithëlavdishëm gjithashtu mund t'i largojë errësirat e botës së Islamit nëpërmjet Mehdiut. Ai e ka premtuar këtë dhe sigurisht që Ai do ta përmbushë premtimin e Tij.

Dhe kështu, në qoftë se do ta shikonim këtë çështje nga këndvështrimi i Kaderit Hyjnor, ajo është më e lehta. Në qoftë se ne do ta shikonim atë dhe do ta shqyrtonim nga këndvështrimi i shkaqeve dhe i urtësisë Hyjnore, ajo përsëri do të ishte aq e arsyeshme dhe e domosdoshme për të ndodhur sa që mendimtarët e lartë kanë pohuar e shikuar se urtësia Hyjnore e kërkon këtë, dhe ajo do të jetë, madje edhe në qoftë se ajo nuk do të ishte njoftuar nga lajmëruesi i të dhënave të sigurta a.s.m., ajo përsëri do të ndodhte.

Domethënë, ardhja e tij është një çështje e domosdoshme. Dhe kjo për arsye se duaja:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى
إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ فِي الْعَالَمِينَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

O Zot! Jepi bekime prijësit tonë Muhammedit dhe familjes së prijësit tonë Muhammedit, ashtu siç i dhe bekime Ibrahimit dhe familjes së Ibrahimit, në të gjithë botën, në të vërtetë Ti je i denjë për të gjithë lavdërimin, Ti je i Lartësuari!, dua e cila përsëritet nga të gjithë muslimanët pesë herë në çdo ditë në namazet e tyre të detyruara, *vërteton pranimin e saj në mënyrë të vetëkuptueshme, sepse ashtu si familja e Ibrahimit a.s., familja e Muhammedit a.s.m. ka marrë një pozitë ku ata qëndrojnë si komandantë në krye të të gjithë zinxhirëve të bekuar të autoriteteve shpirtërore në asambletë e të gjitha trevave të botës në të gjithë shekujt.*[249]

Ata janë aq të shumtë sa që të gjithë këta komandantë së bashku formojnë një ushtri madhështore. Në qoftë se ata do të merrnin një formë fizike dhe, nëpërmjet solidaritetit të tyre, të formonin një divizion, duke e bërë fenë Islame një lidhje të shenjtë të Ummetit dhe boshtin e zgjimit të tij, duke u lidhur së bashku në unitet, sigurisht asnjë ushtri e ndonjë kombi tjetër nuk do të mund të rezistonte përballë

[249] Sa që njëri prej atyre Saidëve (nga Ehli Bejti) është Sejjid Ahmed el-Sanusi, i cili komandon miliona ndjekës. Një tjetër është Sejjid Idrisi i cili drejton më shumë se njëqind mijë. Një Sejjid tjetër, Sejjid Jahja drejton qindra mijëra njerëz. Dhe kështu me radhë. Ashtu si midis individëve të këtij fisi të Sejjidëve që ndodhen komandantë të shumtë nga ana e jashtme, po ashtu ndodhen heronjtë e heronjve shpirtërorë, si Sejjid Abdul-kadir Gilani, Sejjid Ebul-Hasan Esh-Shazili, dhe Sejjid Ahmed Badawi.

tyre. Kështu, ajo ushtri e madhe dhe e fuqishme është familja e Muhammedit - Ehli-Bejti, ushtria më e zgjedhur e Mehdiut.

Po, sot në botë nuk ka familje të dalluar me një nder të lartë dhe me veçori të larta e fisnikëri tek pasardhësit e saj në një varg të pandërprerë dhe me një gjenealogji të vërtetuar saktë, dhe të jetë aq e fuqishme dhe e rëndësishme sa linja e Sejjidëve të Ehli-Bejtit të profetit Muhammed a.s.m..

Këto Sejjida kanë qenë gjithmonë - qysh prej shekujve të hershëm - drejtuesit e të gjitha grupeve të njerëzve të së vërtetës, dhe gjithashtu udhëheqësit e njerëzve të shquar të plotësimit.

Tani ata janë linja e bekuar dhe e pastër që janë me miliona. Ata janë të zgjuar e të vëmendshëm me zemrat e tyre të mbushura plot me besim e dashuri për profetin Muhammed a.s.m., ata dallohen me nderin e linjës së tyre të mirënjohur e të pastër në botë. Ngjarje të mëdha do të ndodhin të cilat do ta nxisin atë forcë të shenjtë brenda atij komuniteti të madh...

Sigurisht, zelli i lartë në atë forcë të madhe do të shpërthejë dhe, Mehdiu do të vijë ta drejtojë atë duke e udhëhequr në rrugën e së vërtetës dhe të realitetit. Ne presim nga ligji Hyjnor dhe nga mëshira Hyjnore se kjo ngjarje e madhe do të ndodhë, ashtu siç presim ardhjen e pranverës pas dimrit dhe, ne jemi të drejtë në këtë pritje...

Shenja e Gjashtë:

Komuniteti i ndritshëm i Mehdiut do ta përmirësojë dhe riparojë atë që e prishi regjimi novator shkatërrimtar i Sufjanit, dhe do të ringjallë sunnetin e lavdishëm profetik. Domethënë, shoqëria e fshehtë e Sufjanit do të përpiqet të shkatërrojë sheriatin e Muhammedit a.s.m. në botën e Islamit me qëllimin e mohimit të profetësisë së tij dhe, Sufjani do të vritet dhe do të shpartallohet nga shpata e mrekullueshme jolëndore e komunitetit të Mehdiut.

Për më tepër,në botën e humanizmit, shoqëria sekrete e Dexhalit do ta mbysë qytetërimin dhe do t'i sabotojnë të gjitha çështjet e shenjta të njerëzimit, me qëllimin e mohimit të Hyjnisë. Një komunitet i zellshëm dhe vetësakrifikues i njohur si komuniteti krishter por i denjë që të quhet "krishterët muslimanë", do të punojnë për ta bashkuar fenë e vërtetë të Jezusiz (Isait) a.s. me realitetin e Islamit, dhe do ta vrasë e do

ta shpartallojë atë shoqëri të Dexhalit, duke e shpëtuar kështu humanizmin nga ateizmi.

Ky mister i rëndësishëm është shumë i gjatë. Meqenëse ne e kemi diskutuar atë shkurtazi në vende të tjera, këtu ne u mjaftuam vetëm me këtë tregues.

- **Shenja e shtatë:** Domethënë, Pyetja e Tretë:

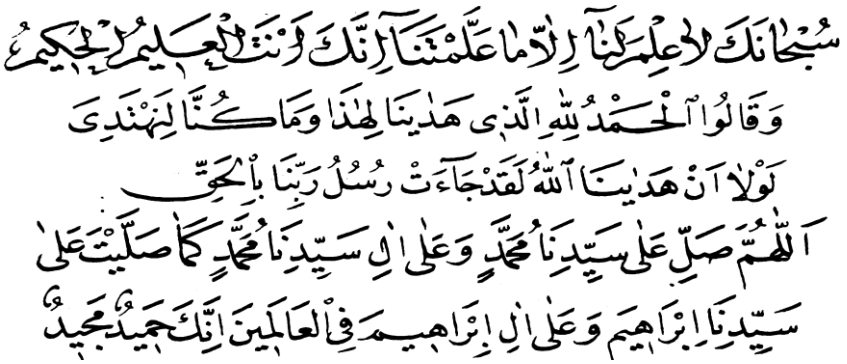
Ata thonë: refuzimet e tua të mëparshme dhe mënyra e xhihadit tënd në rrugën e Islamit nuk ishin si mënyra jote e tanishme. Gjithashtu ti nuk e mbron Islamin ndaj Evropës në mënyrën e filozofëve dhe të mendimtarëve. Përse ti e ke ndryshuar stilin e Saidit të Vjetër?

Përse ti nuk vepron në të njëjtën mënyrë në xhihad ashtu si ata të cilët bëjnë xhihad për hir të Islamit me mjete jolëndore?

Përgjigjja: Saidi i Vjetër dhe disa mendimtarë i pranuan pjesërisht parimet e filozofisë njerëzore dhe evropiane, dhe i kundërshtuan ato me armët e tyre; dhe një pjesë prej atyre parimeve i konsideruan në formën e shkencave fizike moderne dhe i pranuan ato në mënyrë të patundur.

Dhe prandaj ata nuk mundën të demonstrojnë vlerën e vërtetë të Islamit. Mjaft thjesht, ishte sikur ata po e shartonin Islamin me degat e filozofisë, rrënjët e së cilës ata i supozuan të ishin shumë të thella dhe sikur po e forconin atë. Por meqenëse kjo metodë prodhoi pak fitore dhe ajo e uli vlerën e Islamit deri diku, unë e braktisa atë rrugë. Dhe në fakt, unë shfaqa se parimet e Islamit janë aq të thella sa që edhe parimet më të thella të filozofisë nuk mund t'i arrijnë ato: madje këto mbeten të sipërfaqshme përballë tyre.

Fjala e Tridhjetë dhe Letra e Njëzet e Katërt dhe Fjala e Njëzet e Nëntë, e kanë demonstruar këtë të vërtetë me prova. Në rrugën e mëparshme filozofia u supozua të ishte e thellë, ndërsa çështjet e Islamit, të sipërfaqshme e të jashtme; u supozua se duke e lidhur me degët e filozofisë, Islami do të mbrohej e do të bëhej të vazhdonte. Por jo! Si munden parimet e filozofisë t'i arrinin në ndonjë mënyrë çështjet e Islamit!

"Lavdia të takon Ty! Ne nuk dimë asgjë më tepër nga ç'na ke mësuar Ti. Vërtetë që vetëm Ti je i Gjithëdituri, i Gjithurti."[250]

"Dhe ata do të thonë: Gjithë lavdërimet dhe falënderimet janë për All-llahun i Cili na udhëzoi ne për tek kjo (lehtësi). Kurrë nuk do të kishim gjetur ne drejtim, po të mos na kishte udhëhequr All-llahu. Vërtetë që të dërguarit e Zotit tonë erdhën me të vërtetën."[251]

O Zot! Jepi bekime shkëlqesisë sonë Muhammedit a.s.m. dhe familjes së shkëlqesisë sonë Muhammedit a.s.m. ashtu siç i dhe bekime shkëlqesisë sonë Ibrahimit dhe familjes së Ibrahimit, në të gjitha botët; në të vërtetë Ti je i Denjë për të gjithë lavdërimin, je i Lartësuari!

* * *

Tetë Simbolet që është Pjesa e Tetë

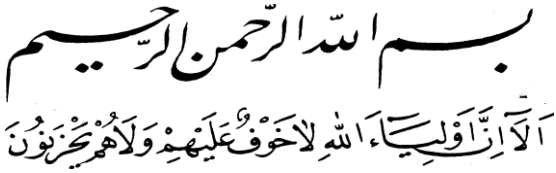
Kjo Trajtesë përbëhet nga Tetë Simbole, domethënë, nga tetë trajtesa të shkurtëra. Baza e këtyre simboleve është 'koinçidenca', që është një parim i rëndësishëm i shkencës së *"Xhefrit",* dhe një çelës i rëndësishëm për shkencat okulte dhe për disa nga misteret e Kur'anit që i përkasin të padukshmes. Këto nuk janë përfshirë këtu meqenëse do të publikohen në koleksionin tjetër.

* * *

[250] Kur'an, 2: 32
[251] Kur'an, 7: 43

Pjesa e Nëntë: Nëntë aluzionet

[Kjo pjesë është rreth rrugëve të shenjtërisë, dhe përbëhet nga nëntë aluzione.]

Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

"Nuk ka fare dyshim! Me të vërtetë për evlijatë e All-llahut, as frikë nuk do të ketë mbi ta, as nuk do të pikëllohen."[252]

• **Aluzioni i Parë:** Nën titujt ***"Sufizëm", "Tarikat", "Shenjtëri***" dhe ***"udhëtim shpirtëror"*** ndodhet një e vërtetë shpirtërore e ndritshme

[252] Kur'an, 10: 62

e shenjtë, e këndshme dhe e gëzueshme. Kjo e vërtetë është njoftuar, është dhënë mësim dhe është përshkruar nga mijëra libra të shkruara nga dijetarët midis njerëzve të ndriçimeve dhe nga ata të cilëve u është zbuluar realiteti i krijimit, të cilët ia kanë treguar ummetit – komunitetit - musliman dhe neve atë të vërtetë. جَزَاهُمُ ٱللَّهُ خَيْرًا كَثِيرًا *All-llahu ua shpërbleftë me mirësi të shumtë atyre!*

Si rrjedhojë e disa rrethanave detyruese, ne do të tregojmë disa pikëla, si spërkatje nga ai oqean i gjërë.

Pyetje: *Ç'është tarikati Sufi?*

Përgjigje: Qëllimi dhe synimi i tarikatit Sufi është njohja e të vërtetave të imanit dhe të Kur'anit nëpërmjet një udhëtimi shpirtëror me këmbët e zemrës nën hijen e ngjitjes -Mi'raxhit- të Muhammedit a.s.m., për të shfaqur të vërtetat e besimit dhe të Kur'anit nëpërmjet ndriçimit dhe disa gjendjeve dhe deri diku nëpërmjet të shikuarit dhe të dëshmuarit. Ky është një mister i lartë njerëzor dhe një plotësim human, i cili quhet "tarikati Sufi" ose "Sufizëm".

Po, meqenëse njeriu është një indeks gjithëpërfshirës i universit, zemra e tij i ngjason një harte jolëndore për mijëra botëra, sepse ashtu si shkencat e panumërta njerëzore dhe fushat e njohjes që tregojnë se truri i njeriut në kokën e tij është si një lloj qendre jolëndore e universit, si një çentral telefonik e telegrafik për linja të panumërta, po ashtu milionat e librave të ndritshëm të shkruara nga evlija të panumërt tregojnë se zemra e njeriut në qënien e saj esenciale është vendi i manifestimit të të vërtetave të panumërta të universit, është boshti i tyre dhe madje bërthama e tyre.

Kështu, meqenëse zemra e njeriut dhe truri janë tek kjo qendër, dhe përfshijnë anëtarët e një peme madhështore në formën e një bërthame në të cilën janë veshur - mbuluar e blinduar - pjesët dhe komponentet e një makinerie të përjetshme madhështore që i përket Ahiretit, atëherë sigurisht Krijuesi i zemrës deshi që zemra duhej të vihej në punë dhe të sillej nga potencialja për tek aktualja dhe të zhvillohej e të vihej në veprim, sepse Ai e krijoi atë në këtë formë. Meqenëse Ai e deshi kështu, atëherë zemra sigurisht duhet të punojë si mendja. Dhe mjeti më i efektshëm për punën e zemrës është që ajo të orientohet drejt të vërtetave të besimit duke u afruar tek përmendja e Zotit brenda shkallëve të shenjtërisë nëpërmjet "tarikatit Sufi".

- **Aluzioni i Dytë:** Çelësat dhe mjetet e këtij udhëtimi të zemrës dhe e këtij përparimi shpirtëror janë përmendja e Zotit dhe mendimi reflektiv. Virtytet e këtyre janë të shumta për t'u përshkruar. Përveç dobive të pallogaritshme në Ahiret dhe arritjeve njerëzore dhe plotësimeve, një dobi e vogël që lidhet me jetën e trazuar të kësaj bote, është sa vijon:

Çdo njeri dëshiron një ngushëllim dhe kërkon një kënaqësi me qëllim që të jetë i shpëtuar nga tronditjet e jetës dhe që ta lehtësojë sado pak peshën e saj dhe për të marrë frymë, pushim; gjithkush kërkon diçka të shoqërueshme e miqësore për të dëbuar vetminë.

Tubimet shoqërore në jetën e civilizuar japin një miqësi dhe intimitet të përkohshëm por me pakujdesi e dehje dhe japin një ngushëllim për një ose dy prej dhjetë njerëzve. Ndërsa tetëdhjetë përqind jetojnë të vetmuar në male apo lugina, ose janë shtyrë për në vende të largëta në kërkim të mjeteve të jetesës, ose për shkak se janë sprovuar me fatkeqësi ose me pleqëri të cilat i bëjnë ata të mendojnë për Ahiretin, ata janë të privuar nga shikueshmëria e grupeve të njeriut dhe nga shoqëritë.

Kjo situatë nuk u jep atyre as familiaritet, as ngrohtësi, as përzemërsi dhe as ngushëllim. Dhe gjithashtu, ngushëllimi i vërtetë, intimiteti dhe kënaqësia e ëmbël e një personi të tillë, është ta kthejë zemrën e tij në ato vende të largëta, në ato male të shkreta dhe në ato lugina pikëlluese, që të punojë nëpërmjet përmendjes së Zotit xh.sh. dhe mendimit reflektiv. Duke thënë, All-llah, All-llah! Duke u bërë familiar e i mësuar me këtë *dhikr* dhe, duke reflektuar për gjërat përreth tij, të cilat e shikonin atë egërsisht, por ama nëpërmjet atij familiariteti, ato sikur po buzëqeshin tek ai miqësisht dhe, duke thënë: "Krijuesi im, të Cilin unë po e përmend, ka shërbëtorë të panumërt këtu në vendin tim të vetmisë, ashtu siç ka Ai gjithandej, unë nuk jam i vetmuar; vetmia nuk ka kuptim." Nëpërmjet besimit të tij, ai gjen kënaqësi prej atij familiariteti. Ai e percepton kuptimin e lumturisë së jetës dhe i jep falënderime Zotit xh.sh..

- **Aluzioni i Tretë:** Shenjtëria është një provë e profetësisë, Tarikati Sufi është një provë e Sheriatit, sepse të vërtetat e besimit të cilat i predikon profetësia, shenjtëria i shikon dhe i konfirmon me një lloj shikimi të zemrës dhe të ndriçimit të shpirtit me shkallën e "shikimit të sigurisë". Konfirmimi i saj është një provë e sigurt e së vërtetës së profetësisë. Nëpërmjet ndriçimeve dhe zbulimeve të tij dhe

nëpërmjet përfitimeve të tij dhe shkëlqimeve që ai merr, tarikati Sufi është një provë e qartë e të vërtetave dhe e çështjeve të cilat i jep mësim Sheriati, se ato janë e vërteta dhe se ato vijnë nga e vërteta. Po, ashtu si "shenjtëria" dhe "tarikati Sufi" që janë dëshmi e provë e profetësisë dhe e "Sheriatit", po ashtu ato janë një mister i plotësimit të islamit dhe boshti për dritat e tij, dhe janë një burim i progresit dhe i përparimit të humanizmit, nëpërmjet dritave të Islamit dhe manifestimeve të dritave të tij.

Pavarësisht rëndësisë shumë të madhe që përmbajnë ato të dyja, disa sekte devijuese e kanë mohuar rëndësinë e atyre të dyjave. Ata janë privuar nga ato drita, si dhe i kanë bërë edhe të tjerët që të privohen. Gjëja më e papëlqyeshme është kjo: Duke i bërë si një pretekst disa keqpërdorime dhe gabime që janë parë midis ndjekësve të tarikatit Sufi, disa dijetarë të Ehli-Sunneh vel-Xhemaah, të cilët gjykojnë nga aspekti i jashtëm i çështjeve dhe disa politikanë të shkujdesur të cilët gjithashtu janë Sunitë, po bëjnë përpjekje që ta mbyllin atë thesar të madh; madje ata përpiqen që ta shkatërrojnë dhe ta thajnë atë burim të Keutherit i cili shpërndan një lloj të ujit të jetës.

Veçse ama, shumë rrallë mund të gjenden gjëra, mënyra dhe rrugë pa pasur gabime e mangësi dhe që aspektet e tyre mund të jenë krejtësisht të mira; atëherë padyshim që do të ketë mangësi, gabime e keqpërdorime, sepse në qoftë se të paaftët ndërmarrin një çështje, sigurisht ata do ta keqpërdorin atë.

Por ama në përputhje me llogarinë e veprave në Ahiret, Zoti i Gjithëfuqishëm e shfaq drejtësinë e Tij Hyjnore nëpërmjet peshimit të veprave të mira dhe veprave të këqija. Domethënë, në qoftë se veprat e mira peshojnë më shumë dhe janë më të rënda, Ai i shpërblen ata dhe i pranon veprat e tyre; Ndërsa në qoftë se veprat e këqija peshojnë më shumë, Ai i ndëshkon ata për ato dhe nuk ua pranon veprat e tyre. Balancimi apo barazpeshimi i veprave të mira dhe të liga nuk shikon tek "sasia", por tek "cilësia". Ndonjëherë ndodh që një vepër e mirë e vetme peshon më shumë dhe vjen më rëndë se sa njëmijë vepra të këqija, dhe u shkakton atyre të këqijave që të fshihen, të falen, dhe ajo bëhet shkak për ta shpëtuar autorin e saj.

Meqenëse drejtësia Hyjnore gjykon sipas kësaj peshoreje, dhe se realiteti gjithashtu e shikon atë se është pikërisht e vërteta, atëherë dëshmia se veprat e mira të tarikatit Sufi - domethënë të tarikateve Sufi brenda limiteve të sunnetit të pastër profetik - që sigurisht peshojnë më

shumë dhe janë më të rënda se sa veprat e tyre të këqija, është se ata të cilët e ndjekin tarikatin e ruajnë imanin e tyre në kohët kur ata sulmohen nga njerëzit e çudhëzimit.

Një ndjekës i zakonshëm e i sinqertë i tarikatit Sufi e ruan vetveten më mirë se sa një person i cili i gjykon gjërat nga ana e jashtme dhe që ka një edukim modern e shkencor. Nëpërmjet ndriçimit të tarikatit Sufi dhe dashurisë që ka ndaj evlijave, ai e shpëton besimin e tij.

Në qoftë se ai kryen gjynahe të mëdha, ai bëhet një fasik (mëkatar), por jo kafir (mohues); ai nuk mund të futet lehtë në radhët e ateizmit. Absolutisht asnjë fuqi nuk mund ta hedhë poshtë në shikimin dhe në mendimin e tij zinxhirin e shehëve - udhëheqësve - të cilët ai i pranon me një dashuri të fortë dhe me një besim të palëkundur, se janë udhëheqës të mëdhenj shpirtërorë. Dhe për shkak se asnjë fuqi nuk mund ta hedhë poshtë këtë, besimi dhe mirëbesimi i tij ndaj atyre udhëheqësve nuk mund të shkatërrohen. Dhe për sa kohë që besimi i tij të mos lëkundet, ai nuk mund ta pranojë ateizmin. Përballë dredhive të ateistëve në këtë kohë, është bërë e vështirë për dikë që nuk është i lidhur me tarikatin Sufi dhe që zemra e të cilit nuk ka filluar të veprojë, që ta mbrojë vetveten plotësisht, madje edhe sikur ai të ishte një shkollar i ditur.

Ndodhet edhe një çështje tjetër; tarikati Sufi nuk mund të dënohet për shkak të të këqijave të disa mënyrave të veprimit që ata kanë zgjedhur të cilat janë jashtë limiteve të takvasë dhe madje jashtë Islamit dhe, që gabimisht e padrejtësisht i kanë dhënë vetvetes emrin e tarikatit Sufi.

Në qoftë se do ta largonim vëmendjen prej rezultateve të larta tek të cilat të çon tarikati Sufi qofshin ato fetare, ose shpirtërore, ose për Ahiretin dhe të shikonim vetëm një rezultat të vetëm prej tyre brenda botës islame, do të shikonim se "tarikati Sufi" është i pari, më efektivi dhe mjeti më i fortë e i zellshëm për zhvillimin e sferës së vëllazërisë Islame midis muslimanëve dhe për shtrirjen e lidhjes së saj të shenjtë në të gjitha anët e botës Islame.

Tarikatet Sufi kanë qenë dhe vazhdojnë të jenë njëra nga tre kështjellat më të rëndësishme dhe të patundura të islamit kundra sulmeve të tmerrshme të botës së mosbesimit, kundra politikave të krishterimit dhe kundra atyre që përpiqen me intrigat e tyre që të shuajnë dritën e Islamit.. Duhet të mos e harrojmë se ajo që e mbrojti qendrën e kalifatit "Stambollin" për pesëqind e pesëdhjetë vjet kundra

të gjithë botës së krishterimit, ishin dritat e besimit që u lëshuan prej pesëqind vendeve në Stamboll, dhe fuqia e besimit të atyre që thonin "All-llah, All-llah!" në teqet e në zavijet prapa xhamive të mëdha, që në tërësinë e tyre formonin pikën më të fortë të mbështetjes së njerëzve të besimit në atë qendër të Islamit, dhe ishte dashuria e tyre shpirtërore që buronte nga njohja e Zotit xh.sh. dhe pasionet e tyre dhe përmendjet me zë të ulët.

O ju pseudopatriotë të paarsyeshëm dhe o nacionalistë të rremë! Cilat nga të këqijat e tarikatit Sufi mund ta hedhin poshtë këtë të mirë të madhe në jetën tuaj shoqërore?! Hë, thuajeni!

- **Aluzioni i Katërt:** Së bashku me qënien e saj shumë e lehtë, rruga e shenjtërisë është shumë e vështirë. Dhe së bashku me qënien shumë e shkurtër, ajo është shumë e gjatë. Dhe përveç qënies më e vlefshmja, ajo është shumë e rrezikshme. Dhe së bashku me qënien shumë e gjërë, ajo është shumë e ngushtë. Për shkak të këtyre mistereve të holla, disa prej atyre që udhëtojnë në këtë rrugë, në tarikat, ndonjëherë mbyten, ndonjëherë bëhen të dëmshëm, dhe ndonjëherë prapakthehen, tërhiqen dhe humbasin edhe të tjerët.

Shkurtazi: Ndodhen dy rrugë në tarikatin Sufi që njihen me termat, "Udhëtimi i brendshëm" dhe "udhëtimi i jashtëm".

Udhëtimi i brendshëm fillon nga nefsi, dhe autori i këtij udhëtimi e largon shikimin e tij nga bota e jashtme, ai shikon tek zemra, duke e shpuar egoizmin e tij. Pastaj ai kalon përmes tij dhe hap në zemër dhe prej zemrës një rrugë për tek hakikati, realiteti.. Pastaj prej atje ai futet në botën e jashtme. Bota e jashtme tani duket e ndritshme. Ai e plotëson udhëtimin shpejt. Realitetin që ai e sheh në botën e brendshme, e sheh në një shkallë të madhe në botën e jashtme. Shumica e tarikateve të cilat praktikojnë përmendjen në heshtje, e marrin këtë rrugë. Më e rëndësishmja e themeleve të kësaj rruge është të thyesh egon, të braktisësh dëshirat e ulëta epsharake dhe të vrasësh nefsin urdhërues për të liga.

Rruga e dytë fillon nga bota e jashtme; autori i kësaj rruge shikon shfaqjet e Emrave Hyjnorë dhe atributet Hyjnorë në vendet e tyre të manifestimit në atë sferë më të madhe, pastaj ai futet në sferën e nefsit, në botën e brendshme. Ai i shikon dritat e atyre shfaqjeve me një peshore të vogël në sferën e zemrës, dhe hap në këtë zemër rrugën më të shkurtër për tek Krijuesi, dhe shikon se zemra është me të vërtetë

pasqyra e të Adhuruarit të përjetshëm, dhe kështu arrin tek synimi që po e kërkonte.

Kështu, në qoftë se njerëzit të cilët udhëtojnë në rrugën e parë nuk janë të suksesshëm në vrasjen e nefsit urdhërues për të liga, dhe në qoftë se ata nuk mund t'i braktisin dëshirat e ulëta të nefsit dhe të thyejnë egon, ata bien nga rangu i falënderimeve për tek ai i krenarisë dhe, pastaj nga rangu i krenarisë për tek ai i vetëmburrjes.

Në qoftë se kjo do të shoqërohej me diçka që i ngjason dehjes që buron nga një magjepsie që vjen nga dashuria, atëherë nga kjo do të buronin pretendime më të mëdha se sa limiti i tij, dhe më të mëdha se sa rrethi i tij; janë ato që quhen "shatahat", shprehje të dalldisura ose pretendime të ekzagjëruara. Kjo është e dëmshme edhe për veten e tij, edhe për të tjerët.

Për shembull, në qoftë se një toger bëhet mendjemadh nga kënaqësia për pozitën e komandantit, ai do ta pandehte veten e tij se është një mareshall, dhe do të ngatërronte çështjen e komandës brenda sferës së tij më të vogël me komandën e përgjithshme brenda sferës së saj më të madhe, pikërisht ashtu siç ngatërrohet në shikimin e disa njerëzve imazhi i diellit që shfaqet në një pasqyrë të vogël me imazhin e tij që shfaqet në sipërfaqen e madhe të detit, pavarësisht ndryshimit të atyre të dyjave në gjërësi e madhësi.

Në të njëjtën mënyrë, ka shumë prej njerëzve të shenjtërisë të cilët e shikojnë veten e tyre më të mëdhenj dhe shumë më të lartë se sa ata që janë në realitet shumë më të mëdhenj e më të lartë, madje ndonjëri prej tyre e shikon veten e tij më të lartë se sa disa të tjerë, në një kohë që krahasimi i tij me ata është si krahasimi i mizës me palloin. Ata e shikojnë atë të jetë kështu dhe e konsiderojnë vetveten të jenë tek e drejta. Madje unë kam parë vetë dikë, zemra e të cilit sapo ishte zgjuar dhe mezi kishte kapur në vetvete vetëm pak nga misteri i shenjtërisë, që ta supozonte vetveten të ishte një pol i lartë shpirtëror, dhe pretendonte se kishte marrë gjendjet dhe situatat në përputhje me të. Unë i thashë atij: "O vëllai im, ashtu si ligji i sovranitetit që ka manifestimet e tij të veçanta dhe të përgjithshme në të gjitha sferat e shtetit duke filluar nga zyra e kryeministrit për tek administrimi i një zone të vogël, po ashtu edhe shenjtëria dhe rangu i plot shpirtëror kanë sfera dhe manifestime të ndryshme. Secili stacion ka hije të shumta. Ti e ke parë qartë manifestimin e rangut të polit më të lartë shpirtëror që është i ngjashëm me kryeministrin brenda sferës tënde të vogël që i

ngjason një zyre të një zone, dhe ti je mashtruar dhe je ngatërruar në çështje.

Ajo që ti pe ishte e drejtë dhe e vërtetë, por ama gjykimi yt për të ishte i gabuar, sepse për një mizë, një gotë ujë është një det i madh.

Personi në fjalë erdhi në vete si rezultat i kësaj përgjigjjes sime dhe, me dëshirën e Zotit, ai shpëtoi nga ajo humnerë.

Unë gjithashtu kam parë shumë njerëz të cilët e mendonin vetveten se ishin një lloj Mehdiu, dhe thonin se ata do të ishin Mehdiu. Këta njerëz nuk janë gënjeshtarë e mashtrues, ata janë të mashtruar. Ata e supozojnë atë çfarë shikojnë se është realitet. Por ashtu si Emrat Hyjnorë që kanë manifestime duke filluar nga Froni më i madh dhe deri tek një atom, dhe vendet e manifestimit ndryshojnë në lidhje me to, po kështu shkallët e shenjtërisë, të cilat përbëhen nga manifestimi i Emrave, ndryshojnë në të njëjtën mënyrë. Shkaku më i rëndësishëm i kësaj ngatërrese është ky:

Në disa nga stacionet e evlijave gjenden diçka nga veçoritë e funksionit të Mehdiut, ose ndodhet një lidhje e veçantë me polin më të lartë shpirtëror, ose me Hizrin; ndodhen disa stacione të cilat janë lidhur me disa persona të shquar.

Në fakt, stacionet quhen 'Stacioni i Hizrit', 'Stacioni i Uvejsit', ose 'Stacioni i Mehdiut'. Si rrjedhojë e kësaj, ata të cilët arrijnë tek ato stacione, ose tek një pjesë e vogël e tyre, ose tek një hije prej hijeve të tyre, e pandehin vetveten se janë vetë ata persona të famshëm.

Ndonjëri prej tyre e konsideron veten të jetë Hizri, ose Mehdiu, ose poli më i madh shpirtëror. Në qoftë se një person i tillë nuk ka egoizëm që kërkon rang a pozitë, atëherë ai nuk dënohet për atë gjendje. Pretendimet e e tij shumë të larta nuk konsiderohen të jenë '***shatehat', shprehje të dalldisura'***; ai ndoshta nuk është përgjegjës për to; por në qoftë se egoja e tij vazhdon në mënyrë të fshehtë duke kërkuar rang e pozitë, dhe në qoftë se ai do të shpartallohej nga egoja e tij, dhe e lë stacionin e dhënies së falënderimeve dhe bëhet krenar, prej këtu ai do të binte gradualisht në mendjemadhësi, ose ndryshe do të binte në errësirat e çmendurisë, ose do të shmangej prej rrugës së vërtetë, sepse ai i mendon evlijatë e mëdhenj si vetja e tij dhe mendimi i mirë për ata shkatërrohet, sepse sado arrogant të jetë nefsi, ai përsëri i kap gabimet e vetes së tij dhe si rrjedhojë, madje edhe respekti i tij për profetët a.s. do të pakësohej.

Duhet medoemos për ata të cilët janë ngatërruar e goditur me këtë gjendje të kapen fort pas peshores së sheriatit që t'i peshojnë punët e tyre dhe të qëndrojnë tek ato limite që kanë përcaktuar dijetarët e parimeve të fesë dhe, të marrin si udhëzuesit e tyre mësimet dhe instruksionet e dijetarëve autoritarë, të besueshëm e të sigurt midis evlijave si Imam Gazali dhe Imam Rabbani. Ata në mënyrë të vazhdueshme duhet të akuzojnë nefset e tyre dhe të mos u përshkruajnë asgjë tjetër nefseve të tyre përveç mangësisë, pafuqisë dhe varfërisë.

Shprehjet e dalldisura në këtë mënyrë burojnë nga dashuria për nefsin, vetveten, sepse syri i dashurisë nuk i shikon të metat. Meqenëse një person i tillë e do veten e tij, ai i supozon copat e këqija e të pavlefshme të qelqit se janë një brilant apo një diamant. Gabimi më i rrezikshëm në këtë lloj rruge është ky: kuptimet e pjesshme që vijnë në zemrën e atij personi në formën e inspirimit, ai i imagjinon ato të jenë 'Fjala e Zotit', dhe çdo ***" Ilham"- inspirim*** - e quan '*ajet'*. Me këtë iluzion (imagjinatë), përzihet mosrespekti për ***"Vahjin" - shpalljen -*** dhe për shkallën e saj më të lartë e më të shenjtë.

Po, të gjitha inspirimet duke filluar nga inspirimi i bletëve dhe i kafshëve deri tek ato të njerëzve të zakonshëm dhe të elitës midis njerëzve, dhe nga inspirimet e engjëjve të zakonshëm dhe deri tek inspirimi i melekëve më të afërt e të veçantë, janë një lloj nga fjalët Hyjnore. Por ato janë Fjalë Hyjnore në përputhje me kapacitetin e vendeve të manifestimeve dhe të stacioneve të tyre; ato janë manifestime të ndryshme të adresimit Hyjnor që ndriçojnë nëpërmjet shtatëdhjetë mijë perdeve.

Sa për ***'vahjin' -shpalljen***, ai është emri i përveçëm i Fjalës së Zotit, dhe shembulli më i qartë i mishëruar i Fjalës së Zotit xh.sh., është ai emër i cili është i veçantë për yjet e Kur'anit; fjala ***'vahj'*** dhe '***Fjala e Zotit'*** dhe fjala ***'ajet'*** janë emra të përveçëm të yjeve të Kur'anit.

Atëherë, t'i quash ajete këto lloje inspirimi, është absolutisht gabim. Ashtu siç është shpjeguar e provuar në Fjalën e Dymbëdhjetë, në Fjalën e Njëzet e Pestë dhe në Fjalën e Tridhjetë e Njëtë, shkalla e krahasimit midis imazhit të vogël, të dobët e të errët të diellit i cili shfaqet në pasqyrën e ngjyrosur në duart tona me atë të diellit të vërtetë në qiell, është shkalla e krahasimit midis inspirimit që gjendet në zemrat e atyre pretendimeve dhe midis ajeteve të diellit të Kur'anit të Gjithurtë, i cili është drejtpërdrejt Fjala e Zotit xh.sh..

Po, në qoftë se do të thuhej se imazhet e diellit që shfaqen në të gjitha pasqyrat janë nga dielli dhe kanë lidhje me diellin, kjo do të ishte e drejtë, por ama globi tokësor nuk mund të lidhet me ato pasqyra të diejve të vegjël dhe nuk mund të lidhet nëpërmjet tërheqjes së tyre.

- **Aluzioni i Pestë:** Nga rrugët e Tarikatit Sufi, njëra shumë e rëndësishme është 'Uniteti i Ekzistencës' e cila përmban 'unitetin e të shikuarit'. Kjo rrugë e përkufizon shikimin tek ekzistenca e 'Ekzistuesit të vetëm të domosdoshëm', dhe i shikon qëniet e tjera si hije të dobëta e të zbehta përballë 'Ekzistuesit të Vetëm të domosdoshëm.' Prandaj njerëzit e kësaj rruge pohojnë se qëniet nuk janë të denja për t'u dhënë emrin e ekzistencës. Duke i mbuluar ato me perdet e imagjinatës, ajo rrugë i konsideron ato si asgjë në stacionin e 'braktisjes së të gjitha gjërave përveç Zotit', dhe madje ajo i imagjinon ato të jenë mosekzistuese, saqë ata shkojnë aq larg deri aty ku i imagjinojnë krijesat si pasqyra imagjinare për shfaqjet e Emrave Hyjnorë.

Realiteti më i rëndësishëm të cilin e përmban kjo rrugë është se: qëniet e mundshme, 'ekzistenca e qënieve të mundshme' zvogëlohet dhe pakësohet tek ndjekësit e saj prej evlijave të mëdhenj të cilët arritën në shkallën e 'sigurisë absolute' nëpërmjet fuqisë së besimit dhe nëpërmjet zbulimit të një shenjtërie të lartë; ekzistenca e qënieve të mundshme zvogëlohet aq shumë sa që në shikimin e tyre ato nuk mbeten asgjë përveç imagjinatës dhe mosekzistencës; domethënë, ata e mohojnë ekzistencën e universit përveç Ekzistuesit të Vetëm të domosdoshëm.

Por, në këtë rrugë ndodhen shumë rreziqe, e para e tyre dhe më e rëndësishmja është: shtyllat e besimit janë gjashtë. Përveç shtyllës së besimit në Zot, ndodhen shtylla të tjera, dhe këto shtylla kërkojnë ekzistencën e qënieve të mundshme. Domethënë, këto shtylla të ngulitura fort të besimit nuk mund të ndërtohen mbi imagjinatën! Për këtë arsye, kur ndjekësi i kësaj rruge rifutet në botën e kthjelltësisë së mendimit prej botëve të ekstazës dhe të dehjes, ai nuk duhet ta sjellë me vete atë rrugë dhe ai nuk duhet të veprojë në përputhje me të.

Për më tepër, ai nuk duhet ta ndryshojë këtë rrugë e cila i përket ndriçimeve dhe disa gjendjeve, në një formë që i përket arsyes, njohjes dhe fjalëve, sepse ligjet dhe parimet që i përkasin arsyes, njohjes dhe fjalëve që burojnë nga Kur'ani dhe sunneti profetik, nuk mund ta mbështesin atë rrugë; dhe ato nuk mund të zbatohen për të. Për këtë

arsye, kjo rrugë nuk shihet qartë tek katër kalifët e drejtë dhe tek dijetarët kryesues, tek interpretuesit e sheriatit dhe tek autoritetet e gjeneratave të para të islamit, kjo do të thotë se kjo rrrugë nuk është më e larta. Ndoshta ajo është e mangët. Ajo është shumë e rëndësishme, por shumë e rrezikshme dhe e vështirë, por përsëri shumë e këndshme.

Ata të cilët futen në të për kënaqësi, nuk duan ta lënë atë; për shkak të vetëmburrjes së tyre, ata e pandehin atë të jetë shkalla më e lartë. Meqenëse ne i kemi shpjeguar bazat dhe natyrën e kësaj rruge deri diku në Trajtesën e quajtur 'Nokta', dhe në disa nga Fjalët dhe Letrat, ne do të mjaftohemi me ato, dhe këtu do të përshkruajmë një humnerë të rrezikshme të asaj rruge të rëndësishme. Ajo është si më poshtë vijon:

Kjo rrugë është e drejtë dhe vlen për më të lartit e elitës të cilët dalin nga sfera e shkaqeve dhe, në përputhje me hedhjen poshtë të çdo gjëje tjetër përveç Zotit xh.sh., ata e këpusin lidhjen e tyre me qëniet e mundshme dhe futen në një gjendje të zhytur plotësisht në Zotin xh.sh..

Por, t'ua paraqesësh atë si një njohje intelektuale atyre që janë zhytur në shkaqe, që janë dashuruar pas dynjasë dhe që janë zhytur në filozofinë materialiste dhe në natyrë, kjo do të thotë t'i mbysësh ata në natyrë dhe në materie dhe t'i largosh ata nga realiteti i Islamit.

Personi që është i dashuruar pas dynjasë dhe që është i lidhur me sferën e shkaqeve, dëshiron t'ia atribuojë një lloj qëndrueshmërie kësaj bote të përkohshme. Ai nuk dëshiron ta humbasë të dashurën e tij, dynjanë, nëpërmjet pretekstit të Unitetit të Ekzistencës, ai e imagjinon atë se ka një ekzistencë të përhershme, për llogari të dynjasë - të dashurës së tij - dhe nëpërmjet të atribuuarit asaj qëndrueshmëri dhe përjetësi, ai e ngre të dashurën e tij - dynjanë - në shkallën e qënies së saj një objekt për t'u adhuruar; dhe ruajna Zot, kjo hap rrugën për në humnerën e mohimit të Zotit.

Në këtë shekull, materializmi është aq shumë i përhapur sa që materia mendohet se është burimi i çdo gjëje. Në qoftë se në një shekull të tillë, elita e besimtarëve e konsideron materien të jetë aq e parëndësishme aq sa të jetë mosekzistencë dhe ndoshta u japin materialistëve një pretekst - argument, që edhe ata të jenë thirrësit e të njëjtës rrugë, duke u thënë përkrahësve të saj prej njerëzve të imanit: "Ne dhe ju jemi njësoj, sepse edhe ne gjithashtu themi kështu, dhe mendojmë kështu."

Ndërkohë që, midis të gjitha rrugëve në botë, rruga më e largët nga ajo e materialistëve dhe e adhuruesve të natyrës, është rruga e 'Unitetit të Ekzistencës', sepse ndjekësit e unitetit të ekzistencës kanë një besim shumë të thellë deri në atë shkallë sa që ata e konsiderojnë universin dhe të gjitha qëniet si mosekzistuese, përveç realitetit të ekzistencës Hyjnore; kurse materialistët u japin aq shumë rëndësi qënieve deri në atë limit sa që për llogari të universit ata mohojnë Zotin xh.sh.. Si mund të krahasohen këta me ata?

• **Aluzioni i gjashtë:** Kjo përbëhet nga Tre Pika:

Pika e parë: Midis të gjitha rrugëve, ndjekja e sunnetit të pastër profetik është rruga më e bukur dhe më e ndritshmja që të çon në shkallën e shenjtërisë, madje kjo rrugë është më e pasura dhe më e drejta. Të ndjekësh sunnetin, do të thotë të mendosh për sunnetin profetik në akte e veprime, t'i ndjekësh ato, t'i imitosh, t'i zbatosh në sjellje e trajtime me të tjerët; dhe të mendosh për rregullat e sheriatit dhe t'i marrësh ato si udhëzues.

Nëpërmjet ndjekjes së tyre në këtë mënyrë, sjellja e përditshme, trajtimet dhe veprimet e natyrshme marrin - me këtë ndjekje të sunnetit - formën e ibadetit; gjithashtu ndjekja e sunnetit dhe mendimi për të zbatuar sheriatin në të gjitha veprat, të sjellin ndërmend urdhëresat e sheriatit; dhe kjo e bën njeriun të mendojë për pronarin e Sheriatit. Dhe duke menduar për të, kjo të sjell ndërmend Zotin e Gjithëfuqishëm, dhe ajo të jep një ndijim të Pranisë Hyjnore. Dhe kjo i bën të gjitha lëvizjet në jetën e një njeriu si ibadet në praninë Hyjnore.

Kështu, ndjekja e sunnetit të pastër profetik është rruga më e madhe e shenjtërisë dhe kjo është rruga e sahabëve dhe e të drejtëve të gjeneratave të para të Islamit, të cilët morën trashëgiminë e profetësisë, 'shenjtërinë më të madhe'.

Pika e Dytë: Baza më e rëndësishme e të gjitha rrugëve të shenjtërisë, dhe e degëve të tarikatit Sufi është sinqeriteti, sepse shpëtimi nga shirku i fshehtë është nëpërmjet sinqeritetit. Ai i cili nuk fiton sinqeritetin nuk mund të udhëtojë në ato rrugë. Dhe fuqia më e mprehtë e atyre rrugëve është dashuria. Po, dashuria nuk kërkon pretekste për të dashurin e saj dhe nuk dëshiron që të shikojë të metat e tij.

Madje ajo i shikon treguesit më të dobët dhe shenjat më të brishta të plotësimit të të dashurit të saj si prova të fuqishme. Ajo gjithmonë e

merr anën e të dashurit të saj. Për këtë shkak, ata që janë kthyer drejt njohjes së Zotit xh.sh. me këmbët e dashurisë, nuk ua vënë veshin kundërshtimeve, i kapërcejnë shpejt pengesat e dyshimet, e shpëtojnë veten e tyre me lehtësi dhe e mbrojnë prej iluzioneve dhe hamendësimeve.

Madje, edhe sikur të mblidheshin me mijëra shejtanë të tokës, ata nuk do të mund të shfuqizonin në shikimin e një njeriu të tillë as edhe një aluzion që tregon plotësimin e të dashurit të tij dhe të lartësisë së tij. Pa këtë dashuri, njeriu do të luftonte me dëshpërim përballë vesveseve të nefsit dhe të shejtanit dhe përballë kundërshtimeve të shejtanëve të jashtëm.

Dhe asgjë tjetër përveç qëndresës së tij heroike, fuqisë së besimit dhe shikimit të vëmendshëm, nuk do të mund ta mbronte atë.

Për shkak të kësaj, në të gjitha shkallët e shenjtërisë, dashuria që buron nga njohja e Zotit është esenca më e rëndësishme dhe elikziri i tyre. Por ama ndodhet një humnerë e madhe në dashuri e cila është kjo: ekziston frika që i dashuri të kthehet nga duaja dhe lutja me përgjërim, të cilat janë esenca e adhurimit, për tek ankesat dhe pretendimet dhe për tek veprat e zhbalancuara e të çekuilibruara.

Gjithashtu ekziston frika që dashuria tek ai të transformohet nga ‘kuptimi domethënës i gjërave’ për tek ‘kuptimi i tyre i fjalëpërfjalshëm’, kur ai orientohet me dashuri tek diçka tjetër përveç Zotit xh.sh.; atëherë ndërsa është ilaç, ajo bëhet helm.; sepse ndonjëherë orientohet tek cilësitë e të dashurit - përveç Zotit xh.sh.- dhe tek plotësimi i tij personal dhe tek bukuria e tij esenciale, domethënë, megjithëse kur duke i dashur gjërat e tjera përveç Zotit, do të ishte e domosdoshme për një njeri që ta lidhë zemrën e tij për hir të Zotit ose në emrin e Tij dhe për shkak të qënies së tyre si pasqyra për Emrat e Tij, ndonjëherë ai mendon për objektet e dashurisë së tij për llogari të vetë atyre objekteve, për plotësimet e tyre personale dhe në emrin e bukurisë së tyre esenciale; ai i do ato për vetveten. Madje, edhe në qoftë se ai nuk mendon për Zotin xh.sh. dhe për profetin e tij, ai akoma i do ato.

Kjo dashuri nuk është një mjet për dashurinë e Zotit xh.sh., ajo është një perde për të. Ndërsa në qoftë se ai i do personat për kuptimin që ata shprehin e tregojnë, atëherë kjo është një mjet për dashurinë e Zotit xh.sh.; madje do të ishte me vend të thuhet se ajo është një shfaqje prej shfaqjeve të Tij.

Pika e Tretë: Kjo dynja është bota e shërbimit dhe bota e urtësisë; ajo nuk është bota e shpërblimit dhe e pagimit. Shpërblimi për punët dhe për aktet e shërbimit këtu jepet në botën e ndërmjetme dhe në Ahiret. Meqenëse realiteti është ky, atëherë rezultatet e veprimeve që lidhen me Ahiretin nuk duhet të kërkohen në këtë dynja. Dhe në qoftë se ato do të jepeshin, ato duhet të merren dhe të pranohen nga Dora e krijuesit me një gëzim të përzier me hidhërim dhe me një kënaqësi të përzier me keqardhje, dhe jo me gëzim e me kënaqësi të pastër.

Sepse nuk është prej urtësisë t'i këpusësh frutat e punëve - të cilat nuk sosen kurrë duke i këputur ato në Xhennet - në këtë jetë të tillë kalimtare. Kjo do të ishte si të shkëmbeje një llambë të përjetshme për një llambë e cila do të zgjaste vetëm një minutë dhe pastaj do të shuhej.

Për shkak të saj, njerëzit e shenjtërisë i konsiderojnë shërbimin, vështirësinë, fatkeqësinë dhe mundimin të jenë të këndshme, dhe ata nuk ankohen e nuk vajtojnë, por thonë: **"*El Hamdu lil-Lah ala kul-li hal!*"** - *Lavdi Zotit në çdo situatë*!"

Kur Zoti xh.sh. u jep atyre ndonjë keramet, ose ndonjë zbulesë, ndonjë dritë apo eksperiencë, ata i pranojnë ato si lloje të nderimit Hyjnor dhe përpiqen që t'i fshehin. Ata nuk bëhen krenarë, por japin më shumë falënderime dhe bëjnë më shumë adhurim. Shumë prej tyre kanë dashur që ato gjendje të ishin të fshehura ose të ndërpriteshin, me qëllim që të mos prishet sinqeriteti i veprave të tyre.

Po, favori më i mirë Hyjnor të cilin mund ta arrijë një person i pranuar tek All-llahu, është ai favor i cili i jepet atij në një mënyrë që ai person të mos jetë i vetëdijshëm për të, me qëllim që ai të mos kalojë nga gjendja e lutjes me përgjërim dhe e dhënies së falënderimeve, në një gjendje ankese dhe krenarie.

Për shkak të kësaj të vërtete, në qoftë se ata që kërkojnë shenjtërinë dhe tarikatin Sufi do ta bënin këtë për hir të disa ndriçimeve dhe kerameteve, të cilat janë disa frute anësore të shenjtërisë, do të ktheheshin drejt atyre dhe do të merrnin kënaqësi prej tyre, ata sikur po i konsumojnë në mënyrë kalimtare në këtë dynja të përkohshme frutat e përjetshëm të Ahiretit.

Dhe me këtë ata hapin rrugën për të humbur sinqeritetin në punët e tyre me të cilin ata e arrijnë frutin e shenjtërisë, ashtu siç shtrojnë gjithashtu rrugën për të humbur edhe vetë shenjtërinë.

- **Aluzioni i Shtatë:** Kjo përbëhet nga Katër Pika.

Pika e Parë: Sheriati është një rezultat i adresimit Hyjnor që ka ardhur drejtpërdrejtë - pa hije apo pa perde - nëpërmjet misterit të Njësisë Hyjnore në lidhje me Hyjninë absolute. Prandaj shkallët më të larta të tarikatit Sufi dhe të realitetit janë si pjesët e sheriatit. Ose ato janë gjithmonë si shërbyes të sheriatit, si mjeti për tek ai dhe si parathënie e tij.

Ndërsa rezultatet e atyre të dyjave janë çështjet dhe urdhëresat e pakundërshtueshme të sheriatit. Domethënë, rrugët e tarikatit Sufi dhe ato të realitetit janë si mjete, si shërbyes, dhe si hapa për arritjen e të vërtetave të sheriatit deri tek niveli më i lartë ku ato të transformohen në kuptimin dhe në esencën e tarikatit Sufi, të cilat janë në zemrën e sheriatit. Kështu, atëherë ato bëhen pjesët e sheriatit më të madh. Prandaj nuk është e drejtë që ta mendosh sheriatin si një guaskë e jashtme, dhe realitetin si pjesën e tij të brendshme dhe rezultatin e qëllimin, ashtu siç e përfytyrojnë disa sufi.

Po, rregullat dhe vendimet e sheriatit zbulohen dhe ndryshojnë sipas niveleve të njerëzve dhe sipas shkallës së tyre të të kuptuarit; dhe ajo çfarë u shfaqet dhe u zbulohet njerëzve të zakonshëm është ndryshe nga ajo që i zbulohet elitës..

Do të ishte gabim të supozosh atë çfarë u shfaqet prej sheriatit njerëzve të zakonshëm të jetë realiteti i sheriatit dhe, t'u japësh emrin e 'Hakikatit' dhe të 'tarikatit Sufi' shkallëve të sheriatit që u zbulohen elitës. Sheriati ka shkallë të cilat shikojnë tek të gjitha klasat e njerëzimit.

Dhe duke u mbështetur mbi këtë mister, sa më shumë të përparojnë dhe të ngjiten ndjekësit e tarikatit dhe njerëzit e hakikatit në rrugët e tyre, aq më shumë u shtohet mallëngjimi për të vërtetat e sheriatit dhe robërimi e magjepsia pas tyre, duke i ndjekur ato. Duke e konsideruar edhe aspektin më të vogël të sunnetit të pastër profetik të jetë qëllimi i tyre më i madh, ata punojnë për t'i ndjekur ato dhe për t'i imituar, sepse ashtu si pikërisht në atë shkallë që *vahji - shpallja* - është më e lartë se sa *ilhami – inspirimi*, po ashtu edhe etika e sheriatit, e cila është fruti i shpalljes, është më e lartë dhe më e rëndësishme se sa etika e tarikatit Sufi, që është fruti i inspirimit. Prandaj ndjekja e sunnetit të Profetit është baza më e rëndësishme e tarikatit Sufi.

Pika e dytë: Tarikati Sufi dhe rruga e Hakikatit nuk duhet të transformohen nga qënia e tyre si dy mjete, për në dy qëllime në vetvete - duke preokupuar e duke pushtuar zemrën e ndjekësit, dhe mendimin dhe ndërgjegjen e tij. Në qoftë se ato të dyja - tarikati dhe hakikati- do të bëheshin të synuarat në vetvete, atëherë mësimet dhe aktet e sheriatit dhe etika e sunnetit do të përkufizoheshin derisa do të bëheshin të shkallës së dytë për nga interesimi dhe rëndësia tek ndjekësi i atyre rrugëve; do të bëheshin sikur formalisht.

Domethënë, ai do të mendonte më shumë për rrethin e dhikrit se sa për namazet e detyruara; ai tërhiqet më shumë pas virdeve të tij se sa pas farzeve; ai është më i shqetësuar dhe i interesuar që t'u shmanget shkeljeve ndaj rregullave të sjelljeve të tarikatit Sufi se sa shmangies prej gjynaheve të mëdha.. Gjendja është se virdet e tarikatit Sufi nuk mund të jenë të barasvlershme me aktet e obliguara - farzet - të cilat janë çështje të pakundërshtueshme të sheriatit; ato nuk mund ta marrin vendin e tyre. Rregullat e sjelljes së tarikatit Sufi dhe virdet e Sufizmit duhet të jenë një ngushëllim dhe mjet për kënaqësinë e vërtetë brenda kryerjes së atyre farzeve dhe sunneteve, dhe jo të jenë vetë burimi.

Domethënë, teqeja e tij duhet të jetë mjeti për kënaqësinë dhe për kryerjen korrekte të pesë namazeve të detyruara në xhami; ai që i kryen me nxitim namazet në xhami si një formalitet, dhe mendon se ai do të gjejë kënaqësinë e vërtetë dhe plotësimin në teqe, ai sigurisht po i largohet realitetit.

Pika e Tretë. Pyetje: A mund të gjendet ndonjë tarikat Sufi jashtë sunnetit të pastër profetik dhe jashtë urdhëresave të Sheriatit?

Përgjigjja: ndodhen dhe nuk ndodhen!

Po, ndodhen, sepse një numër prej evlijave të plotë u ekzekutuan me shpatën e sheriatit. Dhe jo, nuk ndodhen, sepse dijetarët e vërtetë kryesues midis evlijave kanë pajtueshmëri mendimi mbi këtë rregull të cilin e ka përmendur Sadi Shirazi:

"Është e pamundur, Sadi, të jesh fitimtar në rrugën e lumturisë përveç se duke ndjekur rrugën që ndoqi profeti i zgjedhur a.s.m.." Domethënë, është e pamundur për dikë jashtë rrugës së Profetit fisnik, nëse nuk e ndjek atë, që të fitojë dritat e vërteta të realitetit. Kuptimi i vërtetë i kësaj çështje është kjo:

Meqenëse profeti Muhammed a.s.m. ishte vula e pejgamberëve dhe ishte marrësi i adresimit Hyjnor në emrin e të gjithë njerëzimit, njerëzimi nuk mund të përparojë jashtë rrugës së tij; është e domosdoshme dhe esenciale që të jesh nën flamurin e tij. Por meqenëse të dalldisurit dhe ata që janë zhytur në mendim deri në ekstazë nuk janë përgjegjës për kundërshtimet e tyre; dhe meqenëse në njeriun ndodhen disa aftësi të holla të cilat nuk mund të lidhen nga obligimi, nuk i nënshtrohen dëshirës së njeriut, dhe kur aftësi të tilla dominojnë, njeriu nuk mund të mbajë përgjegjësi për kundërshtimin ndaj obligimeve të sheriatit; dhe meqenëse në njeriun ndodhen disa aftësi të holla të cilat ashtu siç nuk mund të lidhen nga obligimi, ato gjithashtu nuk janë nën juridiksionin e dëshirës, dhe gjithashtu nuk mund të drejtohen nga mendja - ato nuk e dëgjojnë dhe nuk i kushtojnë vëmendje zemrës dhe mendjes; sigurisht kur ato aftësi sundojnë në një person - por vetëm në atë herë - ai nuk bie nga pozita e shenjtërisë duke kundërshtuar sheriatin; ai konsiderohet i justifikuar.

Por me kusht që ai të mos shfaqë mohim, fyerje apo përbuzje ndaj të vërtetave të sheriatit dhe ndaj rregullave të besimit; dhe ai duhet t'i besojë të vërtetat e sheriatit edhe në qoftë se nuk i përmbush të vërtetat e tij ashtu siç duhet.

Por në qoftë se ai mposhtet nga ajo gjendje dhe merr një pozitë, ruajna Zot!, e cila nënkupton mohim dhe përgënjeshtrim ndaj atyre të vërtetave të pakundërshtueshme, kjo është shenja që ai ka rënë në shkatërrim.

Shkurtazi: Ndodhen dy grupe të atyre që ndjekin tarikatin Sufi jashtë limiteve të sheriatit.

Njëri grup: Ashtu siç u përshkrua më lartë, këta ose janë mposhtur nga gjendja e tyre, ose nga mbytja e tyre, nga dalldia e tyre, ose nga dehja, ose ata sundohen nga disa aftësi të holla të tyre të cilat nuk mund të merren nën obligim, dhe as nuk e dëgjojnë, dhe kështu shkelin limitet e sheriatit.

Por kjo dalje kundër e tyre nuk buron nga moskënaqësia e tyre për sheriatin, apo nga refuzimi i rregullave të sheriatit, përkundrazi ata i lënë ato rregulla të detyruara dhe në mënyrë të pavullnetshme, pa dëshirën e tyre. Ka evlija midis këtij grupi. Dhe evlija të mëdhenj kanë kaluar një periudhë kohe midis tyre të ngatërruar në këtë gjendje. Disa dijetarë midis evlijave, madje, kanë pohuar se disa nga këta nuk kanë qenë vetëm jashtë limiteve të sheriatit, por edhe jashtë limiteve të

islamit, veçse me kusht, që ata të mos i përgënjeshtrojnë të gjitha urdhëresat që ka sjellë Muhammedi a.s.m., ndonëse ata nuk i përmbushin të drejtat e tyre, ose për shkak se nuk mendojnë për to, ose për pamundësinë e tyre për t'u orientuar drejt tyre, ose nga pamundësia e tyre për t'i njohur ato, ose për moskuptimin e tyre. Por ama në qoftë se ndonjëri prej tyre do t'i njihte ato dhe pastaj do t'i refuzonte, ai sigurisht ka rënë në shkatërrim.

Sa për *Grupin e Dytë*, këta janë rrëmbyer nga kënaqësitë e ndritshme të tarikatit Sufi dhe të rrugës së hakikatit, dhe meqenëse ata nuk mund t'i arrijnë kënaqësitë e të vërtetave të sheriatit, të cilat janë shumë më të larta, ata i supozojnë ato të jenë formalitete të mërzitshme e monotone dhe janë indiferentë ndaj tyre. Ata gradualisht pranojnë idenë se sheriati është një guaskë e jashtme dhe se realiteti që ata kanë gjetur është baza dhe qëllimi esencial. Ata thonë, "Unë e kam gjetur atë; ajo është e mjaftueshme për mua", dhe veprojnë në një mënyrë në kundërshtim me urdhëresat e sheriatit. Ata nga ai grup të cilët janë me mend dhe që nuk e kanë humbur vetëdijen e tyre janë përgjegjës për veprimet e tyre; ata humbasin rrugën e shkatërrohen, madje ata bëhen objekt talljeje dhe lodrat e shejtanit.

Pika e Katërt: Disa individë nga sektet e njerëzve të çudhëzimit dhe të bidatit gjenden të pranueshëm nga komuniteti musliman, ndërsa të tjerët si ata pa ndonjë ndryshim të jashtëm, janë të papranueshëm nga komuniteti musliman. Unë gjithmonë jam habitur për këtë çështje. Për shembull, megjithëse dikush si Zamahsheri ishte njëri nga anëtarët më fanatikë të sektit Mu'tezilitë, dijetarët e Ehli Sunnetit nuk e shpallën atë të jetë jobesimtar apo i çudhëzuar përballë kundërshtimeve të tij të rënda kundra tyre; përkundrazi, ata kërkuan ndonjë justifikim apo rrugë për ta shpëtuar atë, kurse Ebu Ali Xhubbain i cili gjithashtu ishte prej imamëve të mu'tezilitëve, dijetarët e Ehli Sunnetit e dëbuan dhe i konsideruan mendimet e tij të refuzuara megjithëse ai ishte shumë më pak fanatik se sa Zamahsheriu.

Unë isha kureshtar rreth kësaj për një kohë të gjatë. Pastaj nëpërmjet favorit Hyjnor, unë kuptova se kundërshtimet e Zamahsheriut kundra Ehli Sunnetit buronin nga dashuria për të vërtetën e rrugës së tij, të cilën ai e konsideronte se ishte e drejtë. Domethënë, për shembull arsyeja për deklarimin se Zoti xh.sh. është krejtësisht i shenjtëruar dhe pa asnjë të metë apo mangësi është sepse në pikëpamjen e tij - gjallesat i krijojnë vetë veprat e tyre. Prandaj për shkak të dashurisë së tij që buroi nga të shpallurit e Zotit xh.sh. se është

krejtësisht larg çdo mangësie, ai nuk i pranoi parimet e Ehli Sunnetit që kanë të bëjnë me krijimin e veprimeve. Ndërsa, ndryshe nga dashuria për të vërtetën, dijetarët e tjerë të mu'tezilitëve u refuzuan, sepse për shkak të mangësive në mendjet e tyre, ata nuk i synuan parimet e larta të Ehli es-Sunneh, dhe ata nuk mundën t'i ngërthenin e t'i vendosnin ligjet e shtrira të Ehli Sunnetit brenda ideve të tyre të ngushta, dhe prandaj i mohuan ato. Prandaj fjalët e tyre janë të refuzuara dhe ata janë të dëbuar.

Dhe ashtu si mu'tezilitët që kundërshtojnë Ehli Sunnetin në teologji, edhe kundërshtimi i disave prej atyre që ndjekin tarikatin Sufi jashtë sunnetit profetik, janë gjithashtu dy llojesh:

I Pari: Ashtu si Zamahsheriu nga dashuria e dalldia për rrugën e tyre ose për gjendjen, ata mbetën disi indiferentë ndaj etikës së Sheriatit, për shkak se ata nuk mundën akoma t'i arrinin shkallët e kënaqësisë së saj.

Sa për *Grupin e Dytë*: Ruajna Zot! Ata e shikojnë etikën e sheriatit relativisht si të parëndësishme në krahasim me parimet e tarikatit Sufi, sepse kuptimi i tyre i ngushtë nuk mund t'i kapë ato kënaqësi të gjëra; dhe stacionet e shkurtëra të ndjekësve të këtill lloji tarikati nuk mund t'i arrijnë ato etika të larta.

- **Aluzioni i Tetë:** Kjo përshkruan Tetë Humnera.

- *E Para:* Disa nga ata që nisin udhëtimin shpirtëror, nuk i përshtaten plotësisht sunnetit të Profetit a.s.m. dhe bien në humnerën e të preferuarit të shenjtërisë mbi profetësinë. Është provuar në Fjalën e Njëzet e Katërt dhe në Fjalën e Tridhjetë e Një se sa e lartë është profetësia mbi shenjtërinë dhe sa e zbehtë dhe e dobët është drita e kësaj të fundit para dritës vezulluese të profetësisë.

- *E Dyta:* Disa nga ata që ndjekin tarikatin Sufi bien në humnerën e të preferuarit të disa evlijave të pamoderuar mbi sahabët e Profetit a.s.m.. Është provuar në mënyrën më vendimtare në Fjalën e Dymbëdhjetë dhe në Fjalën e njëzet e Shtatë dhe tek shtojca rreth sahabëve, se sahabët fituan cilësi të tilla nëpërmjet bashkëbisedimit me profetin Muhammed a.s.m., sa që ato nuk mund të arrihen nëpërmjet shenjtërisë, se sahabët nuk mund të mbërrihen e parakalohen, dhe se evlijatë nuk mund ta arrijnë kurrë shkallën e sahabëve.

• *E treta:* Disa nga ata që janë tej mase fanatikë lidhur me tarikatin Sufi, e kundërshtojnë sunnetin profetik dhe heqin dorë prej tij për shkak të preferencës së tyre për rregullat e tyre, për dhikrin dhe për virdet e tarikatit Sufi, të cilat ata nuk i braktisnin. Në këtë mënyrë, ata bëhen të ngadalësuar e të ftohur ndaj zbatimit të sunnetit profetik dhe ndaj rregullave të sheriatit, dhe kështu ata bien në humnerë.

Ashtu siç është provuar në shumë nga Fjalët, dhe ashtu siç kanë thënë dijetarët më autoritarë të sufizmit si Imam Gazali dhe Imam Rabbani:

"Ndjekja e një sunneti të vetën prej sunneteve të profetit Muhammed a.s.m. është më e pranueshme tek Zoti xh.sh. se sa njëqind sjellje dhe nafile të veçanta, sepse ashtu siç është një farz i vetëm më i rëndë në peshore se sa një mijë sunnete, po ashtu një sunnet i vetëm nga sunnetet e profetit Muhammed a.s.m., peshon më shumë se sa njëmijë nga rregullat e sufizmit."

• *E katërta:* Disa sufi ekstremistë e supozojnë inspirimin (ilhamin) të jetë si shpallja (vahji), dhe e konsiderojnë ilhamin si një lloj prej llojeve të vahjit, dhe bien në humnerë. Është provuar në mënyrën më vendimtare në fjalën e Dymbëdhjetë dhe në Fjalën e Njëzet e Pestë rreth mrekullisë së Kur'anit se sa e lartë, universale dhe e shenjtë është shpallja, vahji dhe, sa të papërfillshme e të zbehta janë inspirimet në krahasim me të.

• *E Pesta:* Disa sufi të cilët nuk e kuptojnë esencën e tarikatit Sufi, qënien e tij mjet dhe jo synim në vetvete - mund të robërohen, magjepsen dhe të orientohen drejt kerameteve, eksperiencave dhe dritave, tek këto të cilat dhurohen dhe nuk kërkohen, pasi ato i jep All-llahu xh.sh. për të forcuar të dobëtit, për të nxitur dembelët të cilëve u ka rënë zelli, dhe për të lehtësuar mundimin dhe mërzitjen që burojnë nga shërbimi dhe përpjekja në ibadet, këta i preferojnë ato keramete dhe eksperienca e drita mbi farzet e fesë dhe mbi aktet e shërbimit, dhe bien në këtë humnerë.

Është përmendur shkurtazi në Pikën e Tretë të Aluzionit të Gjashtë të kësaj trajtese dhe, është provuar në mënyrë vendimtare edhe në Fjalët e tjera se kjo dynja është bota e shërbimit, dhe jo bota e shpërblimit. Ata të cilët kërkojnë që t'i këpusin frutet e punëve të tyre në këtë dynja kalimtare, ata sigurisht po shkëmbejnë shpërblimin e kësaj dynjaje të përkohshme me frutat e përjetshëm të Ahiretit të amshuar, përveç kësaj kjo tregon qëndrueshmëritë e lidhjes me dynjanë

dhe dëshirën për t'u kënaqur me të dhe, kjo bëhet shkak për t'u dobësuar mallëngjimi i tyre për jetën e botës së ndërmjetme; madje ata e duan jetën e kësaj dynjaje, pasi ata gjejnë në të një lloj nga frutet e Ahiretit.

• *E Gjashta:* Kjo është një humnerë në të cilën bien disa nga ndjekësit e tarikateve Sufi jo prej njerëzve të Hakikatit kur tek ata bëhet e ngatërruar çështja; ata i imagjinojnë hijet dhe shembujt e pjesshëm të stacioneve të shenjtërisë sikur ato të ishin stacioni real, universal dhe themelor...

Ashtu siç është provuar qartë në degën e dytë të Fjalës së Njëzet e Katërt dhe në Fjalët e tjera, se dielli sado që imazhi i tij të shumohet me shumimin e pasqyrave tek të cilat ai reflektohet, këto imazhe posedojnë dritën e diellit dhe nxehtësinë e tij, veçse ama ajo nuk është pikërisht drita e tij reale dhe themelore, as pikërisht nxehtësia e tij, ato janë drita të dobëta në krahasim me diellin e vërtetë.

Në të njëjtën mënyrë, stacioni i profetësisë dhe stacioni i evlijave të mëdhenj kanë diçka nga hijet nëpërmjet të cilave njerëzit e tarikatit mund të hijesohen me to, por gjatë hyrjes së tyre në to ata e supozojnë veten të jenë më të mëdhenj se sa ata evlija të mëdhenj dhe se sa profetët – ruajna Zot! – dhe kështu bien në humnerë. Atëherë me qëllim që t'i shpëtojnë vetet e tyre nga rënia në të gjitha këto humnera që u përmendën më lartë, atyre u duhet që t'i marrin gjithmonë parimet e besimit dhe themelet e sheriatit si bazat dhe si udhëzuesit e tyre, dhe t'i kundërshtojnë ndriçimet e tyre dhe eksperiencat kur këto bien në kontradiktë me ato parime themelore.

• *E Shtata:* Kjo është humnera në të cilën bien disa nga njerëzit e ndriçimeve dhe të eksperiencave midis njerëzve të tarikatit Sufi gjatë udhëtimeve të tyre shpirtërore kur ata preferojnë krenarinë, pretendimet, përhapjen e shprehjeve të dalldisura, kërkimin e vlerësimit publik dhe arritjen dhe burimet fetare, duke i preferuar këto mbi dhënien e falënderimeve, mbi lutjen me përgjërim, mbi bërjen e lavdërimeve dhe mbi vetëmjaftueshmërinë, duke mos ua zgjatur dorën njerëzve . Ndërsa adhurimi i Muhammedit a.s.m. është shkalla më e lartë në adhurim, ai adhurim të cilin ne mund ta përshkruajmë me termat "mahbubijjeh" (dashuri) ose adhurimi i dashurisë.

Themeli i adhurimit dhe, misteri dhe esenca e tij është përgjërimi, lavdërimi, duaja, nënshtrimi i plotë para Krijuesit, dobësia, varfëria dhe

vetëmjaftueshmëria duke mos ua zgjatur dorën njerëzve, dhe vetëm kështu mund të arrihet tek plotësimi i atij realiteti, realiteti i adhurimit.

Po, disa nga evlijatë e mëdhenj u detyruan - pa zgjedhjen e tyre për shkak se u mposhtën nga gjendja e tyre dhe, në mënyrë të pavullnetshme dhe përkohësisht ata u bënë krenarë, ankues, pretendues dhe me shprehje të dalldisura, prandaj ata nuk mund të ndiqen në mënyrë të vullnetshme, në këtë gjendjen e tyre; ata janë të udhëzuar drejt, por ata këtu dhe pikërisht në këtë pikë nuk janë model i mirë në udhëzim, prandaj nuk mund të shkohet pas tyre, as t'i marrësh si model ata.

• *Humnera e Tetë:* Disa nga ata që udhëtojnë shpirtërisht të cilët janë egoistë dhe të nxituar dëshirojnë që t'i konsumojnë në këtë dynja frutet e shenjtërisë, të cilat do të merren në Ahiret, dhe bien në humnerë nëpërmjet këtij udhëtimi shpirtëror duke pasur këtë dëshirë. Por ashtu siç njoftojnë shumë ajete kur'anore, si ky vërset,

وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَآ اِلَّا مَتَاعُ الْغُرُوْرِ

"Jeta e kësaj bote është vetëm një kënaqësi mashtruese,"[253] dhe ashtu siç është provuar në shumë nga Fjalët, një frut i vetëm në botën e përjetësisë është një mijë herë më i lartë se sa njëmijë kopshte në këtë botë kalimtare. Për këtë arsye, ato frute të bekuar nuk duhet të konsumohen këtu. Në qoftë se ato jepen këtu për t'i ngrënë pa u kërkuar, duhet të shfaqet falënderimi dhe lavdërimi në pranimin e tyre - jo për atë se ato janë një shpërblim - por për atë se ato janë dhurata e mirësi nga All-llahu të cilat janë dhënë për nxitje e inkurajim.

• **Aluzioni i Nëntë:** Ne këtu do të përshkruajmë shkurt Nëntë fruta nga frutat e shumta dhe dobitë e tarikatit Sufi:

• *I Pari:* Është shfaqja e të vërtetave të imanit, zbulimi dhe qartësimi i tyre deri në shkallën e "SHIKIMIT TË SIGURISË".

• *i Dyti:* Nëpërmjet tarikatit Sufi duke qenë një mjet për të vënë në punë zemrën e sustën -forcën lëvizëse - të makinerisë njerëzore, dhe duke i shkaktuar zemrës që t'i shtyjë në lëvizje aftësitë e tjera të holla, kjo bëhet që t'i nxisë ato për të përmbushur qëllimet e krijimit të tyre, dhe kështu duke e bërë njeriun një qënie të vërtetë humane.

---

[253] Kur'an, 3: 185

• *I Treti:* Në udhëtimin për në botën e ndërmjetme dhe për në Ahiret, është t'i bashkohesh njërit prej zinxhirëve të tarikateve Sufi, të jesh një shoqërues në një karvan të tillë në rrugën e përjetësisë, dhe të shpëtosh nga dëshpërimi i vetmisë, dhe të gjesh familiaritet me to në këtë botë dhe në botën e ndërmjetme; dhe duke u mbështetur në konsensusin e tyre dhe në pajtueshmërinë përballë sulmeve të dyshimeve dhe frikësimeve, dhe duke e shikuar secilin nga mësuesit e tyre si një mbështetje të fuqishme dhe si një provë; është t'i zmbrapsësh e t'i largosh nëpërmjet atyre ato dyshime dhe ato shembuj çudhëzimi.

• *I Katërti:* është të kuptosh nëpërmjet rrugës së pastër të sufizmit njohjen e Zotit xh.sh. që gjendet në besimin tek Ai dhe kënaqësinë e dashurisë së All-llahut brenda njohjes së All-llahut, dhe duke kuptuar kështu të shpëtojë nga vetmia absolute e kësaj bote dhe nga syrgjynosja absolute e njeriut në univers. Ne e kemi provuar në shumë nga Fjalët se lumturia e të dyja botëve, dhe kënaqësia pa dhimbje, dhe familiariteti pa vetmi dhe kënaqësia e vërtetë dhe lumturia e paturbulluar, që të gjitha gjenden në realitetin e besimit dhe të Islamit. Ashtu siç është shpjeguar në Fjalën e Dytë, besimi mban bërthamën e pemës Tuba të Parajsës. Po, nëpërmjet stërvitjes dhe mirërritjes që gjendet tek tarikati Sufi rritet e zhvillohet ajo bërthamë.

• *I Pesti:* është të kuptosh nëpërmjet një zgjimi të zemrës që shkaktohet nga tarikati Sufi dhe nga përmendja e Zotit xh.sh., të vërtetat e holla që përfshihen në obligimet e sheriatit, dhe t'i vlerësosh ato. Atëherë njeriu i bindet dhe e kryen adhurimin, jo me detyrim, por me dëshirë.

• *I Gjashti:* është të ngjitesh tek stacioni i mbështetjes tek Zoti xh.sh. dhe tek rangu i nënshtrimit ndaj Tij, dhe të fitosh kënaqësinë e Tij, të cilat janë mjete për lumturinë e vërtetë, për ngushëllimin real, për kënaqësinë pa dhimbje dhe për miqësinë e ngushtë pa vetmi.

• *I Shtati:* është, nëpërmjet sinqeritetit, kushti më i rëndësishëm për të udhëtuar në tarikatin Sufi dhe rezultati i tij më i rëndësishëm, për të shpëtuar nga cilësitë e ulëta të tilla, si shirku i fshehur, hipokrizia, artificializmi. Dhe të jesh i shpëtuar nëpërmjet pastrimit të nefsit, i cili është si një operacion kirurgjikal i tarikatit Sufi, nga rreziqet e nefsit urdhërues për të liga dhe nga rreziqet e egoizmit.

• *I Teti:* Nëpërmjet shikimit dhe ndijimit të pranisë Hyjnore dhe qëllimeve të pastërta të cilat fitohen nëpërmjet përmendjes së All-llahut me zemër dhe me mendimin reflektiv të mendjes në tarikatin Sufi,

është t'i transformosh veprimet e zakonshme në ibadet, dhe punët e dynjasë në vepra për Ahiretin. Dhe nëpërmjet përdorimit të kapitalit të jetës është t'i bësh të gjitha minutat e saj në bërthama të cilat do të prodhojnë filizat e lumturisë së përjetshme.

• *I Nënti:* është të punosh për të qenë një qënie e plotë humane nëpërmjet udhëtimit me zemër dhe duke u orvatur me shpirt dhe me përparim shpirtëror; domethënë, të jesh një besimtar i vërtetë dhe një musliman i plotë; me fjalë të tjera, të fitosh, jo një besim sipërfaqësor, por realitetin e besimit dhe realitetin e Islamit; domethënë, të jesh drejtpërdrejt robi i Krijuesit të Gjithëlavdishëm të universit, dhe në një aspekt si përfaqësues i universit, të jesh marrësi i adresimit të Tij dhe miku i Tij, i dashuri i Tij, dhe të jesh një pasqyrë për manifestimet e Tij xh.sh., dhe duke e shfaqur njeriun se është në modelin më të bukur, është të provosh epërsinë e njeriut mbi engjëjt. Është të fluturosh nëpër stacione të larta me krahët e besimit dhe duke vepruar sipas sheriatit dhe ta shikosh lumturinë e përjetshme nga kjo dynja, dhe madje të hysh në atë lumturi.

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى الْغَوْثِ الْأَكْبَرِ فِي كُلِّ الْعُصُورِ وَالْقُطْبِ الْأَعْظَمِ
فِي كُلِّ الدُّهُورِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ الَّذِي تَظَاهَرَتْ حِشْمَتُهُ وَلَايَتُهُ وَمَقَامُ مَحْبُوبِيَّتِهِ
فِي مِعْرَاجِهِ وَانْدَرَجَ كُلُّ الْوَلَايَاتِ فِي ظِلِّ مِعْرَاجِهِ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ آمِينَ
وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

"Lavdia të takon Ty! Ne nuk dimë asgjë më tepër nga ç'na ke mësuar Ti. Vërtet që vetëm Ti je i Gjithëdituri, i Gjithurti."[254]

O Zot! Jepi bekime e paqe ndihmës më të madhe të të gjithë shekujve dhe polit më të lartë shpirtëror të të gjitha kohëve, shkëlqesisë sonë Muhammedit a.s.m. madhështia e të cilit dhe stacioni i qënies së tij i dashuri i Zotit u manifestuan në Mi'raxhin e tij dhe, që nën hijen e Mi'raxhit të të cilit përfshihen të gjitha shenjtëritë, dhe për familjen e tij dhe për sahabët. Amin. Dhe të gjitha lavdërimet janë për Zotin e të gjithë botëve.

* * *

[254] Kur'an, 2: 32

SHTOJCË

Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

[Kjo shtojcë e shkurtër ka rëndësi të madhe; ajo është e dobishme për gjithkënd.]

Rrugët që të çojnë tek Zoti i Gjithëfuqishëm janë vërtetë të shumta. Ndërsa të gjitha rrugët e vërteta merren nga Kur'ani, disa janë më të shkurtëra, më të sigurta dhe më të përgjithshme se sa të tjerat. Nga këto rrugë që merren nga Kur'ani, është ajo e "***pafuqisë, e varfërisë, e mëshirës dhe e reflektimit (mendimit)"***, prej të cilave unë kam përfituar, pavarësisht nga mangësia e të kuptuarit tim.

Në të vërtetë, ashtu si dashuria, edhe pafuqia gjithashtu është një rrugë që të çon tek Zoti xh.sh., madje është më e sigurtë, pasi të çon tek dashuria e All-llahut nëpërmjet rrugës së adhurimit. Gjithashtu varfëria të çon tek Emri i Bukur Hyjnor **Er-Rahman** *"I Gjithëmëshirshmi"*. Dhe, ashtu si dashuria, edhe dhembshuria gjithashtu të çon tek Emri **Er-Rahim** *"Mëshirëploti",* por ajo është një rrugë më e mprehtë e më e gjërë. Ashtu si dashuria, edhe mendimi të çon tek Emri Hyjnor **El-Hakimu** *"I Gjithurti"*, por është rruga më e pasur, më e gjërë dhe më e ndritur.

Kjo rrugë nuk përbëhet as nga dhjetë hapa si ***"Dhjetë aftësitë e holla"*** të disa tarikateve që përdorin të përmendurit e All-llahut në heshtje, as nga shtatë hapa si –***Shtatë shpirtërat***– e atyre që e praktikojnë dhikrin haptas, por kjo rrugë përbëhet nga ***"Katër hapa"***. Ajo është një **hakikat** -realitet- më shumë se sa një tarikat. Ajo është Sheriati. Megjithatë, nuk duhet të keqkuptohet. Kjo do të thotë që njeriu të shfaqë pafuqinë e tij, varfërinë dhe gabimet përpara Zotit të Gjithëfuqishëm dhe jo t'i shfaqë përpara njerëzve. ***Metoda e kësaj rruge të shkurtër është ndjekja e sunnetit të Profetit a.s.m., është***

kryerja e Farzeve -detyrimeve- fetare dhe heqja dorë nga gjynahet e mëdha. Ajo, në mënyrë të veçantë, është kryerja e faljeve të urdhëruara me korrektësi e me vëmendje dhe dukę bërë pas namazeve recitimin e tesbihateve.

Vërseti, فَلَا تُزَكُّوٓا۟ أَنفُسَكُمْ *"Prandaj, mos e shfajësoni nefsin tuaj,"* [255] **tregon Hapin e parë**.

Vërseti, وَلَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ نَسُوا۟ ٱللَّهَ فَأَنسَىٰهُمْ أَنفُسَهُمْ

"Dhe mos jini si ata që harruan All-llahun, dhe Ai atëherë i bëri ata të harrojnë vetveten (nefsin) e tyre"[256], **tregon Hapin e dytë**.

Vërseti, مَّآ أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ ٱللَّهِ وَمَآ أَصَابَكَ مِن سَيِّئَةٍ فَمِن نَّفْسِكَ

"Çfarëdo e mirë që të vjen, ajo është prej All-llahut, kurse çfarëdo e keqe që të bie ty, ajo është nga nefsi yt"[257], **tregon Hapin e tretë.**

Dhe vërseti, كُلُّ شَىْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُۥ *"Çdo gjë do të shuhet e shkatërrohet përveç Fytyrës së Tij."*[258], **tregon Hapin e katërt**.

Një shpjegim i përmbledhur i këtyre katër hapave është siç vijon:

Në hapin e parë: Ashtu siç tregon vërseti, فَلَا تُزَكُّوٓا۟ أَنفُسَكُمْ *"Atëherë, mos e shfajësoni nefsin tuaj,* kjo lë të kuptohet mospastrimin e nefsit", sepse për shkak të natyrës së tij dhe prirjes së tij të bashkëlindur, njeriu e do vetveten. Në të vërtetë, ai e do vetveten para çdo gjëje tjetër dhe vetëm vetveten. Ai sakrifikon gjithçka për hir të vetes së tij. Ai e lavdëron vetveten në një mënyrë e cila i përshtatet veçse të Adhuruarit të Vetëm. Ai e nxjerr të larë dhe e shfajëson vetveten nga të metat në të njëjtën mënyrë që i përshtatet të Adhuruarit të Vetëm. Madje ai nuk pranon mangësi e gabime për nefsin e tij. Ai e mbron nefsin e tij me aq pasion sikur ta adhuronte atë. Ai duke i

[255] Kur'an, 53: 32
[256] Kur'an, 59: 19
[257] Kur'an, 4: 79
[258] Kur'an, 28: 88

përdorur për nefsin e tij gjymtyrët dhe aftësitë që iu dhanë si pjesë e natyrës së tij me qëllim që të bëjë lavdërime e tesbihate, ai shfaq kuptimin e vërsetit, مَنِ اتَّخَذَ إِلَٰهَهُ هَوَاهُ *"Ai që ka zgjedhur si zot të tij dëshirën e vet."*[259]

Ai vlerëson vetveten, mbështetet tek vetvetja dhe i pëlqen vetvetja. Prandaj pastrimi i tij dhe dëlirësimi në këtë fazë, në këtë hap, është mospastrimi i nefsit; është mosshfajësimi i tij.

Në hapin e dytë: Ashtu siç jep mësim vërseti,

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنسَاهُمْ أَنفُسَهُمْ

"Dhe mos jini si ata që harruan All-llahun dhe Ai atëherë i bëri ata të harrojnë veten (nefsin) e tyre", njeriu e harron vetveten dhe është i pavëmendshëm ndaj saj.. Në qoftë se ai mendon për vdekjen, e largon prej vetes për tek të tjerët. Në qoftë se shikon përkohshmërinë dhe zhdukjen , ai i shtynë ato për tek të tjerët, sikur ai të mos lidhej fare me to. Dhe nefsi urdhërues për të liga kur vjen tek shërbimi, tek puna dhe tek detyrimi ndaj të tjerëve kërkon ta harrojë vetveten, por kur vjen tek marrja e shpërblimit të tij, tek përfitimet dhe kënaqësitë, ai mendon për vetveten, dhe e merr pjesën e tij me pasion.

Pastrimi i tij, dëlirësimi dhe edukimi në këtë hap është e kundërta e kësaj gjendjeje. Domethënë, mos'harresa brenda vetë harresës. Domethënë të harruarit e vetvetes kur ajo vjen te kënaqësia, tek pretendimi e tek lakmia, dhe të menduarit për vetveten kur ajo vjen tek vdekja dhe shërbimi ndaj të tjerëve...

Në hapin e tretë: Ashtu siç udhëzon vërseti,

مَّا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِن سَيِّئَةٍ فَمِن نَّفْسِكَ

"Çfarëdo e mirë që të vjen, ajo është prej All-llahut, kurse çfarëdo e keqe që të bie ty, ajo është nga vetja jote", natyra e nefsit urdhërues për të liga kërkon që ai gjithmonë t'ia atribuojë mirësinë vetvetes, gjë që e çon në mburrje e në pëlqimin e vetes. Kështu, në këtë hap njeriu duhet të shohë vetëm gabimet, mangësitë, pafuqinë dhe varfërinë në vetveten

[259] Kur'an, 25:43; 45:23

dhe të kuptojë se të gjitha cilësitë e tij të mira dhe plotësimet janë mirësi që i janë dhuruar nga Krijuesi i Gjithëlavdishëm. Atëherë ai jep falënderime në vend të krenarisë dhe lavdëron Zotin në vend të mburrjes.

Sipas misterit të vërsetit, قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّىٰهَا *"Vërtetë që do të ngadhënjejë, ai i cili e pastron vetveten (nefsin)"*[260], pastrimi i tij në këtë hap është: të njohësh se plotësimi i nefsit qëndron në mosplotësim; fuqia e tij qëndron në pafuqi (para Zotit), dhe pasuria e tij qëndron në varfëri.

Në hapin e katërt: Ashtu siç jep mësim vërseti,

كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ *"Çdo gjë do të shuhet e shkatërrohet përveç Fytyrës së Tij",* nefsi urdhërues për të liga e konsideron vetveten të lirë e të pavarur dhe se ekziston nga vetvetja. Për shkak të kësaj, njeriu pretendon të ketë një lloj Hyjnie. Ai ushqen një kryengritje armiqësore ndaj të Adhuruarit të Vetëm.

Atëherë, nëpërmjet të kuptuarit të faktit të mëposhtëm, ai do të shpëtojë nga kjo gjendje. Fakti është ky: Sipas kuptimit të jashtëm të gjërave, i cili shikon tek vetë gjëja, çdo gjë është kalimtare, e mangët, aksidentale dhe mosekzistuese. Por sipas kuptimit që çdo gjë tregon diçka tjetër përveç vetvetes, dhe në lidhje me atë që çdo gjë duke qenë një pasqyrë për Emrat e Autorit të Gjithëlavdishëm, dhe në lidhje me detyrat e saj, secila është një dëshmitare, është e dëshmuar, ajo jep ekzistencë dhe është ekzistuese. Pastrimi dhe dëlirësimi tek ky hap është njohja se; mosekzistenca është në ekzistencë, dhe ekzistenca është në mosekzistencë.

Domethënë, në qoftë se ai e vlerëson dhe ia atribuon ekzistencën vetvetes, ai është në errësirë mosekzistence aq të madhe sa universi. Domethënë, në qoftë se ai mbështetet mbi ekzistencën e tij individuale dhe është i shkujdesur ndaj Dhuruesit të vërtetë të ekzistencës, ai ka një dritë individuale ekzistenceje si ajo e një xixëllonje dhe mbytet në një errësirë të pafund mosekzistence dhe ndarjeje. Por në qoftë se ai e braktis egoizmin, duke e ditur se nefsi nuk është asgjë, dhe në kohën që shikon se ai është një pasqyrë e shfaqjeve të Dhënësit të Vërtetë të

[260] Kur'an, 91: 9

ekzistencës, atëherë ai fiton një ekzistencë të pafundme dhe të gjitha krijesat, sepse ai që gjen Zotin, ka gjetë çdo gjë, meqë të gjitha krijesat janë vetëm shfaqje të manifestimeve të Emrave të Tij të Bukur.

* * *

P Ë R F U N D I M

Katër hapat në këtë rrugë të pafuqisë, të varfërisë, të mëshirës dhe të mendimit janë shpjeguar në Njëzet e Gjashtë Fjalët e shkruara deri tani, të cilat lidhen me njohjen e Realitetit, realitetit të sheriatit dhe me urtësinë e Kur'anit. Atëherë këtu, ne do të aludojmë shkurtazi vetëm për një ose dy pika, si vijon:

Në të vërtetë, kjo rrugë është më e shkurtër, sepse ajo përbëhet nga katër hapa.

Kur pafuqia heq dorën nga nefsi, ajo ia dorëzon atë direkt të Gjithëfuqishmit të Gjithëlavdishëm. Ndërsa, kur rruga e dashurisë, rruga më e pjerrët, heq dorën nga nefsi, ajo ia bashkangjit atë të dashurit metaforik dhe kur shikon zhdukjen e tij, ajo arrin të Dashurin e Vërtetë.

Gjithashtu, kjo rrugë është më e sigurtë, sepse nefsi në të nuk ka rënie apo pretendime mbi fuqinë e tij, pasi nefsi nuk gjen në veten e tij përveç pafuqisë, varfërisë dhe mangësisë; nefsi nuk posedon më asgjë që të tejkalojë kufirin e tij.

Gjithashtu, kjo rrugë është shumë më e gjërë dhe më e përgjithshme, sepse me qëllim që të arrijë vetëdijen e vazhdueshme të pranisë Hyjnore, njeriu nuk detyrohet ta përfytyrojë universin të dënuar me mosekzistencë e të thotë: **"Nuk ka ekzistues veçse Ai",** si ata që besojnë në unitetin e ekzistencës, as ta supozojë universin të dënuar me burgosje në një harresë absolute e të thotë: **"Nuk ka asgjë të dëshmuar veçse Ai",** si ata që besojnë në unitetin e dëshmisë; por meqenëse Kur'ani i fal krijesat në mënyrë shumë të qartë nga dënimi dhe u jep atyre lirinë nga burgu, atëherë sigurisht kjo rrugë në metodën e Kur'anit i shikon krijesat të jenë të nënshtruara ndaj Krijuesit të tyre të Gjithëfuqishëm dhe si shërbëtorë në rrugën e Tij; i shikon ato si tregues të shfaqjeve të Emrave të Bukur, se ato janë pasqyra që i reflektojnë ato tregues. Domethënë, ai i përdor ato nga këndvështrimi se ato tregojnë diçka tjetër përveç vetvetes; dhe duke shpëtuar nga shkujdesja e plotë, ai futet përgjithmonë në praninë Hyjnore; ai gjen një rrugë prej çdo gjëje që të çon tek Zoti i Gjithëfuqishëm.

Shkurtazi ; Kjo rrugë nuk i shikon krijesat të jenë të nënshtruara për vetveten dhe për vetë qënien e tyre, por i shkarkon nga kjo, dhe i tregon se ato janë të nënshtruara ndaj Zotit xh.sh..

* * *

LETRA E TRIDHJETË

Është Isharatul Ixhazi në arabisht.

* * *

LETRA E TRIDHJETË E NJËTË

Është e ndarë në Tridhjetë e Një Shkreptima të cilat janë përfshirë në librin e "Shkreptimave".

* * *

LETRA E TRIDHJETË E DYTË

Janë Rrezëllimat e vendosura në fund të koleksionit të "Fjalëve"

* * *

LETRA E TRIDHJETË E TRETË

Është Trajtesa e dritareve që shikojnë tek njohja e Zotit xh.sh.; ajo është botuar brenda koleksionit të Fjalëve dhe nuk është përfshirë këtu.

* * *

BËRTHAMAT E REALITETIT

[Kjo përbëhet nga aforizma që janë marrë nga një koleksion i publikuar tridhjetë e pesë vite më parë i titulluar "Bërthamat e Realitetit."]

Një parathënie për botimin origjinal

Qysh prej disa kohëve, xhaxhai im i konsideron çështjet vetëm me zemër, dhe jo me mend. Në qoftë se diçka i shfaqej qartë zemrës së tij, ai ma diktonte mua që ta shkruaja atë dhe thonte:

"Dituria është ajo që vendoset në zemër; në qoftë se do të vendosej vetëm në mendje, ajo nuk do të kishte vlerë për njeriun." Dhe ai thonte: "Këto çështje nuk janë vetëm rregulla shkencore, por janë disa parime të mia që i përkasin zemrës të cilat unë i kam marrë si parime bazë për ndërgjegjen time." Ai më urdhëroi duke më thënë mua: "Zgjidhi ato që ti dëshiron prej inspirimeve që më erdhën në zemër", dhe unë me rolin tim kam zgjedhur prej veprave të tij këto aforizma:

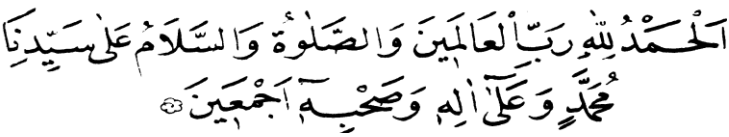
Nokta min Ma'rifetil-lah; Isharat el-Ixhaz, Sunuhat; Shua'atu Ma'rifetin-Nebi; Munadharat; Isharat; Kizil Ixhaz.[261]

Përpiluesi, nipi i tij, Abdurrahman

Stamboll, 1336/1920

[261] Këto vepra që të gjitha qenë shkruar në turqisht me përjashtim të Isharatul Ixhaz dhe Kizil Ixhaz, të cilat qenë shkruar në arabisht. E para u përkthye në turqisht në 1950 nga vëllai i Bediuzzamanit, AbdulMexhidi. (Përkthyesi)

Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

Të gjitha lavdërimet i takojnë All-llahut, Krijuesit të të gjitha botëve dhe, bekimet e paqja qofshin për shkëlqesinë tonë Muhammedin a.s.m. dhe për të gjithë familjen e tij dhe sahabët.

1- Receta mjekësore për një shekull të sëmurë, për një komb të sëmurë dhe për një gjymtyrë të sëmurë, është ndjekja e Kur'anit.

2- Receta mjekësore për një kontinent të lavdishëm megjithëse i pafat, për një shtet të shquar ndonëse fatkeq dhe për një popull fisnik ndonëse pa një drejtues, është Uniteti Islamik.

3- Ai që nuk ka fuqi ta mbajë tokën dhe të gjitha yjet dhe diejt dhe t'i lëvizë ato rruaza tespihesh, nuk mund të pretendojë të krijojë asgjë në univers, sepse çdo gjë është e lidhur me diçka tjetër.

4- Risjellja në jetë e të gjitha qënieve të gjalla në Ditën e Ringjalljes së të vdekurve nuk është e rëndë dhe e vështirë për fuqinë Hyjnore, ashtu siç nuk është e rëndë për Të ringjallja e një insekti dhe risjellja e tij në jetë pas një gjumi të thellë gjatë dimrit i cili i ngjason vdekjes; sepse fuqia e parapërjetshme është esenciale; ajo nuk ndryshon kurrë; pafuqia nuk mund të depërtojë në të; pengesat nuk mund të ndërhyjnë në të; nuk mund të ndodhen shkallë në të; dhe çdo gjë është e barabartë në lidhje me të.

5- Ai që krijoi syrin e mushkonjës, është pikërisht Ai i cili krijoi diellin.

6- Ai që organizoi stomakun e një pleshti është pikërisht Ai i Cili organizoi sistemin diellor.

7- Ndodhet një mrekulli e tillë në formimin e universit, saqë në qoftë se do të supozonim të pamundurën - të gjitha shkaqet natyrale

do të kishin vullnet dhe fuqi për të vepruar, ato shkaqe do të binin në sexhde me pafuqi të plotë përpara asaj mrekullie, duke thënë me habi: سُبْحَانَكَ لَا قُدْرَةَ لَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ **"Subhaneke**" *Lavdia të takon Ty!.. Ne nuk kemi fuqi.. Në të vërtetë, Ti je Madhështori, i Gjithurti!*

8- Një ndikim real nuk u është dhënë shkaqeve, sepse Uniteti Hyjnor dhe lavdia kërkojnë që ajo të jetë kështu. Vetëm në aspektin e jashtëm të gjërave shkaqet janë një perde për dorën e fuqisë dhe këtë e kërkojnë Dinjiteti Hyjnor dhe madhështia, me qëllim që në shikimin sipërfaqësor Dora e Fuqisë të mos shikohet drejtpërdrejt në kontakt me gjërat e ulëta.

9- Dimensionet e brendshme të gjërave, ku fuqia Hyjnore ka lidhjen e saj, janë të dukshme dhe të pastërta.

10- Bota e dukshme është një perde e zbukuruar me dantella që është hedhur mbi botët e së padukshmes.

11- Një fuqi e pafundme e mjaftueshme për të krijuar të gjithë universin do të ishte e domosdoshme për të krijuar një pikë të vetme e për ta vendosur atë në vendin e saj, sepse çdo shkronjë e këtij libri të madh të universit, dhe veçanërisht të gjitha shkronjat e tij të gjalla, kanë një fytyrë e cila orientohet tek të gjitha Fjalitë e atij libri dhe kanë një sy që i shikon ato.

12- Është e mirënjohur një ngjarje: Ndërsa të gjithë njerëzit po sodisnin për të parë hënën e re të festës së Bajramit, por asnjëri nuk mundi ta shikonte atë, ndërkohë një burrë plak u betua se ai e kishte parë atë. Por ajo çfarë ai kishte parë nuk ishte hëna e re; ajo ishte një qerpik i bardhë i harkuar që kishte rënë nga vetulla e tij. Çfarë është një qerpik i krahasuar me hënën?... Çfarë është lëvizja e grimcave të vockëla në krahasim me Autorin i Cili i formon të gjitha qëniet?

13- Natyra i ngjason një tipografie, ajo nuk është tipografi; ajo është një qëndisje dhe jo qëndistari; ajo është një model dhe jo burimi, ajo është një rregull dhe jo rregullatori; ajo është një ligj dhe jo Fuqia; ajo është një kod ligjesh që burojnë nga një dëshirë dhe jo një realitet i jashtëm.

14- Joshja dhe tërheqja në ndërgjegje, e cila është natyra esenciale e qënieve të vetëdijshme, ndjehet vetëm se nëpërmjet joshjes së një të vërteteje joshëse.

15- Natyra esenciale e qënieve nuk gënjen. Prirja për t'u rritur në një bërthamë thotë: "Unë do të mbij e do të prodhoj fruta!" Dhe ajo flet të vërtetën. Në një vezë është dëshira për jetë; ajo thotë: "Unë do të jem një pulë! Dhe kjo ndodh me lejen e Zotit xh.sh., dhe ajo thotë të vërtetën; për shkak të prirjes për të ngrirë, për të zënë akull, një grusht ujë thotë: "Unë do të zë më shumë vend!" dhe hekuri ndonëse është i fuqishëm, nuk mund ta përgënjeshtrojë atë; vërtetësia e Fjalës së saj e çan hekurin. Këto prirje janë manifestimet e urdhërave krijuese që burojnë nga Vullneti Hyjnor.

16- Fuqia e parapërjetshme e cila nuk i lë as milingonat pa një prijëse dhe as bletët pa një mbretëreshë, sigurisht nuk e lë njerëzimin pa profet. Ashtu si çarja më dysh e Hënës që ishte një mrekulli e Muhammedit a.s.m. për njerëzimin në botën e dukshme, po ashtu Mi'raxhi ishte një mrekulli më e lartë e Tij para melekëve dhe qënieve shpirtërore në botën e dimensioneve të brendshme të gjërave. Nëpërmjet kësaj mrekullie të qartë u provua shenjtëria e profetësisë së tij dhe, ashtu si vetëtima ose si hëna, ajo qënie e ndritshme lëshoi dritë nëpër ato botëra të brendshme.

17- Dy frazat e shehadetit - e pohimit të besimit - dëshmojnë njëra-tjetrën. E para është "Prova nga shkaku tek pasoja e të dytës, ndërsa e dyta është prova e pasojës për shkakun e të parës."

18- Jeta është një lloj i manifestimit të Unitetit brenda shumësisë dhe prandaj ajo çon në Unitet. Jeta e bën një gjë pronaren e gjithçkaje.

19- Shpirti është një ligj që posedon një ekzistencë të jashtme, një ligj i vetëdijshëm. Ashtu si ligjet e qëndrueshme e me stabilitet të krijimit, shpirtërat vijnë nga bota e Urdhrit Hyjnor dhe nga Atributi i Dëshirës Hyjnore. Fuqia Hyjnore i vesh atij një ekzistencë të zbukuruar me shqisa, dhe e bën një qënie rrjedhëse të hollë si sedef për atë margaritar. Shpirti ekzistues është vëllai për ligjin e konceptueshëm. Që të dy ata janë të vazhdueshëm dhe që të dy vijnë nga bota e urdhrit. Në qoftë se fuqia e parapërjetshme do t'u kishte veshur ligjeve që sundojnë në speciet e qënieve një ekzistencë të jashtme, ato do të

bëheshin një shpirt. Dhe në qoftë se shpirti do ta dëbonte vetëdijen, ai përsëri do të ishte një ligj i pavdekshëm.

20- Qëniet shihen vetëm nëpërmjet dritës, dhe ekzistenca e tyre njihet nëpërmjet jetës. Secila prej atyre të dyjave është zbuluese.

21- Krishterimi ose do të shuhet, ose do të pastrohet, dhe do t'i lëshojë armët e tij e do t'i dorëzohet Islamit. Krishterimi është grisur disa herë - deri sa u shfaq protestantizmi. Pastaj protestantizmi u gris dhe iu afrua pohimit të vërtetë të Unitetit Hyjnor. Ai po përgatitet të griset përsëri. Ai ose do të shuhet dhe kështu të përfundojë çështja e tij, ose do të shikojë përpara tij të vërtetat e Islamit, të cilat përfshijnë bazat e krishterimit të vërtetë, dhe do të dorëzohet.

Profeti Muhammed a.s.m. aludoi për këtë mister të madh kur ai tha: "*Isai, Jezusi a.s. do të zbresë nga qiejt; ai do të jetë prej Ummetit tim dhe do të veprojë në përputhje me sheriatin tim."*

22- Është shenjtëria e burimit më shumë se sa prova ajo që i shtyn masat e njerëzve në bindje e nënshtrim ndaj urdhërave.

23- Esencat dhe çështjet e pakundërshtueshme të fesë, të cilat formojnë nëntëdhjetë përqind të sheriatit, janë secila shtylla prej diamanti, kurse çështjet e diskutueshme të cilat janë të hapura për ixhtihad formojnë vetëm dhjetë përqind. Nëntëdhjetë shtyllat prej diamanti nuk mund të vihen nën mbrojtjen e dhjetë shtyllave prej floriri. Librat e fikhut dhe interpretimet duhet të jenë teleskopët për të parë Kur'anin; ato duhet të jenë pasqyra dhe jo hije e perde dhe as zëvendës të tij.

24- Cilido që ka aftësi për ixhtihad mund të bëjë ixhtihad për veten e tij, por ai nuk mund të bëjë ligje.

25- Thirrja për çfarëdo lloj ideje qoftë, është e kushtëzuar me pranimin e dijetarëve -xhumhurul-ulema-; përndryshe ajo është bidat, dhe duhet të refuzohet.

26- Meqenëse nga natyra njeriu është fisnik, ai e kërkon të vërtetën. Ndonjëherë ai takon rastësisht të shtrembërën, por duke e pandehur atë të jetë e vërteta, e fsheh atë në kraharorin e tij dhe e ruan. Dhe mundet që çudhëzimi -pa dëshirën e tij- t'i bie mbi kokën e tij gjatë kohës që ai heton e gërmon për realitetin dhe, duke e supozuar atë të jetë realiteti, ai e zhyt kokën e tij në të.

27- Fuqia Hyjnore ka shumë pasqyra, secila më e hollë dhe më e tejdukshme se sa tjetra; ato ndryshojnë nga uji tek ajri, nga ajri tek eteri, nga eteri tek bota e shëmbëllesave; nga bota e shëmbëllesave për tek bota e shpirtërave, dhe madje deri tek koha dhe tek mendimi. Një fjalë e vetme në pasqyrën e ajrit bëhet me miliona fjalë. Pena e fuqisë e shkruan këtë mister të riprodhimit në mënyrë vërtet të mahnitshme.

Reflektimi përmban ose identitetin e tij ose identitetin e tij së bashku me natyrën e tij. Imazhet e qënieve të dendura janë të lëvizshme por të vdekura. Ndërsa imazhet e shpirtërave të ndritshëm në pasqyrat e tyre janë të gjalla dhe të lidhura me jetën; madje edhe në qoftë se ato nuk janë pikërisht ato, të njëjtat, ato nuk janë tjetër veç tyre.

28- Në qoftë se dielli e tund vetveten në rrotullimin e tij boshtor, frutat e tij nuk bien; ndërsa në qoftë se ai nuk e tund vetveten, planetët do të binin e do të shpërndaheshin.

29- Në qoftë se drita e mendimit nuk ndriçohet me dritën e zemrës dhe të bashkohet me të, ajo është errësirë dhe lind despotizmi. Në qoftë se e bardha e syrit, e cila i ngjason ditës nuk është së bashku me beben e zezë të tij e cila i ngjason natës, syri nuk do të ishte sy; ai do të ishte i verbër. Gjithashtu nuk ka intuitë në mendimin e bardhë në qoftë se nuk është i pranishëm në të thelbi i zi i zemrës.

30- Në qoftë se njohurisë i mungon intuita e zemrës, ajo është injorancë, sepse të marrësh pjesën e diçkaje është një gjë, ndërsa besimi është gjë tjetër.

31- Zbukurimi i tepruar i gjërave të pakuptimta është çudhëzim i mendjeve të thjeshta.

32- Një dijetar udhërrëfyes duhet të jetë si një dele, dhe jo si një zog. Delja i jep qengjit të saj qumësht të pastër e të përpunuar, ndërsa zogu i jep zogthit të tij ushqimin e gëlltitur i cili është me jargë.

33- Ekzistenca e një gjëje varet nga ekzistenca e të gjitha pjesëve të saj. Ndërsa mosekzistenca e saj ndodh nëpërmjet mosekzistencës së një pjese; prandaj personi i dobët ka tendenca për shkatërrim me qëllim që të demonstrojë fuqinë e tij; ai kryen vepra negative shkatërruese në vend të akteve pozitive ndërtuese.

34- Në qoftë se ligjet e qeverisë nuk kombinohen me parimet e urtësisë, dhe lidhjet e forcës nuk kombinohen me ligjet e së vërtetës, ato nuk do të jenë të frutshme midis masave të popullit.

35- Tirania ka vënë në kokë kapelen e drejtësisë, tradhtia ka veshur mantelin e patriotizmit; xhihadit i është dhënë emri i revoltës; robëria është quajtur liri! Kështu të kundërtat kanë shkëmbyer format!

36- Politika e cila vërtitet rreth interesave vetjake është një bishë e llahtarshme.

37- Të shfaqësh përzemërsi ndaj një bishe të urritur kjo nuk nxit dhembshurinë e saj por nxit oreksin e saj. Edhe dhëmbët e saj shqyes, edhe kthetrat e saj do të kërkojnë shpërblimin, qeranë!

38- Koha ka treguar se Parajsa nuk është e lirë në çmim, as Ferri nuk është i panevojshëm.

39- Ndërsa virtytet e atyre që njihen nga bota si klasat e larta duhet të jenë shkaku i modestisë dhe i thjeshtësisë, ato kanë çuar në shtypje e në arrogancë. Dhe ndërsa skamja dhe pafuqia e të varfërve dhe e njerëzve të thjeshtë duhet të jetë shkaku i dhembshurisë dhe i mirëbërësisë, ato kanë rezultuar në robëri e dënim.

40- Në qoftë se në ndonjë gjë ndodhen gjëra të mira dhe dinjitet, ato menjëherë u dhurohen klasave të larta, por në qoftë se në të ndodhen të këqija, ata e ndajnë atë midis njerëzve të zakonshëm.

41- Në qoftë se nuk ka ndonjë synim të përfytyruar, ose në qoftë se ai është harruar ose është pretenduar të jetë harruar, atëherë mendimet vërtiten vazhdimisht rreth 'Unit'.

42- Origjina e të gjitha revolucioneve dhe e korrupsionit, dhe nxitja dhe burimi i të gjitha moraleve të këqija janë vetëm dy fjalë:

Fjala e Parë: "Për sa kohë që unë jam i ngopur, çfarë do të më shqetësonte mua në qoftë se të tjerët do të vdisnin nga uria."

Fjala e Dytë: "Fito ti që të ha unë, lodhu ti që të pushoj unë."

Ndodhet vetëm një ilaç për ta shkulur Fjalën e Parë, dhe ajo është dhënia e zeqatit të detyruar. Ndërsa ilaçi për të dytën është ndalimi i kamatës dhe i interesave. Drejtësia Kur'anore qëndron në këmbë tek dera e botës dhe i thotë kamatës: "Mos hyr!" Është e ndaluar! Ti nuk ke

të drejtë të hysh këtu!" Njerëzimi nuk i kushtoi vëmendje urdhrit, dhe mori një goditje të rëndë. Prandaj, ai duhet t'i kushtojë vëmendje atij para se të marrë një goditje tjetër akoma më të rëndë!

43- Lufta ndërmjet popujve dhe shteteve po ia lë vendin e saj luftës ndërmjet klasave të njerëzimit; sepse njeriu ashtu siç nuk dëshiron të jetë një skllav, po ashtu ai nuk dëshiron të jetë as punëtor me mëditje gjithashtu.

44- Ai i cili e ndjek qëllimin e tij nëpërmjet një rruge të paligjshme, shpesh ndëshkohet duke marrë të kundërtën e asaj që ai synoi. Shpërblimi për një dashuri të paligjshme, si dashuria për Evropën, është një armiqësi mizore prej të dashurit.

45- E shkuara dhe fatkeqësitë duhet të konsiderohen me shikimin e 'Kaderit Hyjnor', ndërsa e ardhmja dhe gjynahet duhet të shikohen nga këndvështrimi i përgjegjësisë para Zotit xh.sh.. Xheberitët dhe Mu'tezilitët pajtohen në këtë pikë.

46- Nuk duhet të strehohesh tek pafuqia në gjërat për të cilat mund të gjendet ndonjë zgjidhje, dhe nuk duhet të strehohesh tek ankthi e torturimi në gjërat për të cilat nuk ka zgjidhje.

47- Plagët e jetës mund të shërohen. Por plagët e krenarisë Islamike, të dinjitetit dhe të krenarisë kombëtare janë tej mase të thella.

48- Ndonjëherë ndodh që një fjalë e vetme e bën një ushtri të ndërlikohet e të përfshihet në luftë, dhe një plumb i vetëm çon në asgjësimin e tridhjetë milionë njerëzve.[262] Disa rrethana janë të tilla saqë një akt i vogël e ngre njeriun tek lartësia më e lartë, ndërsa disa të tjera janë të tilla saqë një veprim i vogël e zbret atë tek niveli më i ulët.

49- Një kokërr e vetme nga vërtetësia djeg një mullar gënjeshtra. Një kokërr nga realiteti është më e lartë se sa një mullar me imagjinata. لَا يَلْزَمُ مِنْ لُزُومِ صِدْقِ كُلِّ قَوْلٍ قَوْلُ كُلِّ صِدْقٍ *Duhet të jesh i vërtetë në çdo gjë që flet, por nuk është e drejtë t'i thuash të gjitha të vërtetat.*

[262] Një plumb i vetëm me të cilin qëlloi një ushtar serb mbi princin trashëgimtar të Austrisë ishte shkak për ndezjen e Luftës së Parë Botërore, dhe shkaku i tridhjetë milionë viktimave.

50- Një njeri i cili shikon të mirën tek gjërat, ka mendime të mira. Dhe ai që ka mendime të mira merr kënaqësi nga jeta.

51- Ajo që jep jetë për njerëzit është shpresa, ndërsa ajo që i vret ata është këputja e shpresës.

52- Ky shtet islamik i cili mori mbi supet e tij qysh nga kohët e hershme detyrën e xhihadit - si farz kifajet- detyrën për të ngritur lartë Fjalën e Zotit xh.sh. dhe për të mbrojtur vazhdimësinë e lirisë së botës Islame, e cila është si një trup i vetëm, dhe e konsideroi vetveten të jetë i ngarkuar me vetësakrifikimin për Islamin, i cili ishte i bashkuar dhe mbajtësi i flamurit të kalifatit. Fatkeqësia që ai po vuan tani do të zëvendësohet e kompensohet me mirëqenien e ardhme dhe me lirinë e botës islamike, sepse kjo fatkeqësi ka shpejtuar në mënyrë të çuditshme rritjen e vëllazërisë Islamike që është esenca e jetës sonë dhe shpirti i saj.

53- T'ia atribuosh krishterimit virtytet e qytetërimit të cilat nuk janë prona e tij, dhe ta shfaqësh prapakthimin i cili është armiku i Islamit, të jetë miku i tij, kjo nënkupton se kupa e qiellit po rrotullohet në drejtim të kundërt.

54- Një diamant i rrallë, sado i nxirë dhe i oksiduar që të jetë, është githmonë më i lartë se sa një copë vezulluese qelqi.

55- Ata të cilët e kërkojnë çdo gjë në materie, njohin vetëm atë çfarë shohin sytë e tyre dhe, sy të tillë janë të verbër në çështjet shpirtërore.

56- Në qoftë se metaforat bien nga duart e dijes në ato të mosdijes, ato transformohen në kuptimet e tyre të mirëfillta, duke hapur derën për tek bestytnitë.

57- Një favor më i madh se sa favori Hyjnor nuk është favor. Çdo gjë duhet të përshkruhet ashtu siç është.

58- Fama gjithashtu i përshkruan njeriut atë që nuk është e tij.

59- Hadithi Profetik është burimi i jetës dhe frymëzuesi i realitetit.

60- Rigjallërimi i fesë është rigjallërimi i kombit. Jeta e fesë është drita e jetës.

61- Kur'ani, i cili është një mëshirë për njerëzimin, vetëm pranon atë qytetërim i cili garanton lumturinë e përgjithshme, për të gjithë, ose të paktën lumturinë e shumicës. Ndërsa civilizimi modern është themeluar mbi pesë parime negative:

1. Pika e tij e mbështetjes është forca, shenja e së cilës është agresioni.

2. Qëllimi dhe synimi i tij është interesi, shenja e të cilit është shtyrja me bërryla dhe grindja.

3. parimi i tij në jetë është konflikti, shenja e të cilit është zënia dhe mosmarrëveshja.

4. Lidhja midis masave të njerëzve është racizmi dhe nacionalizmi negativ, i cili ushqehet dhe zgjerohet duke gllabëruar të tjerët; shenja e saj është përplasja e tmerrshme.

5. Shërbimi i tij për njerëzimin është një shërbim joshës, është nxitja e epshit dhe e pasionit, dhe përmbushja e dëshirave të nefsit; gjë që e transformon njeriun në një bishë.

Sa për civilizimin të cilin e përmban sheriati i Muhammedit a.s.m. dhe që e urdhëron, është ky:

Pika e tij e mbështetjes është e vërteta në vend të forcës, shenja e të cilës është drejtësia dhe harmonia. Qëllimi i tij është virtyti në vend të interesit vetjak; dhe shenja e virtytit është dashuria dhe tërheqja.

Aspekti i unitetit në të janë: lidhjet e fesë, të vendit, të klasave në vend të racizmit, dhe shenja e këtyre është vëllazëria e sinqertë, paqja dhe vetëm mbrojtja kundra agresionit të jashtëm. Parimi i tij në jetë është: Bashkëpunimi dhe ndihma e ndërsjellë në vend të parimit të konfliktit, shenja e të cilit është uniteti dhe solidariteti. Dhe ai jep udhëzimin në vend të epshit, dhe shenja e udhëzimit është përparimi shpirtëror dhe progresi human. Mos i lësho duart e tua prej Islamit, mos u largoni nga Islami i cili është mbrojtësi i ekzistencës sonë; kapu pas tij me të gjithë fuqinë tënde ose ndryshe do të humbasësh!

62- Fatkeqësitë e përgjithshme bien për shkak të gabimeve të shumicës; fatkeqësia është rezultati i një krimi, dhe parathënia për shpërblim.

63- Martiri e mendon veten se ai është i gjallë. Meqenëse ai nuk i ka provuar agonitë e vdekjes, ai e shikon jetën të cilën ai e sakrifikon të jetë e përjetshme dhe e qëndrueshme. Ai thjesht e gjen atë më të pastër.

64- Drejtësia e pastër e Kur'anit nuk e derdh gjakun e një të pafajshmi as nuk e shkatërron jetën e tij edhe sikur për të gjithë njerëzimin. Të dy janë të barabartë edhe në shikimin e Fuqisë Hyjnore, edhe në shikimin e drejtësisë. Por nëpërmjet egoizmit njeriu bëhet i tillë saqë ai do të shkatërronte gjithçka që formon pengesë për ambicien e tij, madje edhe të gjithë botën dhe të gjithë llojin njerëzor në qoftë se do të mundej.

65- Frika dhe dobësia i inkurajojnë ndikimet e jashtme.

66- Përfitimet e sigurta nuk duhet të sakrifikohen për dëme imagjinare.

67- Politika aktuale e Stambollit është një sëmundje që i ngjason sëmundjes së Spanjës.

68- I thuaj një njeriu të keq, "Ti je i mirë, ti je i mirë", dhe nuk është e pagjasë që ai të bëhet i mirë. Dhe nëse do t'i thoje një njeriu të mirë: "Ti je i keq, ti je i keq", ka gjasa që ai të bëhet i keq.

69- Armiku i armikut është një mik sa kohë që të jetë armik për të, ndërsa miku i armikut është një armik për sa kohë që ai të jetë mik për të.

70- Kryeneçësia është kjo: Në qoftë se një shejtan e ndihmon dikë, ai do ta quante atë "një engjëll", dhe lutet që të bien bekime mbi të. Ndërsa në qoftë se do të shikonte një engjëll midis kundërshtarëve të tij, ai do ta quante atë "një shejtan që ka ndryshuar rrobat e tij", dhe e mallkon atë.

71- Ilaçi i një njeriu të sëmurë mund të jetë helm për një tjetër. Në qoftë se ilaçi do të tejkalonte limitin e tij, ai do të bëhej shkaku i sëmundjes.

72- Solidariteti në një shoqëri rezulton në qetësi në të gjitha aktivitetet e saj, ndërsa smira ndaj njëri-tjetrit u shkakton të gjitha aktiviteteve të pezullohen.

ٱلْجَمِيعَةُ ٱلَّتِي فِيهَا ٱلسَّانِدُ ٱلَةُ خُلِقَتْ لِتَحْرِيكِ ٱلسَّكَنَاتِ
وَٱلْجَمَاعَةُ ٱلَّتِي فِيهَا ٱلتَّحَاسُدُ ٱلَةُ خُلِقَتْ لِتَسْكِينِ ٱلْحَرَكَاتِ

73- Në qoftë se komuniteti nuk është një, dhe një i tërë, numër i pandashëm, mbledhja do të bënte një numër më të vogël si shumëzimi i thyesave, atëherë mbledhja - shtimi - bën më të vogël, ashtu si shumëzimi i thyesave ...? [263]

74 - Mospranimi ngatërrohet shpeshë me pranimin e mosqënies. Dëshmia për mospranim është mungesa e provës së vërtetuar. Pranimi i mosqënies kërkon provën e mosqënies. Njëra është dyshim, ndërsa tjetra është mohim.

75- Në qoftë se dyshimi në çështjet e besimit shkatërron një ose madje njëqind tregues, ai nuk e dëmton atë që është vendosur; sepse ndodhen me qindra dëshmi.

76- Shumica e muslimanëve duhet të ndiqet, sepse kur ata ndoqën shumicën, Umevitët të cilët ishin të ngadalshëm dhe moskokëçarës, përfundimisht u futën brenda komunitetit të Ehli es-Sunneh vel-xhemaah. Sa për Alevitët, meqenëse ata u mbështetën në pakicë, çështja përfundoi për disa prej tyre - megjithëse ishin të palëkundur - në hyrjen e tyre midis grupit Rafida.

77- Në qoftë se unanimiteti lidhur me të mirën çon në konflikt lidhur me atë që është më e mirë, e drejta është më e drejtë se sa ajo që është më e drejtë. Gjithësecili duhet të thotë rreth rrugës së tij se: "Ajo është e drejtë", ai nuk duhet të thotë: "Ajo është e vetmja rrugë e drejtë"; ose ai duhet të thotë: "Ajo është e mirë", por ai nuk duhet të thotë: "Ajo është e vetmja rrugë e mirë."

78- Në qoftë se nuk do të ishte Parajsa, Ferri nuk do të ishte torturim.

79- Ndërsa koha vjetërohet, Kur'ani bëhet më i ri; shenjat e tij bëhen të dukshme. Ashtu si drita që ndonjëherë shfaqet si zjarr, po ashtu elokuenca e dendur shfaqet si ekzagjerim.

---

[263] Është e mirënjohur në Aritmetikë, se shumëzimi dhe mbledhja shtohen: Katër herë katër bëjnë gjashtëmbëdhjetë. Ndërsa në thyesa, në kontrast, shumëzimi dhe mbledhja bëjnë më të vogël: Një e treta e shumëzuar me një të tretën bëjnë një e nënta. Pikërisht në të njëjtën mënyrë, në qoftë se nuk ka tërësi integrale, saktësi dhe unitet midis njerëzve, duke i shumëzuar ata bëhen më të vegjël, më të prishur e pa vlerë.

80- Shkallët në nxehtësi ndodhin nëpërmjet ndërhyrjes së të ftohtit; shkallët e bukurisë ndodhin nëpërmjet ndërhyrjes së shëmtisë. Fuqia e parapërjetshme është esenciale, e domosdoshme dhe e brendaqenësishme. Pafuqia nuk mund të ndërhyjë në të; nuk mund të ketë shkallë në të; gjithçka është e barabartë në lidhje me të.

81- Imazhi i diellit, i cili është shkëlqimi i manifestimit të tij, shfaq të njëjtin identitet në sipërfaqen e detit dhe në të gjithë pikëlat e tij.

82- Jeta është nga manifestimi i Unitetit; uniteti gjithashtu është përfundimi i saj.

83- Përderisa evlijatë midis njerëzve, ora e pranimit të duasë në ditën e xhuma, Nata e kadrit në muajin e bekuar të Ramazanit, Emri më i madh prej Emrave të bukur Hyjnorë, dhe exheli në jetë mbeten të panjohura, gjëra të tjera marrin vlerën e tyre dhe rëndësia u jepet atyre. Njëzet vite prej një jete që përfundimi i saj është i papërcaktuar është më e preferueshme se sa jeta e njëmijë viteve që përfundimi i të cilës është përcaktuar.

84- Fundi i mëkatit në këtë dynja është dëshmi për ndëshkimin e tij në Ahiret.

85- Në shikimin e fuqisë, furnizimi, rizku është aq i rëndësishëm sa jeta. Fuqia e sjell rizkun në ekzistencë, Kaderi Hyjnor i vesh atij një ‘veshje të përcaktuar’, përkujdesja Hyjnore e ushqen dhe e mirëmban atë. Jeta është një përmbledhje, një produkt i përcaktuar dhe është e dukshme. Furnizimi nuk është një përmbledhje - e menjëhershme - ai është gradual dhe i shtrirë, dhe i shkakton njeriut të mendojë. Nuk ka vdekje nga uria, sepse njeriu nuk vdes përpara se të mbarojë dhjami dhe lëndët e tjera të depozituara në trup. Domethënë, sëmundja që buron nga heqja dorë prej ndonjë zakoni është ajo që e shkakton vdekjen, dhe jo mungesa e ushqimit.

86- Ushqimi hallall i kafshëve të egra mishngrënëse janë kërmat e panumërta të kafshëve të ngordhura; ato edhe e pastrojnë faqen e tokës, edhe gjejnë ushqimin e tyre.

87- Para se të futet në gojë dhe pasi të kalojë poshtë gurmazit, një kafshatë që kushton një qindarkë dhe njëra që kushton dhjetë, janë të barabarta. Është një ndryshim vetëm për pak sekonda në gojë. Prandaj

të harxhosh dhjetë qindarka në vend të një qindarkeje të vetme me qëllim që të kënaqësh dhe t'i bësh qejfin shqisës së të shijuarit, e cila është si një inspektore dhe si një derëtare, do të ishte forma më e keqe e prishjes pa hesap, e çuarjes dëm.

88- Kur kënaqësitë bëjnë thirrje, njeriu duhet të thotë: "Sikur unë e kam ngrënë atë", sepse ai që e bën këtë si parimin e tij, ai ka patur mundësi të ketë ngrënë një xhami e quajtur "*sikur unë kam ngrënë*", por ai nuk hëngri.[264]

89- Më përpara nuk ka pasur uri midis muslimanëve; dhe dëshira për të jetuar në rehati dhe me të gjithë të mirat ishte e lejuar. Ndërsa tani ata janë të urritur, dhe nuk ka dëshirë për kënaqësi.

90- Duhet buzëqeshja në fytyrën e dhimbjeve të përkohshme dhe duhet të mirëpriten më shumë se sa kënaqësia e përkohshme; sepse kënaqësitë e shkuara i shkaktojnë njeriut të thotë: "Ah medet!", "Medet", dhe ato janë veçse një interpretues i një dhimbjeje të fshehur. Ndërsa dhimbjet e kaluara e bëjnë njeriun të thotë: 'El hamdu lil-lah' Lavdi Zotit, i Cili njofton një kënaqësi e mirësi të fshehur.

91- Harresa gjithashtu është një mirësi. Sepse ajo të bën të provosh vetëm dhimbjet e një dite të vetme dhe i bën të tjerat të harrohen.

92- Në çdo fatkeqësi ndodhet një shkallë mirësie, ashtu si shkallët e nxehtësisë - tek të cilat ndërfuten i ftohti - prandaj duhet të falënderohet All-llahu duke menduar në atë që është më e madhe, dhe duke e shikuar mirësinë në më të voglën. Ose përndryshe, në qoftë se e fryn fatkeqësinë, ajo zmadhohet; në qoftë se do të shfaqësh shumë shqetësim për të, ajo do të dyfishohet; dhe imazhi i saj i imagjinuar në zemër do të transformohet në realitet; dhe ajo do ta qëllojë fort zemrën gjithashtu.

93- Në shoqëri, si një tërësi, gjithësecili ka një dritare të njohur si rang, nëpërmjet të cilës për të shikuar e për t'u parë. Në qoftë se dritarja është më e lartë se sa shtati i tij, personi do të bëhet më i gjatë nëpërmjet arrogancës; dhe në qoftë se ajo është më e ulët se sa shtati i

[264] Kjo xhami ndodhet në lagjen Fatih Sulltan Mehmet në Stamboll, dhe thuhet se ndërtuesi i saj i kurseu paratë e domosdoshme për ndërtimin e xhamisë duke thënë "sikur unë kam ngrënë" sa herë që shikonte diçka që dëshironte për ta ngrënë, por ama nuk e hante atë gjë. Dhe që këtu erdhi ky emërtim.

tij, ai do të përkulet nëpërmjet modestisë që të shohë e të shihet tek ai nivel. Masa e madhështisë tek njeriu është modestia, ndërsa masa e vogëlsisë tek ai është mendjemadhësia dhe arroganca.

94- Dinjiteti i të dobëtit përpara të fuqishmit, në qoftë se do ishte tek i fuqishmi, do të ishte mendjemadhësi, po kështu modestia e të fortit përpara të dobëtit, nëse do të ishte tek i dobëti, do të ishte poshtërim. Serioziteti i dikujt me autoritet në zyrën e tij është dinjitet, dhe përulësia e tij është poshtërim. Ndërsa serioziteti i tij në shtëpinë e tij është arrogancë, dhe përulësia e tij është modesti. Në qoftë se një ndivid flet për veten e tij, atëherë toleranca e tij, amnistia ndaj keqbërësve dhe vetësakrifikimi janë vepra të mira. Ndërsa në qoftë se ai flet në emër të kolektivit, kjo do të ishte tradhti dhe akt i padrejtë. Njeriu mund ta përmbajë zemërimin për llogari të vetes së tij – dhe mund të mos krenohet për diçka që i përket atij. Por ai mund të krenohet në emrin e kombit pa e përmbajtur zemërimin në emër të tij, dhe për të drejtën e kombit.

95- T'ia dorëzosh çështjen All-llahut në planifikimin dhe në marrjen e masave paraprake është dembeli; ndërsa në pritjen e rezultatit është mbështetje tek All-llahu. Kënaqësia me pjesën e tij dhe me frutin e përpjekjes së tij është kanat- vetëmjaftueshmëri, dhe forcon dëshirën për përpjekje. Ndërsa mjaftueshmëria me atë që ekziston, është mangësi në aspiratë dhe në vullnet.

96- Ashtu siç ndodhet bindje e mosbindje ndaj urdhërave të sheriatit të njohur, po ashtu ndodhet bindje dhe mosbindje ndaj urdhërave krijuese në univers. Për sa ka të bëjë me të parin, shpërblimi dhe dënimi janë kryesisht në Ahiret, ndërsa lidhur me të dytin, ato jepen kryesisht në këtë botë. Për shembull, shpërblimi i durimit është fitorja; ndëshkimi për dembelinë është varfëria; shpërblimi i përpjekjes është pasuria, dhe shpërblimi i qëndrueshmërisë është triumfi. Drejtësia pa barazi nuk është drejtësi.

97- Shëmbëllimi i ndërsjellë është shkaku i kontradiktave; përputhja, përshtatja, është baza e solidaritetit; vogëlsia e karakterit është burimi i arrogancës; dobësia është burimi i mendjemadhësisë; pafuqia është burim i kundërshtimit; dhe kureshtja është mësuesi i njohjes.

98- Nëpërmjet nevojës, dhe veçanërisht nëpërmjet 'urisë', fuqia e Krijuesit i mban nën fre të gjitha qëniet e gjalla me në krye njeriun, dhe

i ka vënë ato në rregull. Gjithashtu, Ai e ka shpëtuar botën nga anarkia, dhe duke e bërë nevojën profesoreshën e civilizimit, ka siguruar përparimin për njeriun.

99- Skamja të mëson të ligën. Mjerimi është burimi i çudhëzimit; dhe errësira e zemrës është burimi i ngushtësisë së shpirtit.

100- إِذَا تَأَنَّثَ ٱلرِّجَالُ بِالتَّهَوُّسِ ۞ تَرَجَّلَ ٱلنِّسَاءُ بِالتَّوَقُّحِ Kur burrat

bëhen miqësorë dhe të dhënë pas tekave të nefseve të tyre, gratë bëhen si burra duke qenë të pafytyra. Sa herë që hyn një grua e bukur në një tubim vëllezërish, zgjohet hipokrizia, rivaliteti e smira. Domethënë, zbulimi i grave çon në zbulimin e moraleve të këqija tek njeriu i civilizuar.

101- Fotografitë buzëqeshëse - ato kufoma të zvogëluara - kanë luajtur një rol të madh në shpirtin e ndotur e të mbrapshtë të njeriut modern.

102- Statujat e ndaluara nga sheriati janë ose tirani e gurëzuar, ose epsh i mishëruar, ose hipokrizi e personifikuar.

103- Prirja për t'u zgjeruar e për ixhtihad është prirje për plotësim për ata që kanë hyrë me të vërtetë në sferën e Islamit duke u përshtatur plotësisht me të gjitha çështjet e pakundërshtueshme të islamit;por për dikë tjetër i cili mund të mendohet jashtë asaj sfere dhe që nuk i jep rëndësi asaj, dëshira për t'u zgjeruar është dëshira për të shkatërruar. Në kohë stuhish e tërmetesh duhet të mos e hapësh derën e ixhtihadit dhe, duhet të mbyllësh dritaret e tij gjithashtu. Ata të cilët janë moskokëçarës ndaj fesë, nuk duhen ledhatuar me lejueshmëri, por duhet të zgjohen e të bëhen të vendosur me paralajmërime të rrepta.

104- Të vërtetat e mjera bëhen të pavlefshme në duar të pavlefshme.

105- Globi ynë i ngjason një qënieje të gjallë; ai shfaq shenjat e jetës. Në qoftë se ai do të zvogëlohej me masën e një vezeje, a nuk do të bëhej ai një lloj kafshe? Ose në qoftë se një mikrob do të zmadhohej me përmasën e globit, a nuk do t'i ngjasonte atij? Në qoftë se ai do të kishte jetë, ajo do të kishte edhe shpirt gjithashtu. Në qoftë se bota do të zvogëlohej me përmasën e njeriut dhe yjet të bëheshin si grimcat dhe substancat e qënies së tij, atëherë a nuk do të ishte ajo gjithashtu një

qënie e gjallë e vetëdijshme? All-llahu ka shumë si shembujt e këtyre kafshëve.

106- Ndodhen dy sheriate: *I Pari* është sheriati të cilin ne e njohim; është ai i cili organizon veprat dhe gjendjet e njeriut, atë botë të vogël, dhe është ai sheriat i cili vjen nga Atributi i të Folurit. *I Dyti* është sheriati më i madh i krijimit, i cili organizon lëvizjet dhe qetësinë e botës - e atij njeriu të madh - dhe është ai sheriat i cili buron nga Atributi i Vullnetit, i Dëshirës; ky mund të quhet gabimisht me emrin "Natyrë". Melekët janë një komunitet i madh; ata janë mbajtësit, përfaqësuesit dhe mishëruesit e urdhërave krijuese të cilat burojnë nga Atributi i Dëshirës dhe ky quhet sheriati i krijimit.

107- Në qoftë se ti do t'i peshoje e krahasoje shqiset e një organizmi mikroskopik me shqiset e njeriut, do të shikoje një mister të çuditshëm. Njeriu është në formën Ja'sin, në të cilën është shkruar sureja Ja'sin.

108- Materializmi është një murtajë shpirtërore e cila e ka infektuar njeriun me një rrufë të rrezikshme, duke i shkaktuar atij që të marrë zemërimin Hyjnor. Sa më shumë të ngulitet aftësia dhe të zgjerohet kritika, aq më shumë përhapet ajo murtajë.

109- Më i mjeruari, më i dëshpëruari dhe më i trondituri i njerëzve është njeriu i papunë, sepse papunësia është kushëriri i mosekzistencës, ndërsa përpjekja, puna, është jeta e ekzistencës dhe zgjimi i jetës.

110- Përfitimet nga bankat - që janë dyert e kamatës dhe të interesave, janë për mohuesit, të cilët janë më të këqinjtë e njerëzimit, për më tiranët e tyre dhe për më të poshtërit e tyre. Ato janë shkaku i një dëmi absolut për botën e Islamit. Kështu pasuria e të gjithë njerëzimit nuk duhet të merret në konsideratë. Në qoftë se mohuesit janë luftënxitës dhe agresorë, ata gjithashtu janë pa respekt e pa nder.

111- Hutbeja në ditën e xhuma është për të të kujtuar esencat dhe çështjet e pakundërshtueshme të fesë, dhe jo për të të mësuar çështjet teorike. Termat në arabisht t'i kujtojnë këto në një mënyrë më të lartësuar. Në qoftë se hadithet dhe vërsetet Kur'anore do të krahasoheshin me njëri-tjetrin, do të bëhej e qartë se madje edhe më elokuenti i njerëzimit nuk mund ta arrijë elokuencën e vërsetit, dhe hadithi nuk mund t'i ngjasojë ajetit.

* * *

Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

O All-llah! O i Gjithëmëshirshëm! O Mëshirëplotë! O i Vetëm! O i Gjallë i Përjetshëm! O Vetekzistues i Përjetshëm! O Gjithëgjykues! O i Drejtë! O i Shenjtë!

Për hir të Emrit Tënd më të madh, dhe në nderim të Kur'anit të shpjegimit të mrekullueshëm, dhe në nderim të Profetit Tënd më të nderuar, mbi të cilin qofshin paqja dhe bekimet e Tua, jepu lumturi të përjetshme në parajsë botuesve të këtij libri të koleksionit të "Letrave" të Bediuzzamanit, dhe mbi të gjithë ata që i ndihmojnë. Amin! Dhe jepu atyre sukses të përhershëm e të vazhdueshëm në shërbim të besimit dhe të Kur'anit. Amin! Dhe për secilën fjalë të letrave shkruaju një mijë merita në librat e veprave të tyre të mira. Amin! Dhe jepu atyre vazhdimësi, qëndrueshmëri dhe sinqeritet në publikimin e "Risale-i Nurit". Amin!

O më i Gjithëmëshirshmi i mëshiruesve! Jepu lumturi në këtë botë dhe në tjetrën të gjithë studentëve të "Risale-i Nurit". Amin! Mbroji ata nga e keqja e shejtanëve midis xhindeve dhe njerëzve. Amin! Dhe fali gabimet e këtij të pafuqishmi dhe të këtij Saidi të dobët. Amin!

Në emrin e të gjithë studentëve të Risale-i Nurit

Said Nursi

* * *

Përmbajtja

.... 1 - 4

PARATHËNIE: ..... 5 - 10

LETRA E PARË: Një përgjigje e përmbledhur rreth katër pyetjeve:

E para : A është gjallë Hazreti Hizri a.s.?

E dyta : Si mund të jetë vdekja diçka e krijuar dhe një mirësi si jeta?...

E treta: Ku është xhehennemi?...

E katërta: a mund të kthehet dashuria e njeriut për dynjanë në një dashuri të vërtetë për zotin xh.sh.. ..... 11 - 21

LETRA E DYTË: Shkaqet e mospranimit të dhuratave nga ana e autorit të Risale-i Nurit, vetëmjaftueshmëria dhe të jetuarit e tij pa pasur nevojë për njerëzit... ..... 22 - 25

LETRA E TRETË: Shqyrtime e studime në shenjat e qarta; shtjellimi i vështirësisë së rrugës së çudhëzimit dhe lehtësia e rrugës së njësisë Hyjnore...

..... 26 - 31

LETRA E KATËRT: Manifestimet e Emrave Hyjnorë **El-Hakimu, Er-Rahimu** tek autori i Risale-i Nurit dhe përfitimi i tij prej dritave të atyre manifestimeve...

Mesazhi i shprehjes së yjeve... ..... 32 - 35

LETRA E PESTË: Prokopia në këtë kohë për çështjet e Imanit është më e mirë se mijëra eksperienca... .....36 – 38

LETRA E GJASHTË: një trajtesë e hollë që shpjegon llojet e internimeve që vuajti autori... .....39 - 43

LETRA E SHTATË: urtësia e martesës së profetit a.s.m. me Zejnebin, Zoti qoftë i kënaqur me të... .....44 - 47

LETRA E TETË: Shpjegimi i një misteri prej mistereve të të Dy Emrave Hyjnorë **Er-Rahmanu**, **Er-Rahimu**, dhe epërsia e dhembshurisë mbi dashurinë siç është në tregimin e Hazreti Jusufit a.s. .....48 - 52

LETRA E NËNTË: Dallimi ndërmjet nderimit Hyjnor, Kerametit dhe Istidraxhit. Orientimi i rrjedhës së sjelljeve dhe i veçorive...

Ndryshimi Ndërmjet imanit dhe islamit. ..... 53 - 58

LETRA E DHJETË: Përgjigje rreth dy pyetjeve:

E para : Çfarë do të thotë regjistri i qartë?...

E dyta : Ku është fusha e ringjalljes? ..... 59 - 62

LETRA E NJËMBËDHJETË: Katër çështje të ndryshme:

Çështja e parë: Një ilaç i rëndësishëm për ata që janë sprovuar me pështpëritje djallëzore, me vesvese...

Çështja e dytë: Një frut studimi në kullotat e maleve në Barla që është botuar në koleksionin e "Fjalëve".

Çështja e tretë: Drejtësia e pastër dhe pikërisht mëshira ndodhet tek Fjala e Zotit xh.sh.: *"Dhe për mashkullin pjesa (që merr nga trashëgimia) do të jetë e barabartë me atë të dy femrave"* (Kur'an 4:167)

Çështja e katërt: Drejtësia e pastër dhe pikërisht e drejta ndodhet në Fjalën e Zotit xh.sh.: "*Dhe nënës i takon një e gjashta"* (Kur'an 4:11)

.....63 - 66

LETRA E DYMBËDHJETË: Përgjigje rreth tri pyetjeve...

E para: Cila është urtësia lidhur me nxjerrjen e Hazreti Ademit nga xhenneti?

E dyta: Përse janë krijuar shejtanët dhe të këqijat? Cila është urtësia lidhur me dërgimin e profetëve?

E treta: Si e lejon drejtësia absolute zbritjen e fatkeqësive dhe dhënien e goditjeve të rënda? ..... 67 - 73

LETRA E TREMBËDHJETË: Përgjigjje ndaj tri pyetjeve...

E para: Si jeni? A jeni rehat e mirë?...

E dyta: Përse nuk u drejtohesh autoriteteve për të kërkuar dokumentat e tua të lirimit dhe për të shfuqizuar vendimin e internimit ndaj teje?...

E treta: Përse je kaq indiferent ndaj ngjarjeve politike aktuale të botës?...

..... 74 - 80

LETRA E KATËRMBËDHJETË: Kjo letër nuk është shkruar nga autori. ..... 79 - 79

LETRA E PESËMBËDHJETË: Përgjigje ndaj gjashtë pyetjeve...

Pyetja e parë: Përse sahabët e profetit a.s.m. nuk i zbuluan ngatërrestarët dhe korruptuesit në shoqëri?... Kjo pyetje zgjidhet duke shpjeguar një mister të hollë të shenjtërisë.

Ata të cilët ishin shkaku i atyre ngjarjeve dhe që shkaktuan trazirat nuk përbëheshin vetëm nga një numër i vogël çifutësh, por kishte disa defekte e të çara në shoqëri...

Pyetja e dytë: Cila është natyra e luftërave që nisën në kohën e Hazreti Aliut?...

Cila është arsyeja që Imam Aliu nuk pati sukses lidhur me kalifatin islamik në krahasim me paraardhësit e tij?...

Lufta që u zhvillua në Siffin ishte një luftë midis kalifatit dhe sundimit tokësor...

Lufta e Hazreti Hasanit dhe Husejnit kundra Umevitëve ishte një luftë ndërmjet fesë dhe nacionalizmit...

Përse nuk qe i suksesshëm Hazreti Husejni në përpjekjet e tij?...

Pyetja e tretë: Cila është urtësia në fatkeqësinë tragjike dhe në trajtimin mizor që goditën ata persona të bekuar?...

Pyetja e katërt: rreth zbritjes së Hazreti Isait, Jezusit a.s. dhe rreth vrasjes së Dexhalit nga ana e tij në kohën e fundit...

Cili është kuptimi që thuhet në rrëfenja se Dexhali ka një xhennet të rremë dhe një xhehennem të rremë?...

Pyetja e pestë: A do të jenë të pikëlluar shpirtrat e pavdekshëm tek ngjarjet e kijametit?...

Pyetja e gjashtë: A e përfshin vërseti *"Çdo gjë do të shkatërrohet përveç fytyrës së Tij"*, botën tjetër, xhennetin, xhehennemin dhe banorët e tyre, apo nuk i përfshin?... ..... 80 – 95

LETRA E GJASHTËMBËDHJETË: Kjo përfshihet në pesë pika:

Pika e parë : Përse ti je tërhequr nga politikat dhe tani nuk ke të bësh fare me ta?...

Pika e dytë : Përse Saidi i Ri u shmanget politikave me një vrull të tillë të fuqishëm?...

Përse të pengojnë shërbimi i Kur'anit dhe i besimit nga politika?...

Njerëzit ndonjëherë të thërrasin ty Shejh, dhe Shejhët - udhëheqësit shpirtërorë - ndërhyjnë ndonjëherë në çështjet tona...

Ata të thërrasin ty me emrin "Saidi Kurdi", ndoshta ti ke ndonjë ide nacionaliste dhe kjo nuk u përshtatet interesave tona.

Pika e tretë : Si mund t'i durosh vështirësitë dhe telashet me të cilat po përballesh?...

Pika e katërt : Përgjigjje për një numër pyetjesh të dyshimta.

Pyetja e parë e dyshimtë: Me çfarë jeton ti ?...

Pyetja e dytë: Si mund të kemi besim dhe të jemi të sigurt që ti nuk do të ndërhysh në çështjet e dynjasë sonë?...

Pyetja e tretë : Në qoftë se ti nuk na pëlqen, kjo do të thotë se ti na kundërshton?...

Pyetja e katërt : Si mund të jemi të sigurt që, nëse të jepet rasti, ti nuk do të ndërhysh në çështjet tona në mënyrën që dëshiron ti?...

Pika e pestë: Kjo lidhet me pesë çështje të vogla.

E para : Përse ti nuk i vë në praktikë parimet e qytetërimit tonë, stilin tonë të jetës dhe mënyrën tonë të të veshurit?

E dyta : Me çfarë autoriteti ti boton vepra fetare? Meqenëse je i dënuar me internim, ti nuk ke asnjë të drejtë të përzihesh në këto çështje.

E treta : Disa nga shokët e mi qëndrojnë larg meje me qëllim që të shfaqen të parapëlqyer e të mirë për njerëzit e kësaj dynjaje?...

E katërta : Për ata që kanë rënë në moçalin e politikave...

E pesta : Kush është njeriu më i lumtur?

SHTOJCË E LETRËS SË GJASHTËMBËDHJETË:

Përgjigje ndaj atyre që thonë se Saidi ka një fuqi të barabartë me atë të pesëdhjetë mijë ushtarëve?...

Përse nuk paraqet kërkesë për të marrë dokumentet e lirimit?.

.....96 -119

LETRA E SHTATËMBËDHJETË: Një letër ngushëllimi për vdekjen e një fëmije, në pesë pika:

E para: Kuptimi i frazës *"Do t'ju shërbejnë Djelmosha të pavdekshëm".*

E dyta: Një krahasim në dritën e të cilit duhet të mendosh ti dhe besimtarët e tjerë kur u vdesin fëmijët e tyre...

E treta: Fëmija që ka vdekur ishte vetëm se një krijesë e një Krijuesi Gjithëbujar dhe një rob i Tij.

E katërta: Ndarja nuk është e përjetshme por një mjet për përjetësi.

E pesta: Dhembshuria është një nga manifestimet më të holla të mëshirës Hyjnore. ..... 120 - 124

LETRA E TETËMBËDHJETË: Përfshin tre çështje të rëndësishme:

Çështja e parë: Evlija të famshëm flasin për gjëra të çuditshme të cilat nuk shihen në botën e dukshme, që nuk ekzistojnë në tokë...

Çështja e dytë: Rruga e Sahabëve dhe e njerëzve të kthjelltësisë së mendimit është më e lartë dhe më e sigurt se sa rruga e unitetit të ekzistencës...

Çështja e tretë: arsyeja dhe urtësia e aktivitetit të habitshëm pa pushim në univers... ..... 125 - 136

LETRA E NËNTËMBËDHJETË: Trajtesa e mrekullive të Profetit Muhammed a.s.m., kujtesë rreth rrëfenjave të ardhura në trajtesë.

Shenja e parë: Domosdoshmëria e profetësisë së Muhammedit a.s.m..

Shenja e dytë: Mrekullia, në vetvete, është konfirmimi nga Krijuesi i kozmosit për shpalljen e profetësisë së të Dërguarit të Tij...

Shenja e tretë: Urtësia në qënien e mrekullive të profetit Muhammed a.s.m. të shumta e të larmishme...

Shenja e katërt: Disa parime për të kuptuar njoftimet që All-llahu xh.sh. i dha të dërguarit të Tij nga e padukshmja...

Parimi i parë: Jo të gjitha gjendjet dhe veprimet e Profetit Muhammed a.s.m. ishin mrekulli....

Parimi i dytë: Shpallja e qartë dhe e nënkuptuar...

Parimi i tretë: Rrëfenjat, raportimet dhe roli i transmetuesve të hadithve...

Cila është dobia e përmendjes së zinxhirit të transmetimit të një hadithi?...

Përse nuk u transmetuan ndodhitë e mrekullive nëpërmjet shumë zinxhirëve në formën e 'konsensusit' e me theksim aq të madh, ashtu si ai i urdhëresave të sheriatit, ligjit të shenjtë?...

Parimi i katërt: Parashikime rreth disa ngjarjeve të përgjithshme që do të ndodhnin në të ardhmen...

Parimi i pestë: Urtësia dhe mëshira e Krijuesit kërkojnë që shumica e çështjeve të së padukshmes të jenë të mbuluara ose të errëta...

Parimi i gjashtë: Njeriu duhet të ngrejë kokën përtej cilësive të zakonshme të Profetit që lidhen me pjesëmarrjen e tij në gjendjen njerëzore dhe, në vend të saj, të shohë natyrën e vërtetë të Profetit a.s.m....

Shenja e pestë: Parashikimet që bëri profeti lidhur me disa ngjarje të së ardhmes dhe me ato ngjarje që do të godisnin Eh-li Bejtin...

Pse nuk i parapriu Imam Aliu të tjerët në drejtimin e kalifatit?...

Përse kalifati nuk qëndroi tek Eh-li Bejti në një kohë që ata ishin më të merituesmit e më të përshtatshmit për të?

Cila është urtësia e konfliktit të përgjakshëm e të tmerrshëm që goditi islamin e bekuar në periudhën e ndritshme të kalifëve të lartë?

Shenja e gjashtë: Mrekullitë e Profetit Muhammed a.s.m. lidhur me parashikimet për të ardhmen...

Dashuria për Eh-li Bejtin.

Dashuria është dy llojesh: *e para* është të duash diçka apo dikë për kuptimin që ajo gjë ose ai tregon, dhe *e dyta* merr cilësitë si objekt...

Shenja e shtatë: Mrekullitë e profetit a.s.m. lidhur me bereqetin e ushqimit të Tij...

Shenja e tetë: Mrekullitë e Tij lidhur me ujin...

Shenja e nëntë: Mrekullitë e Tij lidhur me pemët...

Shenja e dhjetë: Mrekullia e rrënkimit të trungut...

Shenja e njëmbëdhjetë: Mrekullitë e Tij lidhur me krijesat e pajeta...

Shenja e dymbëdhjetë: Disa shembuj që lidhen me shenjën e mëparshme...

Shenja e trembëdhjetë: Mrekullitë e profetit a.s.m. lidhur me shërimin e të sëmurëve...

Një përshkrim për dorën e bekuar të profetit a.s.m..

Shenja e katërmbëdhjetë: Mrekullitë e profetit Muhammed a.s.m. lidhur me duatë e Tij...

Shenja e pesëmbëdhjetë:

Dega e parë: Bota e kafshëve e njohu profetin Muhammed a.s.m....

Dega e dytë: Kufomat - të vdekurit-, xhindët dhe engjëjt e njohën profetin Muhammed a.s.m....

Dega e tretë: Mbrojtja që All-llahu xh.sh. i bëri profetit a.s.m.

Shenja e gjashtëmbëdhjetë: Çudira që u shfaqën para misionit profetik të Muhammedit a.s.m.

Lloji i parë: Njoftimet që dhanë për Të Teurati dhe Ungjilli...

Prova e parë: Kur‘ani i sfidoi ata me vërsetet...

Prova e dytë: Besimi i dijetarëve të shkrimeve të shenjta...

Prova e tretë: Shembuj prej lajmeve të gëzueshme, sihariqeve...

Lloji i dytë: Lajmet për ardhjen e Muhammedit a.s.m. të dhëna prej disa njerëzve të njohur si shenjtorë dhe mistikë të asaj kohe...

Lloji i tretë: Ngjarjet e çuditshme që ndodhën në kohën e lindjes së Tij...

Shenja e shtatëmbëdhjetë: Mrekullitë e profetit Muhammed a.s.m. lidhur me personin e vet, me sheriatin e Tij të shquar dhe me Miraxhin...

Shenja e tetëmbëdhjetë: Kurani i gjithurtë...

Pika e parë: Shpjegimi se të gjitha klasat e njerëzimit kanë pjesë në kuptimin e mrekullisë së Kur‘anit.

Pika e dytë: Kur‘ani i sfidoi ekspertët e fushave të ndryshme të njohjes...

Pika e tretë: Një reflektim i shkurtër por i vërtetë mbi natyrën esenciale të kuranit të mrekullueshëm.

Shenja e nëntëmbëdhjetë: Profeti Muhammed a.s.m. ishte prova më brilante dhe përfundimtare e Njësisë Hyjnore...

Një nderim Hyjnor dhe një shenjë e mirësisë Hyjnore...

Shtojca e parë: Pikëla prej personalitetit të profetit Muhammed a.s.m...

Njoftim rreth Kuranit;

Shkreptima e mrekullisë në përsëritjet në Kuran.

Mrekullia e Kuranit në përmendjen e çështjeve kozmike.

Mrekullia e çarjes më dysh të hënës...

Përse u veçua profeti Muhammed a.s.m. me këtë Miraxh të madh?...

Një udhëtim për tek më i miri i shekujve... (prej trajtesës El - Ajetul Kubra)..... 137 - 322

LETRA E NJËZET: *Parathënie***:** Shpjegimi i rëndësisë së besimit në Zotin, i njohjes së Zotit dhe i Dashurisë së Tij...

Stacioni i parë*:* Sihariqet e Njësisë në njëmbëdhjetë fraza njësie...

Stacioni i dytë*:* Vërtetimi i Unitetit Hyjnor tek niveli i Emrit më të Madh.

Fraza e parë: "Nuk ka Zot tjetër përveç All-llahut". Në këtë është vërtetimi i Unitetit të Hyjnisë dhe i të Adhuruarit të Vërtetë...

Fraza e dytë: "Ai është Një" demonstron një shkallë të qartë në shpalljen e Unitetit Hyjnor. Një argument bindës duke e provuar këtë shkallë kuptueshëm e qartë...

Fraza e tretë: "Ai nuk ka shok". Këtë frazë e ka provuar Stacioni i Parë i Fjalës së Tridhjetë e Dytë...

Fraza e katërt: "I Tij është Sundimi". Një provë madhështore e këtij dekreti më të lartë të pronësisë në formën e vërtetimit më të madh të Unitetit Hyjnor iu shfaq mendjes së autorit në gjuhën arabe...

Fraza e pestë: "Atij i takon lavdërimi". Një provë gjithëpërfshirëse që shtjellon këtë të vërtetë duke provuar Unitetin Hyjnor...

Fraza e gjashtë: "Ai jep jetë". Demonstrim i një prove madhështore të kësaj shkalle në vërtetimin e Njësisë...

Fraza e shtatë: "Dhe Ai shkakton vdekjen". Një tregues i një prove madhështore të kësaj shkalle më të madhe në vërtetimin e Unitetit Hyjnor...

Fraza e tetë: "Dhe Ai është i gjallë dhe nuk vdes". Një argument madhështor duke vërtetuar Unitetin Hyjnor...

Fraza e nëntë: "E gjithë e mira është në dorën e Tij". Demonstrimi i argumenteve të njohjes gjithëpërfshirëse Hyjnore dhe domosdoshmëria e Dëshirës Hyjnore së bashku me të...

Fraza e dhjetë: " Dhe Ai është i Gjithëfuqishëm mbi të gjitha gjërat" duke shpjeguar pesë mistere të saj.

I pari: Në lidhje me Fuqinë Hyjnore, gjëja më e madhe është aq e lehtë sa ajo më e vogla...

I dyti: Çdo gjë është e barabartë në lidhje me Fuqinë Hyjnore...

I treti: Universalja më e madhe është aq e lehtë, sa e pjesshmja më e vogël në lidhje me Fuqinë e Autorit të Gjithëfuqishëm...

Misteri i kësaj të vërtete rrjedh nga tre burime:

I pari: Nga ndihma e unitetit.

I dyti: Nga lehtësia e unitetit.

I treti: Nga shfaqja e Njësisë.

I katërti: Krijimi i Parajsës është aq i lehtë sa ai i pranverës në lidhje me Fuqinë e të Gjithëfuqishmit... Ndodhen tre gjëra në misterin e kësaj të vërtete...

E para: Domosdoshmëria dhe qëndrimi tërësisht i veçuar (i çliruar) i Autorit Madhështor.

E dyta: Tjetëria e esencës së Tij dhe pakufizueshmëria.

E treta: Moslidhja e Tij nga hapësira dhe pandashmëria e Tij.

I pesti: ringjallja e të gjithë njerëzve është aq e lehtë sa grumbullimi i ushtarëve të shpërndarë për pushim, me zërin e borisë.

Fraza e njëmbëdhjetë: "Dhe tek Ai të gjitha gjërat e kanë fundin". Një përmbledhje e argumenteve të saj gjithëpërfshirëse.

Shtojcë: Ndodhet një lehtësi absolute në Unitetin Hyjnor, ndërsa në shirk ndodhet një vështirësi absolute... ..... 323 - 384

LETRA E NJËZET E NJËTË: Një shpjegim lidhur me respektimin e të drejtave të prindërve dhe të moshuarve... ..... 385 - 390

LETRA E NJËZET E DYTË: Përfshin dy çështje:

Çështja e parë: Njerëzit e besimit bëjnë thirrje për vëllazëri e dashuri, duke shpjeguar gjashtë aspekte...

Aspekti i parë*:* Armiqësia e njeriut ndaj vëllait të tij njeri është e mëkatshme dhe e dënueshme...

Aspekti i dytë*:* Armiqësia është e mëkatshme dhe e dënueshme nga këndvështrimi i urtësisë...

Aspekti i tretë*:* t'i deklarosh të pavlefshme të gjitha cilësitë e pafajshme që gjenden tek ai për shkak të një cilësie penale është padrejtësia më e madhe.

Aspekti i katërt*:* Armiqësia ndaj besimtarit është e mëkatshme dhe e dënueshme... Ja disa parime!...

I pari: Ti nuk ke të drejtë të thuash: "Vetëm rruga ime është e drejtë"!

I dyti: Duhet të thuash të vërtetën në çdo gjë që ti thua, por...

I treti: "Shfaq armiqësi ndaj armiqësisë në zemrën tënde..."

I katërti: Armiqësia ndaj vëllezërve besimtarë është e mëkatshme dhe padrejtësi për vetë ata dhe për vëllezërit...

Aspekti i pestë: Ndryshimi pozitiv dhe negativ në mendim.

Një sëmundje e rëndë shoqërore ka goditur kombin islam.

Aspekti i gjashtë: Armiqësia prish edhe sinqeritetin edhe drejtësinë...!

Çështja e dytë: Lakmia është një sëmundje e dëmshme për jetën e islamit dhe, lakmitari është i zbuluar para zhgënjimit dhe humbjes.

Përfundim: Lidhur me përgojimin... ..... 391 - 416

LETRA E NJËZET E TRETË: Përmban shtatë pyetje:

E para: Si duhet të jetë duaja më e mirë e besimtarit për vëllain e tij besimtar?

E dyta: Meqenëse fraza " Radi-jall-llahu anhu" (All-llahu qoftë i kënaqur me të) përdoret për sahabët e profetit a.s.m., a do të ishte e përshtatshme që kjo frazë të përdoret edhe për të tjerët?

E treta: Kush ishin më eprorë, imamët e mëdhenj dhe interpretuesit e ligjit të shenjtë, apo shejhët -udhëheqësit- dhe polet shpirtërorë të tarikateve të vërteta të sufizmit?

E katërta: Cili është qëllimi dhe urtësia e vërsetit *"Padyshim që All-llahu është me të duruarit"?*

E pesta: Si e kryente profeti adhurimin e tij para misionit të tij profetik?...

E gjashta: Cila është urtësia në profetësinë e tij e cila nisi kur ai ishte dyzet vjeç?...

E shtata: Cili është kuptimi i hadithit "Të rinjtë më të mirë janë ata të cilët u ngjasojnë njerëzve të moshës së pjekur, ndërsa më të këqinjtë e moshës mesatare janë ata të cilët u ngjasojnë të rinjve".

E teta: Një pikë e hollë mrekullie në vërsetin kuranor "Më bëj mua të vdes musliman dhe më bashko me të drejtët". ..... 417 - 426

LETRA E NJËZET E KATËRT: Kërkesat e Emrave Hyjnorë, Er-Rahim, El-Hakim dhe El-Vedud janë në përshtatshmëri e në harmoni me vdekjen dhe me fatkeqësitë në univers.

Stacioni i parë: përbëhet nga pesë shenja.

Shenja e parë: Autori i Gjithëlavdishëm e merr natyrën esenciale të çdo lloj qënie si një model...

Shenja e dytë: Dhembshuria e shenjtë, dashuria e shenjtë, e pastër dhe atribute të tjera Hyjnore bëjnë të domosdoshëm aktivitetin absolut...

Shenja e tretë: Gjërat nuk shkojnë për në mosekzistencë, përkundrazi, ato kalojnë nga sfera e fuqisë për tek sfera e njohjes...

Shenja e katërt: Emrat e bukur Hyjnorë kanë lloje të ndryshme të panumërta manifestimesh; shumëllojshmëritë dhe speciet e ndryshme të krijesave burojnë nga shumëllojshmëritë e manifestimeve...

Shenja e pestë: Përbëhet nga dy pika:

E para: Meqenëse ndodhet një lidhje me Zotin e Gjithëfuqishëm, atëherë të gjitha gjërat ekzistojnë për çdo gjë...

E dyta: Dynjaja dhe të gjitha gjërat kanë tri fytyra:

e para shikon tek Emrat e bukur Hyjnorë,

e dyta shikon tek Ahireti, dhe

e treta shikon tek qëniet e përkohshme...

Stacioni i dytë : Përbëhet nga një parathënie dhe pesë tregues. Parathënia përmban dy çështje...

Çështja e parë: Krahasimet nuk mund ta përfshijnë plotësisht realitetin e atyre atributeve, por ato mund të ndihmojnë në shikimin e tyre.

Çështja e dytë: Qëllimet dhe shembujt e urtësisë së çdo gjëje janë tri llojesh...

Treguesi i parë: Qënia, gjëja humbet ekzistencën e saj të jashtme dhe fiton me qindra ekzistenca jolëndore të cilat i përkasin njohjes...

Treguesi i dytë: Qëniet e gjalla prodhojnë shumë të vërteta që i përkasin të padukshmes...

Treguesi i tretë: Dynjaja është një punishte dhe një fushë e lërueshme që prodhon të korra të përshtatshme për tregun e Ahiretit...

Treguesi i katërt: Gjatë gjithë periudhave të jetëve të tyre, qëniet kryejnë lloje të shumta prej tesbihateve Hyjnore...

Treguesi i pestë: me largimin nga ekzistenca e jashtme, qëniet e gjalla lënë prapa shumë gjëra të qëndrueshme...

Shtojca e parë: Shpjegimi i mistereve të duasë në pesë pika.

E para: Llojet e duasë...

E dyta: Efekti i duasë...

Çfarë nevoje ka ai për të gjitha këto dua e salevate?...

Përse ndonjëherë bëhen duatë për çështje që janë të përcaktuara, të prera, si duatë që bëhen në kohën e eklipseve të hënës dhe të diellit?

E treta: Pranimi i duasë së vullnetshme nëpërmjet fjalës...

E katërta: Më i miri i fruteve të duasë...

E pesta: Duaja është shpirti i adhurimit...

Shtojca e dytë ka të bëjë me Miraxhin e Profetit Muhammed a.s.m. në pesë pika...

E para: Krijesat e botës së përjetshme janë të lidhura ngushtë me dritën e profetit më të nderuar a.s.m..

E dyta: Shprehja e dashurisë së shenjtë Hyjnore ndaj profetit më të nderuar...

E treta: Fjalët tona nuk mund t'i shprehin të vërtetat e shenjta...

Pika e katërt*:* Fjalët, profeti a.s.m. e pa Zotin e Gjithëfuqishëm përtej shtatëdhjetë mijë perdeve...

Pika e pestë: Këndimi i mevlidit të Profetit a.s.m. është një

zakon i mirë dhe një praktikë e admirueshme islame...

Përfundim: ..... 427 - 466

LETRA E NJËZET E PESTË: ..... 467 - 467

LETRA E NJËZET E GJASHTË: Përfshin katër çështje...

Çështja e parë: Një provë e Kuranit kundra shejtanit dhe partisë së tij...

Çështja e dytë: Tri personalitetet e njeriut...

Çështja e tretë: Ka shtatë nënçështje:

E para: Autori u detyrua ta shkruante këtë çështje me gjuhën e Saidit të Vjetër...

E dyta: Urtësia e ndarjes së shoqërisë në grupe e fise...

E treta: Tiranët evropianë e zgjojnë idenë e nacionalizmit në formën e tij negative...

E katërta: Nacionalizmi pozitiv dhe një situatë që tërheq vëmendjen...

E pesta: Ndryshimi midis popujve të Azisë dhe të Evropës...

E gjashta: Një adresim për ata që kalojnë caqet në idetë e nacionalizmit negativ dhe të racizmit, dhe rëndësia e kombësisë së shenjtë islame...

E shtata: Thirrje për ata që shfaqin patriotizëm të tepruar në nacionalizmin negativ...

Çështja e katërt: Përmban dhjetë nënçështje:

E para: lidhur me shpjegimin e frazës "Rabbil Alemin" Krijuesi i të gjitha botëve...?

E dyta: çfarë synonte Muhjiddin Ibn El-Arebij në letrën e tij drejtuar Fahruddin Raziut...

E treta: Me çfarë mënyre është vërseti, *"Dhe vërtet që Ne i kemi nderuar Bijtë e Ademit"* i përputhshëm me vërsetin, *"Vërtet që ai -njeriu- është shumë i padrejtë dhe tepër injorant"*.

E katërta: Përtërijeni besimin tuaj nëpërmjet "La i lahe il- lall-llah".

Rruga e lartë e Risale-i Nurit lidhur me vërtetimin e Unitetit Hyjnor...

E pesta: A do të ishte e mjaftueshme vetëm fraza "La i lahe il-lall-llah" pa përmendur "Muhammedur-resulull-llah"?...

E gjashta: Shkaku i përdorimit të disa termave të furrishme lidhur me rrugën e shejtanit...

E shtata: Shtatë shenja që tregojnë një nderim Hyjnor në shërbimin e Kuranit...

E teta: Nuk mund të përkthehen fjalët e Kuranit, të dhikrit dhe të tesbihateve...

E nënta: Metoda e moderimit lidhur me kontradiktat midis rrugëve të Evlijave...

E dhjeta: Një parim lidhur me vizitorët... ..... 468 - 525

LETRA E NJËZET E SHTATË: Është një koleksion më vete i titulluar "El- Mela hik"... ..... 526 - 526

LETRA E NJËZET E TETË: Përbëhet nga tetë çështje:

Çështja e parë: Rreth shpjegimit të ëndrrës në shtatë pika...

Çështja e dytë: Një debat skolastik rreth goditjes që Musai a.s. i bëri syrit të Azrailit...

Çështja e tretë: Risale-i Nuri përmbush misionin e udhëzimit në këtë kohë...

Çështja e katërt: Një ngjarje e pjesshme e cila nxit vigjilencën e vëllezërve...

Çështja e pestë: Trajtesa rreth falënderimit...

Çështja e gjashtë: Nuk është përfshirë këtu.

Çështja e shtatë: Përmendja e shkaqeve të cilat zbulojnë misteret, kuptimet e disa favoreve dhe, shpjegimi i shtatë shenjave që tregojnë disa mirësi Hyjnore...

Përgjigje ndaj një pyetjeje private rreth fuqisë dhe efektshmërisë që gjenden në Risale-i Nur...

Përfundim për të larguar dyshimet që kanë buruar ose mund të burojnë lidhur me shenjat nga e padukshmja...

Çështja e tetë: Përbëhet nga tetë pika:

E para: Në shumicën e "Fjalëve" ndodhen "koinçidenca" nga e Padukshmja...

E katërta: Një përgjigje rreth gjashtë pyetjeve lidhur me tubimin e madh dhe me profetin a.s.m....

E pesta: A i përkisnin ndonjë feje paraardhësit e profetit a.s.m. dhe a ishin fetarë?...

E gjashta: A është dërguar ndonjëri prej stërgjyshërve të profetit me detyrën e profetësisë?...

E shtata: Rreth imanit të dy prindërve të profetit a.s.m..

E teta: Cila është rrëfenja më e saktë lidhur me xhaxhain e tij Ebu Talibin?..... 527 - 590

LETRA E NJËZET E NËNTË: Përbëhet nga nëntë pjesë:

Pjesa e parë: Përmban nëntë pika:

E para: Mënyra e njohjes së të vërtetave të Kuranit...

E dyta: Betimet në Kuran...

E treta: Shkronjat e shkëputura...

E katërta: Një përkthim i vërtetë i kuranit të gjithurtë është i pamundur...

E pesta: Pamundësia e përkthimit të shprehjeve kuranore, për shembull, El-Hamdu lil-lahi...

E gjashta: Një shqyrtim në fjalën Na'ëbudu.

E shtata: Disa kuptime të vërsetit "Na drejto në rrugën e drejtë".

E teta: Lloji i të drejtave në sheriatin islam...

E nënta: "Çështja e adhurimit të cilat janë të lidhura me arsyen dhe, çështjet e tjera që kanë kuptim të arsyeshëm.

Pjesa e dytë*:* Trajtesa e muajit të Ramazanit, shpjegimi i urtësisë së agjërimit në nëntë pika.

Pjesa e tretë: Përbëhet nga nëntë çështje:

E para: Kurani e shfaq mrekullinë e tij në aspekte të ndryshme për secilën nga klasat e njerëzimit...

E dyta: është në katër pika:

Pika e parë: Fjala All-llah dhe Emrat e bukur Hyjnorë në Kur'an...

Pika e dytë: Fjala All-llah në lidhje me suret...

Pika e tretë: Fjala All-llah në lidhje me vendet e saj në faqet e Mus'hafit...

Pika e katërt: Koinçidencat në një faqe të vetme.

Pjesa e pestë: Shpjegimi i një drite prej dritave të vërsetit të dritës në Suren En-Nur...

Pjesa e gjashtë: Një paralajmërim për shërbëtorët e Kuranit të gjithurtë ndaj dredhive të shejtanit...

Dredhia e parë: Dashuria për pozitë e për famë...

Dredhia e dytë: Ndjenja e frikës...

Dredhia e tretë: Lakmia...

Dredhia e katërt: Nxitja e ndjenjave nacionaliste...

Dredhia e pestë: Egoizmi dhe mburrja...

Dredhia e gjashtë djallëzore: Dëshira për rehati trupore dhe lidhja me detyra të tjera...

Shtojcë: Gjashtë pyetje drejtuar udhëheqësve barbarë...

Pjesa e shtatë*:* Trajtesa, shtatë shenjat...

Shenja e parë: Kundërshtimi ndaj atyre që përpiqen të ndryshojnë shenjat e islamit...

Shenja e dytë: Kundërshtimi për të imituar Evropën në ndryshimin e Katolicizmit...

Shenja e tretë: Njerëzit e bidatit thonë: "Fanatizmi fetar na ka lënë të prapambetur"...

Shenja e katërt: Njerëzit shkatërrimtarë të bidatit janë dy llojesh...

Shenja e pestë: Rreth shfaqjes së Mehdiut në fundin e kohës...

Shenja e gjashtë: Rreth komunitetit të ndritshëm të Mehdiut...

Shenja e shtatë: Përse ti e ke ndryshuar stilin e Saidit të Vjetër?

Pjesa e tetë: Tetë simbolet...

Pjesa e nëntë: Është rreth rrugëve të shenjtërisë dhe përbëhet nga nëntë aluzione:

Aluzioni i parë: Çfarë është tarikati dhe çfarë është Sufizmi?

Aluzioni i dytë: Çelësat dhe mjetet e këtij udhëtimi të zemrës dhe e këtij përparimi shpirtëror janë...

Aluzioni i tretë: Shenjtëria është një provë e profetësisë...

Aluzioni i katërt: Vështirësitë e tarikatit...

Aluzioni i pestë: Rruga e unitetit të ekzistencës...

Aluzioni i gjashtë: Rruga e shenjtërisë...

Aluzioni i shtatë: Sheriati dhe tarikati...

Aluzioni i tetë: Humnerat e tarikatit Sufi...

Aluzioni i nëntë: Frutet e tarikatit Sufi...

Shtojca

Rruga më e afërt për tek All-llahu xh.sh.... ..... 591 - 712

LETRA E TRIDHJETË,

--TRIDHJETË E NJË,

--TRIDHJETË E DY

--TRIDHJETË E TRE .....713 - 713

BËRTHAMAT E REALITETIT ..... 714 - 733

PËRMBAJTJA E MEKTUBATIT ..... 734 - 751